'בְּשֵׁם יְיָ אֵל עוֹלָם'

אפיקים לדרך האמת

מאמרי מחשבה והלכה

חלק ה

ארץ-הקודש ה'תשפ"ה | בשל"ו לִשְׁטַרֵי

'אָז תִּפָּקַחְנָה עֵינֵי עִוְרִים וְאָזְנֵי חֵרְשִׁים תִּפָּתַחְנָה'

בריך רחמנא דסייען

©

כל הזכויות שמורות לעורך

אדיר בן יוסף דחוח-הלוי

מהדורה שנייה

אוֹר הרמב"ם – לִפְקֹחַ עֵינַיִם עִוְרוֹת

www.OrHarambam.com

AdirHadar@Gmail.com

ארץ-הקודש ה'תשפ"ה | בשל"ו לִשְׁטַרֵי

תוכן העניינים

מכתב תודה לאור הרמב"ם 7

מחשבות טורדניות... 9

האם לרש"י–שר"י הייתה שיטה? 10

שער ראשון: אהבת האמת ורדיפת הצדק 11

אהבת האמת בתנורו של עכנאי 13; אלו ואלו דברי אלהים חיים? 21; נושאים (שבעים) פנים בתורה 26; למה דווקא אדיר הקטן? 35; 'כל נדרי' – צלם בהיכל התשובה 38; תשובה לכסיל אורתודוקסי 48; 'עד מתי פתיים תְּאֵהֲבוּ פתי?' 52; מהו תרגום המילה 'אַצְל' בפירוש המשנה להרמב"ם: כלל או עיקר? 56; תרגום המילה 'אַצְל' בספר המצוות להרמב"ם 71

שער שני: 'וּדְיִשְׁתַּמַּשׁ בְּתַגָּא – חָלַף' 93

עֵשָׂו האדומי – ראש רודפי הבצע 95; להפריד את הדת מהמדינה 99

שער שלישי: עקירת עבודה–זרה ומחיית עקבותיה 103

יחסו של הרמב"ם לקמיעות ולמאגיה 105; לאיזה רב או חכם בימינו ראוי לשמוע? 123; ועשית ככל אשר יורוך? 157; כלב ושמו ברסלב 166; היום – אם בקולו של מנדל תשמעו! 186

שער רביעי: חכמי יועצי אשכנז ועבדיהם הנרצעים 187

האם פירוש רש"י-שר"י גרוע מספר האופל? 189; נזיפה בעקבות השרימפסים של קארו 199; 'מגילת סתרים': האיגרת בשבח הקבלה שיוחסה להרמב"ם 205; תענית הבכורים השוטים 225; מאבו-ינקי ועד שיקוץ קנייבסקי 230; לייבוביץ' – רוע המינות בהתגלמותו 241; למה החרדים מתעללים בתרנגולים? 262; האורתודוקסים הנוצרים שילשו את פורים 272

שַׁעַר חֲמִישִׁי: הַדַּרְדְּעִים הָאוֹרְתּוֹדוֹקְסִים 273

האם מותר לקרוא לקאפח בשם מארי? 275; התימנים האורתודוקסים הנרצעים 294; פגוש דוב שכול באיש ואל דרדעי באיוולתו 297; דע מה שתשיב לדרדעי 300; חובה ומעלה לקלל את קאפח הצלופח 309; קו ההגנה האחרון של הדרדעים השכירים 321; הדרדעים מטפסים על הקירות 340; על המינים ועל הדרדעים האורתודוקסים 344; למה נברא העולם? 358

שַׁעַר שִׁישִׁי: הַלָּכָה וּמַחֲשָׁבָה 359

המינ(ק)ים נגד פינוי הקברים 361; תפילת ערבית – חובה או רשות? 367; גדרי רשות הרבים ושיטת קאפח השגויה 380; חימום אוכל בשבת על גבי פלטה 394; מעט בעניין השימוש בחשמל בשבת 402; שיג ושיח בעניין הטבילה ומהותה 407; שאלה בעניין קדושת הזיווג 412; עיון בארבעת גדרי התשובה 421; מה נאכל בשנה השביעית? 427; וכי בלעם בן בעור היה נביא? 435; אלף נכנסין למקרא 446

שַׁעַר שְׁבִיעִי: אֲמִירִים קְצָרִים 447

דמות השי"ן שעל התפילין של ראש 449; 'מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים'? 450; צחצוח שיניים בשבת 452; על אסטרולוגיה ואסטרונומיה 453; חומרות המינים המטורפים 454; כשרות המוצרים והמסעדות בימינו 455; מדוע הורה שלמה להרוג את יואב? 456; כשרות סכיני השחיטה 457; שלא תהיה ברכת הדיוט קלה בעיניך 458; שאלה בעניין מנהג התשליך 459; מדוע מים אחרונים אינן ניטלין ע"ג קרקע? 460; המסורת שקיבל רבנו בעניין המשיח 461

גידול פֵּאוֹת (סימוֹנים) 461; מדיני מוקצה: על שקיות אוכל שנסתיים שימושן ועל זריקת קליפות לפח 462; כיצד ינהג אבֵל שאבלותו חלה בפורים? 463; עונשו הכבד של עלי וביתו 464; שדים ורוחות בתלמוד הירושלמי 465; האם מותר להדליק שעון לֵד בשבת? 465; האם ילד שנולד לאם עבריה מתרומת ביצית של גויה צריך להתגייר? 466; היש לתת צדקה בפורים לכל המבקש? 467; האם מותר להתפלל במניין במקום העבודה? 468; האם יש מצוה לעלות לרגל בזמננו? 469; האם יש בימינו מקומות בארץ-ישראל שיש לעשות בהם יום-טוב שני ימים? 470

מכתב תודה לאור הרמב"ם

במוצאי שבת פרשת "תזריע וזאת-תהיה" תשפ"ה קיבלתי מכתב תודה במייל, מדובר במכתב משמח וחשוב מאד להבנתי, הנה אפוא המכתב לפניכם:

הוריי נתנו לי את השם "מתן" כדי להזכיר ולרומם את מתן תורתנו הקדושה במעמד הר סיני. לימים, נרשמתי לישיבה אורתודוקסית שבה ראש הישיבה הוא מקובל ש"מבין בשמות", אותו מקובל אמר לי ששמי "מתן" אינו שם טוב (כי בתנ"ך היה כהן-בעל ששמו היה 'מתן'). אותו ראש ישיבה מקובל יעץ לי לשנות את שמי לשם קרוב – "נתן". הוריי לא קיבלו את השינוי בסבר פנים יפות, אך למרות זאת שמעתי בעצת הרב ושיניתי את שמי כדבריו ל"נתן".

תודה לאל, כבר כמה שנים שאיני מאמין להזיות הללו ודומותיהן, ובכל זאת נשארתי עם השם "נתן". אחרי שנחשפתי לאור הרמב"ם הושפעתי לטובה ממאמרים רבים וביניהם: "תרבות שינויי השמות של המינים" וכן מעצותיהם הטובות של חברים נוספים – והחלטתי לחזור לשם המקורי שלי כדי להסיר ממני את זוהמת המקובלים, ורצונם הרע להשתלט על חיינו.

לבן, באתי לומר תודה לאדיר דחוח-הלוי על מפעלו הקדוש באתר אור הרמב"ם, חזקו ואמצו עלו והצליחו, ה' עמך גיבור החיל.

עד כאן מכתבו של מתן, ואצרף כמה פסוקים שבהם השם "מַתָּן" מבטא ענייינים נעלים: "לֵב נָבוֹן יִקְנֶה דָּעַת וְאֹזֶן חֲכָמִים תְּבַקֵּשׁ דָּעַת, **מַתָּן** אָדָם יַרְחִיב לוֹ וְלִפְנֵי גְדֹלִים יַנְחֶנּוּ" (משׁ' יח, טז); "רַבִּים יְחַלּוּ פְּנֵי נָדִיב וְכָל הָרֵעַ לְאִישׁ **מַתָּן**" (משׁ' יט, ו); "אֹטֶם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת דָּל גַּם הוּא יִקְרָא וְלֹא יֵעָנֶה, **מַתָּן** בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה אָף [=ידחה את הפורענות] וְשֹׁחַד בַּחֵק חֵמָה עַזָּה, שִׂמְחָה לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן" (משׁ' כא, יג–טו). ואחתום בדברים אחדים בעניין מעמד הר-סיני וחשיבותה העצומה של זכירתו לדורי דורות (רובם מן המאמר: 'זכרו מעמד הר סיני!'):

המעמד המכונן ביותר בהיסטוריית העם היהודי הוא מעמד הר סיני, ובמאמר זה נעמוד על מאפייניו הייחודיים שלא חזרו ולא יחזרו עוד לעולם. במעמד אדיר זה, נכרתה ברית-עולם בין הקב"ה לבין עם-ישראל. בזכות קבלת התורה, עם-ישראל, שהיה עם של עבדים נרצעים, שפלים ומוּבָּים, התרומם ונהיה לאומה נשגבה חדורת מטרה: לקרוא בשם ה' אל עולם ולפרסם את מציאותו וייחוד שמו לכל באי עולם. כמו כן, במעמד אפוף הוֹד זה, ניתנו לעם-ישראל עשרת הדיברות, ולאחריהן משה רבנו עלה אל הר סיני, ובמשך ארבעים יום וארבעים לילה קיבל מאת ה' את **תורת משה,** הוא ספר התורה שנקרא על שמו של משה רבנו.

כאמור, מעמד זה אפוף הוד ועוצמות טבע פלאיות, וכך נאמר עליו בתורת משה:

"וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה [...]. וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְיָ בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן וַיֶּחֱרַד כָּל הָהָר מְאֹד. וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל" (שמ' יט, טז–יט).

"רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ. יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב [...] וַתִּקְרְבוּן וַתַּעַמְדוּן תַּחַת הָהָר וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל" (דב' ד, ט–יא).

ציווי ה' לזכור תמיד את מעמד הר סיני וחשיבות הברית שנכרתה בו לדורי דורות, עוררו את רבנו הרמב"ם להורות לתלמידיו שבכל דור ודור, לזכור את מעמד הר סיני וללמדו לדורי דורות. במסגרת דברי החיזוק של רבנו ליהודי תימן באיגרתו אליהם לפני כ-850 שנה, הרמב"ם עודד אותם לזכור את מעמד הר סיני, נפלאותיו ונוראותיו, להתחזק בהנחלת הדעה באמיתתו ההיסטורית והדתית הייחודית, ולהודיע אותו לבנינו ולבני-בנינו עד סוף כל הדורות.

וכֹה דברי רבנו באיגרת תימן (עמ' כח):

"וזכרו מעמד הר סיני אשר ציוונו ה' לזכרו תמיד, והזהירנו מלִשָׁכחו, **וחייבנו להודיעו לבנינו כדי שיגדלו בידיעתו** והוא אמרו – יתרומם מלומר [חלילה לייחס לה' אמירה, שהרי אין לו גוף ולא דמות הגוף, ובכלל זה גם כלי דיבור: לשון, חיך, שיניים וכו', אלא, אנחנו אומרים 'הקב"ה אמר', רק על דרך ההשְׁאָלה, והעדר אפשרות אחרת לבטא במלים את המחשבה] – 'רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ **וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ,** יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב' [דב' ד, ט–י]".

הרמב"ם גם רואה במעמד הר סיני ובהנחלת אמיתתו ההיסטורית, הדתית והרעיונית את ציר הדת, כלומר, העוגן המרכזי שעליו נשענים אמונת האדם היהודי וביטחונו בה' יתעלה.

והנה לפניכם המשך דברי רבנו באיגרתו שם:

"וראוי לכם אחינו, לגדל את בניכם על ידיעת אותו המעמד הגדול, **וּתְסַפְּרוּ בכל קהל רוממותו וחשיבותו, כי הוא ציר הדת וההוכחה המובילה אל הנכון, ורוממוהו מאד,** כפי שרוממו ה' ואמר: 'כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנֶיךָ לְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם עַל הָאָרֶץ וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם הֲנִהְיָה כַּדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה אוֹ הֲנִשְׁמַע כָּמֹהוּ. הֲשָׁמַע עָם קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ אַתָּה וַיֶּחִי' [דב' ד, לב–לג]".

והוסיף רבנו ואמר בהמשך איגרתו שם (עמ' כח–כט):

"ודעו אחינו לברית הזו ולדעה, כי הדבר הגדול הזה אשר אירע במציאות, ואשר הֵעִיד עליו הטוב שבעדים [=ה' יתעלה ויתרומם] שלא היה לפניו כמוהו ולא יהיה אחריו [=ראו נא את הפסוקים מספר דברים (ד, לב–לג) שהובאו לעיל], והוא, **שתשמע אומה בכללותה דבר ה' יתעלה ותראה זָהֳרוֹ עין בעין,** ושלא נֶעֱשָׂה זה אלא כדי לחזק את האמונה חוזק שלא יִשְׁנֶהוּ מִשְׁנֶה [=שלא יערערו מאומה], וְיוּשָׂג לנו בו מן האמת מה שמייצב את רגלינו בעתים הללו הקשים, עם כובד השמדות והכפייה הגמורה, והוא אמרו יתעלה בְּלַמְּדוֹ לנו את זה: 'כִּי לְבַעֲבוּר נַסּוֹת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹהִים וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ' [שמ' כ, יז]. כלומר, שלא נִגְלָה כך [ה' יתעלה בהר סיני] אלא כדי שתתחזקו בעת כל ניסיון שינסה אתכם בו לעתיד, ולא תִסטו ולא תִטעו. **ולכן, חיזקו אחינו בבריתכם, ואִמצו בביטחוננכם, ועִמדו באמונתכם**".

רבנו מתאר את עוצמת מעמד הר סיני באותות ובמופתים העצומים שאירעו בו, אך מעל לכל, ייחודו הוא במה **שכל האומה בכללותה שמעה את דבר ה' יתעלה וראתה זהרו עין בעין.** בתופעות אדירות רושם אלה, נתרומם מעמד הר סיני למעמד ייחודי ומיוחד שלא היה כמוהו ולא יהיה כמוהו לעולם – ומטרת כל זאת לחזק את האמונה, ולהנחיל לנו את האמת באופן שלא יתרופף לעולם על-ידי שום אמונה כוזבת. כלומר, מעמד הר סיני לא נועד רק לדור יוצאי מצרים, אלא, שמענו את הקולות וראינו את הלפידים בהר סיני, כדי שֶׁתֵּיחָקֵק בליבנו לדורי דורות הדעה במציאות ה', בהשגחתו עלינו, ובייחודו של הקב"ה כאל אחד שאין כיוצא בו.

כללו של דבר, מעמד הר סיני הינו האות והמופת לאמיתתה של תורתנו שהרי אותותיו שוללים את ההזיה שמאן-דהו מסר לנו את התורה מדעתו. כלומר, כל אומתנו ראתה עין בעין את זהרו של ה' יתעלה שמו, וכולנו שמענו וראינו את הקולות והברקים והענן הכבד וקול השופר החזק מאד וכו' – ואם תורתנו הייתה חלילה תורת שקר ופלסתר הרי שהיא לא הייתה מחזיקה מעמד דור אחד, שהרי היא טוענת לקיומו של **מעמד הר סיני!** כלומר, אם המעמד לא התקיים ברור שתורתנו הייתה נדחית על הסף ולא הייתה סוחפת אחריה אומה שלמה – שהרי עם-ישראל לא היו מקבלים תורה שהופיעה פתאום ביום בהיר אחד אצל אדם אחד, ואף טוענת לקיומו של מעמד אשר הם לא שמעו עליו מאבותיהם ואבות אבותיהם! וממעמד הר סיני נלמד גם על נאמנותו של משה רבנו אשר מסר לנו את תורת-האמת, ואף האמור בה מעיד על נאמנותו.

מחשבות טורדניות...

אחד החברים היקרים פנה אלי וכתב כך: אני רוצה להתייעץ איתך במשהו. ברוך ה' אני בחודשים האחרונים התחזקתי מאד. במורה הנבוכים, בהלכה לפי רבנו הקדוש. ואני גם רוצה להודות לך רבות על סדרת המאמרים נגד פירוש רש"י! אתה לא יודע כמה הייתי צריך את זה, ואני כל כך נהנה לקרוא את זה שוב ושוב, בצבא יש שיעורים על פרשת השבוע עם פירושי רש"י ומאוד התקשיתי להיות נוכח.

בימים האחרונים אני סובל ממחשבות טורדניות ואלה מחשבות כפירה, שאולי אין אלוהים בעולם, ואולי התורה היא לא אלוהית, וזה משגע אותי. כל פעם שאני לומד ומתפלל המחשבות האלה רודפות אותי וזה מתסכל אותי ברמות. החלום שלי זה להיות תלמיד-חכמים ולהיות דבק בהקב"ה ובהלכות של רבנו. והמחשבות האלה מלחיצות אותי ואפילו מפחידות אותי.

יש לך המלצה מה אוכל לעשות? איך להשתלט על המחשבות הטורדניות האלה? זה מעולם לא קרה לי! אני רוצה שיהיו לי רק מחשבות טהורות ואני רוצה להיות דבק בהקב"ה ובהלכות משנה תורה, זה החלום שלי, ואני עובד על זה מאד קשה. אני אפילו מדבר עם דמעות בעיניים, עוברים לי דמיונות מהמחשבות האלה שאני הופך לחילוני, ואין לך מושג כמה יש לי חשק ומוטיבציה לתורתנו הקדושה, וכמה אהבה יש לי, אני מפחד לאבד את זה, ואתה האדם היחיד שאני יכול לשתף אותו בזה, כמו שהחזרת אותי בתשובה כאדם חילוני אני בטוח שיש לך את העצות הכי טובות לתת לי. תודה לך על הכל.

תשובה:

שלום עליכם, עצתי הראשונה לך היא לפנות להקב"ה שֶׁיָּאֵר את עיניך להבין ולהשׂכיל. וכבל שתשׂכיל את חוקי התורה ומצוותיה ותבין את מוסריותם וחכמתם, כך תבין יותר ויותר שמקורם הוא מקור אלהי, ושבן-אנוש אינו מסוגל להמציא תורה כֹּה מדויקת באיזוניה המופלאים.

וביחס לאמיתת מציאותו של בורא-עולם ניתן להוסיף ולומר כך: תישען על שלושה עניינים שקל להבינם ולאמצם למחשבה: **האחד,** לא יעלה על הדעת שהמציאות הנפלאה והמשוכללה שסביבנו לא נבראה ולא מתקיימת על-ידי בורא שבראהּ ומקיימהּ; **והשני,** בשאלת מציאותו של בורא-עולם כבר כילו את ימיהם כל הפילוסופים הקדמונים, והגיעו למסקנה שהוא קיים.

והשלישי הגדול מכולם הוא מעמד הר סיני, אשר כל עם-ישראל ראה ושמע את הקולות ואת ה' מדבר עם משה, כלומר אבותינו היו עדים לכך שה' הוא האלהים ואין בלתו – ואם היה שקר בדבר, מסורת זו לא הייתה מצליחה להשתמר, שהרי מסורת זו טוענת **שכל עם-ישראל** ראו ושמעו את הקולות ואת האותות והמופתים הגדולים במעמד הר סיני. ואם מסורת זו בהכרח אמת לאמיתה, וודאי שגם מוסֵר התורה שעמד בראש ההר הוא שליח אמת. ואם מוסֵר התורה אמת וודאי שכל הנביאים ע"ה שבאו אחריו והטיפו לשמור את התורה שהוא מסר לנו בהר סיני, אף הם אמת ואף נבואותיהם יוכיחו. ועוד בעניין זה ראו נא: "זכרו מעמד הר סיני".

האם לרש"י–שר"י הייתה שיטה?

אחד מן החברים ביקש להסביר שלרש"י-שר"י הייתה "שיטה" בעניין מסוים שקשור לעונש גופות הרשעים בגיהינום (לפי דמיונו של שר"י, ראו: 'האם יש תנורים ומשׂרפות בגיהינום?').

וכך השבתי לו:

בשונה מעובדי האלילים הקדמונים ברור לי שלא הייתה לשר"י שום שיטה, הוא פשוט שרבט מכל הבא לידו, והנני אומר זאת לאחר היכרות די מקיפה ומעמיקה עם פירושיו. מדובר אפוא במין חסר שיטה לחלוטין, למעט אחת: לַעֲרוֹם הזיות מכל הבא לידו ללא סדר וללא משטר וללא שיטה. זוהי שיטתו היחידה. שאיפתך ליישב את "הסתירה" שיש בפירושיו של שר"י נובעת להבנתי מכך שטרם הפנמת שמדובר בכסיל, ועדיין הנך סבור בתת-המודע שיש בו דעת.

בחלק זה של "אפיקים לדרך האמת" ישנם ארבעים וארבעה מאמרים בשישה שערים, ועוד עשרים ושלושה אמרים קצרים שצירפתים לשער השביעי, הנני מאחל לקוראים הנאה ועונג.

"מִי בָכֶם יַאֲזִין זֹאת יַקְשִׁב וְיִשְׁמַע לְאָחוֹר, מִי נָתַן לִמְשִׁסָּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְבֹזְזִים? הֲלוֹא יְיָ זוּ חָטָאנוּ לוֹ! וְלֹא אָבוּ בִדְרָכָיו הָלוֹךְ וְלֹא שָׁמְעוּ בְּתוֹרָתוֹ, וַיִּשְׁפֹּךְ עָלָיו [על עם-ישראל] חֵמָה אַפּוֹ וֶעֱזוּז מִלְחָמָה, וַתְּלַהֲטֵהוּ מִסָּבִיב וְלֹא יָדָע, וַתִּבְעַר בּוֹ וְלֹא יָשִׂים עַל לֵב" (יש' מב, כג–כה).

שער ראשון:

אהבת האמת

ורדיפת הצדק

אהבת האמת בתנורו של עכנאי

"גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ" (תה' קיט, יח) – בתחינה זו עלינו לפתוח את לימודן של אגדות חז"ל, וחובה להתחנן בה לפני בורא-עולם מתוך הכנעת הלב וסילוק סיגי הגאווה. תחינה זו נחוצה מאד, מפני שבדרך-כלל קשה להבין את מטרות חכמים באגדותיהם, וזאת בשל הריחוק הגדול בין התקופות, אשר בא לידי ביטוי בנורמות מוסריות, אורחות חיים, שלל אמונות ומנהגים, וכמובן מציאות חברתית ומדעית, השונים לחלוטין מתקופתנו.

ואולי יתרה מזאת, רבנו מלמד אותנו בסוף הקדמתו למורה ש"אין מקשין בהגדה". כלומר, לא רק שתקופתם של חז"ל רחוקה מאד מתקופתנו בהרבה מאד תחומי חיים ומוסר, ריאליה ואקטואליה – חז"ל גם הסתירו הכמינו וכיסו את המסרים בפשטי אגדות ציוריות וצבעוניות, אשר אין להתבונן בפרטיהן, ולכן גם אין להקשות על מי שמבארן מִפְּרט כזה או אחר, שהרי אין לדרוש אותן כמו שדורשין יתרות וחסרות בתורה... אלא, להיפך, לעתים קרובות מאד יש להתעלם לחלוטין מפרטי האגדה הצבעוניים ולזקק מתפאורת האגדה רק את הרעיון הנשׂגב (ולעיון בסיסי בענייני אגדות חז"ל ראו: 'משלי חז"ל ומשלי הנביאים ומה שביניהם').

א. עיון ביסוד האגדה

לאחר דברי הקדמה קצרים, אשר יהי רצון שיובנו ויתקבלו, נגיע לשאלה המרכזית של מאמר זה: מה הרעיון אשר מסתתר מאחורי האגדה המפורסמת על תנורו של עכנאי? נלמד תחילה את המשנה במסכת כלים (ה, י) שהיא יסוד האגדה, וכך נאמר במשנה: "חיתבו חוליות ונתן חול בין חוליה לחוליה: רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין – זה הוא תנורו של עכנאי".

ושם פירש רבנו: "נתן חול בין חוליה לחוליה, הוא שנותן חוליה ואחר כך נותן עליה חול מסביב ומרכיב חוליה שניה על החול, ועל דרך זו עד שישלים צורת התנור וְגָבהּ, ואחר כך יטוח עליו מבחוץ בטיט עד שמתחבר כולו; **אומר ר' אליעזר:** כיון שהחול מבדיל בין חוליותיו הרי הוא כשבור המפורק תמיד, ולפיכך הוא טהור לעולם ואינו מתטמא. **וחכמים אומרים:** כיון שהטיט דבוק בכל חוליותיו מבחוץ כבר נתחבר ונעשה תנור שלם. והיה בין ר' אליעזר וחכמים עליו משא ומתן גדול וארוך והוכחות מרובות, עד ששרף באותו היום רבן גמליאל ובית דינו את כל הטהרות שטיהר ר' אליעזר, ופירשו ממנו אז עליו השלום. ולפיכך נקרא תנורו של עכנאי, מיוחס אל עכנא והוא הנחש הגדול, אמרו, שהקיפוהו תשובות כעכנא. [...] ואין הלכה כר' אליעזר".

נשים לב, שאין כל זכר בדברי רבנו לאגדה הדמיונית שמסופרת בגמרא בעניין זה, רבנו העתיק מכל האגדה הארוכה ההיא אך ורק את העניינים הקרובים להיגיון, ובזה רבנו לימד אותנו דבר גדול, והוא, שכל הראיות שהביא ר' אליעזר באגדה הינן הוכחות וטענות ולא נסים דמיוניים, וכמו שאומר רבנו בפירושו לעיל: "והיה בין ר' אליעזר וחכמים עליו משא ומתן גדול וארוך והוכחות מרובות". זאת ועוד, מדברי רבנו: "שהקיפוהו תשובות כעכנא" עולה, שר' אליעזר התעקש על דעתו אף שהיו בידי חכמים תשובות-אמת רבות כנגדו. ובמלים אחרות, ר' אליעזר

לא קיבל את סמכותם של חכמים בפסיקת ההלכה, אף שהיו בידי החכמים ראיות הלכתיות צודקות רבות! ואכן, דברי חכמים במחלוקת הזו הגיוניים מאד, כי תנור שֶׁטָּחוֹ בטיט מבחוץ עד שכל חוליותיו חוברו בטיט, הוא למעשה כלי חרס מחובר אחד אשר ראוי לקבל טומאה.

לפיכך נראה ברור, שכל התשובות שהשיב ר' אליעזר לחכמים לא היו תשובות שיש להביא מהן ראיה לענייני הלכה, כלומר, הוא בחר להפליג לעניינים אחֵרים. וכדי לבטא את ריחוקו של ר' אליעזר מראיות הלכתיות משכנעות, חז"ל תיארו את תשובותיו בעניינים אשר לקוחים מעולם הנסים והמופתים, וכל זאת כדי לחזק את היסוד הגדול לפיו ההלכה נקבעת אך ורק באמצעות כללי הלכה וראיות הלכתיות, ולא באמצעות נסים ואותות ומופתים עלומים.

ואין צורך לומר שכל הנסים וההתרחשויות הדמיוניות שנאמרו באגדה כלל לא התרחשו במציאות, אלא, מטרת חז"ל בכל התיאורים הללו הייתה לחזק את היסוד שנאמר לעיל. כלומר, חכמים ביקשו ללמד, שגם אם ר' אליעזר היה עושה אותות ומופתים, לא היה ראוי לקבל את דבריו. מסר חשוב נוסף אשר נלמד מאגדה זו, נוגע לשרלטנים ולהוזי ההזיות אשר הקיפו את עם-ישראל כעבנא באלף השנים האחרונות וטענו את רוח הקודש או הנבואה וכיו"ב. חכמים מלמדים, כי אפילו **חכם אמיתי** אשר יטען בענייני הלכה טענות שהן כנגד כללי ההלכה – דבריו נדחים, כל-שכן וקל-וחומר הוזי ההזיות למיניהם אשר טענו שדיברו עם מלאכים שמימיים (כמו מגיד עקומים), או ראו בחלומם את התשובה לשאלה ההלכתית שנשאלו, וכיו"ב מן ההזיות.

כללו של דבר, אין לנו בענייני הלכה אלא **כללי הלכה, היגיון ושכל ישר!** ואין רשות לשום אדם, גדול וחכם ככל שיהיה וכל-שכן שוטה חכם בעיניו או בעיני ההמון, לומר "קבלו דעתי", וכמו שאמר ר' ישמעאל במשנת אבות (ד, י): "ואל תֹּאמר קבלו דעתי, שהן רשאין ולא אתה".

וכך פירש שם רבנו: "ואמר, אם יחלקו עליך חבריך בסברה, אל תחייבם לקבל את סברתך, מפני שהברירה בידם לקבל את דבריך , ואין הברירה בידך לחייבֵם בדבריך [כלומר, אל תדרוש מהם לקבל דעתך, אלא, עליך לשכנעם בראיות ובהוכחות אמיתיות ולא בתביעה וכפיה]".

"לְהוֹדִיעֲךָ קֹשְׁטְ אִמְרֵי אֱמֶת לְהָשִׁיב אֲמָרִים אֱמֶת לִשְׁלֹחֶיךָ" (משׂ' כב, כא).

ב. עיון בלשון האגדה

נעבור עתה לעיין בגמרא שם (בבא מציעא נט ע"ב):

"מאי עבנאי? אמר רב יהודה אמר שמואל: שהקיפוהו תשובות כעבנא זו, וטימאוהו. תנא: באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו. אמר להם: אם הלכה כמותי – **חרוב** זה יוכיח. נעקר חרוב ממקומו מאה אמה, ואמרי לה: ארבע מאות אמה. אמרו לו: אין מביאין ראיה מן החרוב. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי – **אמת המים** יוכיחו. חזרו אמת המים לאחוריהם. אמרו לו: אין מביאין ראיה מאמת המים. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי – **כותלי בית המדרש** יוכיחו. היטו כותלי בית המדרש ליפול. גער בהם רבי יהושע, אמר להם: אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה – אתם מה טיבכם? לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע, ולא זקפו מפני כבודו של רבי אליעזר, ועדיין מטין ועומדין".

נראה לי שאגדה זו כופרת כפירה גדולה בטענת הסמכות, כלומר, מן הראיות שר' אליעזר מביא עולה, שהטענות שהוא טען להוכחת שיטתו היו מתחום **הסמכות האישית.** ובמלים אחרות, ר' אליעזר ביקש לשכנע ולכפות את דעתו על החכמים, תוך שהוא מביא להם ראיות מכוחו וגדולתו המידותית המוסרית והתורנית, ואסביר את הדברים: החרוב הינו משל להסתפקות במועט ולהתגברות מוחלטת על התאוות, כמו ר' חנינא אשר דיו בקב חרובים מערב שבת לערב שבת. אמר אפוא ר' אליעזר לחכמים, קבלו דעתי מפני שהגעתי לדרגה גבוהה מאד בשכלול המידות ובהסתפקות במועט ובהרחקת החומר והתאוות – השיבו לו חכמים, אין מביאין ראיה מן החרוב, כלומר אין להביא ראיה ממידותיך הנעלות והייחודיות לצדקתך ההלכתית.

חזר ואמר ר' אליעזר לחכמים: "אמת המים תוכיח", דהיינו חוכמתי וגדולתי בתורה הן אלה שיוכיחו את צדקתי ההלכתית. אמרו לו חכמים: אין מביאין ראיה מאמת המים, כלומר גדולתך בתורה איננה מעידה על צדקתך באופן הכרחי בכל הדברים, אלא לעולם יש לבחון כל עניין לגופו ולא לפי גופו של אדם, גדול באמת ככל שיהיה. ודוּמֶה לזה גם טענתו הנוספת: "כותלי בית המדרש יוכיחו", כלומר, הַתמדתי והשקעתי העצומה בבית המדרש היא זו שתוכיח את צדקתי ההלכתית, אמרו לו חכמים: אין ראיה מכותלי בית המדרש, התמדתך והשקעתך בבית המדרש ושימוש תלמידי החכמים, אינם ראיה לצדקת טענותיך ההלכתיות! אלא, קבל האמת ממי שאמרו, ובמלים אחרות, האמת נקבעת לפי ראיות העניין ולא לפי גדולת אומרה.

זאת ועוד, בעניין בית המדרש נאמר: "היטו כותלי בית המדרש ליפול. גער בהם רבי יהושע, אמר להם: אם תלמידי חכמים מנצחים זה-את-זה בהלכה – אתם מה טיבכם? לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע, ולא זקפו מפני כבודו של רבי אליעזר, ועדיין מטין ועומדין". ובכן, בעניין החרוב ואמת-המים חכמים לא השיבו לר' אליעזר אלא רק דחו את דבריו, שהרי לא ניתן להשיב ולהתווכח בעניין השלמות המידותית והגדולה התורנית, כי רק אלהים יראה ללבב. אך לעומת זאת, בעניין כותלי בית-המדרש חכמים השיבו לו והתווכחו עמו, שהרי גם הם התמידו והשקיעו בבית-המדרש, וזהו עניין שכן ניתן לבחון ולראות בעיני הבשר, ולכן השיבו והתווכחו עליו.

בהמשך הגמרא שם נאמר כך:

"חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי – **מן השמים יוכיחו.** יָצְאת בת קול ואמרה: מה לכם אצל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום! עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: 'לֹא בַשָּׁמַיִם הִוא' [דב' ל, יב]. מאי 'לֹא בַשָּׁמַיִם הִוא'? אמר רבי ירמיה: שכבר ניתנה תורה מהר סיני, אין אנו משגיחין בבת קול, שכבר כָּתַבְתָּ [כלומר הקב"ה ציווה] בתורה: 'אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטֹּת' [שמ' כג, ב]".

הטענה האחרונה של ר' אליעזר נוגעת ליושרו ולמוסריותו וליראת השמים השלֵמה שבו, שהרי הוא אומר: "אם הלכה כמותי – מן השמים יוכיחו". כלומר, ר' אליעזר טוען שיש לקבל את דבריו מפני שהוא אדם ירא שמים בתכלית, ומן השמים יוכיחו שהוא אדם זך וישר וסר מרע. ואכן, באגדה מסופר שמן השמים "הוכיחו" שהוא אכן כך, והנמשל הוא שחכמים לא ערערו על עצם טענתו ליושרו ולמוסריותו, הם הודו לו על-כך, אך טענו שאין לקבל בגלל זאת את טענותיו בענייני הלכה, כי כאמור, בענייני הלכה יש ללכת רק אחרי כללי ההלכה והשכל הישר.

יתר-על-כן, חכמים מבארים בתשובתם, שלא רק שעומדות לצידם ולזכותם טענות ענייניות נכונות וצודקות יותר, עומד לצידם גם הכלל: "אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת". ובמלים אחרות, פסיקתם וצדקתם של חכמים עמדו על שני אדנים: דבריהם היו **גם** מבוססים על כללי ההלכה וההיגיון, **וגם** על הכלל לפיו "אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת". כלומר, לא רק בגלל שחכמים גברו על רבי אליעזר בטענותיהם ובראיותיהם ובהוכחותיהם, אלא אפילו אם ראיותיהם וראיותיו של רבי אליעזר היו שוות בחוזקן, כל עוד הוא לא מצליח לשכנע את הרוב – יש ללכת אחרי הרוב. אך ברור שאם היו לרבי אליעזר ראיות חזקות משלהם, חכמים היו מודים על האמת, ומקבלים את דבריו.

ג. מזיופיהם של המינים וצאצאיהם

בהמשך האגדה נאמר כך: "אשכחיה רבי נתן לאליהו, אמר ליה: מאי עביד קודשא-בריך-הוא בההיא שעתא? [=מה עשה הקב"ה באותה שעה שיצאת בת קול ואף-על-פי-כן דחו את דברי רבי אליעזר?] אמר ליה [אליהו לר' נתן]: (קא חייך ואמר) [קאמר] נצחוני בָּנַי, נצחוני בָּנַי".

ונראה לי שהמשך האגדה נועד לחזק את הכלל: "קבל האמת ממי שאמרו" וכל-שכן כשמדובר בבית-הדין-הגדול, מפני שיש סיבה נוספת לקבל את דברי החכמים, מכוח הכלל: "אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת" – והכללים היסודיים הללו כל-כך חזקים ואמיתיים עד שאפילו הקב"ה, אשר כביכול אישר ואישש את יושרו ושלמותו של רבי אליעזר, מודה שהכללים הללו הם מעל הכל.

ביחס לתוספת: "קא חייך" אין לי ספק שקטע זה הוא מסוג העניינים שהרמב"ם היה סבור שעדיף היה שלא ייאמרו, ראו על-כך במאמר: "משלי חז"ל ומשלי הנביאים ומה שביניהם". ויתרה מזאת, מכיוון שמלים אלה נותנות פתחון פה למינים, נראה לי שיש לגרוס: קאמר נצחוני וכו', וכמו שאמרו חכמי האמת בבראשית רבה (ח, ח): "בשעה שהיה משה כותב את התורה היה כותב מעשה כל יום ויום, כיון שהגיע לפסוק הזה, שנאמר: 'וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ' [א, כו], אמר לפניו: ריבון העולם, **מה אתה נותן פתחון-פה למינים?**".

יתר-על-כן, בדקתי בכל ספרות חז"ל, ההלכתית והמדרשית, ובשום מקום לא מופיע הביטוי "קא חייך" או "חייך" במשמעות של שׂחוק, ביחס לה'-אלהים-אמת! לפיכך, קרוב לוודאי שמדובר בעוד זיוף אחד מני רבים, שהוּחדר על-ידי המינים וצאצאיהם כדי להחדיר את השקפות המינות אשר בידם, שהרי הם זייפו את התלמוד בברוטאליות באלפי מקומות, הוסיפו וגרעו שינו ומחקו: וכמו שרש"י הודה שהוא הגיה את הטקסט התלמודי כ-1500 פעמים. כמו כן, הראיתי בסדרת המאמרים על רש"י, שישנם עוד מקומות רבים מאד אשר בהם הוא מסלף ומזייף את ספרות חז"ל, התלמודית והמדרשית, ולהערכתי חכמי-יועצי-אדום ועבדיהם הנרצעים זייפו את התלמוד הבבלי באלפי מקומות, חלקם אמנם אין להם משמעות רבה, אך חלק ניכר מהם גוררים להגשמה, למאגיה, להשקפות רעות או לסתם סכלות וביזוי התורה.

תופעה נוספת שנחשפתי אליה במחקריי על פירושי רש"י ומקורותיו, היא יצירת ספרות מדרשית חדשה, כגון "פרקי דר' אליעזר" שנתחבר לפי ההערכות במאה השמינית, "מדרש תנחומא" שנתחבר לפי ההערכות במאה התשיעית, או מדרש אגדה (בובר) וילקוט שמעוני

שנתחברו לפי ההערכות במאה הי"ג, ועוד. מדרשים אלה מכילים השקפות הבל ואמונות תפלות לרוב, ועמוסים לעייפה במאפיינים מאגיים דמיוניים אשר אין להם זכר בספרות חז"ל! מדרשים אלה שימשו את רש"י רבות בפירושיו או שוכתבו לאחר הפצתו כדי לשוות לדבריו חזות קדומה אשר נטועה ב"מדרשי חז"ל", ולהערכתי רובם הינם דמיונות והזיות זרות.

ואגב, לדעתי כל המדרשים הללו וכיו"ב מאוחרים יותר מהערכות החוקרים לדורותיהם, מפני שמגמת חוקרי היהדות האוכלין מן התורה היא לפאר את יהדות המינות האירופית, וליצור הילת-הערצה סביב מוצאם ותרבותם. ולכן, הערכותיהם הן הערכות-חסר שנובעות משאיפות שחץ ומינות לטשטש ולזייף את תורת-האמת. יתר-על-כן, אין ספק שגם במשך מאות השנים לאחר חיבורי המדרשים הללו חלו בהם ידיים זרות, כדרכם של המינים זייפני דת האמת.

ועוד בעניין זה ראו: "מאסף לזיופי ספרות הגאונים", "מסכת סופרי המינים", "ספר יצירה – כמה אפשר להיות מטומטם?", ועוד. ועל פרקי דר' אליעזר ראו: "פרקי דחרטא ברטא".

ד. אזור המינות האשכנזי

כדי להוסיף ולאשש את דבריי לעיל, אביא לפניכם ראיה מתוך ההקדמה לספרו של פרופ' ישראל תא-שמע: "מנהג אשכנז הקדמון". לעניות דעתי קטע זה נכתב ברגע נדיר של חשבון-נפש או מתוך גסות-רוח אשכנזית טיפוסית, שהרי חכמי-יועצי-אשכנז אינם חוששים לפשוע ולחמוס ואף להודות על-כך, תוך שהם עוטפים את מעשיהם במלים יפות, ובעזות פנים אף אומרים שזו היא הדרך העולה בית-אל, וז"ל שם (עמ' 83–85, ההדגשות נוספו על-ידי):

"במאה הי"א [באשכנז]: בתקופה זו 'כיסה' המנהג יפה את צורכי ההחמרה [מלים מתעתעות שמשמען ביטול התורה-שבעל-פה]. [...] במסגרת תפיסת-עולם [...] זו **הכופפת את הספרים לחיים** (ולא להיפך!), נתאפשרה גם התופעה האשכנזית הקבועה והמעניינת של **הגהת ספרי המשנה והתלמוד, באופן מאסיבי וביד חזקה על-פי הסברה ושיקול-הדעת בלבד,** ולא רק מתוך ספרים עתיקים. תופעה זו הוכרה כבר על-ידי החכמים הראשונים, שחיפשו בכל מקום, אחר נוסחאות 'ספרדיות' שהוחזקו בטהרתן. **אך רק לאחרונה הולך ומתברר היקפה של התופעה, תוקפה וממדיה. לא רק מלים וקטעי משפטים הוחלפו בספרים, אלא הרכבות של ממש, ממקורות חיצוניים, מקבילים וזרים, נעשו בחוזקת-היד על-ידם** [...]

גוברת ההכרה, כי תהליך זה של **הארמוניזאציה ספרותית** [=שוב מלים מתעתעות שנועדו להכשיר את העיוותים הסילופים והזיופים שנעשו על-ידי אבותיו המינים! וראו והתבוננו כיצד מייפים הם את שקריהם!] בכוח הזרוע **– שרובו נעלם מאיתנו, ואך שרידיו הולכים ונחשפים** – הוא שהביא ליצירתה של 'מסורת' ספרותית אשכנזית מיוחדת ונבדלת [=מסורת של זיוף ומינות!], שעומק העיבוד הספרותי הפך אותה ל'ענף' מקביל ומיוחד לעצמו [...]. 'תיקון' הנוסחאות היה לאבן נגף מסורתית בדרכם של חכמי האסכולה האשכנזית [חכמי האסכולה? כך ראוי לקרוא למינים?!] בכל הדורות, והם עצמם הרבו להתאונן ולהתריע על-כך, ובפרט נגד ההרגל לתקן בגופי הטקסטים ממש ולא בהערה על גיליונותיהם [...] אך לא הועילו הרבה.

עדים לכך קובצי התוספות הגדולים והמרובים שנתחברו במהלך המאות הי"ב–י"ג, ואשר אחד ממנגנוניהם העיקריים, לצד הסברה והחילוק, הוא הצעת חילופי נוסח בחופשיות רבה **עד כדי כתיבה מחדש של התלמוד [!].** כל זאת לעומת ההידור והשמירה על מסורת כתבי-היד בתחום התרבות הספרדי, אשר חכמיהם הגיהו בספרות חז"ל לעתים רחוקות ועל סמך כתבי-יד קדומים שהוחזקו מוסמכים ובדוקים בידם. [...] מה שמשתקף כאן הוא תוצאה ישירה של **הכפפתה של ההלכה הכתובה אל המנהג החי והמסורת הרווחת בעל-פה** [=שוב מלים יפות למינות ולהחלפת התורה-שבעל-פה במנהגי הסכלות האירופיים הפרו-נוצריים המעֻוותים], **ובעקבותיה התאמת הכתוב אל המנהג כדי שיחיה בהארמוניה עמו** [=לכפירה, למחיקה, לביטול ולזיוף התורה-שבעל-פה הוא קורא הארמוניה! ארור יהיה הוא וחבריו!]. עם התפשטות העיון בתלמוד הבבלי ולימודו באשכנז, הורחב השימוש בטכניקה זו [=לזיוף ולסילוף הוא קורא 'טכניקה', כאילו מדובר במדע ובחכמה] גם למקומות שבהם היה ההישג דידאקטי בלבד".

עד כאן דברי תא-שמע המתעתע, אשר מכשיר את תהליך החרבת דת האמת! כללו של דבר, מדברי תא-שמע עולה שיהדות אשכנז זייפה תורה חדשה, תורה של הלכות וחוקים חדשים מקרוב באו, אשר מבוססים על המנהגים הרווחים שלהם – מנהגי "אזור הנוחות", ויותר נכון לומר: מנהגי "אזור המינות" האשכנזי. וכדי לתת תוקף לדתם החדשה, הם סילפו ושיבשו מקורות קדומים כדי להביא מהם "ראיות" למנהגי "אזור הנוחות" ו"אזור המינות" שלהם. משל למה הדבר דומה? לסימון מטרה ורק לאחר מכן שׂרטוט דרך ההגעה לאותה המטרה.

ה. מדוע נידו את רבי אליעזר?

רבים מתעסקים בתיאורי האגדה הדמיוניים אשר מטבעם מושכים את חושי החומר ותשוקותיו הדמיוניות, ברם, נראה שהשאלה המעניינת ביותר שעולה מן האגדה היא: מדוע נידו את רבי אליעזר? ורק בדרך שבה פירשתי ניתן להשיב באופן הגיוני ומושׂכל על שאלה זו, וכמו שנראה להלן – כי אם מדובר אך ורק במחלוקת ענייינית, אין שום סיבה להעניש את ר' אליעזר בעונש כל-כך חמור! כמו כן, לא יעלה על הדעת שהעניין שעמד ביסוד האגדה הזו הוא סמכות הנבואה לעומת סמכותם של החכמים פוסקי ההלכה, כי באותה התקופה כבר לא הייתה נבואה בעם-ישראל, ולכן בלתי-סביר לחלוטין שחז"ל ינדו את ר' אליעזר על-סמך מחלוקת שאין לה השפעה על המציאות וההלכה למעשה, ואף חלילה מלחשוד בר' אליעזר שהוא טען את הנבואה...

נעיין אפוא בהמשך האגדה, וכך נאמר שם: "אמרו: אותו היום הביאו [חכמים] כל טהרות שטיהר רבי אליעזר ושׂרפום באש, ונמנו עליו [חכמים] וברכוהו [בלומר נידוהו]. ואמרו: מי ילך ויודיעו? אמר להם רבי עקיבא: אני אלך, שמא ילך אדם שאינו הגון ויודיעו, ונמצא מחריב את כל העולם כולו. מה עשה רבי עקיבא? לבש שחורים, ונתעטף שחורים, וישב לפניו בריחוק ארבע אמות. אמר לו רבי אליעזר: עקיבא, מה היום מימים? אמר לו: רבי, כמדומה לי שחברים בדילים ממך. אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעליו, ונשמט וישב על גבי קרקע".

ובאמור, קשה מאד להבין מדוע נידו את רבי אליעזר? ואם היה מדובר רק במחלוקת הלכתית, מדוע יש לנדותו? והלא היו פשוט מתעלמים מדעתו ופוסקים לפי כללי ההלכה והדעת. אלא,

לאור דברינו לעיל מתברר, שרבי אליעזר כפר במהלך המחלוקת הזו בשני כללי תורה ומחשבה יסודיים מאד: **1)** רבי אליעזר לא הסכים לקבל את האמת הנכון והצודק, ולא קיבל את שלל תשובותיהם של החכמים ע"ה אשר הוכיחו וביססו את פסיקתם; **2)** הוא גם לא קיבל את כלל התורה: "אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת", כלומר אפילו אם רבי אליעזר היה מביא שלל ראיות וטענות הלכתיות, אם הוא לא היה משכנע את חכמים בצדקתו, עדיין ההלכה הייתה נפסקת כנגדו לפי רוב חברי בית-הדין-הגדול אשר היה מוסכם אז על כלל חכמי ישראל. כל שכן וכפי שראינו לעיל, שטענותיו הפליגו לענייני כוחה של סמכות ולא לעניין כוחם של ההיגיון והראיות.

כמו כן, ראינו בקטע שהובא לעיל דברי אגדה לכאורה תמוהים: "שמא ילך אדם שאינו הגון ויודיעוֹ, ונמצא מחריב את כל העולם כולו", וברור שאין בכוחו של ר' אליעזר להחריב את העולם, ואף אם היה בכוחו הוא לא היה עושה-כן כי הוא לא היה רשע מרושע שמשחית את העולם בַּחֲרונו. אלא, הכוונה שר' עקיבה חרד על נפשו העדינה של ר' אליעזר, שמא הבשורה הקשה על-כך שנידוהו תגרום לו לצער כל-כך גדול עד שנפשו תפרח ממנו, והעדר צדיק כל-כך גדול, עלול לגרום באופן תיאורטי להחרבת העולם, שהרי הכל הולך אחרי הזכויות והחובות. ומטרת הדברים היא לרומם את מעלתו ודמותו של רבי אליעזר, ולקמן אפרט כמה מהסיבות לכך.

ו. גדול כוחם של חכמי האמת

לצד נידויו של רבי אליעזר הגדול, הוסיפו החכמים ע"ה אגדות שונות, כדי שלא לערער על גדולתו התורנית והמוסרית. לתוספת האגדות הללו שנראה לקמן, יש שני תפקידים: **האחד,** כדי להראות ששגיאתו של ר' אליעזר ונידויו לא נבעו ממידות רעות חלילה שהיו בו, או משאיפה זרה ורעה, אלא, כל מעשיו היו לשם שמים לפי הבנתו, ומכיוון ששגה באותה מחלוקת שגיאה מחשבתית גדולה, נידוהו; **והשני,** היה חשוב לחכמים לרומם את כבודו של ר' אליעזר, כי כבודו של רבי אליעזר הוא למעשה כבודם של כלל חכמי המשנה והתלמוד, לפיכך, אף שלא הייתה ברירה אלא לנדותו, הוסיפו אגדות כהנה וכהנה כדי ללמד על גדולתו ומוסריותו, כדי שלא לערער על סמכותם הכללית של חז"ל מעתיקי השמועה, וכך נאמר בהמשך האגדה שם:

"[לאחר ששמע שנידוהו] זלגו עיניו [של ר' אליעזר] דמעות, [ואז] לקה העולם שליש בזיתים, ושליש בחיטים, ושליש בשעורים. ויש אומרים: אף בצק שבידי אשה טפח [=התקלקל]. תנא: אך [=נזק] גדול היה באותו היום, שבכל מקום שנתן רבי אליעזר בו עיניו נשרף. ואף רבן גמליאל היה בא בספינה, עמד עליו נחשול לטבעו. אמר: כמדומה לי שאין זה אלא בשביל רבי אליעזר בן הורקנוס. עמד על רגליו ואמר: ריבונו-של-עולם, גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי, ולא לכבוד בית אבא עשיתי, אלא לכבודך, שלא ירבו מחלוקות בישראל – נח הים מזעפו".

כמו כן, נראה שכוונת חכמים באגדה זו ללמֵד, שלא למהר לנדות תלמידי חכמים, אלא, רק כאשר אין ברירה ויש לכך סיבות גדולות מאד: גם סיבות ענייניות כפי שראינו לעיל, וגם סיבות רחבות יותר אשר נוגעות לשלמות העם היהודי ולאחדות ההולכים בדרך האמת – רק כאשר מצטרפים עניינים נעלים כאלה יש לפגוע בכבודו של החכם איש האמת. אך גם כאשר עושים זאת, אין המטרה חלילה לפגוע בכבודו, אלא לשמור על שלמות האומה ודרך האמת.

בהמשך האגדה שם הוסיפו לרומם את יושרו וחוכמתו של רבי אליעזר:

"אימא שלום דביתהו דרבי אליעזר אחתיה דרבן גמליאל הואי. מההוא מעשה ואילך לא הות שבקה ליה לרבי אליעזר למיפל על אפיה. ההוא יומא ריש ירחא הוה, ואיחלף לה בין מלא לחסר. איכא דאמרי: אתא עניא וקאי אבבא, אפיקא ליה ריפתא. אשכחתיה דנפל על אנפיה, אמרה ליה: קום, קטלית לאחי. אדהכי נפק שיפורא מבית רבן גמליאל דשכיב. אמר לה: מנא ידעת? אמרה ליה: כך מקובל אני מבית אבי אבא: כל השערים ננעלו חוץ משערי אונאה".

סופר על "אימא שלום", רעייתו של רבי אליעזר ואחותו של רבן גמליאל, אשר מאותו המעשה ואילך לא הייתה מניחה לרבי אליעזר ליפול על פניו. יום אחד התבלבלה בין חודש מלא לחסר, וחשבה שאותו היום היה ראש חודש ולכן היא לא השגיחה על רבי אליעזר שלא ייפול על פניו. ויש אומרים באגדה שהיא לא התבלבלה, אלא שבא עני ודפק על השער ונתנה לו לחם. מכל מקום, מצאה את רבי אליעזר והוא נופל על פניו, אמרה: קום, הרגת את אחי. בינתיים יצא קול שופר מבית רבן גמליאל שמת. אמר לה ר' אליעזר: איך ידעת שמת אחיך? אמרה לו: מסור בידי מבית אבי-אבא, שכל השערים ננעלו חוץ משערי אונאה (=צער), כלומר, צערו של ר' אליעזר על-כך שנידוהו גרם לכך שייפתחו שערי שמים לבכיו ולתחנוניו, ולכן נענש רבן גמליאל.

ונראה לי שהמשך האגדה נועד ללמד אותנו כמה עניינים נוספים: **1)** אין נפילת פנים בראשי חודשים; **2)** מצות נתינת צדקה ואוכל לעניים מסורה בעיקר לנשים, אשר טורחות בהכנת הלחם והמאכלים; **3)** נפילת אפיים היא חלק חשוב מאד בתפילה ואין לוותר עליה ולמחוק אותה בקלות (כמו שעשו המינים וצאצאיהם אשר החליטו לבטלה ימים רבים בשנה); **4)** קרוב ה' לכל אשר יקראוהו באמת מלב נשבר ונדכה, כי שמוע ישמע ה' צעקתם ויגונם, ולא ישיב את תפילתם ריקם; **5)** היה על רבן גמליאל להתנצל לפנים-משורת-הדין לפני רבי אליעזר על-כך שנידהו, כי אף-על-פי שנידהו בצדק ולכבוד שמים, היה עליו לפייסו; **6)** כמו כן, אגדה זו נועדה ללמד על חומרת עוונו של האדם אשר גורם צער לחכמים אנשי האמת והצדק.

סוף דבר

בעניינו של רבי אליעזר ראוי לומר את דברי קהלת (ב, ז): "אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא", ואחתום בהוראת התורה המפורשת והחד-משמעית לשמוע לבית-הדין-הגדול:

"כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָבָר לַמִּשְׁפָּט בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין וּבֵין נֶגַע לָנֶגַע דִּבְרֵי רִיב�ֹת בִּשְׁעָרֶיךָ וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ. וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וְדָרַשְׁתָּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֵת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט. וְעָשִׂיתָ עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ מִן הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ. עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל. וְהָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְזָדוֹן לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ אֶל הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשָׁרֶת שָׁם אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבַעַרְתָּ הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל. וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד" (דברים יז, ח–יג).

"מִי חָכָם וְיָבֶן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם" (הו' יד, י).

אלו ואלו דברי אלהים חיים?

אחת האמירות המתעות ביותר מדרך האמת היא האמירה שבכותרתו של מאמר זה. זכורני בעבר כאשר שוחחתי עם יהודי ממוצא תימני-שרעבי בעניין הקבלה האלילית, הוא דחה את דבריי בדיוק באמירה הזו: "אלו ואלו דברי אלהים חיים". וכך, באמירה אחת ויחידה ביטל אותו יהודי את כל דרך האמת, וקבע הלכה למעשה שאין זה משנה מהו מכלול הדעות וההשקפות שהאדם אוחז בהן, שהרי ממילא "אלו ואלו דברי אלהים חיים" – והיה העקוב למישור.

אחד היסודות החשובים ביותר בתורת משה הוא בירור האמת. "קבל האמת ממי שאמרו", על כל אדם חלה חובה ללמוד ולהשׂכיל מהי דרך האמת שיבור לו האדם. הכלל החשוב הזה בא לידי ביטוי באופן המובהק ביותר בחובת סילוק העבודה-הזרה ומחייתה מקרבנו (וכידוע, סילוקה הוא הציר אשר עליו סובבת כל התורה כולה) שהרי אי-אפשר לבער את העבודה-הזרה ממעשינו וממחשבתנו מבלי חקירה מקיפה מעמיקה ויסודית ומבלי בירור דרך האמת.

מהו אפוא מקורה של האמירה שבכותרת לעיל? ובאלו נסיבות היא נאמרה?

ובכן, מקור האמירה הזו בתלמוד הבבלי והיא מופיעה במסכת עירובין (יג ע"ב) ובמסכת גיטין (ו ע"ב–ז ע"א), נחל אפוא לעיין במקורות ונבין מהי משמעותה האמיתית של האמירה.

המקור הראשון

"אמר רבי אבא אמר שמואל: שלוש שנים נחלקו בית-שמאי ובית-הלל: הללו אומרים הלכה כמותנו, והללו אומרים הלכה כמותנו. יצתה בת קול ואמרה: **אלו ואלו דברי אלהים חיים הן,** אלא שהלכה כבית-הלל. וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים, מפני מה זכו בית-הלל לקבוע הלכה כמותן? מפני שנוחין בהלכה ועלובין הן [=שפלי רוח מאד וענוותנים מופלגים], ושונין דבריהן ודברי בית-שמאי. ולא עוד, אלא שמקדימין דברי בית-שמאי לדבריהן".

לפנינו מקור מדרשי ומוסרי במהותו אשר מטרתו לחנך את בני האדם לכבד את החולקים עליהם, שהרי אם באמת יש להבין את האמירה: "אלו ואלו דברי אלהים חיים" כפשוטו של מדרש, איך יעלה על הדעת לדחות מן ההלכה דברי אלהים חיים? אלא, כל מטרת המדרש היא לחנך את בני האדם לכבד את החולקים עליהם במחלוקת שהיא לשם שמים, והראיה לכך מסוף המדרש: "מפני מה זכו בית-הלל לקבוע הלכה כמותן? מפני שנוחין בהלכה ועלובין הן, ושונין דבריהן ודברי בית-שמאי. ולא עוד, אלא שמקדימין דברי בית-שמאי לדבריהן".

כלומר, העובדה שרוממו בסוף המדרש את בית-הלל ושיבחו אותם על שפלות רוחם ועל מידותיהם הטובות והנוחות – עובדה זו מוכיחה באופן ברור ומובהק כי כל מטרת המדרש היא לעורר אותנו לנהוג בידידות במתינות בהכנעה ובענווה עם חברינו לדרך האמת, וכאשר אנחנו חולקים או מתווכחים זה-עם-זה כדי לברר את דרך האמת, לזקק את דעותינו בתחומי ההלכה והמחשבה, ולרומם את נפשנו בקניית מושגי האמת הערֵבים של דרך האמת הטהורה – עלינו לעשות זאת בנעימות ובידידות, מתוך ענווה רבה והכנעת-הלב כלפי אחֵינו לדרך האמת.

נמצא, שמטרתו המובהקת של המדרש היא להרבות אהבה ואחווה שלום ורעות בין החכמים והתלמידים בעת שהם נחלקים באופנים שיש להכריע את ההלכה. לפיכך, בשעת הדיונים יש לנהוג בכבוד רב כלפי החולקים ולברר את האמת מתוך כבוד ומתינות ויישוב הדעת.

ברם, בשום פנים ואופן לא עלה על דעתם של החכמים שיש לומר: "אלו ואלו דברי אלהים חיים" על דברי מינות או כפירה או אלילות או תועבה או זימה או הבל או חילול-שם-שמים וכיו"ב, אשר מתעים את העם מדרכי מישרים ומדרדרים את עם-ישראל לעברי-פי-פחת: לגָלוּת ארורה של אלפיים שנה בארצות העמים הטמאות ולחיי ייסורים של סכלות בערות וכפירה.

והראיה הגדולה לכך שאין באמירה הזו שום ראיה שיש להתייחס בסלחנות כלפי השקפות מינות או כפירה או חילול-שם-שמים, נמצאת לפנינו בדברי התורה ובדברי הנביאים ע"ה:

מדוע התורה מורה לנו להתייחס באכזריות כלפי המסיתים והמדיחים ועובדי האלילים? ואף מזהירה אותנו מן החמלה: שלא נעז להחדיר לליבנו הרהורי חמלה וידידות כלפי הכופרים? מדוע הנביאים הוכיחו את העם השכם והערב? מדוע נביאי ישראל לא אמרו על התועים "אלו ואלו דברי אלהים חיים"? ובכן, ברור כשמש, ולא הייתי צריך לומר זאת אלמלא התועים והמתעים, שהאמירה הזו אינה עוסקת במקום שבו מחללים-שם-שמים ומחריבים את הדת.

אלא, האמירה "אלו ואלו דברי אלהים חיים" נוגעת אך ורק למחלוקת הלכתית שהיא לשם שמים, מחלוקת אשר איננה נוגעת ליסודות התורה או למצוות התורה-שבעל-פה אשר קיבלנו איש-מפי-איש מאת משה רבנו – אלא מדובר אך ורק במחלוקות הלכתיות שנוגעות לעניינים המחודשים, אשר יש צורך לדון בהם בשל נסיבות החיים המשתנות מדור לדור, ותו לא.

והנה לנו ראיה מדברי רבנו בהקדמתו לפירוש המשנה, שמדובר במחלוקות בין בני אדם **אנשי אמת** אשר שאיפתם טהורה ומוסריהם נעלים ומידותיהם משוכללות מאד, ולא בכומרי-הדת האורתודוקסים הפרו-נוצריים הנגעלים אשר הקיפונו כזאבים באלף השנים האחרונות.

וכֹה דברי רבנו בהקדמתו שם (עמ' יג):

"אבל קביעתו [של ר' יהודה הנשיא במשנה] סברת אדם מסוים וחזרתו מאותה הסברה בגון אָמרוֹ: 'בית-שמאי אומרים כך ובית-הלל אומרים כך, וחזרו בית-הלל להורות כדברי בית-שמאי' – כדי ללמדך **אהבת האמת ורדיפת הצדק,** לפי שֶׁאֵלּוּ האישים הגדולים, החסידים, המשכּילים, המופלגים בחכמה, שלֵמי הדעת [=בית הלל ובית שמאי], כאשר ראו את דברי החולק עליהם נכונים יותר מדבריהם והגיוניים יותר – נכנעו וחזרו לדעתו".

מדברי רבנו עולה, כי רק במקום שבני האדם חולקים במטרה להשיג את האמת ולרדוף את הצדק, וזה אומר בכֹה וזה אומר בכֹה, אז ורק אז, גם הסברות שנדחו מן ההלכה הן בגדר "אלו ואלו דברי אלהים חיים", כי הן נבעו ממעיין של מים טהורים, מתוך שאיפה כנה להגיע אל האמת והצדק; ולכן תיארו במדרש לעיל שהקדוש-ברוך-הוא חפץ בדבריהם, וכאילו הם דברי אלהים חיים, שהרי הם חביבים לפני המקום-ברוך-הוא, כי הם נבעו מעיון טהור ומיושר הלב והמחשבה, ומתוך אהבה כנה כלפי ה' יתעלה וכן רצון עז ועמוק לבירור דרך האמת הזכה.

בהמשך דברי רבנו שם הוא מתאר את ההיפך הגמור, את המציאות שבה אנחנו חיים כיום: מציאות של הפיכת תורת אלהים לקורדום חוצבים, מציאות של עיוות הדת והשחתתה ויצירת מוטציה אורתודוקסית פרו-נוצרית – במציאות החיים הזו שבה אנחנו חיים, שבה כומרי הדת פוסחים על שתי הסעיפים במקרה הטוב, ובמקרה הגרוע התמכרו והשתעבדו כליל לאלילות לבצע ולתאוות, במציאות החיים הזו, ארור האיש אשר יַשווה בין תורת אלהים חיים ובין שקרי הכומרים האורתודוקסים והמקובלים הנכלוליים, ויֹאמר: "אלו ואלו דברי אלהים חיים".

וכֹה דברי רבנו בהמשך דבריו בהקדמתו לפירוש המשנה שם:

"כל-שכן וקל-וחומר שאר בני אדם, כשיראה שיריבו צודק שייכנע ואל יתעקש. וזהו דבר ה': 'צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף' [דב' טז, כ] ועל זה אמרו חכמים: 'הוי מודה על האמת' [אבות ה, ז], רוצה לומר, אף-על-פי שאתה יכול לחלץ את עצמך בטענות וויכוחיות [=להתל ולתעתע בכל מיני דרכי הטעיה השָׁאה ומניפולציה כדי שדבריך ייראו לשומעים כאילו הם הצודקים והנכונים – וכך נוהגים כומרי הדת הכסילים אשר מתיימרים לידע רצון אלהים חיים, ומכזבים ומתעתעים כאילו כל פליטותיהם הנגעלות נאמרו להם בחזון מפי הגבורה] – אם תֵּדע שדָּבר יריבך הוא האמת, אלא שטענתך נראית יותר – מחמת חולשתו [=אי יכולתו להסביר את עצמו באופנים ברורים או משכנעים] או בגלל יכולתך להטעות [כאמור] – חזור לדבריו וחדל להתווכח".

ונדירים הם מאד האישים אנשי האמת בימינו, ולכן נדירים הם אשר מקיימים את צוואת חכמים ומודים על האמת, וכמו שאומר רבנו לתלמידו ר' יוסף באיגרתו על כומרי-הדת בימיו (עמ' קלא):

"והיאך אתה מדמה לעצמך בני, שהם יגיעו לדרגת הכרת האמת עד כדי שיודה שהוא חסר ויעקור כבודו וכבוד בית אביו? זה מה שלא יעשֶׂהו כמוהו ולא מי שהוא יותר שלם ממנו".

ובהמשך דבריו שם רבנו מוסיף ומתאר את כומרי-הדת בתיאורים קשים עוד יותר:

"ואין לך צורך באמרך היכן יראת שמים [אצלם]. כי זה וכיוצא בו מן הגדולים ממנו ממי שקדם, אין יראת שמים אצלם אלא להימנע מן החמורות, כפי שהדבר אצל ההמונים. אבל החובות המידותיות אינם סוברים שהן מחובות הדת ואף אינם מדקדקים בדבריהם כפי שמדקדקים בהם השלמים יראי ה'. **ורוב אנשי הדת מבעלי השׂררה הללו כאשר הדבר קשור בשׂררה נעלמת יראת שמים** [כלומר כאשר הדבר נוגע לשׂררה גם החמורות קלות בעיניהם!]".

"וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת וְסָר מֵרָע מִשְׁתּוֹלֵל" (יש' נט, טו).

ובמקום שאהבת האמת ורדיפת הצדק נעדרות, במקום שהבערות הסכלות והמינות גואות, במקום שהדת הפכה לכלי מסחר בזוי ולמכונת-בצע להפקת משׂכורות, במקום שכומרי הדת רומסים ברגל גסה את יסודות הדת ורודפים אחרי השוחד והתאוות, במקום שמחריבים את דת משה הטהורה יום-יום שעה-שעה ומחללים-שם-שמים בהחדרת הבצע והמינות – במקום כזה נורא, מושחת ונגעל, מי שמכזב לומר: "אלו ואלו דברי אלהים חיים" – מחזק את דרכי המינים הארורים, מנציח את היותנו עם סכל ונבל אשר מחלל את התורה ובוזה את דבר ה', ומרחיק אותנו עוד ועוד ממילוי ייעודנו הנכסף והטהור: "כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתַגֵּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: אַתֶּם

רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי, וְעַתָּה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְּקֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי **וְהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ, וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ,** אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שמ' יט, ג–ו).

"כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפַר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָהּ" (במ' טו, לא).

המקור השני

והנה המקור השני לאמירה הנדונה (גיטין ו ע"ב–ז ע"א), בשלוש הפְּסקות הבאות:

"כתיב: 'וַתִּזְנֶה עָלָיו פִּילַגְשׁוֹ [וַתֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ אֶל בֵּית אָבִיהָ]' [שו' יט, ב] [ונחלקו במדרש בשאלה מדוע פילגש בגבעה ברחה מבעלה לבית אביה] ר' אביתר אמר: זבוב מצא לה [בקערת האוכל שהגישה לו]; ר' יונתן אמר: נימא [=שערה] מצא לה. ואשכחיה ר' אביתר לאליהו, אמר ליה [אביתר לאליהו]: מאי קא עביד קודשא-בריך-הוא? אמר ליה: עסיק ב[עניין] פילגש בגבעה. ומאי קאמר? אמר ליה: אביתר בני כך הוא אומר, יונתן בני כך הוא אומר. אמר ליה [אביתר לאליהו]: חס ושלום, ומי איכא ספיקא קמי שמיא? [וכי הקב"ה חוכך ומתלבט במחלוקת שבין ר' אביתר לר' יונתן? וכי האמת לאמיתה נשׂגבה מידיעתו של אל דעות?] אמר ליה [אליהו]: **אלו ואלו דברי אלהים חיים הן,** זבוב מצא [בקערה] ולא הקפיד [עליה], נימא מצא והקפיד [עליה, וחרה אפו בה]. אמר רב יהודה: זבוב בקערה ונימא באותו מקום [במקום ערווה], זבוב מאיסותא [זבוב באוכל הוא דבר מאוס ולכן הוא לא הקפיד על פילגשו בעניין זה] ונימא סכנתא [סכנה שמא ייזק גידו, ולכן הקפיד]. איכא דאמרי: אידי ואידי בקערה, זבוב אונסא ונימא פשיעותא [הזבוב הגיע לקערה שלא באשמתה של הפילגש, אך השערה הייתה משום רשלנותה].

[והמסקנה:] אמר רב חסדא: לעולם אל יֵטִיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו, שהרי פילגש בגבעה הֵטִיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מישראל. אמר רב יהודה אמר רב: כל הַמֵּטִיל אימה יתירה בתוך ביתו סוף הוא בא לידי שלוש עבירות: גילוי עריות ושפיכות דמים וחילול שבת. אמר רבה בר בר חנה, הא דאמרי רבנן דשלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה: עשרתן? ערבתן? הדליקו את הנר! צריך למימרינהו בניחותא כי היכי דליקבלו מיניה. אמר רב אשי: אנא לא שמיעא לי הא דרבה בר בר חנה וקיימתיה מסברא.

אמר רבי אבהו: לעולם אל יֵטִיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו, שהרי אדם גדול הֵטִיל אימה יתירה בתוך ביתו והאכילוהו דבר גדול [=דְּבר איסור שיש בו עוון גדול], ומנו? ר' חנינא בן גמליאל, האכילוהו סלקא דעתך? השתא בהמתן של צדיקים אין הקדוש-ברוך-הוא מביא תקלה על-ידם, צדיקים עצמן לא-כל-שכן? אלא, ביקשו להאכילו דבר גדול, ומאי ניהו? איבר מן החי".

שוב אנחנו רואים שלא מדובר בסוגייה הלכתית כלל! אלא במאמרים מדרשיים שמטרתם המרכזית היא ללמד את האדם שלא יטיל אימה יתרה בתוך ביתו, שמא יגרום לנזקים בלתי הפיכים. ויתרה מזאת, לפי פשט המדרש אין כאן שתי דעות חלוקות שיש להתייחס לשתיהן בכבוד ובהערכה כמו במקור הראשון, אלא יש כאן שתי דעות שאינן חולקות זו על זו כלל! שהרי מחלוקת ר' אביתר ור' יונתן במדרש מתורצת בשלושה אופנים שמחברים בין שתי הדעות.

קצרו של דבר, אין ללמוד מן המדרש הזה מאומה לעניין הנדון, דהיינו האם יש לקבל שתי דעות חולקות בכל תחום ובכל עניין ובכל נושא תורני כאל דברי אלהים חיים, ובוודאי שאין זכר במדרש הזה לכך שיש להכשיר דעות והשקפות והלכות עקומות ועקושות, או שיש חובה להתייחס בכבוד ובחיבה ובסלחנות למחללי-שם-שמים ולעובדי האלילים והאטִים... אלא, כאמור, חובה לברר את האמת והצדק בכל הלכה והשקפה, והמדרש הזה נועד ללמד את האדם שלא להקפיד בתוך ביתו ולנהוג בו במתינות ובנחת, ויזכה לחיים טובים ומאושרים.

סוף דבר

לפניכם כמה דוגמות מהתורה-שבכתב ומהתורה-שבעל-פה לכך שאסור באיסור חמור לנהוג בסלחנות עם עובדי האלילים ומחללי-שם-שמים המתעים את העם אחרי ההבל:

"כִּי יְסִיתְךָ אָחִיךָ בֶּן אִמֶּךָ אוֹ בִנְךָ אוֹ בִתְּךָ אוֹ אֵשֶׁת חֵיקֶךָ אוֹ רֵעֲךָ אֲשֶׁר כְּנַפְשְׁךָ בַּסֵּתֶר לֵאמֹר נֵלְכָה וְנַעַבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ, מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיכֶם הַקְּרֹבִים אֵלֶיךָ אוֹ הָרְחֹקִים מִמְּךָ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד קְצֵה הָאָרֶץ, לֹא תֹאבֶה לוֹ וְלֹא תִשְׁמַע אֵלָיו **וְלֹא תָחוֹס עֵינְךָ עָלָיו וְלֹא תַחְמֹל וְלֹא תְכַסֶּה עָלָיו,** כִּי הָרֹג תַּהַרְגֶנּוּ יָדְךָ תִּהְיֶה בּוֹ בָרִאשׁוֹנָה לַהֲמִיתוֹ וְיַד כָּל הָעָם בָּאַחֲרֹנָה, וּסְקַלְתּוֹ בָאֲבָנִים וָמֵת כִּי בִקֵּשׁ לְהַדִּיחֲךָ מֵעַל יְיָ אֱלֹהֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים, וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּן וְלֹא יוֹסִפוּ לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הָרָע הַזֶּה בְּקִרְבֶּךָ".

"וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן **הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקַנְאֹו אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכָם וְלֹא כִלִּיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי,** לָכֵן אֱמֹר הִנְנִי נ�ֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם, וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא לֵאלֹהָיו וַיְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

"וַיַּעֲמֹד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לַיְיָ אֵלָי וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לֵוִי, וַיֹּאמֶר לָהֶם: כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שִׂימוּ אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ עִבְרוּ וָשׁוּבוּ מִשַּׁעַר לָשַׁעַר בַּמַּחֲנֶה, **וְהִרְגוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְאִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת קָרֹבוֹ,** וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי לֵוִי כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיִּפֹּל מִן הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מִלְאוּ יֶדְכֶם הַיּוֹם לַיְיָ **כִּי אִישׁ בִּבְנוֹ וּבְאָחִיו וְלָתֵת עֲלֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה"** (המקורות לפי סדר הופעתם לעיל: דב' יג, ז–יב; במ' כה, י–יג; שמ' לב, כו–כט).

והנה לפניכם דברי רבנו בעניין היחס הנכון כלפי המפקפק ביסוד מיסודות דתנו:

"וכאשר יפקפק [אפילו רק יפקפק] אדם ביסוד [אחד] מאלו [שלושה-עשר] היסודות הרי זה יצא מן הכלל וכפר בעיקר **ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות, וחובה לשנוא אותו ולהשמידו,** ועליו הוא אומר: 'הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ יְיָ אֶשְׂנָא וּבִתְקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט' [תה' קלט, כא]".

ובהלכות סנהדרין (יא, ו) אומר רבנו: "האכזריות על אלו שמטעין את העם אחר ההבל רחמים היא בעולם, שנאמר: 'לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים' [דב' יג, יח]". ואפילו מי שבעט בתוכחה על עבירה שבין אדם למקום: "מכלימין אותו ברבים, ומפרסמין חטאו, ומחרפין אותו בפניו, ומבזין ומקללין אותו, עד שיחזור למוטב, כמו שעשו כל הנביאים לישראל" (דעות ו, יב).

אמור מעתה: אלו דברי אלהים חיים ואלו דברי מינות כפירה תועבה ואלילות משוקצים.

נושאים (שבעים) פנים בתורה

במאמר "אלו ואלו דברי אלהים חיים" ראינו שהאֲמרה המוסרית "אלו ואלו" וכו' אמנם נזכרה במדרשי חז"ל, אך סולפה ועֻוותה והפכה לכלי בידיהם של אנשי השקר, כדי לחזק ולאשש ולהתבוסס בביצתם הפגאנית. כלומר, כאשר דרך האמת מוצגת לפני התועים למיניהם, הם דוחים אותה באמרם: "אלו ואלו דברים אלהים חיים", דהיינו **גם** דברי התועים והמינים **וגם** להבדיל דברי אנשי האמת המעטים – כולם לפי דמיונם הם דברי אמת ישרים ונכוחים.

התועים אינם משתמשים באֲמרה זו במטרה לחזק את דרך האמת, מפני שזו אינה מעניינת אותם, אלא, הם משתמשים בה כדי להחדיר את השקר והספק, ובסופו-של-תהליך גם להחריב את דרך האמת – שהרי החדרת הספק לתוך דת האמת מובילה לעיוותה ולשיבושה, עד כדי יצירת דת חדשה, ובדומה לנצרות ולאסלאם אשר שיבשו את היהדות ויצרו דתות חדשות.

אותם התועים אשר מתעים את עצמם וזולתם ומנפנפים במלים "אלו ואלו דברי אלהים חיים", מתעלמים מאחד היסודות החשובים ביותר בתורת האמת והוא: "קבל האמת ממי שאמרו". כלומר, על כל אדם חלה חובה עליונה לחתור אל האמת בכל דרכיו. על האדם להבין, שכמו שיש אמת אחת בלימודי המדעים, כך הוא ביסודות התורה ובהשקפותיה. לא יעלה על הדעת שיהיו שתי אמיתות מנוגדות בענייני השקפה יסודיים, לדוגמה: לא יעלה על הדעת שהשקפות שלילת הגשמות וייחוד הבורא הן "דברי אלהים חיים" ולעומתן גם השקפות הריבוי, השיתוף והמינות שבספר-האופל אף הן "דברי אלהים חיים" – הייתכן שמצד אחד הפְּנייה לאלוה-מתווך הינה מינות כעורה, ומצד שני היא "דברי אלהים חיים" ואף מצוה רבה? "וַאֲמַרְתֶּם: לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי! שִׁמְעוּ נָא בֵּית יִשְׂרָאֵל: הֲדַרְכִּי לֹא יִתָּכֵן? הֲלֹא דַרְכֵיכֶם לֹא יִתָּכֵנוּ!" (יח' יח, כה).

לצד האמירה: "אלו ואלו דברי אלהים חיים" ישנה אֲמרה נוספת שמטרתה היא אותה המטרה: החדרת השקר והמינות לתוך תורת האמת – שהרי החדרת השקר לבדו היא בלתי אפשרית, ואסביר: קשה מאד להחדיר להמוני ישראל את השקר והאלילות לצד שלילת האמת. לעומת זאת, החדרת השקר והאלילות לצד האמת, זה דבר שעשוי בהחלט להתקבל, וההיסטוריה אף מוכיחה זאת – ודרך זו הינה תירוץ כדי להחריב את תורת האמת באופנים מתוחכמים מאד.

האֲמרה הנוספת הדומה ל"אלו ואלו דברי אלהים חיים" היא: "שבעים פנים לתורה" – כאשר הפתאים והתועים מגיעים לנקודה שבה מעַמְּתים אותם עם שתי השקפות מנוגדות בתבלית: מן העבר האחד השקפת-אמת ומן העבר השני השקפת-מינות אלילית, הם יפטרו את עצמם בנפנוף באֲמרה: "שבעים פנים לתורה". כלומר, התורה כביכול מכילה ריבוי דעות מנוגדות ואפילו בענייני יסודי התורה! משמעות אֲמרה זו היא למעשה ביטול יסודות התורה, שהרי החדרת השקפות מהובלות לתוך תורת משה והכלתן, מובילות באופן מיידי למחיקת יסודות הדת הנאמנים והחלפתם ביסודות פגאניים רעועים. קצרו של דבר, אין באֲמרה "שבעים פנים לתורה" או "אלו ואלו דברי אלהים חיים", שום תועלת לדרך האמת, אדרבה, הן מחדירות את התֹהו וההבל ודורסות במגפי אֵס-אֵס מסומרים את יסודות הדת שקיבלנו מאת ה' בהר סיני.

א. מקור האִמרה "שבעים פנים לתורה"

מקור האִמרה הזו הוא במדרש במדבר רבה פרשת נשא (יג, טו). מדובר במדרש מאוחר מאד אשר נערך במאה הי"ב או הי"ג בפרובנס שבצרפת. ובמלים אחרות, מדובר במדרש פרו-נוצרי שיצא מבית מדרשם של המינים וצאצאיהם, שהרי כידוע, לפרובנס, ולצרפת בכלל בתקופה ההיא, יש היסטוריה ארוכה של מינות והגשמה. ראו לדוגמה את השׂגת הפוחז מפוסקיירא שבפרובנס (המאה הי"א) על הרמב"ם בהלכות תשובה (ג, טו). הפוחז קובל על רבנו הרמב"ם על-כך שהגדיר את המגשימים כמינים, מפני שרבותיו היו מגשימים! והנה לפניכם דבריו:

"ולמה קרא לזה מין? [=למי שאומר שהקב"ה הוא גוף ובעל תמונה] וכמה גדולים וטובים ממנו הלכו בזו המחשבה" וכו'. ובמלים אחרות, רבותיו של הפוחז הנפחז היו מינים ומגשימים.

ולא רק הפוחז מפוסקיירא, חוגים רבים באשכנז נטו אחרי המינות וההזיות, ותוכלו לקרוא על-כך במאמרו של נאור טויטו: "יחסו של הרמב"ם לקבלה", וכמובן, אבי הטומאה של יהדות אשכנז: הלא הוא רש"י-שר"י, שבעצמו היה מין ופרשנויותיו נוטפות מאגיה אלילות ומינות.

כאמור, מדרש במדבר רבה הוא מדרש אירופי מפוקפק מאד, ואף-על-פי-כן המינים וצאצאיהם הצליחו להתעות את עמֵנו ולהחדירו לנו, וכן מדרשים פרו-נוצריים אחֵרים במסווה של קדמות, דהיינו, הם החדירו את השקפותיהם ושיטותיהם למדרשים מאוחרים ושייכו את המדרשים הללו לחז"ל! ובמלים פשוטות: הם זייפו את התורה-שבעל-פה! ראו לדוגמה כיצד בפרויקט השו"ת של אוניברסיטת-בר-אילן, כוללים את המדרש הנדון וכן את כל המדרשים האירופים המאוחרים למיניהם, בתוך הקטגוריה של "ספרות חז"ל", כאילו רבותיהם של יושבי האקדמיה האשכנזים – הם חז"ל! ואם כך באוניברסיטה, אשר יש בה עוד איזה מקום לביקורת ולבקרה מדעית, כל-שכן וקל-וחומר בקרב המינים וצאצאיהם הפרימיטיביים, שם בכלל אין על מה לדבר, כי לפי דמיונם כל המדרשים ההזויים שנספחו לתורת משה הם כולם מפי הגבורה...

לאחר דברי ההקדמה הקצרים נעבור לבחון את האמור במדרש הנדון (יג, טו):

"שבעים שקל בשקל הקודש למה? כשם שיין חשבונו שבעים כך יש שבעים פנים בתורה".

כלומר, לפי המדרש המשפט שנאמר בפסוקים שוב ושוב בפרשות קרבנות הנשיאים: "שִׁבְעִים שֶׁקֶל בֶּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ", נועד ללמדנו שיש שבעים פנים לתורה, וגם אם המדרש הזה היה יוצא מחז"ל ברור שהוא היה מדרש קלוש מאד שאין בו אפילו ריח של ראיה כדי לסתור את דרך האמת, או כדי להחדיר את השקפות ההבל והמינות בִּמְקום האמת. ובמלים אחרות, התועים והמתעים למיניהם נסמכים על מדרש מאוחר וקלוש מאד-מאד אשר יצא מתוך חברה שיש לה היסטוריה ענֵפה של מינות ואלילות והזיות מאגיות – כדי לשבש ולהחריב את תורת האמת!

כמו כן, נשים לב כי יש במדרש הזה רמז עבה לִמְקור המים הרעים שהוא יצא ממנו: תשובת המדרש לשאלה מדוע נאמר בתורה "שבעים שקל בשקל הקודש" היא: "כשם שיין חשבונו שבעים כך יש שבעים פנים בתורה", ואיני מצליח להבין, מדוע מחבר המדרש הכניס את היין לעניין? איפה בפסוק או בכל פרשת הנשיאים נזכר יין? ואיזו חשיבות בכלל יש לחשבונו?

ראו נא את הפסוק אשר מתאר את קרבנות הנשיאים וחוזר על עצמו בתורה שם שנים-עשר פעמים, לכל אחד ואחד מקרבנות נשיאי ישראל (במ' ז, יג): "וְקָרְבָּנוֹ קַעֲרַת כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף **שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ** שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן לְמִנְחָה". ובכן, נאמר שהמִזרק, שמשקלו הוא שבעים שקל בשקל הקודש, היה מלא בסולת בלולה בשמן למנחה, כלומר המלים "שבעים שקל בשקל הקודש" כלל אינם קשורים ליין! קצרו של דבר, אין שום ראיה מן המדרש הזה, למעט לאהבת היין של המינים האירופים. כמו כן, לא יעלה על הדעת לשלול את יסודות הדת, ועוד ממדרש שדורש את הגימטריה של יין...

מקור נוסף לאִמרה ישנו בספר-האופל שם מופיע הביטוי "שבעים פנים לתורה" כמה פעמים, אך אין צורך לעיין בו כלל, כי כל בר-דעת אשר למד מדעים וכן את ספר-המדע מבין, שמדובר בספר טמא ואלילי מאד שאין צורך בכלל להתייחס אליו, פשוט מקשה אחת של טמטום. אגב, בפרויקט השו"ת הצמידו את ספר-האופל לספרות חז"ל! וגם על המינים האירופים הללו אומר מלאכי (פ"ב): "וְאַתֶּם סַרְתֶּם מִן הַדֶּרֶךְ הִכְשַׁלְתֶּם רַבִּים בַּתּוֹרָה שִׁחַתֶּם בְּרִית הַלֵּוִי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת, וְגַם אֲנִי נָתַתִּי אֶתְכֶם נִבְזִים וּשְׁפָלִים לְכָל הָעָם כְּפִי אֲשֶׁר אֵינְכֶם שֹׁמְרִים אֶת דְּרָכַי **וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה**". אך במקום "וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה", יש לומר: "וְנֹשְׂאִים (שבעים) פָּנִים בַּתּוֹרָה"...

ב. "וּבְפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע"

התועים והמתעים למיניהם מביאים מקור נוסף שיצדיק את שיבוש התורה בהזייתם. במקור הזה כלל לא נאמר: "שבעים פנים לתורה", אך לפי דמיונם נאמרו בו דברים דומים. מדובר בסוגיה במסכת סנהדרין לד ע"א, שם דנים בעניין פסיקת דיני נפשות, ונקבע ששני דיינים שהסמיכו לאותו טעם שני מקראות שונים, דבריהם נחשבים לטעם אחד – וכן נפסק בהלכות סנהדרין (י, ג): "שניים שאמרו טעם אחד, אפילו משני מקראות, אין נמנין אלא באחד".

בהמשך הסוגייה מנסים לברר **על דרך הדרש** מאין נפסקה הלכה זו: "מנא הני מילי? אמר אביי: דאמר קרא: 'אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי כִּי עֹז לֵאלֹהִים' [תה' סב] – מקרא אחד יוצא לכמה טעמים ואין טעם אחד יוצא מכמה מקראות [כלומר, ניתן למנות ראיות שונות מאותו פסוק אך לא למנות פסוקים שונים שֶׁמּוֹרים על אותה הראיה]. דבי ר' ישמעאל תנא: 'וּבְפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע' [יר' כג] – מה פטיש זה מתחלק לכמה ניצוצות אף מקרא אחד יוצא לכמה טעמים".

וברור שמדובר באסמכתות בעלמא, כלומר, מדובר בדין תורני שהסמיכוהו חכמים למדרשי פסוקים שאין לפשוטם שום קשר עם עצם הדין, ואוכיח את הדברים: בירמיה שם נאמר כך: "הַנָּבִיא אֲשֶׁר אִתּוֹ חֲלוֹם יְסַפֵּר חֲלוֹם וַאֲשֶׁר דְּבָרִי אִתּוֹ יְדַבֵּר דְּבָרִי אֱמֶת, מַה לַּתֶּבֶן אֶת הַבָּר נְאֻם יְיָ, הֲלוֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יְיָ וּכְפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע". כלומר, פשט הפסוק נועד לבטא את אמיתת דבריו של הקב"ה אשר בניגוד לדברי נביאי השקר דבריו יתעלה מתקיימים, והאש, והפטיש אשר מפוצץ את הסלע הם סמלים ומשלים לנבואות הזעם והתוכחה אשר יתקיימו במלואן.

ועתה לתהלים שם נאמר: "אַל תִּבְטְחוּ בָעֹשֶׁק וּבְגָזֵל אַל תֶּהְבְּלוּ חַיִל כִּי יָנוּב אַל תָּשִׁיתוּ לֵב, אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי כִּי עֹז לֵאלֹהִים". כלומר, פשט הפסוקים הוא שהקב"ה ציווה עלינו

שלא לגנוב, והדבר נשמע בתורה פעמיים, דהיינו בעשרת הדיברות שנשנות פעמיים. וכך פירש רס"ג שם: "שכבר נכפלה בתורה פעמיים, ויהיה זה פשט עניין: שתים זו שמעתי".

בהמשך הסוגייה בסנהדרין שם שואלים: "היכי דמי טעם אחד משני מקראות?", ומביאים על-כך כמה וכמה מדרשי פסוקים שכולם נדחים למעט האחרון, לפיכך אביא כדוגמה ל"טעם אחד משני מקראות" רק את הדרש האחרון שם – וממדרש זה נלמד, כי הפסוקים אשר נזכרו בדברי אביי ור' ישמעאל בדרשת סנהדרין לעיל, הינם למעשה פסוקים שהסמיכו חכמים לדין תורני שנמסר למשה רבנו בסיני. דהיינו: המקור לדין הוא מקור אלהי, ובאו חכמים והסמיכו לאותו הדין פסוקים שונים, בעיקר כדי לסייע בזכירתו ושמירתו – ועניין זה נקרא אסמכתא בעלמא.

קצרו של דבר, מדובר בדינים תורניים שאין לסטות מהם ימין ושמאל, וכל מה שדרשותיהם של אביי ורבי ישמעאל באו ללמד הוא, שבשל חכמת התורה ניתן לעגן ולקשור את דיני התורה לפסוקים רבים על דרך המדרש והאסמכתא. אך לא עלתה על ליבם של החכמים הללו, שניתן ללמוד מפסוקי התורה דבר והיפוכו בעניינים אשר נוגעים לדיני התורה שקיבלנו בהר סיני, וכל-שכן שלא עלתה על ליבם שניתן ללמוד מפסוקי התורה השקפות שמכשירות עבודה-זרה.

והנה המשך דברי חכמים בגמרא שם לפניכם (סנהדרין לד ע"ב):

"היכי דמי טעם אחד משני מקראות? [...] כדתניא: 'דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ' [ויק' יז, ד] – לרבות את הזורק, דברי רבי ישמעאל; רבי עקיבא אומר: 'אוֹ זָבַח' [שם, ח] – לרבות את הזורק. ותרוויהו מאי קא מרבו? זריקה. מר מייתי לה מ'דָּם יֵחָשֵׁב', ומר מייתי לה מ'אוֹ זָבַח'".

וכן פוסק רבנו בהלכות מעשה הקרבנות (יט, ב–ג):

"אינו חייב [כרת] אלא על העלית דבר [בחוץ] הראוי לאישים או למזבח, כגון העולה, שנאמר: 'אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֹלָה' [ויק' יז, ח] – מה עולה שראויה לאישים, אף כל שראוי לאישים, הוא שחייבין על העלייתו בחוץ. מכאן אמרו חכמים: הזורק את הדם [...] בחוץ – חייב [כרת], שנאמר: 'לֹא יְבִיאֻנּוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ' [ויק' יז, ט] – כל המתקבל בפנים, חייבין עליו בחוץ".

נמצא, כי הטעמים האמורים במדרש שבמסכת סנהדרין אינם טעמים מנוגדים או הלכות סותרות או שיבוש יסודות התורה חלילה, אלא בסך-הכל מדובר שם על דין תורני שמביאים לו אסמכתות מפסוקים שונים, אף-על-פי שפשט הפסוקים עוסק בעניינים אחרים. ולפיכך רבנו מביא פסוק אחֵר כראיה, לא את הפסוק שהביא ר' עקיבא ולא את הפסוק שהביא ר' ישמעאל, אלא פסוק אחר שפשטו קרוב יותר לדין התורני, והוא: "וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יְבִיאֶנּוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיְיָ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמָּיו", ובכלל "לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ" כל דיני השחיטה והזריקה.

והוא הדין ביחס למדרש שראינו: "'וּכְפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע' – מה פטיש זה מתחלק לכמה ניצוצות אף מקרא אחד יוצא לכמה טעמים". כלומר, גם פסוק זה הינו אסמכתא לדין התורני האמור שנמסר לנו בתורה-שבעל-פה, ומטרת האסמכתא היא לחזק את זכירתו ושימורו והנחלתו. כללו של דבר, מכל האמור לעיל למדנו שאין לזוז ממצוות התורה שנמסרו לנו בתורה-שבעל-פה, והדבר היחיד שהותר לנו הוא להביא אסמכתות כפי ראות עינינו לזיכרון הדין ולחיזוקו.

ג. בארבעים ותשעה פנים

מקור דמיוני נוסף להזיית "שבעים פנים לתורה" הוא במסכת סופרים (טז, ה), מסכת זו נזכרה בעיקר אצל ראשוני אשכנז, וגם היא מכלל החיבורים אשר החדירו ושייכו חכמי-יועצי-אדום לספרות חז"ל הקדומה אף-על-פי שמדובר בחיבור מאוחר שניצניו אולי במאה השמינית, וכבר הוּכח במאמר נפרד שהמסכת הזו עברה תחת ידי המינים, ראו: "מסכת סופרי המינים".

מכל מקום, במסכת סופרים נאמר כך (טז, ה):

"אמר ר' תנחום בר' חנילאי: אילו ניתנה התורה חתוכה, לא הייתה עמידת רגלים למורה שיורה, שאם טימא – יש מטמאין כיוצא בו, ואם טיהר – יש מטהרין כיוצא בו. אמר ר' ינאי: תורה שנתן הקדוש-ברוך-הוא למשה, ניתנה לו בארבעים ותשעה פנים טמא ובארבעים ותשעה פנים טהור, שנאמר: ודגל"ו – בגימטריא ארבעים ותשעה הוא, אמר לו האיך עבידת? אמר לו: רבו המטמאין – טמא, רבו המטהרין – טהור. ר' אבהו בשם ר' יוחנן אמר, תלמיד וותיק היה לו לר' עקיבא, והיה יודע לדרוש את התורה בארבעים ותשעה פנים טמא ובארבעים ותשעה פנים טהור, שלא מאותו הטעם, שאם כן רבו המטמאים – טמא, רבו המטהרים – טהור; אמרו, כל אילין מניין? אלא שהיה חכם במקרא, ובקי במשנה, וותיק בתלמוד, וסבר בהגדה".

בראש הדברים נאמר ש"אילו ניתנה התורה חתוכה", דהיינו אם התורה הייתה פסקים-פסקים מפורשים שאין לנטות מהם ימין ושמאל, "לא הייתה עמידת רגליים למורה שיורה", כלומר לא היה מורה הוראה שיכול להורות, וזאת סכלות מוחלטת! וכי לא ניתן להורות מתוך פסקים חתוכים ומפורשים? והלא האמת היא ההיפך הגמור: מתוך פסקים מפורשים ניתן בקלות רבה לפסוק הלכות, מה-שאין-כן מתוך התלמוד למשל שאין כמעט אחד שלא השתבש בו במהלך אלפיים השנים האחרונות, מי במעט ומי ברב, עד כדי אפילו יציאה למינות! אלא, מטרתם של המינים בזה היא להשחית את תורתנו, כי אם כל אחד מחויב לפסוק הלכה אך ורק מטקסטים מסובבים כמו התלמוד יִרבו מאד הסילופים והזיופים, ואנדרלמוסיה רבתי שכזו משרתת ואף הכרחית להשׂגת מטרותיהם, שהרי זריעת בלבול וטמטום הכרחית להחדרת הזיות מינות, ועוד בזה ראו: "מאבו-ינקי ועד שיקוץ קנייבסקי", "האם לדעת הרמב"ם צריך ללמוד גמרא?".

גם המשך הדברים במסכת סופרים שם הזוי לחלוטין: "אילו ניתנה התורה חתוכה לא הייתה עמידת רגלים למורה שיורה, שאם טימא – יש מטמאין כיוצא בו, ואם טיהר – יש מטהרין כיוצא בו", ומה בכך שאם המורה טימא יש עוד מורים אשר מטמאין כמותו? וכי העובדה שיש עוד מורים שפוסקים כמותו מחלישה או מזיקה למורה? וגם מן הדברים הללו נוטפת הזיה אדומית לפיה כל אחד צריך לחדש חידושים **שונים** עד להפיכת התורה לאלף תורות – וגאוותם לא הניחה להם ללכת בדרך החכמים, הם היו חייבים להרגיש שהם "מחדשים חידושים", וזאת מפני שהזיית השחץ והרוממות הזו משׂכת במשהו את ייסורי ריקנות נפשם העשוקה.

כמו כן, וכי יעלה על הדעת שרבי ינאי אכן אמר את הדברים הללו? וכי התורה ניתנה בארבעים ותשעה פנים טמא וארבעים ותשעה פנים טהור? וכי תורתנו היא תורת שקר ופלסתר אשר כל

אדם יכול לעצב אותה ככל העולה על רוחו, כחומר ביד היוצר? והלא אלה הם דברי כפירה! גם הבאת הראיה מן המלה "וְדִגְלוֹ" משיר השירים (ב, ד): "הֱבִיאַנִי אֶל בֵּית הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה", הזויה לחלוטין, אין לה שום קשר לעניין, והחדרתה כל-כך מלאכותית, בלי טעם ובלי ריח. ואם תקשו: והלא מדובר במדרש, מדוע יש להתייחס אליו? ובכן, לפי מסכת סופרים דברי ר' ינאי אינם דברי דרש, שהרי בסוף דבריו נאמר: "רבו המטמאין טמא, רבו המטהרין טהור", כלומר מדובר בפסק הלכה, ולפיו התורה ניתנה בענייני ההלכה בארבעים ותשעה פנים טמא וארבעים ותשעה פנים טהור! כמו כן, הלימוד מהמלה "וְדִגְלוֹ" הוא בגימטריה! וכי ניתן לשלול את הלכות התורה-שבעל-פה ולהחדיר במקומן מנהגים ועוד על-ידי גימטריה קלושה?! ובמלים אחרות, וכי ניתן לסתור את יסודות תורת משה ולהחליף אותה בתורה אחרת בשרבוטי גימטריות? פשוט הזוי! ללמדנו עד כמה המינים וצאצאיהם שקעו עמוק במינות ובסכלות.

***

והיו תועים ומינים אשר טענו שיש אמת בהזיית המינות: "שבעים פנים לתורה" והביאו ראיה לתעתועם מן התלמוד הירושלמי (סנהדרין א, ד), ואף שנזכר שם משהו מעין האמור במסכת סופרים, עדיין הדברים רחוקים כרחוק מזרח-ממערב מחזיון התעתועים שבמסכת סופרים:

"[הסנהדרין] היו יושבין בבית המדרש שבהר הבית, נשאלה הלכה, אם שמעו אמרו להן, ואי לא עומדין על המניין – רבו המזכין זיכו, רבו מחייבין חייבו, רבו המטהרין טיהרו, רבו המטמין טימאו, שמשם תורה יוצאה ורווחת לכל ישראל".

נמצא שבירושלמי אין זכר לארבעים ותשעה פנים טהור וארבעים ותשעה פנים טמא, אלא, כל שנאמר הוא שבכל שאלה שהגיעה לסנהדרין, אם לא היה מקור קדום אשר נתן מענה לשאלה, היו ניגשים לפתור אותה באמצעות עיון בכללי ההלכה והשכל הישר, ופסקו לפי הרוב.

עוד נאמר במסכת סופרים שם, שהיה "תלמיד וותיק" לר' עקיבא (כל-כך וותיק עד שלא ידעו לומר את שמו...) אשר היה יודע לדרוש את התורה ולטהר ולטמא בארבעים ותשעה פנים וטעמים. אמנם, דברים אלה מנוסחים בזהירות שהרי בראשם נאמר על אותו התלמיד: "שהיה יודע **לדרוש** את התורה", כלומר מדובר בענייני דרש. ברם, בסוף תיאור גדולתו ורוממותו של "התלמיד הוותיק" נאמר: "שאם כן רבו המטמאים – טמא, רבו המטהרים – טהור", דהיינו שוב מחבר המדרש חוזר לערבב ענייני פסיקה והלכה למעשה, ושוב הוא מחזיר אותנו לכך שמדובר בדברי כפירה, כאילו תורת משה היא תורת פלסתר אשר ניתן לעצבה כחומר ביד היוצר.

אגב, גם המשך הדברים שהובאו במסכת סופרים שם הוא הבל מהובל: "שלא מאותו הטעם, שאם כן רבו המטמאים טמא רבו המטהרים טהור" – ואלה דברים בלתי ניתנים להבנה, מה הקשר בין יכולתו הלולייניות של "התלמיד הוותיק" להביא ראיות "שלא מאותו הטעם", לבין פסק הסנהדרין: "רבו המטמאים טמא רבו המטהרים טהור"? ואין שום קשר בין הדברים. וריבוי ההזיות וקשיי התחביר וניתוקֵי העניינים מעידים כאלף עדים על ריחוק המדרש מחז"ל. "אָבֵן הִנֵּה לַשֶּׁקֶר עָשָׂה עֵט שֶׁקֶר סֹפְרִים, הֹבִישׁוּ חֲכָמִים חַתּוּ וַיִּלָּכֵדוּ, הִנֵּה בִדְבַר יְיָ מָאָסוּ" (ירמיה ח).

***

אמנם, יש מקור מדרשי מאוחר נוסף: ויקרא רבה (אולי מהמאה השביעית) שבו נאמר בדומה למסכת סופרים, אך שם הדברים אמורים בזהירות רבה מאד, ולא ניתן ללמוד משם שתורתנו היא תורת שקר ופלסתר כמו ממסכת סופרים, וכך נאמר במדרש ויקרא רבה (כו, ב):

"ר' יוסי ממלחייא ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי: תינוקות שהיו בימי דוד עד שלא טעמו טעם חטא היו יודעין **לדרוש את התורה** ארבעים ותשע פנים טמא וארבעים ותשע פנים טהור".

בויקרא רבה נאמר במפורש שמדובר במדרש, וזאת לעומת מסכת סופרים שבה נאמר: "תורה שנתן הקדוש-ברוך-הוא למשה, ניתנה לו בארבעים ותשעה פנים טמא ובארבעים ותשעה פנים טהור". ואלה דברים חמורים אשר ניתן קל-מהרה להגיע מהם לכפירה וליציאה מן הדת, ובאילו תורת משה היא תורת שקר אשר האמת בה היא עניין מאד-מאד גמיש ונזיל...

סוף דבר

יש מקומות נוספים שמביאים מהם ראיה ל"קדמותו" של הביטוי: "שבעים פנים לתורה", כגון ממדרש בראשית רבתי, והנה לכם עוד התעייה, שהרי לא מדובר בספרות חז"ל כלל, אלא במדרש פרו-נוצרי אשר חובר לפי ההשערות על-ידי מוסא הדרשן שהתגורר בפרובנס במאה הי"א. ויש שמביאים ראיה מהאב"ע שסבר שכל הזיות האסטרולוגיה הן תורה מן השמים...

יידע אפוא כל הוזה הזיות, שאין שום הכשר בדברי חז"ל לקיומן של שתי אמיתות מנוגדות או סותרות, וכל-שכן בענייני יסודי הדת הקדושים והטהורים, שכל הפורש מהם כפורש מן החיים: גם מחיי-העולם-הזה ביציאתו מן הדת, וגם מחיי-העולם-הבא באיבוד נפשו לתֹּהו הנצחי.

אלא, יש אמת אחת יחידה ומוחלטת, וחובה על כל אדם לחתור אליה במשך ימי חייו. וכאמור, מי שמחליט לתעות אחרי ההבל, ולאמץ את ההשקפה שיש "שבעים פנים לתורה" כאילו דת משה הטהורה מאפשרת להחדיר לתוכה הזיות תהו והבל ואמונות תפלות – יידע כל תועה כזה שהוא נכלל עם עובדי האלילים שהוכיח אליהו בהר הכרמל, הפוסחים על שתי הסעיפים:

"וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ אֶל כָּל הָעָם וַיֹּאמֶר: עַד מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים? אִם יְיָ הָאֱלֹהִים לְכוּ אַחֲרָיו וְאִם הַבַּעַל לְכוּ אַחֲרָיו! וְלֹא עָנוּ הָעָם אֹתוֹ דָּבָר [שתיקת אדישות פגאנית]" (מ"א יח).

נספח: עיון בשאלה שנשאל ערוסי באתר "מורשת"

וזה לשון השאלה: כהצדקה לקיום פסיקות הלכתיות מנוגדות [=בכל תחום מתחומי ההלכה ובכלל זאת יסודות תורתנו] נהוג לומר "שבעים פנים לתורה", האם זו משמעות האִמרה הזאת? זה מטהר וזה מטמא, זה מתיר וזה אוסר, והכל תורה אחת נכונה? **תשובת ערוסי:**

"עליך לדעת, כל עניין ניתן לפרשנויות שונות [האמנם?], כל-שכן תורתנו הקדושה, שהנוסח של המקרא הוא מחוכם כלשון רבנו. ולבן כל פירוש יכול להיות אמיתי, כשהוא לעצמו. אלא שה' גזר עלינו לנהוג לפי הכרעת הרוב בסנהדרין. וכל עוד אין סנהדרין, או יש סנהדרין וטרם הוכרעה ההלכה, ואם אין האדם מסוגל לפעול לפי הכלל ספיקא דאוריתא לחומרא וספיקא דרבנן לקולא, כי הוא לא בר הכי לדעת מה דאורייתא ומה דרבנן, הרי ינהג לפי רבו".

נשים לב שהשואל אינו שואל את ערוסי על פסיקות בעניינים מחודשים, דהיינו בעניין פסיקות שאין בהן הכרעת סנהדרין ושאין להן מענה מפורש בספר "משנה תורה", ולכן יש ללמדן מכללי ההלכה הקיימים – אלא, השואל שואל באופן כללי מאד: האִם, כדי להצדיק פסיקות הלכה מנוגדות, ראוי לנפנף באִמרה "שבעים פנים לתורה"? על שאלתו זו של השואל משיב ערוסי: "כל עניין ניתן לפרשנויות שונות". כלומר, כל הלכות התורה ניתנות לפרשנויות שונות! והוא מוסיף ומדגיש את הזייתו ותעתועו באמרו: "כל-שכן תורתנו הקדושה" – האמנם כל-שכן הוא? וכי יעלה על הדעת שציווייה ואזהרותיה של תורת-האמת ניתנו לפרשנויות שונות?

ערוסי מוסיף: "שהנוסח של המקרא הוא מחוכם בלשון רבנו", ואלה הם דברים קשים מנשוא, שהרי ערוסי מכוון לדברי רבנו בראש הקדמתו לפירוש המשנה, וכֹה דבריו שם: "דע, שכל מצוה שנתן הקדוש-ברוך-הוא למשה רבנו ניתנה לו עם פירושה, היה הקדוש-ברוך-הוא אומר לו המקרא, ואחר-כך אומר לו פירושו וביאורו וכל מה שכלל אותו **המקרא המחוכם,** וכך היה סדר לימודו לישראל: היה בא לאהלו, נכנס אצלו אהרן תחלה" וכו'. נמצא, שדברי ערוסי: "כל עניין ניתן לפרשנויות שונות כל-שכן תורתנו הקדושה", נוגעים לדיני התורה שקיבל משה רבנו בסיני! והקביעה שהם ניתנים לפרשנות היא דברי כפירה שדין אומרם "מורידין ולא מעלין".

עוד אומר ערוסי: "ולכן כל פירוש יכול להיות אמיתי, כשהוא לעצמו [ומה זה 'כשהוא לעצמו'?]" – האמנם כל פירוש של התורה "יכול להיות אמיתי"? גם פירושי מינות ותועבה פגאנית? מהי הַשְׁטוּת הזאת?! וברור כשמש שמוחו של ערוסי כבר טומטם לחלוטין בהזיות ובתאוות.

כללו של דבר, כלל יסודות דתנו, ציווייה ואזהרותיה כולם לפי ערוסי נתונים לפרשנות! ודבריו אלה הם לא פחות מאשר כפירה בתורה-שבעל-פה, שהרי כל הכופר במסורת התורה-שבעל-פה שמסרו לנו חכמים ע"ה, וסבור שדבריהם נתונים ל"פרשנויות שונות" הינו כופר בתורה. וכלל איני מתפלא שערוסי נכשל בזה, שהרי אם הוא היה מעז לומר שיש אמת הלכתית ודתית אחת ויחידה – הוא היה יוצא חוצץ כנגד פטרוניו המינים וכנגד הממסד האורתודוקסי השׂכיר אשר מפיץ את ההשקפה שיש "שבעים פנים לתורה", וכל זאת כדי להרוס את תורת האמת, וכדי להרבות בכומרים שׂכירים אשר ייתנו מענה לריבוי התורות ולריבוי השיטות והכיתות.

ועתה גם יובן מדוע ערוסי מקדש את ספר-האופל, ומתייחס אליו כאל תורה-שבעל-פה.

בהמשך דבריו לעיל, ערוסי מתעתע כאילו כל דבריו עוסקים אך ורק בדברים המחודשים, ועל נבלוליו של ערוסי הנבל ודומיו נאמר: "לְהַצִּילְךָ מִדֶּרֶךְ רָע מֵאִישׁ מְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת" (משׁ' ב, יב), ושם פירש רס"ג: "וממידותיהם המוזרות [של אנשי הרע והבצע] הם התהפוכות, אמר בזה: 'לְהַצִּילְךָ [...] מֵאִישׁ מְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת' [שם, י], לפי שאומֵר לך 'כן' ולא תשיג ממנו מאומה, ויֹאמר לך 'לא' ולא תסמוך על-כך [...] ואם אמרוּ מילה, אמרוֹ שקולה כדי שלא יהא בדבריהם דבר ברור כלל. **וכל הדברים הללו ממה שמתעב ה' יתהדר ויתרומם,** ואינו אוהב כי אם השלמות והתום והמישרים, כמו שאמר: 'תּוֹעֲבַת יְיָ עִקְּשֵׁי לֵב וּרְצוֹנוֹ תְּמִימֵי דָרֶךְ' [משלי יא, כ]".

עוד אומר רס"ג בפירושו למשלי (ח, יב–יג): "אֲנִי חָכְמָה [...] יִרְאַת יְיָ שְׂנֹאת רָע גֵּאֶה וְגָאוֹן וְדֶרֶךְ רָע **וּפִי תַּהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי**", וכך אומר רס"ג בפירושו הקצר שם: "וכיוון שיראת ה' שונאת את

הרע, לפיכך הגאווה והגסות ודרך הרע **ודברי התהפוכות** אני שונאתם". כלומר, החכמה שנזכרה לעיל בפסוק יב שם, שונאת את ארבעת הדברים הללו כי יראת ה' שונאת אותם. ובפירושו הארוך שם מוסיף רס"ג: "ומי שיש בו אחד מארבעה דברים הללו **חייבים בני אדם לשׂנוא אותו** כאמרו: 'שְׂנֹאַת רָע' ואף שנאתו עבודה [=עבודת שמים!], והם: גאה וגאון ודרך-רע ופי-תהפוכות. ופירוש גאה – זחיחות לב האדם בעצמו; וגאון – גאוותו על עמו; ודרך-רע – התנהגות המביאה לידי חשד; **ופי-תהפוכות – דברים בלתי ברורים ולא יציבים**".

ארור יהיה ערוסי הנוכל החלקלק על שהשליך את דרך האמת והצדק, והעדיף את השקר והמינות וטובות-ההנאה במחיר הכבד של התעיית פתאים רבים אחרי ההבל וחירוף וגידוף השם הנכבד והנורא. ועל-אחת-כמה-וכמה כאשר הוא מורה לרבים את משנת רבנו ומתיימר להורות לדרך האמת: "פִּי כְסִיל מְחִתָּה לוֹ וּשְׂפָתָיו מוֹקֵשׁ נַפְשׁוֹ", "עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדֻנוֹ אֶת הָרָשָׁע וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ, הוּא יָמוּת בְּאֵין מוּסָר וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה" (משלי יח, ז; ה, כב–כג).

***

זאת ועוד, תעתועיו של ערוסי חמורים מאד מצד נוסף, והוא הכלל המפורסם: "שגגת תלמוד עולה זדון". כלומר, ביחס למנהיגי דת שֶׁמּוֹרים את הדרך לעם, אין מקום לשגגות: ואם הם טועים בהוראת הלכה כלשהי בשגגה כתוצאה מרשלנות בלימוד התורה וההלכה – הם **כ**מזידים; ואם הם מורים הלכה מבלי ללמוד כלל את המקורות בעניינה – הם בגדר **מזידים.**

והנה לפניכם דברי רבנו במורה (ג, מא):

"וכאן חילקה התורה בין יחיד הדיוט או [=לבין] מלך או כהן גדול או מורה-[הוראה], ולמדנו מכך: שכל [מי ש]עושה או מורה-[הוראה] כפי עיונו, אם לא היה בית-הדין-הגדול או כהן גדול, הוא מסוג המזיד ואינו נחשב מן השוגגים [...] ועל-פי היסוד הזה אמרו ז"ל: 'שגגת תלמוד עולה זדון' [אבות ד, יג], כלומר, **שמי שאינו לומד היטב ומורה ועושה כפי חוסר ידיעתו הרי הוא כמזיד [...] אבל המורה כפי אי-ידיעתו הרי הוא מזיד בלי ספק,** לפי שלא קבע הכתוב התנצלות בהוראה בטעות כי אם לבית-דין-הגדול בלבד. אבל המזיד חַיָּיב בעוֹנֶשׁ הכתוב [בתורה]: אם מיתת בית דין, או מלקות, או מכת מרדות על לאוין שאין לוקין עליהן, או תשלומין" וכו'.

אולם, אם אותם מנהיגי דת שוגים ומתעים את העם **ביסודות תורתנו,** אין צל של ספק שהם בגדר מזידים, שהרי לא מדובר בהלכות מסובכות שנדרש להן עיון מעמיק, אלא מדובר בעניינים פשוטים וברורים שמסורים באומה איש-מפי-איש עד משה רבנו ע"ה. כלומר, הם אינם מסוג המזידים "הרגילים", הם מסוג המזידים שמתעים את העם אחרי ההבל **במכֻוון וביודעין,** ועל המינים מחטיאי הרבים, המתעים את עמֵנו אחרי התֹּהו, פסקו חז"ל ורבנו בהלכות סנהדרין (יא, ו): "**האכזריות על אלו שמטעין את העם אחר ההבל רחמים היא בעולם,** שנאמר: 'לְמַעַן יָשׁוּב יֵי מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים [וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ' (דב' יג, יח)]".

"וכאשר יפקפק אדם [אפילו רק יפקפק לעצמו!] ביסוד [אחד] מאלו [שלושה-עשר] היסודות הרי זה יצא מן הכלל וכפר בעיקר **ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות, וחובה לשׂנוא אותו ולהשמידו,** ועליו הוא אומר: 'הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ יֵי אֶשְׂנָא וּבְתַקּוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט' [תה' קלט, כא]".

למה דווקא אדיר הקטן?

נשאלתי במייל את השאלה הבאה:

איך הגעת למה שהגעת בקשר לרש"י, וראשונים אחרים, וענייני הזוהר והקבלה?

בשפת ברסלב – זה חידוש שלא היה מעולם ;)

להלן תשובתי:

בענייני הזוהר והקבלה אני רחוק מלהיות הראשון ואף לא השני ואף לא המאה...

רבים הם אשר זיהו את טומאתם של ספר-האופל והקבלה הפגאנית.

בעניין רש"י אכן יש חידוש, כי מעולם לא קם אדם שיבקר את רש"י באופן כזה ולא קרוב לכך. וכבר הסברתי במאמרים בענייננו של רש"י שיש קשר שתיקה אשכנזי חזק מאד סביב רש"י, והתעייה מכֻוונת ושיטתית של דמותו בהצגתו כ"רבן של ישראל". האשכנזים מאד אוהבים את עצמם ואת גאוותם והם מטפחים אותה בכל דרך אפשרית. הם היו זקוקים נואשות לחכם גדול כדי שיתלו בו את גדולתם המדומה, והחליטו להפוך את רש"י ל"רבן של ישראל", כאילו הם פסגת הפסגות של היהדות והעליונות האנושית, וכל ההעצמה הזו הינה שקר וכזב.

האשכנזים נִבנים ומתבססים מאד על מוצאם בכל תחום בחיינו במאות השנים האחרונות, לדוגמה, המרצים הבכירים באוניברסיטאות שתשעים אחוז מהם אשכנזים, או הרבנים שהפכו את התורה לקורדום חוצבים; ואפילו בעולם החילוני: התקשורת, מערכות בתי המשפט, הפרקליטות, צמרת הצבא, צמרת עולם ההיי-טק, צמרת הפוליטיקה ובעלי ההון, רובם הגדול הם או אשכנזים או ספרדים שהשתכנזו לחלוטין. אם הם יודו שרש"י-שר"י היה טיפש וסכל ומין וכופר, הם למעשה פוגמים פגם חמור מאד בעצמם! שהרי הם יודו בכך ששורש המסורת שלהם רקוב באופנים באושים וסרוחים מאד-מאד, ושדרכם היא דרך של שקר מיסודה.

ולכן הם לא יעזו לעשות כן, ותמיד ירוממו את רש"י-שר"י, כי הם אינם אנשי אמת, ומקבלים אינסוף טובות-הנאה ומעמד וכבוד וכסף ושלטון ושׂררה ושוחד ושלמונים, ועוד ועוד, בשל או מכוח העובדה שהם אשכנזים! הם תמיד יתועדפו במשרות הבכירות במשק... ואם הם יבטלו את היוקרה המדומה הזו, את העליונות האשכנזית המטופשת והשקרית הזו, הם ייאלצו לוותר על השליטה במוקדי הכוח. גם בעולם הדתי וגם בעולם האקדמי וגם בעולם החילוני. כמעט בכל התחומים הם שולטים מכוח עליונותם המדומה, "חבר מביא חבר" – והמזרחיים מקבלים עליהם את הדין ושותקים, כי בתוך תוכם הם מאמינים שיש לאשכנזים עליונות אמיתית.

והכל מתחיל מרש"י, כי אם יוּכח שאבותיהם הם מינים בהמיים וכופרים וכזבנים ומתעתעים כמו שהם באמת, עליונותם המדומה של האשכנזים תתנפץ לאלף רסיסים! ובגלל זה אף לא אחד מצמרת מדעי היהדות לדוגמה, יקום ויֹאמר את מה שאני אומר, כי הוא יורה לעצמו ולחבריו, לא ברגל אלא בראש! כלומר, מכיוון שהם אנשי שקר הדבר יהיה בגדר התאבדות

מוחלטת, כי שבירת השקר הזה תשבור למעשה את המקור וההצדקה המדומה לתחושת עליונותם המדומה אשר מעניקה להם את הלגיטימציה לשלוט ולהיות בראש הפירמידה. ואל תשכח שהייתי גם בצבא וגם באקדמיה והנני מכיר את המערכות הללו, ואין צורך להיות בתוך שאר המערכות שהזכרתי כדי להבין מי שולט שם ומי ממונים לתפקידים הבכירים...

כמו כן, שום תימני או ספרדי לא יעז לצאת נגד רש"-שר"י כי אם הוא יוצא נגד רש"י האשכנזי הוא יוצא כנגד כל המערכת, והוא יכול לשכוח מלקבל עצמות ופירורים מהעוגה... הוא יודע בוודאות שאם הוא ייצא כנגד רש"י הוא לעולם לא יקבל מהאשכנזים איזה ליטוף של כבוד **מדומה** (=שהרי בתוך-תוכם הם בזים למעריציהם, כי משהו בתוכם יודע את האמת על עצמם), או ישלבו אותו באיזה מקום בתחתית המדרג המעמדי, ובמלים אחרות יזרקו לו עצמות יבשות. תמיד הבנתי זאת, אך לא היו לי ראיות (אמנם, יש מקומות שכבר זיהיתי את רשעו של רש"י-שר"י כמו בפירושו לספר רפואות, אך סברתי שמדובר בסכלות מקומית בלבד) ומכיוון שלא היו לי ראיות הנחתי לעניין זה והתמקדתי בלימוד דרך האמת ככל יכולתי. ומעשה שהיה כך היה: היה לי בעבר לימוד קבוע ביום שבת עם יהודי זקן וצנוע מאד ממוצא תימני, איש תם וישר וסר מרע (ולעתים תמים יותר מדי עד כדי פתיות, וזו צרה צרורה), ועמו הייתי לומד כל שבת במשך שעות את החלק הראשון של מורה הנבוכים להרמב"ם, אשר עוסק בהרחקת הגשמות.

לאחר שלמדנו מאות שעות על הרחקת הגשמות, הגענו לפרק מסוים שבו רבנו מסביר כיצד יש להבין את המלה "יד" אשר נאמרה בתורה ביחס לה' יתעלה, או משהו בדומה לכך, אותו זקן היה בקי מאד בפירוש רש"י מפני שבעברו הרחוק הוא היה "שאמי" (יהודי תימני שנוסח התפילה המנהגים וההלכות קרובים מאד לנוסח ספרד והמקובלים, השאמים גם מרוממים מאד את ספר האופל והקבלה ויצאו מהם מקובלים רבים), והשאמים עד היום מרוממים מאד את רש"י-שר"י ומעריצים אותו בדבקות רבה, הם קוראים אותו מדי שבת כמו שקוראים שניים מקרא ואחד תרגום! ויש גם מקרב ה"בלדי" השוטים שנוהגים כן, ואף בסמוך למקום מגוריי, ואין גבול לרגשי הנחיתות ולטמטום של חלק מהתימנים, אשר יותר תועים מהבהמות.

מכל מקום, ישבנו ולמדנו על הרחקת הגשמות, ופתאום הוא קם, ביקש ממני להמתין כמה רגעים, והלך להביא מהספרייה חומש עם פירוש רש"י. הוא הראה לי כיצד רש"י מפרש את הפסוקים בעניין "יד" ובעניינים קרובים ביחס לה' יתעלה. הייתי בהלם מוחלט, הנה רבנו כל-כך מתאמץ ומשתדל להרחיק מן הגשמות ומקדיש לכך את כל חלקו הראשון של המורה, והנה בא רש"י ובמחי-יד אחד דורס ומרוצץ את כל היסוד הנעלה הזה בפירושים מגשימים! חשבתי שאולי מקרה הוא, אך אותו זקן הוסיף והראה לי עוד ועוד פירושים של רש"י במהלך הלימוד, שהינם פירושים מגשימים באופן מובהק! עם הלימוד ראיתי שהאמת הייתה נגד עיניי תמיד, שהרי בפסקה הראשונה של ספרו "מורה הנבוכים" רבנו קובע שמי שמפרש "צלם – דפוס" הוא בגדר מין, וכך בדיוק רש"י מפרש בראש ספר בראשית, בפרק א! האמת הייתה נגד עיניי ונגד עיני רבים לפניי, אך אף לא אחד זיהה את העניין מן הסיבות שפירטתי לך לעיל: כולם היו עיוורים לאמת, או שלא העזו להעלותה על דעתם בשל התוצאות הקשות שהיא עלולה להמיט על התאוות מנת-חלקם, וכל זה מעיד על העדר חמור של אהבה לה' ולדרך האמת.

בעקבות שלל הממצאים החלטתי לעשות מעשה ולכתוב מאמר, וכך עשיתי, קראתי לו: "ריחוקו של רש"י מהרמב"ם". מאמר זה גרר עמו תגובות נזעמות מאד מקרב אחיי התימנים הדרדעים, וכדי להוכיח את דבריי הוספתי וכתבתי עוד שני מאמרים אשר גם הם גררו תגובות נזעמות וקשות מאד. באותם רגעים של זעם ושנאה כלפיי הבנתי עד כמה השקר העמוק הזה בעניין גדולתו של רש"י מזיק לעם-ישראל, ועד כמה חשוב לחשוף אותו, והחלטתי להפוך אותו למטרת חיים, ולעקור את העבודה-הזרה הזו באופן שיטתי ועקבי מליבו של עם ישראל.

יהי רצון שה' יזכה אותי לסיים את העבודה הרבה הזו שנטלתי על עצמי: לעבור על כל פירוש רש"י לתורה ולתלמוד ולהוציא לאור-עולם את מינותו, כי כל הדת האורתודוקסית הפרו-נוצרית תלויה בו, ועקירתו של רש"י הינה עקירה הלכה למעשה של כל העולם האורתודוקסי הנגעל שמנציח אלילות וחילול-שם-שמים וכן את סכלותנו וגלותנו, וכן עקירה של העבודה-הזרה אשר עומדת בפני עם-ישראל וחוסמת אותנו ממילוי ייעודנו: כינון ממלכת כהנים וגוי קדוש.

ברם, על השאלה למה דווקא אדיר הקטן? כלומר למה דווקא אדיר הקטן וחסר החשיבות זיהה את העוולה העצומה והנוראה הזו, ולמה דווקא אדיר הקטן פועל כדי לעקור אותה מקרבו של עם ישראל? על השאלה הזו איני יודע להשיב לך, תצטרך לפנות לאומן שעשאני...

סוף דבר

אחתום בכמה מדברי הנביאים ע"ה אשר מחזקים אותי מאד ואף מעניקים לי השראה:

"כִּי אִם אֶת הַדָּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם לֵאמֹר שִׁמְעוּ בְקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם וַהֲלַכְתֶּם בְּכָל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אֶתְכֶם לְמַעַן יִיטַב לָכֶם, וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא הִטּוּ אֶת אָזְנָם וַיֵּלְכוּ בְּמֹעֲצוֹת בִּשְׁרִרוּת לִבָּם הָרָע וַיִּהְיוּ לְאָחוֹר וְלֹא לְפָנִים, לְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת כָּל עַבָדַי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ, וְלוֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת אָזְנָם וַיְקַשׁוּ אֶת עָרְפָּם הֵרֵעוּ מֵאֲבוֹתָם, וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלֶיךָ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה, וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לוֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוּסָר אָבְדָה הָאֱמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם" (ירמיה ז, כג–כח).

"וְאַתָּה תֶּאְזֹר מָתְנֶיךָ וְקַמְתָּ וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֵת כָּל אֲשֶׁר אָנֹכִי אֲצַוֶּךָּ אַל תֵּחַת מִפְּנֵיהֶם פֶּן אֲחִתְּךָ לִפְנֵיהֶם, וַאֲנִי הִנֵּה נְתַתִּיךָ הַיּוֹם לְעִיר מִבְצָר וּלְעַמּוּד בַּרְזֶל וּלְחֹמוֹת נְחוֹשֶׁת עַל כָּל הָאָרֶץ לְמַלְכֵי יְהוּדָה לְשָׂרֶיהָ לְכֹהֲנֶיהָ וּלְעַם הָאָרֶץ, וְנִלְחֲמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא יוּכְלוּ לָךְ כִּי אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם יְיָ לְהַצִּילֶךָּ".

"וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי. אֲשֶׁר הֶחֱזַקְתִּיךָ מִקְצוֹת הָאָרֶץ וּמֵאֲצִילֶיהָ קְרָאתִיךָ וָאֹמַר לְךָ עַבְדִּי אַתָּה בְּחַרְתִּיךָ וְלֹא מְאַסְתִּיךָ. אַל תִּירָא כִּי עִמְּךָ אָנִי אַל תִּשְׁתָּע כִּי אֲנִי אֱלֹהֶיךָ אִמַּצְתִּיךָ אַף עֲזַרְתִּיךָ אַף תְּמַכְתִּיךָ בִּימִין צִדְקִי. הֵן יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ כֹּל הַנֶּחֱרִים בָּךְ יִהְיוּ כְאַיִן וְיֹאבְדוּ אַנְשֵׁי רִיבֶךָ. תְּבַקְשֵׁם וְלֹא תִמְצָאֵם אַנְשֵׁי מַצֻּתֶךָ יִהְיוּ כְאַיִן וּכְאֶפֶס אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֶּךָ. כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ מַחֲזִיק יְמִינֶךָ הָאֹמֵר לְךָ אַל תִּירָא אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ" (ירמיה א, יז–יט; ישעיה מא, ח–יב).

"אֲנִי יְיָ קְרָאתִיךָ בְצֶדֶק וְאַחֲזִק בְּיָדֶךָ וְאֶצָּרְךָ וְאֶתֶּנְךָ לִבְרִית עָם לְאוֹר גּוֹיִם, לִפְקֹחַ עֵינַיִם עִוְרוֹת לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר אַסִּיר מִבֵּית כֶּלֶא יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ" (ישעיה מב, ו–ז).

'כל נדרי' – צלם בהיכל התשובה

אחת ההזיות המזיקות ביותר שהחדירו המינים וצאצאיהם לעם-ישראל היא אמירת "כל נדרי". הנזק של ההזיה הפרו-נוצרית הזו פשוט בלתי נתפשׂ: בְּמקום שבני האדם יכו על חטא, הם מגיעים למועדון בית-הכנסת כדי לקנות תעודת ביטוח להמשיך וללכת בדרכי תעתועים!

ואסביר: לא רק שהטקסט הזה מסית ומדיח את המחשבה מעיקרו של יום-הכיפורים, שהוא הכנעת הלב ותשובה כֵּנה לפני ה' יתעלה בלב נשבר ונדכה, אלא שהנוסח הזה מחדיר להמון את ההזיה שהם רשאים לשקר ולרמות, להבטיח הבטחות, להישבע לשקר, ובעיקר למלא את פיהם בהטעיות כזבים ותעתועים – ובשיאו של יום-הכיפורים הם ימחקו את כל מעלליהם וכזביהם במועדון בית-הכנסת – ולאחר-מכן הם אף יוכלו להמשיך להבטיח להישבע ולתעתע, שהרי יש להם תעודת ביטוח אורתודוקסית: מיום-הכיפורים שעבר ועד יום-הכיפורים הבא...

הוי אומר, במקום לחנֵּך את בני האדם לערך העליון של מוצא שפתיך תשמור ועשית, וליושר המחשבה והדיבור שיהא מה שבליבנו הוא מה שבפינו, פותחים להמון פתח רחב כאולם להמשיך ולכזֵּב בחייהם היומיומיים – שהרי בשיאו של יום-הכיפורים יש באפשרותם למחוק הכל ולפתוח דף חלק, ולאחריו הם ימשיכו במעלליהם באישורו של המקום-ברוך-הוא...

ואל יהא קל בעיניכם עוון זה, כי עזיבתו היא השער והמבוא לדרך האמת. וביתר ביאור: הזיית "כל נדרי" שנאמרת בשיאו של יום-הכיפורים מרוצצת במגפי ברזל מסומרים את דרך האמת מפני שהיא שומטת את היסוד המרכזי שעליו היא נשענת: חינוך לאמירת דברי אמת ישרים והתרחקות מן השקר והתעתועים. נוסח הדברים של "כל נדרי" מזהם את מחשבתו של ההמון בהזיה שתרבות התעתועים והנכלולים (השטיקים והטריקים) היא דרך לגיטימית שקיבלנו ממשה בהר סיני, וכך, בהחדרת השקר והחיצוניות, דרכי ההבל והבצע פורחות ומשׂגשׂגות.

יש להדגיש שכל זה לא נאמר בתפילה זניחה במהלך יום-הכיפורים, אלא הזיה זו היא שיאו של יום-הכיפורים, ועיני הכל נשואות אל מעמד "כל נדרי", כאילו המצוה המרכזית של יום-הכיפורים היא התרת נדרים דמיונית, ומחקו בזה את מטרתו האמיתית של יום-הכיפורים: תשובה וחרטה ובכי וספיקה-על-ירך שבסופם האדם יתוודה על מעלליו בלב נשבר ונדכה.

"**תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ וְעַוְלָה לֹא נִמְצָא בִשְׂפָתָיו** בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הָלַךְ אִתִּי וְרַבִּים הֵשִׁיב מֵעָוֹן. כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מַלְאַךְ יְיָ צְבָאוֹת הוּא. וְאַתֶּם סַרְתֶּם מִן הַדֶּרֶךְ הִכְשַׁלְתֶּם רַבִּים בַּתּוֹרָה שִׁחַתֶּם בְּרִית הַלֵּוִי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת. וְגַם אֲנִי נָתַתִּי אֶתְכֶם נִבְזִים וּשְׁפָלִים לְכָל הָעָם כְּפִי אֲשֶׁר אֵינְכֶם שֹׁמְרִים אֶת דְּרָכַי **וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה** [סילוף התורה, זיופה ועיוותה נועדו להנציח את דת השקר האורתודוקסית הפרו-נוצרית]" (מלאכי ב, ו–ט).

"וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יְהָתֵלּוּ וֶאֱמֶת לֹא יְדַבֵּרוּ לִמְּדוּ לְשׁוֹנָם דַּבֶּר שֶׁקֶר הַעֲוֵה נִלְאוּ [...] **מֵאָנוּ דַעַת אוֹתִי נְאֻם יְיָ**" (ירמיה ט, ד–ה). ועל היחס הנכון לעשרת-ימי-התשובה ולראש-השנה וליום-הכיפורים בפרט, ראו נא את דברי רבנו הרמב"ם המפורסמים והמכוננים בהלכות תשובה (ג, ז):

"אף-על-פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר עורו עורו ישנים משינתכם, והקיצו נרדמים מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה, וזכרו בוראכם. אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן, ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל [בדרכי ההבל ההזיות והמינות, ברדיפת הבצע והתאוות השׂררה והכבוד]. הביטו לנפשותיכם, והֵטיבו דרכיכם ומעלליכם, ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה, ומחשבתו אשר לא טובה".

א. נוסח "כל נדרי"

נוסח "כל נדרי" הינו מפירותיהם הבאושים של המינים האירופים הפרו-נוצרים. באלף השנים האחרונות חכמי-יועצי-אשכנז תעו ולעו בהשקפות מינות והמיטו עלינו כליה ושואה רוחנית. שואת מינות כֹּה נוראה עד שבּיזו ואף תיעבו את ארץ-הקודש והמקדש, וסופה של ההליכה בדרכי עדת-המרגלים הארורים הייתה שואה מחרידה שהתקיימו בה כל קללות התוכחה.

וזהו נוסחו של "כל נדרי":

"בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה, על דעת המקום-ברוך-הוא ועל דעת כל הקהל הקדוש הזה, אנו מתירין להתפלל עם העבריינים.

כל נדרי, ואסרי, ושבועי, ונידויי, וחרמי, וקונמי, וקונחי, וקונסי – די נדרנא, ודי אשתבענא, ודי נדינא, ודי חרמנא, ודי אסרנא על נפשתנא, מיום-הכיפורים שעבר עד יום-הכיפורים שיבוא אלינו לשלום – נדרנא לא נדרי ושבוענא לא שבועי, וחרמנא לא חרמי, ונידויינא לא נידויי, ואסרנא לא אסרי, כלהון אתחרטנא בהון. יהא רעוא דיהון שביתין ושביקין לא שרירין ולא קיימין. ונסלח לכל עדת בני ישראל, ולגר הגר בתוכם, כי לכל העם בשגגה".

בנוסף לרעוֹת שתוארו לעיל בעניין ההזיה הזו, אמירתה שלוש פעמים הופכת אותה גם למנטרה פגאנית, בדומה לטקסי גירושי שדים ושאר כישופים, אשר נאמרים שלוש פעמים. כן דומה הדבר לטקסי הנצרות הכעורה אשר מקדשת את המספר שלוש ועשיית דברים ואמירת ענייניים שלוש פעמים דווקא, מתוך מטרה להחדיר את השקפותיהם בעניין השילוש הטמא.

ב. הכלמת הפושעים שמבקשים לשוב בתשובה

בראשו של "כל נדרי" נאמר כך: "בישיבה-של-מעלה ובישיבה-של-מטה, על דעת המקום-ברוך-הוא ועל דעת כל הקהל הקדוש הזה, אנו מתירין להתפלל עם העבריינים". ושאלה גדולה קמה וניצבה: האם מותר להכלים פושע שמבקש לשוב בתשובה? ובכן, מי שמבקש לשוב בתשובה אסור באיסור חמור להזכיר את פשעיו ומעלליו, אלא חובה לקרבוֹ ברצון באהבה ובכבוד, וכל-שכן שאסור לקרוא **בפרהסיה** לציבור שלם שבאים לשוב בתשובה: "עבריינים".

והנה לפניכם כמה מפסקי חז"ל ורבנו בהלכות תשובה (א, ח; ג, כד; ג, כז):

"התשובה מכפרת על כל העבירות, אפילו רשע כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שֵׁם רשעוֹ [אין קוראין לו בשם שהשתמש בו בעת שהיה רשע, וכל-שכן וקל-וחומר שאסור לקרוא לו עבריין], שנאמר: 'וְרִשְׁעַת הָרָשָׁע לֹא יִכָּשֶׁל בָּהּ בְּיוֹם שׁוּבוֹ מֵרִשְׁעוֹ' [יח' לג, יב]".

"ויש עבירות קלות מאלו ואף-על-פי-כן אמרו חכמים שהרגיל בהן אין לו חלק לעולם-הבא, כדי להתרחק מהן ולהיזהר מהן, ואלו הן: [...] והמלבין פני חברו ברבים" וכו'.

"כל הרשעים והפושעים והמשומדים [למעט המינים הארורים] וכיוצא בהן שחזרו בתשובה, בין בגלוי בין שחזרו במטמוניות, מקבלין אותן, שנאמר: 'שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבָבִים' [יר' ג, כב], אף-על-פי שעדיין שובב הוא, שהרי בסתר בלבד חוזר ולא בגלוי, מקבלין אותו בתשובה".

והנה לפניכם גם פסקי חז"ל ורבנו בהלכות דעות (ו, י–יא):

[י] "המוכיח את חברו, תחילה לא ידבר לו קשות עד שיכלימנו שנאמר: 'וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא' [ויק' יט, יז], כך אמרו חכמים: יכול את מוכיחו ופניו משתנות? תלמוד לומר 'וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא'. מכאן שאסור לאדם להכלים את ישראל, וכל שכן ברבים".

[יא] "אף-על-פי שהמכלים את חברו אינו לוקה, עוון גדול הוא. כך אמרו חכמים: המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם-הבא. לפיכך צריך להיזהר בדבר זה שלא יבייש חברו ברבים, בין קטן בין גדול. ולא יקרא לו בשם שהוא בוש ממנו, ולא יספר לפניו דבר שהוא בוש ממנו".

וכן פוסק רבנו בהלכות חובל ומזיק (ג, ח): "אף-על-פי שהמבייש שאר העם בדברים פטור מן התשלומין, עוון גדול הוא; ואינו מחרף ומגדף לעם ומביישן, אלא רשע שוטה".

הראינו לדעת, כי רשעות וסכלות גדולה היא לקרוא לציבור בפרהסיה: "עבריינים", כל-שכן וקל-וחומר בבתי-כנסת שמתמלאים ביום-הכיפורים בציבור שמגיע לעתים רק פעם אחת בשנה לבית-הכנסת, ובוודאי שאסור באיסור חמור לכרוך את ה"היתר" הזה ב"דעת המקום-ברוך-הוא" כאילו הקב"ה הורה לנו לבזות את הבאים לבתי-הכנסיות ולדקלם הבלים.

ומי החליט שאסור לצרף למניין כשר אפילו אלף עבריינים? כמו כן, ראו נא את דברי רבנו בעניין היחס הנכון לפושעים שבאים לבית-הכנסת (דבריו מובאים בסוף 'מאמר קידוש השם'):

"וכן אין ראוי להרחיק מחללי שבתות ולמאוס אותם, אלא לקרבם ולזרזם לעשיית המצוות, וכבר פירשו רבותינו ז"ל שהפושע, אם פשע ברצונו, כשיבוא לבית-הכנסת להתפלל מקבלים אותו [ואין צורך בשום 'היתר' הזוי על דעת 'ישיבה' דמיונית של מעלה ולא ישיבה של מינים למטה], ואין נוהגים בו מנהג ביזיון [ואין להתנשֵׂא ולהשתרר עליו, ולא לקרוא לו 'עבריין' עד שכאילו אי-אפשר להתפלל עמו עד שיעשו היתר חמור ומיוחד על דעת 'ישיבה של מעלה' ו'ישיבה של מטה' ועל דעת הקב"ה], וסמכו על זה מדברי שלמה שאמר: 'לֹא יָבוּזוּ לַגַּנָּב כִּי יִגְנֹוב לְמַלֵּא נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעָב' [משׁ' ו, ל], אל יבוזו לפושעי ישראל כאשר הם באים בסתר לגנוב מצוות".

ג. בחינה הלכתית של "כל נדרי"

כבר ראינו כי מבחינה מחשבתית ומוסרית הזיית "כל נדרי" הינה סכלות חמורה ומזיקה מאד, ולכן, לפי האמת כלל אין צורך בבחינה הלכתית של ההזיה הזו, דהיינו אין צורך לבדוק האם היא שרירה וקיימת מבחינת התרת הנדרים – שהרי ברור שהזיה כזו **לעולם** לא תועיל להתרת נדרים ואפילו אם מבחינה הלכתית יבשה היא עומדת **לכאורה** באי-אלו תנאים הלכתיים.

ברם, לצערי הזיה זו הפכה לשיא השיאים של יום-הכיפורים, ולכן ראוי לבחון אותה מכל בחינה שהיא אשר עשויה להחליש במשהו את אחיזתה הסרטנית הקשה בליבו של עם-ישראל.

נשים לב, כי התרת הנדרים חלה לפי נוסח הטקסט: "מיום-הכיפורים שעבר עד יום-הכיפורים שיבוא אלינו לשלום", כלומר, הזיה פרו-נוצרית זו מתיימרת לבטל את כל הנדרים והשבועות שהאדם נדר ונשבע בשנה שעברה וכן את כל הנדרים והשבועות שהוא ידור ויישבע בשנה הבאה. והשאלה היא: האם ניתן מבחינה הלכתית-משפטית לבטל כך נדרים ושבועות?

ביטול שבועות ונדרים למפרע

ובכן, הדרך היחידה לבטל נדרים ושבועות למפרע, היא ללכת לחכם או לשלושה הדיוטות והם יתירו את הנדר או השבועה, ושום תפילה, ואפילו תיאמר אלף פעמים, אינה מתירה נדרים ושבועות למפרע, ואפילו אם נחליט שהיא על דעת ישיבה-של-מעלה וישיבה-של-מטה ואפילו שנחליט שהיא על דעת המקום-ברוך-הוא, יתעלה ויתרומם מהזיות חכמי-יועצי-אדום.

וכך פוסק רבנו בהלכות נדרים (ד, ה):

"מי שנדר וניחם על נדרו – הרי זה נשאל לחכם, ומתירו. ודין היתר נדרים כדין היתר שבועות: שאינו מתיר אלא חכם מובהק או שלושה הדיוטות במקום שאין חכם" וכו'.

ואולי יתרה מזאת, הזיית "כל נדרי" מבטלת למעשה לחלוטין את מטרת התרת הנדרים! כלומר, מטרת התרת הנדרים אשר נעשית אצל חכם מובהק או שלושה הדיוטות היא להטריח את הנודר לחזֵר אחרי חכם או שלושה הדיוטות שיתירו לו את הנדר, וכל זאת במטרה שהוא יתבייש וייכָּלם בנדרו ויבוא לידי חרטה אמיתית בסופו של התהליך הזה, ולא יפקיר עוד את דיבורו.

אולם, הזיית "כל נדרי" עושה את ההיפך הגמור, מפני שלא רק שהיא לא מעוררת לתהליך של בושה וחרטה ועריכת חשבון-נפש ולא משׂיגה את המטרה החשובה של מניעת הפקרות הדיבור – היא הופכת את כל ענייני התרת הנדרים לחובא ואטלולא, כאילו השתתפות במועדון שירה בציבור ואמירת מנטרה פרו-נוצרית שלוש פעמים, מטהרת את האדם מכל שקריו וכזביו, ואף מכשירה את המשך תעייתו בתרבות השקר וההִתגוללות בלשון התהפוכות!

ובמלים אחרות, בִּמקום להביא את האדם לידי חרטה וחשבון-נפש ודיבור דברי אמת בלבד, ההזיה הפרו-נוצרית הזו מובילה להשקפה שניתן לכזב ולשקר ולרמות בהכשר הברד"ץ!

ביטול שבועות ונדרים להבא

קיימת אפשרות לבטל נדרים להבא, דהיינו שהאדם יַתְנֶה שכל הנדרים והשבועות מכאן ואילך במשך כך וכך שנים בטלים ומבוטלים. ברם, אין הדבר דומה להזיית "כל נדרי", שהרי העיקר חסר בה, והוא, שהנודר יזכור בעת שהוא נודר ונשבע שהוא הִתנה שנדריו ושבועותיו יהיו בטלים, כי אם האדם אינו זוכר את תנאו – נדריו ושבועותיו חלים מן התורה, ולא יועיל לו מאומה ביום הדין וביום התוכחה. כמו כן, ספק דאורייתא לחומרה, ואם האדם אינו זוכר אם זכר את תנאו, בעת שנדר או נשבע לקיים או להימנע מדבר מסוים, שבועתו ונדרו חלים עליו.

לפיכך, הזיית "כל נדרי" איננה רק מכשלה מבחינה מחשבתית ומוסרית, היא גם הבל מהובל מבחינה הלכתית, ואינה מועילה במאומה גם למי שיתעקש שיש בה תועלת הלכתית.

והנה לפניכם דברי רבנו המפורשים בפירושו למשנה (ג, א):

"והרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה כולה יעמוד בראש השנה ויאמר: 'כל נדר שאני עתיד לידור כל השנה כולה הרי הוא בטל', ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר, ועניינו: שבשעה שהוא נודר, אם נזכר שכבר הקדים תנאי זה וקיים התנאי בליבו הרי בטל הנדר. אבל אם זכר את התנאי אחר שנדר כעבור זמן כדי שאילת שלום [...] הרי הנדר קיים [...] וכן הדין בשבועה".

קצרו של דבר, מי שזכר את תנאיו בעת שהוא נשבע או נודר – שבועתו או נדרו בטלים; אך מי מי שלא זכר את תנאיו מיד בסמוך לשבועה שנשבע או לנדר שנדר – שבועתו ונדרו קיימים ושרירים מן התורה. ברם, בהזיית "כל נדרי" כלל לא נזכר שמדובר בתנאי, ואין ספק שההמון שנשבע או שנודר במהלך השנה לא יזכור את ה"היתר" הזה שנאמר בליל יום-הכיפורים.

המסקנה היא אפוא, שגם מבחינה הלכתית אין שום ערך ל"כל נדרי" שהרי העיקר חסר ממנה, והוא זכירת התנאי בסמוך לאמירת מילות הנדר או השבועה שהאדם מוציא מפיו.

ד. הֲלכת ביטול נדרים היא אך ורק ליחיד!

להלן נדון בראיה הלכתית חזקה נוספת לשלילת "כל נדרי", ואסביר:

מה שהתירו חז"ל ורבנו בהלכה לבטל נדרים מראש הוא לאדם **יחידי** בלבד! דהיינו כל ההיתר הזה נועד לאדם אשר לא הצליח לחנך את עצמו שלא לנדור ולהישבע, והוא קופץ לנדור ולהישבע על כל צעד ושעל. לאדם כזה, אשר אינו מסוגל כבר לתת מחסום לפיו, הציעו חכמים ע"ה את האפשרות הזו של ביטול הנדרים והשבועות, כדי שלא יתחלל-שם-שמים באמירת שבועות לחינם, וגם כדי שהאדם הזה לא ייכשל בחינוך עצמי לתרבות של שקר ומרמה.

ברם, האם יש היתר **לציבור** לעשות-כן? ברור שלא! כי ברגע שמדובר בציבור, ולא ביחיד שיש לו בעיה נפשית ומידותית קשה, ההיתר הזה הופך: מֵעניין בעל תועלת מקומית לאדם היחידי, לרמיסה ולדריסה רבתי של כל הלכות נדרים ושבועות, וכאילו אפשר למחוק את כל פסוקי התורה בענייני הנדרים והשבועות וכן להשמיט את כל העניין הזה מהתורה-שבעל-פה!

ואסביר: אם **ציבור** יכול בקלות כּה גדולה לבטל את כל נדריו ושבועותיו למפרע ולהבא, אין צורך כבר בחובת קיום הנדרים שנזכרה בתורה-שבכתב ובתורה-שבעל-פה, ואין צורך בכל ההלכות הרבות שנקבעו לנו בעניינים אלו – מדאורייתא ומדרבנן. וחמור מכל, כל הרעיון המחשבתי שבחובת קיום הנדרים והשבועות, דהיינו שמירה על מוצא הפה והלשון וחינוך האדם לדרכי מישרים ולהוציא מפיו דברי יושר ואמת – כל הרעיון הזה נפל לבירא, כי ניתן לומר הכל, פשוט הכל, להתחייב על כל דבר, ולא יהיה שום ערך לכלום, שהרי הזיית "כל נדרי" מאפשרת לאדם לבטל את כל ההתחייבויות באופן גורף וללא שום סייג! היש רעה גדולה מזו לחברה?

"שִׂפְתֵי צַדִּיק יֵדְעוּן רָצוֹן וּפִי רְשָׁעִים תַּהְפֻּכוֹת" (משלי י, לב).

והנה לפניכם דברי רבא בתלמוד (נדרים כג ע"ב) אשר גוער ברב הונא שביקש לדרוש ברבים את ההלכה הנדונה בעניין עשיית תנאי לביטול הנדרים, וכֹה דברי התלמוד: "רב הונא בר חיננא סבר למִדרשהּ בפירקא. אמר ליה רבא: תנא קא מַסְתַּם לה סתומי [התנא לא אמר את ההלכה הזו באופן מפורש במשנה] כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים, ואת דרשת לה בפירקא?!".

הראינו לדעת שההלכה הזו לא נועדה לציבור, ובוודאי שאסור לעוות אותה עד להפיכת הנדרים והשבועות לחוכא ואטלולא, היפך כוונת חכמים ע"ה בהלכה זו, וכמו שאמרתי לעיל, הלכה זו נועדה אך ורק לפתור מקרה יוצא דופן של נדרן פזיז וקל דעת שאינו מסוגל לשלוט בדיבורו.

ה. נוסח "כל נדרי" מדרדר לחילול-שם-שמים

למדנו לעיל שהזיית "כל נדרי" מוחקת לחלוטין את חשיבותו ומרכזיותו של יום-הכיפורים כיום תשובה וחרטה וחשבון נפש, אך לא רק זאת, להלן נראה שהיא גם מובילה באופן ישיר לחילול-שם-שמים, בהיתרים הגורפים והמוחלטים שעולים ממנה לקפוץ לנדור ולהישבע.

כדי להבין זאת נעיין בכמה הלכות מן התורה-שבעל-פה, נחל בהלכות שבועות פרק יב:

"אף-על-פי שלוקה הנשבע לשווא או על שקר, וכן הנשבע שבועת העדות או שבועת הפיקדון ומביא קרבן – אין מתכפר להן עוון השבועה כולו, שנאמר: 'כִּי לֹא יְנַקֶּה יְיָ' [שמ' כ, ו; דב' ה, י]: אין לזה ניקיון מדין שמים עד שייפרע ממנו **על השם הגדול שחילל,** שנאמר: 'וְחִלַּלְתָּ אֶת שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ' [ויק' יט, יב]. לפיכך צריך אדם להיזהר מעוון זה, יותר מכל העבירות.

עוון זה מן החמורות הוא, כמו שביארנו בהלכות תשובה; אף-על-פי שאין בו לא כרת, ולא מיתת בית דין **– יש בו חילול השם המקודש, שהוא גדול מכל העוונות.**

מי שנשבע בשמים ובארץ ובשמש וכיוצא בהן – אף-על-פי שאין כוונתו אלא למי שבראם, אין זו שבועה; וכן הנשבע בנביא מן הנביאים, או בכתב מכתבי הקודש – אף-על-פי שאין כוונתו אלא למי ששלח נביא זה או למי שציווה בכתב זה, אין זו שבועה. **ואף-על-פי שאין אלו שבועות, מאיימין עליהן ומלמדין את העם שלא ינהגו קלות ראש בכך, ומראין בעיניהם שזו שבועה,** ופותחין להם פתח ומתירין להם".

ראו נא עד כמה חמורות השבועות (שהזיית 'כל נדרי' מתירה באופן מופקר גורף ומוחלט), עד שמניחים את עמי-הארצות לחשוב שהם הוציאו מפיהם שבועה, כדי שלא יזלזלו בשבועות!

נמשיך עתה בדברי רבנו בהלכות שבועות בפרק יב:

"במה דברים אמורים? בשאר כתבי-הקודש. אבל הנשבע בתורה – אם נשבע במה שכתוב בה, דעתו על ההזכרות; ואם נשבע בה סתם, דעתו על הגוויל ואין כאן שבועה. נטלה בידו ונשבע בה – הרי זה כמי שנשבע במה שכתוב בה, ואסור. **והנשבע בתורה סתם – אם [...] עם הארץ הוא, צריך שאלה לחכם, כדי שלא ינהגו קלות ראש בשבועות** [...]

קטנים שנשבעו, והן יודעין טעם השבועה – אף-על-פי שאינן חייבין – **כופין אותן לעמוד בדבריהן כדי לחנכן ולאיים עליהם, שלא ינהגו קלות ראש בשבועות.** ואם היה הדבר שנשבעו

עליו, דבר שאין הקטן יכול לעמוד בו אלא אם כן ניזק – כגון שנשבע שיצום, או שלא יאכל בשר זמן מרובה – **מכה אותו אביו או רבו, וגוערין בו, ומראין לו שהותרה שבועתו, כדי שלא יהיה רגיל להקל ראש בשבועות**".

ועוד הלכה אחת שהיא אולי גולת הכותרת:

"צריך להיזהר בקטנים הרבה, **וללמד לשונם דברי אמת** בלא שבועה – **כדי שלא יהיו רגילין להישבע תמיד, כגויים [!];** וזה הדבר כמו חובה הוא על אבותיהם, ועל מלמדי תינוקות".

"יִרְאַת יְיָ שְׂנֹאת רָע גֵּאָה וְגָאוֹן וְדֶרֶךְ רָע וּפִי תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי" (משׂ' ח, יג).

ויש עוד הלכות בהלכות שבועות שמהן עולה במפורש חומרת השבועה בה' יתעלה, אך די בכך לנבונים, ולשוטים כל ההלכות שבעולם ממילא לא יועילו, והם ימשיכו בהזיותיהם.

"אִם תִּבְחֹוֹשׁ אֶת הָאֱוִיל בַּמַּכְתֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת בַּעֲלִי לֹא תָסוּר מֵעָלָיו אִוַּלְתּוֹ" (משׂ' כז, כב).

נעבור עתה לעיין בכמה הלכות בהלכות נדרים, כדי לראות שהוא הדין לנדרים, וכֹה דברי רבנו בהלכות נדרים (א, כו; ב, יג; ג, יד):

"הנודר בתורה, כגון שאמר 'פירות אלו עליי כזו' [דהיינו כמו עור הגוויל] – לא אמר כלום; ואינו צריך שאילה לחכם, **אלא-אם-כן היה עם הארץ – כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים**".

"וכן האומר לאשתו הרי את עלי כאימי, או פירות אלו עליי כבשר חזיר, שאין כאן נדר כמו שביארנו – אם היה הנודר תלמיד חכמים, אינו צריך שאלה לחכם; **ואם היה עם הארץ, צריך שאלה לחכם, ומראין בעיניו שאשתו אסורה ושאותן הפירות אסורין, ופותחין לו פתח ממקום אחר ומתירין לו נדרו, כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים**".

"הנודר בדברים שאין בהן ממש, ואסרן, אף-על-פי שאין הנדר חל עליהן, אין מורין לו שינהוג בהן היתר, הואיל ואסר עצמו בהן ובדעתו שהנדר חל עליהן; אלא פותחין לו פתח ממקום אחר, ומתירין לו נדרו, ואף-על-פי שלא נאסר, **כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים**".

מכלל ההלכות עולה, שיש להיזהר בשבועות ונדרים במיוחד עִם עמי-הארצות, ההיפך הגמור מהזיית "כל נדרי", אשר מפקירה את הנדרים והשבועות לחלוטין ומאפשרת לעמי-הארצות לנהוג בזלזול מוחלט בנדרים ובשבועות, ובכך לחלל-שם-שמים שהוא העוון החמור מכולם.

קצרו של דבר, מחדירי ההזיה הזו הפוכים לחלוטין בהשקפותיהם מהשקפות התורה וחז"ל אשר חסו על מוסר ההמון ועמי הארצות ועל חילול-שם-שמים, ואף הדגישו חזור והדגש כמה יש להיזהר בנדרים ובשבועות, כי הדבר נוגע באופן ישיר ומיידי לחילול-השם הנכבד והנורא, וכן לעיצוב דרכו של האדם היהודי בדרך האמת היושר והצדק, דרכו של אברהם אבינו.

"בְּדֶרֶךְ חָכְמָה הוֹרֵתִיךְ הִדְרַכְתִּיךְ בְּמַעְגְּלֵי יֹשֶׁר" (משלי ד, יא).

"עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִקְּשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים" (קהלת ז, כט).

"וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יְהָתֵלּוּ וֶאֱמֶת לֹא יְדַבֵּרוּ לִמְּדוּ לְשׁוֹנָם דַּבֶּר שֶׁקֶר הַעֲוֵה נִלְאוּ" (ירמיה ט, ד).

ו. זיוף דברי רבנו בהלכות נדרים

אמנם, נשים לב שרבנו פוסק בהלכות נדרים (ב, ד) הלכה תמוהה מאד, ולפי דעתי מדובר בשיבוש ברור כשמש לכל בר-דעת, ולא פחות תמוה איך אף-לא-אחד נתן דעתו לשיבוש הזה, פשוט מדהים! ראו נא אפוא את הֲלכת רבנו שזויפה ושובשה בהלכות נדרים (ב, ד):

"מי שהִתנה קודם שיידור ואמר: 'כל נדר שאדור מכאן ועד עֶשֶׂר שנים, הריני חוזר בהם' או 'הרי הם בטלים', וכיוצא בדברים אלו, ואחר-כך נדר: **אם היה זוכר את התנאי בשעה שנדר – הרי נדרו קיים** [=וזה נגד ההיגיון! שהרי זכירת התנאי נועדה לבטל את הנדר, וכמו שראינו בפירוש המשנה שאם הנודר זוכר את התנאי נדרו בטל] שהרי ביטל התנאי בנדר זה [=ומדוע זכירת התנאי מקיימת את הנדר? והלא הנודר הִתנה את תנאו על-מנת שנדריו יבוטלו!]; **ואם לא זכר את התנאי אלא אחר שנדר** – אף-על-פי שקיבל התנאי בליבו וקיים התנאי – **הרי הנדר בטל** [=ושוב הפוך מן ההיגיון, ולפי זה, אדם שמבקש לבטל את נדריו להבא, נדרש לשכוח את תנאו...] ואף-על-פי שלא הוציא עתה החזרה בפיו, כבר הקדים החזרה לנדר והוציאה בפיו מקודם. ויש מי שמורה להחמיר, ואומר: והוא שיזכור התנאי אחר שנדר בתוך כדי דיבור".

נמצא, שהציר שעליו סובבת ההלכה הזו מנוגד לכל היגיון, שהרי לפי הלכה זו, אדם שמבקש לבטל את נדריו להבא נדרש לשכוח את התנאי! וכי אדם יכול לגרום לעצמו לשכוח דבר-מה? וכי אדם יכול לכפות על עצמו את השכחה? ואיזו תועלת ואיזה היגיון יש בתנאי שיחול אך ורק אם ישכחוהו? ויתרה מזאת, מדוע חכמים חייבו לעשות תנאי שמלכתחילה נדרש לשכחו?

וראו נא גם את דברי התלמוד במסכת נדרים (כג ע"ב) אשר מתואמים עם פסיקת רבנו בפירוש המשנה ומנוגדים לחלוטין לדברי ההלכה המשובשת בנדרים (ב, ד), וכֹה דברי התלמוד:

"והרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה, יעמוד בראש השנה ויֹאמר: 'כל נדר שאני עתיד לידור – יהא בטל', ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר [כלומר, ובתנאי שיזכור את תנאו בשעת הנדר, ובהתאם לדברי רבנו בפירוש המשנה, שרק אם זכר את תנאו נדרו בטל] [...] רבא אמר: לעולם כדאמרינן מעיקרא [דהיינו ההלכה נפסקה כמו הלשון הראשון הזה שראינו לעיל!]".

והנה ההלכה המתוקנת לפניכם אשר תואמת להיגיון, לפסק התלמוד ולפירוש המשנה:

"מי שהִתנה קודם שיידור ואמר: 'כל נדר שאדור מכאן ועד עֶשֶׂר שנים, הריני חוזר בהם' או 'הרי הם בטלים', וכיוצא בדברים אלו, ואחר-כך נדר: אם היה זוכר את התנאי בשעה שנדר – הרי נדרו [בטל] (קיים) שהרי ביטל התנאי (ב)נדר זה, [ואף-על-פי שלא הוציא עתה החזרה בפיו, כבר הקדים החזרה לנדר והוציאה בפיו מקודם]. ואם לא זכר את התנאי אלא אחר שנדר (אף-על-פי שקיבל התנאי בליבו וקיים התנאי) – הרי הנדר [קיים] (בטל)".

והנה לפניכם עוד שני זיופים ושיבושים שמצאתי בהלכה הזו:

1) בהלכה נאמר כך: "ואם לא זכר את התנאי אלא אחר שנדר [כלומר, בעת שהוא נדר הוא לא זכר את התנאי] – אף-על-פי שקיבל התנאי בליבו וקיים התנאי [כלומר, אף-על-פי שזכר

את התנאי בעת שנדר, שהרי נאמר 'אף-על-פי שקיבל התנאי **בליבו**'] – הרי הנדר בטל". ואיך אפשר לומר על מי שאינו זוכר את התנאי בעת שהוא נודר, שיחד עם שכחתו את התנאי הוא "קיבל התנאי בליבו וקיים התנאי"? והלא מדובר בניגוד ובסתירה מוחלטת מיניה וביה!

2) בשום מקום במשנה-תורה להרמב"ם וכן בפירושו-למשנה לא מופיע הביטוי "ויש מי שמורה להחמיר". כמו כן, תמוה מאד שרבנו לא יפסוק את ההלכה באופן חד וברור, ויניח את ההלכה למחמירים ומקלים בעניין כל-כך יסודי וחשוב בתורת משה אשר נוגע באופן ישיר לחילול-שם-שמים. כל-שכן וקל-וחומר שראינו את דבריו המפורשים והברורים בפירוש המשנה, שאינם משתמעים לשני פנים ואשר בהם מובאת דעה ופסיקה אחת ויחידה ברורה ומפורשת.

כללו של דבר, אין ספק שההלכה הזו זויפה ושובשה במהלך הדורות, ואין להתייחס אליה כלל, ואין לנו אלא דברי רבנו בפירוש המשנה שראינו לעיל, ותודה לאל שהם נותרו לנו לפליטה.

ז. ה"היתר" של ראש השנה

אזכיר בקצרה גם את היתר הנדרים שאומרים בבית-הכנסת בערב ראש השנה. ובכן, בנוסף לדברים שאמרתי לעיל אשר חלים גם על היתר הנדרים של ערב-ראש-השנה, עיון קל בהיתר הזה מעלה שהוא מלא וגדוש בהזיות רעות כגון שבועות ב"שמות קדושים" שהיא עבודה-זרה, או שבועות בהקיץ או בחלום (וכי יש תוקף לנדר שנדר בחלום? ומהי הַשׂוֹטוּת הזו?), וכן בהיתר של קללות ואירורים וחרמות ושמתות שהאדם קילל את עצמו או את אחרים (ורק חולה נפש יקלל את עצמו ועוד יחשוב שיש לקללתו כוח להשפיע עליו), ועוד-ועוד שטויות, כאילו יש לקללות הללו כוח אמיתי במציאות, וכל אלה הן הזיות מאגיות שיסודן ושורשן בעבודה-זרה.

"כי אין רצוי לפניו יתעלה כי אם האמת, ואין מכעיסו כי אם השווא" (מורה ב, מז).

"וַיִּדְרְכוּ אֶת לְשׁוֹנָם קַשְׁתָּם שֶׁקֶר וְלֹא לֶאֱמוּנָה גָּבְרוּ בָאָרֶץ כִּי מֵרָעָה אֶל רָעָה יָצָאוּ וְאֹתִי לֹא יָדָעוּ נְאֻם יְיָ [...] וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יְהָתֵלּוּ וֶאֱמֶת לֹא יְדַבֵּרוּ לִמְּדוּ לְשׁוֹנָם דַּבֶּר שֶׁקֶר הַעֲוֵה נִלְאוּ" (יר' ט).

ח. והיה אחד שהתעקש...

והיה אחד שהתעקש לפלפל כדי להצדיק את הנוסח המשובש שבהלכות נדרים (ב, ד), **וכך השבתי לו:** אם הנודר אינו זוכר שהִתנה לבטל את נדריו איך התנאי יועיל לו לבטל את נדרו? שהרי הנודר כלל אינו זוכר את ביטולו, וממילא יתחייב לקיים את נדרו כי אינו זוכר שביטל...

הוי אומר: נניח שהתנית שכל נדריך עד יום-הכפורים הבא, מראש הנך חוזר בהם ומבטל אותם, ואחרי חצי שנה נדרת שהלילה אתה תרקוד כנגד הירח כל חצות-הלילה בטירוף הדעת... ובכן, לפי דבריך רק אם שכחת את התנאי הזה שהתנית רק אז אבן נִדרך לרקוד כנגד הירח יתבטל. אולם, אם שכחת את התנאי המבטל הרי שאתה תקיים את נִדרך בכל מקרה, שהרי אינך זוכר כלל את התנאי שבו ביטלת את כל נדריך! נמצא, שאין שום משמעות לתנאי הזה, שהרי אם שכחת אותו תשכח גם שביטלת את כל נדריך מראש, ותצא לירח להשתגע כפי שנדרת... כללו של דבר, שחרר אותי מפלפולי הבל, דומני שישבת יותר מדי זמן בישיבות הפלפול והמינות.

והוא הוסיף והקשה: מה הטעם בכלל בזכירת התנאי בעת הנדר? והשבתי לו שהדבר פשוט מאד, התנאי הזה נועד לבני האדם אשר אינם שולטים בעצמם וקופצים לנדור ולהישבע בכל עת שחרונם או תאוותם מתגברים עליהם – ולכן, לאותם בני אדם שפלים הציעו חכמים את התנאי הזה כדי שלא יתחלל-שם-שמים לאחר שהם לא יקיימו את נדריהם. כך הם יוכלו לבטל את נדריהם ושבועותיהם אם הם יזכרו, בשעה שהם קופצים בחרונם או בסכלותם לנדור ולהישבע, את התנאי שהתנו מראש – וכל זאת מתוך תקווה שיבוא יום והם יתקנו את דרכיהם ומידותיהם ולא יזדקקו לפתרון הדחוק הזה, ולא יקפצו לנדור ולהישבע בשם אלהים חיים.

סוף דבר

רבנו פוסק בהלכות נדרים (א, ד) ושבועות (יב, ז), כך: "מצות עשה שלתורה שיקיים אדם שבועתו או נדרו, בין שהיה מנדרי אִסָּר בין שהיה מנדרי הֶקְדֵּשׁ, שנאמר: 'מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ' [דב' כג, כד], ונאמר: 'כְּכָל הַיּוֹצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה' [במ' ל, ג]"; "צריך להיזהר בקטנים הרבה, וללמד לשונם דברי אמת בלא שבועה – כדי שלא יהיו רגילין להישבע תמיד, כגויים".

נמצא אפוא, כי תכלית קיום הנדרים והשבועות היא **חינוך האדם לדרך האמת!** דהיינו לדבֵּר דברי אמת וצדק ולהתרחק התרחקות מוחלטת מתרבות השקר והכזבים של המינים שהובילה להחרבת דת האמת ולעלייתה של דת שקר אשכנזית אורתודוקסית פרו-נוצרית – אשר הופכת אותנו לעם סכל ונבל ומרחיקה אותנו ממילוי ייעודנו ומבינון ממלכת כהנים וגוי קדוש.

הזיית "כל נדרי" עושה את ההיפך הגמור, ובדיוק כמו עבודה-זרה שהיא ההיפך הגמור מייחוד ה' ותכלית השקר והתועבה – כך ההזיה הזו היא ההיפך הגמור מרדיפת האמת והצדק והקצה האחרון של תכלית הכזב והמרמה; וכל זאת מפני שהיא הופכת את הנדרים והשבועות – שמטרתם חינוך האדם לרדיפת האמת והצדק ושמירה על יושר הלב וטוהר המחשבה – לאמצעי מרכזי להשחתת היושר והצדק ולהנצחת תרבות השקר המינות והאלילות.

נמצא אפוא, שגם סוף נוסח "כל נדרי": "ונסלח לכל עדת בני ישראל, ולגר הגר בתוכם, כי לכל העם בשגגה", הינו שקר וכזב, כי לא רק שלא נסלח לקהל-ישראל באמירת עניינים כל-כך חמורים ובסילוף דרך האמת לתרבות השקר והתעתועים, אלא שעוון גדול הוא מאד. והמינים הראשונים הם שהחדירו את הסרטן הגרורתי הזה לליבו של עם-ישראל, וצאצאיהם ההולכים בדרכיהם הרעים מנציחים את ההבל והתהו – אם מתוך גאווה אירופית נבערה, ואם מתוך רדיפה בהמית אחרי התאוות שהפכה ללגיטימית, וזאת בעקבות הפיכת תורת-האלהים לדת פרו-נוצרית וניאו-אלילית שמטרתה הפקת רווחים וטובות הנאה ומימוש תאוות ותועבות.

"מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחָק" (שמ' כג, ז), "אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ **דַּבְּרוּ אֱמֶת אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ** אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם [...] וּשְׁבֻעַת שֶׁקֶר אַל תֶּאֱהָבוּ כִּי אֶת כָּל אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׂנֵאתִי נְאֻם יְיָ" (זכ' ח). "מִפִּקּוּדֶיךָ אֶתְבּוֹנָן עַל כֵּן שָׂנֵאתִי כָּל אֹרַח שָׁקֶר", "שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וַאֲתַעֵבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי" (תה' קיט), "תּוֹעֲבַת יְיָ שִׂפְתֵי שָׁקֶר וְעֹשֵׂי אֱמוּנָה רְצוֹנוֹ", "דְּבַר שֶׁקֶר יִשְׂנָא צַדִּיק וְרָשָׁע יַבְאִישׁ וְיַחְפִּיר" (מש' יב;יג). ויש עוד רבים כי רדיפת האמת ואהבת הצדק היא יסוד תורתנו.

תשובה לכסיל אורתודוקסי

בעבר כתב מאן-דהו תגובה על המאמר "אמונתו של רש"י בשדים" (ח"א). כותב התגובה דימה שהוא חכם ולכן נדמה היה לו שהוא שולל את דבריי "בהבל פיו" כלשונו. ובכן, כדי שלא להניח לו לחשוב שהוא חכם בעיניו, השבתי לו תשובה מפורטת על כל דבריו, והנה היא לפניכם.

אולם, טרם שאפרושׂ את תשובתי, הנני מחויב לגנות את מנהגם של החכמים בעיניהם למתוח ביקורת חריפה בענייני אמונות ודעות, ביסוד היסודות ועמוד החכמות, בעניינים שנוגעים ברומו של עולם ואשר הם תכלית האדם – ויחד עם זאת, הם נוהגים לכתוב את ביקורתם בעילום שם, כמו שהכותב הזה בחר לקרוא לעצמו – "החולק". אז מי אתה החולק? מדוע אינך מזדהה בשמך? האם אתה עד-כדי-כך חסר ביטחון עצמי ועלה נידף בדרכך הרוחנית הדמיונית, עד שאינך מסוגל להזדהות בשמך האמיתי? ואיך אתה מעז לכתוב בעילום שם בעניינים ברומו של עולם, כמו אחרון הטוקבקיסטים אשר משרבטים בענייני חולין את הבליהם והגיגיהם! וכי זו היא הדרך שיש לנהוג בתורת משה? כאחרון הטוקבקיסטים אשר מסתתרים כגנבים?

ועתה לדברי "החולק" המהביל אשר נדמה לו שהוא חכם ויודע אמיתה של תורה:

א) אינני יודע אם מישהו בעל שיעור קומה טרח לצאת נגד מאמריך, או לכל הפחות להוכיחך על דבריך. לא יודע מנין יש לך ולדומים לך את ה"אומץ" לפעור את פיהם כנגד ראשונים כמלאכים. בכל אופן, מכיוון שחייבים למחות, ארשה לעצמי אני הקטן להפנות את תשומת ליבך לפשט העקום שבו פירשת את הגמרא במסכת סנהדרין סז ע"ב.

וכך כתבת: "נראה לי שיש להבין את הגמרא הזו באופן הבא: מעשי שדים וכשפים הם שני סוגים מפעולות המכשפים האליליים הקדמונים. במעשה שדים המכשף היה נעזר בשד כדי לבצע את הכישוף, ובמעשה כשפים לא היה שד ברקע. ולכן הביאו את הפסוק 'לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת', ללמדנו שהם-המכשפים מתהפכים, פעם בלטיהם ופעם בלהטיהם".

הפשט העקום נובע בראש ובראשונה מכך שלדבריך הגמרא הביאה את הפסוק "להט החרב המתהפכת" כדי ללמדנו שהמכשפים מתהפכים במעשי הכישוף. אוי נו באמת?? כל דרדק המתחיל ללמוד גמרא ירים את גבותיו למשמע פשט הזוי כזה בדברי הגמרא. וכי לא יכלה הגמרא פשוט לומר שהמכשפים מהפכים בדבריהם? וכי בשביל זה צריך פסוק מפורש שאינו ממין העניין כלל כדי לרמז לנו בדרך עקיפה ובלתי ברורה בעליל שהמכשפים מהפכים בדבריהם? ברור שכוונת הגמרא בהבאת הפסוק היא בדגש על המילה "להט" (הדומה למילה להטיהם) שעלי ידי ה"להט" החרב מתהפכת; **ב)** באותה מידה אפשר לפרוך את כל מאמריך בהבל פה. וחבל שבזבזת את זמנך וכל שכר לימודך הלך כדי לבזות את אחד מן הראשונים רש"י הקדוש; **ג)** נכון שהרמב"ם שולל את קיום השדים. אך מוטב שתשאיר לרש"י והרמב"ם לחלוק ביניהם. ואל תעיז [בלשון מתוקנת תָּעֵז] להכניס את ראשך בין השרפים ולתפוס כדעת אחד מן הראשונים ולזלזל בחולק עליו ולבזותו כאילו הנך בדרגת קדושתו וידיעותיו.

ד) מתוך היכרותי עם חוקרי המקראות, ד"ר ופרופסורים למיניהם. די ברור לי כי אתה והם תמשיכו לתרץ את עצמכם בדקדוקי עניות כאילו אתם הצודקים ואנחנו רפי השכל. דורות על דורות לא קם האחד שיצא נגד רש"י והנה סוף סוף "זכה" דורנו באיש האשכוליות??? **ה)** כלך לך אל הגמרא במסכת גיטין דף ז "אלו ואלו דברי אלוקים חיים". והוא רחום יכפר עוון.

תשובתי לכסיל האורתודוקסי החכם בעיניו

כבר מראשית דבריך הוכחת את סכלותך, שהרי כתבת: "איני יודע אם מישהו בעל שיעור קומה טרח לצאת נגד מאמריך", ומה שייך "שיעור קומה" לכאן? וכי הדברים נבחנים לפי אמיתתם או לפי גדולת האומר הדמיונית? ועל דברי ההבל הללו שלך כתבתי מאמרים לא מעטים, לדוגמה: "קבל האמת ממי שאמרו", "אהבת האמת ורדיפת הצדק", "מי גדול ממי?", ועוד.

***

עוד הוספת להתבילי: "לא יודע מנין יש לך ולדומים לך את ה'אומץ' לפעור את פיהם כנגד ראשונים כמלאכים", ובכן, אומץ לא שייך כאן בכלל, אלא **חובה תורנית:** לבער עבודה-זרה מקרבנו באמצעות תוכחה נוקבת לכל עובדי האלילים האורתודוקסים למיניהם. כמו כן, הוכחתי במאמרים רבים שתורתם היא מינות ואלילות. זאת ועוד, במאמר: "מהי ירידת הדורות לפי הרמב"ם?", התייחסתי באופן ממוקד להזיה שפלטת בהבל פיך: "ראשונים כמלאכים".

***

ביחס להמשך דבריך בנקודה א, שבה טענת בעיקר שלא ייתכן שחז"ל יביאו את הפסוק "להט החרב המתהפכת" כדי לרמוז על התהפכותם של המכשפים. ובכן, **אינספור** פעמים חז"ל מביאים פסוק שאינו ממין העניין כדי לרמוז רמזים בענייני אגדה, ואפילו כדי להביא אסמכתות קלושות שתוקפן מדרבנן בענייני הלכה! ומה שחז"ל לא אמרו זאת במפורש, מפני שהם לא רצו ללמד את השוטים כיצד לערוך פולחנים אליליים, וכיצד להטעות את העם אחרי ההבל.

וצדקת שאמרת: "כל דרדק המתחיל ללמוד גמרא ירים את גבותיו למשמע פשט הזוי כזה", אכן, כל דרדק שמתחיל ללמוד גמרא עלול לחשוב שמדובר בפשט הזוי כי הוא אינו מבין את מהות המדרשים ותכליתם, כי כבר הטעו אותו הוזי ההזיות שיש להבין את האגדות כפשוטן. וכל מי שלא למד את דברי רבנו בהקדמתו לפרק חלק על מטרת האגדות ותכליתן, ועל סכלות הסוברים שיש להבינן כפשוטן (כמו שר"י וכל עולם הישיבות האורתודוקסי הפרו-נוצרי), אכן ירים את גבותיו למשמע דבריי, כי הם תועים באפלה, ודברי החכמה בעיני הכסיל – סכלות.

***

המשכת לכתוב כך: "ברור שכוונת הגמרא בהבאת הפסוק היא בדגש על המילה 'להט' (הדומה למילה להטיהם) שעלי ידי ה'להט' החרב מתהפכת". וראה נא את עומק סכלותך! לפי דבריך, על-ידי להט, דהיינו על-ידי כישופים פגאניים, החרב מתהפכת, דהיינו סדרי בראשית משתנים. ובמלים אחרות, יש בכוח כשפי ההבל המאופסים לשנות את מערכות הטבע והבריאה. וזו סכלות חמורה מאד, אשר עליה ועל שכמותה אומר רבנו בהלכות עבודה-זרה סוף פרק יא:

"ודברים אלו כולן [=כל ענייני המאגיה שהובאו בפרק יא שם] דברי **שקר וכזב הן,** והן שהטעו בהן עובדי עבודה-זרה הקדמונים לגויי הארצות כדי שינהו אחריהן. ואין ראוי לישראל שהם חכמים מחוכמים להימשך **בהבלים האלו,** ולא להעלות על הלב שיש בהן תעלה [=תועלת], שנאמר: 'כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל' [במ' כג, כג]. ונאמר: 'כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל מְעֹנְנִים וְאֶל קֹסְמִים יִשְׁמָעוּ וְאַתָּה לֹא כֵן נָתַן לְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ' [דב' יח, יד].

כל המאמין בדברים אלו **וכיוצא בהן** [מענייני המאגיה וההזיות], ומחשב בליבו שהן אמת ודברי חכמה אבל התורה אסרה אותן, אינו אלא מן **הסכלים ומחוסרי הדעת,** ובכלל הנשים והקטנים שאין דעתן שלמה. אבל בעלי החכמה ותמימי הדעת ידעו בראיות ברורות, שכל אלו הדברים שאסרה התורה אינם דברי חכמה, אלא **תהו והבל שנמשכו בהן חסרי הדעת, ונטשו כל דרכי האמת בגללן.** ומפני זה אמרה תורה כשהזהירה על כל אלו ההבלים: 'תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ' [דב' יח, יג; כלומר, אל תימשך אחרי המאגיה אלא אחוז באמונה זכה וברה]".

***

הוספת לכתוב: "באותה מידה אפשר לפרוך את כל מאמריך בהבל-פה [איזו גאווה!]. וחבל שבזבזת את זמנך וכל שכר לימודך הלך כדי לבזות את אחד מן הראשונים רש"י הקדוש". ובכן, לא רק שלא הפרכת מאומה מדבריי, להיפך, הוכחת את סכלותך ואי-הבנתך את ספרות חז"ל ומטרותיהם, ואף גילית את טיפשותך במה שאתה מאמין שיש אמת באפסות המאגיה ובהזיות הפגאניות. וכבר הרחבתי בסתירת המאגיה ושאר המרעין-הבישין שהחדירו המינים לעם-ישראל. ולגבי שר"י, כבר איני צריך להוכיח את מינותו סכלותו ונבלותו, הדברים מפורשים.

***

הוספת לכתוב כך: "נכון שהרמב"ם שולל את קיום השדים. אך מוטב שתשאיר לרש"י והרמב"ם לחלוק ביניהם. ואל תעיז [יש לומר: תָּעֵז, כי למלה להעיז יש משמעות שונה לחלוטין, 'הָעִזּוּ בְּנֵי בְנָיָמִן' (יר' ו, א)] להכניס את ראשך בין השׂרפים [שר"י הצרפתי שׂרף??] ולתפוס כדעת אחד מן הראשונים ולזלזל בחולק עליו ולבזותו כאילו הנך בדרגת קדושתו וידיעותיו".

ושוב, שר"י לא היה קדוש אלא מין ארור ומתועב, והוכחתי זאת במאות מאמרים. אולם, לא זו הנקודה, העיקרון הוא, שגדולתו של אדם איננה מוֹנעת בחינה ובקרה של דבריו, ואפילו משה רבנו שיֹאמר סברה מותר לבחון אותה ואפילו לחלוק עליה (וכמו שיתרו חותן משה הוכיח את משה רבנו על האופן שבו הוא שפט את עם-ישראל), בתנאי שהיא לא נאמרה בנבואה, ובתנאי שיש לחולק ראיות אמיתיות משכנעות ומבוססות. וגם את זאת הוכחתי במאמרים רבים.

אגב, איך אתה מעז להשוות בין רש"י-שר"י הטמא והארור לבין הרמב"ם שכל דבריו דברי אלהים חיים? ובהשוואתך הזו הינך מחרף ומגדף את תורת משה, כי הרמב"ם הוא ממעתיקי השמועה הנאמנים, והנך מטיל ספק באמיתת דברי הקדמונים, ובוחר לרומם מינים ארורים. קצרו של דבר, אתה כסיל משובש מאד אשר נדמה לו שהוא חכם גדול, וזו הסכלות החמורה ביותר, וכבר לימדנו שלמה במשלי (כו, יב): "רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ".

***

והוספת וכתבת: "מתוך היכרותי עם חוקרי המקראות ד"ר ופרופסורים למיניהם, די ברור לי כי אתה והם תמשיכו לתרץ את עצמכם בדקדוקי עניות כאילו אתם הצודקים ואנחנו רפי השכל". ובכן, העובדה שיש חוקרי מקראות רבים שהם כופרים והוזי הזיות איננה מעלה ואיננה מורידה מאומה, על הדברים להיבחן לפי אמיתתם ולפי ההיגיון והשכל הישר, לא לפי דעות קדומות שהלעיטו אותנו כומרי הדת האורתודוקסים הארורים מאז שהתחלנו ללכת לגן הילדים.

***

עוד כתבת: "דורות על דורות לא קם האחד שיצא נגד רש"י והנה סוף סוף 'זכה' דורנו באיש האשכוליות???". ובכן, אתה הוא איש הקלמנטינות הרקובות והסרוחות, אשר ניזון ממקורות מים רעים עכורים ורעילים. כמו כן, העובדה שמעולם לא קם אדם כנגד רש"י מוכיחה את קשר השתיקה הרועם של חכמי-יועצי-אדום הרשעים ואת שליטתם העריצה בדת משה. שהרי רבנו הרמב"ם, להבדיל בין הטמא ובין הטהור, למרות לשונו הזהב ודיוקו ודקדוקו ומחשבתו הטהורה, יצאו עליו מתפסח ועד עזה. ולעומת זאת, שר"י הטמא, אשר כל דבריו עילגים ומתועבים ומשובשים, אף אחד לא מצא לנכון למתוח עליו ביקורת? ולא רק זאת, אלא שהפכו אותו לפרשן הדת (פרשנדתא – בנו הבבור של המן), וכן ל"רבן של ישראל", ובזאת למעשה החליפו את משה רבנו ברש"י המין הטמא, כדי להחדיר לנו דת חדשה, דת מינות מסואבה.

***

וסיימת: "כלך לך אל הגמרא במסכת גיטין דף ז 'אלו ואלו דברי אלוקים חיים'. והוא רחום יכפר עוון". ובכן, לא רק שאתה סכל אתה גם צבוע ומתחסד, ועליך ללמוד ולהשכיל, ואולי יראה ה' בך משהו טוב אשר בזכותו תהיה ראוי לכך שייפָּקחו עיניך לדרך האמת. ובעניין הכלל ממסכת גיטין, אם תקרא את המאמר: "אלו ואלו דברי אלהים חיים?", תראה כמה הטעו אותך כומרי הדת האורתודוקסית הארורה, אשר מנציחה את סכלותו וגלותו הרוחנית של עם-ישראל.

***

"מִי הָאִישׁ הֶחָכָם וְיָבֶן אֶת זֹאת וַאֲשֶׁר דִּבֶּר פִּי יְיָ אֵלָיו וְיַגִּדָהּ, עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ נִצְתָּה כַמִּדְבָּר מִבְּלִי עֹבֵר? [על מה היכה ה' יתעלה את תרבות המינות של היידישקייט מכת אכזרי אנושה במלחמת העולם השנייה?] וַיֹּאמֶר יְיָ: עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיהֶם וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא הָלְכוּ בָהּ, וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבָּם וְאַחֲרֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר לִמְּדוּם אֲבוֹתָם" (יר' ט, יא–יג).

"מִי בָּכֶם יַאֲזִין זֹאת יַקְשֵׁב וְיִשְׁמַע לְאָחוֹר, מִי נָתַן לִמְשִׁסָּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְבֹזְזִים? הֲלוֹא יְיָ זוּ חָטָאנוּ לוֹ! וְלֹא אָבוּ בִדְרָכָיו הָלוֹךְ וְלֹא שָׁמְעוּ בְּתוֹרָתוֹ, וַיִּשְׁפֹּךְ עָלָיו [על עם-ישראל] חֵמָה אַפּוֹ וְעֻזּוֹ מִלְחָמָה, וַתְּלַהֲטֵהוּ מִסָּבִיב וְלֹא יָדָע, וַתִּבְעַר בּוֹ וְלֹא יָשִׂים עַל לֵב" (יש' מב, כג–כה).

"הִבִּיתָה אֹתָם וְלֹא חָלוּ, כִּלִּיתָם מֵאֲנוּ קַחַת מוּסָר, חִזְקוּ פְנֵיהֶם מִסֶּלַע מֵאֲנוּ לָשׁוּב" (יר' ה, ג); "כִּי עַם מְרִי הוּא בָּנִים כֶּחָשִׁים בָּנִים לֹא אָבוּ שְׁמוֹעַ תּוֹרַת יְיָ, אֲשֶׁר אָמְרוּ לָרֹאִים לֹא תִרְאוּ וְלַחוֹזִים לֹא תֶחֱזוּ לָנוּ נְכֹחוֹת, דַּבְּרוּ לָנוּ חֲלָקוֹת חֲזוּ מַהֲתַלוֹת" (יש' ל, ט–י); "וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלֶיךָ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה, וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוּסָר אָבְדָה הָאֱמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם" (יר' ז, כז–כח).

׳עד מתי פתיים תְּאֲהֲבוּ פתי?׳

סיפור מותו של שמעון הצדיק תואר בספרות חז"ל בארבעה מקומות: בתוספתא, בתלמוד יומא ומנחות, ובירושלמי. יש שהביאו את סיפור מותו של שמעון הצדיק כראיה לכך שיש להקב"ה גוף ודמות הגוף, ותפישת אגדות חז"ל כפשוטן גרמה להם להיכשל בהגשמה ובמינות.

אחל בשלושת המקורות הראשונים שנזכרו לעיל, מפני שהם דומים מאד זה לזה:

בתוספתא מסכת סוטה (ליברמן) פרק יג, הלכה ח, נאמר כך: "שנה שמת בה שמעון הצדיק אמר להם: בשנה זו אני מת. אמרו לו מניין אתה יודע? אמר להם: כל ימות הכפורים היה זקן אחד לובש לבנים ומתכסה לבנים נכנס עמי ויוצא עמי, שנה זו נכנס עמי ולא יצא. לאחר הרגל חלה שבעת ימים ומת, משמת שמעון הצדיק נמנעו אחיו מלברך בשם".

בתלמוד הבבלי מסכת יומא (לט ע"ב), נאמר כך:

"תנו רבנן: אותה שנה שמת בה שמעון הצדיק אמר להם: בשנה זו הוא מת. אמרו לו: מניין אתה יודע? אמר להם: בכל יום הכפורים היה מזדמן לי זקן אחד לבוש לבנים ועטוף לבנים, נכנס עמי ויוצא עמי. שנה זו נזדמן לי זקן אחד לבוש שחורים ועטוף שחורים, נכנס עמי ולא יצא עמי. אחר הרגל חלה שבעה ימים ומת, ונמנעו אחיו הכהנים מלברך בשם".

בתלמוד הבבלי מסכת מנחות (קט ע"ב), נאמר כך:

"דתניא, שנה שמת שמעון הצדיק, אמר להן: שנה זו הוא מת. אמרו לו: מנין אתה יודע? אמר להן: כל ימות הכפורים היה זקן אחד לבוש לבנים ועטוף לבנים נכנס עמי ויוצא עמי, שנה זו נזדמן לי זקן אחד לבוש שחורים ונתעטף שחורים, ונכנס עמי ולא יצא עמי".

ראשית עלינו להבין ששמעון הצדיק לא היה נביא, והואיל והוא לא היה נביא ברור שמדובר במשל שאֲמָרוֹ שמעון הצדיק כדי להמחיש לשומעיו שהוא עתיד למות בקרוב. וביתר ביאור, הזקן לבוש הלבנים הינו משל לפתיל חייו של שמעון הצדיק, והזקן לבוש השחורים הוא משל למותו הקרב. ואיך ידע שמותו קרוב? ובכן, כנראה שהוא הרגיש את כוחותיו הולכים וכלים.

וכבר מצאנו משלים דומים בספר קהלת (יב, ו–ז): "עַד אֲשֶׁר לֹא יֵרָתֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף וְתָרֻץ גֻּלַּת הַזָּהָב וְתִשָּׁבֵר כַּד עַל הַמַּבּוּעַ וְנָרֹץ הַגַּלְגַּל אֶל הַבּוֹר, וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ". וברור שכל הדימויים הללו הינם משלים להסתלקות האדם מן העולם-הזה, וכך נהג גם שמעון הצדיק, אך במקום לומר "יֵרָתֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף" או "וְתָרֻץ גֻּלַּת הַזָּהָב" או "וְתִשָּׁבֵר כַּד עַל הַמַּבּוּעַ" או "וְנָרֹץ הַגַּלְגַּל אֶל הַבּוֹר", הוא אמר: "ולא יצא עמי" וכו'.

ועתה הבה נעבור למקור הרביעי, **בירושלמי יומא (ה, ב) נאמר כך:**

"ארבעים שנה שימש שמעון הצדיק את ישראל בכהונה גדולה, ובשנה האחרונה אמר להן: בשנה הזאת אני מת. אמרו לו מאיכן אתה יודע? אמר להן: כל שנה ושנה שהייתי נכנס לבית קודש הקדשים היה זקן אחד לבוש לבנים ועטוף לבנים נכנס עמי ויוצא עמי, ובשנה הזו נכנס

עמי ולא יצא עמי. **בעון קומי ר' אבהו: והא כתיב, 'וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ' [ויק' טז, יז] אפי' אותן שכתוב בהן: 'וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם' [יח' א, י] לא יהיו באהל מועד. אמר לון: מה אמר לי דהוה בר-נש? אני אומר הקב"ה היה"**.

התוספת הזו שהודגשה איננה מופיעה בשלושת המקורות שראינו לעיל, והיא מבקשת לברר מי הוא הזקן הזה שהתלווה לשמעון הצדיק. בתחילה נשללת האפשרות שמדובר במלאך מפני שאסור משום מה למלאכים להיכנס לקודש-הקדשים – ואם כך, הייתכן שמדובר באדם שהתלווה לשמעון הצדיק לתוך קודש הקדשים? ועל-כך משיב ר' אבהו: "מה אמר לי דהוה בר-נש? אני אומר הקב"ה היה". כלומר, לא מלאך ולא בן-אדם, אלא הקב"ה הוא-הוא הזקן.

וברור שאין ללמוד מן הדברים הללו שיש לה' גוף ודמות הגוף, שהרי שמעון הצדיק נכנס לקודש הקדשים לעיני כל ישראל שהיו במקדש, וגם לפי פשט הדברים, אף-לא-אחד חוץ ממנו ראה את האיש הזקן, ובמלים אחרות: ה' יתברך אינו נראה לעיני הבשר. כמו כן, הואיל ושמעון הצדיק לא היה נביא, ברור שמדובר בהמשך המשל, והנמשל הוא השגחת ה' שנלוותה לשמעון הצדיק בהיכנסו לקודש הקדשים, ובגדי האיש הזקן מסמלים את פתיל חייו של שמעון.

אגב, לא אתפלא אם ידי המינים נשלחו והוסיפו בירושלמי את הדברים האלה כדי להחדיר את ההגשמה ללבבות, שהרי בכל שלושת העדים האחרים האמורים היא איננה מופיעה. אמנם, גם במדרש ויקרא רבה (כא, יב) מופיע המדרש עם התוספת כפי שהוא מובא בירושלמי, אך אין לי צורך להתייחס למדרש ויקרא רבה, מפני שהוא מדרש מאוחר שזמנו אינו ברור.

שמעון הצדיק לא היה נביא

כאמור, לא יעלה על הדעת ששמעון הצדיק היה נביא, שהרי אם הוא היה נביא, חכמים ע"ה לא היו קוראים לו "שמעון הצדיק" אלא "שמעון הנביא". כמו כן, מדברי המשנה עולה במפורש ששמעון הצדיק לא היה נביא, והנה לפניכם דברי חכמים במשנה מסכת אבות (א, א–ב):

"**[א]** משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים **וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה.** הם אמרו שלשה דברים: הוו מתונים בדין והעמידו תלמידים הרבה ועשו סייג לתורה. **[ב] שמעון הצדיק היה משיירי כנסת הגדולה.** הוא היה אומר: על שלשה דברים העולם עומד: על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים".

כלומר, מדברי חכמים עולה, כי הנביאים מסרו לאנשי-כנסת-הגדולה, ושמעון הצדיק היה מאחרוני אנשי כנסת הגדולה. משמע באופן ברור ופשוט, ששמעון הצדיק לא היה נביא. וגם רבנו כותב ששמעון הצדיק לא היה נביא, וכֹה דבריו בהקדמתו לפירוש המשנה:

"וכך נמשך הדבר עד אנשי-כנסת-הגדולה, והם חגי זכריה ומלאכי ודניאל וחנניה ומישאל ועזריה ועזרא הסופר ונחמיה בן חכליה ומרדכי וזרובבל בן שאלתיאל, ועם אלו הנביאים [שנזכרו לעיל] תשלום מאה ועשרים זקן מן החרש והמסגר ודומיהם, וגם הם עסקו בעיון כמו שעשו קודמיהם וגזרו גזרות ותיקנו תקנות, ואחרון אותה החבורה הטהורה הוא ראשון **לחכמים** שנזכרו במשנה, והוא שמעון הצדיק, והוא היה כהן גדול באותו הדור".

הנה הראינו לדעת, ששמעון הצדיק לא נמנה על חבורת הנביאים שנזכרה בדברי רבנו, אלא הוא נמנה על קבוצת החכמים של אנשי-כנסת-הגדולה, ואף היה האחרון שבהם. כמו כן, רבנו מוסיף ומדגיש ואומר במפורש, ששמעון הצדיק היה "ראשון **לחכמים** שנזכרו במשנה". לפיכך, מן ההכרח להסביר את המדרש בעניינו של שמעון הצדיק על דרך המשל והחידה וכאמור.

"עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ פֶּתִי?"

והואיל ויום השואה מונח לפתחינו (בעת פרסום המאמר בראשונה), אחתום בפסוקי משלי (א, כב–לג) התואמים באופן מפליא את מהלך ההיסטוריה, וכאילו הניחו לנו מן השמים תשובה מובנה מראש לשאלה הגדולה: מדוע התרחשה השואה? והנה דברי שלמה המלך לפניכם:

"**עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ פֶּתִי** [=בתפישת אגדות חז"ל כפשוטן ובאימוץ הזיות מינות אליליות], **וְלֵצִים לָצון חָמְדוּ לָהֶם** [=מנגני הכלייזמרים והניגונים בארץ נֵכר, ושאר ליצני 'אבריימל'ה מלמד' לרוב סוגיהם ומיניהם], **וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ דָּעַת** [=בשריפת מחשבת ישראל הטהורה, שהרי הם שרפו באש את 'ספר המדע' ו'מורה הנבוכים', וביערום מדתם החדשה]. **תָּשׁוּבוּ לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי, אוֹדִיעָה דְבָרַי אֶתְכֶם. יַעַן קָרָאתִי וַתְּמָאֲנוּ** [=בתחילת שנות ה-20 הייתה העלייה לארץ-ישראל חופשית במשך כחמש שנים, וכבר הוכיח אותם וייצמן בתוכחת ה' יתעלה לאדם הראשון: 'עם ישראל – אַיֶּכָּה?'], **נָטִיתִי יָדִי וְאֵין מַקְשִׁיב** [=כמה פוגרומים וייסורים קדמו לשואה? כמה מכות חלו בעם-ישראל עד שנסגרו שערי אירופה?].

וַתִּפְרְעוּ כָל עֲצָתִי וְתוֹכַחְתִּי לֹא אֲבִיתֶם [=לא! אמרתם, אסור לעלות לארץ-ישראל, אסור להרגיז את הגויים אהובי ליבכם]. **גַּם אֲנִי בְּאֵידְכֶם אֶשְׂחָק, אֶלְעַג בְּבֹא פַּחְדְּכֶם** [=כמה קשים דברים אלה, ללמדנו עד כמה רשעים וסכלים היו]. **בְּבֹא כְשׁוֹאָה [!] פַּחְדְּכֶם וְאֵידְכֶם כְּסוּפָה יֵאֶתֶה, בְּבֹא עֲלֵיכֶם צָרָה וְצוּקָה. אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה, יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי** [=לא 'קדושת' האדמו"רים הטמאים המשוקצים, לא 'קדושי העליון' הליטאיים פלפלני ההבל והזיות המינות האליליות, ולא לימוד תורת-המינות המעֻוותת הפרו-נוצרית שיצרו להם במשך כאלף שנה – כל אלה לא הועילו להם ביום עֶברה ותוכחה]. **תַּחַת כִּי שָׂנְאוּ דָעַת** [=כי שנאו את הדעת והעדיפו את גאוותם ותאוותיהם הבזויות על פני יראת האלהים] **וְיִרְאַת יְיָ לֹא בָחָרוּ** [=אם היו יראי ה' באמת, מלכתחילה לא היו פונים לדרכי חתחתים, והיו מודים על האמת כצוואת חז"ל, ומקבלים את תוכחת רבנו על-כך שהם: 'יותר תועים מהבהמות', ובוודאי שלא היו משתלחים ברבנו בהשׂגות ריקות חלולות ומרושעות, ונלחמים נגדו בכל אמצעי שפל אפשרי].

לֹא אָבוּ לַעֲצָתִי נָאֲצוּ כָּל תּוֹכַחְתִּי [=קיללו וניאצו את דרך האמת שאברהם אבינו ורבנו העלו על נס] **וְיֹאכְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם יִשְׂבָּעוּ** [=וסופם וסוף חכמיהם האליליים, שהגויים הארורים עינו ורצחו וכילו אותם באלף-אלפי מיתות משונות ואכזריות, ולימדו אותם מי הם השדים האמיתיים בעולם-הזה] **כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם תַּהַרְגֵם** [=רש"י וחבר מרעיו, אשר החדירו לנו את תפישת אגדות חז"ל כפשוטן, ובאמצעותה סיאבו וזיהמו את תורת משה באינסוף הזיות אליליות], **וְשַׁלְוַת כְּסִילִים תְּאַבְּדֵם** [=שלוות גדולי המינים הארורים בגולה, אשר הבטיחו לחסידיהם השוטים שלא יאונה להם כל רע, אך ברגע האחרון ברחו ונמלטו, והותירו את

חסידיהם לבדם למוות המר], **וְשֹׁמֵעַ לִי יִשְׁכָּן בֶּטַח וְשַׁאֲנַן מִפַּחַד רָעָה** [=דווקא מי ששומע לי והולך בדרך האמת, ולא אלה שעוסקים בתורה לפי דמיונם הטמא ופלפולם המסואב]".

ולמרות שהאמת היא אור בהיר בשחקים, הכסילים מתעקשים ללכת בדרכים יקושים ועקושים **עד עצם היום הזה!** ותוכחתו של שלמה המלך עודנה עומדת בעינה כנגד פניהם הוורדרדים: "תָּשׁוּבוּ לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי, אוֹדִיעָה דְבָרַי אֶתְכֶם", והם עדיין מסרבים לקבלה ולהיטיב דרכיהם ומעלליהם: "תַּחַת כִּי **שָׂנְאוּ דָעַת** וְיִרְאַת יְיָ לֹא בָחָרוּ". אך עתיד לבוא יום שהם יודו לדרך האמת של רבנו הגדול, וישׂנאו את דרכי אבותיהם הרעים: "וְיֹאמְרוּ אַךְ שֶׁקֶר נָחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ הֶבֶל וְאֵין בָּם מוֹעִיל" (ירמיה טז, יט) – ורק כך יִטְהֲרוּ מגילולי ושיקוצי אבותיהם.

"כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְיָ לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם לְשֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם [...] וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם, וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם, וַהֲסִרֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר [...] וּזְכַרְתֶּם אֶת דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים וּנְקֹטֹתֶם בְּפְנֵיכֶם עַל עֲוֹנֹתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם, לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה נְאֻם אֲדֹנָי יְיָ יִוָּדַע לָכֶם בּוֹשׁוּ וְהִכָּלְמוּ מִדַּרְכֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל" (יח' לו).

סוף דבר

אחתום במורה (ב, כט) שבו רבנו מבאר את הפסוק (ישׂ' סו, כב): "כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לְפָנַי נְאֻם יְיָ כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם", ומדבריו עולה כי מי שזכה להכיר באור האמת, לא ישכח אותה לעולם! וכֹה דברי רבנו מעוררי ההשראה:

"אותם מצבי האמונה והשמחה בו [=השמחה באותו מצב של אמונה נכונה בה' יתעלה] [...] [אומר הקב"ה לעם-ישראל:] הבטחתיך שאני אבראֵם כפי שהם יציבים תמיד [מצבים נכספים אלה יעמדו לנצח ברוממותם. ואם תתמהו: ומדוע מצבי האמונה והשמחה הנשׂגבים הללו יעמדו לנצח ברוממותם?] כי האמונה בה' והשמחה באותה האמונה: **שני מצבים לא ייתכן שיסורו ולא ישתנו לעולם מכל מי שהושׂגו לו** [בלומר, מי שהושׂגה לו דרך האמת היא לעולם לא תִּשָּׁכַח ממנו], לפיכך אמר: כשם שאותו מצב האמונה והשמחה בו [=במצב האמונה בה'], שהבטחתי [בהם] שהם יציפו את הארץ, [יהיו] תמידיים וקיימים, כך יעמוד זרעכם ושמכם".

נמצא, שהשמים והארץ החדשים הינם משל למצבי אמונה ושמחה תמידיים וקיימים, ונמשלו המצבים הללו לשמים ולארץ מפני שהשמים והארץ נתפשׂים כעניינים שהם קיימים ויציבים מאד במציאות. ומדוע מצבי האמונה והשמחה הללו יהיו קיימים לנצח-נצחים? ובכן, לאחר שהאמת הושׂגה לאדם או לאומה היא לעולם לא תִּשָּׁכַח מהם – והואיל ודרך האמת לא תִּשָּׁכַח עוד מן הפרט ומן האומה, לכן ממילא גם מצבי השמחה והרוממות יתמידו לנצח. ועל כל זאת הנביא מוסיף, שכמו שכל אלה יהיו נצחיים כך לעולם יעמוד שמו וזרעו של עם-ישראל.

קצרו של דבר, כל מי שזכה וזרח עליו אור האמת, ברב או במעט, לא ישכח אותו לעולם!

"כִּי נִחַם יְיָ צִיּוֹן נִחַם כָּל חָרְבֹתֶיהָ וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן יְיָ שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה" (ישעיה נא, ג).

מהו תרגום המילה 'אַצֶּל' בפירוש המשנה להרמב"ם: כלל או עיקר?

מבוא – אגרוף מחקרי

בערך בשנת תשס"ה ביקשתי לכתוב את עבודת-הגמר לתואר-השני בנושא "כללי הרמב"ם בפירושו למשנה". נושא העבודה עורר התנגדות בקרב חוקרי המחלקה לתלמוד באוניברסיטת בר-אילן, והייתי זקוק נואשות לגיבוי מחוקר בכיר כדי לאשר את הצעת-המחקר. פניתי לחוקר בכיר בתחום, פרופ' אשכנזי מצאצאיו של יפת ושמו דוד הנשקה, והלה השיב לי באִבחת פה קפוצה: "מי בכלל אמר לך שמדובר בכללים?! הרי כל מתרגמי פירוש המשנה להרמב"ם תרגמו עיקרים!". האגרוף המחקרי שניחת עלי כשקיבלתי דברים אלה היה קשה מנשוא, שהרי הייתי אז בראשית דרכי המחקרית ולכל מילה, ואפילו לכל הינד ראש או עפעף, הייתה משמעות מעודדת או מאכזבת בעבורי. בצר לי, פניתי לפרופ' אליעזר שלוסברג, שהיה אז ראש המחלקה לערבית באוניברסיטה, ושאילתיו כיצד לדעתו יש לתרגם את המילה "אַצֶּל" בפירוש המשנה, חשבתי לתומי שאולי אמצא אדם, אך הלה הִפנה לי עורף והתעלם ממני ומשאלתי.

לאחר תשעה חודשים ארוכים של דיונים בוועדת המחקר של התואר-השני ואינספור תיקוני "פינג-פונג" מאסיביים, נאמר לי כי הצעת-המחקר שהגשתי בנושא "כללי הרמב"ם בפירוש המשנה" נדחית ברוב של שני שופטים כנגד אחד. ההיריון הסתיים בהפלה כואבת ומהדהדת. כמעט שאמרתי נואש אך ה' לא עזבני, ובמאמצים רבים הצלחתי להתרומם ולהגיש הצעת-מחקר בנושא אחר לחלוטין. הצעת-המחקר האחרונה אושרה לאחר כשלושה חודשים וחצי, וב"ה סיימתי את התזה ולאחר מכן אף את הדיסרטציה, שנכתבה בנושא שקרוב לתזה.

ועתה, שנים רבות לאחר מכן, הנני מבקש לחזור לכללי הרמב"ם בפירוש המשנה, ולהוכיח שהתרגום הנכון למילה הערבית "אַצֶּל" הוא אכן "כלל", וכפי שתרגם קאפח התימני.

א. מ"כלל" ל"אַצֶּל" בפירוש המשנה

במקומות רבים בפירוש-המשנה רבנו הרמב"ם שוזר ומשבץ הקדמות וכללים המסכמים בצורה מרוכזת ומסודרת נושאים שונים. ההקדמות והכללים שבפירוש-המשנה הם מיצירות המופת של הרמב"ם, ובראשן הקדמותיו לפרק חלק ולמשנת אבות וכן לסדר זרעים וטהרות. מעיון בתרגומו של קאפח עולה, שהרמב"ם קובע מאות רבות של כללים בפירוש-המשנה. אך כאמור, יש לזכור שאת פירוש-המשנה רבנו הרמב"ם כתב בערבית-יהודית (כלומר, בלשון הערבית אך באותיות עבריות), ויש לשאול: מאין אנו יודעים שתרגומו של קאפח הוא הנכון? שמא יש לתרגם את המילה "אַצֶּל" בכל מקום כדברי בני יפת, דהיינו "עיקר" או "שורש"?

שאלה זו מתחזקת לאור האופנים הרבים שניתן לתרגם בהם את המילה "אַצֶּל". לעתים יש בין משמעויותיה הבדלים דקים בלבד, ונראה שגם מורכבות זו תרמה לשיבושי המתרגמים.

וכך כותב קאפח בעניין זה במבואו לפירוש-המשנה מהדורתו (עמ' 17), וז"ל:

"יש מלים בערבית שמובנים והוראות שונות להם, כגון המלה 'אַצְל', מכלל הוראותיה: כלל, עיקר, יסוד, בסיס, קלח, שורש [...] ובכל מקום יש לתרגמה לפי העניין הנדון, **והמתרגמים השונים נהגו ככל העולה על רוחם ללא הבחנה, ועל הרוב תרגמו 'עיקר' ללא הצדקה.** ומתרגם ספר-המצות תרגם 'שורשים' במקום 'כללים'. לעומת זאת, בפרק 'כל ישראל' בשלושה-עשר היסודות שקבע הרמב"ם לאמונה הישראלית – [אף] שבערבית 'קואעד' הוראתה בסיסים או יסודות – תרגמו 'עיקרים' וגרמו לקושיות שאין בתורה עיקר וטפל".

מתרגמי פירוש-המשנה תרגמו כמעט תמיד את המלה "אַצְל" – "עיקר", ולעומתם קאפח כמעט תמיד תרגם "כלל". פרופ' הנשקה, מחכמי יועצי אדום ערלי הלב, דחה בשחץ את האפשרות שמדובר ב"כללים", רק מפני שמתרגמי פירוש-המשנה תרגמו את המילה "אַצְל" – "עיקר". להלן נשתדל להוכיח שהשקפה או טענה איננה נקבעת לאמת לפי מספר האנשים שאוחזים בה או טוענים כמותה, אלא האמת יורה דרכו, ואפילו יהיה רק אחד שמחזיק בה וכנגדו יעמדו כל באי-עולם ויחלקו עליו – האמת תאיר ותזהיר לכל מבקשיה באמת, ואברהם אבינו יוכיח. וכֹה דברי רבנו במורה (ג, כט) בעניין מאבקו של אברהם אבינו ואהבתו לאמת:

"ואין ספק אצלי שהוא [=אברהם אבינו] [...] כאשר חָלק על שיטת כל בני אדם, היו מקללים ומבזים אותו ומזלזלים בו אותם התועים [ואין ספק שזו הייתה גם מנת חלקו של רבנו]. **וכיוון שסבל כל זה בשל אמונתו בה' יתעלה והעדיף את האמת על כבודו** [כלומר, אברהם אבינו וויתר על כבודו כדי לעמוד איתן על עקרונות דרך האמת], נאמר לו: **'וַאֲבָרֲכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה'** [בר' יב, ג]. והיה תכלית עניינו [כלומר, בוא וראה למה זכה בשכר מסירותו], מה שאנו רואים היום מהסכמת רוב אנשי תבל לרוממוֹ ולהתברך בזכרוֹ, עד שמתייחס אליו [גם] מי שאינו מזרעוֹ, ואין חולק עליו ולא בלתי יודע את גדולתו".

נחזור לענייננו, אבן-שושן מציע במילונו חמש משמעויות מרכזיות למלה "עיקר", והוא מציגן בשתי קטגוריות נפרדות: **א)** יסוד, בסיס, להבדיל מן טפל; **ב)** עיקרון, כלל יסודי. לפי קאפח, המתרגמים של פירוש-המשנה "נהגו ככל העולה על רוחם ללא הבחנה", והואיל ושיבושיהם הרבים מעידים על שטחיות ורדידות ולעתים אף על בורות וסכלות ועילגות לשון, קרוב לוודאי שאכן הם כלל לא הבינו את המשמעויות של תרגום המילה "אַצְל" כ"עיקר", ואסביר: אם משמעות המילה עיקר אצלם היא עיקרון **או** כלל יסודי **או** יסוד ובסיס הלכתי, זה עוד קרוב למשמעות המילה "כלל" במובנה ההלכתי (ואף ישנם כללים יסודיים במיוחד בפירוש-המשנה, שאותם מתרגם קאפח 'עיקר', ראו למשל בברכות ח, ב). אולם, אם נניח שמשמעות המילה "עיקר" לשיטתם היא היפך טפל, כלומר עיקר אצלם הוא דבר שהוא המטרה הראשית, יהיה ברור שתרגומם שגוי, שהרי מדובר בכללים שהם הלכות מובילות ומרכזיות שאותן הרמב"ם "עוטף" בכללים למטרות דידקטיות וחינוכיות, לדוגמה: "**וכלל אצלינו** בדיני ממונות המוציא מחברו עליו הראיה [...] **וכלל זה יהא בידך** שכל דבר מן הצומח, שחזקתו מן ההפקר ואינו ניטע אלא באקראי, אינו חייב בדיני הדמאי" (דמאי א, א). ומה שייך עיקר וטפל בהלכות כגון אלה?

גם במשנה-תורה אנו מוצאים כללי הלכה (כ-61), וגם שם הרמב"ם בוחר לעתים להדגיש כלל מסוים במילה "עיקר" כדי לבטא את איתנותו, חשיבותו והיקפו של הכלל. כלומר, בכל מקום שהרמב"ם מציין שהלכה מסוימת במשנה-תורה היא "עיקר", הוא למעשה מתכוון לכלל יוצא-דופן שראוי להדגשה מיוחדת. ולכן, לא ברור מדוע מתרגמי פירוש המשנה בחרו דווקא במילה "עיקר" כדי לתרגם את מאות הכללים שפירוש המשנה? מדוע לא בחרו במילה "כלל" הנפוצה בהרבה מן המילה "עיקר"? ובאמור, אין ספק שהם לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו.

ב. הוראות ומובנים נוספים למלה "אַצְל"

לצד מאות כללי ההלכה שבפירוש-המשנה שאותם יש לתרגם במילה "כלל", וכפי שתרגם קאפח השׂכיר בהתאם לכללי משנה-תורה ולהוכחות הברורות שיובאו בפרקים הבאים, ישנם כאמור עוד הוראות ומובנים נוספים למלה "אַצְל" בפירוש-המשנה. להלן שני מקורות שבאחד מהם יש לתרגם את המלה "אַצְל" כ"עיקר" להבדיל מן טפל, ובשני יש לתרגם "קלח":

1) נאמר בברכות (ו, ז): "הביאו לפניו מליח בתחילה ופת עמו, מברך על המליח ופוטר את הפת, שהפת טפלה לו. **זה הכלל:** כל שהוא **עיקר** ועמו טפלה מברך על העיקר ופוטר את הטפלה". ושם פירש רבנו: "פירוש עיקר, **'אַצְל'**". וקאפח הוסיף והעיר שם במהדורתו:

"['אַצְל'=] תרגום מילולי של המלה עיקר. ומובנה כאן היפך טפל, כלומר דבר שהוא המטרה הראשית. ובנדפס תרגם 'שורש', ואין כאן שום עניין לשורש וענפים. כי מלת 'אַצְל' בערבית פעמים שיש לתרגמה **'עיקר'** כגון כאן. ופעמים **'כלל'** כגון 'כלל גדול אמרו בשביעית', ששם כתב רבנו 'אַצְל', וכן בפתיחת רבנו לספר-המצוות יש לתרגם 'כללים' וכך תרגמתי במהדורתי. ופעמים יש לתרגם **'יסוד'** והוא הבסיס אשר עליו בנוי הענין. ופעמים באמת **'שורש'** כשמדובר בשורשי האילנות וענפיהם. **והמתרגמים השונים מחליפים את המובנים ללא הבחנה**".

2) בשבת (ח, ה) נידונו פרטים רבים בדיני הוצאה מרשות לרשות, בין השאר נאמר כך: "וחול הדק כדי לזבל קלח של כרוב". בפירושו למשנה שם, הרמב"ם כותב כך: "וקלח, **'אלאַצְל'**". כלומר, יש מקומות שיש לתרגם את המילה "אַצְל" כ"קלח" או כ"שורש", וזאת רק במקומות שבהם עוסקים בחלקי הצמח, וכמו שכותב קאפח המתרגם בספר-המצוות (עמ' ח), וז"ל:

"המילה 'אַצְל' מבחינה מילולית אפשר לתרגמה **כלל, שורש, יסוד, עיקר, גזע.** ויש לתרגם כל מקום לפי עניינו, וכבר העירותי על כך בפירוש-המשנה לברכות פ"ו מ"ז הע' 5, וכאן [=הכוונה לסה"מ, שָׁם דברים אלה מובאים ביחס לתרגום ארבעת-עשר הכללים שתרגמו שלא בדקדוק 'שורשים'] אין עניין לשורש ולענף, אלא רבנו קבע כללים שעל פיהם אפשר לדעת מה למנות ומה לא למנות. ולפיכך תרגמתי כאן 'כלל' ור"ש [=הכוונה למשה אבן תבון] תרגם 'שרש'".

לקמן נראה, כי בכל מקום שרבנו השתמש במלה "אַצְל" כביטוי לדין הלכתי, יש לתרגם "אַצְל" במילה "כלל" ולא "עיקר" שהרי אין כאן עיקר וטפל, וכמובן שלא "שורש" שעיקר מובנה עוסק בחלק התחתון של הצמח או העץ. **לסיכום,** המילה "אַצְל" מופיעה מאות רבות של פעמים בפיהמ"ש וברובן המכריע הינה ביטוי מובהק לכלל הלכתי, ולא לשאר ההוראות והמובנים.

ג. ראיות מהמשנה ומתרגומה לערבית

נחל אפוא בהצגת הראיות לכך שהרמב"ם התכוון ל"כלל" באמרו "אַצְל" לצד פסק הלכה חשוב ומרכזי. ובכן, כבר במשנה אנו מוצאים שישנם למעלה ממאה כללים הלכתיים, ולעתים הרמב"ם מתרגמם לערבית. להלן נראה, שבכל מקום שהרמב"ם מתרגם את כלליו ההלכתיים של רבי יהודה הנשיא, הוא מתרגמם במלה "אַצְל" או במלה "אלכלל". מזאת יש ללמוד אפוא בבירור, כי הרמב"ם התכוון לתרגם את ההלכות שטָבַע בהן את הביטוי "אַצְל", כ"כללים".

ג.1. ראיה ממסכת מעשרות (ב, ז)

"השוכר את הפועל לקצות עמו בתאנים, אמר לו: 'על-מנת שאוכל תאנים': אוכל ופטור, 'על-מנת שאוכל אני ובני ביתי או שיאכל בני בשכרי': הוא אוכל ופטור ובנו אוכל וחייב. 'על-מנת שאוכל בשעת הקציעה ולאחר הקציעה': בשעת הקציעה אוכל ופטור, ולאחר הקציעה אוכל וחייב שאינו אוכל מן התורה. **זה הכלל,** האוכל מן התורה פטור ושאינו אוכל מן התורה חייב".

ושם פירש רבנו בערבית: "לקצות עמו, לינשרהא מעה. [...] **ולהד'א אלאצל** יכון אלושי אלדי' יאכל אלאג'יר בשעת הקציעה פטור מן המעשרות לאנה תלוש ולא נגמרה מלאכתו". וכך תרגם קאפח: "לקצות עמו, לשטחם עמו. [...] **ולפי כלל זה** [הכלל שבמשנה] יהיה מה שאוכל הפועל בשעת הקציעה פטור מן המעשרות מפני שהוא תלוש ולא נגמרה מלאכתו". נמצא, שרבנו הרמב"ם תרגם את הכלל ההלכתי של רבי יהודה הנשיא שבמשנה במילה "אַצְל". ומזאת נחל ללמוד לכל ההלכות שרבנו הרמב"ם טָבַע בהן את הביטוי "אַצְל", שיש לתרגמן "כללים".

ג.2. ראיה ממסכת שבת (יט, א)

"**כלל אמר רבי עקיבא,** כל מלאכה שאפשר לה לֵעָשׂוֹת מערב שבת אינה דוחה את השבת, מילה שאי אפשר לה לֵעָשׂוֹת מערב שבת דוחה את השבת".

ושם פירש רבנו בערבית: "**לאן אלאצל אלד'י אעטא ר' עקיבה צחיח,** ואלמילה לא תמכן פי ערב שבת לאנהא פי אלת'אמן ולא בד". וכך תרגם קאפח: "**לפי שהכלל שאמר ר' עקיבה נכון,** ואי אפשר למילה בערב שבת שאינה אלא בשמיני דווקא". נמצא אפוא גם כאן, שהרמב"ם תרגם את הכלל ההלכתי של רבי עקיבא במילה "אלאצל". ומזאת נוסיף ללמוד, שכל ההלכות בפירוש-המשנה שהרמב"ם טבע בהן את הביטוי "אַצְל", בכולן יש לתרגם "כללים".

ג.3. ראיה ממסכת שקלים (ז, א)

"**זה הכלל** הולכים אחר הרוב. מחצה למחצה להחמיר". ושם פירש רבנו בערבית: "וקד אעטאך **אלאצל פי אכ'ר כלאמה**". וכך תרגם קאפח: "וכבר השמיעך **כלל בסוף דבריו**". נמצא גם כאן, שהרמב"ם תרגם את הכלל שבמשנה במילה "אלאצל". ומזאת נוסיף ללמוד, שכל ההלכות בפירוש-המשנה שהרמב"ם טבע בהן את הביטוי "אַצְל", בכולן יש לתרגם "כללים".

ג.4. ראיה ממסכת סוכה (א, ד)

"**זה הכלל** כל שאינו מקבל טומאה וגדוליו מן הארץ מסככין בו". ושם תרגם רבנו בערבית:

"**והד'א אלאצל אלד'י ד'כר,** אן כל מא ינבת מן אלארץ' ולא ינתד'ס. וד'לך אלא יכון מת'ל אלחצר ות'יאב אלכתאן ואואני אלעוד, אלתי תנתג'ס כלהא, **הו אצל צחיח יעתמד עליה**". ושם תרגם קאפח: "**וכלל זה שהזכיר,** שכל הצומח מן הארץ ואינו מקבל טומאה. כלומר, שלא יהא כמחצלאות ובגדי הפשתן וכלי העץ, שכולן מקבלין טומאה, **הוא כלל נכון לסמוך עליו**".

נמצא, שפעמיים רבנו תרגם את הכלל ההלכתי שבמשנה במלה "אַצְּל" ('אלאצל' ו'אצל').

ג.5. ראיה ממסכת ביצה (א, י)

"**זה הכלל** כל שנאותים בו, ביום טוב משלחין אותו". ושם תרגם רבנו בערבית: "**והד'א אלכלל אלד'י ד'כרה צחיח** ותקדיר לפט'ה הכד'א, זה הכלל כל שנאותים בו אפילו בחול כמות שהוא ביום-טוב משלחין אותו. פלד'לך יג'וז ארסאל אלתפלין ביום-טוב, ועלי אנה לא יחל לבאסהא ביום-טוב ולא בשבת כמי תבין פי אכ'ר ערובין. **ולא יצעב עליך מע הד'א אלאצל,** תחרימהם ארסאל תבואה ביום-טוב, לאנהא לא תצלח בחול עלי מא הי עליה חתי יתנאול פיהא שגלא".

ושם תרגם קאפח: "**וכלל זה שהזכיר נכון** וענין לשונו כך, זה הכלל כל שנאותים בו אפילו בחול כמות שהוא ביום טוב משלחין אותו. ולפיכך מותר לשלוח תפילין ביום-טוב, אף-על-פי שאסור ללבשן ביום-טוב ולא בשבת כמו שנתבאר בסוף עירובין. **ואל יקשה עליך לפי כלל זה,** מה שאסרו לשלוח תבואה ביום-טוב, שהרי אינה ראויה בחול כמו שהיא עד שיעשו בה עבודה".

נמצא גם כאן, שרבנו תרגם את הכלל ההלכתי שבמשנה במלה "אלאצל". יתר-על-כן, כאן גם מצאנו שהרמב"ם משתמש במלים "כלל" ו"אַצְּל" **כמלים נרדפות שמשמעותן זהה!** כלומר הרמב"ם בעצמו מתרגם בעבורנו את המלה "כלל" במלה "אַצְּל"! ומזאת עולה ראיה מברעת שכוונתו לתרגם את הלכותיו שבפירוש-המשנה שנאמרה בהן המילה "אַצְּל", כ"כללים".

ג.6. ראיה ממסכת כתובות (ג, ח)

"**זה הכלל** כל המשלם יותר ממה שהזיק אינו משלם על פי עצמו". ושם פירש רבנו בערבית: "**מן אצולנא** אין אדם משלם קנס על פי עצמו". וכך תרגם קאפח: "**מן הכללים אצלינו** אין אדם משלם קנס על פי עצמו". ושוב רבנו מתרגם את הכלל ההלכתי שבמשנה במילה "אַצְּל".

ג.7. ראיה ממסכת נדרים (ח, ב–ד)

"**זה הכלל,** כל שזמנו קבוע ואמר עד שיגיע, אסור עד שיגיע. עד שיהא, אסור עד שיצא. וכל שאין זמנו קבוע, בין שאמר עד שיהא בין שאמר עד שיגיע, אין אסור אלא עד שיגיע". ושם (ח, ד) פירש רבנו בערבית: "**בל אלאצל מא תקדם** מן קולה כל שזמנו קבוע ואמר עד שיגיע, אסור עד שיגיע, עד שיהא אסור עד שיצא". וכך תרגם קאפח שם: "**אלא הכלל כמו שקדם** באמרו כל שזמנו קבוע ואמר עד שיגיע, אסור עד שיגיע, עד שיהא אסור עד שיצא". נמצא, שהרמב"ם תרגם בפירושו האמור לעיל (ח, ד) את הכלל ההלכתי שבמשנה (ח, ב), במילה "אַצְּל".

ג.8. ראיה ממסכת עבודה זרה (ה, ח)

"**זה הכלל** מין במינו כל שהוא, ושלא במינו בנותן טעם". ושם פירש רבנו בערבית:

"וקטוע אלהלכה אלד'י לא שך פיה ולא ריב, **והו אצל מטרד:** אן כל אסורין שבתורה בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם, חוץ מטבל ויין נסך [...]. וקולנא פי אלשביעית אנה חכמהא אוסרת כל שהוא במינה, כמא תבין פי אלסאבע מן שביעית, ליס ינאקץ' **הד'ה אלאצול** [...]. פאחפט' הד'א אלמעני וחצל תלכ'יצה, לאן קד תוקף **פי הד'ה אלאצול** ג'מלה מן גאוני עולם, ולא עלמוא הל אלכל ראג'ע **לאצל ואחד** או בעצ'הא ינקץ' בעץ', **ועלי אי אצל** הו אלעמל. ואלכל ג'אריא **עלי אצול ואחדה** כמא בינת לך". וכך תרגם קאפח שם: "ופסק ההלכה שאין בו ספק ולא פקפוק, **והוא כלל לכל דבר:** כל איסורין שבתורה בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם, חוץ מטבל ויין נסך [...]. ומה שאמרנו בשביעית שדינה אוסרת כל שהיא במינה, כמו שנתבאר בשביעי דשביעית, אינו סותר **את הכללים הללו** [...]. והבן עניין זה וזכור מסקנותיו, לפי שכבר נבוכו **בכללים אלו** כמה מגאוני עולם, ולא ידעו אם הכל חוזר **לכלל אחד** או שהם סותרים זה את זה, **ולפי איזה כלל** יהיה המעשה. והכל הולך לפי **כללים אחידים** כמו שביארתי לך".

נמצא גם כאן, שהרמב"ם תרגם את הכלל ההלכתי שבמשנה במילה "אַצְל", וכאן רבנו מתרגם "אַצְל" בעקביות פעם אחר פעם **שש פעמים!** ברם, בתרגומו של שילת רפה-השכל למהדורתו של פיקסלר, תורגם פירוש משנה זו כך: "ופסק ההלכה אצלנו אשר אין ספק בו ולא פקפוק, **והוא עיקר כללי:** שכל איסורין שבתורה בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם, חוץ מטבל ויין נסך [...]. ואמרנו בשביעית שדינה אוסרת כל שהיא במינה, כמו שהתבאר בשביעי משביעית, אינו סותר **אלה העיקרים** [...]. ושמור זה העניין, וקנה את תמציתו, לפי שכבר היססו **באלו העיקרים** כמה מגאוני עולם, ולא ידעו האם הכל חוזר **לעיקר אחד,** או שקצתם סותר את קצתם, **ולפי איזה עיקר** הוא המעשה. והכל נמשך **אחר עיקרים אחדים** כמו שביארתי לך".

בכל מקום שילת מתרגם את כללי ההלכה של הרמב"ם בפירוש-המשנה "עיקרים" במקום "כללים", ובשער מהדורת שילת-פיקסלר נכתב כך: "מסכת עבודה-זרה עם פירוש רבי משה בן מימון [...]. תרגום עברי מבוסס על תרגומו של הרב יוסף קאפח **ועל תיקונים של הרב יצחק שילת** על-פי כתב-יד הרמב"ם". הראינו אפוא לדעת שאין צורך לתקן את קאפח התימני בעניין זה, ו"תיקונו" של שילת הוא חזרה לשיבוש המתרגמים הראשונים שלא ידעו ולא יבינו...

וזכורני יום אחד לפני שנים רבות, כאשר הזמינו את רפה-השכל לתת הרצאה לפני קהל רב, ועמדו ושיבחוהו דקות ארוכות על כך שתרגם כמה מסכתות מפירוש-המשנה, ו"לָמַד ערבית במיוחד לשם כך", וגמרו עליו את ההלל בפניו, ובכל אותה שעה ארוכה שדיברו ודיבר הוא, לא הזכירו את קאפח התימני ואפילו ברמז... ואם קאפח היה אשכנזי עילג לא היו מתרגמים אחריו מאומה ואפילו שהיה מתרגם בנכלולי לשון ובעיוותי מינות למיניהם כמנהגם ובעלילותם.

ג.9. ראיה ממסכת חולין (ו, ז)

"במה מכסין [את הדם] ובמה אין מכסין? [...] **כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל,** דבר שהוא מגדל צמחים מכסין בו, ושאינו מגדל צמחים אין מכסין בו". ושם פירש רבנו: "לא יצעב עליך קול רבן שמעון בן גמליאל **פי הד'א אלאצל אלד'י אעטי**", וקאפח תרגם: "אל יִקָּשֶׁה עליך דְּבַר רבן שמעון בן גמליאל **בכלל הזה שאמר**". ושוב רבנו מתרגם את כלל המשנה במילה "אַצְל".

ג.10. ראיה ממסכת כלים (טו, ה)

"רחת הגרוסות טמאה ושל אוצרות טהורה. של גתות טמאה ושל גרנות טהורה. **זה הכלל,** העשוי לקבלה טמא, לכנוס טהור". ושם פירש רבנו בערבית: "**וקד אכ'בר באלאצל פי ד'לך כלה:** העשוי לקבלה טמא, לכנוס יעני ליג'מע בה לא אן יג'מע פיה טהור". וכך תרגם קאפח: "**וכבר הודיע את הכלל בכל זה:** העשוי לקבלה טמא. לכנוס, כלומר לאסוף בו לא לקבץ בתוכו, הרי זה טהור". ושוב רבנו הרמב"ם מתרגם את הכלל ההלכתי שבמשנה במילה "אלאצל".

ג.11. ראיה ממסכת כלים (טז, ז)

"**זה הכלל,** אמר ר' יוסי: כל משמשי משמשיו של אדם בשעת המלאכה ושלא בשעת המלאכה טמא, וכל שאינו אלא בשעת המלאכה טהור".

ושם פירש רבנו בערבית: "**והד'א אלכלל אלד'י ד'כר ר' יוסי צחיח** [...]. פהד'ה הו תקסים ר' יוסי פי אלכלים אלתי הי משמשי משמשין פקט, **והד'א אצל צחיח** ולם יתבין פי ספרא. [...] ופי תוספת כלים קאלוא [...], וזאד ר' יוסי חכם ובין, אן אלקסם אלואחד והו העשוי לשמש את הכלים, והו אלד'י סמאה פי ספרא משמשי משמשין של אדם, מנה מא הו טהור ומנה מא הו טמא כמא בינא. **פחצל הד'א אלאצל ותפהמה ג'דא**".

ושם תרגם קאפח: "**וכלל זה שהזכיר ר' יוסי נכון** [...]. זהו חילוקו של ר' יוסי בכלים שהן משמשי משמשין בלבד, **וזה כלל נכון** ולא נתבאר בספרא. [...] ובתוספת כלים אמרו [...] והוסיף ר' יוסי דין [=כוונתו לכלל שבמשנה] וביאר, כי החלק האחד והוא העשוי לשמש את הכלים, והוא אשר קראו בספרא משמשי משמשין של אדם, יש ממנו שהוא טהור ויש ממנו שהוא טמא כמו שביארנו. **דע כלל זה והבן אותו היטב**".

ושוב נמצא שרבנו תרגם את הכלל ההלכתי של ר' יוסֵי במשנה במלה "אלאצל". יתר-על-כן, שוב מצאנו שרבנו משתמש במלים "כלל" ו"אַצֶל" **כמלים נרדפות** שמשמעותן זהה! כלומר הרמב"ם בעצמו ובבבודו מתרגם בעבורנו את המלה "כלל" במלה "אַצֶל"! ומזאת עולה עוד ראיה מכרעת לכך שכוונתו לתרגם את הלכותיו בפיהמ"ש שנאמר בהן "אַצֶל", כ"כללים".

ג.12. ראיה ממסכת כלים (טז, ח)

"**זה הכלל,** העשוי לתיק טמא, לחפוי טהור". ושם פירש רבנו בערבית: "וג'מיע אלתגשיאת לא תנתג'ס **ללאצל אלד'י תקדם ד'כרה**", וכך תרגם קאפח: "וכל החפוין אינן מתטמאין **לפי הכלל שהזכרנו לעיל**". ושוב עולה שרבנו תרגם את הכלל ההלכתי שבמשנה במילה "אַצֶל".

ג.13. ראיה ממסכת כלים (כז, ג)

"**זה הכלל,** כל שֶׁחִבֵּר לו מן הֶחָמוּר ממנו טמא, מן הקל ממנו טהור". ושם תרגם רבנו בערבית: "**והד'א הו אלאצל** אלד'י אעטאך פי קולה: כל שֶׁחִבֵּר לו מן הֶחָמוּר ממנו טמא מן הקל ממנו טהור", וכך תרגם קאפח: "**וזה הוא הכלל** אשר השמיעך [במשנה] באמרו: כל שֶׁחִבֵּר לו מן הֶחָמוּר ממנו טמא מן הקל ממנו טהור". ושוב רבנו מתרגם את כלל המשנה במלה "אַצֶל".

סיכום ומסקנות

כעשרים פעמים הרמב"ם מתרגם את כללי המשנה ההלכתיים במילה "אַצְל". ומזאת נלמד לכל הלכות פירוש-המשנה שרבנו טָבַע בהן את הביטוי "אַצְל", שיש לתרגמן "כללים". יתר-על-כן, פעמיים מצאנו שרבנו משתמש במלים "כלל" ו"אַצְל" כמלים נרדפות שמשמעותן זהה! כלומר הרמב"ם בעצמו מתרגם בעבורנו את המלה "כלל" במלה "אַצְל"! ואלה ראיות מכריעות לכך שיש לתרגם את הלכות הרמב"ם בפיהמ"ש שנאמרה בהן המילה "אַצְל", כ"כללים".

ודרך אגב, בשום מקום רבנו אינו מתרגם את כללי המשנה במילה "עיקר" או "שורש".

כמו כן, הגיוני מאד שרבנו הרמב"ם ימשיך את דרכו של ר' יהודה הנשיא בקביעת כללים, ויקרא אף הוא להלכות חשובות ומרכזיות בפירושו בשם "כללים", ובמיוחד לאור העובדה שמצאנו כללים רבים גם בספרו הגדול משנה-תורה – שהרי הרמב"ם ראה את עצמו כממשיך דרכו של רבי יהודה הנשיא בהנצחת התורה-שבעל-פה (ובעניין זה ראו: 'כתיבת חידושי הלכה במשנת הרמב"ם – המהפכנות שבשמרנות', בפרק: חוט השני בהנצחת התורה שבעל-פה). ברור אפוא, כי מאות ההלכות המובילות והמרכזיות שנזכרה בהן המילה "אַצְל" בפירוש-המשנה, הן למעשה כללים הלכתיים דידקטיים הדומים לכללים שקבע רבי יהודה הנשיא במשנה.

ואסיים פרק זה בדברי רבנו בהקדמתו לפיהמ"ש שמבטאים את ההערכה הכבירה שרחש לר' יהודה הנשיא. וחשוב לציין שדי נדיר שרבנו חולק שבחים, ולמיטב זכרוני אין במעט השבחים שהוא כותב בספריו ובכתביו, שום דבר שמתקרב לשבחים שהוא חולק לר' יהודה הנשיא:

"וכאשר עבר הזמן אחריהם עד רבנו הקדוש ע"ה, והיה יחיד בדורו ומיוחד בתקופתו, **איש שכלל בו ה' מן המידות הטובות והחסידות מה שזיכהו בעיני אנשי דורו לקרותו רבנו הקדוש, והיה שמו יהודה, והיה בתכלית החכמה ורום המעלה,** כמו שאמרו מימי משה ועד רבי לא ראינו תורה וגדולה במקום אחד [גיטין נט ע"א]. **והיה בתכלית הענווה ושפלות הרוח והרחקת התאוות** כמו שאמרו משמת רבי בטלה ענווה ויראת חטא [סוטה מט ע"א]. **והיה צח לשון ובקי בשפה העברית יותר מכל אדם,** עד שהיו החכמים ע"ה לומדין ביאור מלים שנסתפקו להם בלשון המקרא מפי עבדיו ומשרתיו, וזה מן המפורסמות בתלמוד [ראש השנה כו ע"ב]. והיה לו מהעושר וההון עד שאמרו עליו אהריריה דרבי עתיר משבור מלכא [בבא מציעא פה ע"א]. ולכן היטיב לחכמים ולתלמידים, וריבץ תורה בישראל, ואסף כל הקבלות והשמועות והמחלוקות שנאמרו מימות משה רבנו ועד ימיו, והוא בעצמו היה מן המקבלים [...]

ועשה דבריו בה כלומר במשנה, דברים קצרים הכוללים עניינים רבים, **והייתה ברורה אצלו מרוב חדות שכלו ורוחב בינתו,** אבל מי שלמטה ממנו הנה היא קשה עליו [...] אבל אין בכל הברייתות הללו כמתק לשון המשנה ולא כסדר ענייניה וקיצור לשונה, ולפיכך נעשית היא העיקר כלומר המשנה, וכל אותם החיבורים טפלים לה, והיא החשובה בעיני הכל, ובהשוואה לאותם החיבורים 'רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְּשִׁים וַיְהַלְלוּהָ' [שיה"ש ו, ט]".

והנה עוד מקצת משבחיו של הרמב"ם אשר פזורים ברחבי כתביו:

על ר' יוסף הלוי כותב רבנו: "וחַי ה' כי הבנת אותו האיש בתלמוד מפליאה כל מי שמתבונן בדבריו ועומק עיונו, עד שאפשר לי לומר עליו לפניו לא היה מלך כמוהו בשיטתו [עדה"כ במ"ב כג, כה]" (הקדמה לפיהמ"ש); על יהודי-תימן באיגרתו להם, כותב הרמב"ם: "על שרשי האמת יעידו גזעיהם, ועל טוב המעיינות יעידו נובעיהם [...] וכל היום הוגים בתורת משה, הולכים בדרך הורה רב אשֵׁי, רודפי הצדק"; ועל אברהם אבינו כותב רבנו במורה (ג, כט): "ובאשר גדל עמודו של עולם [...] וקרא בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם", וכן ראו נא את דברי רבנו עליו לעיל בפרק א.

ד. ראיה ממניין המצוות הקצר

בפתיחת משנה-תורה ישנו מניין מצוות קצר שבו רבנו מונה את כל מצוות התורה, עשה ולא תעשה. מניין זה, כמו כל משנה-תורה נכתב בעברית. ושם, במצות לא תעשה רלא, כותב הרמב"ם כך: "שלא ימָנע מלהלוות לעני מפני השמיטה, שנאמר: 'הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן יִהְיֶה דָבָר' [דב' טו, ט]. **זה הכלל,** כל מקום שנאמר 'השמר' או 'פן' או 'אל' אינו אלא מצות לא תעשה".

ובספר-המצוות, בכלל השמיני (עמ' לא), כותב הרמב"ם כך:

"וכיוון שדיברנו בעניין זה. דע שהמלים שנאמרה בהן האזהרה בתורה ארבע מלים, וכל מה שהזהיר עליו באחת מארבע אלו נקרא מצות לא תעשה. והן: 'השמר', 'פן', 'אל', ו'לא'. וּבַפֵּרוּשׁ [=בתלמוד] אמרו: 'כל מקום שנאמר: 'השמר', 'פן', 'אל' ו'לא' אינו אלא מצות לא תעשה' [קאפח מעיר שכלל זה מופיע במסכתות: סוטה ה ע"א, עירובין צו ע"א, מכות יג ע"ב, שבועות ד ע"א, עבודה-זרה נא ע"ב, זבחים קו ע"א, מנחות צט ע"ב. ובכל מקום ליתא תיבת 'לא']".

לאחר שראינו שהרמב"ם קורא במפורש להלכה זו בשם "כלל" (במניין המצוות הקצר שבראש משנה-תורה), נעבור לעיין במקומות השונים שהלכה זו נזכרה בפירוש-המשנה, ואם נמצא שהיא נזכרה בשם "אַצְל" ברור יהיה כאור המאיר בשחקים שיש לתרגמה בשם "כלל".

ד.1. ראיה ממסכת מכות (ג, א)

וכך פירש רבנו שם בערבית: "**ילזם אן תחצל הד'ה אלאצול אלכת'ירה אלתי אד'כרהא פי הד'א אל מוצ'ע. מן ד'לך** [...] ואלאלפאט' אלתי אתי בהא אלנהי פי אלשריעה ובהא יקאל אן אלמצוה אלפלאניה מן קסם אלנהי ארבעה אלפאט', 'לא' ו'אל' ו'השמר' ו'פן', קאלוה כל מקום שנאמר 'השמר', 'פן' ו'אל' אינו אלא מצות לא תעשה". וכך תרגם שם קאפח: "**צריך אתה לדעת את הכללים המרובים האלו שאזכיר במקום זה. מֵהֶם** [...] והלשונות שנאמרה בהן האזהרה בתורה ועליה אומרים שמצוה פלונית היא מחלק הלאווין ארבעה לשונות, 'לא' ו'אל' ו'השמר' ו'פן', אמרו: כל מקום שנאמר: 'השמר', 'פן' ו'אל' אינו אלא מצות לא תעשה".

ד.2. ראיה ממסכת זבחים (יד, ט)

וכך פירש רבנו שם בערבית: "וקד בינא פי אכ'ר מכות [שם] **אן אלאצל ענדנא** כל מקום שנאמר 'השמר' 'פן' ו'אל' אינו אלא מצות לא תעשה". וכך תרגם שם קאפח: "וכבר ביארנו בסוף מכות [שם] **שכלל הוא אצלינו** כל מקום שנאמר 'השמר', 'פן' ו'אל' אינו אלא מצות לא תעשה".

ד.3. ראיה ממסכת נגעים (ז, ד)

וכך פירש רבנו שם בערבית: "**וקד אצלנא פי מסכת מכות** [שם] אן כל מקום שנאמר 'השמר', 'פן' ו'אל' אינו אלא מצות לא תעשה". וכך תרגם שם קאפח: "**וכבר הזכרנו את הכלל במסכת מכות** [שם] כל מקום שנאמר 'השמר', 'פן' ו'אל' אינו אלא מצות לא תעשה".

משלושת המקורות עולה, שההלכה שנזכרה במניין המצוות בשם "כלל", בפיהמ"ש נקראת בשם "אַצְל". ברור אפוא שיש לתרגם "אַצְל" במלה "כלל" בכל מקום שמדובר בפסק הלכה.

ה. ראיות ממשנה-תורה

כידוע, הרמב"ם כתב את משנה-תורה בלשון הקודש, ובו הוא קובע כששים-ואחד כללים הלכתיים בלשון "כללים", המשמשים כהלכות חשובות ומרכזיות בתחומים שונים. מתוך כללי ההלכה הללו נמצאו כללים שמופיעים גם במשנה-תורה וגם בפירוש-המשנה: במשנה-תורה הם מופיעים בשם "כלל", ובפירוש-המשנה הם מופיעים בשם "אַצְל". ומזאת עולה, שבכל מקום בפירוש-המשנה שמדובר בו בכללי הלכה יש לתרגם את המלה "אַצְל" במלה "כלל", וכאמור כך תרגם קאפח, וכל מתרגמי פירוש-המשנה הראשונים והאחרונים תעו ולעו.

ה.1. ראיה מהלכות נדרים (י, ח)

וכך פוסק רבנו שם: "**זה הכלל,** כל שזמנו קבוע ונדר עדיו, אינו אסור אלא עד שיגיע. ואם נדר עד שיהיה, הרי זה אסור עד שיצא. וכל שאין לו זמן קבוע כגון זמן הקציר והבציר, בין שנדר עדיו, בין שנדר עד שיהיה, אינו אסור אלא עד שיגיע". וכֹה דברי חכמים במשנה במסכת נדרים (ח, ב): "**זה הכלל** כל שזמנו קבוע ואמר עד שיגיע, אסור עד שיגיע. עד שיהא, אסור עד שיצא. וכל שאין זמנו קבוע, בין שאמר עד שיהא בין שאמר עד שיגיע, אין אסור אלא עד שיגיע".

ועתה לדברי רבנו בפירושו למשנה שם בערבית: "**בל אלאצל מא תקדם** מן קולה כל שזמנו קבוע אמר עד שיגיע אסור עד שיגיע, עד שיהא אסור עד שיצא". וכך תרגם שם (ח, ד) קאפח: "**אלא הכלל כמו שקדם** באמרו כל שזמנו קבוע אמר עד שיגיע אסור עד שיגיע, עד שיהא אסור עד שיצא". ראינו אפוא, שהרמב"ם במשנה-תורה קורא להלכה מסוימת בשם "כלל", וקודם בפירוש-המשנה הוא קורא לה בשם "אַצְל". ושוב עולה המסקנה המתבקשת: בכל מקום שמדובר בענייני הלכה יש לתרגם את המלה "אַצְל" במלה "כלל" ולא "שרש" או "עיקר".

ה.2. ראיה מהלכות שמיטה ויובל (ז, יז)

וכך פוסק רבנו שם: "חרובין של שביעית שכבשן ביין ששית או ביין מוצאי שביעית – חייב לבער היין, שהרי טעם פירות שביעית בו. **זה הכלל,** פירות שביעית שנתערבו בפירות אחרות **מין במינו בכל שהוא, ושלא במינו בנותן טעם**". וכֹה דברי חכמים במשנה שביעית (ז, ז): "**זה הכלל** כל שהוא בנותן טעם חייב לבער מין בשאינו מינו, ומין במינו כל שהוא". וכֹה דברי חכמים גם במסכת עבודה-זרה (ה, ח): "יין נסך אסור ואוסר כל שהוא. יין ביין ומים במים כל שהוא. יין במים, ומים ביין, בנותן טעם. **זה הכלל מין במינו כל שהוא, ושלא במינו בנותן טעם**".

ועתה לדברי רבנו בערבית בפירושו למשנה במסכת עבודה-זרה (ה, ח): "וקטוע אלהלכה אלד'י לא שך פיה ולא ריב, **והו אצל מטרד: אן כל איסורין שבתורה** בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם חוץ מטבל ויין נסך", וכך תרגם שם קאפח: "ופסק ההלכה שאין בו ספק ולא פקפוק, **והוא כלל לכל דבר: כל איסורין שבתורה** בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם חוץ מטבל ויין נסך". והנה לפניכם גם פירושו של רבנו בערבית למסכת ערלה (ב, ז): "**פיכון אלאצל אלד'י לא יצ'טרב לך בוג'ה בכל איסורין שבתורה** מין בשאינו מינו בנותן טעם". וכך תרגם שם קאפח: "**ויהיה הכלל שלא ישתנה בשום פנים בכל איסורין שבתורה** מין בשאינו מינו בנותן טעם".

ובכן, גם מראיה זו עולה בבירור, שהרמב"ם קורא להלכה מסוימת במשנה-תורה בשם "כלל", וקודם בפירוש-המשנה הוא קורא לה בשם "אַצְל". ושוב עולה המסקנה המתבקשת: בכל מקום שמדובר בהלכה יש לתרגם את המלה "אַצְל" במלה "כלל" ולא "שרש" או "עיקר".

ה.3. ראיה מהלכות פסולי המוקדשין (ח, ז–ח)

וכך פוסק רבנו שם: "היו שתי החובות הסתומות שנתערבו זו גדולה מזו, כגון שהייתה אחת ארבעה עופות והשנייה ששה, אם עשה הכל למעלה או עשה הכל למטה, מחצה פסול ומחצה כשר מטעם שבארנו. עשה חצין למטה וחצין למעלה, אם אחר ששאל עשה כן, המועט כשר. ואם מדעתו עשה המרובה כשר. **זה הכלל,** כל שעשה הכהן מדעתו חצין למעלה וחצין למטה ואי אפשר שלא יהיה משל אחד למעלה ולמטה – הרי זה המרובה כשר, הואיל ודבר ידוע שמקצת קרבנותיו למעלה ומקצתן למטה, יהיו כל קרבנותיו כשרים".

וכך מפרש רבנו בערבית במסכת קנים (א, ד): "**למא תאצל** אן אלחובה מחצה חטאת ומחצה עולה, ומוצ'ע אלחטאת למטה ומוצ'ע אלעולה למעלה ואם שנה פסול, פאן עמל נצף אלג'מלה אלמכ'תלטה למעלה ואלנצף למטה פאנה נקול חיניד' המועט כשר, ובשרט אן יכון כהן נמלך, אמא אן כאן כהן שאינו נמלך פיכון אלאמר באלעכס ויכון המרובה כשר".

וכך תרגם שם קאפח: "**לפי הכלל שקדם** שהחובה מחצה חטאת ומחצה עולה, ומקום החטאת למטה ומקום העולה למעלה ואם שינה פסל. ואם עשה חצי כלל התערובת למעלה והחצי למטה, הרי אז אנו אומרים המועט כשר, ובתנאי שיהא כהן נמלך, אבל אם היה כהן שאינו נמלך יהיה הדבר בהיפך, ויהיה המרובה כשר". ראינו אפוא גם כאן, שהרמב"ם במשנה-תורה קורא להלכה מסוימת בשם "כלל", וקודם בפירוש-המשנה הוא קורא לה בשם "אַצְל".

ה.4. ראיה מהלכות קרבן פסח (ד, ד)

וכך פוסק רבנו שם: "**זה הכלל,** כל שפסולו בגופו ישרף מיד, בדם או בבעלים תעבור צורתו ואחר כך ישרף", וכך פירש רבנו בערבית בפסחים (ז, ט): "**לאן אלאצל ענדנא** כל שפסולו בגופו ישרף מיד, בדם ובבעלים תעבור צורתו וישרף", וכך תרגם שם קאפח: "**לפי שהכלל אצלינו** כל שפסולו בגופו ישרף מיד, בדם ובבעלים תעבור צורתו וישרף". ושוב ראינו שהרמב"ם קורא להלכה מסוימת במשנה-תורה בשם "כלל", וקודם בפיהמ"ש הוא קורא לה בשם "אַצְל". ושוב מוכח שבענייני הלכה יש לתרגם את המלה "אַצְל" במילה "כלל" ולא "שרש" או "עיקר".

ה.5. ראיה מהלכות פרה אדומה

וכך פוסק רבנו שם (ח, ב): "**זה הכלל,** דבר שהוא משום מלאכה שעשהו קודם מתן האפר, בין עמד בין שלא עמד, פסל. ודבר שאינו משום מלאכה, אם עמד פסל, ואם לא עמד כשרים".

וכך מפרש רבנו בערבית במסכת פרה אדומה (ד, ד):

"**הד'ה אלהלכה פיהא אצול כת'ירה פחצלהא.** קאל אללה: 'וְשָׁחַט אֹתָהּ', קאלוא: בא הכתוב ולמד על הפרה שתהא מלאכה פוסלת בשחיטתה, וד'לך מן קולה 'אֹתָהּ', ללא יתנאול שגל אכ'ר מע ד'בחהא. וכד'לך איצ'א קאלוא פי קולה 'וְשָׁרַף אֶת הַפָּרָה', בא הכתוב ולמד על הפרה **שתהא המלאכה פוסלת בה משעת שחיטה עד שתעשה אפר.** [...] ולא יפסל אד'א תנאול מלאכה פי חאל ג'מע אלאפר, פבאנה קאל לעולם מועלין בה עד שתעשה אפר. [...] קאל: 'והמלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר', **האד'אן אצלאן אג'עלהמא חד'א עיניך,** [...] פד'לך אלמא אלד'י יעול עליה לקדוש לא יחל לה אן יתנאול שגל אכ'ר [...]. ובאלג'מלה טאל מא לם ירם פיה אפר הפרה המלאכה פוסלת בו, פאד'א רמא פיה אלרמאד ורג'ע מקודש פליס יפסל בעשיית מלאכה, וכד'לך בשעת הזאה [...] קאלוא פי ספרי אין לי מלאכה פוסלת אלא בפרה, במים מנין? תלמוד לומר 'וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה'. יעני אן מי נדה מת'ל אלפרה, **כמא אן אלפרה תפסל במלאכה כמא אצלנא כד'לך אלמים**" וכו'.

וכך מתרגם שם קאפח:

"**הלכה זו יש בה כללים רבים דע אותם.** אמר ה': 'וְשָׁחַט אֹתָהּ' [במ' יט, ג], אמרו: בא הכתוב ולימד על הפרה שתהא מלאכה פוסלת בשחיטתה, ממה שאמר 'אֹתָהּ', שלא יתעסק בפעולה אחרת עם שחיטתה. וכך אמרו עוד על אמרו: 'וְשָׁרַף אֶת הַפָּרָה' [שם, ה], בא הכתוב ולימד על הפרה **שתהא המלאכה פוסלת בה משעת שחיטה עד שתיעשה אפר.** [...] ואינו נפסל אם נתעסק במלאכה בשעת אסיפת האפר, וכאילו אמר לעולם מועלין בה עד שתעשה אפר [וראו ספרי במדבר חקת, פסקא קכג; ושם, פסקא קכד]. [...] אמר: [התנא במשנה שם] 'והמלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר', **שים שני כללים אלו לנגד עיניך,** [...] ואותו המים שחשב עליו לקידוש אינו מותר לו להתעסק בשום מלאכה אחרת [...]. כללו של דבר, כל זמן שלא נתן בו אפר הפרה המלאכה פוסלת בו, וכאשר נתן בו את האפר ונעשה מקודש אינו נפסל בעשיית מלאכה. וכן בשעת הזייה [...] אמרו בספרי [שם]: אין לי מלאכה פוסלת אלא בפרה, במים מנין? תלמוד לומר: 'וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה' [שם, ט]. רוצה לומר שמי נדה פָּרָה, **כשם שהפרה נפסלת במלאכה כפי הכלל שהזכרנו כך המים**" וכו'.

ושוב, הלכה שנקראה בשם "כלל" במשנה-תורה רבנו קורא לה בפיהמ"ש בשם "אַצְל".

ה.6. ראיה מהלכות פרה אדומה (ח, י)

וכך פוסק רבנו שם: "**זה הכלל,** כל מילוי שעשה עמו מלאכה, בין שמִלֵּא לעצמו בין שמִלֵּא לאחר פסול". וכך מפרש רבנו בערבית במסכת פרה אדומה (ז, ח): "**וקד עלמת אן אלאצל** אן כל מן יעמל שגל ליס ממא יעין פי אלאסתקי ולא מן גרצ'ה פאנה יפסול את המים".

והנה לפניכם תרגומו של קאפח שם:

"**וכבר ידעת כי כלל הוא** שכל העושה מלאכה שאינה ממה שמסייע במילוי ולא בצרכיו הרי זה פוסל את המים. ולפיכך אם בשעה שהוא ממלא הצניע את החבית שהוא רוצה למלא אותה כדי שלא תשבר, או שכפאה על פיה כדי לנגבה, בכדי שהוא ממלא לא פסל, מפני שזה מצרכי המילוי. וכן אם סלק את החרשׁין מן השוקת בשעת המילוי כדי לקבץ בה מים מרובים הרי כל זה מצרכי המילוי. אבל אם הכין את החבית הזו או הצניעה כדי להעביר בה אפר פרה או מים מקודשין, או שנקה את השוקת כדי שלא יעכבוהו החרשׁין כשיזלף את המים מן השוקת, אין זה מצרכי המילוי, והרי כבר עשה מלאכה במילוי ולפיכך פסל".

ושוב, הלכה שנקראה בשם "כלל" במשנה-תורה רבנו קורא לה בפיהמ"ש בשם "אַצְל".

ה.7. ראיה מהלכות שאר אבות הטומאות (יח, ב)

וכך פוסק רבנו שם: "**זה הכלל,** כל ספק ברשות הרבים טהור עד שיאמר נטמאתי בוודאי, וכל ספק ברשות היחיד טמא עד שיאמר ודאי שלא נטמאתי". וכך מפרש רבנו בערבית במסכת עדיות (ב, ג) בעניין רשות הרבים האמורה: "**ואלאצל ענדנא** אן ספק טומאה ברשות הרבים טהור", וכך מתרגם קאפח שם: "**וכלל הוא אצלינו** שספק טומאה ברשות הרבים טהור".

והנה לפניכם גם פירוש רבנו בערבית למסכת עדיות (ג, ז), בעניין רשות היחיד האמורה: "**ומן אלאצול אלמג'מע עליהא,** אן ספק טומאה ברשות היחיד טמא פהו טמא", ושם תרגם קאפח: "**וכלל הוא לדברי הכל,** שספק טומאה ברשות היחיד טמא הרי זה טמא [פסחים יט ע"ב]".

ושוב, הלכה שנקראה בשם "כלל" במשנה-תורה רבנו קורא לה בפיהמ"ש בשם "אַצְל".

ה.8. ראיה מהלכות כלים (ה, ח)

וכך פוסק רבנו שם: "**זה הכלל,** העשוי לקבלה מקבל טומאה, והעשוי לכנוס בו טהור". וכך אמרו חכמים במשנה במסכת כלים (טו, ה): "**זה הכלל,** העשוי לקבלה טמא, לכנוס טהור", וכך מפרש רבנו בערבית משנה זו: "**וקד אכ'בר באלאצל פי ד'לך כלה,** העשוי לקבלה טמא, לכנוס יעני ליג'מע בה לא אן יג'מע פיה טהור", וכך תרגם שם קאפח: "**וכבר הודיע את הכלל בכל זה,** העשוי לקבלה טמא, לכנוס כלומר לאסוף בו לא לקבץ בתוכו הרי זה טהור".

עוד מפרש רבנו בערבית במסכת כלים (ב, ג): "**ואצל אכ'ר** אן כל שאינו עשוי לקבלה טהור, ועלי אנה ימכן אן יקבל", וכך תרגם שם קאפח: "**וכלל אחר** שכל שאינו עשוי לקבלה טהור, ואף-על-פי שאפשר שיקבל".

ראינו אפוא גם כאן, שהרמב"ם במשנה-תורה קורא להלכה מסוימת בשם "כלל", וקודם בפירוש-המשנה הוא קורא לה בשם "אַצְל". **לסיכום,** מצאנו שמונה כללים שמופיעים במשנה-תורה בלשון "כלל", ואותם הכללים מופיעים שלושה-עשר פעמים בפירוש-המשנה בלשון "אַצְל". והמסקנה המתבקשת מתחזקת ומתבהרת היטב: בכל מקום שמדובר בפירוש-המשנה בהלכה, יש לתרגם את המלה "אַצְל" במלה "כלל" ולא במילה "שרש" או "עיקר".

ו. עיון במילוניהם של בלאו ור' תנחום הירושלמי

לאחר שלמדנו על הזיקה שבין רבנו לרבי יהודה הנשיא, ולאחר שראינו את שלל הדוגמות מפירוש-המשנה, ממניין-המצוות וממשנה-תורה, וראינו כי מתוך כלל מופעי המילה הערבית "אַצְל" בפירוש-המשנה להרמב"ם, ישנם 36 מופעים שבהם ניתן להוכיח בבירור שכוונת רבנו הייתה שיתרגמו את המילה הנדונה "אַצְל", במלה "כלל". ובכן, לאחר כל זאת נראה ברור שאין עוד שום ספק בעניין תרגומה של המילה "אַצְל" בפירוש-המשנה. דהיינו בכל מקום שהמילה "אַצְל" מופיעה בפירוש-המשנה בהקשר הלכתי, יש לתרגמה במלה **"כלל"**. ועל-כל-פנים הבה נעיין גם בדברי בלאו במילונו לטקסטים ערביים-יהודיים מימי הביניים (עמ' 12). להלן אתייחס לשתי אפשרויות תרגום רלבנטיות ממילונו, למילה "אַצְל" שבפיהמ"ש להרמב"ם:

1) "קבע, הזכיר" – בין הראיות לאפשרות זו בלאו מצטט ביטוי שמופיע בפירוש-המשנה עשרות פעמים והוא: **"כמא אצלנא"** ואותו בלאו מתרגם **"כמו שקבענו"**. ברם, הוּכח לעיל בראיה ה.5. שיש לתרגם מטבע לשון זה כמו שמתרגם אותו קאפח: **"כפי הכלל שהזכרנו".**

וביתר ביאור: בראיה ה.5. הרמב"ם כותב בפירושו בערבית כך: "כמא אן אלפרה תפסל במלאכה **כמא אצלנא** כד'לך אלמים", וכך תרגם שם קאפח: "כשם שהפרה נפסלת במלאכה **כפי הכלל שהזכרנו** כך המים", ולעומתו כאמור בלאו מתרגם: **"כמו שקבענו"**. ברם, ראינו שהרמב"ם פוסק במשנה-תורה: "**זה הכלל,** דבר שהוא משום מלאכה שעשהו קודם מתן האפר, בין עמד בין שלא עמד, פסל. ודבר שאינו משום מלאכה, אם עמד פסל, ואם לא עמד כשרים". כלומר, הרמב"ם קובע בלשון של "כלל" את מה שאמר בפירושו "כמא אצלנא".

2) "נקבע ככלל, היה מקובל" – כראיה לאפשרות זו בלאו מצטט מטבע לשון מפיהמ"ש: "**כמא תאצל** פי תורת כהנים" (שקלים ד, ח), ושם בלאו מתרגם: **"כפי שנקבע",** וקאפח מתרגם: **"כפי הכלל".** ברם, גם לגבי מטבע לשון זה כבר הוּכח בראיה ה.3. שקאפח צדק בתרגומו.

וביתר ביאור: בראיה ה.3. ראינו בדברי רבנו בערבית ביטוי כמעט זהה והוא: "למא תאצל": "**למא תאצל** אן אלחובה מחצה חטאת ומחצה עולה". קאפח תרגם שם: "**לפי הכלל שקדם** שהחובה מחצה חטאת ומחצה עולה", ובלאו תרגם שם: **"כפי שנקבע".** אולם, ראינו בראיה ה.3. שהרמב"ם פוסק זאת במשנה-תורה בלשון "כלל": "**זה הכלל,** כל שעשה הכהן מדעתו חצין למעלה וחצין למטה ואי אפשר שלא יהיה משל אחד למעלה ולמטה – הרי זה המרובה כשר, הואיל ודבר ידוע שמקצת קרבנותיו למעלה ומקצתן למטה, יהיו כל קרבנותיו כשרים". כלומר, הרמב"ם בעצמו קובע בלשון של "כלל" את מה שאמר בפירושו "למא תאצל".

ועתה למילונו של ר' תנחום למשנה-תורה (מהדורת הדסה שי, עמ' 254), שם אנו מוצאים התייחסות למילה "כלל", וזה לשונו: "זה הכלל, כלל גדול אמרו, **אצל מאצל** יבנא עליה וג'מלה יעתמד עליהא". מדבריו עולה בבירור שיש לתרגם במילה "כלל" את המילה "אַצְל", שהרי הוא מתרגם את המילה "כלל" שמובאת בדברי הרמב"ם! אולם, שי מתרגמת שם: "**יסוד מוסד** שבונים עליו והכול סומכים עליו", והיה נכון יותר לתרגם "**כלל יסודי** שבונים עליו" וכו'.

עוד שם בערך "עִקָּר", ר' תנחום מציין כמה וכמה ביאורים למלה זו ממשנה-תורה להרמב"ם, שני הביאורים המרכזיים בדבריו למילה "עיקר" הם: "שורש", ו"עיקר" להבדיל מ"טפל".

עוד שם, בערך "שרש", ר' תנחום מציין משמעות אחת בלבד: "עציץ נקוב בכדי שורש קטן, שורש הוא שורש כל דבר. ויש אומרים שורש צנון על השורש הדק אשר בראש הצנון". מדבריו עולה אפוא, שהמלה "שורש" לעולם איננה מופיעה במשנה-תורה במשמעות של הלכה או כלל הלכתי. ובדיקה אף העלתה, שבכל משנה-תורה, המלה "שורש" איננה מופיעה בהקשר הלכתי, **אלא, לעולם היא מיועדת במשנה-תורה לשורשי הצמחים שטמונים באדמה.**

סוף דבר

במאמר זה הוּכח שכל מתרגמי פירוש-המשנה הראשונים והאחרונים תעו ולעו בכך שתרגמו את המילה "אַצֶל" במלה "עיקר". פעמיים ראינו שהרמב"ם בעצמו תרגם בפירושו את המילה "כלל" במלה "אַצֶל". כמו כן, מתוך כלל מופעיהָ בפירוש-המשנה מצאנו 36 מופעים שבהם ניתן להוכיח בבירור שכוונתו הייתה שיתרגמו אותה במלה "כלל". כמובן שההקשר בכולם הוא הלכתי, ובכולם מדובר על הלכה חשובה ומרכזית. נמצא, כי בכל מקום שהמלה "אַצֶל" צורפה בפירוש-המשנה לפסק הלכה יש לתרגמהּ "כלל" ולא "עיקר" וכמובן לא "שורש" – שהרי כאמור, מן הבדיקה שנערכה עלה, שבכל משנה-תורה המלה "שורש" איננה מופיעה בהקשר הלכתי, **אלא, לעולם היא מיועדת במשנה-תורה לשורשי הצמחים שטמונים באדמה.**

ועל דיוק תרגומו של קאפח ניתן ללמוד מדברי טברסקי (מבוא למשנה תורה, עמ' 18):

"מחכמי אירופה נמנעה הגישה אל חיבורי הרמב"ם בערבית-יהודית, כולל 'פירוש המשנה' [...] **מחסום הלשון קשה יותר ממחסום המרחק הגיאוגרפי** [=אין תקנה לעילגי הלשון] שהוא עראי בעיקרו. ספרים ורעיונות קלי תנועה הם, וברבות הימים הם חוצים את הגבולות. **אבל מחיצות לשוניות יש שאינן נופלות לעולם.** ההשפעה החלקית שנודעה ל'פירוש המשנה' לרמב"ם, גם לאחר תרגומו המאוחר והבלתי שלם לעברית, היא, למשל, מן העובדות המצערות בתולדות החיים האינטלקטואליים של האומה. יש להניח, שאילו חוּבר הספר בעברית, או אילו זכה לתרגום עברי שלם ונאות מיד עם הופעתו, תולדותיו והשפעתו היו שונות".

ואחתום בדברי המדרש שמוֹרה ומחנך לדרכו של הרמב"ם לכנוס דברי תורה לכללים:

"'יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי' [דב' לב, ב] [...] **לעולם הוי כונס דברי תורה כללים.** יכול כדרך שאתה כונסם כללים תהא מוציאם כללים? תלמוד לומר: 'יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי' [...] **כך הוי כונס דברי תורה כללים** [...] **לעולם הוי כונס דברי תורה כללים** שאם אתה כונסם פרטים **מייגעים אותך ואי אתה יודע מה לעשות.** משל לאדם שהלך לקיסרי וצריך מאה זוז או מאתים זוז הוצאה, אם נוטלם פרט מייגעים אותו ואינו יודע מה לעשות, אבל מצרפם ועושה אותם סלעים ופורט ומוציא בכל מקום שירצה. וכן מי שהולך לבית אילייס לשוק וצריך מאה מנה או שתי ריבוא הוצאה, אם מצרפם סלעים מייגעים אותו ואינו יודע מה לעשות, אבל מצרפם ועושה אותם דינרי זהב ופורט ומוציא בכל מקום שירצה" (ספרֵי דברים, שו; מדרש תנאים לדברים לב, ב).

תרגום המילה ״אַצְּל׳ בספר המצוות להרמב״ם

בעבר נכחתי בכנס שבו דיבר פרופ' הנשקה, מבכירי חוקרי כתבי הרמב"ם באוניברסיטת בר-אילן ומגדולי המפונקים האוכלין והזוללין מן התורה. בהרצאתו, צאצאו של יפת חזר ללא הרף על המילה "שורשים" בעת שתיאר את ארבעת-עשר כללי הרמב"ם בספר-המצוות: בשורש הראשון הרמב"ם אומר כך, בשורש השני הרמב"ם אומר כך וכו'. סמנטיקה זו צרמה לאוזניי, מפני שחזרה על עצמה באופן מוזר, עד שהבנתי שמטרתו של ערל-הלב הלזה היא לעקור את תרגומו של קאפח למילה "אַצְּל" בסה"מ, ולהחדיר בכוח את תרגומֵי האירופים העילגים.

התעלמותו המוחלטת של הנשקה מְפוּנָּקָא מאפשרויות תרגום אחרות, ודבקותו הכפייתית בתרגום אירופי עילג ומשובש, עוררה בי יוזמה להוכיח את צדקת תרגומו של קאפח התימני. אין לי ספק כי שחץ האקדמיה האשכנזית, גזענות בכיריה וריחוקם מדרך האמת, הם הגורמים המרכזיים לדבקותו של אותו פרופ' גאוותן וחוקרים רבים אחרים כמותו בתרגומים מסורבלים וחסרי מעוף. להבנתי, הם אינם מוכנים להודות בצדקת תרגומו של קאפח התימני, מפני שהודאה כזו מטילה אור בהיר על שקריהם הגזעניים, ועלולה לערער את יוקרתם המדומה, הבנויה מבוססת ונשענת בראש ובראשונה על ארצות מוצאם האדומיות הטמאות.

אלמלא רדיפת הבצע הכבוד והתאוות השחיתה כליל את שאריות נפשם האומללה, הם לא היו דבקים באובססיביות בהבל האירופי כדי שלא תתגלה פסולת הסיגים אשר בידם, ואף לא היו מתבוננים בהתנשׂאות בלתי נתפשׂת ביהודים ממוצא מזרחי, ותימנים במיוחד. ולא רק כלפי המזרחים הם מתנשׂאים ומתרברבים, כלפי כל אדם שאינו דבֵק בסגנונם האקדמי המנופח והמרוקן מתוכן אמיתי. מתאמצים המה מאד לְיַפּוֹת את מחקריהם שעוסקים בדרך כלל בזוטות, אך מתעלמים המה לחלוטין מתפקידם של המחקרים – לעקור שגיאוֹת, כסילוּת ואלילוּת שחדרו וקנו אחיזה בליבו של עמֵנו ולהדריך את עם-ישראל לדרך האמת. תפקידם של המחקרים בעיניהם הינה תועלתנית לחלוטין: להקנות להם נקודות אקדמיות כדי להתקדם במעלה התפקידים, השׂררה והכבוד, וכך לזכות למשׂכורות גבוהות ולשלל טובות הנאה.

אם ללמוד מהעבר גם העתיד לא מזהיר, שהרי לא הרבה השתנה בעשרות השנים האחרונות: אותו גזע לבן גרמני אליטיסטי יהיר מתנשא וגזעני, ואף שמאלני פרוגרסיבי עובר ישראל, שולט ביד רמה כפרעֹה במוקדי הכוח של ההשׂכלה הגבוהה. והאמת היא שזה לא מפריע לי כל-כך, כי הפסדם בריחוקם מדרך האמת הוא רק שלהם, ומִסְּנַנת המזרחים ואנשי האמת מחוגיהם הצקצקנים, היא רק טוב להולכים בתמים שלא יִזונו מרפש מימיהם העכורים והדלוחים.

במאמר זה הנני מבקש להוכיח, כי תרגומה הנכון של המילה "אַצְּל" בספר-המצוות הוא "כלל", כלומר אין לתרגם את ארבע-עשרה הקדמות הרמב"ם למניין המצוות כ"שורשים" אלא כ"כללים". מאמר זה מוקדש לאבא מָרי יוסף דחוח-הלוי ע"ה אשר נלחם בגזענות האקדמית. אבא מָרי נלחם למען סטודנטים תימנים שסירבו לקבלם בפקולטות השונות לרפואה, ולא מעט רופאים תימנים ומזרחים מצליחים בימינו, בארץ ובחו"ל, חבים לו את ראשית הצלחתם.

א. פירוש המילה "אַצֶ֫ל" לאור פירושה בפירוש-המשנה

מאמר זה הוא למעשה מאמר המשך למאמר הקודם שכותרתו: "מהו תרגום המילה 'אַצֶ֫ל' בפירוש-המשנה להרמב"ם: כלל או עיקר?", ואשר בו הוּכח באמצעות ל"ו ראיות צדיקות צודקות ונכונות, שכוונת רבנו הרמב"ם הייתה שיתרגמו את המלה "אַצֶ֫ל" במילה "כלל". כמובן שההקשר בכולן הוא הלכתי, ובכולן מדובר על הלכה חשובה ומרכזית. כללו של דבר, בכל מקום שהמילה "אַצֶ֫ל" צוֹרפה בפירוש-המשנה לפסק הלכה יש לתרגמה "כלל" ולא "עיקר", וכמובן לא "שורש". ויתרה מזאת, בדיקה העלתה, שבכל משנה-תורה המלה "שורש" איננה מופיעה בהקשר הלכתי, **אלא, לעולם היא מיועדת במשנה-תורה לשורשי הצמחים שטמונים באדמה.** בדיקה נוספת העלתה שכן הוא במשנה ובתלמודים – לעולם המילה "שורש" מיועדת לשורשי הצמחים שטמונים באדמה, ובשום מקום היא לא הוּשאלה כדי לבטא כללים.

זאת ועוד, עיינתי בכל המקומות במשנה שמופיעים בהם כללים, ובכל מקום שהרמב"ם מבארם הוא קורא להם "כללים" או מתרגמם במילה "אַצֶ֫ל", ברם **בשום מקום הוא לא מציין את כללי המשנה במילה "עיקרים" או "שורשים".** ואך טבעי והגיוני הוא שהרמב"ם ימשיך את דרכו של רבי יהודה הנשיא בקביעת כללים, ויקרא אף הוא להלכות מרכזיות בפירושו בשם "כללים", ובמיוחד לאור העובדה שנמצאו כללים רבים גם בספרו הגדול משנה-תורה – שהרי הרמב"ם ראה את עצמו כממשיך דרכו של רבי יהודה הנשיא בהנצחת התורה-שבעל-פה.

ב. תיאור כלל הלכתי כ"שורש" – השאָלה מיותרת מעולם הצומח

מהאמור עולה, כי בכל רחבי פירושו למשנה, כאשר מדובר בכללי הלכה, הרמב"ם איננו מתכוון שנתרגם את המילה "אַצֶ֫ל" במילה "שורש" אלא במילה "כלל". מדוע אפוא שלא ימשיך בדרכו גם בספר-המצוות? מדוע שדווקא בסה"מ הרמב"ם ישאיל את המילה "שורש" מעולם הצומח כדי לתאר כללים הלכתיים? מדוע שלא יתנסח גם כאן באופן ישיר, מדויק ובלתי אמצעי?

זאת ועוד, לקמן גם נראה שהשאָלה זו מעולם הצומח לכללי ספר-המצוות איננה מדויקת בעצם אופני השאלתה. ולכן, כלל לא ברור מדוע יש להניח שהרמב"ם ישתמש בשם מושאל ולא מדויק, כדי לבטא נוסחות הלכתיות למניין מצוות התורה. ההנחה הנכונה היא, שהוא ישתמש בשם שמשמעותו הראשונית תואמת למבוקשו, ומבטא את מהותן של אותן הנוסחות בדיוק ובדקדוק – דהיינו "כלל". וכבר ראינו שבפיהמ"ש הרמב"ם לא תרגם "אַצֶ֫ל" בשם מושאל.

ויתרה מזאת, כאמור בדקתי ומצאתי, ובכל ספרו משנה-תורה הרמב"ם נוהג להשתמש במילה "שורש" להטיותיה השונות, אך ורק במשמעות של שורשי הצמחים הטמונים באדמה! ובשום מקרה לא כבלל הלכתי או כנוסחה הלכתית. על סמך מה נבוא ונניח כי הרמב"ם ישאיל דווקא בספר-המצוות את המילה "שורש" מעולם הצומח כדי לבטא את כללי מניית המצוות?

ואסיים פרק זה בדברי קאפח התימני בספר-המצוות מהדורתו (עמ' ח): "המלה 'אַצֶ֫ל' מבחינה מילולית אפשר לתרגמה כלל, שורש, יסוד, עיקר, גזע. ויש לתרגם כל מקום לפי עניינו, וכבר העירותי על כך בפירוש המשנה לברכות פ"ז מ"ז הע' 5. **וכאן [=בארבעת-עשר כללי ספר-**

המצוות] אין עניין לשרש וענף, אלא קבע רבנו כללים שעל פיהם אפשר לדעת מה למנות ומה לא למנות. ולפיכך תרגמתי כאן 'כלל' ור"ש [=כוונתו למשה אבן תבון] תרגם 'שרש'".

ג. כללי ספר-המצוות אוגדים פרטים הלכתיים רבים

בפירוש-המשנה כאמור, רבנו הרמב"ם התכוון שנתרגם את המילה "אַצְל" כ"כלל", ומזאת עולה התובנה הבאה: אם הרמב"ם השתמש במילה "כלל" בפירושו-למשנה כדי להדגיש הלכה יסודית **שלא בהכרח אוגדת בתוכה פרטים רבים,** נראה כי יש לומר "כל שכן" על כללי ספר-המצוות, שהרי כללי ספר-המצוות הם למעשה כללים אשר אוגדים בתוכם פרטים הלכתיים רבים, ומשמשים למעשה כמעין "נוסחאות" למניין מצוות התורה. כלומר, השם "כלל" נכון ומתאים לכללי ספר-המצוות עוד יותר מאשר לכללי ההלכה שבפירוש-המשנה.

ד. המונח "שורשים" מתאר מצוות מהתורה

כללי ספר-המצוות הם כאמור נוסחות הלכתיות שנועדו להדריך אותנו כיצד למנות את מצוות התורה. ניתן אמנם להגדירם כ"עיקרים" במובן של יסודות וכללים (וכפי שנראה בדברי רבנו בפרק הבא), אך הגדרתם כ"שורשים" איננה נכונה במהותה, מפני שרבנו משתמש בסה"מ במילה "עיקרים" במובן של "שורשים" כדי לתאר את **מצוות התורה,** וכֹה דבריו (עמ' טו):

"ושמא תחשוב שאנו נמנעים מלמנותן [=את המצוות שתוקפן מדרבנן] מפני שאינן ברורות, ומפני שהדין הנלמד באותה המידה **אולי נכון ואולי בלתי נכון** – לא זאת היא הסיבה. אלא, הסיבה היא מפני שכל מה שנלמד [=בשלוש-עשרה המידות שהתורה נדרשת בהן] הם **ענפים מן העיקרים** שנאמרו לו למשה בסיני בפרוש, והם שש מאות ושלוש-עשרה מצוות".

המילה "עיקרים" בדברי רבנו הללו קרובה במשמעותה למילה "שורשים", שהרי רבנו אומר ש"ענפים" יוצאים מן ה"עיקרים", ולכן ברור שהמילה "עיקרים" כאן משמעותה "שורשים". ובאמור, ה"עיקרים" דהיינו ה"שורשים" הללו שרבנו מתאר, הם משל ל**מצוות התורה** והענפים הם משל למצוות דרבנן. ברם, בנוסחות מניין המצוות לא מדובר על עיקרים או שורשים, מכיוון **שהם עצמם, דהיינו הכללים, אינם ציווים או אזהרות!** כלומר, הנוסחות הללו למניית המצוות אינן המטרה אלא רק אמצעי להורותֵנו כיצד יש למנות את **העיקרים** – הם מצוות התורה.

כלומר, כאשר אנו דנים בנוסחות הלכתיות למניין-המצוות אין לתארם כשורשים, מכיוון שהנוסחות הללו אינן ציוויים או אזהרות, אלא הן **אמצעי** בלבד המשמש **לזיהוי** העיקרים-השורשים שהם מצוות התורה ויסודות הדת. כך שגם אם נתעקש ונדחק את עצמנו להשתמש במלה "שורש" בספר-המצוות, עלינו לתאר במילה "שורשים" את מצוות התורה עצמן, ואילו את נוסחות מניין המצוות נתאר בדוחק במלה "ענפים", כי וודאי שאינן בגדר "שורשים".

ראיה לחשיבותם המשנית של כללי ספר-המצוות ביחס למצוות התורה, ניתן להביא מדברי הרמב"ם בהקדמתו לספר-המצוות, אשר גילה לנו שמחשבתו הראשונה הייתה שלא להזכירם כלל, אלמלא "נהפכו צִיריו עליו" מחמת השגיאות הרבות שחוללו מוני המצוות שקדמוהו:

"וכאשר התברר לי העניין הזה ועמדתי לחבֵּר את הספר ולהזכיר את כל המצוות באופן סתמי ולמנותן בהקדמת הספר, תקפני צער שכבר נצטערתי בו זה שנים, והוא, שמנין המצוות כבר שגו בו בעניינים שלא אוכל לתאר עוצם זרותם" (הקדמת רבנו שם, עמ' ד).

כלומר, עצם כתיבתם ופרסומם של ארבעת-עשר הכללים נועד רק כדי להוכיח את צדקת מניינו של הרמב"ם, וזאת בשל השגיאות של החכמים וכל-שכן ההמונים בתקופתו, וכ"דְּ:

"וכאשר חשבתי בכך וידעתי את פרסום המָּנוי הזה בידי העם, ידעתי כי כשאזכיר אני את המָּנוי האמיתי שראוי למנותו, באופן סתום בלי ראיות, הרי הקורא הראשון שיקראֵהו יעלה בליבו שזו טעות. ותהיה לדעתו הוכחת הטעות, היותו היפך מה שכתב פלוני ופלוני, **כי כך היא דעת רוב יחידי הסגולה בזמננו [=החכמים בעיניהם אנשי השֵּם],** שאין אמיתת הדבר נבחנת בעניינוֹ אלא בהתאמתו לדברי מי שקדם, בלי לבחון את הדבר הקודם, **וכל שכן ההמון**" (שם).

ה. תשובת הרמב"ם בעברית לחכמי צור

לפי פרופ' בלאו, מתוך כ-460 התשובות שכתב הרמב"ם לשואליו כ-175 תשובות נכתבו על-ידי רבנו **בעברית.** תשובות אלה מופיעות בשלושה כתבי-יד: **א)** כתב-יד ששפורטאש המכיל 223 תשובות, מתוכן כ-100 תשובות בעברית; **ב)** כתב-יד אדלר המכיל 53 תשובות כולן בעברית; **ג)** וכתב-יד סימונסן ב' המכיל כ-150 תשובות, מתוכן כ-22 תשובות בעברית (ולעיון במקור לדברים אלה, ראו: שו"ת הרמב"ם, מהדורת בלאו, חלק ג, עמ' 4–5, 8, 26).

ובכן, בתשובה קמ בכתב-יד סימונסן ב', מופיעה אחת מתשובות הרמב"ם לחכמי צור (בשו"ת הרמב"ם – פריימן, היא בסימן שסח; ובשו"ת הרמב"ם – בלאו, היא בכרך ב, סימן תמז. אגב, לפי בלאו במבואו, הרמב"ם כתב 32 תשובות לחכמי צור, ראו שו"ת מהדורתו, כרך ג, עמ' 17). תשובה זו נמצאת במקור בעברית, ולפריימן אף אין ספק שהיא נכתבה על-ידי הרמב"ם בעברית, וז"ל: "אותן התשובות הנמצאות **עברית** בכתבי-יד אלה בין התשובות הערביות, יש לדון עליהם, **שכן נתחברו עברית במקורן**" (שו"ת הרמב"ם – פריימן, מבוא, עמ' XLIX–L).

אמנם, בלאו סובר שלא **כל** התשובות העבריות נכתבו בלשון-הקודש במקורן אלא רק **רובן [המכריע],** שהרי הוא מגיה את דברי פריימן כך: "יש לדון על [רובן] שנתחברו עברית" (בלאו שם, כרך ג, עמ' 47). אך הסתייגותו של בלאו נסמכת על תשובה **אחת בלבד** בעברית (מתוך כ-175 תשובות עבריות) בכתב-יד ששפורטאש, שמופיעה גם בערבית בכתב-יד אוקספורד. ברם, אנו עוסקים בכתב-יד סימונסן ב', ושום תשובה שהובאה בו בעברית לא נמצאה בערבית. כמו כן, כתב-יד סימונסן ב' נחשב ככתב-יד מדויק באופן מופתי (בלאו שם, כרך ג, עמ' 3).

זאת ועוד, תשובה זו נמצאת בתוך מקבץ של תשובות שנכתבו בעברית. כלומר, בכתב-יד סימונסן ב' מרוכזים התשובות העבריות בשלושה מקומות: סימנים לא–לד, סימנים קיד–קטז, וסימנים קלג–קמז. תשובתנו נמצאת בסימן קמ, כלומר היא מובאת בערך באמצע הקובץ השלישי של התשובות העבריות. בלאו מעריך בעמ' 8 שם, כי "העורך כָּלַל בכת"י סימונסן (לפחות) שלושה קבצים כתובים עברית". כלומר, אף שהוא הגיה את דברי פריימן לעיל, וסייג

שלא כל התשובות שנמצאו בעברית בתוך קבצי התשובות שיוחסו לרבנו, אכן במקורן כולן נכתבו בעברית; ביחס לקבצי התשובות העבריות שבכתב-יד סימונסן ב' עולה מדבריו, שכל התשובות מכתב-יד זה נכתבו במקורן על-ידי הרמב"ם בעברית. לאחר כל ההקדמות הללו, נעבור לעיין בדברי הרמב"ם בתשובה קמ שלְשִׁמה הקדמתי את כל האמור, וכֹה דברי רבנו:

"ספר אחד יש לי שחיברתיו לפני חיבור זה שהוא משנה-תורה, ואותו הספר קראתיו ספר-המצוות, ביארתי בו מנין כל המצוות מצוה-מצוה, והבאתי ראיות על כל מצוה שיש בה ספק, מן ספרָא או ספרֵי ומן התוספתות ומכל מקום בגמרא, וקבעתי בתחילתו ארבעה-עשר פרקים יש בהם **כללים גדולים** ועיקרים רבים שהן כהררים שכל הדברים תלויין בהם, וכולן הקדמתי אותן להבין הדרכים שיתפושׂ אדם במניין המצוות כדי שיעלו כהוגן, ולא ימנה כדרך שמנו רבים **שלא תפשו כללים** שראוי להישען עליהן" (שו"ת הרמב"ם – בלאו, כרך ב, תשובה תמז, עמ' 724; הועתקה גם על-ידי קאפח התימני במבואו לספר-המצוות מהדורתו, בשער, עמ' 9).

בלאו מציין במהדורתו, כי בתחתית התשובה בכתב-היד "נוסף בתחתית הגיליון 'צחחת מן כט ידה אלכרימה' = תיקנתי לפי כתב ידו האצילה". כלומר, הסופר שהעתיק את התשובה מצהיר מפורשות כי הוא העתיק תשובה זו ותיקן אותה לפי כתב-ידו של הרמב"ם בכבודו ובעצמו!

לאור האמור עולה, שהסיכויים שרבנו הרמב"ם כתב תשובה זו גבוהים מאד-מאד, ואולי אפילו וודאיים, וזו ראיה מיוחדת בחשיבותה, מפני שלפיה הרמב"ם **בכבודו ובעצמו** מבאר לנו כיצד יש לתרגם את ארבע-עשרה נוסחות מניין המצוות: פעמיים בדבריו רבנו מציין שמדובר בכללים: "ארבעה-עשר פרקים יש בהן **כללים גדולים** [...] שלא תפשו **כללים** שראוי להישען עליהן", ועל-פי שניים עדים יקום דבר, וצדקתו של קאפח התימני קמה וניצבה כתוכחה דוממת לאותם חכמים בעיניהם, שרואים בהגיגיהם המייגעים וביוקרתם המדומה חזות הכל.

ואיני יכול שלא להעיר, כי מבואותיהם המחקריים של פריימן ובלאו למהדורותיהם מסורבלים מאד, לא ידידותיים לקורא בלשון המעטה, וכל דבריהם האקדמיים האדומיים יגעים מאד ללא זיק של מעוף או שמחה. מטר האותיות ללא סדר ומשטר אמיתי מבלבל את הקורא, ונאלצתי לחלוב בקושי רב את מעט דברי התועלת ממקומות רבים. לא די בזאת, והנה בלאו העמיס את דברי פריימן על מהדורתו, והרכיב את דבריו בתוך דברי פריימן, והוסיף בלבול ומבוכה.

ואני, לאחר שהוּרגלתי למתק ולצחות לשונו של הרמב"ם, ולמהדורותיו המדויקות של התימני, נצטערתי לא מעט בין בתרי מהדורותיהם האירופיות המאובנות. ורוב החוקרים מהדור הקודם והדורות הקודמים יגעים ומייגעים מהם, אך האשכנזים מתעקשים לרומם את רבותיהם...

ו. זהויות לשוניות בין כללי פיהמ"ש לארבעת-עשר כללי סה"מ

אף שכבר הוּכח מעל לכל ספק לדעתי, כי הרמב"ם התכוון בארבע-עשרה נוסחותיו למניית המצוות לכללים, בשל שחץ האקדמיה ראיתי לנכון לצרף גם זהויות לשוניות בין כללי פירוש-המשנה לארבעת-עשר כללי ספר-המצוות. זהויות אלה יוסיפו עוד לחזק ולאשש את צדקת תרגומו של קאפח, דהיינו שיש לתרגם את ארבעת-עשר כללי ספר-המצוות כ"כללים". זאת

ועוד, הרמב"ם כתב את ספר-המצוות מיד לאחר שסיים לכתוב את פירושו למשנה, וקרוב מאד לוודאי שהשתמש באותו סגנון כתיבה וניסוח – וכך כותב קאפח בהקדמתו לספר-המצוות בעמ' 21: "ואם כן, אם נניח כפי שצריך להניח שהחל בו [בכתיבת משנה-תורה] מיד לאחר סיום פירוש-המשנה [בהיותו בן 30], לאחר מתן שנה אחת שהוא זמן סביר לאישיותו של רבנו לכתיבת ספר-המצוות". נחל עתה אפוא בבחינת קטגוריות שונות של הזהויות הלשוניות.

ו.1. הקדמת הכללים לפרטים

ישנם לפחות שבעה מקומות בספר-המצוות, שבהם הרמב"ם מציין שארבעת-עשר כלליו הם למעשה **הקדמות** לספר-המצוות. גם בפירושו למשנה הרמב"ם הולך בדרך זו, ומצהיר שהוא מקדים כללים **כהקדמות** לפרקים, למסכתות או אף לסדרים (וראו: 'מהו תרגום המילה 'אַצֶל' בפירוש המשנה: כלל או עיקר?', בפרק א). מדוע אפוא שרבנו ישנה מדרכו, לשונו וסגנונו המדויקים והברורים, ויקרא דווקא לכללים שבהקדמתו לספר-המצוות בשם "שורשים"?

להלן אפוא שבע הדוגמות מספר-המצוות, מקור ותרגום לפי מהדורתו של קאפח:

1) הקדמה לכללים, עמ' ו: "ואקדם אצולא ינבגי אן יעתמד עליהא פי עדד אלמצוות", תרגום: "ואקדים כללים שראוי לסמוך עליהם במניין המצוות".

2) הכלל הארבעה-עשר, עמ' נד: "פהד'א מא ארדנא תקדימה פי הד'א אלאצל, ובה כמלת אלאצול אלתי ינפע תקדימהא פי מא נחן בסבילה", תרגום: "זהו מה שרצינו להקדימו בכלל הזה, ובו נשלמו הכללים שהקדמתם תועיל למה שאנחנו עוסקים בו".

3) עמ' נה: "פאעלם הד'ה אלמקדמה ואחפט'הא מע אלאצול אלמתקדמה פי כל מא יאתי ד'כרה", תרגום: "דע הקדמה זו וזכור אותה עם הכללים שקדמו בכל מה שנזכיר לקמן".

4) עמ' רכט: "כמא ביינא פי אלאצל אלתאסע מן אלאצול אלמתקדמה להד'א אלמקאלה", תרגום: "כמו שביארנו בכלל התשיעי מן הכללים שקדמו למאמר זה".

5) עמ' רנח: "כמא יבין למן פהם אלאצול אלמתקדמה פי הד'ה אלמקאלה", תרגום: "כמו שמתבאר למי שהבין את הכללים שקדמו למאמר זה".

6) עמ' רעה: "וביינא ד'לך אגיא ביאן פי אלאצל אלתאסע מן אלאצול אלד'י קדמנא להד'ה אלמקאלה, פאלתמסה מן הנאך", תרגום: "וביארנו את זה באר היטב בכלל התשיעי מן הכללים שהקדמנו למאמר הזה, עיין עליו שם".

7) עמ' שט: "עלי מא קדמנא פי אלאצל אלתאסע", תרגום: "כמו שהקדמנו בכלל התשיעי".

ובאמור, מצאנו בפירושו של רבנו למשנה לשונות זהים ללשונות הללו מספר-המצוות, וכבר הוּכח במאמר הנפרד שנזכר לעיל, שיש לתרגם את המילה "אַצֶל" בפירוש-המשנה במילה "כלל". כלומר, ברור שאותם הביטויים שהרמב"ם משתמש בהם בפירוש-המשנה ככללים, אותם הביטויים ישמשו גם בספר-המצוות באותה המשמעות ובאותו התרגום בדיוק. והנה לפניכם ביטויים זהים מתוך פירוש-המשנה לביטויים שראינו בספר-המצוות, ויש עוד רבים:

מסדר זרעים: 1) עמ' יט: "כמא אצלנא" – "לפי הכללים שהקדמנו"; **2)** עמ' שסא: "כמא אצלנא פי מא תקדם" – "לפי הכללים שקדמו"; **3)** עמ' שפח: "עלי אלאצל אלמתקדם פי מסכת תרומות" – "לפי הכלל שקדם במסכת תרומות"; **מסדר מועד: 4)** עמ' טו: "כמא אצלנא פי אבתדי תאליפנא הד'א" – "כמו שביארנו כלל זה בהקדמת חיבורנו זה"; **5)** עמ' קכט: "פעלי אלאצול אלתי קדמנא" – "לפי הכללים שהקדמנו"; **6)** עמ' רסח: "וקד תקדמת פי הד'א אלסדר אצול" – "וכבר קדמו בסדר זה כללים"; **7)** עמ' רצא: "וקד תקדם לך מן ד'לך אצול פי שבת" – "וכבר קדמו לך מזה כללים במסכת שבת"; **מסדר נשים: 8)** עמ' ז: "אקדם אצול להד'ה אלמסכתא" – "אקדים כללים למסכתא זו"; **9)** עמ' כה: "ג'מיע הד'ה אלפרצ'את כלהא בינה עלי אלאצול אלתי קדמנא" – "כל הבבות האלו ברורות לפי הכללים שהקדמנו"; **10)** עמ' קא: "עלי אלאצל אלד'י קדמנא" – "לפי הכללים שהקדמנו"; **11)** עמ' שי: "עלי אלאצל אלמתקדם" – "לפי הכלל שקדם"; **מסדר נזיקין: 12)** עמ' לה: "אלאצל אלד'י תקדם" – "הכלל שכבר קדם"; **13)** עמ' סד: "אלאצל פי הד'א כלה מא תקדם לך שרחה פי אלפרק אלאול מן קדושין" – "הכלל בכל זה הוא מה שקדם לך ביאורו בפרק הראשון דקדושין"; **14)** עמ' קכב: "באלאצול אלמתקדמה" – "לפי הכללים שקדמו"; **15)** עמ' רכב: "וקד בינא פי צדר תאליפנא הד'א אצול" – "וכבר ביארנו בהקדמת חבורינו זה כללים"; **16)** עמ' רלט: "ובאלאצול אלתי קדמנא לך" – "ובאלו הכללים שהקדמנו"; **מסדר קדשים: 17)** עמ' קיג: "הד'ה כלה בין אד'א פהם ג'מיע מא אצלנא" – "כל זה ברור אם הובנו כל הכללים שהקדמנו"; **18)** עמ' רלג: "הד'ה אלהלכה כלהא בינה מן אלאצול אלתי תקדם שרחהא פי אלפרק אלאול" – "הלכה זו כולה ברורה על פי הכללים שקדם באורם בפרק הראשון"; **19)** עמ' שפ: "והד'א צחיח ללאצל אלד' תקדם" – "וזה נכון לפי הכלל שקדם"; **20)** עמ' תב: "עלי אלאצל אלמתקדם" – "כפי הכלל שקדם"; **21)** עמ' תנז: "הד'ה כלה בין, וקד תקדמת אצולה" – "כל זה ברור, וכבר קדמו כלליו"; **מסדר טהרות: 22)** עמ' לז: "לאן הד'ה אלאצול אלעט'ימה' אלכ'ט'ר אלתי קדמת לך פי הד'א אלצדר" – "לפי שהכללים הללו גדולי הערך שהסדרתי לך בהקדמה זו"; **23)** עמ' שטז: "כמא אצלנא פי אלצדר" – "כפי הכללים שביארנו בהקדמה"; **24)** עמ' תד: "כמא אצלנא פי אלצדר" – "כפי הכלל שביארנו בהקדמה"; **25)** עמ' תפו: "וקד בינא הד'ה אלאצול כלהא פי צדר הד'א אלסדר" – "וכבר ביארנו כל הכללים הללו בהקדמת סדר זה"; **26)** עמ' תצו: "וקד אצלנא פי אלצדר" – "וכבר הזכרנו הכלל בהקדמה"; **27)** עמ' תקפה: "והכד'א אלאצל ענדנא כמא בינא פי אלצדר" – "וכך הוא הכלל אצלינו כמו שביארנו בהקדמה"; **28)** עמ' תרצה: "עלי אלאצול אלתי בינא פי אלצדר" – "כפי הכללים שביארנו בהקדמה". ובאמור, יש עוד דוגמות רבות כגון אלה.

ו.2. הביטוי "שראוי לסמוך עליהם"

בשני מקומות בספר-המצוות רבנו אומר על ארבעת-עשר כלליו "שראוי לסמוך עליהם":

1) עמ' ו: "ואקדם אצולא ינבגי אן יעתמד עליהא פי עדד אלמצוות", תרגום: "ואקדים כללים שראוי לסמוך עליהם במניין המצוות"; **2)** עמ' ז: "ואנא אלאן אכ'ד' פי ד'כר אלאצול אלד'י ינבגי אן יעתמד עליהא פי עדד אלמצוות, והי ארבעה עשר אצלא", תרגום: "ועתה אתחיל בזיכרון הכללים שראוי לסמוך עליהם במניין המצוות, והם ארבעה עשר כללים".

ומצאנו בפיהמ"ש לשון דומה ביחס לכללי פיהמ"ש, שהוּבח שיש לתרגמם בלשון "כלל":

מסדר זרעים: 1) עמ' קנז: "הו אצל צחיח תטרדה פי ג'מיע אלשריעה" – "הוא כלל נכון שתסמוך עליו בכל התורה"; **מסדר מועד: 2)** עמ' סח: "אלאצל אלד'י תעתמד עליה" – "הכלל שתסמוך עליו"; **3)** עמ' רסו: "אחפט' הד'ה אלאצול ואעמד עליהא" – "זכור כללים אלו וסמוך עליהם"; **4)** עמ' רע: "הו אצל צחיח יעתמד עליה" – "הוא כלל נכון לסמוך עליו"; **מסדר נשים: 5)** עמ' נג: "ומן אלאצול אלצחיחה אלתי תעתמד עליהא" – "ומן הכללים הנכונים שתסמוך עליהם"; **6)** עמ' קלה: "ואלאצל אלד'י תג'רי עליה הד'ה אלאחכאם כלהא ויעתמד עליה" – "והכלל שכל הדינים האלו סובבין עליו ושתסמוך עליו"; **מסדר נזיקין: 7)** עמ' לה: "יסנד עלי אלאצל אלד'י תקדם" – "סומך על הכלל שכבר קדם"; **מסדר טהרות: 8)** עמ' לז: "ולם יתלכ'ץ לה אצל יעמד עליה" – "ולא נתברר לו כלל לסמוך עליו"; **9)** עמ' תרפ: "והד'א אלכלל אלד'י קאלה ר' יהושע הו צחיח, ג'ארי עלי אלאצול אלמתקדמה ולא מכ'תלף עליה, פאעמד עליה" – "וכלל זה שאמר ר' יהושע נכון הוא, ובהתאם לכללים שקדמו ואין חולק עליו, ולכן סמוך עליו".

נמצא אפוא, שגם על כללי פירוש-המשנה רבנו הרמב"ם אומר שניתן לסמוך עליהם, וכבר הוּבח שכל כללי פירוש-המשנה הם כללים ולא שורשים באדמה, ולכן ניתן בהחלט לסמוך עליהם להעיד כאלף עדים שארבע-עשרה ההקדמות לספר-המצוות הן כללים ולא שורשים.

ו.3. אזהרה מִשְׁכחת הכללים

כמו בפירוש-המשנה שנראה בפסקה הבאה, גם בספר-המצוות רבנו קורא לִשְׁכחת ארבעת-עשר הכללים "העלמה", והנה הדוגמות מסה"מ: **1)** עמ' ח: "וד'לך בגפלתהם ען מעאני הד'ה אלאצול אלארבעה עשרה אלד'י אביינהא אלאן" – "וזאת מפני שנעלמו מהם ענייני ארבעה עשר הכללים האלה שאבארם עתה"; **2)** עמ' כה: "ולמא גפל גירנא פי הד'א אלאצל" – "ולפי שנעלם מזולתנו הכלל הזה"; **3)** עמ' מז: "ולמא אגפל גירנא הד'א אלאצל ולא אבה אליה ג'מלה ולא חלט'ה" – "ולפי שנעלם כלל זה מזולתנו ולא הרגיש בו כל עיקר ולא שׂם אליו לב".

ועתה לדוגמות מפירוש-המשנה: **מסדר נשים: 1)** עמ' נד: "ולא תגפל פי הד'ה אלפרצ'את כלהא אלאצל אלד'י קדמת לך" – "ואל תתעלם בכל הבבות האלו מן הכלל שהקדמתי לך"; **2)** עמ' קלו: "ולא תגפל ען אלאצל בנדרים הלך אחר לשון בני אדם" – "ואל תשכח את הכלל בנדרים הלך אחר לשון בני אדם"; **3)** עמ' קלט: "ולא תנסי את הכלל בנדרים הלך אחר לשון בני אדם" – "ואל תשכח את הכלל בנדרים הלך אחר לשון בני אדם".

נמצא גם כאן, שלשונות שבהם רבנו מתאר את כלליו בפירוש-המשנה, באותם הלשונות בדיוק הוא מתאר את ארבעת-עשר כלליו בספר-המצוות, ולכן ברור שגם אותם יש לתרגם כללים ולא שורשים. זאת ועוד, שתי המלים בשני המקורות הראשונים: "ולא תגפל" תורגמו בנדפס: "ואל תפשע", ושגה המתרגם שהרי במקור השלישי הרמב"ם כתב לשון אחֵר "ולא תנסי" שמשמעוֹ "ואל תשכח", בדיוק לאותו עניין שהזכיר במקור השני. ודרך אגב, נראה שמשה אבן-תבון תרגם בספר-המצוות "ואל תפשע" בעקבות שיבושי מתרגם פיהמ"ש לסדר נשים הוא יוסף בן יצחק בן אלפואל. ואסביר: במשנה שבת (ז, ב) רבנו מפרש כך: "ויתם עדד אלתסע

ואלת'לאת'ין באלתסטיר לאנה מן אבות מלאכות, **ואגפל אלתנא** תקיידה ענד אלתדוין אד' ג'עלה מן אסבאב הכותב". ושם תרגם קאפח: "ויושלם מנין השלושים ותשע בשרטוט שהוא מאבות מלאכות **והשמיטו התנא** בעת חיבור המשנה לפי שעשאו ממכשירי הכתיבה", אך בנדפס תורגם: "ואגפל אלתנא" – **"ופשע התנא" (!).** עוד מצאנו שאומר רבנו שם (יט, א): "ומתי מא **אגפל אלסכין** יג'אב בשבת", ושם תרגם קאפח: "ואם **שכח הסכין** מביאו בשבת", ובנדפס תורגם: "אגפל אלסכין" – **"ובשפשע בסכין",** וקאפח העיר שם: "בנדפס 'ובשפשע בסכין' ואינו נכון, כי אין בהוראת 'אגפל' עניין פשיעה, ועניינה שכחה הקרובה לאונס".

ו.4. תזכורת שהכלל כבר נתבאר

בעשרה מקומות בספר-המצוות, הרמב"ם מזכיר לנו כי כלל מסוים מארבעת-עשר הכללים כבר נתבאר בדבריו לעיל, ולכן הוא אינו מבארו שוב. להלן התזכורות הללו שנמצאו בסה"מ:

1) עמ' יב: "וקד ביינא מעני הד'א אלאצל וברהננאה" – "וכבר בארנו ענין הכלל הזה והוכחנוהו"; **2)** עמ' מה: "עלי מא ביינא פי אלאצל אלתאסע מן הד'ה אלאצול אלתי נחן מחאולין תביינהא" – "כדרך שבארנו בכלל התשיעי מן הכללים הללו שאנו עוסקים בביאורם"; **3)** עמ' ריא: "כמא ביינא פי אלאצל אלתאסע" – "כמו שבארנו בכלל התשיעי"; **4)** עמ' רכט: "כמא ביינא פי אלאצל אלתאסע מן אלאצול אלמתקדמה להד'א אלמקאלה" – "כמו שבארנו בכלל התשיעי מן הכללים שקדמו למאמר זה"; **5)** עמ' רלא: "וקד ביינא פי אלאצל אלתאסע" – "וכבר ביארנו בכלל התשיעי"; **6)** עמ' רס: "לכנא מא עדדנאה לאלעלה אלתי ביינא פי אלאצל אלת'אני" – "אבל לא מנינו אותו מהטעם שביארנו בכלל השני"; **7)** עמ' רעה: "וביינא ד'לך אגיא ביאן פי אלאצל אלתאסע מן אלאצול אלד'י קדמנא להד'ה אלמקאלה, פאלתמסה מן הנאך" – "וביארנו את זה באר היטב בכלל התשיעי מן הכללים שהקדמנו למאמר הזה, עיין עליו שם"; **8)** עמ' רעה: "כמא ביינא פי אלאצל אלתאסע" – "כמו שביארנו בכלל התשיעי"; **9)** עמ' רצב: "כמא ביינא פי אלאצל אלתאסע" – "כמו שביארנו בכלל התשיעי"; **10)** עמ' שכה: וקד ביינא פי אלאצל אלתאסע" – "וכבר ביארנו בכלל התשיעי".

מן הדוגמות הבאות שהועתקו מפיהמ"ש עולה, שהרמב"ם נוקט בגישה הדידקטית האמורה בספר-המצוות גם בפירוש-המשנה שקדם לספר-המצוות, וכבר נתבאר שיש לתרגם את כללי פירוש-המשנה במילה "כלל", ולא במילה "שורש" או "עיקר". כלומר, גם מזהות לשונית זו עולה בבירור שהרמב"ם התכוון לתרגם את ארבעת-עשר כללי ספר-המצוות במילה "כלל".

להלן הדוגמות מפירוש-המשנה ויש עוד רבות: **מסדר מועד: 1)** עמ' קעג: "קד תבינת אצול הד'ה אלקול" – "כבר נתבארו כללי דין זה"; **2) מסדר קדשים: 2)** עמ' ריא: "וקד בינא הד'א אלאצל באחסן כלאם" – "וכבר ביארנו כלל זה באר היטב"; **3)** עמ' רמט: "וקד תבינת הד'ה אלאצול פי מואצ'עהא" – "וכבר נתבארו כללים אלו במקומן"; **מסדר טהרות: 4)** עמ' קלז: "ואצול ד'לך כלה קד תבינת" – "וכבר נתבארו כללי כל זה"; **5)** עמ' קעו: "עלי מא אצלנא פי אלצדר [...] וקד שרחנא הד'ה אלאצול פי צדר כלאמנא" – "כפי הכללים שביארנו בהקדמה [...] וכבר ביארנו כללים אלו בהקדמת דברינו"; **6)** עמ' קעז: "והד'א אצל קד בינאה ואטלנא פי

שרחה פי צדר כלאמנא" – "וכבר ביארנו כלל זה והארכנו בפירושו בהקדמת דברינו"; **7)** עמ' רפא: "וקד בינא אן אלאצל ענדנא" – "וכבר ביארנו שהכלל אצלינו"; **8)** עמ' רצז: "וקד בינא אצול ד'לך כלה" – "וכבר ביארנו כללי כל זה"; **9)** עמ' תריד: "וקד בינא הד'ה אלכללות פי מואצ'עהא" – "וכבר ביארנו כללות אלו במקומותיהן"; **10)** עמ' תרלב: "וקד תבינת הד'ה אלאצול פי צדר הד'א אלסדר" – "וכבר נתבארו כללים אלו בהקדמת סדר זה"; **11)** עמ' תרנ: "וקד בינא הד'א אלאצל פי אכ'ר מקוות" – "וכבר ביארנו כלל זה בסוף מקוות".

ו.5. זירוז להבנת ולזכירת הכללים

מצאנו בספר-המצוות ארבע פעמים שרבנו מזרז להבנת ולזכירת כלל מארבעת-עשר כללי הקדמתו לספר, כגון אמרו: "הבן כלל זה", "שים כלל זה נגד עיניך" וכיו"ב, והנה הן:

1) עמ' כו: "פאפהם הד'א אלאצל אנה עמוד התווך פי מא נחן בסבילה" – "והבן כלל זה, כי הוא עמוד התווך במה שאנחנו עוסקים בו"; **2)** עמ' מב: "ואג'על הד'א אלאצל בג'מלתה חד'א עיניך דאימא פאנה מפתאח כביר ג'דא לתחקיק עדד אלמצוות" – "שים כלל זה בכללותו נגד עיניך תמיד, כי הוא מפתח גדול מאד לבירור אמיתת מנין המצוות"; **3)** עמ' נה: "פאעלם הד'ה אלמקדמה ואחפט'הא מע אלאצול אלמתקדמה פי כל מא יאתי ד'כרה" – "דע הקדמה זו וזכור אותה עם הכללים שקדמו בכל מה שנזכיר לקמן"; **4)** עמ' קנד: "פאפהם הד'א אלאצל וחצלה" – "והבן כלל זה ודעהו [נאמר על הכלל השלישי]".

כפי שנראה לקמן, גם בפיהמ"ש יש לשונות כאלה ביחס לכללי פיהמ"ש. התנסחותו של רבנו באופנים לשוניים זהים לארבעת-עשר כללי ספר-המצוות מלמדת, שלדעת רבנו יש לתרגמם במילה "כלל". הנה אפוא כמה דוגמות מפיהמ"ש, ויש עוד עשרות רבות של דוגמות דומות:

מסדר זרעים: 1) עמ' תכג: "פאפהם הד'ה אלאצל" – "והבן כלל זה"; **2) מסדר נשים:** עמ' רמו: "פאחפט' הד'ה אלאצול כלהא וחצלהא" – "וזכור את הכללים האלו והבינם"; **מסדר נזיקין: 3)** עמ' קכב: "פאחפט' ג'מלה' הד'ה אלאצול אלמג'לובה פי הד'א אלמוצ'ע ואל ילוזו מעיניך" – "וזכור כל הכללים האלו המובאים כאן, ואל ילוזו מעיניך"; **4)** עמ' קכב: "ואעתבר ד'לך באלאצול אלמתקדמה" – "והבן את זה לפי הכללים שקדמו"; **5)** עמ' קלא: "פחצל הד'ה אלאצול ולא תד'הב עיניך" – "והבן את הכללים האלו ולא ילוזו מעיניך"; **מסדר קדשים: 6)** עמ' שס: "פאחפט' הד'ה אלאצול ואג'עלהא נצב עיניך" – "וזכור כללים אלו ושימם נגד עיניך"; **מסדר טהרות: 7)** עמ' קנג: פחצל הד'א אלאצל ותפהמא ג'דא" – "דע כלל זה והבן אותו היטב"; **8)** עמ' תלב: "האד'אן אצלאן אג'עלהמא חד'א עיניך" – "שים שני כללים אלו לנגד עיניך"; **9)** עמ' תקנד: "פאפהם הד'א אלאצל ותצפחה" – "והבן כלל זה ודקדק בו"; **10)** עמ' תרעא: "פאחפט' הד'ה אלאצול כלהא ואפהמהא ולא תחוג'ני לתכרירהא" – "וזכור כללים אלו והבן אותם ואל תצריכני לחזור עליהן".

ו.6. הודעה על קביעת הכללים

במהלך סה"מ רבנו מפנה לארבעת-עשר הכללים שקבע בראש ספרו, הנה הדוגמות:

1) עמ' לח: "עלי מא אצלנא פי הד'א אלאצל" – "כפי שקבענו בכלל הזה"; **2)** עמ' רכז: "לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר, עלי מא אצלנא פי אלמקדמאת אלתי קדמנא להד'א אלמצוות" – "לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר, כפי הכללים שקבענו בהקדמות שהקדמנו למצוות אלו".

בתרגומו של אבן-תבון הוא מתרגם "עלי מא אצלנא" (שבדוג' 1): "כפי מה שהשרשנו בזה השורש", ואיך יעלה על הדעת תרגום אירופי מסורבל שכזה? האם לא ברור שיש לתרגם כאן כמו שקאפח תרגם לעיל? מכל מקום, הנה דוגמות ללשונות דומים בפירוש-המשנה, אשר כבר הוּבח שיש לתרגם את כלליו במילה "כלל", והן ראיה לצדקת תרגומו של קאפח התימני:

מסדר נזיקין: 1) עמ' רכו: "יבין לך אלאצל אלמאצל ענדנא" – "יתבאר לך הכלל הקבוע אצלינו"; **מסדר טהרות: 2)** עמ' רסח: "עלי מא תאצל" – "כפי הכלל שנקבע"; **3)** עמ' שא: "עלי מא קד אצלנא ובינא פי צדר הד'א אלסדר" – "כפי הכללים שקבענו וביארנו בהקדמת סדר זה"; **4)** עמ' שצ: "לאנה קד אצל" – "לפי שכבר קבע כלל"; **5)** עמ' שצו: "קד אצל" – "כבר קבע כלל"; **6)** עמ' תנו: "וקד תאצל ענדנא אצל" – "וכבר נקבע אצלינו כלל"; **7)** עמ' תסב: "ואלאצל אלת'אלת' אן כל מא קלנאה ואצלנאה פי צדר הד'א אלסדר" – "והכלל השלישי שכל מה שאמרנו וקבענו בהקדמת סדר זה".

ז. כל שאר הכללים שנזכרו בספר-המצוות

ברשימה הבאה העתקתי את כל הכללים שנזכרו בספר-המצוות מלבד ארבעת-עשר הכללים הידועים שנזכרו פעמים רבות בסה"מ. מסתבר שישנם עוד כללים רבים מחוץ לארבעת-עשר כללי ההקדמה למצוות. בעצם עובדה זו יש לחזק את צדקת תרגומו של קאפח התימני, מפני שהיא מעידה על שיטתו הכללית של הרמב"ם לקביעת כללים בספריו, כולל בספר-המצוות. כלומר, הרמב"ם ממשיך בדרך שסלל בפירוש-המשנה גם בספר-המצוות. ובהמשך אף נראה, שיש כללים זהים – אשר מופיעים גם בספר-המצוות וגם בפירוש-המשנה בשם "כללים".

1) עמ' יד: "מע אלאצל אלד'י אפאדונאה ע"ס והו קולהם אין מקרא יוצא מידי פשוטו" – "על אף הכלל שלימדונו אותו ע"ה, והוא אמרם 'אין מקרא יוצא מידי פשוטו' [שבת סג ע"א]"; **2)** עמ' נד: "לבן אלאצל ענדנא לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר" – "אלא שכלל הוא אצלנו לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר"; **3)** עמ' נה: "ליטרד לנא אצל 'לא ענש אלא אם כן הזהיר' [...] פאעלם הד'ה אלמקדמה ואחפט'הא מע אלאצול אלמתקדמה פי כל מא יאתי ד'כרה" – "כדי שיתקיים לנו הכלל 'לא ענש אלא אם כן הזהיר' [...] דע הקדמה זו וזכור אותה עם הכללים שקדמו בכל מה שנזכיר לקמן"; **4)** עמ' סו: "ואן כאן אלאצל ענדנא התכלת אינה מעכבת את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת" – "ואף על פי שכלל הוא אצלנו התכלת אינה מעכבת את הלבן, והלבן אינו מעכב את התכלת"; **5)** עמ' פ: "אד' ואלאצל ענדנא לאו הבא מכלל עשה – עשה" – "לפי שהכלל אצלנו לאו הבא מכלל עשה – עשה"; **6)** עמ' קז: "מן אג'ל אלאצל אלד'י ד'כר אין עשה דוחה את לא תעשה ועשה" – "מחמת הכלל אשר הזכיר אין עשה דוחה את לא תעשה ועשה"; **7)** עמ' קח: "ולאו הבא מכלל עשה – עשה הוא, כמא תאצל ענדנא" – "ולאו הבא מכלל עשה – עשה הוא, כפי הכללים שאצלנו".

8) עמ' קיד: "[...] הד'א אלאצל אלד'י ביינת לך אן הד'א להיטהר שיעשה כך, ודין זה הוא המצוה" – "אלא כוונתי בכך דין טבילה, והוא שאנו נצטוינו שכל הרוצה להיטהר מטומאתו לא יתכן דבר זה אלא בטבילה במים ואז יטהר. [...] לכלל הזה שביארתי לך שזה דין בלבד, מי שרוצה להטהר שיעשה כך, ודין זה הוא המצוה"; **9)** עמ' קיז: "ואלאצל ענדנא, כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב [...]" – "והכלל אצלנו, כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב, ואם לאו, יבוא עשה וידחה את לא תעשה"; **10)** עמ' קנד: והד'א לאו הבא מכלל עשה אלד'י הו עשה כמא אצלנא" – "וזה לאו הבא מכלל עשה שהוא עשה לפי הכלל שביארנו [לעיל בדוגמה 5]"; **11)** עמ' קצג: "עלי מא תאצל ענדנא אן מיתה האמורה בתורה סתם חנק. וקד עלמת אלאצל אלד'י ביינת לך פי אלאצל אלראבע עשר מן אלאצול אלמתקדמה להד'א אלמקאלה, והו קולהם: לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר" – "כפי הכלל שאצלנו שמיתה האמורה בתורה סתם – חנק. וכבר ידעת את היסוד שבארתי לך בכלל הארבעה-עשר מן הכללים שקדמו למאמר זה, והוא אמרם: לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר"; **12)** עמ' ריג: "ומעלום אן אלהתראה אנמא הי להבחין בין שוגג למזיד. פאעלם הד'א אלאצל ולא תטלבני בתכרירה" – "וידוע שההתראה אינה אלא להבחין בין שוגג למזיד [וכן פוסק רבנו בסנהדרין ב, ב]. ודע כלל זה ואל תבקשני לחזור עליו"; **13)** עמ' רכו: "ואלאצל ענדנא לאו הבא מכלל עשה – עשה הוא" – "וכלל הוא אצלנו לאו הבא מכלל עשה – עשה הוא"; **14)** עמ' ריא: "ולכון אלאצל לא ענש אלא-אם-כן הזהיר" – "וכיוון שהכלל הוא לא ענש אלא-אם-כן הזהיר"; **15)** עמ' רכז: "לא ענש הכתוב אלא-אם-כן הזהיר, עלי מא אצלנא פי אלמקדמאת אלתי קדמנא להד'א אלמצות" – "לא ענש הכתוב אלא-אם-כן הזהיר, כפי הכללים שקבענו בהקדמות שהקדמנו למצוות אלו"; **16)** עמ' רכז: "אד' אלאצל אלצחיח ענדנא מקריבין אף-על-פי שאין בית" – "לפי שהכלל הנכון אצלנו מקריבין אף-על-פי שאין בית" (וראו הלכות מעשה הקרבנות יט, טו); **17)** עמ' רכט: "וקד צח ענדנא אן אלאצל אלצחיח אין לוקין על לאו שבכללות" – "וכבר נתברר אצלנו שהכלל הנכון אין לוקין על לאו שבכללות"; **18)** עמ' רלט: "מתעמדא עלי אלאצל אלד'י תביין פי מכות" – "סומך על הכלל שנתבאר במכות"; **19)** עמ' רנד: "ואלאצל ענדנא אין איסור חל על איסור אלא אן יכון איסור מוסיף ואיסור כולל ואיסור בת אחת עלי מא ביינא פי מוצ'עה מן מסכת כרתות פי שרחנא" – "וכלל הוא אצלנו אין איסור חל על איסור, אלא-אם-כן היה איסור מוסיף ואיסור כולל ואיסור בת אחת כמו שביארנו במקומו במסכת כרתות בפירושנו [ג, ד]", ובסה"מ שם קאפח מוסיף: "'איסור מוסיף' כגון באשה זו כיוון שנתאלמנה נאסרת לכהן גדול ומותרת לכהן הדיוט. כיוון שנתגרשה נוסף בה אסור גם לכהן הדיוט, ועדיין מותרת לאכול בתרומה. נתחללה נוסף בה אסור לאכול בתרומה. נעשית זונה הואיל ושֵם זנות פוסל גם בישראל, שאם זינת אשתו ברצון נאסרה על בעלה, לפיכך נוסף בה אסור זה גם לכהן. ו'איסור כולל' כגון האוכל חלב ביום הכפורים חייב שתים, שיום הכפורים כולל כל האוכלין. ו'איסור בת אחת' כגון הבא על אשת אחיו חייב שתים, משום אשת איש ומשום אח ששני האיסורין באין כאחת"; **20)** עמ' רנח: "וקד תביין פי אכ'ר הוריות הד'א אלאצל אן כהן הדיוט אונן לא יעבוד וכהן גדול עובד והו אונן" – "וכבר נתבאר הכלל הזה בסוף הוריות שכהן הדיוט לא יעבוד, וכהן גדול עובד כשהוא אונן".

21) עמ' רסו: "ולהד'ה אלאצול קאלוא פי גמר מכות [...] והו תפסיר גיר צחיח, לא יטרד ולא יתם אלא עלי כ'לאף אלאצול אלצחיחה אלמתברהנא פי נץ אלתלמוד" – "ולפי הכללים האלה אמרו בגמר מכות [טז ע"ב] 'אבל פוטיתא לוקה ארבע נמלה לוקה חמש צרעה לוקה שש' [...] וזה פירוש שאינו נכון, לא ייתכן ולא יתקיים אלא בהיפך הכללים הנכונים המבוארים בלשון התלמוד"; **22)** עמ' רסו: "וקד תביין בטלאן הד'א, ואנה לא יצ'רב שתי מלקיות על לאו אחד בוג'ה [...] וקד קדמנא נחן הד'א אלאצל ובייאנה מראת" – "וכבר נתבאר ביטול דבר זה, ושאין לוקין שתי מלקיות על לאו אחד כלל [...] וכבר הקדמנו אנו כלל זה וביארנוהו כמה פעמים"; **23)** עמ' רסט: "פאחפט' הד'ה אלאצול ותפהם הד'ה אלמעאני לאנה דבר דבור על אפניו" – "לכן זכור כללים אלו והבן ענייינים אלה, לפי שהוא דבר דבור על אפניו"; **24)** עמ' רעג: "והנא ינבגי לי אן אנבה עלי אצל כביר לם יתקדם לי ד'כרה, וד'לך אן קולה תעאלי לא תבשל גדי בחלב אימו [...] פלהד'א אלאצל [...] כמא אצלנא" – "וכאן ראוי לי להעיר על כלל גדול שעדיין לא הזכרתיו, והוא, שאמרו יתעלה לא תבשל גדי בחלב אימו [...] ולפי הכלל הזה [...] כפי הכלל שקבענו"; **25)** עמ' רעד: "פתפהם ג'מיע הד'ה אלאצול ואחפט'הא" – "והבן כל הכללים הללו וזכור אותם"; **26)** עמ' רעה: "וקד תקדם לך אלאצל 'כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא מצות לא תעשה" – "וכבר קדם לך הכלל [בסוף הכלל השמיני] 'כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא מצות לא תעשה'"; **27)** עמ' רעז: "עלי אצולנא לא ענש הכתוב אלא-אם-כן הזהיר" – "לפי הכללים אצלנו לא ענש הכתוב אלא-אם-כן הזהיר"; **28)** עמ' רפ: "והד'א איצ'א לוקין עליו בשרט אן יכון ת'ם מעשה כמא ד'כרנא, עלי מא תאצל מן אלאצול פי מסכת שבועות" – "וגם זה לוקין עליו בתנאי שיהא שם מעשה כמו שהזכרנו, כפי הכללים שנתבארו במסכת שבועות"; **29)** עמ' רפב: "כמא תביין הנאך בחסב אלאצול אלמתקדרה פי אהלות" – "כמו שנתבאר שם לפי הכללים המבוארים באהלות"; **30)** עמ' רפד: "ואעלם אן אלאצל ענדנא, כל מצות לא תעשה שיש בה קיום עשה [...]" – "ודע כי הכלל אצלנו, כל מצות לא תעשה שיש בה קיום עשה, כל זמן שקיים עשה שבה אינו לוקה, ואם לא קיימו לוקה"; **31)** עמ' שמ: "פאחפט' הד'ה אלאצול כלהא וכן להא ד'כרא" – "כל חטא שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת קבועה חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי [...] דע כל הכללים האלו, והוי זכור אותם".

ח. כללים זהים שנזכרו בפיהמ"ש ובסה"מ בשם כללים

ברשימה הבאה לפניכם העתקתי כללים שמופיעים בספר-המצוות, וייחודם הוא בכך שהם מופיעים גם בפירוש-המשנה בשם "כללים". כלומר, רבנו הרמב"ם שזר ושיבץ בספר-המצוות כללים הלכתיים, ולאותם הכללים שבספר-המצוות הוא קורא בשם "כללים" בפירוש-המשנה, ומזאת נוסיף ונלמד על דרכו ושיטתו לקרוא להלכותיו או לנוסחותיו ההלכתיות בשם "כללים". יתר-על-כן, לאור העובדה שאבן-תבון תרגם גם את כללי ספר-המצוות הנוספים (דהיינו מלבד ארבעה-עשר כללי ההקדמות) כ"שורשים", וכפי שיוכח לקמן הוא שגה בכך מפני שיש לתרגמם "כללים" – ניתן להניח בסבירות קרובה לוודאי, שהוא גם לא דייק בתרגומו לארבעת-עשר כללי הקדמת ספר-המצוות, בתרגמו אותם "שורשים" במקום תרגומם הנכון "כללים". להלן הכללים שמובאים בספר-המצוות ואשר נמצאו גם בפירוש-המשנה בשם "כללים":

1.א) עמ' נד: "לכן אלאצל ענדנא לא ענש הכתוב אלא-אם-כן הזהיר" – "אלא שכלל הוא אצלנו לא ענש הכתוב אלא-אם-כן הזהיר"; **1.ב)** עמ' נה: "ליטרד לנא אצל לא ענש אלא-אם-כן הזהיר" – "כדי שיתקיים לנו הכלל לא ענש אלא-אם-כן הזהיר"; **1.ג)** עמ' קצג: "וקד עלמת אלאצל אלד'י ביינת לך פי אלאצל אלראבע עשר מן אלאצול אלמתקדמה להד'א אלמקאלה, והו קולהם: לא ענש הכתוב אלא-אם-כן הזהיר" – "וכבר ידעת את היסוד שבארתי לך בכלל הארבעה-עשר מן הכללים שקדמו למאמר זה, והוא אמרם: לא ענש הכתוב אלא-אם-כן הזהיר"; **1.ד)** עמ' ריא: "ולכון אלאצל לא ענש אלא אם כן הזהיר" – "וביוון שהכלל הוא לא ענש אלא-אם-כן הזהיר"; **1.ה)** עמ' רכז: "לא ענש הכתוב אלא-אם-כן הזהיר, עלי מא אצלנא פי אלמקדמאת אלתי קדמנא להד'א אלמצות" – "לא ענש הכתוב אלא-אם-כן הזהיר, כפי הכללים שקבענו בהקדמות שהקדמנו למצוות אלו"; **1.ו)** עמ' רעז: "עלי אצולנא לא ענש הכתוב אלא-אם-כן הזהיר" – "לפי הכללים אצלנו לא ענש הכתוב אלא-אם-כן הזהיר".

2.א) עמ' פ: "אד' ואלאצל ענדנא לאו הבא מכלל עשה – עשה" – "לפי שהכלל אצלנו לאו הבא מכלל עשה – עשה"; **2.ב)** עמ' קח: "ולאו הבא מכלל עשה – עשה הוא, כמא תאצל ענדנא" – "ולאו הבא מכלל עשה – עשה הוא, כפי הכללים שאצלנו"; **2.ג)** עמ' קנד: "והד'א לאו הבא מכלל עשה אלד'י הו עשה כמא אצלנא" – "וזה לאו הבא מכלל עשה שהוא עשה לפי הכלל שבארנו [לעיל בדוגמה 2]"; **2.ד)** עמ' רכו: "ואלאצל ענדנא לאו הבא מכלל עשה – עשה הוא" – "וכלל הוא אצלנו לאו הבא מכלל עשה – עשה הוא".

3) עמ' קז: "מן אג'ל אלאצל אלד'י ד'כר אין עשה דוחה את לא תעשה ועשה" – "מחמת הכלל אשר הזכיר אין עשה דוחה את לא תעשה ועשה".

4) עמ' קיז: "ואלאצל ענדנא, כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב [...]" – "והכלל אצלנו, כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב, ואם לאו, יבוא עשה וידחה את לא תעשה".

5) עמ' רכט: "וקד צח ענדנא אן אלאצל אלצחיח אין לוקין על לאו שבכללות" – "וכבר נתברר אצלנו שהכלל הנכון אין לוקין על לאו שבכללות".

6) עמ' רנד: "ואלאצל ענדנא אין איסור חל על איסור אלא אן יכון איסור מוסיף ואיסור כולל ואיסור בת אחת עלי מא ביינא פי מוצ'עה מן מסכת כרתות פי שרחנא" – "וכלל הוא אצלנו אין איסור חל על איסור, אלא-אם-כן היה איסור מוסיף ואיסור כולל ואיסור בת אחת כמו שביארנו במקומו במסכת כרתות בפירושנו [ג, ד]".

7) עמ' רעה: "וקד תקדם לך אלאצל כל מקום שנאמר השמר, פן ואל אינו אלא מצות לא תעשה" – "וכבר קדם לך הכלל כל מקום שנאמר השמר, פן ואל אינו אלא מצות לא תעשה".

8) עמ' שמ: "פאחפט' הד'ה אלאצול כלהא וכן להא ד'כרא" – "כל חטא שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת קבועה חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי [...] דע כל הכללים האלו, והוי זכור אותם". [הערה לגבי דוגמה 7 לעיל: הכלל האמור שם מובא בסוף הכלל השמיני].

והנה רשימת כללי ספר-המצוות שראינו לעיל, בהופעתם בפירוש-המשנה:

1) מכות ג, א: "עלי אלאצל אלד'י ענדנא [...] והו קולנא לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר" – "לפי הכלל שאצלינו [...] והוא מה שאנו אומרים לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר".

2.א) זבחים יד, ט: "ומן אצול פקהנא לאו הבא מכלל עשה, עשה" – "ומן הכללים בתורתנו לאו הבא מכלל עשה, עשה"; **2.ב)** חולין ה, א: "ואלאצל ענדנא לאו הבא מכלל עשה עשה" – "וכלל הוא אצלינו לאו הבא מכלל עשה עשה".

3.א) שבת יט, ה: "ואלאצל ענדנא לא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה" – "וכלל הוא אצלינו לא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה"; **3.ב)** פסחים ז, י: "ואלאצל ענדנא אין עשה דוחה את לא תעשה ועשה" – "וכלל הוא אצלינו אין עשה דוחה את לא תעשה ועשה"; **3.ג)** ראש השנה ד, ח: "ואלאצל ענדנא לא אתי עשה ודחי לא תעשה ועשה" – "וכלל הוא אצלינו לא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה"; **3.ד)** בבא מציעא ב, י: "ומן אצולנא אין עשה דוחה את לא תעשה ועשה" – "ומן הכללים אצלינו אין עשה דוחה את לא תעשה ועשה".

4.א) נגעים ז, ה: "ומן אצולנא כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם יכול אתה לקיים שניהם מוטב, ואם לאו יבוא עשה וידחה את לא תעשה" – "ומן הכללים אצלינו כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם יכול אתה לקיים שניהם מוטב, ואם לאו יבוא עשה וידחה את לא תעשה"; **4.ב)** נזיר ו, ה: "ואלאצל פי ג'מיע אלשריעה קולהם בכל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה, אם יכול אתה לקיים את שניהם מוטב ואם לאו – יבוא עשה וידחה את לא תעשה" – "וכלל הוא בכל התורה כולה אמרם, בכל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה, אם יכול אתה לקיים את שניהם מוטב ואם לאו – יבוא עשה וידחה את לא תעשה".

5) מכות ג, א: "ילזם אן תחצל הד'ה אלאצול אלכת'ירה אלתי אד'כרהא [...] ואלקסם אלסאדס לאו שבכללות אין לוקין עליו" – "צריך אתה לדעת את הכללים המרובים האלו שאזכיר [...] והחלק הששי לאו שבכללות אין לוקין עליו".

6.א) יבמות ג, יג: "לאנה ואן כאן אלאצל ענדנא אין איסור חל על איסור פנחן נעתקד איסור כולל ואיסור מוסיף ואסור בת אחת, ובהד'ה אלת'לאת'ה אצול יתחייב קרבנות הרבה, וסנבין הד'ה אלאצול כלהא פי ת'אלת' כרתות" – "ואף-על-פי שכלל הוא אצלינו אין איסור חל על איסור, הרי אנו סוברים איסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת, ועל-פי שלושת הכללים האלו יתחייב קרבנות הרבה, ויתבארו כל הכללים הללו בשלישי דכרתות"; **6.ב)** זבחים יג, ב: "והנאך נבין אן איסור כולל מן אלאצול אלמעול עליהא פי ג'מיע אלאשיא" – "ושם נאמר שאסור כולל מן הכללים שהם למעשה בכל העניינים"; **6.ג)** כרתות ג, ד: "לאן מן אצולנא אין אסור חל על אסור" – "כי מן הכללים אצלינו אין איסור חל על איסור"; **6.ד)** שם: "פאחפט' הד'ה אלאצול ואג'עלהא נצב עיניך, לאנא לא יג'תמע פי אלפעל אלואחד חרמאנאת כת'ירה אלא באחד הד'ה אלת'לת'ה אצול או בבלהא, והי איסור בת אחת ואיסור כולל ואיסור מוסיף" – "וזכור כללים אלו ושימם נגד עיניך, לפי שלא יצטרפו בפעולה אחת אסורים רבים אלא באחד משלשה כללים אלו או בכולם, והם איסור בת אחת ואיסור כולל ואיסור מוסיף"; **6.ה)** שם, ה: "אלפרצ'ה אלאולי

ג'אריה עלי אצלין מן תלך אלת'לת'ה אלאצול, והמא איסור בת אחת ואיסור מוסיף" – "הבבא הראשונה היא על שני כללים מאותם שלשת הכללים, והם איסור בת אחת ואיסור מוסיף".

7.א) מכות ג, א: "כל מקום שנאמר 'השמר', 'פן' ו'אל' אינו אלא מצות לא תעשה" – "כל מקום שנאמר 'השמר', 'פן' ו'אל' אינו אלא מצות לא תעשה"; **7.ב)** זבחים יד, ט: "וקד בינא פי אכ'ר מכות אן אלאצל ענדנא, כל מקום שנאמר 'השמר', 'פן' ו'אל' אינו אלא מצות לא תעשה" – "וכבר ביארנו בסוף מכות שכלל הוא אצלינו, כל מקום שנאמר 'השמר', 'פן' ו'אל' אינו אלא מצות לא תעשה"; **7.ג)** נגעים ז, ד: "וקד אצלנא פי מסכת מכות אן כל מקום שנאמר 'השמר', 'פן' ו'אל' אינו אלא מצות לא תעשה" – "וכבר הזכרנו את הכלל במסכת מכות, כל מקום שנאמר 'השמר', 'פן' ו'אל' אינו אלא מצות לא תעשה".

8) יבמות ד, ב: "אלאצל ענדנא, כל שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי" – "כלל הוא אצלינו, כל שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי".

ט. מדוע שגה המתרגם הראשון בתרגומו?

נראה לי שטעותו של המתרגם משה אבן-תבון נובעת מכך שבאחד המקומות הראשונים שיש לתרגם את המילה "אַצֶל" **בספר-המצוות,** אבן יש לתרגמה בזיקה לעולם הצומח. ברם, אבן-תבון לא ידע ולא יבין, כי כפי שנראה לקמן גם תרגומו שם אינו מדויק. מכל מקום, ייתכן שזיקת המילה "אַצֶל" לעולם הצומח בתחילת ספר-המצוות השפיעה על תרגומו משם ואילך, ולכן הוא תרגם את כל שאר המופעים של המילה "אַצֶל" ללא הבחנה ובהשאלה מעולם הצומח.

וכך נאמר בסה"מ (עמ' טו): "ולעלך תט'ן אנא נהרב מן עדהא לכונה גיר מתיקנה וכון אלחכם אלמסתכ'רג' בתלך אלמדה צחיח או ליס בצחיח, ליס הד'ה היא אלעלה, בל אלעלה כון כל מא יסתכ'רג' פרוע מן אלאצול אלתי נאמרו לו למשה בסיני בביאן והי שש מאות ושלש עשרה מצות", **וכך תרגם אבן-תבון:** "ואולי תחשוב שאני בורח מלמנותן להיותן בלתי אמיתיות והיות הדין היוצא במידה ההיא אמת או בלתי אמת, אין זו הסיבה, אבל הסיבה כי כל מה שיוציא אדם הם ענפים מן השרשים שנאמרו לו למשה בסיני בביאור והם תרי"ג מצות", **וכך תרגם קאפח:** "ושמא תחשוב שאנו נמנעים מלמנותן מפני שאינן ברורות, ומפני שהדין הנלמד באותה המידה אולי נכון ואולי בלתי נכון, לא זאת היא הסיבה, אלא הסיבה מפני שכל מה שנלמד הם ענפים מן העיקרים שנאמרו לו למשה בסיני בפירוש, והם שש-מאות-ושלוש-עשרה מצוות".

כלומר, הרמב"ם מבאר שהוא נמנע מלמנות את כל המצוות שנלמדו באחת משלוש-עשרה המידות, מפני ש"אז היה מגיע מספר המצוות לאלפים רבים" (סה"מ עמ' יד), וברור אפוא שכל האלפים הללו הן מצוות דרבנן, למעט אלה שנאמר בהם בפירוש שהם "גוף תורה או שזה מדאורייתא" (סה"מ עמ' יג). נמצא, שמצוות אלה הן דרבנן ונקראו "ענפים מן השורשים" לפי תרגומו של תבון, או "ענפים מן העיקרים" לפי תרגומו של קאפח. ולפי דעתי תרגומו של קאפח מדויק יותר, מפני שענפים אינם יוצאים מן השורשים כי אם מן הגזעים דהיינו העיקרים.

סוף דבר

בתום עבודתי להוכיח את צדקת תרגומו של קאפח, לפיו יש לתרגם את המלה "אַצֶל" במילה "כלל" ולא במלים "שורש" או "עיקר", הנני נזכר בדברי רבנו הרמב"ם בתחילת מאמרו הנפלא בעניין תחיית-המתים, וכֹה דברי רבנו שם:

"אין זה בלתי מצוי שיתכוון אדם לבאר את העניינים, כלומר עניין משפט מסוים בדברי הסבר פשוטים וברורים, שדייק בהם להסיר כל ספק ולסלק כל אפשרויות ביאור אחר, ואף-על-פי-כן יבארו בו חולֵי הנפשות מאותם דברי ההסבר היפך המשפט אשר נתכוון לבארו. וכבר אירע כיוצא בזה בדברי ה' יתעלה, והוא, כאשר נתכוון רבן של כל הנביאים להודיענו במצוות ה' שהוא יתעלה אחד ואין כיוצא בו, ולסלק מדעתנו אותן הסברות הבטֵלות אשר סברום בעלי השניוּת, אמר בבארו את היסוד הזה: 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד' [דב' ו, ד]. והנה למדו הנוצרים בפסוק זה כי ה' יתעלה שלישי לשלושה, ואמרו: אמר 'יְיָ', ואמר 'אֱלֹהֵינוּ', ואמר 'יְיָ' – הרי אלו שלושה שמות; ואמר אחרי-כן 'אֶחָד' – ראיה שהם שלושה ושהשלושה אחד, יתעלה ממה שסכלו. ואם זה אירע בדברי ה', קל וחומר שיארע כיוצא בזה בדברי אדם".

ואכן, מתרגמי הרמב"ם הראשונים והאחרונים לא ראו אור בהיר והוא בשחקים, ואם עוד ניתן לדון לכף זכות את המתרגמים הראשונים העילגים והמסורבלים, שלא היה להם את קאפח התימני שיורה להם את דרכם בלשון הערבית, מה נֹאמר על המתרגמים האחרונים?

שחצני האקדמיה למיניהם ממשיכים ללכת בדרכי המתרגמים הראשונים בהתעקשות בלתי מובנת, כאילו רק כדי להראות שתרגומו של התימני איננו התרגום הטוב ביותר... והם, שרק לאחרונה למדו ערבית לצורך "תרגומם" ולא דיברו ערבית מינקותם; ואף עברית תקנית אין בפיהם אלא בלעגי שפה ידבֵּרוּ עד שלדעת חז"ל ורבנו אינם יכולים לשמש כש"ץ; ואף רחוקים משבילי מחשבתו של רבנו כרחוק מזרח ממערב – היעלה על הדעת שדווקא הם יצליחו להוציא דבר מתוקן מתחת ידם? המעֻוות יבאר את המתוקן? העבור יבהיר את הצלול? עולם הפוך ראו חז"ל ועולם הפוך נשאר, יציבא בארעא **וגיורֵי** בשמי שמיא, עַד תמלא הארץ דעה את ה'.

ועל מה שאמר הרמב"ם לעיל "חולֵי הנפשות", מעיר קאפח שם: "בעלי דעות קדומות בלתי-הגיוניות, הבנויות על הזיות והבלים", ואלה המתרגמים האירופיים למיניהם אשר מתעקשים לסטות מדרך תרגומו של קאפח, אף שלא היו מסוגלים לתרגם פרק אחד בלעדיו – נגועים המה ואבותיהם בדעות קדומות ובטומאת שחץ-הלב האירופי. רואים הם את עצמם כחלק מהגזע הארי הנבחר, וכל מה שהם מוציאים מתחת ידם קדוש ומושלם, ואמת מארץ תצמח ותִטפח על פני כל היהירים והרברבנים הרחוקים מדרך האמת, והמתעים את הרבים מלילך בה.

לא ראו אור בהיר והוא בשחקים – האמת הייתה נגד פניהם לאורך כל הדרך: התשובה כיצד לתרגם את ארבע-עשרה הקדמות רבנו לספר-המצוות, נמצאת בעמ' הראשון במבואו של קאפח לספר-המצוות! שם הוא מעתיק את **לשון רבנו** בתשובה ובה רבנו בכבודו ובעצמו מתאר פעמיים ככללים את אותן ארבע-עשרה ההקדמות לסה"מ, והנה שוב דברי רבנו לפניכם:

"ארבעה עשר פרקים יש בהן **כללים גדולים** [...] שלא תפשו **כללים** שראוי להישען עליהן".

ועל-פי שניים עדים יקום דבר, וצדקת תרגומו של התימני קמה וניצבה כתוכחה דוממת לאותם גסי רוח אשר אובלין וזוללין מן התורה, ומתייחסים בזלזול לכל מי שלא זורם בעורקיו דם אירופי טמא של גויים ארורים. נדמה להם שהגיגיהם השחצניים ויוקרתם המדומה הם חזות הכל.

ולכאורה הקורא עלול לתמוה: מדוע הנני מתעכב על עניין שולי יחסית, תרגום של מילה אחת, מרכזית כבל שתהיה, האם ראוי לייחד לה כל-כך הרבה מלים? ובכן, סמנטיקה איננה עניין של מה בכך, סמנטיקה כזו או אחרת מפילה ממשלות וממליכה מלכים, שאלו כל פרופ' ועיתונאי ופוליטיקאי על כוחה של מילה, ועל השימוש המתוחכם שעושים בהן הנוכלים הללו למיניהם, אשר שוקלים לרעה כל ניב וביטוי שיוצא מפיהם. האמירה שיש לתרגם את ארבעת-עשר כללי הרמב"ם בספר-המצוות דווקא כשורשים ולא ככללים, היא למעשה הבעת זלזול וביטול מוחלט כלפי תרגומו של קאפח התימני – והיא נובעת מאהבת הממון והשלטון, מאהבת הכבוד והרהב וההִתנשאות, ויותר מכולם **משׂנאת דרך האמת** אשר מכה את עיני אדום בסנוורי סדום.

לקראת סיום, אציין שבפרויקט השו"ת ביקשו להכניס תחילה את מהדורת הדפוסים לפירוש-המשנה להרמב"ם. ובזכות איזה דרדעי אורתודוקסי אשר נותרו בו כמה רסיסי דעת אשר נוצצים ונעלמים, הצדק וההיגיון ניצחו לבסוף, והוּכנסה לפרויקט מהדורתו של קאפח. אך לצערי, עד היום לא ראו אור היושבים בפרויקט השׂוטים, שהרי הם הכניסו למאגרם את מהדורות התרגום הישנות והמעֻוותות למורה-הנבוכים וספר-המצוות. ביצד לא היה ברור להם שיש להכניס את תרגומו של קאפח?! ואין לי ספק שאם סיומת שֵׁם משפחתו הייתה "סקי" או "ביץ'" או "שטיין" וכיו"ב, ספריו היו נכנסים ראשונים למאגר. מצד שני, אם הוא היה נמנה על אותם גיורֵי בשמי שמיא, תרגומיו היו עקושים ויקושים כדרכם וכעלילותם של העילגים.

והנה דברי רבנו במורה (עמ' ז) על הכסילים שלא ראו אור אף שהוא בשחקים לנגד עיניהם:

"אבל אותם שלא ראו אור אף פעם אלא הם מגששים באפֵלתם, והם אשר נאמר בהם: 'לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ' [תה' פב, ה], ונעלם מהם האמת לגמרי על אף עוצם בהירותו, כמו שאמר בהם: 'וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר, בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים' [איוב לז, כא]" וכו'.

"עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֲהֲבוּ פֶּתִי וְלֵצִים לָצוֹן חָמְדוּ לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ דָּעַת [...] יַעַן קָרָאתִי וַתְּמָאֲנוּ נָטִיתִי יָדִי וְאֵין מַקְשִׁיב, וַתִּפְרְעוּ כָל עֲצָתִי וְתוֹכַחְתִּי לֹא אֲבִיתֶם, גַּם אֲנִי בְּאֵידְכֶם אֶשְׂחָק אֶלְעַג בְּבֹא פַחְדְּכֶם, **בְּבֹא כְשׁוֹאָה פַּחְדְּכֶם** וְאֵידְכֶם כְּסוּפָה יֵאֶתֶה בְּבֹא עֲלֵיכֶם צָרָה וְצוּקָה, אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי, **תַּחַת כִּי שָׂנְאוּ דָעַת וְיִרְאַת יְיָ לֹא בָחָרוּ,** לֹא אָבוּ לַעֲצָתִי נָאֲצוּ כָּל תּוֹכַחְתִּי, וְיֹאכְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם יִשְׂבָּעוּ, כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם תַּהַרְגֵם [=מינותם של שר"י ותלמידיו תהרגם, בכך שהיא תחדיר לליבם את ההבל והתהו שמחריבים את דעתו ונפשו של אדם] וְשַׁלְוַת כְּסִילִים תְּאַבְּדֵם [כגון: אל תעלו לארץ-ישראל, הכל יהיה בסדר]" (משׂ' א).

"הִבִּיתָה אֹתָם וְלֹא חָלוּ, כִּלִּיתָם מֵאֲנוּ קַחַת מוּסָר, חִזְּקוּ פְּנֵיהֶם מִסֶּלַע מֵאֲנוּ לָשׁוּב" (יר' ה, ג).

"הֲלוֹא בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְיָ וְהַאֲבַדְתִּי חֲכָמִים מֵאֱדוֹם וּתְבוּנָה מֵהַר עֵשָׂו" (עובדיה א, ח).

נספח: כל כללי הרמב"ם בספר-המצוות

1) עמ' ו: "ואקדם אצולא ינבגי אן יעתמד עליהא פי עדד אלמצוות" – "ואקדים כללים שראוי לסמוך עליהם במנין המצוות"; **2)** עמ' ז: "ואנא אלאן אכ'ד' פי ד'כר אלאצול אלד'י ינבגי אן יעתמד עליהא פי עדד אלמצוות, והי ארבעה עשר אצלא" – "ועתה אתחיל בזכרון הכללים שראוי לסמוך עליהם במנין המצוות, והם ארבעה עשר כללים"; **3)** עמ' ח: "וד'לך בגפלתהם ען מעאני הד'ה אלאצול אלארבעה עשרה אלד'י אביינהא אלאן" – "וזאת מפני שנעלמו מהם עניני ארבעה עשר הכללים האלה שאבארם עתה"; **4)** עמ' ח–ט: "אלאצל אלאול [...] ואלאצל אלת'אני [...] ואלאצל אלת'אלת' [...] ואלאצל אלראבע [...] ואלאצל אלכ'אמס [...] ואלאצל אלסאדס [...] ואלאצל אלסאבע [...] ואלאצל אלת'אמן [...] ואלאצל אלתאסע [...] ואלאצל אלעאשר [...] ואלאצל אלחאדי-עשר [...] ואלאצל אלת'אני-עשר [...] ואלאצל אלת'אלת'-עשר [...] ואלאצל אלראבע-עשר [...] ואנא ארג'ע עלי תביין אצל אצל מנהא ואלאסתדלאל עליה אן שא אללה" – "הכלל הראשון [...] הכלל השני [...] הכלל השלישי [...] הכלל הרביעי [...] הכלל החמישי [...] הכלל השישי [...] הכלל השביעי [...] הכלל השמיני [...] הכלל התשיעי [...] הכלל העשירי [...] הכלל האחד-עשר [...] הכלל השנים-עשר [...] הכלל השלושה-עשר [...] הכלל הארבעה-עשר [...] והנני חוזר לבאר כל כלל מהם ולהביא ראיות עליו אם רצה ה'". וכך חוזר וכותב גם בראש כל אחד מארבעת-עשר הכללים, הכלל הראשון, וכו'.

5) עמ' יב: "וקד ביינא מעני הד'א אלאצל וברהננאה" – "וכבר בארנו ענין הכלל הזה והוכחנוהו"; **6)** עמ' יג: "והד'א איצ'א אצל קד והם פיה גירנא" – "וגם זה כלל שכבר שגה בו זולתנו"; **7)** עמ' יד: "מע אלאצל אלד'י אפאדונאה ע"ס והו קולהם אין מקרא יוצא מידי פשוטו" – "על אף הכלל שלמדונו אותו ע"ה, והוא אמרם 'אין מקרא יוצא מידי פשוטו' [שבת סג ע"א]"; **8)** עמ' טז: "ולהד'א אלאצל" – "ולפי הכלל הזה"; **9)** עמ' טז: "וקד גלט גירנא איצ'א פי הד'א אלאצל" – "וכבר טעה זולתנו גם בכלל הזה"; **10)** עמ' יח: "והד'א מא קצדנא תחצילה פי הד'א אלאצל" – "וזה מה שרצינו להשיגו בכלל הזה"; **11)** עמ' יח: "וקד גלט פי הד'א אלאצל" – "וכבר טעו גם בכלל הזה"; **12)** עמ' כ: "וקד גלט גירנא פי הד'א אלאצל איצ'א" – "וכבר טעה זולתנו גם בכלל הזה"; **13)** עמ' כ: "והד'א מא קצדנא ביאנה פי הד'א אלאצל" – "וזה מה שרצינו לבארו בכלל הזה"; **14)** עמ' כה: "ולמא גפל גירנא פי הד'א אלאצל" – "ולפי שנעלם מזולתנו הכלל הזה"; **15)** עמ' כו: "פאפהם הד'א אלאצל אנה עמוד התווך פי מא נחן בסבילה" – "והבן כלל זה, כי הוא עמוד התווך במה שאנחנו עוסקים בו"; **16)** עמ' לז: "וממא ינבגי אן ינצ'אף אלי הד'א אלאצל" – "וממה שראוי לספח לכלל הזה"; **17)** עמ' לח: "עלי מא אצלנא פי הד'א אלאצל" – "כפי שקבענו בכלל הזה"; **18)** עמ' מב: "ואג'על הד'א אלאצל בג'מלתה חד'א עיניך דאימא פאנה מפתאח כביר ג'דא לתחקיק עדד אלמצוות" – "שים כלל זה בכללותו נגד עיניך תמיד, כי הוא מפתח גדול מאד לבירור אמתת מנין המצוות"; **19)** עמ' מד: "והד'א אלאצל עויץ אלפהם ג'דא" – "והכלל הזה קשה מאד להבנה"; **20)** עמ' מה: "עלי מא ביינא פי אלאצל אלתאסע מן הד'ה אלאצול אלתי נחן מחאולין תביינהא" – "כדרך שביארנו בכלל התשיעי מן הכללים הללו שאנו עוסקים בביאורם".

21) עמ' מז: "ולמא אגפל גירנא הד'א אלאצל ולא אבה אליה ג'מלה ולא חלט'ה" – "ולפי שנעלם כלל זה מזולתנו ולא הרגיש בו כל עיקר ולא שם אליו לב"; **22)** עמ' מח: "והד'א אלאצל לכ'ץ לנא אמר אלקרבנות כלהא" – "והכלל הזה ברר לנו ענין כל הקרבנות"; **23)** עמ' מט: "לכן גלט פי מא יתעלק בהד'א אלאצל גלטה עט'ימה ג'דא שניעה" – "אבל טעו במה שתלוי בכלל הזה טעות גדולה מאד ומוזרה"; **24)** עמ' נב: "וקד כ'לט גירנא פי הד'א אלאצל תכ'ליט לא יחתאג' עליה רד" – "וכבר ערבב זולתנו בכלל הזה ערבוב שאין צורך להשיב עליו"; **25)** עמ' נד: "פהד'א מא ארדנא תקדימה פי הד'א אלאצל, ובה כמלת אלאצול אלתי ינפע תקדימהא פי מא נחן בסבילה" – "זהו מה שרצינו להקדימו בכלל הזה, ובו נשלמו הכללים שהקדמתם תועיל למה שאנחנו עוסקים בו"; **26)** עמ' נד: "לכן אלאצל ענדנא לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר" – "אלא שכלל הוא אצלנו לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר"; **27)** עמ' נה: "ליטרד לנא אצל 'לא ענש אלא אם כן הזהיר' [...] פאעלם הד'ה אלמקדמה ואחפט'הא מע אלאצול אלמתקדמה פי כל מא יאתי ד'כרה" – "כדי שיתקיים לנו הכלל 'לא ענש אלא אם כן הזהיר' [...] דע הקדמה זו וזכור אותה עם הכללים שקדמו בכל מה שנזכיר לקמן"; **28)** עמ' ס: "כמא ביינת פי אלאצל אלראבע" – "כמו שבארתי בכלל הרביעי"; **29)** עמ' סו: "ואן כאן אלאצל ענדנא התכלת אינה מעכבת את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת" – "ואף על פי שכלל הוא אצלנו התכלת אינה מעכבת את הלבן, והלבן אינו מעכב את התכלת"; **30)** עמ' פ: "אד' ואלאצל ענדנא לאו הבא מכלל עשה – עשה" – "לפי שהכלל אצלנו לאו הבא מכלל עשה – עשה".

31) עמ' קז: "מן אג'ל אלאצל אלד'י ד'כר אין עשה דוחה את לא תעשה ועשה" – "מחמת הכלל אשר הזכיר אין עשה דוחה את לא תעשה ועשה"; **32)** עמ' קח: "ולאו הבא מכלל עשה – עשה הוא, כמא תאצל ענדנא" – "ולאו הבא מכלל עשה – עשה הוא, כפי הכללים שאצלנו"; **33)** עמ' קיד: "[...] הד'א אלאצל אלד'י ביינת לך אן הד'א להטהר שיעשה כך, ודין זה הוא המצוה" – "אלא כוונתי בכך דין טבילה, והוא שאנו נצטוינו שכל הרוצה להטהר מטומאתו לא יתכן דבר זה אלא בטבילה במים ואז יטהר. [...] לכלל הזה שבארתי לך שזה דין בלבד, מי שרוצה להטהר שיעשה כך, ודין זה הוא המצוה"; **34)** עמ' קיז: "ואלאצל ענדנא, כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב [...]" – "והכלל אצלנו, כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב, ואם לאו, יבוא עשה וידחה את לא תעשה"; **35)** עמ' קנד: "והד'א לאו הבא מכלל עשה אלד'י הו עשה כמא אצלנא" – "וזה לאו הבא מכלל עשה שהוא עשה לפי הכלל שבארנו [לעיל בעמ' פ בסה"מ]".

36) עמ' קנד: "פאפהם הד'א אלאצל וחצלה" – "והבן כלל זה ודעהו"; **37)** עמ' קצג: "עלי מא תאצל ענדנא אן מיתה האמורה בתורה סתם חנק. וקד עלמת אלאצל אלד'י ביינת לך פי אלאצל אלראבע עשר מן אלאצול אלמתקדמה להד'א אלמקאלה, והו קולהם: לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר" – "כפי הכלל שאצלנו שמיתה האמורה בתורה סתם – חנק. וכבר ידעת את היסוד שבארתי לך בכלל הארבעה-עשר מן הכללים שקדמו למאמר זה, והוא אמרם: לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר"; **38)** עמ' ריג: "ומעלום אן אלהתראה אנמא הי להבחין בין שוגג למזיד. פאעלם הד'א אלאצל ולא תטלבני בתכרירה" – "וידוע שההתראה אינה אלא להבחין בין שוגג

למזיד. ודע כלל זה ואל תבקשני לחזור עליו"; **39)** עמ' רכו: "ואלאצל ענדנא לאו הבא מכלל עשה, עשה הוא" – "וכלל הוא אצלנו לאו הבא מכלל עשה, עשה הוא"; **40)** עמ' ריא: ולכון אלאצל לא ענש אלא אם כן הזהיר" – "וכיוון שהכלל הוא לא ענש אלא אם כן הזהיר"; **41)** עמ' ריא: "כמא ביינא פי אלאצל אלתאסע" – "כמו שבארנו בכלל התשיעי"; **42)** עמ' רכז: "לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר, עלי מא אצלנא פי אלמקדמאת אלתי קדמנא להד'א אלמצות" – "לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר, כפי הכללים שקבענו בהקדמות שהקדמנו למצוות אלו"; **43)** עמ' רכז: "אד' אלאצל אלצחיח ענדנא מקריבין אף על פי שאין בית" – "לפי שהכלל הנכון אצלנו מקריבין אף על פי שאין בית"; **44)** עמ' רכט: "כמא ביינא פי אלאצל אלתאסע מן אלאצול אלמתקדמה להד'א אלמקאלה" – "כמו שביארנו בכלל התשיעי מן הכללים שקדמו למאמר זה"; **45)** עמ' רכט: "וקד צח ענדנא אן אלאצל אלצחיח אין לוקין על לאו שבכללות" – "וכבר נתברר אצלנו שהכלל הנכון אין לוקין על לאו שבכללות"; **46)** עמ' רלא: וקד ביינא פי אלאצל אלתאסע" – "וכבר בארנו בכלל התשיעי"; **47)** עמ' רלח: "וקד ביינת לך פי אלאצל אלתאסע מן הד'ה אלמקאלה" – "וכבר ביארתי לך בכלל התשיעי מן המאמר הזה".

48) עמ' רלט: "מתעמדא עלי אלאצל אלד'י תביין פי מכות" – "סומך על הכלל שנתבאר במכות"; **49)** עמ' רנד: "ואלאצל ענדנא אין אסור חל על אסור אלא אן יכון אסור מוסיף ואסור כולל ואסור בת אחת עלי מא ביינא פי מוצ'עה מן מסכת כרתות פי שרחנא" – "וכלל הוא אצלנו אין אסור חל על אסור, אלא אם כן היה אסור מוסיף ואסור כולל ואסור בת אחת כמו שבארנו במקומו במסכת כרתות בפרושנו [ג, ד]"; **50)** עמ' רנח: "וקד תביין פי אכ'ר הוריות הד'א אלאצל אן כהן הדיוט אונן לא יעבוד וכהן גדול עובד והו אונן" – "וכבר נתבאר הכלל הזה בסוף הוריות שכהן הדיוט לא יעבוד, וכהן גדול עובד כשהוא אונן".

51) עמ' רנח: "כמא יבין למן פהם אלאצול אלמתקדמה פי הד'ה אלמקאלה" – "כמו שמתבאר למי שהבין את הכללים שקדמו למאמר זה"; **52)** עמ' רס: לכנא מא עדדנאה לאלעלה אלתי ביינא פי אלאצל אלת'אני" – "אבל לא מנינו אותו מהטעם שביארנו בכלל השני"; **53)** עמ' רסב: "פאפהם הד'א אלאצל וחצלה" – "והבן כלל זה ודעהו"; **54)** עמ' רסו: "ולהד'ה אלאצול קאלוא פי גמר מכות [...] והו תפסיר גיר צחיח, לא יטרד ולא יתם אלא עלי כ'לאף אלאצול אלצחיחה אלמתברהנא פי נץ אלתלמוד" – "ולפי הכללים האלה אמרו בגמר מכות [טז ע"ב] 'אבל פוטיתא לוקה ארבע נמלה לוקה חמש צרעה לוקה שש' [...] וזה פירוש שאינו נכון, לא ייתכן ולא יתקיים אלא בהיפך הכללים הנכונים המבוארים בלשון התלמוד"; **55)** עמ' רסו: "וקד תביין בטלאן הד'א, ואנה לא יצ'רב שתי מלקיות על לאו אחד בוג'ה [...] וקד קדמנא נחן הד'א אלאצל וביינאה מראת" – "וכבר נתבאר ביטול דבר זה, ושאין לוקין שתי מלקיות על לאו אחד כלל [...] וכבר הקדמנו אנו כלל זה ובארנוהו כמה פעמים"; **56)** עמ' רסז: "אתרי האולא אלד'י קד אצלו הד'א אלאצל אלסקים" – "האם ראית שאלה שקבעו את הכלל המשובש הזה".

57) עמ' רסט: "פאחפט' הד'ה אלאצול ותפהם הד'ה אלמעאני לאנה דבר דבור על אפניו" – "לכן זכור כללים אלו והבן ענייינים אלה, לפי שהוא דבר דבור על אפניו"; **58)** עמ' רעג: "והנא ינבגי לי אן אנבה עלי אצל כביר לם יתקדם לי ד'כרה, וד'לך אן קולה תעאלי לא תבשל גדי בחלב

אמו [...] פלהד'א אלאצל [...] כמא אצלנא" – "ובאן ראוי לי להעיר על כלל גדול שעדיין לא הזכרתיו, והוא, שאמרו יתעלה לא תבשל גדי בחלב אמו [...] ולפי הכלל הזה [...] כפי הכלל שקבענו"; **59)** עמ' רעד: "פתפהם ג'מיע הד'ה אלאצול ואחפט'הא" – "והבן כל הכללים הללו וזכור אותם"; **60)** עמ' רעה: "וקד תקדם לך אלאצל 'כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא מצות לא תעשה" – "וכבר קדם לך הכלל 'כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא מצות לא תעשה' [בסוף הכלל השמיני]"; **61)** עמ' רעה: "וביינא ד'לך אגיא ביאן פי אלאצל אלתאסע מן אלאצול אלד'י קדמנא להד'ה אלמקאלה, פאלתמסה מן הנאך" – "ובארנו את זה באר היטב בכלל התשיעי מן הכללים שהקדמנו למאמר הזה, עיין עליו שם"; **62)** עמ' רעז: "עלי אצולנא לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר" – "לפי הכללים אצלנו לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר"; **63)** עמ' רעז: "כמא ביינא פי אלאצל אלתאסע" – "כמו שבארנו בכלל התשיעי".

64) עמ' רפ: "והד'א איצ'א לוקין עליו בשרט אן יכון ת'ם מעשה כמא ד'כרנא, עלי מא תאצל מן אלאצול פי מסכת שבועות" – "וגם זה לוקין עליו בתנאי שיהא שם מעשה כמו שהזכרנו, כפי הכללים שנתבארו במסכת שבועות"; **65)** עמ' רפב: "כמא תביין הנאך בחסב אלאצול אלמתקדרה פי אהלות" – "כמו שנתבאר שם לפי הכללים המבוארים באהלות"; **66)** עמ' רפד: "ואעלם אן אלאצל ענדנא, כל מצות לא תעשה שיש בה קיום עשה [...]" – "ודע כי הכלל אצלנו, כל מצות לא תעשה שיש בה קיום עשה, כל זמן שקיים עשה שבה אינו לוקה, ואם לא קיימו לוקה"; **67)** עמ' רצב: "כמא ביינא פי אלאצל אלתאסע" – "כמו שבארנו בכלל התשיעי"; **68)** עמ' שט: "עלי מא קדמנא פי אלאצל אלתאסע" – "כמו שהקדמנו בכלל התשיעי"; **69)** עמ' שכה: וקד ביינא פי אלאצל אלתאסע" – "וכבר בארנו בכלל התשיעי"; **70)** עמ' שמ: "פאחפט' הד'ה אלאצול כלהא וכן להא ד'כרא" – "כל חטא שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת קבועה חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי [...] דע כל הכללים האלו, והוי זכור אותם".

ואחתום בדברי רבנו בהקדמתו למשנה-תורה, אשר הטריפו את יועצי-אדום המתרברבים:

"ומפני זה נערתי חוצני, אני משה בן מיימון **הספרדי** [=ההדגשה הזו ייסרה קשות את גאוותם של המינים האירופים גסי הרוח, כיתושו של טיטוס בשעתו], ונשענתי על הצור-ברוך-הוא, ובינותי בכל אלו הספרים, וראיתי לחבר דברים המתבררים מכל אלו החיבורים, בעניין האסור והמותר והטמא והטהור עם שאר דיני התורה: כולם **בלשון ברורה ודרך קצרה,** עד שתהא תורה-שבעל-פה כולה סדורה בפי הכל [=הקטנים והגדולים] – בלא קושיה ולא פירוק, לא זה אומר בכֹּה וזה אומר בכֹּה, אלא דברים ברורים קרובים נכונים, על-פי המשפט אשר יתבאר מכל אלו החיבורים והפירושים הנמצאים מימות רבנו הקדוש [=רבי יהודה הנשיא] ועד עכשיו. עד שיהיו כל הדינין גלויין לקטן ולגדול בדין כל מצוה ומצוה, ובדין כל הדברים שתיקנו חכמים ונביאים. כללו של דבר, כדי שלא יהא אדם צריך לחיבור אחר בעולם בדין מדיני ישראל. אלא יהיה חיבור זה מקבץ לתורה-שבעל-פה כולה, עם התקנות והמנהגות והגזירות שנעשו מימות משה רבנו ועד חיבור התלמוד, וכמו שפירשו לנו הגאונים בכל חיבוריהם, שחיברו אחר התלמוד. לפיכך קראתי שם חיבור זה 'משנה תורה' לפי שאדם קורא בתורה-שבכתב תחילה, ואחר-כך קורא בזה, ויודע ממנו תורה-שבעל-פה כולה, **ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם**".

שער שני:

׳וּדְיִשְׁתַּמַּשׁ

בְּתַגָּא – חָלַף׳

עֵשָׂו האדומי – ראש רודפי הבצע

בפרשת תולדות מובאות פרשת מכירת הבכורה ליעקב וכן פרשת לקיחת הברכה על-ידי יעקב. שתי הפרשיות הללו מנוגדות זו לזו באופנים אשר מעלים תמיהות גדולות, ואסביר את הדברים: בפרשה הראשונה מסופר על עֵשָׂו האדומי אשר מוכֵר כמעט חינם-אין-כסף את בכורתו ליעקב אבינו ע"ה – תמורת חתיכת לחם ונזיד עדשים הוא מוכר את בכורתו ליעקב! וביתר פירוט:

עֵשָׂו חוזר עייף ורעב מן הציד, ומבקש מיעקב שייתן לו לאכול מן הנזיד שהוא הכין, יעקב מסכים לתת לעשו את הלחם והנזיד בתמורה למכירת הבכורה. למרבה ההפתעה עֵשָׂו מסכים בלי להתווכח בכלל! תמורת לחם ונזיד עדשים הוא מוכר את בכורתו ליעקב! והדבר תמוה מאד, כמה אנשים אתם מכירים אשר ימכרו כך את חלקם בירושת האב? כמה אנשים אתם מכירים שיסכימו לוותר על חלקם הכפול בירושת המשפחה תמורת לחם ונזיד עדשים? ולכאורה, עֵשָׂו מתגלה בסיפור הזה כאדם נעלה מאד-מאד אשר ביטל לחלוטין את רדיפת הממון! שהרי לא רק שהוא מסר את בכורתו בקלות, הוא אף בז לבכורה כמו שנאמר בתורה (כה, כט–לד):

"וַיָּזֵד יַעֲקֹב נָזִיד וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה כִּי עָיֵף אָנֹכִי עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ אֱדוֹם. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב מִכְרָה כַיּוֹם אֶת בְּכֹרָתְךָ לִי. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו הִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוּת וְלָמָּה זֶּה לִי בְּכֹרָה? וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הִשָּׁבְעָה לִי כַּיּוֹם וַיִּשָּׁבַע לוֹ וַיִּמְכֹּר אֶת בְּכֹרָתוֹ לְיַעֲקֹב. וְיַעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיָּקָם וַיֵּלַךְ **וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה**".

לעומת זאת, בהמשך פרשת תולדות מובאת פרשה אשר בה עֵשָׂו האדומי מתנהג באופן הפוך לחלוטין מהתנהגותו בפרשה הראשונה, אם בפרשה הראשונה הוא מוותר על בכורתו מבלי להניד עפעף, הרי שבפרשה השנייה יחסו הפוך לחלוטין. בפרשה השנייה מסופר על נטילת הברכות על-ידי יעקב והקדמתו את עֵשָׂו, וכאן, בעניין הברכות, עֵשָׂו זועם זעם בלתי נתפש: על-כך שיעקב אבינו הקדים אותו ונטל את הברכות הוא לא מוחל ולא סולח, הוא זועם זעם איום ונורא, עד שהוא מתכנן לרצוח את אחיו, דמו ובשרו! "וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלִבּוֹ יִקְרְבוּ יְמֵי אֵבֶל אָבִי וְאַהַרְגָה אֶת יַעֲקֹב אָחִי" (בר' כז, מא).

מדוע בפרשה הראשונה עֵשָׂו מעניק את הבכורה ליעקב אבינו על מגש של כסף, ואילו עתה, כאשר מדובר רק בברכות, הוא רותח וזועם זעם נורא עד שהוא מחליט לרצוח את יעקב?

ובכן, אם נשים לב, במה מדובר בפרשה השנייה? במה עוסקת הברכה?

"וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ. יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים הֱוֵה גְבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ אֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרֲכֶיךָ בָּרוּךְ" (בר' כז, כח).

כלומר, הברכה במהותה היא ברכה גשמית וחומרית! ברכה לעושר ולשפע גשמי! ולא רק לעושר ולשפע גשמי, אלא גם לבכורה מעשית ולירושת ביתו והונו של יצחק אבינו! כלומר, מן הכתוב: "הֱוֵה גְבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ", אנו למדים, שיעקב אבינו שקיבל את הברכה, זכה לכל העושר הגשמי והחומרי שהיה בבית יצחק לאחר מותו, שהרי כל מהותה ועניינה של

הברכה היא עניין שפע וברכת ה' בגשמיות ובחומר, כלומר, האדנות שזכה לה יעקב אבינו ע"ה על עֵשָׂו אחיו האדומי, משמעהּ גם אדנות כלכלית מוחלטת בבית יצחק ובכל הונו!

מה אנו למדים מכך? ומדוע עשו האדומי ויתר על הבכורה בתחילה?

ובכן, כאשר היה מדובר על **ירושה רוחנית,** עֵשָׂו לא היסס לרגע וְוִיתר על בכורתו ליעקב אבינו: כאשר היה מדובר על נשיאת נס האמונה באל אחד, כאשר היה מדובר על המשך הקריאה של אברהם אבינו ע"ה לכל באי עולם: "בְּשֵׁם יְיָ אֵל עוֹלָם" (בר' כא, לג), כאשר היה מדובר בהליכה בדרכיו של אברהם אבינו: "כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְיָ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט" (בר' יח, יט), כאשר היה מדובר על שמירת ערכים ומוסר – על כל זאת ועוד עֵשָׂו האדומי ויתר בקלות ומבלי לחשוב פעמיים, ואף בז וזלזל זלזול עמוק בירושה הזו.

אולם, כאשר אנחנו מגיעים **לירושה הגשמית,** כאן עֵשָׂו האדומי עומד על רגליו האחוריות, ונאבק בכל דרך אפשרית כדי ליטול את הירושה, כאן הוא לא מוותר על שקל! ואפילו שגם הוא זכה לברכת-עושר מיצחק אבינו לאחר יעקב: "מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעָל" (בר' כז, לט), עדיין הוא זועם זעם נורא. כלומר, בגלל שיעקב נטל ממנו את ירושת בית יצחק, הוא לא סולח ולא מוחל, על נטילת ממונו של יצחק מבין-ידיו הוא זועם זעם איום ונורא, אשר מניע אותו לתכנן וכמעט אף לבצע את רצח יעקב אבינו ע"ה, אחיו מאב ואם, דמו ובשרו.

זהו אפוא עשו האדומי, זוהי ירושתו לעמֵי אדום, וזוהי ירושתו לתרבות המערב החטָּאה: רדיפת הבצע ואהבת הממון, אלהי הכסף ואלהי הזהב. ערך האדם נמדד לפי הממון שיש לו או שאין לו: מי שאין לו, נחשב לתת-אדם, מושלך ברחובות לאכול מן האשפתות, כמו שאנחנו רואים בארצות-הברית שם רבים מאד ההומלסים; אך מי שיש לו, גדול בעיני ההמון מאלהים חיים!

וזוהי ירושתו של עֵשָׂו האדומי למינים ולצאצאיהם האורתודוקסים למיניהם יוצאי ארץ אדום. הוא המקור להחדרת רדיפת הבצע ללב-ליבה הטהור של תורת משה, והוא המקור להפיכת תורת-האלהים לקורדום חוצבים – עֵשָׂו הוא אדום! כל התורה האורתודוקסית האדומית שלהם, על כל שיבושיה העצומים ומאפייניה הנוצריים המובהקים, כולם הינם ניצבים ומשרתים לצלמי הכסף והזהב. כל המצוות שהם רמסו והכחידו וכל ההזיות שהם החדירו, כל אלה נועדו לשרת את טחורי הכסף והזהב, ולכלכל את רדיפת בצעם שאינה יודעת שָׂבעה. לפיכך, כל תכסיסיהם והוראותיהם נועדו לרומם את כבודם המדומה, מעמדם וכוחם הפוליטי – וכל אלה הינם כלים לרדיפת-הבצע שמכלה את נפשם, ומותירה אותה זועקת באפלה, עשוקה אנוסה ועירומה.

כל עוד תורת משה תהיה משועבדת, נרצעת ושפלה בידיהם של המינים וצאצאיהם ההולכים בדרכו של עֵשָׂו האדומי, לא רק שלא נצליח להתרומם ולכונן ממלכת כהנים וגוי קדוש, גם תתקיים בנו הקללה האיומה והנוראה, הקללה אשר נאמרה בהבטחת יצחק אבינו לעשו:

"וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה וְאֶת אָחִיךָ תַּעֲבֹד **וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ**" (בר' כז, מ), ותרגם שם אונקלוס ע"ה לאור מסורת התורה-שבעל-פה את סוף הפסוק המודגש: "וִיהֵי כַּד יִעְבְּרוּן בְּנוֹהִי עַל פִּתְגָמֵי אוֹרָיְתָא, וְתַעְדֵּי נִירֵיהּ מֵעַל צַוְּרָךְ". כלומר, כאשר עם-ישראל יעזוב את

דרך התורה וילך אחרי התוהו וההבל אשר לא יועיל ולא יציל – אז אדום הרצחנית והאכזרית תפרוק מעליה את עול השעבוד, ותכה את עם-ישראל מכה אנושה, מכת רוצח אכזרי.

ובימינו תורת משה הזכה והטהורה הפכה לקורדום-חוצבים אדומי ואלילי, קורדום שגרוע אפילו יותר מקורדום הנצרות, שהרי הפיכת תורת-האלהים לקורדום-חוצבים הפכה להיות **למצוה!** עד שמי שאינו נוטל חלק בהסתאבות ובחילול-השם הזה הוא עובר עבירה! "כִּי כָּל שֻׂלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם" (ישׁ' כח, ח), וככל שעולים בדרגות הכמורה, כך קורדום-החוצבים הופך להיות יותר ויותר אימתני, יותר ויותר גס וקטלני, עד שאצל ראשי החוצבים הוא כבר בגדר קונגו משוכלל אשר מרעיד את כל רוחות השמים, בנטלם משכורות של עשרות אלפי שקלים בחודש במשך עשרות רבות בשנים, ואליהן נלווים שלל שילומים וטובות-הנאה לאין מספר!

הכומרים השׂכירים האורתודוקסים אינם רוצים להבין שהם חוטאים ופושעים מן הסוג הגרוע ביותר: מתעים את עם-ישראל אחרי התוהו וההבל בעבור לחם ונזיד עדשים – שהרי כל הנאות העולם-הזה הינן לחם ונזיד עדשים, לעומת חיי העולם-הבא וקשירת הדעת בידיעת צור העולמים. וכך אומר רבנו על אותם כומרים שׂכירים ארורים אשר שקעו ברדיפת הבצע, ומתעים את עם-ישראל בדרכי המינים וצאצאיהם, כדי להמשיך ולאחוז בקונגו הפרו-נוצרי שבידם:

"**האכזריות על אלו שמטעין את העם אחר ההבל רחמים היא בעולם,** שנאמר: 'לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים [וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ' (דב' יג)]" (סנהדרין יא, ו).

ויתרה מזאת, לא רק שהם אינם רוצים להבין את רוע מעלליהם ותעלוליהם, הם סבורים ברוב תעייתם, גאוותם ושחץ ליבם שהם "גדולי ישראל", ושחובה לכבדם ולייקרם ולפארם ולרוממם ולהעריצם – ולממנם; ולא רק כסף, הם אף מתעים את ההמון לתת להם מתנות על ימין ועל שמאל, ולא רק בעניינים כגון שיפוץ המטבח או החלפת המרצפות או קניית ריהוט וכיו"ב, אפילו בעניינים של מצוות! הם מקבלים הכל בחינם מחסידיהם: ספרים ותפילין ולולב, ומזוזות ומגילה וספרי-תורה, ואפילו מכוניות ונהגים, כדי שיוכלו להמשיך ולהפיץ את תורת אדום...

וזכורני שישבתי לפני ערוסי, מבכירי הכומרים השׂכירים האורתודוקסים אשר אוצרותיו מלאים בדמים תרתי משמע. לאחר תפילת-שחרית ניגש אלי גיסו, אחד מהחסידים השוטים של אותו אוחז בקונגו, והתלונן עלי מדוע הסרתי את התפילין מבלי לכסות את ראשי, שהרי כידוע אסור להסיר את התפילין לפני רבו המובהק. הוא התעקש להוכיח אותי, אף שהקונגו ההוא לא היה רבי המובהק, אך כדי ליצור הילה של כבוד וגדולה ורוממות – הוא עיקם וזייף את ההלכה!

רדיפת הבצע של הכומרים השׂכירים הבכירים אינה יודעת שָׂבעה: "וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה" (ישׁ' נו, יא), עד שהם הפכו להיות הצייקנים והקמצנים הגדולים ביותר, קשה להם להוציא ממון מכיסם בקריעת-ים-סוף! וזכורני ביצד אותו ערוסי קונגו עשיר בקרח, התעקש להתעטף לפני חסידיו בטלית מצהיבה וישנה, כאילו הוא עני-דך-מך שואל על פתח, ואין לי צל של ספק, שאם הייתי קונה לו טלית חדשה, שהרי לא מכבוד העדה שרב כל-כך גדול ובכיר יתעטף בטלית מצהיבה... הוא היה מקבל בחפץ לב, ואולי אף היה ממשיך להתעטף בטלית המצהיבה כדי שעוד סכל אשר מתבייש שרבו הוא עני מרוד, יביא לו אף הוא טלית חדשה...

וזכורני שאבא מָרי ע"ה נהג לקנות לנו טליתות חדשות מדי שנה בשנה, עד שהיו לכל אחד מאיתנו לפחות שלוש-ארבע טליתות מהודרות אשר ניתן להשתמש בהן גם לכבוד השבת!

ואל תחשבו שהנני מגזים ביחס לכומרים השׂכירים, כי זו היא דרכם, ואותו הכומר העשיר של קונגו, לא התבייש ליטול כסף למוניות מקרובי משפחתי בסכומים של מאות שקלים! אף שהוא עשיר בקרח והם שקועים בחובות, מבלי להתבייש ומבלי למצמץ, כאילו הוא עושה להם טובה ומזכֶּה אותם "במצוה". ולא רק זה, באופן קבוע הוא אינו הולך עם ארנק, שמא יבוא עני והוא יזדקק לתת לו, אך בעיקר כדי שהוא תמיד יוכל להשליך את כל צרכיו על הציבור, ולהרגילם לממנו. ובמו עיניי ראיתי כיצד מזמינים לו מונית על חשבון הציבור לאחר שיעור שהוא מסר, ואפילו שלושים ש"ח למונית הוא לא היה מסוגל לשלם, עד-כדי-כך עינו צרה בממונו...

ובעבר אף שמעתי שבתו של אותו ערוסי, הרב הקונגו, נמצאת בקשיים כלכליים! ואיני יודע איך עשיר כזה גדול לא מסדר את כל בניו ובנותיו, אך זהו ענשם מאת ה' – חולִי הצייקנות, וכבר לימדנו והזהירנו שלמה המלך בקהלת (ה, ט) מן הצייקנות: "אֹהֵב כֶּסֶף לֹא יִשְׂבַּע כֶּסֶף". לעומת דרכם הנפשעת, התורה דורשת מנושׂאי תורת האמת להיות שונאי בצע! בורחים מן הממון האסור, ואף המותר אינם רודפים אחריו, וכמו שפוסק רבנו בהלכות סנהדרין (ב, ו):

"צריך שיהיה בכל אחד מהם [מן הדיינים] שבעה דברים, ואלו הן: חכמה, ויראה, וענוה, **ושנאת ממון,** ואהבת האמת, ואהבת הבריות להם, ובעלי שם טוב. [...] **'שֹׂנְאֵי בָצַע' –** אפילו ממון שלהם אינן נבהלין עליו, ולא רודפין לקבץ הממון: שכל מי שהוא 'נִבְהָל לַהוֹן [אִישׁ רַע עָיִן, וְלֹא יֵדַע כִּי] חֶסֶר יְבֹאֶנּוּ' [משׂ' כח, כב]".

ולכאורה יש לתמוה, מדוע שלמה המלך אומר לעיל: ש"חֶסֶר יְבֹאֶנּוּ"? והלא אנחנו רואים שהם הולכים ותופחים, הולכים ומעשירים, הולכים וגדֵלים בממון ובנכסים? אלא, ככל שהם גדלים בממון ובנכסים, כך חסרונם הרוחני והנפשי – גדל, ככל שהם עשירים ועמוסים יותר בממון האסור, כך נפשם משתוקקת וזועקת לעוד ועוד, כך נפשם מרגישה **חסרה** עוד ועוד. ובמלים אחרות, ככל שהם גדלים ותופחים, עניוּתם הנפשית בוקעת ומייסרת אותם, והם מרגישים יותר-ויותר עניים, יותר-ויותר מרודים, עד שקשה להם להוציא ממון אפילו על מצוות הבורא!

"**רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ וְכֹהֲנֶיהָ בִּמְחִיר יוֹרוּ** וּנְבִיאֶיהָ בַּכֶּסֶף יְקֹסֵמוּ, וְעַל יְיָ יִשָּׁעֵנוּ לֵאמֹר הֲלוֹא יְיָ בְּקִרְבֵּנוּ לֹא תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה" (מיכה ג, יא). שימו לב! מיכה הנביא משווה בין נביאי השקר הרשעים הארורים לבין הדיינים ומנהיגי העדה אשר נוטלים ממון בעבור פסיקת הלכות! **מסקנה,** הכומרים השׂכירים הינם נביאי השקר של ימינו, והעבודה-הזרה של ימינו היא הדת האורתודוקסית החדשה, דת פרו-נוצרית וניאו-אלילית אשר הפכה את תורת האלהים לקורדום חוצבים – קורדום אשר משליך את דברי האלהים ומרחיק אותנו מייעודנו כעם האלהים.

"וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אֱלֹהִים אַנְשֵׁי אֱמֶת שֹׂנְאֵי בָצַע" (שמ' יח, כא) – ורדיפת הבצע היא השורש לכל הרעות והמגרעות: כאשר חודרת רדיפת הבצע נעדרת אהבת האמת, ולאחריה גם יראת השמים נעלמת, וכמו שאומר רבנו באיגרתו לתלמידו ר' יוסף (עמ' קלא): "ורוב אנשי הדת מבעלי השׂררה הללו כאשר הדבר קשור בשררה **נעלמת יראת שמים**".

להפריד את הדת מהמדינה

בעקבות המאמר: "עֵשָׂו האדומי – ראש רודפי הבצע" קיבלתי תגובה שתומכת בממסד הכמורה האורתודוקסי, וטוענת שיש בו תועלת מצדדים שונים, כגון רישום נישואים ושירותי דת נוספים, מניעת ממזרים, ועוד. אין בידי את התגובה המלאה, היא אבדה במהלך הזמן, אך מתוך התשובה בהחלט ניתן להבין על מה הלין המגיב, וכיצד הוא נכשל ונחבל בהבלים.

וכך השבתי לו:

שלום דוד, חבל שאינך מבין את חומרת הפיכת תורת-האלהים לקורדום-חוצבים. אין שום חובה שדווקא ממסד הרבנות יהיה אחראי על רישום הנישואים, מדובר בממסד אשר הופך את התורה לקורדום-חוצבים, ממסד אשר משׂניא את הדת, ממסד אשר מחלק משכורות שחיתות למקורבים ולמקורבי-מקורבים, ממסד אשר מנציח את הדת האורתודוקסית הפרו-נוצרית, ממסד אשר מרחיק אותנו מדרך האמת, ממסד אשר מחלל-שם-שמים לפי הגדרת התורה-שבעל-פה, כי אסור ליהנות מדברי תורה בשום-פנים – והכל בשם "הדת", כאילו הם שליחיו הישירים של אלהים. אך בפועל ממסד זה גורם לחילול-השם עצום, ודווקא מרחיק מהדת וגורם לרבים לתעב את דת האל. אתה מוזמן לעיין במאמרים על ממסד הדיינות לדוגמה, ושם תראה עד כמה מתועבת חלוקת משכורות לדיינים, ודיינים אלה הם בגדר "ארורים לוקחי שוחד".

לדעתי ניתן בהחלט לסגור את הרבנות הראשית על כל "שירותי הדת" שהיא מציעה, ולחלק את כל סמכויותיה בענייני מקוואות וכשרות לגופים יראי-שמים, אשר אין להם עניין להפוך את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים, גופים שאינם עוסקים בחלוקת משכורות וג'ובים למקורבים, האם זה כל-כך מוזר ורחוק לדרוש שמי שעוסקים בדת האמת יהיו אנשים יראי-שמים? והדבר פשוט מאד, כל מה שצריך הוא להפסיק להשתמש בגופים הללו לחלוקת ג'ובים ומשכורות... ואז ממילא הם כבר לא ישתוקקו למשרות הללו, מפני שאין בהם כל-כך טובות הנאה.

ואת טענותיך לטובת הרבנות ניתן להפנות גם לטובת הנצרות, וכי מפני שהכומרים אחראים על מוסד הנישואים של הגויים זה מצדיק את קיומם? וכי מפני שהם אחראים על מתן צדקה, וידויים בתאי וידוי, דרשות אשר מעוררות לאהבת-הזולת ולגמילות-חסדים, ועוד-ועוד עניינים נעלים שגם לפי דת משה הן בגדר מצוות חשובות, האם כל זאת מצדיק את קיומם? האם לפי תורת משה יש זכות קיום לממסד-הכמורה אשר אחראי על מוסד הנישואים של הגויים? האם בזכות שהם משיאים את הגויים הם יינצלו ממיתה בבית-דין על העבודה-הזרה אשר בידם?

כלומר, האם יש איזו-שהיא הצדקה לקיום גוף אשר מרים-על-נס את הפיכת תורת-האלהים לקורדום-חוצבים? האם יש איזו-שהיא הצדקה לגוף אשר מחלל-שם-שמים באופנים הפרו-נוצריים החמורים ביותר? האם יש איזו-שהיא הצדקה לגוף אשר מכבה את מאור הדת? האם יש איזו-שהיא הצדקה לגוף אשר מבזה את התורה? האם יש איזו-שהיא הצדקה לגוף אשר החדיר ומחדיר אינסוף הזיות ואמונות תפלות לליבו הטהור של עם-ישראל? האם יש איזו-שהיא

הצדקה לגוף אשר עובד ומפיץ עבודה-זרה, ברוממו את ספר-האופל ובהאדרת הזיות הקבלה האלילית? האם יש איזו-שהיא הצדקה לגוף אשר מתעה את עם-ישראל אחרי התֹּהו וההבל?

כמו כן, תאמר לי בבקשה, מה עשו בתקופת המשנה והתלמוד? האם הם לא התחתנו ונשאו נשים? האם היו אז יותר ממזרים מאשר היום? או ההיפך, דווקא בימינו יש יותר ממזרים, וזאת דווקא בגלל שחיתותו של ממסד הרבנות הראשית! ואסביר את הדברים: אם ממסד הרבנות האורתודוקסי לא היה מחייב כל אחד ואחד להתחתן כדת משה וישראל, כלל לא היו ממזרים! כלומר, אם כל החילונים היו מתחתנים בנישואים אזרחיים מכל סוג שהוא, כל הילדים שמחוץ לנישואים כלל לא היו בגדר ממזרים. אך עתה, בשל ריבוי המתירנות והזימה, רבים הם הילדים אשר באים מחוץ לנישואים והבעלים כלל אינם יודעים על-כך, וזאת לאחר שהם נישאו נישואים כדת וכדין! ומה תועלת יש בנישואים כדת וכדין לאנשים אשר מנהלים חיי פריצות? האם לא עדיף שהם יתחתנו בנישואים אזרחיים? והלא ממילא הם אינם שומרים על טהרה, האם לא עדיף שיחיו חיי זנות כמו שהם ממילא מקיימים, ובלבד שלא יִרבו ממזרים בעם-ישראל?

נמצא, שדבריך לעיל ש"רוב החילונים יתחתנו ויתגרשו בנישואין אזרחים ללא שום מעקב, כי זה יהיה החוק במדינה, וירבו ממזרים בישראל" – הינם הזיה מוחלטת! כי כל עוד אין נישואין כדת משה וישראל אין ממזרות! ואם תשאל: אם כך, מדוע הממסד הרבני מתעקש להשיא את החילונים? מכיוון שהם מקבלים משכורות ושילומים על-כך, ובגלל המשכורות שהם מקבלים על הנישואים, הם משיאים אותם בעל כרחם ומרבים ממזרים בישראל! נמצא שטענתך לטובת הרבנות הינה טענה חמורה כנגדם, כי בשל רדיפת-הבצע הם מרבים ממזרים בישראל!

עוד טענת: "חילוני שיחזור בתשובה לא יוכל להינשא לבחורה דתייה". למה? אם הוריו לא התחתנו כדת משה וישראל הוא לא ממזר! ובכלל, האם רק בשביל מעקב אחרי הנישואין צריך את כל ממסד הרבנות שהופך את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים? האם לא ניתן לפתוח משרד צנוע במסגרת אחריותו של משרד הפנים כדי שיטפל בעניין הפעוט הזה? אשר לא זקוקים לו יותר מחמשה אנשים במשרה מלאה לכל המדינה לפי דעתי, שהרי כל המידע וכל הרישומים כבר ממילא קיימים במשרד הפנים, ובמיוחד שכל המידע היום הוא אלקטרוני.

עוד טענת: "בזכות הרבנות הראשית, רבני הערים והדיינים, אנחנו עם אחד". אנחנו עם אחד? על מה אתה מדבר? האם אתה חי כאן בארץ-ישראל? ואם המצב כל-כך מזהיר מדוע בית-המקדש לא נבנה? מדוע אפילו לא קמה סנהדרין? מדוע עם-ישראל תועה אחרי ההבל והאלילות? מדוע אין שום ידיעה בענייני השקפות נכונות וידיעת ה'? מדוע כל-כך הרבה רבנים מתגלים כנוכלים וכפושעים רודפי זימה ורודפי בצע? האם אתה לא רואה ושומע חדשות? האם אינך מבין שהשחיתות שמתגלה בקרב כומרי הדת האורתודוקסים היא רק קצה הקרחון? האם אינך מזהה את השקפותיהם הכעורות של כומרי הדת הממסדיים? האם אינך רואה שכל מה שמעניין אותם הוא כסף ושׂררה וטובות ההנאה? ועם-ישראל לעולם לא ישוב לה'-אלהים-אמת ולעולם לא נזכה לכונן ממלכת כהנים וגוי קדוש כל עוד הכומרים הנוצרים אוחזים בליבנו.

ועקב שחיתותם, הם גדולי המפַלגים והמסיתים והמדיחים, הכל למען בִּצעם ותועבותיהם.

ואם תתמה ותאמר, והלא הם מנפנפים במנטרה "גדול השלום". ובכן, כאשר הדבר משרת את קורדום-החוצבים שבידם הם יהללו את "השלום" – אך כאשר השלום אינו משרת את בִּצעם ורְשעם הם יפַלגו את העם במלחמה, וכמו שראינו בתשעת החודשים שקדמו לשבעה באוקטובר, אז לא שמענו מהם "גדול השלום" ו"אין כלי מחזיק ברכה יותר מן השלום"...

וכבר אמר רבנו באיגרתו לתלמידו ר' יוסף: "ורוב אנשי הדת מבעלי השׂררה הללו כאשר הדבר קשור בשׂררה נעלמת יראת שמים[!]". וכתבתי על-כך מאמרים רבים: "ביצד גדולי האסלה לדורותיהם מוליכים שולל את ההמון?", "מלחמתו של הרמב"ם בגדולי האסלה", "כך היה הלל אומר: וּדְיוֹשְׁתַּמַּשׁ בְּתַגָּא – חָלַף", "האם מותר לקרוא ליוסף קאפח בשם מארי?", ועוד עשרות רבות. אנכי את שלי עשיתי כדי שתבין, אך איני יכול להכריח אותך **לִרְצוֹת** להבין ולהשכיל.

לגבי הגויים "שנכנסים לישראל ללא מעקב", ובכן, בהכשר ממסד הכמורה האורתודוקסי שכל-כך יקר לליבך, נכנסו לארץ-ישראל מאות אלפי גויים! ולמה? כי הכל פוליטיקה, אין אמת ואין דעת אלהים בארץ. הכומרים הממסדיים מקבלים הוראות מעסקנים פוליטיים אשר מורים להם כיצד ומה לפסוק – ובשביל מה צריך את הרבנות אם ממילא נכנסים מאות אלפי גויים?

דיברת על הכשרות, נראה לך הגיוני שהמשגיחים אשר מקבלים את הכסף להשגחה מהגוף שעליו הם משגיחים, מסוגלים לבצע את עבודתם נאמנה? וגם אם נניח למשגיחים, כי הם לא מקבלים משכורות שחיתות נפוחות, מדוע הממונים עליהם, דהיינו הרבנים הראשיים, אשר לא עושים כמעט שום עבודה בפועל בעניין זה, מקבלים משכורות עתק? האין זה עוול?

וכמו בענייני הנישואים והכשרות וכו' כך גם בעניין המקוואות, כל העיסוק בעניינים הללו הפך להיות פוליטי ובלבלי, אין יראת ה'-אלהים-אמת, ויש צורך הכרחי לנתק את כל העניינים הללו מפוליטיקה וממשרות נושאות משכורות גבוהות, כדי שהגופים הללו יחזרו להיות גופים יראי שמים. אולם, כל עוד ממסד הכמורה האורתודוקסי יקבל תקציבים ממשלתיים וקואליציוניים למתן "שירותי דת", הוא ימשיך להשתמש בתורת-האלהים ככלי להפקת טובות-הנאה.

ואכן, צדקת בדבריך שאין תקציבים לתיקון צינורות שבורים במקוואות, כי המאכערים רודפי הבצע בממסד הכמורה האורתודוקסי מחלקים משכורות למקורבים ולמקורבי-מקורבים...

קצרו של דבר, כל עוד לא יפרקו את הממסד הרבני הפרו-נוצרי, הוא ימשיך להתעות את עם-ישראל אחרי ההבל, כדי לקיים את הזיותיו ומשׂכורותיו ושילומיו. רק לאחר שיפרקו אותו לגורמים, ויסירו את נגע הצרעת הזה מעם-ישראל, נזכה להתחיל בתיקון הנזקים העצומים שממסד הכמורה האורתודוקסי המיט על עמֵנו: בחינוך העם ללימוד המדעים וכך להיות "עם חכם ונבון", ובהליכה בדרך האמת שקיבלנו ממשה רבנו בסיני, ונמסרה לנו על-ידי חז"ל.

יהי רצון שאזכה לכך בדורי, דהיינו לראות במימושה של הבטחת ה' לנו על-ידי נביאיו: לראות את הדור שבו תִּמָּלֵא הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים; וממסד הרבנות הוא ההיפך הגמור מידיעת ה', הוא מנציח את הבערות, הסכלות, ההזיות, והחמור מכל: הפיכת דתנו לדת פרו-נוצרית. "הָעָם הַהֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ רָאוּ אוֹר גָּדוֹל יֹשְׁבֵי בְּאֶרֶץ צַלְמָוֶת אוֹר נָגַהּ עֲלֵיהֶם" (ישׁ' ט, א).

שאלות ותשובות בעקבות המאמר

נשאלתי כך: בין הדברים אתה כותב כך: "ואם המצב כל-כך מזהיר מדוע בית-המקדש לא נבנה?", האם לדעתך ביטול מוסד הרבנות הראשית יכול להביא לבניין המקדש שיבנה במהרה בימנו אמן? האם יש דרך שתלויה בנו שיכולה להוביל לבניין המקדש? הלוואי שיש משהו שניתן לעשות. **וכך השבתי:** כן, לדעתי ביטול מוסד הרבנות במתכונתו הנוכחית וכינון סנהדרין-אמת הכרחיים לשיבת עמֵנו לדרך האמת. מה יש בידינו לעשות? ללמוד ולהשכיל, להפיץ ולהאיר, ומתוך האור הגדול הזה תצמח אהבת האמת ואהבת ה', אשר יובילו את עמֵנו לשוב אל ה' בלבב שלם, ולמאוס בדרכי ההבל של כת המינות האורתודוקסית. לאחר שהאור הגדול הזה יזרח, כל השאר יבוא מאליו בטבעיות, וגולת הכותרת כמובן היא בית-המקדש. ובעניין זה ראה נא: "חזון הרמב"ם לתקומה רוחנית", "חזון הרמב"ם לספרו משנה תורה".

עוד נשאלתי: יישר כוח, רק אם באים לפרק את הדת מהמדינה תידרש תקופת ביניים בה מי שהתחתן כהלכה יצטרך להתגרש כהלכה, אחרת יהיו הרבה ממזרים חדשים חלילה... **וכך השבתי:** אל נא תדאג, כאשר תקום סנהדרין-אמת היא תפרק ותרוצץ את ממסד הכמורה האורתודוקסי, ובה בעת תספק אלטרנטיבה, כך שלא נזדקק לשום "תקופת ביניים", ולא אלמן ישראל, ולא תישכח מפי זרעו. יתר-על-כן, לא מדובר בעניין מסובך, כל אלה נהלים פשוטים שאפילו כומרים אורתודוקסים נבערים שלא למדו ליבה מסוגלים לבצע... והנה תוכחות ה' לכומרים הללו: "אֲמַרְתֶּם שָׁוְא עֲבֹד אֱלֹהִים **וּמַה בֶּצַע** כִּי שָׁמַרְנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ?" (מלאכי ג, יד).

"צֹפָיו [=מנהיגי הדת בעלי השׂררה, הכומרים המתעים את העם אחרי ההבל] עִוְרִים כֻּלָּם, לֹא יָדָעוּ [את ה'], כֻּלָּם כְּלָבִים אִלְּמִים לֹא יוּכְלוּ לִנְבֹּחַ **[כלבים אילמים!],** הֹזִים שֹׂכְבִים אֹהֲבֵי לָנוּם. וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ **[כלבים עזי נפש!]** לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה, וְהֵמָּה רֹעִים [=והם אנשי השֵם מנהיגי העם ובעלי השׂררה, ויחד-עם-זאת] לֹא יָדְעוּ הָבִין [=סוטים מדרך האמת], כֻּלָּם לְדַרְכָּם פָּנוּ **אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ**" (יש' נו). ושם תרגם יונתן ע"ה: "וְכַלְבַיָּא תַּקִּיפֵי נַפְשָׁן לָא יָדְעִין לְמִסְבַּע, וְאִנּוּן מַבְאֲשִׁין לָא יָדְעִין לְאִסְתַּכָּלָא, כֻּלְּהוֹן גְּבַר לָקֳבֵיל אוֹרְחֵיהּ גְּלוֹ, **גְּבַר לְמִיבַּז מָמוֹנֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל**".

והנה לפניכם גם דברי מיכה הנביא, אשר משווה בין הכוהנים שפוסקים דינים בכסף לנביאי השקר הקוסמים בכסף! והוא מוסיף וקובע, שבגלל רדיפת הבצע של כומרי הדת, ירושלים תיחרב ותאבד. כלומר, שחיתותם של כומרי הדת תביא בסופו-של-דבר לחורבן העם והארץ: "שִׁמְעוּ נָא זֹאת רָאשֵׁי בֵּית יַעֲקֹב וּקְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הַמְתַעֲבִים מִשְׁפָּט וְאֵת כָּל הַיְשָׁרָה יְעַקֵּשׁוּ, בֹּנֶה צִיּוֹן בְּדָמִים וִירוּשָׁלַם בְּעַוְלָה [ושם תרגם יונתן: 'דְּבָנַן בָּתֵּיהוֹן בְּצִיּוֹן בְּדַם אֲשִׁיד וִירוּשְׁלֶם בְּנִבְלִין', דהיינו, הבונים את בתיהם המפוארים בכספי העניים והעשוקים], רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ **וְכֹהֲנֶיהָ בִּמְחִיר יוֹרוּ וּנְבִיאֶיהָ בְּכֶסֶף יְקֹסֵמוּ** וְעַל יְיָ יִשָּׁעֲנוּ לֵאמֹר הֲלוֹא יְיָ בְּקִרְבֵּנוּ לֹא תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה, לָכֵן בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַם עִיִּין תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר" (פ"ג).

"כֹּהֲנֶיהָ חָמְסוּ תוֹרָתִי וַיְחַלְּלוּ קָדָשַׁי", "כֹּהֲנֶיהָ חִלְּלוּ קֹדֶשׁ חָמְסוּ תּוֹרָה" (יח' כב, כו; צפ' ג, ד); "כִּי מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל כֻּלֹּה בֹּצֵעַ בָּצַע מִנָּבִיא וְעַד כֹּהֵן כֻּלֹּה עֹשֶׂה שָׁקֶר" (יר' ח, י); "וְאִם אָב אָנִי אַיֵּה כְבוֹדִי? וְאִם אֲדוֹנִים אָנִי אַיֵּה מוֹרָאִי? אָמַר יְיָ צְבָאוֹת לָכֶם הַכֹּהֲנִים בּוֹזֵי שְׁמִי!" (מלאכי א, ו).

שער שלישי:

עקירת עבודה־זרה ומחיית עקבותיה

יחסו של הרמב"ם לקמיעות ולמאגיה

"לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת **כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם,** לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף, וְחֹבֵר חָבֶר וְשֹׁאֵל אוֹב וְיִדְּעֹנִי וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, **כִּי תוֹעֲבַת יְיָ כָּל עֹשֵׂה אֵלֶּה וּבִגְלַל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה יְיָ אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפָּנֶיךָ,** תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ" (דב' יח).

אחד היסודות המחשבתיים החשובים בתורת משה הוא לידע, שהתורה והמצוות שנצטווינו בהם בהר סיני לא נועדו לשמש כסגולות מאגיות להפקת תועלת וטובות הנאה, אלא לרומם את נפשנו לזכות בחיי הנצח בעולם-הבא, וכֹה דברי רבנו בהלכות עבודה-זרה (יא, טו):

"הלוחש על המכה [=המנסה לרפא מכה בלחשים] וקורא [עליה] פסוק מן התורה, וכן הקורא [פסוק] על התינוק שלא יִבָּעֵת, והמניח ספר-תורה או תפילין [או קמיע] על הקטן בשביל שיישן, לא די להם שהם בכלל **מנחשים וחוברים,** אלא שהם בכלל **הכופרים בתורה** [הם כופרים בתכליתה לרוממנו לחיי העולם-הבא בְּדַמּוֹתָם שתכליתה להפיק טובות-הנאה], שהן עושין דברי תורה רְפאות גוף, ואינן אלא רְפאות נפשות שנאמר: 'וַיְהִיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ' [משׁ' ג]".

נמצא, שכל מי שמשתמש בקמיעות הקבלה הפגאנית הוא "מנחש וחובר", ואם הוא גם הופך את מצוות התורה ופסוקיה לקמיעות, הוא לא רק מנחש וחובר אלא הוא גם בכלל "הכופרים בתורה". כלומר, מי שהופך את מצוות התורה או פסוקי כתבי-הקודש ל"תיקונים" או לסגולות מאגיות להצלחה, לזיווג, לפרנסה, לרפואה וכיו"ב – הינו בגדר כופר בתורה. ועל הכופרים בתורה אומר רבנו בהלכות תשובה (ג, יד): "ואלו שאין להן חלק לעולם-הבא, אלא נכרתין ואובדין ונדונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם-ולעולמי-עולמים: [...] **והכופרים בתורה**".

יתר-על-כן, המכשף שמכין את הקמיעות הללו, ולוחש-לחשים או מבצע טקסים פולחניים שונים בעת הכנתם, הוא בגדר עובד עבודה-זרה בלי ספק, וכמו שכותב רבנו במורה (ג, לז):

"כי **המכשף הוא עובד עבודה-זרה בלי ספק** [...] והכישופים [...] הם פעולות שהיו עושים אותם הצאבה והכשדים והאשפים, ולרוב היה אצל המצרִיים והכנענִיים, היו מדמים לאחרים בהם או נדמה להם, שהם [מעשי הכשפים] פועלים פעולות מופלאות ונפלאות במציאות [כגון הכנת קמיעות בעלי כוחות מאגיים] [...] ו[כדי] להרחיק מכל מעשי הכשפים, **הזהיר [הקב"ה] מלעשות דבר ממנהגיהם** [...] [כגון להאמין ולהשתמש בקמיעות]. כלומר, כל מה שאומרים שהוא מועיל ממה שאין העיון הטבעי מחייבו [שאין ראיה מדעית שמאששת את תועלתו] **אלא נוהג לפי דמיונם בדרך הסגולה** [כגון הקמיעות והסגולות למיניהן] [...] מפני שהם ענפי מעשי המכשפים, לפי שהם דברים שאין היגיון טבעי מחייבם, והם מושכים לעשיית הכשפים".

נמצא, שאסור מן התורה להתעסק כלל עם הקמיעות והסגולות המאגיות: לא להכינם, לא להשתמש בהם, ולא להאמין שיש בהם תועלת. אלא, חובה לבערם מקרבנו ולהתרחק מהם. וראו נא גם את דברי רבנו במורה (א, סא) בעניין זה: "ואל יעלו על ליבך הזיות כותבי הקמיעות, ומה שתשמע מהם או תמצא בספריהם הטיפשיים שֵׁמות שהם מצרפים אותם שאינם מורים

על שום עניין כלל, וקוראים אותם 'שֵׁמות', ומדמים שהם צריכים קדושה וטהרה, ושהם עושים נפלאות, **כל הדברים הללו סיפורים שאין ראוי לאדם שֶׂלֵּם לשמעם, כל-שכן לסבור אותם**".

וראו נא גם את דברי רבנו במורה (ג, כט) בעניין הקמיעות וזיקתם לכישופים ולעבודה-זרה:

"וספר זה [=ספר 'הפלחה הנבטית' של עובדי העבודה-הזרה הקדמונים], מלא **מהזיות עובדי עבודה-זרה,** וממה שנפש ההמונים נוטָה אליו וקשורה בו, כלומר **מעשה הטלסמות [=הקמיעות לכל ריבוי סוגיהן],** והורדת הרוחניות, והכשפים, והשדים, והרוחות שוכני המדברות. ואף-על-פי שאיש כמוך אין צורך להעיר לו על זה, לפי שיש כבר בידך מן המדעים מה שימנע ממחשבתך מלהיתלות בשיגעונות ה'צאבה' [=אומה של עובדי עבודה-זרה בתקופתו של אברהם אבינו ע"ה] והזיות הכשדים והאשפים, העירומים מכל מדע שהוא מדע באמת, אבל הזהרתי מכך משמרת לזולתך, **כי מאד נוטָה ההמון להאמין בשיגעונות**".

מדברי רבנו האחרונים עולה, שלימוד המדעים מונע מן האדם לשגות במאגיה ובשאר הזיות עובדי האלילים הקדמונים! ובעניין זה ראו נא את דברי רבנו בצוואתו למורה הנבוכים:

"אבל המבולבלים [=הוזי ההזיות המאגיות לריבוי מיניהן וסוגיהן] אשר כבר **נִתְעַנְּפוּ מוחותיהם** בדעות הבלתי נכונות ובדרכים המטעים, ויחשבו אותם מדעים אמיתיים, ומדמים שהם בעלי עיון [ושהם 'חכמי ישראל"] **ואין להם ידיעה כלל בשום דבר הנקרא 'מדע' באמת** [ואף הינם 'יותר תועים מהבהמות', כלשון רבנו ב'מאמר תחיית המתים'] – הם יירתעו מפרקים רבים ממנו [מפרקי 'מורה הנבוכים'], ומה מאד יקשו עליהם כי לא יבינו להם עניין. ועוד, כי מהם [=מלימוד החכמה ומקניית הדעת] תתגלה פסולת הסיגים שבידם [ולכן התנגדו למורה, כדי שלא תֵּחָשֵׂפְנָה תרמיתם, סכלותם ונבלותם], שהן סגולתם ורכושם המיועד לאידם".

נמשיך עתה לעיין בדברי רבנו בהלכות מזוזה (ה, ה) שם הוא מתאר ביצד הפכו המינים האירופים את מצות המזוזה לקמיע להנאת עצמם, וכֹה דבריו שם (ולעיון נרחב בשיטותיהם של המינים וצאצאיהם בזה, ראו: 'מטרת המזוזה – ביקורת רבנו הרמב"ם על רש"י-שר"י'):

"מנהג פשוט שכותבין על המזוזה מבחוץ [...] 'שדי', ואין בזה הפסד לפי שהוא מבחוץ. אבל אלו שכותבין בה מבפנים שמות המלאכים או שמות קדושים [אמיתיים או דמיוניים] או פסוק או חותמות **– הרי הן בכלל מי שאין לו חלק לעולם-הבא.** שאלו הטיפשים לא די להן שביטלו המצוה, אלא שעושין מצוה גדולה שהיא ייחוד שמו של הקדוש-ברוך-הוא ואהבתו ועבודתו, **כאילו הוא קמיע להניית עצמן,** כמו שעלה על לבם הסכל שזה דבר הַמְּהַגֶּה בהבלי העולם".

למדנו אפוא, שאסור באיסור חמור להתייחס למצוות כאל קמיע שנועד לספק לאדם הנאה בעולם-הזה. אלא, תכלית המצוות היא להכשיר אותנו להבין את המושׂכלות ולהזכיר לנו את "ייחוד שמו של הקדוש-ברוך-הוא ואהבתו ועבודתו". כך, בעיסוק במצוות, האדם ייזכר כל העת בבוראו ובתכלית יצירתו להשׂכיל ולידע את ה' יתעלה שמו, ויבין שכל הבלי העולם-הזה חולפים כרוח קלה, לעומת נצחיות הנפש שלא כל אחד זוכה לזה – כי בסופו-של-דבר, רק מי שזיכך ורומם את נפשו לידע את בוראו, רק הוא יזכה שנפשו תהיה קשורה בידיעת צור העולמים.

וכֹה דברי רבנו במורה (ג, נא), בעניין תכלית המצוות: "ודע, כי כל מעשה העבודות הללו, בקריאת-התורה והתפילה ועשיית שאר המצוות, אין תכליתן אלא **שתוכשר בהתעסקות במצוותיו יתעלה** מלעסוק בענייני העולם, כאלו התעסקת בו יתעלה לא בזולתו". ובכל עת שהאדם מתעסק במצוות הוא למעשה מתעורר משינתו המחשבתית ומתרדמתו הרוחנית.

וראוי לחתום את המבוא בהלכות תשובה (ג, ד) בעניין תקיעת השופר בראש-השנה, כי תכלית המצוות היא למעשה להזכיר לנו כל העת את הדברים האמורים בהלכה זו, וכֹה דברי רבנו:

"אף-על-פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב [=שהרי לא פורש טעמהּ בתורה], רמז יש בו [=עצם תקיעת השופר מורָה על מטרתה]. כלומר עורו-עורו ישנים משינתכם, והקיצו נרדמים מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם, וחזרו בתשובה, וזכרו בוראכם. אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן, ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל. הביטו לנפשותיכם, והטיבו דרכיכם ומעלליכם. ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה".

א. טלסם – קמיע

טרם שנמשיך בענייני הקמיעות וזיקתם החזקה לעבודה-זרה, יש לבאר מושג חשוב שנזכר בדברי רבנו והוא ה"טלסם". הטלסם הוא כְּתָב, שׂרטוט, פסל או צורה, מובנים או בלתי-מובנים, שמדמים שהם מועילים או מזיקים (קאפח בתרגומו לפיהמ"ש פסחים ד, י; עבודה-זרה ג, א). ובתרגומו למורה בעמ' שסא ושמב הוא מוסיף: "טלסם – קמיע לסגולה, עיקרין [=שורשים], או שרטוט, או כתב, מובן או בלתי מובן"; "טלסם – שֵׂם כולל לדבר הנעשה לסגולה. יהא זה עיקרין או ציור או כתב, מובן או בלתי מובן, **במלה הידועה יותר בעברית – קמיע**".

נמצא אפוא, ש"טלסם" הוא שם כללי לכל סוגי הפסילים, הצורות והקמיעות למיניהם אשר הפתאים סוברים שיש בהם תועלת כללית או תועלת מסוימת. הטלסם שימש בימי קדם ומשמש אף בימינו לעובדי עבודה-זרה כדי להשיג תועלת מאגית דמיונית לפי שיבוש דעתם.

ובשלוש הפְּסקות הבאות צירפתי את דברי רבנו בפירוש המשנה (עבודה-זרה ד, ז), שם הוא מתאר את הקמיעות המאגיים-פגאניים ואת השפעתם העצומה על האנושות, וכֹה דבריו:

"וממה שאתה צריך לדעת, כי הפילוסופים השלמים אינם מאמינים ב'טלאסם' אלא לועגים להם ולאותם החושבים שיש להם השפעה, וביאור זה יארך, אבל אמרתי את זאת מפני שאני יודע שרוב בני האדם ואולי כולם, נִפתים אחריהם פתיות גדולה מאוד ובדברים רבים ממיניהם, וחושבים שהם דברים אמיתיים, ואין הדבר כן. ואפילו טובים וחסידים מאנשי תורתנו [=לפי דמיונם ולפי דמיון ההמון, שהרי רבנו קובע שהם פתאים גדולים מאד, ובסמוך הוא מוסיף שהם אף מורדים וכופרים בתורה: 'לפי שהזיות בני אדם בכוכבים וב'טלאסם' אינם מעט, וכבר הִמרו בזה את התורה לגמרי במה שהם מאמינים באמיתתם'] **חושבים שהם דברים נכונים אלא שהם אסורים מטעם התורה בלבד, ואינם יודעים שהם דברים בטלים ושקריים הזהירה התורה עליהם כדרך שהזהירה על השקר,** והם דברים שנעשה להם פרסום רב אצל העמים [כלומר מדובר בענייני עבודה-זרה שהתורה הזהירה מהם, וכפי שרבנו יסביר לקמן].

והיסוד לכך [=מי שהחלו להפיץ את הקמיעות] הם 'אלצאבה' [עובדי עבודה-זרה קדמונים], והם האנשים אשר רָחַק אברהם אבינו מהם [כלומר ברח והציל את נפשו מהם] וְחָלַק על דעותיהם הנפסדות במה שנתן ה' בליבו מן החכמה. והיו מכבדים את הכוכבים ומייחסים להן פעולות לא להן, והם שייסדו את משפטי הכוכבים [=אסטרולוגיה] והכשפים והלחשים והורדת הרוחות [=סיאנס] והשִׂיחות עם הכוכבים והשדים והאוב וְהַנַּחַשׁ [=הניחוש] והידעוני לכל מיניהם, ודרישת המתים, **והרבה מן העניינים האלה אשר שלפה תורת-האמת חרבה עליהם וכרתה אותם, והם שורש עבודה-זרה וענפיה** [גם שורשי עבודה-זרה וגם ענפיה] [...]

וכבר ביארו חכמים שכל מה שחושבים בו מפעולות אלו ה'טלאסם' הוא דבר שאפשר שיארע בדרך מקרה ומייחסים אותו להן [=מייחסים בשקר את ההתרחשויות והאירועים לאותו הקמיע, אף שהדבר אירע במקרה], וזה עניין פילוסופי נכון. [...] וזוהי דעת הפילוסופים בהם [כדעת חז"ל]. וכל הדברים הללו שבדו ה'צאבה' אין מהם בפילוסופיית יוון לא מעט ולא הרבה. וכבר הארכתי גם בזה, אבל הוא מקום תועלת ותיקון אמונה, לפי שהזיות בני אדם בכוכבים וב'טלאסם' אינם מעט, **וכבר הִמרו בזה את התורה לגמרי במה שהם מאמינים באמיתתם**".

למדנו אפוא, שהקמיעות נולדו והתפתחו בקרב עובדי העבודה-הזרה, ומטרתה המרכזית של התורה הינה להכרית את העבודה-הזרה וכל מה שקשור בה, וכמו שכותב רבנו במורה (ג, לז): "כיוון שהייתה מטרת כל התורה וצירה אשר עליו היא סובבת הוא סילוק עבודה-זרה ומחיית עקבותיה" (וכידוע רבנו חוזר על היסוד הזה שש פעמים בכתביו). כלומר, לא רק סילוק עבודה-זרה עצמה, אלא מחיית כל עקבותיה וסגולותיה ומנהגותיה עד שלא יישאר ממנה כל זכר.

ב. הקמיעות – מתשמישי האלילות

הקמיעות הם כאמור מתשמישי העבודה-הזרה הקדומים והיסודיים ביותר. מאז ומעולם שימשו הקמיעות את עובדי-האלילים כדי להשיג תועלת מאגית לפי דמיונות שווא ומדוחים. נמצא, שהאמונה בקמיעות יסודה בעבודה-זרה, וכל המאמין בהם ובסגולתם מתפלש בזוהמת עבודה-זרה, וכֹה דברי רבנו בהמשך פירושו האמור למסכת עבודה-זרה (ד, ז):

"ואחר כך הרכיבו [הצאבה, עובדי האלילים הקדמונים] שקר אחֵר על השקר הזה הראשון [השקר הראשון הוא שיש זמנים 'טובים' ו'רעים' הנקבעים לפי מערך הכוכבים בשמים]; ו[השקר השני] הוא ה'טלאסם' [פסילים, צורות וקמיעות וכיו"ב] ואמרו: שאם היה כוכב האושר פלוני במקום פלוני המתאים לו, עושין צורה באופן כך וכך, ומביאין בה מן התועלת כך וכך".

האמונה בקמיעות היא אפוא השלב השני בהתפתחות העבודה-הזרה, והיא בגדר שורש עבודה-זרה וכפסע מן העבודה-הזרה שחייבים עליה סקילה, וכֹה דברי רבנו בהמשך דבריו שם: "ואחר כך הרכיבו שקר שלישי על זה השני **והוא עבודה-זרה**". השקר השלישי היה טענתם, שהקמיע או הצורה, "אם מקטרין לה [=לצורה] בדבר פלוני [=דהיינו שֶׁשׂוֹרפים קרבן או צמחים לפני הצורה] ומתפללין לה בתפילה פלונית ומשתחווים לה [בעת עליית כוכבים או מזלות מסוימים] [...] הרי היא מסלקת נזק כוכב פלוני, ומביאה תועלת כוכב פלוני". וזו עבודה-זרה

שחייבים עליה סקילה. כמו כן, מי שנדמה לו שהקמיעות מביאים תועלת, מודה בעבודה-זרה ואפילו אם הוא אינו עובד אותה, שהרי הוא מאמין בקיומו של כוח על-טבעי שמספק הגנה או מוריד שפע לעולם-הזה מבלעדי ה' יתעלה ויתרומם שמו, שאין כיוצא בו ואין עוד מלבדו.

וכל המודה בעבודה-זרה אף שהוא אינו עובד אותה ואינו מתייראּ ממנה, הרי זה מחרף ומגדף את השם הנכבד והנורא, וכמו שפוסק רבנו בהלכות עבודה-זרה (ב, י): "כל המודה בעבודה-זרה שהיא אמת אף-על-פי שלא עבדהּ – הרי זה מחרף ומגדף את השם הנכבד והנורא".

זאת ועוד, המודה בעבודה-זרה לא רק מחרף ומגדף את השם הנכבד והנורא, אלא אף כופר בכל התורה כולה, ללמדנו על חומרת ההודאה בעבודה-זרה, וכך פוסק רבנו שם (ב, ז):

"מצות עבודה-זרה כנגד כל המצוות כולן היא, שנאמר: 'וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֵת כָּל הַמִּצְוֹת' וכו' [במ' טו, כב], ומפי השמועה למדו שבעבודה-זרה הכתוב מדבר. הא [=הנה] למדת, שכל **המודה בעבודה-זרה** כופר בכל התורה כולה [=שהרי נאמר 'כָּל הַמִּצְוֹת'] ובכל הנביאים ובכל מה שנצטוו הנביאים מאדם ועד סוף העולם, שנאמר: 'מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ וָהָלְאָה לְדֹרֹתֵיכֶם' [במ' טו, כג]. וכל הכופר בעבודה-זרה מודה בכל התורה כולה, **והיא עיקר כל המצוות כולן**".

ג. המאגיה – שורש עבודה-זרה

היבט נוסף שיש לבחון ביחס לקמיעות הוא השפעת האמונה במאגיה על האדם: ברגע שפולשת לאדם הזיה מאגית בתחום מסוים מתחומי החיים, חודרת לתודעתו המחשבה השגויה שיש למאגיה יכולת שליטה והשפעה על עולמינו, ומכאן הדרך קלה ומהירה מאד לפלישת הזיות מאגיות אליליות לכל תחומי החיים, שהרי אם המאגיה היא אמת והיא קיימת ופועלת בעולמינו בתחום מסוים, מדוע שהיא לא תהיה אמת ויציב קיימת ופועלת בכל תחומי החיים? וכל הזיה כזאת מרחיקה את האדם מאד מאל אמת שאין-כיוצא-בו, שהרי ביסוד כל הזיה מאגית נעוצה האמונה בקיומו של כוח על-טבעי זולת אל אמת שאין עוד מלבדו.

ובעניין זה ראו נא את דבריו א' רביצקי בספרו "עיונים מיימוניים" (עמ' 182–183):

"המאגיה מיוסדת אפוא על טעות בשתי רמות: מדעית ותיאולוגית. ברמה האחת, המדעית, [...] היא מיוסדת על אמונת הבל בהיבט מוגדר אחד של סדר העולם (אמונה בשפע רוחני מן הכוכבים, אמונה בסגולה פלאית של עצמים, אמונה באנרגיה הגלומה בשמות קודש, וכיוצא באלה). אולם ברמה האחרת, התיאולוגית, הטכניקה המאגית עלולה להתקשר גם עם השקר הכולל האולטימטיבי, הלא הוא השקר של האלילות. היא נעוצה בו בשורשה או שהיא מוליכה אליו [...]. **המאגיקון מייחס לעצמים פיסיים כוחות מטאפיזיים עצמאיים ובזה מערער על הריבונות האלוהית;** הוא בודה מלבו את קיומם של יֵשים עליונים המתווכים בין האל לעולם, וכך פוגע בטרנסצנדנטיות האלוהית; וסופו שהוא מדיח את מאמיניו לעבודת כוכבים כפשוטה, כאשר הוא מכוון את רצונם ואת הערצתם אל הכוכבים (ישים עליונים) ואל השפע הרוחני (כוחות מטאפיזיים) שהם מדמים בליבם לשאוב מהם [...] **המלחמה נגד המאגיה היא אפוא המלחמה למען זיכוכה וצירופה של אמונת הייחוד.** הרמב"ם נחלץ למענה הן בפסיקתו

ההלכתית הן בהוראתו הפילוסופית גם במחיר של התעלמות מיסודות מאגיים שנשתקעו בספרות חז"ל [בעיקר באגדות חז"ל] ולעתים גם במחיר של דחיקתם חוצה ביודעין".

כמו כן, עצם האמונה בקיומו של כוח מאגי על-טבעי שפועל באופן עצמאי, זולת אל אמת, כמו שדים ומכשפים ורוחות-רעות ודיבוקים וכיו"ב, וכל מין ממיני אמונות העבודה-זרה – כל זאת הוא בגדר חירוף וגידוף השם הנכבד והנורא. יתר-על-כן, המודה בעבודה-זרה לא רק מחרף ומגדף את השם הנכבד והנורא, אלא אף כופר בכל התורה כולה, וכאמור בהלכות לעיל.

"כי אין רצוי לפניו יתעלה כי אם האמת, ואין מכעיסו כי אם השווא" (מורה ב, מז).

ד. האמונה במאגיה – חורבן הדת הדעת והמדע

על חומרת ההזיות המאגיות אומר רבנו בספר-המצוות (לאווין לב), וכֹה דבריו:

"ובכלל המעשה הזה [איסור לא תעוננו] גם איסור מעשה אחיזת העיניים [...] והוא סוג גדול מסוגי התחבולות וקלות תנועת היד, עד שמדמים לאדם דברים בלתי-אמיתיים [...] והוא מין ממיני הכשפים, ולפיכך סופג מלקות, ועם זה הוא גונב דעת הבריות, **וההפסד הנגרם על-ידי כך עצום מאד,** לפי שהדברים הנמנעים לחלוטין נעשים אפשריים בעיני הסכלים והנשים והנערים, **ותורגל מחשבתם לקבל את הנמנעות ולחשוב שהם אפשריים להיות,** והבן זאת".

בפרק הקודם הזכרתי את חומרת ההזיות המאגיות, ועתה ארחיב מעט בעניינה: כאמור, ברגע שחודרת לאדם הזיה מאגית בתחום מתחומי החיים, חודרת לתודעתו המחשבה השגויה שיש למאגיה הפגאנית יכולת שליטה והשפעה על עולמינו, ומכאן הדרך קלה ומהירה מאד להחדרת הזיות מאגיות אליליות לכל תחומי החיים, שהרי אם המאגיה אמת והיא קיימת ופועלת בעולמינו בתחום אחד, מדוע שהיא לא תהיה אמת קיימת ופועלת בכל תחומי החיים?

כמו כן, בנוסף להתפשטות ההזיות כמו סרטן אלים וגרורתי במחשבתו של האדם, ולהרס המוחלט שהן גורמות ליכולתו של האדם להשיג השקפות נכונות בכל תחום מתחומי החיים, עצם האמונה בקיומן של ההזיות המאגיות מעלה ומצמיחה שתי רעות גדולות נוספות:

א) כל הזיה מאגית מנוגדת לציר שעליו סובבת כל התורה כולה: עקירת עבודה-זרה ומחיית עקבותיה, וזאת מפני שביסוד כל עבודה-זרה טמון שורש מאגי, שהרי ללא שורש מאגי אין קיום לשום עבודה-זרה. למשל, ללא האמונה ביכולתו של האליל להוריד שפע באופנים מאגיים דמיוניים, אין לעבודה-הזרה שום משמעות. נמצא, שההזיות המאגיות הן השורש לאמונה בכוחות על-טבעיים זולת ה' יתעלה ויתרומם, והן אלה שמדרדרות לעבודתם ולירא‍תם.

ב) מקור ההזיות המאגיות הוא בקרב העמים עובדי האלילים, אלה האמינו בקיומם של שדים דמיוניים ואף עבדו אותם ונתייראו מהם. כלומר, כל מי שמטמטם את המחשבה בהזיות השדים ודומותיהן הולך בחוקות הגויים ובהשקפותיהם המשחיתות, ואסור לנו, לעם חכם ונבון לתעות בדרכי ההבל של הגויים הרשעים והבהמיים, וכבר הזהירנו על זה ה' יתעלה: "תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ" (דב' יח, יג), וכדברי רבנו המפורסמים בסוף הלכות עבודה-זרה פרק יא:

"ודברים אלו כולן [כל ענייני המאגיה שהובאו בפרק יא שם] דברי **שקר וכזב הן,** והן שהטעו בהן עובדי עבודה-זרה הקדמונים לגויי הארצות כדי שינהו אחריהן. ואין ראוי לישראל שהם חכמים מחוכמים להימשך **בהבלים האלו,** ולא להעלות על הלב שיש בהן תעלה [=תועלת], שנאמר: 'כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל' [במ' כג, כג]. ונאמר: 'כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל מְעֹנְנִים וְאֶל קֹסְמִים יִשְׁמָעוּ וְאַתָּה לֹא כֵן נָתַן לְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ' [דב' יח, יד].

כל המאמין בדברים אלו **וכיוצא בהן** [מענייני המאגיה וההזיות], ומחשב בליבו שהן אמת ודברי חכמה אבל התורה אסרה אותן, אינו אלא מן **הסכלים ומחוסרי הדעת,** ובכלל הנשים והקטנים שאין דעתן שלמה. אבל בעלי החכמה ותמימי הדעת ידעו בראיות ברורות, שכל אלו הדברים שאסרה התורה אינם דברי חכמה, אלא **תהו והבל שנמשכו בהן חסרי הדעת, ונטשו כל דרכי האמת בגללן.** ומפני זה אמרה תורה כשהזהירה על כל אלו ההבלים: 'תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ' [דב' יח, יג; כלומר, אל תימשך אחר המאגיה אלא אחוז באמונה זכה וברה]".

מהלכות רבנו לעיל אנחנו לומדים, שההבלים, ההזיות והדמיונות **גורמים לנטוש את דרכי האמת!** ובמלים אחרות, אם האדם ממלא את מחשבתו בהבלים ובהזיות פגאניות הוא מחריב את צלם האלוה שבו, מתרחק מידיעת ה' יתעלה ומתדרדר לתהום הסכלות והבהמיות.

וכל הזיה כזאת, וכל-שכן שלל הזיות כאלו, מרחיקות את האדם מאד מאל אמת שאין-כיוצא-בו, שהרי ביסוד כל הזיה מאגית נעוצה האמונה בקיומו של כוח על-טבעי זולת אל אמת.

וזכרו נא כמה מתועבות ההזיות המאגיות: "כִּי אַתָּה בָּא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת **כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם,** לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף, וְחֹבֵר חָבֶר וְשֹׁאֵל אוֹב וְיִדְּעֹנִי וְדֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, **כִּי תוֹעֲבַת יְיָ כָּל עֹשֵׂה אֵלֶּה וּבִגְלַל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה יְיָ אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפָּנֶיךָ,** תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ" (דב' יח).

ה. מטרתה ותכליתה של המאגיה

באיגרת תימן (עמ' מו), רבנו מבאר מדוע הטעו האסטרולוגים ושאר המאגיקונים הוזי ההזיות למיניהם את ההמונים, וכֹה דבריו:

"ואחר הקדמה זו שמע ממני, שכל מה ששמעת או מצאת אותו כתוב מן הדברים הללו [=האסטרולוגיה] ודומיהן [=כל ענייני המאגיה], **הם כולם דברים שאין בהם אמת,** אלא אומרן או סכל, או בדאי, **או מי שזומם לסתור את התורה ולהרוס חומותיה.** הנך רואה העזתם בְּאֶמְרָם [שהמבול בימי נח לא היה עונש מאת ה'] [...] כל זה הזיה ומרמה כדי להראות כאילו המבול לא היה אלא שיטפון מימי [כתוצאה ממצב מערכות הכוכבים] ושלא היה מאת ה' על דרך העונש ליושבי תבל על שחיתותם. [...] ולפי דרך זו לא נהפכה סדום [ועמורה] [...] בגלל כפירתם ורִשעם [...] וכך כל פעולה ופעולה הנעשית מאת ה' בעולם [אינה באמת מאת ה' אלא] תהא דבר הכרחי מן המחברות [=מהִתחברות הכוכבים במערכם בשמים]".

בהמשך דבריו שם, רבנו מבאר שההשקפות המאגיות נועדו לאפשר לתועים לנהות אחר יצרם הרע ולהתדרדר לתאוות הבהמיות, וכֹה דבריו: "זו היא ההקדמה שרצו להקדימה כדי להרוס

יסודות התורה, כדי שיתפקרו [=ינהגו בהפקרות מוסרית] ללכת בשאיפותיהם ומאוויי נפשם הבהמית כבהמות". ואף שדברי רבנו הללו נוגעים בעיקר לאסטרולוגיה ולאמונה המאגית בכוחות גרמי השמים, הוא הדין בעניין כוחות הקמיעות, שהרי כל המאמין בהם תולה את הצלחתו בתוהו ובהבל ולא ביראת שמים ובהליכתו בדרכי מישרים, וכך הוא חופשי לפי דמיונו ללכת בשרירות לבו הרע, ובזכות או מכוח הקמיעות וסגולותיהם ינחתו עליו שפע וברכה.

מטרה נוספת של המאגיה היא לשמש כאמצעי לשליטה ולשלטון בלתי מעורער בהמונים, וכֹה דברי רבנו בפירושו-למשנה (עבודה-זרה ד, ז):

"וכל הדברים הללו [=ענייני העבודה-הזרה וטקסיה] נעשו מחמת הצורך, והוא שבזמנים הקדמונים איחדו על ידן את אנשי המדינות, ודימו בלב המוני-העם ואמרו להם, שהצלחת ארצכם ומצבכם בַּצּוּרוֹת הללו [=פסלים, קמיעות, סגולות, וכיו"ב] ושתתקבצו לבתיהם [=לבתי עבודה-זרה] ותכבדו אלה הזקנים היודעים סודותיהם [=המקובלים וגדוילי התוירא]. ונתקיים להם על-ידי כך השלטון [בריכוז ההמון סביב התֹּהו], והאמינו שהוא דבר אמת [...] והיו אומרים: כך אמר כוכב פלוני, וכך דיבר מזל פלוני, ובכך מכבדין אותו והולכין אחריו ומאמינים בו".

וברור שמטרת השלטון אצלם הייתה לעשוק ולנצל את ההמונים, ולהפיק את תאוותיהם. וזו גם מטרת כומרי הדת האורתודוקסית, להפיץ דת כוזבת כדי לרכז את ההמונים ולעושקם.

ו. המאגיה – היפך האמת והתורה

מדברי רבנו במורה עולה, שהקב"ה הורה להתנגד למאגיה ולאלילות בתכלית הניגוד. כלומר, לא רק שהוא שלל על הסף את הזיות האלילות, הוא אף קבע לנו מצוות רבות אשר פעולותיהן **הפוכות ומנוגדות** להזיות האלילות, כל זאת כדי לשלול ולעקור את התֹּהו וההבל מדעתנו.

והנה לפניכם דברי רבנו במורה (ג, ל):

"אם תתבונן באותן ההשקפות הקדומות הרעות, יתבאר לך כי הדבר המפורסם שהיה אצל כל בני אדם, הוא שבעבודת הכוכבים תתיישב הארץ ותדושן האדמה [יזכו לשגשוג], והיו חכמיהם [...] מוכיחים בני אדם ומלמדים אותם כי עבודת האדמה, אשר בה קיום מציאות האדם, לא תצלח ותהיה כפי רצון [האדם] כי אם כשתעבדו את השמש והכוכבים, ואם תכעיסוּם בְּמִרְיֵכֶם תישׁוֹם הארץ ותיחרב. [...] תמצא לשון זה מדברי ה'צאבה', אמרו: כל החכמים הקדמונים ציוו [...] ומן ההבטחות על-כך אריכות ימים ומניעת הייסורין, וסילוק החולאים [...] ובאשר נתפרסמו הדברים הללו עד שנחשבו לאמת, ורצה ה' יתעלה ברחמיו עלינו למחות את הטעות הזו מליבנו, ולסלק את היגיעה מגופותינו בביטול אותם המעשים המייגעים שאינם מועילים ונתן לנו את התורה על-ידי משה רבנו, הודיענו [...] שעבודתם [היא] הסיבה לעצירת הגשמים וחורבן הארץ ולא תצמיח מאומה, ויבלו פירות האילנות, ויחולו פגעים בכל המצבים, ויארעו מחלות בגופות, ויתקצרו החיים [...] **היפך מה שהיו מטיפים בו עובדי עבודה-זרה לבני אדם כדי שיעבדום, כי יסוד התורה [!] ביטול אותה ההשקפה ומחיית עקבותיה**".

ורבנו מוסיף בעניין זה במורה (ג, לז), וכֹה דבריו:

"ומדמים [עובדי האלילים] שהם בכשפיהם [הפגאניים] מסלקים מיני הנזקים מן הצמחים, כפי שתמצא להם פעולות, מדמים שהם מונעים [בפעולות הללו את] ירידת הברד, ופעולות [שבהן] ממיתים את התולעים מן הכרמים [...] וכן מדמים שיש להם פעולות המונעות נבילת עלי הצמחים והפירות. לפיכך, בגלל הדברים הללו שהיו מפורסמים אז, כָּלַל בדברי הברית **כי בעבודת עבודה-זרה ואותם מעשי הכשפים אשר אתם מדמים שהם מרחיקים מכם את הנזקים הללו, [דווקא] בהם יחולו אותם הפגעים בכם.** [...] כללו של דבר, כל מה שחשבו בו עובדי-עבודה-זרה להשריש עבודתה בדַמּוֹתם לבני אדם סילוק נזקים מיוחדים, והבאת תועליות מיוחדות, כָּלַל בדברי הברית כי בעבודתם יִמָּנעו אותן התועליות ויחולו אותם הנזקים".

כלומר, לפי התורה לא רק שאין שום תועלת במאגיה ובאלילות, אלא שהקב"ה יכה ויעניש את כל מי שילך אחריה ויתעה בהבליה – וכדי להחדיר זאת לעם-ישראל, הקב"ה קבע לנו הוראות וציוויים בדברי הברית, אשר לפיהם דווקא באותם מעשי הכישוף והמאגיה יבואו על בני האדם אותם הנזקים והפגעים, ואילו דווקא בעשיית הפכם, תחול הברכה והרווחה האלהית.

ז. גלות בבל החשוכה

"וְשָׁמְעוּ בַיּוֹם הַהוּא הַחֵרְשִׁים דִּבְרֵי סֵפֶר וּמֵאֹפֶל וּמֵחֹשֶׁךְ עֵינֵי עִוְרִים תִּרְאֶינָה" (יש' כט).

בתקופת יצירת התלמוד הבבלי, האנושות בכלל והמוני הבבליים בפרט היו שקועים מאד באמונות תפלות ובהזיות פגאניות. השפעת המאגיה חדרה עמוק מאד גם להמוני בית-ישראל, והקמיעות הינם רק ביטוי אחד מתוך שלל השפעות מאגיות דמיוניות אשר באו לידי ביטוי בתלמוד. הקמיעות היו נפוצים מאד בקרב העם היושב בגלות, עד שאי-אפשר היה לעקור אותן מן ההמון, כמו האמונה באסטרולוגיה או בשדים וכיו"ב (וכך היה בתימן, שהייתה ראי לאורחות החיים שנהגו בתקופת התלמוד), ואפילו בימינו קשה לעקור את אמונות ההבל הללו.

בגלל שהמוני עמי הארצות היו שקועים באמונות הבל ותהו שאי-אפשר היה לעקרן, נולד צורך להרחיק אותם מלעבור על איסורים נוספים שנקשרו לאותן ההזיות שפשטו, כמו לצאת בשבת מרשות לרשות בקמיע שאינו מומחה, וכֹה דברי רבנו בעניין זה בהלכות שבת (יט, יד):

"יוצאת האישה באבן תקומה [=אבן מאגית-פגאנית שדימו שיש לה סגולה שהאשה הנושאת אותה לא תפיל], ובמשקל אבן תקומה שנתכוון ושקלו לרפואה. ולא אישה עוברה בלבד, אלא שאר הנשים, שמא תתעבר ותפיל. ויוצאין בקמיע מומחה. ואי זה הוא קמיע מומחה? זה שריפא שלושה בני אדם, או שעשהו אדם שריפא שלושה בני אדם בקמיעין אחרים. ואם יצא בקמיע שאינו מומחה – פטור, מפני שהוציאו דרך מלבוש. וכן היוצא בתפילין – פטור".

אם נוסיף לחקור נשים לב, שישנן הלכות רבות אשר עוסקות בקמיעות, ללמדנו שעניין זה היה כל-כך נפוץ בקרב גלות בבל עד שאי-אפשר היה לעקרו מלב ההמון, והנה ההלכות שמצאתי בעניין זה מ"משנה תורה", ואשר כולן הינן הלכות שנפסקו על-ידי חכמי התלמוד:

1) הלכות ספר תורה (י, י): "הקמיעין שיש בהם עניינים של כתבי הקודש, אין נכנסין בהן לבית הַכְּסֵא, אלא-אם-כן היו מחופות עור".

2) הלכות שבת (יא, ה): "המפשיט מן העור כדי לעשות קמיע – חייב. וכן המעבד מן העור כדי לעשות קמיע – חייב. [...] וכן המוחק מן העור כדי לעשות קמיע – חייב".

3) שם (יא, ז): "המחתך מן העור כדי לעשות קמיע – חייב".

4) שם (יח, יד): "המוציא עור שלא נתעבד כלל [...] שיעורו כדי לצור משקולת קטנה שמשקלה שקל. היה מלוח, ועדיין לא נעשה בקמח ולא בעפצא, שיעורו כדי לעשות קמיע".

5) שם (כ, יג): "ולא תצא בהמה בקלסטר שבפיה, ולא בסנדל שברגלה, ולא בקמיע שאינו מומחה לבהמה".

6) שם (כג, כח): "הברכות והקמיעין, אף-על-פי שיש בהן אותיות של שֵׁם, ומעניינות הרבה של תורה – אין מצילין אותן מפני הדליקה" (וביערת הרע מקרבך).

7) שם (כו, יד): "כיוצא בו קמיע שאינו מומחה, אף-על-פי שאין יוצאין בו מטלטלין אותו".

8) הלכות שקלים (ב, י): "כשייכנס התורם לתרום, לא ייכנס בבגד שאפשר להחבות [=להחביא] בו כסף, ולא במנעל, ולא בסנדל, ולא בתפלה, ולא בקמיע, שמא יחשדו אותו העם, ויאמרו החביא ממעות הלשכה תחתיו כשתרמה".

9) הלכות איסורי ביאה (טו, כח): "נמצא הוולד מהול, או שהומלח, או שהוחתל, או שהיה הכוחל בעיניו, או הקמיעין בצווארו, או שנמצא תחת אילן מסובך שאין חיה נכנסת לו והיה סמוך לעיר, או שנמצא בבית-הכנסת הסמוך לעיר, או בצידי רשות הרבים – אין בו משום אסופי, מאחר שהן משמרין אותו שלא ימות, בחזקת כשר הוא".

10) הלכות מעשר שני (ג, טז): "מעשר שני, אף-על-פי שניתן לסיכה, אין נותנין אותו לא על גבי צינית, ולא על גבי חזזית. ואין עושין ממנו קמיע וכיוצא בו, שהרי לא ניתן לרפואה".

11) הלכות כלים (ז, יג): "עור שכרך בו את הקמיע מקבל טומאה, פשטו – טהור, חזר וכרך בו – מקבל טומאה. מיטמא ומיטהר אפילו עשרה פעמים ביום. ועור שכתב עליו הקמיע – טהור. ואם כרת ממנו ועשה חוליה לתכשיט – מקבלת טומאה".

12) שם (ז, יח): "הכדור והאימום והקמיע והתפילין שנקרעו אחר שנטמאו, הנוגע בהן טמא, ובמה שבתוכן, טהור".

13) שם (ח, ז): "וכן קמיע של מתכת מתטמא ככל תכשיטי אדם".

14) הלכות מקוות (ג, יז): "כסת עגולה, והכדור, והאימום, והקמיע, והתפלה – אינן צריכין שיבואו המים לחללן".

ועוד על ענייני המאגיה בתלמוד ראו: "בחינת מופעֵי האסטרולוגיה בתלמוד הבבלי", "הייתכן שחז"ל היו כסילים?", "וְתֹפֶשׁ הַתּוֹרָה לֹא יְדָעוּנִי (הַגָּיוֹת דאביי ורבא)", "האם לדעת הרמב"ם צריך ללמוד גמרא?"; וכן: "השדים – נחלת השוטים והחטָאים", "אמונתו של רש"י בשדים" (סדרות מאמרים), וכן ראו את דברי רבנו בהקדמתו לפרק חלק בעניין פשטי אגדות חז"ל.

ח. ערֵמות של הזיות על גבי הזיות

המסקנה המרכזית מכל ההזיות הללו ואחרות שהוחדרו בבוח לתוך תורת משה, היא **שאסור באיסור חמור** ללמוד תלמוד בבלי ללא ידיעת מדעים והשקפות נכונות, מפני שהלומד הפתי והסכל, הריק מידיעת המדעים ויסודות הדת, ישקע בהכרח בהזיות שווא ומדוחים ויאמץ אל חיקו את אמונות המאגיה מחריבות הדעת. ויתרה מזאת, הוא עלול להפיץ את הזיותיו והבנותיו המשובשות כתורה מן השמים, ולגרום לחילול-שם-שמים! שהרי כאשר איש מדע נבון ישמע את הזיותיו, יעלה על דעתו שדת משה היא דת נחותה, פגאנית ופרימיטיבית, וכמו שהוא אינו מאמין בקיומם של השדים וסיפורי האחים גרים, כך אין לו להאמין חלילה באמיתת התורה, שהרי ההזיות המאגיות מובילות למסקנה שכל ייעודה הוא ייעוד עממי-ספרותי כדי להפיג את השעמום או כדי להשכיב את הילדים לישון, או חמור מכך, כדי להלהיב את הכסילים בהזיות.

זאת ועוד, לא רק שמי שאינו יודע מדעים והשקפות נכונות ואמיתיות אין לו חלק ונחלה בתלמוד, ואסור לו באיסור חמור לדעתי ללמוד תלמוד – איסור זה גובר כפל כפליים וׁשבע שבעתיים כאשר מדובר בלימוד תלמוד עם **פירוש רש"י** אשר אימץ ופירש את כל אגדות חז"ל כפשוטן, והחדיר לדת משה מאפייני הגשמה ומינות רבים מאד. כלומר, הלומד תלמוד עם פירוש רש"י, בהכרח, לא אולי או שמא, אלא **בהכרח,** ישתבש בשיבושים מאגיים-פגאניים חמורים, ויהפוך להוזה הזיות מאגיות נגעלות אשר נוגעות באופן ישיר באיסורי עבודה-זרה.

ואולי יתרה מזאת, אדם נבון ומשׂכיל אשר ילמד תלמוד עם פירוש רש"י, יחשוד בגלל רש"י בחז"ל שהם היו הוזים כסילים ונבערים, ודבר זה עלול להביאו לבעוט ולכפור בתורה כולה, שהרי אם התלמוד נחשב לתורה-שבעל-פה, ויש בו הזיות ודמיונות מחליאים כאלה, מה זה אומר על הדת שלנו? שהיא דת נחותה ופרימיטיבית בדיוק כמו הנצרות והאסלאם, שהרי גם דת משה העשוקה עמוסה בהזיות ודמיונות, כפרעושים העמוסים על כלבים משוטטים...

וראו עוד בעניין זה במאמרים: "מעט על שגיאות תופשי התורה באלף השנים האחרונות"; "האם יש תנורים ומשׂרפות בגיהינום?", ובמקומות רבים נוספים עסקתי בנושאים הללו.

ט. עיון בכמה הלכות בענייני הקמיעות

בפרק זה אדון בכמה הלכות שקבעו חכמים בענייני הקמיעות ומתוכן נסיק כמה מסקנות חשובות. אחל אפוא, במשנה שבת (ו, ב) נאמר כך: "לא ייצא האיש [...] ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה [...] ואם יצא אינו חייב חטאת". ובפירוש-המשנה אומר רבנו כך: "ואמרו מומחה [...] מאדם המומחה. [...] וייעשה האדם מומחה כשירפא בקמיעו שלש פעמים".

ובהלכות שבת (יט, יד) פוסק רבנו כך:

"ויוצאין בקמיע מומחה, ואי-זה-הוא מומחה? זה שריפא שלושה בני אדם, או שעשהו אדם שריפא שלושה בני אדם בקמיעין אחרים. ואם יצא בקמיע שאינו מומחה – פטור [בלומר, אף שהקמיע אינו בגדר תכשיט המוציאו אינו חייב עליו], מפני שהוׂציאו דרך מלבוש".

ועל כל זאת ראוי לתמוה: ומהי הַשׂוֹטוּת הזאת?! וכי יש אמת בקמיעין? אלא ברור, שחכמים פסקו את ההלכה הזו כפי סכלותם של בני אדם באותם הימים החשוכים נעדרי המדע. כלומר, הואיל והקמיעות היו כל-כך נפוצים באותם הימים, התעורר צורך להתייחס לשאלה: האם מותר לצאת בהם בשבת? ואין צורך לומר שאסור מן התורה לשגות בהבלים הללו כלל ועיקר, שהרי בסוף קביעת האיסורים החמורים בענייני המאגיה וההזיות, התורה הורתה לנו במפורש: "תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ", דהיינו אין לפנות לדבר וחצי דבר מענייני המאגיה כלל ועיקר!

והנה שוב לפניכם פסוקי התורה בענייני המאגיה (דב' יח): "כִּי אַתָּה בָּא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם, לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף, וְחֹבֵר חָבֶר וְשֹׁאֵל אוֹב וְיִדְּעֹנִי וְדֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, כִּי תוֹעֲבַת יְיָ כָּל עֹשֵׂה אֵלֶּה וּבִגְלַל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה יְיָ אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפָּנֶיךָ, תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ".

מדוע אפוא דנו חכמים בענייני הקמיעות ופסקו בהם הלכות? ובכן, נראה ברור שמצבו המחשבתי של עמֵנו היה כל-כך גרוע, עד שלא היה ניתן לעקור את ההזיות הללו מקרבו. ולכל הפחות חכמים ביקשו לצמצם את ענייני חילול השבת, ונאלצו ע"ה לקבוע דינים בעניין זה.

ומאין הנני יודע שגם חכמים ע"ה ידעו שכל ענייני הקמיעות הם הבל מהובל?

ובכן, ראו נא את ההלכות הבאות בעניין הצלה מדליקה בשבת (הלכות שבת כג, כז–כט):

"מותר להציל את כל כתבי הקודש שיש בחצר לחצר אחרת [...] ואף-על-פי שלא עירבו [...] והוא שיהיו כתובין אשורי, ובלשון הקודש. [...] היו כתובין בסם ובסקרא, אף-על-פי שאינו כתב של קיימה, הואיל והן כתובין אשורי ובלשון הקודש – מצילין אותן [...] **הברכות והקמיעין, אף-על-פי שיש בהן אותיות-של-שם, ומעניינות הרבה של תורה – אין מצילין אותן מפני הדליקה.** ספר תורה שיש בו ללקט שמונים וחמש אותיות [...] – מצילין אותו מפני הדליקה. ומצילין תיק הספר עם הספר, ותיק תפילין עם התפילין – אף-על-פי שיש בתוכן מעות".

כלומר, לדעת חכמים הקמיעין אינם חפצים שראוי להצילם. לעומת זאת, כתבי-קודש שלא נכתבו לשם הזיה פגאנית, חובה להציל אותם מן הדליקה! ונראה לי שהברכות היו סגולות דומות לקמיעות, דהיינו כתבים שמובאים בהם פסוקי ברכות וכו', ומייחסים להם סגולה מאגית לשמירה ולהצלחה, כמו שנוהגים בימינו במזמורי תהלים מסוימים שמדפיסים על גבי תמונות, ולעתים אף מדפיסים אותם בצורה של מנורה או בצורות אחרות, ומשתמשים בהם לקמיע.

וקאפח פירש שם שה"ברכות" היו כתבי עילגים של פסוקי ברכות, כגון כתבים בשפת היידיש, וזה לשונו: "וכן אפילו בלשון הקודש, אם הם בכתב אחֵר הרי אינם נקראים כתקנם כי כל אחד כותב כאוות נפשו, כדרך שכותבין מלים עבריות באותו **הכתיב האידי שאין לך סירוס גדול ממנו.** וכך היה אותו איוב הכתוב תרגום ששיקעו ר"ג בבניין בדף קטו ע"א. וכך מעשה באחד שהיה כותב ברכות נכתבו באותו הכתיב המשונה [לקמן], ופירוש זה נראה לי אמת נכון ויציב". ואיני סבור שהוא דייק בפירושו לאותן ה"ברכות" שהזכירו חכמים, אך עצם דבריו אכן אמת.

והנה לפניכם דברי חכמים בשבת (קטו ע"ב), בעניין כותבי "הברכות":

"תנו רבנן: **הברכות והקמיעין,** אף-על-פי שיש בהן אותיות-של-שם, ומעְניינות הרבה של תורה – אין מצילין אותן מפני הדליקה, אלא נשרפים במקומן הן ואזכרותיהן. מכאן אמרו: **כותבי ברכות כשורפי ספר תורה.** מעשה באחד שהיה כותב [ברכות] בצידון, באו והודיעו את רבי ישמעאל, והלך רבי ישמעאל לבודקו. כשהיה עולה בסולם הרגיש בו, נטל טומוס [גיליונות] של ברכות ושקען בספל של מים. ובלשון הזה אמר לו רי"ש: גדול עונש האחרון מן הראשון".

ואין ספק שאין הבדל בין הברכות לקמיעין, אלא שלא היה כוח בידי חכמים ע"ה לומר להמון שכותבי הקמיעות כשורפי ספר תורה, בשל לפיתתה של המאגיה הפגאנית בימיהם.

לעומת זאת, רש"י פירש בשבת (סא ע"ב): "הברכות – שתקנו חכמים, כגון תשעה של ראש השנה שיש בהן מלכיות וזכרונות ושופרות". ופירושו סכלות, שהרי ראינו שרבי ישמעאל הלך לבדוק את כותב הברכות בצידון שקרוב לוודאי נחשד במינות. ויתרה מזאת, וכי יעלה על הדעת שחכמים ע"ה יאמרו על אלה שכותבים את נוסח התפילה שהם עצמם תיקנו: "כותבי ברכות כשורפי ספר תורה"? ברור אפוא שפירושו של רש"י הבל גמור ואף ביזיון חמור לחכמים, מפני שרש"י בפירושו זה משווה בין הקמיעין שיסודם בקרב המכשפים הכעורים, לבין התפילות שתיקנו חכמים ע"ה שיסודן בקרב אנשי-כנסת-הגדולה! ובזה הוא גם פותח פתח להחריב את נוסח התפילה, שהרי אם אין להצילו מן הדליקה, ברור שמותר להחליפו בנוסח פרו-נוצרי...

קצרו של דבר, אפילו שיש בקמיעות **הזכרות ופסוקים** אסור להציל אותם בשבת מן הדליקה! והם אף הושוו בדינם ל"ברכות" שעליהם אמרו חכמים: "כותבי ברכות כשורפי ספר תורה". הלכה זו מעידה אפוא על יחסם של חכמים לקמיעות – דהיינו שמדובר בהבלים נגעלים מאד. וכבר ראינו את יחסו של רבנו הרמב"ם לכל ענייני המאגיה בסוף הלכות עבודה-זרה פי"א.

י. כסילותו של רש"י

הבה נעבור עתה לעיין בפירוש רש"י לגמרא. לא אעתיק את כל הסוגייה הואיל ורבנו כבר תִּמצת אותה בהֲלכת שבת (יט, יד) שראינו לעיל, ולכן אין צורך לעיין בסוגיה, ובמיוחד שמדובר בהבלים פגאניים שגורמים לנטישת דרך האמת, ורק בשל חולשת הדעת דנו בהם חכמים.

נעבור אפוא לפירושו של רש"י, וזה לשונו בפירושו למסכת שבת שם (דף סא):

"דמומחה גברא ומומחה קמיע – [...] שנעשית [הקמיע] לשלושה אנשים מחולי זה, בין שכתבה **רופא** זה, בין שכתבה **רופא** אחר – נעשה הקמיע מומחה [...] אבל הקמיע אינו מומחה אם יכתוב **רופא** אחר אחד מהן [...] או אם כתבום שלושה **רופאים** [...] ואין לומר מזל **הרופא** גורם – דאין הדבר תלוי במזל **הרופא** אלא בחכמתו [...] קמיעא לא אתמחי – לבא מיד **רופא** אחר. [...] הני – ודאי בגברא תלוי, או **ברופא** או במתרפא" וכו'.

שמונה פעמים רש"י חוזר על-כך שכותבי הקמיעות הם **רופאים!** אף שחכמים לא הגדירו את כותבי הקמיעות כרופאים. מפרשנותו זו של רש"י עולה, שהזיות הקמיעות הן רפואות אמיתיות ונדרש חכם אמיתי כדי לידע אותן! וכמו שרש"י כותב לעיל: "דאין הדבר [יכולת הריפוי של הקמיע] תלוי במזל אלא **בחכמתו** [של הרופא]". ודי בזה כדי לקבל כרטיס כניסה למועדון

הסכלים ומחוסרי הדעת שראינו לעיל בהלכות עבודה-זרה. ושוב אנחנו רואים כמה מסוכן ללמוד גמרא ללא ידיעת המדעים ויסודות התורה, כל-שכן עם פירוש רש"י שהלומדו מתחייב בנפשו – כי מי שפונה לקמיעות בחוליו במקום להיכנע ולשוב לבוראו מאבד את עולמו.

כמו כן, יחסו החיובי של רש"י למכיני הקמיעות שאותם הוא מתאר כ"רופאים" וכ"חכמים", מנוגד לחלוטין ליחסו של רבנו למכשפים מכיני הקמיעות וכאמור במבוא לעיל (ובעיקר ראו את הציטוט מהמורה ג, לז), אשר במהלך הכנת הקמיעות לוחשים לחשים נבובים או מבצעים טקסים פולחניים מהובלים שונים – והמכשפים הללו הם עובדי עבודה-זרה בלי ספק.

זאת ועוד, לפי רש"י לא מדובר בגמרא בסתם קמיעות שיש להם כוחות מאגיים לרפא, דהיינו לא מדובר רק ברדיפת הבלים שנפוצו אצל העמים עובדי האלילים ואשר מוציאים את האדם מן העולם – אלא לפי רש"י, מדובר בקמיעות שנכתבים בהם לחשי כישופים, וזה לשונו:

"והא [...] מיירי בחולי אחד, **וכתבו זה הלחש וריפא [הלחש] שלושה פעמים** [...] או אם כתבום שלושה רופאים – נעשה **קמיע של לחש זה** מומחה מיד כל אדם; תלתא קמיעי – **שלוש מיני לחש**; תלתא תלתא זימני – **כל לחש ריפא שלשה פעמים** ואפילו אדם אחד. [...] גברא לא איתמחי – לקמיע אחר, **שאינו של לחש [זה]** ושל חולי זה".

שימו לב, רש"י אומר: "כל לחש ריפא שלושה פעמים", דהיינו יש ללחוש את הדברים שנכתבו בקמיע כדי להתרפא! וגם הזיה זו כלל לא נזכרה בדברי חכמים! ומה יאמרו חז"ל ורבנו על הלחשים הפגאניים של רש"י-שר"י? ראו נא את דברי רבנו בהלכות עבודה-זרה (יא, טו):

"הלוחש על המכה וקורא פסוק מן התורה, וכן הקורא על התינוק שלא ייבעת, והמניח ספר תורה או תפילין על הקטן בשביל שיישן [כלומר, משתמש בקמיעות למיניהם] – **לא די להם שהם בכלל מנחשים וחוברים אלא שהן בכלל הכופרים בתורה,** שהן עושין דברי תורה רְפאות גוף, ואינן אלא רפאות נפשות, שנאמר: 'וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ' [משׁ' ג, כב]".

מפסק חז"ל ורבנו עולות שתי מסקנות: **א)** כל המשתמש בקמיע הוא "מנחש וחובר"; **ב)** אם בקמיע כתובים דברי-תורה, וכל-שכן כאשר לוחשים ככישוף את דברי התורה הללו הכתובים בקמיע – כל הלוחשים והמשתמשים בו הם **גם** מנחשים וחוברים **וגם** כופרים בתורה.

ואין ספק שרש"י היה גם כופר בתורה, והראיה מפירושו לנאמר במסכת שבת (סא ע"ב): "תא שמע: הברכות והקמיעין, אף-על-פי שיש בהן אותיות-של-שֵׁם ומעְניינות הרבה של תורה – אין מצילין אותן מפני הדליקה", ושם פירש רש"י: "מעניינות – מפרשיות הרבה שכותבין בהן את המקראות של רפואה". וכן רש"י כותב בפירושו לשבת (קטו ע"ב): "ומעניינות הרבה – מפרשיות, שהיו כותבין בקמיעין פסוקים ללחש, כגון 'כָּל הַמַּחֲלָה' [שמ' טו, כו] וכגון 'לֹא תִרְאֶה מִפַּחַד לָיְלָה' [תה' צא, ה]". נמצא, שרש"י לחש לחשי ניחוש וחבירת-חבר וכפירה בתורה.

אמנם, גם כאשר מדובר בלחישת לחשים שאינם מובנים הדבר חמור מאד, שהרי לוחשי הלחשים, דהיינו הוברי-ההברים הינם מכשפים עובדי אלילים אילמים כעורים מאד, והתורה אסרה לעשות כמעשיהם, והנה לפניכם פסק רבנו בהלכות עבודה-זרה (יא, יב–יג):

"איזה הוא חובר? זה שמדבר בדברים שאינן לשון-עַם ואין להן עניין, ומעלה על דעתו בסכלותו שאותן הדברים מועילים, עד שהן אומרים שהאומר כך-וכך על הנחש או על העקרב, אינו מזיק. והאומר כך-וכך על האיש, אינו ניזוק מהן. ואוחז בידו בעת שמדבר מפתח או סלע [או קמיע], וכיוצא בדברים האלו: הכל אסור. והחובר עצמו שאחז בידו כלום [=דָּבַר מה], או שעשה מעשה עם דיבורו, אפילו הראה באצבעו – הרי זה לוקה, שנאמר: 'לֹא יִמָּצֵא בְךָ... וְחֹבֵר חָבֶר'. [...] וכל אותן הקולות והשמות המשונים המכוערים, 'לֹא יֵרֵעוּ וְגַם הֵיטֵיב אֵין אוֹתָם' [יר' י, ה]".

וכבר ראינו לעיל את פסוקי התורה בספר דברים בעניין ההזיות הפגאניות המתועבות הללו. כמו כן, סאת סכלותו של רש"י-רש"י בעניין זה טרם הסתיימה, וכדי להבין את דברי ההבל שהוא אומר בהמשך דבריו, עלינו לעיין תחילה בקטע קצר מן הגמרא שם, וזה לשונה:

"בעי רב פפא: תלתא קמיעי לחד גֶּברא מאי? [שלושה קמיעות שריפאו איש אחד בזה אחר זה] קמיעא ודאי לא איתמחי: גברא איתמחי או לא איתמחי? [האם כותב הקמיעות התמחה?] מי אמרינן: הא אסי ליה [האם נֹאמר: הואיל והקמיעות ריפאו את האיש, כותבם ייחשב למומחה], או דילמא: מזלא דהאי גברא הוא דקא מקבל קמיעא? [או שמא מזל האיש קיבל את הקמיע ולכן לא כותב הקמיעות הוא זה שאחראי לריפוי, ולא ייחשב הכותב כמומחה] – תיקו".

וברור לכל בר דעת שכוונת הגמרא בכל זאת היא לדון לפי סכלותם של המוני הבבליים, דהיינו מה אצל ההמון נחשב לקמיע "מומחה" – הואיל וקמיע שנחשב אצל ההמון ל"מומחה" נחשב לתכשיט ומותר לצאת בו בשבת מבחינת דיני ההוצאה מרשות לרשות. ובמלים אחרות, הקריטריונים לקביעת קמיע ל"מומחה" נקבעו לפי הזיות ההמון בקמיעות, ולכן, כדי לקבוע אימתי קמיע נחשב לתכשיט שמותר לצאת בו, חכמים נאלצו לדון בו לפי ההזיות של ההמון: "וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ וְאַחֲרֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתָם אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֹתָם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת כָּהֶם [...] **וַיִּקְסְמוּ קְסָמִים וַיְנַחֵשׁוּ** וַיִּתְמַכְּרוּ לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ לְהַכְעִיסוֹ" (מ"ב יז, טו–יז).

וזו דוגמה נוספת מדוע אסור באיסור חמור ללמוד גמרא ואפילו בלי פירוש רש"י, מבלי להכשיר את השכל בלימודי המדעים ומבלי להעמיק בלימוד יסודות התורה המחשבתיים. אולם, שר"י הצרפתי סבר בטמטומו שהוא מבין גמרא, ונכשל והכשיל בעבודה-זרה בהפנותו עורף לתורת ה' ולידיעת ה', וזה לשונו שם: "מזליה דהאי גברא – מלאכו של חולי זה דמקבל קמיעא".

כלומר, לפי רש"י יש לכל חולי מלאך, ואם ייכתב למלאך הזה קמיע מתאים הוא יקבל אותו וירפֵּא את האדם מחוליו הקשה, וזה לא רק ניחוש וחבירת-חבר, אלא מינות ועבודה-זרה! שהרי בדבריו אלה רש"י למעשה מורה שאם ייכתב קמיע וייאמר לחש שמתאים למלאך, **הוא-המלאך** ירפא את החולה, ובמלים אחרות, ניתן לפנות למלאך באופן שמתאים לו כדי לרפא את החולה! קצרו של דבר, רש"י אחז בסכלותו בדברי הגמרא כפשוטם, והפכם לדברי מינות גמורים.

"וַיֹּאמֶר אֵדֹנָי: יַעַן כִּי נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבּוֹ רִחַק מִמֶּנִּי [מיראתי] וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה [יראי שמים בחיצוניותם בלבד], לָכֵן הִנְנִי יוֹסִף לְהַפְלִיא [=להכות] אֶת הָעָם הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא [בייסורים קשים] וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבֹנָיו תִּסְתַּתָּר" (יש' כט, יג–יד). כלומר, העונש על ההתרחקות מידיעת ה' הוא הטמטום ואיבוד הדעת...

יא. הערה על התלמוד הבבלי

"כֹּה אָמַר יְיָ: אֶל דֶּרֶךְ הַגּוֹיִם אַל תִּלְמָדוּ וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחַתּוּ [...] כִּי חֻקּוֹת הָעַמִּים הֶבֶל הוּא [...] כִּי לֹא יָרֵעוּ וְגַם הֵיטֵיב אֵין אוֹתָם", "הֲיֵשׁ בְּהַבְלֵי הַגּוֹיִם מַגְשִׁמִים וְאִם הַשָּׁמַיִם יִתְּנוּ רְבִבִים? הֲלֹא אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּנְקַוֶּה לָךְ כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת כָּל אֵלֶּה" (ירמ' י, ב–ה; יד, כב).

העולם האורתודוקסי שבימינו שׂוֹגה לחשוב כי התלמוד הבבלי הוא תורה-שבעל-פה – ואף זו טעות חמורה, הואיל והתלמוד הבבלי **בכללותו** אינו תורה-שבעל-פה ואף רחוק מכך, התלמוד הבבלי הוא **פרוטוקול** של דברי חכמים שמשוקעת בו תורה-שבעל-פה לצד רעיונות שהוסתרו באגדות חז"ל. ברם, בתוך בּליל הפרוטוקול התלמודי מצויות דעות רבות שנדחו מן ההלכה, השקפות שנדחו מעולם המחשבה, ואף ענייני פולקלור פגאניים שנועדו ללמֵּד אותנו על אפֶּלת הגלות הנוראה ועל נחיתותם המחשבתית של הבבליים. כך שניתן לומר בשופי, שרוב התלמוד הבבלי הינו למעשה בליל של דעות והזיות והשקפות דחויות! ואם נצרף לכך את אגדות חז"ל, נבין, כי ללומד הסכל שאינו יודע מדעים, אסור באיסור חמור להתקרב ללימוד התלמוד!

כלומר, בניגוד לתורה-שבכתב, התלמוד הבבלי הוא **מעשה ידי אדם,** אימוץ כל מה שנאמר בתלמוד כאמת אלהית מוחלטת, ללא פיקוח בקרה וסינון, תדרדר את הפתי הנבער בוודאות מוחלטת לשגיאות מחשבתיות עצומות ולזרויות הלכתיות נוראות. הרמב"ם הבין זאת, ולכן הוא כתב את ספרו "משנה תורה", כדי לסנן בעבורנו את הסברות ההלכתיות שנדחו ושאין להן צורך בחיי המעשה. הרמב"ם גם הוציא את אגדות חז"ל מהתוכנית הכללית שקבע ללימוד התורה, הואיל והוא הבין שרק מעטים מסוגלים ללמוד דברים אלה ולהבינם כפי אמיתתם.

כמו כן, במאמר אחר אף הסברתי מדוע המינים וצאצאיהם נאחזים בדבקות פגאנית דווקא בתלמוד הבבלי, וכיצד כל דבקותם החיצונית בו נובעת אך ורק משאיפתם להפוך תורת-אלהים לקורדום-חוצבים (שהרי הם אינם מקיימים את הלכותיו!). כלומר, הם נטפלו לטקסט ארוך מסורבל ומסובך מאד בכוונה תחילה, כי הם חיפשו לעצמם דבר שיוכלו לכלות בו את כל ימיהם מבלי להגיע להישג ולתכלית רוחנית אמיתית – שהרי העיון בתלמוד ללא ידיעת המדעים וללא הבנת יסודות הדת וההלכה מוביל את הלומד לעיסוק בדברים מיותרים, לשיבוש ולעיוות דברי חכמים בתלמוד, ואף להזיות מאגיות-פגאניות. וכך, בהעדר תכלית אמיתית ובהנצחת השיבוש והבערות, הם יצרו לעצמם עֵרמות של ישיבות על-גבי ישיבות שמתעסקות בתלמוד מבלי להגיע לדברי אמת, ובהבליהם המַשְׁמִימים הם מצדיקים את הפקת הרווחים והשלמונים.

ואם תוסיפו ותתמהו ומדוע הם חיפשו לעצמם דבר שיוכלו לכלות בו את כל ימיהם **מבלי להגיע להישג ולתכלית רוחנית אמיתית?** ובכן, הם הבינו שרק באמצעות טמטום ההמונים והנצחת הסכלות והבערות הם יצליחו לשלוט בהם ולהחדיר להם את תבשיליהם הנתעבים: את שלל השקפות המינות שבידם, ובראשן הערצת גדולי האסלה והליכה אחריהם בעיניים עצומות.

בניגוד להשקפתם של המינים האורתודוקסים, רבנו הרחיק את עם-ישראל מלימוד התלמוד, כי הוא הבין את הנזקים העצומים שעלולים להיגרם כתוצאה מעיון בלתי מושׂכל בתלמוד –

כל-שכן מעיון אירופי פרו-נוצרי אשר מעוות ומזייף ומחריב את התלמוד ואת יסודות התורה וההלכה. דרכי לימודם ופרשנותם הפרו-נוצרית של המינים האורתודוקסים לתלמוד נועדו להעסיק את ההמונים בהבלים מטמטמים ומבלבלים כל ימי חייהם, עד לחורבן דעת מוחלט! ולאחר שהחריבו את דעתם של צאן מרעיתם, השער לשליטה דיקטטורית דורסנית פתוח לרווחה, וניתן בקלות לתמרן ולעשוק ולנצל ולאמלל את ההמונים באופנים מתוחכמים.

"צֹאן אֹבְדוֹת הָיוּ עַמִּי **רֹעֵיהֶם הִתְעוּם** הָרִים שׁוֹבְבוּם מֵהַר אֶל גִּבְעָה הָלָכוּ שָׁכְחוּ רִבְצָם" (יר' נ).

וכבר הרחבתי בעניינים אלה במאמר: "האם לדעת הרמב"ם צריך ללמוד גמרא?", ואצרף לפניכם את דברי רבנו שבסוף איגרתו לתלמידו ר' יוסף (עמ' קלו), בשתי הפְּסקות לקמן:

"כי התכלית המכֻוונת ממה שנתחבר בתלמוד וזולתו כבר נגמרה ושלמה ['מטרת המשא ומתן והוויכוחים העיוניים שבתלמוד תמה ונשלמה לדעת רבנו, כי לא באו אלא לצורך שעה לבירור משניות או ברייתות סתומות, ואף סברות בלתי מלובנות, אך לאחר שנתלבן הכל אין צורך לעסוק בהן' (קאפח)], ומטרת הלומדים היא איבוד הזמן במשא ומתן שבתלמוד, כאילו המטרה והתכלית היא ההכשרה בוויכוחים [=יכולת הוויכוח] ולא יותר. וזה לא היה המטרה העיקרית, אלא המשא ומתן והוויכוחים נעשו במקרה, כאשר נאמר דבר שקול, ופירשו אחד פירוש מסוים ופירשו השני הפכו, הוזקק כל אחד מהם לברר את אופן לימודו ולהכריע את ביאורו.

ואין המטרה העיקרית אלא ידיעת מה שצריך לעשות וממה להימנע [...] ולפיכך נחלצנו למען המטרה העיקרית הזו כדי להקל על זכירתו, ואף תדע שכבר אבד הזמן בכל מאמרי הוויכוחים, והִנחנו כל שזולת זה [כלומר הנחנו את כל הוויכוחים התלמודיים העקרים] למי שהעדיף להכשיר את עצמו לכך [=לפלפולי סרק], כל-שכן שאינם חושבים את זאת הכשרה, אלא חושבים שהיא התכלית והמטרה העיקרית אשר בה נעשים רבנים ושאותה יש לדרוש".

ברם, ניפוח יכולת הוויכוח והתעתועים יחד עם קניית השקפות רעות ורעועות הוביל ליצירת חברה יהודית תכמנית ומאכערית, שיודעת לתחבֵּל תחבולות כדי להשיג מטרות לא ראויות לפי האמת, תוך הפצת כזבים שמדובר במטרות נעלות, כגון: תקצוב עולם הישיבות, אשר לדעת חז"ל ורבנו מדובר בחילול-שם-שמים חמור ביותר, ואילו לדעת המינים וצאצאיהם מדובר במצוה מן המעלה הראשונה! כלומר, הם מתַחבלים תחבולות שונות ומשונות כדי למשוך תקציבים ותרומות אפילו בדרכים שהתורה אוסרת מפורשות, ומתדרדרים אפילו לגניבה ולגזל, כי המטרה הדמיונית של חיזוק "עולם התורה" הדמיוני שלהם מקדשת את כל האמצעים.

זאת ועוד, מכיוון שהתלמוד הינו טקסט ארוך ומסורבל וקשה מאד להבנה, יש צורך בראשי ישיבות, וב"מלמדים" רבים אשר מושכים משכורות ותרומות ומעטפות וקצבאות מדי חודש בחודשו, כדי שהם יסבירו לפי דמיונם לתלמידים את כוונת התלמוד ופרשניו המהובלים למיניהם. ואלה, הפרשנים המהובלים הללו, הוסיפו עלינו רבבות פרשנויות מיותרות – כך שגם אם יגיע התלמיד לחיות אלף שנים, עדיין הוא יוכל לשקוע ולתעות בהזיות התלמוד ללא תכלית, ויוסיף להיות בורג במכונת המינות המשומנת והמתוחכמת של הפקת הרווחים וטובות ההנאה שהם יצרו לעצמם, כדי להשיג להם ולמקורביהם כבוד, יוקרה, מעמד וכוח כלכלי ופוליטי.

סוף דבר

"אַךְ אֵת תָּסוּרוּ מֵאַחֲרֵי יְיָ וַעֲבַדְתֶּם אֶת יְיָ בְּכָל לְבַבְכֶם, וְלֹא תָּסוּרוּ **כִּי אַחֲרֵי הַתֹּהוּ אֲשֶׁר לֹא יוֹעִילוּ וְלֹא יַצִּילוּ כִּי תֹהוּ הֵמָּה**" (ש"א יב, כא).

כללו של דבר, מי שאינו יודע מדעים ואינו מבין את דרכם ומטרתם של חז"ל **אסור לו באיסור חמור וגמור ללמוד תלמוד בכלל, ותלמוד עם פירוש רש"י בפרט!** לימוד התלמוד יזיק לו וישבש אותו, כי תפישׂת אגדות חז"ל כפשוטן תגרום לו לאמץ אל חיקו הזיות על-גבי הזיות, אשר נוגעות נגיעה ישירה ורחבה בהגשמה ובעבודה-זרה, וכן שאר זיופים ופרשנים ומרעין בישין אשר ימלאו את מוחו בהבלים ובהזיות. סופו של הלומד אפוא להשתבש ולהתטמטם, ושכלו יזוהם קשות במשאות שווא ובתעתועים מכל הסוגים והמינים אשר יוציאו אותו מן העולם.

ולפיכך רבנו מורה כבר בהקדמתו ל"משנה תורה" להתרחק מלימוד התלמוד: "לפיכך קראתי שם חיבור זה משנה-תורה, לפי שאדם קורא בתורה-שבכתב תחילה, ואחר-כך קורא בזה, ויודע ממנו תורה-שבעל-פה כולה, ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם". וכדי שלא נתבלבל רבנו מדגיש **פעמיים** בהלכה הזו שציטטתי את היסוד החשוב הזה: "לפי שאדם קורא בתורה-שבכתב תחילה ואחר-כך קורא בזה [...] ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם".

נמצא, שרבנו מרחיק מאד מלימוד התלמוד, ומטרתו בזה אינה רק כדי "לחסוך לנו זמן", ולא רק כדי שלא נשתבש בפסיקת הלכה, אלא בעיקר כדי שלא נשתבש בענייני **מחשבה,** שלא נאמץ אל חיקנו הזיות מאגיות אשר מוציאות אותנו מן הדת, ומרחיקות אותנו בתכלית הריחוק מאל אמת, עד שראוי לומר על התועים בהן: "טוב להם שלא נבראו משנבראו". ואפילו קאפח אמר שרק אחד מ-5000 מיושבי הישיבות יודע ללמוד גמרא, ויש לתמוה: וכי "עילויי" פוניבז' הטמאה אינם יודעים גְּמָרָא? וכי הם מתנענעים כחרדונים ומסובבים את גודלם לחינם? וכי הם קופצים אנה ואנה לחינם? וכי הם מלהגים ופולטים ומגבּבים אלפי מלים לחינם?

התשובה היא: **כן!** לא רק שהם אינם יודעים ללמוד תלמוד, הם תועים באפֵלת הסכלות והטמטום, מגששים כעיוורים נכשלים ונחבלים, כי מי שלומד את פירוש רש"י-שר"י במשך שנים, לא יעלה על הדעת שהוא יהיה חכם ונבון, ולא יעלה על הדעת שלא תחדורנה לליבו ההזיות המאגיות הפרו-נוצריות והפרו-אליליות שמכלות את הרוח והמחשבה. הוא אולי יהיה מפולפל למראית עין, הוא יידע אולי לתכסס תכסיסים, לעטות ארשת של חשיבות והתבוננות מעמיקה, להתבונן בגאווה מסותרת על זולתו הנחות לפי דמיונו, להתלהב ולהרשים כאשר הוא מחדש חידושים ריקים, אך למעשה הוא אמן רק בדבר אחד: באומנות הוויכוח וההתעיה, שחקן במשחק תפקידים חיצוני, זר ואלילי, שמקורו בקרב כומרי הנוצרים המושחתים.

"כִּי אֱוִיל עַמִּי אוֹתִי לֹא יָדָעוּ בָּנִים סְכָלִים הֵמָּה וְלֹא נְבוֹנִים הֵמָּה חֲכָמִים הֵמָּה לְהָרַע וּלְהֵיטִיב לֹא יָדָעוּ" (יר' ד, כב). "אֵיכָה תֹּאמְרוּ חֲכָמִים אֲנַחְנוּ וְתוֹרַת יְיָ אִתָּנוּ? אָכֵן הִנֵּה לַשֶּׁקֶר עָשָׂה עֵט שֶׁקֶר סוֹפְרִים. הֹבִישׁוּ חֲכָמִים חַתּוּ וַיִּלָּכֵדוּ הִנֵּה בִדְבַר יְיָ מָאָסוּ וְחָכְמַת מֶה לָהֶם" (יר' ח, ח–ט).

"הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבֹנִים" (יש' ה, כא).

לאיזה רב או חכם בימינו ראוי לשמוע? (ח״א)

בעבר נשאלתי במייל את השאלה הבאה:

שלום עליכם, אני קורא מדי פעם את הפוסטים שהנך מפרסם, ושמתי לב שאתה מרבה להשמיץ ולהוקיע את אותם שנחשבים "גדולי הדור" ו"חשובי החכמים". אמנם יש לי עדיין הרבה תמיהות, אבל איני נכנס לכך, כי מִנְהגי הוא לכבד את דעותיו של כל אדם. אך רצוני הוא אחד, לשאול אותך: לאיזה רב או חכם בדורנו ראוי לשמוע ולקבל ממנו? תודה רבה.

להלן תשובתי:

שלום עליכם,

יש לשמוע אך ורק לתורת הנצח והאמת של משה רבנו, חז"ל ורבנו הרמב"ם. כל מי שסוטה מדרך האמת – אין לשמוע לו ללא בחינה ובקרה האם דבריו תואמים את דרך האמת.

אנכי באופן אישי איני שומע לשום ר"ב (רודף בצע) בימינו, כי רובם ואולי כולם שׂכירים שקרנים למחצה לשליש ולרביע במקרה הטוב, ועובדי-אלילים ומינים ומתעים את העם אחרי ההבל במקרה הפחות-טוב. לפיכך, הנני פוסק ישירות מתוך התורה-שבעל-פה הזכה והטהורה שקיבל משה רבנו ע"ה בהר סיני, ושחכמי האמת מסרו לנו איש-מפי-איש עד משה רבנו ע"ה, כלומר **ממשנה-תורה להרמב"ם!** ואם צץ עניין מחודש שאין לו מענה הלכתי בהלכות משנה-תורה, הנני לומד מכללי ההלכה שחוקק רבנו, וכך פוסק הלכה לפי כללי האמת והצדק, לא לפי חומרות הזויות פרו-נוצריות אשר נשענות על התוהו ההבל והאלילות שאוחזים בעם-ישראל.

יחד עם זאת, אם אשמע איזה דִּבר-אמת מפי "חכמי ישראל" בימינו, אקבל את האמת ממי שאמרו. אך לצערי, רבים מהגיגיהם, הוראותיהם והטפותיהם הינם שיבושים חמורים, גם בתחום המחשבה וההשקפה וגם בענייני הלכה, עד שיצרו לעצמם דת פגאנית נגעלה.

אגב, ראיתי עתה שאתה קשור לארגון "המאיר לארץ" שמונהג על-ידי מקובל שמתעה את הרבים אחרי ההבל (ואף נחשד בפלילים). צר לי עליך. דע לך שהנך מתחייב בנפשך, כי תורתם של רבותיך אינה תורה, אלא דת הבל ומינות פרו-נוצרית. זאת ועוד, כמנהג הנוצרים, מטרתה המרכזית של הדת האורתודוקסית בימינו היא להפיק מן התורה רווחים וטובות הנאה...

Follow The Money, ואז תמצא את האמת על 99.9% מ"חכמי ישראל" של ימינו...

להלן המשך ההתכתבות בינינו, וזה לשונו של השואל:

שבוע טוב,

אני מבין שמבחינתך כל מי שעוסק בתורת הקבלה והחסידות נחשב כחבר בכת חדשה "פרו נוצרית". בסדר, מקובל עלי שיש לך דעות משלך בקשר לספר-הזוהר, ואיני מתפעל מכך כי כמוך נמצאו במשך כל עשרות הדורות האחרונים. ואין חדש תחת השמש.

וגם אם נצא מנקודת ההנחה שהנך צודק ומיליוני אנשים בדורות האחרונים תעו אחרי ההבל ויהבלו... אבל מכאן ועד לקעקע אנשים בעלי תורה (אמנם מוטעית לפי דבריך)?! **הרי מה זו אשמתם, כך הם חונכו וקיבלו מרבותיהם.** ואם נדבר ספציפית על הרב אברג'ל, כבה להשליך לפח את כל הפעולות הטובות שהוא פועל למען עם-ישראל, בקירוב רחוקים למאות ואלפים. אנשים שלא ידעו מה זה שבת וטהרה, התקרבו לדת היהודית בזכותו. ומה עם עבודת ה', הפרישות מאכילה יתירה, נידוד שינה (כשעתיים-שלוש בלילה לכל היותר) וכו' וכו'... וכי כל זה לא שווה מאומה?

ועוד דרוש לי הסבר, אם לפי דבריך אנשים אלה טועים ומטעים, איך זכו למדרגות כֹּה נדירות של ראיה רוחנית וטביעת עין חדה, אם לא בכוח קדושתם ופרישותם מהבלי העולם-הזה. לא אחת שמענו על מקרים שהרב ידע אם אותו אדם שבא לפניו התפלל תפילת שחרית או לא, הניח תפילין או לא, טבל במקווה או לא, ידע בדיוק באיזה עבירות הוא אחוז, וכו'. כל טוב.

להלן תשובתי:

שבוע טוב ומבורך. אכן, בכל הדורות היו אנשי אמת אשר הזהירו את עם-ישראל מן התֹּהו ההבל והאלילות. ואכן, בכל הדורות עם-ישראל ברובו נהה לצערנו אחרי התֹּהו וההבל, ובגלל זאת נחרב בית-מקדשנו פעמיים, ובגלל זאת סבלנו את ייסורי הגלות 2000 שנה, ובגלל זאת עדיין בית מקדשנו ותפארתנו שומם וחרב. ואכן, אין (כמעט) כל חדש תחת השמש, וכל נבואות הנביאים שרירות וקיימות גם בימינו. וכמו שאינך מתפלא שקיימים אנשי אמת, כך איני מתפלא שקיימים המוני פתאים שתועים אחרי ההבל, וכן נוכלים שמנצלים אותם לצרכיהם.

העובדה שמיליונים הולכים אחרי ההבל מפני שכך הם חונכו והודחו, אינה בהכרח מאפשרת לנו לדון אותם לכף זכות: אם הם הוזהרו והוסבר להם שהם תועים – אין לדון אותם לכף זכות ודינם כמינים ועובדי-אלילים לכל דבר ועניין. ויתרה מזאת, אין ספק שרבותיהם ומנהיגיהם אשר מתעים את העם אחרי ההבל, דינם חמור מאד, כי אין חמור יותר מאשר אלו אשר מתעים את העם אחרי ההבל – ואותם כבר אין צורך להזהיר ולהתרות, מפני שהם למדו וידעו היטב שעל דרכם מוטל סימן שאלה גדול, כמו שאתה בעצמך הודית. ובמלים אחרות, הם הִפנו עורף לאמת **מתוך בחירה,** ומתוך העדפת הערצת ההמונים, התאוות הרבות ושלל טובות-ההנאה.

כמו כן, אין להתחשב במצוות שהם עשו ועושים לכאורה "לשם שמים", ואפילו אם הם התנדבו במד"א או בטיפול-נמרץ והצילו נפשות כשרות מישראל מדי יום ביומו, דינם בבית-דין למיתה! כל-שכן שכל המצוות שהם עושים נועדו לפאר ולרומם ולפרסם את שמם, ולאסוף לעצמם עוד ועוד חסידים שוטים, כדי לטפח סביבם "הילה" מאגית דמיונית, כאילו הם "בני האלהים".

וביחס לאותו ר"ב שהזכרת, כמו שהוא עשה הרבה מעשים טובים, כך גם האפיפיור וכומרי הנצרות והאימאמים עושים מעשים טובים, וכן כל המינים מקיימים מצוות ונדמה להם שהם צדיקים וחסידים (עיין ערך היהדות האורתודוקסית), והוא הדין לקראים לצדוקים ולבייתוסים, וכן לרובם הגדול של הכומרים למיניהם שבכל דור ודור – רבים מהם עסוקים, בין השאר, בגמילות חסדים ובהטפה לאהבת הזולת, לצדקה, לפרישות, לסובלנות, לנתינה, וכיו"ב.

ויחד עם זאת, דינם של כל אלו במיתה משונה! ואם לא שבו בתשובה הם גם נכרתים מחיי העולם-הבא! ודינם של המינים חמור מכולם, דהיינו עובדי עבודה-זרה מישראל, מפני שדינם בכל מיתה, ואפילו ללא דיינים וללא עדים וללא התראה! כידוע וכמפורסם: מורידין ולא מעלין... וכל זאת כמובן כאשר יש סנהדרין-אמת שתעניק גיבוי מלא לקיום ההלכה המקורית.

נחזור לענייננו, ספר-האופל הוא ספר מינות מובהק, וכל מי שלמד את ספר-המדע כבר יזהה זאת, כל-שכן מי שלמד את הספר מורה-הנבוכים – ולכן המינים שרפו אותם זמן-מה לאחר פטירת הרמב"ם, כי שני הספרים הללו שופכים אור חזק ובוהק על מינותם וסכלותם.

לפיכך, לא רק שאותם כומרים אורתודוקסים נוכלים ושרלטנים לא מקרבים רחוקים לדרך האמת, הם מתעים אחרי התֹּהו וההבל, וגם המצוות האמיתיות שהם מלמדים נועדו לשרת את השקפותיהם האליליות ולהזין את אש המינות והתאוות. ועליך ללמוד היטב על תורת "הסוד", אך אם לא תלמד מחשבת-ישראל, לא תבין את חומרת ההשקפות שבספר-האופל.

לגבי עבודת ה' של ההוא שהזכרת, לא אתייחס באופן פרטני לכל ההזיות והדמיונות שהזכרת למעט אחת: אמרת שהוא פורש מאכילה יתרה, ובכן, נראה לי שהוא די שמן מהתמונות שראיתי... כרס לא קטנה בכלל יש למתעה הארור הזה, והוא מתאמץ מאד להסתיר אותה בגלימת הכומרים השחורה שלו. לגבי שאר ההזיות, אין לי ספק שמדובר באגדות שהפיצו סביבו בעלי עניין, כמו שמפיצים על הבבות למיניהם כמו הבבא אלעזר שנרצח על-ידי אחד מחסידיו. אגב, איך המין אלעזר לא "ראה" שאותו משוגע עומד לשלוף סכין ולרצוח אותו?

לגבי מדרגות נדירות של "ראיה רוחנית וטביעת עין חדה", על מה אתה מדבר? וכי אתה טוען שהוא נביא? אלא, יש בני-אדם שיש להם כוח שנקרא "כוח ההשערה", הם מסוגלים לזהות פרטים חיצוניים שלזיהוֹם נדרשת התבוננות, ומהם הם לומדים על האדם שעומד לפניהם. הם גם פועלים בתחבולות ובתכסיסים שונים, כל זאת כדי ליצור סביבם הילה דמיונית כאמור – כי ההילה הזאת שווה הרבה מאד כסף, שהרי אם הם "בעלי כוחות" מעין אלהים עלי אדמות, הרי שיש חובה לממנם ולהעריצם, בדיוק כמו שממממנים ומעריצים את כומרי הנצרות.

קרא את המאמר על הקריאה בכף היד, ומשם תוסיף ותלמד על שיטותיהם של הנוכלים.

ומה שאברג'ל ידע באלו עבירות כל מיני אנשים אחוזים, נו באמת, והלא רוב האנשים אחוזים באותן העבירות, ובמיוחד בדורנו. כמו כן, נוהגים לזכור לאותם נוכלים את המקומות שהם הצליחו בהשערותיהם, אך את הכישלונות שלהם לא זוכרים... וכידוע או שלא ידוע לך, ברגע שנביא נכשל ולוּ באחוז אחד בהשערתו, ואפילו שהוא צודק ב-99% מן הפרטים – די בכך שהוא ייפול באחוז אחד כדי לקבוע שהוא נביא שקר וכזב ודינו בחנק, כי מדבר ה' לא ייפול ארצה מאומה, וזו הבחינה שלפיה נבחנים הנביאים טועני הנבואה, אם הם נביאי שקר או אמת.

"דְּעוּ אֵפוֹא כִּי לֹא יִפֹּל מִדְּבַר יְיָ אַרְצָה" (מ"ב י, י).

ואגב, כנראה ששכחת את הכתוב בתורה: אם יבוא נביא טוען-נבואה ויעשה אות או מופת, ואפילו שהוא יצדק ויצליח לחלוטין באותו האות והמופת, אם הוּכח לך בראיות שכליות שהוא

נוכל ושרלטן ונביא שקר, אסור לשמוע אליו: "כִּי מְנַסֶּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לָדַעַת הֲיִשְׁכֶם אֹהֲבִים אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם". ובמלים אחרות, עדות-השכל מכחישה את עדות-העין, וכל שכן עדות-האוזן של כל מיני סיפורים ומעשיות והזיות מעולם הנצרות והאלילות.

והנה דבר ה' יתעלה אליך (דברים יג, ב–ו): "כִּי יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא אוֹ חֹלֵם חֲלוֹם וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ מוֹפֵת. **וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיךָ לֵאמֹר נֵלְכָה אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתָּם וְנָעָבְדֵם.** לֹא תִשְׁמַע אֶל דִּבְרֵי הַנָּבִיא הַהוּא אוֹ אֶל חוֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא **כִּי מְנַסֶּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לָדַעַת הֲיִשְׁכֶם אֹהֲבִים אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם.** אַחֲרֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם תֵּלֵכוּ וְאֹתוֹ תִירָאוּ וְאֶת מִצְוֹתָיו תִּשְׁמֹרוּ וּבְקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ וְאֹתוֹ תַעֲבֹדוּ וּבוֹ תִדְבָּקוּן. וְהַנָּבִיא הַהוּא אוֹ חֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא **יוּמָת** כִּי דִבֶּר סָרָה עַל יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהַפֹּדְךָ מִבֵּית עֲבָדִים לְהַדִּיחֲךָ מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בָּהּ **וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ**".

וזהו בדיוק הניסיון שה' מנסה אותך, לראות האם תעדיף את הראיות השכליות, שהקב"ה העניק לך גישה אליהן באמצעות צלם האלוה שהוא חננך בו – או שתעדיף לתעות אחרי הדמיונות וההזיות שתכליתן התאוות הבהמיות, ואחרי האהבה שלך לאותו נביא שקר.

והבחירה בידך.

להלן המשך ההתכתבות בינינו, וזה לשונו של השואל:

תודה רבה שאתה מְפַנה מזמנך לענות על שאלותיי. אגיב רק על כמה נקודות קטנות מהדברים שנאמרו לעיל, כתבת כך: "העובדה שמיליונים תועים אחרי ההבל מפני שכך הם חונכו והודחו, אינה בהכרח מאפשרת לנו לדון אותם לכף זכות, אם הם הוזהרו והוסבר להם שהם תועים – אין לדון אותם לכף זכות ודינם כמינים ועובדי-אלילים לכל דבר ועניין".

ראשית הם לא הוזהרו ולא הוסבר להם שהם טועים. כך הם חונכו מילדותם, וגם מול טענותיך אפשר לקרוא להם לכל היותר "תינוקות שנשבו", ואם כן חובה עלינו לכבד אותם באשר הם יהודים בני אבינו שבשמים. ובפרט שהם, בדרך שלהם, עובדים את ה' בתורה ובתפילה ובקיום מצוות. ואין הם מחפשים להשתחוות לפסלים או להתפלל בכנסיה או במנזר. יש להם בית-כנסת רגיל, יש להם את אותה הטלית ואותן התפילין כמו שלי ושלך, ואפילו אותה מזוזה בפתח של הדלת. הם משתדלים לאכול בשרים ועופות שחוטים כדין (אפילו על-פי דעת הרמב"ם)... לכן לפי עניות דעתי גם לדעת הרמב"ם מצות אהבת ישראל בעינה עומדת.

עוד כתבת:

"לגבי עבודת ה' של ההוא שהזכרת, לא אתייחס באופן פרטני לכל ההזיות והדמיונות שהזכרת למעט אחת: אמרת שהוא פורש מאכילה יתרה, ובכן, נראה לי שהוא די שמן מהתמונות שראיתי... כרס לא קטנה בכלל יש למתעה הארור הזה, והוא מתאמץ מאד להסתיר אותה בגלימת הכומרים השחורה שלו. לגבי שאר ההזיות, אין לי ספק שמדובר באגדות שהפיצו סביבו בעלי עניין, כמו שמפיצים על הבבות למיניהם כמו הבבא אלעזר שנרצח על-ידי אחד מחסידיו. אגב, איך המין אלעזר לא 'ראה' שאותו משוגע עומד לשלוף סכין ולרצוח אותו?".

1) מבנה גוף שמן יכול גם להישאר מגיל הילדות והנעורים, וכידוע קשה מאוד להוריד במשקל בלי ספורט יום יומי, ובפרט כאשר השינה היא מועטת ואז פעולת העיכול אינה תקינה.

2) לגבי בבא אלעזר, ידוע שלפעמים צדיק צריך לכפר על עוונות הדור, והוא כבר מוכן למסור נפשו על-כך מבעוד מועד (גם אם הוא 'רואה' ויודע זאת). וכמו שעשו בבא סאלי, רבי מרדכי אליהו ועוד. והדברים ידועים.

עוד כתבת:

"לגבי מדרגות נדירות של 'ראיה רוחנית וטביעת עין חדה', על מה אתה מדבר? וכי אתה טוען שהוא נביא? אלא, יש בני-אדם שיש להם כוח שנקרא 'כוח ההשערה', הם מסוגלים לזהות פרטים חיצוניים שלזיהוים נדרשת התבוננות, ומהם הם לומדים על האדם שעומד לפניהם".

ובכן, לא טענתי שהוא נביא. לא רק נביא רואה ויודע דברים. ישנם כמה וכמה מדרגות בקדושה לפני הנבואה, כגון ראיה בהילה של האדם, בצלם האדם, קריאת אותיות ועוד, שמסתמא אתה לא מאמין בהם. ואתה גם לא תאמין עד שתחווה את הדברים על בשרך.

עוד כתבת: "ומה שאברג'ל ידע באלו עבירות כל מיני אנשים אחוזים, נו באמת, והלא רוב האנשים אחוזים באותן העבירות, ובמיוחד בדורנו".

אם מדובר בעבירות כלליות, אתה צודק בהחלט. אבל אוכל לספר לך שאבא של רבי ישראל, שמו רבי יורם מיכאל זצ"ל, הוא ידע, לעתים גם בניגוד לרצונו, לא רק את העבירה בכלליות, אלא איפה הייתה העבירה, מתי הייתה ועם מי... הבי קל זה להתכחש ולהגיד שמדובר בהזיות וסיפורי כזב בדויים, אבל כשאתה יודע את הדברים מכלי ראשון, זה כבר נשמע אחרת...

ביחס לטענתך אשר נשענת על פסוקי התורה: "וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיךָ לֵאמֹר נֵלְכָה אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתָּם וְנָעָבְדֵם" וכו', כאמור לעיל, מעולם לא שמעתי שרב כזה או אחר יגיד לי לעבוד אלוה אחר. יש לו את אותו אלוה כמו שלי, וכל הדיבורים שלו סובבים רק סביב עבודת ה', איך להתחזק יותר בתפילה ולימוד תורה לשמה.

בנוסף לכך, ישנו דבר נוסף שעדיין איני מבין, איך אתה יכול לבוא ולכנות בשמות לרבנים כמו מרן השולחן ערוך והרמ"א למשל [כוונתו לשמות שהנני קורא להם, כגון: יוסוף ג'וחא הקראי או מוסא איסר-לשלשת], שלא לדבר על הראשונים שאתה מעלה על לשונך לעתים [כגון רש"י-שר"י ועוד]. והרי אם ראשונים כמלאכים אנחנו כבני אדם וכו'... וגם אם לא מסתדרת ותואמת לך שיטתם ההלכתית והמחשבתית וכו', מאין התעוזה להכניס ראשך בין ההרים.

על רבנים מדורנו אני יכול להבין, אבל על דורות קודמים שאין לנו תפיסה בהם בכלל, גם אם יש צד לומר שתשעים ותשעה אחוז מדבריך נכונים וישרים, רק על האחוז האחד שנותר זה כבר מפחיד... אבל אשריך, אתה ממש אמיץ...

לגבי המאמרים שהפנית אותי אליהם, אני בהחלט רוצה לעיין בהם. ואדרבה, כמו ששמת לב, אין לי בעיה עם אף דעה, כמו שאמרת, הבחירה בידי... יישר כוחך לאוריתא. לילה טוב.

להלן תשובתי:

בשמחה רבה. אשיב לך לפי סדר דבריך:

לגבי מיליוני התועים, ראה: "כל המינים כרגע יאבדו", שם התייחסתי לשאלה מהו דינם של צאצאי המינים לעומת דינם של המינים, ואין אנו חולקים בעניין זה: כל עוד התועה לא הוזהר ולא הוסבר לו שהוא כופר "אין למהר להורגן" וכמו שרבנו פוסק בהלכה שהובאה במאמר. כמו כן, עיין במאמר: "מהו גדר 'תינוק שנשבה' לדעת הרמב"ם?" וגם שם הנני עוסק בעניין זה.

לגבי מצות אהבת ישראל היא אינה קיימת לגבי התועים אחרי ההבל, ובזה אינך צודק, וזו אחת מן ההתעיות הגדולות של הממסד הרבני-פוליטי השׂכיר, ולהבין זאת עיין במאמר: "אהבת הרֵעים ושנאת הרשעים". אמנם, ביחס לתועים הללו שהורגלו להבל מילדותם, אין לשנוא אותם אלא לקרב אותם, אך אסור לאהוב אותם כי הם אינם בגדר רֵעים לתורה ולמצוות.

כמו כן, התועים הללו לא עובדים את ה'-אלהים-אמת, הם עובדים אלהים אחרים, ולא רק כי הם לא יודעים את ה' ולא למדו את יסודות התורה המחשבתיים, אלא לא פחות מכך בגלל שהחדירו להם, וגם הם החדירו לעצמם, אינסוף הזיות מאגיות דמיוניות אליליות. ראה לדוגמה את הפולחן המכוער שעושים מדי שנה בקבר של איזה חמור ערבי עמוס פרעושים, רק בגלל שכמה בעלי עניין החליטו שבר-יוחי קבור שם כדי למלא את קופות "הצדקה" שלהם...

זאת ועוד, אין לנו את אותה הטלית, ולא אותם התפילין, ולא אותן המזוזות, ולא אותם ספרי תורה, ולא אותו אתרוג, ולא אותו שופר, ולא אותה תפילה, ולא אותה לשון-הקודש, וגם הבשר והעוף שהם אוכלים אינם כשרים לדעת רבנו ולפי מסורת התורה-שבעל-פה, ועוד ועוד מצוות מעשיות רבות שהם שיבשו לחלוטין! **וגדולה מכולן:** אין להם את ההשקפות הישרות ואת יסודות התורה המחשבתיים שקיבלנו מאת משה רבנו בהר סיני, כגון אנכי ה' אלהיך ולא יהיה לך. וכדי להבין על מה אני מדבר יהיה עליך לקרוא את המאמרים שעוסקים בנושאים הללו.

ביחס לאברג'ל: מבנה גוף שמן מעיד רק על דבר אחד: על אכילה מרובה, בתימן לא היו שמנים, פשוט בגלל שעבדו קשה ואכלו מעט, ודבריך מבחינה רפואית אינם מדויקים וכמעט שגויים לחלוטין. ובמלים אחרות, להוריד במשקל זה הדבר הקל ביותר מבחינה גופנית, פשוט לסתום את הפה, אבל מבחינה נפשית זה דבר קשה מאד למי שהורגל בתאוות, ובמיוחד מילדותו.

ביחס להזיה שהצדיק מכפר על עוון הדור ולשם כך סובל ייסורים גדולים. ובכן, מדובר בהזיה פרו-נוצרית. הנוצרים סבורים שיש"ו סבל ועדיין סובל בעוון הדור. הם מפיצים את ההשקפה הזו משתי סיבות מרכזיות: **1)** כדי שהמאמינים ירגישו שהם מחויבים לעבדו מפני שהוא סבל סובל ויסבול במקומם; **2)** כדי לטשטש את רשעותו ומסכת ייסוריו בעולם-הזה, כי אם לא נאמר שהוא סבל בעוון הדור הרע, נאלץ בהכרח להגיע למסקנה שהוא סבל בגלל עוונותיו. ובעניינים אלה ראה: "האם הצדיקים מכפרים בחייהם?", "האם הצדיקים מכפרים במיתתם?".

ויתרה אף מזאת, אם אותם המקובלים הינם כל-כך צדיקים שמוסרים את עצמם על עוונות הדור, מדוע כל-כך מעטים מהם עושים כן? מדוע יש לכל המקובלים והאדמו"רים ושאר גדולי-

האסלה שומרי-ראש ובמיוחד מאז המקרה של המין אלעזר? והנני קורא לכל אותם המקובלים, ללכת בעקבות הנהגתו הנעלה של בבא אלעזר ולכפר בעוון הדור, ויפה שעה אחת קודם!

וברור לנבונים ששום אדם אינו מתייסר בעוון זולתו, וההשקפה הזו הינה עוול וכפירה בתורה: "הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא" (דב' לב, ד). ואם תלמד היטב את יסודות הדת תבין, כי ההשקפה הנכונה ביהדות היא ש"אין ייסורין בלא עוון", וגם על עניין זה נכתבו מאמרים, ראה לדוגמה על השואה: "חשבון נפש נוקב בעקבות השואה – מדוע באה אלינו הצרה הזאת?", וכן עיין במאמר: "האם יש ייסורים של אהבה?", ועוד.

ביחס ל"נבואתו" של אברג'ל: ובכן, בהחלט טענת שהמתעה הזה הוא נביא אף שלא שמת לב לכך, שהרי טענת שהוא יודע את הנסתרות, ואין לשום אדם ידיעה בנסתרות מבלעדי נביא, זו השקפת דת האמת. כמו כן, כל ההזיות שהוספת וציינת, כגון ראייה בהילה של האדם וכיו"ב, כולן הינן הזיות מאגיות שחדרו אלינו משיטות ההבל וההתעיה של עובדי האלילים, וכל אלה הינם דברים שהתורה אסרה אותם, כגון קריאה בכף היד או בפרצוף או בהילה או בצלם האדם (האם אתה יודע מה זה צלם האדם? ועליך ללמוד היטב עניין זה) – כל אלה הינם ענייניים מאגיים אשר תורת-האמת ציוותה להתרחק מהם, ולא רק מפני שהם איסורי תורה מפורשים, אלא לא פחות בגלל שהתורה קידשה מלחמה כנגד המאגיה והאלילות, ועל זה נאמר: "תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ" (דב' יח, יג; וראה סוף הלכות עבודה-זרה פרק יא, לפי כתבי-היד), כי המאגיה היא היסוד והשורש לכל עבודה-זרה. ומדוע? כי כל עבודה-זרה מושתתת על האמונה בקיומו של כוח על-טבעי מבלעדי ה' יתעלה, ובלעדי האמונה במאגיה אמונה זו אינה יכולה להתקיים. ועל כך כתבתי רבות, החל במאמר: "יחסו של הרמב"ם לקמיעות ולמאגיה".

לגבי ההזיות המאגיות שטענת ש"חווית אותם על בשרך", גם אוהדי כדורגל טוענים שאחרי המשחק הם מרגישים "התעלות רוחנית" והוא הדין לכל עובדי העבודה-הזרה למיניהם מהודו ועד כוש וכן כל עובדי-האלילים שנוסעים לקבר בר-יוחי או לאומן הנגעלה – ואף-על-פי שמדובר באיסורי תורה מפורשים וחמורים, כולם טוענים שהם חוו התרגשות גדולה ומעמד של התעלות רוחנית או קרבה גדולה לה' יתעלה – וכל זה הזיה מוחלטת, כי יש לאדם כוח דמיון; וייצר הרע, דהיינו חומר האדם, משתמש בכוח הדמיון הזה כדי להתעות את האדם אחרי התאוות.

כמו כן, בעניין הפנייה לקברים ולמתים למיניהם ראוי ואף הכרחי שתלמד ותבין שזו מינות ממש! ועל כך תלמד במאמר: "פנייה ל'מליצי יושר' – פולחן דתי או סטיית מינות פגאנית?".

ביחס לעדות-השכל, ובכן, כבר אמרתי לך שעדות-השכל מכחישה את עדות-העין, וגם אם יבוא מקובל ויֹאמר לי דברים נסתרים אמיתיים, לא אקבל את דבריו כי עדות-השכל מכחישה את עדות-העין – שהרי עדות-השכל קובעת שהוא עובד-אלילים, ולא רק בגלל שהוא אינו נביא ולא יצדק בכל דבריו, אלא ובעיקר בגלל שהוא הולך **בדרכי התֹּהו ההבל והאלילות,** וזה התנאי הראשון לנביא: שהוא ילך בדרכי מישרים, ויקרא לעבודת ה' המקורית והאמיתית – ואם הוא שוגה בתֹּהו ובהבל, אין צורך לבחון אותו אם הוא נביא או לא, אלא הוא נהרג מיד על-ידי הסנהדרין, ואפילו אם הוא יצדק בכל השערותיו ותחזיותיו עד הפרט האחרון – דינו בחנק.

והתייחסתי לנושא זה בהרחבה וכבר כתבתי בעניינו כמה מאמרים: "היוכל אדם לדעת את סוד העתידות?", "נביא שעשה נסים ונפלאות – האם להאמין לו?", "נביא שהבטחותיו התקיימו – האם להאמין לו?", ועוד, והדברים עתיקים מאד. ולבן, הדברים שציטטתי לך לעיל מן התורה: "כִּי מְנַסֶּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לָדַעַת הֲיִשְׁכֶם אֹהֲבִים אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם", שרירים וברירים וקיימים בהחלט לגביך ולגבי כל אדם שתועה אחרי הוזי ההזיות הללו.

דרך אגב, מהו הדבר הזה שאמרת על אותו מקובל, שכבר התבער מן העולם לפני שנים רבות תודה לאל, שהוא ידע את הנסתרות "לעתים גם בניגוד לרצונו"? וברור שהשקר הזה שהוא הפיץ על עצמו, אם מתוך סכלות ופתיות ואם מתוך רשעות ונוכלות, נועד לצייר אותו כמשה רבנו ע"ה בשעתו, אשר מתוך ענוותנותו סירב להנהיג את עם-ישראל, כאילו גם הרשע הפתי הזה היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, וראוי לשמוע לו כאילו הוא משה רבנו...

כמו כן, אמרת: "אבל כשאתה יודע את הדברים מכלי ראשון, זה כבר נשמע אחרת". ומה זה משנה אם דברי השקר נשמעים מכלי או מגוף ראשון? ובדיוק על דבר זה הזהירך ה' יתעלה בתורת-האמת באמרו: "כִּי יְסִיתְךָ אָחִיךָ בֶּן אִמֶּךָ אוֹ בִנְךָ אוֹ בִתְּךָ אוֹ אֵשֶׁת חֵיקֶךָ אוֹ רֵעֲךָ אֲשֶׁר כְּנַפְשְׁךָ בַּסֵּתֶר לֵאמֹר נֵלְכָה וְנַעַבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ" (דב' יג, ז).

לגבי טענתך שהר"ב שנזכר בדבריך אינו מושך אותך לעבודה-זרה, ובכן, הוא ועוד איך מושך אותך לעבודה-זרה, ולא רק מפני שהוא מתעה אותך לחשוב שיש לו כוחות מאגיים על טבעיים, אלא בגלל שהוא מחדיר לך השקפות עבודה-זרה על ימין ועל שמאל מבלי שאתה בכלל שֹם לב, עד שנדמה לך שהשקפות אליליות מובהקות הינן תורה מן השמים! ורק בדבריך הקצרים לעיל ציינת כמה וכמה השקפות אליליות... וכבר העמדתי אותך על טעויותיך על כמה מהן בדבריי לעיל ולקמן, ולאט לאט כבל שתלמד, תבין עד כמה הוא תועה ומתעה באלילות.

ביחס לדבריך בעניין "הראשונים כמלאכים" וכו'. ובכן, למדתי היטב והגעתי למסקנה שהמינים האירופים החריבו את תורת משה ודרך האמת. כלומר, איני סבור שהנני אמיץ לב באופן מיוחד, אלא, דבריי נובעים בעיקר מתוך כאב ואהבה לעם-ישראל, מתוך הכרה כואבת ועמוקה בחורבן הגדול שהמינים המיטו על עמֵנו, לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו. ואין לי צל של ספק, כי לעולם, אבל לעולם, לא נכונן ממלכת כהנים וגוי קדוש ולא נמלא את ייעודנו וציווי ה' עלינו, כל עוד עם-ישראל לא יתנער מהם ומהזיותיהם, וכל עוד העם יוסיף לכלות את ימיו בהבליהם.

כמו כן, בעניין "ראשונים כמלאכים" וירידת הדורות, עיין במאמרים: "מהי ירידת הדורות לפי הרמב"ם?", ושם תוסיף ותלמד שגם ההשקפה הזו ש"ראשונים כמלאכים", הינה הזיה אשר נועדה להנציח את דרכי ההבל והתֹהו שהנחילו לנו המינים וצאצאיהם, כדי לגרום לנו שלא לבחון באופן מדעי את השקפותיהם וכך נקבל את כל דבריהם מבלי עיון בחינה ובקרה.

ולסיום, הנני שמח מאד על-כך שאתה פתוח לשמוע, זו מידה די נדירה, ואין זה דבר של מה בכך. לעניות דעתי הדבר מעיד על ענווה, וזו מידה שעשויה לרומם אותך להכיר את מי-שאמר-והיה-העולם. יש היום באתר למעלה מ-540 מאמרים [כך היו בשעת כתיבת התשובה לשואל], והנך מוזמן לעיין בהם ולפקוח את עיניך. בהצלחה רבה אפוא במסעך לגילוי דרך האמת.

לאיזה רב או חכם בימינו ראוי לשמוע? (ח״ב)

הדיון עם השואל נמשך, והנני מגיש לפניכם עתה את חלקו השני. הדיון שנערך עם אותו שואל חשוב מאד כדי להבין עד כמה כומרי הבצע והתוהו מתעים את בני האדם אחרי ההבל וההזיות הפגאניות, ועד כמה עמוקה שוחת הסכלות שהם חופרים לעצמם ולתועים אחריהם.

והנה לפניכם המשך דברי השואל על התשובה האחרונה שהובאה בחלק א:

ערב טוב, אשמח לחדד שתי נקודות שהזכרת במאמר הנ"ל:

1) כתבת כך: "אין לנו את אותה הטלית, ולא אותם התפילין, ולא אותן המזוזות, ולא אותם ספרי תורה, ולא אותו אתרוג, ולא אותו שופר, ולא אותה תפילה, ולא אותה לשון-הקודש, וגם הבשר והעוף שהם אוכלים אינם כשרים לדעת רבנו ולפי מסורת התורה-שבעל-פה".

אשמח אם תְּפַנה מזמנך כדי לפרט לי על כל אחת מהמצוות הנ"ל, למען אזכה גם אני לקיים אותה אליבא דרבנו הרמב"ם.

2) עוד הוספת: "דרך אגב, מהו הדבר הזה שאמרת על איזה מקובל: שכבר התבער מן העולם לפני שנים רבות תודה לאל, שהוא ידע את הנסתרות 'לעתים גם בניגוד לרצונו'?".

ועוד הוספת: "וברור שהשקר הזה שהוא הפיץ על עצמו, אם מתוך סכלות ופתיות ואם מתוך רשעות ונוכלות, נועד לצייר אותו כמשה רבנו ע"ה בשעתו, אשר מתוך ענוותנותו סירב להנהיג את עם-ישראל, כאילו גם הרשע הפתי הזה היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, וראוי לשמוע לו כאילו הוא משה רבנו...".

בתחילת דבריך ניכר שלא הכרת אישית את הרב... [כוונתו ליורם אברג'ל שר"י אביו של ישראל אברג'ל, אשר עדיין רוחש ורומשׂ על האדמה ומתעה פתאים רבים אחרי התֹּהו], כי "מקובל" ודאי הוא לא היה. מאידך, מהמשך הדברים עושה רושם שאתה הכרת אותו מקרוב, או שמא יש בך רוח-הקודש ואתה מסתיר אותה? :) שהרי כתבת באלו המלים: "כאילו גם הרשע הפתי הזה היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, וראוי לשמוע לו כאילו הוא משה רבנו".

אולי אתה יודע דברים שאני לא יודע? אשמח אם תספר לי, כדי שאדע את האמת. כי עד היום החזקתי אותו לאחד מצדיקי הדור הקודם. אבל אם יש לך ראיות שישנו את דעתי, אשמח לשמעם. תודה על הכל...

להלן תשובתי:

ערב טוב,

1) עיין במאמרים: "כשרות ספרי התורה לדעת הרמב"ם", "זיוף הקלף והדוכסוסטוס", ומהם תלמד, שכל ספרי התורה והתפילין והמזוזות בימינו של היהדות האורתודוקסית – פסולים (למעט בודדים שנותרו לפליטה). לאחר שתסיים זאת נמשיך הלאה לעניינים הנוספים.

2) אבן הנני מכיר היטב את השרלטנים: כומרי הדת האורתודוקסית רודפי הבצע והתאוות – לא בגלל שהנני מכיר אותם אישית, אלא כי הנני מכיר ויודע את שיטותיהם, כי כולם פחות או יותר אותו דבר, עם דגשים שונים, אך את כולם מניעים הכסף וטובות-ההנאה. ולכן, אם הבנת אחד הבנת את כולם, ואם הבנת את שיטותיו של אחד הבנת את שיטותיהם של רבים.

מדבריך עלה שהר"ב שהזכרת זכה לידיעת הנסתרות לעתים גם "בניגוד לרצונו", ומזאת הסקתי מה שהסקתי. כלומר, ברור שהוא שקרן שהרי הוא תועה ומתעה אחרי התֹּהו, ואת זאת הנני יודע היטב מתוך הכרת השקפות העולם של דרך האמת, לעומת דרכי ההבל.

מדוע הוא אפוא מתעה את האנשים שהוא זוכה לידיעת הנסתרות גם **בניגוד לרצונו?** ובכן, כדי לחשוף ולגלות את האמת עליך לחקור אחרי השקר ומניעיו, ומניעי כל כומר אורתודוקסי זהים כמעט תמיד: ליצור הילת קדושה וענווה שקריות סביבו, כדי שיתפשו את אותו "צדיק" או "מקובל" או איך שתרצה לקרוא לו, כמלאך עלי אדמות שזכאי למימון ולהערצה. וגם אם במקרה המסוים שלו לא צדקתי, מותר לחשוד ברשעים עובדי האלילים אשר מתעים את העם, אפילו עם ראיות חלושות. וגם על-כך עליך ללמוד, אך אי-אפשר ללמוד הכל בבת אחת.

כל מסע ארוך מתחיל בצעד אחד קטן...

המשך דברי אותו התלמיד:

כתבת: "את כולם מניעים הכסף וטובות-ההנאה. ולכן, אם הבנת אחד הבנת את כולם, ואם הבנת את שיטותיו של אחד הבנת את שיטותיהם של רבים".

דבריך אכן צודקים לגבי רוב ככל מפורסמי השקר שבדורנו. אמנם, תתפלא לשמוע שיש מיעוט של צדיקים שעובדים את ה' בכל ליבם ונפשם, בלימוד תורה לשמה, בענווה ובקדושה. הרב המדובר מעולם לא ביקש פרוטה מאיש. וכל מה שקיבל מאנשי חסד, הוא השקיע במוסדות התורה שהיו ברשותו. הוא עצמו גר בבית פשוט מאוד, בבניין ישן מאוד בנתיבות.

עוד כתבת: "מדבריך עלה שהר"ב שהזכרת זכה לידיעת הנסתרות לעתים גם 'בניגוד לרצונו', ומזאת הסקתי מה שהסקתי. כלומר, ברור שהוא שקרן" וכו'.

חבל שאתה לא בודק לפני שאתה מכליל את כולם. כלל קבעו לנו בתנא דבי אליהו רבה (תחילת פרק ט): "מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ, בין ישראל בין עכו"ם, בין איש בין אשה, בין עבד ובין שפחה הכל לפי מעשה שהוא עושה – כך רוח הקודש שורה עליו".

לגבי המקרה הספציפי שהזכרתי שהרב רואה בניגוד לרצונו, כנראה לא הבנת אותי נכון... הרב מעולם לא פרסם או אמר דבר כזה ברבים. את המעשה הנ"ל סיפר לי אחד מהחסידים של הרב, ומעשה שהיה כך היה:

אשתו של אותו חבר הייתה גננת במוסדות של הרב. ופעם אחת היא באה לפניו עם רשימה של ילדים שבשלים לעלות לכיתה א', ובאלה שלא. על אחד מהשמות של הילדים שלא היו בשלים, הרב אמר לה שהוא רוצה לבדוק את העניין.

שבוע לאחר מכן, חבר שלי ואשתו הגיעו שוב לבית המדרש של הרב והגישו לו שוב את הרשימה. לגבי הילד שהיה בסימן שאלה הרב אמר להם כך: ראיתי את אימו של הילד, והיא צדיקה מאד. ואני יודע שאם ההורים קדושים ושמורים אז הילד יוכל להסתדר בכיתה א' ולא צריך לעבב אותו שנה נוספת בגן, כי הכל תלוי בקדושה של ההורים.

באחד המקרים שאותו חסיד הגיע עם אשתו לפגישה אצל הרב, תוך כדי שיחה האשה אמרה לרב: איזה זכות יש לרב שהוא רואה דברים כאלה (כלומר, רואה ברוח הקודש את דרגת הקדושה של האדם). ואז הוא אמר לה: זה לא תמיד נעים. לפעמים באים לפני אנשים ואני יודע את העוונות שלהם, וזה ממש קשה להיות לידם... אבל ה' נתן לי את הכוח הזה כדי לעזור לעם ישראל. [עד כאן הסיפור].

ה' קבע כלל בבריאה: על-פי מעשיו של האדם, כך שורה עליו רוח הקודש... אדם שזיכך מאד את התאוות שלו, את העיניים שלו, את הדיבור שלו, ממילא הוא כלי ראוי ששכינה תשרה עליו. זו עובדה קיימת. אולי כדאי שתתחיל לחקור אחריה, כי היו הרבה צדיקים במשך הדורות שזכו למדרגות כאלה.

אפשר להכחיש הכל, וזה הכי קל. החכמה היא לבדוק את הדברים. כך למשל היה גם המעשה הידוע עם בבא מאיר (בנו של בבא סאלי) שבאו אליו זוג הורים שהילד שלהם נחטף בחו"ל, ומהבית שלו באשדוד הוא [בבא מאיר] צייר להם מפה מדויקת איפה הוא נמצא, וכך חילצו אותו כוחות הבטחון... משפט היה שגור על פיו: סדר האותיות הם: עפ"צ – אדם שמוסר נפש על שמירת העיניים והפה זוכה להיות צדיק, וממילא תשרה עליו רוח הקודש.

מסתמא שיש לך דעות קדומות שיגרמו לך להכחיש את הכל, אבל הייתי מציע לחקור בעניין זה, אולי תגלה דברים חדשים שלא ידעת...

להלן תשובתי:

כל מי שנוגע בתורת הקבלה הארורה ומרומֵם את הדת האורתודוקסית הפרו-נוצרית, אינו יכול להיות גדול אמיתי. והוא הדין לר"ב שהזכרת שכבר נתבער מן העולם, וטוב שכך.

ומה שאמרת שהוא השקיע במוסדות תורה, כבר אמרת הכל, שהרי הוא השקיע בתורה פרו-נוצרית, ולכן איני מאמין לו שהוא לא נטל לעצמו, ולא בהכרח לפאר את ביתו ובית שימושו, אלא כדי לסדר את בניו ונכדיו בדירות ובמכוניות, וכמו שנהג שטיינמן "הצנוע" שנכדו גנב מספריית המינים הכעורה שבדירתו המתפוררת כשלושה מיליון ש"ח במזומן; וכמו שנוהג קנייבסקי, אשר עושק את ההמונים ב"קופת העיר", שבניו ונכדיו ומקורביו נוטלים ממנה עמלות שמנות (עד 50% אחוז, כדי שהם יוכלו להתחסד ולהצטדק שהרוב הולך לצדקה).

אם תמשיך ללמוד את דרך האמת תבין את הדברים הללו, ותבין שאין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד, ואין בור יותר גדול ממי שמרומם את הדת הפרו-נוצרית, וממי שמטיף להזיות הקבלה והסכלות. "עַמִּי בְּעֵצוֹ יִשְׁאָל וּמַקְלוֹ יַגִּיד לוֹ כִּי רוּחַ זְנוּנִים הִתְעָה וַיִּזְנוּ מִתַּחַת אֱלֹהֵיהֶם" (הושע ד, יב). "מַצְדִּיק רָשָׁע וּמַרְשִׁיעַ צַדִּיק תּוֹעֲבַת יְיָ גַּם שְׁנֵיהֶם" (משׁ' יז, טו).

אין לי עניין להמשיך בדיון בעניין זה יותר, אם תרצה ללמוד – תלמד, ואם לא תרצה, תישאר במחשבתך השגויה שהם גדולים, ואני נקי לפני ה' יתעלה כי הזהרתיך ואתה התעקשת להישאר בהזיותיך.

אגב, הבאת ראיה מ"תנא דבי אליהו רבה" ואינך יודע שמדובר במדרש מאד מאוחר (כנראה מן המאה התשיעית ברובו המוחץ והמכריע), והוא חיבור פסאודו-אפיגרפי (כמו ספר-הזוהר או יותר נכון לקרוא לו: ספר-האופל הפגאני) שיוחס בשקר לאליהו הנביא, ללא שום ראיה וללא שום הוכחה אמיתית. שהרי אם הוא של אליהו הנביא הוא היה נכלל בספרי התנ"ך. ויתרה מזאת, גם אם היה מדובר במדרש מקורי שיצא מידי חז"ל, אין להבין את מדרשי חז"ל כפשוטם, וחלילה ללמוד מהם השקפות המנוגדות לכללי הלכה ברורים ומפורשים שקיבלנו בסיני.

כמו כן, הסיפור שהבאת מוכיח את דבריי, ולא שמת לב לכך, שהרי כתבת כך: "זה לא תמיד נעים. לפעמים באים לפני אנשים ואני יודע את העוונות שלהם, וזה ממש קשה להיות לידם... אבל ה' נתן לי את הכוח הזה כדי לעזור לעם ישראל" – וזה בדיוק מה שהבנתי מדבריך! כלומר, כאילו הקב"ה מכריח אותו לדעת את הנסתרות, וכאילו הוא נביא לה', וזה דבר חמור מאד, והוא בגדר נביא שקר והיה ראוי למיתה משונה. וברור שהסיפור הזה יצא מאותו מקובל...

לגבי שאר ההזיות שכתבת, אין לי צורך להתייחס אליהן, כי כל עוד טוען הנבואה לא הוכיח שהוא נביא **לפי כללי ההלכה,** אסור לנו להתייחס אליו כאל נביא אשר יודע את הנסתרות. ואין לשום אדם יכולת לידע את הנסתרות חוץ מנביא, לשום אדם! חוץ כמובן מלנוכלים ולשרלטנים למיניהם, דהיינו רבותיך. ולא מדובר בדעות קדומות כמו שטענת, אלא בכללי הלכה!!!

כמו כן, היכן נאמר בתורה-שבכתב או בתורה-שבעל-פה שהקב"ה קבע כלל בבריאה שיש יכולת לאדם שאינו נביא לידע את העתידות? והלא בתורה נאמר: "**נָבִיא** מִקִּרְבְּךָ מֵאַחֶיךָ כָּמֹנִי יָקִים לְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן" (דב' יח, טו). כלומר, אך ורק לנביא מותר לשמוע בענייני הנסתרות, ולא לשום אדם אחר! צר לי עליך, אך אתה שקוע עמוק מאד בהזיות. כמו כן, עיין במאמר: "היוכל אדם לדעת את סוד העתידות?" ושם סיפרתי סיפור משלי על הבבא בובה. ועל ציור המפה על-ידי בבא מאיר שר"י, על זה נאמר: "פֶּתִי יַאֲמִין לְכָל דָּבָר" (מש' יד, טו).

זאת ועוד, כדי להיות נביא-אמת לה' יתעלה שמו, לא די בשמירת העיניים והפה, דהיינו לא די בשכלול המידות הנעלות – אלא על האדם להיות גם חכם בתורה ובמדעים, שהרי חז"ל כבר לימדונו: "אין הנבואה שורה אלא על **חכם** גיבור ועשיר", ורבנו מבאר שחכם הוא מי ששכלל את מעלותיו ההגיוניות והשכליות, והתרומם להבנת המדעים והחכמות. ברם, כל הבבות שציינת הם בורים ועמי ארצות, שהרי הם אפילו לא מצליחים לזהות שספר-האופל הוא ספר אלילי, ובשביל זה לא צריך אפילו להיות חכם, פשוט לא צריך להיות טיפש כמו בלטה!

וברור שאבחיש את הבל, כי כל מה שקשור לעבודה-זרה ולאלילות, חובה להכחישו כולו, ולא רק אותו, אלא גם את כל הגרורות שלו, וגם את כל הנספחים אליו – כי חובה עלינו לעקור את העבודה-הזרה **כולה** ולמחות את זכרה וכל עקבותיה מן העולם! הכל בכל מכל כל! והראשונים למחייתם הם רבותיך האלילים, אשר מתעים את העם אחרי ההבל וממיטים עלינו ייסורים.

המשך דברי אותו התלמיד:

אני מתחיל לאט-לאט להבין את דבריך... אבל אני מבקש שלא תאבד את סבלנותך כי בכל זאת מדובר בדרך חיים של כעשר שנים, בה הכרנו מושגים הפוכים ממה שאתה מסביר.

מכל מקום, יש עוד כמה דברים קטנים שאשמח שתסביר לי אותם, אחרי בקשת המחילה...

1) היוצא מדבריך שכל תורת החסידות היא שיבוש אחד גדול. אם כן, מה היה השורש שהניע את הבעל-שם-טוב ותלמידיו להוציא לעולם תורה שקרית?

2) המעיין בספרי הקבלה והחסידות ימצא שם חכמה נשׂגבה ועמוקה מאוד, ועל זה יודה כל בר-דעת, שהרי לא עמי ארצות למדו ולימדו תורה זאת, אלא חכמים ונבונים. ואם-כן איפה הייתה הטעות שלהם?

3) לפי מה שהבנתי כשבעים או כשמונים אחוז מעולם התורה היום חי באשליות ובהזיות, ותורתם קרובה יותר אל הנצרות מאשר ליהדות. אם כן, איך זה שהעולם עדיין קיים? שהרי מצינו שכתב רבנו בהלכות תשובה שמדינה שהיו עוונותיהם מרובין הרי זו רשעה, וכן כל העולם כולו?

אני ממש מודה לך. לילה טוב.

להלן תשובתי:

אני מתנצל בפניך שאיבדתי את סבלנותי. מדבריך ניכר שכוונתך לשם שמים, לפיכך אשתדל להבא להתאזר בסבלנות. אנא דון אותי לכף זכות כי כבר קצתי בשקר ובהבל. תודה.

הנני שמח ומודה לה' יתברך שאתה מתחיל להבין את דבריי. אכן דת האמת ודרך האמת מורות להשקפות ולמושׂגים הפוכים לחלוטין מדרכי השקר וההבל. ואתה מוזמן לבחור באמצעות השכל, הוא צלם האלוה שהעניק לך ה' יתעלה, איזוהי הדרך הישרה שיבור לו האדם. אשמח להשיב לך ככל יכולתי, ויהי רצון שה' יהיה בעזרי להשיב לך דברי אמת מדויקים ככל שניתן.

לשאלותיך ולתמיהותיך,

אכן, תורת החסידות הינה שיבוש אחד גדול, אמנם, יש בה דברי אמת, כמו שיש בנצרות ובאסלאם, אך באופן כללי, מדובר בדת נחותה, שקרית ואלילית. וכבל שתלמד על דרך האמת תבין זאת יותר ויותר, כי כאשר תלמד את יסודות התורה שקיבלנו מאת משה רבנו בהר סיני, אתה תמצא אותם מנוגדים בתכלית להשקפות ההבל ולהזיות המאגיות שהנחילו לך בעולם החסידות כביכול, שאינו אלא עולם של הערצת בשר ודם, מלא וגדוש באמונות תפלות.

באופן כללי, עולם החסידות מחדיר את מושגי ההבל לבני האדם במטרה להנציח את הבערות, הטמטום, הכסילות והאלילות, כי במצבים בהמיים אלה קל מאד לתמרן את ההמונים (כמו שאוספים צאן ובקר). קל מאד לגרום להם להאמין בכל מה שנרצה, וקל מאד לנטוע בקרבם הערצה לבני אדם, דהיינו לבעט"ש הטיפש ולשאר הסכלים שנהנו מהערצת ההמונים.

זו הסיבה המרכזית, אך יש סיבות משניות רבות נוספות, כגון הנהייה אחרי התאוות. החסידות מעודדת מאד את התאוות, כגון תאוות האכילה והשתייה וההִתבהמות, "אכול וקבל שכר": טישים של זלילה ושתייה חריפה, וכן עצלות מלהפעיל את המחשבה ומלהתבונן ומלהשקיע להבין דבר לאשורו – די באימוץ הזיות-הבל ובמלמול מנטרות מטופשות שאינן מאתגרות את המחשבה, תוך שתיית "משקה" ואיבוד הדעת בריקודים ובניגונים, כדי להיות "קרוב" כביכול לה' יתעלה ויתרומם, ולזכות לגדולות ולנצורות בעולם-הזה וכמובן בחיי העולם-הבא.

החסידות מאבדת את הדעת בהזיות מאגיות ובדרך החיים הבהמית. היא מקדשת את הטמטום ואת האיסור לחשוב. "לזרוק את השכל" – זהו אחד המוטיבים המרכזיים בחסידות, לשמוע לאליל המקומי לכל אשר יֹאמר, ולפטור את האדם מהתבוננות אמיתית ומחשבון נפש עמוק. לאליל ולמקורביו זה מאד נוח, כי הם מתמרנים את ההמון לכל אשר ירצו, ובדרך זו הם מפיקים אינסוף טובות-הנאה, כי כוח הציבור הוא כוח צרכני אדיר, ואף כוח פוליטי וחברתי עצום. כך האלילים הללו נהנים מחיי עושר רווחה ופינוק, וחסידיהם עובדי האלילים נהנים מחיי בהמיות והתבהמות בהכשר האליל המקומי, מבלי לערוך חשבון נפש ומבלי לאמץ את המחשבה.

אין שום חכמה בספרי הקבלה והחסידות הפגאנית, אולי תמצא שם מדי פעם דברי מוסר, אך באופן כללי, אין שם עניינים אשר מרוממים את האדם לידיעת ה' או לייחודו או לידיעת השקפות נכונות ואמיתיות – ולצד ההעדר הזה, הם מלאים וגדושים בהזיות מאגיות, בסיפורי מעשיות שנועדו להתמיה את ההמונים ולגרום להם להעריץ את האדמו"רים האליליים ושאר הגדולים המדומים. אך בעיקר הם נועדו להסיח את הדעת מלימוד מדעים וחכמה אמיתית שתרומם את השכל ותנחה אותו להבחין בין אמת לבין שקר, וכך תשפוך אור על סכלותם של האלילים ועל דרכיהם הפרימיטיביות הנגעלות, וכמו שאומר רבנו בצוואתו למורה-הנבוכים:

"אבל המבולבלים אשר כבר נתטנפו מוחותיהם בדעות הבלתי נכונות ובדרכים המטעים [...] הם יירתעו מפרקים רבים ממנו [מן המורה], ומה מאד יקשו עליהם, כי לא יבינו להם עניין, ועוד, **כי מהם תתגלה פסולת הסיגים שבידם,** שהיא סגולתם ורכושם המיועד לאידם".

כלומר, מי שנתטנף מוחו בהזיות, יקשה עליו מאד להבין דברי חכמה. ויתרה מזאת, מֵאור האמת "תתגלה פסולת הסיגים אשר בידם" – שהרי אדם שלמד והשׂכיל, כבר יידע לזהות ולהבחין בין אמת לבין שקר, כלומר הוא יזהה את סכלות השרלטנים וכן את שקריהם הגלויים ואף הנסתרים. ולכן חסידות-המינות מזהירה מאד מללמוד את מורה-הנבוכים, ואפילו מללמוד את ספר-המדע (חוץ מחב"ד שגורסים רמב"ם כמו שגורסים אופל) – כי מי שלומד מדעים וכן את יסודות התורה והמחשבה המקוריים, ישׂכיל להבין כיצד ראוי לבנות הוכחה וראיה, ואיך מוכיחים טענה באופנים מושׂכלים ואמיתיים – ולכן הוא גם יבין שכל סיפורי המעשיות שלהם הם אפס מאופס, ושכל מטרתם היא להתמיה ולהפליא ולהרעיש את הפתאים ומחוסרי-הדעת שנכשלים ונחבלים באפֵלת התֹהו והאלילות ונואשים למצוא להם קנה רצוץ להישען עליו.

ואתה תשמע את ההמון, בעת שהאלילים הללו מספרים להם מעשיות והזיות, מתפלאים ונדהמים ומעריצים את האלילים הללו, ומתוך הקהל תשמע: פשש.... פשש... איזה גדול!!

והיום [בשעת כתיבת המאמר] דיברתי עם אדם אשר עזב את ברסלב, והוא לימד אותי שנחמן הארור אסר וגינה מאד את לימוד מורה-הנבוכים, ועתה אתה גם עשוי להבין מדוע...

האלילים הללו שלימדו את הזיות החסידות לא היו חכמים ונבונים, הם היו כסילים והוזי הזיות. וכדי להבין זאת הנני מזמינך לעיין במאמרים על קוק או על **הרמב"ן** ועל עוד רבים, ותראה עד כמה הם היו טיפשים וסכלים. אולי הם נדמים לך לחכמים, מפני שלא למדת את יסודות התורה האמיתיים, וחונכת וגדלת על ברכי ההזיה שהם חכמים, אך הם כסילים נבערים מאד. וגם ביחס לאפיפיור, מיליארד וחצי מאמינים שהוא "גאון עולם" ו"קדוש עליון", ועוד מיליארד וחצי בטוחים שמוחמד המשוגע הוא נביא נעלה ומרומם שנשלח אלינו מאת ה' יתעלה שמו.

ומכאן תבין שאין שום חכמה עמוקה בחסידות המינות האירופית, רק הזיות על-גבי הזיות אשר מתובלות במוסרים ובדברי אמת למחצה לשליש ולרביע, שנועדו להחזיק את השקר הכללי של החסידות – כי כל שקר זקוק למעט דברי אמת, ואפילו קמצוץ זעיר, וכמו שגם בנצרות וגם באסלאם יש דברי אמת מסוימים, שנועדו להחזיק את גוש השקר המתועב של האלילות.

שאלת איפה הייתה הטעות שלהם? ובכן, נטייתם אחרי התאוות הבהמיות גרמה להם ודרדרה אותם להתעות את ההמונים אחרי ההבל כדי להשיג את תאוותיהם, זו הסיבה המרכזית. אמנם, היו ביניהם גם פתאים גמורים, כסילים אשר יותר תועים מן הבהמות, אך רובם לעניות דעתי פשוט בהמות הולכות על שתיים, בעלות אינטרסים ברמות נוכלות כאלה ואחרות.

אכן, העולם האורתודוקסי הינו עולם של שקר, ולא לחינם בית-המקדש חרב, ולא לחינם עם-ישראל סובל ייסורים, ולא לחינם העולם כולו סובל היום מהקורונה, ולא לחינם לפני שבעים-שמונים שנה התרחשה שואה נוראה אשר החריבה את כל יהדות היידישקייט שהייתה באירופה, כל תרבות המינים וצאצאיהם שהייתה באירופה נחרבה לחלוטין, ולא לחינם! ואגב, מדובר בהרבה יותר משבעים-שמונים אחוז מקרב העולם הדתי האורתודוקסי...

ועדיין, אתה שואל איך העולם קיים? ובכן הקב"ה הבטיח לאחר המבול שהוא לא יחריב עוד את העולם, לא משנה מה יקרה. יתר-על-כן, הקב"ה הוא לא בן אדם שאין לו סבלנות: "כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר" (תה' צ, ד), והוא מנהל את העולם בדרך נשׂגבה ונסתרת מאיתנו, עד שעם-ישראל יחזור לדרך הישרה וישוב לה' אלוהיו ולדרך האמת, כמו שהבטיחו הנביאים, ואז נכונן ממלכת כהנים וגוי קדוש, ונמלא את ייעודנו כאור ליהודה ואור לגויים. ואז תתגשם גם נבואת ישעיה ע"ה (יא, ט): "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְיָ כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים".

ביחס להלכות תשובה שהזכרת (ג, ג–ד), הבה נעיין בפסק רבנו שם וכֹה דבריו: "וכן מדינה שעוונותיה מרובין מיד היא אובדת, שנאמר: 'זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה' [בר' יח, כ], וכן כל העולם כולו אם היו עוונותיהם מרובין מיד הן נשחתין [=סובלים אסונות במקומות שונים בעולם], שנאמר: 'וַיַּרְא יְיָ כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם' [בר' ו, ה]. ושיקול זה אינו לפי מניין הזכויות והעוונות אלא לפי גדלן. יש זכות שהיא כנגד כמה עוונות, שנאמר: 'יַעַן נִמְצָא בּוֹ דָּבָר טוֹב' [מ"א יד, יג]. ויש עוון שהוא כנגד כמה זכויות, שנאמר: 'וְחוֹטֶא אֶחָד יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה' [קה' ט, יח]. ואין שוקלין אלא בדעתו של אל דעות, והוא היודע היאך עורכין הזכויות כנגד העוונות".

לפיכך, נראה לי שיש בעם-ישראל דברים טובים רבים אשר מאריכים להם, כמו שיש להבדיל דברים טובים אצל הנוצרים והמוסלמים אשר מאריכים להם, האם העובדה שעם-ישראל קיים מעידה על-כך שעם-ישראל הולך בדרך האמת? האם העובדה שהנצרות והאסלאם ועובדי האלילים בהודו קיימים מעידה על-כך שהם הולכים בדרך האמת? וכי כל-מי שהקב"ה לא לוקח אותו מן העולם הוא בהכרח צדיק? והלא כמה רשעים מרושעים ארורים ישנם בעולם...

אלא, שים לב לדברי רבנו: "ואין שוקלין אלא בדעתו של אל דעות, והוא היודע היאך עורכין הזכויות כנגד העוונות". כך שלעולם לא נדע את התשובה המדויקת לשאלה הזו, מה שאנו כן יודעים בהחלט, הוא שעם-ישראל רחוק מאד בימינו מדרך האמת והצדק וממילוי ייעודו להאיר לכל העולם באור המוסר ואהבת האמת, ודי לך לבקר בהר-הבית כדי להבין זאת. שהרי אמרו חכמים: "כל דור שלא נבנה בימיו בית-המקדש כאילו נחרב בימיו", כלומר, עדיין אנחנו בדור תועה שאינו ראוי שייבנה בו בית-המקדש, ואפילו סנהדרין-אמת אין אנו מסוגלים להקים!

כמו כן, אל תשכח שלפני שבעים-שמונים שנה הקב"ה החריב את העולם **פעמיים** בשתי מלחמות-עולם קשות ועקובות מדם – ולא רק את העולם כולו, גם את תרבות המינים האירופים וצאצאיהם כאמור. כלומר, הנה לפניך ראיה חזקה מאד לכך שהם רשעים ארורים אשר מתעים את העם אחרי ההבל וההזיות האליליות, כי "הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא" (דב' לב, ד). אלא שאינך צריך לצפות שהקב"ה יחריב את הרשעים בכל עת ובכל שעה, לא זו היא דרכו, ולכל אורך ורוחב התנ"ך אתה תראה שהקב"ה מאריך אפו לרשעים עד יום אידם שבו הם נופלים לשאול ואבדון. וכמו אחאב הרשע ואישתו איזבל, ומנשה הרשע, וירבעם הרשע אשר חטא והחטיא את ישראל: כולם האריכו ימים על מלכותם, למה? ובכן, ברור שהעם מקבל מנהיג הראוי לו, אך לעולם לא נגיע עד חקר מעשיו והנהגתו.

ועל-כל-פנים עליך לזכור תמיד את הכלל שהוא גם יסוד בדתנו: "הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט" וכו', כל אחד מקבל את המגיע לו במוקדם או במאוחר, בעולם-הזה או בעולם-הבא.

מה שהקב"ה דורש ממך הוא ללמוד ולהשכיל תוך חתירה בלתי נלאית להבין דברי אמת, ולא לקבוע לפי הזיות ודמיונות מהי דרך האמת, אלא מתוך עיון שכלי ומדעי אמיתי מקיף ומעמיק. "הַנִּסְתָּרֹת לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ **וְהַנִּגְלֹת** לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת" (דב' כט, כח), עלינו אפוא להתמקד בלימוד הנגלות, דהיינו בלימוד התורה והחכמה, ולא להפנות עורף לצלם האלוה שהוענק לנו, ולא לאטום את המחשבה ולהחשיך את הדעת בהזיות.

ה' יהיה בעזרך ובעזר כולנו!

המשך דברי אותו התלמיד:

דבריך מאלפים ומחכימים. עד היום הייתי בטוח שרק בדור שלנו ישנם "גדולים" שמחפשים שיעריצו אותם, אבל חידשת לי שמה שהיה הוא שיהיה, כלומר שלאורך כל הדורות האחרונים הייתה קיימת התופעה הזאת. יישר כוח גדול. לא יכולתי להיכנס לשבת בלי לקרוא את תשובתך, תודה על הזמן היקר שהקדשת למעני. שבת שלום ומבורך!

להלן תשובתי:

ברוך תהיה!

שים לב גם לשם של הארגון שעורר את הדיון בינינו: "המאיר לארץ". המלים הללו נאמרו במקורן בתפילת שחרית כלפי **הקב"ה:** "המאיר לארץ ולדרים עליה" וכו'. כלומר, הר"ב ישראל אברג'יל לקח כינוי שחז"ל תיקנו לומר כלפי **הקב"ה,** וקבע אותו כשם וכבותר לארגון שלו!

כאילו **הוא** זה אשר מאיר לארץ ולדרים עליה, ולא הקב"ה יתרומם שמו אשר עליו נאמרו המילים הללו... ומילא אם הוא היה מאיר בתורת-אמת וצדק אשר מרוממת אותנו לדרך-האמת, אבל גם להתיימר וגם לשקר? והנה לך ראיה מפורשת מתוך האתר של אברג'ל:

המשך דברי אותו התלמיד:

שבוע טוב ומבורך.

תשמע, גם אם נגיע למסקנה שאכן תורת הקבלה היא שיבוש, זה כאב לב גדול. כי מדובר באנשים שבאמת רוצים לעבוד את ה', והם מוסרים נפש על זה, כאמור, בשינה מועטת ובלימוד במשך שעות של זו התורה. כמו כן, אני לא מצליח לעכל איך כל-כך הרבה אנשים כתבו ספרים שלמים, עמוקים וגדושים שמקורם הוא ספר הזוהר וכתבי האר"י... איך הם לא הרגישו בשקרים ובכזבים, זה תמוה להפליא...

ה' יזכנו לחתור ולגלות האמת (ואגב הרהרתי בנושא זה במשך כל השבת).

ברשותך ניקח לדוגמא את ספר התניא. הוא מכיל ג"ן פרקים הבנויים על מאמר בכתבי האר"י שבו מבואר שבאדם ישנם ב' נפשות: אלקית ובהמית. ואדם כל חייו צריך לעבוד לשעבד את הנפש הבהמית תחת ממשלת הנפש האלקית.

כמו כן, לדעת הרב שם, לצדיק אין שום צד של עוון, אפילו במחשבה, אולם לבינוני יש צד של הרהור עבירה, אלא שעבודתו להתגבר ולהסיח דעתו. אך אם הוא נפל לעבירה, אפילו במחשבה, דינו רשע. האם דברים אלה מסתדרים עם דעת רבנו הרמב"ם?

להלן תשובתי:

כאב לב גדול שבית-המקדש חרב... כאב לב גדול שהיינו בגלות 2000 שנים... כאב לב גדול על כל הייסורים שעברנו בגלות ובמיוחד בשואה הנוראה... כאב לב גדול שעדיין אנשים אינם מבינים את דרך האמת... למד נא את דברי הנביאים ע"ה ותתחיל להבין מהו כאב לב. וכבר הסברתי לך שרוב דברי המקובלים למיניהם הינם הצגה, או דמיונות והזיות שווא, והם לא הרגישו ומרגישים בדרך האמת כי הם לא רצו ולא רוצים להרגיש בה! הם לא רצו ולא רוצים לוותר על כבודם, יוקרתם, מעמדם, טובות ההנאה שלהם, וכוחם הפוליטי והכלכלי...

תאר לעצמך שישראל אברג'ל יודה על האמת, האם הוא מסוגל? האם הוא מסוגל לומר שהוא לא "המאיר לארץ", אלא סכל קטן ועלוב אשר עוסק בהבלי עבודה-זרה ומתעה את הרבים אחרי ההבל? שדינו של אביו היה מורידין ולא מעלין? ואפילו אם הוא היה שוקל זאת, האם הוא מסוגל לוותר על כל טובות-ההנאה? על הכוח החברתי הפוליטי והכלכלי שהוא אוחז בידיו?

וגם אם יקרה נס והוא יראה לרגע-קט את אור האמת, האם הוא יעקור את כבודו וכבוד אבותיו? והלא הוא יעדיף להמשיך ולחיות בשקר הפגאני שהוא התרגל אליו במשך כל-כך הרבה שנים. "כִּי הַשֹּׂחַד יְעַוֵּר עֵינֵי חֲכָמִים וְיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִם" (דברים טז, יט) – כל-שכן וקל-וחומר עובדי אלילים מתעים ומתעתעים. ואין מה להתפלא על סכלות הסכלים, ועל תאוות המתאווים, ועל אהבת הממון של רודפי הבצע. זהו עולם השקר, ומה חשבת, שזהו עולם האמת?!

לגבי מה שהבאת מהתניא, ההשקפה שהבאת מבטאת בדיוק את שאיפתם להערצת בשר ודם. כאילו "הצדיק" לעולם אינו חוטא, ואם הוא לעולם אינו חוטא, הוא לעולם צודק בדבריו. ובמלים אחרות, לעולם יש להקשיב ולציית לו ואסור לבחון את דבריו – כי הוא בדרגת אל!

ויש בדברי התניא הטמא גם כפירה בתורה, שהרי התורה מפרסמת את כל חטאי הגדולים. וראש וראשון להם הוא משה רבנו ע"ה: "יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי" (במ' כ, יב), "עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי [...] עַל אֲשֶׁר לֹא קִדַּשְׁתֶּם אוֹתִי" (דב' לב, נא) וכו'. ואילו התניא רוצה להחדיר לנו למחשבה שהוא גדול יותר ממשה רבנו, כי הוא רוצה להיות אלוה! והנני ממליץ לך לעיין במאמרים על חב"ד כדי שתראה שעבודתם היא עבודת האלילים הגרועה ביותר: "האם מנדל הטמבל יקום לתחייה?", "'עצמות ומהות בגוף' – תפיסות נוצריות בחצר חב"ד", ויש עוד מאמרים.

גם לגבי הנפש הם שוגים, אלא ששגיאתם כאן היא יותר מדעית-פילוסופית, אך לא אכנס לזה כעת. לצערי עליך למחוק כל מה שלמדת ולהתחיל מחדש אם ברצונך לידע את ה' יתעלה.

"וּבְנְבִיאֵי שֹׁמְרוֹן רָאִיתִי תִּפְלָה הִנַּבְּאוּ בַבַּעַל וַיַּתְעוּ אֶת עַמִּי אֶת יִשְׂרָאֵל" (יר' כג, יג).

"הִנְנִי עַל נִבְּאֵי חֲלֹמוֹת שֶׁקֶר נְאֻם יְיָ וַיְסַפְּרוּם וַיַּתְעוּ אֶת עַמִּי בְּשִׁקְרֵיהֶם וּבְפַחֲזוּתָם וְאָנֹכִי לֹא שְׁלַחְתִּים וְלֹא צִוִּיתִים וְהוֹעֵיל לֹא יוֹעִילוּ לָעָם הַזֶּה נְאֻם יְיָ" (יר' כג, לב).

"צֹאן אֹבְדוֹת הָיוּ עַמִּי רֹעֵיהֶם הִתְעוּם הָרִים שׁוֹבְבוּם מֵהַר אֶל גִּבְעָה הָלָכוּ שָׁכְחוּ רִבְצָם" (יר' נ).

"וַיִּהְיוּ מְאַשְּׁרֵי [מנהיגי] הָעָם הַזֶּה מַתְעִים, וּמְאֻשָּׁרָיו [ולכן מונהגיו] מְבֻלָּעִים" (יש' ט, טו).

"זֹרוּ רְשָׁעִים מֵרָחֶם תָּעוּ מִבֶּטֶן דֹּבְרֵי כָזָב" (תה' נח, ד).

לאיזה רב או חכם בימינו ראוי לשמוע? (ח"ג)

סדרת מאמרים זו מתארת דיון עם שואל שהותעה אחרי הבלי המקובלים. בדיון זה הנני משיב לשואל אשר מבקש לדעת את דרך האמת, ומתוך השאלות והתשובות ניתן ללמוד ביצד כומרי-הדת האורתודוקסים מתחזים לבני-האלהים, מתעים את המוני עם-ישראל אחרי השקפות מינות והזיות פגאניות, ומרחיקים אותנו ממילוי ייעודנו – להיות עם חכם, מוסרי ונבון.

והנה לפניכם המשך דבריו של אותו שואל, אשר מבקש להבין מהי דרך האמת:

ביחס למנהג "תיקון חצות" שתיקן האר"י. לבאורה, אמירת מזמורים אלו נועדה להשתתף בצער החורבן. אם כן אין בעיה לומר תיקון זה? זאת ועוד, אני חוזר על תמיהתי שמכבר: למה האר"י היה צריך לתקן תיקון כזה, וכי משעמם לו?? אולי יש דברים בגו? דבר נוסף, המנהג לא ללכת ארבע אמות בלא נטילת ידיים של שחרית. האם יש לזה מקור בחז"ל או בראשונים?

להלן תשובתי:

שלום עליכם, לגבי התיקון, אם מדובר רק במזמורי תהלים, ללא שום תוספות אליליות – אין בעיה וזו אף מצוה. אך כידוע לך, יש תוספות מתוספות שונות לפני ואחרי אשר הופכות את אמירת המזמורים לעבודה-זרה. **ומדוע?** מפני שהתוספות הללו מחדירות את ההזיה שמזמורי התהלים הינם סגולה, וכל מי שמשתמש באמירת מזמורי תהלים או בכל מצוה ממצוות התורה ככלי להשׂגת רפואות וישועות ותועליות שונות בעולם-הזה – כופר בתורה, שהרי התורה נועדה לרוממנו ולהביאנו לחיי העולם-הבא, וחלילה מלראותה ככלי להשׂגת טובות-הנאה. ובעניין זה ראה: "מטרת המזוזה – ביקורת רבנו על שר"י", ומשם תבין מדוע מדובר בכפירה בתורה.

כמו כן, מהי משמעות "התיקון" הזה? מה בדיוק מתקנים? האם ניתן "לתקן" משהו באמצעות אמירת מזמורי תהלים? האם מדובר בתיקונים בעליונים? ואם זו הכוונה הרי שמדובר בעבודה-זרה! ואם מדובר בתיקונים בתחתונים, וכי אפשר לתקן משהו מבלי לעבוד על המידות? מבלי לשנות ערכים והתנהגויות? מבלי לסור מרע? מבלי להיכנע לפני בורא-עולם? אתמהה!

וזוהי שיטתם של המקובלים למיניהם, לטמטם את ההמונים באילו אפשר לתקן דברים מבלי להשׂכיל, מבלי לסור מרע, מבלי לעזוב את התאוות ואת המידות הרעות, מבלי לערוך חשבון נפש, מבלי לעזוב את הבלי העבודה-הזרה, מבלי ללמוד את יסודות התורה המחשבתיים, מבלי להפעיל ולאמץ את השׂכל הישר שהוענק לנו, ומבלי ללכת בדרכו של אברהם אבינו!

אגב, הזוי ומגוחך בעיניי שהארי הארור והמזוהם תיקן מזמורים להשתתף ב"צער החורבן" בעוד שהוא ודומיו המינים למיניהם הם הגורמים המרכזיים להרחקת עם-ישראל מלהיות עם חכם ונבון, ומלכונן ממלכת כהנים וגוי קדוש, מפוארה ומעטירה שבליבה פועם בית-המקדש. ועולם הפוך ראו חז"ל ועולם הפוך נשאר מאז ועד היום, עולם השקר במלוא כיעורו וצביעותו.

"אֲשֶׁר חָטְאוּ וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס אֶת יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלֵיהֶם" (מ"א טז, יג).

לשאלתך למה הארי הארור היה צריך לתקן תיקונים שכאלה? ובכן, הוא היה צריך משהו כדי לרכז סביבו את ההמון. כל ארגון או דת צריכים מושׂגים מסוימים, מנהגים ומצוות, ציוויים ואזהרות, כדי לרכז סביבם את ההמון, זה פשוט מאד. לא כי משעמם לו, אלא כי הוא ביקש ליצור דת חדשה שתפאר ותרומם את שמו לדורות, ואף תכניס לכיסו ממון וטובות-הנאה.

וכל ראשי דתות השקר למיניהם לדורותיהם, קבעו להם כל מיני טקסים ומיסות ומצוות וערכים והוראות – וכי משעמם להם? לא, אלא מפני שהם רצו לרכז את ההמון סביב מושׂגי הבל, אשר באמצעותם הם ישלטו בהמונים וינצלו את פתיותם עד דק. ואם אתה חושב לעצמך שיש דברים בגו, ובכן, עליך אפוא לחשוב שגם בנצרות יש דברים בגו, שהרי הנצרות קידשה את ספר-התורה ואת כל ספרי-הנביאים ואת כל ספרי-הכתובים, האם זה אומר שיש בה אמת?

לגבי נטילת ידיים, לפי חז"ל ורבנו נטילת ידיים נועדה אמנם לטהר את הידיים, אך בעיקר להבין את האדם לתפילה. אין שום "רוח רעה" ואין שום איסור ללכת בלא נטילה, הכל הזיות של הקבלה והחסידות, אשר ביקשו להפחיד ולטמטם את ההמונים אחרי הזיות מאגיות כדי שהם יישארו סכלים נבערים, ואז יהיה קל לשלוט בהם ולתמרן אותם ולהפיק מהם טובות-הנאה.

ובעניין זה ראה: "נטילת ידיים: לברך לפני או אחרי הנטילה?".

המשך השאלה של השואל מבקש האמת:

ביחס לעניין נטילת-הידיים, אם כן, מה פירוש הגמרא בשבת (קח ע"ב): "הוא היה אומר: יד לעין תיקצץ, יד לחוטם תיקצץ, יד לפה תיקצץ, יד לאוזן תיקצץ"? ומצינו שפירשו שם שמדובר שאדם קם בבוקר ושורה על ידיו רוח-רעה ולכן לא יגע באיברים אלו. ושישנה רוח-רעה של שחרית שנקראת "שיבתא ובת מלך"... מה פירוש דברי הגמרא הללו על-פי הרמב"ם?

להלן תשובתי:

האם ראית הלכה שנפסקה בעניין זה? האם יש איזו הלכה שמוֹרה לקצוץ יד? האם אנחנו מוסלמים? ברור שלא, אלא זהו מדרש שאין להבינוֹ כפשוטוֹ, ובהמשך אצטט את דברי רבנו בעניין היחס הנכון למדרשים. כן עיין במאמר: "משלי חז"ל ומשלי הנביאים ומה שביניהם".

לגבי הסוגייה המסוימת הנדונה, לפני הדברים שהבאת נאמר בה כך:

"תניא נמי הכי, אמר רבי מונא משום רבי יהודה: טובה טיפת צונן שחרית [האם טיפת צונן היא נטילת ידיים של שחרית? ברור שלא, אלא מדובר על החובה להרטיב את העיניים לפחות בטיפת צונן בשחרית כדי להעביר את הזוהמה], ורחיצת ידיים ורגליים ערבית, [טובה] מכל קילורין שבעולם [כלומר מי שישמור על היגיינה לא יזדקק לרפואה לעיניו, לידיו ולרגליו]".

ולפני כן מובא סיפור על אחד החכמים שסבל בעיניו וביקש שישלחו לו רפואה מסוימת לעיניים. ובמלים אחרות, מדובר במדרש הזה בעצות לענייני שמירת **היגיינת העיניים בפרט** והיגיינת הגוף בכלל. ואסרו על האדם לשלוח את ידיו למקומות מסוימים בגופו לפני שישטוף את ידיו משום היגיינה, כגון מה שאסרו לגעת בעיניים בידיים מטונפות שהרי העיניים רגישות

לכל טינוף קל, וכן אסרו לגעת בפי הטבעת שמא יביא על עצמו זיהום, ומשום צניעות אסרו יד לאמה, וכיו"ב. ואין בכל הסוגייה הזו הוראה לנטילת-ידיים של שחרית, אלא בעיקר דובר בה בענייני היגיינה, ואגב ענייני ההיגיינה צורפו אליה גם עניינים מוסריים נוספים, ותו לא מידי.

אגב, ההלכה היא שנטילת-ידיים של שחרית היא לתפילה, ולכן יש ליטול לפני כל תפילה.

ואתה עשוי או עלול למצוא בדברי האגדות והמדרשים עוד ראיות רבות לכאורה להזיות של הקבלה, אך כל זאת נובע מאי הבנה של המדרש ותפקידו. רש"י היה הראשון אשר החדיר לדתנו השקפות והלכות מפשטי המדרשים, ואחריו באו מכשפי האופל ואלה הוסיפו ממוחם הקודח עוד ועוד אגדות מהובלות והחדירו באמצעותן הלכות והזיות ואמונות פגאניות.

תפישׂת המדרשים ואגדות חז"ל כפשוטן הינה לא פחות **מאסון** לעם ישראל.

וכתבתי לא מעט בעניין זה, ראה לדוגמה: "תפישׂת אגדות חז"ל כפשוטן – חורבן הדת".

המשך השאלה:

תודה על התשובה. אשתף אותך בחידוש נוסף [של המקובלים]. ידוע שלפי הקבלה אמרו שלא ללכת ארבע אמות בלא נטילה. ובחסידות הוסיפו שישנה סגולה שגם לא להוריד רגליים מהמיטה לפני שנוטל ידיו, ובזה האדם מבטל מעליו כוח רב של יצר הרע לכל היום.

האמת שתמיד תמהתי איך יש עוד תוספת על דברי המקובלים...

אבל לפי דבריך אני מתחיל להבין המון דברים שמיישבים את דעתי...

בהמשך דבריו השואל הוסיף ואמר כך:

ראיתי את הסרטונים של רפי על בדיית הזוהר באתר של מלחמת תורה. הוא מציג את ראיותיו כאילו הן ברורות מאליהן, אבל נוכחתי לדעת שהדברים אינן כפשוטן כלל, ורוב ככל הראיות נגד הזוהר נדחו בנקל. והתפלאתי שהוא מביא ראיה לכאורה ברורה ומוסכמת, לפיה רב המנונא סבא נולד רק כמה דורות אחרי שרשב"י נפטר. רק חבל שהוא לא הזכיר את הדעה שהיו שני רבנים שנקראו כך, אחד בזמן התנאים והשני בזמן האמוראים.

אשמח אם תשלח לו את הקישור הבא: daat.ac.il/daat/kitveyet/sinay/hazohar-2.htm, ואולי יהיה גם לך עניין בזה, או שאולי תוכל לסתור את דבריו. תודה רבה.

להלן תשובתי:

מכובדי היקר,

גם אם עורך הסרטון שגה בראיה מסוימת או אפילו בראיות הרבה, אין מינותו וסכלותו של ספר האופל תלויות בראיה כרונולוגית כזאת או אחרת, אלא על ראיות מחשבתיות ענייניות מתוכו, מפני שהוא מלא וגדוש בהזיות מאגיות, בהגשמה, באלילות, בזימה ובתועבה, ובאמונות תפלות אשר מנוגדות למצוות לא תעשה מפורשות ומהוות למעשה כפירה בתורה. קצרו של דבר, מדובר בספר אופל מתועב אשר מפיץ הזיות פגאניות והשקפות מינות לבלי סוף.

כמו כן, בעניין השקר שבר-יוחי חיבר את ספר האופל, ובכן, זו כבר מן המפורסמות שאין צריך להביא עליהן ראיה, ועולם המחקר בימינו כבר מוכיח זאת בראיות רבות. וראיתי את כל הסרטונים הללו, לא רק סרטון אחד או שניים, ולמיטב הבנתי רוב ראיותיו הן ראיות נכונות.

יתר-על-כן, אתה מוזמן לעיין במאמרים שכתב ידידי איתמר שלֵו בעניין ספר האופל: "האב והבן – הזיות נוצריות בספר הזוהר", "מי הוא ה' יתעלה לפי הזוהר?", "מי הוא אל הממטרות?" [וראו נא גם את סדרת המאמרים בעניין ספר-האופל: 'הזוהר – הזיה פגאנית כעורה']. זאת ועוד, כתבתי מאמרים לא מעטים שסותרים את הזיות ספר-האופל: בעניין גלגול הנשמות או עילוי הנשמות או הדרישה אל המתים, או קריאה בפרצוף ובכף היד, ועוד. כל אלה הזיות מאגיות שמנוגדות למצוות לא תעשה מפורשות, ואף נוגעות נגיעה רחבה בעבודה-זרה.

אין לי עניין רב בספר-האופל, כי כבר הוּכח לי ובקלות רבה שזהו ספר אשר מלא וגדוש במינות ובאלילות. האתגר הגדול יותר מבחינתי הוא להוכיח שרש"י היה מין, כי העובדה שספר-האופל הוא ספר של תועבה היא כבר "סוד גלוי" שרבים מפחדים ומתייראים מלהודות בה... ואולי אכתוב סדרת מאמרים כנגד האופל [ואכן התחלתי בזה] אך כרגע זה נראה לי מיותר, כי מספיק שאדם לומד מעט מדעים ומעט מיסודות תורתנו וכבר הוא חושֵׂף את מינותו של האופל.

"וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ וְאַחֲרֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתָם אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֹתָם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת כָּהֶם [...] וַיִּקְסְמוּ קְסָמִים וַיְנַחֵשׁוּ וַיִּתְמַכְּרוּ לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ לְהַכְעִיסוֹ" (מ"ב יז, טו–יז).

והנה לפניכם המשך דבריו של אותו שואל:

ברצוני לשתף אותך שכבר שהשעות והימים חולפים אני מצליח קצת יותר להבין את עמדתך וטענותיך. אך לא אכחד ממך שעדיין ישנם כמה וכמה עניינים שלא נותנים לי מנוח, ואני מקווה שתוכל לספק לי תשובות שירגיעו את מצפוני וליבי...

כבר הבנתי את טענתך שלפי הרמב"ם, אדם שלא השתלם בלימודי המדעים וידיעת ה', אין שום הוה אמינא שיזכה לאיזו שהיא השׂגה. ואכן, כאשר נכנסתי קצת יותר לעומק הדבר וחיפשתי מידע נוסף בעניין, הבנתי שזוהי בעצם דעת הפילוסופים. דהיינו, הפילוסופים חשבו שאפשר להגיע לדרגת הנבואה ורוח הקודש על-ידי התעסקות במושׂכלות ובחכמות הטבעיות, כי הן אלה אשר מביאות את האדם להתחברות ב"שכל הפועל" (ומשם ל'שכל הנבדל' ומשם ל'שכל האלוהי') כך כתב בספר "ישמח משה" פרשת מסעי, והאריך בכל הנושא בקונטרס "נבואה ורוח הקודש" שצירפתי לך כאן.

ובאחד המאמרים שלך קראתי, שאכן ישנם כמה עניינים שבהם הרמב"ם הסתמך על דעת הפילוסופים, ואמנם, בחלק מהם לא צדקו דבריהם. ובאמת מצינו, שהמקובלים סברו שהדרך להגיע למדרגות של רוח-הקודש וגילויים של מגידים וכדומה, היא על-ידי קיום התורה והמצוות בשלמות ומתוך הכוונה הרצויה (וכמו שהאריך בשערי קדושה חלק ג, שער ז).

אמנם, אתה יכול להגיד שאי אפשר לסמוך על דברים שיצאו מפי מהרח"ו והכל שיבושים והבלים, אבל המציאות מורה על צדיקים רבים שזכו למדרגות נפלאות (גם צדיקים כאלה שלא

היה להם שום עניין בפרסום או במטרה מסחרית כזו ואחרת, אלא היו נסתרים מעין כל, ורק אחרי מותם גילו מעט מזער מההשׂגות שאליהן זכו בחייהם). כמו למשל החכם הירושלמי (מהדור הקודם) שאחרי מותו הדפיסו את ספרו "מישרים מגיד" שבו מתוארים גילויים של מלאך מגיד בדומה לר' יוסף קארו (אצרף לך את הקדמתו). וכן הספר "מלאך המשיב" ועוד.

וכידוע, כל תורת האר"י בנויה על גילויים של אליהו הנביא, וכל תורת החסידות בנויה על גילויים של אחיה השילוני. הקל ביותר הוא להכחיש את הכל ולומר שכולם משקרים ומבלפים ורק הרמב"ם ידע את האמת. אבל בכל זאת אתה רואה שזו תופעה שנזכרה בספרים רבים, ויש כל כך הרבה עובדות ומעשים.

כמה אפשר כבר לשקר, כמה אפשר להמציא, כמה אפשר כבר לדמיין?! ברור לי שהזמן שלך יקר ואין לך זמן להתעסק עם השטויות שלי, אבל אתה צריך להבין שהנפש שלי לא שקטה. והמציל נפש אחת מישראל כאילו הציל עולם מלא. אשריך ואשרי חלקך! תודה רבה.

להלן תשובתי:

ידידי היקר, ליבי איתך, וכואב לי על שאתה שרוי במבוכה כל-כך גדולה. איני יודע אם אצליח לשכך את המיית נפשך אשר נעשקה במשך שנים רבות, אך אוכל לנסות ולהתפלל לה' יתעלה שידריך אותי בדרך הישרה ויסייע לי להשיבך דברים נכוחים וישרים מתקבלים וברורים.

אדם שלא למד מדעים בסיסיים אין לו אמת-מידה להבחין בין אמת לבין שקר, הוא אינו יודע להבחין בין הזיה לבין אמת, הוא אינו מבין שכדי לאשש טענה יש צורך להוכיח אותה, וכן שאין לקבל כל טענה כאמת רק בגלל שטען אותה אדם זקן או מפורסם בחכמה או מכשף שטוען לידיעת הנסתרות. ואפילו אם כל העולם יטען כנגד השכל הישר, אין בכוחו של כל העולם כולו להכחיש את עדות השכל הישר, דהיינו את צלם האלהים שהעניק לנו ה' יתעלה שמו.

דעת הפילוסופים בעניין הנבואה איננה מעניינת אותי, וייתכן שכל עניין "השכל הפועל" הוא הזיה, וכבר כתבתי על-כך במאמר: "טענות קשות נגד אור הרמב"ם ותשובותיי (חלק ב)". ויש עוד מקום שבו כתבתי על השכל הפועל, שרבנו התייחס אליו בקיצור נמרץ ביותר, אך איני זוכרו כעת. קצרו של דבר, איני סבור שנכון להתעמק בענייני השכל הפועל ועשרת השכלים הנבדלים, מפני שכל העניינים הפילוסופים הללו בנויים על תפישות מדעיות שגויות לחלוטין, ובעיקר על תפישה שגויה של מבנה היקום. הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו.

המקובלים לא ידעו מדעים ולא העריכו כלל את ידיעת המדעים, ויש לכך סיבה טובה מאד מבחינתם, כי אם הם היו מחנכים ללימוד המדעים, הם למעשה היו שומטים את הקרקע מתחת לרגליהם – שהרי הם בנויים על-כך שההמון סבור שהם "בני האלהים" ושיש להם "ידיעת נסתרות" ו"כוחות עליונים", ובגלל ומכוח האמונות הללו, ההמון שומע להם ומקבל את דבריהם. ברם, אם הם היו מעודדים את בני האדם ללמוד מדעים ולפתח ולשכלל את שכלם, ההמון כבר היה מבחין בשקריהם, כי הוא היה לומד להבחין בין אמת לבין שקר.

ראה לדוגמה פסקה אחת בעניין זה, מתוך מה שכתבתי באחד ממאמריי האחרונים:

ואגב, ברור שכל תפישת הערצת הקדושים-הטמאים שלהם נובעת מן הצורך ההכרחי להפוך את גדוליהם לאלהים, שהרי אם הם אינם אלהים, יש לבחון את דבריהם ומעשיהם בעין ביקורתית, בדיוק כמו שנוהגים ספר-התורה וספרי-הנביאים וכתבי-הקודש, הבוחנים את כל הגדולים האמיתיים שבאומה. אך דא עקא, אם גדוליהם אינם אלילים ואם חובה לבחון את דבריהם ומעשיהם בצלם האלהים שהעניק לנו ה' יתעלה ויתרומם, הרי שסכלותם תצוף על פני המים, כמו אותם הגושים שהיו צפים בנחל הירקון כאשר היו מזרימים אליו שפכים...

איני סומך על המקובלים לא בגלל שכל דבריהם שקר וכזב, אי-אפשר שהכל יהיה שקר וכזב, גם בנצרות ובאסלאם יש דברי אמת, ויש גבול להזיות שניתן לטמטם בהן אפילו את הכסילים. אלא, הם עובדי אלילים מפני שהם שוגים ביסודות הדת המחשבתיים ואימצו לחיקם השקפות מינות ועבודה-זרה, ולתוך בליל האלילות הסמיך הזה הם החדירו גם כמה מושגים או הלכות או מוסרים נכונים כשלעצמם, בדיוק כמו בנצרות ובאסלאם – האם אני שולל את הדתות הללו בכללותן? האם אני טוען שדתות אלה הינן דתות שקר בכללותן? כן, בהחלט, אף-על-פי שיש בדברי המוסלמים והנוצרים גם לא מעט דברי אמת. והוא הדין לקבלה ולמקובלים, הנני שולל אותם בכללותם לא בגלל שאין בדבריהם גם כמה דברי אמת, אלא, הנני שולל אותם בכללותם כי הם עובדי אלילים או תועים או כופרים, וחמור מכל, הם מתעים את עמֶּנו אחרי ההבל.

כל המדרגות הגבוהות אשר זכו להן כביכול המקובלים אינן מוכחות, אלא מדובר בסיפורים דמיוניים, כי כאשר אני מתבונן בכתביהם אני מוצא סכלות וטמטום למכביר. ובמלים אחרות, צלם האלהים שה' יתברך העניק לי לבחון את דבריהם מורה לי, שדבריהם הם דברי ילדים קטנים ומבולבלים במקרה הטוב, ונוכלים ושרלטנים ורשעים ארורים במקרה הרע, אשר תעו ולעו אחרי ההזיות והתאוות הבהמיות. לי זה ברור כשמש. וכבל שאתה תוסיף ותלמד ותעורר את שבלך להבין איכות של כתיבה והוכחה ומדע נכון, כך תתרומם משוחת המקובלים.

כל מה שסיפרת לי על גילויי מלאכים, כל אלה הינם דברים שאינם מוכחים כלל! ואפילו בעניין נביא-אמת שה' יתעלה שלחוֹ לצוות ולהזהיר, התורה מורה לנו לבדוק אותו פעם-אחר-פעם עד שיתברר שהוא נביא-אמת, כל-שכן נביאי שקר אשר עמוסים וגדושים באלילות ובעבודה-זרה, אשר כבר אמרתי לך שלפי ההלכה אין צורך לבדוק אותם – דינם במיתה על-ידי הסנהדרין ללא שום ספק ופקפוק, כי הם מעודדים ומורים ודוחפים לעבודה-זרה. ומה יש עוד להסתפק?

ואם אתה תמה איך ישנן כל-כך הרבה הזיות פגאניות בעם-ישראל? ובכן, יש הרבה יותר הזיות בעולם כולו, ועליך לתמוה איך מיליארד וחצי הודים עובדים ומשתחווים לפסילים, ואיך מיליארד וחצי מוסלמים מאמינים שמוחמד המשוגע הוא נביא אמת, ושספר הקוראן העלוב והמטופש ניתן לנו מאת ה' יתעלה? ואיך מיליארד וחצי נוצרים מאמינים שיש"ו המת הנגוף הוא אלהים. איך? והלא כל בר-דעת מבין שכל אלה הינן הזיות ודמיונות וסכלות גמורה ומוחלטת.

ואיך בתקופתו של אברהם אבינו ע"ה היה רק **אחד** בכל העולם שעבד אלהי אמת? ואיך בתקופת אחאב בכל עם-ישראל היו רק שבעת אלפים שלא כרעו לבעל? ואיך רוב מלכי ישראל ויהודה היו פושעים וחטָאים ורעים מאד למרות הנביאים שהיו לצידם? ואיך עם-ישראל חטא

בעגל ארבעים יום לאחר מעמד הר סיני? וכל הדברים הללו ועוד רבים נוספים, הרבה יותר קשים להבנה מאשר התפשטות הזיות הקבלה וחדירתה לתוך עם-ישראל בגלות החשוכה.

ומכשפי האופל ששרבטו את הזיותיהם אינם נביאים, ואף אחד מהחסידים המזויפים שהזכרת אינו נביא, ומן הסיבות שמניתי: הם **גם** הפיצו מינות ועבודה-זרה **וגם** העמיסו על עצמם הזיות וסכלות; **וכן** מפני שאסור לעם-ישראל לקבל ולאמֶת נביא ונבואה אלא לאחר הוכחת אמיתתם שוב ושוב, כמו שהיה אצל שמואל הנביא ע"ה – רק לאחר תקופה מסוימת שבה דבריו נבחנו, נאמר עליו: "וַיֵּדַע כָּל יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע כִּי נֶאֱמָן שְׁמוּאֵל לְנָבִיא לַיְיָ" (ש"א ג, כ).

ומי הם מכשפי האופל וכל אלילי החסידות האירופית הפגאנית שיעידו על עצמם שהם ורבותיהם נביאים לה'? איזו הוכחה הם הביאו שהם נביאים? וכי כל אדם שיטען שניתנה לו תורה נהפוך אותו לנביא ולמוסֵר התורה? וכל-שכן שהם טוענים זה-על-זה ונמצאו גומלין זה-את-זה. ולא רק שהם לא הביאו שום הוכחה (וגם אחת לא הייתה מספיקה), הם מתעים את העם כנגד איסורי תורה מפורשים. ועליך ללמוד היטב על דרכי הנבואה וכבר הפניתי אותך למאמרים בעניין, איני יכול לחזור על דברים שכבר אמרתי, אני מקווה שאתה מבין זאת.

באופן כללי אין סוף להזיות ולדמיונות, ואל תתפלא על ריבוּיָם, התבונן במיליארדי האנשים בעולם התועים אחרי התֹּהו, וזכור נא את דברי בר-יוחי: "ראיתי בני עליה והמה מועטים – אם שניים הם, אני ובני הם". ובכל הדורות החכמים האמיתיים היו יחידי סגולה בודדים מאד.

אני מקווה שהנני מסייע לך להשקיט את נפשך, אני מאמין שניתן עוד להצילך.

אך ראיתי צל-אדם כבן שבעים שנה, שכבר מעד ונפל ונכשל ונחבל כל ימי חיי הבלו בהזיות ובתועבות הקבלה, וכל ימי חייו הוא התייסר בספקות: מהי דרך האמת? אך כאשר ניסיתי להסביר לו פעם השקפת אמת, זעם עלי זעם גדול, כי הוא כבר אינו מסוגל להבין דברי אמת, וכל ההזיות שטמטמוהו פשוט החריבו את דעתו כליל. ולפני כעשר שנים הוא חלה בפרקינסון, ואין לי ספק שהדבר נובע גם ואולי בעיקר מייסורי נפשו ומחולשת דעתו הזועקת לאמת.

ה' יברך אותך וידריך אותך בדרך הישרה והרצויה לפניו יתעלה.

המשך השאלה של השואל:

אדיר היקר, שתיתי את דבריך בצימאון, ורובם התיישבו על דעתי.

רק פסקה אחת לא התיישבה לגמרי:

"ומי הם מכשפי האופל וכל אלילי החסידות האירופית הפגאנית שיעידו על עצמם שהם ורבותיהם נביאים לה'? איזו הוכחה הם הביאו שהם נביאים? וכי כל אדם שיטען שניתנה לו תורה נהפוך אותו לנביא ולמוסֵר התורה? וכל-שכן שהם טוענים זה-על-זה ונמצאו גומלין זה-את-זה. ולא רק שהם לא הביאו שום הוכחה (וגם אחת לא הייתה מספיקה), הם מתעים את העם כנגד איסורי תורה מפורשים. ועליך ללמוד היטב על דרכי הנבואה וכבר הפניתי אותך למאמרים בעניין, איני יכול לחזור על דברים שכבר אמרתי, אני מקווה שאתה מבין זאת".

לא מצינו אצל אף אחד מהם שטען שהוא נביא. הטענה היא שיש להם "רוח הקודש", וגם בדברי הרמב"ם מצאנו שיש חילוק גדול בין השתים [=בין הנבואה לבין רוח הקודש]. נבואה ברור לי שהם לא יכלו לקבל, אבל רוח-הקודש למה לא?

להלן תשובתי:

אין גילוי של **מלאכים** ואין אפשרות לידע את הנסתרות אלא באמצעות נבואה בלבד. רוח-הקודש היא עזר אלהי להצלחת פעולה גדולה וחשובה אך בשום אופן לא ידיעת הנסתרות.

כמו כן, **המתים** אינם מנבאים את בני האדם, ומי שדורש אותם וטוען שהתגלה לו מת והודיע לו את הנסתרות לפי דמיונו, עובר על איסור תורה לדרוש אל המתים ודינו מלקות ארבעים; ואם אותו מת גם "מוריד שפע" לעובדיו הרי שמדובר בעבודה-זרה שדינה סקילה – ולפי הזיות המקובלים, המתים לא מגלים את הנסתרות אלא **מוסרים תורה** ולעתים אף מֵטיבים לפונים אליהם (כמו אלה שפונים לבר-יוחי שהפכוהו לשיקוץ), ולכן מכשפי האופל חוטאים בשתיים: הם **גם** מתעים את העם אחרי המאגיה הזרה והכעורה, **וגם** מדיחים לעבודת שיקוץ שמעון.

וראה נא את דברי תורת-האמת על ההזיות המאגיות שהקבלה הפגאנית מפיצה ומחדירה:

"כִּי אַתָּה בָּא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת **כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם,** לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף, וְחֹבֵר חָבֶר וְשֹׁאֵל אוֹב וְיִדְּעֹנִי וְדֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, **כִּי תוֹעֲבַת יְיָ כָּל עֹשֵׂה אֵלֶּה וּבִגְלַל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה יְיָ אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפָּנֶיךָ,** תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ [ההליכה בתמימות היא ביעור המאגיה ועקירת העבודה-הזרה, והיא היסוד ליראת שמים, ולכן אונקלוס מתרגם שם: 'שְׁלִים תְּהֵי בְּדַחְלְתָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ']" (דב' יח).

נמצא אפוא, שיש להסיק מטענותיהם לגילויי מלאכים או מתים, אחת משתיים: **או** שהם טוענים בשקר שהם נביאים **או** שהם מינים שמתעים אחרי תורה חדשה, וכך-או-כך הם היו נהרגים בבית-דין של עשרים ושלושה. ואם נשים לב נגלה, כי בנקודה זו טמון שורש ההטעיה שלהם! כלומר, הם טוענים שהם נביאים מבלי לומר זאת בפירוש, **ומדוע?** כדי שמצד אחד יתייחסו אליהם כבעלי סמכות "אלהית" ולדבריהם כאילו נאמרו "מפי הגבורה"; ומצד שני, הם אינם מודים במפורש שהם טוענים נבואה, כדי להשאיר פתח, שמא דבריהם לא יתממשו, ואז חסידיהם יוכלו לטעון בעבורם ולזכותם שהם מעולם לא טענו במפורש שהם היו נביאים...

כך הם זוכים למעמד של נביאים בפועל, וחוסמים את הדרך לקעקע את שקריהם.

ואגב, יש חסידויות שמרוב סכלותם ומינותם וגאוותם וגסות-רוחם לא היו מסוגלים לטשטש את השקר, ותמצאֵם טוענים במפורש שאלילם הוא נביא, כמו חסידי חב"ד אשר טוענים על רבם הנוכל שהוא נביא הגדול אפילו ממשה רבנו, ודברים דומים נאמרו גם על קנייבסקי שכל דבריו דברי נביאות וכן על אלישיב שנאמר עליו שהוא מעולם לא טעה... ואינסוף להזיות.

המשך השאלה של השואל: לסיכום, אני מבין מדבריך שאם שמענו על צדיק בדור שיודע נסתרות, זה שקר גמור. האם הבנתי נכון?

כמו כן, מובא באר"י [כוונתו לארי הארור והמזוהם] שיש אנשים שיכולים להסתכל על האדם ולראות עשרים-ושתיים אותיות. ואם אות מסוימת חתוכה או חשוכה או קטנה משאר האותיות – הדבר מעיד ומורה על פגם או עוון שנכשלו בו אותם האנשים. האם כל זה שקר?

איך אפשר לנסות "צדיקים" כאלה ולהוכיח בבירור שהם משקרים?

להלן תשובתי:

לשאלתך הראשונה: נכון, זה שקר גמור, מפני שאין יודע את הנסתרות אלא נביא אמת, וכל מי שטוען בפועל את הנבואה ואינו נביא דינו בחנק, כל-שכן אם הוא גם מכשף ועובד אלילים. כמו כן, מדובר באיסור תורה מצד נוסף, מפני שאסור לשער את העתידות או להתיימר בהגדת הנסתרות באמצעות עוררות כוח ההשערה, ראה: "קריאה בכף היד לאור המדע והדעת".

לשאלתך השנייה בעניין האותיות: ברור שמדובר בהזיה, כי שוב, אין לשום אדם יכולת לדעת את הנסתרות למעט נביא אמת. ומקור כל הדברים הללו בהזיות פגאניות נחותות.

ולשאלתך השלישית: איך אפשר לגלות את כזביהם? ובכן, אין צורך, כי הם עובדי-אלילים רודפי בצע – וההלכה מורה לנו שעובד-אלילים שטוען את הנבואה נהרג מיד, ואין צורך לבוחנו, כי הוא נכשל בבחינה הראשונה והמרכזית ביותר: הסתה להזיות מאגיות ולעבודה-זרה.

אך אם בכל זאת תתעקש לבחון אותם, אתה יכול ללכת אליהם ולבחון אותם, ואם תמצא שהם שגו באחוז אחד מהשערותיהם הינם נביאי שקר, וכבר הסברתי כיצד יש לבחון את טועני הנבואה במאמרים על הנבואה שהזכרתי לך בתכתובות הקודמות. כמו כן, הנני מפנה אותך שוב למאמר: "היוכל אדם לדעת את סוד העתידות?", וגם שם הסברתי כיצד יש לבחון את נביאי השקר, ותמצא בו גם הפניות לעוד מאמרים שנכתבו בעניין טועני הנבואה למיניהם.

וראוי לצרף את דברי רס"ג הנפלאים:

"כִּי תָּבוֹא חָכְמָה בְלִבֶּךָּ וְדַעַת לְנַפְשְׁךָ יִנְעָם. מְזִמָּה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ תְּבוּנָה תִנְצְרֶכָּה" (משׂ' ב, י–יא), ושם פירש רס"ג בפירושו הקצר: "כִּי – כאשר תבוא החכמה בליבך ותנעם הדעת לנפשך ['ובספרו הנבחר באמונות ובדעות (י, יד) כתב רס"ג, כי אותם שהקדישו עצמם רק ללימוד החכמה מביאים ראיה מפסוק זה כי רק החכמה מענגת את הנפש' (קאפח)]; מְזִמָּה – אז תהיה המזימה שומרת עליך והתבונה תנצרכה [=ולקמן בפירושו הארוך ביאר כי המזימה היא החכמה שבלב האדם, ובהקדמתו (בעמ' יז) הסביר כי המזימה היא כוח החשיבה]".

ובפירושו הארוך שם הוסיף רס"ג (בשתי הפְּסקות הבאות):

"הנפש מתענגת בחכמה כמו שמתענג הגוף במה שהוא מרגיש, כמו שאמר: 'וְדַעַת לְנַפְשְׁךָ יִנְעָם', לפי שהנפש חגה סביב תענוגיה, וכאשר היא מוצאת את השמחה והעונג בחכמה, עם רוממותה וכבודה וטהרתה וניקיונה, הרי נשלם לה כל מה שהיא רוצה. אלא שיש בין עונג החכמה ועונג החושים הבדל, והוא, שהחושים מתענגים במה שהורגלו לו שהוא מתאים להם [הנאות החומר], ולפיכך שואף אליהם כל טבע, והחכמה אין האדם מתענג בה אלא לאחר

התבוננות ועיון [=לימוד אמיתי מקיף ומעמיק], ולפיכך אין כל טבע שואף אליה, ומן הסיבה הזו כתב החכם [שלמה המלך] את הפרק הזה, כדי ליישב את דעת דורש החכמה ואומֵר לו:

אל תחשוב כי מראשית התעניינותך בה [=בחכמה] תשיג תועלתה ותתענג בה, אלא הֱיֵה מתון, כי יש לה הקדמות מייגעות, אם תעסוק בהן תגיע אחר-כך לנחת ועונג ושמחה תמידיים. ומְשל החוש והחכמה בעניין מהירות העונג וריחוקו: למלך שרצה לבנות ארמון, הרי מה שמקבלים הפועלים והעובדים בכל יום בשכרם נהנים בו מיד, והמלך לא ייהנה בארמונו כי אם לאחר משך זמן עד שתשלם מלאכתו, אלא שהמלך, כאשר ישתכלל ארמונו ייהנה וישמח בו תמיד, וכבר אז כלו וחלפו כל תועליות הפועלים. ואמר בסוף הפרשה, כי כאשר נכנסת החכמה בלב האדם נעשית לו כשומר לשמרו מן החטא והוא אמרו: 'מְזִמָּה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ'".

המשך השאלה של השואל:

אדיר ידידי, דבריך ברורים ומחוורים להפליא, החייתני!

דבר אחרון ברשותך...

אני מנסה "להיכנס לראש" של האר"י לדוגמה (או מהרח"ו שכתב את הדברים בשמו). מאין, למשל, הם הביאו את ההמצאה הזאת של קריאת האותיות, או את כל המנהגים החדשים על-פי הקבלה? כלומר, מה הניע אותם לזה? איך הם בכלל חשבו על הרעיונות האלו?

אנסה לפשט יותר...

ניקח לדוגמא את המנהג לקרוא את סדר "חוק לישראל" (ביום ראשון ששה פסוקים, יום שני ארבעה וכו' על-פי שֵם ע"ב). מאין מנהג זה נובע? האם בוקר אחד קם האר"י [הארי הארור והמזוהם] ואמר לעצמו, "בונ'ה איזה שעמום, איך בא לי להמציא המצאה חדשה"...

או לדוגמא כל התוספות בתפילה, מלבד הכוונות, קטעים כמו פיטום הקטורת וכדומה. מדוע כל-כך היה משעמם לו עד כדי שהוא מחפש להאריך לנו את התפילה...

מקווה שהבנת להיכן אני חותר...

להלן תשובתי:

מה גרם למאמיני ההינדו להאמין שנהר הגנגס מטהר? ושיש לעבוד את הפסילים?

מה גרם לכומריו של יש"ו להחליט על "קדושת" חג המולד? או על קיום מיסות והטבלות?

מה גרם למוחמד להחליט על חמש תפילות ביום או על צום חודש הרמדאן?

כלומר, הנה לפניך דתות שלמות ועתיקות שהמציאו מאות ואלפי הזיות! כך שזה לא כל-כך קשה להמציא הזיות... כמו כן, בעניין תוספות המקובלים למיניהם, ובכן, במקרים רבים מדובר בהעתקה מדת האמת תוך עיוות מאגי אלילי (כמו שעשו האסלאם והנצרות), או בהשפעה ישירה של ביתות שונות של עובדי-אלילים, או בסתם המצאות מאגיות אשר נועדו לטמטם את מאמיניהן ולהדהים אותם בהזיות ובדמיונות כאילו מדובר בדברים ברומו של עולם...

ולא מתוך שעמום עשו כן. הם רצו לכונן דת חדשה, גם כדי לקעקע את דת האמת, אך גם כדי לרכוש להם מאמינים ולעשות לעצמם שם בארץ, ולהפוך את הדת לכלי להפקת רווחים וכבוד וטובות-הנאה. כל דת זקוקה למצוות ולאיסורים ולציוויים ולאזהרות, וכל מייסד דת חדשה זקוק לכונן השקפות ומנהגים וסגולות וכל מיני הזיות, כדי למשוך ולרכֵּז סביבו את ההמון ולהתעות אותם שדווקא הדת שלו היא הדת המרוממה ביותר. ותכלית כולן, למעט דת האמת, היא להפיק רווחים, טובות הנאה, כבוד, שלטון ושׂררה, ואף תאוות בזויות בהמיות ואכזריות.

ראה לדוגמה כמה בספים מגלגלים המקובלים הללו, כלומר לא מתוך שעמום הם מרשיעים, אלא מתוך רדיפת בצע. הכספות שלהם עמוסות לעייפה בעשרות ומאות מיליונים של כסף שחור, וכי מתוך שעמום הם מכזבים? וכי עסק כלכלי שכזה קל בעיניך? האם אינך יודע כמה קשה לאדם הפשוט להתקיים בימינו? והנה הם מצאו להם דרך לא רק להתקיים, אלא גם להתעשר ולחיות חיי רווחה, וגם לעשות להם שֵׁם בארץ ולאסוף להם חסידים ומעריצים, ואפילו לצבור כוח חברתי, פוליטי וכלכלי (על פינטו לדוגמה נאמר שהונו מגיע לכ-50 מיליון ש"ח! ומדובר בהון מוצהר, כלומר אין-צל-של-ספק שיש בידו גם הון שחור של עשרות מיליונים).

חפש את הכסף והתאוות וטובות-ההנאה ותמצא את התשובות לרוב השאלות מהסוג הזה... ובשפה האנגלית יש ביטוי מפורסם בעניין זה: Follow The Money, ותמצא את התשובה.

המשך השאלה של השואל:

מקובל לומר בקרב החסידים שצדיקי האמת נפטרו בגיל צעיר בגלל שסיימו את שליחותם בזה העולם והגיעו לתיקונם השלם. לדוגמא: רבי נחמן, האר"י, רמח"ל ועוד, לא עברו את גיל הארבעים. האם אפשר להבין מדבריך שהסיבה לפטירתם המוקדמת היא אחרת לחלוטין?

להלן תשובתי:

ייתכן, שהרי דוד המלך ע"ה מלמדנו ברוח קודשו:

"אַנְשֵׁי **דָמִים** [=הרוצחים, אך גם השודדים רודפי הבצע אשר מרבים יגון ואנחה בעולם] **וּמִרְמָה** [=העושקים והמתעים את העם אחרי ההבל] לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם". והפסוק במלואו: "וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ" (תה' נה, כד).

ושני כללים חשובים יש לזכור בעניין זה, שני כללים שהם גם מיסודות הדת החשובים ביותר:

1) אין ייסורין בלא עוון, שנאמר: "אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא" (דב' לב, ד); **2)** כל מעשי ה' בצדק מדוקדק, שנאמר: "הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט" (דב' שם).

והנה לפניכם המשך שאלותיו של השואל:

אתחיל בכך שאני מודה לך מאוד שהארת את עיניי בכמה הקדמות והשקפות של רבנו שגרמו לי להסתכל על המציאות שאני חי בה אחרת לחלוטין... והנה, מאז שהתחלנו לדבר אני פתאום מוצא דברים קשים מאוד שאין המוח סובלן. אציג בפניך כמה קטעים משיחות המקובלים שבקרבתי, ואודה לך אם תחווה את דעתך בהם לאור השקפות דרך האמת.

וכך שמעתי לאחרונה מפי אחד מהמקובלים המפורסמים, בשתי הפְּסקות הבאות:

"אומרת הגמרא (סוטה ד ע"ב), אדם שאוכל בלא נטילת ידיים למה הוא דומה? לאדם שעוזב את אשתו הטבעית, המקורית. והוא שומע שיש נשים לא משלנו, הולך אצלן ומשקיע את כוחותיו שם. כאילו בא על אשה אחרת חס ושלום. ואחר כך מוסיפים בגמרא שם: אמר ר' זריקא אמר ר' אלעזר, שחס ושלום, אדם שאוכל בלי נטילת ידיים נעקר מן העולם.

אלו דברי גמרא ערוכים. דברים שהתלמוד כותב, אלו דברים שמתקיימים באותו הרגע. דעו לכם, כל מה שהתלמוד אישר, זו המילה האחרונה. אין לך מילה יותר חזקה מהתלמוד. התלמוד זה הדבר המוסמך ביותר בתורת ישראל. והיא תורה שיש לה בית אב. כל תורה שיש לה בית אב היא תורה. זה התלמוד. וכל דבר שהתלמוד מביא, יש לחוש לו לכתחילה. אין לך דבר שהוא יותר חזק מהתלמוד. והתלמוד מאשר זאת".

בשיחה אחרת, אותו מקובל הציג את פירוש רש"י על הכאת הסלע על-ידי משה רבנו, ושם רש"י פירש שהסלע הלך מעצמו למקום אחר... ואז הוא אומר:

"אם רש"י אמר זה אמת לאמיתה וכך זה היה באמת, כל מה שרש"י אומר זה מה שהיה. גם שהוא כתב אצל יעקב אבינו שהאבנים רבו ביניהם עד שנהיו לאבן אחת, כך זה כפשוטו".

בשיחה נוספת של אותו מקובל הוא אמר את הדברים הבאים:

"יש כמה מקומות בחז"ל שמוזכר בהם הביטוי: 'נתן בו עיניו ועשהו גל של עצמות'. זה יותר קשה ממטען צד. מובאים שם בגמרא כמה מקרים שפגעו בצדיקים, הצדיק הרים את העיניים שלו, הסתכל באותו אדם, ותוך שניה רואים רק עצמות, כמו השלד של חדר טבע. אין בשר, אין איברים, הכל מתאדה, פשוט. נהיה כולו לבן, רק עצמות".

זה יכול להיות כפשוטו? ואם לא, מה הכוונה שם? ובהמשך השיחה אומר המקובל כך:

"עוד כתוב בגמרא שבת (לג ע"ב), שכאשר יצאו רבי שמעון בר יוחאי ובנו מהמערה, הם היו רואים אנשים שעוסקים ב'חיי שעה', וכל מקום שהם היו נותנים בו את עיניהם מיד נשרף. עד שיצתה בת קול ואמרה להם: 'חברה תחזרו למערה, זה עולם העשייה פה'. חזרו, והצליחו בתוך שנה לעבוד על הנקודה של העין. מאיפה זה בא? [דהיינו מאין באו הכוחות העל-טבעיים המכושפים הללו?] מקדושת העיניים. שלוש-עשרה שנה הם לא ראו כלום, פתאום בבת אחת הם יצאו מקדושה עליונה לכזה עולם, לכן לא הסתדר להם הרבה דברים" וכו'.

להלן תשובתי:

שלום עליכם, "יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת יִקְנֶה, **לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה** דִּבְרֵי חֲכָמִים וְחִידֹתָם" (משׁ' א, ה–ו), ועתה ארחיב: ובכן, לגבי הגמרא בסוטה (ד ע"ב), הנה היא לפניך:

"כל האוכל לחם בלא נטילת ידיים – כאילו בא על אשה זונה, שנאמר: 'כִּי בְעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לָחֶם' [משׁ' ו, כו]. אמר רבא: האי 'בְעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לָחֶם', בעד ככר לחם עד אשה זונה מיבעי ליה! אלא אמר רבא: כל הבא על אשה זונה – לסוף מבקש ככר לחם".

שים לב, מסקנת המדרש היא, שהדרש הנכון הוא ש"כל הבא על אשה זונה – לסוף מבקש כבר לחם", וזה דומה לפשט הכתוב במשלי: "וְרֹעֶה זֹונוֹת יְאַבֶּד הוֹן" (כט, ג). כלומר, יפסיד את כל ממונו. נמצא, שאפילו פשט המדרש לא תואם לטענת המקובל ההוזה... כמו כן, ברור שדברי ר' זריקא הם גוזמא, ודרך חכמים לדבר בדברי גוזמא כדי לחזק מצוה מסוימת. וברור שמי שלא נטל ידיו לפני האכילה אינו נכרת מחיי העולם-הבא, וכל דרדק מבין זאת...

ולעצם שיטת הפרשנות של המקובל, העיקר הוא לידע שההוזים והתועים הללו מבקשים להחדיר הזיות וחרדות לתלמידיהם, כדי שהם יהיו תלויים בהם מבחינה נפשית וכדי להנציח בקרבם את הסכלות והבערות, במטרה שהפתאים יעריצום וירוממום עד יום מותם.

זאת ועוד, המקובלים הללו הם גם כסילים, כלומר הם אינם יודעים כיצד יש להבין את האגדות, ולכן הם נסחפים להזיות. ואולי נדמה להם שהם מלמדים "מוסר", אך למעשה הם מחדירים טמטום והזיות, מנציחים את הבערות, ומרחיקים את תלמידיהם מן ההיגיון ומדעת אלהים.

חשוב גם לציין, שלפי ההלכה התלמודית שפוסק רבנו הרמב"ם, אדם לט את ידיו במפה ואוכל בלי נטילת ידיים לכתחילה, כלומר גם אם יש לו מים שהוא יכול ליטול בהם את ידיו!

כמו כן, מן הסיבות שמניתי לעיל, המקובלים והוזי ההזיות למיניהם מרוממים מאד את פשטי אגדות התלמוד, ולכן הם גם מרוממים מאד את רש"י אשר פירש את כל אגדות חז"ל כפשוטן. **ומדוע?** כי ברגע שהם מצליחים להחדיר לאדם הזיות מאגיות, השער לשליטה בכל שאר הדמיונות נפתח לפניהם, והם יכולים עתה להחדיר כל מה שהם רוצים לתלמידיהם הפתאים, שהרי מוחם כבר הזדהם בהזיות. לדוגמה, אם כל ההזיות והדברים הנמנעים אפשריים, ברור שאפשרי שהרבנים הללו הם "מלאכים עלי אדמות" ושיש להם "רוח הקודש" או "התגלויות" ושכל דבריהם הם דברי אמת וצדק, ושספר האופל נכתב על-ידי בר-יוחי ושכל-כולו הוא אמת ודברי אלהים חיים... כי השכל המזוהם בהזיות כבר לא עובד ולא חושב, ולאחר שמכבים את השכל, האדם הופך לכבשה בעדר, ושומע לכל ההזיות וההוראות של ההוזים והנוכלים.

המקובל מוסיף וטוען, שבר-יוחי ובנו הצליחו "לתקן" את הלייזר הקטלני שיצא מעיניהם, שהרי הוא מסביר שבר-יוחי ובנו חזרו למערה, "והצליחו בתוך שנה לעבוד על הנקודה של העין". כאילו הייתה לבר-יוחי ולבנו נקודה בעין שממנה יצא לייזר קטלני ששרף כל מה שהם נתנו בו את עיניהם, וזו הזית-כסילות חמורה מאד, אשר מעידה על רמה אפסית של תבונה ומדע.

והמקובל ההוזה מוסיף ואומר: "מאיפה זה בא? קדושת העיניים. שלוש-עשרה שנה הם לא ראו כלום, פתאום בבת אחת הם יצאו מקדושה עליונה לכזה עולם, לכן לא הסתדר להם הרבה דברים". כלומר, המקובל טוען שהיכולת הפלאית הזו של בר-יוחי ובנו נבעה מקדושת העיניים, כאילו מי שאינו מתבונן במאומה במשך שנים רבות זוכה ליכולת לייזר קטלנית שיוצאת מהעין... וברור שהוא מרומם את החכמים לפי דמיונו ומציג אותם כאלהים עלי אדמות, אך מטרתו האמיתית היא לרומם את המקובלים הטמאים שנזהרים ב"קדושת העיניים", ולכן יש לירוא מהם כמו שיראים מאלהים. וכבר נתפרסם המקובל שחצבו לו מנהרה מביתו לבית-הכנסת או למקווה וכיו"ב, כדי שלא יצטרך להתבונן בעצים ובאבנים ובבהמות הדומות לו...

וביחס לניסיונו של המקובל לרומם את החכמים בביכול, כבר לימדנו רבנו בהקדמתו לפרק חלק שהוא למעשה משפיל אותם בתכלית השפלות, שהרי אדם משׂכיל ונבון שיתבונן באגדה הזו יסבור שחז"ל היו או נוכלים או כסילים, והנה לפניך דבריו המאירים והמזהירים:

"וממה שאתה צריך לדעת שדברי חכמים ע"ה [באגדות], נחלקו בהם בני אדם לשלוש כיתות: הכת הראשונה **והם רוב אשר נפגשתי עמהם ואשר ראיתי חיבוריהם ואשר שמעתי עליהם,** מבינים אותן [את האגדות] כפשוטן ואינם מסבירים אותן כלל [=כמשלים וחידות, וזו השיטה שהחל בה רש"י ובית-מדרשו והולכים בה עד ימינו כל הטיפשים שנקראים 'חכמי ישראל'], ונעשו אצלם כל הנמנעות [=ההזיות, דהיינו כל העניינים שלא יעלה על הדעת שהם עניינים מציאותיים] – מחויבות המציאות, ולא עשו כן **אלא מחמת סכלותם בחכמות וריחוקם מן המדעים** [=הריחוק מהמדעים פותח פתח רחב להזיות ולמאגיה מחריבת הדעת], ואין בהם מן השלמות עד-כדי שיתעוררו על-כך מעצמם, ולא מצאו מעורר שיעוררם, ולכן חושבים הם שאין כוונת חכמים בכל מאמריהם המחוכמים אלא מה שהבינו הם מהם, ושהם כפשוטם, ואף-על-פי שיש בפשטי מקצת דבריהם מן הַזָּרוּת עד כדי שאם תספרנו כפשוטו [אפילו] להמון העם [אפילו לשוטים!] כל-שכן ליחידיהם [=לנבונים], יהיו נדהמים בכך ואומרים: היאך אפשר שיהא בעולם אדם שמדמֶּה דברים אלו וחושב שהם דברים נכונים? וכל-שכן שימצאו חן בעיניו?

והכת הזו המסכנה רחמנות על סִכלותם [ואולי על הפתאים הנבערים שביניהם יש לרחם, אך לא על ראשי ומובילי הכת הזו שמתעים את העם אחרי ההבל ומחדירים מינות לליבו של עם-ישראל], לפי שהם רוממו את החכמים לפי מחשבתם, ואינם אלא משפילים אותם בתכלית השפלות ואינם מרגישים בכך, **וחַי ה' כי הכת הזו מאבדים הדר התורה ומחשיכים זהרה,** ועושים תורת השם בהיפך המכֻוון בה, לפי שה' אמר על חכמת תורתו: 'אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֵת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עַם חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה' [דב' ד, ו], והכת הזו דורשים מפשטי דברי חכמים דברים אשר אם ישמעום העמים יאמרו: **'רק עם סכל ונבל הגוי הקטן הזה'**.

והרבה שעושין כן הדרשנין המבינים [=המסבירים] לעם מה שאינם מבינים הם עצמם, ומי ייתן ושתקו כיוון שאינם מבינים – **'מִי יִתֵּן הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישׁוּן וּתְהִי לָכֶם לְחָכְמָה'** [איוב יג, ה], או היה להם לומר: 'אין אנו יודעים מה רצו חכמים בדברים אלו ולא היאך פירושו', אלא חושבים שהבינו, ומעמידים את עצמם להבין [=להסביר] לעם מה שהבינו הם עצמם, לא מה שאמרו חכמים, ודורשין בפני ההמון בדרשות [מסכת] ברכות ופרק חֵלֶק [פרק י במסכת סנהדרין] וזולתם כפשוטם מלה במלה [=בדיוק כמו רש"י-שר"י וכל צאצאי המינים ממשיכי דרכו]".

***

לגבי המדרשים שציינת, אינך צריך להטריד את עצמך כרגע בפירושיהם, אתה צריך להתמקד בלימוד יסודות תורתנו והשקפות נכונות, ולאחר שתלמד ותעמיק, שכלך יתפתח לאט-לאט, ואז תבין לבד, מעצמך, את הרעיונות והמסרים שחז"ל שיקעו באגדותיהם. וכמובן, עליך להתפלל לה' בכל עת ובכל שעה להבין את הרמזים והסודות העמוקים, כמו שהתפלל דוד: "גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ" (תה' קיט), וכדברי רבנו בהקדמתו לפיהמ"ש (עמ' יט):

"ואם הסיר ה' המסך מעל לֵב מי שרצוי לפניו, אחרי שהכשיר עצמו בלימודים, יבין מהם לפי כוח שכלו. ואין לאדם לעשות עם הלימוד וההשתדלות בְּעֵסֶק התורה, אלא לכוון את ליבו לה', ויתפלל לפניו ויתחנן שֶׁיְּחָנְּהוּ דעת וְיַעְזְרֵהוּ, ויגלה לו הסודות הכמוסים בכתבי-הקודש, כמו שמצאנו דוד ע"ה עשה כן, והוא אמרו: 'גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ' [תה' קיט, יח]".

וכך אנכי נוהג בעצמי, בכל עת שאיני מבין אגדה מסוימת הנני נושא עיניי לבורא-עולם, ומתפלל אליו בהכנעה תוך הכרה בכך שהנני עפר ואפר: "גל עיניי ואביטה" וכו'.

מכל מקום, אומר לך בראשי פרקים כי "נתן בו עיניו ועשהו גל של עצמות", הוא כנראה תיאור על דרך המדרש לחכם שהוכיח את חברו או את תלמידו ונתן בו מבט של זעם, והחכם או התלמיד, הבין שהוא עבר עבירה גדולה וחמורה, והדבר היה בעבורו כמו תוכחה רבה ועצומה עד שהוא כאילו נעשה גל של עצמות. כלומר, הוא כל-כך התבייש כאשר הוא הבין את טעותו ושגיאתו, עד שהוא לא ידע איפה לקבור את עצמו מרוב בושה... שהרי די לחכימא ברמיזא, והחכמים ואנשי האמת אינם זקוקים ליותר מגערה במבט העין, כדי להודות על האמת ולשוב בתשובה, וכדי לערוך חשבון נפש מקיף, ולהוכיח ולייסר את נפשם מדוע נהגו שלא כהוגן.

"תֵּחַת גְּעָרָה בְּמֵבִין מֵהַכּוֹת כְּסִיל מֵאָה" (משלי יז, י).

***

ובעניין האגדה על בר-יוחי, נראה שמטרתה ללמד רעיון חשוב, ואסביר: כאשר בר-יוחי ובנו יצאו מהמערה ומהחממה שבה הם היו שרויים – ושבה התעלו והשׂיגו השׂגות נשׂגבות – ופנו לשוק והתבוננו בבני האדם ההמוניים והבהמיים, הם לא הצליחו להחזיק מעמד ביניהם. הם היו שרויים בעושר מחשבתי ובעונג מוסרי כֹּה נשׂגבים, עד שלא הצליחו לשהות במחיצת עמי הארצות ההמוניים והבהמיים. מעין דברי ירמיה ע"ה: "מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים" (ט, א).

עד-כדי-כך, שבכל מקום שהם הגיעו אליו נוצרה אי-נוחות גדולה: **או** בגלל שהם הוכיחו את בני האדם על סכלותם והתעסקותם בהבלים, וכידוע עמי הארצות שונאים את התוכחה ואת המוכיחים ('עבדא בהפקירא ניחא ליה'); **או** בגלל שבני האדם הרגישו שלא בנוח לצד אנשים כל-כך נעלים והם בתחתית התחתיות; **או** בגלל שבעיניהם, ההמוניים היו כל-כך שפלים עד שהם נדמו להם כאילו הם שרופים, דהיינו כפי מצבם האמיתי בעולם-הבא: יורשי הגיהינום, ויש כאן משל בתוך משל, כי גם אש הגיהינום היא משל להכרתת הנפש מחיי העולם-הבא.

אמנם, יכולים להיות בהחלט גם פירושים אחרים, אך אין זה משנה הרבה, העיקר שאסור באיסור חמור להבין את אגדות חז"ל כפשוטן, כי זה מרחיק את עם-ישראל מדרך האמת.

המשך השאלה של השואל:

הבאת את דברי רבנו שאדם לט ידיו במפה ואוכל. רציתי לשאול, על-פי-זה, מדוע רבי עקיבא החמיר על עצמו והמתין עד שיביאו לו מים לנטילה?

כמו כן רציתי לשאול שאלה כללית:

כפי שביארת רבות במאמריך, לדעת רבנו חמור מאוד להתייחס אל מדרשי חז"ל כפשוטם. אם כן, מדוע לכתחילה הם בחרו להסתיר את דבריהם במשלים, שהרי מסתבר מאד שאנשים יבינו אותם כפשוטם? אפשר לראות את זה אפילו כעין "לפני עיוור לא תתן מכשול"...

להלן תשובתי:

אין זה משנה מדוע רבי עקיבא החמיר, כי ההלכה לא נפסקה כמותו בעניין זה, ולכן אין עוד מקום לשאלה בעניין זה – וכמו שרבנו אומר בפירושו למסכת נזיר (ב, א): "וביוון שדברי ר' יהודה הם בשם בית שמאי, ודברי בית שמאי דחויים לא אכפת לנו אמרו איך שאמרו".

ועל-כל-פנים אעתיק לפניך את תשובת הפרשנים השונים שעסקו בנושא, והם העירו שרבי עקיבא אוכל חוליו בטהרה היה, וחכמים לא התירו לאוכלי טהרות לאכול פת במפה. וראה גם את פסק רבנו בהלכות מטמאי משכב ומושב (י, א): "ומה הן דברי חברות? שיקבל עליו שייזהר בטומאות שלא יִטַּמָּא בהן, ובטהרות שלא יְטַמֵּא אותן, וייזהר **בנטילת הידיים ובטהרת הידיים,** ושלא ייקח מעם הארץ לח, ולא יתארח אצל עם הארץ ולא יארחו אצלו בכסותו".

***

לשאלתך מדוע חז"ל השתמשו במשלים? עליך ללמוד, וכבר הפניתי אותך למספר מאמרים שמבארים עניינים אלה, כגון: "משלי חז"ל ומשלי הנביאים ומה שביניהם", "הייתכן שחז"ל היו כסילים?", ובהם גם ביארתי מדוע לא מדובר על "לפני עיוור", כי בני האדם בוחרים לראות את מה שהם רוצים לראות. כלומר, לפי כיוון המחשבה שהצעת, יש להאשים גם את הקב"ה שהוא נותן מכשול לפני עיוורים, שהרי הנוצרים למדו מספרֵי התורה והנביאים והכתובים את דרכי ההגשמה ואת השילוש "הקדוש"! וכי יעלה על הדעת להאשים את הקב"ה בסכלותם של מיליארדים במהלך ההיסטוריה? והלא כבר אמר הנביא הושע (יד, י): "מִי חָכָם וְיָבֶן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ **וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם**". כמו כן, עליך ללמוד את ההקדמה של רבנו למורה, שם הרמב"ם דן בעניינים הללו ומבאר אותם בהרחבה. ואם כבר שאלת על חז"ל עליך לשאול גם על שלמה המלך: מדוע הוא השתמש במשלים בספריו?

יחד עם זאת, אין לי ספק שאם היו לחז"ל רק מעט מזער מן הכלים המדעיים שיש בימינו הם לא היו מתמקדים כל-כך בלימודי אגדות ומשלים, וזה חלק מעוון הגלות והעדר הדעת, אשר גרם לחז"ל בלית ברירה להתמקד באגדות, אשר פשטיהן בדרך כלל רחוקים מדרך האמת.

"שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא מֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ אִישׁ לֹא נֶעְדָּר. לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב וּתְדַבֵּר יִשְׂרָאֵל נִסְתְּרָה דַרְכִּי מֵיְיָ וּמֵאֱלֹהַי מִשְׁפָּטִי יַעֲבוֹר. הֲלוֹא יָדַעְתָּ אִם לֹא שָׁמַעְתָּ אֱלֹהֵי עוֹלָם יְיָ בּוֹרֵא קְצוֹת הָאָרֶץ לֹא יִיעַף וְלֹא יִיגָע אֵין חֵקֶר לִתְבוּנָתוֹ [כלומר, למה תתלונן שאינך יכול להכיר את מי-שאמר-והיה-העולם? התבונן בבריאה ובמדעי הטבע ותלמד משכלולם ומרוממותם מעט-מזער על רוממותו של הקב"ה שאין חקר לתבונתו, ואף המעט-המזער הזה יְרוֹמְמְךָ לאושר עילאי ולעונג רוחני עוד בעולם-הזה וכמובן לשׂגב חיי העולם-הבא]. נֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ וּלְאֵין אוֹנִים עָצְמָה יַרְבֶּה. וְיִיעֲפוּ נְעָרִים וְיִגָּעוּ וּבַחוּרִים כָּשׁוֹל יִכָּשֵׁלוּ. וְקוֵי יְיָ יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים יָרוּצוּ וְלֹא יִיגָעוּ יֵלְכוּ וְלֹא יִיעָפוּ" (ישׁ' מ).

ועשית ככל אשר יורוך?

אדם נבון ששׂכלו לא זוהם בהזיות האורתודוקסים למיניהם, אשר יתבונן בדתם הגואה בחוצות ערי המינים וצאצאיהם, יבחין בהתבוננות קלה, כי אחד האדנים המרכזיים שעליהם נשענת הדת האורתודוקסית הפרו-נוצרית, הוא הכנעה, קבלת מרות מוחלטת, והליכה עיוורת אחר כוהני הדת. אותו אדם עשוי לתמוה: מדוע הם זורקים את שׂכלם? וכי הקב"ה לא נתן לאדם כוח מחשבה אשר נקרא "צלם אלהים"? מדוע הם אינם מפעילים שיקול דעת? והלא כל מערכות המשפט, החקיקה, האכיפה, הצבא וכו' כולן נתונות לפיקוח ובקרה: בודקים, חוקרים, משפרים ומתקנים. האם תורת משה הינה תורה כל-כך פרימיטיבית וחשוכה עד שהיא שוגה בהזיה שאין צורך לחקור ולדרוש? ומדוע חובה לקבל באופן עיוור את מה **שכולם** אומרים?

ובכן, אם אותו אדם נבון יטרח לשאול את צאצאי המינים למיניהם על מה הם נסמכים כאשר הם סרים למרותם המוחלטת של כוהני דת מחוסרי דעת והשׂכלה, הם ישיבו לו כי כך ציוותה עלינו התורה בספר דברים (יז, י–יא): "וְשָׂמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ. עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל".

הם יצטטו את הפסוקים הללו או את חלקם כאילו היו מנטרה, ובזה יסברו שהם יצאו ידי חובה והשיבו לאפיקורוס אשר מערער על אחד מאדני היסוד שעליו הם נשענים – ואם אותו שואל הוא חילוני, הוא וודאי יחשוב לעצמו: וואלה, איזו דת מסואבת, היא קובעת שיש לשמוע ולקבל באופן עיוור את כל דברי כומרי הדת! בדת הזו אין ביקורת, אין בחינה, אין בדיקה, בדיוק כמו בקרב כומרי העבודה-הזרה לדורותיהם, אשר כדי לבצר את שלטונם ושליטתם בהמונים מורים שחובה לשמוע לכל דבריהם באופן עיוור ומוחלט, למה? כי ככה נאמר ב"כתבי הקודש"...

ובכן, כדי להסיר את חילול השם שגורמים המינים וצאצאיהם, החלטתי לבחון את הנושא הזה, ובמאמר זה נלמד, בלי להתעמק יותר מדי, שהוראת המינים לחסידיהם הינה הבל מהובל, עיוות גס ופגאני של תורת האמת שכל מטרתו להפוך את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים. ובמלים אחרות, האורתודוקסים הפכו את תורת-משה הזכה לעוד מין ממיני העבודה-הזרה.

א. ציווי התורה המקורי

נחל אפוא לעיין בפסוקים שהם המקור כביכול לשיטת המינים וצאצאיהם (דב' יז, ח–יג):

"כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָבָר לַמִּשְׁפָּט בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין וּבֵין נֶגַע לָנֶגַע דִּבְרֵי רִיבֹת בִּשְׁעָרֶיךָ, וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ. וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם, וְדָרַשְׁתָּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֵת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט. וְעָשִׂיתָ עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ, מִן הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ, וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ. עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה, לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל. וְהָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְזָדוֹן לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ אֶל הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשָׁרֵת שָׁם אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל הַשֹּׁפֵט, וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבִעַרְתָּ הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל. וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד".

במה דברים אמורים? ובכן, מדובר במקרה שבו "יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט", כלומר אין איש יודע כיצד לנהוג או כיצד לפסוק את הדין וההלכה, ובמלים אחרות, מדובר בדין שאין לו מענה ישיר במקורות התורה-שבעל-פה הקיימים, ויש צורך לפותרו באמצעות לימוד מהמקורות הקיימים. לא כל אחד רשאי ומסוגל ללמוד באופנים מורכבים מן המקורות הקיימים, וגם ייתכן שהאדם הבודד ייכשל בפתרונו – לכן ציוותה התורה, שיש לעלות לסנהדרין ולשאול את פיה. שם יש **גם** אנשים חכמים ונבונים, **וגם** מקבץ גדול של חכמים אשר ידונו וילבנו יחדיו את העניין.

כמו כן, נשים לב שבפסוקי התורה שראינו מדובר אך ורק בבית-הדין-הגדול אשר היה יושב בירושלים! שהרי נאמר: "וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ [...] וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם [...] מִן הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ", וכמו שפוסק רבנו בהלכות ממרים (א, א):

"בית-דין-הגדול שבירושלים הם עיקר תורה-שבעל-פה, והם עמוד ההוראה, ומהם חוק ומשפט יוצא לכל ישראל, ועליהם הבטיחה תורה, שנאמר: 'עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה' [דב' יז, יא] – זו מצות עשה. [...] כל מי שאינו עושה כהוראתן עובר בלא תעשה, שנאמר: 'לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ' [שם]".

כלומר, לא מדובר בחכם יחידי ואפילו הוא איש אמת חכם ונבון, אלא מדובר בבית-הדין-הגדול בלבד, אשר הוסכם על-ידי כלל ישראל ואשר ממנו יוצאת הוראה לכלל עם-ישראל. הוי אומר, לא מדובר בחכמים בעיניהם אשר במהלך דורות הגלות סטו מתורת משה, ועיוותוהָ והחדירו לה מאפיינים פרו-נוצריים לאין מספר, ובראשם הפיכת תורת-האלהים לקורדום-חוצבים.

בקיצור, כל הולך-על-שתיים אשר נדמה לו ולהמונים הנרצעים שהוא שליחו של אלהים, ואשר מורה ופוסק הֲלכות **המנוגדות** להֲלכות התורה-שבעל-פה, ואף טוען שחייבים לשמוע לו מכוח ציווי התורה ועשית "כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ", אין לשמוע לו, ואסור לשמוע לו, ומצוה רבה לגנותו.

אגב, אם זקן ממרא, שהוא חכם מחכמי ישראל באמת ואף יש לו קבלה ומסורת, "ודן ומורה בדיני תורה כמו שידונו ויורו חכמי כל חכמי ישראל" (ממרים ג, ד), וכל חטאו הוא שהוא חולק על הסנהדרין בדבר חמור אחד בלבד, אם זקן ממרא כזה דינו **מיתה ברוב-עם לפני כל ישראל:** "ושומרים אותו עד הָרֶגֶל [שכל ישראל יעלו לירושלים] וחונקין אותו בָּרֶגֶל, שנאמר: 'וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ' [דב' יז, יב] – מכלל שצריך הכרזה" (ממרים ג, יב) – מה יהא דינם של ראשי המינים וצאצאיהם אשר מחריבים את תורת משה? ואשר הורסים ומשחיתים כל חלקה טובה? האם אין מצוה גדולה ורבה לגנותם ולחרפם ולגדפם ולבזותם ולהשפילם **לעיני כל ישראל?**

ובכן, לרשעים הארורים הללו נחקקה הלכה מיוחדת במינה, מפני שדינם חמור בהרבה מדינו של זקן ממרא, ונראה לי ברור שדינם אף חמור יותר מדינו של סתם מין וכופר, והנה ההלכה שייחדו להם חכמים ע"ה בהלכות סנהדרין (יא, ו): "**האכזריות על אלו שמטעין את העם אחר ההבל רחמים היא בעולם,** שנאמר: 'לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים' [דב' יג, יח]".

למדנו אפוא, שכומרי הדת מקרב המינים וצאצאיהם עיוותו במכֻוון את פסוקי התורה ודיניה, והחליטו באופן שרירותי, שפסוקי התורה הללו מחייבים אותנו לשמוע לכל הולך-על-שתיים,

או לכל מתגלגל בעגלה מרוב משמניו ויבלותיו, אשר ממלמל הוראות שנדמות להמונים כדברי אלהים חיים. ועיוותם הזה חמור בהרבה מהוראתו של זקן ממרא, כי זקן ממרא חולק על פסיקה אחת של **הסנהדרין,** ואילו חכמי-יועצי-אדום חלקו על **התורה** וכפרו בה והשחיתו אותה.

ב. האם יש להפעיל שיקול דעת?

מדוע הקב"ה ציווה לשמוע לסנהדרין? ובכן, מסוף פסוקי התורה לעיל מתקבלת התשובה: "וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד". כל מערכת משפט זקוקה למרות ולסמכות, ואם לא היו שתי מצוות, עשה ולא תעשה, אשר מעגנות את סמכותה ומרותה של מערכת המשפט העליונה, לא היה חוק ומשפט בעם-ישראל, ואיש את רעהו חיים בָּלָעוֹ, ואין צורך לומר שלא היינו מתקרבים למילוי ייעודנו כ"עם חכם ונבון" אשר יכונן ממלכת כהנים וגוי קדוש.

לפיכך, ברור שציוויי התורה הללו הינם כלל גדול בתקינות חיי האומה. כמו כן, הסיכוי שהסנהדרין תטעה אמנם קיים אך הוא אפסי, שהרי בסנהדרין יושבים שבעים ואחד מחכמי ישראל באמת, והנה לפניכם חלק מדרישות התורה מחכמי ישראל היושבים בסנהדרין:

"אין מעמידין בסנהדרין [...] אלא אנשים חכמים ונבונים, מופלאין בחכמת התורה, בעלי דעה מרובה [אינם מחוסרי הדעת כשיקוצי-יועצי-אדום מאמיני ההזיות הפגאניות וכיו"ב], ויודעין קצת משאר החכמות [המדעים], כגון רפואות, וחשבון תקופות ומזלות, ואצטגנינות, ודרכי המעוננים והקוסמים והמכשפים והבלי עבודה-זרה וכיו"ב, כדי שיהיו יודעין לדון אותם" וכו'.

"בית דין של שלושה, אף-על-פי שאין מדקדקין בהם בכל אלו הדברים, צריך שיהיה בכל אחד מהם שבעה דברים [וכל-שכן שצריך שיהיו בכל אחד מחכמי הסנהדרין] ואלו הן: חכמה, ויראה, וענווה, ושנאת ממון, ואהבת האמת, ואהבת הבריות להם, ובעלי-שם-טוב. וכל אלו הדברים מפורשין הן בתורה, הרי הוא אומר: 'אֲנָשִׁים חֲכָמִים וּנְבֹנִים' [דב' א, יג] – הרי בעלי חכמה אמור. 'וִידֻעִים לְשִׁבְטֵיכֶם' [שם] – אלו שרוח הבריות נוחה מהם. ובמה יהיו אהובים לבריות? בזמן שיהיו בעלי עין טובה, ונפש שפלה, וחברותן טובה, ומשׂאן ודיבורן בנחת עם הבריות".

"'אַנְשֵׁי חַיִל' [שמ' יח, כא] – אלו שהם גיבורים במצוות ומדקדקין על עצמן וכובשין את יצרן, עד שלא יהיה להן שם גנאי ולא שם רע, ויהיה פרקן נאה. ובכלל 'אַנְשֵׁי חַיִל' שיהיה להם לב אמיץ להציל עשוק מיד גוזל, כעניין שנאמר: 'וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיּוֹשְׁעָן' [שמ' ב, יז]. ומה משה רבנו 'עָנָיו' [במ' יב, ג] – אף כל דיין צריך להיות עניו. 'יִרְאֵי אֱלֹהִים' [שמ' יח, כא] – כמשמעו. 'שֹׂנְאֵי בָצַע' [שם] – אפילו ממון שלהן אינן נבהלין עליו, ולא רודפין לקבץ הממון. שכל מי שהוא 'נִבֶּהָל לַהוֹן... חֶסֶר יְבֹאֲנוּ' [מש' כח, כב]. 'אַנְשֵׁי אֱמֶת' [שמ' יח, כא] – שיהיו רודפין אחר הצדק מחמת עצמן בדעתן, אוהבין את האמת ושונאין את החמס, ובורחין מכל מיני העוול".

נחזור לענייננו, כאמור הסיכוי שהסנהדרין תטעה הוא אפסי, ברם אם יארע והסנהדרין תפסוק לעבוד עבודה-זרה או לחלל-שם-שמים, וכי יעלה על הדעת שמי שלא יעשה כהוראתה ולא יעבוד עבודה-זרה או שלא יחלל-שם-שמים, וכי יעלה על הדעת שהוא יעבור על מצות-עשה ועל מצות-לא-תעשה מן התורה? ברור שלא! ותורת משה לא ניתנה לכסילים אלא לנבונים.

וכמו שאומר רבנו במורה (א, ב):

"תן דעתך והתבונן [...] והוא, שהשכל אשר השפיע ה' לאדם [...] עליו נאמר בו שהוא בצלם אלהים ובדמותו, ובגללו דִּבֶּר עמו ונצטווה [...] כי לא יהיה הציווי לבהמות ולא למי שאין לו שכל, **כי בשכל יבדיל בין האמת והשקר** [...] **ובשכל ידע האדם האמת מן השקר,** וכך הוא הדבר בכל העניינים המושׂכלים [המדעים לרוב סוגיהם וכן כל השקפות התורה ומצוותיה]".

גם התלמוד הירושלמי במסכת הוריות מרומם את שיקול הדעת: "דתני, יכול אם יאמרו לך על ימין שהיא שמאל ועל שמאל שהיא ימין תשמע להם? תלמוד לומר: ללכת ימין ושמאל, שיאמרו לך על ימין שהוא ימין, ועל שמאל שהיא שמאל". כלומר, רק אם דברי הסנהדרין אינם מנוגדים במפורש לתורה ולשכל הישר, רק אז חובה לשמוע להם, אך אם אירעה תקלה אחת לאלף שנה, והסנהדרין עברה על דברי תורה מפורשים, ברור כשמש לכל מי שלא זיהם את מחשבתו במאגיה ובהזיות, שאין לשמוע להם בשום פנים! ואפילו נביא שיורה לעבוד עבודה-זרה אין שומעין לו, כל-שכן השיקוצים האורתודוקסים המהובלים שבימינו אשר מתעים את העם אחרי הבֶּל והֶבֶל והאלילות, והנה לפניכם כמה מפסקי רבנו בעניין זה בהלכות יסודי התורה:

"לפיכך, אם עמד נביא ועשה אותות ומופתים גדולים, וביקש להכחיש נבואתו של משה רבנו, אין שומעין לו [=וכל שיקוץ שמבטל או מוסיף מצוה הינו בגדר מכחיש נבואתו של משה רבנו, והמינים וצאצאיהם עקרו את כל יסודות התורה המחשבתיים, ואף עיוותו וסילפו ושיבשו והשחיתו יסודות הלכתיים רבים מאד]. ואנו יודעין [...] שאותן האותות בלאט ובישוף הן [='האותות והמופתים' של נביאי השקר בימינו מורכבים בעיקר מסיפורי הזיות של גדולה ורוממות אלהית מדומים, אשר תכליתם לגרום להמונים להעריץ את השיקוצים]" (ח, ז).

"לפיכך, אם יעמוד איש [...] ויעשה אות ומופת ויֹאמר שה' שלחוֹ להוסיף מצוה, או לגרוע מצוה, או לפרש במצוה מן המצוות פירוש שלא שמענו ממשה, או שיֹאמר שאותן המצוות שנצטוו בהן ישראל אינן לעולם ולדורי דורות, אלא מצוות לפי זמן היו [או שימציא דת חדשה פרו-נוצרית] – הרי זה נביא שקר, שהרי בא להכחיש נבואתו של משה, ומיתתו בחנק" (ט, ב).

"אם ציוו כל הנביאים לעבור לפי שעה [על מצוה ממצוות התורה], מצוה לשמוע להן, ואם אמרו שהדבר נעקר לעולם מיתתן בחנק, שהתורה אמרה: 'לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם' [דב' כט, כח]. וכן אם [נביא השקר] עקר דבר מדברים שלמדנו מפי השמועה, או שאמר בדין מדיני תורה שה' ציווה לו שהדין כך הוא, והלכה כדברי פלוני – **הרי זה נביא שקר וייחנק** אף-על-פי שעשה אות, שהרי בא להכחיש תורה. [...] במה דברים אמורים? בשאר מצוות, אבל בעבודה-זרה אין שומעין לו ואפילו לפי שעה. ואפילו עשה אותות ומופתים גדולים [משמע שגם כאשר לא עשה אותות ומופתים, דינו בחנק], ואמר שה' ציווהו שתיעבד עבודה-זרה היום בלבד, או בשעה זו בלבד [במירון או בראש השנה באומן הטמאה לדוגמה], הרי זה דיבר סרה על ה' [...] שהרי בא להכחיש נבואתו של משה, ולפיכך נדע בוודאי שהוא נביא שקר, וכל שעשה בלאט ובישוף עשה [דהיינו בתכסיסי שקר ורמייה שנועדו להוליך שולל את ההמון] – וייחנק" (ספ"ט).

הנה ראינו, שכל מי שמעוות או עוקר מצוה וכל-שכן יסוד מיסודות התורה – דינו מיתה!

וברור שאין אפשרות לכומרי הדת בימינו לטעון במפורש שהם "נביאים" וכמו שטענו נביאי השקר בימי קדם שה' דיבר עמהם כדי שיקבלו את דבריהם – שהרי הנבואה אינה מצויה בימינו ולכן אין מקום לטעון טענת נבואה, ואף ניתן בקלות לבחון את הנביא ולגלות אם הוא נביא אמת או שקר. לפיכך, נביאי השקר בימינו אינם מעזים לטעון במפורש שהם נביאים, אך הם מצאו שיטות התעיה מתוחכמות להתעות בהן את עם-ישראל: הם אינם מצהירים במפורש שהם "נביאים", אך הם יוצרים סביבם הילת גדולה ורוממות ונביאות באופנים מתוחכמים מאד ומרושעים לא פחות, והתוצאה היא אותה תוצאה **בדיוק** כמו אצל נביאי השקר, שהרי ההמונים נמשכים אחריהם ללכת בדרכי המינות כאילו הם היו נביאים, ומסיתים ומדיחים את עמֵנו.

וכתבתי מאמרים לא מעטים על שיטותיהם ותעלוליהם, ראו לדוגמה:

"כיצד גדולי האסלה לדורותיהם מוליכים שולל את ההמון?", "ההתבטלות – מתכסיסי המינות", "נביא שעשה נסים ונפלאות – האם להאמין לו?", "נביא שהבטחותיו התקיימו – האם להאמין לו?", "דברי פורענויות ודברי שלומות", "היוכל אדם לדעת את סוד העתידות".

אמנם, יש מדרש אחֵר במדרש ספרֵי (שופטים, קנד) אשר מזהיר את האדם שלא ימהר לקבוע שהסנהדרין טעו בפסיקתם, שהרי כאמור לעיל, הסיכוי שסנהדרין שלמה של אנשי אמת ומדע תִשגה בהוראה או בפסיקת ההלכה הוא אפסי, וכך נאמר במדרש ספרֵי האמור: "לא תסור מן התורה אשר יגידו לך, מצות לא תעשה. ימין ושמאל, אפילו **מראים בעיניך** על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, שמע להם". כלומר, אפילו **נדמה לך** שהם טועים, שמע להם.

וברור ששני המדרשים שראינו משלימים זה-את-זה, מצד אחד חכמים מזהירים את בני האדם שלא ימהרו להחליט שבית-הדין-הגדול שגה בפסיקתו, וישמעו להם אפילו אם נראה להם בעיון ראשון שהם טועים. ברם, מן הצד השני, חכמים ע"ה גם מודעים לחשיבות הכלל "קבל את האמת ממי שאמרו", ולרוממות אהבת האמת ורדיפת הצדק, ולכן הם גם קובעים, שאם יש ראיות והוכחות חותכות שהסנהדרין שגתה ועברה על דברי תורה, אין לשמוע להם!

"לֹא תאֹבֶה לוֹ וְלֹא תִשְׁמַע אֵלָיו וְלֹא תָחוֹס עֵינְךָ עָלָיו וְלֹא תַחְמֹל וְלֹא תְכַסֶּה עָלָיו" (דב' יג, ט).

ג. שורש העיוות בעניין הסמכות

ובכן, כמו במקרים רבים, גם העיוות הזה שורשו בפירוש רש"י-שר"י, ולאחר שראינו כל-כך הרבה עיוותים וסילופים וזיופים בפירושו, הדבר אך טבעי. בספר דברים (יז, יא) רש"י מפרש כך: "ימין ושמאל – אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, וכל-שכן שאומר לך על ימין-ימין ועל שמאל-שמאל". כלומר, לפי רש"י, גם אם לפי האמת דבריו של הכומר בעל המרדעת הינם דברי הבל שקר ותועבה, חובה לשמוע ולהישמע לו! וזהו השורש של האלילות והעבודה-הזרה האשכנזית, שהרי כדי להחדיר עבודה-זרה חובה לאטום את שיקול הדעת ואת השכל הישר, וזאת כדי שההזיות הנגעלות יוכלו לחדור ולהתיישב בלב המאמינים והתועים.

ואת זה בדיוק עושה רש"י-שר"י בפירושו זה, הוא מחריב את מנגנון שיקול הדעת אשר מבחין בינינו לבין עובדי האלילים, ואשר בזכותו ובאמצעותו אברהם אבינו קרא בשם ה' אל עולם! כי

רש"י אומר למעשה שיש לזנוח את השכל, וחובה לשמוע באופן עיוור לכל ההזיות והדמיונות. ורק עתה, לאחר שהרשעים חוקקו והחדירו את הכלל הנואל שחובה לשמוע ולקבל את דבריהם באופן עיוור וללא שיקול דעת, רק עתה הם יכולים להחדיר את תבשילם הנתעב ולזהם את מחשבת ההמון בכל הזיה שהם יבקשו להלעיט, ואשר תגדיל את כבודם מעמדם ועושרם.

קצרו של דבר, שר"י עיוות את פסוקי התורה ודיניה, אך לא רק זאת, הוא גם עיוות את המדרש שמובא בספרֵי דברים, שהרי במדרש נאמר: "אפילו **מראים בעיניך** על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין שמע להם", ואילו רש"י פירש: "אפילו **אומֵר לך** על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין", והוא מחזק את עיוותו בפירוש נוסף בפסוק הקודם לזה: "ואל השופט אשר יהיה בימים ההם – ואפילו אינו כשאר שופטים שהיו לפניו אתה צריך לשמוע לו. **אין לך אלא שופט שבימיך**". כלומר, כל הפסוקים הללו עוסקים בבית-הדין-הגדול, ואילו שר"י פירש שמדובר בכל דור ודור, ובכל הוזה הזיות אשר עוטה מרדעת חמורים וחובש מגבעת כומרים.

ומה שהתורה אמרה: "וְאֶל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם", ברור שהכוונה לראש הסנהדרין, שהרי המשך הפסוק נאמר בלשון רבים: "וְדָרַשְׁתָּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֵת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט". וגם על זה אומר הנביא הושע (יד, י): "וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם", ויש אשר התורה נעשית להם סם המוות, ואלה הם הנוצרים, וכן המינים וצאצאיהם הפרו-נוצריים אשר מאמתים **בפיהם** את התנ"ך וספרות חז"ל, אך **בידיהם** האדומיות הם משחיתים ומחריבים את התורה-שבעל-פה.

"וַיֹּאמֶר אֵדֹנָי, יַעַן כִּי נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה **בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבּוֹ רִחַק מִמֶּנִּי,** וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה. לָכֵן הִנְנִי יוֹסִף לְהַפְלִיא אֶת הָעָם הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא, וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבוֹנָיו תִּסְתַּתָּר [וזהו בדיוק עונשם! שרש"י-שר"י, גְּדוֹלָם ראשם ואלילם מחוסר דעת, ויש פירושים מפירושיו שנכתבו בעת שכרותו והתגוללותו בהזיית גאונותו המדומה]" (יש' כט).

לסיכום, רש"י בוחר להפנות עורף למסורת הפרשנות של חז"ל, אף שיסודה בהר סיני! ובמלים אחרות, רש"י מעוות בגסות את התורה-שבעל-פה! ויש דוגמות לא מעטות, חמורות אפילו יותר מזו, שבהן שר"י עיוות והשחית את יסודות תורת האמת, והפכה לדת מינות פרו-נוצרית.

סוף דבר

אחתום את המאמר בדברי חכמינו ז"ל במסכת סנהדרין (צב ע"א), וכֹה דבריהם:

"ואמר רבי אלעזר: כל אדם שאין בו דעה אסור לרחם עליו, שנאמר: 'כִּי לֹא עַם בִּינוֹת הוּא עַל כֵּן לֹא יְרַחֲמֶנּוּ עֹשֵׂהוּ וְיֹצְרוֹ לֹא יְחֻנֶּנּוּ' [יש' כז, יא]. ואמר רבי אלעזר: כל הנותן פיתו למי שאין בו דעה ייסורין באין עליו, שנאמר: 'לַחְמְךָ יָשִׂימוּ מָזוֹר תַּחְתֶּיךָ אֵין תְּבוּנָה בּוֹ' [עו' א, ז], ואין מזור אלא ייסורין, שנאמר: 'וַיִּרְא אֶפְרַיִם אֶת חָלְיוֹ וִיהוּדָה אֶת מְזֹרוֹ' [הושע ה, יג]. ואמר רבי אלעזר: כל אדם שאין בו דעה לסוף גולה, שנאמר: 'לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דָעַת' [יש' ה, יג]".

ודברי רבי אלעזר הם באדם שאין בו דעה ואינו מתעה את העם אחרי התֹהו וההבל, אלא סתם מחוסר דעת שיושב בביתו ומגשש באפלת הַשׁוֹטוּת, ואף-על-פי-כן אסור לרחם עליו! כל-שכן המינים המשחיתים והמחריבים את יסודות הדת והמתעים את עמֵנו אחרי השקפות מינות.

זאת ועוד, אסור לדון את עכברי-יועצי-אשכנז הללו לכף זכות מצד נוסף, והוא הכלל ש"שגגת תלמוד עולה זדון". כלומר, ביחס למנהיגי דת שֶׁמּוֹרים את הדרך לעם, אין מקום לשגגות: ואם הם טועים בהוראת הלכה כלשהי בשגגה כתוצאה מרשלנות בלימוד התורה וההלכה – הם **כ**מזידים; ואם הם מורים הלכה מבלי ללמוד כלל את המקורות בעניינה – הם בגדר **מזידים.**

והנה לפניכם דברי רבנו במורה (ג, מא):

"וכאן חילקה התורה בין יחיד הדיוט או [=לבין] מלך או כהן גדול או מורה-[הוראה], ולמדנו מכך: שכל [מי ש]עושה או מורה-[הוראה] כפי עיונו, אם לא היה בית-הדין-הגדול או כהן גדול, הוא מסוג המזיד ואינו נחשב מן השוגגים [...] ועל-פי היסוד הזה אמרו ז"ל: 'שגגת תלמוד עולה זדון' [אבות ד, יג], כלומר, **שמי שאינו לומד היטב ומורה ועושה כפי חוסר ידיעתו הרי הוא כמזיד [...] אבל המורה כפי אי-ידיעתו הרי הוא מזיד בלי ספק,** לפי שלא קבע הכתוב התנצלות בהוראה בטעות כי אם לבית-דין-הגדול בלבד. אבל המזיד חַיָּיב בעוֹנֶשׁ הכתוב [בתורה]: אם מיתת בית דין, או מלקות, או מכת מרדות על לאווין שאין לוקין עליהן, או תשלומין" וכו'.

אולם, אם אותם מנהיגי דת שוגים ומתעים את העם **ביסודות תורתנו,** אין צל של ספק שהם בגדר מזידים, שהרי לא מדובר בהלכות מסובכות שנדרש להן עיון מעמיק, אלא מדובר בעניינים פשוטים וברורים שמסורים באומה איש-מפי-איש עד משה רבנו ע"ה – כל-שכן וקל-וחומר שחכמי-יועצי-אשכנז גם שׂרפו את ספר-המדע ומורה-הנבוכים, וסילפו וזייפו את מקורות חז"ל, והשחיתו את דתנו בהחדרת מאות השקפות מאגיות-פגאניות – ועד עצם היום הזה הם מונעים מעצמם ומצאן מרעיתם רכישת השקפות נכונות וישרות. אלה לא רק בגדר מי שמורה "כפי אי ידיעתו", אלה בגדר מי שמורים כנגד דרך האמת במכֻוון וביודעין, תוך השחתת דרך האמת והחדרת השקפות מינות שמחריבות את עמֵנו, וממיטות עלינו ייסורים איומים ונוראים.

כלומר, הם אינם מסוג המזידים "הרגילים", הם מסוג המזידים שמתעים את העם אחרי ההבל **במכֻוון וביודעין,** כדי לקיים את דתם ובצעם ותאוותיהם וזימותיהם והעבודה-הזרה שבידם. ועל המינים מחטיאי הרבים, המתעים את עמֵנו אחרי התהו, פסקו חז"ל ורבנו בהלכות סנהדרין (יא, ו): "**האכזריות על אלו שמטעין את העם אחר ההבל רחמים היא בעולם,** שנאמר: 'לְמַעַן יָשׁוּב יֵי מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים [וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ' (דב' יג, יח)]".

ואצרף לזה גם את דברי רבנו בסוף שלושה-עשר יסודות תורתנו הטהורים, וכֹה דבריו: "וכאשר יפקפק אדם [ואפילו בצנעה, כל-שכן בפרהסיה] ביסוד מאלו [שלושה-עשר] היסודות, הרי זה יצא מן הכלל וכפר בעיקר **ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות, וחובה לשׂנוא אותו ולהשמידו,** ועליו הוא אומר: 'הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ יֵי אֶשְׂנָא וּבְתַקּוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט' [תה' קלט, כא]". כל-שכן המשחיתים והמחריבים את יסודות הדת ומתעים את עמֵנו אחר השקפות מינות, וחובה לחשוף את תעתועיהם, כדי להסיר מכשול מעל עם-ישראל וכדי לקרבנו לייעודנו.

"עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ פֶּתִי וְלֵצִים לָצוֹן חָמְדוּ לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ דָּעַת [...] יַעַן קָרָאתִי וַתְּמָאֲנוּ נָטִיתִי יָדִי וְאֵין מַקְשִׁיב [...] גַּם אֲנִי בְּאֵידְכֶם אֶשְׂחָק אֶלְעַג בְּבֹא פַּחְדְּכֶם, **בְּבֹא כְשׁוֹאָה פַּחְדְּכֶם** וְאֵידְכֶם כְּסוּפָה יֵאֶתֶה [...] אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי, **תַּחַת כִּי שָׂנְאוּ דָּעַת**

וְיִרְאַת יְיָ לֹא בָּחָרוּ [...] וְיֹאבְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם יִשְׂבָּעוּ, כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם תַּהַרְגֵם [=מינותם של רש"י ותלמידיו תהרגם, בהחדירם לליבם את ההבל שמחריב את דעתו ונפשו של אדם] וְשַׁלְוַת כְּסִילִים תְּאַבְּדֵם [כגון: אל תעלו לארץ-ישראל, הכל יהיה בסדר]" (משׂ' א).

"עַמִּי! מְאַשְּׁרֶיךָ [=מנהיגיך] מַתְעִים וְדֶרֶךְ אׇרְחוֹתֶיךָ בִּלְּעוּ [=הִתעו רבים אחרי ההבל והתהו אשר מורידים את עמֵנו ביגון שאולה] [...] [ולכן] יְיָ בְּמִשְׁפָּט יָבוֹא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ" (ישׂ' ג, יב–יד).

נספח א: ביאור מדרש

נתבקשתי כך: אשמח אם תוכל לבאר על-פי דבריך לעיל את המאמר המובא בשאילתות (פרשת משפטים נח): "אמר משה לפני הקב"ה: ריבונו-של-עולם, כתבת בתורתך 'וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ' [דב' יז, ח] – הרי בזמן שבית המקדש קיים. ובזמן שאין בית-המקדש קיים, מי ישפוט בין עמך ישראל? אמר לו: בעלי תורה, דכתיב: 'עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ' [דב' יז, יא]".

תשובה: המדרש שהבאת נוגע למציאות ההלכתית בהעדר בית-מקדש, ולפיה, שופטי העם הם תלמידי החכמים, דייני האמת, כמו שהיה בימי חכמי התלמוד. אך למיטב הבנתי אין חובה לשמוע להם מכוח מצות עשה של "וְעָשִׂיתָ [...] כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ" (דב' יז, י) – שהרי למדנו במסורת התורה-שבעל-פה שמצוה זו נאמרה אך ורק ביחס לסנהדרין-אמת שבירושלים – אלא מכוח החובה הכללית למנות דיינים ולשמוע להם, ראה ראש הלכות סנהדרין. וברור שמדובר בדייני אמת אשר מקיימים את הלכות התורה וחז"ל, ואף-על-פי-כן, אם הם טועים בשוגג מצוה להסביר להם, ואם הם טועים במזיד מצוה להוכיחם, כמו שהוכיחו הנביאים את ישראל.

נספח ב: דע מה שתשיב

נשאלתי בעניין תועה אחד שהולך אחרי קארו הקראי בעיניים עצומות. התועה הזה טוען שהוא עשה לו את קארו לרב, ולכן הוא יכול ללכת בשקט אחרי כל הוראותיו, כי אם קארו טעה, החטא והעוון נתלים בקארו. כל תשובות החכמה והדעת שניסו להשיב לאותו תועה לא הועילו, והוא התמיד בעיקשותו. לאחר מחשבה נוספת, עלה בדעתי כיוון נוסף שניתן להשיב לאותו תועה, וכך השבתי לחברי: אולי תבוא אליו מכיוון אחר, מכִּיוון שיתאים לסכלותו, ותאמר לו כך:

אם הוא סובר שכל עוונותיו ושגיאותיו עוברים ישירות לקארו הקראי כי הוא רבו המובהק, ובכן, אמור לו שהוא למעשה מוסיף לקארו הקראי ייסורי גהינום על ייסוריו... שהרי כל עוד הוא טועה אחרי קארו הקראי, קארו נידון כמחטיא הרבים ונכרת מחיי העולם-הבא... לכן, אם הוא באמת אוהב ומכבד ומוקיר את קארו הקראי כרבו המובהק, עליו לברר את האמת בכל עניין כדי שלא יהיה עוון על קארו הגדול... ואם הוא תולה את כל פשעיו בקארו הוא למעשה עושה מריבה עם רבו, כי מדובר בהתעללות בקארו... וכל העושה מריבה עם רבו כעושה עם השכינה.

וזה ממש לא יפה לעשות כך לרבו המובהק... ואם הוא היה קארו הקראי, האם הוא היה רוצה שאחרים ילכו אחרי כל שגיאותיו בעיניים עצומות ויגרמו לו להיות בגדר של מחטיא הרבים? ולהיכרת מחיי העולם-הבא? ומה ששנוא עליך אל תעשה לחברך, וכל-שכן לרבך המובהק.

נספח ג: גדולי האסלה מחליטים מהי תורה ומהי עבודה-זרה...

נשאלתי כך: מישהו טען כנגדי שאסור לי אפילו להרהר בכך שספר-הזוהר הוא עבודה-זרה, שהרי גדולי ישראל במאות השנים האחרונות פסקו שהוא תורה-שבעל-פה, ולבן אסור אפילו להרהר בכך שהוא עבודה-זרה וכל המהרהר בכך כופר, וכפסק הרמב"ם (עבודה-זרה פ"ב):

"וכל הלאווין האלו בעניין אחד הן, והוא, שלא יפנה אחר עבודה-זרה. [...] ולא עבודה-זרה בלבד הוא שאסור להיפנות אחריה במחשבה, אלא, כל מחשבה שגורמת לו לאדם לעקור עיקר מעיקרי התורה – מוזהרים אנו שלא להעלותה על ליבנו, ולא נסיח דעתנו לכך ונחשוב ונימשך אחר הרהורי הלב, מפני שדעתו של אדם קצרה, ולא כל הדעות יכולות להשיג האמת על בוריו, ואם יימשך כל אדם אחר מחשבות ליבו נמצא מחריב את העולם לפי קוצר דעתו. כיצד? פעמים יתור אחר עבודה-זרה; [...] ופעמים בנבואה, שמא היא אמת שמא אינה; ופעמים בתורה, שמא היא מן השמים שמא אינה – ואינו יודע המידות שידון בהן עד שיידע האמת על בוריו. על עניין זה הזהירה תורה ונאמר בה: 'וְלֹא תָתֻרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים' [במ' טו, לט], כלומר, לא יימשך כל אחד מכם אחר דעתו הקצרה וְיַדַּמֶּה שמחשבתו מַשֶּׂגֶת האמת. כך אמרו חכמים: 'אַחֲרֵי לְבַבְכֶם' – זו מינות; 'וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם' – זו זנות" וכו'.

האם יש אמת בטענה האמורה לעיל? האם ספר-הזוהר הופך לתורה-שבעל-פה בשל פסיקתם של גדולי ישראל? ומדוע התורה אוסרת עלינו להעלות מחשבת עבודה-זרה בלבבות?

תשובה: "גדולי התורה" שהזכרת בראש דבריך הם מינים וכופרים, והם אלה אשר עברו על דברי תורה שבהלכה: "אלא כל מחשבה שהוא גורם לו לאדם **לעקור עיקר מעיקרי התורה** מוזהרין אנו שלא להעלותה על לבנו", ולא רק שהם העלו במוחם מחשבות כפירה למכביר, אלא שהם הפיצו אותן בישראל כהשקפות אמת. כמו כן, לא ניתן להפוך עבודה-זרה לתורה ואפילו נביא בהוראת שעה אין בכוחו להורות לעבוד עבודה-זרה, וכאמור במאמר לעיל. ולסיבת מלחמתה של התורה בעבודה-הזרה, ראה: "הציר שעליו סובבת התורה עקירת עבודה-זרה ומחיית עקבותיה". ואחתום את תשובתי לך בדברי חכמים ע"ה במסכת יומא (עב ע"ב):

"רבי יוחנן רמי: כתיב 'זר' וקרינן 'זֵר' [ונאמר בתורה בשמונה מקומות 'זֵר זָהָב'], זכה – נעשית לו זֵר [=כתר], לא זכה **– זרה הימנו.** [...] אמר רבא: כל תלמיד חכמים שאין תוכו כברו – אינו תלמיד חכמים. אביי ואיתימא רבה בר עולא אמר: נקרא נתעב, שנאמר: 'אַף כִּי נִתְעָב וְנֶאֱלָח אִישׁ שֹׁתֶה כַּמַּיִם עַוְלָה' [איוב טו, טז]. [...] אמר רבי יהושע בן לוי: מאי דכתיב 'וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה' [דב' ד, מד], לַמַּימִינִים בה – סמא דחיי, לַמַּשְׂמְאִילִים בה **– סמא דמותא** [וזוהי הגרסה המדויקת, וכדלקמן]. והיינו דאמר רבא: דאומן לה – סמא דחיי, דלא אומן לה **– סמא דמותא [והוא סמא דמינותא].** אמר רבי שמואל בר נחמני: רבי יונתן רמי: כתיב 'פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב' [תה' יט, ט] וכתיב 'אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה' [תה' יח], זכה – משמחתו, לא זכה **– צורפתו.** ריש לקיש אמר: מגופיה דקרא נפקא, זכה – צורפתו לחיים, לא זכה **– צורפתו למיתה** [ובאמור, סם המוות הוא סם המינות, ולא לחינם קראו חכמים למינות בשם זה, לרמוז על המוות הרוחני שממיטה על נושאיה, וכן על המוות הסופי והמוחלט בהכרתתם מחיי העולם-הבא]".

כלב ושמו ברסלב – חלק א

אחל בדברי רבנו במורה (ב, מז):

"כי אין רצוי לפניו יתעלה כי אם האמת, ואין מכעיסו כי אם השווא [השקר המינות והאלילות], ואל יתבלבלו השקפותיך ומחשבותיך ויהיו בדעותיך השקפות בלתי נכונות רחוקות מאד מן האמת ותחשבֵם תורה, כי התורות [=המצוות] הן אמת צרופה אם הובנו כראוי, אמר: 'צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף' [דב' טז, כ], ואמר: 'צֶדֶק עֲדֹתֶיךָ לְעוֹלָם' [תה' קיט, קמד], ואמר: 'אֲנִי יְיָ דֹּבֵר צֶדֶק מַגִּיד מֵישָׁרִים' [יש' מה, יט]".

ואצרף גם את דברי רבנו בצוואתו למורה בעניין שׂוֹטמי ספרו "מורה הנבוכים":

"אבל המבולבלים [=הוזי ההזיות המאגיות לריבוי מיניהן וסוגיהן] אשר כבר **נִתְטַנְּפוּ מוחותיהם** בדעות הבלתי נכונות ובדרכים המטעים, ויחשבו אותם מדעים אמיתיים, ומדמים שהם בעלי עיון [ושהם 'חכמי ישראל'] ואין להם ידיעה כלל בשום דבר הנקרא 'מדע' באמת [ואף הינם 'יותר תועים מהבהמות', כלשון רבנו ב'מאמר תחיית המתים'] – הם יירתעו מפרקים רבים ממנו [מפרקי 'מורה הנבוכים'], ומה מאד יקשו עליהם כי לא יבינו להם עניין. ועוד, כי מהם [=מלימוד החכמה ומקניית הדעת] תתגלה פסולת הסיגים שבידם [ולכן התנגדו למורה, כדי שלא תֵּחָשֵׂפְנָה תרמיתם, סכלותם ונבלותם], שהן סגולתם ורכושם המיועד לאידם".

***

בספר "חיי מוהר"ן" שכתב נתן העזתי תלמידו של נחמן הכלבי, יש פרק שנקרא: "להתרחק מחקירות ולהתחזק באמונה". שם, באותיות תז–תיב נתן העזתי מתאר כיצד רבו נחמן הכלבי שר"י פוער את פיו כנגד רבנו הרמב"ם איש האמת ולמעשה כנגד תורת משה, שהרי רבנו הינו שליחהּ הנאמן ביותר, מאז שהקב"ה שלח לנו את משה רבנו ע"ה וכל עבדיו הנביאים.

במאמר זה נרכז כמה מאִמרי הבלע של המין והכופר נחמן הכלבי, בעיקר כדי שנבין את עומק תהום הטומאה הסרוחה שאליה צללו בחפץ לב נחמן הכלבי ותלמידו נתן המחבל העזתי.

את המאמר הזה נחלק לקטעים-קטעים שבכל אחד מהם נצטט פסקה אחת מתוך דברי נתן העזתי בסִפְרוֹ שם, בתארוֹ את תורת הטומאה של רבו נחמן הכלבי, ולאחרי דברי נתן העזתי, בתוך הקטע המוסגר, נתייחס להשקפות ולדעות שהוּבאו באותה הפסקה, נחל אפוא:

אומר נתן העזתי: "מספרי החקירות, ובפרט מן הספר מורה הנבוכים, סיפר [כלומר, רבו נחמן הכלבי איים והזהיר מן הספר הקדוש מורה הנבוכים] הרבה מאד כמה פעמים, ואסר עלינו מאד-מאד לבלי לעיין בהם ולהביט בהם כלל חס ושלום. והפליג מאד בגודל האיסור, כי הם מבלבלים את דעת האדם מאד בדעות זרות שאינם מסכימים כלל לדעת תורתנו הקדושה".

ובכן, כמובן שכל דברי רבנו מיוסדים על יסודות התורה ועל כללי התורה-שבעל-פה וכן על כללי הפסיקה והמחשבה של חכמים ע"ה. כמו כן, נשים לב שנחמן הכלבי אינו מפרט, אלא נוקט בהאשמות כלליות מאד, שהרי אם הוא היה מפרט הוא היה חושף את שקריו מיניה וביה.

זאת ועוד, ברור כשמש מדוע הוא מונע את תלמידיו השוטים מללמוד את המורה, או מלהפעיל באופן כללי את המחשבה, שהרי הוא חפץ בפתיותם ובסכלותם, כי אם יהיה בהם ולו מעט-מזער של דעת הם יבעטו בנחמן הכלבי המאוס ויבינו שהוא חולה אנוש בכלבת חריפה.

דרך אגב, מי הם אלה אשר החדירו "דעות זרות" לתורת האמת? האם רבנו הוא זה אשר החדיר דעות זרות? לא ולא! רבנו נאמן לתורת משה הטהורה, ואילו נחמן הכלבי ושאר המינים לדורותיהם, מרש"י-שר"י דרך מוסא אִבְּן נחמן וכל שאר הוזי ההזיות, הם אלה שהשחיתו את תורת משה והפכו אותה לדת פרו-נוצרית ופרו-אלילית שסרחון טומאתה נישׂא למרחוק. וכבר הרחבתי בעניינים אלה, מצדדים שונים ומגוונים, במאות מאמרים באתר אור הרמב"ם.

***

"גם אינם מאמינים בשדים אשר בכל דברי רבותינו ז"ל מבואר ההיפך. בפרט כפי מה שזכינו לספרי הזוהר הקדוש וספרי האר"י ז"ל והבעל-שם-טוב ז"ל, וכיוצא, שהם כולם מיוסדים על-פי רוח-הקודש, ומעוררים את האדם מאד לעבודתו יתברך באמת".

כלומר, רבנו הרמב"ם ושאר המשׂכילים "אינם מאמינים בשדים", לעומת נחמן הכלבי ונתן העזתי אשר האמינו בקיומם של השדים הדמיוניים, וכבר הרחבתי בעבודה-הזרה הקדומה הזו בשלל מאמרים, לדוגמה, בסדרת המאמרים: "השדים – נחלת השוטים והחטָאים". כמו כן, ברור שנחמן הכלבי פירש את כל אגדות חז"ל כפשוטן, ונפל לתהום הסכלות הרותחת (וידועים ומפורסמים דברי רבנו בהקדמתו לפרק חלק בעניין הוזי ההזיות הללו, מחריבי דתנו).

ובעניין תפישׂת אגדות חז"ל כפשוטן, ראו: "תפישׂת אגדות חז"ל כפשוטן – חורבן הדת".

***

"על כן, כל מי שרוצה לחוס על עצמו הוא צריך להתרחק מאד בתכלית הריחוק מספרי המחקרים [=ספרי הדעת] שחיברו קצת הקדמונים [...] וכן שער הייחוד בספר חובות הלבבות וספר העיקרים ומילות ההגיון להרמב"ם ומורה הנבוכים, וכן שאר ספרי המחברים, הכל כאשר לכל, הם איסור גדול מאד-מאד ללמוד אותם, כי הם פוגמים ומבלבלים מאד את האמונה הקדושה. אשרי מי שאינו יודע מהם כלל, והולך בתמימות, 'כי לא באלה חלק יעקב' וכו'".

והפסוק שהוא מצטט בסוף הפסקה עוסק באזהרה ובהרחקה מן האלילים ועובדיהם: "נִבְעַר כָּל אָדָם מִדַּעַת הֹבִישׁ כָּל צוֹרֵף מִפֶּסֶל כִּי שֶׁקֶר נִסְכּוֹ וְלֹא רוּחַ בָּם, הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ, **לֹא כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב** כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא וְיִשְׂרָאֵל שֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ" (יר' י, יד–טז). וכמה מתאימים דברי הנביא הללו לנחמן הכלבי ולתלמידו נתן העזתי שר"י, וכמה מתאימים דבריו כאזהרה לעם-ישראל להתרחק ולהוקיע את המינים הארורים הללו.

על-כל-פנים, הכלבי טוען שוב שידיעת ה' וייחודו "פוגמים ומבלבלים מאד את האמונה הקדוֹשה", והאמונה לשיטתו היא התְּעייה אחרי עבודה-זרה, וכן ההזיה שהוא גדול הדור, ושיש לו כוחות מאגיים נשׂגבים, ושיש לעבדו כעבודת אלוה, ושיש לסור למרותו ולהוראתו כמו כלב שנשמע לאדונו. והכלבי תובע מצאן מרעיתו שיהיו כלבים כמותו, אחרת איך ילכו אחריו?

ויש לשאול: מי הוא זה שסטה ממצוות התורה? רבנו שהכיר וידע והקיף את כל מצוות התורה והשקפותיה, או נחמן הכלבי שתעה ביסודות התורה, ואף ביסודות התורה שנוגעים לעבודה-זרה, למשל במה שהוא הורה לחסידיו לבוא לקברו, ובזה עודד לדרוש את המתים ולפנות לזולת ה' יתעלה, ואף החציף להבטיח שהוא יעזור מן העולם-הבא לכל מי שיבוא אליו ויתפלל אצלו, **כאילו הוא אלוה!** וזוהי אפוא עבודת אלילים משני צדדים: גם לעודד אנשים לדרוש אל המתים ולהפנות עורף לאל אמת, וגם להתיימר שיש בכוחו להושיע ולהיטיב, אפילו אחרי מותו!

"הֲלוֹא אֲנִי יְיָ וְאֵין עוֹד אֱלֹהִים מִבַּלְעָדַי אֵל צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ אַיִן זוּלָתִי, פְּנוּ אֵלַי וְהִוָּשְׁעוּ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ כִּי אֲנִי אֵל וְאֵין עוֹד" (ישׂ' מה, כא–כב). "אָנֹכִי אָנֹכִי יְיָ וְאֵין מִבַּלְעָדַי מוֹשִׁיעַ" (ישׂ' מג, יא).

***

"וכבר מבואר מזה כמה פעמים [כלומר, די בדבריו לעיל כדי להרחיק ולמאוס בספרי הדעת], אך צריכין לכפול ולשנות אזהרה זו כמה פעמים, לגודל עוצם איסור המכשלה הזאת הנוגע באמונתנו הקדושה. ורבנו ז"ל [=נחמן הכלבי] היה כופל באזהרה זו כמה וכמה פעמים בלי שיעור. ובכל פעם שהיה מדבר מאלו הספרים היה מפליג מאד בגודל האיסור ללמוד אלו הספרים של חקירות. והזהיר מאד להתרחק מהם בתכלית הריחוק לבלי להביט בהם כלל".

נשים לב לעוצמת חרדתו של נחמן הכלבי מספרי רבנו, כי כמו שאמרנו הוא הבין היטב, שאם תלמידיו יהיו משׂכילים הם יבעטו בו בעיטה נאמנה, ויכלאו אותו בתחנת ההסגר לכלבים שוטים נגועים וסרוחים, כי זוהי דמות נפשו האמיתית, תכלית הטומאה הריקבון והסירחון. והתפוח לא נפל רחוק, ראו את ממשיך דרכו בימינו ברלנד המטורלל המתועב המשוקץ.

***

"ומֵרגלא בפומיה דרבנו ז"ל לומר: טוב להודות לה' על אשר שלח לנו את נאמן ביתו הוא משה רבנו ע"ה, שהוציא אותנו מכל המבוכות ונתן לנו את התורה, וציווה עלינו להאמין בה' בלי שום חקירות כלל, את כל דברי התורה והמצוות כפשוטן. אשרי מי שזוכה לילך בתמימות".

כוונתו של נחמן הכלבי היא כנראה לפסוק שמופיע בספר דברים (יח, יג): "תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ", אך המין הסכל הזה כלל לא הבין את משמעות הפסוק, שהרי הציווי "תָּמִים תִּהְיֶה" משמעו שאין להימשך אחרי ההזיות המאגיות, אלא להפנות את כל כוחות האמונה והמחשבה לה' יתעלה בלבד, וכמו שתרגם שם אונקלוס: "שְׁלִים תְּהֵא בְּדַחְלְתָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ". כלומר, תהיה שלם ביראת השמים שלך ותיזהר מלהפנות את מחשבתך אל האלילים והאיטים למיניהם.

והנה לפניכם דברי התורה המפורשים בענייני המאגיה (דב' יח, ט–יד):

"כִּי אַתָּה בָּא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם [=כל עניין מעניייני המאגיה הינו תועבה חמורה], לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף, וְחֹבֵר חָבֶר וְשֹׁאֵל אוֹב וְיִדְּעֹנִי וְדֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, כִּי תוֹעֲבַת יְיָ כָּל עֹשֵׂה אֵלֶּה וּבִגְלַל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה יְיָ אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפָּנֶיךָ, **תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ,** כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל מְעוֹנְנִים וְאֶל קֹסְמִים יִשְׁמָעוּ וְאַתָּה לֹא כֵן נָתַן לְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ".

כלומר, הציווי להיות תמים עם ה' אלהינו הוא הציווי להתרחק מעבודה-זרה! ולהיות תמים משמעו לא להימשך ולהתפתות ולנהות אחרי ההזיות המאגיות הדמיוניות ואחרי התֹהו וההבל שתעו אחריהם הגויים עובדי האלילים הטיפשים לדורותיהם. ובמלים אחרות, לא לתור ולדרוש ולסטות אחרי התהו וההבל, לא ללמוד את מעשי הגויים, אלא, גם אם האדם חלוש דעת, יהיה תמים ואיתן באמונתו, מבלי להתפתות אחרי פיתויי העבודה-הזרה לריבוי מיניה וסוגיה.

וכך בדיוק פוסק רבנו בסוף פרק יא שבהלכות עבודה-זרה, בשתי הפְּסקות הבאות:

"ודברים אלו כולן [=כל ענייני המאגיה שהובאו בפרק יא שם] דברי **שקר וכזב הן,** והן שהטעו בהן עובדי עבודה-זרה הקדמונים לגויי הארצות כדי שינהו אחריהן. ואין ראוי לישראל שהם חכמים מחוכמים להימשך **בהבלים האלו,** ולא להעלות על הלב שיש בהן תעלה [=תועלת], שנאמר: 'כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל' [במ' כג, כג]. ונאמר: 'כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל מְעֹנְנִים וְאֶל קֹסְמִים יִשְׁמָעוּ וְאַתָּה לֹא כֵן נָתַן לְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ' [דב' יח, יד].

כל המאמין בדברים אלו **וכיוצא בהן** [מענייני המאגיה וההזיות], ומחשב בליבו שהן אמת ודברי חכמה אבל התורה אסרה אותן, אינו אלא מן **הסכלים ומחוסרי הדעת,** ובכלל הנשים והקטנים שאין דעתן שלמה. אבל בעלי החכמה ותמימי הדעת ידעו בראיות ברורות, שכל אלו הדברים שאסרה התורה אינם דברי חכמה, אלא **תהו והבל שנמשכו בהן חסרי הדעת, ונטשו כל דרכי האמת בגללן.** ומפני זה אמרה תורה כשהזהירה על כל אלו ההבלים: 'תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ' [דב' יח, יג; כלומר, אל תימשך אחרי המאגיה אלא אחוז באמונה זכה וברה]".

זאת ועוד, התורה ציוותה עלינו להיות "עם חכם ונבון", האם ניתן להיות "עם חכם ונבון" מבלי להיות חכם ונבון? מבלי לחקור ולדרוש? האם העמים עובדי האלילים אשר מקבלים את כל ההזיות של הנצרות האסלאם וההינדו "מבלי לחקור ולדרוש" הם דוגמה ומופת לעמים יודעי ה'? והלא הם כסילים גמורים ועובדי אלילים! ובזה נתייחד עם-ישראל מן הגויים, שאין אנו מקבלים את דברי הנבלים התועים והמתעים באופן עיוור, אלא בודקים וחוקרים ודורשים עד שמתבררת לנו האמת, וכמו שעשה אברהם אבינו ע"ה שחקר ודרש עד שהכיר את בוראו.

***

"ואמר [נחמן הכלבי] שלפי דבריהם המוטעים [של רבנו ושאר חכמי האמת]: אין הקב"ה יכול לשנות חס ושלום בריה קלה ואפילו זבוב. כל-כך נתעו ונבוכו בשוטות חכמתם. ואמר: מה שכתוב בספר מורה-הנבוכים 'וכי אפשר שיהיה נעשה מהמשולש מרובע?', אמר רבנו ז"ל: אני מאמין שה' יתברך יכול לעשות מהמשולש מרובע, כי דרכי ה' נעלמים מאיתנו, והוא כל יכול ולא יבצר ממנו מזימה, ואסור לכנוס בחקירות כלל, רק להאמין באמונה שלמה".

ובכן, ביחס לראש דבריו, דבריו הם הבל מוחלט, והקב"ה יכול לשנות את בריאתו כחפצו. ביחס להמשך דבריו, שאין בכוחו של הקב"ה לעשות דברים מסוימים, ובכן, "חוסר היכולת" של הקב"ה לברוא כמותו איננה בגדר "חוסר יכולת" כי מְשֻׁגָּב רוממותו הוא שאין כיוצא בו. כמו כן, "חוסר היכולת" של הקב"ה לברוא מרובע אשר צלעו שווה לאלכסונו, אינה בגדר "חוסר יכולת" מפני שהדבר מנוגד לכללי הטבע והמדע שהקב"ה טָבַע בבריאה, אך אם הקב"ה היה רוצה

לשנות את הכללים הללו ולבנות עולם אחר, אין ספק שהיה בידו לעשות כן, והנה לפניכם דברי רבנו במורה (א, עה) שאליהם ועליהם חרץ נחמן הכלבי את לשונו: "אין כל מי שאינו עושה מה שאין בעצמותו לעשות, נקרא 'חסר יכולת'. לפי שאין אנו אומרים שאדם פלוני חלש, מפני שאינו מניע אלף קנטאר [כ-280 טון], ואין אנו מייחסים לה' יתעלה 'חוסר יכולת', מפני שאינו יכול להגשים את עצמו, או לברוא כמוהו, או לברוא מרובע אשר צלעו שווה לאלכסונו".

ועוד בעניין טענות המינים מן הסוג הזה, ראו: "כובד המינות קשה מכובד האבנים".

***

"גם מה שמובא בהרמב"ם בספר היד [=משנה תורה] קצת חקירות כגון בהלכות יסודי התורה ובהלכות דעות, ובתחילת הלכות עבודה-זרה, צריך גם כן לברוח מהם ולבלי להסתכל שם כלל. ובכל מקום שהוא [=נראה לי שכוונתו להרמב"ם] מדבר מחקירות צריך לברוח משם מאד".

ושוב הוא מרחיק מאד מלימוד החכמה, ואפילו מלימוד הלכות פשוטות שבספר המדע!

***

"והיה [נחמן] מתלוצץ מאד ממה שכתב שם [רבנו בהלכות יסודי התורה פ"ח] מֵעניין האומרים על עניין קבלת התורה, שחס ושלום משה רבנו ע"ה עשה תחבולות בחכמתו וכו', ואסור לחזור דברים כאלו אפילו בדרך ליצנות רחמנא ליצלן. רחמנא לישזבן מדעות זרות משובשות כאלו. אוי למי שנכנס בו מחשבה אחת מאלו המחשבות ואין צריכין לסתור שטותים כאלו".

מה כוונת נחמן הכלבי בתארו את דברי רבנו: "שחס ושלום משה רבנו ע"ה עשה תחבולות בחוכמתו"? ובבן, לאור העובדה שנחמן הכלבי שר"י תוקף את ההשקפה הטוענת שמשה רבנו **לא עשה** את האותות בחוכמתו, או ליתר דיוק בכוחות כישוף פגאניים, עולה בבירור שהוא סבור שמשה רבנו **כן עשה** את האותות בחוכמתו ובכוחו, דהיינו יש כוח לאדם עלי אדמות לשנות ולשדד את מערכות הטבע בכוחות כישוף פגאניים! וברור גם מדוע נחמן הכלבי נזעק להוכיח שיש בכוח אדם עלי אדמות לעשות נסים ונפלאות, וזאת כדי לשכנע את התועים אחריו שיש לו כוחות מאגיים נשׂגבים ונסתרים – וכך הם, הסכלים והפתאים, יעריצוהו וירוממוהו, והוא יהפוך להיות לאלוה בשר ודם, וישיג את כל זימותיו ותאוותיו ואף יעשה לו שֵם בארץ...

ברם, אף שמדברי נחמן הכלבי עולה שרבנו טען שמשה רבנו לא עשה את האותות בחוכמתו, רבנו כלל לא אמר את הדברים האלה, אלא רבנו אומר בהלכות יסודי התורה שם, כך:

"משה רבנו, לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה, שהמאמין על-פי האותות יש בליבו דופי, שאפשר שייעשה האות בלט וכישוף".

כלומר, רבנו כלל לא עוסק בשאלה האם משה רבנו ע"ה עשה את האותות בכוחו או בעזר אלהי (כי ברור שמשה רבנו ע"ה עשה את האותות בעזר אלהי ולא שהיו לו כוחות כישוף מאגיים, ואין צורך להסביר זאת לנבונים) – אלא, רבנו קובע שאמונה באדם אשר בנויה על סמך אותות ומופתים פלאיים יש בה דופי, שמא אותו אדם הוא נביא שקר ועשה את אותותיו ומופתיו בכשפים וכישופים, דהיינו בתחבולות במרמות ובכחש, כמעשה החרטומים.

ועל זה חרה אפו של נחמן הכלבי, כי הוא הרגיש שעצם הערעור על האמונה באדם על-פי אותות ומופתים פוגעת בסמכותו האלילית, ולכן הוא תקף את רבנו בעניין זה, אף שלא ברור לגמרי הקשר בין התקפתו לבין דברי רבנו, אך אין לצַפות לטענות ברורות מהכלבי.

***

"וכבר מבואר בכמה ספרי קדמונים הרבה שצווחו על ספרי החקירות הנ"ל [המורה והמדע ועוד] כמפורסם. ואף-על-פי שנמצא הרבה שחיפו עליו, כבר ידוע שלא עשו כי אם למען כבוד התורה מחמת שחיבר ספרים נפלאים על כל ההלכות כגון ספר היד [מעניין שבכל המקומות בפרק הזה נחמן הכלבי תמיד מקצר וקורא לספר משנה תורה 'היד' במקום 'היד החזקה'].

וגם רבנו ז"ל [=כוונת נתן העזתי בזה לרבו נחמן הכלבי] אמר, שבספרי היד במקום שמדבר מֵהלכות, היטיב לעשות, אבל בספר מורה-הנבוכים, ימחול לו ה' מה שעיוות בזה עיוותים שאין כמותם הנוגעים בעיקרי תורתנו הקדושה כמפורסם. ואיך אפשר להכחיש החוש כי כל מי שמעיין שם רואה בחוש הראות שדבריו הם כנגד התורה, וכנגד דברי רבותינו ז"ל".

נחמן הכלבי מתאר את רבנו הרמב"ם ככופר אשר חיפו עליו במהלך הדורות רבים מאלה שנחשבים לחכמי ישראל: "למען כבוד התורה מחמת שחיבר ספרים נפלאים על כל ההלכות", ובמלים אחרות, לפי נחמן הכלבי רבנו הרמב"ם הוא כופר שרק ידע לחבר ספרי הלכות...

כמו כן, הוא מאשים את רבנו "שעיוות עיוותים שאין כמותם" בספרו מורה-הנבוכים, עיוותים אשר "נוגעים בעיקרי תורתנו הקדושה כמפורסם" – והתורה של נחמן הכלבי איננה תורה אלא עבודה-זרה, ולכן דברי רבנו במורה מנוגדים בתכלית לתורתו הארורה. והוא מוסיף שניתן "לראות בחוש" שדברי רבנו במורה הם נגד התורה, וצודק נחמן הכלבי, כי דברי רבנו במורה מנוגדים לחלוטין לתורת הזימה האלילות והתועבה של נחמן הכלבי והקבלה הארורה.

***

"וגם בספר היד [=משנה תורה] במקום שמדבר מחקירות קלקל הרבה כמבואר בספרים שצועקים מרה, על שאמר שבארבעה פרקים הראשונים שלו מבואר כל מעשה מרכבה ומעשה בראשית. אוי לעיניים שכך רואות, אוי ללב שנכנס בו שום סברה רעה כזאת, שהיא כנגד כל ספרי אמת שקיבלנו מהתנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי והאר"י ז"ל וכו'".

ובכן, בדבריו לעיל נחמן הכלבי משקר שקר ברור, מפני שהוא טוען שרבנו אומר: "שבארבעה פרקים הראשונים שלו מבואר **כל** מעשה מרכבה ומעשה בראשית", וזה שקר, שהרי רבנו פוסק ואומר במפורש בהלכות יסודי התורה, בסוף ארבעת הפרקים הראשונים הללו, כך: "כל הדברים האלו שדיברנו בעניין זה **כמר מדלי הם,** ודברים עמוקים הם" וכו'.

ולעצם טענתו של הכלבי, רבנו נאמן לדברי חכמים: מעשה מרכבה הם סתרי תורה, ומעשה בראשית הינם המדעים וכן המחקר בראשית הבריאה, ויסוד הדברים בדברי חז"ל, ראו נא את פירוש רבנו למשנה (חגיגה ב, א). וחרה אפו של נחמן הכלבי בעניין זה, כי הוא כבר הִתעה את ההמונים שמעשה מרכבה ומעשה בראשית הם ההזיות שכתב כביכול בר-יוחי בספר-

האופל, ודברי רבנו בהלכות יסודי התורה סותרים באופן קשה מאד את יסוד שיטתו עד כדי פירוקה כליל! ולכן הוא יצא עליו בשצף קצף, כי על העניין הזה כל תורתו החדשה עומדת.

***

"ואתה המעיין, אם אתה מתפחד ומתייראַ ליגע בכבודו [של הרמב"ם] גם אני אודך, אבל חלילה שתביט במקומות כאלה שמדבר מחקירות [ספר המורה וספר המדע וכיו"ב] שלא תאבד עולמך, כאשר נאבדו כמה וכמה מהכיתות הרעות המצויים עכשיו, שסומכים דבריהם הרעים על דברים כאלה, ומעמידים לפניהם למגן ולמחסה את הספרים הנ"ל".

נחמן הכלבי מתעה ומתעתע, ואסביר: היו רבים שאמונתם נתקלקלה בעקבות נהייתם אחרי בהמיוּתם (כמו אלישע אחר וצדוק ובייתוס ועוד), ברם, הוזי ההזיות (כמו נחמן הכלבי וכן אֵלִי מכשף הכישופים מווילנא) תלו זאת ב"פילוסופיה הארורה" או בשמה האמיתי המחשבה היהודית. כמו כן, היו שלא הבינו או שגאוותם ויהירותם מנעו מהם להבין את מוגבלות השכל האנושי, ועל כגון זה אמרו חכמים: ארבעה נכנסו לפרדס וכו', ורק מי שהבין שהשכל האנושי מוגבל מלהבין את הכל ועוצר את שכלו מלהתפרץ לעניינים שאין בכוחו להבינם, רק הוא ייצא בשלום (ובעניין זה ראו: 'מגבלות השכל האנושי', 'נזקי אימוץ ההשגה מעבר ליכולתה').

לפיכך, בדומה לצדוק ובייתוס ואלישע אחר, ישנם לא מעטים, גם בימינו, כמו ישעיה לייבוביץ' ודומיו, אשר כפרו בתורת האמת ויצאו לתרבות רעה. וכתבתי על-כך כמה מאמרים: הראשון בעניין תחיית המתים, השני: "ביקורת אשכנזית קטלנית על אור הרמב"ם", השלישי: "תשובה בעניין אנשי מגדל השן"; וכן: "נזיפה בעקבות השרימפסים של קארו"; ולאחרונה הוספתי מאמר בעניינו של ישעיה אחר, מגדולי גסי הרוח: "לייבוביץ' – רוע המינות בהתגלמותו".

ויש לשאול: וכי העובדה שהיו כביכול תלמידי חכמים ומשכילים שיצאו וכפרו בתורת משה כמו ישוע ואלישע וישעיה שנזכרו לעיל, וכי יש בה להטיל דופי בתורת משה הקדושה והטהורה? וכי העובדה שהיו בעם-ישראל נביאי שקר ארורים למכביר מעידה משהו על תורת האמת? וכי העובדה שהנצרות המתועבת מקדשת את ספר התנ"ך יש בה להטיל דופי בתורת האמת? ואם זו טענתם, הרי שגם דתם היא דת שקר, שהרי יש "צדיקים וחסידים" מקרב "החרדים" אשר כפרו בתורה כפירה גדולה מאד, ויש נשירה קבועה של אחוזים ניכרים מישיבות המינים וצאצאיהם. ולפי ההיגיון שלהם גם הם מלמדים דברי כפירה, שהרי יוצאים מהם כופרים...

וכמעט שכחתי, אם זו טענתו של נחמן הכלבי, מה הוא היה משיב על תלמידו הנגעל ברלנד? אונס הנשואות ועושק האלמנות? וסיפר לי חבר קרוב שברלנד וחסידיו סחטו את אחיו בעת שבנו שכב על מיטת חוליו והוציאו מהמשפחה עשרים אלף ש"ח בהבטחה שהתיקון שברלנד עשה על מיטתו של הבן החולה יצילוֹ ממוות... לאחר כמה שעות נפטר אותו הבן, אך לא היה למשפחה כוח נפשי להתמודד עם בריוניו האלימים של ברלנד, והתעטפו באבלם וביגונם.

***

"ושים לבך והבן מפני מי ראוי לך להתייראַ יותר, אם מספר מורה-הנבוכים הבנוי על-פי סברות אריסטו היון ימח שמו ונימח זכרו, אם להבדיל מספר הזוהר הקדוש והאר"י ז"ל שחיברו

הרשב"י וחבריא ז"ל ברוח הקודש ועל-פי אליהו ז"ל, וכל דבריהם רובם מקובלים איש מפי איש עד משה רבנו ע"ה [האמנם? ושקר יענה פיהו]. ומה שחידשו בהם היה ברוח הקודש במדרגה גבוה מאד, ומחזקים ומקיימין מאד את אמונתנו הקדושה שהתחילה מאברהם אבינו ע"ה וכו', ומזרזים מאד לקיים את תורת משה בכל פרטיה ודקדוקיה, ולהבדיל הספרים הנ"ל הם בהיפך מכל זה בידוע ומפורסם, אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בהם, ובוחר באמת לאמיתו".

וכאמור, שוב דבריו של נחמן הכלבי הינם שקר וכזב, כי דברי רבנו כלל לא בנויים ברובם הגדול על אריסטו, אלא, רבנו נאמן לתורת משה ולכללי המחשבה והיושר: "קבל האמת ממי שאמרו". לפיכך, בעניינים רבים רבנו דחה את דברי אריסטו מכיוון שהם מנוגדים ליסודות התורה, כגון בענייני: חידוש העולם, השגחה, נסים, נבואה, תורה מן השמים, ועוד. אך במקום שדברי אריסטו נכונים, כגון בעניין ייחוד ה' וידיעתו ועוד יסודות חשובים במחשבה, רבנו אימץ ושכלל את דברי אריסטו, כי הם האמת, ולכל אדם יש את היכולת לידע את בוראו, כי כל בני האדם ניחנו בצלם אלהים. קצרו של דבר, הכלל שרבנו מלמד במורה הוא, שבכל מקום שדברי אריסטו אינם מנוגדים ליסודות התורה ומכֻוונים למסורת התורה-שבעל-פה שמסרו לנו חכמים ע"ה – הוא קיבלם, אך במקום שהם מנוגדים או סותרים את יסודות התורה הוא דחה אותם.

כמו כן, להבדיל בין הטהור לבין הכלבי הטמא, אם תשימו לב, מראש דבריו נראה ברור שהוא מפחד מאד מן החכמה והדעת, שמא אנשים ישׂכילו וילמדו וישפכו אור נגוהות על נבלותו וסכלותו, שהרי נחמן הכלבי אומר כך: "ושים ליבך והבן מפני מי ראוי לך **להתיירא** יותר".

כמו כן, נחמן הכלבי קובע שספרי רבנו המחשבתיים הם הרוע המוחלט: "בהיפך מכל זה", ואת קביעתו הוא סומך על "הידוע והמפורסם", ולא לחינם הוא סומך את קביעתו על הידוע והמפורסם, כי דבריו ריקים ונבובים מטענות אמיתיות או אפילו מטענות שנראות כאמיתיות. אלא, כל דבריו הינם הסתה פרועה של עובד אלילים מטורף כנגד תורת משה, הנובעים מפחד בלתי נשלט שחרפת נבלותו תתגלה לעין כל, ויכניסוהו להסגר הכלבים הקרוב, וכמו שעושים בימינו לתלמידו ברלנד, שכל פעם שהנני רואהו או שומע את זכרו הנני נתקף בבחילה עזה.

"בְּכֶלֶב שָׂב עַל קֵאוֹ כְּסִיל שׁוֹנֶה בְאִוַּלְתּוֹ" (משׂ' כו, יא).

ואחתום באיגרת רבנו ליהודי תימן, שם הוא מבאר את היחס האמיתי שבין דת האמת לדתות השקר. רבנו מסיים את דבריו שם **בניתוח הסיבה להיווצרות הדתות השקריות,** שאינן אלא חיקוי ודוגמה לתורת משה שנחקקה בחכמה אלהית, וכֹה דברי רבנו שם (עמ' כג–כד):

"אותן התורות המדומות, [עמוסות] בדברים שאין להם תוכן [=אין בהן פנימיות אלהית], אלא חיקוי ודימוי ודוגמא. וְהַמְּדַמֶּה [=יוצר אותה התורה ובוֹדֶהּ] נתכוון בכך **לגדל את עצמו ולהיראות שהוא כמו פלוני ופלוני,** ונתגלתה חרפתו אצל הבקיאים [=בעלי ההשׂגה, המעמיקים לחקור], ונעשה לשׂחוק וללעג כמו ששוחקין ולועגין מן הקוף כאשר מחקה את פעולות האדם".

"דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמ�ֶּה יִכָּשֵׁלוּ"; "וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תַּתְעֵם"; "וּבִרְשָׁעָתוֹ יִפֹּל רָשָׁע"; "בְּרָעָתוֹ יִדָּחֶה רָשָׁע"; "תּוֹעֲבַת יְיָ דֶּרֶךְ רָשָׁע" (משׂ' ד, יט; יב, כו; יא, ה; יד, לב; טו, ט).

כלב ושמו ברסלב – חלק ב

גם חלק זה אחל בדברי רבנו בצוואתו למורה בעניין שׂוֹטמי ספרו "מורה הנבוכים":

"אבל המבולבלים [=הוזי ההזיות המאגיות לריבוי מיניהן וסוגיהן] אשר כבר **נִתְטַנְּפוּ מוחותיהם** בדעות הבלתי נכונות ובדרכים המטעים, ויחשבו אותם מדעים אמיתיים, ומדמים שהם בעלי עיון [ושהם 'חכמי ישראל'] ואין להם ידיעה כלל בשום דבר הנקרא 'מדע' באמת [ואף הינם 'יותר תועים מהבהמות', כלשון רבנו ב'מאמר תחיית המתים'] – הם יירתעו מפרקים רבים ממנו [מפרקי 'מורה הנבוכים'], ומה מאד יקשו עליהם כי לא יבינו להם עניין. ועוד, כי מהם [=מלימוד החכמה ומקניית הדעת] תתגלה פסולת הסיגים שבידם [ולכן התנגדו למורה, כדי שלא תֵּחָשֵׂפְנָה תרמיתם, סכלותם ונבלותם], שהן סגולתם ורכושם המיועד לאידם".

כאמור, בספר "חיי מוהר"ן" שכתב נתן העזתי תלמידו של הכלבי, יש פרק שנקרא: "להתרחק מחקירות ולהתחזק באמונה". שם, באותיות תז–תיב נתן העזתי מתאר כיצד רבו נחמן הכלבי שר"י פוער את פיו כנגד רבנו הרמב"ם איש האמת ולמעשה כנגד תורת משה, שהרי רבנו הינו שליחהּ הנאמן ביותר, מאז שהקב"ה שלח לנו את משה רבנו ע"ה וכל עבדיו הנביאים.

בחלק השני של מאמר זה נמשיך לדון בקטעים מתוך דברי הבלע של המין והכופר נחמן הכלבי כנגד מחשבת ישראל, וזאת בעיקר כדי שנבין את עומק תהום הטומאה הסרוחה שאליה צללו בחפץ לב נחמן הכלבי ותלמידו נתן המחבל העזתי. כאמור בחלק הראשון, חילקתי את המאמר הזה לקטעים ובכל אחד מהם ציטטתי פסקה אחת מתוך דברי נתן העזתי בספרו המשוקץ, בתארוֹ את תורת הטומאה של רבו נחמן הכלבי, ולאחרי דברי נתן העזתי, בתוך הקטע המוסגר, התייחסתי להשקפות ולדעות שהובאו באותה הפסקה. נמשיך אפוא את אשר החילונו:

אומר נתן העזתי: "ואמר [מורו ורבו נחמן הכלבי] שיכולין להכיר בהפנים של האדם אם למד (מורה הנבוכים), כלומר, שהפנים של זה הלומד זה הספר נשתנה להרע. כי בוודאי הוא אובד [=מאבד] צלם אלקים פנים דקדושה על-ידי זה. וכמו שרואין בחוש שרובם ככולם שעסקו באלו הספרים בדורות הללו, נעשו אפיקורסים גמורים, והם חשודים על כל עבירות שבתורה. כי זה הספר וכן שאר ספרי הַמְּחַקְּרִים [=שֶׁם גנאי ידוע בישיבות למשׂכילים ולהוגי הדעות] עוקרים את האדם לגמרי מאמונת ישראל, ומתורתנו הקדושה, ומהשם יתברך, ואחריתו עדי אובד".

נחמן הכלבי קובע שניתן לזהות לפי תווי הפנים אם אותו אדם למד את הספר "מורה הנבוכים" אם לאו. וכיצד ניתן לקבוע? ובכן, הכלבי טוען שתווי הפנים משתנים לרעה, מפני שהוא מאבד את "צלם האלהים" או כלשונו: "פנים דקדושה", בגלל לימוד הספר "מורה הנבוכים".

מה למדנו מדברי הכלבי? **ראשית** הוא היה שקוע בהזיות חמורות מאד, לפיהן ניתן להבחין לפי מראה תווי הפנים, בין אדם שלמד את המורה לבין אדם שלא למד את המורה... שקיעתו בהזיות הללו ודומותיהן מעידות על סכלות חמורה, וקביעת דברי ההבל הללו כאמת מוחלטת מעידה גם על נוכלות, שהרי מדובר בשקר גס שכל אדם שלמד מעט מדעים יכול לזהותו.

שנית וחמורה מזאת, מדברי נחמן הכלבי אנו למדים שהוא כלל לא הבין את המושג שנקרא "צלם אלהים", כי לפי הכלבי מדובר בסממן חיצוני-חומרי ולא בעניין שכלי מופשט. תפישת "צלם האלהים" של האדם כסממן חיצוני מעידה על השקפת עולם חומרית, דהיינו על קביעת רוממות האדם לפי מאפיינים חיצוניים ולא לאור בחינה אמיתית ומעמיקה... ואנשי השווא והשקר הבהמיים, הריקים והמרוקנים מכל מדע וחכמה, מחויבים לקבוע את דרגת האדם לפי סממנים חיצוניים דמיוניים, כי אם גדולתם המדומה תיבָּחן לפי אמות מידה מדעיות אמיתיות, תתגלה פסולת הסיגים אשר בידם כמו שאומר רבנו לעיל, ורשעותם ונבלותם יתגלו לעין כל.

ובקוראי את דברי הכלבי אני תמה תמיהה גדולה: אַיֵּה תלמידי רבנו למיניהם? אַיֵּה ראשי ומנהיגי הדרדעים? מדוע מעולם לא שמעתי גינוי מפי מישהו מראשי הדרדעים לדברי הבלע והשׂטנה הנלוזים של נחמן הכלבי? ובכן, התשובה פשוטה וברורה, רובם המוחץ של ראשי הדרדעים למיניהם בימינו, ואולי אפילו כולם, הפכו תורת אלהים לקורדום חוצבים, רובם ואולי כולם נהנים מדברי תורה, מחללים שם אלהים חיים, וכולם כורעים ומשתחווים למינים.

לגבי המשך דבריו, שכל מי שלמד את הספר "מורה הנבוכים" נעשה אפיקורוס, ובכן, מאין הוא יודע זאת? וכי הוא ערך מחקר היסטורי חברתי וסוציולוגי בעניין הזה? ברור שלא. אלא דבריו הם דברי שקר והפחדה, שמא תתגלה נבלותו – כי כאשר אור הדעת מאיר את האדם, מתגלה סכלותו של נחמן הכלבי, ואת זה הוא לא מוכן לקבל בשום פנים ואופן. ואגב, אם תורתו כל-כך אמיתית וכל-כך נכונה, וכי יש חשש שמשהו יסתור אותה? מדוע הוא כל-כך מפחד?

וכי דת האמת ודרך האמת האלהית כל-כך חלשה ועלובה, עד שכל מי שמתבונן בפילוסופיה עוזב את הדת בריצת אמוק והופך לכופר ולאפיקורוס באופן מיידי? וכי אין זו תעודת עניות לתורת משה? דהיינו שהיא עד-כדי-כך עלובה? וכי אין פקודי ה' ישרים משמחי לב? וכי אברהם אבינו פחד וחשש מלעמוד ומלהתווכח ומלהתמודד נגד אומה שלמה של עובדי אלילים?

ומדוע חז"ל הורו לנו: דע מה שתשיב לאפיקורוס? אלא ברור, שמי שדתו נשענת על מקור מים חיים, מסוגל להתמודד עם האפיקורסים והכופרים למיניהם, אך מי שעובד אלילים ומוחו מטונף בהזיות מאגיות שמוציאות את האדם מן העולם, נמשל כבהמה וכערער בערבה.

***

"גם אני [=נתן העזתי מעיד על עצמו] דיברתי עם כמה אנשים שהם כשרים קצת שלמדו מכבר ספרי הַמְּחַקְּרִים, וכולם אמרו בפה מלא שהם מתחרטים מאד על זה שלמדו, והלוואי שלא היו יודעים מהם. והעידו בעצמן שראוי להתרחק מהם [מספרי החכמה והדעת] מאד-מאד בתכלית הריחוק. אשרי מי שבורח מהם ומחזק את עצמו באמונה שלמה [=בהזיות] לבד כפי מה שקיבלנו מאבותינו כמו שכלל ישראל מאמינים בלי שום חקירות של שטות והבל שלהם".

ואיך אפשר להאמין לנתן השקרן? אשר רק בפסקה הקודמת לעיל אומר שהמשׂכילים יוצאים למינות, ועתה הוא אומר שהם מתחרטים בפה מלא? וכי המינים הם בעלי תשובה? ואם היה סיכוי אמיתי למינים לשוב בתשובה חז"ל לא היו קובעים שדינם הוא: "מורידין ולא מעלין", ואף לא היו מוסיפים את "ברכת המינים" לתפילה, שעניינה הכרתת המינים ואיבוד זכרם.

עוד יש להבין, מדוע אותם האנשים שנתן העזתי מתאר לעיל, הם רק "כשרים קצת"? והלא הם "מתחרטים מאד על זה שלמדו" את ספרי המחשבה והמחקר? וברור שנתן העזתי מנסה להחדיר את ההשקפה: שכל מי שלמד אי-פעם מחשבה דבק בו רפש וטיט וטומאה לכל ימי חייו! ואפילו אם הוא יתחרט על זה מאד הוא לעולם לא יהיה כשר אלא רק "כשר קצת".

נתן העזתי מחזק את החדרת ההשקפה הזו בהבאת עדויות כביכול מאותם אנשים "כשרים קצת", אשר "העידו בעצמן שראוי להתרחק מהם מאד-מאד בתכלית הריחוק". ואיני מצליח להבין, איך הוא יכול לקבל עדות מאנשים שהם רק "כשרים קצת", דהיינו רוב מהותם היא שהם אינם כשרים, ורק במקצת ממהותם ואישיותם הם כשרים... ואין גבול לַשְׁטוּת.

זאת ועוד, ההזיה הזו שהתשובה מן העוונות אינה מועילה והאדם יסבול מטומאה דמיונית כל ימי חייו היא שקר וכזב, כי אין תריס בפני התשובה, וטהרת הדעת והמחשבה אפשרית לכל אדם אם ירצה (וגם מין יכול לשוב לפני בוראו ויתקבל, אך חכמים אסרו על החברה לקבל את תשובת המינים). נמצא, שנתן העזתי עיקם וסילף את יסודות הדת כדי להחדיר את ההשקפה שלימוד הפילוסופיה מחדיר טומאה דמיונית קבועה לנפש האדם, ואפילו אם אותו אדם ישוב בתשובה שלמה ויתחרט מאד על שלמד את ספרי הדעת, הטומאה הזו תגרום לו עד סוף ימיו להיות רק "כשר במקצת". וברור שמטרתו של הכלבי היא להפחיד את בני האדם מללמוד ומלהשְׂכיל, ומלגלות את האמת על נוכלים וכלבים רעים כמו נחמן הכלבי ונתן העזתי.

***

"ופעם אחת בראש השנה דיבר רבנו זכרונו לברכה [נחמן הכלבי שר"י] גם כן מזה מגודל האיסור ללמוד אלו הספרים המפרשים את התורה על-פי דרכי הַמְּחַקְּרִים, כגון ספרי האבן-עזרא, ובפרט הפירוש הרע שעליו, הנקרא 'מרגלית רעה', וספרי הרלב"ג שמפורסם לכל מה שכתוב בו כנגד התורה הקדושה – שחייב אדם לקרוע כששומע חס ושלום דיבור אחד מדברים אלה. וכיוצא בזה שאר ספרים ההולכים בדרך הזה, אשר כל ההקדמות שלהם לקחו מאריסטו היון ימח שמו ונימח זכרו, ושאר האפיקורסים המפורסמים שהיו קצתם קודם חכמי התלמוד וקצתם בימיהם, אשר כל כוונת בעלי המשנה והגמרא הקדושים שאסרו ללמוד ספרי חכמות יוונית היה על ספרים הללו של אלו האפיקורסים שכולם היו אז אצל היוונים".

נשים לב שנחמן הכלבי גוזר גזירה חדשה וקובע, שחייבים לקרוע כאשר שומעים אפילו "דיבור אחד" מדברי חכמה ומדע. וכמובן שאין שחר להזיה הזו, גם ביחס לדברי מינות. וברור שוב, שכל מטרתו היא להחדיר פחד וחרדה בקרב הפתאים כדי שלא ישְׂכילו ויקנו דעת וחכמה.

ביחס לדבריו בעניין אריסטו, ובכן, אריסטו לא היה כופר במציאות הבורא, אדרבה, הוא היה ממייחדי ה' יתעלה ומן המטיפים למוסר ולמידות נעלות. כמו כן, למיטב הבנתי, חלקו של אריסטו במורה הוא שולי יחסית, לעומת הרחקת הגשמות ושלילת התארים וביאור טעמי המצוות וביאור משלי הנביאים ודברי החכמים, ועוד נושאים רבים וחשובים שאינם קשורים באופן ישיר לאריסטו. והשם "אריסטו" נזכר במורה שש פעמים בלבד. ואיני יודע לאיזה ספרים חז"ל התכוונו, אך מכל מקום רבנו ברר וזיקק את האמת והנכון מספרי הפילוסופים.

קצרו של דבר, דברי נחמן הכלבי שקר וכזב, לא כל הפילוסופים היו כופרים, רובם האמינו במציאות הבורא. וכאמור, אריסטו היה ממייחדי ה', וגינה מאד את תאוות המין והגרגרנות, וגם הטיף למוסר ולמידות, ודיבר בשבח החכמה והמדע, וכידוע, קבל האמת ממי שאמרו.

***

"וכל מה שזכרו [=שהזכירו] רבותינו זיכרונם לברכה [את השם] 'אפיקורוס', כוונתם על-מי שנמשך לדרכיהם ולסברותיהם, אשר-על-כן גם שאר רשעים גמורים שיש להם כפירה כל שהוא נקרא גם-כן אפיקורוס, כי תולין הקלקלה במקולקל. כי היה פילוסוף אחד ששמו הרע היה אפיקורוס כשמו כן הוא ימח שמו וזכרו, ודעתו הרעה מפורסם בספריהם הרעים. ואיך יעלה על דעת מי שרוצה להיות יהודי לעיין בספרים כאלו הבנויים על יסודות רעים של אפיקורסים מפורסמים שמהם נמשכין כל האפיקורוסים והכופרים שבעולם".

הרמב"ם מזכיר את אפיקורס במורה (ג, יז) והוא אכן היה כופר במציאות הבורא, מה שנקרא בימינו: אתאיסט, והנה לפניכם דברי רבנו בעניינו של אפיקורס: "השקפות בני אדם בהשגחה חמש השקפות, וכולן עתיקות, כלומר: שהם השקפות שנשמעו מזמן הנביאים מאז שניתנה תורת האמת המאירה לכל המחשבים הללו. **ההשקפה הראשונה,** היא דבר מי שחשב שאין השגחה כלל בשום דבר מן הדברים בכל המציאות הזו, ושכל מה שיש בה, מן השמים ועד כל שזולתה, הכל אירע במקרה ואיך שיהיה, ואין שם כלל לא עורך ולא מנהיג ולא משגיח במאומה, וזוהי השקפת אפיקורס. [...] וכבר אמרו השקפה זו אותם שכפרו מישראל, והם האמור עליהם: 'כִּחֲשׁוּ בַּיְיָ וַיֹּאמְרוּ לֹא הוּא' [יר' ה, יב]. וכבר הוכיח אריסטו את אפסות השקפה זו, ושלא ייתכן שכל הדברים יהיו במקרה, אלא יש להם עורך ומנהיג, וכבר הזכרנו מזה מעט במה שקדם".

נמצאנו למדים, כי נחמן הכלבי משקר ומכזב ומתעתע שוב, שהרי הוא מנסה לצייר את כל הפילוסופים הקדמונים, כאילו כולם אחזו בהשקפת אפיקורס, וההיפך הוא הנכון, אפיקורס היה בודד בהשקפתו זו, ורובם המכריע של חכמי קדם סברו שיש בורא ומנהיג לעולם. ושוב מטרתו ברורה כשמש: להשחיר את פניהם של כל הפילוסופים הקדמונים ולהפוך את כולם לכופרים ולרשעים כדי להפחיד ולהבהיל את בני האדם מלעיין בספריהם או אפילו בספרי רבנו אשר ברר וניפה וזיקק את דבריהם – וכל זאת נבע מן הפחד הגדול שתתגלה נבלותו.

***

"ואי אפשר לבאר בכתב כל מה שדיבר רבנו זכרונו לברכה בעניין האיסור העצום הזה ללמוד באלו הספרים חס ושלום. ואז דיבר רבנו זכרונו לברכה עימנו, ואמר שאין ללמוד ספרים של דרושים ומוסר כי אם אותם ההולכים על-פי רבותינו זיכרונם לברכה, בגמרא ומדרשים וספרי הזוהר וספרי האר"י זכרונו לברכה, וכן כל הספרים שחיברו הצדיקים הסמובים לדורותינו שהם בנויים על יסודות הררי קודש על-פי דברי הבעל-שם-טוב זכרונו לברכה. שהם ספרי הרב הקדוש מפולנאה, וספר ליקוטי אמרים. וחישב עוד כמה ספרים כאלה שטוב ללמדם".

נתן העזתי ממשיך להפליג "בעניין האיסור העצום הזה ללמוד באלו הספרים חס ושלום", דהיינו בספר "מורה הנבוכים" הקדוש ועוד ספרים מספרים שונים, ואף מכזב שאי-אפשר

להעלות על הכתב את כל מה שנחמן הכלבי אמר בעניין "האיסור העצום הזה"... ושוב, כמובן, הוא מזהיר ומפחיד ומאיים ומבהיל, כדי שחס וחלילה תלמידיו לא יתרוממו משוחת הבהמות והסמים וישכילו ולו מעט כדי להבין שהכלב מברסלב הוא מין שדינו מורידין ולא מעלין.

בהמשך הוא מורה באלו ספרים כן יש ללמוד, ספרי אלילות ותועבה, ספרים אשר מנציחים את הבערות והטמטום והאלילות בעם-ישראל ובעולם כולו, ספרים אשר גרמו לנו גלות ארורה, ספרים אשר דינם בשריפה ובכל מין של השחתה, ספרים אשר מעכבים את כינונה של ממלכת כהנים וגוי קדוש, ומונעים את הפיכת עמֵנו לעם חכם ונבון אור ליהודה ואור לגויים.

***

"והמשכיל יבין מאליו על-פי דברים האלה מאיזה ספרים לרחק [=להתרחק], ובאיזה ספרים יתחזק ויאחז בהם. היינו אותם שהם בנויים רק על-פי הגמרא ומדרשים וספרי הזוהר הקדוש והאר"י זכרונו לברכה והבעל-שם-טוב זכרונו לברכה, אשר שיאחז בהם".

ולא צריך להיות "משכיל" כדי להבין "מאיזה ספרים לרחק [=להתרחק]", שהרי הוא אומר במפורש מה הם הספרים שאסור ללמדם. ויתרה מזאת, הוא מציג את תלמידיו כ"משכילים"! כאילו הטמטום היא מעלה, וכאילו שוחת הבערות היא פני היהדות! ושקריו הם חילול השם.

כמו כן, הוא מתעה את תלמידיו בהזיה שספרי האלילות נאמנים לספרות התלמודית, וגם זה שקר וכזב, כי הקבלה הפגאנית רוצצה במגפיים מסומרים יסודות דתיים מחשבתיים והלכתיים רבים מאד, השחיתה כליל את תורת האמת, והחדירה לתוכה אלילות מינות ותועבה. והרחבתי בעניינים אלה במאמרים לא מעטים באתר "אור הרמב"ם", והדוגמה הגדולה לכך מנחמן הכלבי היא החדרתו את המינות, שהרי הוא הורה להמונים לפנות אליו ולהתגולל על קברו.

דרך אגב, לדעת רבנו אין לקבל את כל דברי חז"ל כאמת לאמיתה, שהרי גם הם היו בני אדם וגם הם טעו ושגו, ובכל מקום שדבריהם לא נפסקו והוסכמו להלכה, אין שום מניעה לחלוק על דבריהם, לפיכך רבנו לא נמנע מלחלוק במקרים מסוימים על דברי חכמים בתלמוד בענייני מחשבה. וזו היא דרכה של תורה, שהרי חז"ל לא היו אלהים אלא בשר ודם, והם גם שגו ותעו בעניינים מסוימים, וקבל האמת ממי שאמרו. וכתבתי על כך מאמרים לא מעטים: "משלי חז"ל ומשלי הנביאים ומה שביניהם" (בסוף המאמר), "הייתכן שחז"ל היו כסילים?", "בחינת מופעֵי האסטרולוגיה בתלמוד הבבלי", "ותופשי התורה לא ידעוני (הויות אביי ורבא)", ועוד.

***

"והתלוצץ מאד [נחמן הכלבי] מטעמי המצוות שבספר 'מורה הנבוכים', ואמר: איך יעלה על הדעת לומר טעמי הבל כאלו על קרבנות וקטורת, הלא כמה תיקונים נוראים עצומים נעשים בכל העולמות למעלה-למעלה עד אין סוף על-ידי אמירת הקטורת לבד, דהיינו שאם חס ושלום כדבריהם המוטעים [בענייני הקרבנות והקטורת], מה היה מועיל אמירת הקטורת והקרבנות? ואיך יבוא אחד לומר שטות כזה על טעם הקטורת, שמגיעים עד מקום שמגיעים [דהיינו אמירת הקטורת עולה מעלה-מעלה עד לפנתיאון הדמיוני שרחש בדמיונו של הכלבי], שאפילו האמירה לבד פועל מה שפועל למעלה-למעלה, כמבואר בזוהר הקדוש ובכתבי האר"י ז"ל.

אך באמת, טעם הקטורת והקרבנות אי-אפשר להשיג כלל, רק אנו מאמינים לדברי משה רבנו עליו השלום [וכי משה רבנו ציווה לומר את הקרבנות ומעשה הקטורת כמנטרה אלילית? וכי הוא מסר לנו שאמירתם עולה מעלה-מעלה לעליונים ופועלת שם גדולות ונצורות?]. ובוודאי יש בזה טעמים נוראים שאי-אפשר להשיג בשום שכל אנושי כלל. ומעוצם גדולתם, גם אמירת פרשיות הקרבנות והקטורת מסוגל מאד, ונעשה מזה תיקונים נוראים בכל העולמות".

נחמן הכלבי התנגד לטעמיו המושׂכלים של רבנו למצוות בכלל, ולמצוות הקרבת הקרבנות והקטרת הקטורת בפרט. הוא שקע בהזיות לפיהן אמירת פרשת הקטורת פועלת בעליונים "גדולות ונצורות", כאילו יש בכוח שוכני-בתי-חומר להשפיע על העולמות העליונים על-ידי אמירת טקסטים כלחשים ומנטרות... הפיכת פסוקי התורה או טקסטים בתורה-שבעל-פה או בספרות חז"ל למנטרות "מסוגלות" שעושות "תיקונים נוראיים בכל העולמות", משמעותה הפיכת תורת משה **לסגולה פגאנית,** וכבר הרחבתי בזה במאמר: "תורה מגנא ומצלא: התורה מגינה ומצילה?", וכל העושה-כן הוא מן המנחשים והחוברים והכופרים בתורה, וכל המפיץ את ההזיות הללו המשחיתות את תורתנו, הוא מין ואפיקורוס שדינו מורידין ולא מעלין.

ההזיה הזו לפיה יש בכוחם של מכשפי האופל למיניהם להשפיע על העליונים ולהוריד מהם שפע (בקיום מצוות או סגולות פגאניות), הינה אחת מאבני היסוד של תורת הקבלה הפגאנית, ולא לחינם הם הפכו את האלוהות לכלי להפקת טובות הנאה, שהרי אם יש בכוחם של מכשפי האופל למיניהם להשפיע, באמצעות כוחותיהם הטמירים והנסתרים על הקב"ה או להבדיל על ישויות פגאניות עליונות, ויש בכוחם להוריד מהן שפע לבני האדם – הרי שיש למקובלי האופל הללו כוחות להיטיב ואף להרע לבני-האדם, ומסקנת המינות ההכרחית שנובעת מכך היא: שחובה להעריץ אותם ולעבוד אותם ולהתייראּ מפניהם ולרומם ולהיטיב ולממן אותם.

זאת ועוד, ההשקפה שניתן להשפיע על הקב"ה: לפעול פעולות אשר מעוררות אותו לפעול או גורמות לשינויים באמיתת עצמותו (שהרי אמירת פרשת הקרבנות וסממני הקטורת פועלת פעולות 'תיקונים נוראים עצומים נעשים בכל העולמות למעלה-למעלה עד אין סוף'), הינה עבודה-זרה, וכבר הרחבתי בעניין זה במאמר: "לעורר רחמי שמים?". ולפי דעתי אסור באיסור חמור לומר את פרשת סממני הקטורת כחלק מן התפילה בבית-הכנסת, מפני שיש בה הודאה בספר-האופל, דהיינו הודאה במינות ובאלילות ובעבודה-זרה והחדרת השקפה רעה מאד, כאילו אמירת טקסטים, ואפילו טקסטים מתוך ספרות חז"ל, יש בכוחם לעורר את הקב"ה.

וכבר לעג אליהו הנביא לנביאי הבעל שאחזו בהשקפה אלילית דומה: כאילו יש בכוח האדם לעורר את האלילים הדמיוניים, באמרו להם: "וַיְהִי בַצָּהֳרַיִם וַיְהַתֵּל בָּהֶם אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר קִרְאוּ בְקוֹל גָּדוֹל כִּי אֱלֹהִים הוּא כִּי שִׂיחַ וְכִי שִׂיג לוֹ וְכִי דֶרֶךְ לוֹ אוּלַי יָשֵׁן הוּא וְיִקָץ" (מ"א יח, כז).

אגב, על גדולתה הדמיונית של אמירת פרשת הקטורת יש לשאול: אם אמירתה בתפילה היא עניין כל-כך נעלה, מדוע סגולה זו לא נזכרה בספרות חז"ל? ומדוע בכל הסידורים הקדמונים עניין זה כלל לא מופיע? האין זו תורה חדשה אשר מתמקדת באמירת לחשי-מנטרות שעושות "גדולות ונצורות" במקום לעבוד על המידות האנושיות ולשכלל את החכמה והדעת?

ואצרף כאן כמה קטעים מדברי רבנו במורה בעניין טעמי הקרבנות והקטרת הקטורת, שש הפְּסקות לקמן הן מהמורה (ג, לב) והפסקה השביעית והאחרונה מהמורה (ג, מה):

"לא ייתכן כפי טבע האדם שיעזוב כל מה שהורגל לו בבת אחת. וכאשר שלח ה' את משה רבנו לעשותנו ממלכת כוהנים וגוי קדוש בידיעתו יתעלה [...] ושנתייחד לעבודתו [...] והיה הנוהג המפורסם בעולם כולו [...] הקרבת מיני בעלי החיים באותן ההיכלות שמעמידים בהן הצורות, וההשתחוויה להן, והנחת הקטורת לפניהם. [...] לפיכך לא חייבה חוכמתו יתעלה [...] שיצווה אותנו בעזיבת כל מיני העבודות הללו [הקרבנות וכיו"ב] ולהזניחם ולבטלם, לפי שזה היה אז מה שלא ייתכן לקבלו לפי טבע האדם, שהוא נינוח תמיד במורגל.

והיה נעשה זה אז [כלומר, אם ה' היה מצווה לעזוב את כל סוגי העבודות הידועות, היה זה] כמו אילו בא נביא בזמנים הללו, וקורא לעבודת ה', ואומר: הנה ה' ציווה אתכם שלא תתפללו לו ולא תצומו ולא תשוועו לפניו בעת צרה, אלא תהיה עבודתכם מחשבה בלי מעשה כלל [רמז לרוממות עבודתו יתעלה שהיא במחשבה בלבד, ולקשר האמיתי שבין האדם לבוראו].

ולפיכך הניח [=הותיר] יתעלה אותן מיני העבודות, והעבירן מהיותן לנבראים ולדברים דמיוניים שאין להם אמיתות, לשמו יתעלה, וציוונו לעשותן לו יתעלה. לפיכך ציוונו לבנות היכל לו [...] ושיהא המזבח לשמו [...] ושיהא הקורבן לו [...] וההשתחוויה לו, והקטורת לפניו, והזהיר מלעשות דבר מן המעשים הללו לזולתו [...] והושָׂג בניהול האלהי הזה שנמחָה זכר עבודה-זרה, ונתבסס היסוד הגדול האמיתי בדעתנו, והוא מציאות ה' ואחדותו, ולא נרתעו הנפשות ולא הרגישו זרות בביטול העבודות אשר הורגלו בהן ושלא נודעה שם עבודה זולתן.

ויודע אני כי נפשך תירתע מן העניין הזה בהחלט במחשבה ראשונה [...] ותשאלני [...]: היאך באו ציוויים ואזהרות ומעשים גדולים מדוקדקים מאוד ובזמנים קבועים, והם כולם אינם מטרה לעצמם אלא מחמת דבר אחר [=להכיר באלהותו] וכאילו שזו תחבולה יעצה ה' עלינו כדי שישיג את מטרתו הראשונה [=להכיר באלהותו], ומה מונע ממנו יתעלה לצוותנו במטרתו הראשונה, וייתן בנו יכולת לקבל את הדבר, ולא היה צורך לכל אלה אשר אתה חושב שהם על דרך המטרה השנייה [כלומר, שעשייתן אינה מטרה אלא אמצעי להכרה באלהותו של ה' יתעלה].

ושמע תשובתך אשר תסיר מלבך את החולי הזה, ותיגָּלה לך אמיתת מה שהעירותיך עליו. והוא, שכבר נאמר בלשון התורה כיוצא בשאלה זו בדיוק, והוא אמרו: 'וְלֹא נָחָם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא, כִּי אָמַר אֱלֹהִים פֶּן יִנָּחֵם הָעָם בִּרְאֹתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרָיְמָה. וַיַּסֵּב אֱלֹהִים אֶת הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף' [שמ' יג, יז–יח]. והנה, כמו שהסב ה' אותם מן הדרך הישרה שהיא הייתה [האמצעי להשיג את] המטרה הראשונה [ארץ-ישראל], מחמת חשש מה שאין יכולת לגופותיהם עליו כפי הטבע, לדרך אחרת, כדי שתתקיים המטרה הראשונה, כך ציווה ה' מצוות אלו אשר הזכרנו [הקרבת הקרבנות והקטרת הקטורת וכו'], מחמת חשש מה שאין יכולת לנפש לקבלו כפי הטבע [כלומר, הטבע האנושי, לאחר שהורגל בעבודות פולחן, עלול להתנגד לעבוד את ה' יתעלה באופנים אחרים, מפני שהוא הורגל לעבוד באופני פולחן מסוימים], כדי שתושג המטרה הראשונה, והיא השׂגתו יתעלה ועזיבת עבודה-זרה.

כי כשם שאין בטבע האדם שיגדל בשעבוד העבדות בחומר ובלבנים וכדומה להם, וישטוף ידיו לשעתו מלבלוכם, ויילחם עם ילידי הענק מיד – כך אין בטבעו שיגדל על מינים רבים מאד מן העבודות [הזרות] ומעשים רגילים שכבר נינוחו בהן הנפשות עד שנעשו כמושׂכל ראשון, ויעזוב את כולן בבת אחת. וכמו שניהלם ה' בעיכובם במדבר עד שנתאמצו נפשותיהם, כפי שכבר ידוע כי המדבריות ופראות הגוף מביאים אומץ, והיפך זה מביא מורך, וגם נולד עַם שלא הורגל לכניעה ולעבדות [...] – כך באה הקבוצה הזו מן המצוות בניהול אלוהי כדי שיישארו עִם סוג המעשים הרגילים [הפולחנים שהכירו], כדי שתתבסס הדעה שהיא המטרה הראשונה".

"וכיוון שהמקום המקודש נשחטין בו זבחים רבים בכל יום [...] אין ספק שאילו הניחוהו [כך] [...] היה ריחו כריח בתי המטבחיים, ולפיכך ציווה בו בהקטרת הקטורת פעמיים בכל יום: בבוקר ובין הערביים, כדי לבשֵּׂם ריחו וריח בגדי כל העובדים שם, וכבר ידעת אמרם: 'מיריחו היו מריחין ריח הקטורת' [תמיד ג, ח], וגם זה ממה שמקיים יראת המקדש. אבל אילו לא היה לו ריח טוב, כל-שבן אילו היה ההיפך, הייתה ההרגשה היפך הרוממות, כי הנפשות נינוחות מאוד לריחות הבשמים ונמשכות אליהן, וְקָצוֹת מן הריחות הרעים ומתרחקות מהם".

***

"וכן טעמי כל המצוות הקדושים גבוהים ונשׂגבים מאד ונעלמים מעֵין-כל-חי, כמו שכתוב: 'וְנֶעֱלָמָה מֵעֵינֵי כָּל חָי' וכו' [איוב כח, כא], וכמו שכתוב: 'פְּלָאוֹת עֵדְוֹתֶיךָ' [תה' קיט, קכט]".

נחמן הכלבי סבור שאי-אפשר להבין את טעמי המצוות, ועלינו לקיימן באופן עיוור מבלי להבין ואפילו מבלי לנסות ולהבין מדוע נצטווינו במצוה זו או אחרת. כל ניסיון להבין מדוע נצטווינו כך-או-כך הוא לפי נחמן הכלבי בגדר של כפירה ואפיקורוסות. וכמובן שגם דבריו אלה הם טמטום שאין לו תחתית, כי אם הקב"ה היה חפץ שנהיה מטומטמים ונגשש באפילה כרשעים אשר נכשלים ונחבלים, הוא לא היה מורה לנו ללמוד תורה ולהשׂכיל ולא היה מחייב אותנו להכיר ולידע את מי-שאמר-והיה-העולם בדיבר הראשון, וחז"ל לא היו קובעים להתפלל אל ה' שיחון אותנו דעה ובינה והשכל, ועוד בברכה הראשונה ממקבץ הבקשות שבתפילה! ולשם הבנת עניין זה היטב, אצרף פרק מן המאמר: "מלחמתו של הרמב"ם בגדולי האסלה (חלק ד)":

לדעת רבנו, כל מצוות התורה נובעות ממקור חכמה ויש להן תבלית ומטרה, וכך רבנו כותב בספרו מורה-הנבוכים (ג, כו; ג, לא):

"כל ציווי ואזהרה מהן [=ממצוות התורה] תוצאת חכמה, והמטרה בו [=בציווי או באזהרה] תכלית מסוימת, **ו[לכן] כל המצוות כולן יש להן טעם, ובגלל תועלת מסוימת ציווה בהן.** [...] ולשון הכתוב בכך ברור: 'חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִם' [דב' ד, ח], 'מִשְׁפְּטֵי יְיָ אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו' [תה' יט, י] [...] ואשר ראוי שיסבור בעניין זה כל מי שדעתו שלמה הוא מה שאבאר, והוא, **שכלל המצוות יש להן טעם בהחלט, ובגלל תועלת מסוימת ציווה בהן**".

"וכל המטרה [במצוות] היא תועלתנו [...] ממה שנאמר: 'לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחַיּוֹתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה' [דב' ו, כד], ואמר: 'אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֵת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עַם חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה' [שם ד, ו], הרי ביאר כי אפילו החוקים, כולם מורים אצל כל העמים שהם בחכמה ותבונה.

ואם היה ציווי שאין לדעת לו סיבה ואינו מביא תועלת ואינו דוחה נזק, מדוע ייאמר על הסוברו או העושהו שהוא חכם ונבון ורם מעלה, ויהיה זה מופלא בעמים? אלא, הדבר כפי שאמרנו בלי ספק, והוא, **שכל מצוה מאלו ה-613 מצוות היא או למתן השקפה נכונה או לסילוק השקפה רעה, או למתן חוק צדק או לסילוק עוול, או להדריך במידה נעלה או להזהיר ממידה רעה**".

אולם, רוב "חכמי ישראל" סברו שהמצוות ניתנו כגזירות שרירותיות ללא תכלית, ורבנו במורה (ג, נא) קידש מלחמה כנגד השקפה רעה זו: "וכן כל זמן שאתה עושה מצוה, [אם] אתה עושה אותה באיבריך כמי שחופר גומה בקרקע או חוטב עצים מן היער מבלי להתבונן בעניין אותו המעשה, ולא ממי בא [מי הוא אל-אמת אשר ציווה בו] ולא מה תכליתו [מה הטעם שנצטווינו בו] – אל תחשוב שהגעת אל התכלית, אלא תהיה אז קרוב למי שנאמר בהם: 'קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם וְרָחוֹק מִכִּלְיוֹתֵיהֶם' [יר' יב, ב]". כלומר, רק לאחר הנחת היסודות המחשבתיים יש מקום ללמוד הלכות ודינים, וכל מי שיישֹא וייתן בהלכות התורה ללא שהוּנחו בדעתו יסודותיה רחוק מאד מהאמת. ואל יהא קל בעיניכם עוון זה שמתאר ירמיה, כי בפסוק שלפניו הפושעים הללו נזכרים כרשעים ובוגדים, ובפסוק שלאחריו מתואר עונשם החמור המתאים לעוונם: "מַדּוּעַ דֶּרֶךְ רְשָׁעִים צָלֵחָה שָׁלוּ כָּל בֹּגְדֵי בָגֶד? נְטַעְתָּם גַּם שֹׁרָשׁוּ יֵלְכוּ גַּם עָשׂוּ פֶּרִי [ריבוים והצלחתם אינם מעידים על יושרם וטוהר מעשיהם] קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם וְרָחוֹק מִכִּלְיוֹתֵיהֶם. וְאַתָּה יְיָ יְדַעְתָּנִי תִּרְאֵנִי וּבָחַנְתָּ לִבִּי אִתָּךְ **הַתִּזֵּם כְּצֹאן לְטִבְחָה וְהַקְדִּשֵׁם לְיוֹם הֲרֵגָה**". ועם-ישראל כבר מבין היטב את משמעות הפסוקים הללו, ובמיוחד לאחר השואה הנוראה.

רבנו לא מסתפק בביקורת שראינו לעיל, והוא מנתח בהרחבה את סכלות השקפתם והחולי ששיבש את נפשם של אותם "חכמי ישראל" ההוזים, וכֹה דברי רבנו במורה (ג, לא):

"יש בבני אדם אנשים שקשה בעיניהם מתן טעם למצוה מן המצוות, ויותר חביב עליהם שאין להשׂכיל לציווי ולאזהרה עניין כלל. ואשר הביא אותם לידי כך הוא **חולִי שמצאוהו בנפשם** ואינם יכולים לבטא אותו ואינם מצליחים להסבירו. והוא, שהם חושבים כי אילו היו המצוות הללו מועילות במציאות הזו ומשום כך וכך נצטווינו בהן, הרי כאילו באו ממחשבה ומרעיון בעל דעה, אבל אם היה דבר שאין להשׂכיל לו עניין כלל ואינו מביא לתועלת הרי הוא בלי ספק מאת ה', שהרי אין בינת אדם מביאה לידי דבר מזה. **וכאילו [אצל] אלה חלושי הדעת, האדם בעיניהם יותר שלם מעושהו,** כי האדם הוא אשר יאמר ויעשה מה שמביא לתכלית מסוימת, והאלוה אינו עושה כן, אלא יצווה אותנו לעשות מה שלא תועילנו, ויזהירנו מלעשות מה שלא תזיקנו עשייתו, יתעלה ויתרומם. אלא הדבר הוא בהיפך זה, וכל המטרה היא תועלתנו".

עד כאן מן המאמר. ועתה לפסוקים שהכלבי מצטט: הפסוק מאיוב אינו עוסק בחכמה סתם, אלא בחכמה מיוחדת אשר נוגעת להבנת ענייני ההשגחה העמוקים, ובמיוחד בעניין צדיק ורע לו רשע וטוב לו, שעליו ועל ההשקפות השונות בהשגחה סובב כל ספר איוב. ובעניין הפסוק מספר תהלים, ובכן, בפסוק שלאחריו נאמר כך: "פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר מֵבִין פְּתָיִים", כלומר, עדוֹתיו של הקב"ה אינן בגדר נפלאות אשר נסתרות מבני אדם, אלא, מצוותיו וחוקיו ניתנו לאדם הישר והנבון להבינם בשכלו ולהתפעל מנפלאותיהם דהיינו מאיזונם, משכלולם ומשלמותם.

ויש פסוקים רבים אשר מהללים את החכמה והדעת בתורה בנביאים ובכתובים, ובעיקר בספר משלי, ואצרף כמה מהם: "וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִוא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֵת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עַם חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה" (דב' ד, ו); "כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יְיָ עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ כִּי בְאֵלֶּה חָפַצְתִּי נְאֻם יְיָ" (יר' ט, כג); "מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב" (תה' לו, יא); "כִּי תָבוֹא חָכְמָה בְלִבֶּךָ וְדַעַת לְנַפְשְׁךָ יִנְעָם" (מש' ב, יד); "וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם" (מש' ג, ד); "רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל קִנְיָנְךָ קְנֵה בִינָה" (מש' ד, ז), ועוד רבים מאד.

ועל נחמן הכלבי ונתן העזתי ודומיהם שבבל דור ודור יש לצטט את הפסוק:

"הֲלַיְיָ תִּגְמְלוּ זֹאת עַם נָבָל וְלֹא חָכָם הֲלוֹא הוּא אָבִיךָ קָנֶךָ הוּא עָשְׂךָ וַיְכֹנְנֶךָ" (דב' לב, ו).

***

"גם שמעתי מפיו הקדוש [של נחמן הכלבי הנגעל והארור שר"י] שכשעוסקים בספרים אלו הוא כמו מי שהולך במדבר שמם שאין לו עם מי לפגוע, כך כשנכנסין בספרים אלו הנ"ל אין מוצאין בהם דבר קדושה, והוא כמו הולך במדבר שמם שאין מוצאין עם מי לפגוע".

ובכן, לקבוע שאין בכל הספר "מורה הנבוכים" שום דבר חכמה ושום דבר קדושה, זה באמת טמטום שגם המינים הגרועים ביותר לא יהינו להסכים לו ולטעון כמותו. וברור שמי ששולל את המורה באופן כל-כך גורף פשוט **מ-פ-ח-ד** שנבלותו וסכלותו יתגלו לאורו הבוהק של המורה, אשר מאיר את השכל בדעה בבינה ובהשכל וחושף את תכסיסי ונכלולי המינים למיניהם.

***

"וזה שהוא זכרונו לברכה בעצמו [נחמן הכלבי שר"י] היה מעיין לפעמים באלו הספרים, הוא בחינת סוד שהלכו ישראל במדבר שהוא מקום הסטרא אחרא. ואיתא בזוהר הקדוש שבשביל זה הלכו ישראל במדבר, כי הם דרכו על הסטרא אחרא בהליכתם שם. ובכוונה זו הוא מעיין בהם בספרים אלו שהם בחינת מדבר, והבן. אבל לנו הוא איסור גדול מאד להביט בספרים של חקירות הנ"ל. גם עיין בהתורה 'בא אל פרעה' (בסימן סד בליקוטי מוהר"ן) שמבואר שם גודל האיסור לכנוס בחקירות, כי נמשכין מחלל הפנוי וכו', ושם מבואר שהצדיק הגדול מאד צריך דייקא לעיין בהם כדי להעלות משם הנשמות שנפלו לשם, עיין שם".

וכל ההזיה הזו שחוזרת על עצמה שוב ושוב בקבלה הארורה שיוחסה לבר-יוחי, לפיה יש דברים שהם "בחינה" של דברים אחרים, היא פשוט גיבוב מלים שאין לו שום משמעות אמיתית, כרטא ברטא. ברם, ההשקפה שנחמן הכלבי מחדיר כאן לפיה עם-ישראל תעו במדבר ארבעים שנה "כי הם דרכו על הסטרא אחרא", איננה רק טמטום שמעורר גיחוך, אלא היא גם נוגעת לכפירה בדרכי ההשגחה! שהרי עם-ישראל לא תעו במדבר ארבעים שנה כדי לדרוך על סטרא כרטא, אלא בשל עונשם שלא להיכנס לארץ-ישראל, כלומר הם לא קיימו שום מצוה ולא זכו בשום מעלה בתעייתם במדבר, אלא פשוט ספגו את עונשם ותו לא – והיה עליהם למות מיד לאחר עוון המרגלים, אלמלא משה רבנו שהביא לדחיית עונשם: "אֲנִי יְיָ דִּבַּרְתִּי אִם לֹא זֹאת אֶעֱשֶׂה לְכָל הָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת הַנּוֹעָדִים עָלַי בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ וְשָׁם יָמֻתוּ" (במ' יד, לה).

עוד אומר לעיל העזתי על הכלבי: "ובכוונה זו [דהיינו לדרוך על הסטרא כרטא] הוא [הכלבי] מעיין בהם בספרים אלו שהם בחינת מדבר, והבן". ואיני מבין, מה הוא חשב לעצמו? שהוא דורך על הסטרא כרטא כאשר הוא מעיין במורה? ובאמת ראוי הוא הכלבי לדימוי של הַתְּעִיָּה הזו במדבר: "אִם יִרְאֶה אִישׁ בָּאֳנָשִׁים הָאֵלֶּה הַדּוֹר הָרָע הַזֶּה אֵת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה" וכו' (דב' א, לה), והתעיה במדבר אף קשורה בקשר ישיר עם שנאת ארץ-ישראל ואהבת הגלות הארורה, ועד היום הכלבי מכשיל רבים להפנות עורף לארץ-ישראל ולצאת לקברו לעבוד עבודה-זרה.

עוד הוא אומר לעיל: "ושם מבואר שהצדיק הגדול מאד צריך דייקא לעיין בהם כדי להעלות משם הנשמות שנפלו לשם". ומהי הַשׁוֹטוּת הזאת?! "להעלות את הנשמות שנפלו לשם"? ונראה שכוונתו היא לכך שהעיון שלו במורה מעלה את הנשמות של בני האדם שמתו והיו לומדים את המורה בחייהם, או שבעיונו במורה ובדריכתו על הסטרא כרטא הוא משפיע באופן מאגי על לומדי המורה החיים לעזוב את לימוד הדעת והחכמה ולסטות אחרי הקבלה הפגאנית, ואין גבול לסכלות ולטמטום ולבחילה שהוא מעורר, ורק כסיל מסומם יקבל את הזיותיו.

"צֹאן אֹבְדוֹת הָיוּ עַמִּי **רֹעֵיהֶם הִתְעוּם** הָרִים שׁוֹבְבוּם מֵהַר אֶל גִּבְעָה הָלָכוּ שָׁכְחוּ רִבְצָם" (יר' נ). "וְיָמִים רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל לְלֹא אֱלֹהֵי אֱמֶת וּלְלֹא כֹּהֵן מוֹרֶה וּלְלֹא תוֹרָה" (דה"ב טו, ג).

***

עד כאן ניתוח דברי המאוס הכלבי, ואסיים מאמר זה **בשאלה שנשאלתי בעניין זה:** האם עצם העובדה שהאדם ניגש ללמוד על מציאות ה', כלומר שהוא לומד ב"מורה הנבוכים" על הוכחות שה' קיים (שלפי הבנתי רבנו עוסק בכך בחלק השני), זה לא דבר שעלול לעורר בקרבו קושיות וספקות באמונה חס וחלילה? ובמלים אחרות, עד היום אדם עבד את ה' בתמימות, והוא יודע בדעתו [=לא בדעתו, שהרי לא הוכח לו, אלא רק במסורת שטחית] שה' קיים וברא את העולם, אז למה להכניס פתאום כל מיני בירורים והוכחות, שעלולים אולי לגרום לתוצאה ההפוכה?

להלן תשובתי:

יש שני סוגים של ידיעת ה': **א)** אמונה במסורת; **ב)** וידיעה מקיפה ומעמיקה. אמונה במסורת ניתנת בדרך כלל לילדים הרכים מאד, כאשר אנחנו מחנכים אותם להשקפה שיש אלהים. ברם, ככל שהאדם גדל עליו ללמוד ולהשכיל לידע את בוראו, ואסור לו להסתפק במסורת "שיש אלהים", כי אמונה שטחית וחלושה שכזו רעועה מאד, והיא לא תעמוד לו בעתים הקשים ולא תשמור על רוחו ונפשו לעמוד בגלי החיים ובמשברים הפוקדים את האדם. ובבוא עת צרה וצוקה הוא יתפרק לרסיסים ורגשותיו ויצרו יהלמו בו ויהממו אותו, עד אפילו כדי כיליונו. לעומתו, האדם אשר שכלל את שכלו ומחשבתו, ולמד והכיר את בוראו, יידע להתמודד עם גלי החיים, כי הוא יבין בשכלו את עומק צידוק הדין, ושכל מעשי הקב"ה לטובה ולטובתו, ושאין הקב"ה פועל עוול ועוולה, כל זאת לא רק במסורת אלא גם בראיות שכליות ומחשבתיות.

ובמלים אחרות, שכלו החזק ודעתו האיתנה יעמדו לו, והוא יעבור את כל הגלים והמשברים הקשים והמסוכנים שלם בגופו ובנפשו, כמו רבי מאיר אשר מתו שני ילדיו בשבת ואשתו החכמה ברוריה לא אמרה לו עד מוצאי שבת, ורק אז אמרה לו: הקב"ה נטל את הפיקדון, וקיבלו

עליהם את הדין. או כמו רבי יוחנן אשר אמר: דין גרמא דעשיראה ביר, ועוד חכמים אשר הצליחו להתרומם למעלה הנשׂגבה שבה מודים על הרעה בשלוות הנפש כשם שמודים על הטובה.

כמו כן, האדם אשר יודע את ה' **בדעתו** לא ניתן להזיזו מידיעתו, כי אמת אשר מצטיירת בדעת האדם ומוכחת בהוכחות ובראיות ברורות ויציבות, לא ניתן להסירה. לעומת זאת, אמונה במסורת קל לערערה, כי די שיבוא אדם בעל השפעה רגשית גדולה על האדם, ויאמר לו ההיפך ממה שאמר לו האדם הראשון שהשפיע על נפשו, כדי לערער את אמונתו – שהרי האמונה מבוססת על אמירת האומֵר ועל השפעתו הרגשית על מי שהוא אומר לו את ההשקפה. לפיכך, מי שיודע את ה' לא ניתן להסיטו לדרך העקומה, כי נתבררה לו האמת בשכל, וכדי להזיזו יש רק דרך אחת: להסביר לו בשכל ובראיות הגיוניות ונכונות שהוא טועה, וזאת לא יעלה על הדעת, כי לא ניתן להתנגד לתורה ולחוקיה בדרכי ההיגיון והשכל הישר, כי חוקיה ופיקודיה ישרים ונאמנים. אולם, מי שיודע את ה' רק בדרך של אמונה שטחית, ניתן בקלות להסיטו לדרכי חתחתים, כמו שהסיטו המקובלים ושאר נביאי השקר את עם-ישראל לדרכי ההבל.

ומסיבה זאת רבים מיהודי-תימן יצאו מהדת כאשר הם עלו לארץ, כי האמונה של רובם הייתה מבוססת על מסורת ולא על ידיעה, ולכן, כאשר הם ראו את העולם החופשי והמתירני, הם לא עמדו בניסיון ויצאו מן הדת. אך אם הם היו הולכים בדרך האמת של רבנו, ויודעים את ה' בדרך של ידיעה, רק מעטים בודדים היו יוצאים מן הדת, ורובם היו עומדים איתן כנגד כל הגלים והמשברים, ואף לא היו מניחים לממסד האירופי לרמות אותם ולנצל אותם ולשעבד אותם.

"וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ וְאַחֲרֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתָם אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֹתָם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת כָּהֶם [...] וַיִּקְסְמוּ קְסָמִים וַיְנַחֵשׁוּ וַיִּתְמַכְּרוּ לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ לְהַכְעִיסוֹ" (מ"ב יז, טו–יז). "אֲשֶׁר חָטְאוּ וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס אֶת יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלֵיהֶם" (מ"א טז, יג).

זאת ועוד, אדם שיודע רק בדרך של אמונה, לא יידע מה להשיב לאפיקורוס, ובאשר הוא ישמע דברי כפירה הוא לא יידע להתמודד עמם, וכך הוא יכניס לעצמו ספקות ותהיות, עד ליציאה מן הדת (ואפילו שהוא עדיין לובש שטריימל וקפוטה וכו', הוא למעשה פושע מתועב בחדרי חדרים ורודף אחר כל התאוות הבזויות הבהמיות והחייתיות). אך אדם שלמד והשׂכיל ויודע את ה' ככל יכולתו, לא יירתע ולא ייבהל, ויקדש את שם ה' יתעלה, וישיב לאפיקורוס בראוי לו, כמו שנאמר בהגדה של פסח: אף אתה הקהה את שיניו, ואמור לו: "אילו היה שם לא היה נגאל".

"וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךְ זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי. אֲשֶׁר הֶחֱזַקְתִּיךְ מִקְצוֹת הָאָרֶץ וּמֵאֲצִילֶיהָ קְרָאתִיךְ וָאֹמַר לְךָ עַבְדִּי אַתָּה בְּחַרְתִּיךָ וְלֹא מְאַסְתִּיךָ. אַל תִּירָא כִּי עִמְּךָ אָנִי אַל תִּשְׁתָּע כִּי אֲנִי אֱלֹהֶיךָ אִמַּצְתִּיךָ אַף עֲזַרְתִּיךָ אַף תְּמַכְתִּיךָ בִּימִין צִדְקִי. הֵן יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ כֹּל הַנֶּחֱרִים בָּךְ יִהְיוּ כְאַיִן וְיֹאבְדוּ אַנְשֵׁי רִיבֶךָ. תְּבַקְשֵׁם וְלֹא תִמְצָאֵם אַנְשֵׁי מַצֻּתֶךָ יִהְיוּ כְאַיִן וּכְאֶפֶס אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֶּךָ. כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ מַחֲזִיק יְמִינְךָ הָאֹמֵר לְךָ אַל תִּירָא אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ" (ישעיה מא, ח–יב).

ואחתום בתפילה לה' יתעלה שיעקור ויבער ויכלה ויאבֵּד וישמיד את כל המינים הארורים: "למשומדים אל תהי תקוה, **כל המינים כרגע יאבדו,** ומלכות זדון תעקור ותשבור מהרה בימינו. ברוך אתה ה' שובר אויבים ומכניע זדים" (ברכת המינים שתקנו חז"ל לפי נוסח רבנו).

היום – אם בקולו של מנדל תשמעו!

בסרטון המצורף רואים את אחד מחסידיו של מנדל הטמבל מדבר אתו בהתלהבות על ביאת גואל צדק. מנדל הטמבל כנראה נעלב מכך שבלי לשים לב, אותו חסיד רומז לכך ש"גואל צדק" עדיין לא הגיע, ומנדל הטמבל כנראה ראה בכך ערעור על ההזיה שהוא ניסה להחדיר באופן אגרסיבי מאד, לפיה הוא-הוא "גואל הצדק". לפיכך, מנדל שואל את אותו חסיד בתרעומת שהוא מנסה להסתיר במאמץ רב: "אבל היכן הוא גואל צדק? מתי הוא יבוא?", כלומר למה אתה מייחל לביאת "גואל צדק"? אתה לא שם לב שהוא עומד כאן לפניך? ואז אותו חסיד עונה למנדל תשובה שעוד יותר פגעה בגאוותו, החסיד משיב לשאלתו של מנדל "מתי הוא יבוא?", כך: "הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ" (תה' צה, ז; youtube.com/shorts/uDAp_pyyv_M).

מנדל רותח, החסיד הטיפש הזה לא מבין שהמשיח כבר בא?! הוא עומד לפניו והוא לא מזהה אותו! נדמה לו לאותו חסיד טיפש שהמשיח עדיין לא הגיע! מנדל משתגע, איך החסיד הטיפש הזה לא רואה שהוא עומד לפני המשיח?! כעסו של מנדל, שאותו הוא מסתיר בכל כוחו מתפרץ החוצה בכפירה פרועה קמי שמיא, כאשר מנדל משיב לאותו חסיד טיפש כך: "למה לכם להוסיף תנאי?", כלומר למה לך לתלות את ביאת המשיח בשמיעה לקולו של הקב"ה? והלא המשיח כבר כאן והוא עומד לפניך! איך אתה חסיד טיפש לא רואה ולא מבין שאני המשיח?!

והוא מוסיף: "כשהקב"ה מציב תנאים אלו ענייניו של הקב"ה, יהודי אינו צריך להציב תנאים, יהי רצון שיהיה היום ממש". כלומר, מנדל כל-כך רוצה להיות המשיח עד שהוא גוער בחסיד הטיפש וקובע שביאת המשיח איננה תלויה בשיבת עם-ישראל לה' אלהיו, זה יכול להיות "היום ממש" אפילו בלא שיבת עם-ישראל לאלהיו! בקיצור, מנדל מחליף את דבר ה': "הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ", ל"היום אם בקולו של **מנדל** תשמעו", אם רק תשמעו בקולו הנסתר של מנדל אשר כל-כך משתוקק להיות משיח כדי שתעבדוהו ותעריצוהו יותר מה'-אלהים-אמת.

יתר-על-כן, הקב"ה הוא זה שהִתנה את התנאי האמור: בתורה-שבכתב ובתורה-שבעל-פה, ולפיו עמֵנו יזכה למלכות איתנה ולשלום בכל סביבותינו, אך ורק אם נלך בדרך ה'. לא אנחנו הם אלה שהִתנו את התנאי הזה ומחובתנו לזכור את התנאי הזה תמיד. מי שמתעלם מן התנאי הזה ודורש שמלכות ישראל תשוב למקומה ללא שיבת עם-ישראל לדרך ה', למעשה מתריס קמי שמיא וכופר בתורה ובדבר ה' בה. דבריו של מנדל בעניין זה הינם כמעשה המעפילים לאחר חטא המרגלים, שהתעקשו לעלות ולהילחם כנגד יושבי הארץ, ובסופו של דבר ניגפו. דהיינו הם ביקשו לזכות לכל הטובה שה' הבטיח לנו ללא הישמעות לציווי ה' המפורש.

ואחתום בפסק רבנו בפירושו לאבות (א, ו): "וכן אם היה רשע ונתפרסמו מעשיו, וראינו שעשה מעשה שכל צדדיו מראים שהוא טוב ויש בו צד אפשרות רחוק מאד לרע, צריך להיזהר ממנו ולא להאמין בו טוב, כיוון שיש בו אפשרות לרע אמר: 'כִּי יְחַנֵּן קוֹלוֹ אַל תַּאֲמֶן בּוֹ כִּי שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת בְּלִבּוֹ' [משׁ' כו]" – כל-שכן כשעשה מעשה **שכל צדדיו מראים שהוא רע מאד,** וכמעשהו של מנדל, שעשה כמעשה המעפילים וכפר בדבר ה' כדי שהשוטים יקבלוהו עליהם כאלוה.

שער רביעי:

חכמי יועצי

אשכנז ועבדיהם

הנרצעים

האם פירוש רש"י–שר"י גרוע מספר האופל?

בספר האופל ישנם תיאורי שיתוף, הגשמה, אלילות, סכלות וזימה מתועבים מאד, ולא סתם תיאורים, אלא תיאורים נגעלים, בוטים, גסים, מפורשים ומפורטים, ולא ברמז או בקיצור דברים, אלא באריכות רבה תוך חזרה שוב ושוב על מוטיבים מובהקים שנוגעים נגיעה ישירה ורחבה בעבודה-זרה. לעומתו, פירוש רש"י הינו לכאורה פחות חמור בהרבה, שהרי תיאורי השיתוף, ההגשמה, האלילות, הסכלות והזימה אשר מופיעים בו, פחות בוטים וגסים מאשר אלה שמופיעים בספר-האופל, והם אף מובאים בקיצור יחסית ולעתים ברמזים עבים בלבד.

אולם, אף-על-פי-כן, לדעתי פירוש רש"י-שר"י חמור מספר-האופל, והנזק שהוא גרם וגורם לעם-ישראל גדול אלף מונים מאשר ספר-האופל הפגאני, ואוכיח את קביעתי בעשר סיבות:

הסיבה הראשונה – ציר הפרשנות הטמאה

הסיבה המרכזית לכך שפירוש רש"י גרוע מספר-האופל היא, שספר-האופל הפגאני הוא ספר שכמעט ולא נלמד! כלומר, בודדים הפתאים אשר גורסים אותו בימינו מבלי להבין, ועוד יותר בודדים הם הכסילים אשר "לומדים" אותו בימינו מתוך ניסיון להבין את המלים והעניינים. נמצא אפוא, כי בפועל אין לספר-האופל הפגאני בימינו כמעט שום השפעה על עם-ישראל!

מדוע אפוא עדיין ישנה חשיבות גדולה לעוקרו? ובכן, עיקר מטרתה של עקירת ספר-האופל הפגאני בימינו, לא נועדה לעקור את הספר עצמו כי הוא ממילא לא נלמד, אלא בעיקר לעקור את ההשקפות הזרות אשר החדירו לתורת משה "חכמי ישראל", כגון **הרמב"ן** האגגי או קארו הקראי, ועוד הוזי הזיות רבים אחרים, אשר שאבו את השקפותיהם מספר-האופל או מתורת "הסוד" המאגית והאלילית, אשר רחשה ופעפעה הרבה לפני הופעתו של ספר-האופל.

כלומר, עקירת ספר-האופל בימינו נועדה לעקור השקפות הלכות ומנהגים אשר חדרו לעם-ישראל, יותר מאשר לעקור את ספר-האופל הפגאני עצמו. כמו כן, עקירת ספר-האופל נועדה לקרוע את מסך השקר מעל ההזיה ש"חכמי ישראל" באלף השנים האחרונות היו אנשים חכמים ונבונים, שהרי אם מוכיחים שספר-האופל הוא ספר אלילי, ממילא יחד עמו הולכים אלי-קבר רבים מאד מקרב "חכמי ישראל", אשר תעו ולעו אחרי הזיות המאגיה ואף התנגדו התנגדות נחרצת מוחלטת וחריפה לפילוסופיה "הארורה" וללימוד הספר מורה-הנבוכים.

זאת ועוד, עקירתו של ספר-האופל נועדה לעורר את עם-ישראל להבין שתעינו אחרי ההבל וההזיות במשך מאות רבות בשנים, לעורר אותנו לערוך חשבון נפש מקיף, ולבחון היטב את כל ההשקפות הפגאניות שקיבלנו מאבותינו בלי בדיקה בחינה ובקרה. ובמלים אחרות, עקירת ספר-האופל לא נועדה לשמה, כלומר לעקור את ספר-האופל עצמו, כי לא לומדים אותו, אלא לעקור את **ההשפעות הזרות** אשר חדרו ממנו ומעולם המאגיה וההזיות לתוך עם-ישראל.

לעומת ספר-האופל הפגאני אשר כמעט וכלל לא נלמד בפועל, פירוש רש"י נלמד בעם-ישראל מן הגיל הרך ביותר, כלומר, אפילו ילדים בגן טרום-טרום-חובה אשר מתחילים ללמוד פרשת

השבוע, לומדים אותה ואת מוסרֵי הדת והשקפותיה בהתאם לתפישת עולמו המחשבתית העקומה מאד של רש"י. הם לומדים את אגדות חז"ל כפשוטן, הם לומדים שהקב"ה הוא ישות גופנית (מציירים את הקב"ה כ'מלך בשדה') – וכל שאר הפרשנויות ופירושי המקרא שהם לומדים, כולם-כולם מבוססים על פירוש רש"י והבנתו, או יותר נכון אי-הבנתו המחרידה!

רש"י-שר"י ממשיך ללוות את התלמידים גם במשך כל בית-הספר היסודי, החטיבה והתיכון, פרשנותו של רש"י היא הפרשנות המרכזית, ובדרך-כלל היחידה, אשר נלמדת בבתי הספר הדתיים שבהם לומדים פרשת שבוע, תורה ותלמוד. כך הם פני הדברים לכל אורך 12 שנות הלימוד בבתי הספר השונים – כל-שכן וקל-וחומר במסגרות בתי הטומאה למיניהם של המינים האורתודוקסים... על כל גבעה גבוהה ותחת כל עץ רענן, ובראש כל בימה במה וקתדרלה, רש"י הוא עמוד התווך של כל מערכות הלמידה וההוראה, והציר שעליו סובבות כל ההזיות.

נמצא, שעקירתו של פירוש רש"י חשובה בהרבה מעקירתו של ספר-האופל כי מדובר בפירוש אשר עדיין גורם **לנזק ישיר** לעם-ישראל, פירוש אשר מדרדר את עם-ישראל **באופן ישיר** להשקפות המינות ולהזיות מאגיות אליליות, פירוש אשר מנציח את היותנו עם סכל ונבל.

הסיבה השנייה – חדירה עמוקה ומקיפה

רש"י-שר"י חדר כל-כך עמוק לדת משה, עד שקמו רשעים ארורים – ממשיכי דרכם של המינים הראשונים שביטלו את התורה-שבעל-פה – אשר ביטלו את קריאת "שניים מקרא ואחד תרגום", ובמקומה החדירו לנו את פירוש רש"י, וכמו שכתבתי במאמר על אונקלוס חלק א:

אחת העוולות הגדולות ביותר שהחריבו את דתנו ושעודנה מדרדרת את עם-ישראל במדרון המינות והאלילות הינה עיוות הֲלכת חז"ל לקרוא מדי שבוע שניים מקרא ואחד תרגום. העיוות בא לידי ביטוי בביטול קריאת התרגום ובהשארת קריאת המקרא בלבד. הצעד הבא אשר חתם את גזר דינם למינות היה המרת תרגום אונקלוס בקריאת פירוש רש"י, וכפי שקארו פוסק להלכה בשולחנו האירופי (או"ח רפה): "אם למד הפרשה בפירוש רש"י חשוב כמו תרגום".

עלינו להבין, כי פירוש רש"י הוא למעשה האנטיתזה המובהקת ביותר לתרגום אונקלוס: אונקלוס חותר ללא הרף לפרש את פשוטו של מקרא, ומרחיק מן ההזיות וההגשמה באופן עקבי ושיטתי. זהירותו בכבוד שמים וביסוד ייחוד השם כּה רבה עד שהוא מרחיק מן ההגשמה וההזיות אפילו "בדרך רחוקה" כדברי רבנו במורה (א, כח). כלומר, אפילו במקומות שיש חשש רחוק מאד להגשמה, אפילו בהם אונקלוס מרחיק ממנה בתכלית, ואף משלב בתרגומו ביטויים אשר מלמדים את הקורא עד כמה מכרעת ויסודית היא הרחקת הגשמות בתורת משה.

אולם, המינים הארורים וצאצאיהם, בשל שקיעתם בבהמיוּתם ובזימתם, נכשלו להבין זאת. לדוגמה, קארו הקראי, שהיה אירופי במהותו ובדרך חשיבתו המאגית האשכנזית הטיפוסית, סָנַל מלהבין את התהום העמוקה הפעורה בין גישת אונקלוס לתורה ולהשקפותיה לבין גישתו הרקובה של רש"י, ובשל עיוורונו הוא ממשיך ופוסק בחיבורו שם כך (או"ח רפה): "אם למד הפרשה בפירוש רש"י חשוב כמו תרגום, **וירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י**".

ואיך ניתן להעלות על הדעת שתרגום אונקלוס הטהור, אשר הרים על נס את ייחוד ה' והרחקת הגשמות והאלילות, יחיה בשלום עם פירוש רש"י המאגי המגשים והאליליי? ברור אפוא, שרי"ק היה ריק וחלול ולא ידע מאומה בענייני מחשבה ומדע, וכמו שרבנו אומר במאמר תחיית המתים (עמ' עב): "כי הלמידות על אותם היסודות [=יסודות הדת] דרוש לה בקיאות במדעים רבים **שאין חכמי התורה יודעים מהם מאומה**" (לא פלא אפוא שהקראי אינו מזכיר את המורה ולוּ פעם אחת בכל רחבי פירושו ל"משנה תורה"), וכך אומר הנביא מלאכי על קארו ודומיו (פ"ב):

"וְאַתֶּם סַרְתֶּם מִן הַדֶּרֶךְ הִכְשַׁלְתֶּם רַבִּים בַּתּוֹרָה שִׁחַתֶּם בְּרִית הַלֵּוִי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת. וְגַם אֲנִי נָתַתִּי אֶתְכֶם נִבְזִים וּשְׁפָלִים לְכָל הָעָם כְּפִי אֲשֶׁר אֵינְכֶם שֹׁמְרִים אֶת דְּרָכַי וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה".

ביטול התרגום מבטא הלכה למעשה מלחמת-חורמה ביסוד ייחוד ה' ובהשקפות תורת משה הטהורות, נטייה חריפה אחרי ההגשמה והעבודה-הזרה, התרחקות מפשטי המקראות וסטייה אחרי המאגיה והדמיונות. יתר-על-כן, ביטול התרגום הינו הסמל המובהק ביותר ליצירת דת אורתודוקסית פרו-נוצרית ופרו-אלילית. ומדוע? התרגום הינו למעשה הביטוי המובהק ביותר של מסורת התורה-שבעל-פה שנמסרה לנו איש-מפי-איש במשך דורות רבים, מסורת שהחלה אצל משה רבנו ע"ה בקבלת התורה-שבכתב והתורה-שבעל-פה בהר סיני. כך שמי שמערער על התרגום ומבטלוֹ מבקש למעשה להחליף את התורה-שבעל-פה בתורה חדשה ופגאנית!

ואכן, הראשונים אשר ביטלו את התרגום היו **המינים** אשר יצאו בסוף בית שני וכפרו בתורה. כך שאך טבעי הדבר שצאצאיהם ההולכים בדרכם יבַטלוּ במהלך הדורות את קריאת התרגום ואף יעגנו את ביטולוֹ בספרי הלכה שנחשבים לספרי הלכה נאמנים, וכמו שראינו לעיל את פסיקת ההלכה של הקראי בשולחנו המצחין אשר מנציח את דרכי המינים. **כללו של דבר,** ביטול תרגום אונקלוס והחדרת קריאת פירוש רש"י מדי שבוע הגבירה מאד את הפצתו ולימודו. ועוד על אונקלוס וחשיבותו ראו במבוא למאמר על אונקלוס חלק א, וכאן הבאתי רק מעט.

הסיבה השלישית – סוד ידוע

אלילותו של ספר-האופל היא מה שנקרא "סוד ידוע", כלומר, רבים מאד הם המשכילים אשר יודעים היטב כי ספר-האופל הוא ספר אלילי מובהק, ובשל כך רבים נזהרים ממנו. לעומת זאת, פירוש רש"י נחשב אפילו בקרב המשכילים ואנשי המדע לפירוש "גאוני" ו"מונומנטלי", ספינת הדגל של פרשני עם-ישראל לדורותיהם, פירוש שבלעדיו אין תורה ואין אמונה ואין דת! לפיכך, פירושו של שר"י הרבה יותר מסוכן מספר-האופל, והנזק שהוא גרם וגורם לעם-ישראל גדול אלף-אלפי-מונים מאשר ספר-האופל הפגאני, כי נחש שאינך יודע עליו שהוא נחש, הרבה יותר גרוע ומסוכן וקטלני מנחש שרבים כבר יודעים עליו שהוא נחש ונזהרים מנשיכתו הארסית.

הסיבה הרביעית – מינות בעור של יהדות

כאמור בראש הדברים, האופל הפגאני הוא ספר שמכיל ביטויי אלילות ותועבה גסים בוטים ומפורשים, לעומת פירוש רש"י אשר ביטויי האלילות והתועבה חבויים לעתים קרובות. כלומר, בעוד שקל יחסית להוכיח את מינותם של מחברי ספר-האפל וסכלותם התהומית, ביחס

לרש"י-שר"י הדבר מורכב בהרבה, יש צורך להבין לעומק את כל יסודות התורה המחשבתיים, ללמוד ולהבין את מכלול לשונות חז"ל במדרשיהם, לשחות בים ההלכה, וכן לידע לזהות מגמות וביטויים אשר מובילים קל-מהרה לשיבושי מחשבה ולכפירה בתורה או ביסודות הדת.

כמו כן, רש"י במקרים רבים מעתיק את דברי חז"ל ומקשה בדרך זו על חשיפת מינותו, שהרי כל מטומטם מקרב צאצאי המינים אשר לא למד מחשבה, מיד יטען שהפירוש של רש"י כבר מופיע בדברי חז"ל, וזו טענה שמאד קשה **לבאורה** להתמודד עמה. ברם, מי שמתבונן לעומק יבחין, שרש"י-שר"י עיוות במקרים רבים מאד את מדרשי חז"ל ועיקם אותם כדי שיתאימו למגמותיו ולשיטת פרשנותו הקלוקלת – וכדי לזהות עיוות של מילה או שתיים, או מחיקת יסודות מחשבתיים מדברי חז"ל, יש צורך להתבונן היטב בכל מדרש שממנו הוא העתיק.

יתר-על-כן, רבים ממדרשי חז"ל ומדברי חז"ל זויפו וסולפו על-ידי המינים האירופים וצאצאיהם, או שהם פשוט המציאו להם "ספרות חז"ל" חדשה משלהם, ובהם, באותם הזיופים, הם שיקעו את פירוש רש"י כדי לשוות לו חזות של קדמות, כאילו דבריו נטועים בדברי חז"ל, בעוד שכל הדברים משורבטים על התוהו, ותלויים על זיוף סילוף עיוות ועיקום, כמו ספר-האופל.

ויתרה מכולן! רש"י החדיר עמוק מאד את שיטת פרשנותו המטמטמת, והיא: עקירת פשטי מדרשי חז"ל ממקומם בספרות האגדה והחדרתם הגסה לתוך פרשנות לפשטי המקרא; וכן פירוש אגדות חז"ל שבתלמוד באופנים פשטניים ומאגיים מובהקים. שיטתו זו חדרה עמוק מאד לליבו של עמֵנו, וקשה מאד לאנשים להבין ששיטה זו היא יסוד הפורענות והאלילות. ואצרף לפרק זה מקצת מדברי רבנו בהקדמתו למשנת סנהדרין פרק עשירי (עמ' קלו):

"וממה שאתה צריך לדעת שדברי חכמים ע"ה [באגדות], נחלקו בהם בני אדם לשלוש כיתות: הכת הראשונה **והם רוב אשר נפגשתי עמהם ואשר ראיתי חיבוריהם ואשר שמעתי עליהם,** מבינים אותן כפשוטן ואינם מסבירים אותן כלל [כמשלים וחידות, וזו השיטה שהחל בה רש"י ובית-מדרשו והולכים בה כל הטיפשים שנקראים 'חכמי ישראל'], ונעשו אצלם כל הנמנעות [=ההזיות] – מחויבות המציאות, ולא עשו כן **אלא מחמת סכלותם בחכמות וריחוקם מן המדעים** [=הריחוק מהמדעים פותח פתח רחב להזיות ולמאגיה מחריבת הדעת], ואין בהם מן השלמות עד-כדי שיתעוררו על-כך מעצמם, ולא מצאו מעורר שיעוררם, ולכן חושבים הם שאין כוונת חכמים בכל מאמריהם המחוכמים אלא מה שהבינו הם מהם, ושהם כפשוטם, ואף-על-פי שיש בפשטי מקצת דבריהם מן הַזָּרוּת עד כדי שאם תספרנו כפשוטו [אפילו] להמון העם [אפילו לשוטים!] כל-שכן ליחידיהם [=לנבונים], יהיו נדהמים בכך ואומרים: היאך אפשר שיהא בעולם אדם שמדמֶּה דברים אלו וחושב שהם דברים נכונים? וכל-שכן שימצאו חן בעיניו?

והכת הזו המסכנה רחמנות על סִכלותם [ואולי על הפתאים הנבערים שביניהם יש לרחם, אך לא על ראשי ומובילי הכת הזו שמתעים את העם אחרי ההבל ומחדירים מינות לליבו של עם-ישראל], לפי שהם רוממו את החכמים לפי מחשבתם, ואינם אלא משפילים אותם בתכלית השפלות ואינם מרגישים בכך, **וחַי ה' כי הכת הזו מאבדים הדר התורה ומחשיכים זהרהּ,** ועושים תורת השם בהיפך המכֻוון בה, לפי שה' אמר על חכמת תורתו: 'אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֵת כָּל

הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עַם חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה' [דב' ד, ו], והכת הזו דורשים מפשטי דברי חכמים דברים אשר אם ישמעום העמים יאמרו: **'רק עם סכל ונבל הגוי הקטן הזה'**.

והרבה שעושין כן הדרשנין המבינים [=המסבירים] לעם מה שאינם מבינים הם עצמם, ומי ייתן ושתקו כיוון שאינם מבינים – **'מִי יִתֵּן הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישׁוּן וּתְהִי לָכֶם לְחָכְמָה'** [איוב יג, ה], או היה להם לומר: 'אין אנו יודעים מה רצו חכמים בדברים אלו ולא היאך פירושו', אלא חושבים שהבינו, ומעמידים את עצמם להבין [=להסביר] לעם מה שהבינו הם עצמם, לא מה שאמרו חכמים, ודורשין בפני ההמון בדרשות [מסכת] ברכות ופרק חֵלֶק [פרק י במסכת סנהדרין] וזולתם כפשוטם מלה במלה [=בדיוק כמו רש"י-שר"י וכל צאצאי המינים ממשיכי דרכו]".

כמו כן, ב"מאמר תחיית המתים" רבנו מלמדנו יסוד חשוב: תפישת אגדות חז"ל כפשוטן היא חלק בלתי נפרד מהשקפות המינים, ואף השער והמבוא להן! וכדברי רבנו שם: "אבל אחדים [...] מאנשי ארץ מסוימת **החליטו שהוא גוף [...] ותפשו דרשות ברכות כפשטיהם**". וגם הנבל מפוסייקרא הבין זאת, וכך הוא כתב בהשגתו להלכות תשובה (ג, טו): "ולמה קרא לזה מין? [=לטוען שהקב"ה הוא גוף ובעל תמונה] וכמה גדולים וטובים ממנו הלכו בזו המחשבה לפי מה שראו במקראות, **ויותר [מזאת] ממה שראו בדברי האגדות המשבשות את הדעות**".

קצרו של דבר, לא קל לזהות את הסכנות האורבות בפירוש רש"י לעולם המחשבה היהודי: **גם** מפני שהוא פחות בוטה ומפורש מספר-האופל ומחדיר לנו את הזיותיו באופנים מתוחכמים מאד, **גם** מפני שהוא לעתים מטשטש את דבריו באמירת דבר והיפוכו, **גם** מפני שהוא מעתיק הרבה מאד מתוך מדרשי חז"ל ומתעה אותנו כאילו הוא נאמן לדרכם ולתורתם של חז"ל, **וגם** מפני שהוא נוקט בלשון קצרה יחסית, אשר מקשה על זיהוי נטיותיו מגמותיו ושאיפותיו.

הסיבה החמישית – גידול סרטני ששולח גרורות

רש"י הוא למעשה האבא והאימא של ספר-האופל, כלומר, שיטתו של רש"י לפרש את מדרשי חז"ל כפשטיהם המאגיים, וכן לסלף לעוות ולשכתב אותם כדי לשרת מגמות זרות ואליליות – שיטה רעה זו עמדה לנגד עיניהם של מכשפי האופל. מכשפי האופל התבססו על שיטתו של רש"י ועל הליכתו בדרכי המאגיה וההזיות, והוסיפו עוד כהנה וכהנה מדרשים שקריים ומסולפים מיסודם, עד שספר-האופל נראה כמו מוטציה מכוערת במיוחד של מדרשי חז"ל.

כלומר, מכשפי האופל הפגאניים ושאר המקובלים ההוזים האליליים והזימתיים למיניהם, לא היו מסוגלים לכזֵב ולשקר וללכת אחרי תועבותיהם, אלמלא רש"י הצרפתי הניח לפניהם את היסודות והתשתית להבנת אגדות חז"ל כפשוטן, ולתפישות מאגיות אליליות אשר מדרדרות להגשמה, למינות ולעבודה-זרה. רש"י הוא כמו גידול סרטני שפשׂה בליבו של עם-ישראל, גידול אשר שולח גרורות לכל חלקי הגוף, והגרורות הללו, כגון ספר-האופל, גם אם ייעקרו הם לא ירפאו את שורש המחלה הסופנית, כי רש"י-שר"י ושיטות המינות ימשיכו לרחוש ולשלוח גרורות אחרות, אפילו קטלניות יותר מספר-האופל, כמו חצרות חסידויות-המינות למיניהן.

"פֶּן יֵשׁ בָּכֶם שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה [...] כִּי אָז יֵעָשֵׁן אַף יְיָ וְקִנְאָתוֹ בָּאִישׁ הַהוּא" (דב' כט).

נמצא אפוא, שלא די בעקירת ספר-האופל הארור מעם-ישראל, אלא, כדי לכונן ממלכת כהנים וגוי קדוש, חובה לעקור את **השורש הרע,** "שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה" (דב' כט, יז), אשר ממנו יצאו התועבות וההזיות והשקפות המינות אשר זיהמו וטינפו את עם-ישראל, וסיאבו וטמטמו והחריבו את מחשבתו של עם חכם ונבון. כל עוד פירוש רש"י המאגי והאלילי לא ייעקר מעם-ישראל, עדיין נישאר, גם בלי ספר-האופל הפגאני, בתחומי האלילות והמאגיה, אשר ינציחו את מצבנו כעם סכל נבל ומטורלל, רחוק מאד ממילוי ייעודו ומכינון ממלכת כהנים וגוי קדוש.

הסיבה השישית – הסתרת המינות בתוך פרשנות לתורה ולתלמוד

פירוש רש"י מכיל בתוכו פרשנות רבה לתורה ולתלמוד. פרשנות זו מכסה ומטשטשת מאד את מינותו, כי הפרשנויות הרבות, אשר לכאורה הן פרשנויות מקומיות לגיטימיות, משוות לו חזות של פרשן וחכם אמיתי. כלומר, בניגוד לספר-האופל הארור שהוא ספר של הזיות ודמיונות, פירוש רש"י הוא ספר שמלא וגדוש בפירושים אשר נתפשׂים כפירושים מועילים! אך לא רק שהם אינם כאלה, אלא תוהו והבל, הם משמשים מסכה ותחפושׂת להשקפות המינות, ליצירת תורה אורתודוקסית פרו-נוצרית וניאו-אלילית, ולחירוף ולגידוף השם הנכבד והנורא.

הסיבה השביעית – שטיפת מוח מאסיבית

מגיל צעיר טמטמו אותנו שרש"י הוא "רבן של ישראל", דהיינו לא פחות גדול ממשה רבנו! וביארתי במאמרים לא מעטים, שמאחורי הטמטום הזה ניצבות כוונות זדון ורשעות גדולה, כי המינים וצאצאיהם ביקשו למעשה להחליף את התורה-שבעל-פה, ואך טבעי ואף הכרחי, שמי שמחליף את התורה-שבעל-פה יחליף גם את מוֹסֵר התורה, אחרת תורתו לא תחזיק מעמד.

מכל מקום, בגלל שטמטמו אותנו מגיל צעיר בעניינו של הצרפתי העילג, אין אנו מסוגלים לבחון את דבריו בעין ביקורתית! ולא אשכח כיצד למדתי את הפרק הראשון במורה למעלה מחמישים פעמים, ולא שמתי לב לכך שכבר בפרק הראשון רבנו מזהיר אותנו ממינותו של רש"י! וכמבוא לדברי רבנו במורה שם (א, א) ראו נא את הפסוק בבראשית (א, כו): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ", ושם פירש רש"י את המלה "בְּצַלְמֵנוּ" כך: "בְּצַלְמֵנוּ – **בדפוס שלנו**".

ועתה נעיין בדברי רבנו על הפרשנות הזו של רש"י, בפסקה הראשונה במורה (א, א):

"**צלם ודמות,** כבר חשבו [=שגו לחשוב] בני אדם, כי 'צֶלֶם' בלשון העברי מורה על תבנית הדבר ותארו [=דפוס המעצב את הצורה החיצונית], **והביאם הדבר לידי הגשמה מוחלטת.** לפי שנאמר: 'נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ' וחשבו [=שגו לחשוב] כי ה' כצורת אדם, כלומר: תבניתו ותארו, **וחייבו הגשמה מוחלטת והאמינו בכך,** ונראה להם שאם יעזבו דעה זו יכחישו את הכתוב [כלומר, לפי שיטתם, מי שלא אוחז בהשקפות הגשמות הוא כופר בתורה!], ואף יהיה בכך העדר האלוה אם לא יהיה גוף בעל פנים ויד כמותם בתבנית ובתואר [לשיטתם, מי ששולל את הגשמות שולל את מציאות האלוה!], אלא שהוא יותר גדול ובהיר לפי דמיונם, וגם החומר שלו אינו דם ובשר. זהו תכלית מה שנראה להם שהוא רוממות ביחס להשם" וכו'.

בסוף דבריו שם, רבנו מוסיף וקובע מפורשות: "לא שה' יתעלה גוף, שיהיה אם-כן **בעל תבנית**" – כלומר, כל מי שסובר שהאדם נברא בצלם (=בדפוס=בתבנית) של יוצרו, הרי הוא בהכרח סובר שהקב"ה הוא "בעל תבנית", וכל מי שסובר שה' הוא בעל תבנית, הרי הוא בהכרח סובר שהקב"ה הוא גוף, וזו ראיה מפורשת וברורה לכל בר-דעת, שלא ניתן להתווכח עמה כלל.

ובל נשכח, כי לאחר שרש"י-שר"י מפרש צלם – דפוס, הוא מיד מוסיף ואומר בפירושו לפסוק הבא (בר' א, כו): "וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ – בדפוס העשוי לו [בדפוס, תבנית, אימום, שטאנץ, מסגרת וכו'], שהכל נברא במאמר והוא [האדם] **נברא בידיים** [...] בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ – פירש לך שאותו צלם המתוקן לו [=הדפוס העשוי לאדם] **צלם דיוקן יוצרו הוא [!]**".

ובכן, לא המצאתי את הגלגל, שהרי עובדת היות רש"י מין נמצאת בפסקה הראשונה של הפרק הראשון במורה-הנבוכים! כמו כן, כבר הוכחתי במקום אחר, שקאפח הִתעה ותעתע בתרגומו כאן, והיה עליו לתרגם "דפוס", ראו: "אמונות אליליות בקרב רשעי אשכנז – חלק ב".

בהמשך לדברים הללו ראו נא את דברי רבנו הרמב"ם על חכמי-יועצי-אדום אשר תעו ולעו במינות הממאירה, מתוך "מאמר תחיית המתים" (עמ' עא–עב):

"וכאשר נחלצנו לכך [לחבר את 'משנה תורה'] ראינו שאין מן הצדק שנתכוון למה שרצינו לבאר ולקרב פרטי הדינים, ואניח יסודותיו מוזנחים [=יסודות הדת] לא אבאֵם ולא אדריך לאמיתתם. ובפרט כאשר מצאנו **אחד** המדמים שהוא חכם [והם מדמים] שהוא מחכמי ישראל באמת, ושהוא יודע דרך הלכה ויישא וייתן במלחמתה של תורה מנעוריו לפי דמיונו, **והוא מסופק האם ה' גוף בעל עין ויד ורגל ומעיים כפי שנאמר במקראות, או שאינו גוף**".

במאמר "אמונות אליליות בקרב רשעי אשכנז – חלק ב", הוכח ש"האחד" שרבנו מזכיר לעיל הוא הפוחז הידוע בציבור, אשר היה מסופק: שמא ה' גוף בעל עין ויד ורגל ומעיים כמו שסברו רבותיו "הגדולים והטובים" של הפוחז, ואשר לפי שחץ ליבו עלו בחוכמתם על הרמב"ם...

הבה נמשיך עתה בדברי רבנו במאמרו שם:

"אבל אחדים ממי שמצאתי מאנשי ארץ מסוימת החליטו שהוא גוף, וחשבו לכופר מי שאומר היפך זה, וקראוהו מין ואפיקורוס, ותפשו דרשות ברכות כפשטיהם, וכדומה-לזה שמעתי על מקצת מי שלא ראיתיו. וכאשר ידענו את אלה המפסידים מאד ושהם מסופקים, **והם מדמים שהם 'חכמי ישראל', והם היותר סכלים בבני אדם ויותר תועים מן הבהמות [גדולי האסלה], וכבר נתמלאו מוחותיהם פלאות והזיות ודמיונות נפסדות כנערים וכנשים,** ראינו שכן ראוי [=שהרי חכמי-יועצי-אשכנז התלוננו מדוע רבנו שילב ענייני מחשבה בחיבורו ההלכתי, והנה רבנו מוכיח שראוי לשלב אותם, שהרי הם יותר תועים מן הבהמות וזקוקים נואשות לידע את יסודות הדת] שנבאר בחיבורינו ההלכתיים יסודות הדת על דרך ההודעה לא על דרך הלמידות, כי הלמידות דרוש לה בקיאות במדעים רבים שאין 'חכמי התורה' יודעים מהם מאומה".

והכינוי "יותר תועים מן הבהמות" נאמר על המסופקים כמו הפוחז הידוע, ואם המסופקים כך, מה ראוי לומר על ראשוני רשעי אשכנז המינים, כגון רש"י-שר"י הנבל ויתר חבר מרעיו?

אגב, מדברי רבנו עולה, כי "חכמי התורה" הללו היו כסילים ונבערים בענייני מדע ודרך האמת. שאיפתם לרע וריקנותם מן המדעים גררו אותם להזיות ולדמיונות מאגיים אשר השחיתו והרסו את שכלם ואופני חשיבתם, ומכאן הדרך להגשמה, לאלילות ולשקיעה בתאוות ובהזיות מהירה מאד ואף בלתי נמנעת, ועד היום "מנהג אבותיהם בידיהם" – שהרי רוב היהדות האשכנזית ובעיקר החרדית הפרו-נוצרית, מְגַנֶּה מאד את לימודי המדעים ומרחיק מהם בכל דרך.

ואחתום פרק זה בהמשך דברי רבנו ב"מאמר תחיית המתים" שם, וכֹה דבריו:

"ולפיכך העדפנו שיהיו הדברים האמיתיים [=בהשקפות הדת] מקובלים אצל הכל. [...] ולפיכך הזכרנו בהקדמת חיבור המשנה יסודות [...] כלומר מה שקשור בייחוד, ובעולם-הבא, עם שאר היסודות. וכך עשינו גם בחיבור הגדול הנקרא 'משנה תורה' [...] והזכרנו את כל הכללים הדתיים והמשפטיים, מתוך מטרה שיהיו אלה הנקראים 'תלמידי חכמים' או 'גאונים' או איך שתרצה לקרוא אותם ['קדושי עליון' או 'גאוני עולם'], בונים את פרטי הדינים על יסודות משפטיים [=כללים הלכתיים סדורים, ולא יתדרדרו לכאוס הלכתי כמו בימינו] [...] וכל זה נבנה על יסודות דתיים [=כללים מחשבתיים]. ולא ישליכו את ידיעת ה' אחרי גווּם, אלא ישימו שאיפתם הגדולה והשתדלותם במה שיביאם לשלמות ויקרבם לבוראם, **לא על מה שמראה בעיני ההמון שהם שלמים** [=הינם לא רק סכלים ובהמות והוזי הזיות, אלא גם **צבועים!**]".

הסיבה השמינית – כוחו המשחית של הכסף

הסיבה השמינית היא המשך ישיר של הסיבה השביעית, והיא כוחו המשחית של הכסף! המינים האירופים וצאצאיהם ועבדיהם, הרימו גבוה-גבוה את נס הפיכת תורת אלהים לקורדום חוצבים, וכל "חכם" למחצה לשליש או לרביע אשר מבקש ליהנות מן התורה, יתנגד התנגדות נחרצת ולעתים קרובות אף אלימה (=אלימות מילולית ואף פיסית), לעובדה הפשוטה שרש"י-שר"י היה מין. וברור מדוע, רש"י העילג הוא האפיפיור של המינים וצאצאיהם אשר הפכו תורת אלהים לקורדום חוצבים, ואף החליטו והחדירו לנו את ההשקפה שמצוה גדולה ורבה להפוך את התורה לקורדום, ואף העזו פניהם לקבוע שמי שאינו הופך תורת חיים לקורדום חוצבים חוטא חטא גדול לאלהים, וכבר חשפתי את רשעותם וסכלותם, ראו: "מדוע הרמב"ם התנגד ללקיחת כסף בעבור לימוד התורה?", "כך היה הלל אומר: ודישתמש בתגא – חלף", "נטילת שכר בעבור פסיקת דינים", "ראשית לימוד התורה ונטילת שכר בעבורה", ועוד רבים.

ויתרה מזאת, לאחר שכומרי-הדת החלו ליהנות מדברי תורה ולהשתמש בכתרה של תורה, כבר מתקיימים בהם דברי התורה: "כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר עֵינֵי חֲכָמִים וְיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִם" (דב' טז, יט), כל-שכן שמדובר במינים ובצאצאיהם ובממשיכי דרכם הכסילים, אשר לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו. כלומר, הואיל וכומרי-הדת כבר נהנים מאות רבות בשנים מדברי תורה, הם לעולם לא יודו בכך שרש"י-שר"י היה מין, כי השוחד כבר קנה בנפשם אחיזה חזקה מאד.

"כִּי עַם מְרִי הוּא, בָּנִים כֶּחָשִׁים, בָּנִים לֹא אָבוּ שְׁמוֹעַ תּוֹרַת יְיָ, אֲשֶׁר אָמְרוּ לָרֹאִים לֹא תִרְאוּ וְלַחֹזִים לֹא תֶחֱזוּ לָנוּ נְכֹחוֹת, דַּבְּרוּ לָנוּ חַלָקוֹת חֲזוּ מַהֲתַלוֹת" (ישעיה ל, ט–י).

הסיבה התשיעית – גאוותם של המינים וצאצאיהם

הסיבה התשיעית הינה גאוותם ויהירותם הבלתי-נתפשׂת של המינים האשכנזים וצאצאיהם, ואסביר את הדברים: בעבר התגלגלה לידי רשימה שהתפרסמה בעיתון "בשבע" (כה בתשרי תש"ף), כותרת הרשימה הייתה: "החזרת עטרת רש"י למקומה". ברשימה זו, קושר הכומר והפרופ' נריה גוטל (חוצב מיומן שאוכל וזולל מן התורה) כתרים ושבחים רבים לרש"י-שר"י, ואצרף רק כמה מהם: "רש"י ופירושו זכו לשבחים נדירים שכמעט אין דוגמתם. זאת ועוד, פירוש רש"י לתורה הוא היחיד שעליו הוכרע הלכה למעשה (שו"ע או"ח סימן רפה) שבכל הנוגע לחובת אמירת 'שנים מקרא ואחד תרגום', אפשר **להמיר** את התרגום בפירוש רש"י".

ולא לחינם נכשל הכומר והחוצב הממיר בלשונו, ונקט בלשון "להמיר" – "**וַיָּמִירוּ** אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית **שׁוֹר** אֹכֵל עֵשֶׂב" (תה' קו, כ), ומי שיקצוץ מעט מרגלה של האות וא"ו במילת "שׁוֹר" יגלה את תיבות המילה שר"י. מכל מקום, נשים לב, כי מי שקושר כתרים לראשו של רש"י-שר"י הוא רב ממסדי בכיר שהוא גם פרופ' ממסדי בכיר, והוא אדם משׂכיל שלמד מדעים! ואף-על-פי-כן, הוא אינו מסוגל לראות נבוחה את סכלותו של רש"י. ואין ספק, שמרוב גאוותם ויהירותם המחליאה הם רוממו את רש"י אלילם ב"שבחים נדירים שכמעט אין דוגמתם" בלשון הכומר והפרופ' הלז, ושטפו לנו את המוח ב"גדולתו העצומה" במשך מאות רבות בשנים.

ובמלים אחרות, הגאווה והיהירות האשכנזית הטיפוסית מונעות מהם לבדוק את עצמם ולהעלות על דעתם החולה שמא הם הולכים אחרי ההבל והתֹהו במשך אלף שנים! ומכיוון שצאצאי המינים שולטים היום ביהדות או יותר נכון **בדת החדשה** ביד רמה, הם מגוננים על רש"י באופן אגרסיבי מאד, ולא מאפשרים לחשוף את האמת על מינותו. אולם, כאשר מדובר בספר-האופל הספרדי, הרבה יותר קל להם, וברוב הקתדרלות האקדמיות כבר מקובל שמחבר ספר-האופל הפגאני הוא מ' דילאון ולא בר-יוחי. אגב, בשל גאוותם ויהירותם, הם גם מסרבים להבין מדוע ה' היכה אותם בשואה מכת אכזרי, "וַיִּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ" (ירמיה ב, ה).

הסיבה העשירית – רש"י-שר"י נתפשׂ בכליל השלמות!

הסיבה העשירית עולה אף היא מדבריו של גוטל הטמבל לעיל, והיא נעוצה בעובדה שעד היום לא נכתב שום ספר השׂגות על רש"י! על רבנו הרמב"ם נכתבו השׂגות למכביר, זה אומר בכֹה וזה אומר בכֹה (וספריו אף נשׂרפו והשקפותיו הוחרמו). לעומת זאת, על רש"י-שר"י לא נכתבו שום השׂגות! אולי היו כמה מבולבלים אשר חלקו עליו פה ושם, אך השׂגות שמטרתן לערער באופן משמעותי על **אישיות הפוסק, ישרותו, מוסריותו, חוכמתו וצדקתו,** זאת לא ראינו! ואין לי צל של ספק, כי יש כאן קשר אשכנזי-אירופי מובהק, אשר מגן בחירוף נפש על גדול אלילי אשכנז. כי אם יתגלה ויתברר שרש"י לא היה "רבן של ישראל" אלא מין גמור וסכל חמור, ונכון וראוי ואף חובה לכנותו: "**ר**שעם **ש**ל **י**שראל" – אנה יוליכו את חרפתם? איך ישפילו את גאונם? איך יוותרו על שלטונם ותאוותם? איך יניחו את קורדום-החוצבים אשר בידם? "הוֹי הַחֹקְקִים חִקְקֵי אָוֶן וּמְכַתְּבִים עָמָל כָּתֵבוּ" (יש' י, א). "הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבֹנִים" (יש' ה, כא); "הֲלוֹא בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְיָ וְהַאֲבַדְתִּי חֲכָמִים מֵאֱדוֹם וּתְבוּנָה מֵהַר עֵשָׂו" (עו' א, ח).

"וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלַי **נִמְצָא קֶשֶׁר** בְּאִישׁ יְהוּדָה וּבְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָם, שָׁבוּ עַל עֲוֹנֹת **אֲבוֹתָם הָרִאשֹׁנִים** אֲשֶׁר מֵאֲנוּ לִשְׁמוֹעַ אֶת דְּבָרַי **וְהֵמָּה הָלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לָעָבְדָם,** הֵפְרוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת אֲבוֹתָם" (ירמיה יא, ט–י).

"לָכֵן הִנְנִי יוֹסֵף לְהַפְלִיא אֶת הָעָם הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבוֹנָיו תִּסְתַּתָּר [=עד שאפילו אנשי מדע, רבנים ופרופ' אינם רואים את אור האמת]" (ישעיה כט, יד).

סוף דבר

"וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךְ זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי. אֲשֶׁר הֶחֱזַקְתִּיךְ מִקְצוֹת הָאָרֶץ וּמֵאֲצִילֶיהָ קְרָאתִיךְ וָאֹמַר לְךְ עַבְדִּי אַתָּה בְּחַרְתִּיךְ וְלֹא מְאַסְתִּיךְ. אַל תִּירָא כִּי עִמְּךְ אָנִי אַל תִּשְׁתָּע כִּי אֲנִי אֱלֹהֶיךְ אִמַּצְתִּיךְ אַף עֲזַרְתִּיךְ אַף תְּמַכְתִּיךְ בִּימִין צִדְקִי. הֵן יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ כֹּל הַנֶּחֱרִים בָּךְ יִהְיוּ כְאַיִן וְיֹאבְדוּ אַנְשֵׁי רִיבֶךָ. תְּבַקְּשֵׁם וְלֹא תִמְצָאֵם אַנְשֵׁי מַצֻּתָךְ יִהְיוּ כְאַיִן וּכְאֶפֶס אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֶּךָ. כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֶיךְ מַחֲזִיק יְמִינֶךְ הָאֹמֵר לְךְ אַל תִּירָא אֲנִי עֲזַרְתִּיךְ" (ישעיה מא, ח–יב).

הראינו לדעת כי פירוש רש"י גרוע בהרבה לעם-ישראל מאשר ספר-האופל הפגאני, ואיני אומר זאת כי ספר-האופל אינו גרוע, הוא אכן גרוע מאד, אך פירוש רש"י גרוע ממנו בהרבה: הוא המקור לעבודה-הזרה שפשׂתה בעם-ישראל, הוא המקור לסכלות לטמטום ולאלילות, הוא המקור להפיכת תורת-אלהים לקורדום-חוצבים, הוא המקור להיותנו עם סכל ונבל, הוא המקור לתעייתנו אחרי התוהו וההבל אשר המיטו עלינו כליה בארצות העמים, והוא גם המקור להולדת המוטציה המכוערת של ספר-האופל. כדי להיות עם חכם ונבון, עלינו לגרש את הפחד ולעקור מקרבנו את **ר**שעם **ש**ל **י**שראל, וכך נוכיח שאנחנו אוהבים באמת את ה' יתעלה.

"כִּי יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא אוֹ חֹלֵם חֲלוֹם וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ מוֹפֵת. וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיךָ לֵאמֹר נֵלְכָה אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתָּם וְנָעָבְדֵם. לֹא תִשְׁמַע אֶל דִּבְרֵי הַנָּבִיא הַהוּא אוֹ אֶל חוֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא כִּי מְנַסֶּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם **לָדַעַת הֲיִשְׁכֶם אֹהֲבִים אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם.** אַחֲרֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם תֵּלֵכוּ וְאֹתוֹ תִירָאוּ וְאֶת מִצְוֹתָיו תִּשְׁמֹרוּ וּבְקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ וְאֹתוֹ תַעֲבֹדוּ וּבוֹ תִדְבָּקוּן. וְהַנָּבִיא הַהוּא אוֹ חֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא יוּמָת כִּי דִבֶּר סָרָה עַל יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהַפֹּדְךָ מִבֵּית עֲבָדִים לְהַדִּיחֲךָ מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בָּהּ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ" (דברים יג, ב–ו).

ואחתום בדברי רבנו בצוואתו למורה על חכמי-יועצי-אדום, אשר צללו לתהום המינות:

"אבל המבולבלים [=הוזי ההזיות המאגיות לריבוי מיניהן וסוגיהן] אשר כבר **נִתְטַנְּפוּ מוחותיהם** בדעות הבלתי נכונות ובדרכים המטעים, ויחשבו אותם מדעים אמיתיים, ומדמים שהם בעלי עיון [ושהם 'חכמי ישראל'] ואין להם ידיעה כלל בשום דבר הנקרא 'מדע' באמת [ואף הינם 'יותר תועים מהבהמות', כלשון רבנו ב'מאמר תחיית המתים'] – הם יירתעו מפרקים רבים ממנו [מפרקי 'מורה הנבוכים'], ומה מאד יקשו עליהם כי לא יבינו להם עניין. ועוד, כי מהם [=מלימוד החכמה ומקניית הדעת] תתגלה פסולת הסיגים שבידם [ולכן התנגדו למורה, כדי שלא תֵּחָשֵׁפְנָה תרמיתם, סכלותם ונבלותם], שהן סגולתם ורכושם המיועד לאידם".

נזיפה בעקבות השרימפסים של קארו

בעבר קיבלתי מייל שבותרתו "נזיפה" מאת אישיות בבירה מאד במגדל-השן האקדמי. איזה פרופ' נפוח שנדמה לו שהוא מבין ויודע הכל. אנשי האקדמיה השחצנים שבפקולטות למדעי-היהדות אינם מוכנים בשום פנים לקבל את האמת על דרכם ועל אבותיהם האירופים, ועיוורונם גורם להם לחשוב שהנני טועה בדרכי, במחקריי ובמסקנותיי. חתירתי לאמת איננה מקובלת עליהם כי היא מערערת את היסודות הרקובים שעליהם הם עומדים, וכאמור, כאשר אנכי אומר "הם", הנני מתכוון לכל עולם השקר האקדמי של **מדעי היהדות,** אשר מעניק לבכיריו שלל טובות-הנאה, כגון: משכורות נפוחות עמוסות במענקים, יוקרה כבוד ומעמד, פנסיות גדושות, ועוד אינסוף טובות הנאה על כל צעד ושעל, כגון פרסום ספריהם בהוצאות האוני' וכיו"ב.

וכבר הרחבתי בביקורת על אנשי האקדמיה האירופים של מדעי היהדות, כי לדעתי הם מחללי-שם-שמים כמו הכומרים האורתודוקסים השׂכירים ואף גרועים מהם, כי קורדום-החוצבים שבידם משוכלל מאד. הם חוצבים ללא הרף טובות-הנאה וכסף וכבוד מן התורה, ומכיוון שכך, הם נאלצים לעתים קרובות מאד לעוות את תורת-האמת והשקפותיה כדי "לחדש" ולהצדיק בזאת את משכורותיהם הנפוחות, מעמדם וכבודם ושאר הזיותיהם. והגרועים מכל הגרועים, הם הכומרים השׂכירים שהינם גם חברים במגדל השן, ותארו לעצמכם איזו חלקלקות נוכלות ותחכום נדרשים לרודף הבצע, כדי לחצוב טובות-הנאה משני הממסדים הללו יחדיו...

קצרו של דבר, אנשי השן הבכירים אוכלים מן התורה כמו אחרון יושבי הישיבות, אלא שהם לא מסתפקים במשכורות נמוכות ובחיי עניות – הם הפכו את התורה קורדום לחיי עושר ומתירנות, דירות פאר מרווחות, מסעדות יוקרה, טיסות לחו"ל לכנסים יוקרתיים, פרסום שמם, שלל תאוות עולם הגויים, וכל זאת באמצעות הפקת רווחים עצומים מן הדת. ואגב, החוקרים הגרועים שבגרועים הם חוקרי משנת הרמב"ם למיניהם, מפני שהם גם הפכו את רבנו לעוד איזה פילוסוף יהודי שמכר את נפשו לאריסטו, או לעוד פוסק מפוסקי המינות הפרו-נוצריים אשר יצאו מארצות אדום – והרסו בזה את התורה והחשיכו את אורה וזהרה, ארורים יהיו!

ואחתום את המבוא בדברי רבנו במורה (ב, כג) אשר נוגעים ישירות לאנשי השחץ הללו:

"וכל זמן שהאדם מוצא את עצמו [...] נוטה כלפי התאווה והתענוגות [...] הרי הוא תמיד יטעה וייכשל בכל אשר ילך, **מפני שהוא יחפש השקפות אשר יסייעוהו למה שטבעו נוטה אליו**".

"כִּי מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל כֻּלֹּה בֹּצֵעַ בָּצַע מִנָּבִיא וְעַד כֹּהֵן כֻּלֹּה עֹשֶׂה שָׁקֶר" (ירמיה ח, י).

לאחר דברי ההקדמה הקצרים נעבור לעיין בלשון הנוזף, פרופ' בכיר באקדמיה:

הפעם הגדשת את הסאה. איני יכול לקרוא מלים כגון: משולחן השרימפסים של יוסוף קארו, גם אם חולקים על דעתו של אדם – כך אין לכתוב על אחד מגדולי ישראל. אף אחד מחכמי תימן לפניך לא כתב בסגנון זה. צר לי, אך נאלצתי לבטל את קבלת המיילים מרשימת התפוצה שלך. תמיד אשמח לקבל ממך מכתב באופן אישי.

והנה תשובתי לאותו פרופ' בכיר:

לצערי אינך מבין את חומרת מעשיו ופסיקותיו של קארו, ואין לי ספק שלא אוכל להסביר לך, כי מדבריך עולה שהחלטת שלא לשמוע. יתר-על-כן, וכי חכמי תימן הינם ראיה? ומה בכך שאף אחד מהם לא כתב כמוני? וכי דברי-אמת הינם אמת רק אם הם מתואמים לדברי הקודמים? והלא מתחילה עובדי עבודה-זרה היו אבותינו כידוע, גם בתימן, שם שקעו אבותיי בהזיות.

ואגב, אברהם אבינו ע"ה יחיד היה – וכי יעלה על דעתך שאברהם אבינו טעה?

ולעצם עניינו של קארו הקראי בעל שולחן השרימפסים:

האם ההיתר של קארו הקראי ליהנות מדברי תורה איננו שרימפס? והלא מדובר בחילול-השם איום ונורא לדעת חז"ל; האם החדרת מאגיה-פגאנית לדת משה איננה שרימפס? והלא מדובר בהתעיה אחרי התֹּהו וההבל; האם ביטול יסודות כמו ידיעת ה' וייחוד ה' וכמעט כל יסודות הדת המחשבתיים אינו בגדר שרימפס? והלא מדובר ביצירת דת חדשה, דת טכנית ללא נשמה, דת פרו-נוצרית שנועדה להפקת רווחים וטובות-הנאה – דת שנועדה להנציח את הבערות הסכלות והטמטום, כדי לשלוט ולתמרן את ההמונים התועים, ולהפיק מהם רווחים ושלמונים.

ואידך זיל גמור, כי אף שפרופ' אתה וחכם גדול בעיניך, הנך חסֵר מאד בעניינים הללו שאנכי הקטן העמקתי בהם. ואגב, רובם הגדול של הפרופ' שהכרתי **במדעי היהדות,** הינם הולכי על שתיים חדלי אישים. כי את כולם מניעים אלהי הכסף והזהב, וללא המשכורות והיוקרה וטובות-ההנאה הם לא היו חוקרים. וברגע שמחדירים את אלהי הכסף והזהב לתוך תורת האמת – מתקבלת תורה עקומה ועקושה, תורה חדשה פרו-נוצרית, זרה מאד לדרך האמת הטהורה.

להלן המשך תשובתו:

בשעה שאתה מתרעם על ר"י קארו על שסטה מדברי חז"ל, לדבריך, תמה אני מדוע אינך מתרעם על הרמב"ם אשר המציא את י"ג העיקרים שלו [!]. היסודות שאתה מדבר עליהם כלל לא היו מוכרים לחז"ל, ואיני רואה סיבה מדוע תעדיף סטייה אחת על פני האחרת [!]. תורת ישראל התגמשה גם עם גישה זו וגם עם אחרת. אינך חייב לאמץ את כל השיטות, וגם לא מצופה ממך. כידוע לך, איני חסיד... ודע לך, כי בבואי לאוניברסיטה למדתי פילוסופיה, ועד היום היא בליבי כי אני עוסק בעניינים קרובים. מוריי היו רבים וטובים: יעקב לוינגר, נחום אריאלי, מ"צ נהוראי, גולדמן, ת' דרייפוס, ויבלח"א: שלום רוזנברג, חלמיש, חגי בן-שמאי.

להלן תשובתי:

האמנם הרמב"ם **המציא** (מלה מכובסת לְזַיֵּף), את שלושה-עשר יסודות הדת?! או שהוא ייסד אותם לאור התורה-שבכתב ודברי הנביאים והכתובים, ולאור מסורת התורה-שבעל-פה הנאמנה שמסרו לנו מעתיקי השמועה איש-מפי-איש עד משה רבנו, כגון: ייחוד ה', הרחקה מעבודה-זרה, שכר ועונש ועוד. האם אינך יודע שהציר שעליו סובבת כל התורה כולה הוא הרחקה מעבודה-זרה? האם לא למדת זאת בשנותיך הראשונות במחלקה לפילוסופיה?

והנני מוסיף ומזמין אותך להבהיר:

איזה יסודות לדעתך אינם אמיתיים או שאינם ראויים להימנות ביסודות התורה: מציאותו? אחדותו? שלילת הגשמות ממנו? נצחיותו? בלעדיותו? הנבואה? ייחודיות נבואת משה רבנו? תורה מן השמים? נצחיות התורה? השגחתו? שכר ועונש? ימות המשיח? תחיית המתים?

ותמיהות קשות עולות כנגד בורותך: האם אינך קורא שניים מקרא ואחד תרגום? ואם יסוד שלילת הגשמות אינו ידוע לך, מה שווה כל תורת הפילוסופיה שלמדת באוניברסיטה? ועליך להחל לקרוא שניים מקרא ואחד תרגום, ושם, בתרגום אונקלוס תלמד על הרחקת הגשמות.

והנה המשך דבריך המחרידים, דברי מינות מכוערים: "היסודות שאתה מדבר עליהם כלל לא היו מוכרים לחז"ל, ואיני רואה סיבה מדוע תעדיף סטייה אחת על פני האחרת". **סטייה?!** אתה קורא לשלושה-עשר יסודות הדת סטייה?! ארור אתה וכל אשר לך, יורידך ה' לבאר שחת.

והנך מפקפק ומערער באופן מפורש לא רק על יסוד אחד משלושה-עשר יסודות הדת, אלא על כל שלושה-עשר יסודות הדת כולם, והנה לפניך דברי רבנו בסוף שלושה-עשר יסודות הדת:

"וכאשר יפקפק [אפילו רק יפקפק] אדם ביסוד [אחד] מאלו [שלושה-עשר] היסודות הרי זה יצא מן הכלל וכפר בעיקר **ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות, וחובה לשׂנוא אותו ולהשמידו,** ועליו הוא אומר: 'הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ יְיָ אֶשְׂנָא וּבִתְקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט' [תה' קלט, כא]".

וערעור על שלושה-עשר יסודות דת האמת הוא חזון-נפרץ בקרב כומרי מדעי היהדות, ראו: "מופע המינות של קלנר", "לייבוביץ – רוע המינות בהתגלמותו", "ביקורת אשכנזית קטלנית על אור הרמב"ם", "תשובה בעניין אנשי מגדל השן", ואלה חושפים רק את קצה הקרחון.

ריבוי השיטות האורתודוקסיות האירופיות

בדברי תשובתו השניים, הפרופ' הנבער מצדיק את ריבוי השיטות האורתודוקסיות האירופיות, והנה דבריו: "תורת ישראל התגמשה גם עם גישה זו וגם עם אחרת. אינך חייב לאמץ את כל השיטות, וגם לא מצופה ממך". כלומר, אף שאיני חייב לאמץ את כל השיטות, הריני חייב, לפי הפרופ' הנבער, לקבל אותן כגישות לגיטימיות! שהרי "תורת ישראל התגמשה גם עם גישה זו וגם עם אחרת". ובמלים אחרות, הנני מחויב להוקיר ולכבד את הגישות הפרו-נוצריות שאבותיו ואבות-אבותיו של הפרופ' הנבער המיטו על עם-ישראל, ואסור לי בשום פנים לבזותן!

הפרופ' הנבער למעשה תובע ממני שאחדל ממלחמת-הצדק במינות ובעבודה-הזרה!

וריבוי השיטות, הפסיקות וההזיות המאגיות בקרב חכמי-יועצי-אדום, גם אלה ששקועים בבתי-מדרשות המינות הטמאים והשחורים וגם אלה השקועים במגדלי-השן הנבובים, כולם מעידים על שורש פורה ראש ולענה, וכמו שמלמד רבנו בפיהמ"ש (עבודה-זרה ג, ג), וכֹה דבריו:

"וכך מייחסים [עובדי האלילים האילמים מקרב העמים] לכל המזלות והכוכבים צורות רבות [=דמויות מיתיות דמיוניות שבהן הכוכבים מתגלמים], והם חלוקים באותן הצורות מחלוקת גדולה, **מפני שהם דברי שקר, והשקר על איזה דבר שיהיה מתרבה ומתרחב בלי ספק**".

הזיות המינים האקדמיים

כבר שמעתי ערֵמות של הזיות על-גבי הזיות שיצאו ממחלקות הפילוסופיה השחצניות למיניהן, הזיות שמקורן כאמור בעובדה שהפרופ' מקבלים כסף כדי לכתוב מחקרים. ושוב, ברגע שהכסף וטובות-ההנאה חודרים לתורת משה (ומדובר בהרבה מאד כסף וטובות-הנאה כידוע לך, לא בסתם משכורת של איזה 'עילוי' סכל ונבל היושב בפוניטיז), כללי הדת והאמונה מוסטים הצידה והרצון "לחדש", להפתיע ולהדהים גובר, שהרי מבלי "לחדש" כיצד יצדיקו את משׂכורותיהם העצומות, ואת שלל טובות-ההנאה, ואת המעמד הנשׂגב במרומי מגדל השן?

מי צריך את כל החוקרים הנבלים הללו במגדל השן אם הם לא "מחדשים" ומשבשים את התורה הדת והמחשבה? אם הם לא מקרבים אותנו להשקפות הגויים ההולכים בשרירות ליבם? ומעניין שבכל מקום, הפילוסופים חוקרי הרמב"ם הללו, מחליטים שהרמב"ם נטה אחרי אריסטו, ואפילו במקומות הרבים שרבנו קובע נחרצות שהוא מתנגד לחלוטין להשקפותיו (בגון בהשקפת הקדמוּת, או הנבואה, או הניסים או ההשגחה ועוד) – וכל זאת כדי להחדיר לנו את ההשקפה שניתן להיות אפילו **נביא** מבלי לקיים תורה ומצוות! ובמלים אחרות, אפשר להיות אדם יהודי מרומם ונעלה ואפילו נביא, מבלי לקיים שום מצוה. וזו היא מטרתם, להסיר מעליהם את חובת קיום התורה והמצוות, כדי שיוכלו ללכת בשרירות ליבם הרע ולשקוע בתאוותיהם.

ולכן, רבים מחוקרי הרמב"ם למיניהם הגיעו למסקנה "הפילוסופית" שמצוות ה' יתעלה שמו אינן נחוצות למשׂכילים בעיניהם, וטוענים ש"משנה תורה" נכתב לעמי הארצות... ובאמור, כל זאת כדי לפטור את עצמם מקיום המצוות ולהתיר להם חיי נהנתנות, כמנהג הגויים ההולכים לאופרות ולתיאטראות, והחוגגים במסעדות יוקרה, כי כל שולחנות מלאו קיא צואה. ואחד מגדולי הכופרים והמינים בדורנו נחשב לאחד מגדולי הפילוסופים וחוקרי משנת הרמב"ם, הלא הוא פרופ' ישעיה לייבוביץ', אשר ראוי לקרוא לו **ישעיה אחֵר.** הנבל הנגעל הלזה כפר באופנים מפורשים ומתוחכמים ביסודות הדת – וסופו כמו אלישע אחר, אשר העריץ את שכלו ועבד את עצמו, וכל מה שהוא לא הבין בשכלו הוא כפר בו, כמו תחיית-המתים וחיי העולם-הבא.

אגב, האם שיטת המשלים והאלגוריה שהזכרתי נשמעת מוכרת? ובכן, כמו בנצרות, שהפכה את כל המצוות לאלגוריה, כך היא דרכם של הפילוסופים וחוקרי הרמב"ם במיוחד, רובם כופרים ומינים, מורידין ולא מעלין – וכולם חולים באותה המחלה שרבנו כותב עליה באגרותיו, מחלת השחץ והגאווה (המחלה שגורמת לגס-הרוח לסבור שהוא מבין בכל התחומים).

וכי תורת ישראל בטלה?

עוד כתבת: "תורת ישראל התגמשה גם עם גישה זו וגם עם אחרת", ומדבריך עולה שתורת-ישראל בּוּטלה ושׂוּנתה! שהרי אנחנו דנים ביסודות תורת האמת, ובעניין זה אתה מחציף לומר שתורת ישראל "התגמשה", וזו מילה מכובסת לכך שתורת ישראל בטלה ועברה, ויש עתה לפנינו תורה חדשה פרו-נוצרית, תורה אירופית אשכנזית, שאתה ואבותיך ואבות-אבותיך עיצבו מחדש בהתאם לשרירות ליבם הרע, ובהתאם לגחמותיהם, תאוותיהם וזימותיהם.

ואיך עלה בדעתך שניתן "להתגמש" ביסודות הדת שניתנו לנו בסיני? ואפילו בתרי"ג המצוות שקיבלנו בסיני? ואפילו בתקנות ובגזרות שקבעה לנו הסנהדרין אי-אפשר להתגמש עד שתקום סנהדרין חדשה, וגם היא מוגבלת ביכולתה כי יש מדברי חז"ל שהם נצחיים. דבריך הם אפוא דברי כפירה ומינות אשכנזיים פרו-נוצריים טיפוסיים, עטופים במלים מתעתעות.

סיכומו של דבר, לפי דבריך ניתן לעבוד אלילים בהכשר התורה ובהכשרו של ה' יתעלה!

וכסילותך ועיוורונך בוקעים ועולים עד לשמי השמים: האם לא שמת לב שבית-המקדש חרב? האם לא חשבת לרגע מדוע? האם אינך מבין שמשהו רקוב מאד בדת האורתודוקסית האשכנזית הפרו-נוצרית? וכידוע לך, האורתודוקסיה היא זרם מרכזי בנצרות הטוען לאמת...

אינך אולי חסיד לפי הגדרת ה"חסיד" עובד-האלילים בשטעטל המינות הפולני-ליטאי, אך הנך משועבד לתפישות ההבל המשובשות של המינים וצאצאיהם אשר יצרו לנו דת חדשה פרו-נוצרית וניאו-אלילית (עיין ערך רש"י-שר"י), והנך דבק בהם בכל כוחך! כי כמו יהודים אירופים רבים, אינך מסוגל לקבל שהדת האירופית שהולעטתם בה הינה דת פרו-נוצרית אשר יסודה במינות ובסכלות – שהרי אם תיאלץ להודות בזה, תיאלץ למעשה להודות שבמשך עשרות רבות בשנים (מאז שהנך זוכר את עצמך) רכבת בגאון על סוס של אלילות ועבודה-זרה...

ויתרה מזאת, במובנים רבים הנך אף גרוע מן החסידים השוטים, נפוחי הבטן והלומי השיכר, שהרי אתה מתהדר בתואר "פרופסור", מתגאה בכך שאינך יהודי גלותי מן השטעטל החשוך, משתחץ שהנך נאור ומשכיל ואיש מדע, וכך הנך מפיל חללים רבים בהשקפות מינות.

זאת ועוד, אין הבדל בין החסידים לבין הליטאים, שיטותיהם הזיותיהם ואמונותיהם הינן תועבה אחת גדולה אשר גורמת לנו להיות "עם סכל ונבל". ואם השורש רקוב, כל העץ, על כל ענפיו, הינו אשרה אחת גדולה של עבודה-זרה שמנציחה את חורבן המקדש ואת ריחוקנו ממילוי ייעודנו וציווי ה' לנו: להיות ממלכת כהנים וגוי קדוש ועם חכם ונבון – כי הדת שאתה מייצג, הדת הליטאית, המשכילה כביכול, הינה למעשה אלילות בתחפושת של שכלתנות. ואגב, הנבל מווילנא היה אחד ממאמיני הנמנעות והכישופים וההזיות הנגעלות, כמו החסידים בדיוק. וכבר כתבתי מאמרים רבים על הזיותיהם הפגאניות של הליטאים, ועל הפיכת דתנו לקורדום-חוצבים ולאלילות מתוחכמת ביותר. וכולם, גם החסידים וגם הליטאים, לא ידעו ולא יבינו...

לפני עיניך המזוהמות והמסֻנוורות יש מסכים גדולים שמונעים ממך מלראות את אור האמת, והמסך הגדול מכולם: השחץ והביטחון המופרז בכך שהנך יודע את הפילוסופיה ותורת משה לאמיתה – הזיה אשר מסנדלת וכובלת אותך ומונעת ממך מלראות את אור האמת נכוחה.

ומהו המסך הגדול ביותר שעומד לנגד עיניך? ובכן, חציבתך וזלילתך מן התורה במשך עשרות רבות בשנים, אינן מאפשרות לך לשמוע שקארו הקראי היה מגדולי משמידי דת האמת, מפני שקארו הקראי הוא גדול המתירים להפוך את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים! ובמלים אחרות, שמירה על גדולתו הדמיונית של קארו הקראי, משמעותה שמירה על רדיפת-הבצע והתאוות אשר בידך – הנך מגן על קארו הקראי כדי להגן ולשמֵר את הבליך ותועבותיך!

סוף דבר

ועתה לדבריך האחרונים: "ודע לך, כי בבואי לאוניברסיטה למדתי פילוסופיה, ועד היום היא בליבי כי אני עוסק בעניינים קרובים. מוריי היו רבים וטובים: יעקב לוינגר, נחום אריאלי, מיכאל צבי נהוראי, גולדמן, ת' דרייפוס, ויבלח"א: שלום רוזנברג, חלמיש, חגי בן-שמאי".

והנה, עזרת לי מאד, כי בדבריך אלה למעשה הוכחת את צדקת דבריי, לא רק אתה כסיל נבער שמתהדר בנוצות של פרופ', אוכל וזולל מן התורה, וכופר ביסודות הדת באופנים מתוחכמים – לא רק אתה, אלא כל רבותיך השחצנים, המתהדרים בתארים נבובים, כולם-כולם אוכלים וזוללים מן התורה ביד אחת, וביד השנייה מחריבים את דת משה בהשקפות מינות ומדוחים.

אין לך תקווה, ארור תהיה אתה וכל אשר לך, יורידך ה' לבאר שחת, כאנשי הדמים והמרמה.

ואחתום בעניין שגגת תלמוד עולה זדון. כלומר, ביחס לפרופ' שמפיצים השקפות, אין מקום לשגגות: ואם הם טועים בהשקפה כלשהי בשגגה כתוצאה מרשלנות בלימוד התורה – הם **כ**מזידים; ואם הם מורים הלכה מבלי ללמוד כלל את המקורות בעניינה – הם בגדר **מזידים.**

והנה לפניכם דברי רבנו במורה (ג, מא):

"וכאן חילקה התורה בין יחיד הדיוט או [=לבין] מלך או כהן גדול או מורה-[הוראה], ולמדנו מכך: שכל [מי ש]עושה או מורה-[הוראה] כפי עיונו, אם לא היה בית-הדין-הגדול או כהן גדול, הוא מסוג המזיד ואינו נחשב מן השוגגים [...] ועל-פי היסוד הזה אמרו ז"ל: 'שגגת תלמוד עולה זדון' [אבות ד, יג], כלומר, **שמי שאינו לומד היטב ומורה ועושה כפי חוסר ידיעתו הרי הוא כמזיד [...] אבל המורה כפי אי-ידיעתו הרי הוא מזיד בלי ספק,** לפי שלא קבע הכתוב התנצלות בהוראה בטעות כי אם לבית-דין-הגדול בלבד. אבל המזיד חַיָּיב בעוֹנֶשׁ הכתוב [בתורה]: אם מיתת בית דין, או מלקות, או מכת מרדות על לאווין שאין לוקין עליהן, או תשלומין" וכו'.

אולם, אם אותם פרופ' מפיצי-הזיות שוגים ומתעים את העם **ביסודות תורתנו,** אין צל של ספק שהם בגדר מזידים, שהרי לא מדובר בעניינים מסובכים שנדרש להם עיון מעמיק, אלא מדובר בעניינים פשוטים וברורים שמסורים באומה איש-מפי-איש עד משה רבנו ע"ה – אלה לא רק בגדר מי שמורה "כפי אי ידיעתו", אלה בגדר מי שמורים כנגד דרך האמת במכֻוון וביודעין, תוך השחתת דרך האמת והחדרת השקפות מינות שמחריבות את עמֻנו וממיטות עלינו ייסורים.

כלומר, הם אינם מסוג המזידים "הרגילים", הם מסוג המזידים שמתעים את העם אחרי ההבל **במכֻוון וביודעין,** כדי לקיים את דתם ובצעם ותאוותיהם וזימותיהם והעבודה-הזרה שבידם. ועל המינים מחטיאי הרבים, המתעים את עמֻנו אחרי התהו, פסקו חז"ל ורבנו בהלכות סנהדרין (יא, ו): "**האכזריות על אלו שמטעין את העם אחר ההבל רחמים היא בעולם,** שנאמר: 'לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים [וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ' (דב' יג, יח)]".

"אֵיכָה תֹאמְרוּ חֲכָמִים אֲנַחְנוּ וְתוֹרַת יְיָ אִתָּנוּ? [...] הֹבִישׁוּ חֲכָמִים חַתּוּ וַיִּלָּכְדוּ הִנֵּה בִדְבַר יְיָ מָאָסוּ וְחָכְמַת מֶה לָהֶם" (יר' ח, ח–ט); "הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבֹנִים" (יש' ה, כא).

'מגילת סתרים': האיגרת בשבח הקבלה שיוחסה להרמב"ם

איגרת זו שיוחסה להרמב"ם נודעה בשם "מגילת סתרים". היא נזכרת בהשׂגותיו של מוסא אלשקרן (הידוע בכינוי מהר"ם אלשקר, מת סופית בשנת 1542) ל"ספר האמונות" של שם-טוב (שם רע לכל ההולכים בחושך אשר לא ידעו ולא יבינו); וכן בספרו של יוסוף מקנדיאה (המאה הי"ז) שנקרא בשם: "נובלות החכמה". ואכן, מוסא אלשקרן ויוסוף מקנדיאה לא התפתחו, בדיוק כמו הפירות הנובלות, ולא הגיעו לידי בשלות שכלית ומחשבתית. וחמור מכך, הם היו שותפים משמעותיים לנבילתה של דרך האמת, ולהוצאת-שם-רע על רבנו כאילו הוא היה עובד עבודה-זרה בפועל! ובשקריהם חשפו את נבלותם וסכלותם לדיראון עולם.

במאמר זה אסלק את הרפש והטיט שהשליכו על רבנו במשך מאות רבות בשנים, דהיינו את הטענה שרבנו הודה בסוף ימיו לתורת הקבלה הארורה, ובניגוד מוחלט לפסקו בהלכות עבודה-זרה (ב, י): "כל המודה בעבודה-זרה שהיא אמת אף-על-פי שלא עבדה, הרי זה מחרף ומגדף את השם הנכבד והנורא". ולא רק זאת, הרשעים הללו גם האשימו את רבנו שהוא עבד עבודה-זרה בפועל! ולא רק על רבנו הם העלילו עלילות, גם על גדולי האומה וכפי שנראה לקמן.

כמעט כל "חכמי ישראל" בחמש מאות השנים האחרונות שיתפו פעולה עם השקר הזה, ורוממו את מוסא אלשקרן ואת הטיפש הנָּבוּל מקנדיאה, והחליטו שרבנו הגדול, אשר קידש מלחמה כנגד העבודה-הזרה, והמשיך את קריאתו של אברהם אבינו לכל באי עולם: בשם ה' אל עולם – שרבנו הקדוש איש האמת, הודה לקבלה הארורה ואף עבד עבודה-זרה בפועל. וזו דוגמה נוספת לכך **שלעולם** לא נבונן ממלכת כהנים וגוי קדוש, כל עוד לא נתנער מ"חכמי ישראל" הוזי ההזיות באלף השנים האחרונות, כי כולם למעט בודדים היו הוזי הזיות חמורות, מי יותר ומי פחות, אך כולם הִתעו את עם-ישראל אחרי התֹּהו, וילכו אחרי ההבל ויהבלו.

דבר נוסף, עד ימינו איגרת זו נחשבת כאילו היא יצאה מתחת ידו של רבנו הרמב"ם, ומצאתי אותה באתר אינטרנט שנקרא: "ספריא – ספריה חיה של טקסטים יהודיים". ואתם מוזמנים לשאול את כל הרבנים השׂכירים שמסביבכם, מראשי הדרדעים חוצבי התורה, ועד לראשי הקבלה המתעים את העם אחרי התֹּהו וההבל, וכולם יאמרו לכם בתשובותיהם שהאיגרת הזאת נכתבה על-ידי הרמב"ם – מי מתוך אמונת פתאים ומי מתוך פחד על משכורותיו ושׂררתו ומעמדו ושלל טובות-ההנאה שבידו, כי מעדיפים הם את חיי העולם-הזה על פני האמת.

והנה לכם דוגמה אחת מתוך מאמר שפורסם באתר "כיבר השבת" (אייר תשע"ב), על-ידי מקובל בשם חיים פוקס. במאמר הנזכר המקובל "מוכיח" שהשדים קיימים בעולם (בעיקר באמצעות פירוש אגדות חז"ל כפשוטן, ואף לא חסר לו ראיות מ'חכמי ישראל' השוטים באלף השנים האחרונות), ואחת מראיותיו היא, שימו לב, שהרמב"ם חזר בו בסוף ימיו להודות ב"חוכמת הקבלה". פוקס אינו מציין בדיוק לאיזה מכתב הוא מתכוון, אך הוא קורא לו "מכתב

ידוע", וברור שכוונתו לאיגרת המפורסמת שנדון בה במאמר זה. פוקס מוסיף, שיש חוקרים "חילוניים" אשר טוענים שהמכתב מזויף, אך משום מה הוא טוען "שאין להם ראיות".

והנה דבריו של פוקס לפניכם, ובמאמר זה נוכיח בראיות רבות שהאיגרת מזויפת:

"ישנו מכתב ידוע שהרמב"ם שולח לתלמידו באחרית ימיו, שאז כבר הגיעו לידיו כתבים מחכמת הקבלה, ובו הוא מציין בדבריו שהוא יודע הרבה יותר ממה שידע פעם, ואם היה יכול היה חוזר בו מהדברים הללו. אמנם, ישנם חוקרים חילונים 'מומחים לקבלה' שלא מוכנים לקבל את הדברים הללו וטענו בטענת 'מזויף', והוכחות הרי אין, אבל להם זה לא משנה".

כאמור, איגרת זו נכתבה כביכול לתלמיד רבנו: ר' יוסף בן יהודה, אשר רבנו כתב אליו את ספרו מורה-הנבוכים, וכן כתב לו איגרת חשובה מאד אשר נקראת: "איגרת רבנו לתלמידו ר' יוסף". ניכר שהזייפן הטיפש הכיר מעט את כתבי הרמב"ם, והוא מנסה, באמצעות העתקת סגנונו ולשונו של רבנו פה ושם, לשוות לאיגרת חזות מקורית ואמיתית. אך כפי שנראה לקמן, לא רק שהוא תעה ולעה בעניינים יסודיים שלא יעלה על הדעת שרבנו יֹאמַרם או יעשה כמותם, הוא גם שגה ביצירתו "הספרותית", כי התוצר הסופי שלו גרוע מכל גרוע, לא לשון זהב אלא לשון סיגים עכורה, לשון עקושה ומשובשת, וזאת עדות לסכלותו הגדולה בנוסף לנבלותו.

א. שיבושי לשון, סגנון ומחשבה כלליים

נחל אפוא, להלן כמה משיבושי הלשון, הסגנון והמחשבה הכלליים שמצאתי באיגרת הזו:

בתחילת האיגרת הזייפן כותב כך: "וייתן לך לב לדעת המשלים הנבואיים אשר באו, והייעודים הנפשיים שנבראו על יסודי הדעת האלקיים והשמות הקדושים הנרמזים בקצת פסוקי הנבואה" – וכי יעלה על הדעת שרבנו יכתוב "אלקים" במקום "אלהים"? ודי בשיבוש העקבי הזה כדי להעיד על מוצאה של האיגרת – בכתבי המינות של האירופים העילגים והנבערים.

והנה כל המופעים של המילה "אלקים" באיגרת האירופית הלזו: "ויתעורר עליך החפץ האלוקי", "מטביע החפץ האלוקי", "כי השמות האלקיים הקדושים", "ותכוון נפשך תמיד אל המדע האלוקי", "תעלומות וסתרי החכמה האלקית", "מהסודות האלקיים", "מזיו ההשפעה האלקית", "ויהי אלקים עמך", "ואלקים יהיה עמך", "ואתם הדבקים ביי אלקיכם".

כמו כן, איך "היעודים הנפשיים" נבראו "על יסודי הדעת האלקיים והשמות הקדושים"? וכי ייעודים נפשיים הם גופים ברואים? וכי הם נבראו על-גבי או על-ידי "יסודי הדעת האלקיים והשמות הקדושים"? ובליל הסכלות והעילגות הלז נועד להשוות את "יסודי הדעת האלקיים" ל"שמות הקדושים" שבקבלה הפגאנית, ולתעתע שהאמונה בשמות הללו היא מיסודי הדת.

***

עוד כותב הזייפן שם: "ובציור השורש [=הכישוף] הזה המונח בדרך שתלך בה, תהיה מיוֹדְעֵי דעת העליון, ותשקוטנה תאוותיך ויתחזק כוח שכלך ויתעורר עליך החפץ האלוקי, ותהיה מְבַּת השלמים". ושלושה שיבושים יש בדבריו הללו: **הראשון,** לא יעלה על הדעת שרבנו ינקוט

בביטוי "יודע דעת עליון" כלפי תלמידו ר' יוסף, לאחר שמטבע הלשון הזה נאמר בתורה על בלעם הרשע (במ' כד, טז); **השני,** לא ייתכן שרבנו יאמר: "ויתעורר עליך החפץ האלוקי", כי ייחוס התעוררות לה' יתעלה הינה בגדר הגשמה ועבודה-זרה חמורה ביותר לדעת רבנו הרמב"ם, ובעניין זה ראו: "לעורר רחמי שמים?"; **והשלישי,** מאד לא סביר שרבנו יאמר על יחידי הסגולה שהם כת: "ותהיה מִבַּת השלמים", שהרי רבנו אומר עליהם בפירושו לפרק חלק: "והכת השלישית, והם חַי ה' מעטים מאד עד שאפשר לקרוא להם 'כת' כמו שאפשר לומר על השמש שהיא 'מין', והם האנשים שנתבררה אצלם גדולת החכמים וטוב תבונתם" וכו'.

דרך אגב, בדבריו הללו הזייפן מבטיח שבאמצעות השורש הזה שהוא יסביר לקמן, דהיינו שני הכישופים שהוא יתאר את עשייתם, תלמידו יהיה "מיוֹדְעֵי דעת העליון". ואכן, כל ההולך בדרכי הכישופים שהוא יתאר יהיה מתלמידיו של בלעם: "וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים [=לכיווני המאגיה, דהיינו הנַחש העוננות והכישופים הדמיוניים שנפוצו בקרב עובדי האלילים הנחותים] [...] וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר נְאֻם בִּלְעָם בְּנוֹ בְעֹר [...] נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל **וְיוֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן** מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם" (במ' פרק כד).

***

בהמשך דבריו הזייפן אומר כך: "ובציור השורש הזה [וכוונתו כאמור לשני הכישופים שיפורטו לקמן] [...] גם תשיג כל מבוקשיך, ובלבד שיהיו דרושים נכבדים [=ובתנאי שמבוקשיך יהיו טהורים ונכבדים] משלימי נפשך הטהורה [=וכי המכשף טהור?] ולא תשוטט מחשבתך לחפץ גשמי נפרד מצד [=למעט] תמונתו ועצמותו, מטביע החפץ האלוקי והרצון הבחירי במצולות ים". בדבריו אלה הזייפן מייחס לרבנו לא פחות מאמונת ההגשמה, שהרי הוא אומר שיש להקב"ה תמונה: "ולא תשוטט מחשבתך לחפץ גשמי נפרד מצד [=למעט] **תמונתו** ועצמותו" וכו'. הוא גם נוקט בהתחסדות, כאילו הוא דורש מתלמידו שכל שאיפותיו יהיו שאיפות טהורות, בעוד שהוא עצמו מחדיר לו מינות ועבודה-זרה: "וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם **כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה** בְּיוֹם דִּבֶּר יְיָ אֲלֵיכֶם בְּחֹרֵב מִתּוֹךְ הָאֵשׁ" (דב' ד, טו). אגב, מה זה: "מטביע החפץ האלוקי והרצון הבחירי במצולות ים"? וכי הקב"ה מטביע את רצונו ואת עקרון הבחירה בים?

"הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה, וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה אַתָּה וְזַרְעֶךָ" (דברים ל, יט).

***

בהמשך דבריו הזייפן כותב כך:

"ובציור השורש הזה [וכוונתו כאמור לשני הכישופים] [...] גם תנהיג נפשך במעלות ובתיקון המדינה ובני חבריך ואנשי ביתך ותנועותיך הנפשיות והגופניות, ותישאר בחירתך בידך מוֹשֶׁלֶת בכל מה שהוא נגד [=מנוגד] לשכלך **זולת אל** הפעולות הנכבדות והיקרות נרצעות, אל אהבת הכבוד הנפשי ובחיי האהבה הנמרצת אשר הייתה ביני לבינך ובין אבותיך הקדושים [כלומר, בעניין אהבת הכבוד הנפשי והאהבה הנמרצת כבר לא תהיה לך בחירה], כי רוב זמני הייתי נבוך בחקירת הנמצאים לדעת תוכן אמיתתם כפי האפשר בחוק ההשׂגה האנושית".

ואיך ייתכן שרבנו יֹאמר שבישופים יסייעו לאדם להנהיג את עצמו למעלות ול"תיקון המדינה"? וכן שהבישופים ירוממו את שכלו עד ששכלו ימשול בכל מה שמנוגד לשכל? והלא הבישופים במהותם מתנגדים התנגדות נחרצת לשכל, שהרי בבסיסם המאגיה וההזיות המתעתעות.

גם לא יעלה על הדעת שרבנו יֹאמר שהבישופים הללו ירוממו את האדם "אל אהבת הכבוד הנפשי", שהרי דברים אלה עלולים להתפרש בקלות כהוראה לרומם את החשיבות העצמית עד לגבול הגאווה, וזה רמז לרוח הגבוהה שהינה ממידותיהם של בלעם ותלמידיו המכשפים הרשעים. כמו כן, הזייפן מוסיף על דברי הגאווה גם דברי הבל, שהרי הוא מסביר לתלמידו שהבישופים הללו ירוממו אותו ל"חיי האהבה הנמרצת אשר הייתה ביני לבינך ובין אבותיך הקדושים", ובמלים אחרות, הבישופים הכעורים שהוא יתאר לקמן מרוממים לאהבת ה'!

והנה דברי התורה על המאגיה המתעתעת על שלל מיניה, וביניהם גם בישופי המכשפים:

"כִּי אַתָּה בָּא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת **כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם,** לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף, וְחֹבֵר חָבֶר וְשֹׁאֵל אוֹב וְיִדְּעֹנִי וְדֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, **כִּי תוֹעֲבַת יְיָ כָּל עֹשֵׂה אֵלֶּה וּבִגְלַל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה יְיָ אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפָּנֶיךָ,** תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ [ההליכה בתמימות היא ביעור המאגיה ועקירת העבודה-הזרה, והיא היסוד ליראת שמים, ולכן אונקלוס מתרגם שם: 'שְׁלִים תְּהֵי בְּדַחְלְתָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ']" (דב' יח).

עוד מסביר הזייפן שהבישופים הללו יְטלו מן האדם את יכולת הבחירה בענייני "אהבת הכבוד הנפשי" ו"חיי האהבה הנמרצת", כלומר הבישופים הללו יכריחו את האדם לשני העניינים הללו, ולא תהיה לו עוד יכולת בחירה בהם – ואין צורך לומר שאֵלֶּה הם דברי הבל ורעות רוח, והנה דבריו: "ותישאר בחירתך בידך מוּשְׁלֶת בכל מה שהוא נגד [=מנוגד] לשכלך, זולת אל הפעולות הנכבדות והיקרות נרצעות, אל אהבת הכבוד הנפשי ובחיי האהבה הנמרצת" וכו'.

זאת ועוד, וכי יעלה על הדעת שרבנו יֹאמר: "**כי רוב זמני הייתי נבוך** בחקירת הנמצאים לדעת תוכן אמיתתם כפי האפשר בחוק ההשׂגה האנושית"? וכי ברוב ימי חייו רבנו היה נבוך בחקירת המדעים? וכי רבנו היה עם הארץ? זאת ועוד, נראה שהוא שגה בהבנת משמעות שֵׁם הספר: "מורה **הנבוכים**", כי מי שלמד את הקדמת רבנו למורה יגלה שרבנו כתב את ספרו הזה למשׂכילים שלמדו מדעים ולמדו את פשטי לשונות התורה, והם נבוכים עתה בין מה שלמדו במדעים שאין להקב"ה גוף ותמונה, לבין פשטי לשונות התורה שמהם עולה לכאורה שיש להקב"ה מאפיינים גופניים, וראו על-כך במאמר: "למי נכתב הספר מורה-הנבוכים?".

יש בדברי הזייפן עוד מקומות רבים של עילגות לשון, אך החלטתי שלא להאריך בהם, כי הדבר ירחיב עוד ועוד את המאמר על האיגרת הארוכה ממילא הזו, והקורא הנבון יבחין בהם.

ב. אמונה מאגית בשמות קדושים

כבר בראש האיגרת הזייפן מייחס לרבנו את אמונת הקבלה הפגאנית בכוחם המאגי של השמות הקדושים: "וייתן לך לב לדעת המשלים הנבואיים אשר באו, והיעודים הנפשיים שנבראו על יסודי הדעת האלקיים **והשמות הקדושים** הנרמזים בקצת פסוקי הנבואה".

ומה דעתו של רבנו על אמונת הקבלה הפגאנית בשמות הקדושים? ובכן, רבנו מבאר במורה (א, סב), מה הם שמותיו של הקב"ה: **הראשון** שבהם הוא השם המפורש שם הויה, שפעם ידעו כיצד לבטא אותו. **שם נוסף** הינו שם בן שתים-עשרה אותיות ומורכב משתיים-שלוש מלים, ואין אנו יודעים כיום מהו. **ושם נוסף** היה בן ארבעים-ושתיים אותיות, והוא מורכב ממספר מלים סך אותיותיהם ארבעים-ושתיים, ואף אותו אין אנו יודעים כיום. שלושת השמות הללו מורים על ידיעת ה' וסתרי תורה. כלומר, השמות הללו מלמדים על **רעיונות נשׂגבים** ואינם משמשים חלילה כלחשי כישופים מתועבים אשר מתיימרים לשדד את טבע המציאות.

עוד מלמד רבנו במורה שם, שהיו אנשים שמצאו את השמות הללו, והטעו את ההמון שיש בכוח השמות הללו לפעול פעולות במציאות, כאילו היו כישופים דמיוניים, וכֹה דברי רבנו:

"וכאשר מצאו **הָרְשָׁעִים הַבְּעָרִים** את הלשונות הללו, מצאו מקום לְשַׁקֵּר וּלְדַבֵּר, שמצרפים איזה אותות [=אותיות] שרצו, ואומרים: זה שֵׁם פועל ועושה אם נכתב או נאמר באופן פלוני [כביכול שֵׁמות ה' יתעלה הדמיוניים הללו נועדו לכישופי ולחשי המכשפים הפגאניים]. ואחר-כך נכתבו אותם הַבְּזָבִים אשר בדה אותם **הרשע הַבַּעַר הראשון,** והגיעו אותם הספרים לידי הכשרים החלשים הפתאים [ותמוה שרבנו קורא להם 'כשרים', ואולי כשרים הם בעיני עמי הארצות או בעיני עצמם, והנני מכיר לא מעט זקנים תימנים שהינם 'כשרים' מן הסוג הזה, דהיינו פתאים נבערים מדעת] אשר אין להם קנה-מדה להבחין בין אמת ושקר והצניעום, ונמצאו בעיזבונם, וחשבו [=הטיפשים שמצאו את הספרים הללו בעיזבונם של הפתאים] בהם שהם אמת, כללו של דבר 'פִּתְי יַאֲמִין לְכָל דָּבָר' [משׁ' יד, טו] – וכבר יצאנו ממטרתנו הנעלה ועיוננו העדין, אל העיון בביטול הזיות שביטולם גלוי לכל מתחיל בעיון, אלא שהביאנו ההכרח לכך, כיוון שהזכרנו את השמות ['הקדושים'] ועניינם, ומה שנתפרסם עליהם אצל ההמון".

נשים לב, כי האמונה בשמות הקדושים הללו היא שפל השפלות המחשבתית! שהרי רבנו מלמד אותנו כי השמות הללו הינם הזיות ודמיונות "שביטולם גלוי לכל **מתחיל בעיון**". ואכן, כל מי שלמד רק מעט מדעים יבין שלא ניתן לשנות את טבע המציאות בכישופים...

והנה גם דברי רבנו במורה (א, סא):

"ואל יעלו על ליבך הזיות כותבי הקמיעות [=המקובלים השוטים למיניהם], ומה שתשמע מהם או תמצא בספריהם הטיפשיים, שֵׁמות שהם מצרפים אותם ['מראשי פסוקים וסופי פסוקים, וראשי תיבות ואמצע תיבות וסופי תיבות, וכדומה, כגון בחילופי תיבות אלפא ביתא לצורותיה השונות. ואשר בזמנים אלה פרץ הדבר כפרץ מים וספרים רבים מלאים מהם ומהמיהם' (קאפח)] שאינם מורים על שום עניין כלל, וקוראים אותם 'שֵׁמות', ומדמים שהם צריכים קדושה וטהרה [או שאסור לאמרם ומותר רק 'להרהר' בהם], ושהם עושים נפלאות ['יש מועיל לפרנסה, ויש לעקרות, ויש רופא חולים, ויש אפילו לפתיחת שערי שמים לכל המשאלות' (קאפח)], כל הדברים הללו סיפורים שאין ראוי לאדם שָׁלֵם לשמעם, כל-שכן לסבור אותם".

"וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ וְאַחֲרֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתָם אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֹתָם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת כָּהֶם [...] וַיִּקְסְמוּ קְסָמִים וַיְנַחֵשׁוּ וַיִּתְמַכְּרוּ לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ לְהַכְעִיסוֹ" (מ"ב יז, טו–יז).

ועתה, לאחר שראינו מעט מדברי הזייפן באיגרת, וראינו מעט על דעתו של רבנו בעניין "השמות הקדושים", נמשיך לעיין בדברי הזייפן, ונוסיף לראות כיצד הוא מייחס לרבנו אמונות מאגיות שונות ומשונות ב"שמות הקדושים", וזה לשונו של הזייפן הסכל בהמשך איגרתו:

"דע לך אחי, כפי מה שהתבאר בספרי חכמי הקבלה, כי השמות האלקיים הקדושים רבו מלספור ומורים כולם על מהות המלאכים, והולכים מַעֲלה אחר מַעֲלה ומדרגה אחר מדרגה, ועילה אחת פשוטה עליהם, שאינו גוף ולא כוח בגוף ולא בתוך גוף [...] והשמות הם כוחות מתהוות מן המלאכים לעשות רצון קונם, ויניחו אלו הכוחות בעולם השפל בגזירת בוראם כמו שיבוקש מהם לטובה ולברכה ואיך שיהיה, כאשר יזכור אותו [כאשר האדם יפרש את מבוקשו] בשם המורה על אמיתת בקשתו [בַּשֵּׁם שבאמצעותו הוא מדמה להשיג את חפצו]".

לפי הזייפן, השמות הקדושים "רבו מלספור", וזאת בניגוד לדברי רבנו במורה לעיל, שיש אך ורק שלושה שמות קדושים שנוגעים לסתרי תורה. כמו כן, לשיטתו השמות הללו מורים על מהות המלאכים, כלומר, מי שאומר אותם ומשתמש בהם עובד עבודה-זרה בפנייה למלאכים! זאת ועוד, לדבריו, הקב"ה "אינו גוף ולא כוח בגוף ולא בתוך גוף", ודבריו סכלות, כי "כוח בגוף" הוא כוח בתוך הגוף, ולא ייתכן שרבנו יחזור על אותו הדבר פעמיים במלים אחרות בעניין זה, כי בענייני האלהיים רבנו נזהר מאד, כדי שלא יטעו בדבריו ויגיעו חלילה לשיבושים.

עוד עולה מדברי הזייפן, שהמלאכים פועלים את פעולותיהם המופלאות במציאות באמצעות השמות הללו: "והשמות הם כוחות מתהוות מן המלאכים לעשות רצון קונם", וכן שהשמות הללו ניתנו גם לבני האדם: "ויניחו אלו הכוחות בעולם השפל בגזירת בוראם", והם גם משדדים את מערכות הטבע והמציאות: "כאשר יזכור אותו [=כאשר האדם יפרש את מבוקשו] בַּשֵּׁם המורה על אמיתת בקשתו [=בַּשֵּׁם המכוער שבאמצעותו הוא מדמה להשיג את חפצו]".

ראינו לעיל באופן כללי את דעתו של רבנו על "השמות הקדושים", ועתה נוסיף ונראה את דעתו של רבנו בעניין אמירת לחשי כישופים אשר פועלים "גדולות ונצורות"... ובכן, לשם כך נעבור לעיין בדברי רבנו בהלכות עבודה-זרה (יא, יב–יג), וכֹה דבריו בשתי הפְּסקות לקמן:

[יב] "אי זה הוא חובר? זה שמדבר בדברים שאינן לשון עַם ואין להן עניין [כל מיני גיבובי אותיות], ומעלה על דעתו בסכלותו שאותן הדברים מועילין, עד שהם [=הוזי ההזיות, החוברים והמכשפים למיניהם] אומרים, שהאומר כך-וכך על הנחש או על העקרב אינו מזיק, והאומר כך-וכך על האיש אינו ניזוק מהן. ואוחז בידו בעת שמדבר מפתח או סלע, וכיוצא בדברים האלו, הכל אסור. והחובר עצמו שיאחוז בידו כלום [=דָּבר מה] או שעשה מעשה עם דיבורו, אפילו הראה באצבעו – הרי זה לוקה, שנאמר: 'לֹא יִמָּצֵא בְךָ [...] וְחֹבֵר חָבֶר' [דב' יח, י–יא]".

[יג] "אבל אם אמר דברים בלבד ולא הניד לא אצבע ולא ראש ולא היה בידו כלום. וכן האדם שאמר עליו החובר אותן הקולות והוא יושב לפניו ומדמה שיש לו בזה הנאה [איזו תועלת מאגית דמיונית], מכין אותו מכת מרדות, מפני שנשתתף בסכלות החובר, וכל אותן הקולות **והשֵּׁמות המשונים והמכוערים** 'לֹא יֵרֵעוּ וְגַם הֵיטֵיב אֵין אוֹתָם' [ופסוק זה נאמר על הפסילים: 'בְּתֹמֶר מִקְשָׁה הֵמָּה וְלֹא יְדַבֵּרוּ נָשׂוֹא יִנָּשׂוֹא כִּי לֹא יִצְעָדוּ אַל תִּירְאוּ מֵהֶם כִּי לֹא יָרֵעוּ' וכו' (יר' י, ה)]".

הנה למדנו, כי השימוש בשמות המשונים והמכוערים הללו, דהיינו אמירתם כלחש וכסגולה, היא איסור תורה מפורש אשר נוגע ישירות לאיסורי עבודה-זרה! כמו כן, רבנו מבהיר שמדובר בעניין שהוא הבל מהובל, ואין לו שום משמעות ואמיתות: "לֹא יָרֵעוּ וְגַם הֵיטֵיב אֵין אוֹתָם".

בהמשך דברי הזייפן באיגרתו הוא אומר כך:

"ואחר הדברים האלה עליך לדעת, כי בפסוק: 'ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדות את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל' [שמ' כה, כב] ימצא בו כ"ב מלות שרמז בהם בעל 'ספר יצירה', באומרו כ"ב אותיות חקוק לחצבן המירן צירפן וצר בהם כל היצור וכל הנפש העתיד לצור, והם כ"ב אותיות פשוטות, ורצה בו [=בעל 'ספר יצירה' הסביר בספרו], כי כל מה שברא מרוחניות המלאכים אל הנפשות החיצוניות ייחקקו באלה הכ"ב מלות, ו[בלחשי צירופן] יהיה לאדם דעה בעולם ויזכור מה ששכח בדברים האפשריים".

לפי הזייפן, כל 22 האותות מופיעים בפסוק האמור והוא מביא ראיה מספר יצירה שיש כוח מאגי לאותיות הללו, שהרי "כל מה שברא מרוחניות המלאכים אל הנפשות החיצוניות ייחקקו באלה הכ"ב מלות". כלומר, כל מה שבורא-עולם ברא בעולמו הוא באמצעות לחשי כישופי המכשפים הכעורים! ומזאת הוא גם מביא ראיה לכך שיש כוח מאגי ללחשי צירופי האותיות: "ויהיה לאדם דעה בעולם ויזכור מה ששכח בדברים האפשריים". וכבר הסברתי במאמר אחֵר ש"ספר יצירה" הוא כולו הזיה נגעלה, ראו: "ספר יצירה – כמה אפשר להיות מטומטם?".

ועתה להמשך דברי הזייפן בעניין השמות: "ויצא מכלל הפסוק הזה שבעה שמות מן שבעה מלאכי השבעה רקיעים, שהם שצ"ם חנכ"ל [=שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה] וכנגדם בקרבנות שבעה פרים, וכנגדם במועדים כולם הולכים בדרך השביעיות: גם בשבע שביעיות שני היובל, שבע שני השמיטה, ומשבעה חדשי ראש השנה, ומשבעה שבועות מתן תורה, ומשבעה ימים שבת, כנגד זה בנה בלק שבעה מזבחות, והזאת יום שבעה לטמאים".

כלומר, הזייפן טוען שיוצאים מן הפסוק האמור שבעה שמות "קדושים", ומדוע דווקא שבעה? מפני שיש שבעה רקיעים, ושבעה פרים בהקרבת קרבנות וכו', וכפי שאתם רואים לעיל. ברם, לקמן נראה בדבריו שיש ארבעה-עשר שמות ולא שבעה, אך לא נדקדק עליו בזה...

מכל מקום, הזייפן ממשיך ואומר כך: "וכבר ידעת ממה שקראת עִמִּי בחוכמת התכונה [הזייפן הכיר את איגרת רבנו לתלמידו בראש המורה, שם רבנו מספר שתלמידו הסדיר לפניו את ידיעותיו באסטרונומיה], כי הירח ישוב למזל הפכי לו ליום השביעי למאורע אל תשתנה השפעתה בעולם השפל, וזה כולו רמז והערה אל מה שיושפע בכאן ממניעי אלו השבעה כוכבי לכת. והנה לך סידור שבעה שמות מפסוק הנזכר, ושורה ראשונה מראשי תיבותיו והשנייה מסופי תיבותיו, וניקודם כניקוד הכתוב לפנים ולאחור **ואלו הם השמות:** זול"ש וא"ם המ"ש הא"ע אח"א בא"א אאב"י חיכ"ם יכ"ל תנ"י מר"ל נת"ת לר"ה כלי"ל [ומהי הַשְׁטוּת הזו?!]".

נשים לב למשפט אחד בתוך דבריו העילגים: "כי הירח ישוב למזל הפכי לו ליום השביעי למאורע אל תשתנה השפעתה בעולם השפל, וזה כולו רמז והערה אל מה שיושפע בכאן

ממניעי אלו השבעה כוכבי לכת". כלומר, מהלך הירח הינו רמז והערה (בדרך בלתי ברורה) להשפעתן של שבע ישויות דמיוניות שמניעות את שבעת כוכבי הלכת, על העולם השפל. ואיך מושכים מהן שפע והשפעה על העולם השפל? באמצעות ה"שמות הקדושים"! שהרי האיגרת הזו עוסקת בהשפעת השמות הללו על העולם השפל. וזו עדות נוספת לעבודה-זרה, שהרי עשיית מעשי הכישוף שנועדו להוריד "שפע" מאותן שבע הישויות הדמיוניות היא עבודה-זרה. ואגב, מי שמתיימר לדעת את הנסתרות אפילו לא יָדע שיש יותר משבעה כוכבי לכת...

והנני תמה, וכי יעלה על הדעת שכל החיזיון המטופש הזה נכתב על-ידי הרמב"ם? ועוד לאחר שראינו במפורש את התנגדותו והתנגדות התורה הנחרצות להזיות הללו? וכי יעלה על הדעת שרבנו **גם** ישרבט הבלים מהובלים **וגם** יסתור את דבריו ואת ציוויי התורה המפורשים?

ג. הזייפן מודה ב"חוכמת הקבלה"

הזייפן מעליל על ר' יוסף תלמידו של רבנו, שהוא היה מאוהבי ושוחרי חכמת הקבלה הפגאנית ושוגה בה תמיד, עד שהזייפן מתאר את רבנו אומר לר' יוסף: "וכי ידעתיך [שהנך, כלומר תלמידו ר' יוסף] אוהֵב חכמת הקבלה, ואמרך לה [לקבלה הארורה] אחותי היא, והיא גם היא אמרה אחי הוא". ומיד לאחר-מכן הזייפן מעליל על רבנו שגם הוא היה עוסק ועסוק בקבלה:

"מצורף מה שהגית לפני מחוכמת התכונה, ומקצת הערות נפלאות שעוררתיך בהם בעניין הקבלה, חכמה איומה ונפלאה, וראיתי להנחילך עוד נחלת מושכליה [של 'חוכמת הקבלה'] ולהשלימך בשורש אחד [הכישוף שאותו נראה לקמן] **שכל עיקריה וסעיפיה תלוי בו** [ולא ידע ולא יבין, שהרי באמירה האחרונה הוא מודה שכל הקבלה מיוסדת על כישוף ועבודה-זרה]".

נשים לב גם להטעיה, להחדרת האמת בתוך השקר כדי שהשקר יחזיק מעמד: "מצורף מה שהגית לפני מחוכמת התכונה". לימודי המדעים הם אמת, והזייפן משלב את לימודי המדעים שרבנו התפרסם בהם, כדי לשוות חזות מקורית ואמיתית לאיגרת המיוחסת בשקר לרבנו.

בהמשך דבריו הזייפן מגנה את הפילוסופיה והפילוסופים (ראו לקמן בפרק העוסק בגינוֹם), ולאחר גינוֹם הוא אומר: "אך אצל חכמת הקבלה אמיתת הדרכים מסוקלים מאבני המכשול, נודעו בה בקלות הנמרץ כל מה שיפול תחת ההשׂגה האנושית". וזו ראיה גדולה להערצת כותב האגרת את הקבלה הפגאנית, ולא יעלה על הדעת שרבנו יכשיר, כל-שכן יעריץ, עבודה-זרה.

עוד ראיות לאימות תורת הקבלה הפגאנית מתוך האיגרת: "דע לך אחי, כפי מה שהתבאר בספרי חכמי **הקבלה,** כי השמות האלקיים הקדושים רבו מלספור"; "ופקח עינך הבן יקיר, איך יוודעו אליך תעלומות וסתרי החכמה האלקית, וכל מה שנסתפקת מביאורי התורה ופירושיה יתבארו בדרך אשר גליתי אליך טעמה, ואת גָּדלה ואת ידה החזקה על-ידי **הקבלה** מהאותיות", "ועתה שמע בני איעצך ויהי אלקים עמך, אלמדך בדרך זו תלך **בקבלה הנפלאה הזאת**".

"אֲשֶׁר חָטְאוּ וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס אֶת יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל **בְּהַבְלֵיהֶם**" (מ"א טז, יג).

ושימו לב במיוחד לדברי הזייפן בסוף איגרתו:

"ומי תתום דרכיך [=יהי רצון שתהיה תמים בדרכיך] [...] ובחקירת טבע הנמצאים והסְדורים הנמצאים והנשפעים מעולם העליון ע"ד [על דרך או על דעת] **הקבלה** נתתי דרך עולם. וראיתי להיישירך על שתי ההיישרות האלו הנכבדות [שני הכישופים שנראה לקמן] הכוללות הרבה מהתחלת **הקבלה הנבואית והרבנית והמעשית,** יובילו אותך [הכישופים] אל ההגעה בנעלם ובמסופק אצלך [לידיעת הנסתרות והתעלומות ופירוק הקושיות ובירור הספקות], ואהבת כל הבריות, ובייחוד בפני המלכים והשרים [...] ובגילוי הנעלם והמסופק [חוזר על הדברים בעניין ידיעת הנסתרות]. ועם שתי ההשׂגות האלה [=שני הכישופים שהוא מלמד לקמן] תשיג חיי הנפש הנצחית ותתענג מזיו ההשפעה האלקית הדְּבֵקה בדבקים בו, שנאמר: 'ואתם הדבקים ביי אלקיכם' וגו' [הדבקות באלהים לשיטתו היא באמצעות פולחנים פגאניים! דהיינו באמצעות עשיית כישופים! ועולם הפוך ראיתי]. ובו גם תשיג חיי העולם-הזה באהבה ושלום עם כללי הנהגותיך המדיניות והמחשבות, ותהי שָׂמוּר בכל דרכיך דרכי נועם וכל נתיבותיך שלום".

מדברי הזייפן עולה שהרמב"ם לא רק הודה בקבלה ובכישופיה, הוא אף **העריץ אותה** וראה בה את עיקר ויסוד התורה והמצוות! כלומר, הקבלה היא הדרך לידיעת הנסתרות והעמוקות, היא הדרך לאהבת כל הבריות ובמיוחד למצוא חן בעיני המלכים והשרים, היא הדרך להגנה ולשמירה ולהצלחה בכל הדרכים, וכמובן, היא האמצעי הבלעדי להשׂגת היעד הסופי של חיי האדם עלי אדמות, שהוא השארות הנפש וגמולה הנצחי והמרומם בחיי העולם-הבא!

ד. הזייפן מגנה את הפילוסופיה

שימו לב לדברי הזייפן המתעה והמתעתע, אשר עושה פליק-פלאק פעמיים: בתחילה הוא טוען כנגד הפילוסופיה והפילוסופים שאין בהם אמת, בהמשך הוא אומר שדבריהם הם כן אמת, ולבסוף הוא מגיע למסקנתו ולמטרתו האמיתית: לבטל את הפילוסופיה ולהתעות כאילו רבנו מגנה את הפילוסופיה, שהרי הוא אומר בסוף דבריו: "אלא שהם לא מצאו [...] בחקירת טבעִי כללי הנמצאות זולתי עמל שכלי, אלא בדרכים הגיונות מטרידים את השכל ומבלבלים אותו". כלומר, חקירותיהם של הפילוסופים לא הביאו להם אלא יגיעה שכלית לריק: "שהם לא מצאו [...] **זולתי עמל שכלי**", ודרכי ההיגיון שלהם אף **מטרידים את השכל ומבלבלים אותו!**

והנה לשון הזייפן הלהטוטן שתיארנו בפסקה לעיל, ושימו לב כמה רחוקה לשונו הלולייניות והמעֻוותת מלשונו הברורה והבהירה של רבנו, איש הלשון המדע הצדק היושר והאמת:

"יגעתי ומצאתי מקצת האמת [לאחר יגיעה מצאתי בפילוסופיה מקצת מן האמת], אך באמונה [בבקשה תאמין לי!] לא מצאתי באמיתת הכולל מצד החקירה הפילוסופית ובדרכי מופתיהם [אולם באופן כללי אין אמת בפילוסופיה ובדרכי חקירתה והוכחותיה]; לא שאומר במה שהשיגו הם בלתי צודק, אבל על-כל-פנים צודק הוא [אבל כן הם צודקים], כי מה שנתבאר אצלם מן החכמה לא בא המופת על סותרו [ולמה הם צודקים? לא בגלל שיש אמת מהותית בדבריהם, אלא אך ורק בגלל שלא בא המופת, דהיינו אות משמים שסותר את דבריהם – ואיך יעלה על הדעת שרבנו יאַמֶּת דבר-מה רק מפני שה' לא שלח נס גלוי שיסתור אותו? וכי רבנו יבטל את יכולת ההבחנה השכלית בין אמת לשקר ויתלה את אמיתתה או שקריותה של השקפה בקבלת

אות מבורא-עולם שיורהו לאמת?]; אלא שהם לא מצאו הדרכים מיוחדים בחקירת טבעי כללי הנמצאות זולתי עמל שכלי, אלא בדרכים הגיונות מטרידים את השכל ומבלבלים אותו".

וראו מה שאומר רס"ג ע"ה על דרכי ההטעיה של הנוכלים מן הסוג הזה, וכֹה דבריו:

"וממידותיהם המוזרות הם התהפוכות, אמר בזה: 'לְהַצִּילְךָ [...] מֵאִישׁ מְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת' [משלי ב, י], לפי שאומֵר לך 'כן' ולא תשיג ממנו מאומה, ויֹאמר לך 'לא' ולא תסמוך על-כך, אמר החכם בזה שהוא [=איש התהפוכות המכזב המלהטט והמחליק בלשונו] ייפול ברעתו, כאמרו: 'וְנֶהְפָּךְ בְּלְשׁוֹנוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה' [משלי יז, כ]. [...] ועוד ממעשיהם: 'אֲשֶׁר אָרְחוֹתֵיהֶם עִקְּשִׁים וּנְלוֹזִים בְּמַעְגְּלוֹתָם' [משלי ב, טו], עניין העיקשות והנלוזות הוא, שאם נתווכחו עמך שיקרו, ואם נתעסקו עמך מרמים, ואם אמרו מילה, אמרוהָ שקולה כדי שלא יהא בדבריהם דבר ברור כלל. **וכל הדברים הללו ממה שמתעב ה' יתהדר ויתרומם,** ואינו אוהב כי אם השלמות והתום והמישרים, כמו שאמר: 'תּוֹעֲבַת יְיָ עִקְּשֵׁי לֵב וּרְצוֹנוֹ תְּמִימֵי דָרֶךְ' [משלי יא, כ]".

בהמשך דבריו הזייפן מגנה שוב את הפילוסופיה, וזה לשונו: "אך [בניגוד לפילוסופיה] אצל חכמת הקבלה אמיתת הדרכים מסוקלים מאבני המכשול, נודעו בה בקלות הנמרץ כל מה שיפול תחת ההשׂגה האנושית". כלומר, דרכי הפילוסופיה רצופות אבנים ומכשולים... ולפי הזייפן הזה, יש לגנוז את כל הספר מורה-הנבוכים, וקטעים רבים ונרחבים בכל כתבי רבנו, שבהם הוא נלחם במאגיה ובהגשמה ובעבודה-הזרה ובסכלות ובהזיות הפגאניות, כאילו רבנו חזר בו מכל עולם המחשבה והדעת הנפלא והמופלא שהוא הנחיל לנו ושיבץ ברחבי כתביו.

ה. הזייפן טוען שכל הנביאים היו מכשפים

ראו נא את דברי הזייפן, אשר למרות עליבות זיופו לכל בר-דעת, עד ימינו מנפנפים בזיופו:

"אך [בניגוד לפילוסופיה] אצל חכמת הקבלה אמיתת הדרכים מסוקלים מאבני המכשול, נודעו בה בקלות הנמרץ כל מה שיפול תחת ההשׂגה האנושית, ובדרך זה דרכו **הנביאים** והשיגו כל מה שהשיגו מהודעת העתידות, ופעלו פעולות זרות יוצאות מהמנהג הטבעי".

שימו לב, הזייפן טוען שהנביאים הגיעו לידיעת העתידות באמצעות כישופי הקבלה הפגאנית! שהרי הוא אומר: "ובדרך זה דרכו הנביאים והשיגו כל מה שהשיגו מהודעת העתידות", ולא רק ידיעת החכמה והנסתרות הם השיגו ב"קבלה המעשית", אלא גם כל האותות והמופתים נעשו באמצעות הכישופים, שהרי הוא אומר: "ופעלו פעולות זרות יוצאות מהמנהג הטבעי".

ובמלים אחרות, הזייפן הזה כופר ביסוד הנבואה! כאילו הנבואה איננה שפע אלהי שניתן לנביאים מאת ה' יתעלה, אלא שפע מאגי שמושָׂג באמצעות פולחנים פגאניים! ויתרה מזאת, הוא טוען שכלל האותות והמופתים שעשו הנביאים היו באמצעות מאגיה וכישופים! נמצא, שלפי הזייפן הנביאים היו מכשפים וקוסמים, ולא אנשי אמת ששכלם נקשר בצור עולמים. והנה דברי התורה בעניין זה: "לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם, לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף, וְחֹבֵר חָבֶר וְשֹׁאֵל אוֹב וְיִדְּעֹנִי וְדֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, כִּי תוֹעֲבַת יְיָ כָּל עֹשֵׂה אֵלֶּה וּבִגְלַל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה יְיָ אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפָּנֶיךָ" (דב' יח).

והזייפן ממשיך ומעליל על רבנו שגם הוא הלך בדרכי המכשפים והמעוננים: "ומקצת דרכיהם לקחתי גם אני בידיעת טבעֵי הנמצאות ונודעו לי הספקות העצומות שנסתפקתי בהם, ונפתחו לפניי כל דלתי המבוכות, ונמסרו בידי מפתחות החכמה והביאור על כל [מה ש]נעלם ממני".

וכי יעלה על הדעת שרבנו ילמֵד או יבצֵע פולחנים פגאניים? וכי יעלה על הדעת שרבנו השיג את חוכמתו הגדולה באמצעות לחשושי המכשפים? וכי יעלה על הדעת שמהות הנבואה היא למעשה קסמים וכישופים נחש ועוננות? ואביא רק דוגמה אחת מפסקי רבנו, כי הדברים הטיפשיים הללו מעידים על סכלותם בעצמם, וכֹה דברי רבנו בהלכות יסודי התורה (ז, א):

"מיסודי הדת לידע, שהאל מנבא את בני האדם. ואין הנבואה חלה אלא על חכם גדול בחכמה, גיבור במידותיו, ולא יהיה יצרו מתגבר עליו בדבר לעולם, אלא הוא מתגבר בדעתו על יצרו תמיד, בעל דעה רחבה נכונה עד מאד [וזהו גם היסוד השישי משלושה-עשר יסודות תורתנו]".

עוד מוסיף הזייפן שם לטמטם ולהתעות: "והנני משֹביעך שלא תגלה סודות האלה ברבים, וההערות הנפלאים, אלא למי שהוא דק בטבע ונקי במעשיו ונזדכזכו רעיוניו והולך בדרכי הלימוד והידיעה". וזו דרכם של הנוכלים והפתאים, להחדיר לנְפתים אחריהם שענייני התוהו וההבל הללו הם עניינים שניצבים ברומו-של-עולם, וראויים כביכול רק ליחידי הסגולה. וגם בהמשך הזייפן אומר: "ולאהבתי אותך תהיה לך לבדך ואין לזרים אתך, אם לא לאותם שחננם האל יתברך דעה, ועליך ועל הדומים לך אמר הנביא: 'סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם' [תה' כה, יד]". וגם לקראת סוף דבריו הוא אומר דברים דומים: "וראה כי רמזתי לך סודות סתומים וחתומים, שָׂמרם על לוח ליבך קשרם על גרגרותיך, ותקבלם במשפט הראוי, ואלקים יהיה עמך".

לאחר שהזייפן מפרט כיצד לומר את השמות המתועבים הללו וכיצד לבצע את מעשי הכישוף (על מעשי הכישוף נראה בפרקים הבאים), הוא מתאר את החזון הנבואי שנופל על המכשף לאחר שביצע את הפולחנים הפגאניים, ולאחר שביטא את ה"שמות הקדושים", וזה לשונו:

"יישן אחרי כן בצידו השמאלי, ותמצא באמצע שנתך יחיל עליך רוח אלהין קדישין יסמֵר שערות בשרך בנפול תרדמת הבהלה והפחד על רעיונך. בחלום לילה תראה מראות אשר יעוררוך משנתך, יקום למשפט אתך, ויגיד לך תעלומות חכמה וְנִפְלִים [=ונפלאים] לתושייה, או יתראה [המלאך] כמתווכח עמך, מורה אליך מקום שנסתפקת בו. וכבל אשר יהיה התבודדותך חזקה ונוהגת במשפט המעשה הנורא הזה, יתבאר אליך הספק ביאור אמיתי וצודק, ויטהר רקיע שכלך בספיקות הגדולות בזקוק נמרץ, עד אשר לא יישאר מקום ספק בענייני מבוקשך".

והוא ממשיך בהזיותיו המבחילות:

"וראה לך אחי חביבי, כי על הרוב יתבאר לך הביאור האמיתי במשל ובחידה, ובבחינה זאת שיהיה כוח השכל חזק להבין משל ומליצה דברי השפעת המלאך המליץ וחידותיו, ואין זה פלא, כי אף בנבואות האמיתיות שנתנבאו בהן הנביאים זולת משה רבנו ע"ה, כל מה שהגידו וכל תעלומות נבואתן היה על צד המשל, כמו שאמר הקב"ה: 'אם יהיה נביאכם יי במראה אליו אתוודע' [במ' יב, ו] כמו שביארתי בספר אשר חיברתיו לך וקראתיו 'מורה הנבוכים'".

והוא מדבר על "כוח השכל" בעוד שכל זיופיו וכישופיו מתנגדים התנגדות מוחלטת לשכל ולהיגיון. לדוגמה: לפי הזייפן הזה, הכישופים הללו שיתוארו לקמן, הם פולחן לגילוי מלאך האלהים בחלום הלילה, אשר יגלה את כל העתידות והנסתרות, ויפרק את כל הקושיות...

והזייפן מוסיף ואומר:

"ופקח עינך הבן יקיר, איך יוודעו אליך תעלומות וסתרי החכמה האלקית [=הקבלה הפגאנית], וכל מה שנסתפקת מביאורי התורה ופירושיה יתבארו לך בדרך אשר גיליתי אליך טעמה [וכוונתו לשני הכישופים שהוא מתאר באיגרתו ונדון בהם בפרקים הבאים], ואת גודלה ואת ידה החזקה [כל סתרי התורה יתגלו] על-ידי הקבלה מהאותיות, ונצטדקו ניסיונותיי על-ידי ברוב ספיקות. ולאהבתי אותך תהיה לך לבדך ואין לזרים אתך, אם לא לאותם שחננם האל יתברך דעה, ועליך ועל הדומים לך אמר הנביא: 'סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם' [תה' כה, יד]".

הזייפן טוען אפוא שרבנו זכה לחוכמתו באמצעות גילויי מלאך דמיוניים בחלום הלילה! והנה לפניכם מה שרבנו אומר על אווילים משרישים כגון זה בספרו "מורה הנבוכים" (ב, לח):

"ודע, כי הנביאים האמיתיים [...] והתניתי באמרי 'הנביאים האמיתיים' כדי להשתחרר מאנשי הסוג השלישי, אשר אין להם הגיוניות כלל ולא חכמה **אלא דמיונות והשערות בלבד** [...] ולפיכך ראוי שלא לשים לב למי שלא שָׁלַם כוחו ההגיוני ולא הגיע לתכלית השלמות העיונית".

ודברים מפורשים חדים וברורים עוד יותר רבנו מוסיף במורה (א, לז), וכֹה דבריו:

"וממה שאתה צריך לדעת ברור הוא, שמקצת אנשי הסוג הזה [...] יתחדשו להם דמיונות מופלאים וחלומות והפתעות בהקיץ כעין מראה הנבואה, עד שמדמים לעצמם שהם נביאים. ויתפלאו מאד במה שהם משיגים מאותם הדמיונות, **וחושבים שהוּשׂגו להם מדעים שלא על-ידי לימוד,** ויבואו בבלבולים גדולים בעניינים הנעלים העיוניים, ומתערבבים אצלם הדברים האמיתיים בדברים הדמיוניים תערובת מתמיהה, **כל זה מחמת חוזק המדמה וחולשת ההגיוני, והיותו אין בו [באותו כסיל הוזה, מהכוח ההגיוני] מאומה כלל,** כלומר שלא יצא אל הפועל [=שאותו סכל לא לוּמד ולא הוּדרך כדי שכוח הדעת וההגיון שבו ייצא אל הפועל]".

נמצא שרבנו התנגד בתוקף להזיה שנאמרה באיגרת, ואשר לפיה ניתן להשיג את הנסתרות והחכמות וסתרי התורה באמצעות גילויי מלאך שמוזמנים באמצעות כישופים מתועבים – ועד כמה היו "חכמי ישראל" כסילים נבערים ביחסם את האיגרת הזו לרבנו במשך מאות שנים...

הזייפן ממשיך להחביל ונותן "עצות" לאדם אשר מבקש "להתנבא" ולידע את הנסתרות:

"ולכן אחי, אורך ואאלפך חכמה, כי בעניין ידיעת הנעלם מן החכמה צריך אתה שתכוון עצמך אל הקדוּשה והטהרה בכל מה שאפשר, ומניבול הפה ומחוש המישוש תהיה מוזהר ומרוחק מאד, ותכוון נפשך תמיד אל המדע האלוקי ותשכיל מן מוצא הדברים כי איש חמודות אתה".

ודבריו נגעלים מאד לכל משכיל באמת, שהרי איך יעלה על הדעת שהעדר ניבול הפה הוא בגדר מעלה שמובילה לנבואה?! והלא זו מידה בסיסית ופשוטה מאד של כל אדם שרק

התרומם מעט ממעלת הבהמה! וברור שעניין חוש המישוש הוא הטעיה אשר הזייפן לקח מדברי רבנו במורה, אשר הזהיר את האדם השלם שלא ייקח מתענוגות העולם-הזה אלא מה שהוא צריך כדי לקיים את גופו וביתו ותו לא. כמו כן, שימו לב, הזייפן נוקט בחנופה כדי שדבריו יתקבלו על לב השומעים: "כי איש חמודות אתה", וזו אחת משיטות ההתעיה של הנוכלים שמטרתה להחדיר את דבריהם, ועל-כך ראו במאמר: "קריאה בכף היד לאור המדע והדעת".

ושוב אחזור על תמיהתי: איך "חכמי ישראל" במאות השנים האחרונות לא שמו לב לשקרים המצחיקים והעלובים הללו? ורק סכל גמור ומוחלט לא יבחין בהם. לפיכך התשובה ברורה: וילכו אחרי ההבל ויהבלו, מכיוון שהם בחרו ללכת אחרי ההבל – סכלו מלהבחין באמת.

"כֹּה אָמַר יְיָ מַה מָּצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם בִּי עָוֶל כִּי רָחֲקוּ מֵעָלָי וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ [...] הַכֹּהֲנִים לֹא אָמְרוּ אַיֵּה יְיָ וְתֹפְשֵׂי הַתּוֹרָה לֹא יְדָעוּנִי [...] וְהַנְּבִיאִים נִבְּאוּ בַבַּעַל וְאַחֲרֵי לֹא יוֹעִלוּ הָלָכוּ [...] כְּבֹשֶׁת גַּנָּב כִּי יִמָּצֵא כֵּן הֹבִישׁוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה מַלְכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם וְכֹהֲנֵיהֶם וּנְבִיאֵיהֶם" (יר' ב).

ו. הזייפן מעליל על משה רבנו שהוא היה מכשף

הזייפן טוען, שכל השׂגותיו של משה רבנו היו באמצעות ידיעת שמות המלאכים (ולעיל ראינו, שגילויי המלאכים התרחשו באמצעות פולחני כישופים שיפורטו לקמן), וזה לשונו (ודילגתי בתוך דבריו לקמן על מעט מעילגותו): "ודע, כי משה רבנו ע"ה [...] השׂגותיו היו [...] מכלל שמות המלאכים בהיוודעו עמהם תמיד, ואל זה רמז באמרו: 'בכל ביתי נאמן הוא' [במ' יב, ז]".

כלומר, לפי הזייפן הקב"ה מעיד על משה רבנו שהוא היה המכשף הגדול מכולם, ונאמנותו וגדולתו של משה רבנו ע"ה נובעות מבקיאותו בפולחני המכשפים גם בידיעה וגם במעשה!

גם מהמשך דברי הזייפן באיגרתו עולה, שמשה רבנו ע"ה היה מכשף גדול מאד אשר היה בקי מאד בענייני "השמות הקדושים", ואף השתמש בהם בפועל כדי להשיג השׂגות וכדי למלא את בקשותיו ודרישותיו כביכול מבורא-עולם. ראו נא כיצד הזייפן מורה לתלמידו להשתמש ב"שמות הקדושים", ומסוף דבריו לקמן עולה שמשה רבנו ע"ה היה מכשף, וזה לשונו:

"ומי שישיג עניין אלו 'השמות הקדושים' ויזכירֵם בקדושה ובטהרה ויכלול בקשתו עם השמות ההם ויהיו לאחדים בידו בדרישה אחת, ישיג ממנו [מה' יתעלה] איזה מעלה שירצה [הכישופים הללו מפעילים את הבורא], ויהיה עמו כדיבור רוחש וכקול דקה שישמע ממנו מבלי הגה, ויבין ממנו רמזים באותם העניינים אשר ידרוש ממנו, והוראת עניינים המבוקשים, ועצות מרחוק יבואו לו להוציאו ממבוכותיו, יעורר אותם בדברים עמוקים יפורש לו באמיתתם מבלי שום ספק. וכשיזדמן מפני הטרדות ההמוניות שיתבלבל דעתו ויהיה נבוך במבוכת מה, או מפני העדר הקדושה וטהרה, אז יותָּרו לו ספיקותיו בקושי גדול, **ורבן של נביאים יוכיח במי מריבה**".

כלומר, לפי הזייפן הסכל הזה, יש להזכיר את השמות הללו "בקדושה ובטהרה" ולכלול עמם את בקשתו, ואז הוא ישיג מה' יתעלה "איזה מעלה שירצה", ואף ייקָשֵר עם ה' יתעלה בקשר נבואי: "ויהיה עמו כדיבור רוחש וכקול דקה שישמע ממנו מבלי הגה", ואף יתגלו לו כל הסודות והנסתרות: "ויבין ממנו רמזים באותם העניינים אשר ידרוש ממנו", ועוד, כמובא לעיל.

ברם, אם המכשף יסיח את דעתו ל"טִרדות ההמוניות" עד "שתתבלבל דעתו ויהיה נבוך" או שהוא ייכשל בטומאה עד שתסתלק ממנו קדושתו: "או מפני העדר הקדושה והטהרה", אז הוא לא יצליח להבין את הנסתרות והעמוקות כביכול אלא בקושי גדול מאד... ואז הוא מוסיף משפט מזעזע: "ורבן של נביאים יוכיח במי מריבה", כאילו משה רבנו הסיח את דעתו מה' יתעלה עד שהתבלבלה דעתו ועד שנסתלקה ממנו קדושתו... וחמור מכך, הוא אף מעליל על משה רבנו שהוא השיג את כוח נבואתו הייחודי באמצעות פולחני כישופי שמות דמיוניים!

ולא רק על משה רבנו ע"ה הוא מעליל, אלא על תורת-האמת שנתן לנו ה' יתעלה, כאילו כל גילויי הנבואה הייחודיים של משה רבנו שתוארו בתורה, כולם הינם טקסי כישופים! אותם טקסי כישופים שהתורה הזהירה שלא נתפתה אחריהם ואיימה עלינו בסקילה אם נבצעם!

והאמת לדעת רבנו היא, שמשה רבנו השיג את מעלת נבואתו הייחודית בזכות מעלותיו השכליות והמידותיות הנשׂגבות, והוא התרומם במחשבתו **לידע** את בורא-עולם, כמו שלא יָדע איש לפניו, ולא יֵידע איש עוד אחריו, ועל-כך ראו במאמר: "ייחודיות נבואתו של משה רבנו".

נקודה נוספת: לפי הזייפן המכשף מפעיל את בורא-עולם. ובמלים אחרות, האלהים עובד אצל המכשף המתועב, שהרי בכל עת שהמכשף יזכיר את "השמות הקדושים" הללו ויכלול בהם את בקשתו, "ישיג ממנו [מה' יתעלה] איזה מעלה שירצה" – ואם ה' יתברך עובד אצל המכשף והמכשף הוא זה שמפעיל את בורא-עולם בלחשי כשפיו, למי צריך לעבוד? לאלהים או למכשף אשר מפעילו ומשיג ממנו את כל רצונו וחפצו? והתשובה ברורה – למכשף! וכל החיזיון הזה נועד להפוך את המכשפים המקובלים לאלהים עלי-אדמות, כדי שיוכלו לתעתע בהמונים ולנצלם ולהפיק מהם טובות-הנאה, שהרי אם הם כאלהים יש להגיש לפניהם תקרובות...

בסוף דבריו הזייפן מוסיף: "אעירך כי יוסף הצדיק נשא חן בעיני אדוניו בסיבה מאלה הסיבות שאין ראוי להאריך כי חכם אתה, וגם אסתר המלכה לפני המלך באמרו 'ותשא חן וחסד לפניו', ובו השגתי אני מה שהשגתי בעיני מלכי ערב במצרים ואלכסנדריה, וכולם היו מזה המין".

ובמלים אחרות, גם יוסף הצדיק היה מכשף, גם אסתר-בת-אביחיל הייתה מכשפת, וגם רבנו הרמב"ם לפי הזייפן הזה היה מכשף! ובזכות הכישופים שלהם הם נשאו חן, יוסף בעיני אדוניו המצרי, אסתר בעיני אחשוורוש, ורבנו הרמב"ם בעיני מלכי מצרים! והמכשף היחיד כאן הוא המקובל הזייפן הזה אשר **גם** הִתעה את עם-ישראל אחרי ההבל **גם** הלך בדרכיו של בלעם הרשע **גם** הוציא שם רע על גדולי ישראל האמיתיים **גם** חילל שם שמים בהפצת הזיות מתועבות בעם-ישראל **וגם** חיזק את אמונות ההבל בעבודה-הזרה במחשבה ובמעשה.

ז. הזייפן מורה לעבוד עבודה-זרה (הכישוף הראשון)

עד עתה ראינו כיצד הזייפן הזה מעליל על רבנו שהוא מאמין בשמות קדושים, מודה בעבודה-זרה, מחרף ומגדף את השם הנכבד והנורא, מגנה את החכמה והמדע, מוציא שם רע על התורה ועל גדולי האומה ועל נביאי ישראל ובראשם משה רבנו ע"ה, ועוד הזיות מהזיות שונות, ואין קצה להזיות... ברם, בפרק הבא נראה שהזייפן הזה גם מורה בשמו של רבנו לבצע

כישופים אשר קשורים בקשר ישיר לאמונה בכוחות גרמי השמים הדמיוניים, ובמלים אחרות, הוא מורה לתלמידו לעבוד עבודה-זרה בפועל, עבודה-זרה שחייבים עליה בבית-דין סקילה!

והנה לפניכם דברי הזייפן בהמשך דבריו:

"ודרך הִשתמשות בעניין זה ככה הוא: **יתענה ביום רביעי שהוא יום כוכב ומֵחלקו החכמה וידיעת נעלמות,** וינהיג עצמו בתכלית הטהרה ובושת הפנים מכל הבריות, ובלכתו לשכב בשעה ראשונה מהלילה ירחץ ראשו וכל בשרו במים, וילבש חלוק ומכנסיים טהורים ונקיים, וישכב יחיד ויאֹמר הפסוק הנזכר בכוונה עצומה ובלב טהור וברוח נמוכה, ואחר-כך יזכור השמות הקדושים הנזכרים וליבו לשמים תמיד. וכן תעשה שבע פעמים, כלומר שתקרא פסוק הנזכר, ואחריו שבע שמות מן המלאכים, ויסדר אותם בפיו אחר הדמיון השלם ומחשבותיו פנויה הספק [עילגות לשון מחרידה] אשר יהיה בידו על אותו העניין מאיזו שיהיה".

ויש בדבריו לעיל גם עבודה-זרה וגם כפירה בתורה. נחל בעבודה-הזרה, הזייפן מורה לתלמידו להתענות ביום רביעי "שהוא יום כוכב ומחלקו החכמה וידיעת נעלמות", ובמלים אחרות, הזייפן מורה לפעול פעולה אשר נוגעת נגיעה ישירה באמונה בכוחות הדמיוניים של גרמי השמים! לפיכך, מצחיק במיוחד שהוא אומר בתוך דבריו לעיל: "וליבו לשמים תמיד"...

וכֹה דברי רבנו במורה (ג, לז) בעניין הכישופים הללו וחומרתם, בשלוש הפְּסקות לקמן:

"הכישוף שאתה שומע, הם פעולות שהיו עושים אותם הצאבה והכשׂדים והאשפים, ולרוב היה אצל המצרִיים והכנענִיים, היו מדמים לאחרים בהם או נדמה להם [הרמאים היו מדמים לאחרים, והטיפשים שאינם מסוגלים להבחין בין הזיה למציאות היה נדמה להם], שהם [הכישופים] פועלים פעולות מופלאות ונפלאות במציאות, אם לאדם אחד ואם לאנשי עיר.

ואותן הפעולות שעושים המכשפים אין ההיגיון מחייבן [=אין להן ביסוס מדעי] ולא יאמין ויאַמֵּת השכל שהן גורמות מאומה כלל [ככל ההזיות] כגון שמתכוונים ללקוט צמחים בזמן מסוים [...] ותהיה לקיחתם כשהירח במזל פלוני [...] ואחר-כך [המכשף] ידבר ויאֹמר כך [וכך] [...] **והברחי בכל מעשי הכשפים להזדקק לענייני הכוכבים,** כלומר שהם מדמים כי צמח זה הוא מחלק כוכב פלוני [...] וכן מדמים כי אותן הפעולות שעושים המכשפים הן ממיני העבודות [הפגאניות] לאותו הכוכב ורצוי לו אותו המעשה [...] ולפיכך הוא עושה לנו את חפצנו [...]

כיוון שהייתה מטרת כל התורה וצירה אשר עליו היא סובבת הוא סילוק עבודה-זרה ומחיית עקבותיה, ושלא לְדַמּוֹת בכוכב מן הכוכבים שהוא מזיק או מועיל במאומה [...] לפי שהשקפה זו היא הגורמת לעבדם, נתחייב בהכרח להרוג כל מכשף, כי המכשף הוא עובד עבודה-זרה בלי ספק, אלא בדרכים מיוחדים מוזרים שלא כדרך עבודת ההמון לאותם האלהות".

הראינו לדעת, כי הזייפן הזה מורה לפעול פעולות וללחוש לחשי כשפים אשר קשורים לגרמי השמים, שהרי הוא אומר בראש דבריו: "יתענה ביום רביעי שהוא יום כוכב ומֵחלקו החכמה וידיעת נעלמות". כמו כן, הפעולות שעושה המכשף הן: העינוי והתְנהגות בטהרה ובבושת פנים, ורחיצת הראש וכל בשרו במים בשעה הראשונה של הלילה, ולבישת חלוק ומכנסיים

"טהורים ונקיים". לאחר-מכן על המכשף ללחוש את הלחשים, דהיינו עליו לומר את הפסוק שנזכר "בכוונה עצומה ובלב טהור וברוח נמוכה", ולאחר אמירת הפסוק עליו לומר את "השמות הקדושים הנזכרים", ויחזור על אמירת הפסוק והשמות הללו שבע פעמים וכו'.

וברור שמטרתו בכל החיזיון הזה למצוא חן בעיני הכוכב הדמיוני שאחראי על החכמה וידיעת הנסתרות, ובזה הכוכב המופלא הזה ישפיע "שפע חכמה" על האדם, וזו עבודה-זרה בפועל. ובפרק הבא הזייפן מרחיב מאד את מעשה הכשפים לעוד ועוד מגרמי השמים... "כֹּה אָמַר יְיָ: אֶל דֶּרֶךְ הַגּוֹיִם אַל תִּלְמָדוּ וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחַתּוּ [...] כִּי חֻקּוֹת הָעַמִּים הֶבֶל הוּא" (יר' י).

וכאמור, לא רק עבודה-זרה אלא גם כפירה בתורה, שהרי הוא אומר: "וישכב יחיד ויֹאמר הפסוק הנזכר בכוונה עצומה ובלב טהור וברוח נמוכה". כלומר, הזייפן מדמה לעצמו שיש באמירת פסוק מן התורה תועלת מאגית וטובת-הנאה דמיונית בעולם-הזה, וכנגד ההשקפה הזו יצא רבנו בדברים נחושים ונחרצים חדים ומפורשים בהלכות עבודה-זרה (יא, טו), וכֹה דבריו:

"הלוחש על המכה וקורא פסוק מן התורה, וכן הקורא על התינוק שלא יִבָּעֵת, והמניח ספר-תורה או תפילין על הקטן בשביל שיישן, לא די להם שהם בכלל **מנחשים וחוברים,** אלא שהם בכלל **הכופרים בתורה,** שהן עושין דברי תורה רְפאות גוף, ואינן אלא רְפאות נפשות שנאמר 'וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ' [משׂ' ג, כב] [ובעניין זה ראו: 'מטרת המזוזה – ביקורת רבנו על שר"י']".

ובפרק הבא נראה כיצד הזייפן מרחיב את הוראותיו בפולחני הכישופים והעבודה-הזרה.

ח. כישוף להצלחה ולנשיאת חן (הכישוף השני)

בהמשך דבריו הזייפן מגלה לתלמידו מעשה כשפים שבאמצעותו הוא יצליח בכל דרכיו וימצא חן בעיני כל אדם, ובמיוחד בעיני הגדולים. הזייפן אף טוען שבזכות מעשה הכישוף, הוא, כלומר הרמב"ם, זכה לרוממות ולגדולה אצל מלכי ושרי מצרים, והצליח בכל מעשיו, וזה לשונו:

"ודע אחי, ולמען היותך קרוב אצל המלכות ושתהא נושא חן לפניו מכל חכמי הזמן, להיות כוח אלוה דבוק בך, לעמוד בהיכלו [של מלך בשר ודם] ומשרתיו שואלים ומבקשים פניך [שכבודך ירום למעלה למעלה], ראיתי להועילך בעניין אחד מקובל ומעולה ויקר במציאותו [הכישוף לקמן], וכי תעלה [בו] למדרגה יותר גדולה, וינשאוך המלכים וכל שופטי הארץ יכבדוך, וסרים יהיו למשמעתך לכל אשר תשאל מהם, ותהיה מְבַּת יועציהם, ומנהיגיהם יבחרו בעצתך ויסכלו בעצת זולתך, יחזיקוך כמלאך מליץ, ויבקשו דבר מפיך כמפי נביא ושואלים באורים ותומים".

ואיני מצליח להבין, איך יעלה על הדעת שרבנו יורה לתלמידו להתקרב למלכות? והלא חכמים ציוו עלינו במסכת אבות (א, י) להתרחק ממנה: "שמעיה אומר, אהוב את המלאכה ושנא את הרבנות, **ואל תתוודע לרשות**", וכך מפרש שם רבנו: "רשות – השלטון, ושלוש צוואות אלה יש בהן טובת-הדת והעולם-הזה [...] **וברדיפת השׂררה** יעברו עליו ניסיונות בעולם ומצבים קשים ומפסיד דתו, כמו שאמרו: 'כיוון שנתמנה אדם מלמטה נעשה רשע מלמעלה' [סנהדרין קג ע"ב]. וכן ההיכרות עם המלך קשה מאד להינצל ממנה בעולם, והיא מפסידה את הדת, לפי שאינו מביט אלא למה שיקרבהו אל השליט [ויחטא ויפשע כדי להתקרב לשׂררה ולכוח]".

ועוד אמרו חכמים במסכת אבות (ב, ג): "הוו זהירין ברשות, שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן, נראין כאוהבין בשעת הנאתן, ואין עומדין לו לאדם בשעת דחקו", ושם אומר רבנו: "כבר ביארנו כי 'רשות', השלטון, והוא מספר את מידותיהם ומזהיר מהם". ואין לי ספק, כי הכישוף הזה של הזייפן מעיד גם על רדיפת הבצע והתאוות, כי רק סכל אשר הינו רודף כבוד שׂררה ובצע יתאר באופן כֹּה נעלה ומרומם ונחשק את הקרבה למלכות, וזו עוד ראיה להיותו מתלמידיו של בלעם הרשע, אשר ממידותיהם הן הלהיטות לממון והנהייה אחרי התאוות. לאחר שהזייפן מתאר את התועלת הפוליטית המפוקפקת של הכישוף הזה, הוא מסביר אותו לפרטיו:

"תמצא בפרשת 'ואלה שמות' פסוק שאמר ה' יתברך לאיש החשוב שבמין האדם [משה רבנו], בהבטיחו לישראל שישאו חן בעיני מצרים באמרו: 'ונתתי את חן העם הזה בעיני מצרים והיה כי תלכון לא תלכו ריקם' [שמ' ג, כא]. אשכילך בני, כי בפסוק הזה מהסודות האלקיים לא ישוערו מרוב מעלתם [...] [וכאן דילגתי על הזיות על-גבי הזיות בעניין חישובי וסכומי האותיות ואין להזיות הללו סוף, וגם חבל לייגע את המחשבה בכל אופני חישובֵי טמטומו של הזייפן]".

והזייפן ממשיך ואומר:

"ועתה שמע בני איעצך ויהי אלקים עמך, אלמדך בדרך זו תלך בקבלה [הפגאנית] הנפלאה הזאת, וזה מעשיה: תיקח קולמוס מכסף צרוף ביום חמישי **שבו יום צדק** ושמרהו, ותעשה דיו ממימי ורד וכורכום ביום רביעי **יומו של כוכב הממונה על החכמה והחן,** ותעשה קלף שיהא תכלית עיבודו ביום ראשון **שהוא יומו של חמה הממונה על השולטנות.** וכאשר יהיה הכל מתוקן לפניך תחל כתיבתו יום שני בשעה ראשונה מן היום, ואותו היום תתענה ותתנהג בקדושה וטהרה. וכן יעשה: ישרטט בקלף ויכתוב עליו תיבה אחת ביום אחד בשעה ראשונה, וכן יעשה מדי תיבה בתיבה עד תשלום כל הפסוק י"ג תיבות רצופות".

ושוב הזייפן התועה והמתעה מטיף לעבודה-זרה בפועל, שהרי הוא מורה **לפעול פעולות** אשר קשורות בקשר ישיר לגרמי השמים ולאמונה בכוחותיהם הדמיוניים! ובמלים אחרות, לבצע פעולות אשר מטרתן להפיק תועלת מאגית מישויות אלוהיות דמיוניות, ולהוריד מהן שפע מאגי על הקמיע – כך שאין כאן רק הודאה בעבודה-זרה שהיא חירוף וגידוף כאמור, אלא גם עבודה-זרה בפועל, וכבר ראינו את דברי רבנו לעיל שדינו של המכשף בסקילה. וכבר ראינו דוגמה אחת לעניין זה לעיל, ועתה הזייפן הוסיף עוד הזיות מאגיות שנוגעות ישירות בעבודה-זרה.

וכמובן שהוא לא שוכח להזהיר להפחיד ולטמטם את תלמידו בעוד הזיות ודמיונות:

"ואחר השלימך [את הקמיע] תישָׂאהו עליך תמיד, אך היזהר בני, שכל עוד שתחזיקהו עליך הישמר מכל דבר במעשה ובמחשבה, כי אז ייחלש כוח הנשפעות [=השופע] אליו מהגרמים השמימיים ויִבָּטֵלו, ואף גם אתה תישא חטאתך ותיענש, ובמקום תועלת השגתו היית משיג בהיפך, חלילה לך, לכן שמור ושמעת, ומשום 'תן לחכם ויחכם עוד' [=פשוט מגוחך!]".

שימו לב למשפט הבא בדברי הזייפן: "כי אז ייחלש כוח הנשפעות [=השופע] אליו מהגרמים השמימיים ויִבָּטֵלו". כלומר, הקמיע הנגעל הזה מושך שפע מגרמי השמים אל האדם! ברור

אפוא לפי הזייפן, שהמכשף שמכין את הקמיע מכוון את מעשיו ומחשבותיו בעת שהוא מכין את הקמיע לאותם גרמי השמים שנזכרו, כדי שהם ישפיעו על הקמיע את "שפע טוּבם". וזו ראיה נוספת לכך שמדובר בעבודה-זרה, שהרי תכלית פולחני הכישופים הללו היא למשוך שפע מגרמי השמים. ובמלים אחרות, אין כאן רק אמונה בהם אלא מעשה אלילות בפועל!

אמנם, הפתי שקיבל מהמכשף את הקמיע אינו בגדר עובד עבודה-זרה שחייבים עליה סקילה, אך מדובר בחירוף וגידוף השם הנכבד והנורא, שהרי כל המודה בעבודה-זרה אף שהוא אינו עובד אותה וירא ממנה, הרי זה מחרף ומגדף את השם הנכבד והנורא, וכמו שראינו לעיל בהלכת רבנו. ולעיון נרחב בענייני הקמיעות, ראו: "יחסו של הרמב"ם לקמיעות ולמאגיה".

בנוסף לעבודה-זרה, הזייפן גם עובר על "לא תעוננו", שהרי הוא אומר לעיל:

"וכאשר יהיה הכל מתוקן לפניך תחל כתיבתו יום שני **בשעה ראשונה מן היום,** ואותו היום תתענה ותתנהג בקדושה וטהרה. וכן יעשה: ישרטט בקלף ויכתוב עליו תיבה אחת ביום אחד **בשעה ראשונה,** וכן יעשה מדי תיבה בתיבה עד תשלום כל הפסוק י"ג תיבות רצופות".

וכך פוסק רבנו בהלכות עבודה-זרה (יא, ט–י):

"אי זה הוא מעונן? אלו נותני העיתים שאומרים באצטגנינות שלהן: יום פלוני רע ויום פלוני טוב, יום פלוני ראוי לעשות בו מלאכה פלונית, שנה פלונית או חודש פלוני רע לדבר פלוני. אסור לעונן. אף על פי שלא עשה מעשה, אלא הודיע אותן **הַנִּבְזָבִים שהסכלים מדמין שהן דברי אמת ודברי חכמה.** וכל העושה מעשה מפני האצטגנינות, וכיוון מלאכתו או הליכתו באותו העת שקבעו הוֹבְרֵי שמים, הרי זה לוקה שנאמר: 'וְלֹא תְעוֹנְנוּ' [ויק' יט, כו]".

ובספר המצוות (לאווין לב) אומר רבנו כך:

"האזהרה שהוזהרנו מלעשות על-פי בחירת האצטגנינות, והוא שנאמר: 'יום זה ראוי לפעולה פלונית' ונתכוון לעשותו, או 'יום זה לא רצוי לעשות בו פעולה פלונית' וְנִמְנַע מלעשותה, והוא אמרו יתעלה: 'לֹא יִמָּצֵא בְךָ [מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים] מְעוֹנֵן [וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף' (דב' יח, י)]. וכבר נכפל לאו זה ואמר: 'וְלֹא תְעוֹנְנוּ' [ויק' יט, כו]. ולשון סִפְרָא: 'לא תעוננו, אלו נותני הָעִתִּים', לפי שהוא נגזר מן עונה. כלומר, לא יהיה בכם קובע עתים האומר: 'עת פלונית טובה ועת פלונית רעה'. [...] והמכוון מעשיו לזמן מסוים, מתוך חישוב כדי שיהא מאושר או יצליח באותה המלאכה [לפי דמיונו], הרי גם זה סופג מלקות, לפי שעשה מעשה".

ט. המכשף זוכה לכל הטובות שבעולם

הזייפן חותם את איגרתו בדברים הבאים:

"וראה כי רמזתי לך סודות סתומים וחתומים, שָׁמרם על לוח ליבך קשרם על גרגרותיך, ותקבלם במשפט הראוי ואלקים יהיה עמך [...] וראיתי להיישירך על שתי ההיישרות האלו הנכבדות [דהיינו שני פולחני הכישופים האמורים], הכוללות הרבה מהתחלת הקבלה הנבואית והרבנית והמעשית, יובילו אותך אל ההגעה בנעלם ובמסופק אצלך, ואהבת כל הבריות, ובייחוד בפני

המלכים והשרים, וזה בהוראה שנית אשר הוריתיך [הכישוף השני שמוביל לשׂררה]. ובהוראה ראשונה בגילוי הנעלם ובמסופק [הכישוף הראשון שמוביל לידיעת הנסתרות והעמוקות]".

וכבר דנתי בדבריו הללו לעיל, וראו למה יזכה התלמיד אם הוא יעבוד עבודה-זרה:

"ועם שתי ההשׂגות האלה [הזייפן קורא לפולחני הכישופים המטופשים: 'השׂגות'] תשיג חיי הנפש הנצחית ותתענג מזיו ההשפעה האלקית הדבקה בדבקים בו, שנאמר: 'ואתם הדבקים ביי אלקיכם' וגו'. ובו גם תשיג חיי העולם-הזה באהבה ושלום עם כללי הנהגותיך המדינות והמחשבות, ותהי שָׂמוּר בכל דרכיך דרכי נועם וכל נתיבותיך שלום [...] אמן נצח סלה".

וכי יעלה על הדעת שרבנו יֹאמר כדברים הללו ויטיף להזיות הללו? והנה לפניכם דבריו בהלכות עבודה-זרה (יא, יט): "המכשף חייב סקילה, והוא שיעשה מעשה כשפים". קצרו של דבר, איך ייתכן שרבנו יֹאמר, שמי שיבצע את פולחניֵי כישופֵי המכשפים יהיה "שָׂמוּר בכל דרכיו", ושכל דרכיו יהיו "דרכי נועם וכל נתיבותיו שלום", ושהוא אף יהיה מזומן לחיי הנצח בעולם-הבא?!

סוף דבר

נסכם אפוא את רוב מה שיוחס לרבנו באיגרת המזויפת והמטופשת הזו:

1) סכלות וטמטום תחביריים ולשוניים – לא לשון זהב אלא לשון עילגים של מחוסרי דעת.

2) העדר דעת ביסודות התורה, כגון גלישה להגשמה ולייחוס עוררות לבורא יתעלה.

3) הזיות פגאניות – הכישופים מרוממים למעלות, לידיעת "דעת עליון" ומעוררים לאהבת ה'.

4) אמונה מאגית באינסוף "שמות קדושים", וביכולתם להוריד שפע מישויות פגאניות עליונות.

5) הזיה שבורא-עולם ברא את היקום באמצעות צירופי אותיות ולחשי כישופים.

6) הוצאת-שם-רע על תלמידו של רבנו, ר' יוסף בן יהודה, בהחדרת ההזיה שהוא שקע באהבת הקבלה; וכן הוצאת-שם-רע על יוסף הצדיק וכן על אסתר-בת-אביחיל שהגיעו להישׂגיהם בשל עשיית פולחני כישופים. והחמור מכל, הוצאת-שם-רע על משה רבנו ע"ה ועל התורה, וכאילו כל נבואותיו הייחודיות של משה רבנו התרחשו באמצעות פולחני כישופים נחש ועוננות.

7) לפי האמור באיגרת, הקבלה היא עיקר ויסוד התורה והמצוות, והאמצעי המרכזי והבלעדי להשׂגת חיי העולם-הבא! לעומת הפילוסופיה והפילוסופים שהם שיבוש ומכשולים קשים.

8) כל נביאי האומה כולם היו מכשפים, וכל הנסתרות והאותות והמופתים שעשו היו באמצעות כישופים מאגיים שבמרכזם השימוש ב"שמות קדושים". ובמלים אחרות, כותב האיגרת כופר ביסוד הנבואה, שהיא שפע אלהי השופע מאת ה' יתעלה לאנשי האמת הראויים לו; ולפי כותב האיגרת, הנביאים זימנו את המלאכים באמצעות לחשי כישופים, ואלה נגלו להם בחלום.

9) גם המלאכים פועלים את פעולותיהם הנפלאות במציאות באמצעות כישופים שנעשים על-ידי "שמות קדושים". ובמלים אחרות, גם המלאכים הקדושים הינם עובדי עבודה-זרה...

10) לפי הזייפן, רבנו הלך אף הוא בדרכי המכשפים והמעוננים, וביצע פולחני כישופים על-ידי "שמות קדושים" שהובילו אותו לגילויי מלאכים ולידיעת החכמות, הנסתרות והעמוקות, וכן להפקת תועליות שונות בעולם-הזה, כגון מציאת חן בעיני מלכי ושרי מצרים. קצרו של דבר, יוחסה לרבנו באיגרת זו עבודה-זרה חמורה ביותר – פולחני כשפים וכישופים מתועבים.

11) המכשף גם שולט ומפעיל את בורא-עולם, שהרי בכל עת שהמכשף יזכיר את "השמות הקדושים" הללו ויכלול בהם את בקשתו, הוא ישיג מבורא-עולם את כל רצונו וחפצו.

12) כמו כן, הזייפן מעליל על רבנו שהוא שקע בעבירות על מצוות לא תעשה שנוגעות נגיעה ישירה באיסורי עבודה-זרה חמורים, כגון: "חובר חבר", "לא תעוננו", וכן כפירה מפורשת בתורה בהפיכת פסוקי התורה לכישופים ולכלים להפקת טובות-הנאה דמיוניות בעולם-הזה.

13) יוחסה לרבנו הודאה בעבודה-זרה, שהיא חירוף וגידוף השם הנכבד והנורא.

14) יוחסה לרבנו מידה רעה מאד והיא רדיפת השׂררה, שהרי כותב האיגרת מורה לתלמידו לרדוף אחרי השׂררה באמצעות פולחני כישופים שבהם יצליח להתקרב למלכות ולשלטון.

והנני יודע שלמרות הראיות הברורות והמפורשות לכך שאיגרת זו מזויפת, "חכמי ישראל" הסכלים והטיפשים של ימינו, ימשיכו לטעון שמדובר באיגרת מקורית ואמיתית, אם מחמת פתיות וטמטום מוּבָנים אשר נטועים עמוק בישותם האומללה, ואם מחמת תחכום ורשעות אשר נובעים מרדיפת בצע ומחשש שמא יבולע לתאוותיהם אם יודו בפרהסיה על האמת.

ואחתום בדברי רבנו בהלכות עבודה-זרה שבסוף פרק יא, דברים מפורסמים אשר נאמרו כנגד כל עולם המאגיה וההזיות בכללותו, אך יש בהם גם ביקורת נוקבת כנגד "חכמי ישראל" באלף השנים האחרונות, אשר תעו ולעו בדרכי ההבל וההזיות הפגאניות, ותלמידיהם עודם תועים ומתעים בימינו, מגששים נכשלים ונחבלים, מתעים ומתעתעים וממיטים עלינו ייסורים:

"ודברים אלו כולן [=כל ענייני המאגיה שהובאו בפרק יא שם] דברי **שקר וכזב הן,** והן שהטעו בהן עובדי עבודה-זרה הקדמונים לגויי הארצות כדי שינהו אחריהן. ואין ראוי לישראל שהם חכמים מחוכמים להימשך **בהבלים האלו,** ולא להעלות על הלב שיש בהן תעלה [=תועלת], שנאמר: 'כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל' [במ' כג, כג]. ונאמר: 'כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל מְעֹנְנִים וְאֶל קֹסְמִים יִשְׁמָעוּ וְאַתָּה לֹא כֵן נָתַן לְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ' [דב' יח, יד].

כל המאמין בדברים אלו **וכיוצא בהן** [מענייני המאגיה וההזיות], ומחשב בליבו שהן אמת ודברי חכמה אבל התורה אסרה אותן, אינו אלא מן **הסכלים ומחוסרי הדעת,** ובכלל הנשים והקטנים שאין דעתן שלמה. אבל בעלי החכמה ותמימי הדעת ידעו בראיות ברורות, שכל אלו הדברים שאסרה התורה אינם דברי חכמה, אלא **תהו והבל שנמשכו בהן חסרי הדעת, ונטשו כל דרכי האמת בגללן.** ומפני זה אמרה תורה כשהזהירה על כל אלו ההבלים: 'תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ' [דב' יח, יג; כלומר, אל תימשך אחרי המאגיה אלא אחוז באמונה זכה וברה]".

"הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע [...] הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבֹנִים" (יש' ה).

תענית הבכורים השוטים

אחד ממנהגי המינות המוזרים הוא תענית הבכורים השוטים, דהיינו, היו מי שהחליטו מקרב צאצאי המינים, על-סמך כמה מקורות קלושים ורעועים, שחובה על הבכורים להתענות בערב הפסח. אמנם, יש משנה בפסחים (י, א) אשר אוסרת להרבות באכילה סמוך למנחה עד שיחשך היום, כדי שייכנס לליל הסדר והוא תאב לאכילת מצה של מצוה, אך אין זכר במשנה לבכורים השוטים אשר מתענים ביום ארבעה-עשר בערב הפסח... כלומר, לפי המשנה גם על הבכורים נאסר להרבות באכילה סמוך למנחה, משמע שמותר להם לאכול כל היום כולו.

וכֹה דברי המשנה בפסחים (י, א):

"ערב פסחים סמוך למנחה לא יאכל אדם, עד שתחשך".

ושם פירש רבנו:

"סמוך למנחה – כשנשאר מן היום יותר על שעתים ומחצה זמניות, לפי שהעת הנקרא 'מנחה' הוא שנשאר מן היום שעתים ומחצה. וחייבנו כך לפי שאכילת מצה בלילה הראשון חובה, לפיכך **מרעיב עצמו כדי שיאכלנה בתאבון.** וזה שמנענוהו מלאכול אינו אכילת פת שהרי אין לו אז פת, לפי שאסור אצלינו לאכול מצה ביום ארבעה-עשר עד שיאכלנה בעת המצוה, **אלא מנעוהו מלהרבות בשאר מאכלות** [=וזה פירוש 'מרעיב עצמו' שנאמר לעיל]".

ובהלכות חמץ ומצה (ו, יג) פוסק רבנו כך:

"אסרו חכמים לאכול מצה בערב הפסח כדי שיהיה היכר לאכילתה בערב. ומי שאכל מצה בערב הפסח מכין אותו מכת מרדות. וכן אסור לאכול ערב הפסח מקודם המנחה במעט כדי שייכנס לאכילת מצה בתאווה, אבל אוכל הוא מעט פירות או ירקות, ולא ימלא כרשׂו מהן. וחכמים הראשונים היו **מרעיבין עצמן** ערב הפסח [=לא כתב מתענין!], כדי לאכול מצה בתאווה ויהיו מצוות חביבות עליו. אבל בשאר ערבי-ימים-טובים – אוכל והולך עד שתחשך".

למדנו אפוא, שעל האדם להרעיב עצמו בערב פסח, דהיינו למעט באכילה, כדי שייכנס לליל הסדר והוא תאב לאכילת מצה של מצוה. ברם, האם מותר לענות את הנפש בערב פסח?

עינוי נפש בערב פסח

נראה ברור מדברי חכמים ומדברי רבנו לקמן, שאסור להתענות בערב פסח! מפני שזהו יום של שמחה וחגיגה, שהרי עם-ישראל הקריבו באותו היום את קרבן הפסח בבית-המקדש.

וכֹה דברי חז"ל ורבנו בהלכות שביתת-יום-טוב (ח, טז):

"אסור לעשות מלאכה בערבי-ימים-טובים מן המנחה ולמעלה כמו ערבי-שבתות. וכל העושה מלאכה בהן אינו רואה סימן ברכה. וגוערין בו, ומבטלין אותו בעל-כרחו, אבל אין מכין אותו מכת-מרדות, ואין צריך לומר שאין מנדין אותו. **חוץ מערב הפסח אחר חצות** שהעושה בו

מלאכה אחר חצות מנדין אותו, ואין צריך לומר שמכין אותו מכת-מרדות אם לא נידוהו. לפי שיום ארבעה-עשר בניסן אינו כשאר ערבי-ימים-טובים, מפני שיש בו חגיגה ושחיטת-קרבן".

נמצא, שיום ארבעה-עשר בניסן הוא יום שמחה וחגיגה ואסור לאדם להתענות בו! ואפילו מלאכה אסרו לעשות בו, ומי שעושה בו מלאכה מנדין אותו, ואם לא נידוהו מכין אותו מכת-מרדות! ברור אפוא שחכמים קבעו יום זה ליום חגיגה ושמחה, וכל שחכמים הורו בו לעיל הוא למעט בו באכילה, כדי שבסופו ייכנס רעב לאכילת מצה, אך להתענות בו – אפילו מלאכה נאסרה בו, כל-שכן וקל-וחומר עינוי נפש! ונראה שמי שמענה את נפשו ביום ארבעה-עשר, מנדין אותו, ואם לא מנדין אותו מכין אותו מכת-מרדות. ואם אי-אפשר לעשות לא-את-זה ולא-את-זה, לכל הפחות מקללין אותו, ולבן קראתי למאמר זה: "תענית הבכורים השוטים".

והנה ראיה נוספת לכך שמדובר ביום של חגיגה ושמחה, מהלכות כלי המקדש (ו, ט):

"ויום שיגיע לבני משפחה זו להביא עצים, היו מקריבין עולות נדבה, וזהו קרבן העצים, והיה להם כמו יום טוב. **ואסורין בו בספד ותענית** ובעשיית מלאכה, ודבר זה מנהג".

ואצרף גם את הסברו של קאפח בהלכות שביתת-יום-טוב (עמ' קצח), וזה לשונו:

"וכל זה מדובר בקרבן משפחה או שבט. אבל בקרבן כל ישראל אסורין בספד ותענית ומלאכה לא מכוח מנהג, אלא **מדברי סופרים.** ולפיכך לא נהגו הבכורות בתימן להתענות בערב פסח, כיוון שאסור הוא בתענית לדעת רבנו ודעימיה כחול המועד".

ויש לדייק, ובמקום לומר: "לדעת רבנו ודעימיה", יש לומר: לדעת רבנו ולדעת חכמי המשנה והתלמוד, שהרי כך עולה במפורש מן ההלכות הנצחיות שהם קבעו לנו במשנה ובתלמוד.

הראיות הרעועות והקלושות לתענית השוטים

בפרק זה אצרף כמה מן הראיות הרעועות והקלושות לתענית השוטים, המקור הראשון שנעיין בו הוא תיאור מעשיו של רב ששת בערב הפסח, וכך נאמר בפסחים (קח ע"א):

"רב ששת הוה יתיב בתעניתא כל מעלי יומא דפסחא [...] אמרי: לא, שאני רב ששת דאסטניס הוה, דאי טעים בצפרא מידי – לאורתא לא הוה מהני ליה מיכלא".

הנה הראיה הרעועה ואף תשובתה בצידה, כלומר, מיד לאחר שנאמר שרב ששת היה נמנע מלאכול כל היום כולו, הסבירו גם מדוע: רב ששת היה שונה מכל תלמידי החכמים, מפני שהוא היה אסטניס, דהיינו רגיש ומצונן וחלש-גוף, עד שאם הוא היה אוכל דבר-מה במשך היום, הוא לא היה נהנה מן האכילה בערב, ומכיוון שהוא רצה ליהנות מאכילת מצה של מצוה לתיאבון, הוא היה נמנע מלאכול כל היום כולו. אך אין ספק שהוא היה שותה במשך היום, שהרי בתלמוד שם נאמר: "דאי **טעים** בצפרא מידי" וכו', דהיינו, לא מדובר שם שרב ששת ישב בתענית מאכילה ושתייה, אלא רק מאכילה וגם זה כדי לקיים את מצות אכילת בזית מצה בהידור, דהיינו מתוך חשק תיאבון ושמחה. ובמלים אחרות, אין מכאן שום ראיה לעניין תענית הבכורים השוטים. כמו כן, למיטב ידיעתי, אין שום רמז בכל התלמוד כולו לכך שרב ששת היה בכור!

***

הראיה הקלושה והרעועה השנייה היא מן התלמוד הירושלמי (פסחים רפ"י):

"אמר רבי לוי: האוכל מצה בערב הפסח כבא על ארוסתו בבית חמיו, והבא על ארוסתו בבית חמיו לוקה. תני, רבי יודה בן בתירה אומר: בין חמץ בין מצה אסור. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי [אומר]: רבי [יהודה הנשיא] לא היה אוכל לא חמץ ולא מצה: לא מצה מן הדא דרבי לוי, ולא חמץ מן הדא דרבי יודה בן בתירה. ורבי תלמידיה דרבי יודה בן בתירה הוה? לא, תלמידיה דרבי יעקב בן קודשיי הוה! אלא בגין דהוה בכור. אמר רב מנא: רב יונה אבא הוה בבור, והוה אכיל! אמר רב תנחומא: לא מן הדא, אלא מן הדא: רבי אסטניס הוה, כד אכיל ביממא לא הוה אכיל ברמשא, ולמה לא הוה אכיל הכא ביממא? כדי שייכנס לשבת [=לחג הפסח] בתאווה".

ואסביר בקצרה את השתלשלות הסוגיה בתלמוד הירושלמי:

רבי לוי אסר לאכול מצה בערב הפסח, ורבי יהודה בן בתירה אסר לאכול בערב הפסח גם חמץ וגם מצה, דהיינו כל מאכל שהוא נעשה מחמשת מיני הדגן. בהמשך מסופר על רבי יהודה הנשיא, שלא היה אוכל מצה בשל הוראתו של רבי לוי, ולא היה אוכל חמץ בשל הוראתו של רבי יהודה בן בתירה. ותמהים בתלמוד: וכי רבי היה תלמידו של רבי יהודה בן בתירה? והלא הוא היה תלמידו של רבי יעקב! אלא מעלים השערה שרבי יהודה הנשיא לא היה אוכל, לא חמץ ולא מצה בערב הפסח, בגלל שהוא היה בכור, אך דוחים זאת מיד, שהרי רב יונה אבא היה בכור ואף-על-פי-כן הוא היה אוכל חמץ בערב הפסח! בסופו-של-דבר מסיקים שם, שרבי יהודה הנשיא לא אכל חמץ ומצה בגלל שהיה אסטניס, ובדומה לרב ששת בדוגמה הקודמת.

למדנו אפוא, שחכמי התנָּאים ע"ה היו מודעים להשערה בעניין תענית הבכורים והם שללו אותה על הסף! ואולי יתרה מזאת, לא בהכרח מדובר בסוגיה הזו על הימנעות מוחלטת של רבי יהודה הנשיא מאכילה כמו שראינו לעיל אצל רב ששת, אלא הימנעות מאכילת חמץ או מצה בלבד, דהיינו הימנעות מאכילת מאכלי דגן, כדי שייכנס ליל הסדר ויֹאכל מצה לתיאבון. וזֵכר לדבר אף מצאנו בדברי רבנו לעיל: "וכן אסור לאכול ערב הפסח מקודם המנחה במעט כדי שייכנס לאכילת מצה בתאווה, **אבל אוכל הוא מעט פירות או ירקות,** ולא ימלא כרשׂוֹ מהן".

מכל מקום, לאחר שהתַּנָּאים בתלמוד הירושלמי שללו את מנהג תענית הבכורים השוטים, ולאחר שמדברי האמוראים בתלמוד הבבלי עולה בבירור שהמנהג הזה לא היה קיים כלל, איך העזו המינים וצאצאיהם השוטים להתענות בערב-הפסח, שהוא יום של שמחה וחגיגה? ואף להחדיר ולהפיץ את המנהג הרע הזה בשקר ולהתרברב בו כאילו הוא תורה מן השמים?

***

ובכן, יש עוד מקור אחד שראוי להזכיר בעניין זה והוא ממסכת סופרים, אף שמדובר במסכת מאוחרת שנתחברה **אולי** בתקופת הגאונים, וכידוע, לא כל הגאונים היו גאונים בלשון המעטה, וכמו שיבין כל מי שעיין בהקדמת רבנו לספר-המצוות וטרם נתעוור מן האמת. יתר-על-כן, לפי קאפח, אף היו "גאונים" שהכשירו את ההגשמה כמו האִיָ, ראו: "כתר או נקדישך?". ויתרה מכולן, כבר הוכח במאמר שמסכת זו הינה מסכת זיוף ומינות, ראו: "מסכת סופרי המינים".

מכל מקום, במסכת סופרים (כג, א) נאמר כך:

"מנהג רבותינו שבמערב להתענות שלושת ימי צום מרדכי ואסתר פרודות, ולאחר פורים, שני וחמישי ושני. ולמה אין מתענין אותן בחודש ניסן? מפני שבאחד בניסן הוקם המשכן, ושנים-עשר-נשיאים הקריבו קרבנם לשנים-עשר-יום, יום לכל שבט ושבט, וכל אחד היה עושה ביומו יום טוב; וכן לעתיד לבוא, עתיד המקדש להיבנות בניסן, לקיים מה שנאמר: 'וְאֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ' [קה' א, ט]. לפיכך אין אומרין תחנונין כל ימי ניסן, ואין מתענין עד שיעבור ניסן, **אלא הבכורות שמתענין בערב הפסח,** והצנועים בשביל המצוות כדי שייכנסו לפסח בתאווה, והתלמידים מתענין בו בשני ובחמישי ושני, מפני חילול השם ומפני כבוד תורה שנשׂרפה [ועל איזו תורה שנשׂרפה הוא מדבר? ונראה שמדובר בזיוף מאוחר שמציין איזה פוגרום שנעשה באירופה]; במה דברים אמורים? בצנעה, אבל לקרוא צום בציבור אסור, עד שיעבור ניסן".

וכל מנהגותיו לעיל לא נזכרו בהלכות חז"ל ורבנו, וברור שכל המנהגים המוזרים הללו מעידים על-כך שמדובר במסכת שמקורה בקרב חכמי-יועצי-אשכנז, ויש לעיין בה בזהירות רבה. וכך נאמר בוויקיפדיה על המסכת הזו: "המסכת נודעה בעיקר אצל ראשוני אשכנז, **וחכמי ספרד לא הכירו אותה,** עד לתקופת **הרמ**ב"**ן** שהכיר אותה מקשריו עם יהודי אשכנז". ואם הדברים נכונים יש להציב סימן שאלה גדול מאד על המסכת הזו, כי איך יעלה על הדעת שמקורה בתקופת הגאונים ויחד עם זאת חכמי ספרד לא הכירו אותה? והדבר חשוד מאד!

נראה אפוא שמדובר במסכת שיצאה מתחת ידיהם של המינים וצאצאיהם, אשר דרכם בכל מקום לומר מיעוט של דברי אמת כדי להחדיר עמהם שלל הזיות ודמיונות לאין מספר. עוד נזכרו בוויקיפדיה "קשריו של **הרמ**ב"**ן**" עם יהודי אשכנז... וחניפותו של המאגיקון הזה למינים ולצאצאיהם הפרו-נוצריים היא מן המפורסמות, ומדוע הזכרתי זאת? כדי להבין את ממשיכי דרכו. נתבונן אפוא בחניפותו של אשכנזי נוסף ממוצא ספרדי הלא הוא קארו הנוכל והרשע, אשר המשיך את דרך החנופה של בר-המן, ואף הנחיל אותה לצפרדעים המחופשים לאשכנזים אשר גואים בימינו, ראו נא את פסקו של קארו בשולחנו המגואל (גו"ח תע, א):

"הבכורות מתענין בערב פסח בין בכור מאב בין בכור מאם. ויש מי שאומר שאפילו נקבה בכורה מתענה. (ואין המנהג כן) (מהרי"ל)". כלומר, קארו מבקש להיות עוד יותר קתולי מהאפיפיור! שהרי הוא מפליג מאד בהזיות השוטים ומזכיר שגם בכור מאֵם וגם נקבה בכורה מתענים! עד שאפילו מוסא איסר-לשלשת נגעל מהתגוללותו בגיעוליהם ודחה את דבריו.

קצרו של דבר, אין שום מקור אמיתי למנהג תענית הבכורים השוטים, אדרבה, מתוך דברי חכמים במשנה ובתלמוד ומתוך דברי רבנו הנאמנים עולה שאסור להתענות בערב הפסח.

ולקארו הקראי, הנרצע והחנף, מעריץ המינים האירופים הנני מצרף את הפסוקים הבאים:

"כִּי בֵלּוֹ **חָנָף** וּמֵרַע וְכָל פֶּה דִּבֶּר נְבָלָה" (ישׁ' ט, טז); "וְהָאָרֶץ **חָנְפָה** תַּחַת יׇשְׁבֶיהָ כִּי עָבְרוּ תוֹרֹת חָלְפוּ חֹק הֵפֵרוּ בְּרִית עוֹלָם" (ישׁ' כד, ה); "כִּי נָבָל נְבָלָה יְדַבֵּר וְלִבּוֹ יַעֲשֶׂה אָוֶן לַעֲשׂוֹת **חֹנֶף** וּלְדַבֵּר אֶל יְיָ תּוֹעָה" (ישׁ' לב, ו); "פָּחֲדוּ בְצִיּוֹן חַטָּאִים אָחֲזָה רְעָדָה **חֲנֵפִים**" (ישׁ' לג, יד).

סוף דבר

כידוע, בימינו צאצאי המינים נוהגים לבטל את תענית הבכורים השוטים באמצעות סעודת מצוה! כלומר, לא רק שהם ביטלו את מצות חכמים לפיה אסור להתענות בערב פסח, הם עתה קופצים לקצה השני, דהיינו לקביעת "סעודות מצוה" בערב הפסח! ובמקום להיכנס לאבילת מצה לתיאבון, הם מקיימים סעודות זלילה ופיגולים שבהן הם ממלאים את כרסם ברוגלכים דביקים ובקרקרים יבשים מרופדים בדגים מלוחים ורדרדים, ושאר מאכלים נגעלים...

וזו התנהגות של אווילים משרישים, לקפוץ מן הקצה אל הקצה בחוסר איזון משווע.

כמו כן, הם מנחילים השקפה רעה מאד, שהרי אם תענית הבכורים השוטים היא הלכה או מנהג קדום שיש ללכת בו, איך הם מבטלים אותו בכזאת קלות? דהיינו כל מי שרק משתתף בסעודת מצוה של סיום מסכת פטור מלהתענות? והלא זה פשוט מגחיך את כל ציוויי החכמים לפי שיטותיהם העקושות, כאילו אפשר לבטל את גזירות החכמים בשוחד של סיום מסכת...

השקפה רעה נוספת שהם מנחילים בזה היא: שלימוד התורה וסיומי המסכתות הדמיוניים שלהם, מאפשרים לאדם להתחמק מקיום המצוות! שהרי לדידם תענית הבכורים השוטים היא חובה, ולימוד התורה מאפשר לאדם להתחמק מקיום חובה תורנית להתענות בערב הפסח! והנבונים יבינו עד כמה השקפה זו רעה וארורה, מפני שהיא מדרדרת בקלות רבה להשקפה, שלימוד התורה מכשיר גם את העוונות והפשעים והחטאים, ולא רק לימוד התורה, גם גמילות החסדים מתירה את כל השרצים – וכך הם מתירים לעצמם את הזימות והתועבות בחדרי-חדרים, מתוך ההזיה שלימוד התורה או הגמ"חים, מכשירים את כל התועבות.

זאת ועוד, בבטלם את תענית הבכורים השוטים הם מחדירים השקפה רעה נוספת, לפיה מי שמסיים מסכת השיג מעלה נשׂגבה ורמה מאד! וזו הזיה גמורה, כי מי שלומד תלמוד בבלי עם פירוש רש"י-שר"י מזהם את שכלו בהזיות ומכלה את זמנו הקצר בדמיונות. כלומר, לא רק שהוא לא ישיג מעלה, אלא שהוא יטמטם את מחשבתו בפלפולי-סרק שאין להם קץ וסוף, יחדיר לעצמו שלל השקפות רעות אשר עולות מהבנת אגדות חז"ל כפשוטן, ויבלבל את עצמו בשלל סברות דחויות, כאילו לימוד הפרוטוקולים של חז"ל לבירור האמת הם התכלית.

וכך רבנו מתארם בצוואתו למורה-הנבוכים:

"אבל המבולבלים [=הוזי ההזיות המאגיות לריבוי מיניהן וסוגיהן] אשר כבר **נִתְטַנְּפוּ מוחותיהם** בדעות הבלתי נכונות ובדרכים המטעים, ויחשבו אותם מדעים אמיתיים, ומדמים שהם בעלי עיון [ושהם 'חכמי ישראל'] ואין להם ידיעה כלל בשום דבר הנקרא 'מדע' באמת [ואף הינם 'יותר תועים מהבהמות', כלשון רבנו ב'מאמר תחיית המתים'] – הם יירתעו מפרקים רבים ממנו [מפרקי 'מורה הנבוכים'], ומה מאד יקשו עליהם כי לא יבינו להם עניין. ועוד, כי מהם [=מלימוד החכמה ומקניית הדעת] תתגלה פסולת הסיגים שבידם [ולכן התנגדו למורה, כדי שלא תֵּחָשֵׂפְנָה תרמיתם, סכלותם ונבלותם], שהן סגולתם ורכושם המיועד לאידם".

ועוד בעניין זה ראו נא: "האם לדעת הרמב"ם צריך ללמוד גמרא?".

מאבו-ינקי ועד שיקוץ קנייבסקי

ביום י במרחשוון תשפ"ב פורסם סרטון על שיקוץ קנייבסקי, ובו הטמבל העילג והמיובל משיב לשאלה: האם הרמב"ם התכוון שילמדו את ספרו "משנה תורה" בלבד, בלי ללמוד גמרא?

והנה לפניכם מהלך הסרטון (kikar.co.il/403248.html):

עובד האלילים שואל את השיקוץ:

"עוד דבר, ראיתי שמעירים שהרמב"ם עשה את ספרו לפני [=בשביל] חכמים ולא לפני הדיוטות, אלא, [...] העירו שהרמב"ם עצמו בהקדמה שלו [למשנה תורה] כותב לא כבה. הוא אומר [שם] שצריך ללמוד תורה-שבכתב ואחר-כך תקרא רמב"ם ותדע הכל, בלי גמרא".

והשיקוץ משיב:

"לא מכווין בלי גמרא בכלל, הוא מתכוון לדעת את ההלכה בקיצור אז יועיל מה שכתוב פה ומה שכתוב פה, אבל מי שהוא עם-הארץ לא יועיל לו מה שהוא יראה פה".

ועובד האלילים מוסיף:

"לא יועיל לו עד שהוא לא ילמד את הגמרא". **עד כאן** הדברים שהובאו בסרטון הקצר.

טרם שנעיין בעצם הדברים שמובאים בסרטון, אציין עניין מדהים לדעתי, והוא: שימו לב כיצד עובד האלילים מקבל את דברי השיקוץ בלי שום מחשבה! דהיינו, אפילו שהוא מודע לכך שרבנו הרמב"ם כותב בהקדמתו שספרו נועד **לקטן ולגדול,** ואף שהוא יודע היטב שספרו של רבנו הוא **ספר קל להבנת כל אדם,** עדיין הוא בוחר שלא לראות את האמת, וקופץ לקבל את דברי השיקוץ: שלימוד "משנה תורה" ללא לימוד הגמרא לא יועיל – כאילו זו האמת לאמיתה!

"וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים" (איוב לז, כא).

***

ועתה לעצם שאלת עובד האלילים ותשובת השיקוץ:

ובכן, לפי השיקוץ, הספר "משנה תורה" נכתב אך ורק לתלמידי-החכמים אשר מבקשים לדעת את ההלכה בקיצור, ברם, עמי-הארצות לא יועיל להם ללמוד רמב"ם עד שהם ילמדו גמרא. ובמלים אחרות, אין ללמוד רמב"ם, כי רק על-ידי לימוד הגמרא נעשים "תלמידי חכמים".

ויש לשאול: אם לשונו הזהב של הרמב"ם בספרו "משנה תורה" לא תועיל לעמי-הארצות, איך תועיל להם לשון חז"ל בגמרא? ואם הם לא יבינו את הקל איך יבינו את הקשה והמסובך?

קצרו של דבר, דברי השיקוץ הם שקר וכזב שנועדו להתעות את העם אחרי ההבל, וזאת כדי שימשיכו להגות בגמרא המשובשת והמזוהמת של ווילנא הטמאה, וימשיכו לשקוע עוד ועוד באפֵלת המינות שעולה משיבושיהם ומתפישׂת אגדות חז"ל כפשוטן שמחריבה את נפשם. ועל דעת רבנו בעניין לימוד הגמרא ראו נא: "האם לדעת הרמב"ם צריך ללמוד גמרא?".

ואחתום את דברי ההקדמה בדברי רבנו המפורסמים בהקדמתו ל"משנה תורה":

"ומפני זה נערתי חוצני, אני משה בן מיימון **הספרדי** [=ההדגשה הזו ייסרה קשות את גאוותם של המינים האירופים גסי הרוח, כיתושו של טיטוס בשעתו], ונשענתי על הצור-ברוך-הוא, ובינותי בכל אלו הספרים, וראיתי לחבר דברים המתבררים מכל אלו החיבורים, בעניין האסור והמותר והטמא והטהור עם שאר דיני התורה: כולם **בלשון ברורה ודרך קצרה,** עד שתהא תורה-שבעל-פה כולה סדורה **בפי הכל** [=הקטנים והגדולים] – בלא קושיה ולא פירוק, לא זה אומר בכֹה וזה אומר בכֹה, אלא דברים ברורים קרובים נכונים, על-פי המשפט אשר יתבאר מכל אלו החיבורים והפירושים הנמצאים מימות רבנו הקדוש [=ר' יהודה הנשיא] ועד עכשיו.

עד שיהיו כל הדינין גלויין **לקטן ולגדול** בדין כל מצוה ומצוה, ובדין כל הדברים שתיקנו חכמים ונביאים. **כללו של דבר,** כדי שלא יהא אדם צריך לחיבור אחר בעולם בדין מדיני ישראל. אלא יהיה חיבור זה מקבץ לתורה-שבעל-פה כולה, עם התקנות והמנהגות והגזירות שנעשו מימות משה רבנו ועד חיבור התלמוד, וכמו שפירשו לנו הגאונים בכל חיבוריהם, שחיברו אחר התלמוד. לפיכך קראתי שם חיבור זה 'משנה תורה' לפי שאדם קורא בתורה-שבכתב תחילה, ואחר-כך קורא בזה, ויודע ממנו תורה-שבעל-פה כולה, **ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם**".

להלן נלמד את תשובת רא"ש הנחש (אבו-ינקי) שהיא המקור לדברי השיקוץ, ובה הוא שולל **לחלוטין** את לימודו של "משנה תורה", ודבריו בתשובתו הם משורשי הכפירה בדרך האמת.

א. הנחש והפוחז – מצא מין את מינו וניעור

כאמור, המקור המרכזי שעליו סמכו המינים האירופים את טענתם שאין לפסוק הלכה מתוך משנה-תורה, הוא תשובתו המפורסמת של אבו-ינקי (רא"ש הנחש, אשכנז 1250–1327). בתשובתו, כותב אבו-ינקי על רבנו בלגלוג: "אבל הוא כתב ספרו כמתנבא מפי הגבורה". הנחש אבו-ינקי בא לגנות את הרמב"ם אך נמצא משבחו, וכבר קדם לו בדרך זו ובדיוק באותו עניין, דהיינו בשאלה האם ניתן לפסוק הלכות מ"משנה תורה", הפוחז מפוסקיירא, שאף הוא בא לגנות את הרמב"ם ונמצא משבחו, וזה לשונו (בהשׂגתו להקדמת רבנו ל'משנה תורה'):

"סבר לתקן ולא תיקן, כי הוא עזב דרך כל המחברים אשר היו לפניו, כי הם הביאו ראיה לדבריהם וכתבו הדברים בשם אומרם [...] ועתה לא אדע למה אחזור מקבלתי ומראָייתי בשביל חיבורו של זה המחבר: אם החולק עלי גדול ממני הרי טוב, **ואם אני גדול ממנו** למה אבטל את דעתי מפני דעתו [...] אין זה אלא **'כָּל קֶבֶל דִּי רוּחַ יַתִּירָא בֵּהּ'** [דניאל ו, ד]".

ובספר דניאל נאמר הפסוק שציטט הפוחז לשבח ולרוממות, ראו נא את הכתוב שם: "**כָּל קֶבֶל דִּי רוּחַ יַתִּירָה** וּמַנְדַּע וְשָׂכְלְתָנוּ מְפַשַּׁר חֶלְמִין וַאֲחָוַיַת אֲחִידָן וּמְשָׁרֵא קִטְרִין **הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ בְּדָנִיֵּאל**". ובמקום אחֵר, בין רסיסי האמת הקלושים אשר הכמין קאפח השׂכיר, הוא מוסיף: "וכבר נזרקה נבואה מפי הראב"ד **שלא לרצונו** כי הצלחת רבנו לעשות דבר השווה לקטן ולגדול, וכל אדם בכל רמה שהיא יכול למצוא בו דבר אמת כפי מידתו, הוא מפני 'כי רוח יתירא ביה' האמור בדניאל לשבח מה שלא זכו אחרים לכך" (הקדמה לספר המצוות, הע' 22).

ואין זאת אלא כי טוב בעיני ה' לברך את הרמב"ם, ותהי על הבלעמים רוח אלהים...

ולעצם דברי הפוחז: "ואם אני גדול ממנו" וכו', רחוקים הם מאד ממידותיו של רבנו ומשבילי מחשבתו, מפני שרבנו לא קבע מהי האמת לפי גדולת הפוסק ורוממותו בעיני עצמו או בעיני אחרים. אלא "קבל האמת ממי שאמרו" – הדברים הנאמרים נבחנים לפי תוכנם ואמיתתם ולא לפי מעלתו הדמיונית של אומרם; וכבר הרחבתי בעניין זה במאמר: "מי גדול ממי?".

גלשתי מעט לעיין בדברי הפוחז מפוסקיירא, כי רוח דבריו סיממה את הנחש אבו-ינקי, ועוררה והניעה אותו לרחוש על הארץ ולכתוב את תשובתו – אשר הלכה למעשה **כופרת ושוללת** את הלכות התורה-שבעל-פה הטהורות שקיבלנו איש-מפי-איש, מאת משה רבנו בהר סיני. נעבור עתה אפוא לעיין ולנתח את דברי אבו-ינקי בתשובה (שו"ת הנחש, מחילה לא, מאורה ט).

ב. תשובת אבו-ינקי הנחש הקדמוני (הקדמה)

בתשובה מסופר על מעיין מים קטן ששפכו לתוכו מים שאובים (=מים שנשאבו בידי אדם, ראו הלכות מקוות ד, ד–ז). כתוצאה מכך זלגו מים מן המעיין למקווה ריק סמוך ומילאוהו בארבעים סאה. עוד סופר, שפוסק ושמו "מצליח" נשאל האם המקווה כשר? מצליח עיין בהלכות מקוות, שגה לאסור את המקווה, ואבו-ינקי האשים את מצליח שהוא לא הבין את דברי רבנו הרמב"ם (אגב, הנני חוזר בי מן הנאמר בספר 'אפיקים להרמב"ם' שם כתבתי שמצליח צדק בהבנתו). ברם, כפי שנראה לקמן, גם הנחש הקדמוני לא הבין את דברי רבנו, ואין במעט שום קשר בין ראיותיו של הנחש להתיר את המקווה, לבין המקווה הנדון בשאלה שנשאל מצליח לעיל.

בהמשך נעיין בדברי אבו-ינקי, אך די בהלכה אחת פשוטה כדי להבין שמצליח שגה:

"מקווה עליון שיש בו ארבעים סאה מים כשרין, והיה ממלא בכלי ונותן לתוכו [לתוך העליון] עד שֶׁיָּבוּ המים, וירדו למקווה תחתון **ארבעים סאה –** הרי התחתון כשר" (מקוות ד, י). ברור אפוא מכל-שכן, שֶׁמַּיִם שאובים שנשפכו **למעיין** וזלגו למקווה אינם פוסלים את המקווה.

ואין צורך במסכת ההזיות המייגעות של הנחש בתשובתו שנראה לקמן, וחוץ מכאב-ראש טורדני לאותם חולֵי הנפשות שאוהבים לסבול, אין שום תועלת בתשובתו של הנחש. אמנם, הנחש צדק בשורה התחתונה, שהרי יש להתיר את המקווה וכמו שראינו לעיל, אך **קרוב לוודאי** שהנחש החליט שמצליח טעה רק כדי להביא ראיה להשקפת המינות של רשעי אשכנז, ואשר לפיה לא ניתן להבין את הלכות "משנה תורה", וכל מי שיפסוק לפיהן ישגה בוודאות.

ומדוע הנני קובע שהנחש לא באמת הבין את ההלכה והחליט שמצליח טעה רק כדי לקיים את השקפות מינותו? ובכן, אין במעט שום קשר בין דברי הנחש לבין המסקנה שהמקווה כשר לטבילה. יתר-על-כן, מדברי אבו-ינקי עולֶה דווקא המסקנה ההפוכה, דהיינו שהמקווה פסול! כלומר, מפלפולו העקוש של הנחש עולֶה שהמקווה פסול, אך ממסקנתו בסוף דבריו עולה שהמקווה כשר – וטמטום שכזה יכול לנבוע רק מסכלות של מינות ומהשקפות זרות אשר חדרו למחשבתו, וכמו שאמרתי לעיל: מטרתו הייתה לקעקע את "משנה תורה", ולכן הוא החליט שמצליח שגה והמקווה כשר, רק שהנחש לא הבין **מדוע** המקווה כשר, ולכן דבריו מעֻוותים.

ג. תשובת הנחש הקדמוני (חלק א)

נעבור עתה לעיין בדברי הנחש הקדמוני בתשובתו ונוכיח את דברינו, וזה לשונו:

"מה שכתב רבי מצליח, מעשה שאירע שם שהשליכו מים שאובין בתוך מעיין המים, ועד שהלכו המים למקווה שלא היה בו כלום [=מדובר אפוא במקווה ריק], **ואסר אותו.** ואמר טעמא: שרבותינו אמרו: אם רבו השאובים עד שהלכו על המעיין, לא לכתחילה; והן עושים לכתחילה, לחלוק עליו. ועוד, שכתב הרמב"ם ז"ל בפ"ט מהלכות מקוואות: 'החופר בצד המעיין, כל זמן שהם באים מתוך המעיין, אף-על-פי שפוסקין וחוזרין ונמשכין – הרי הן כמעיין; פסקו מלהיות נמשכין – הרי הן כמי גבאין'. ובזה העניין שהן נעשין, ודאי פוסקין מלהיות נמשכין; ועוד, שאנו צריכין רבייה והמשכה, ואנה רבייה ואנה המשכה? עד כאן נוסח דבריו [של מצליח]".

ובבן, דברי מצליח שציטט הנחש אינם ברורים ואינם מעניינים, נמשיך אפוא לדברי הנחש, אשר גם הם עקושים ויקושים, אך בשונה ממצליח מצוה רבה היא להוקיע את סכלותו:

"ולא יפה כיוון [מצליח במסקנתו לעיל שהמקווה פסול], דמותר הוא [המקווה הנדון כשר], ואפילו לשפוך מים שאובין בתוך מעיין [שיש בו] כל שהוא [מים] ולטבול בתוכו. כדתנן בפרקא קמא דמקוואות: 'מעיין שמימיו מועטין שרבו עליו מים שאובין, שווה למקווה לטהר באשבורן, ולמעיין לטהר בכל שהוא'. וכל-שכן בנדון זה, שמושכין המים למקום אחד, דמעיין כל שהוא ומקווה שיש בו ארבעים סאה, אינן נפסלין במים שאובין, אפילו ישליכו לתוכו אלף כורין".

מדברי ינקי עולה, שהמקווה הֵריק שזלגו לתוכו המים השאובים שנשפכו למעיין, הוא במעלת טהרה **גדולה יותר** מן המעיין שממנו זלגו המים, שהרי הוא אומר: "ואפילו לשפוך מים שאובין בתוך מעיין כל שהוא ולטבול בתוכו [...] **וכל שכן בנדון זה**". ושגה בזה, שהרי המקווה הנדון, כמו כל מקווה, אינו מטהר אלא בארבעים סאה, ואילו המעיין הנדון מטהר בכל שהוא, וכך פוסק רבנו (מקוות ט, ו): "המעיין שמימיו מועטין, והִרבו עליו מים שאובין [בדיוק כמו במקרה הנדון]: **שווה למקווה,** שאין מיטהרין במים הנמשכין ממנו אלא במים הנקווין ועומדין באשבורן; **ושווה למעיין,** שהוא מטהר בכל שהוא, שהמעיין אין למימיו שיעור, אפילו כל שהן מטהרין".

דרך אגב, אבו-ינקי מצטט את דברי חז"ל המפורשים במשנה: "מעיין שמימיו מועטין שרבו עליו מים שאובין, שווה למקווה לטהר באשבורן, **ולמעיין לטהר בכל שהוא**", ואף-על-פי-כן הוא כשל מלהבין, שמעלת הטהרה של המעיין הנדון גדולה יותר ממעלת טהרתו של המקווה...

נמשיך, שימו לב, הנחש אומר: "ומקווה שיש בו ארבעים סאה אינן נפסלין במים שאובין" וכו'. אולם, השאלה ההלכתית הנדונה כלל לא עוסקת במקווה שהוא מלא בארבעים סאה מים! אלא במקווה שהוא ריק לחלוטין! וכדברי מצליח לעיל: "שהלכו המים למקווה **שלא היה בו כלום**". כמו כן, מה שייך עניין מים שאובים למקווה הנדון? שהרי ברגע שהמים נשפכו למעיין, הם כבר לא בגדר מים שאובים, לפיכך, מדוע הנחש מתעקש להמשיך ולקרוא למים שזלגו מהמעיין "מים שאובים"? וכמו שהוא כותב לעיל: "דמעיין כל שהוא ומקווה שיש בו ארבעים סאה, אינן נפסלין **במים שאובין**" – והלא המים שזלגו לתוך המקווה אינם בגדר מים שאובים!

ואם הם עדיין בגדר מים שאובים וכפי שעולה מדברי הנחש, הרי שהמקווה הנדון דווקא פסול, וכדברי מצליח, שהרי מים שאובים שנשפכו לתוך **מקווה ריק** פוסלים אותו לכל הדעות!

זאת ועוד, מדברי אבו-ינקי עולה שהמקווה פסול מהיבט נוסף, שהרי הוא כותב: "דמעיין [...] **ומקווה שיש בו ארבעים סאה,** אינן נפסלין במים שאובין". כלומר, רק מקווה מלא בארבעים סאה אינו נפסל במים שאובים, אך מקווה ריק, כמו בנדון דידן, נפסל במים שאובים! ובאמור, לפי הנחש, המים שזלגו מוגדרים **כמים שאובים** וגם מצד זה המקווה פסול, וכדברי מצליח!

עוד כותב אבו-ינקי לעיל: "וכל שכן בנדון זה, **שמושכין** המים למקום אחד", ומה שייכת כאן המשכה? שהרי המים שזולגים מן המקווה אינם נמשכין, מפני שהם אינם מים אשר **נובעים** מן המעיין, אלא הם מים אשר **זולגים** באופן חד-פעמי ופוסקים לאחר זמן קצר. ובמלים אחרות, מדברי הנחש עולה, שהמקווה הנדון פסול, שהרי לא מדובר כאן בהמשכה, אלא בזליגה.

וכדי להבין מהי "המשכה" ראו נא את דברי רבנו בהלכות מקוות (ט, ד): "החופר בצד המעיין, כל זמן שהן באין מחמת המעיין, אף-על-פי שפוסקין וחוזרין ומושכין – הרי הן כמי מעיין". נמצא, שהמושג "המשכה" שייך אך ורק למים **שנובעים** שוב ושוב מן המעיין, אך בנדון דידן כלל לא מדובר בהמשכה, אלא מדובר בזליגה חד-פעמית שנפסקת לחלוטין לאחר זמן קצר.

ראו נא כמה שיבושים יש לאבו-ינקי הנחש בפסקה אחת בלבד! ופסקה זו היא עיקר דבריו!

***

נמשיך עתה לפסקה הבאה בדבריו, וכך אומר הנחש בהמשך תשובתו:

"ומה שהביא מדברי הרמב"ם ז"ל, **לא הבין דבריו.** כי הוא [הרמב"ם] כתב מתוך התוספתא:

דתניא: ואלו הן מי תמצית: כל זמן שהגשמים יורדין וההרים (רצין) [בוצצין], פסקו הגשמים וההרים (רצין) [בוצצין], הרי הן כמי תמצית; פסקו מלהיות (רצין) [בוצצין], הרי הן כמי גבאין. החופר (בור) בצד הים, בצד הנהר, ומקום הביצין, הרי הן כמי תמצית. החופר בצד המעיין, כל זמן שהן באין מחמת המעיין, אף על פי שהן פוסקין וחוזרין ונמשכין, הרי הן כמעיין, דמטהר בכל שהוא; פסקו מלהיות מושכין, הרי הן כמי תמצית. [עד כאן לשון הברייתא בשיבושים].

מזו הברייתא כתב הרמב"ם ז"ל. **ולא איירי לעניין מקווה,** אלא לעניין החילוק שיש בין מי גבאין ובין מי תמצית, כדתנן בפרקא קמא דמקוואות: שש מעלות במקוואות" וכו' **[ע"כ דבריו].**

כל הקטע המייגע הזה שכתב הנחש, לא נועד להביא ראיה לדברי רבנו לכך שהמקווה כשר, אלא לסתור את דברי מצליח, כי מצליח הביא ראיה מהלכות שאינן קשורות לעניין, וכמו שכותב הנחש בסוף הפסקה: "מזו הברייתא כתב הרמב"ם ז"ל [את אותן קבוצת ההלכות שמתוכן הביא מצליח ראיות משובשות לפסול את המקווה], **ולא איירי לעניין מקווה** [=אותן ההלכות שפוסק רבנו מן הברייתא שצוטטה, כלל אינן עוסקות בעניין מקווה]". וזה נכון, כי כל ההלכות הללו שמופיעות בהלכות מקוות (ט, א–ד), אכן כלל אינן נוגעות למקווה של ארבעים סאה. והבאתי את דברי אבו-ינקי והסברתים רק כדי שלא חלילה נִשגה לחשוב שהחמצנו דבר מה.

מה יוצא אפוא מניתוח התשובה עד כּה? ובכן, רק בפסקה הראשונה הנחש מביא ראיות מדברי רבנו לכך שהמקווה כשר, אולם, אין בדבריו שום ראיה אמיתית לכך שהמקווה הנדון אכן כשר! אדרבה, מתוך דבריו בפסקה הראשונה עולה שהמקווה הנדון דווקא פסול! וכמו שהראינו בניתוח הפסקה הראשונה לעיל. ובאמור, הראיה הנכונה היא מההלכה שבראש דברינו.

ד. תשובת הנחש הקדמוני (חלק ב)

בחלקה השני של תשובת התעתועים, הנחש מתייחס באופן ישיר לשאלה: האם מותר לפסוק הלכה מתוך הספר "משנה תורה"? הנחש מנפנף בשיבושו של מצליח בדוגמה לכך שאסור לפסוק הלכה מן הספר "משנה תורה" **באופן מוחלט!** וטרם שאעתיק את המשך תשובתו, חשוב לומר שדבריו הם עלבון למוסר האנושי וכן ליושר המחשבתי וההלכתי והאינטלקטואלי, שהרי הנחש קובע על-סמך **טעות אחת** שאסור לפסוק הלכה לחלוטין מ"משנה תורה"!

ולפי מסקנתו זו, כל-שכן וקל-וחומר שאסור לפסוק הלכה מהגמרא! שהרי הגמרא היא טקסט קשה מאד שאין כמעט אדם אחד שאינו משתבש בו, והראשונים להשתבש בו הם המינים וצאצאיהם, כמו שר"י הצרפתי, שאינם יודעים ללמוד גמרא ונדמה להם שהאגדות הינן כפשטי המקראות... כלומר, חמור בהרבה ממצב הגמרא הוא מצב שרבוטי פירושי המינים האירופיים לדורותיהם אשר הוצמדו למהדורת המינות של ווילנא, ואם אומַר בעדינות שהם משובשים להחריד עד כדי גרימת נזק בלתי-הפיך למחשבה, יהיה הדבר בגדר מחמאה גדולה בעבורם.

לאחר שאמרתי זאת, הבה נוסיף ונעיין בהמשך דברי הנחש, בשתי הפְּסקות לקמן:

"וכן טועים כל המּוֹרים הוראות מתוך דברי הרמב"ם ואינם בקיאים במשנה וגמרא לידע מהיכן הוציא דבריו, טועים להתיר האסור ולאסוֹר המותר. כי לא עשה כשאר המחברים שהביאו ראיות לדבריהם והראו על המקומות [שפסקו] היכן דבריהם בגמרא, ומתוך זה יכול לעמוד על העיקר ועל האמת. אבל הוא כתב ספרו 'כמתנבא מפי הגבורה', בלא טעם ובלא ראיה. וכל הקורא בו סבור שמבין בו ואיננו כן, שאם אינו מבין בגמרא אין מבין דבר לאשורו ולאמיתו, וייכשל בדין ובהוראה. לכך לא יסמוך אדם על קריאתו בספרו לדון ולהורות אם לא שימצא ראיה בגמרא.

וכן שמעתי מפי אדם גדול בברצלונה, שהיה בקי בתלתא סדרי, ואמר: תמהתי על בני אדם שלא למדו גמרא וקורין בספרֵי הרמב"ם ומורים ודנים מתוך ספריו וסבורין שיכירו בהם. כי אמר: אני מכיר בעצמי, כי בשלושה סדרים שלמדתי, אני מבין כשאני קורא בספריו, אבל בספריו בהלכות קדשים וזרעים, איננני מבין בהם כלום, וידעתי שכך הוא להם בכל ספריו".

מתוך תשובת אבו-ינקי הנחש עולֶה באופן ברור כשמש הלוהטת במדבר ציה ושממה, שהוא התכוון לשלול **לחלוטין** את הספר "משנה תורה", ואוכיח זאת בנקודות שיוסברו לקמן:

א) נשים לב שהנחש פותח את דבריו לעיל בשלילה כוללת וגורפת: "וכן טועים **כל המּוֹרים** הוראות מתוך דברי הרמב"ם, ואינם בקיאים במשנה וגמרא לידע מהיכן הוציא דבריו, טועים להתיר האסור ולאסוֹר המותר". ובמלים אחרות, אין לפסוק הלכה מתוך "משנה תורה", אלא-אם-כן "בקיאים במשנה וגמרא לידע מהיכן הוציא דבריו". וכמה אנשים כאלה היו באלף

השנים האחרונות? כמה אנשים היו **גם** בקיאים בגמרא **וגם** ידעו מהיכן רבנו הוציא את דבריו? והלא נדרשו לכך כמעט אלף שנה ומאות פרשנים כדי לדעת מהיכן רבנו הוציא את כל דבריו. ובמלים אחרות, אולי רק אחד או שניים במאה שנה רשאים לפסוק הלכה מ"משנה תורה"...

וכל שאר הפוסקים לפי אבו-ינקי: "טועים להתיר האסור ולאסוֹר המותר"! עד-כדי-כך! כאילו "משנה תורה" הוא ספר שנכתב במנדרינית עתיקה לדוברי עברית וארמית! וכל בר-דעת מבין שמדובר בטענת-מינות אשכנזית שקרית ומרושעת, שתכליתה הנצחת הבערות והסכלות.

ב) עוד כותב אבו-ינקי: "כי לא עשה כשאר המחברים, שהביאו ראיות לדבריהם והראו על המקומות היכן דבריהם בגמרא, ומתוך זה יכול לעמוד על העיקר **ועל האמת.** אבל הוא כתב ספרו 'כמתנבא מפי הגבורה', בלא טעם ובלא ראיה". כלומר, העובדה שרבנו לא ציטט בצד כל הלכה את הסוגיות שבעניינה, גורמת לכך שלא ניתן לעמוד על האמת, וגוררת באופן הכרחי לכך ש"כל המּוֹרים הוראות מתוך הרמב"ם טועים להתיר האסור ולאסוֹר המותר". ובמלים אחרות: הנחש טען למעשה שרבנו סילף וזייף את פסיקת ההלכה התלמודית! שהרי אם רבנו היה מעתיק את התלמוד המּוֹרים היו עומדים **על האמת –** יוצא לפי הנחש, שרבנו סילף את האמת ההלכתית שבתלמוד, והעיון בתלמוד יסלק את השקר וישיב את האמת על כנה...

ג) עוד כותב אבו-ינקי: "אבל הוא כתב ספרו 'כמתנבא מפי הגבורה', בלא טעם ובלא ראיה". הנחש התכוון לומר שרבנו היה שחצן וגס-רוח אשר התיימר להיות נביא! ובמלים אחרות, רבנו לא כתב טעמים וראיות מתוך יהירות! יוצא אפוא, שהנחש מערער על עצם האופן שבו חוּבר משנה-תורה, הוא מערער על עצם צֶדקת לידתו וקיומו בעולם, ואין ספק לפי דבריו, כי אם היה לאל-ידו הוא היה מעלים את כל ספרֵי רבנו מן העולם, ומוחק את שמו מספרי ההיסטוריה.

ד) עוד כותב הנחש: "וכל הקורא בו סבור שמבין בו ואיננו כן, שאם אינו מבין בגמרא אין מבין דבר לאשורו ולאמיתו, **וייכשל בדין ובהוראה.** לכך לא יסמוך אדם על קריאתו בספרו לדון ולהורות אם לא שימצא ראיה בגמרא". בפסקה זו הנחש אומר למעשה שהספר "משנה תורה" הוא חיזיון תעתועים: "וכל הקורא בו סבור שמבין בו ואיננו כן"! ואיך אפשר לומר על הלכות התורה-שבעל-פה היקרות שהן למעשה חיזיון תעתועים? ורק המינים מסוגלים לשקר כך.

כמו כן, בפסקה זו הנחש שב ומדגיש, שמי שיפסוק מתוך משנה תורה "ייכשל בדין ובהוראה", וכל איומיו נובעים מן החרדה העצומה של המינים האשכנזים מפני חוֹכמתו וגדוּלתו של רבנו: אשר שופכת אור על מינותם ותְעייתם הגרועה משל הבהמות, וכן על-כך שהם השחיתו את תורת משה ויצרו דת חדשה חשוכה נחותה וטמאה, דת אורתודוקסית פרו-נוצרית מבחילה.

יתר-על-כן, דבריו הם הזיה מוחלטת! שהרי איך יעלה על הדעת שדווקא מי שפוסק לפי הלכות פּסוּקוֹת יְטעה בדין ובהוראה? וכמה נכשלו ונחבלו המינים וצאצאיהם המשובשים בהבנת הגמרא באלף השנים האחרונות?! וכי יש עניין אחד שאין עליו עשר דעות לפחות? והלא ריבוי הפרשנויות מעיד בראש ובראשונה על נחיתות והשתבשות-רבתי של המינים וצאצאיהם! והם עוד מעזים לכזֵב, שדווקא מי שלומד מתוך הלכות פסוקות זכות וברות, דווקא הוא ישתבש! "לֹא יִתְּנוּ מַעַלְלֵיהֶם לָשׁוּב אֶל אֱלֹהֵיהֶם כִּי רוּחַ זְנוּנִים בְּקִרְבָּם וְאֶת יְיָ לֹא יָדָעוּ" (הושע ה, ד).

וכבר התייחס רבנו לסכלותם זו, דהיינו לריבוי הדעות והשיטות, וכֹה דבריו במורה (א, עא):

"וכבר ידעת כי אפילו התורה-שבעל-פה המקובלת [איש-מפי-איש] לא הייתה כתובה לפנים, כפי הציווי המפורסם באומה: 'דברים שאמרתי לך על-פה אֵי אתה רשאי לאמרם בכתב' [גיטין ס ע"א; תמורה יד ע"ב], והרי זו היא תכלית החכמה בתורה [=ולכן ההלכות ניתנו על-פה], לפי שהייתה הרחקה ממה שאירע בה בסופו-של-דבר, כלומר ריבוי הסברות והסתעפות השיטות, ומשפטים בלתי ברורים שיארעו בהסברת המחבר, ושכחה שתארע לו, **ויתחדשו מחלוקות בין בני אדם ונעשים ניתות ונבוכים במעשה,** אלא נמסר הדבר בכל זה לבית-דין-הגדול, כמו שביארנו בחיבורינו התורתיים וכפי שֶׁמּוֹרה על-כך לשון התורה. ואם במשפטי ההלכה חשו לקבעם בספר שיהא מסור לכל אדם מחמת מה שיארע בסופו-של-דבר מן ההפסד" וכו'.

ה) עוד כותב הנחש בתשובתו: "וכן שמעתי מפי **אדם גדול בברצלונה** [=ואבו-ינקי גִּידְּלוֹ רק מפני שאותו ספרדי הלעיז על רבנו הרמב"ם], שהיה בקי בתלתא סדרי, ואמר: תמהתי על בני אדם שלא למדו גמרא וקורין בספרֵי הרמב"ם ומוֹרים ודנים מתוך ספריו וסבורין שיכירו בהם. כי אמר: אני מכיר בעצמי, כי בשלושה סדרים שלמדתי אני מבין כשאני קורא בספריו, אבל בספריו בהלכות קדשים וזרעים, איננני מבין בהם כלום, וידעתי שכך הוא להם בכל ספריו".

אבו-ינקי נחש העקלתון מביא חיזוק לדבריו מ"אדם גדול בברצלונה", ובזה הוא למעשה סלל את הדרך לכל הספרדים הנרצעים והטיפשים שבכל דור ודור, והורה להם שמי שילעיז על רבנו יזכה אצל המינים לכבוד מלכים, וכמו שכבר נהגו המינים עם **הרמב"ן** הפרו-נוצרי הארור.

ולעצם הדברים: מסופר על "אדם גדול" ממוצא ספרדי אשר קובע בקביעת הנחש, דהיינו שאין להורות מתוך "משנה תורה" ללא ידיעה מקיפה של סוגיות הגמרא הרלבנטיות. ושימו לב, ה"אדם הגדול" הזה מעיד על עצמו שהוא למד שלושה סדרים (מועד, נשים ונזיקין), ולכן הוא מבין אך ורק בהלכות "משנה תורה" שנוגעות לשלושת הסדרים הללו. אולם, בשאר ההלכות שנוגעות לשלושת הסדרים האחרים (זרעים, קדשים, טהרות), הוא איננו מבין מאומה!

ואיני מצליח להבין, אדם שלמד שלושה סדרים משנה וגמרא אינו מסוגל להבין הלכות פשוטות בספר זרעים? ואיזה מין "אדם גדול" הוא זה אשר אינו מבין מאומה בספר זרעים? ולפיכך, נראה לי ברור שמדובר בעוד שקר וכזב שהנחש שרבט בתשובתו, כי הדבר פשוט לא יעלה על הדעת. כמו כן, שימו לב, ה"אדם הגדול" מברצלונה קובע למעשה, שאסור לפסוק **לעולם** מספר זרעים וספר טהרה שב"משנה תורה", שהרי אין עליהם מסכתות בתלמוד הבבלי כלל (למעט מסכתות ברכות ונידה), כלומר אין שום דרך **לעולם** להתיר לפסוק מהם הלכה... וכל מי שילמד ולוּ מעט מ"משנה תורה", יבין עד כמה הנחש וחבר מרעיו הם רשעים ארורים.

דרך אגב, ברור שהמינים האשכנזים לעולם לא היו אומרים דבר כזה על עצמם! שהרי גאוותם לא הייתה מאפשרת להם לומר שהם, "הגדוילים והגאוינים", אינם מבינים **מאומה?** וזו סיבה נוספת לתעתועו של הנחש בעניין אותו "אדם גדול **מברצלונה**". כמו כן, הנחש גם רמס בזה את הספרדים באופן כללי, שהרי לפיו אפילו גדוליהם טיפשים מטופשים שאינם יודעים הבנת הנקרא... והספרדעים הנרצעים אינם מבינים את רשעות האשכנזים ואף מעריצים אותם.

וכוונת הנחש בדבריו הללו היא לעקור מִתורת משה לחלוטין את הספר "משנה תורה", שהרי הוא מביא ראיה לכך שאפילו "אדם גדול" אינו מבין **כלום** בהלכות זרעים וקדשים, ולכן אסור באיסור חמור לפסוק הלכה מ"משנה תורה" ללא ידיעת הסוגיות הרלבנטיות מהתלמוד הבבלי. וכאמור, משמעות הדברים המעשית היא: חיסולו של "משנה תורה" וחיסולה של התורה-שבעל-פה שמסרו לנו מעתיקי השמועה, שהרי אין לפסוק הלכה מתוך "משנה תורה" למעט אחד או שניים במאה שנה, וכמו שהנחש שב ומדגיש ומצטט מדברי "הגדול מברצלונה": "אבל בספריו בהלכות קדשים וזרעים, אינני מבין בהם **כלום,** וידעתי שכך הוא להם **בכל ספריו**".

ה. תעייתו ותעתועו של קאפח

קאפח טען, שאבו-ינקי לא התכוון לאסור לפסוק מתוך הלכות מפורשות, אלא רק לימוד דבר-מתוך-דבר, דהיינו לְדַמּוֹת עניין-לעניין לאור מערכת הכללים המשוכללת שב"משנה תורה", וזאת כדי לתת מענה לעניין מחודש שצץ ועלה במשך הדורות. ברם, קאפח סמך את הזייתו הזו על שתי מלים בלבד בדבריו של הנחש לעיל: "ולכן לא יסמוך אדם על קריאתו בספרו [של רבנו הרמב"ם] **לדון ולהורות**", והנה לפניכם דברי קאפח במבואו לספר המדע (עמ' יט):

"לא נתכוון הרא"ש אלא שלא להורות במה שאינו מבואר ברמב"ם, והמוֹרה [=פּוֹסֵק ההלכה] מְדַמֶּה מקרהו למה שנפסק ברמב"ם [=לומד ממשנה-תורה למקרה חדש שבא לפניו]. רק מזה מנע הרא"ש, אבל לפסוק מהרמב"ם בדברים המפורשים שָׁם [=בספרו] ואין צורך [בהם] לדמויי מילתא למילתא [=לדמות דבר לדבר], לא עלתה על לב הרא"ש למנוע זאת".

"לא עלתה על לב הנחש למנוע זאת"? האמנם? וכי קאפח היה עד-כדי-כך עבד טיפש ומשוחד, עד שהוא לא הבין **מאומה** מן הדברים הפשוטים והנכוחים לעיל אשר זועקים עד לב השמים? וסכלות שכזו אצל אדם כֹּה מלומד, יכולה לנבוע רק מרדיפת-בצע ומעיוורון השׂררה והשוחד, דהיינו ממשכורות השחיתות ושלל המענקים והשילומים שהוא נטל במשך יובל שנים.

וכמו שקאפח בחר להתמקד במילים "לדון ולהורות" הוא היה יכול באותה המידה להתמקד במילים: "**מורים ודנים** מתוך ספריו" וכו' שמובאות בהמשך, אשר משמען שמורין מתוך הלכות פסוקות **וגם** דנים דבר מתוך דבר, דהיינו שמטרת אבו-ינקי הנחש היא לאסור את שני הדברים. אך כאמור, רדיפת הבצע והשׂררה השחיתה את שכלו השׂכיר ועיוורה אותו מלראות נכוחה.

ואף שהדברים ברורים לכל נבון שלא זיהם את מחשבתו בדעות קדומות, נוסיף ונשלול את דברי הבלע המחפירים של קאפח, אשר מחניף בזה לאשכנזים ומשתוקק כל-כך ללטיפתם:

א) הנחש כתב כך: "**וכן** טועים כל המורים הוראות מתוך דברי הרמב"ם" וכו'. מילת הפתיחה של המשפט "וכן", באה להוסיף עניין על האמור לעיל בחציה הראשון של התשובה. כלומר, ברור שהוא בא לשלול לא רק את מי שמדמים דבר לדבר, אלא לשלול באופן גורף ומכליל.

ב) גם ניסוחו של אבו-ינקי "וכן טועים **כל המורים הוראות**" הוא ניסוח מכליל ביותר, וממנו עולה באופן ברור לכל מי שלא נטל שוחד, שכוונתו לשלול פסיקה והוראה גורפת ומוחלטת מתוך "משנה תורה", בין אם הדינים מפורשים ובין אם הם עלו בלמידת דבר-מתוך-דבר.

ג) בהמשך דבריו הנחש מציין במפורש את הסיבה שהוא אוסר לפסוק מתוך הרמב"ם, והיא כלל איננה קשורה להבחנה הדמיונית של קאפח בין הלכה מפורשת ללמידת-דבר-מדבר, וזה לשונו של הנחש: "כי לא עשה כשאר המחברים, שהביאו ראיות לדבריהם והראו על המקומות היכן דבריהם בגמרא, ומתוך זה יכול לעמוד על העיקר ועל האמת. אבל הוא כתב ספרו כמתנבא מפי הגבורה, בלא טעם ובלא ראיה". כלומר, הנחש מערער על עצם האופן שבו חובר משנה-תורה, הוא מערער על עצם צִדקת לידתו וקיומו בעולם, ואין ספק לפי דבריו, כי אם היה לאל-ידו הוא היה מעלים את כל ספרֵי רבנו מן העולם, ומוחק את שמו מספרי ההיסטוריה.

ד) עוד כתב הנחש: "וכל הקורא בו סבור שמבין בו ואינו כן, שאם אינו בקי בגמרא, אינו מבין דבר לאשורו ולאמיתו, וייכשל בדין ובהוראה. לכן לא יסמוך אדם על קריאתו בספרו לדון ולהורות, אם לא שימצא ראיה בגמרא". ושוב הנחש נוקט בלשון מכלילה וגורפת: "וכל הקורא בו", כלומר, לא רק עיון מעמיק שיש בו דימוי דבר לדבר, אלא "כל הקורא בו", אף קריאת ההלכות המפורשות לא תובן לפי הנחש ללא בקיאות בגמרא. זאת ועוד, ממה שהוא אמר "וייכשל בדין ובהוראה" משמע **בכל** הדינים וההוראות, המפורשים ושאינם מפורשים.

ה) גם מה שקאפח טען, שהמלים "לדון ולהורות" מצומצמות אך ורק ללמידת דבר מתוך דבר, אינו הכרחי, שהרי הנחש לא היה מן המדייקים בלשונם, כמו רבנו, ואף לא קרוב לכך, כך שאין לדייק בדבריו כאילו הוא היה חכם אמיתי. והראיה לכך שאין ללמוד מצמד המלים הללו מאומה, היא משלל הראיות **המנוגדות לחלוטין** למסקנה הדמיונית של קאפח בעניין כוונת הנחש.

ו) בסוף תשובתו, אבו-ינקי הנחש מְסַפֵּר כאמור על מה ששמע מ"אדם גדול" בברצלונה:

"וכן שמעתי מפי אדם גדול בברצלונה שהיה בקי בתלתא סדרי, ואמר: תמהתי על בני אדם שלא למדו גמרא וקורין בספרי הרמב"ם ז"ל **ומורים** ודנים מתוך ספריו וסבורין שיכירו בהם. כי אמר: אני מכיר בעצמי, כי בשלושה סדרים שלמדתי, אני מבין כשאני קורא בספריו, אבל בספריו בהלכות קדשים וזרעים, **איננני מבין בהם כלום,** וידעתי שכך הוא להם בכל ספריו".

משמעות המלה "ומורים" היא, שמוֹרים הלכה מתוך ההלכות המפורשות ולאו דווקא בלמידת דבר-מתוך-דבר. ויתרה מזאת! לפי הנחש, "הגדול מברצלונה" אינו מבין **כלום** בהלכות קדשים וזרעים, ומזאת יש ללמוד, שהוא לא הבין גם את ההלכות המפורשות, ולא רק עניינים שנלמדים בלמידת-דבר-מדבר. כלומר, אבו-ינקי מביא ראיה לשיטתו מספרדעי שלא הבין באופן גורף את כלל ההלכות **המפורשות,** וזאת במטרה לקבוע שאין לפסוק **לחלוטין** מתוך משנה-תורה!

ז) אבו-ינקי כתב את תשובתו זו בנימה של ביטול וזלזול: "אבל הוא כתב ספרו 'כמתנבא מפי הגבורה' [כלומר, מי הוא הרמב"ם הספרדי שיחלוק על דרך המחברים האשכנזים?] בלא טעם ובלא ראיה [האמנם? והלא לעתים לא רחוקות רבנו משלב ראיות וטעמים מושכלים בהלכותיו] וכל הקורא בו סבור שמבין בו ואינו כן [=כביכול היה משנה-תורה ספר שמתעתע בקוראו, שרק נדמה לו שהוא מבין בו אך למעשה הוא משתבש בו]". כמו כן, גם בשקרים המומצאים של אבו-ינקי בעניין ה"גדול מברצלונה", שלא היה ולא נברא לדעתי, יש נימה גלויה של זלזול: "אבל בספריו בהלכות קדשים וזרעים, **איננני מבין בהם כלום, וידעתי שכך הוא להם בכל ספריו**".

ח) אין ספק שהנחש הושפע מהשׂגת הפוחז המבטלת והמזלזלת שהובאה לעיל, שהרי טענות הנחש הועתקו מדברי הפוחז, וזה לשון הפוחז שם: "סבר לתקן ולא תיקן, כי הוא עזב דרך כל המחברים אשר היו לפניו, כי הם הביאו ראיה לדבריהם וכתבו הדברים בשם אומרם [...] ועתה לא אדע למה אחזור מקבלתי ומראייתי בשביל חיבורו של זה המחבר". וכמו שהפוחז ביקש לערער בדבריו אלה על **עצם צְדקת קיומו** של משנה-תורה, כך עשה הנחש ממשיך דרכו.

ט) גם קנייבסקי שראינו לעיל שלל את לימודו של "משנה תורה" שהרי הוא אומר שכל מי שלא למד גמרא "לא יועיל לו מה שהוא יראה פה". כלומר, אין ספק שהשיקוץ פירש את דברי אבו-ינקי הנחש כפי שהוסבר לעיל, דהיינו שהנחש התכוון לשלול את הספר "משנה תורה" באופן מוחלט והחלטי. ברם, השיקוץ לא היה מסוגל לשלול באופן גורף את הספר "משנה תורה" כפי שעשה אבו-ינקי, שהרי דרך האמת הולכת וצוברת תאוצה בעשרות השנים האחרונות – ולכן הוא נאלץ לעדֵן את מסקנתו של הנחש ולהסתפק באמירה שעיון ב"משנה תורה" ללא עיון מקיף ומעמיק בגמרא "לא יועיל" למעיין – ודי בזה, שהרי מי שילמד את הגמרא לפי דרכם של המינים, כבר יעשוק את נפשו ויטמטם ויזהם את שִׂכלו, וכבר לא יראה את האמת נכוחה.

***

לאור כל האמור לעיל שאלה גדולה קמה וניצבה: מדוע קאפח נדחק כפי שנדחק ונכנס בפרצה שמשִׂירה צרורות וחורצת שריטות? מדוע הוא לא אמר את האמת: שהנחש התכוון לשלול לפסוק לחלוטין ממשנה-תורה, כפי שבאמת עולה מרובה המוחץ והמכריע של תשובת הנחש – ואפילו אם היה מדובר בספק יש ללכת אחרי רוב הראיות. אלא ברור, ששותפותו בממסד הכומרים השׂכירים זיהמה את שכלו ולא אִפשרה לו לראות את האמת נכוחה, עד שהוא טמטם את עצמו לרצות להאמין שהנחש לא שלל לחלוטין לפסוק מתוך הספר "משנה תורה".

ולי אני עבדכם הדברים נראים פשוטים בתכלית: אין לנו שום צורך לקבל "הסכמה" או "הכשר" מהנחש או מהפוחז או מכל מין אירופי לפסוק ממשנה-תורה, וכל הדוחַק של קאפח מיותר ואף משפיל ומבזה: מדוע עלינו להתאמץ לקבל גושפנקא מן המינים האירופיים המתועבים? ומִצדי שכל גדולי-האסלה למיניהם יצווחו השכם-והערב שאין לפסוק ממשנה-תורה, נו אז מה?

"תֵּן לָהֶם כְּפָעֳלָם וּכְרֹעַ מַעַלְלֵיהֶם, כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם תֵּן לָהֶם הָשֵׁב גְּמוּלָם לָהֶם" (תה' כח, ד).

רבנו קובע ופוסק באופן מפורש נחרץ ברור ובהיר, שרצוי ואף חובה לפסוק הלכה למעשה מתוך ספרוֹ, ולתלמידי החכמים שלומדים באופן יסודי את דבריו אף הורה, שניתן לְדַמּוֹת מקרה מחודש להלכה מפורשת – ודי בהיתרו של איש האמת רבנו הרמב"ם כדי להתיר את שני הדברים בשׁוֹפי. וכל החולק על דעתנו חולק על הרמב"ם, וכל החולק על הרמב"ם כחולק על חכמי המשנה והתלמוד, וכל החולק על פסיקותיהם של חכמי המשנה והתלמוד כחולק על התורה-שבעל-פה שניתנה לנו מפי הגבורה, והוא נמנה על המינים שמורידין ולא מעלין.

וכל מי שזיכהו הקב"ה להכיר את דרך האמת של הרמב"ם ופוסק הלכה מתוך ספרו משנה-תורה, זוכה ללכת בדרך הסלולה והישרה, דרך חכמי המשנה והתלמוד, דרך האמת הצדק והיושר. "מִי חָכָם וְיָבֶן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם" (הושע יד, י).

לייבוביץ' – רוע המינות בהתגלמותו

"אֹמֵר לָרָשָׁע צַדִּיק אָתָּה יִקְּבֻהוּ עַמִּים יִזְעָמוּהוּ לְאֻמִּים" (משׂ' כד, כד).

אחד המינים המתוחכמים ביותר שקמו בישראל במהלך הדורות הוא ישעיהו לייבוביץ'. נזקו של ישעיה אחֵר לתורת משה הוא עצום! וזאת מפני שהוא חדר עמוק מאד לשורות היהדות המשׂכילה והחושבת, היהדות שאמורה להוציא אותנו מחשֵׁכה לאורה ומגלות לגאולה. ברם, דווקא את היהדות הזו, היהדות הנבונה, לייבוביץ' טימא וזיהם ברוע השקפות המינות. במאמר זה נעמוד על כמה נקודות מרכזיות אשר מוכיחות את מינותו ואת רשעותו המתוחכמת.

א. כפירה ביסוד ביאת הגואל ובגאולתו של עם-ישראל

בריאיון שפורסם עם ישעיה אחֵר הוא נשאל: "האם אתה מאמין בביאת המשיח?", וזו הייתה תשובתו (youtube.com/watch?v=D_ozkZh7ldg):

"אני מאותם בני אדם שמאמינים שהמשיח **י-ב-ו-א** [המראיינת: 'מתי?' וישעיה אחֵר חוזר ואומר בקול רם ובהדגשת כל אות ואות:] **י-ב-ו-א. לעולם!** משיח שבא הוא משיח שקר. כל משיח **שבא** הוא משיח שקר, מפני שמהותו של המשיח הוא שהוא **י-ב-ו-א**".

דבריו של ישעיה אחֵר הינם דברי מינות מאד מתוחכמים וחמורים, שהרי הוא לכאורה לא אומר במפורש שהוא לא מאמין בביאת המשיח, אך בעיון קל מאד מבין כל מתבונן, שהוא למעשה כופר בביאת משיח ה'. דרך מתוחכמת זו מסוכנת מאד לתורת האמת, מפני שהיא לכאורה אינה כופרת באופן גלוי ומפורש ביסודות תורתנו, אך בפועל היא מחריבה אותם לחלוטין, וראו נא את דברי רבנו בעניין הכופר בימות המשיח ובביאת המשיח, בהקדמתו לפרק חֵלק:

"**והיסוד השנים עשר ימות המשיח,** והוא להאמין ולאמֶת שיבוא ואין לומר שנתאחר, ואם יתמהמה חכה לו, ואין לקבוע לו זמן, ולא לפרש את המקראות כדי להוציא מֵהן זמן בואו, אמרו חכמים: תפוח דעתן של מחשבי קצין [סנהדרין צז ע"ב]. ולהאמין בו מן הגדולה והאהבה [=להאמין שהוא יבוא ויתגלה בגדולתו לעם-ישראל, ושבל עם-ישראל יאהבוהו וירוממוהו], ולהתפלל לבואו בהתאם למה שנאמר בו על-ידי כל נביא, ממשה ועד מלאכי. **ומי שנסתפק בו או זלזל בענייננו [!] הרי זה מכחיש את התורה** שהבטיחה בו בפירוש בפרשת בלעם ו[בפרשת] אתם נצבים. ומכלל היסוד הזה שאין מלך לישראל אלא מדוד ומזרע שלמה דווקא [...]

וכאשר יהיו קיימים לאדם כל היסודות הללו ואמונתו בהם אמיתית, הרי הוא נכנס בכלל ישראל, וחובה לאהבו ולחמול עליו וכל מה שציווה ה' אותנו זה-על-זה מן האהבה והאחווה, ואפילו עשה מה שיכול להיות מן העבירות מחמת תאוותו והתגברות יצרו הרע, הרי הוא נענש לפי גודל מריו ויש לו חלק [לעולם-הבא], והוא מפושעי ישראל. וכאשר יפקפק אדם ביסוד מאלו היסודות [כמו ישעיה אחֵר, שלא רק פקפק אלא כפר באופנים מתוחכמים ביסודות התורה] – הרי זה יצא מן הכלל וכפר בעיקר **ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות, וחובה לשׂנוא אותו ולהשמידו,** ועליו הוא אומר: 'הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ יְיָ אֶשְׂנָא וּבְתָקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט' [תה' קלט, כא]".

וכן רבנו פוסק בהלכות תשובה (ג, יד): "ואלו שאין להן חלק לעולם-הבא, אלא נכרתין ואובדין ונדונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם-ולעולמי-עולמים: המינים, והאפיקורסים, והכופרים בתורה, והכופרים בתחיית המתים, **והכופרים בביאת הגואל**" וכו'.

וכן פוסק רבנו בהלכות מלכים ומלחמות פרק יא (א–ב, ו), בשלוש הפְּסקות לקמן:

"המלך המשיח עתיד לעמוד, ולהחזיר מלכות בית דוד ליושנה הממשלה הראשונה, ובונה מקדש, ומקבץ נדחי ישראל. וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם: מקריבין קרבנות, ועושין שמיטין ויובלות ככל מצוותן האמורה בתורה.

וכל מי שאינו מאמין בו, או מי שאינו מחכה לביאתו – לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, **אלא בתורה ובמשה רבנו:** שהרי התורה העידה עליו, שנאמר: 'וְשָׁב יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ, וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים... אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ... וֶהֱבִיאֲךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ [אֲשֶׁר יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירִשְׁתָּהּ וְהֵיטִבְךָ וְהִרְבְּךָ מֵאֲבֹתֶיךָ]' [דב' ל, ג–ה]. ואֵלו הדברים המפורשים בתורה, הם כוללים כל הדברים שנאמרו על-ידי כל הנביאים. [...]

ועיקר הדברים ככה הן, שהתורה הזאת אין חוקיה ומשפטיה משתנים לעולם-ולעולמי-עולמים, ואין מוסיפין עליהן ולא גורעין מהן, וכל המוסיף או גרע או שגילה פנים בתורה והוציא הדברים של מצוות מפשוטן [וכדברי הטמא: 'המשיח י-ב-ו-א'] – **הרי זה בוודאי רשע ואפיקורוס**".

רבנו מלמד אפוא, שלייבוביץ' הכופר הארור הוא כופר בתורה, וכופר בנבואתו הייחודית של משה רבנו, וכופר בכל נביאי ישראל, וכופר ביסוד תורתנו שהתורה היא נצחית ואין להוסיף או לגרוע על חוקיה ומצוותיה, ואף הוציא את מצוות התורה מפשוטן, ולכן הוא רשע ואפיקורוס. נמצא, שישעיה אחֵר כפר בעוד ארבעה יסודות משלושה-עשר יסודות הדת: **היסוד השישי** והוא הנבואה, **היסוד השביעי** והוא נבואת משה רבנו, **היסוד השמיני** והוא תורה-מן-השמים, **והיסוד התשיעי** והוא הביטול, דהיינו שתורת משה לא תבטל ולא תוחלף. ולא אעתיק את דברי רבנו בעניין היסודות הללו בפרק חֵלק, ואסתפק בדברי רבנו בהלכות תשובה (ג, יד ואילך):

"ואלו שאין להן חלק לעולם-הבא, אלא נכרתין ואובדין ונדונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם-ולעולמי-עולמים: המינים, והאפיקורסים, והכופרים בתורה [...] **שלושה הן הנקראין אפיקורוסין:** האומר שאין שם נבואה כלל ואין שם מדע שמגיע מהבורא ללב בני האדם, והמכחיש נבואתו של משה רבנו, והאומר שאין הבורא יודע מעשה בני אדם – כל אחד משלושה אלו הוא אפיקורוס; **שלושה הן הכופרין בתורה:** האומר שאין התורה מעִם ה', אפילו פסוק אחד אפילו תיבה אחת [...] וכן הכופר בפירושה והיא תורה-שבעל-פה, והמכחיש מגידיה כגון צדוק ובייתוס, והאומר שהבורא החליף מצוה זו במצוה אחרת, וכבר בטלה תורה זו אף-על-פי שהיא הייתה מעם ה', כגון הנוצרים וההגרים [וישעיה אחֵר שכפר והכחיש ושיקר]".

והכפירה בביאת המשיח רעה מאד-מאד, מפני שהיא שוללת את מילוי ייעודו של עם-ישראל! וכאילו לעולם לא נזכה לייעודנו – להקים ממלכת כהנים וגוי קדוש! וכֹה דברי ה' יתעלה: "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שמ' יט, ו).

בסרטון אחר (youtube.com/watch?v=u-Dj8wxvTSs) אומר לייבוביץ' כך:

"אותו דבר אני אומר על ההיסטוריה של העם היהודי, 'לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים' [במ' טו, מ], זה לא הוגשם, **ולא יוגשם לעולם!**".

כלומר, לפי לייבוביץ' לעולם לא תוקם ממלכת כהנים וגוי קדוש! לעולם לא יקום בית-המקדש, ולעולם לא יתקיימו הבטחות הנביאים ע"ה בעניין אחרית הימים ושיבת עמֵנו לאלהיו.

והוא ממשיך שם:

"אתה יודע מהי המילה הראשונה בשולחן ערוך? [והוא צועק:] המילה הראשונה! יתגבר! זאתי המלה הראשונה של השולחן ערוך: 'יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת השם'. המחבר, [...] המחבר של השולחן ערוך, הוא, המאמין הגדול [?!], ידע שהאדם בכלל לא מסוגל לעבוד את ה', זה נגד טבעו של האדם, לכן הוא לא אמר: 'יקום בבוקר לעבודת השם', אבל הוא אמר: 'יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת השם', תעשה מאמץ לעבוד את ה', וזה מה שהוא עשה עם כל המצוות, מה הן כל המצוות? מאמץ לעבוד את ה', המאמץ הזה הוא נצחי, מדוע? מפני שזהו טבע האדם, ולכן טבע האדם אף פעם לא ישתנה ולא ייהפך, לאדם אשר מטבעו אוהב את אלהים. אותו דבר לגבי מדינת-ישראל, אין ערובה לעתידה של מדינת ישראל".

ובכן, אין להתפלא שלייבוביץ' לא זיהה את טומאתו הרצוצה של קארו הקראי, ולא על זה הנני קורא לו מין וכופר, אלא על הדברים שהוא אומר לעיל: "האדם בכלל לא מסוגל לעבוד את ה', זה נגד טבעו של האדם", האמנם? אולי הוא, לייבוביץ', המין הארור, ברוב תאוותיו וזימותיו ורדיפת בצעו והבליו, לא היה מסוגל לעבוד את ה' והלך בשרירות ליבו הרע, אך הקב"ה ציווה אותנו לעבדו באמת ובלבב שלם – משמע שהאדם מסוגל, אם רק ירצה בכל ליבו ובכל נפשו לעבוד את ה'-אלהים-אמת: "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ **וְלַעֲבֹד אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ**" (דב' י, יב).

ושימו לב עד כמה כעורה מינותו, וזה לשונו: "ולכן טבע האדם אף פעם לא ישתנה ולא ייהפך, לאדם אשר מטבעו אוהב את אלהים", כלומר האדם לעולם לא יתרומם למעלת אהבת ה'! וכי האדם אינו מסוגל לעבוד על מידותיו ולשכלל את נפשו לאהבת ה' יתעלה?! וכי לחינם הורה לנו ה' יתעלה בקרית-שמע: "וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ"?

גם סוף דבריו הם דברי כפירה ומינות: "אין ערובה לעתידה של מדינת ישראל", והלא בפסוקים רבים בתורה ובנביאים ובכתובים נאמר לנו מפורשות שאם עם-ישראל ילך בדרך ה' יש ויש ערובה לקיומו, ולא רק שיש ערובה לקיומו, אלא שעם-ישראל יזכה לכל הטובה והשפע.

"אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם [...] וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם, וּרְדַפְתֶּם אֶת אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לָחָרֶב, וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רְבָבָה יִרְדֹּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לָחָרֶב, וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם וְהִפְרֵיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבֵּיתִי אֶתְכֶם וַהֲקִימֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם [...] וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם, וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם".

ב. כפירה ביסוד תחיית המתים

כפירתו של ישעיה אחֵר ביסוד תחיית-המתים היא מן המפורסמות שאיני צריך להביא עליהן ראיה, וכל תלמיד של ישעיה אחֵר יודע היטב שהוא כפר ביסוד הזה. וזכורני ששוחחתי בעבר עם דרדעי נוכל שהוא גם חסיד של ישעיה אחֵר (למרבה הפלא יש לא מעט שוטים כאלה), וכאשר הקשיתי עליו מדוע הוא מעריץ את ישעיה אחֵר, שהרי הוא כופר ביסוד תחיית-המתים, הוא השיב לי: אל תיכנס לזה. וכאשר שאילתיו: מדוע? הוא השיב לי שמדובר בעניין אשר לא הוכרע, דהיינו, לפי אותו דרדעי מעריצו של ישעיה אחֵר, יסוד תחיית-המתים מוטל בספק!

וכבר ראינו את דברי רבנו המפורשים לעיל בעניין תחיית-המתים, וכל הכופר בתחיית-המתים הוא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות וחובה לשׂנוא אותו, ואף להשמידו (כאשר יש סנהדרין). כמו כן, אין שום מקום לסבור שפיו וליבו של רבנו אינם שווים, וכמו שהעלילו עליו המינים למיניהם כדי לעקור את יסודות תורתנו, וטענו בעוול שרבנו הקדוש משקר במצח נחושה ביסוד זה.

ולא ארחיב בעניין זה כאן, שהרי כבר ייחדתי לו מאמר מקיף, ראו: "האמונה בתחיית המתים לפי הרמב"ם". ואולי אזכיר כאן רק את הפוחז מפוסקיירא, אשר היה ראשון מוציאי הדיבה על רבנו בעניין זה, וכבר הראיתי במאמר: "אמונות אליליות בקרב רשעי אשכנז", שהפוחז היה מן המסופקים, דהיינו מאלה שאינם יודעים אם יש לה' יד ורגל ומעיים או שאין לו, ועליו ועל כל המסופקים הללו אומר רבנו במאמר תחיית המתים שהם "יותר תועים מן הבהמות".

מכל מקום, על הפוחז הטיפש הזה, אשר העליל על רבנו שהוא כופר ביסוד תחיית-המתים, אומר רבנו ב"מאמר תחיית המתים" (עמ' פב): "אבל מה שהזכיר [...] הוא **שקר ברור והוצאת דיבה** בהחלט מצד אומרו". וישעיה אחֵר נאחז בדברי הפוחז הצרפתי כדי להרוס את יסודות תורתנו, ורבים חללים הפיל בהשקפה הרעה הזו, רבים מאד, אפילו מקרב תלמידי רבנו.

ג. כפירה ביסוד חיי העולם-הבא

גם ביסוד הזה ישעיה אחֵר כפר, וגם בעניין זה הוא נקט בתחכום מרושע מאד. שהרי מן המפורסמות היא בקרב תלמידיו, שחיי העולם-הבא הם "המורשת שהאדם משאיר אחריו בעולם הזה". שימו לב, ישעיה אחֵר לא אומר במפורש שאין חיי עולם-הבא, שהרי אם הוא יאֹמר דבר כזה במפורש הוא ייכנס קל-מהרה בתוך הגדר של מין ארור. אלא, הוא אומר זאת בתחכום גדול מאד, באופן שלכאורה לא מאפשר להאשימו בכפירה ובמינות, אך בפועל, לפי ישעיה אחֵר אין עולם-הבא שבו הקב"ה משלם שכר טוב ליראיו ומעניש את הרשעים על מעלליהם. העולם-הבא לפי ישעיה אחֵר הוא הפרסום והכבוד שהאדם השאיר אחריו בעולם-הזה, וכך הוא מחדיר את השקפות המינות ומחריב את יסודותיה הטהורים של תורת משה.

וכך אומר רבנו בהקדמתו לפרק חֵלק בעניין יסוד אמיתת חיי העולם-הבא:

"**והיסוד האחד עשר,** שהוא יתעלה משלם גמול טוב למי שמקיים את מצוות התורה, ומעניש מי שעובר על אזהרותיה, ושגמולו הגדול הוא העולם-הבא, ועונשו החמור הכרת" וכו'.

כללו של דבר, מינותו של ישעיה אחֵר היא מינות מתוחכמת אשר גרועה בהרבה מהמינות הפשוטה, שהרי המינות הזו מפילה חללים רבים מאד, ואף מקרב שוחרי דרך האמת למחצה לשליש ולרביע, אשר אינם מזהים את המינות שיש בדבריו. ובמלים אחרות, הוא גם מין וגם צבוע ונוכל מתוחכם מאד, וזה מסוכן הרבה יותר מסתם מין סכל אשר אומר את השקפותיו מפורשות, באופן שגלוי לַכֹּל בעיון ראשון ואשר קל בהרבה להתרחק ממנו ולהיזהר מפניו.

ובכל הדורות המינים ניסו להסתיר את מינותם, רש"י ניסה להסתיר את מינותו באמצעות תחפושׂת לפרשן לגיטימי אשר מעתיק ממקורות חז"ל, וגם ישעיה אחֵר התחפש לאדם משׂכיל ואיש מדע אשר מקבל את יסודות התורה, אך בפועל פרשנותו מפילה קל-מהרה למינות.

ואחתום פרק זה במשנה ממסכת ברכות (ט, ז): "כל חותם הברכות שהיו במקדש היו: 'מן העולם', משקלקלו **המינים** ואמרו: 'אין עולם אלא אחד', התקינו שיהו אומרין: 'מן העולם ועד העולם'", ושם פירש רבנו: "**מינים, הם הכופרים בתורה שאינם מאמינים בחיי העולם-הבא.** [...] וביאור קלקלו, השחיתו, כלומר השחיתו האמונות [=השחיתו את יסודות תורתנו]".

ועל המינים ודיניהם ראו במאמר: "כל המינים כרגע יאבדו"; ועל תחפושתו של רש"י-שר"י לפרשן לגיטימי ראו במאמר: "האם פירוש רש"י-שר"י גרוע בהרבה מספר האופל?".

ד. שנאת ארץ ישראל

תיעובה של ארץ-ישראל אצל ישעיה אחֵר אף היא מן המפורסמות, תיעוב זה הוליד אצלו תיעוב לחיילי צה"ל אשר מגֵנים ושומרים על ארץ-ישראל, ותיעוב למתיישבים אשר מתגוררים ב"שטחים הכבושים" כלשונו של אלישע אחֵר וחבר מרעיו הכופרים שונאי ארץ-ישראל.

וכל מי שמתעב את צה"ל וההתיישבות מתעב את ארץ-ישראל בהכרח, וכל מי שמתעב את ארץ-ישראל נמנה על עדת המרגלים אשר אין ארורים מהם, שהרי הם גרמו לכל העם כליה במדבר, עוון כל-כך חמור, שאפילו חטא העגל לא גרם לו, רק עוון תיעוב ארץ-ישראל! (ועוד על הקשר החזק שבין שנאת צה"ל לשנאת ארץ-ישראל ראו: 'שירות בצה"ל ליושבי הישיבות'). אמנם, תירוצו של ישעיה אחֵר מעט שונה מתירוציהם של המרגלים, שהרי המרגלים אמרו שהארץ לא טובה, ואילו ישעיה אחֵר העליל על ה' יתברך שהוא אינו חפץ בעם-ישראל.

במאמר: "נזקי אימוץ ההשגה מעבר ליכולתה", ניתחתי בהרחבה את סיבת שגעונו וטירופו של ישעיה אחֵר, ובקצרה נאמר כאן שגאוותו ורשעותו גרמו לו לשלוח את מחשבתו ולהתפרץ כלפי יסודות התורה העמוקים, ומשלא הצליח להבינם, החליט לשללם ולבטלם, כי שכלו הוא חזות הכל, וגאוותו הבלתי נתפשׂת גרמה לו לסבור שכל מה ששכלו אינו מבין לא קיים.

והנה כמה פְּסקות מתוך הדברים שנכתבו במאמר הנזכר (עד סוף פרק זה):

בהמשך דבריו במורה (א, לב), רבנו קובע, שכל גס-רוח אשר שולח את מחשבתו ומתפרץ לענייני שהם מעבר להשׂגה האנושית, הרי הוא כאלישע אחֵר, גם אם הוא לא הגיע לדרגה שהוא רועה זונות בפרהסיה או עוקר צנונות לתיאבון, ומצבו אז יהיה: "גרוע מכל גרוע":

"ואם תחשוב להשׂיג למעלה מהשׂגתך, או תמהר להכחיש את הדברים אשר לא הוּכח הפכן, או שהם אפשריים ואפילו אפשרות רחוקה [יוסבר לקמן] **תהיה באלישע אחֵר.** ואין זה רק שלא תהיה שלם, **אלא תהיה גרוע מכל גרוע,** ויארע לך אז התגברות הדמיונות והנטייה כלפי המגרעות והמידות המגונות ומעשה הרע מחמת טרדת השכל וכביון אורו, כפי שיארע בראייה כמה מיני דמיונות כוזבים כאשר ייחלש הרוח הרואה בחולים [=שיבוש כוח ההבחנה בין מציאות לדמיון ואף נטייה חריפה כלפי ההזיות, כמו בחולֵי הקדחת אשר הוזים הזיות], ובאותם המתאמצים להסתכל בדברים הנוצצים או בדברים הדקים, ועל עניין זה נאמר: 'וְּבַשׁ מָצָאתָ אֵכֹל דַּיֶּךָּ פֶּן תִּשְׂבָּעֶנּוּ וַהֲקֵאתוֹ' [משׁ' כה], וכך הביאוהו חכמים ז"ל משל על אלישע אחֵר".

כלומר, מי ששולח את מחשבתו להתפרץ לעניינים הנשׂגבים מבינת האדם, וממהר להכחיש את ההשקפות הנאמנות אף-על-פי "שלא הוּכח הפכן", דהיינו שלא הוּכחה ההשקפה המנוגדת להן, כגון בעניין תחיית-המתים או חיי-העולם-הבא או חידוש-העולם, או שהוא מבטל השקפות דת יסודיות מסוימות אף שהן אפשריות באפשרות רחוקה בלבד – הרי הוא כאלישע אחֵר! ואם תשאלו: ומה סופו של אותו סכל אשר מתיימר לסבור ששכלו הוא חזות הכל?

ובכן, ההזיות והדמיונות יתגברו אצלו מאד-מאד, וכמו שאירע לישעיה אחֵר, אשר שנאתו הדמיונית כלפי צה"ל והמתיישבים העבירה אותו על דעתו, ובכל מקום שיש בו רק ריח של אהבת ארץ-ישראל הוא נהג כמו אלישע אחֵר, ועקר את אותה האהבה כמו שעוקרים צנון בשבת, רק לשם השעשוע והתּעמרות, ובכל מקום הוא התעמר בהם, וכמו שהוא כינה את חיילי צה"ל "יודו-נאצים". וחבל שישעיה אחֵר לא היה באושוויץ או במיידנק או באחד משאר מחנות ההשמדה הריכוז והעבודה. כדי שיבין מי הם ומה הם הנאצים שהיו במחנות הללו.

ופעם שאלתי את תלמידו הדרדעי הנזכר, איך הוא העז לומר אמירה כזאת כלפי חיילי צה"ל, ותלמידו עובד האלילים השיב לי, שהוא "לא התכוון" וכל מטרתו הייתה רק לזעזע... וכמה שוטים וחמוֹרים תלמידיו ותלמידי קאפח, וכל הנוכלים והכסילים הללו לדורותיהם, אשר מוכרחים לעבוד בשר ודם, ומוכנים לְשַׁטוֹת בעצמם ובזולתם כדי לקיים את אלילם והזייתם.

אגב, אמירתו זו של ישעיה אחֵר מעידה גם על חוסר חמוּר של הכרת הטוב, שהרי בזכות מי הוא קיבל משכורות עתֵק באוניברסיטה העברית? בזכות מי הוא ישב לבטח בביתו ברחביה? בזכות מי הוא נהנה מחיי מנעמים פינוקים ותענוגות? קונצרטים אופרות ומסעדות? בזכות מי הוא קיבל פרסים וזכה ליוקרה ולהערצה? בזכות מי הוא עשה צרכיו בנחת על האסלה? בזכות חיילי צה"ל שהדירו שינה מעיניהם ועמדו במחסומים ובעמדות השמירה, בזכות אותם בני אדם שהקדישו מחייהם שלוש שנים ויותר כדי להגן ולשמור על ארץ-ישראל. ארור יהיה ישעיה אחֵר, אשר עקר מליבו את אהבת ארץ-ישראל וההתיישבות בה, ופנה אל רהבים ושטי כזב.

"כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם עֲיָנֹת וּתְהֹמֹת יֹצְאִים בַּבִּקְעָה וּבָהָר. אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ. אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל וּמֵהָרָרֶיהָ תַּחְצֹב נְחֹשֶׁת. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ" (דב' ח). "וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ" (דב' כו).

ה. האם ארץ-ישראל ניתנה לעם-ישראל לירושת עולם?

בסרטון אחֵר של ישעיה אחֵר (youtube.com/watch?v=9JSZL-PP-zk), הוא טוען בשחצנותו האירופית-הגרמנית שכל-כך אופיינית לו, שארץ-ישראל שייכת לכל העמים כולם. כלומר, בשל עוונותינו, ארץ-ישראל ניטלה מעם-ישראל והועברה לגויים. ברם, ישעיה אחֵר מטשטש ומכסה במכֻוון את העובדה התורנית היסודית והמרכזית בכל העניין החשוב הזה והיא: שאם עם-ישראל ישוב לה' אלהיו, ארץ-ישראל תשוב להיות ירושתנו ואדמתנו כפי שהבטיח לנו ה' יתעלה! ושוב אנו מוצאים מינות מסוכנת מאד, שהרי אין חולק על-כך שאם עם-ישראל ירשיע הוא יגלה מאדמתו וארץ ירושתו תיכבש על-ידי עמים אחרים, ברם, את ההמשך ישעיהו אחֵר משמיט: את הבטחות הנביאים ע"ה בשוב עם-ישראל לאלהיו ולאדמתו ולירושתו הנצחית.

ובמלים אחרות, ישעיה אחֵר מסלף ומזייף את דברי התורה והנביאים לפיהם אין לנו זכות בארץ-ישראל כל עוד נשקע בעוונותינו, וקובע, שבשל עוונותינו איבדנו **עולמית** את זכותנו בארץ-ישראל. ומטרתו בזה היא להסית ולהדיח את עם-ישראל למינות, כי ארץ-ישראל היא היסוד לשיבתו של עם-ישראל לה' אלהיו, לקיום מצוות התורה, ולמילוי ייעודנו הדתי, המוסרי והרוחני. וכאשר הוא מבטל עולמית את זכותנו על ארץ-ישראל הוא למעשה מבטל עולמית את שיבתו של עם-ישראל לאלהיו, ואת שיבת כולנו לדרך האמת ולכינון בית-המקדש וירושלים עיר הקודש – כמגדלור של צדק ויושר ואמת ומוסר ומדע וחכמה וידיעת ה', לאנושות כולה.

ומדוע עשה כן הארור? מפני שהוא וחבר מרעיו החכמים בעיניהם, שקעו עד מעל לצווארם בטינופי המינות ובתאוות העולם הזה, וקיום המצוות ושיבת עם-ישראל לאלהיו מאיימים לעקור מידם את בצעם, תועבותיהם וזימותיהם, ואף לשפוך אור על מינותם, רשעם ותעתועיהם.

ועתה לאמור בסרטון, בפתח דבריו ישעיה אחֵר מסביר את דברי רש"י בפירושו הראשון לתורה, וזה לשונו של רש"י שם אשר מצטט ומערבב בין כמה מדרשים: "שאם יֹאמרו אומות העולם לישראל: לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גויים, הם אומרים להם: כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראהּ ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם **וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו**".

בסרטון האמור קם איזה שוטה ושואל את ישעיה אחֵר מדוע הוא טוען שארץ-ישראל אינה שייכת לעם-ישראל? והלא בפירוש רש"י הראשון לתורה, וכן על-פי המדרש, נאמר שה' נתנהּ לנו! והשואל הזה סבל גדול, כי מי שמביא ראיה מפירוש רש"י או אפילו ממדרש להשקפה כל-כך יסודית, הוא פשוט אוויל משריש ברמות כל-כך מחפירות עד שהוא חשוד על המינות לפי דעתי. סבלותו של השואל פתחה פתח לישעיה אחֵר לכזב ולתעתע, מכיוון שאסור היה לשואל להביא ראיה ממדרש שניתן לעוותו ולסלפו ולזייפו בקלות רבה, ולפתוח פתח לישעיה אחֵר לשקֵר ולהתעות, אלא להביא ראיות מפורשות מפסוקי התורה שאי-אפשר לעוות אותם!

ויש עשרות ואף מאות פסוקים בתורה בנביאים ובכתובים אשר מהם ניתן ללמוד במפורש שארץ-ישראל ניתנה לעם-ישראל **לירושת עולם ולאחוזת עולם,** לאברהם ליצחק וליעקב ולזרעם אחריהם עד סוף כל הדורות! אך טיפשותם וגורותם של צאצאי המינים והתמקדותם

בפרשנותו המעוותת של רש"י, פתחה פתח למינים כמו ישעיה אחר לעוות את התורה. והנה לכם חמישים פסוקים **מן התורה בלבד** המעידים על כך שארץ-ישראל ניתנה לעם-ישראל:

1) "[מכאן ואילך הפסוקים נאמרו לאברהם אבינו:] בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת יְיָ אֶת אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר **לְזַרְעֲךָ נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת** מִנְּהַר מִצְרַיִם עַד הַנָּהָר הַגָּדֹל נְהַר פְּרָת" (בר' טו, יח); **2)** "וְנָתַתִּי **לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ** אֵת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ אֵת כָּל אֶרֶץ כְּנַעַן **לַאֲחֻזַּת עוֹלָם**" (בר' יז, ח); **3)** "יְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לְקָחַנִי מִבֵּית אָבִי וּמֵאֶרֶץ מוֹלַדְתִּי וַאֲשֶׁר דִּבֶּר לִי וַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לִי לֵאמֹר **לְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת**" (בר' כד, ז); **4)** "[מכאן ואילך הפסוקים נאמרו ליצחק:] גּוּר בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶהְיֶה עִמְּךָ וַאֲבָרְכֶךָּ **כִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ** אֶתֵּן אֶת כָּל הָאֲרָצֹת הָאֵל וַהֲקִמֹתִי אֶת הַשְּׁבֻעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ" (בר' כו, ג); **5)** "וְהִרְבֵּיתִי אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם **וְנָתַתִּי לְזַרְעֲךָ** אֵת כָּל הָאֲרָצֹת הָאֵל וְהִתְבָּרֲכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ" (בר' כו, ד).

6) "[מכאן ואילך הפסוקים נאמרו ליעקב:] וְיִתֶּן לְךָ אֶת בִּרְכַּת אַבְרָהָם **לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ** לְרִשְׁתְּךָ אֶת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם" (בר' כח, ד); **7–8)** "וְהִנֵּה יְיָ נִצָּב עָלָיו וַיֹּאמַר אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ **לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ,** וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפֹנָה וָנֶגְבָּה וְנִבְרְכוּ בְךָ כָּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה וּבְזַרְעֶךָ" (בר' כח, יג–יד); **9)** "וְאֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק לְךָ אֶתְּנֶנָּה **וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ**" (בר' לה, יב); **10)** "וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנְנִי מַפְרְךָ וְהִרְבִּיתִךָ וּנְתַתִּיךָ לִקְהַל עַמִּים וְנָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת **לְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲחֻזַּת עוֹלָם**" (בר' מח, ד).

עד כאן פסוקים שנאמרו לאברהם יצחק ויעקב, והנה עוד דוגמות רבות לפניכם:

11) "וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת יָדִי לָתֵת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב **וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מוֹרָשָׁה** אֲנִי יְיָ" (שמ' ו, ח); **12)** "וְהָיָה כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ **אֲשֶׁר יִתֵּן יְיָ לָכֶם** כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר" (שמ' יב, כה); **13)** "וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ יְיָ אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ **לָתֶת לָךְ**" (שמ' יג, ה); **14)** "וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ יְיָ אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וְלַאֲבֹתֶיךָ **וּנְתָנָהּ לָךְ**" (שמ' יג, יא); **15)** "זְכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲכֶם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם וְכָל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי **אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם וְנָחֲלוּ לְעֹלָם**" (שמ' לב, יג).

16) "וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵךְ עֲלֵה מִזֶּה אַתָּה וְהָעָם אֲשֶׁר הֶעֱלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לֵאמֹר **לְזַרְעֲךָ אֶתְּנֶנָּה**" (שמ' לג, א); **17)** "כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי **נֹתֵן לָכֶם**" (ויק' כג, י; כה, ב); **18)** "מֵעֲבֹר אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר **נָתַן לָהֶם יְיָ**" (במ' לב, ז); **19)** "לְבִלְתִּי בֹּא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר **נָתַן לָהֶם יְיָ**" (במ' לב, ט); **20)** "וְנִבְחְשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יְיָ וְאַחַר תָּשֻׁבוּ וִהְיִיתֶם נְקִיִּם מֵיְיָ וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהָיְתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם **לַאֲחֻזָּה לִפְנֵי יְיָ**" (במ' לב, כב).

21) "וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ וִישַׁבְתֶּם בָּהּ **כִּי לָכֶם נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ לָרֶשֶׁת אֹתָהּ**" (במ' לג, נג); **22)** "רְאֵה נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם אֶת הָאָרֶץ בֹּאוּ וּרְשׁוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֵיכֶם לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב **לָתֵת לָהֶם וּלְזַרְעָם אַחֲרֵיהֶם**" (דב' א, ח); **23)** "רְאֵה נָתַן יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ אֶת הָאָרֶץ **עֲלֵה**

רֵשׁ בַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ **אַל תִּירָא וְאַל תֵּחָת**" (דב' א, כא); **24)** "אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֵינוּ **נֹתֵן לָנוּ**" (דב' ב, כט); **25)** "יְיָ אֱלֹהֵיכֶם **נָתַן לָכֶם** אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת **לְרִשְׁתָּהּ**" (דב' ג, יח).

26) "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל הַחֻקִּים וְאֶל הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּ וּבָאתֶם **וִירִשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ** אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם **נֹתֵן לָכֶם**" (דב' ד, א); **27)** "רְאֵה לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי יְיָ אֱלֹהָי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים שָׁמָּה **לְרִשְׁתָּהּ**" (דב' ד, ה); **28)** "וְאֹתִי צִוָּה יְיָ בָּעֵת הַהִוא לְלַמֵּד אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשֹׂתְכֶם אֹתָם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה **לְרִשְׁתָּהּ**" (דב' ד, יד); **29–30)** "אֶל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ **נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה** [...] וְאַתֶּם עֹבְרִים **וִירִשְׁתֶּם** אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת" (דב' ד, כא–כב).

31) "וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי וַאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ אֵת כָּל הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תְּלַמְּדֵם וְעָשׂוּ בָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי **נֹתֵן לָהֶם לִרְשְׁתָּהּ**" (דב' ה, כח); **32)** "בְּכָל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם תֵּלֵכוּ לְמַעַן תִּחְיוּן וְטוֹב לָכֶם וְהַאֲרַכְתֶּם יָמִים **בָּאָרֶץ אֲשֶׁר תִּירָשׁוּן**" (דב' ה, ל); **33)** "וְזֹאת הַמִּצְוָה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם לְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה **לְרִשְׁתָּהּ**" (דב' ו, א); **34)** "וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי יְיָ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וּבָאתָ **וְיָרַשְׁתָּ אֶת הָאָרֶץ הַטֹּבָה** אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֶיךָ" (דב' ו, יח); **35)** "כָּל הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּן וּרְבִיתֶם וּבָאתֶם **וִירִשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ** אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֵיכֶם" (דב' ח, א); **36)** "וְיָבֹאוּ **וְיִירְשׁוּ אֶת הָאָרֶץ** אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתָם **לָתֵת לָהֶם**" (דב' י, יא).

37–38) "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת כָּל הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְמַעַן תֶּחֱזְקוּ וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם **עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ,** וּלְמַעַן תַּאֲרִיכוּ יָמִים עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֵיכֶם **לָתֵת לָהֶם וּלְזַרְעָם** אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ" (דב' יא, ח–ט); **39)** "לְבֹא **לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ** אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם **וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ** וְיָשַׁבְתֶּם בָּהּ" (דב' יא, לא); **40)** "צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף לְמַעַן תִּחְיֶה **וְיָרַשְׁתָּ אֶת הָאָרֶץ** אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ **נֹתֵן לָךְ**" (דב' טז, כ); **41)** "בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ **נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לִרְשְׁתָּהּ**" (דב' כה, יט); **42)** "וְהָיָה כִּי תָבוֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ **נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה וִירִשְׁתָּהּ** וְיָשַׁבְתָּ בָּהּ" (דב' כו, א); **43)** "כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֵינוּ **לָתֶת לָנוּ**" (דב' כו, ג); **44)** "**וַיִּתֶּן לָנוּ** אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ" (דב' כו, ט).

45) "וְאֶת הָאֲדָמָה **אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ** כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ" (דב' כו, טו); **46)** "לְמַעַן אֲשֶׁר תִּבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ **נֹתֵן לְךָ** אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ" (דב' כז, ג); **47)** "וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ **נֹתֵן לָךְ**" (דב' כח, ח); **48)** "וֶהֱבִיאַךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ **אֲשֶׁר יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירִשְׁתָּהּ** וְהֵיטִבְךָ וְהִרְבְּךָ מֵאֲבֹתֶיךָ" (דב' ל, ה); **49)** "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחָיִיתָ וְרָבִיתָ וּבֵרַכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ **בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ**" (דב' ל, טז); **50)** "וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תָּבוֹא אֶת הָעָם הַזֶּה **אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתָם לָתֵת לָהֶם** וְאַתָּה תַּנְחִילֶנָּה אוֹתָם" (דב' לא, ז).

ואיך אפשר לומר שעם-ישראל איבד את זכותו על ארץ-ישראל? וברור שישעיה אחר היה מין גמור וארור, אשר התעה רבים מקרב בני עמנו והפילם בשוחת המינות והסכלות והתאוות.

ו. תעלוליו של ישעיה אחֵר

טרם סיימנו עם הסרטון שעסקנו בו בפרק הקודם ולמעשה רק התחלנו לדון בו, כי תחילה היה עלינו לקעקע את היסוד הרעוע והרצוץ שעליו נסמך ישעיה אחֵר בכל דבריו בסרטון הזה, ועתה יֵקל עלינו לחשוף את תעלוליו ומעלליו, וגם את סבלותו וכסילותו. מכל מקום, לאחר שהאוויל מביא "ראיה" מרש"י לכך שארץ-ישראל שייכת לעם-ישראל, משיב לו ישעיה אחֵר כך:

"רש"י הראשון בתורה כמובן זקוק להמשך: הוא נטלה מן הכנענים ונתנה לנו, ונטלה מאיתנו ונתנה לרומאים, ונטלה מן הרומאים ונתנה לערבים, ונטלה מן הערבים ונתנה לצלבנים, ונטלה מן הצלבנים ונתנה לממלוכים, ונטלה מן הממלוכים ונתנה לתורכים וכו' וכו'. **כי מה שרש"י רוצה לומר בדברים האלו הוא שלשום עם אין שום זכות על שום ארץ!** [=אין לעם-ישראל זכות על ארצו? וכי תורתנו תורת-שקר?] משום שלה' הארץ ומלואה, ופה בוודאי יש הרבה יהודים אשר אומרים את הפסוק הזה: 'לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ' [תה' כד, א] כמה פעמים בכל שבוע".

מדברי ישעיה אחֵר עולה במפורש, שאין לעם-ישראל זכות על ארץ-ישראל, וזאת בניגוד לחמישים הפסוקים שהובאו לעיל כראיות ברורות וחותכות לכך שארץ-ישראל ניתנה לעם-ישראל. ובמלים אחרות, ארץ-ישראל היא **ארץ כל העמים!** ישעיה אחֵר מביא לדבריו שתי ראיות: **האחת** מכך שהקב"ה נתן את ארץ-ישראל במהלך הדורות גם לעמים אחרים, והוא כמובן מתעלם מפסוקי תורה מפורשים; **והשנייה** מן הכתוב בתהלים: לה' הארץ ומלואה.

ובכן, שתי ראיותיו הן הטעיות ברורות: הקב"ה נתן את ארץ-ישראל במהלך הדורות לעמים אחרים לא בגלל שהייתה להם זכות מיוחדת על ארץ-ישראל, אלא בגלל שעם-ישראל חטא ופשע וגלה מארצו. ובמלים אחרות, הקב"ה לא נתן את ארץ-ישראל לעמים אחרים, אלא הוא הִגלה את עם-ישראל מארץ-ישראל כעונש על פשעיו ומעלליו, וארץ-ישראל עברה מיד ליד.

כמו כן, הפסוק מתהלים אף הוא הטעיה ברורה, שהרי הפסוק מתהלים כלל לא עוסק בארץ-ישראל, אלא בעולם כולו ובאופן כללי מאד, ומטרתו להנחיל את ההשקפה שהקב"ה הוא אדון הכל ויוצר הכל, וכך נאמר בתהלים (כד, א–ב): "לְדָוִד מִזְמוֹר לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ. כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ". ברור אפוא שמדובר בשיר שבח והלל לרוממותו של ה' יתעלה **בעולם כולו,** ואין במזמור זה שום רמז לכך שארץ-ישראל לא שייכת לעם-ישראל.

אמנם, אם ישעיה אחֵר היה חכם הוא היה מביא ראיה מפסוק בספר ויקרא ומשם הוא היה מביא ראיה כביכול להשקפתו, וכך נאמר שם (כה, כג–כד): "וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכֵר לְצָמְתֵת כִּי לִי הָאָרֶץ כִּי גֵרִים וְתוֹשָׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי, וּבְכֹל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה תִּתְּנוּ לָאָרֶץ" – והפסוק הזה עוסק במפורש בארץ-ישראל וישעיה אחֵר היה יכול להטעות מן הפסוק הזה ביתר קלות.

ברם, אין באמת שום קושיה, שהרי מדובר בפסוק הזה באיסור למכור נחלה לצמיתות. כלומר, לפי דין תורה, כאשר הארץ מחולקת לנחלות לפי שבטי-ישראל, כל אדם שמוכר את נחלתו היא חוזרת אליו בשנת היובל. והקב"ה ביקש להנחיל לנו את ההכרה כי אף שהארץ ניתנה לנו היא ניתנה לנו על-פי חוקי התורה, ואין אנחנו יכולים לעשות בה כבכל העולה על רוחנו. ובמלים

אחרות, ארץ-ישראל ניתנה לנו בכפוף לחוקי התורה ומצוותיה – ואולי לא לחינם נאמר מיד בפסוק הבא: "וּבְכֹל **אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם**", וזאת כדי להוציא מהשקפות המינים שארץ-ישראל איננה אחוזתו וירושתו ונחלתו של עם-ישראל, אלא היא ארץ כל העמים כפי שעולה מדברי הכופר.

***

בהמשך דבריו בסרטון הנדון, ישעיהו אחֵר מצטט פסוקים מנבואת יחזקאל (לג, כג–כו) ומביא מהם ראיה לכך שארץ-ישראל לא ניתנה לעם-ישראל! והנה הפסוקים לפניכם:

"וַיְהִי דְבַר יְיָ אֵלַי לֵאמֹר: בֶּן אָדָם, יֹשְׁבֵי הֶחָרְבוֹת הָאֵלֶּה עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל אֹמְרִים לֵאמֹר: אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם וַיִּירַשׁ אֶת הָאָרֶץ וַאֲנַחְנוּ רַבִּים, לָנוּ נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה. לָכֵן אֱמֹר אֲלֵיהֶם, כֹּה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהִים: עַל הַדָּם תֹּאכֵלוּ וְעֵינֵכֶם תִּשְׂאוּ אֶל גִּלּוּלֵיכֶם וְדָם תִּשְׁפֹּכוּ, **וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ?** עֲמַדְתֶּם עַל חַרְבְּכֶם עֲשִׂיתֶן תּוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמֵּאתֶם, **וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ?**".

ובכן, מתוך עצם הפסוקים שהוא מצטט עולה סתירה לדברי הכופר, שהרי ארץ-ישראל נקראת בפי יחזקאל הנביא ע"ה: "אַדְמַת **יִשְׂרָאֵל**". כמו כן, גם כאן מדובר בהטעיה ברורה, שהרי הסיבה לכך שעם-ישראל גלה מאדמתו איננה בגלל שארץ-ישראל היא ארץ כל העמים. כלומר, הקב"ה לא הגלה אותנו כי ארץ-ישראל לא ניתנה לנו לאחוזת עולם – אלא בגלל שאבותינו חטאו ופשעו, והנה דברי הנביא יחזקאל רק שלושה פסוקים לאחר-מכן: "וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְיָ בְּתִתִּי אֶת הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמְשֹׁמָּה **עַל כָּל תּוֹעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ**" (יח' לג, כט). כלומר, ארץ-ישראל ניתנה לעם-ישראל על תנאי שאנחנו נקיים את חוקי התורה, ובמלים אחרות, יש לעם-ישראל זכות על ארץ-ישראל כל עוד אנחנו מקיימים את מצוות התורה ונוהגים לפי ערביה ומוסריה.

והיסוד הזה כל-כך ברור ופשוט עד שהוא מעורר אותי למחשבה שישעיה אחֵר היה סכל גדול מאד בכל מה שקשור לדת משה, שהרי היסוד הזה מופיע אפילו בקרית-שמע שאותה קוראים כל עמי הארצות, ואפילו הבהמות ההולכות על שתיים שחובשות כיפה, **פעמיים ביום!**

והנה הפסוקים לפניכם: "הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם, וְחָרָה אַף יְיָ בָּכֶם וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ **וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְיָ נֹתֵן לָכֶם,** וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם [...] וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם [...] **לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ**" (דב' יא, טז–כא).

הנה נאמר בפסוקי התורה במפורש, שארץ-ישראל ניתנה לעם-ישראל והיא ירושתו ואחוזתו ונחלתו לעולם-ולעולמי-עולמים, וזאת בתנאי שלא יסור ליבנו, ולא נלך ונעבוד אלהים אחרים ונשתחווה להם! והמלים: "עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם **כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ**", משמען, שארץ-ישראל היא אחוזתו ונחלתו וירושתו **לעולם-ולעולמי עולמים!**

אך ישעיה אחֵר האהבל והכסיל לא הבין ולא ידע פסוקים מפורשים, ואפילו פסוקים שהוא כביכול קורא כל יום פעמיים, וברור כשמש שרק מין יתעה בדברים הפשוטים הללו. כלומר, המין הגרמני הזה ידע גרמנית ואולי כמה מדעים, אך היה כסיל גמור בתורת ה' צבאות.

כמו כן, אל תחשבו שהיסוד הגדול הזה מופיע רק בקרית-שמע, דהיינו שארץ-ישראל ניתנה לנו על תנאי שנקיים את חוקיה ומצוותיה, שהרי הוא מופיע במקומות רבים נוספים, ראו:

1) "וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וָאֶפְקֹד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וַתָּקִא הָאָרֶץ אֶת יֹשְׁבֶיהָ, וּשְׁמַרְתֶּם אַתֶּם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם, כִּי אֶת כָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל עָשׂוּ אַנְשֵׁי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ, **וְלֹא תָקִיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטַמַּאֲכֶם אֹתָהּ** כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם" (ויק' יח, כה–כח).

2) "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת כָּל חֻקֹּתַי וְאֶת כָּל מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם **וְלֹא תָקִיא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לָשֶׁבֶת בָּהּ,** וְלֹא תֵלְכוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר אֲנִי מְשַׁלֵּחַ מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת כָּל אֵלֶּה עָשׂוּ וָאֶקֱץ בָּם" (ויק' כ, כב–כג).

3) "וַעֲשִׂיתֶם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וִישַׁבְתֶּם עַל הָאָרֶץ לָבֶטַח" (ויק' כה, יח).

4) "כִּי תוֹלִיד בָּנִים וּבְנֵי בָנִים וְנוֹשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ וְהִשְׁחַתֶּם וַעֲשִׂיתֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כֹּל וַעֲשִׂיתֶם הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְהַכְעִיסוֹ, הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ **כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן מַהֵר מֵעַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ** לֹא תַאֲרִיכֻן יָמִים עָלֶיהָ כִּי הִשָּׁמֵד תִּשָּׁמֵדוּן" (דב' ד, כה–כו).

5) "כִּי אַתָּה בָּא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם, לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף, וְחֹבֵר חָבֶר וְשֹׁאֵל אוֹב וְיִדְּעֹנִי וְדֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, כִּי תוֹעֲבַת יְיָ כָּל עֹשֵׂה אֵלֶּה וּבִגְלַל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה יְיָ אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפָּנֶיךָ" (דב' יח, ט–יב).

6) "וְאָמְרוּ כָּל הַגּוֹיִם עַל מֶה עָשָׂה יְיָ כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת מֶה חֳרִי הָאַף הַגָּדוֹל הַזֶּה, וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת בְּרִית יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּם בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם, וַיֵּלְכוּ וַיַּעַבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּם וְלֹא חָלַק לָהֶם, וַיִּחַר אַף יְיָ בָּאָרֶץ הַהִוא לְהָבִיא עָלֶיהָ אֶת כָּל הַקְּלָלָה הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה, **וַיִּתְּשֵׁם יְיָ מֵעַל אַדְמָתָם בְּאַף וּבְחֵמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַיַּשְׁלִכֵם אֶל אֶרֶץ אַחֶרֶת כַּיּוֹם הַזֶּה**" (דב' כט, כג–כז).

ויסוד זה מופיע גם בחמישים הפסוקים שהבאנו לעיל, ראו דוגמות: 26–28, 31–38, 49. ויש כל-כך הרבה ראיות ברורות ליסוד הזה וכן ליסוד שארץ-ישראל ניתנה דווקא לעם-ישראל עד שכמעט ולא הייתי צריך לחפש, רק חיפשתי אחר המלה "ארץ" בספר-התורה ותו לא. וְיִתְרתי מראש על הראיות ליסודות החשובים הללו מספרי הנביאים והכתובים, כי פשוט אין צורך. קצרו של דבר, תעלוליו והתעיותיו של הגרמני הינם עלבון חמור לאינטליגנציה האנושית.

***

נקודה נוספת, אם תשימו לב, בסרטון הנדון, ישעיה אחֵר חוזר כמה פעמים על מילות נבואתו של יחזקאל: "עֲמַדְתֶּם עַל חַרְבְּכֶם". הנביא יחזקאל מוכיח את עם-ישראל על-כך שהוא נלחם עם בבל, וישעיה אחֵר משתמש בתוכחתו כדי להחדיר לנו את ההשקפה שאסור לנו להילחם

בימינו על ארץ-ישראל! השקפתו הרעה הזו נובעת כמובן משנאתו לצה"ל ולארץ-ישראל. ואין גבול לטמטום ולרשעות של הפסיכופט הזה – ואיך הוא למד מדברי יחזקאל כדברים הללו?

כלומר, גם כאן מדובר בהתעיה ברורה, שהרי הנביא יחזקאל ע"ה מוכיח את העם על-כך שהם נלחמו במלך בבל מסיבה אחת ויחידה: בשל עוונותיהם הקב"ה הורה לעם-ישראל שלא להילחם במלך בבל, אלא להיכנע לפניו, ואף העמיד להם ברירה מפורשת: או שתיכנעו למלך בבל או שתמותו במיתה משונה. והנה דברי ירמיה בעניין זה (כא, ח–י): "וְאֶל הָעָם הַזֶּה תֹּאמַר כֹּה אָמַר יְיָ הִנְנִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם אֶת דֶּרֶךְ הַחַיִּים וְאֶת דֶּרֶךְ הַמָּוֶת, הַיֹּשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת [=בירושלים] יָמוּת בַּחֶרֶב וּבָרָעָב וּבַדָּבֶר, וְהַיּוֹצֵא וְנָפַל עַל הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים עֲלֵיכֶם וְחָיָה וְהָיְתָה לוֹ נַפְשׁוֹ לְשָׁלָל, כִּי שַׂמְתִּי פָנַי בָּעִיר הַזֹּאת לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה נְאֻם יְיָ, בְּיַד מֶלֶךְ בָּבֶל תִּנָּתֵן וּשְׂרָפָהּ בָּאֵשׁ".

והנה עוד מדברי ירמיה הנביא (כז, ט–יז), דברים עוד יותר מפורשים וברורים:

"וְאַתֶּם אַל תִּשְׁמְעוּ אֶל נְבִיאֵיכֶם וְאֶל קֹסְמֵיכֶם וְאֶל חֲלֹמֹתֵיכֶם וְאֶל עֹנְנֵיכֶם וְאֶל כַּשָּׁפֵיכֶם אֲשֶׁר הֵם אֹמְרִים אֲלֵיכֶם לֵאמֹר לֹא תַעַבְדוּ אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל, כִּי שֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים לָכֶם לְמַעַן הַרְחִיק אֶתְכֶם מֵעַל אַדְמַתְכֶם וְהִדַּחְתִּי אֶתְכֶם וַאֲבַדְתֶּם, וְהַגּוֹי אֲשֶׁר יָבִיא אֶת צַוָּארוֹ בְּעֹל מֶלֶךְ בָּבֶל וַעֲבָדוֹ וְהִנַּחְתִּיו עַל אַדְמָתוֹ נְאֻם יְיָ וַעֲבָדָהּ וְיָשַׁב בָּהּ, וְאֶל צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה דִּבַּרְתִּי כְּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר **הָבִיאוּ אֶת צַוְּארֵיכֶם בְּעֹל מֶלֶךְ בָּבֶל וְעִבְדוּ אֹתוֹ וְעַמּוֹ וִחְיוּ, לָמָּה תָמוּתוּ אַתָּה וְעַמֶּךָ בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר** כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ אֶל הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֹד אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל, וְאַל תִּשְׁמְעוּ אֶל דִּבְרֵי הַנְּבִיאִים הָאֹמְרִים אֲלֵיכֶם לֵאמֹר לֹא תַעַבְדוּ אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל כִּי שֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים לָכֶם, כִּי לֹא שְׁלַחְתִּים נְאֻם יְיָ וְהֵם נִבְּאִים בִּשְׁמִי לַשָּׁקֶר לְמַעַן הַדִּיחִי אֶתְכֶם וַאֲבַדְתֶּם אַתֶּם וְהַנִּבְּאִים הַנִּבְּאִים לָכֶם, וְאֶל הַכֹּהֲנִים וְאֶל כָּל הָעָם הַזֶּה דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ אַל תִּשְׁמְעוּ אֶל דִּבְרֵי נְבִיאֵיכֶם הַנִּבְּאִים לָכֶם לֵאמֹר הִנֵּה כְלֵי בֵית יְיָ מוּשָׁבִים מִבָּבֶלָה עַתָּה מְהֵרָה כִּי שֶׁקֶר הֵמָּה נִבְּאִים לָכֶם, **אַל תִּשְׁמְעוּ אֲלֵיהֶם עִבְדוּ אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל וִחְיוּ לָמָּה תִהְיֶה הָעִיר הַזֹּאת חָרְבָּה**".

והנה עוד מדברי ירמיה הנביא (לח, יז–יח):

"וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל צִדְקִיָּהוּ: כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, אִם יָצֹא תֵּצֵא אֶל שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל וְחָיְתָה נַפְשֶׁךָ וְהָעִיר הַזֹּאת לֹא תִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ וְחָיְתָה אַתָּה וּבֵיתֶךָ, וְאִם לֹא תֵּצֵא אֶל שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל, וְנִתְּנָה הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד הַכַּשְׂדִּים וּשְׂרָפוּהָ בָּאֵשׁ, וְאַתָּה לֹא תִמָּלֵט מִיָּדָם".

נמצא אפוא, שדברי ישעיה אחֵר הינם הטעיה ברורה, שהרי דברי הנביא יחזקאל נסובים אך ורק על עם-ישראל החוטא שישב באותם הימים בירושלים! ואין ללמוד מהם על עם-ישראל בימינו, דהיינו על-כך שאסור לנו לעמוד על נפשנו מפני אויבנו הקמים עלינו לכלותנו. ויתרה מזאת, ראייתו של ישעיה אחֵר מדברי יחזקאל מגוחכת עד כדי טמטום! שהרי מעבר לכך שמדובר בהטעיה ובסילוף דברי יחזקאל הנביא ע"ה, אפילו אוויל משריש אינו יכול להתעלם מאלפי הפסוקים בתורה ובנביאים ובכתובים אשר מורים על חשיבות הכיבוש והמלחמה כאמצעי לכינון ממלכת כהנים וגוי קדוש: בין אם מדובר במלחמת שבעה עממים, בין אם מדובר במלחמת עמלק, בין אם מדובר במלחמת הצלת עם-ישראל מיד רודפיו כגון מלחמות השופטים וכל מלכי יהודה וישראל, ואפילו כאשר מדובר במלחמות נקם כמו מלחמת מדין.

ואם הייתי מתחיל להביא ראיות לכך, המאמר הזה לא היה נגמר... ושוב, התעייתו של ישעיה אחֵר הינה אפוא עלבון חמור לאינטליגנציה האנושית. ועצם הערצתו ורוממותו של המין המתועב הזה בקרב הכסילים החכמים בעיניהם, הוא עלבון וחרפה גדולה לעם-ישראל.

ז. לייבוביץ' סבור שיש לשנות את חוקי התורה בעניין משכב זכור

בסרטון אחר (youtube.com/watch?v=UmXV-A1fUsc) ישעיה אחֵר קובע באופן נכלולי ומתעתע שיש לשנות את חוקי התורה ביחס לשוכבי משכב זכר הארורים! והנה דבריו:

[המראיין שואל בעניין שינוי הלכות התורה-שבכתב ושבעל-פה ביחס לשוכבי משכב זכר:] "אם אתה אומר שבעיניך יש צורך חיוני בשינוי ההלכה כלפי..." [לייבוביץ':] "לא שינוי ההלכה, צריך לחוקק הלכה לגבי מציאות שההלכה בכלל איננה מכירה שהיא קיימת, זה כל העניין!" [...] [המראיין:] "האם זה חל גם לגבי הומוסקסואלים בעיניך?" [לייבוביץ':] "אני חושב גם על זה" [המראיין:] "אבל כאן יש הלכות מפורשות" [...] [לייבוביץ':] "ודאי, הרי זה איסור חמור מן התורה, הלא זה ברור. אלא מה? שלא צריך לדון בבעיות הנובעות מזה [...] אין טעם בכלל לדון בדבר הזה" [המראיין:] "אבל כאן יש איסור מפורש מדאורייתא" [לייבוביץ':] "ודאי, יש איסור גדול שלא חמור יותר מאיסור של חילול שבת... [לייבוביץ מגחך ומצחקק יחד עם המראיין] [...] ואתה מבין, אנחנו כבר רגילים בדבר הזה שעם-ישראל היום ברובו עם שאינו שומר שבת" [...] [המראיין:] "אבל לגבי הומוסקסואלים אתה חושב שכן צריך התייחסות אחרת" [דהיינו שיש לשנות את התורה-שבכתב ושבעל-פה בעניינם כדי להכשיר את תועבותיהם מבחינת דת משה], [ולייבוביץ' משיב:] "מפני שיש מציאות כזאת אשר ההלכה איננה דנה בה בכלל, ההלכה איננה דנה בה בכלל, כמו שההלכה איננה דנה במעמדה מבחינת החוק האזרחי של אשה מנהלת בנק, אשה מנהלת בנק זה מושג שאיננו קיים בעולמה של ההלכה".

ואין גבול לתעתועיו של המין הארור הזה בסרטון, והבאתי רק מקצתם:

לייבוביץ' אומר: "לא שינוי ההלכה, צריך לחוקק הלכה לגבי מציאות שההלכה בכלל איננה מכירה שהיא קיימת, זה כל העניין!", כלומר מצד אחד הוא אומר שאין לשנות את ההלכה, אך מצד שני הוא אומר ש"צריך לחוקק הלכה", ומדוע? מפני שהמציאות בימינו של שוכבי משכב זכור היא מציאות "שההלכה בכלל איננה מכירה שהיא קיימת" – ומהי הַשׁוֹטוּת הזאת?!

וכי תורת משה איננה מכירה במציאות שבה עם-ישראל או עמים אחרים סטו אחרי משכב זכור? וכי המין הארור הזה לא למד תנ"ך? מעשה סדום ועמורה, מעשה ארץ מצרים, מעשה פילגש בגבעה, ועוד. וכי אין התייחסות בתורה או בהלכה למקרה שבו עם-ישראל תועה אחרי הזימה? אלא, לפי הרשע הנגעל הזה, יש לחוקק חוקים כדי שיתאימו למציאות הזימה! ובמלים אחרות, יש לדרוס ולרמוס את חוקי התורה, ולחוקק חוקים חדשים כדי שיתאימו לזימותיו!

ועל דברי המראיין אשר מקשה עליו "אבל כאן יש הלכות מפורשות" לייבוביץ' משיב: "ודאי, הרי זה איסור חמור מן התורה, הלא זה ברור. אלא מה? שלא צריך לדון בבעיות הנובעות מזה [...] אין טעם בכלל לדון בדבר הזה", כלומר למרות שמדובר באיסור תורה יש להתעלם ממשכב

זכור כאילו מדובר במציאות שהיא מותרת לחלוטין! ובמלים אחרות, המציאות היא זו שמעצבת את חוקי התורה. ולייבוביץ' מוסיף ברשעותו שאיסור משכב זכור לא חמור יותר מעוון חילול שבת: "ודאי, יש איסור גדול שלא חמור יותר מאיסור של חילול שבת", ומטרתו בזה לומר, שכמו שיש להתייחס בשוויון נפש למחללי-שבתות כך יש להתייחס בשוויון נפש לשוכבי זכורים!

ושקר יהגה פיהו, שהרי אף שאיסורם המשפטי שווה, ברור ששוכבי משכב זכור גרועים בהרבה ממחללי שבתות, שהרי אפילו הגויים הטמאים והזימתיים נאסרו במשכב זכור – בתו של הגוי לא נאסרה עליו אך משכב זכור בֵּן נאסר עליו! ללמדנו שעניין זה מחריב את העולם בתועבה ובזימה. כמו כן, הוזהרנו בענייני אלה שאם נעשה כמעשה הגויים הזימתיים ניענש בעונש הקשה מכולם – **גלות!** "אַל תִּטַּמְּאוּ בְּכָל אֵלֶּה כִּי בְכָל אֵלֶּה נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אֲנִי מְשַׁלֵּחַ מִפְּנֵיכֶם, וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וָאֶפְקֹד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וַתָּקִא הָאָרֶץ אֶת יֹשְׁבֶיהָ [...] כִּי אֶת כָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל עָשׂוּ אַנְשֵׁי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ, וְלֹא תָקִיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטַמַּאֲכֶם אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם" (ויק' יח). לסיכום, עוון משכב זכור מצוי ביסוד המוסר האנושי.

בסוף דבריו לייבוביץ' טוען שאין התייחסות הלכתית למציאות של שוכבי זכור בימינו, כמו שאין התייחסות הלכתית לעניין אשה שמנהלת בנק! אתם שומעים? המציאות של משכב זכור היא כמו המציאות של אשה שמנהלת בנק! ובמלים אחרות, כמו שיש לאפשר מבחינה הלכתית לאשה לנהל בנק, כך יש לאפשר מבחינה הלכתית לסוטים לשקוע בטינופי משכבי זכורים!

ח. צדדים נוספים למינותו של ישעיה אחֵר

לאור האמור לעיל, דהיינו לאור העובדה שישעיה אחֵר כופר ביסודות מפורשים שנאמרו בתורה, וזאת בנוסף לכפירתו בחיי-העולם-הבא, בתחיית-המתים, בביאת-המשיח ועוד, אין ספק שישעיה אחֵר נכלל גם בגדר מחטיאי הרבים והעושים עבירות ביד רמה כיהויקים.

וכֹה דברי רבנו בעניינם בהלכות תשובה פרק ג (הלכה יד ואילך):

"ואלו שאין להן חלק לעולם-הבא, אלא נכרתין ואובדין ונדונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם-ולעולמי-עולמים: המינים, והאפיקורסים [...] ומחטיאי הרבים [...] והעושה עבירות ביד רמה בפרהסיא כיהויקים [...] **מחטיאי הרבים כיצד?** אחד שהחטיא בדבר גדול כירבעם וצדוק ובייתוס [=וכך עשה ישעיה אחֵר] ואחד שהחטיא בדבר קל, אפילו לבטל מצות עשה [...] או שהטעה אחרים והדיחם כישוע [=וגם זו הגדרה שמתאימה לישעיה אחֵר] [...] **העושה עבירות ביד רמה כיהויקים,** בין שעשה קלות בין שעשה חמורות, אין לו חלק לעולם-הבא. וזה הוא הנקרא מגלה פנים בתורה, מפני שהעז מצחו וגילה פניו ולא בוש מדברי תורה".

לפיכך אמינא לכל מעריציו הנבובים של ישעיה אחֵר, עליכם לנהוג בענייננו של ישעיה אחֵר כמו שרבנו הורה ליעקב בן נתנאל לנהוג בעניין אמונת האסטרולוגיה, דהיינו כמו שרבנו הורה ליעקב לרחוץ את מחשבתו מטינופי הזיות האסטרולוגיה, כך חובה על כל מעריציו של אלישע אחֵר, לרחוץ ולכבס היטב את מחשבתם מטינופי הזיות מינותו ושחצנותו של אלילם המאוס.

וכך כותב רבנו ליעקב בן נתנאל באיגרת תימן (עמ' מב):

"אבל מה שראיתי שאתה נוטה אליו מענייני הכוכבים [=האסטרולוגיה, והוא הדין לטינופי הזיות המינות המתעתעות של ישעיה אחֵר] [...] כל הדבר הזה הסירהו ממחשבתך, **ורחץ דמיונך ממנו כמו שרוחצים את הבגד המלוכלך מטינופו,** לפי שהם דברים שאין להם אמיתות אצל החכמים השלמים ואפילו שלא מאנשי התורה [=פילוסופי יוון ועוד], כל-שכן אנשי התורה, ואפסותם ברורה וגלויה בהוכחות מושכלות אמתיות שאין המקום להזכירן כאן".

ט. אבחון נפשי נוסף לטירופו של ישעיה אחֵר

הזכרתי לעיל שבנוסף למינותו ולנבלותו, ישעיה אחֵר היה גם כסיל גמור בכל מה שקשור להשקפות הדת ולמצוות התורה, והבטחתי שבהמשך אסביר איך אדם שיש לו ידיעה במדעים מסוימים מרשה לעצמו להתפרץ לתחומים שאין לו בהם שום הבנה וידיעה. ובכן, לשם כך אצרף לפניכם את דברי רבנו מתוך מאמרו החמשה-ועשרים בספרו "פרקי משה ברפואה", והובאו דבריו על-ידי קאפח השכיר בסוף "אגרות הרמב"ם" מהדורתו, וכבר שאנכי מתבונן בדברי רבנו הללו, יותר ויותר צפים ועולים לנגד עיניי כיעורו נבלותו וסכלותו של ישעיה אחֵר.

וכה דברי רבנו שם (עמ' קנ ואילך) בארבע הפסקות לקמן:

"ומכלל המחלות האנושיות מחלה כללית, כמעט שאין ניצול ממנה כי אחדים ובזמנים מרוחקים. וישתנה אותו החולי בבני אדם בריבוי ובמיעוט כיתר המחלות הגופניות והנפשיות, וחולי זה אשר אני מדבר בו הוא מה שמחזיק כל אחד מבני אדם את עצמו יותר שלם מכפי שהוא, והיותו רוצה ושואף שנקבל כל מה שהוא סובר אותו שלמות ללא עמל ויגיעה [כלומר, בלי שהוא התאמץ לברר ולחקור היטב אחרי אותה ההשקפה, אלא תובע בחוזקה מבני האדם שיקבלו כאמת לאמיתה את כל הדמיונות וההזיות שעלו במחשבתו הגסה העקומה והחולה]. ומחמת החולי הזה הכללי אנו מוצאים אישים מבני אדם בעלי פקחות וערנות, שכבר למדו את אחד המדעים הפילוסופיים העיוניים והלימודיים [...] ונתמחו באותו המדע, ואז ידבר אותו האדם באותו המדע אשר נתמחה בו ובמדעים אחרים שאין לו בהם ידיעה כלל, או שידיעתו מצומצמת בהם, ויעשה דבריו באותם המדעים כדבריו באותו המדע שהוא בקי בו.

ובפרט אם היה אותו האדם ממי שנזדמן לו אחד ממיני האושר המדומים, ומביטים עליו מבט של גדולה ורוממות, ונעשה מאנשי המעלה [כמו פרופ' במגדל השן המתועב], [אז הוא] ידבר [בכל העולה על רוחו] ויתקבלו דבריו באהדה, ואין משיבין על דבריו, ואין מקשין עליו [כאילו הוא נביא אשר כל דבריו דברי אלהים חיים, ובפרט אם הוא נתמנה לאיזו שׂררה וינהג בה ביהירות ובשחצנות כמו ישעיה אחֵר, עד שיצליח להחדיר למעריציו את ההשקפה שאין להרהר אחריו], הרי כבל שֶׁגָּבַהּ האושר המדומה הזה ונתעצם [דהיינו מעמדו ושׂררתו וגאוותו ורוממותו המדומה, כך] יתחזק אותו החולי ויתעבה, ויהיה אותו האדם הוזה [הזיות] במשך הזמן, **ויֹאמר מה שנתחשק לו לומר כפי דמיונותיו,** או כפי מצביו, או כפי השאלות שהובאו לפניו, ויענה כפי שנתחשק לו, לפי שאינו רוצה לומר שיש דבר שאינו יודע אותו ['כמה מאלפים הם דברי רבנו אלה, וכמה יקרים הם פנינים הללו, אך מי יחדירם לליבות אותם היהירים השחצנים המוצאים עצמם יושבים בקתדרא ורואים שהם כל יכולים, כל יודעים' (קאפח השכיר)]. [...]

כללו של דבר, המחלה הזו נפוצה ומתפשטת מאד, וכאשר תתבונן בדברי האיש במבחן הצדק יתברר לך שיעור מחלתו זו, והאם אותו האיש קרוב לבריאות או קרוב לביליון".

עד כאן דברי רבנו מתוך ספרו "פרקי משה ברפואה".

ואין ספק שהאבחון שהבאתי לעיל מתוך המאמר: "נזקי אימוץ ההשׂגה מעבר ליכולתה" ואשר נסמך על דברי רבנו במורה (א, לב), משלים את האבחון האחרון – שהרי לפי האבחון במאמר האמור, יהירותו וגסות רוחו של הכופר גרמו לו להתפרץ לעניינים העמוקים, ואילו האבחון כאן מרחיב בסיבות אשר גרמו לו לישעיה האחֵר והכופר לשגות ביהירות ובשחצנות ובגסות רוח.

י. לייבוביץ' היה גם חוצב שאכל וזלל מן התורה

נראה ברור שאסור ליטול שכר בעבור לימוד מחשבת ישראל (ואפילו מבלי להתעות אחרי ההבל), כי לימודה הוא תורה-שבעל-פה, שהרי יסודות התורה המחשבתיים נמסרו לנו באומה, והם בכלל הדברים שהקב"ה מסר לעם ישראל בחינם: מה אני בחינם, אף אתם בחינם. וכידוע, לייבוביץ' קיבל משכורות עתֵק מן האוניברסיטה העברית גם בשל מחקריו בענייני תורה.

יא. לייבוביץ כופר בצדק האלהי ומתרעם ואף לועג לבורא עולם!

בתקציר לסדרה שערכו על לייבוביץ' חסידיו הכופרים הנגעלים למיניהם, שכותרתו: "מאחורי הפרובוקציות של לייבוביץ'", עולָה ומתגלה שוב ושוב מינותו הכעורה של לייבוביץ'. הבאתי לפניכם כמה קטעים נבחרים מתוך התקציר הנ"ל, וכך נשאל לייבוביץ' באחד משיעוריו:

[השואל פונה ללייבוביץ':] "האדם המאמין אומר שה' מצילנו, אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם", **וכך השיב:** "הוא אף פעם לא הצילנו, הוא לא הצילנו מהרומאים, מגזירת אדריאנוס, מעשרת הרוגי מלכות, הוא לא הציל את הקהילות שאנחנו נוהגים לקרוא להם 'הקהילות הקדושות' שמתו על קידוש ה', הוא לא הציל את היהודים שנרדפו על ידי האינקוויזיציה, הוא לא הציל מיליון וחצי ילדים שנשרפו ונחנקו על ידי היטלר".

בדבריו אלה לייבוביץ' מזייף את ההיסטוריה, כופר בתורת משה ובכל דברי הנביאים, נוהג בכפיות טובה קמי שמיא, לועג לבורא-עולם, מתרעם על הנהגתו ואף רומז ברמז עבה לכך שכלל אין יכולת להקב"ה להשגיח על עם-ישראל – שהרי לפי לייבוביץ' הקב"ה מעולם לא הצילנו, ולא רק שהקב"ה מעולם לא הצילנו, הוא לא הצילנו אף שהיינו ראויים לכך לפי לייבוביץ'! שהרי לפיו, קהילות אירופה ה"קדושות" מתו על "קידוש השם", ואף-על-פי-כן, אלהים "האכזר" לא ראה לחמול על "מיליון וחצי ילדים שנשרפו ונחנקו על ידי היטלר"!

המסקנה המיידית וההכרחית העולה מדבריו של לייבוביץ' היא שהקב"ה אינו משגיח על עם-ישראל, ואם הקב"ה אינו משגיח על עם-ישראל ברור שהוא אינו משגיח על כל העולם כולו, ובמלים אחרות, ה' אלהים עזב את הארץ! והנה לפניכם דברי רבנו הרמב"ם ביסוד העשירי:

"והיסוד העשירי, שהוא יתעלה יודע מעשי בני אדם **ולא הזניחם,** ולא כדעת האומר עזב ה' את הארץ, אלא כמו שאמר: 'גְּדֹל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילִיָּה אֲשֶׁר עֵינֶיךָ פְּקֻחוֹת עַל כָּל דַּרְכֵי בְּנֵי אָדָם

[לָתֵת לְאִישׁ כִּדְרָכָיו וּכְפִרְי מַעֲלָלָיו' (ירמיה לב, יט)], ואמר: 'וַיִּרְא יְיָ כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ' [בראשית ו, ה], ואמר: 'זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה' [בראשית יח, כ], הרי אלו מורים על היסוד העשירי הזה".

כמו כן, לייבוביץ' מסלף ומשחית ברשעותו את היסוד התורני שנמסר לנו בתורת משה, לפיו הקב"ה הינו שופט בצדק מדוקדק ונוקב: "הֲשֹׁפֵט כָּל הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט?" (בראשית יח, כה). "הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא" (דברים לב, ד). "אֲנִי יְיָ חֹקֵר לֵב בֹּחֵן כְּלָיוֹת וְלָתֵת לְאִישׁ כִּדְרָכָיו כִּפְרִי מַעֲלָלָיו", "גָּדֹל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילִיָּה אֲשֶׁר עֵינֶיךָ פְּקֻחוֹת עַל כָּל דַּרְכֵי בְּנֵי אָדָם לָתֵת לְאִישׁ כִּדְרָכָיו וְכִפְרִי מַעֲלָלָיו" (ירמיה יז, י; לב, יט). "כִּי אֲנִי יְיָ אֹהֵב מִשְׁפָּט" (ישעיה סא, ח). "וּפָקַדְתִּי עָלָיו דְּרָכָיו וּמַעֲלָלָיו אָשִׁיב לוֹ", "וְרִיב לַיְיָ עִם יְהוּדָה וְלִפְקֹד עַל יַעֲקֹב כִּדְרָכָיו כְּמַעֲלָלָיו יָשִׁיב לוֹ" (הושע ד, ט; יב, ג). "לָכֵן אַבַּשֵּׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלִלָה לָאֵל מֵרֶשַׁע וְשַׁדַּי מֵעָוֶל, כִּי פֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ, אַף אָמְנָם אֵל לֹא יַרְשִׁיעַ וְשַׁדַּי לֹא יְעַוֵּת מִשְׁפָּט" (איוב לד, י–יב), "וַיְיָ צְבָאוֹת שֹׁפֵט צֶדֶק בֹּחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב אֶרְאֶה נְקָמָתְךָ מֵהֶם כִּי אֵלֶיךָ גָּלִיתִי אֶת רִיבִי" (ירמיה יא, כ), "אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ" (תהלים קז, יז), ועוד.

יתר על כן, מדברי לייבוביץ' עולה לעג ברור קמי שמיא, שהרי לפיו הקב"ה בכלל לא היה מסוגל להציל את עם-ישראל מכליה, ואף לעתיד לבוא הוא אינו מסוגל לסייע לעם-ישראל להינצל! לעגו הלז של לייבוביץ' מוביל קל מהרה להזיה שיש מגרעת של העדר יכולת קמי שמיא.

והנה לפניכם דברי רבנו הרמב"ם בעניין זה במורה (א, לו):

"והיאך יהיה מצב מי שקשורה כפירתו בעצמותו יתעלה? והוא בדעתו היפך מכפי שהוא, כלומר שאינו לדעתו מצוי, או שלדעתו הוא שניים, או שסבור שהוא גוף, או שהוא לדעתו בעל התפעלויות, **או שמייחס לו איזו מגרעת שהיא?** [ייחוס מגרעת או התפעלות לבורא-עולם כמוהן כייחוס גוף שהרי ייחוס התפעלויות ומגרעות מוביל באופן ישיר ומיידי לייחוס גוף] הנה זה בלי ספק יותר חמור מעובד עבודה-זרה על דעת שהיא אמצעי או מטיבה או מרֵיעה לפי דמיונו. [...] ואתה דע, שכל זמן שתהא בדעתך [ביחס לבורא השקפת] **גשמות או מאורע ממאורעות הגוף [כלומר שהוא יתעלה בעל התפעלויות או מגרעות] –** הנך מקנא ומכעיס וקודח אש ומעלה חֵמה ושונא ואויב וצר, יותר חמור מעובד עבודה-זרה בהרבה".

בהמשך הסרטון שואל המראיין את פרופ' יהודה אגסי, אחד מתלמידיו השחצנים של לייבוביץ', כך: "יש מבחינתו אלהים?", וכך השיב אגסי: "הוא סירב לענות לשאלה הזאת". המראיין: "זאת אומרת הוא אדם דתי [...] שמסרב לענות אם יש אלהים או אין אלהים?". אגסי: "כן, כן, אתה יודע מה אמר הרמב"ם? הרמב"ם אמר יש אלהים, ואי אפשר להגיד עליו שום דבר".

והמינים רשעים ארורים! שהרי לא רק שהרמב"ם קובע שיש אלהים וזאת בניגוד מוחלט לדברי לייבוביץ' הארור, אלא שדברי הרמב"ם לפיהם "אי אפשר להגיד עליו שום דבר", אינם נוגעים אלא לאמיתת עצמותו בלבד ובאופן מסוים! כלומר לא ניתן לתאר באופנים חיוביים – דהיינו בתארים חיוביים – את אמיתתו יתעלה כי הוא נשׂגב לעילא-לעילא משׂכלנו המוגבל והאנושי. **אולם!** כל-כך הרבה ניתן לומר על בורא-עולם בתחום פעולותיו, כל לימודי המדעים הם למעשה שירה אחת גדולה ונשׂגבה אשר מתארת ומשוררת את פעולותיו של בורא-עולם, ומפעולותיו

של פועל הפעולות ניתן ללמוד על פועלן, דהיינו על בורא-עולם. זאת ועוד, גם על אמיתת עצמותו יתעלה ניתן לומר לא מעט, אלא שלא ניתן לומר שום דבר באופן חיובי, דהיינו לתארו שהוא כך או כך, אך בהחלט ניתן לשלול ממנו את ההגשמה ואת התארים ועוד שלל עניינים מחשבתיים, וכבר הרחבתי בעניינים אלה בסדרת מורה-הנבוכים. כללו של דבר, טמטומם של המינים "הפרופסורים" למיניהם מבקיע את התהומות השפלים ביותר, והרחיבו בסכלותם את מאמר רבנו שנוגע לעניין מסוים מאד, לכך שלא ניתן לדעת **מאומה** על בורא-עולם, ובזאת רמזו לכך שאלהים כלל לא קיים – כי אם אי-אפשר לומר עליו כלום, משמע שהוא כלל לא קיים.

בהמשך הסרטון ראיינו עוד איזה תלמיד כופר ורשע של לייבוביץ' בשם מיכה גיד**מין**, וז"ל:

"טוען לייבוביץ', עצם ההיגד 'היהדות מאמינה ש...', זה היגד שגוי, **אין אמונה ליהדות,** היהדות לא מאמינה בשום דבר, מה שיש זה פעולות יהודיות [מצוות], היהדות, המאפיין המגדיר אותה **זה לא המחשבות שלנו,** אלא המעשים שלנו כלומר המצוות. [...] המצוות הן פעולות שאתה עושה כדי להגן על האינטרסים שלך, להתגבר על הפחדים שיש לך, זאת אומרת אומר לייבוביץ', אתה לא עובד את אלהים, אתה עובד מישהו שהוא לא אלהים, שזה אותך, את האגו שלך, לבן, אם זו המוטיבציה שלך לקיים מצוות, אתה לא עובד את ה' אתה עובד עבודה-זרה".

ופשוט אין גבול לרשעותם ולטמטומם של המינים, שהרי בדברים הללו לייבוביץ' שולל הלכה למעשה את כל יסודות תורתנו שכולם הינם יסודות **מחשבתיים!** כלומר, ההיפך הגמור הוא הנכון לפי הרמב"ם: המאפיין המגדיר את היהדות הוא בראש ובראשונה אמונה בשלושה-עשר יסודות תורתנו, המצוות הן נדבך שמונח על-גבי היסודות המחשבתיים, והן בכלל אינן התכלית לפי הרמב"ם, ההיפך ממה שעולה מדברי הטמבל לייבוביץ', המצוות הן **אמצעי** לידיעת ה'.

וכֹה דברי רבנו ביסודות תורתנו המוכיחים שהם-הם אלה המגדירים את היהדות:

"וכאשר יהיו קיימים לאדם כל היסודות הללו ואמונתו בהם אמיתית, הרי הוא נכנס בכלל ישראל, וחובה לאהבו ולחמול עליו וכל מה שציווה ה' אותנו זה על זה מן האהבה והאחווה, ואפילו עשה מה שיכול להיות מן העבירות מחמת תאוותו והתגברות יצרו הרע, הרי הוא נענש לפי גודל מריו ויש לו חלק [לעולם-הבא], והוא מפושעי ישראל [ואין לאהבו ולחמול עליו וכו']. וכאשר יפקפק אדם [ואפילו בצנעה, כל-שכן בפרהסיה] ביסוד מאלו [שלושה-עשר] היסודות, הרי זה יצא מן הכלל וכפר בעיקר **ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות, וחובה לשׂנוא אותו ולהשמידו,** ועליו הוא אומר: 'הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ יְיָ אֶשְׂנָא וּבְתָקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט' [תה' קלט, כא]".

ולמה דומה לייבוביץ' הרשע באמירה שהמצוות הן המאפיין היחיד והבלעדי של היהדות?

ובבן, דומה הוא לאותו כסיל שמתאר הרמב"ם במורה (ג, נא):

"וכן כל זמן שאתה עושה מצוה, [אם] אתה עושה אותה באיבריך כמי שחופר גומה בקרקע או חוטב עצים מן היער מבלי להתבונן בעניין אותו המעשה, ולא ממי בא [מי הוא אל-אמת אשר ציווה בו] ולא מה תכליתו [מה הטעם שנצטווינו בו] – אל תחשוב שהגעת אל התכלית, אלא תהיה אז קרוב למי שנאמר בהם: 'קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם וְרָחוֹק מִכִּלְיוֹתֵיהֶם' [יר' יב, ב]". ואל יהא

קל בעיניכם עוון זה שמתאר הנביא ירמיה, כי בפסוק שלפני הפסוק הזה הפושעים הללו נזכרים כרשעים ובוגדים, ובפסוק שלאחריו מתואר עונשם החמור המתאים לעוונם הקשה:

"מַדּוּעַ דֶּרֶךְ רְשָׁעִים צָלֵחָה שָׁלוּ כָּל בֹּגְדֵי בָגֶד? נְטַעְתָּם גַּם שֹׁרָשׁוּ יֵלְכוּ גַּם עָשׂוּ פֶּרִי [ריבוּם והצלחתם אינם מעידים על יושרם וטוהר ליבם] קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם וְרָחוֹק מִכִּלְיוֹתֵיהֶם. וְאַתָּה יְיָ יְדַעְתָּנִי תִּרְאֵנִי וּבָחַנְתָּ לִבִּי אִתָּךְ הַתֵּקֵם כְּצֹאן לְטִבְחָה וְהַקְדִּשֵׁם לְיוֹם הֲרֵגָה". ועם-ישראל כבר מבין היטב את משמעותם המחרידה של הפסוקים הללו, ובמיוחד לאחר השואה הנוראה. אך "הִבִּיתָה אֹתָם וְלֹא חָלוּ כִּלִּיתָם מֵאֲנוּ קַחַת מוּסָר חִזְּקוּ פְנֵיהֶם מִסֶּלַע מֵאֲנוּ לָשׁוּב" (יר' ה, ג).

זאת ועוד, לפי מיכה לעיל, המצוות הן פעולות שנועדו "להגן על האינטרסים" וכו', ולכן הן בהכרח עבודה-זרה! וכמה סכלות יש בדבריו, שהרי חז"ל אמרו במפורש: מתוך שלא לשמה יבוא לשמה, כלומר מותר לאדם לעבוד את ה' במטרה לקבל שכר עתידי או מתוך פחד מעונש. האמירה הזו, לפיה עבודה שלא לשם שמים ושלא מתוך אהבה כאברהם אבינו היא עבודה-זרה – מסוכנת מאד, הואיל והיא שוללת כליל את עבודת ה' ואת קיום מצוות התורה, ומסיתה ומדיחה בזה את עם-ישראל מקיום התורה והמצוות – שהרי מי מסוגל לעבוד כאברהם אבינו ועוד בראשית דרכו המחשבתית והדתית? שום אדם! כלומר, אמירה שכזו שוללת למעשה את הדת מיסודה, כי אם עבודה שלא לשמה הינה עבודה-זרה, הרי שלא ניתן **לעולם** לעבוד את ה', כי רק מתוך שלא לשמה תתפתח אצל יחידי הסגולה, אצל אנשי האמת, עבודה לשמה.

רק קיום המצוות מתוך מחשבה שהן משמשות **כסגולה,** דהיינו ככלי להשׂגת **מטרה מסוימת,** כגון רפואה, זיווג, הצלחה, הגנה, הורדת שפע וכיו"ב, הינה בגדר כפירה. ברם, עבודה מתוך שאיפה כללית לזכות לשכר בעולם-הזה ובעולם-הבא ולהינצל מייסורים איננה עבודה-זרה, אלא דרך העבודה שאותה מלמדים לנערים ולנשים וכו', וכדברי רבנו בסוף הלכות תשובה.

לקראת סוף הסרטון אומרת רינת קליין, מיוצרי הסדרה על לייבוביץ', כך: "אני חושבת שהוא גם גרם להמון אנשים להפוך לאתאיסטים, הוא גרם לכמות מסוימת של אנשים לחזור בתשובה, אבל באותה מידה, ואנחנו נפגשנו עם המון אנשים כאלה, הוא גרם לאנשים לסגת אחורה ולחזור בשאלה", ומוסיף ומספר אחד מתלמידיו: "באתי אליו 99% אתאיסט ויצאתי 100% אתאיסט". ואוסיף שהקב"ה היכה את לייבוביץ' במות שני בניו בחייו, בכורו וצעירו.

סוף דבר

ראוי להזכיר שוב את דברי הכופר ישעיה אחֶר על חיילי צבא-ההגנה-לישראל, ואשר להם הוא קרא: "יודו-נאצים" בידוע. כאמור, איני יודע איך הוא העז להעלות השוואה זו על דל שפתיו. ונראה לי שרק מי שלקה **בשנאת עצמית יהודית חריפה,** שהייתה טיפוסית מאד למתבוללים הגרמנים בשנות העשרים, שהעריצו את התרבות הגויית "הנאורה" והארורה (ראו לדוגמה ערך 'וולטר רתנאו' בוויקיפדיה) – רק מי ששונא את עצמו ויהדותו כך, מסוגל לשנוא באופן כל-כך חריף ועז יהודים על עצם שירות בצבא-ההגנה-לישראל או על עצם מקום מגוריהם. וכך מסית לייבוביץ' לרצח מתנחלים: "למרצחים מעבר לקו הירוק, שהתנחלו ביהודה ושומרון, יש

נשק. לכן אני קורא לכם [=לערביי ישראל] לאחוז בנשק. להחזיק בנשק נגדם – לפני שהם יכניסו אתכם ככלבים מצורעים למחנות ריכוז. כן, לאחוז בנשק" ('הארץ', 27.9.85).

ומילה על התנהגותו של ישעיה אחֵר בסרטונים שתוארו ונדונו לעיל, ובכן, התנהגותו מכוערת להחריד, הוא מתגלה בסרטונים כרמאי וגס-רוח ברמות בלתי נתפשׂות, מגלומן ערֵיץ ודיקטטור. פשוט מבחיל. מין אירופי אמיתי. קצרו של דבר, הבהמה הזו פשוט גורמת לי לבחילה עזה.

וכבר התייחסתי למין הזה ולחבר מרעיו השחצניים בשני מאמרים: "ביקורת אשכנזית קטלנית על אור הרמב"ם", "תשובה בעניין אנשי מגדל השן". ומכיוון שראיתי באחת מהתגובות לסרטונים שאחד ממעריציו רואה בו לא פחות מנביא, ואין לי ספק שיש עוד כסילים כמותו, לפיכך אצרף את דברי ה' יתעלה יתרומם יתהדר ויתנשא שמו, בעניין נביאי השקר אשר גונבים את לב ההמונים והכסילים ומחוסרי-הדעת, במרמה ובנכלולים ובחלקת לשון: "וְהַנָּבִיא הַהוּא אוֹ חֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא יוּמָת כִּי דִבֶּר סָרָה עַל יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהַפֹּדְךָ מִבֵּית עֲבָדִים לְהַדִּיחֲךָ מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בָּהּ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ" (דב' יג, ו).

***

ודומני שראוי לחתום בדברי ערוסי בתשובה באתר מורשת בעניינו של ישעיה אחֵר, כד ללמוד עד כמה מתעים אותנו אחרי ההבל (shut.moreshet.co.il/shut2.asp?id=55114): "בוודאי שזכות גדולה יש לישעיה ליבוביץ' ז"ל על התקרבות זו [של השואל] לדת, בגינו, וכן עוד לרבים כמוך. כן ירבו. אולם בעהי"ת לכשתיכנס לפני ולפנים, אתה תגיע לדרגה שבה תוכל גם להעריך מלומד, ובצדק, וגם להסתייג ממנו, ובצדק. וקשה לי, עתה, בשלב שבו אתה נמצא, לציין בפניך סיבות שונות להסתייגות ממשנתו של לייבוביץ' ז"ל. אסתפק בשלב זה בהערה אחת בלבד: אין ספק שליבוביץ' ז"ל היה חכם גדול במדעים ובמדעי היהדות. אולם, דומה, שלא תמיד הוא נזהר בדברי חז"ל במשנה ובאבות. חכמים היזהרו בדבריכם. כי יש לו התנסחויות בכתביו (ולא רק בעל-פה כפי שנהג), חדות ומסוכנות, שהן יכולות להפיל חללים, לתלמידים שטרם בשלו כדי לדקדק בעניינים אמוניים". **והנה לפניכם כמה נקודות שעולות מתוך דבריו של ערוסי:**

בוודאי שזכות גדולה יש לישעיה לייבוביץ' ז"ל... ערוסי נכנס לפני ולפנים והגיע לדרגה שבה הוא מסוגל להעריך, ובצדק, את למדנותו של ישעיה אחֵר... קשה לו לערוסי לציין סיבות שונות להסתייג ממשנתו של לייבוביץ'... אין ספק שלייבוביץ' היה חכם גדול במדעים ובמדעי היהדות... כמו כן, לפי ערוסי, כל עוונו של לייבוביץ' הוא שהוא לא נזהר בדבריו, כמו אנטיגנס איש סוכו בשעתו שלא נזהר בדבריו וצדוק ובייתוס תלמידיו יצאו למינות... ובמלים אחרות, אין שום פגם מהותי באישיותו או בהשקפותיו של לייבוביץ', רק חוסר זהירות בניסוחים...

לסיכום, מדברי ערוסי עולה, שכל עוונו של לייבוביץ' הוא שהוא לא קיים את צוואת חז"ל במסכת אבות: חכמים הזהרו בדבריכם, כאילו לייבוביץ' הארור הוא חכם מחכמי ישראל... וכמה ערוסי מחליק ומתעתע בלשונו בדבריו הללו, וזו היא דרכם של השׂכירים הארורים.

"וְהֵסַג אָחוֹר מִשְׁפָּט וּצְדָקָה מֵרָחוֹק תַּעֲמֹד **כִּי כָשְׁלָה בָרְחוֹב אֱמֶת וּנְכֹחָה לֹא תוּכַל לָבוֹא,** וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת וְסָר מֵרָע מִשְׁתּוֹלֵל, וַיַּרְא יְיָ וַיֵּרַע בְּעֵינָיו כִּי אֵין מִשְׁפָּט" (ישעיה נט, יד).

למה החרדים מתעללים בתרנגולים?

מי שילך ברחובותיהם של צאצאי המינים בעשרת ימי התשובה, ייתקל עד מהרה בריח של סירחון עז וחריף. כבל שאותו אדם יתקרב למקור הסירחון הוא יגלה שמדובר בעשרות ולעתים מאות כלובים של תרנגולות מרוטות ועלובות מראה במיוחד, אשר דחוסות בצפיפות עצומה בתוך כלובים קטנים מאד, המונחים זה על-גב זה כמו מגדלים רבי קומות. לתוך כל בליל הסירחון הזה נכנסים צאצאי המינים יחד עם נשותיהם וילדיהם, ומשלמים כסף כדי שהאחראים על כל פסטיבל הסירחון הזה יוציאו תרנגולת אומללה ומרוטה מתוך הכלוב החנוק, ויסובבו אותה סביב ראשיהם ומעל מגבעותיהם הפרו-נוצריות של צאצאי המינים הללו. ברם, יהיה סירחון התרנגולות הדחוסות המרוטות והעלובות גדול בכל שיהיה, הוא כאין וכאפס לעומת סירחון השקפות המינות הנגעלות אשר עולה וזועק עד לב השמים.

מעל לכל, מדובר במנהג שיש בו חילול-שם-שמים גדול מאד, שהרי אדם משכיל שיתבונן במנהג האכזרי המטופש ונודף הסירחון הזה, יחשוב מיד שעם-ישראל הוא עם סכל ונבל, עם פרימיטיבי ונבער עובד אלילים אילמים, יותר גרוע מכומרי ההודים ההולכים על גחלים. זאת ועוד, מנהג אלילי זה הורס פשוטו כמשמעו את מצות הווידוי והתשובה, כופר בציוויי ה' יתעלה לערוך חשבון נפש מקיף ואמיתי, מחדיר הזיות מאגיות-פגאניות לעם-ישראל, מתעלל בבעלי חיים, מכניס סירחון לערי ישראל כאמור, ומדרדר את עם-ישראל לסכלות ולטמטום.

וביתר ביאור: מנהג זה הורס את מצות הווידוי וחובת התשובה מפני שהוא למעשה מחליף אותן! הוזי ההזיות שאוחזים במנהג, מאמינים שהתרנגול "סופג" את כל העוונות והפשעים שדבקו בהם, ולאחר סיבוב התרנגולת המרוטה מעל מגבעותיהם הם נקיים וטהורים לפני ה' יתעלה. ואם אכן כך, מדוע יש צורך ביום-הכיפורים? מדוע חובה עלינו להתענות ולהתוודות? כמו כן, מדובר במנהג שיש בו כפירה בתורה ועקירת מצוה חשובה מאד ממנה – שהרי התורה חייבה אותנו לשוב אל ה' יתעלה בבכי ובתחנונים, ואילו המינים וצאצאיהם החליטו על-פי מנהג זה שאין בזה צורך, די בסיבוב הזוי ופגאני של תרנגולות מרוטות מעל לקרקפות...

זאת ועוד, המנהג הזה מחדיר הזיה מאגית לליבו של עם-ישראל, שהרי מנהג זה מחדיר את ההזיה שניתן ללבֵּן לזכֵּך ולטהר את הנפש באמצעות סגולה פגאנית, דהיינו סיבוב התרנגולת האומללה מעל לקרקפת פועֵל כסגולה מאגית פגאנית, כביכול יש בכוחו להשפיע על ה' יתעלה שמו! וכבר אמרנו במקומות רבים כי החדרת הזיה מאגית משחיתה את המחשבה והדעת – שהרי אם המאגיה והכישוף שרירים וקיימים בתחום מסוים מתחומי החיים, הרי שהם שרירים וקיימים בכל שאר תחומי החיים, וכך התועים הולכים מדחי אל דחי, ומהזיה להזיה.

המנהג הזה גם גורם לצער בעלי חיים, וכן להחדרת סירחון וזוהמה לתוך הערים, ועם חכם ונבון אשר עריו נראות כמחראות עמוסות בהררי זבל, מחלל שם שמים! שהרי הוא אמור להוות דוגמה ומופת לחיי חברה שלמים ומתוקנים, ולא לסירחון ולרפש. ולבסוף, מנהג זה מדרדר את עמֵנו לסכלות לטמטום ולמינות, כי אמונה מטופשת שכזו יכולה לשכון רק במוחות רקובים.

מקור המנהג

מנהג זה מופיע לראשונה ב"אוצר הגאונים" (יומא, עמ' 62), וכך נאמר שם:

"בעשרים יום או בחמשה-עשר יום קודם ראש השנה קולעין חותלות הרבה, ועושין חותלת אחת על-שם כל קטן וקטנה שבבית וממלאין אותה עפר וזבל בהמה, וזורעין בהן זרעונין של חטין ושעורין ופול המצרי או מיני קטניות וקורין אותן פרפיסא... וצומחין אותן זרעונין כטפח כשני טפחים, וכל אחד ואחד מאותן תינוקות לוקח את החותלת ומסבבהּ על ראשו שבע פעמים ואומר: 'זה תחתי זה תמורתי זה חלופי', ומשליכה לנהר".

האם באמת תשובה זו נכתבה על-ידי גאון? אין בידי ראיה שלא, כך שייתכן שהיה איזה "גאון" הוזה הזיות ששרבט את ההבלים הללו שנקראים "תשובה", וכמו שראינו במאמרים אחרים שהאִי "גאון" היה ממכשירי הספר "שעור קומה" דהיינו ממכשירי ההגשמה, וכן שהוא האמין שספרות ההיכלות הינה חלק מהספרות הנאמנה של חז"ל, וחלק מן התורה-שבעל-פה. ואם כך, אין לי צל-של-ספק שאם הוא היה חי בימינו הוא היה ממעריצי הקבלה וההזיות. קצרו של דבר, קבל האמת ממי שאמרו, ו"גאון" שמתעה את עמֶּנו אחרי התֹּהו דינו כדין המינים.

ברם, כפי שנראה לקמן, ספרות הגאונים זויפה על-ידי שוחרי ההגשמה והקבלה הפגאנית, כך שייתכן מאד שגם תשובה זו זויפה – שהרי מסורת הגאונים האמיתית שמסר לנו רס"ג, הינה מסורת של ישרות הדעת והמחשבה, ומסורת של מלחמת חורמה בכפירה, במינות ובהגשמה. לפיכך, או שמדובר בזיוף, או שמדובר בתשובה שכתב "גאון" אירופי פגאני שדינו הוא מורידין ולא מעלין. ועוד על זיופי ספרות הגאונים ראו: "מאסף לזיופי ספרות הגאונים".

ועתה נבחן את עצם התשובה הזו, כי שאלה גדולה קמה וניצבה כנגדה: מדוע יש צורך "לכפר" על העוונות והפשעים של הילדים והילדות הקטנים? מהי הַשׁוֹטוּת הזו? וכי הם בני דעת? וכי הם בני עונשין? וכי יש להם עבירות וחטאים ופשעים שיש לכפר עליהם? ולא רק שמדובר בהשקפה שהיא סכלות גמורה, חמור מכך, הדבר מזכיר לי את הכומרים הנוצרים הרשעים המתעללים קשות בילדים ובילדות, ומטילים את האשמה על הילדים והילדות שהם אלה אשר חטאו ופשעו "ופיתו" את הכומרים להתעלל בהם ולעשות בהם מעשי סדום ותועבה. בדומה לכך, גם הנשים נחשבות בנצרות כמהות הרוע וכאשמות בכל החטאים והפשעים.

ומי לדעתכם עט על התשובה הזו כמוצא-שלל-רב? ובכן, שוב זהו שר"י, אשר בכל מקום שהוא מצא הזיה הוא עט עליה והנציח אותה, ולעתים אף ניפח אותה, וזה לשונו (שבת פא ע"ב):

"פרפיסא – עציץ נקוב שזרעו בו, ובתשובת הגאונים מצאתי שעושין חותלות מכפות תמרים וממלאין אותן עפר וזבל בהמה, ועשרים-ושתיים או חמש-עשרה יום לפני ראש השנה עושין כל אחד ואחד לשם כל קטן וקטנה שבבית, וזורעים לתוכן פול המצרי או קטנית וקורין לו פורפיסא, וצומח, ובערב ראש השנה נוטל כל אחד שלו ומחזירו סביבות ראשו שבע פעמים ואומר: 'זה תחת זה, וזה חליפתי וזה תמורתי', ומשליכו לנהר".

בשלב זה טרם חדרו סיבובי התרנגולים, ותוספת רעה זו חדרה כנראה מאוחר יותר.

שערי תשובה – תשובות הגאונים?

בפרק זה נלמד על זיופי המינים שהזכרנו לעיל ואשר השחיתו קשות את ספרות הגאונים. ובכן, ישנו קובץ מפורסם של תשובות שנקרא "שערי תשובה", הוא נדפס לראשונה בסלוניקי בשנת 1801 (נדפס שנית בלייפציג שבגרמניה בשנת 1857), ומובאות בו כ-350 תשובות "גאונים". הנני מערער בתוקף על ההזיה שניתן ללמוד רבות מתשובות אלה על תקופת הגאונים, כי המינים וצאצאיהם הם אלה שהעתיקום והדפיסום: והמינים בידוע **גם** הושפעו מאד מהנצרות הפגאנית **וגם** היו אלופי הזייפנים והסלפנים, כך שתשובות אלה, כמו שאר "תשובות הגאונים" אשר הועתקו ונדפסו בארצות אדום, עברו הגהה עיבוד ועריכה קשה תחת ידיהם של המינים וצאצאיהם, אשר לבם ערל ואוזניהם אטומות ורגליהם וידיהם ימהרו לזייף לסלף ולעוות.

מכל מקום, ישנה תשובה אחת בקובץ התשובות הזה אשר מיוחסת לרב ששנא גאון (פעל במאה השביעית לספירה). תשובה זו מתארת את מנהג הכפרות כמנהג נפוץ ורווח אשר נטוע עמוק בבבל, אך הדבר לא יעלה על הדעת: **גם** כי לא יעלה על הדעת שמנהג זה היה נפוץ ורווח בבבל זמן קצר יחסית לאחר חתימת התלמוד ולא יהיה לו שום זכר בתלמוד, **וגם** כי לא יעלה על הדעת שהמנהג הזה יהיה כל-כך נפוץ כמו שמתואר ורש"י-שר"י לא יעוט עליו כמוצא-שלל-רב כמו שהוא עט ומטפח ומנפח כל הזית-מינות מאגית פגאנית שחדרה לתורת משה.

גם המהדיר של קובץ שערי תשובה (מילר, 1857) הבין שהיא מאוחרת, וכך הוא כותב בספרו: "מפתח לתשובות הגאונים" (עמ' 22): "בבי"ה חסר ר' ששנא, ובאמת נראה שהיא מאוחרת כדברי צונץ". ולא רק הם, היו חוקרים נוספים שערערו על קדמותה של התשובה הזו כמו גינצבורג (גנזי שכטר חלק ב, עמ' 2–3), וכן גרטנר שכתב מאמר בעניין, נדפס בתוך "עיוני תפילה מנהגים ותולדות" (עמ' 323–330). והיו עוד כמותם, אשר לא היו קרובים לדרך האמת ואולי אף סטו לדרכי המינים, אך אפילו הם לא היו יכולים להתעלם מן השקר הגלוי.

והנה לפניכם לשון התשובה הזו (תשובה רצט), בשתי הפְּסקות לקמן:

"רב ששנא גאון ז"ל. וששאלתם, האי שאנו רגילים לשחוט ערב יום-הכפורים תרנגולים ואין אנו יודעים מנהג זה למה? אי משום תמורה, מאי שנא תרנגול מבהמה וחיה? הא ודאי קושיא היא [האמנם ודאי קושיה היא? ושוטה גמור המשיב הזה]. ויש לומר שיש בה שני טעמים:

אחד שתרנגול מצוי בביתו של אדם מבהמה וחיה; **ועוד,** יש במקומנו עשירים שעושים תמורה אילים, ועיקר מבעלי קרניים דמות אילו של יצחק אבינו, לפי זה לא דבר קבוע הוא; **ועוד שמענו** מחכמים ראשונים שאף-על-פי שיש מי שעושה תמורה בבהמה שדמיה יקרים, תרנגול מובחר לפי ששמו 'גבר' [...] וכיוון ששמו 'גבר' [...] מהני ומעלי".

עד כאן לשון התשובה, והשמטתי את כל סדר הכפרות ואמירת הפסוקים ואביאהו לקמן בדברי החמוֹר הנועֵר המפורסם העונה לשם אָשֵׁר. על-כל-פנים, מדברי השואל עולה שמדובר במנהג וותיק וקבוע: "האי שאנו רגילים לשחוט", אך לא יעלה על הדעת שמנהג זה יהיה מנהג וותיק וקבוע כ-150 שנה לאחר חתימת התלמוד הבבלי ולא יהיה לו שום זכר בתלמוד הבבלי. יתר-

על-כן, המשיב הזה מטומטם במיוחד, שהרי הראיה המרכזית שלו לצדקת המנהג ולביסוסו היא מכך ששם התרנגול הוא גם "גבר", ואיני יודע איך הוא הגיע לַשׁוֹטוּת הנחותה הזו. זאת ועוד, ראינו שמנהג זה בתחילה לא נועד לגברים אירופים, אלא לילדים ולילדות הקטנים...

כמו כן, בסוף התשובה מובא קטע שלא נזכר בדברי החמוֹרים האירופים שיובאו לקמן:

"ועושה כסדר הזה שבע פעמים [אמנם, לפי החמוֹרים הנוערים לקמן יש לעשות כסדר האמור רק שלוש פעמים], ואחר כך מניח ידו על ראש תרנגול ואומר: 'זה יצא למיתה תחת זה', ומניח ידו על ראש המתכפר ואומר: 'תיכנס אתה פלוני בן פלוני לחיים, ולא תמות'".

ומי מסוגל להעלות על דעתו שניתן להימלט מעונש מיתה באמצעות סיבובי תרנגולות? האם אדם שאבות-אבותיו עמדו לרגלי הר סיני מסוגל להאמין בכזאת סכלות ומינות נחותה? לפיכך, קרוב לוודאי שלא רב ששנא הוא זה אשר כתב את התשובה, וכדברי החוקרים. אגב, תשובה זו מופיעה באריכות ובתוספת זיופים והזיות ב"אוצר" הגאונים למסכת יומא, עמ' 64, ועוד.

הערה על הזיופים הקשים שעברה ספרות הגאונים

לאחר שכתבתי את הפרק הקודם, מצאתי הוכחות נוספות בעניין זיופי המינים האירופים:

בדורות האחרונים גילו חוקרי הקבלה כי משה די ליאון, לאחר ששרבט את ספר האופל הפגאני, ניגש "לסדר ולערוך" את שו"ת הגאונים המוכר בשם "שערי תשובה", הוא החדיר תשובות מזויפות משלו, ובסימנים רבים הוא שינה מהמקור שלפניו לשם מטרות זרות, ובמיוחד לשם השתלת הזיותיו הקבליות (ראו: תא שמע, 'שו"ת מן השמים – הקובץ ותוספותיו', עמ' 54 ואילך; וכן: נחמן דנציג, 'תשובות הגאונים, שערי תשובה, ושו"ת מן השמים', עמ' 21 ואילך).

להלן קטעים נבחרים מתוך מאמרו של דנציג (עמ' 21–48):

"אוסף 'שערי תשובה'; אוסף זה אף הוא נערך בידי ר' משה די ליאון (להלן: רמד"ל), שהכניס אליו את זיופיו [...] מכל אלה אני מסיק, שרמד"ל ערך לא רק את האוסף הגדול של 'שערי תשובה' המודפס, אלא גם את האוסף הקטן שבכ"י ניו-יורק, כדי לשלב במקומות שונים בתוך האוסף את הסימנים המזויפים שהוסיף, עוד קודם לכן, בסוף המהדורה המודפסת, מתוך מגמה לייחס את זיופיו ל'רבנו האי' [...]

כאן מתגלה לעינינו עד כמה הוסיף רמד"ל ושינה מן הנוסח שבמקור – לא רק בהוסיפו סימנים שלמים לשערי תשובה המודפס (תופעה שעליה הצביעו כבר החוקרים), אלא גם בשַׁלבוֹ שורות יחידות, או סעיפים קטנים, בתוך תשובות הגאונים – כדי להטמיע את רעיונותיו בקבלה בתוך מקורות קדמונים. [...]

כותרת זו מייחסת את התשובות שבקבוצה לרב האי (הכל בלשון רבים: 'שאלות לרבנו האי ז"ל ששלחו אליו והשיב על כל אחת ואחת...'), למרות שהכותרות שבראש התשובות עצמן מעידות שלא כולן מרב האי. ואמנם, ידוע על הרבה מקורות שהסתובבו בין המקובלים ויוחסו ל'רב האי', והוא השם הרגיל ביותר מבין ה'גאונים' האפוקרופיים [=החיצוניים, דהיינו

המזויפים] בספרות זו – עד ששמו של הגאון קיבל מעין ערך מיתי, ולא צריך היה לתמוה על-כך שרמד"ל בחר בשם זה בכותרת המלאכותית [ובהערה 30 שם, מובאת רשימה ארוכה מאד של ספרות קבלית פגאנית מזויפת שיוחסה לרב האי] [...]

מכל אלה עולה המסקנה, שבב"י ניו-יורק רמד"ל מנסה בשנית לסדר את החומר שכלל באוספו הראשון, בכוונה לבלול את הסימנים המזויפים במקומות שונים באוסף [...]

ודאי שגם הכותרת המופיעה בכה"י בראש קבוצה זו נוספה בידי רמד"ל. כותרת זו מייחסת את כל התשובות שבקבוצה לרב האי ('שאלות לרבנו האיי ז"ל ששלחו אליו והשיב על כל אחת ואחת...'), ורמד"ל הוסיף אותה בניסיונו השני, על-מנת להעניק מסמכות הגאונים לכל התשובות כולן, ובמיוחד לסימנים שכתב הוא עצמו, ושאותם כלל בקבוצה זו (כולל התוספת הארוכה בסימן ה, שבה בחר רמד"ל להתחיל את הקבוצה!).

[...] לאחר השוואה של כמה סימנים נבחרים, מתגלה כאן לראשונה עד כמה הוסיף ושינה רמד"ל מן המקור שהיה לפניו. [...] נמצאנו למדים, שלבד מן הסימנים המזויפים ללא כל ספק, הרי גם בסימנים רבים אחרים המכילים ממש את תשובות הגאונים, שינה העורך [=די-ליאון המין הזייפן אשר עליו אמרו חז"ל מורידין ולא מעלין, ומצוה לשרוף את ספריו] מן המקור שלפניו לשם מטרות שונות, ובמיוחד למען השתלת רעיונותיו לתוך האוסף הערוך. [...]

לבד מן הסימנים השלמים שהוסיף ושזר [=שזר? מה פשר המלה היפה הזו? וכי החדרת הזיופים היא בגדר יצירת אמנות? והיה ראוי לומר החדיר זיהם והרס, ואין גבול לצביעות האקדמית, וזאת בנוסף לעובדה שהחוקרים מתעקשים לקרוא לדי-ליאון המין הזייפן בשם 'רבי', ואם הייתה בהם יראת אלהים הם לא היו מעזים לקרוא למין זייפן 'רבי'] רמד"ל את תוספותיו גם לתוך כמה מן התשובות עד שקשה היה להפריד בין הדבקים. [...]

נמצאנו למדים, שאין להישען על נוסחן של התשובות ב'שערי תשובה' המודפס – במיוחד במקומות שהרעיון קשור ליסודות קבליים, של מיסטיקה וסוד – ויש לחפש תמיד אחר הנוסח המקורי, או בכתב-יד גסטר וחבריו, או במקורות אחרים, ששימשו כבסיס לאוסף זה".

עד כאן דברי דנציג. ולאור דברים מדהימים אלה, שהינם רק מעט-מזער מתיאורי הזיופים והסילופים שעברה ספרות הגאונים, נראה ברור, כי לא מדובר רק בקובץ "שערי תשובה", אלא קרוב לוודאי שכל תשובות הגאונים שהוחדרו להן יסודות קבליים פגאניים טמאים של מאגיה והזיות, מזויפות הן על-ידי די-ליאון או מישהו אחר מקרב המינים הזייפנים, אשר השחיתו את תורת משה, והחדירו אליה מינות והגשמה ועבודה-זרה בתכסיסי רשע זיוף וסילוף.

ומכאן נלמד גם על שר"י שנזכר לעיל ואשר טען שהוא מצטט תשובה מתשובות הגאונים: עלינו לזכור תמיד שהמינים וצאצאיהם הינם אלופי הזייפנים, ולא אתפלא אם רש"י או מאן-דהו מקרב המינים זייף את התשובה ההיא ותלה אותה בגאונים וכמו שעשה די-לאון. קצרו של דבר, כל עניין שמכל צדדיו עולה ובוקעת הזיה פגאנית רצוצה – חזקה היא שמדובר בזיוף.

והואיל ויש חשיבות רבה לחשיפת זיופי האשכנזים, נוסיף ונלמד על-כך בפרק הבא.

אזור המינות האשכנזי

תופעה נפוצה שנחשפתי אליה במחקריי על פירושי רש"י ומקורותיו, היא יצירת ספרות מדרשית חדשה, כגון "פרקי דר' אליעזר" שנתחבר לפי ההערכות במאה השמינית, "מדרש תנחומא" שנתחבר לפי ההערכות במאה התשיעית, או מדרש אגדה (בובר) וילקוט שמעוני שנתחברו לפי ההערכות במאה הי"ג, ועוד. מדרשים אלה מכילים השקפות הבל ואמונות תפלות לרוב, ועמוסים לעייפה במאפיינים מאגיים דמיוניים אשר אין להם זכר בספרות חז"ל! מדרשים אלה שימשו את רש"י רבות בפירושיו או שוכתבו לאחר הפצתו כדי לשוות לדבריו חזות קדומה אשר נטועה ב"מדרשי חז"ל", ולהערכתי רובם הינם דמיונות והזיות זרות.

כדי לאשש את דבריי לעיל, אביא לפניכם ראיה מתוך ההקדמה לספרו של פרופ' ישראל תא-שמע: "מנהג אשכנז הקדמון". לעניות דעתי קטע זה נכתב ברגע נדיר של חשבון-נפש או מתוך גסות-רוח אשכנזית טיפוסית, שהרי חכמי-יועצי-אשכנז אינם חוששים לפשוע ולחמוס ואף להודות על-כך, תוך שהם עוטפים את מעשיהם במלים "יפות", ובעזות פנים אף אומרים שזו היא הדרך העולה בית-אל, וזה לשונו שם (עמ' 83–85, ההדגשות נוספו על-ידי):

"במאה הי"א [באשכנז] – בתקופה זו 'כיסה' המנהג יפה את צורכי ההחמרה [=מלים 'יפות' לביטול התורה-שבעל-פה]. [...] במסגרת תפיסת-עולם [...] זו **הכופפת את הספרים לחיים** (ולא להיפך!), נתאפשרה גם התופעה האשכנזית הקבועה והמעניינת של **הגהת ספרי המשנה והתלמוד, באופן מאסיבי וביד חזקה על-פי הסברה ושיקול-הדעת בלבד,** ולא רק מתוך ספרים עתיקים. תופעה זו הוכרה כבר על-ידי החכמים הראשונים, שחיפשו בכל מקום, אחר נוסחאות 'ספרדיות' שהוחזקו בטהרתן. **אך רק לאחרונה הולך ומתברר היקפה של התופעה, תוקפה וממדיה. לא רק מלים וקטעי משפטים הוחלפו בספרים, אלא הרכבות של ממש, ממקורות חיצוניים, מקבילים וזרים, נעשו בחוזקת-היד על-ידם** [...].

גוברת ההכרה, כי תהליך זה של **הארמוניזאציה ספרותית** [=מלים 'יפות' ומכובסות שנועדו להכשיר את העיוותים הסילופים והזיופים שנעשו על-ידי אבותיו המינים! וראו והתבוננו כיצד מייפים הם את שקריהם!] בכוח הזרוע – **שרובו נעלם מאיתנו, ואך שרידיו הולכים ונחשפים** – הוא שהביא ליצירתה של 'מסורת' ספרותית אשכנזית מיוחדת ונבדלת [=מלים יפות למינות], שעומק העיבוד הספרותי הפך אותה ל'ענף' מקביל ומיוחד לעצמו [...]. 'תיקון' הנוסחאות היה לאבן-נגף מסורתית בדרכם של חכמי האסכולה האשכנזית [=מלים יפות למינים] בכל הדורות, והם עצמם הרבו להתאונן ולהתריע על-כך, ובפרט נגד ההרגל לתקן בגופי הטקסטים ממש ולא בהערה על גיליונותיהם [...] אך לא הועילו הרבה.

עדים לכך קובצי התוספות הגדולים והמרובים שנתחברו במהלך המאות הי"ב–י"ג, ואשר אחד ממנגנוניהם העיקריים, לצד הסברה והחילוק, הוא הצעת חילופי נוסח בחופשיות רבה **עד כדי כתיבה מחדש של התלמוד [!].** כל זאת לעומת ההידור והשמירה על מסורת כתבי-היד בתחום התרבות הספרדי, אשר חכמיהם הגיהו בספרות חז"ל לעתים רחוקות ועל סמך כתבי-יד קדומים שהוחזקו מוסמכים ובדוקים בידם.

[...] מה שמשתקף כאן הוא תוצאה ישירה של **הכפפתה של ההלכה הכתובה אל המנהג החי והמסורת הרווחת בעל-פה** [=שוב מלים 'יפות' למינות ולהחלפת התורה-שבעל-פה במנהגי הסכלות הפרו-נוצריים המעוותים], **ובעקבותיה התאמת הכתוב אל המנהג כדי שיחיה בהארמוניה עמו** [=לכפירה, למחיקה, לביטול ולסילוף התורה-שבעל-פה הוא קורא: הארמוניה? ארור יהיה הוא וחבריו!]. עם התפשטות העיון בתלמוד הבבלי ולימודו באשכנז, הורחב השימוש בטכניקה זו גם למקומות שבהם היה ההישג דידאקטי בלבד".

עד כאן דבריו של תא-שמע המתעתע, אשר מכשיר את תהליך החרבת דת האמת!

מדבריו עולה אפוא, שיהדות אשכנז זייפה דת חדשה, דת של הלכות וחוקים חדשים מקרוב באו, אשר מבוססים על המנהגים הרווחים שלהם – מנהגי "אזור הנוחות", ויותר נכון לומר: מנהגי "אזור המינות" האשכנזי. וכדי לתת תוקף לדתם החדשה, הם סילפו ושיבשו מקורות קדומים כדי להביא מהם "ראיות" למנהגי "אזור הנוחות" ו"אזור המינות" שלהם. משל למה הדבר דומה? לסימון מטרה ורק לאחר מכן שׂרטוט דרך ההגעה לאותה המטרה.

נחזור עתה לדון במנהג הכפרות, ונעיין במקור נוסף למנהג הכסילים הזה.

החמור אָשֵׁר ובנו הטור הנועֵר

מקור נוסף שבו נמצאה תשובה זו הוא בפסקי החמור אָשֵׁר (מת ב-1327) וכן אצל בנו הטור הנועֵר, וזה לשונו של החמור העונה לשם אָשֵׁר, בקובץ הנעירות שלו למסכת יומא (ח, כג):

"יש מקומות שנהגו לשחוט ערב יום הכפורים תרנגול לכפרה. ונמצא דבר זה בתשובת הגאונים [וכאן הוא מצטט את המשך 'תשובת הגאון' שזייף די-לאון (מת ב-1305)] [...]

וכך רגילין כאן: אוחז שליח תרנגול ומניח ידו על ראש התרנגול ונוטלו, ומניח ידו על ראש המתכפר ואומר: 'זה תחת זה, וזה מחולל על זה', ומחזירו עליו פעם אחרת, ואומר:

בני אדם. יושבי חשך וצלמות וגו' יוציאם מחשך וצלמות וגו' אוילים מדרך פשעם וגו' כל אוכל תתעב נפשם וגו' ויזעקו אל ה' בצר להם וגו' ישלח דברו וירפאם וגו' יודו לה' חסדו וגו' נפש תחת נפש. ועושה כסדר הזה שלוש פעמים.

ואחר כך מניח ידו על ראש התרנגול תבנית סמיכה וסומך עליו ושוחטו לאלתר, תכף לסמיכה שחיטה. ורגילים ליתן לעניים כדי שיהא כפרה לנפשו" (**ע"כ** דברי החמור הנוער).

השימוש בלשון: "זה מחולל על זה" הזוי לחלוטין, שהרי אין כאן שום "קדושה" שיש צורך להעבירה ולהמירה לדבר אחר, אלא מדובר בהסרה דמיונית של טומאת העוונות והפשעים... לאחר מצעד האווילות שבדברי אָשֵׁר, הוא מגלה לנו על מנהג הזוי נוסף שנהגו בו המינים וצאצאיהם: הם נהגו לזרוק לגגות בתיהם את בני המעיים של העופות והבהמות שנשחטו, דהיינו הם היו זורקים את הכבד והכליות וכל שאר בני המעיים על גגות הבתים! ואיני יודע מהו הטמטום הלזה, שהרי לא רק שמדובר בהזיה, מדובר גם ב"בל תשחית" ובסירחון גדול.

וזה לשונו של אשר הנועֵר בהמשך דבריו שם:

"ומה שאנו רגילין לזרוק את בני מעיים על הגג היינו כדי ליתנם לעופות. ויש להביא ראיה לזה קצת מההיא דמסכת חולין: רמי בר תמרי [...] איקלע למערבא במעלי יומי דכיפורי חזייה דקא שדו כבדא וכולייתא אזל שקלינהו משום דהאידנא דהיתרא שכיחא טפי".

האמנם יש לו ראיה לזה? ובכן, בחולין (קי ע"א) מסופר על רמי בר תמרי מפומבדיתא שנקלע לסורא בערב יום-הכיפורים, ובסורא נפסקה הלכה שאין לאכול את הכחל בניגוד לפומבדיתא. ראה כך רמי בר תמרי, אסף את כל הכחל שזרקו באותו היום וצלאו ואכלו ושמח ליבו. ברם, החמור העונה לשם אָשֵׁר, עיקם את הגמרא כדי שהיא תתאים להזיותיו: בגמרא נאמר שמדובר אך ורק בכחל ולא בכל בני מעיים, ואילו בדברי החמור מדובר בכבד ובכליות ובכל בני מעיים! וזה עיוות סילוף וזיוף של הגמרא שדיברה אך ורק בכחל שהייתה בו מחלוקת בהלכה.

ובכלל, איך החמור הטיפש הזה מביא אסמכתא למנהג הכפרות ולזריקת בשר יקר על גגות הבתים מרמי בר תמרי אשר אסף את הכחל שנזרק? וכי הכחל שנזרק נזרק בגלל איזה מנהג פגאני דמיוני? והלא הוא נזרק בסורא רק בגלל שנפסקה שם הלכה שאין לאוכלו! ואדרבה, פעולתו של רמי בר תמרי מבטאת הרחקה מ"בל תשחית" וניצול מירבי של משאבי הטבע היקרים שהעניק לנו ה' יתעלה שמו, ואילו פעולתם של החמורים והמינים הנוערים למיניהם מבטאת "בל תשחית" שאין כדוגמתו, ובזבוז וכילוי לריק של משאבי הטבע היקרים.

ואין גבול לטמטומם לזייפנותם ולעזות פניהם ומצחם של המינים הללו. ובנו של החמור אָשֵׁר, הטור הנועֵר, פוסק את כל ההזיות הללו מילה במילה (או"ח, תרה), ומוסא איסרלשלשת הוסיף שם שמדובר ב"מנהג ותיקין" וב"מנהג יפה" ו"אין לשנות", וכן ש"יש להסמיך שחיטת הכפרות מיד לאחר שהחזירו עליו, וסמך ידיו עליו, דמות הקרבן", ועוד הוסיף הזיות כהנה וכהנה.

"עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ פֶּתִי וְלֵצִים לָצוֹן חָמְדוּ לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ דָּעַת" (משלי א, כב).

דימוי המנהג לקרבן או לשעיר המשתלח

יש מינים אשר מדמים את המנהג הזה להקרבת קרבן כאמור או לשעיר המשתלח של יום הכיפורים, ובכן, אין שום דמיון בין המנהג הרע הזה לשעיר המשתלח שהרי לא מדובר בקרבן כללי על כל עם-ישראל, אלא ב"קרבן" אישי אשר מקריב כל אחד ואחד, וכן לא משליכים את התרנגולים מעבר לצוק תלול כדי שיתפרדו איברים-איברים, אלא שוחטים אותם במטרה לאוכלם או מסובבים אותם כדי לספק את ייצר הסכלות של המוני עובדי האלילים האילמים.

וכך נאמר בתשובה שמצטט אָשֵׁר לעיל: "ואחר כך מניח ידו על ראש התרנגול תבנית סמיכה וסומך עליו ושוחטו לאלתר, תכף לסמיכה שחיטה". נראה אפוא ברור כי הדימוי המרכזי של המנהג הזה הוא להקרבת קרבן ולא לשעיר המשתלח של יום הכיפורים. ומכל מקום ראוי לשאול: אם התורה חייבה להקריב קרבנות רבים מסוגים שונים ולשלח שעיר לעזאזל ביום-הכיפורים, מדוע שלא יהיה מותר לצאצאי המינים לסובב תרנגולים סביב מגבעותיהם ולהאמין שבזה מתכפר להם? ובמלים אחרות, אם העיקרון הזה של כפרה באמצעות קרבן או שעיר המשתלח הוא ראוי לפי התורה, מדוע שהוא לא יהיה ראוי גם באמצעים ובזמנים אחרים?

ובכן, יש הבדל עצום בין הקרבת הקרבנות וזריקת שעיר המשתלח לבין סיבובי התרנגולות, והוא: שבכל הקרבנות וכן בשעיר המשתלח נדרשת תשובה וחרטה, רק במצוות עשֵׂה הקלות לא נדרשת תשובה וחרטה והן מתכפרות גם בלעדי התשובה. ברם, זו פריבילגיה השמורה אך ורק לדור שמלאה בו הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, דהיינו לדור שזכה ובנה את בית הבחירה. דור דעה ומדע שכזה, ראוי הוא שיתכפרו עוונותיו הקלים גם ללא חרטה ותשובה, שהרי חזקה על דור דעה שכזה, שהוא חטא בשוגג או שהוא כבר לא יחזור על משובותיו.

ויתרה מזאת! כל ענייני הקרבת הקרבנות הינם עניינים מסוכנים ביותר, והותרו אך ורק לפני ה' יתעלה בבית-המקדש ובזמנים ובתנאים מסוימים מאד, כדי שלא חלילה נשגה בעבודה-זרה, וכדי שנעבור מעבודת עבודה-זרה לעבודת ה' יתעלה. כל חריגה מן האיזון העדין שהתורה קבעה לנו בדיני עבודות הפולחן הללו, מדרדרת באופן מיידי לעבודה-זרה, כי היא חסרה את האיזונים, הבלמים, המסגרות והתנאים הייחודיים אשר הופכים את הפולחן החומרי והפגאני למצוה ולעבודת ה' מרוממה – ואך ורק במסגרת התנאים והזמנים הייחודיים **בבית-המקדש,** פולחן העופות והבהמות הופך מעבודה-זרה אלילית ומטופשת לעבודה נעלה ונשׂגבה.

דימוי והעתקת הקרבת קרבן דמיונית ואפילו מבלי שחיטה וסמיכה, לחוצות ערי אירופה הטמאות ואפילו לערי ארץ-הקודש, הופך קל-מהרה לעבודת אלילים נגעלה, כי עבודות הפולחן הללו לא הותרו מחוץ לעזרה, בדיוק מן הסיבה הזו: שהם לא יהפכו חלילה לפולחן עבודה-זרה, כי מחוץ לבית-המקדש וללא התנאים והמסגרות המדוקדקות אין ספק שהן ישחיתו את המחשבה ויהפכו לעבודה-זרה, ולכן נקבע בתורה שמי שמקריב קרבנות בחוץ חייב כרת.

וכך מלמדנו רבנו במורה (א, לב) בעניין טעמי הקרבת הקרבנות, בשתי הפְּסקות לקמן:

"כאשר שלח ה' את משה רבנו לעשותנו ממלכת כוהנים וגוי קדוש בידיעתו יתעלה [...] ושנתייחד לעבודתו [...] היה הנוהַג המפורסם בעולם כולו [...] הקרבת מיני בעלי החיים באותן ההיכלות שמעמידים בהן הצורות, וההשתחוויה להן, והנחת הקטורת לפניהם. [...] לפיכך לא חייבה חוכמתו יתעלה [...] שיצווה אותנו בעזיבת כל מיני העבודות הללו ולהזניחם ולבטלם, לפי שזה היה אז מה שלא ייתכן לקבלו לפי טבע האדם, שהוא נינוח תמיד במורגל [...]

ולפיכך הניח יתעלה אותן מיני העבודות, והעבירן מהיותן לנבראים [כגון לשמש ולירח ולכוכבים] ולדברים דמיוניים שאין להם אמיתות [כגון השדים והאלילים האילמים וכל שאר ההזיות והדמיונות], לשמו יתעלה, וציוונו לעשותן לו יתעלה. לפיכך ציוונו לבנות היכל לו [...] ושיהא המזבח לשמו [...] ושיהא הקורבן לו [...] וההשתחוויה לו, והקטורת לפניו, והזהיר מלעשות דבר מן המעשים הללו לזולתו [...] והושׂג בניהול האלהי הזה שנמחה זכר עבודה-זרה, ונתבסס היסוד הגדול האמיתי בדעתנו, והוא מציאות ה' ואחדותו, ולא נרתעו הנפשות ולא הרגישו זָרות בביטול העבודות אשר הורגלו בהם ושלא נודעה שם עבודה זולתם".

זאת ועוד, רבנו מסביר במורה, כי טעם זריקת שעיר המשתלח וכן טעם הקרבת כל השעירים במועדים השונים, הינה כדי לעקור את העבודה-הזרה מליבו של עם-ישראל! ואיך יעלה על הדעת להביא אסמכתא למנהג אלילי שאוחזים בו המינים, ממצוה שבמהותה נועדה דווקא

לעקור עבודה-זרה ולמחות את עקבותיה? אדרבה, שעיר המשתלח הוא הראיה והעדות שיש לעקור את כל מנהגי הפולחן והעבודה-הזרה אשר חדרו לעם-ישראל מן הגויים הערֵלים.

והראיה לכך מדברי רבנו במורה (ג, מו) על שעיר המשתלח ועל כל קרבנות השעירים:

"שעירי הרגלים ושעירי ראשי-חודשים ושעירי יום-הכיפורים ושעירי עבודה-זרה, טעם כל אלה לדעתי מפני שרוב מִרְיָם [=מרידתם בה' יתעלה] אז בהקריבם לשעירים [לשדים הדמיוניים], כמו שבאר הכתוב: 'וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִם אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם' [ויק' יז, ז]".

קצרו של דבר, כל עבודת פולחן הדומה להקרבת קרבנות ולביצוע פעולות פולחן הדומות לפעולות עובדי האלילים הנחותים אסורות באיסור מוחלט, למעט פעולות הפולחן שנתחייבנו בהן לפני ה' בבית-המקדש ועל-ידי הכהנים לפי כל כללי ההלכה והתנאים הייחודיים להן.

רק כך עבודות הפולחן הללו ישיגו את מטרתן ויהיו שבח והלל לבורא-עולם.

ואחתום בהערה בעניין הסירחון: בבית-המקדש נזהרו מאד שלא יתפשט סירחון הנשחטים כדי שלא חלילה יתבזה היכל ה' ועבודתו, והנה לפניכם דברי רבנו בעניין זה במורה (ג, מה):

"וכיון שהמקום המקודש נשחטין בו זבחים רבים בכל יום [...] אין ספק שאילו הניחוהו [כך] [...] היה ריחו כריח בתי המטבחיים, ולפיכך ציווה בו בהקטרת הקטורת פעמיים בכל יום: בבוקר ובין הערביים, כדי לבשֵּׂם ריחו וריח בגדי כל העובדים שם, וכבר ידעת אמרם: מיריחו היו מריחין ריח הקטורת [תמיד ג, ח], וגם זה ממה שמקיים יראת המקדש. אבל אילו לא היה לו ריח טוב, כל-שכן אילו היה ההיפך [דהיינו שהוא היה נודף ריח סירחון למרחקים, כמו בתי המטבחיים, או כמו סירחון ערי המינים], הייתה ההרגשה היפך הרוממות, כי הנפשות נינוחות מאוד לריחות הבשמים ונמשכות אליהן, וְקָצוֹת מן הריחות הרעים ומתרחקות מהם".

"וַיְצַוּוּ אֹתָם חֲמָרִם חֲמָרִם וַתִּבְאַשׁ הָאָרֶץ" (שמ' ח, י).

סוף דבר

נשים לב לפסוקים שצאצאי המינים בחרו לאמרם בטקס הכפרות:

"וּשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת, אֲסִירֵי עֳנִי וּבַרְזֶל" (תה' קז, י); "יוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק (תה' קז, יד); "אֱוִוילִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ, כָּל אֹכֶל תְּתַעֵב נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ עַד שַׁעֲרֵי מָוֶת, וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְיָ בַּצַר לָהֶם מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם, יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם וימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם, יוֹדוּ לַייָ חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם" (תה' קז, יז–כא).

ואכן, הפסוקים הללו מתאימים מאד לצאצאי המינים האירופים ולעבדיהם הנרצעים: שהרי אף הם שרויים בהשקפות מינות של חושך וצלמוות, ואסירים מתוך רצון ודבקות ובחירה בבתי-כלא סרוחים של סכלות. השקפותיהם ומעשיהם הרעים מדרדרים אותם לשפלות ולנחיתות, וכן לסבל ולעינוי תחת עול השקפותיהם הרעות ומידותיהם המקולקלות. וכל זאת גרמה להם בחירתם באליליהם ובשיקוציהם הלא המה גדולי-טחורי-האסלה: "גַּם הֵמָּה בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חָפֵצָה [...] וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבַאֲשֶׁר לֹא חָפַצְתִּי בָּחָרוּ" (יש' סו, ג–ד).

האורתודוקסים הנוצרים שילשו את פורים

השנה (תשפ"ה) יחול יד באדר ביום שישי, והאורתודוקסים החליטו להאריך את פורים ולהוסיף גם את יום ראשון לחגיגות השכרות וההוֹלֻלות שלהם. ברם, בפסק ההלכה אין זכר לשילושם, וכל שנאמר הוא שיש להקדים את קריאת המגילה, וכֹה דברי רבנו (מגילה א, יג–יד):

"אין קוראין את המגילה בשבת גזירה שמא יִטָּלֶנָּה בידו וילך אצל מי שהוא בקי לקרותה, ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים – שהכול חייבים בקריאתה ואין הכול בקיאין בקריאתה. לפיכך, אם חל זמן קריאתה בשבת מקדימין וקוראין אותה קודם השבת [...] כיצד? [...] חל יום חמישה-עשר להיות בשבת – בני כרכים [בני ירושלים] מקדימין וקוראין בערב שבת שהוא יום ארבעה-עשר, ובני עיירות קוראין בו ביום שהוא זמנם – ונמצאו הכל קוראין בארבעה-עשר".

ולקושיית האורתודוקסים ואיך בני ירושלים ייתנו מתנות לאביונים בשבת? ובכן, לא ייתנו כסף אלא דברי מאכל או מתנות אחרות כגון בגד או כלי, שאינן בגדר מוקצה. ושמא ישאל השואל, והלא בהלכות מכירה (ל, ט) רבנו פוסק שאסור לתת מתנה בשבת, וכֹה דבריו שם: "המוכר או הנותן בשבת, ואין צריך לומר ביום טוב, אף-על-פי שמכין אותו – מעשיו קיימין, וכן כל מי שקנו מידו בשבת – הקניין קיים, וכותבין לאחר השבת ונותנין". ובכן, מן הסיפא של ההלכה עולה בבירור, שאין הדברים בהלכה זו אמורים אלא במתנה משמעותית מאד שנדרשת לה כתיבה והעברת בעלות בשטר. ברם, מתנות קטנות שנוהגים לתת בפורים, אין אחד שיעלה על דעתו שיש לבצע בהן כתיבה וחתימה והעברת בעלות... ועל מתנות כגון אלו פוסק רבנו בפיהמ"ש (סוכה ג, יא): "ומותר ליתן מתנה ביום טוב", וברור שמותר ליתן מתנות כאלו גם בשבת.

עוד נשאלתי: מתי בני ירושלים אומרים "על הנסים"? וכן מתי יערכו את סעודת הפורים? וכן מה יעשה אדם שמחמיר שלא לסמוך על העירוב? ובכן, כל ענייני הפורים נעשים בירושלים ביום חמשה-עשר דהיינו בשבת, למעט קריאת המגילה. ולכן, בני ירושלים יאמרו "על הנסים" בשבת וישלבו את סעודת הפורים בסעודה שנייה. ומי שאינו סומך על העירוב: אם הוא מתגורר בבית משותף ייתן מתנות בשבת לשניים משכניו, ומי שגר בבית פרטי, יְמַנֶּה לו שליח בבית משותף שייתן מתנות לשכניו שבבניין. ואגב, מי שאינו סומך על העירוב, עליו לערב בבניין המשותף שבו הוא מתגורר, וכפסק רבנו (הל' עירובין ד, ז): "חמש חבורות ששבתו בטרקלין אחד, אם היה מפסיק בין כל חבורה וחבורה מחיצה המגעת לתקרה – הרי כל חבורה מהן כאילו היא בחדר בפני עצמו או בעלייה בפני עצמה, לפיכך צריכין פת מכל חבורה וחבורה".

ועוד נשאלתי: האם יש לכל ירושלים בימינו דין של כרך המוקף? ובכן, הואיל ויש רצף עירוני מדובר בעיר אחת, וכפסק רבנו בהלכות שבת (כח, ה) ששתי עיירות (שכונות) שיש ביניהן פחות מ-70 מטר בערך נחשבות כחלק מאותה העיר, וברור שיש רצף עירוני בין השכונות. כמו כן, ראינו שחז"ל הקלו מאד בהגדרת עיר (שם, בעניין שלושה כפרים) ולכן נראה ברור שיש להקל בזה, ולהחשיב את כל תחומה המוניציפלי של ירושלים כעיר אחת, גם אם אין רצף עירוני בין השכונות של כ-70 מטר או פחות, ולדעתי כך יש לפסוק וכך סנהדרין-אמת גם תקבע.

שער חמישי:

הדרדעים

האורתודוקסים

האם מותר לקרוא לקאפח בשם מארי?

ובכן, אף שבמשך שנים נהגתי באופן אישי לקרוא ליוסף קאפח בשם מָרי, נראים הדברים כי שגיתי, ואסור לדעת חכמי התלמוד ולדעת רבנו הרמב"ם לקרוא ליוסף קאפח בשם מָרי או הרב, ולא רק זאת, לדידם מצוה ואף חובה לזלזל בו, ולראות את טליתו כמרדעת של חמור!

אוכיח את הדברים במאמר זה, ואף נראה שהגדרתו ההלכתית של קאפח חמורה מכך בהרבה, מפני שהוא לא רק נכנס לגדר של דיין שחובה להקל ולזלזל בו, יתרה מזאת, הוא נכנס לגדר של "ארור לקח שוחד"! כך שלא רק שיש מצוה לזלזל בו ולראות את טליתו כמרדעת של חמור, חובה להוקיע את מעשיו הרעים שעליהם נלמד בהמשך, מפני שהוא עבר על מצות לא תעשה מן התורה בפרהסיה ביד רמה, והִתעה את הרבים לעבור על דברי תורה חמורים מאד.

ויתרה אף מזאת, מצבו של קאפח חמור אף יותר מ"ארור לקח שחד", שהרי הוא לא רק נכנס לגדר של "ארור לקח שחד", הוא גם נטל משכורות נפוחות מאד במשך יובל שנים, משכורות שאליהן נלוו שלל טובות הנאה גדולות ועצומות מאד, ואשתו ומשפחתו אף המשיכו ליטול את משכורותיו ושילומיו אחריו במשך ארבע-עשרה שנה – לפיכך, יוסף קאפח אינו רק בגדר "ארור לוקח שוחד" הוא גם בגדר מחלל-שם-שמים אשר אכל וזלל והשתמש בכתרה של תורה!

"אֲשֶׁר בְּשֹׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם" (יחזקאל כג, כ).

א. תהיה בעיניך כמרדעת של חמור

תחילה אוכיח שאין לקרוא לקאפח השׂביר מָרי או הרב, ואף יש לראות בטליתו מרדעת של חמור, והנה לפניכם פסקי חז"ל ורבנו בהלכות סנהדרין (ג, ז–י), בארבע הפְּסקות הבאות:

"אמרו חכמים, שמא תאמר [...] איש פלוני קרובי אושיבנו דיין [כמו שנהגו ונוהגים המינים השחורים וצאצאיהם עמוסי התאוות] [...] לכך נאמר: 'לֹא תַכִּירוּ פָּנִים בַּמִּשְׁפָּט' [דב' א, יז].

ועוד אמרו חכמים: כל המעמיד להם לישראל דיין שאינו הגון, כאילו הקים מצבה שנאמר: 'וְלֹא תָקִים לְךָ מַצֵּבָה אֲשֶׁר שָׂנֵא יְיָ אֱלֹהֶיךָ' [דב' טז, כב] [...] וכאילו נטע אשרה שנאמר: 'לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ' [דב' טז כא]. וכן אמרו חכמים: 'לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב' [שמ' כ, יט], אלוה הבא בשביל כסף וזהב, זה הדיין שמינוהו מפני עושרו בלבד [=וכל-שכן כשכוונת ומטרת הדיין להפיק משכורות נפוחות ולהתעשר מן השׂררה].

כל דיין שנתן ממון [או התערב בכל צורה שהיא, כגון קאפח שהפעיל את קשריו הפוליטיים עם ישראל ישעיהו] כדי שיתמנה, אסור לעמוד מפניו [=לקום לכבודו], **וציוו חכמים להקל אותו ולזלזל בו. ואמרו חכמים, שהטלית שמתעטף בה תהיה בעיניך כמרדעת של חמור.**

כך היה דרך החכמים הראשונים, בורחין מלהתמנות, ודוחקין עצמן הרבה שלא ישבו בדין עד שידעו שאין שם [דיין] ראוי כמותן, ושאם יִמָּנְעוּ מן הדין תתקלקל השורה [=שורת הדין]. ואף-על-פי-כן, לא היו יושבין לדין עד שמכבידין עליהן העם והזקנים ופוצרין [=ומפצירים] בם".

נשים לב לדברי רבנו: "וכן אמרו חכמים: 'לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב' [שמ' כ, יט], אלוה הבא בשביל כסף וזהב, זה הדיין שמינוהו מפני עושרו בלבד". חכמים הִשוו את מינוי הדיין שנתן כסף כדי להתמנות **לעבודה-זרה!** ואם כֹּה חמור דינו של הדיין שרודף אחרי הכבוד והשׂררה, מה יהיה דינו של הדיין אשר רודף גם אחרי הממון? האין שוחד הממון חמור משוחד הכבוד? וברור שדיין שנוטל משכורות שחיתות במשך עשרות שנים בעבור פסיקת דינים, גרוע בהרבה מדיין עשיר שנתן ממון כדי להתמנות, ולקמן נראה שהוא בגדר "ארור לקח שחד".

ודי בהלכה זו כדי להסיר מיוסף קאפח את כתר הרבנות, והאמת שמצוה וחובה אף לגנותו ולזלזלו במלים קשות ביותר, כי הוא הִתעה ומתעה רבים לעוות ולסלף את תורת האמת.

נעבור עתה לעיין במקורו של רבנו, וכך נאמר בתלמוד הירושלמי (ביכורים ג, ג):

"רבי מנא מיקל [=מזלזל] לאילין דמתמניי בכסף [=באותם רבנים עשירים שנותנים כסף כדי להתמנות לדיינים נכבדים]. רבי אמי קרא עליהון: 'אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם' [שמ' כ, יט]. אמר רבי יאשיה: וטלית שעליו כמרדעת של חמור. אמר רבי שיין: זה שהוא מתמני בכסף אין עומדין מפניו, **ואין קורין אותו רבי,** והטלית שעליו כמרדעת של חמור.

רבי זעירא וחד מן רבנן הוון יתיבין, עבר חד מן אילין דמיתמני בכסף. אמר יתיה דמן רבנין [=אמר אותו אחד מן החכמים] לרבי זעירא: נעביד נפשין תניי ולא ניקום לון מן קמוי [=נעשה עצמנו לומדים ולא נקום מפניו]. תירגם יעקב איש כפר נבורייא: 'הוֹי אֹמֵר לָעֵץ הָקִיצָה עוּרִי לְאֶבֶן דּוּמָם הוּא יוֹרֶה'? יודע הוא יורה? [=האם הוא מסוגל להורות דין?] 'הִנֵּה הוּא תָּפוּשׂ זָהָב וָכֶסֶף' [=הנה הכסף שבו הוא נתמנה דבק בו בְּנוֹיֵי עבודה-זרה, שהרי המינוי שלו נעשה באמצעות ממון] – לא בכספייא איתמני [=אין למנות דיינים בכסף!], 'וְכָל רוּחַ אֵין בְּקִרְבּוֹ' – לא חכים כלום".

ושוב יש להדגיש, שכל זה נאמר על עניין פחות בהרבה מנטילת שכר בעבור פסיקת דינים, רק על עצם מינוי רב עשיר שנתן "תרומה": כדי לפאר ולרומם את בית-הדין, או לבית-הכנסת שבו מתפלל אחד מחברי הוועדה לבחירת דיינים, או לעמותה של אחד מחברי הוועדה, או למפלגה שתומכת בממסד הדיינות ומעבירה משכורות לדיינים מקופת-המדינה... ואין צורך לומר שאין למנות דיין שנתן שוחד לחברי הוועדה לבחירת דיינים, ולא ברשיעי ארורי עסקינן, אלא במי שביקש לתת "תרומה" לגיטימית לכאורה, כגון לארגוני "החסד" למיניהם, ובטובה הזו ימנו אותו לדיין – כי אם מדובר בשוחד אישי מתחת לשולחן אין צורך לומר שמדובר בעוון גדול.

ואם כך הוא הדין ביחס להענקת תרומה למוסדות "חסד" או לעמותות שפועלות "לשם שמים", מה יהיה דינו של קאפח אשר נטל **לכיסו** משכורות נפוחות ושלל טובות הנאה במשך יובל שנים? ואשתו ומשפחתו הוסיפו ליטול אחריו את משכורותיו במשך ארבע-עשרה שנה! אין צל של ספק שאסור היה לעמוד מפניו, ולא לקרוא לו רבי, וטליתו היא מרדעת של חמור.

ב. "אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד"

נעבור עתה לעיין בהלכות המרכזיות לפיהן אסור באיסור חמור מאד ליטול משכורות בעבור פסיקת דינים, ואפילו שכר פעוט, וכל העושה-כן הוא בגדר רודף בצע וארור לוקח שוחד.

נחל בהלכות סנהדרין (כג, ב), וכֹה דברי חז"ל ורבנו:

"כל דיין שיושב וּמְגַדֵּל מעלתו כדי להרבות שכר לחזניו ולסופריו, הרי הוא בכלל הנוטים אחר הבצע, וכן עשו בני שמואל, ולכך נאמר בהן: 'וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע וַיִּקְחוּ שֹׁחַד' [ש"א ח, ג]".

כלומר, אפילו אם הדיין רק מפטם את כבודו שׂררתו ומעלתו ולא לוקח אגורה שחוקה אחת לכיסו בעבור פסיקת הדינים, הרי הוא כבר בגדר רודף בצע וארור לוקח שוחד. ואפילו אם הוא רק מרבה שכר לחזניו (=שליחי בית דין) ולסופריו (=סופרי בית הדין), הוא כבר בגדר רודף בצע וארור לוקח שוחד. מה יהא אפוא דינו של דיין שנוטל **לכיסו** משכורות של עשרות אלפי שקלים בחודש? ואליהן מצורפים כמובן מענקים וטובות הנאה מפליגות? **האין זה שוחד ברור?!**

נעבור עתה לעיין בהלכה הקודמת בהלכות סנהדרין שם (כג, א), וכֹה דברי חז"ל ורבנו:

"'וְלֹא תִקַּח שֹׁחַד' [דב' טז, יט], אין צריך לומר לעוות את הדין, אלא אפילו **לְזַכּוֹת את הזכאי ולחייב את החייב** אסור ועובר בלא תעשה, והרי הוא בכלל 'אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד' [דב' כז, כה]".

ולא לחינם רבנו פוסק את ההלכה בלשון כללי מאד, דהיינו, כל נטילת שכר שתכליתה לְזַכּוֹת את הזכאי ולחייב את החייב "אסור ועובר בלא תעשה, והרי הוא בכלל 'אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד' [דב' כז, כה]" – וכך בדיוק פועל ממסד הדיינות האורתודוקסי! כלומר, הוא נותן לדיינים משכורות נפוחות ושלל טובות הנאה, כדי שהם יזכו את הזכאי ויחייבו את החייב בדיניהם... ולא סתם משכורות, משכורות שמנות מאד, כך שהדיינים לא רק ארורים הם גם מחללי-שם-שמים.

ושמא יטען הטוען שלא מדובר בהלכה זו בנטילת שכר מגורם שלישי, אלא בנטילת שכר בשווה משני בעלי-הדין שאינו שכר בטלה? ובכן, רבנו עוסק בשכר בטלה רק בהלכות הבאות בהמשך הפרק שם (כג, ו), והנה הֲלכת חז"ל ורבנו שעוסקת בנטילת שכר-בטלה בשווה מבעלי-הדין:

"**כל דיין שנוטל שכרו לדון דיניו בטלים,** והוא [=בתנאי] שלא יהיה שכר הניכר [=שלא יהיה ניכר שהוא שכר בטלה]. אבל אם היה עוסק במלאכתו ובאו לפניו שניים לדין ואמר להם: 'תנו לי מי שיעשה תחתיי עד שאדון לכם', או 'תנו לי שכר בטלתי' – הרי זה מותר. והוא שיהיה הדבר ניכר שהוא שכר הבטלה ולא יותר, וייטול משניהם בשווה זה בפני זה – כגון זה מותר".

נשים לב, בהלכה שמדובר בה בנטילת משכורת בשווה מבעלי-הדין (כג, ו), רבנו אומר "דיניו בטלים", ואילו בהלכה הראשונה בפרק רבנו אומר שהדיין הוא בכלל "אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד"! מדוע? ובכן, נראה ברור שהלכה א נוגעת לעונשו החמור של כל דיין שנוטל שכר, ואילו הלכה ו מבארת את שלילת התוקף המשפטי של כל פסקיו: "כל דיין שנוטל שכרו לדון **דיניו בטלים**".

וראוי לחדד: ומדוע חז"ל התירו אך ורק **שכר בטלה?** מדוע חז"ל לא התירו לבעלי-הדין לתת משכורת לדיין בשווה? אלא, גם מסוף הלכה ו עולה בבירור, שאסור לדיין ליטול משכורת משום אדם או ממסד בעבור פסיקת דינים. ובימינו דין הממסד חמור אף יותר, כי מדובר בממסד פרו-נוצרי פגאני שהופך תורת-אלהים לקורדום-חוצבים, ונטילת כסף ממנו **גם** מהווה שותפות וחיזוק ועידוד לדרכי המינים **גם** מנציחה את ריחוקנו מדרך האמת **וגם** יש בה חילול השם.

כללו של דבר, מההלכה האחרונה עולה במפורש, שאסור לקחת כסף בעבור פסיקת דינים למעט בארבעה תנאים מאד-מאד מסוימים ומצומצמים: רק שכר בטלה בשווה מבעלי-הדין, רק סכום שהוא שכר בטלה באמת, רק כאשר יש לדיין מלאכה באמת, ורק כאשר בעלי-הדין מבטלים את הדיין ממלאכתו בפועל באמת – ועל ארבעת הסייגים הללו אומר רבנו: "כגון זה מותר", לא רצוי, לא ראוי, לא משובח, רק מותר. ובמלים אחרות, רק כאשר הדיין אכן זקוק לפרנסה בסיסית כדי לקנות בה **לחם לאכול ובגד ללבוש,** רחוק מאד ממצבו של קאפח...

נמצא אפוא, שלקיחת משכורות בעבור פסיקת דינים חמורה מאד לפי תורת האמת והצדק שקיבלנו ממשה בסיני, והנה הוכחה נוספת לכך מדברי רבנו בפירושו למסכת אבות (ד, ז):

"כי כאשר נתבונן בעקבות החכמים [=חכמי המשנה והתלמוד] ז"ל, לא נמצא להם שגבו מבני אדם, ולא קיבצו נדבות לישיבות המרוממות והמכובדות, ולא לראשי גלויות [כל-שכן רבני ערים וכיו"ב], **ולא לדיינין,** ולא למרביצי תורה, ולא לאחד מן הממונים, ולא לשאר בני אדם [...] אלא נתעסק במלאכה שיתפרנס ממנה אם ברווחה ואם בדוחק, והיה בז למה שבידי בני אדם, **כיוון שהתורה מְנָעַתּוּ מכך** [...] ולא התירו לעצמם את זה, **והיו רואים בכך חילול השם** בעיני ההמון, שיחשבו שהתורה מלאכה ככל המלאכות שמתפרנסים בהן ותזדלזל בעיניהם, **ויהיה העושה כן דבר ה' בזה** ['כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפַר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָהּ' (במ' טו, לא)], **וטעו אלה [=רודפי הבצע] המכחישים את האמת** ואת הלשונות האלו הברורים ולוקחין ממון בני אדם ברצונם או בעל כרחם [=בתקצוב פוליטי כפוי לממסד כמורה אורתודוקסי]".

מדברי רבנו עולה באופן ברור ומפורש, שכל מי שעושה את התורה לשׂררה ולמלאכה ולכלי לפרנסה – כמו הדיינים השׂכירים ושאר הכומרים הממוסדים במסדר האורתודוקסי הפרו-נוצרי – מחלל-שם-שמים ובוזה את דבר ה' עד שהוא ראוי **לעונש הכרת הנצחי!** שהרי רבנו מצטט פסוק חמור מאד: "כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפַר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָהּ".

והנה לפניכם ראיה נוספת מדברי רבנו, הפעם מפירוש-המשנה לנדרים (ד, ג):

"ואני תמה על אנשים גדולים [בעיני ההמון] שעיוורה אותם התאווה והכחישו את האמת, **והנהיגו לעצמם הקצבות [=תקציבים ממוסדים] בעד המשפטים [=פסיקת הדין בבתי-הדין]** והלימוד [=לימוד התורה], ונתלו בראיות קלושות. ונדבר בעניין זה במקומו במסכת אבות".

קצרו של דבר, אסור לדיין ליטול שכר בעבור פסיקת דינים משום גורם, למעט שכר בטלה בשווה מבעלי-הדין, וזאת אך ורק בהתקיים ארבעת התנאים ההכרחיים שראינו לעיל. כמו כן, ההלכה שראינו לעיל (סנהדרין כג, א) עוסקת בדיינים שׂכירים, והקב"ה הוא זה אשר מקלל ומחרף ומגדף אותם: "אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד". חשוב גם לציין, שהדיינים בימינו לוקחים את המשכורות הללו **בפרהסיה,** ולכן דינם כירבעם בן נבט אשר חטא והחטיא את ישראל.

ובהלכות תשובה (ג, הל' יד ואילך) חז"ל ורבנו מייחדים לקאפח ולדומיו שלושה גדרים: כופרים בתורה, מחטיאי הרבים, והעושים עבירות ביד רמה בפרהסיה כיהויקים, שהרי חילול-השם ביד רמה מוביל לכל שלושת העוונות הללו, והנה ההלכות לפניכם בארבע הפִּסקות הבאות:

"ואלו שאין להן חלק לעולם-הבא, אלא נכרתין ואובדין ונידונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם-ולעולמי-עולמים: [...] והכופרים בתורה [...] ומחטיאי הרבים [...] והעושה עבירות ביד רמה בפרהסיה כיהויקים [...]

שלושה הן **הכופרים בתורה:** [...] וכן הכופר בפירושה והיא תורה-שבעל-פה, והמכחיש מגידיה, כגון צדוק ובייתוס [וכל מי שמתיר הלכה למעשה ליהנות מדברי תורה ומפסיקת דינים, כופר ומכחיש את מסורת התורה-שבעל-פה שהורו ומסרו לנו מעתיקי השמועה] [...]

מחטיאי הרבים: אחד שהחטיא בדבר גדול, כירבעם וצדוק ובייתוס; ואחד שהחטיא בדבר קל, אפילו לבטל מצות עשה [וכל מי שמחדיר את חילול-השם כל-שכן שהוא כירבעם וכו']. ואחד האונס אחרים [...] או שהטעה אחרים והדיחם כישוע [ראשון המינים הפרו-נוצריים] [...]

העושה עבירות ביד רמה כיהויקים: בין שעשה קלות, בין שעשה חמורות – אין לו חלק לעולם-הבא [וכל המחלל-שם-שמים והמתעה את הרבים בפרהסיה, עושה ביד רמה כירבעם וכו']; וזה הוא הנקרא 'מגלה פנים בתורה', מפני שהעז מצחו וגילה פניו ולא בוש מדברי תורה".

"**רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ וְכֹהֲנֶיהָ בִּמְחִיר יוֹרוּ** וּנְבִיאֶיהָ בְּכֶסֶף יְקֹסֵמוּ, וְעַל יְיָ יִשָּׁעֵנוּ לֵאמֹר הֲלוֹא יְיָ בְּקִרְבֵּנוּ לֹא תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה" (מיכה ג, יא). שימו לב! מיכה הנביא משווה בין נביאי השקר הרשעים הארורים לבין הדיינים ומנהיגי העדה אשר נוטלים ממון בעבור פסיקת דינים!

ג. וּדְיִשְׁתַּמַּשׁ בְּתַגָּא – חָלַף!

בנוסף לעוון החמור של "ארור לוקח שוחד" קאפח עבר על איסור חמור מאד נוסף, שהרי הוא לא רק נטל משכורות בעבור פסיקת דינים, הוא נטל משכורות נפוחות מאד ושלל טובות הנאה: **גם** בעת שהוא פסק דינים בפועל, **גם** לאחר שהוא יצא לפנסיה, ואפילו לאחר שהוא מת, אשתו ומשפחתו כאמור המשיכו לקבל במשך ארבע-עשרה שנה משכורות שמנות ומדושנות!

לפיכך, לא רק שטליתו היא מרדעת של חמור, ולא רק שהוא בגדר "ארור לוקח שוחד" – הוא גם מחלל-שם-שמים, ומכחיש את האמת, ומתעה את הרבים אחרי הבצע והדמים, ושותף מרכזי מאד בעיוות תורת האמת ובמסחורה הפגאני הפרו-נוצרי – ואלה מרחיקים אותנו מאֵל אמת ומנציחים את תורתנו כתורה פרימיטיבית ונחותה, ואת בניה ונושאיה כעם סכל ונבל...

וכֹה דברי רבנו בעניינו של קאפח בהלכות סנהדרין (יא, ו):

"**האכזריות על אלו שמטעין את העם אחר ההבל רחמים היא בעולם,** שנאמר: 'לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים [וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ' (דב' יג, יח)]".

כדי להוכיח את דבריי הקשים, אביא לפניכם מדברי רבנו הרמב"ם, אחל בשני קטעים מפירוש רבנו למסכת אבות (ד, ז), בתארו את הנורמות המוסריות הנעלות של חכמי התלמוד:

[א] "דע שזה שאמר [ר' צדוק], 'אל תעשה את התורה קרדום לחפור בה', **כלומר אל תחשבנה כלי לפרנסה,** ופירש ואמר שכל הנהנה בעולם הזה בכבוד תורה הרי זה הכרית את נפשו מחיי העולם-הבא, והִתעוורו בני אדם בלשון הזה הברור [...] **וקבעו לעצמם זכויות על היחידים ועל**

הקהילות, ועשו את השׂררות התורתיות [=דיינות, רבנות] חוקי מוכסים, והִשׂגו את בני אדם בהטעיה מוחלטת שזה חובה ושצריך לעזור לחכמים ולתלמידים ולאנשים המתעסקים בתורה ותורתן אומנותן. **וכל זה טעות שאין לו יסוד בתורה** ולא רגליים להישען עליהם כלל".

[ב] "כי כאשר נתבונן בעקבות החכמים [=חכמי המשנה והתלמוד] ז"ל, לא נמצא להם שגבו מבני אדם, ולא קיבצו נדבות לישיבות המרוממות והמכובדות, ולא לראשי גלויות [כל-שכן רבני ערים], **ולא לדיינין,** ולא למרביצי תורה, ולא לאחד מן הממונים, ולא לשאר בני אדם [...] אלא נתעסק במלאכה שיתפרנס ממנה אם ברווחה ואם בדוחק, והיה בז למה שבידי בני אדם, **כיוון שהתורה מְנָעַתּוּ מכך** [...] ולא התירו לעצמם את זה, **והיו רואים בכך חילול השם** בעיני ההמון, שיחשבו שהתורה מלאכה ככל המלאכות שמתפרנסים בהן ותזדלזל בעיניהם, **ויהיה העושה כן דבר ה' בזה** ['כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפַר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָּהּ' (במ' טו, לא)], **וטעו אלה [=רודפי הבצע] המכחישים את האמת** ואת הלשונות האלו הברורים ולוקחין ממון בני אדם ברצונם או בעל כרחם [=בתקצוב פוליטי כפוי לממסד כמורה אורתודוקסי]".

מדברי רבנו עולה באופן ברור ומפורש, שכל מי שעושה את התורה לשׂררה ולמלאכה ולכלי לפרנסה – כמו הדיינים השׂכירים ושאר הכומרים הממוסדים במסדר האורתודוקסי הפרו-נוצרי – מחלל-שם-שמים ובוזה את דבר ה' עד שהוא ראוי **לעונש הכרת הנצחי!** שהרי רבנו מצטט פסוק חמור מאד: "כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפַר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָּהּ".

ועתה נראה את הלכותיו המפורסמות של רבנו בהלכות תלמוד תורה (ג, ט–יא):

[ט] "כָּל הַמֻּשָּׂם לבו שיעסוק בתורה **ולא יעשה מלאכה,** ויתפרנס מן הצדקה [וכל-שכן בנטילה בכוח ובמרמה מקופת המדינה], הרי זה חִלֵּל את השם, וּבִזָּה את התורה, וְכִבָּה מְאוֹר הדת, וגרם רעה לעצמו, ונטל חייו מן העולם-הבא. **לפי שאסור ליהנות בדברי תורה בעולם-הזה**".

[י] "אמרו חכמים: **'כל הנהנה מדברי תורה נטל חייו מן העולם'** [אבות ד, ז]. ועוד ציוו ואמרו: 'לא תעשֵׂם עטרה להתגדל בהן ולא קרדום לחפור בהן' [שם]. ועוד ציוו ואמרו: 'אהוב את המלאכה ושנוא את הרבנות' [אבות א, י]. ו'כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עוון' [שם ב, ב]. וסוף אדם זה שיהא מלסטֵם [מלשון ליסטים=שודד] את הבריות".

[יא] "מעלה גדולה היא למי שהוא מתפרנס ממעשה ידיו, ומידת חסידים הראשונים היא [חכמי המשנה והתלמוד], ובזה זוכה לכל כבוד וטובה שבעולם-הזה ולעולם-הבא, שנאמר: 'יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ' [תה' קכח, ב] – אשריך בעולם-הזה, וטוב לך לעולם-הבא שכולו טוב [המלאכה והפרנסה היא מן המעלות המובילות לאושר ולשמחה ולחיי העולם-הבא!]".

מהלכות אלה עולה בבירור כי מי ש"מלאכתו" היא הדיינות מחלל-שם-שמים, כי "מלאכה" זו איננה באמת מלאכה, אלא עיסוק בתורה תוך פרנסה מן הצדקה. כלומר, אסור באיסור חמור ליהנות מדברי תורה ומשׂררות תורניות, וכל חכמי המשנה והתלמוד היו בעלי מלאכה, ולא עלה על דעתם לקבל שכר מן הציבור בעבור שׂררה תורנית, למעט שכר בטלה אמיתי לדיינים – אך לדיינים בימינו ממילא אין שום מלאכה, ולכן כל הֹלכת שכר בטלה לא שייכת אליהם...

ואחתום פרק זה בהלכות שבסוף הלכות מתנות עניים (י, טז–יט), וכֹה דברי חז"ל ורבנו:

[טז] "לעולם ידחוק אדם עצמו [=יחיה בדוחק] ויתגלגל בצער [=עד כדי כך!] ואל יצטרך לבריות, ואל ישליך אדם עצמו על הציבור. וכן ציוו חכמים ואמרו: 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות' [פסחים קיג ע"א]. ואפילו היה חכם ומכובד וְהֶעֱנִי יעסוק באומנות, ואפילו באומנות מְגֻוולת, ולא יצטרך לבריות. מוטב לפשוט עורות הנבלות בשוק ולא יֹאמר לעם: 'חכם אני' ו'גדול אני' ו'כהן אני' – 'פרנסוני', ובכך ציוו חכמים".

[יז] "גדולי החכמים – היו מהן חוטבי עצים, ונושאי הקורות, ושואבי המים לַגַּנּוֹת, ועושין הברזל והפחמין, ולא שאלו [=ביקשו] מן הציבור ולא קיבלו מהם כשנתנו להם".

[יח] "כל מי שאינו צריך ליטול [דהיינו מי שיש לו כוח לעבוד ולהתפרנס והוא מתעצל לעבוד, או שיש לו ממון ועינו צרה בממונו להוציאו לצרכיו, ובמלים אחרות, כל מי שאינו עני זקן ערירי וחלש או חולה ומיוסר] ומרמה את העם ונוטל – אינו מת מן הזקנה [אלא] עד שיצטרך לבריות, והרי הוא בכלל 'אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בָּאָדָם' [יר' יז, ה]. וכל מי שצריך ליטול ואינו יכול לחיות אלא-אם-כן נוטל, כגון זקן או חולה או בעלי-ייסורין [כלומר רק לעניים כאלה מותר ליטול], ומגיס דעתו ואינו נוטל – הרי זה שופך דמים ומתחייב בנפשו, ואין לו בצערו אלא עוונות וחטאות".

[יט] "וכל מי שצריך ליטול וציער עצמו, ודחק את השעה, וחיה חיי צער כדי שלא יטריח על הציבור – אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס אחרים משלו, ועליו ועל כל-ביוצא-בו נאמר: 'בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיְיָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ' [יר' יז, ז]".

וכן פוסק רבנו בסוף הלכות זכייה ומתנה: "הצדיקים הגמורים ואנשי מעשה לא יקבלו מתנה מאדם, אלא בוטחים בה' ברוך שמו, לא בנדיבים, והרי נאמר: 'וְשׁוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה' [משׂ' טו]".

ד. הדרדעים השׂכירים פסולים לדינא!

הואיל ורבים הם בימינו כומרי הדת השׂכירים למיניהם אשר מתירים **לעצמם** להשתמש בכתרה של תורה, עלינו לשנן שוב-ושוב את מוסרו של רבי ישמעאל בכתובות (קה ע"ב):

"ר' יִשְׁמָעֵאל בֵּר' יוֹסֵי הָוָה רָגִיל אָרִיסֵיהּ דַּהֲוָה מַייתֵי לֵיהּ כָּל מַעְלֵי שַׁבְּתָא דְּפֵירֵי, יוֹמָא חַד אַיְיתִי לֵיהּ בְּחַמְשָׁא בְּשַׁבְּתָא, אֲמַר לֵיהּ: מַאי שְׁנָא הַאידָּנָא? אֲמַר לֵיהּ: דִּינָא אִית לִי, וַאֲמִינָא אַגַּב אוֹרְחֵי אַייתִי לֵיהּ לְמָר. לָא קַבֵּיל מִינֵּיהּ, אֲמַר לֵיהּ: **פְּסִילְנָא לָךְ לְדִינָא!** אוֹתֵיב זוֹגָא דְּרַבָּנַן וְקַדָּיְינִין לֵיהּ, בַּהֲדֵי דְּקַאַזֵיל וְאַתֵי, אֲמַר: אִי בַּעֵי טַעֲיִן הַבֵּי וְאִי בַּעֵי טַעֲיִן הַבֵּי. אֲמַר: תִּיפַּח נַפְשָׁם שֶׁל מְקַבְּלֵי שׁוֹחַד, וּמַה אֲנִי שֶׁלֹּא נָטַלְתִּי, וְאִם נָטַלְתִּי שֶׁלִּי נָטַלְתִּי, כָּךְ, מְקַבְּלֵי שׁוֹחַד עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה".

סופר על רבי ישמעאל, שאריסו (=חקלאי שמעבד אדמות של אחֵרים תמורת חלק מן היבול) שהיה עובד בשדהו, נהג לתת לרבי ישמעאל את חלקו ביבול השדה כל ערב שבת. יום אחד הביא לו אריסו את חלקו ביום חמישי, שאל אותו רבי ישמעאל: מה נשתנה היום? השיב לו שיש לו דין בבית דינו. מיד רבי ישמעאל פסל את עצמו מלדון את אריסו! במקום זאת, הושיב רבי ישמעאל שני דיינים לדון את אריסו, והוא עמד מחוץ לבית-הדין ושמע את הדיון.

תוך כדי הדיון, רבי ישמעאל מצא את עצמו מעלה טענות לזכותו של אריסו, ומהרהר בטיעונים שאריסו יכול להעלות ואשר עשויים לַזַּכּוֹתוֹ בדין. מיד תפש את עצמו ואמר: **"תִּיפַּח נַפְשָׁם שֶׁל מְקַבְּלֵי שׁוֹחַד, וּמַה אֲנִי שֶׁלֹּא נָטַלְתִּי, וְאִם נָטַלְתִּי שֶׁלִּי נָטַלְתִּי, כָּךְ, מְקַבְּלֵי שׁוֹחַד עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה".** כלומר, ומה אני שלא לקחתי בסופו-של-דבר, ואפילו אם לקחתי הייתי לוקח משלי (שהרי מחובתו של האריס לתת לבעל השדה את חלקו ביבול השדה), ולמרות זאת, כל העת הרהרתי בזכוּתוֹ של האריס – מקבלי השוחד, שמקבלים שלא בצדק, על אחת כמה וכמה! שהרי שִׂכלם נחרב בתאוות הבצע והדמים והם עיוורים לחלוטין מלראות את אור האמת.

לאור דברי רבי ישמעאל בתלמוד, והמוסר הגדול שהוא מלמד אותנו, עלינו לשאול את עצמנו: האם כומרים שׂכירים שנהנים מדברי תורה ומקבלים שכר מופלג מממסד הכמורה הרבני – האם הם ראויים ורשאים לדון ולפסוק בעניין נטילת שׂכר בעבור שׂררה רבנית? או בעניין נטילת שׂכר בעבור פסיקת דינים? האם הם מסוגלים להגיע להכרעה הלכתית אמיתית?! ואם הם היו אנשי אמת ונוהגים כדת וכהלכה הם היו אומרים רק שלוש מלים: **"פסילנא לך לדינא".**

וכבר אמר שלמה במשלי (יז, ח): "אֶבֶן חֵן הַשֹּׁחַד בְּעֵינֵי בְעָלָיו אֶל כָּל אֲשֶׁר יִפְנֶה יַשְׂכִּיל", ופירש שם רס"ג: "כך מדמים בו בעליו, והוא לפני ה' בהיפך זה, כמו שנאמר: 'כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר עֵינֵי חֲכָמִים וִיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִם' [דב' טז, יט]". למדנו אפוא, ש"אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד יְיָ" (משׂ' כא, ל), כלומר, אין לשום אדם בעולם יכולת להתנגד לטבע האדם וליטול שוחד ויחד עם זאת לשמור על עיני שכלו שלא יתעוורו מן השוחד... **ומי שחולק על זאת כופר בתורה!**

ולא רק מפני **שוחד ממון** הוזהרו הדיינים, אלא גם מפני **שוחד דברים,** והנה כמה הלכות מדברי רבנו בהלכות סנהדרין (כג, א–ד), אשר כולן הן סוגיות מפורשות בתלמוד, וכֹה דבריו:

[א] "'וְלֹא תִקַּח שֹׁחַד' [דב' טז, יט], אין צריך לומר לעוות את הדין, אלא אפילו לְזַכּוֹת את הזכאי ולחייב את החייב אסור ועובר בלא תעשה, והרי הוא בכלל 'אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד' [דב' כז, כה]".

[ג] "ולא שוחד ממון בלבד, אלא אפילו שוחד דברים, ומעשה בדיין שהיה עולה בדוגית קטנה לעבור בנהר, ופשט אחד ידו וסייעוֹ בעלייתו והיה לו דין, ואמר לו הדיין: 'הריני פסול לך לדין'. ומעשה באחד שהעביר אברה [=נוצה] של עוף מעל רדיד הדיין, ואחר כיסה רוק מלפני הדיין, ואמר לו: 'הריני פסול לך לדין'".

[ד] "ומעשה באחד שהביא מתנה ממתנות כהונה לדיין כהן, ואמר לו: 'פסול אני לך לדין'. ומעשה באריס אחד של דיין שהיה מביא לו תאנים מתוך שׂדהו מערב שבת לערב שבת, פעם אחת הקדים להביא בחמישי בשבת מפני שהיה לו דין, ואמר לו הדיין: 'הריני פסול לך לדין', אף-על-פי שהתאנים מְשֻׁלְּ דַּיָּן, הואיל והביאן שלא בזמנן נפסל לו לדין".

ראו נא את כוחו העצום של השוחד, אפילו שוחד פעוט שבפעוטים גורם להטיית הדין לטובת צד מבעלי הדין! ושאלה קמה וניצבה: האם קבלת משכורות שחיתות שמנות מממסד כמורה פרו-נוצרי אינה גורמת **בהכרח** לדיין להיות עבד נרצע לממסד המשלם את משכורתו?

"מַצְדִּיקֵי רָשָׁע עֵקֶב שֹׁחַד וְצִדְקַת צַדִּיקִים יָסִירוּ מִמֶּנּוּ" (ישעיה ה, כג).

ה. קאפח מנשק את המרדעת של קארו

האם מותר לחלל-שם-שמים משום "עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ"? ובכן, לדעת קאפח מותר! בשל משכורותיו החזיריות הוא נתעוור מן האמת ופָּתַח פִּתַּח לחטאת, שהרי בהלכות תלמוד תורה (פרק ג) הוא טוען, שתירוצו של קארו, שהתיר לקחת כסף בעבור לימוד התורה משום "עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ", הוא תירוץ שהיה עשוי להתקבל על ליבו של רבנו הגדול!

אולם, התירוץ: "עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ" הינו הטעיה גדולה מאד, שהרי אלה שמנופפים בו, לא רק שהם מצדיקים בתעתועיהם לקחת כסף בעבור לימוד והנאה מדברי-תורה, הם גם מחדירים לנו את ההשקפה שמדובר **במצוה רבה!** שהרי הם תולים את הֵיתרם בפסוק: "עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ"! כאילו הם עושים זאת למען ה' יתעלה! ובמלים אחרות, כאילו הם עושים מצוה גדולה ורבה וטובה מיוחדת לה' יתברך במה שהם לוקחים כסף בעבור דברי תורה, שהרי הם עושים "למען" ה' יתעלה! וברור שלדעת חז"ל ורבנו זהו עיוות וסילוף חמור מאד, ואיך עלה על דעתם לחלל-שם-שמים ועוד להחציף ולהרשיע ולתעתע ולקרוא לזאת קידוש-שם-שמים?

ורק מי שנתעוור מן השוחד והתאוות יעז לסמוך על ההיתר הזה ואף יחציף ויתעתע שגם **חז"ל ורבנו** היו מסכימים לחלל-שם-שמים. ברור אפוא, שדבריהם הנוקבים של חז"ל ורבנו נועדו בדיוק לכומרים השׂכירים, וכדי שלא לפתוח פתח לחטָאים אוהבי השוחד ורודפי השלמונים, להתיר לעצמם **באיזה אופן שיהיה** ליהנות מדברי תורה ואף משׂררוֹת הכמורה למיניהן.

ולעצם שיטתו העקושה של קאפח שבה אף הִצדיק את משכורותיו שלו: האם באמת מותר לקחת עשרות אלפי שקלים משכורת חודשית? משכורות חודשיות אשר כוללות בתוכן טובות הנאה תמלוגים מענקים וסעיפי שילומים? האם לשיטתו, משום "עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ" ניתן להתיר את הרצועה באופן כל-כך גורף וחזירי? אך כידוע, "אֹהֵב כֶּסֶף לֹא יִשְׂבַּע כֶּסֶף" (קה' ה, ט).

והחמור מכל, קאפח השׂכיר נחשב בדורנו כמייצג הנאמן ביותר של דרך רבנו הרמב"ם! ולא לחינם אמר עליו השׂכיר הממסדי הארור מורדוך אליהו "שמי שרוצה לראות את רבנו הרמב"ם בדורנו ילך לראות את... קאפח". ולא מאהבת קאפח אמר את מה שאמר אלא מאהבת מרדכי כלומר מאהבת עצמו, כי בזאת הוא למעשה הכשיר את חילול השם בהפקת רווחים וטובות הנאה מתורת משה **גם לדעת דרך האמת של חז"ל ורבנו הרמב"ם!** וכאילו אמר שחציבתו בקורדום התורה והתעיית הרבים אחרי ההבל רצויה ומקובלת אפילו על חז"ל ורבנו הגדול!

ואם חלילה נקבל את סברתו העקלקלה של הוזה ההזיות הזה, ונסבור שקאפח היה שלם בדרכו של רבנו הרמב"ם, נחסום למעשה את הדרך לכינון ממלכת כהנים וגוי קדוש, כי אי-אפשר להודות על האמת ולהבין כי "אַךְ שֶׁקֶר נָחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ הֶבֶל וְאֵין בָּם מוֹעִיל" (יר' טז, יט), כל עוד שקר השוחד זורם בעורקים ומזהם את הגוף ומעוור את עיני המחשבה הטהורה.

ולפי האמת אין שום מקום לתירוצי רודפי הבצע והתאוות למיניהם, שהרי חכמי המשנה והתלמוד האריכו בתוכחות חמורות כנגד רודפי הבצע למיניהם אשר משתמשים בכתרה של תורה. כלומר, אין זו הלכה רגילה שאולי ניתן לעקם כאשר לא נוח, אלא זו הלכה יסודית מאד

שנוגעת **בלב-ליבה המוסרי של דת משה!** האם ניתן להקל בעניינים אלה לאחר שחכמים נקטו בהם בלשונות כל-כך חריפים? כגון ש"נוטל חייו מן העולם"? ו"ארור לוקח שוחד"? ו"מכרית את נפשו מחיי העולם-הבא"? היש איום נורא ומחריד יותר מייסורי הכרת הנצחיים?!

לאחר הדברים האלה, האם נותר איזה פתח להקל באיסור חמור זה? וכל מי שטוען שמשום "עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ" (תה' קיט) ניתן לבטל את האיסור הזה, נמנה על **מְפֵרֵי התורה** שנזכרו בכתוב זה עצמו, ומכרית את נפשו מחיי העולם-הבא. ואין לי ספק, שכבר בימי חכמי המשנה והתלמוד היו כל התירוצים הפרו-נוצריים הלולייניים שיש בימינו, ואף-על-פי-כן, חכמי המשנה והתלמוד ע"ה לא הכשירו את השרץ ולא פתחו שום פתח להקל, כי הבינו שחילול יסוד טהור זה גורם להשחתת דת משה, ולהפיכתה לדת טמאה, פרו-נוצרית וניאו-אלילית.

"יֵשׁ דָּבָר שֶׁיֹּאמַר רְאֵה זֶה חָדָשׁ הוּא, כְּבָר הָיָה לְעֹלָמִים אֲשֶׁר הָיָה מִלְּפָנֵנוּ" (קה' א, י).

"וְאוּלָם אַתֶּם [=הדרדעים השׂכירים] טֹפְלֵי שָׁקֶר רֹפְאֵי אֱלִיל בֻּלְּכֶם, מִי יִתֵּן הַחֱרֵשׁ תַּחֲרִישׁוּן וּתְהִי לָכֶם לְחָכְמָה, שִׁמְעוּ נָא תוֹכַחְתִּי וְרִבוֹת שְׂפָתַי הַקְשִׁיבוּ: הַלְאֵל תְּדַבְּרוּ עַוְלָה וְלוֹ תְּדַבְּרוּ רְמִיָּה? הֲפָנָיו תִּשָּׂאוּן אִם לָאֵל תְּרִיבוּן? הֲטוֹב כִּי יַחְקֹר אֶתְכֶם? **אִם כְּהָתֵל בָּאֱנוֹשׁ תְּהָתֵלּוּ בוֹ?** הוֹכֵחַ יוֹכִיחַ אֶתְכֶם אִם בַּסֵּתֶר פָּנִים תִּשָּׂאוּן, הֲלֹא שְׂאֵתוֹ תִּבְעֶת אֶתְכֶם וּפַחְדּוֹ יִפֹּל עֲלֵיכֶם" (איוב יג).

ו. הגימטריה של יוסף קאפח

עוד בעניין הצגת עצמו כ"הרמב"ם של ימינו", כך כותב קאפח במבואו לספר טהרה:

"עוד הערה, אף-על-פי שאיני חסיד הגימטריות כי כפי שזכורני שראיתי בשם הראב"ע שמראשי תיבות וגימטריות אפשר לעשות מחולי-חולין קודש-קודשים ולהיפך. בכל זאת שמעתי גימטריא מפי הרב הגאון החסיד חנניה יוסף אייזנבך שליט"א, כי כנראה לא לחינם אני משתדל לנפות את ספרי הרמב"ם לפי דעתי, **כי בגימטריא 'יוסף קאפח' עולה 'משה',** ומצאה חן בעיני [=שהרי היא מרוממת אותו כאילו היה משה רבנו], ולכן תקעתיה כאן".

הערתו של קאפח איננה הערה תמימה לדעתי, יש לה מטרה להחדיר לשומעי לקחו את ההזיה שהוא "הרמב"ם של ימינו", איש אשר רוח בו, איש חסיד צדיק ותמים אשר בינו לבין מלאך ה' צבאות אין כמעט מאומה. הערתו "התמימה" נועדה אפוא להחדיר הערצה כלפיו. והראיה הפשוטה שזו אכן הייתה מטרתו היא מכך שחסידיו השוטים של קאפח השׂכיר אינם מסוגלים לקבל את האמת ממי שאמרו, אינם מסוגלים להודות על האמת שרבם הנערץ חצב טובות הנאה מן התורה וחילל-שם-שמים, אלא, כל מי שכופר בו – כופר בה'-אלהים-אמת. וזו הראיה הטובה ביותר לכך שהוא הפך לאליל בקרב מעריציו השוטים, הדרדעים האורתודוקסים.

ואם תמהתם מיהו אותו יוסוף אייזנבך, ובכן, בנוסף לכך שמדובר בחוצב מיומן מתורת אלהים (ראש כולל וראש ישיבה של תורת המינים האורתודוקסים, ועוד-ועוד), מדובר גם בעובד גילולים אילמים, והנה כמה מספריו המהובלים אשר עוסקים בהערצת תרבות חב"ד החטָאים: **1)** נשיאי חב"ד ובני דורם, לקט של קשרים בין גדולי ישראל והחסידות בכל הדורות עם נשיאי חב"ד, החל מבעל התניא ועד הרבי מחב"ד, תשל"ב; **2)** הגאון מלובלין, פרקי חייו ולקט מתורתו

של רבי שניאור זלמן פראדקין, בהוצאת כולל חב"ד, ירושלים תשל"ז; **3)** רבן של ישראל, מאמרים על אישיותו התורנית של הרבי מליובאוויטש, תשמ"ח; **4)** מאורי ישראל, פרקים בתולדות חיים ופועלם של גדולי ישראל וחסידי חב"ד, תשנ"ד; **5)** הערות וציונים לספר תניא קדישא, תשס"ט; **6)** מחנה יוסף, הערות ועיונים בתורת הרבי מליובאוויטש, תשע"ה. ועוד.

ועל עובד הגילולים האילמים האלה אומר קאפח השׂכיר: "הרב הגאון החסיד שליט"א"!

ז. הקב"ה טועה? השוחד אינו מעוור?

קאפח וערוסי ותלמידיהם רודפי הבצע כופרים בתורה, שהרי הם לא רק מְכַחֲשִׁים וכופרים בדרך האמת הטהורה ומוציאים-שם-רע על אדיר הקטן, גם נדמה להם שהקב"ה "התבלבל", כאילו השוחד אינו מעוור את עיני הדרדעים השׂכירים... אך האמת היא, שהם עיוורים מלראות את אור האמת הבוהק, שהרי "אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד יְיָ". ובמלים אחרות, הואיל והקב"ה קובע בתורה שהשוחד מעוור את עיני החכמים ומסלף את דברי הצדיקים, אין שום דרך להתחמק מטבע הבריאה, ולכן על הדיינים להתרחק מן השוחד כמו מאש לוהטת.

ואם מטובות ההנאה הפחותות והעלובות הזהירו חז"ל שהן מעוורות מן האמת, מה יהיה על אלף-אלפי-אלפים ורוב-רִבֵּי-רבבות של טובות הנאה וכספים שממסד הרבנות והדיינות מחלק לשׂכיריו? כמו כן, האם מותר ליטול כספי פנסיות בעבור פסיקת דינים או בעבור שימוש בשׂררה רבנית **בעבר?** כאשר הדיין או הר"ב (רודף הבצע הממורדע) כבר אינו פוסק דינים בפועל?

ושמא תחשבו שכפירתו של קאפח בתורת ה' צבאות היא עבירתו היחידה, ובכן, יש בידו עוד שתי עבירות חמורות מאד נוספות: **א)** הוא לקח כסף בעבור פסיקת דינים כנגד פסקי התורה-שבעל-פה המפורשים; **ב)** ולא רק שקאפח נטל כסף בעבור פסיקת דינים, הוא לא הסתפק במשכורת מינימום או חציונית או אפילו במשכורת ממוצעת במשק, הוא לקח מממסד הכמורה האורתודוקסי את מלוא המשכורות לדיינים (בעת 'עבודתו' וכן לאחר פרישתו וכן לאחר מותו) שהן כידוע משכורות מאד-מאד גבוהות, ועמוסות בטובות הנאה ובשילומים למכביר.

יוצא אפוא שקאפח חטא בשתי עבירות חמורות במיוחד: **א)** נטילת כסף מממסד ציבורי בעבור פסיקת דינים, וזו עבירה חמורה מאד שעליה נאמר בספר דברים (כז, כה): "אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד", וכבר אין צורך לומר שכל דיניו בטלים ומבוטלים; **ב)** הנאה מדברי תורה, שהרי הוא לקח משכורות שחיתות גבוהות ביותר במשך למעלה מיובל שנים! ורבנו כאמור פוסק, לאור דברי רבי צדוק והלל הזקן ע"ה במסכת אבות, שכל הנהנה מדברי תורה **נוטל חייו מן העולם!**

ובעבר שמעתי את ערוסי מבקעת העצמות מְסַפֵּר, שהוא שאל את קאפח האם מותר לדיין או לרב לקחת כסף בעבור שׂררה רבנית, וקאפח השיב לו כך: אם הדיין או הרב עובד במשׂרה זו כל היום כולו – מותר. וברור שפסיקתו זו הינה שגיאה והתעייה חמורה, שהרי אין שום היתר לחלל-שם-שמים וליהנות מכבוד תורה או ליטול כסף בעבור פסיקת דינים כשאין לדיין מלאכה בפועל, ואפילו קארו, המרן של החמוֹרים, שמחק את כל יסודות התורה המחשבתיים, לא התיר זאת לדיינים... ואגב, איני יודע מה חשב לעצמו התלמיד מבקעת העצמות, כאשר הוא שאל

את קאפח את השאלה הזו? ובי קאפח היה מסוגל לפסוק דין אמת אחרי שהוא נטל עשרות שנים משכורות נפוחות אשר עמוסות וגדושות במענקים ובסעיפי שילומים? אתמהה!

מכל מקום, נניח לרגע שפסיקתו של קאפח נכונה, האם הוא עבד במשרת דיין במשך כל היום כולו? ברור שלא, ועבודתו בבתי-הדין הייתה רק כמה שעות בודדות ביום לכל היותר. זאת ועוד, לשיטתו, מדוע הוא התיר לעצמו לקחת כספי פנסיות בעבור פסיקת דינים לאחר שהוא כבר יצא לפנסיה? ועתה ברור לי מדוע קאפח קורא שוב ושוב בהערצה לקארו הקראי "מרן"...

וכבר למדנו שהיתר זה הינו המצאה רעה ומכוערת מאד, שהרי חכמי התלמוד ורבנו פוסקים במפורש שאסור לקחת כסף בעבור פסיקת דינים, והאריכו בתוכחות חמורות למי שלוקח כסף או טובת הנאה ולו הפחותה ביותר בעבור פסיקת דינים! כלומר, אין זו הלכה רגילה שאולי ניתן לכופף אותה כאשר לא נוח, אלא זו הלכה יסודית מאד אשר נוגעת **בלב-ליבה המוסרי של דת משה!** האם ניתן להקל וליהנות מדברי תורה לאחר שחכמים נקטו בביטויים כל-כך חריפים: "נוטל חייו מן העולם" ו"מכרית את נפשו מחיי העולם-הבא"? היש עונש חמור מן הכרת?!

"הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבֹנִים" (ישׁ' ה, כא), אשר אוכלים וזוללים מן התורה וכל שולחנותיהם מלאו קיא צואה בלי מקום. "וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים" (איוב לז, כא), טחו עיניהם מלראות את אור האמת ודמיונם נופח בהזיות גדלות גדולה ורוממות מדומה, עד שהם שולחים את ידם הנגעלה ופוסקים הלכות והיתרים בעניינים שהם נוגעים ונגועים בהם, כמו גיחזי בשעתו, שנתנגע בצרעת שלג לבנה שדבקה בו ובזרעו לעולמי-עולמים.

"הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע, שָׂמִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ, שָׂמִים מַר לְמָתוֹק וּמָתוֹק לְמָר. הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבֹנִים [...] מַצְדִּיקֵי רָשָׁע עֵקֶב שֹׁחַד [=עקב שוחד המשכורות הדרדעים מצדיקים את המינים וצאצאיהם שהורסים ומשחיתים את דת משה הזכה והטהורה, ומוסיפים ומכזבים שהמינים והאטִים הללו הינם גאונים גדולים ועצומים: 'קדושי עליון' ו'גדולי עולם'] וְצִדְקַת צַדִּיקִים יָסִירוּ מִמֶּנּוּ [=ואת הלוחמים על צדקת דרך האמת הם מכנים כחוטאים פושעים וכופרים]. לָכֵן כֶּאֱכֹל קַשׁ לְשׁוֹן אֵשׁ וַחֲשַׁשׁ לֶהָבָה יִרְפֶּה, שָׁרְשָׁם כַּמָּק יִהְיֶה וּפִרְחָם כָּאָבָק יַעֲלֶה **כִּי מָאֲסוּ אֵת תּוֹרַת יְיָ צְבָאוֹת וְאֵת אִמְרַת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נִאֲצוּ**" (ישעיה ה, כ–כד).

ואחתום פרק זה בחתימת רבנו לספרו מורה-הנבוכים: "והוא יזכנו וכל ישראל חברים למה שהבטיחנו בו: 'אָז תִּפָּקַחְנָה עֵינֵי עִוְרִים וְאָזְנֵי חֵרְשִׁים תִּפָּתַחְנָה' [ישׁ' לה, ה], 'הָעָם הַהֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ רָאוּ אוֹר גָּדוֹל יֹשְׁבֵי בְּאֶרֶץ צַלְמָוֶת אוֹר נָגַהּ עֲלֵיהֶם' [שם ט, א]". האין בחתימת דבריו של רבנו רמז עבה למצבו הרוחני האמיתי של העולם-הדתי האורתודוקסי? האין בדבריו אלה בלבד תעודת עניות מהדהדת לגדולי-טחורי-האסלה, הנמצאים בראש פירמידת טובות ההנאה?

ח. כמה חרדה על מטבע עלוב אחד...

נחזור עתה לעיין בפסק רבנו בהלכות סנהדרין (כג, ו):

"**כל דיין שנוטל שׂכרו לדון דיניו בטלים,** והוא [=בתנאי] שלא יהיה שכר הניכר [=שלא יהיה ניכר שהוא שכר בטלה]. אבל אם היה עוסק במלאכתו ובאו לפניו שניים לדין ואמר להם: 'תנו

לי מי שיעשה תחתיי עד שאדון לכם', או 'תנו לי שכר בטלתי' – הרי זה מותר. והוא שיהיה הדבר ניכר שהוא שכר הבטלה ולא יותר, וייטול משניהם בשווה זה בפני זה – כגון זה מותר".

נשים לב, שרבנו פוסק **באפשרות הראשונה** בהלכה, שבעלי-הדין ישלמו לְפועֵל שיעשה את מלאכתו של הדיין, וזאת כדי שהדיין יתפרנס ובעלי-הדין לא יעבירו לו כסף באופן ישיר! רק **באפשרות השנייה** בהלכה, כאשר לא נמצא מחליף שיעשה את מלאכתו של הדיין, והדיין עלול להפסיד את פרנסתו מפני שמלאכתו לא תיעשה, הדיין רשאי לבטל את מלאכתו ולקחת מבעלי-הדין את הכסף שהפסיד בגינם. ובמלים אחרות, ההמלצה הראשונה לדיין היא שלא לקחת כסף כלל בעבור פסיקת דינים, **ואפילו לא שכר בטלה!** ולכן רבנו פוסק בהלכה: "תנו לי מי שיעשה תחתיי" לפני האפשרות של "תנו לי שכר בטלתי". עוד נאמר בהלכה: "אבל אם היה עוסק במלאכתו", כלומר, ברור שיש לדיין מלאכה קבועה, אחרת אין שום פתח להתיר.

מכל מקום, חזרתי על ההלכה לעיל כדי לעיין ולדון במקור המרכזי שלה (בתובות קה ע"א), כי מתוך הדיון שעורכים חכמי התלמוד ע"ה, ניתן ללמוד רבות על יחסם של חז"ל ללקיחת כסף בעבור פסיקת דינים. והנה סיפור הסוגייה וביאורה, ובסופה המסקנות העולות ממנה:

נאמר בגמרא שם שקרנא לקח מטבע מכל אחד מבעלי-הדין, ושואלים בגמרא: איך קרנא העז לעשות כן? והלא כתוב: **"וְשֹׁחַד לֹא תִקָּח"!** ומשיבים, הפסוק הזה עוסק בדיין שלקח רק מאחד מבעלי-הדין ובשל-כך יבוא להטות את פסק-הדין, ואילו קרנא לקח מטבע מכל אחד מבעלי-הדין בשווה ולכן לא היה חשש להטיית הדין. ומוסיפים לשאול שם, וכי מותר ליטול שכר מבעלי-הדין בשווה ואפילו שלא על-מנת להטות את הדין? והרי ישנה ברייתא: "וְשֹׁחַד לֹא תִקָּח" וכו'. ושואלים: מה לומדים אפוא מברייתא זו? אם נלמד ממנה שאסור ליטול שכר במטרה לעוות את הדין, הרי כבר נאמר: "לֹא תַטֶּה מִשְׁפָּט"! אלא יש ללמוד ממנה שאסור לדיין לקחת שכר אפילו כדי לַזַּכּוֹת את הזכאי ולחייב את החייב (כגון מממסד או מצד שלישי), ולכן אמרה תורה: "וְשֹׁחַד לֹא תִקָּח". נמצא אפוא עד כאן, שאסור בשום אופן ליטול שכר בעבור פסיקת דינים.

לאור ברייתא זו השאלה נותרה עומדת במקומה, איך קרנא העז ליטול **זוז אחד** מבעלי הדין? ומשיבים, הברייתא האמורה עוסקת במקרה שבו הדיין לקח שכר משני הדיינים בשווה בתורת שוחד, אך קרנא היה לוקח בתורת שכר (משכורת). ומיד שואלים, ובתורת שכר האם מותר? והרי שנינו: "הנוטל שכר לדון דיניו בטלין!", ומשיבים, אם הדיין נטל שכר בעבור פסיקת דינים – דיניו אכן בטלים, אבל אם נטל שכר בעבור **בטלתו ממלאכתו** – מותר. ועדיין שואלים בגמרא, האם מותר לדיין לקחת שכר בטלה בעבור פסיקת דינים? והרי נאמר בברייתא: **"מכוער הדיין שנוטל שכר לדון, אלא שדינו דין"**, ואיך אפוא קרנא העז ליטול שכר בטלה מבעלי-הדין?

וממשיכים לדון שם בברייתא האחרונה: "מכוער הדיין" וכו': אם מדובר בשכר בעבור פסיקת דינים – הלא לפי ההלכה דיניו בטלים, ולמה נאמר אפוא שמדובר רק בדבר מכוער? ואם מדובר בנטילת שכר בטלה בלבד – מדוע נאמר שהדבר מכוער? ומשיבים שם, שמדובר בדיין שנוטל שכר בטלה בעבור פסיקת דינים: אולם, אם שכר הבטלה שהוא נוטל **אינו ניכר** כשכר בטלה (=או שהדיין אינו עוסק כרגע במלאכה, או שאין לו מלאכה וקבעו לו שכר לפי שכר מינימום,

או שאינו נוטל בדיוק את שכר בטלתו וכיו"ב), הדיין שנטלו נקרא "מכוער"! ואם דיין שרק נוטל שכר בטלה שאינו ניכר נקרא "מכוער", כיצד היו מכנים חז"ל את הדיינים הבטלנים שכלל אין להם מלאכה ונוטלים משכורות שחיתות מן הקופה הציבורית? ואתם מוזמנים לשער...

וממשיכים שם לדון בדיין קרנא, ואומרים, שקרנא נטל **שכר בטלה הניכר,** שהרי בעת שבאו לפניו בעלי-הדין הוא היה עוסק במלאכתו בבדיקת אוצרות יין, והוא היה מקבל זוז אחד ליום על מלאכתו, ובעלי-הדין נתנו לו כל אחד חצי זוז כדי שיחדל ממלאכתו ויפסוק את דינם. עוד מסופר שם, **כי רב הונא היה נזהר שלא ליטול אפילו שכר בטלה!** וכאשר היה מגיע דין לפניו, הוא היה מבקש מבעלי-הדין שימצאו לו מחליף שיעשה את מלאכתו, ובעלי-הדין ישלמו לאותו מחליף את שכרו, וכך רב הונא דן אותם מבלי להפסיד ומבלי ליטול מאומה מבעלי-הדין!

לאחר שראינו כמה דנו בגמרא על **זוז אחד** שקרנא נטל: האם היה מותר לו לקחתו או לא – האם עדיין יש איזה מקום לסבור שמותר לדיין ליטול ממון בעבור פסיקת דינים? האם לא ברור שרק מי שנתעוור לחלוטין מן השוחד יתיר זאת? ולקיחת שכר מממסד מְממן חמורה מלקיחת שכר מבעלי-הדין, שהרי על הראשון נאמר לעיל ארור לוקח שוחד, ועל השני שדיניו בטלים.

ואחתום פרק זה בפסק רבנו בהלכות סנהדרין (ב, ו), ונתעלם לרגע מאהבת האמת שנזכרה בהלכה שהיא תנאי הכרחי לדיינים, ואשר העדרה מממסד הרבנות והדיינות זועק לשמים:

"צריך שיהיה בכל אחד מהם [מן הדיינים] שבעה דברים, ואלו הן: חכמה, ויראה, וענוה, **ושנאת ממון,** ואהבת האמת, ואהבת הבריות להם, ובעלי שם טוב. [...] **'שֹׂנְאֵי בָצַע' –** אפילו ממון שלהם אינן נבהלין עליו, ולא רודפין לקבץ הממון: שכל מי שהוא 'נִבְהָל לַהוֹן [אֵישׁ רַע עָיִן, וְלֹא יֵדַע כִּי] חֶסֶר יְבֹאֶנּוּ' [משׂ' כח, כב]".

סוף דבר

לסיום הבה נעיין במוסרו החד והנוקב של הלל הזקן ע"ה: "כך היה הלל אומר: וּדְיוֹשְׁתַּמַּשׁ בְּתַגָּא – חָלַף, הא [=אנו למדים אפוא, כי] **כל הנהנה מדברי תורה נטל חייו מן העולם**" (אבות ד, ז). הלל הזקן מסמל יותר מכל את דרך "בית הלל", כלומר את דרך הסובלנות המתינות וההיתרים. ברם, במוסרו החד והנחרץ הזה הלל הזקן מפתיע אותנו מאד, שהרי לא היינו מצפים שדווקא הלל הזקן ע"ה יאמר את אחד המוסרים הקשים ביותר בעניין איסור ההנאה מדברי תורה!

ולכאורה יש לתמוה, מדוע הלל הזקן, אביר הסובלנות והמתינות, אשר לא ניתן לחשוד בו לרגע אחד שהוא היה קנאי או קיצוני או קפדן או מחמיר, דווקא הוא, גדול המתירים והמקלים, דווקא הוא קידש מלחמה כנגד הפקת טובות-הנאה מתורת משה? מדוע הלל הזקן לא מצא דרך להתיר ליהנות מכבוד תורה? ואם הוא לא הקל, מדוע לכל הפחות הוא לא העלים-עין? ואדרבה, במקום להעלים-עין, הלל הזקן בחר ללכת ב"דרך הקנאות" והחמיר באופן כל-כך קיצוני, עד שהוא קובע נחרצות ובאופן גורף שכל מי שנהנה מדברי תורה נעקר מחיי העולם-הבא!

ממוסר זה, שנאמר דווקא על-ידי הלל הזקן, אנו למדים שאין שום דרך להקל ולהתיר ליהנות מכתרה של תורה, ואין שום דרך להקל ולעקוף יסוד זה, כי חילולו ורמיסתו גורמים להכחשת

האמת ולהשחתת תורת משה, וכמו שאומר רבנו בפירושו למשנה (נדרים ד, ג): "ואני תמה על אנשים גדולים [בעיני ההמון] שעיוורה אותם התאווה **והבחישו את האמת,** והנהיגו לעצמם הקצבות [=תקציבים] בעד המשפטים [=פסיקת דין בבתי-הדין] והלימוד [=לימוד התורה], ונתלו בראיות קלושות". כלומר, לדעת רבנו הרמב"ם, כל התכסיסים להקל בעניין זה אינם אלא תחבולות רֶשע אשר מכחישות את האמת ונובעות מעיוורון רדיפת הבצע והשׂררה.

לפיכך, אסור לקרוא לקאפח בשם "מָרי", ובזה המבחן הגדול לאהבת ה' יתעלה, שהרי נאמר: "לֹא תִשְׁמַע אֶל דִּבְרֵי הַנָּבִיא הַהוּא אוֹ אֶל חוֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא כִּי מְנַסֶּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לָדַעַת **הֲיִשְׁכֶם אֹהֲבִים אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם**". כלומר, מדוע דווקא בביטול נביא השקר נבחנת אהבת ה'? ובכן, אחד הניסיונות הקשים ביותר הוא להתנער מהאהבה כלפי מנהיג או רב גדול שהאדם חונך מקטנות על גדולתו ורוממותו... ולכן דווקא בזה נבחנת אהבתו של האדם לה' יתעלה. "וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ" (דב' ו, ה).

ולא רק שאסור לקרוא לקאפח "מָרי" אף חובה לגנותו, והנה דברי רבנו שמהם עולה במפורש שיש מצוה רבה לגנות את הרשעים ומגרעותיהם, וכך אומר רבנו בפירושו לאבות (עמ' רעג): "והחלק הרביעי [מחלקי הדיבור] הוא הרצוי [...] [ובתוכו נכללת המצוה החשובה] **לגנות את הרשעים ומגרעותיהם כדי להמאיס מעשיהם וזכרם בעיני בני אדם** וייבדלו מהם ולא ילכו באורחותיהם". וכך אומר רבנו גם בהקדמתו למסכת אבות בפרק החמישי (עמ' רנז):

"וכן דברי האדם כולם לא יזדקק לדבֵּר אלא במה שיביא לעצמו בו תועלת [...] או בשבח מעלה או אדם גדול, או בגנות מגרעת או רשע – **לפי שקללת בעלי המגרעות וגינוי זכרם, אם הייתה המטרה בכך להשפילם בעיני בני אדם כדי שייקחו בהם תוכחות ולא יעשו כמעשיהם – הרי זו חובה וזו מעלה,** הלא תראה אמרו יתעלה: כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וכמעשה ארץ כנען, וסיפור הסדומיים, וכל מה שבא במקרא בגנות האנשים בעלי הרעות והמגרעות וגינוי זכרם, ושבח הצדיקים ורוממותם, אין הכוונה בהם אלא כמו שאמרתי לך: כדי שילכו בני אדם בדרכם של אלו ויתרחקו מדרכם של אלה".

ואפילו בני אדם שעוברים על מצוות שבין אדם למקום וסירבו לקבל תוכחה, אפילו אותם מצוה להוקיע ולפרסם! והנה לפניכם פסק חז"ל ורבנו בהלכות דעות (ו, יב):

"במה דברים אמורים [שאסור להכלים את חברו] – בדברים שבין אדם לחברו, אבל בדברי-שמים אם [הוכיחו בנועם ו]לא חזר בו בסתר **מכלימין אותו ברבים, ומפרסמין חטאו, ומחרפין אותו בפניו, ומבזין ומקללין אותו, עד שיחזור למוטב, כמו שעשו כל הנביאים לישראל**".

כל-שכן וקל-וחומר כומרים שׂכירים רודפי בצע אשר מחללים-שם-שמים ביד רמה כירבעם ומתעים את העם אחרי השקפות מינות ומדוחים, ומכשירים את שרץ ההנאה מדברי תורה – אלה, מצוה לפרסם את חטאם, ולחרף אותם בפניהם, ולבזות ולקלל אותם, עד שיחזרו למוטב או עד שהשפעתם על הציבור תתפוגג, והנזק העצום שהם המיטו על עמֵנו יגליד ויתרפא.

וכמו שעשו כל הנביאים לישראל...

נספח: ארבע תגובות בעניינו של קאפח השׂכיר הצייקן

תגובה ראשונה מאת ד"ר אסתר גמליאל-ברק, וזה לשון תגובתה:

שלום אדיר, חבל שנתת ידך לפרסום הדברים על הרב קאפח. אינני רוצה להתעסק בהוכחות הלכתיות [למה? המאמר שכתבתי הוא מאמר הלכתי ומוסרי במהותו!]. הרב קאפח תרם תרומה גדולה למחקר גדולי-ישראל שכתבו את ספריהם בערבית. אני מגיבה בעיקר בגלל העניין האנושי – עכשיו נזכרים להשחיר את דמותו? הרב נפטר, הניחו לנשמתו! ד"ר א"ג.

להלן תשובתי:

ד"ר א"ג, שלום וברכה,

אין לי שום עניין אישי להשחיר את דמותו של קאפח. אין בתרומתו של קאפח כדי להצדיק את העוול הגדול שהוא גרם. הוא סלל דרך לרבים להפוך את תורת האמת והצדק לקורדום-חוצבים ולחילול-השם. ורבים הולכים בדרכיו ומחללים-שם-שמים ומעוותים את דרך האמת והיושר.

האם פעלו העצום של משה רבנו מנע מה' יתעלה לגנותו קשות וחריפות בתורה? האם דוד, עבדו הנאמן של ה' יתברך, לא נענש קשות על חטא אוריה החיתי? האם התורה עושה הנחות לגדולים כאשר הם מחללים-שם-שמים? וזו מהות דת האמת, להודות על האמת גם כשמדובר באנשים גדולים. כל-שכן רודפי-דמים אשר חיללו-שם-שמים **ביודעין** במשך יובל שנים. ואגב, בעניין האנושי וכו' שהזכרת, ראי נא את המאמר: "אין משיבין את הארי לאחר מיתה?". שם השבתי לערוסי, תלמידו רודף הבצע של קאפח הצייקן, בעניין אותה השאלה בדיוק.

ולא אניח לנשמתו, לא כי הוא מתייסר בגלל דבריי כמו שאת רומזת, וזו הזיה שאינה מתאימה לאשת-מדע – אלא כי הנהגתו ופסיקותיו מתעות את הרבים ומנציחות את דרך השקר.

בכל הכבוד הראוי, אדיר.

תגובה שנייה מאת יקיר מוריס, וזה לשון תגובתו:

אף-על-פי-כן, האם אי-אפשר לעשות זאת בלשון יותר עדינה, מאחר והרב קאפח הוא הרב הכי קרוב לאמיתה של תורה מכל ה"רבנים" הבורים והסכלים, ורק בלשון עדינה נוכל לקרב את תלמידיו. וגם מאחר והרב קאפח באמת ניסה לכוון לדעתו של רבנו.

להלן תשובתי:

יקיר, אומר לזכותך שבתגובתך זו לפחות הודית על האמת. ברם, תלמידיו של קאפח הנוכל לא עושים זאת! הם ממשיכים להפוך את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים בהכשרו של קאפח! ודומני שכל תלמידיו הידועים ללא יוצא מן הכלל, הפכו את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים.

ועתה לעצם דבריך, **לעולם** לא נקרב את תלמידיו של קאפח "בעדינות", כי שוחד הממון והכבוד והשׂררה כבר עיוור את עיניהם, הם **לעולם** לא ישובו בתשובה, הדבר היחיד שניתן לעשות הוא להרחיק את בני האדם מהם, כדי לצמצם את הנזק העצום שהם גורמים לדרך האמת,

ומזהמים אותה בהשקפות מינות פרו-נוצריות. וזו דרכה של תורה, אדם שעובר על דברי תורה מצוה לחרפו ולגדפו וכו', וכל-שכן כשהוא עובר על דברי תורה שנוגעים **לחילול-שם-שמים.**

אם הייתי רואה שהם שבים בתשובה ומודים על האמת, ואפילו רק עשרה מהם, ומפרסמים מכתב-מודעה שבו הם מודים לדבריי, לא היה צורך עוד להמשיך ולמתוח ביקורת על קאפח, אך כל עוד הם מתעים את תלמידיהם אחרי ההבל, יש צורך גדול מאד לתקוף את קאפח.

יתר-על-כן, מתוך דבריך הוכחת את צדקת דרכי! שהרי קאפח נחשב ל"קרוב ביותר" לאמיתה של תורה, דהיינו לדרך האמת של הרמב"ם. וככל שהאדם נחשב קרוב לדרך האמת, ולמלאך עלי אדמות, כך הנזק שהוא גורם לדרך האמת גדול יותר-ויותר. אדם אשר מצטייר בשקר כ"רמב"ם של ימינו", ומכשיר את האלילות והתועבה (ספר-האופל הזוהרי) ואת הפיכת תורת-האלהים לקורדום-חוצבים, גורם לבני האדם לחשוב שזו היא אמיתה של תורה, וזו היא דרך האמת! וכך הוא מרחיק אותנו **שנות אור** ממילוי ייעודנו ומכינון ממלכת כהנים וגוי קדוש.

זאת ועוד, הוא לא היה "הקרוב ביותר" לדרך האמת, הוא רק צייר את עצמו כבזה, סבו היה מן הקרובים ביותר לדרכו של אברהם אבינו בדורות האחרונים, אך נכדו השׂכיר והצייקן לא קידש מלחמה כנגד המינות והעבודה-הזרה וכנגד הפיכת דת-האמת לדת פרו-נוצרית, להיפך! הוא הפך להיות מראשי ממסד המינות והטומאה, אשר מרוממים את דת השקר האירופית הפרו-נוצרית, ותקע חנית קהה ומחלידה בלב-ליבה המוסרי של דת משה. ורבים התועים אחריו.

קאפח רודף הבצע לא ניסה לכוון לדעתו של רבנו הרמב"ם ולדרך האמת לאמיתה, אלא לכוון לדעתם של מעסיקיו הפרו-נוצריים למיניהם – אך כדי ליצור לעצמו קהילה שתלך אחריו, הוא בידל את עצמו כאילו הוא תלמיד של רבנו הרמב"ם, שהרי כל שׂכיר זקוק לייחוד מזולתו. קצרו של דבר, אי-אפשר להוקיע את קאפח השׂכיר והצייקן בלשון עדינה כלשונך, אלא, דרכה של תורה בכל מה שקשור לחילול-שם-שמים, לעבודה-זרה, ולהפיכת תורת-האלהים לקורדום-חוצבים, היא דרך חדה וברורה, בלתי מתפשרת, ואפילו בעניינים הקלים מהעניינים הללו.

ואם הייתי מוקיע את קאפח בלשון עדינה, היה משמע שמדובר בעוד "מחלוקת הלכתית". כלומר, כאילו מדובר בעוד איזו "מחלוקת" של הכסילים הוזי-ההזיות שמכונים "חכמי ישראל" באלף השנים האחרונות, זה אומר בכׂה וזה אומר בכׂה "ואלה ואלה דברי אלהים חיים" – ולעולם לא נצליח לעקור את הרֶשע בדרך זו, שהרי לא מדובר בעוד איזו "מחלוקת בהלכה" כמו האם לומר הלל ביום העצמאות? אלא **בעניינים שנוגעים ללב-ליבה המוסרי של דת משה.**

וכאמור, בעניינים שהם **ה**מסך בה"א הידיעה לכינון ממלכת כהנים וגוי קדוש ולהיותנו עם חכם ונבון, יש לנקוט בכל הלשונות החמורים ואף יותר ממה שנקטתי. ואם הייתה סנהדרין בימינו, היה ראוי לנקוט גם באמצעים נוספים, אמצעים מעשיים, ולנהוג בהם כדין הכופרים. דרך אגב, רבות הן שגיאותיו של קאפח בכל תחומי ההלכה והמחשבה, ולאחר שהבנתי שהוא לא "הרמב"ם של ימינו" כמו שמציירים אותו בשקר עובדי-האלילים כדי להצדיק את הפיכת תורת-האלהים לקורדום-חוצבים, הקב"ה הסיר מנגד עיניי את המסכים והנני מבחין בשגיאותיו. "הוֹי הַמַּעֲמִיקִים מֵיְי לַסְתִּר עֵצָה וְהָיָה בְמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וַיֹּאמְרוּ מִי רֹאֵנוּ וּמִי יוֹדְעֵנוּ" (יש' כט).

לסיכום, כל עוד ימשיכו להפוך את קאפח לאדמו"ר של הדרדעים, וכל עוד ישתמשו בדבריו ובהיתריו כדי להצדיק את דרכי המינים וכדי להצדיק את הפיכת תורת-האלהים לקורדום-חוצבים – יש לחרפו ולגדפו ולבתרו ולהוקיעו כנגד השמש. ארור יהיה על הטעיית דורות של דרדעים אחרי התֹּהו וההבל, והראיה לדבריי: כל תלמידיו הידועים חָבְרוּ למינים הארורים.

תגובה שלישית מאת עמית לשם, וזה לשון תגובתו:

הדברים שלך על מארי דוחים אותי.

להלן תשובתי:

ההלכה היא שאסור לקחת כסף בעבור פסיקת דינים, ומי שעושה כן מחלל-שם-שמים וארור לוקח שוחד. וחז"ל הִרבו באיומים ובאזהרות ובתוכחות ובגינויים למי שעושה-כן, והורו לנו לזלזלו ולגנותו ולחרפו ולגדפו ולפרסמו ברבים, כך היא ההלכה, ואף הוסיפו: "ותהי גלימתו בעיניך כמרדעת של חמור", כלשון חז"ל ורבנו. ואם דרך ההלכה ודרך האמת דוחה אותך אז כנראה שחז"ל והתורה והקב"ה דוחים אותך. כי יוסוף קאפח נטל משׂכורות נפוחות במשך יובל שנים בעבור פסיקת דינים. ואף הודה בעבודה-זרה בקביעתו שספר-האופל הוא ספר קדוש.

וכל המודה בעבודה-זרה מחרף ומגדף את השם הנכבד והנורא, כך הוא לשון ההלכה.

יוסף קאפח גם ביזה את סבו וכפר בטובה הגדולה שעשה עמו, שהרי סבו קידש מלחמה כנגד ספר-האופל, ואילו הנכד הודה ב"קדושתו" של ספר-האופל, ואף העדיף להוציא-לאור את ספרי המינים וצאצאיהם (כמו הראב"ד שאפילו לא ידע שה' אינו גוף), ולא הוציא לאור את ספרו של סבו "מלחמות השם" – והכל בגלל המעמד, היוקרה, המשׂכורות, ושלל טובות-ההנאה.

לפיכך, לא בי מאסת כי אם בה' יתעלה ויתרומם, וכִּדבר ה': "וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל שְׁמוּאֵל: שְׁמַע בְּקוֹל הָעָם לְכֹל אֲשֶׁר יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ כִּי לֹא אֹתְךָ מָאָסוּ, כִּי אֹתִי מָאֲסוּ מִמְּלֹךְ עֲלֵיהֶם" (ש"א ח, ז), והנך מעדיף כבוד בשר ודם על-פני כבוד שמים, ובמלים אחרות, הנך עובד אליל שׂכיר בשר ודם.

לאחר הדברים הללו הוסיף לשם, וזה לשונו: לך תעשה תשובה.

וכך השבתי לו:

אתה בוחר להתעלם מראיות מפורשות שהנני מביא לך מדברי התורה ומדברי חז"ל ורבנו... ודבריי שרירים וקיימים כי בניגוד אליך הם נסמכים על יסודות תורתנו הקדושה, ולא על תחושות ורגשות כלפי בשר ודם שחילל-שם-שמים לפי הגדרת חז"ל. גם אני גדלתי על "מארי" עד שהבנתי את דרך האמת, וה' מנסה אותך לראות מה תעדיף: תחושות ורגשות מתעתעות שגדלת עליהן והנחילו לך תועים או בעלי עניין, או דברי תורה ושכל ישר. והבחירה בידך.

"כִּי מְנַסֶּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לָדַעַת הֲיִשְׁכֶם אֹהֲבִים אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם". את מי אתה מעדיף לאהוב? את יוסוף קאפַּח או את ה' יתעלה שמו? זו השאלה האמיתית.

ואחתום את תשובתי לך בדברי רבנו באיגרתו לתלמידו ר' יוסף (עמ' קלא):

"ואין לך צורך באמרך: היכן יראת שמים? כי זה וכיוצא בו מן **הגדולים** ממנו ממי שקדם, אין יראת שמים אצלם אלא להימנע מן החמורות, כפי שהדבר אצל ההמונים, אבל החובות המידותיות אינם סוברים שהם מחובות הדת, ואף אינם מדקדקים בדבריהם כפי שמדקדקים בהם השלמים יראי השם. **ורוב אנשי הדת מבעלי השׂררה הללו כאשר הדבר קשור בשׂררה נעלמת יראת שמים** [כלומר, כאשר הדבר נוגע לשׂררה גם מן החמורות הם אינם נמנעים]".

כלומר, גדולי האסלה למיניהם כלל אינם מתבוננים למידותיהם ונוהגים בגסות בכל הנקרה בדרכם, וכמנהגם של משפחת עיזֵי יוסף הארורים. ויתרה מזאת, כאשר הדבר קשור בשׂררתם, גם מן החמורות הם אינם נמנעים, והצגת יראת השמים שלהם נעלמת ונאפסת לחלוטין!

"וְיָמִים רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל לְלֹא אֱלֹהֵי אֱמֶת וּלְלֹא כֹהֵן מוֹרֶה וּלְלֹא תוֹרָה" (דה"ב טו, ג).

תגובה רביעית מאת ציון פשוט, **וזה לשון תגובתו:** אני יודע שתגובתי לא תועיל, כי מניסיוני קשה לדבר בהיגיון עם אנשים שחושבים שהצדק נמצא אצלם, וכל השאר טועים. אבל חובה למחות על הדברים המזעזעים. אתה מתהדר בכך שהנך רוצה לעשות את רצון ה'. האמנם רצון ה' שתבזה תלמידי חכמים, ושתדבר סרה בגדולי ישראל? לחלוק, ניחא. לא להסכים, בסדר גמור. אבל לבזות ולהשפיל? אם רצונך לעשות רצון ה', תבדוק מה הוא דורש מעמך. ובכלל זה, והצנע לכת. פשוט כואב הלב. **עד כאן דבריו,** וכך השבתי לציון פשוט:

ציון פשוט, אמרת ש"קשה לדבר בהיגיון עם אנשים שחושבים שהצדק נמצא אצלם, וכל השאר טועים". ואכן קשה מאד, והנני יודע זאת מניסיון וגם ממך עתה, שהרי במאמר שכתבתי לעיל פרשׂתי הלכות רבות ומשנה שלמה וסדורה, ואילו אתה לא הבאת שום ראיה לדבריך!

הנך בוחר להתעלם משלל ראיות מפורשות מדברי התורה ומדברי חז"ל! מי הוא זה אפוא האיש שחושב שהצדק עמו וכל השאר טועים? **אתה הוא זה!** אתה הוא זה שחושב שהצדק נמצא אצלו, ואילו אנכי חושב שהצדק נמצא בדברי התורה וחז"ל, אנכי נסמך על התורה וחז"ל, ואתה הוא זה שנסמך על שׂכלך ותחושתך שאתה צודק... ועל זה נאמר: כל הפוסל במומו פוסל.

"כִּי עַם מְרִי הוּא בָּנִים כֶּחָשִׁים בָּנִים לֹא אָבוּ שְׁמוֹעַ תּוֹרַת יְיָ, אֲשֶׁר אָמְרוּ לָרֹאִים לֹא תִרְאוּ וְלַחֹזִים לֹא תֶחֱזוּ לָנוּ נְכֹחוֹת, דַּבְּרוּ לָנוּ חֲלָקוֹת חֲזוּ מַהֲתַלּוֹת, סוּרוּ מִנֵּי דֶּרֶךְ הַטּוּ מִנֵּי אֹרַח הַשְׁבִּיתוּ מִפָּנֵינוּ אֶת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. לָכֵן כֹּה אָמַר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: יַעַן מָאָסְכֶם בַּדָּבָר הַזֶּה וַתִּבְטְחוּ בְּעֹשֶׁק **וְנָלוֹז עֲוֹן הַזֶּה כְּפֶרֶץ נֹפֵל נִבְעֶה בְּחוֹמָה נִשְׁגָּבָה אֲשֶׁר פִּתְאֹם לְפֶתַע יָבוֹא שִׁבְרָהּ**" וכו' (ישעיה ל).

"צֹפָיו [=מנהיגי הדת בעלי השׂררה, הכומרים המתעים את העם אחרי ההבל] עִוְרִים כֻּלָּם, לֹא יָדָעוּ [את ה'], כֻּלָּם כְּלָבִים אִלְּמִים לֹא יוּכְלוּ לִנְבֹּחַ **[כלבים אילמים!],** הֹזִים שֹׂכְבִים אֹהֲבֵי לָנוּם. וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ **[כלבים עזי נפש!]** לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה, וְהֵמָּה רֹעִים [=והם אנשי השֵׁם מנהיגי העם ובעלי השׂררה, ויחד-עם-זאת] לֹא יָדְעוּ הָבִין [=סוטים מדרך האמת], כֻּלָּם לְדַרְכָּם פָּנוּ **אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ**" (יש' נו). ושם תרגם יונתן ע"ה: "וְכַלְבַיָּא תַּקִיפֵי נַפְשָׁן לָא יָדְעִין לְמִסְבַּע, וְאִנּוּן מַבְאֲשִׁין לָא יָדְעִין לְאִסְתַּכָּלָא, כֻּלְּהוֹן גְּבַר לָקֳבֵיל אוֹרְחֵיהּ גְּלוֹ, **גְּבַר לְמִיבַּז מָמוֹנֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל**".

התימנים האורתודוקסים הנרצעים

מאמר זה נכתב בעקבות שיג-ושיח עם כסיל תימני אורתודוקסי, עבד משועבד לכומר אליעזר מלמד מהר-ברכה. התימני הזה שירת בצה"ל במסגרת תוכנית ההִשתמטות של הציונות הדתית שנקראת "הסדר". ולצערי, כל התימנים שהנני מביר אשר השתתפו בתוכנית הזו, מוחם טומטם כמעט לחלוטין, הם אינם מסוגלים לראות את אור האמת נכוחה, והינם עבדים משועבדים ונרצעים לאדוניהם האשכנזים, מעריצי מינים ואפיקורוסים ומחללי-שם-שמים.

והנה הודעתו של הכסיל התימני האורתודוקסי, המשועבד והנרצע לאדוניו הגרמנים:

שלום אדיר, שלח לי מייל שלך ובע"ה לפי הזמן אשלח לך הערות ומקורות על דברים לא נכונים באתר אור הרמב"ם. גם אם כוונתך רצויה המעשים גורמים יותר נזק מתועלת (לך ולמשפחתך באופן אישי וגם לקוראים ולעולם). חלק קטן מהביקורות שם נכונות, אבל הרוב הגזמות.

וכך השבתי לו:

אתה מוזמן להוביח לי שהנני טועה, ואם תמצא טעות אתקן אותה בשמחה ואודה על האמת. אך דע לך, כי אם אינך צודק ודבריך יתגלו כתרמית אורתודוקסית או כניסיון-סרק או אפילו רק כשגיאה שנובעת משחץ-ליבך (וקרוב לוודאי שארגיש בזה) – לא אהסס לפרסם את הדברים במאמר מקיף ולתקוף אותך ואת הכסילים התימנים הדומים לך, כי כל מי שמחליש את דרך האמת מגונה מאד בעיניי, ובמיוחד מי שעושה זאת מתוך אינטרסים זרים ורגשי-נחיתות.

זאת ועוד, מנין לך שפעולותיי גורמות ליותר נזק מאשר לתועלת? ועוד לי ולמשפחתי באופן אישי? האם אתה מכיר אותי? האם שוחחת עמי אי פעם? האם ישבת עמי לשיחה או ללימוד? מהיכן נובע שחץ ליבך? ואיני יודע על סמך מה אתה מחליט החלטות כאלה שרירותיות. אז בוא נתחיל בזה שתוביח לי מדוע דרך האמת גורמת לי ולמשפחתי לנזק? ועוד **לעולם כולו?** מי-הוא-זה ואי-זה-הוא אשר נסחף להגזמות פרועות? אנכי או שמא אתה? ועד שלא תוביח לי שהנני גורם נזק "לעולם כולו" הנך חשוד בעיניי, כי אפילו על דבריך שלך לא הבאת ראיה...

לפיכך, נראה לי שדבריך אלו נועדו לכסות על האמת: שהדברים שהנני כותב גורמים לנזק **ובצדק** לאדוניך האורתודוקסים האירופים למיניהם, אשר הִתעו ומתעים אותנו מדרך האמת, אך וודאי שאתה לא תודה על האמת, כי בזה אתה תחזק את דרכי, היפך מטרתך האמיתית... ואם היית איש אמת, היית מביא לכל הפחות ראיה אחת או שתיים לטעויות שמצאת...

ויתרה מזאת, ומה עלה על דעתך? שמי שהולך בדרך האמת לא יהיו לו מתנגדים? שמי שנלחם בתֹהו בהבל ובאלילות לא יהיו לו שונאים? שמי שהולך בדרך האמת לא יסבול חרפות גידופים וביזיונות? מה חשבת לעצמך? והלא אנכי תוקף את היסוד והבסיס אשר עליו נשענים כל אדוניך המינים האירופים למיניהם, כי חשיפת האמת על מעלליהם ותעלוליהם וסילופיהם ועיוותיהם את דת משה פוגעת קשות במעמדם בגאוותם ובקורדום חציבתם! ומכיוון שהאמת נעדרת משׂכלם, כל מה שנותר להם להתנחם ולהשתעשע בו הוא ממונם וכבודם המדומה.

כמו כן, ברצוני להזכירך מה עלה בגורלו של אברהם אבינו ע"ה, אותו אברהם אשר אנחנו מחויבים ללכת בדרכיו, אותו אברהם אבינו שהורה לנו להמשיך ולהרים על-נס את הקריאה לייחוד ה' ולמלחמה בלתי מתפשרת בעבודה-זרה: **בשם ה' אל עולם!** ללא מורא וללא יראה משום אדם, רק מבורא-עולם! וכי אברהם אבינו לא ספג ביזיונות וחרפות קללות ונאצות?

וראה נא מה שאומר רבנו הרמב"ם על אברהם אבינו במורה (ג, ט):

"ואין ספק אצלי שהוא [=אברהם אבינו] [...] כאשר חָלק על שיטת כל בני אדם, היו מקללים ומבזים אותו ומזלזלים בו אותם התועים [=כמנהג הרשעים לתקוף בשקרים את אנשי האמת]. וכיוון שסבל כל זה בשל אמונתו בה' יתעלה והעדיף את האמת על כבודו [כלומר שאברהם אבינו ע"ה ויתר על כבוד עצמו וסבל רדיפות וביזיונות למען האמת], נאמר לו: 'וַאֲבָרֲכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה' [בר' יב, ג]. והיה תכלית עניינו [כלומר בוא וראה למה זכה בשכר מסירותו], מה שאנו רואים היום מהסכמת רוב אנשי תבל לרוממו ולהתברך בזכרו, עד שמתייחס אליו [גם] מי שאינו מזרעו, ואין חולק עליו ולא בלתי יודע את גדולתו".

והנה גם דברי רבנו בהלכות עבודה-זרה (פרק א):

"ועל דרך זו היה העולם מתגלגל והולך [בשגייה אחרי עבודה-זרה], עד שנולד עמודו-של-עולם שהוא אברהם אבינו. [...] כיוון שנגמל איתן זה, התחיל לשוטט בדעתו [...] וליבו משוטט ומבין עד שהשיג **דרך האמת** והבין קו הצדק מדעתו הנכונה. וידע שיש שם אלוה אחד [...] **וידע שכל העם טועים.** [...] וכיון שהכיר וידע, התחיל להשיב [...] ולומר **שאין זו דרך האמת שאתם הולכים בה.** [...] כיוון שגבר עליהם בראיותיו ביקש המלך להורגו ונעשה לו נס ויצא לחרן. והתחיל לעמוד ולקרות בקול גדול לכל העם ולהודיעם שיש אלוה אחד [...] עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא [לדרך האמת] שנאמר: 'וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם יְיָ אֵל עוֹלָם' [...] וכיוון שהיו העם מתקבצין אליו [...] היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו **עד שיחזירהו לדרך האמת**".

"שִׁמְעוּ אֵלַי רֹדְפֵי צֶדֶק מְבַקְשֵׁי יְיָ הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֻצַבְתֶּם וְאֶל מַקֶּבֶת בּוֹר נֻקַּרְתֶּם. הַבִּיטוּ אֶל אַבְרָהָם אֲבִיכֶם וְאֶל שָׂרָה תְּחוֹלֲלְכֶם כִּי אֶחָד קְרָאתִיו וַאֲבָרְכֵהוּ וְאַרְבֵּהוּ" (ישעיה נא, א–ב).

כמו כן, האם שמואל אבו-עלי וזכריה הפתי התייחסו באהדה לר' יוסף תלמיד הרמב"ם כאשר הוא חשף את מעלליהם ותעלוליהם? וכי יש איזה כומר שכיר שהופך את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים אשר יקבל את האמת באהבה? והלא כבר לימדנו רבנו באיגרתו לר' יוסף:

"ומדוע אתה מתפלא על התנהגותו [=של שמואל אבו-עלי, ראש הגלות] בדומה למידות הללו? [בגאווה ובגסות-רוח] אותו שחונך מצעירותו באשליה שאין בדור כמוהו, וסייעוהו בכך הזקנה והמעלה [מעלת התפקיד, שמינו אותו למשרת 'גאון'] והייחוס [...] וזקיקותו לבני אדם [שהרי הוא הפך תורת-אלהים לקורדום-חוצבים] להחדיר לליבם את אותו התבשיל הנתעב, שכל בני אדם מצפים לכל דבר הנשמע מן הישיבה או למתן תואר כבוד ואותן ההזיות שנעשו להם טבע. **והיאך אתה מדמה לעצמך בני, שהם יגיעו לדרגת הכרת האמת עד כדי שיודה שהוא חסר ויעקור כבודו וכבוד בית אביו?** זה מה שלא יעשֶׂהו כמוהו ולא מי שהוא יותר שלם ממנו".

עוד כותב רבנו באיגרתו שם (עמ' קלא), וכֹה דבריו:

"ואין לך צורך באמרך: היכן יראת שמים? כי זה וכיוצא בו מן **הגדולים** ממנו ממי שקדם, אין יראת שמים אצלם אלא להימנע מן החמורות, כפי שהדבר אצל ההמונים, אבל החובות המידותיות אינם סוברים שהם מחובות הדת, ואף אינם מדקדקים בדבריהם כפי שמדקדקים בהם השלמים יראי השם. **ורוב אנשי הדת מבעלי השׂררה הללו כאשר הדבר קשור בשׂררה נעלמת יראת שמים** [כלומר, כאשר הדבר נוגע לשׂררה גם מן החמורות הם אינם נמנעים]".

ואין לי ספק שאתה הוא הטועה ואף שוגה הנך בשחץ! שהרי לא הבאת אפילו ראיה אחת להאשמותיך הקשות אף שיש בידי ראיות רבות לדרכי, ראיות שהולכות ומצטברות עוד ועוד.

והנני ממתין ומצפה לכל "הטעויות הרבות" שמצאת בדבריי, אנא, אל תכחד ממני דבר. "אַל תַּרְבּוּ תְדַבְּרוּ גְּבֹהָה גְּבֹהָה יֵצֵא עָתָק מִפִּיכֶם כִּי אֵל דֵּעוֹת יְיָ וְלוֹ נִתְכְּנוּ עֲלִלוֹת" (ש"א ב, ג).

ואגב, בעקבות הערתו של הכסיל התימני הנרצע הזה, נולד המאמר: "כומר ושמו אליעזר".

סוף דבר

אחתום בקטע מדברי רבנו במורה (ב, כט) שבו הוא מבאר את הפסוק מישעיה (סו, כב): "כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לְפָנַי נְאֻם יְיָ כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם", ואגב דבריו אנו למדים כי מי שזכה להכיר באור האמת, לא ישכח אותה לעולם!

וכֹה דברי רבנו מעוררי ההשראה:

"אותם מצבי האמונה והשמחה בו [=השמחה באותו מצב של אמונה נכונה בה' יתעלה] [...] [אומר הקב"ה לעם-ישראל:] הבטחתיך שאני אבראֵם כפי שהם יציבים תמיד [מצבים נכספים אלה יעמדו לנצח ברוממותם. ואם תתמהו: ומדוע מצבי האמונה והשמחה הנשׂגבים הללו יעמדו לנצח ברוממותם?] כי האמונה בה' והשמחה באותה האמונה: **שני מצבים לא ייתכן שיסורו ולא ישתנו לעולם מכל מי שהוּשׂגו לו** [כלומר, מי שהושגה לו דרך האמת היא לעולם לא תִּשָּׁכַח ממנו], לפיכך אמר: כשם שאותו מצב האמונה והשמחה בו [=במצב האמונה בה'], שהבטחתי [בהם] שהם יציפו את הארץ, [יהיו] תמידיים וקיימים, כך יעמוד זרעכם ושמכם".

נמצא, שהשמים והארץ החדשים הינם משל למצבי אמונה ושמחה תמידיים וקיימים, ונמשלו המצבים הללו לשמים ולארץ מפני שהשמים והארץ נתפשׂים כענייניים שהם קיימים ויציבים מאד במציאות. ומדוע מצבי האמונה והשמחה הללו יהיו קיימים לנצח-נצחים? ובכן, לאחר שהאמת הוּשׂגה לאדם או לאומה היא לעולם לא תִּשָּׁכַח מהם – והואיל ודרך האמת לא תִּשָּׁכַח עוד מן הפרט ומן האומה, לכן ממילא גם מצבי השמחה והרוממות יתמידו לנצח. ועל כל זאת הנביא מוסיף, שכמו שכל אלה יהיו נצחיים כך לעולם יעמוד שמו וזרעו של עם-ישראל.

קצרו של דבר, כל מי שזכה וזרח עליו אור האמת, ברב או במעט, לא ישכח אותו לעולם!

"כִּי נִחַם יְיָ צִיּוֹן נִחַם כָּל חָרְבֹתֶיהָ וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן יְיָ שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה" (ישעיה נא, ג).

פגוש דוב שכול באיש ואל דרדעי באיוולתו

זכורני שהייתי מקבל הודעות משני סוגים מייצגים של דרדעים: הסוג האחד הם בגדר בהמות הולכות על שתיים אשר חורצות לשונן, מאיימות באופן ישיר ומשתמשות בשיטות הפחדה שונות ובביטויים כגון: "היזהר בלשונך", "כופר", "רשע", "אפיקורוס" וכו'. הדרדעים מן הסוג הזה הם הוזי הזיות אומללים, מפני שאין להם קנה-מידה להבחין בין אמת לשקר. הם תועים בעיוורון מוחלט אחרי קאפח ותלמידיו ובראשם העסקן המתעסק החלקלק הידוע בציבור.

קאפח ותלמידיו הפכו את משנת הרמב"ם לתורה פרו-נוצרית, מכיוון שגם הם הפכו את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים, וגם הם, בדיוק כמו יושבי הישיבות צאצאי המינים, מתמקדים בלימוד הגמרא או בלימוד הלכות פלפולי, תוך שהם מייגעים את עצמם ותלמידיהם בפרשני הרמב"ם הוזי ההזיות, כגון הכסף משנה, הלחם משנה, ועוד מתעתעים. אם תשבו בשיעוריהם לא תשמעו כמעט מאומה בענייני ידיעת ה' וייחודו, רק עוד ועוד מאותם "נושאי הכלים" של הרמב"ם. הם מעיינים בפרשנויות הללו ושומעי לקחם המיוגעים עושים עצמם כמבינים...

ובעבר ראיתי דרדעי אורתודוקסי ידוע בציבור שמסר שיעור שלם על ברכת הלחוח! ולמסור שיעור שלם בן שעתיים על ברכת הלחוח זה בזבוז זמן מוחלט והתעייה מדרך האמת – כאילו תכלית האדם היא להתעמק בשאלות כמו: מהי ברכת הלחוח? ותמצאו אותם מאריכים הרבה בזוטות, כמו דרדעי אחֵר ידוע בציבור שכתב שני מאמרים הקרובים יחדיו למאה עמודים, רק על מנהג תימן שאחד מברך לכולם, ולא כל שולחן מברך לעצמו... ומהי הַשׁוֹטוּת הזו?!

הסוג השני של הדרדעים האורתודוקסים שנהגו לתקוף אותי הינו מתוחכם ומרושע, ואם הסוג הראשון הם בהמות הולכי על שתיים, הרי שהסוג השני הם שועלים חבלנים ומתעתעים הולכי על שתיים. ואתן לכם דוגמה מדרדעי נבל ומתוחכם במיוחד שהציק לי בעבר בהודעות SMS. הדרדעי הלז פתח את דבריו במתק לשון, אך חתם את דבריו בהשוואתי לאמנון יצחק וליגאל עמיר. ברור אפוא שמדובר בנוכל שמחליק בלשונו, ועליו אומר שלמה המלך במשלי (כו, יח–יט): "כְּמִתְלַהֲלֵהַּ הַיֹּרֶה זִקִּים חִצִּים וָמָוֶת, כֵּן אִישׁ רִמָּה אֶת רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא מְשַׂחֵק אָנִי".

ובכן, הדרדעי הלז חיפש תואנה לריב עמי ולכן החל להתקוטט עמי בעניין המאמר על הלהט"ב. לא מצא חן בעיניו שהנני טוען שלא מדובר בגזרת שמים, אלא על-פי-רוב בבחירה של האדם לנהות ולהתפתות אחרי יצרו הרע, ולא הועילו לו כל הראיות שהצגתי לפניו. הוא עמד במרדו והחליט שהקב"ה הוא האחראי לכל הסוטים למיניהם אשר פורצים ומתפרצים ברחובות קריה, ולא רק להם, גם לכל אותם הסוטים והרשעים שהיו בסדום, ובפילגש בגבעה, ובתלמודי התורה של צאצאי המינים, ובהיכלי המינות של האדמו"רים, ובכל אתר ואתר די בכל דור ודור.

טרם שאמשיך בתיאור ובניתוח דברי הדרדעי הלהט"ב, חשוב לעיין בפירוש רס"ג לתהלים (י, י) כדי להבין היטב את תכסיסו ורשעותו של הדרדעי הלז, וכדי שחלקת לשונו לא תסתיר את מטרתו, וכֹה דברי דוד המלך ע"ה: "יִדְּכֶה יָשׁוֹחַ וְנָפַל בַּעֲצוּמָיו חֵיל-כָּאִים", ושם פירש רס"ג:

"ואמרו: 'יִדְּפֶה יָשׂחַ' הוא תיאור פעולת האריה [וכך פעל גם הדרדעי הלז א' מצרפי], כי כאשר הוא רוצה לזנק [לפני שהוא מסתער על טרפו] תראהו מנמיך את עצמו תחילה כדי לאמץ את עצמו, כמו שאמר: 'יִדְּפֶה יָשׂחַ', ואחר-כך מתרומם ומתחזק, והוא אמרו: 'וְנָפַל בַּעֲצוּמָיו' עד שיטרוף, ולכן היזהר ממנו כי תכלית הדבר הוא הזינוק [ותפיסת הטרף]. **כך הרשע,** אם ראית אותו מתדבא לפניך ומדבר עמך בעדינות, היזהר ממנו כי הוא אורב לרע, כאמרו: 'וּפֶה חָלָק יַעֲשֶׂה מִדְחֶה' [מש' כו, כח], ואמר עוד: 'חָלְקוּ מַחְמָאֹת פִּיו וּקֶרֶב לִבּוֹ' [תה' נה, כב]".

ועתה אביא את דבריו הנכלוליים, שימו לב שהוא פותח בדברי אהבה כדרכם של נוכלים מתוחכמים, אך אל תשכחו שבסוף הוא משווה אותי ללא פחות מיגאל עמיר! וזה לשונו:

"שבוע טוב אדיר. למרות שיצאתי מהאתר שלך רציתי להגיד לך שאני מאוד אוהב אותך ומעריך אותך וחושב שיש לך מחשבה חריפה וידע אדיר [פשש... כל-כך אוהב אותי ואפילו לא מסוגל לקבל ממני מייל פעם בשלושה שבועות? עד-כדי-כך?]. אני כותב לך כי חבל לי שכל הידע והחכמה 'יהיו לך לבדך ולא לזרים אתך', אין שום טעם בלומר דברי טעם שאף אחד לא מקשיב [האמנם אין אנשי אמת?]. אנא ממך עצור וחשֵׁב מסלול מחדש [ומי-הוא-זה אשר שלחו לומר לי ש'אחשב מסלול מחדש'?]. בעיני אלהים מצאת שכל עבשיו קיים את החצי השני [בעיני אדם? מי? צאצאי המינים? או בעיני הדרדעים הצבועים והתועים המשתוקקים לכלותני?].

תרכז את כל הידע שלך בלהבין שאולי אתה תועה בדרך האבסולוטית שלך. אני מסכים עם 99% מדבריך אבל 1% אחד יכול להרוס הכל [=ואם אני טועה רק באחוז אחד מתוך מאה אחוז, מדוע הוא פרש מאור הרמב"ם? רק בגלל אחוז אחד? מי הוא זה אפוא אשר הולך בדרך אבסולוטית? אשר בגלל אחוז אחד כביכול מתייאש ופורש ועוזב את דרך האמת?].

כשדיברנו חשבתי שאתה מאבד את הציבור הרחב [=וכי איבוד הציבור הרחב הוא סיבה לפרוש מאור הרמב"ם? והלא מי שפורש מדרך האמת כי היא חלושה ומדוכאת הוא בגדר משומד, ואין לו חלק לעולם-הבא, ראו פסק רבנו בהלכות תשובה ג, יח], עכשיו גם הציבור הדרדעי מגעיל אותך. אתה דורש מהם יותר ממה שהרמב"ם דורש [האמנם? וכי לדרוש מהם שיחדלו להפוך את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים זה מוגזם?!]. כותב לך מאהבה נקייה [אכן אהבה נקייה, כל-כך נקייה שהביאה אותו להאשימני ולהשוותני ללא פחות מלרוצח השפל יגאל עמיר].

אני לא שייך לשום זרם [שקר וכזב, הוא שייך לזרם הדרדעים האורתודוקסים מעריצי קאפח השכיר]. אני יהודי תימני ישראלי שהיה שמח לראות משהו חדש ביהדות [האמנם? והלא הוא נלחם בי כדי להנציח את השקר והסילוף הישנים], אך לשיטתך רק אתה צודק וכל הדרדעים רשעים [האם אמרתי שכולם רשעים? והלוואי והיו מודים על האמת או מוכיחים לי בראיות מושכלות שהנני טועה]. אתה לא שופט הארץ. השאר משהו לאלהים. מוקירך, א"מ".

ובכן, לאחר שקיבלתי את דבריו הסברתי לו שהנני תוקף את הדרדעים האורתודוקסים מפני שהם הפכו את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים, ואף הפכו את הרמב"ם לעוד איזה גוּדֵל, לעוד איזה פוסק פרו-נוצרי אשר מצדיק הנאה מדברי תורה בתירוץ של עת לעשות לה'. כמו כן, בשל כפיפותם ושעבודם הנרצע למינים ולצאצאיהם הם המתנגדים העזים והגדולים ביותר לאור

הרמב"ם מאז שהחילותי לחשוף את מינותו וסכלותו של רש"י-שר"י. עוד הסברתי לו, שלא אמרתי שכולם רשעים ואין שום צורך להכניס מלים לפי... וחתמתי את דבריי במלים הבאות:

"כל עוד לא תביא לי ראיה אמיתית על משהו מהאחוז הדמיוני הזה שאני טועה בו, אין לי מה לדבר איתך, כי אוהב אני את היושר", וברור שהוא נוהג שלא ביושר, שהרי הוא לא הביא שום ראיה לאיזו טעות שטעיתי או לאיזו שגיאה שעשיתי, וכל דבריו נועדו לשמש כיסוי ותכסית להאשמה הקשה: "אתה לא שופט הארץ" המלובשת בתוך דברי נועם וחנופה ריקים צבועים ושקריים. ואגב, בהאשמתו האחרונה הוא ממשיך את דרכם של בהמות וחיות הלהט"ב בסדום, אשר אמרו לקרובו של אברהם אבינו: "וַיֹּאמְרוּ הָאֶחָד בָּא לָגוּר וַיִּשְׁפֹּט שָׁפוֹט" (בר' יט, ט).

כמו כן, על שאלתי מדוע הוא עזב את האתר לפני כשנה וחודשיים מעת שיחתנו זו, הוא השיב: "לשאלתך, עזבתי הרבה לפני שאמרת שמרדעת חמור טובה ממארי [=כוונתו לקאפח]. ראיתי את הנולד. תמשיך להיות צדיק הרבה. מאחל לך בהצלחה בכל זאת כי כוונותיך טובות".

וכך השבתי לו בשתי הפְּסקות הבאות:

"לא אני אמרתי שקאפח חמור בעל מרדעת, אלא התורה חז"ל ורבנו. ואני רואה שאתה הולך בדרכי הדרדעים הכסילים, אשר מעדיפים כבוד בשר ודם על-פני כבוד שמים, והנה לך עוד סיבה מדוע הנני תוקף אותם כי דרכם זו היא עבודת-אלילים, ועוד בשם רבנו ודרך-האמת...

ואל תברֵכני אם גם אתה הולך בדרכי חושך (שהרי ברכת הרשעים מאֵרה היא), למרות שבעיני עצמך אתה חכם גדול ש'רואה את הנולד'. כמו כן, דינו של קאפח השׂכיר חמור בהרבה מדין בעלי המרדעות, כי הוא בגדר 'ארור לוקח שוחד' ומחלל-שם-שמים ומחרף ומגדף את השם הנכבד והנורא שהרי הוא הודה ב'קדושתו' של ספר-האופל, ו'כל המודה בעבודה-זרה שהיא אמת, אף-על-פי שלא עבדהּ – הרי זה מחרף ומגדף את השם הנכבד והנורא' (ע"ז ב, י) [וראו: 'ראש הדרדעים מודה בעבודה-זרה', 'האם מותר לקרוא ליוסף קאפח בשם מארי?']".

בתגובתו, הדרדעי תחילה ציטט את דבריי: "לא אני אמרתי זו ההלכה", ולאחר-מכן הוא הוסיף: "גם הרמאי אמנון יצחק והרוצח יגאל עמיר אומרים כמוך. זו הבעיה של הצדיקים הרבה".

ולדבריו האחרונים של אורן השבתי כך:

"תודה על ההשוואה לאמנון המג'נון ולרוצח עמיר, עתה חשׂפת לעין-כל את צביעותך ואת מטרתך. ורק בבחינת דע מה שתשיב לדרדעים האורתודוקסים, אשיבך: שההבדל ביני לבין הרשעים שהזכרת הוא שכנגדם יש תשובות הרבה. וכנגדי אין לך ראיה אמיתית אחת! וכבר השבתי לדרדעים רבים כולל לערוסי תשובות מפורטות, ופירקתי אחת לאחת את כל השׂגותיהם. עד שנשארה להם טענה אחת ויחידה: אדיר משוגע או סכל או טיפש וכיו"ב.

קצרו של דבר, הדרדעי האורתודוקסי הלז פתח את דבריו במתק שפתיים ובדברי נועם, וסיים את דבריו בהשוואה לאמנון המג'נון ולרוצח יגאל עמיר, ועל זה נאמר: אין אמונה בדרדעים.

"פָּגוֹשׁ דֹּב שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל כְּסִיל [דרדעי] בְּאִוַּלְתּוֹ" (משלי יז, יב).

דע מה שתשיב לדרדעי

"וְלָמָּה לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְיָ? וַתַּעַט אֶל הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ!" (ש"א פרק טו).

זכורני שבעבר, בליל שבת פרשת תרומה-זכור תשפ"א, שוחחתי עם דרדעי אחד אשר ניזון מן הדרדעים השׂכירים בעלי המרדעות. סיפרתי לו על מאמריי בעניינו של קאפח וביצד הוא עיוות והשחית את דת משה באצטלה של "איש אמת" ובמסכה של "הרמב"ם של ימינו". אותו דרדעי לא קיבל את דבריי, והוא תמה עלי בשאלה עקשנית: "ומה עדיף? עדיף שלא ללכת בדרכו של רבנו כלל וכלל?". כלומר, עדיף ללכת באופן מוחלט בדרכם של המינים וצאצאיהם?

ובכן, אודה כי בתחילה השאלה הִטעתה אותי, שהרי ברור שעדיף להיות קרוב ככל שאפשר לדרך האמת, ואין גרוע יותר מן המינים אשר כופרים בתורה-שבעל-פה (לא בגלוי, אלא באופן מתוחכם על-ידי עיוות שיטתי של תורת האמת ומסורת חז"ל), ואשר מחריבים את יסודות הדת המחשבתיים, עד כדי הפיכת ידיעת ה' וייחודו וכן את ההרחקה מעבודה-זרה – לכפירה!

ברם, ב"ה התאוששתי מן ההטעיה, והשבתי לו כך: אפילו אדם צדיק וירא שמים וסר מרע, אשר יעבוד עבודה-זרה **פעם אחת** בכל ימי חייו, וכי יעלה על דעתך שהוא לא ייסקל או לא ייכרת מחיי העולם-הבא? וכי קיום מצוות ואפילו זיכוי הרבים הינם תריס בפני עוון ההליכה בדרכיהם של המינים הרשעים, ובפני עוון חילול-שם-שמים בהחדרת השוחד לדת האמת?

מה יהא אפוא על קאפח השׂכיר, אשר הפך תורת-אלהים לקורדום-חוצבים במשך **יובל שנים!** כמו כן, קאפח הִתעה רבים ללכת בדרכי המינים האירופים, ואף **הכשיר לאחרים** חילול-שם-שמים בהפיכתו תורת-אלהים לקורדום-חוצבים, ואת כל זאת הוא עשה בתחפושׂת של "איש אמת" אשר נאמן לדרך האמת של חז"ל ורבנו הרמב"ם – היש חילול-שם-שמים גדול מזה?! היש עיוות גדול מזה של דרך האמת? היש תקיעת סכין חמורה מזאת בגבה של דת משה?

ברם, הרגשתי שתשובתי לא סיפקה אותו ואף לא סיפקה אותי, והחלטתי להרהר עוד בנושא, ולהשיב לו תשובה נוספת, כדי שהדרדעים השׂכירים לא יהיו חכמים בעיניהם ויסברו שיש בידם תשובה ומפלט מיום הדין ומיום התוכחה, אשר ממהר לבוא ממה שהם מדמים.

חזרתי אפוא לביתי, ולמחרת, בהפטרה של שבת פרשת זכור, קיבלתי תשובה מוחצת!

שאול ממלא את ציווי ה' (כמעט) במלואו!

ההפטרה של שבת זכור נמצאת בספר שמואל א (פרק טו), ושם מסופר מדוע הקב"ה מאס בשאול מהיות מלך על ישראל. שמואל הנביא מצווה על שאול בשם ה', לכלות ולהחרים כליל את עמלק, וכֹה דברי שמואל (פס' ג): "עַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָה אֶת עֲמָלֵק וְהַחֲרַמְתֶּם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ וְלֹא תַחְמֹל עָלָיו וְהֲמַתָּה מֵאִישׁ עַד אִשָּׁה מֵעֹלֵל וְעַד יוֹנֵק מִשּׁוֹר וְעַד שֶׂה מִגָּמָל וְעַד חֲמוֹר".

כלומר, שאול נצטווה להכות ולהחרים את עמלק, ונאמר לו במפורש שלא לחמול, ולהמית את כל בני האדם ואת כל החיות והבהמות, כמו שנאמר במפורש בפסוקים. לכאורה, ציווי די פשוט,

שהרי שאול לא מתבקש לצום להסתגף ולהתענות, אלא לקיים את דבר ה', ולעשות ווידוא הריגה לכל בעלי החיים, ההולכים על שתיים או על ארבע שבמחנה עמלק. ודומני שאין ציווי קל מזה, להרוג בשם ה'-אלהים את האויבים והשונאים, והייתי עושה זאת בשמחה וברינה.

ומה עשה שאול? ובכן, שאול ממלא את צו ה' באופן כמעט מושלם (פס' ח–ט): "וַיִּתְפֹּשׂ אֶת אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק חָי וְאֶת כָּל הָעָם הֶחֱרִים לְפִי חָרֶב. וַיַּחְמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל אֲגָג וְעַל מֵיטַב הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל הַכָּרִים וְעַל כָּל הַטּוֹב וְלֹא אָבוּ הַהַחֲרִימָם וְכָל הַמְּלָאכָה נְמִבְזָה וְנָמֵס אֹתָהּ הֶחֱרִימוּ". כלומר, שאול מחסל את כל עמלק! מאיש ועד אשה מעולל ועד יונק! למעט אחד, הוא אגג מלך עמלק. כמו כן, שאול והעם חומלים על השלל, אך לא על כל השלל, רק על השלל האיכותי, דהיינו מיטב הצאן והבקר, אך רובם הגדול והמכריע של הבהמות – הומתו כצו ה'!

והנה הפסוקים אשר מעידים על-כך שמדובר רק בחלק קטן מאד של הצאן והבקר: "אֲשֶׁר חָמַל הָעָם עַל מֵיטַב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן זְבֹחַ לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ וְאֶת הַיּוֹתֵר הֶחֱרַמְנוּ", "וַיִּקַּח הָעָם מֵהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר **רֵאשִׁית** הַחֵרֶם לִזְבֹּחַ לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּגִּלְגָּל". כלומר, מדובר רק ב"רֵאשִׁית הַחֵרֶם", ולהבדיל, גם התרומה הגדולה נקראת "ראשית" והיא רק חלק אחד מחמישים מן היבול.

לכאורה, אדם אשר מתבונן על הסיפור ויתבקש לתת ציון לשאול, יאמר לעצמו, וואלה, שאול מלך ישר ונאמן אשר ביצע את גזרת ה' ב-95%! הוא הרג את כל עמלק כצו ה': "מֵאִישׁ עַד אִשָּׁה מֵעֹלֵל וְעַד יוֹנֵק"! ואיזה מלך יעשה כדבר הזה? יהרוג מאיש ועד אשה מעולל ועד יונק? רק מלך אשר נאמן לה' יתעלה שמו וסר למשמעתו באופן אשר ראוי להערכה ולהערצה!

ואפילו מעט הצאן והבקר שהוא השאיר בחיים, כפי שנראה בהמשך, שאול לא השאיר אותם כדי להרבות את עושרו וכבוד מלכותו, אלא כדי להגדיל תורה ולהאדירה, ולהרבות כבוד שֵׁם שמים בעולם! שהרי שאול אומר לשמואל שהוא חמל על מיטב הצאן והבקר: "לְמַעַן זְבֹחַ לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ", ו"לִזְבֹּחַ לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּגִּלְגָּל". כלומר, שאול מתרץ שהוא השאיר מקצת מבעלי החיים, במטרה להגדיל תורה ולהאדירה! לזבוח לה' יתעלה ולרומם ולפרסם את שמו בעולם!

ובכן, אם לא הייתם מכירים את המשך העלילה, איזה ציון הייתם נותנים לשאול? ואפילו מבלי להשוות אותו לפוליטיקאים של ימינו או אפילו לרבים ממלכי ישראל ויהודה... ואם לא הייתי מביר את המשך הסיפור הייתי נותן לשאול המלך ציון 95 בהצטיינות יתרה, לא פחות!

הפתעה מרעישה בעלילה!

ברם, המשך הסיפור הוא כמעט בלתי נתפש! תדהמה מוחלטת! במקום להלל ולשבח ולפאר את שאול המלך ולתת לו ציון לשבח, הקב"ה מורה לשמואל לקרוע את מלכותו לנצח!

וכך נאמר: "וַיְהִי דְּבַר יְיָ אֶל שְׁמוּאֵל לֵאמֹר: נִחַמְתִּי כִּי הִמְלַכְתִּי אֶת שָׁאוּל לְמֶלֶךְ, כִּי שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת דְּבָרַי לֹא הֵקִים, וַיִּחַר לִשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל יְיָ כָּל הַלָּיְלָה". ולכאורה יש לתמוה: על מה ולמה ה' יתהדר ויתרומם אומר לשמואל הנביא, כי שאול המלך "שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת דְּבָרַי לֹא הֵקִים"? והלא שאול ביצע את כל דברי ה' בהצטיינות יתרה! ולא רק שהקב"ה מחליט להסיר את שאול ממלכותו, אף לא עוזרים תחנוניו של שמואל הנביא הנאמן כל הלילה! הגזירה נגזרה!

שמואל משכים בבוקר והולך אל הגלגל שם שאול מתכונן להקרבת הקרבנות ולקיום המשתה והחגיגות והסעודות שהוא מכין שם לכבוד-שמים. שמואל מגיע לגלגל, ושאול מקדֵם את פניו בשמחה: "וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁאוּל: בָּרוּךְ אַתָּה לַיְיָ הֲקִימֹתִי אֶת דְּבַר יְיָ". האם הוא לא צודק? האם שאול לא קיים את דבר ה' בהצטיינות? ובכן, שמואל רואה ששאול כל-כך בטוח בצדקת דרכו, עד שהוא רואה לנכון לפתוח את תוכחתו בלעג ברור: "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל **וּמָה** קוֹל הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנָי וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ?", שמואל לועג לשאול ואומר לו: "ומֶה קוֹל הַצֹּאן הַזֶּה", ומאאא... קול הצאן הזה? שמואל רומז לשאול בעצם השאלה על הקולות הנשמעים ממחנה ישראל, קולם של מיטב הצאן והבקר שהביאו משלל עמלק. וכאמור, שאול מתרץ את מריוֹ: חמלתו וחמלת העם על הצאן והבקר, וברצונו וברצון העם להודות לה' ולהגדיל תורה ולהאדירה...

לאחר תשובתו של שאול לשמואל הנביא, שמואל אומר לשאול: "הֶרֶף וְאַגִּידָה לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ אֵלַי הַלָּיְלָה", ושאול המלך משיב לו: "דַּבֵּר", וכֹה דברי שמואל הנביא לשאול המלך:

"וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל: הֲלוֹא אִם קָטֹן אַתָּה בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָתָּה וַיִּמְשָׁחֲךָ יְיָ לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל. וַיִּשְׁלָחֲךָ יְיָ בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לֵךְ וְהַחֲרַמְתָּה אֶת הַחַטָּאִים אֶת עֲמָלֵק וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כַּלּוֹתָם אֹתָם. וְלָמָּה לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְיָ? וַתַּעַט אֶל הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ!".

שמואל אומר לשאול שאסור לו להרגיש קטן ושפל-רוח בפני העם ובזה להיכנע לדרישותיהם ולגחמותיהם. ובמלים אחרות, אסור למלך או למנהיג אמיתי להיכנע להמון בענייניים אשר נוגעים לקיום ציוויי ה' ולקידוש שם שמים. ולא כמו בימינו, כמו הרבנים השכירים הארורים, אשר מתַאמים ומתאימים את פסיקותיהם לרוח ההמון כדי לזכות באהדה פוליטית שתרומם את כבודם מעמדם שׂררתם ועושרם. אלא, יש לעמוד איתן ולנהוג בעוצמה וביושרה.

והפסוק האחרון לעיל ששמואל אומר לשאול מקפל בתוכו את תמצית עוונו החמור של שאול: "וְלָמָּה לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְיָ? וַתַּעַט אֶל הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ!". כלומר, אפילו ששאול המלך קיים את דבר ה' בהצטיינות יתרה, די בכך שהוא שגה פעם אחת ובמלחמה אחת: "וַתַּעַט אֶל הַשָּׁלָל", ודי בזה כדי ששמואל יוכיחוֹ תוכחה קשה ונוראה מהדהדת ומטלטלת לדורי דורות!

ומה נאמר על קאפח ותלמידיו השכירים למיניהם? האם כל שיעורי התורה שלהם וכל התשובות שלהם וכל ההתחסדות שלהם וכל זיכוי הרבים שלהם, האם כל זה יציל אותם ביום הדין, יום עברה ותוכחה? וכמו ששאול המלך לא נמלט מן הדין, גם הם לא יימלטו, ותוכחת ה' יתעלה תטפח על פניהם בשוטים ובעקרבים לוהטים: ולמה לא שמעתם בקול ה' ותעוטו אל השלל? ומי הוא זה אשר יעז לכזב ולומר שקאפח השכיר טוב משאול משיח ה'? והלא קאפח היה גרוע ממנו אלף מונים! שהרי שאול המלך חילל-שם-שמים פעם אחת ובדבר קטן יחסית, שהרי הוא לא חמד את הממון לקחתוֹ לכיסו ולפאר את ביתו וכבודו, אלא הוא ביקש לחלק את השלל עם העם כולו! ואילו קאפח חילל-שם-שמים בדבר גדול מאד, שהרי לא רק שהוא נטל ממון רב לכיסו הפרטי, ובמשך חמישים שנים תמימות! ולא רק שהוא הִטעה את הרבים והכשיל רבים בתורה! הוא גם נטל ממון בעבור פסיקת דינים ועבר על ארור לוקח שוחד!

"וְלָמָּה לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְיָ? וַתַּעַט אֶל הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ!".

"וְעַתָּה אֲלֵיכֶם הַמִּצְוָה הַזֹּאת הַכֹּהֲנִים. אִם לֹא תִשְׁמְעוּ וְאִם לֹא תָּשִׂימוּ עַל לֵב לָתֵת כָּבוֹד לִשְׁמִי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת [=אם תמשיכו לחלל-שם-שמים ולהפוך את התורה לכלי בזוי] וְשִׁלַּחְתִּי בָכֶם אֶת הַמְּאֵרָה וְאָרוֹתִי אֶת בִּרְכוֹתֵיכֶם וְגַם אָרוֹתִיהָ כִּי אֵינְכֶם שָׂמִים עַל לֵב. וְאַתֶּם סַרְתֶּם מִן הַדֶּרֶךְ **הִכְשַׁלְתֶּם רַבִּים בַּתּוֹרָה** שִׁחַתֶּם בְּרִית הַלֵּוִי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת. וְגַם אֲנִי נָתַתִּי אֶתְכֶם נִבְזִים וּשְׁפָלִים לְכָל הָעָם כְּפִי אֲשֶׁר אֵינְכֶם שֹׁמְרִים אֶת דְּרָכַי **וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה**" (מלאכי ב, ח–ט).

וזו גם התשובה המורחבת לאותו דרדעי נרצע אשר כל ימי חייו הוּלעט בגדולתו ורוממותו של קאפח ושאר הדרדעים השכירים למיניהם, ואין לו קנה מידה ויכולת להבחין באור האמת. ולמחרת, כאשר פגשתי אותו בבית-הכנסת, שאלתי אותו בסוף התפילה, "קיבלת תשובה?"... אך הוא אפילו לא שם לב שבהפטרה ישנה תשובה מכרעת ומוחצת לשאלתו וקושייתו.

ברם, טרם סיימנו להבין את חומרת עוון חילול-שם-שמים, ובהמשך נראה שעוון חילול-שם-שמים הינו כעוון עבודה-זרה, ואין שום התנצלות ותירוץ אפילו לשאול המלך משיח ה', כל-שכן וקל-וחומר לשועלים הנגעלים המה הכומרים השכירים למיניהם, טמאי הדעת והנפש.

תוכחתו של שמואל הנביא לקאפח ולדומיו

כאמור, שאול שומע את דבר ה', אך מצדיק את מעשיו בתירוץ של "להגדיל תורה ולהאדירה", ברם, שימו נא לב עתה לדברי התוכחה המאלפים והחדים של שמואל הנביא לשאול:

"וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל: הַחֵפֶץ לַיְיָ בְּעֹלוֹת וּזְבָחִים כִּשְׁמֹעַ בְּקוֹל יְיָ? הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזֶּבַח טוֹב לְהַקְשִׁיב מֵחֵלֶב אֵילִים! כִּי חַטַּאת קֶסֶם מֶרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים הַפְצַר יַעַן מָאַסְתָּ אֶת דְּבַר יְיָ וַיִּמְאָסְךָ מִמֶּלֶךְ".

תשובתו של שמואל הינה תוכחת-עולם לקאפח ולדומיו, האם הקב"ה חפץ בשיעורי התורה שלכם? האם הוא חפץ בכך שאתם משכימים ומעריבים לבתי-כנסיות ולבתי-מדרשות? האם הוא חפץ בזיכוי הרבים שלכם? בתשובות שלכם? בספרים שלכם? בתפילות שלכם?

והלא כל העולות והזבחים הללו מאוסים בעיני ה', כולם הינם נתעבים לפניו! "הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזֶּבַח טוֹב לְהַקְשִׁיב מֵחֵלֶב אֵילִים", רק לשמוע ולהקשיב לדבר ה', לא לחלל שם שמים, לא להפוך את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים, לא להלל ולפאר את המינים הארורים, לא להנציח את השקר שחדר והשחית את תורת משה הטהורה, לא לחנוק כל התעוררות לדרך האמת, לא להצדיק מינות ועבודה-זרה ולהכשיר את ספר-האופל, לא לעוות את פסיקותיכם כדי שיתאימו לעולמם האורתודוקסי המושחת של כומרי המינות והשׂרֵרה, לא להתעות את הרבים אחרי ההבל, ולא לכזֵב ולשקר ולעוות את דיני תורת-האמת כדי שיתאימו לקורדום הנתעב שבחרתם לכם.

ושמואל הנביא מוסיף משפט מחריד ומזעזע: "כִּי חַטַּאת קֶסֶם מֶרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים הַפְצַר", וכדי להבין את חומרת דבריו אצרף את תרגומו של יונתן שם: "אֲרֵי כְּחוֹבַת גּוּבְרַיָּא דְּשָׁאֲלִין בְּקִסְמָא, כֵּן חוֹבַת כָּל גְּבַר דְּמְסָרֵב עַל פִּתְגָמֵי אוֹרָיְתָא. וּכְחוֹבֵי עַמָּא דְּטָעַן בָּתַר טָעֲוָתָא כֵּן חוֹבַת כָּל גְּבַר, דְּבָצַר וּמוֹסִיף עַל מִילֵּי נְבִיָּא". כלומר, חטאתו של מי שממרה ומשחית את ציווּי התורה, כחטאתו של מי שפונה לשאול את המכשפים והאטִים עובדי הגילולים; וכחטאתו של העם אשר תועה אחרי עבודה-זרה, כך חטאתו של האדם אשר גורע ומוסיף על דברי הנביאים!

נמצא, שחטאו של שאול, אשר קיים את מצות ה' "בהצטיינות יתרה", הינו כחטא של עבודה-זרה! ואם שאול, אשר עט רק על מיטב הצאן והבקר במטרה לערוך חגיגות לכל העם כולו, ולמרות זאת עונשו היה הכרתתו והכרתת זרעו מן המלוכה על ישראל... מה יהיה דינם של הרבנים השכירים? אשר חוטפים מכל הבא לידם, ועוברים על דברי תורה ודברי הנביאים, ומחללים-שם-שמים בהופכם תורת-אלהים לדת שקר מתועבת שתכליתה ההון והשררה.

נשים גם לב לעובדה מדהימה! שמואל הנביא מתמקד בעוון של רדיפת הבצע והשלל, ולא מזכיר במפורש את עניין עוון השארתו בחיים של אגג מלך עמלק! כלומר, עיקר עוונו של שאול היה ברדיפת הבצע ובכניעה להמון הבהמי, ועל-כך נקרעה מלכותו ממנו ומזרעו ומזרע-זרעו עד סוף כל הדורות! והנה לפניכם הפסוקים אשר מדגישים שוב ושוב את עוון רדיפת הבצע:

"וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל: וּמֶה קוֹל הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנָי וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ? [...] וְלָמָּה לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְיָ? וַתַּעַט אֶל הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ! [...] וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל: הַחֵפֶץ לַיְיָ **בְּעֹלוֹת וּזְבָחִים** כִּשְׁמֹעַ בְּקוֹל יְיָ הִנֵּה שְׁמֹעַ **מִזֶּבַח טוֹב** לְהַקְשִׁיב **מֵחֵלֶב אֵילִים**".

וגם כאשר שאול מתוודה הוא כבר מבין שעיקר עוונו החמור הוא רדיפת הבצע והשלל: "וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל שְׁמוּאֵל חָטָאתִי כִּי עָבַרְתִּי אֶת פִּי יְיָ וְאֶת דְּבָרֶיךָ **כִּי יָרֵאתִי אֶת הָעָם וָאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם**", ומעט לפני-כן נאמר ששאול המלך והעם חמלו על מיטב הצאן והבקר: "וַיַּחְמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל אֲגַג וְעַל מֵיטַב הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל הַכָּרִים וְעַל כָּל הַטּוֹב וְלֹא אָבוּ הַחֲרִימָם".

והנה כמה מתוכחות הנביאים לכומרי הדת אשר עטים על השלל, ומחללים תורת אלהים:

"צֹפָיו [=מנהיגי הדת בעלי השררה, הכומרים המתעים את העם אחרי ההבל] עִוְרִים כֻּלָּם, לֹא יָדָעוּ [את ה'], כֻּלָּם כְּלָבִים אִלְּמִים לֹא יוּכְלוּ לִנְבֹּחַ **[כלבים אילמים!],** הֹזִים שֹׁכְבִים אֹהֲבֵי לָנוּם. וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ **[כלבים עזי נפש!]** לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה, וְהֵמָּה רֹעִים [והם אנשי השֵם מנהיגי העם ובעלי השררה, ויחד-עם-זאת] לֹא יָדְעוּ הָבִין [סוטים מדרך האמת], כֻּלָּם לְדַרְכָּם פָּנוּ **אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ**" (ישׁ' נו). ושם תרגם יונתן: "וְכַלְבַיָּא תַּקִּיפֵי נַפְשָׁן לָא יָדְעִין לְמִסְבַּע, וְאִנּוּן מַבְאֲשִׁין לָא יָדְעִין לְאִסְתַּכָּלָא, כֻּלְּהוֹן גְּבַר לָקֳבֵיל אוֹרְחֵיהּ גְּלוֹ, **גְּבַר לְמִיבַּז מָמוֹנֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל**".

והנה לפניכם גם דברי מיכה הנביא, אשר משווה בין הכוהנים שפוסקים דינים בכסף לנביאי השקר הקוסמים בכסף, והוא מוסיף וקובע, שבגלל רדיפת הבצע של כומרי הדת, ירושלים תיחרב ותאבד. כלומר, שחיתותם של כומרי הדת תביא בסופו-של-דבר לחורבן העם והארץ:

"שִׁמְעוּ נָא זֹאת רָאשֵׁי בֵּית יַעֲקֹב וּקְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הַמְתַעֲבִים מִשְׁפָּט וְאֵת כָּל הַיְשָׁרָה יְעַקֵּשׁוּ, בֹּנֶה צִיּוֹן בְּדָמִים וִירוּשָׁלַם בְּעַוְלָה [ושם תרגם יונתן: 'דְּבָנַן בָּתֵּיהוֹן בְּצִיּוֹן בְּדַם אֲשִׁיד וִירוּשְׁלֶם בְּנִכְלִין', דהיינו, הבונים את בתיהם המפוארים בכספי העניים והעשוקים], רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ **וְכֹהֲנֶיהָ בְּמְחִיר יוֹרוּ וּנְבִיאֶיהָ בְּכֶסֶף יְקֹסֵמוּ** וְעַל יְיָ יִשָּׁעֲנוּ לֵאמֹר הֲלוֹא יְיָ בְּקִרְבֵּנוּ לֹא תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה, לָכֵן בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַם עִיִּין תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר" (פ"ג).

"כִּי מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל כֻּלֹּה בֹּצֵעַ בָּצַע מִנָּבִיא וְעַד כֹּהֵן כֻּלֹּה עֹשֶׂה שָׁקֶר" (ירׄ' ח, י); "וְאִם אָב אֲנִי אַיֵּה כְבוֹדִי? וְאִם אֲדוֹנִים אֲנִי אַיֵּה מוֹרָאִי? אָמַר יְיָ צְבָאוֹת לָכֶם הַכֹּהֲנִים בּוֹזֵי שְׁמִי!" (מלאכי א, ו).

ואצרף לפרק זה גם את דברי רבנו בפירושו למסכת אבות (ד, ז):

"אלא הם עצמם [חכמי המשנה והתלמוד נוחי נפש] היו חסידים, מאמיני האמת לשם האמת [לא לשם הממון והיוקרה והכבוד והשׂררה והתקציבים], מאמינים בה' ובתורת משה רבנו אשר בה ישיג האדם עולם הנצח, **ולא התירו לעצמם את זה** [כלומר, ראשי הגלויות, והדיינין, ומרביצי התורה, והממונים, לא התירו לעצמם ליהנות מכבוד תורה בשום פנים ואופן], והיו רואים בכך **חילול השם** בעיני ההמון, שיחשבו שהתורה מלאכה ככל המלאכות שמתפרנסים בהן ותזדלזל בעיניהם, ויהיה העושה כן 'כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה [וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפַר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָהּ' (במ' טו, לא)], וטעו אלו [=רודפי הבצע] **המכחישים את האמת** ואת הלשונות הברורים ולוקחין ממון בני אדם ברצונם או בעל-כרחם במעשיות שמצאו בתלמוד" וכו'.

וראוי גם להביא דוגמה ומופת מעבן בן כרמי משבט יהודה, אשר עבר את עם-ישראל כולו בחללו שם אלהים חיים, ובלקחו מחרם יריחו אשר נאסר על העם לקחתו, וגרם לעונש כבד לעם-ישראל. ושימו לב מה אומר ה' ליהושע בעקבות רדיפת הבצע וחילול-שם-שמים של אדם אחד פשוט: "חָטָא יִשְׂרָאֵל וְגַם עָבְרוּ אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתָם וְגַם לָקְחוּ מִן הַחֵרֶם וְגַם גָּנְבוּ וְגַם כִּחֲשׁוּ וְגַם שָׂמוּ בִכְלֵיהֶם. וְלֹא יָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָקוּם לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם עֹרֶף יִפְנוּ לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם כִּי הָיוּ לְחֵרֶם **לֹא אוֹסִיף לִהְיוֹת עִמָּכֶם אִם לֹא תַשְׁמִידוּ הַחֵרֶם מִקִּרְבְּכֶם**" (יהושע ז, יא–יב).

ובל נשכח את גיחזי אשר נאמר לו: "וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק בְּךָ וּבְזַרְעֲךָ לְעוֹלָם" (מ"ב ה, כז).

הקב"ה מואס בשאול המלך

המשך תוכחתו של שמואל לשאול מזעזעת ומחרידה אף יותר: "יַעַן מָאַסְתָּ אֶת דְּבַר יְיָ וַיִּמְאָסְךָ מִמֶּלֶךְ". כלומר, שמואל אף לא מניח לשאול לשוב בתשובה, להתוודות על חטאו ולתקן את מעלליו, אלא דינו נפסק מיניה וביה: הכרתתו והכרתת זרעו משושלת המלוכה על ישראל!

שאול בכל זאת מתוודה, אך זה כבר לא עוזר לו, ואגב דברי הווידוי אנו מגלים את אחת הסיבות המרכזיות לחטאו ולפשיעתו החמורים: "וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל שְׁמוּאֵל חָטָאתִי כִּי עָבַרְתִּי אֶת פִּי יְיָ וְאֶת דְּבָרֶיךָ כִּי יָרֵאתִי אֶת הָעָם וָאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם". שאול מודה שהוא למעשה פחד מהעם, העם ביקש לחם ושעשועים, ושאול לא היה מסוגל לעמוד בפניהם ולקיים את ציווי ה' כהלכתו. ובמלים אחרות, כל הרבנים השׂכירים של ימינו, אשר פוסקים לפי "רוח ההמון", ארורים מאד בעיני ה' יתעלה, וגדול עוונם מנשוא, ובמיוחד אם הם מכירים בדרך האמת וסוטים ממנה.

והנני מכיר היטב את דרכי הדרדעים השׂכירים, גם דרכו של קאפח וגם דרכם של אחרים, אשר מלאה וגדושה ורצופה בחששות ובפחדים. קאפח החדיר לתלמידיו השׂכירים את הפחד והיראה מדרך האמת, כאילו אם נלך בדרך האמת השמים ייפלו על ראשנו, ואף תירץ זאת באמתלה שהוא "בורח מן המחלוקת". **וכל זה שקר וכזב!** כי אסור לעמוד מנגד כאשר עם-ישראל תועה אחרי ההבל והאלילות, וחובה לזעוק ולצעוק, "קְרָא בְגָרוֹן אַל תַּחְשֹׂךְ כַּשּׁוֹפָר הָרֵם קוֹלְךָ וְהַגֵּד לְעַמִּי פִּשְׁעָם וּלְבֵית יַעֲקֹב חַטֹּאתָם" (ישׁ' נח, א). אך קאפח וחבר מרעיו העדיפו ומעדיפים את מנעמי השׂררה על-פני דרך האמת, ומכלים את ימיהם בחששות ובפחדים.

ומדוע הם פוחדים? הם פוחדים מאותה סיבה ששאול פחד, הם פוחדים כי הם נכנעו ליצרם הרע, כי הם עטו על השלל, והם פוחדים, פוחדים מאד, לאבד את השלל שהשיגו, ואשר אותו הם מחבקים ומגפפים ומנשקים במחשכים, כאשר אין איש רואה אותם... ובגלל זה הם מדברים גבוהה-גבוהה על "גדול השלום" ועד כמה "אין כלי מחזיק ברכה יותר מן השלום"... לא כי השלום באמת מעניין אותם, יהיה שלום או תהיה מלחמה: אם בשלום יכון כיסאם ומשכורותיהם ישולשלו – אז גדול השלום ואין כלי מחזיק ברכה וכו'; ואם במלחמה כיסאם יכון ומשכורותיהם ישולשלו – שתהיה מלחמה (והראיה, בשנת תשפ"ג שקדמה לטבח בשמחת-תורה תשפ"ד, הם דחפו להפיכה משטרית וביקשו להחריב את יסודות החברה, ואז לא שמענו מהם את המנטרה של 'גדול השלום', כי הפיכת ישראל לדיקטטורה הייתה משרתת את רדיפת הבצע שלהם, שהרי אם הם היו מצליחים תקציביהם ומשכורותיהם היו גדֵלים מאד) – **הכל לפי רוח הכסף והשׂררה הנושבת,** ובעניין זה ראו: "אורתודוקסים מושחתים – נמאסתם!".

"אַל תַּרְבּוּ תְדַבְּרוּ גְּבֹהָה גְּבֹהָה יֵצֵא עָתָק מִפִּיכֶם כִּי אֵל דֵּעוֹת יְיָ וְלוֹ נִתְכְּנוּ עֲלִלוֹת" (ש"א ב, ג).

שאול מגלה חולשה נוספת

טרם הסתיים הלימוד שלנו משאול, כי יש בו לימוד נוסף לדרכי רודפי הבצע השׂכירים למיניהם, אשר מתעים אותנו מדרך האמת ומרחיקים אותנו מכינון ממלכת כהנים וגוי קדוש – כדי לקיים את השלל שהשׂיגו, ואף להרבות שלל מדי-יום-ביומו במחצבתה של תורת משה העשוקה.

שאול שומע את דבר ה' אליו ואת הבשורה הקשה שה' קרע את מלכותו מעליו לדורי דורות, ולמרבה הפלא הוא לא קורע את בגדיו, הוא לא בוכה ונחרד, הוא לא מתפלש באפר, הוא לא רץ כצבי לחסל את אגג, הוא לא מוציא פקודה להמית את כל הצאן והבקר, הוא לא מבטל מיידית את כל החגיגות והמשתה, הוא לא מפזר את העם לאהליהם, **כלום!!** הוא עדיין מפחד מהעם! ואפילו לאחר שהוא שומע את דברי האמת מפיו של שמואל הנביא ע"ה, הוא עדיין מקיים את החגיגות ואת המשתה ואת ההוֹלֵלות! להגדיל תורה ולהאדירה... כבר אמרנו?

וזאת ההוכחה ששאול לא באמת עשה למען ה' ולא במטרה להגדיל תורה ולהאדירה, כמו שהוא טען בשקר לעיל: "לְמַעַן זְבֹחַ לַייָ אֱלֹהֶיךָ", ו"לִזְבֹּחַ לַייָ אֱלֹהֶיךָ בַּגִּלְגָּל". כאן נגלית האמת במלוא עוזה, שאול עשה זאת מכיוון שהוא נטה אחרי רדיפת הבצע והתאוות, ונטייתו זו החלישה את עמידתו נגד העם, עד שהוא לא היה מסוגל לבטל את החגיגות המאוסות.

יתר-על-כן, מה שאול אומר לשמואל? הוא מבקש מהנביא שיתלווה אליו לסעודה! "וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַייָ", ומהי הַשׁוֹטוּת הזו?! הקב"ה עתה קרע את מלכותך מעליך, ואתה טרוד בענייני גינוני שׂררה וכבוד? אתה טרוד בכך ששמואל לא יֵשב לצידך?

כלומר, שאול מלמד על חולשה נוספת אשר גורמת לחילול-שם-שמים, והיא אהבת הכבוד והשׂררה! לא רק אהבת הממון ורדיפת הבצע והתאוות, אלא גם רדיפת הכבוד והשׂררה, אשר מנעה מקאפח להודות על טעותו, ומונעת בימינו מתלמידיו השׂכירים להודות על האמת, וכמו שאומר רבנו לתלמידו ר' יוסף כאשר הוא מתאר את מידותיהם של הכומרים השׂכירים:

"והיאך אתה מדמה לעצמך בני, שהם יגיעו לדרגת הכרת האמת עד כדי שיודה שהוא חסֵר ויעקור כבודו וכבוד בית אביו? זה מה שלא יעשֶׂהו כמוהו ולא מי שהוא יותר שלם ממנו [...] ורוב אנשי הדת מבעלי השׂררה הללו כאשר הדבר קשור בשׂררה נעלמת יראת שמים ['כִּהֲנֶיהָ חָמְסוּ תּוֹרָתִי וַיְחַלְּלוּ קָדָשַׁי', 'כֹּהֲנֶיהָ חִלְּלוּ קֹדֶשׁ חָמְסוּ תּוֹרָה' (יח' כב, כו; צפ' ג, ד)]".

והנה תשובתו הניצחת של שמואל הנביא לשאול, אשר העדיף את הנאת הרגע על-פני ההכרה באמת, וכֹה דברי שמואל אשר ממשיכים להדהד בפסקול ההיסטוריה של האנושות: "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל שָׁאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ, כִּי מָאַסְתָּה אֶת דְּבַר יְיָ וַיִּמְאָסְךָ יְיָ מִהְיוֹת מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל". כלומר, בגלל ששאול לא קיים את ציווי ה' **במלואו,** וחילל-שם-שמים בהמרותו את ציווי ה' המוחלט, הוא נענש בעונש הקשה והמחריד מכולם, בגירוש משפיל ונצחי ממלכות ישראל!

כדי להמחיש את קריעת המלכות משאול, מסופר שם ששאול מנסה להחזיק בכנף מעילו של שמואל ולמשוך אותו בכוח לשבת בסעודה: "וַיִּסֹּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיַּחֲזֵק בִּכְנַף מְעִילוֹ וַיִּקָּרַע. וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל: קָרַע יְיָ אֶת מַמְלְכוּת יִשְׂרָאֵל מֵעָלֶיךָ הַיּוֹם וּנְתָנָהּ לְרֵעֲךָ הַטּוֹב מִמֶּךָּ".

גם לאחר הדברים הקשים הללו והמחשת קריעת מלכותו, שאול עדיין לא קורע את בגדיו, ולא מתפלש באפר בבכי ובתחנונים, הוא עדיין ממשיך ברדיפת הכבוד והבצע, והוא עדיין מפציר בשמואל שיתלווה אליו לחגיגות ולהילולות, וזאת כדי שלא לפגום בחגיגות הניצחון על עמלק: "וַיֹּאמֶר חָטָאתִי עַתָּה **כַּבְּדֵנִי נָא** נֶגֶד זִקְנֵי עַמִּי וְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי וְהִשְׁתַּחֲוֵיתִי לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ". בסופו-של-דבר שמואל הנביא ע"ה נעתר לשאול המלך, והולך עמו בפעם האחרונה: "וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁאוּל לַיְיָ [...] וְלֹא יָסַף שְׁמוּאֵל לִרְאוֹת אֶת שָׁאוּל עַד יוֹם מוֹתוֹ".

ההפטרה מסתיימת בפסוקים נחרצים אשר קמים וניצבים כנגד כל כומרי הדת השׂכירים למיניהם בכלל, וכנגד הדרדעים השׂכירים בעלי המרדעות בפרט, אשר מתיימרים ומתייהרים ללכת בדרך האמת. הפסוקים הללו הינם תוכחה נצחית להם, כיצד יש לנהוג ולהתנהג:

"וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל: הַגִּישׁוּ אֵלַי אֶת אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק [...] וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל: כַּאֲשֶׁר שִׁכְּלָה נָשִׁים חַרְבֶּךָ כֵּן תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמֶּךָ, וַיְשַׁסֵּף שְׁמוּאֵל אֶת אֲגָג לִפְנֵי יְיָ בַּגִּלְגָּל".

אהובנו שמואל הנביא, הישר והנאמן, מקיים את דבר ה' יתברך ומשסף את אגג מלך עמלק. באומץ הלב, בָּעוז, בַּנחישות ובַּדבקות לִדבר ה' אשר מפגין שמואל הנביא – כך צריך לנהוג כל אדם בכל העניינים אשר קשורים לקידוש-שם-שמים או להסרת חילול-שם-שמים, וכך צריך לנהוג בכל העניינים אשר קשורים לענייני עבודה-זרה ולביעור השקפות המינות הכעורות.

באומץ לב, בעוז, בנחישות, בדבקות, ולא לפחד מקול עלה נידף, שמא ושמא ושמא...

ואם בשמואל הנביא ע"ה ובענייני הנאה מדברי תורה עסקינן, ראוי לחזור ולשנן את דבריו הנצחיים, הנפלאים והמופלאים, של שמואל לעם-ישראל: "הִנְנִי עֲנוּ בִי נֶגֶד יְיָ וְנֶגֶד מְשִׁיחוֹ, אֶת שׁוֹר מִי לָקָחְתִּי וַחֲמוֹר מִי לָקָחְתִּי וְאֶת מִי עָשַׁקְתִּי אֶת מִי רַצּוֹתִי וּמִיַּד מִי לָקַחְתִּי כֹּפֶר וְאַעְלִים עֵינַי בּוֹ וְאָשִׁיב לָכֶם. וַיֹּאמְרוּ: לֹא עֲשַׁקְתָּנוּ וְלֹא רַצּוֹתָנוּ **וְלֹא לָקַחְתָּ מִיַּד אִישׁ מְאוּמָה.** וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם: עֵד יְיָ בָּכֶם וְעֵד מְשִׁיחוֹ הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא מְצָאתֶם בְּיָדִי מְאוּמָה, וַיֹּאמֶר: עֵד" (ש"א יב, ג–ה).

סוף דבר

לקראת מוצאי שבת ההיא שוחחתי שוב עם אותו דרדעי נרצע, וחזרנו לדון מעט בעניין הנדון, הוא טען בפניי טענה נוספת: "ומה אתה רוצה?", הוא אמר. "אתה עוף מוזר! כולם הולכים בדרך מסוימת ואתה הולך נגד כולם? ואפילו נגד כל הדרדעים? הייתכן כדבר הזה?".

וכך השבתי לו: וכי יש חשיבות למעמדי בעולם-הזה הזמני החולף כרוח? והלא עברו עליך כבר כמעט שבעים שנה, והנך יודע היטב כי החיים בעולם-הזה הם רוח חולף ועובר, ועוד שבעים שנה יעברו אף הם כרוח ואף אחד מאיתנו לא יהיה כאן... בדיוק באותה המהירות שעברו עליך שבעים שנה! האם יש משמעות למעמדו של האדם בעולם השפל והזמני הזה?

אלא, על חיי הנצח הנני חושב ודואג, לא על מצבי כאן, אלא על מצבי שם, ואולי כאן אני עוף מוזר, אך עדיף להיות עוף מוזר בעולם של שקר והבל ועמל ורעות-רוח, ואפילו היו ימי חיינו בו כימי חייו של מתושלח, מאשר לאבד את חיי הנצח של הנפש היקרה הזכה והברה בעולם-הבא, ואין גבול לתירוצים ולתירוצי התירוצים של הנרצעים שבוחרים לשכוח אלהים חיים.

"עַד מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים? אִם יְיָ הָאֱלֹהִים לְכוּ אַחֲרָיו וְאִם הַבַּעַל לְכוּ אַחֲרָיו, וְלֹא עָנוּ הָעָם אֹתוֹ דָּבָר" (מ"א יח, כא). ולערוסי ולדומיו אוסיף: "נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת כִּי אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ וְאֶמְאָסְךָ מִכַּהֵן לִי וַתִּשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹהֶיךָ אֶשְׁכַּח בָּנֶיךָ גַּם אָנִי" (הושע ד, ו).

ואחתום בקטע מדברי רבנו במורה (ב, כט) שם הוא מבאר את הפסוק מישעיה (סו, כב): "כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לְפָנַי נְאֻם יְיָ כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם", ואגב דבריו אנו למדים כי מי שזכה להכיר באור האמת, לא ישכח אותה לעולם!

וכֹה דברי רבנו מעוררי ההשראה:

"אותם מצבי האמונה והשמחה בו [=השמחה באותו מצב של אמונה נכונה בה' יתעלה] [...] [אומר הקב"ה לעם-ישראל:] הבטחתיך שאני אבראֵם כפי שהם יציבים תמיד [מצבים נכספים אלה יעמדו לנצח ברוממותם. ואם תתמהו: ומדוע מצבי האמונה והשמחה הנשגבים הללו יעמדו לנצח ברוממותם?] כי האמונה בה' והשמחה באותה האמונה: **שני מצבים לא ייתכן שיסורו ולא ישתנו לעולם מכל מי שהושגו לו** [כלומר, מי שהושגה לו דרך האמת היא לעולם לא תִּשָּׁכַח ממנו], לפיכך אמר: כשם שאותו מצב האמונה והשמחה בו [=במצב האמונה בה'], שהבטחתי [בהם] שהם יציפו את הארץ, [יהיו] תמידיים וקיימים, כך יעמוד זרעכם ושמכם".

נמצא, שהשמים והארץ החדשים הינם משל למצבי אמונה ושמחה תמידיים וקיימים, ונמשלו המצבים הללו לשמים ולארץ מפני שהשמים והארץ נתפשׂים כעניינים שהם קיימים ויציבים מאד במציאות. ומדוע מצבי האמונה והשמחה הללו יהיו קיימים לנצח-נצחים? ובכן, לאחר שהאמת הושגה לאדם או לאומה היא לעולם לא תִּשָּׁכַח מהם – והואיל ודרך האמת לא תִּשָּׁכַח עוד מן הפרט ומן האומה, לכן ממילא גם מצבי השמחה והרוממות יתמידו לנצח. ועל כל זאת הנביא מוסיף, שכמו שכל אלה יהיו נצחיים כך לעולם יעמוד שמו וזרעו של עם-ישראל. קצרו של דבר, כל מי שזכה וזרח עליו אור האמת, ברב או במעט, לא ישכח אותו לעולם!

חובה ומעלה לקלל את קאפח הצלופח

"כֹּה אָמַר יְיָ: עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יְהוּדָה וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, עַל מָאֳסָם אֶת תּוֹרַת יְיָ וְחֻקָּיו לֹא שָׁמָרוּ, וַיַּתְעוּם כְּזִבֵּיהֶם אֲשֶׁר הָלְכוּ אֲבוֹתָם אַחֲרֵיהֶם [...] כֹּה אָמַר יְיָ: עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, עַל מִכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם" (עמוס ב, ד–ו).

בפורים של שנת תשפ"א נפל דבר במשפחתי. סעדתי את סעודת המצוה בביתם של גיסי וגיסתי באלעד, וגם חותני היה שם. שוחחתי עם חותני וסיפרתי לו שכתבתי מאמר תשובה לוויכוח שהיה בינינו ביום השבת שקדם לפורים, ובו השבתי לו תשובות מפורטות לקושיותיו (ראו במאמר: 'דע מה שתשיב לדרדעי'). גם אמרתי לו שלא הזכרתי את שמו מפאת כבודו, אך למרבה פליאתי, לא רק שהוא לא אמר שהוא עיין והרהר במאמר, ולא רק שהוא לא הודה על האמת הברורה כשמש, אלא, הוא אף העז פניו כנגד דרך האמת וה' יתעלה, ואמר לי בזעם ובהתרסה שהוא לא פוחד שאני אזכיר את שמו, ושאני ימשיך בדרכי והוא ימשיך בדרכו.

ובכן, הנני עושה כבקשתו, והנני מזכיר את שמו כדוגמה ומופת לדרדעי אשר איננו מוכן לקבל את האמת גם אם היא תאיר באור יקרות כשמש ביום טהור ובהיר. חשוב לציין, כי חותני הוא יד ימינו של רצון ערוסי הנוכל, אחד מחוצבי התורה המיומנים ביותר שקמו לעם-ישראל בכל הדורות, וחותני כל-כך שבוי בקסם קולו הרדיופוני של ערוסי, ונשבב על הגדר בעבורו כל-כך הרבה פעמים, עד שהוא אינו מסוגל להודות שרוב חייו לופפו בעבותות השקר וההתעיה.

רבות הן הדוגמות למסירותו של חותני לערוסי הצייקן, התרמת עשרות אלפי שקלים להוצאת ספריו, הפצת שמו והאדרתו, חתימה על ערבויות, ואפילו דאגה למתן הלוואות אישיות, ועוד רבות, אשר קצרה היריעה מלהכילן, ואף איני יודע על רובן הגדול. וראו עד היכן מגיעה הערצתו, זכורני פעם אחת שחותני הזמין את ערוסי למסור הרצאה בנתניה, והמסכן ערוסי עני דך מך, אין לו איך לחזור הביתה... מה עשה חותני? שילם לו מכיסו שלוש מאות שקלים מונית חזרה לביתו! כאשר הוכחתי את חותני על-כך הוא השיב לי שערוסי לא ביקש... ובכן, הוא רק עמד על הכביש כ"אובד עצות", וחותני ברחמיו הרבים לא היה מסוגל לראות ר"ב גדול במצב כזה. ואיני מבין, איך ערוסי, שמרוויח למעלה מ-70 אלף ש"ח בחודש, מרשה לעצמו לקחת מאות שקלים למונית, מאדם שנתון בהלוואות ואף נתן לו את כל חלבו ודמו במשך יובל שנים?!

וזכורני פעם אחרת, בסוף אחד משיעוריו ברמת-עמידר ברמת-גן, לא היה מישהו שייקח את העשיר הצייקן לביתו בקרית-אונו, ובכן, ערוסי לא היה צריך לבקש... הציבור פשוט החל לאסוף כסף, עד שאספו 35 ש"ח למונית לקרית-אונו! וגם אם הוא לא נוהג לצאת ולבוא עם ארנק, מדוע הוא לא יכול היה לנסוע במונית, ולבקש מהנהג שימתין לו רגע אחד עד שיביא לו 35 ש"ח מביתו המפואר? אַיֵּה שנאת הממון? וְאַיֵּה הבושה? לקחת כסף מפנסיונרים ואנשי עמל?! ועוד כאשר בחשבונותיך הנפוחים שוכבים מיליונים?! "רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ וְכֹהֲנֶיהָ בִּמְחִיר יוֹרוּ וּנְבִיאֶיהָ בְּכֶסֶף יִקְסֹמוּ וְעַל יְיָ יִשָּׁעֲנוּ לֵאמֹר הֲלוֹא יְיָ בְּקִרְבֵּנוּ לֹא תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה. לָכֵן בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַם עִיִּין תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר" (מיכה ג, יא–יב).

א. סבבוהו בכחש ובמרמה – השקר הראשון

באותה סעודת פורים האמורה, חותני הוביח אותי קשות איך אני מעז לקלל את יוסף קאפח, דהייינו איך אני מעז לומר עליו "ארור המן" וכדומה. שהרי לטענתו אפילו מָרי הישיש לא קילל את הרשעים הארורים שנידוהו על חשׂיפת האמת ביחס לספר-האופל האלילי. ובכן, אין לי צל של ספק שההזיה הזו שהוא הטיח כנגדי מקורה בקרב הדרדעים השׂכירים למיניהם, אשר מעוורים ומסמאים את עיני שכלו, המתקדשים והמיטהרים אל הגנות הנגעלות, המתחסדים לומר שהם שומרים על "לשון נקייה", ואין זו אלא הטעיה קשה ונוראה, משתי סיבות:

1) חובה לחרף ולגדף ולקלל מחללי-שם-שמים ובועטים בתוכחה

חובה הלכתית ומוסרית ואף קידוש שם שמים, לגנות ולפרסם ולחרף ולגדף ולבזות **ולקלל** את הכומרים השׂכירים מחללי-שם-שמים אשר מתעים את העם אחרי ההבל, והנה לפניכם שני קטעים מדברי רבנו הנכוחים, אשר מהם עולה במפורש שיש מצוה רבה לגנות את הרשעים ומגרעותיהם **בשמותם,** וכך אומר רבנו בפירושו לאבות (עמ' רעג, עמ' רנז):

"והחלק הרביעי [מחלקי הדיבור] הוא הרצוי [...] [ובתוכו נכללת המצוה החשובה] **לגנות את הרשעים ומגרעותיהם כדי להמאיס מעשיהם וזכרם בעיני בני אדם** וייבדלו מהם ולא ילכו באורחותיהם". וכך גם נאמר בעמ' רנז: "וכן דברי האדם כולם לא יזדקק לדבר אלא במה שיביא לעצמו בו תועלת [...] או בשבח מעלה או אדם גדול, או בגנות מגרעת או רשע – **לפי שקללת בעלי המגרעות וגינוי זכרם, אם הייתה המטרה בכך להשפילם בעיני בני אדם כדי שייקחו בהם תוכחות ולא יעשו כמעשיהם – הרי זו חובה וזו מעלה,** הלא תראה אמרוֹ יתעלה: כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וכמעשה ארץ כנען, וסיפור הסדומיים, וכל מה שבא במקרא בגנות האנשים בעלי הרעות והמגרעות וגינוי זכרם, ושבח הצדיקים ורוממותם, אין הכוונה בהם אלא כמו שאמרתי לך, כדי שילכו בני אדם בדרכם של אלו ויתרחקו מדרכם של אלה".

והנה לפנינו גם פסק חז"ל ורבנו בהלכות דעות (ו, יב):

"במה דברים אמורים [שאסור להכלים את חברו] – בדברים שבין אדם לחברו, אבל בדברי-שמים אם [הוכיחוֹ בנועם ו]לא חזר בו בסתר **מכלימין אותו ברבים, ומפרסמין חטאו, ומחרפין אותו בפניו, ומבזין ומקללין אותו, עד שיחזור למוטב, כמו שעשו כל הנביאים לישראל**".

וכל הדברים הללו נאמרו ביחס לסתם בעלי-מגרעות שעוברים על מצוות שבין אדם למקום וסירבו לקבל תוכחה, ואפילו אותם מצוה להוקיע ולפרסם! כל-שכן ביחס לכומרים שׂכירים רודפי בצע אשר מחללים-שם-שמים ביד רמה כירבעם ומתעים את העם אחרי השקפות מינות ומדוחים, ומכשירים את שרץ ההנאה מדברי תורה – אלה, מצוה לפרסם את חטאם, ולחרף אותם בפניהם, ולבזות ולקלל אותם, עד שיחזרו למוטב או עד שהשפעתם על הציבור תתפוגג, והנזק העצום שהם המיטו על עמֵנו יגליד ויתרפא. **וכמו שעשו כל הנביאים לישראל!**

והנה הלכה נוספת, הפעם מהלכות תלמוד תורה (ז, א): "חכם זקן בחכמה, וכן נשיא או אב-בית-דין שסרח, אין מנדין אותו בפרהסיה לעולם, **אלא-אם-כן עשה כירבעם בן נבט וחבריו**".

וקאפח השׂכיר עשה גם עשה ביד רמה כירבעם בן נבט, ואף חמור מירבעם בן נבט בנקודה מסוימת, מפני שהוא התיימר להיות "הרמב"ם של ימינו", ובהחדרת השקר הזה הוא כמעט החריב את דרך האמת. ובהמשך ארחיב על פשעיו ומעלליו המרכזיים של קאפח השׂכיר.

ואצרף הלכה נוספת של חז"ל ורבנו בעניין זה, מהלכות סנהדרין (ג, ט):

"כל דיין שנתן ממון [או התערב בכל צורה שהיא, כגון קאפח שהפעיל את קשריו הפוליטיים עם ישראל ישעיהו] כדי שיתמנה, אסור לעמוד מפניו [=לקום לכבודו], **וציוו חכמים להקל אותו ולזלזל בו. ואמרו חכמים, שהטלית שמתעטף בה תהיה בעיניך כמרדעת של חמור**".

וקאפח? ובכן, לא רק שקאפח התמנה בזכות קשרים פוליטיים (ישראל ישעיהו היה חברו ומעריצו הנלהב), הוא התמנה כדי **לקבל שלל כסף לכיסו,** ובמשך יובל שנים הוא עבר על "ארור לוקח שוחד" בנטילת ממון בעבור פסיקת דינים, וגם לזה עוד אתייחס בהמשך.

והלכה אחרונה חביבה, למרות שיש עוד, מהלכות סנהדרין (כג, ב):

"כל דיין שיושב וּמְגַדֵּל מעלתו כדי להרבות שכר לחזניו ולסופריו, הרי הוא בכלל הנוטים אחר הבצע, וכן עשו בני שמואל, ולכך נאמר בהן: 'וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע וַיִּקְחוּ שֹׁחַד' [ש"א ח, ג]".

כלומר, אפילו אם הדיין רק מפטם את כבודו שׂררתו ומעלתו ולא לוקח אגורה שחוקה אחת לכיסו בעבור פסיקת הדינים, הרי הוא כבר בגדר רודף בצע ולוקח שוחד. ואפילו אם הוא רק מרבה שכר לחזניו (=שליחי בית דין) ולסופריו (=סופרי בית הדין), הוא כבר בגדר רודף בצע ולוקח שוחד. מה יהא אפוא דינו של דיין אשר נוטל **לכיסו** משכורות של עשרות אלפי שקלים בחודש? ואליהן מצורפים כמובן מענקים וטובות הנאה מפליגות? **האין זה שוחד ברור?!** לפיכך אמינא, ארור לוקח שוחד, וארור קאפח השׂכיר שלקח שוחד באצטלה של הולך תמים.

"וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה" (דניאל ח, יב).

2) הדרדעים השׂכירים מתעים את העם ומעוותים את התורה

הדרדעים השׂכירים נוקטים בהתחסדות בגלל שהם חלק מהממסד האורתודוקסי הפרו-נוצרי. כלומר, הם אינם רוצים לכרות את האשרה שהם מסתופפים בצילה, ולכן הם מחנכים את העם שאסור לגנות ולהשתמש בביטויים קשים כנגד המתעים את העם אחרי ההבל. לפיכך תמיד תשמעום זועקים: "גדול השלום", כמו מנטרה אלילית אשר פותרת את כל הבעיות.

ואם השלום היה חשוב יותר מן האמת, מדוע שלח לנו הקב"ה את נביאיו השכם והערב? מדוע הנביאים ע"ה ייסרו את העם על העבודה-הזרה ועל חילול השם אשר בידם? וכמה הנביאים דיברו על השלום? והיכן הם אומרים ששמירת השלום מכשירה עבודה-זרה או חילול-שם-שמים? וכי עובד עבודה-זרה או מחלל-שם-שמים שהיה בשלום עם כולם ומעולם לא צעק ולא התקוטט, וכי הוא ניצול מדין סקילה? וכי הוא יזכה לחיי-העולם-הבא? מהי הַשְׁוֹטוּת הזאת?

ובמלים אחרות, כומרי-הדת חוסמים למעשה את הדרך לביקורת ולשפיכת אור על מעלליהם ותעלוליהם. כי בימינו העבודה-הזרה וחילול-השם הוּחדרו כל-כך עמוק לתוך ליבה העשוק של

תורת משה, עד שאי-אפשר שלא להשתמש בלשונות קשים וחריפים, וכך נהגו כל הנביאים לדורותיהם. וכאמור, כך גם אנחנו צריכים לנהוג, גם אם אין אנו נביאים ולא בני נביאים.

ובעניינים אלה ראו גם את המאמרים: "מדוע החרדים הפכו את איסור לשון הרע ליסוד הדת?", "אהבת הרֵעים ושנאת הרשעים", "חובת מצות הוכח תוכיח את עמיתך", ועוד רבים.

ב. סבבוהו בבחש ובמרמה – השקר השני

"וָאָרִיב עִמָּם וָאֲקַלְלֵם וָאַכֶּה מֵהֶם אֲנָשִׁים וָאֶמְרְטֵם" (נחמיה יג, כה).

ועתה לשקר השני שהדרדעים השׂכירים הלעיטו את חותני, והוא, שמָרי יחיא לא קילל את הרשעים הארורים שהִתעו את עמֵנו אחרי ההבל והאלילות. ובכן, **שקר וכזב!** הוא קיללם קללה נמרצת ונתן להם מנה אחת אפיים, ולקמן אגיש לפניכם כמה דוגמות נבחרות מתוך איגרתו הארוכה: "עמל ורעות רוח וחרמות – ותשובתם" (מובאת באפיקים לדרך האמת ח"א).

אחל אפוא, כבר בראש התשובה מָרי יחיא מקלל את רבני ישראל השוטים והכסילים שישבו אז בירושלים, שהרי בראש התשובה הוא כותב: "תשובת דייני דחצצתא ירושלים", ולפי דעתי כוונתו תואמת את פירושו של רבנו חננאל והערוך, שמשמעות המלה "חצצתא" היא בית-הקברות. כלומר, הדיינים האלה הם בגדר מתים, ואפילו שהם חיים נושמים ובועטים, לעולם רשעים בחייהם קרויין מתים, וכמו שרבנו הרמב"ם מלמד אותנו בספר המצוות (לאוין לח): "האזהרה שהוזהרנו מלדרוש ידיעה מן המתים **כפי מה שמדמים אשר הם מתים באמת, ואף-על-פי שהם אוכלים ומרגישים**". וקאפח השׂכיר אף הוסיף שם: "ומה שהם אוכלים ושותים ומרגישים ומלשינים ומזיקים לצדיקים אינו אלא ריחוש, מִדֵּי דהוי אזנב הלטאה" – ורמז על עצמו, כאילו הוא היה צדיק תמים אשר סובל מהתעללויות לחינם. ואין ייסורים בלא עוון.

ועתה נעבור לראות כמה מהלְשונות שבהם מָרי יחיא מתאר את אותם "דייני דחצצתא":

"איכה הייתה לזונה, ירושלים קריה נאמנה, צדק ילין בה ועתה מרצחים, בחרמות ונידויים שלא כרצונו וכרצון יראיו. לא ידעו במה ייכשלו [...] אוי לך ירושלים עיר הקודש, אשר שרייך סוררים ומחברי מכתבי עמל ופלסתר [...] עליכם אמר נעים זמירות ישראל: 'עַד מָתַי תִּשְׁפְּטוּ עָוֶל' וכו' [תה' פב, ב], 'שִׁפְטוּ דַל וְיָתוֹם' וכו' [תה' פב, ג] [...]

ואתם לא כן עשיתם, ופיכם וקולמוסכם שלחתם ברעה, ולשונכם תצמיד מרמה, לקיים מה שנאמר [דה"ב לו, טז]: 'וַיִּהְיוּ מַלְעִבִים בְּמַלְאֲכֵי הָאֱלֹהִים וּבוֹזִים דְּבָרָיו וּמִתַּעְתְּעִים בִּנְבִיאָיו' – [...] והרי אתם בכלל [במ' טו, לא]: 'כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה'. וקיימתם בעצמכם [תה' פב, ה]: 'לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ'! ולמעניתכם הארכתם בדברים [...] להבהיל את ההמון ולבזות את חכמינו בעלי שני התלמודים והמדרשים האמיתיים וביתות הפוסקים הראשונים, אשר לא ראו את הזוהר תורה-שבעל-פה חדשה ואלהים חדשים. [...]

ובגיליונים שלכם כיביתם נרה של תורה וחיבלתם כרם ה' צבאות, וקיימתם שמונה-עשרה קללות שקילל ישעיה הנביא את ישראל [=הנביא ישעיה ע"ה קילל את עם-ישראל כולו!],

כדגרסינן בחגיגה (יד ע"א): כי אתא רב דימי אמר: שמונה-עשרה קללות קילל ישעיה את ישראל ולא נתקררה דעתו עד שאמר להם מקרא זה (יש' ג, ה): 'וְיִרְהֲבוּ הַנַּעַר בַּזָּקֵן וְהַנִּקְלֶה בַּנִּכְבָּד' וכו' עד 'וְנָתַתִּי נְעָרִים שָׂרֵיהֶם' [...] ואז מצא שׂטן מקום להשמיע קולו במרום [...]

'וַיֹּאמֶר יְיָ אֶלָי נִמְצָא קֶשֶׁר בְּאִישׁ יְהוּדָה וּבְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָם. שָׁבוּ עַל עֲוֹנֹת אֲבוֹתָם הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר מֵאֲנוּ לִשְׁמוֹעַ אֶת דְּבָרַי וְהֵמָּה הָלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם הֵפֵרוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת אֲבוֹתָם' [ירמיה יא, ט–י] [...]

אלה הקרנות אשר זרו את יהודה [כלומר דייני דחצצתא שחתמו על כתב החרם], המעכבים את גאולתנו ומאריכים את גלותנו בזנותם אחר אלהי נכר הארץ, להאמין במציאות שני פועלים פועל הטוב ופועל הרע, סטרא דקדושא וסטרא אֶחרא מסאבא! סטרא דקדושה אדם קדמון עם כל משפחותיו שבעולם האצילות, ושבעולם הבריאה, ושבעולם היצירה, ושבעולם העשייה, שהם עתיק ונוקבה, ואריך ונוקבה, ואבא ואמא, וזעיר ונוקבה, שבכל עולם ועולם מהארבעה הנזכרים! [...]

והרי הם מנודים ומוחרמים ומופרשים מקהל עדת ה', ארורים המה וארורים יהיו כל ימיהם, וּמֵרָעָה אֶל רָעָה יֵצאו, הָמֵק בשרם ועיניהם תימקנה בחוריהם, המה יכרעו ויפולו, אשר לחרב לחרב וכו', ואנחנו נגילה ונשמחה **בה' אלהים אמת ובתורתו הקדושה שבכתב ושבעל-פה, משנת חכמים ותלמודם שקיבל משה רבנו עליו השלום מסיני באמת, ולא אמר דבר שלא נצטווה!**" (כל ההדגשות וסימני הקריאה במקור, ודבריו מתאימים גם לדרדעים השׂכירים).

ג. פשעיו המרכזיים של קאפח השׂכיר

עתה, לאחר שהפרכנו את הטענות הצדדיות השקריות, נעבור לעיין בטענה המרכזית: האם אסור לקלל את יוסף קאפח? ובכן, הבה נא נסקור יחדיו את פשעיו המרכזיים של קאפח, ונלמד מהם האם מותר ואף חובה לקללו ולחרפו ולגדפו ולפרסמו ולבזותו, כאמור בהלכות לעיל.

הפשע הראשון: ארור לוקח שוחד

חטאו הראשון של קאפח הוא נטילת שכר בעבור פסיקת דינים, וכדברי הנביא מיכה (ג, יא): "רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ וְכֹהֲנֶיהָ בִּמְחִיר יוֹרוּ וּנְבִיאֶיהָ בְּכֶסֶף יִקְסֹמוּ", ולא שכר מינימום או שכר ממוצע, אלא שכר שחיתות נגעל מאד, וכך פוסק רבנו בהלכות סנהדרין (כג, א), וכֹה דבריו:

"'וְלֹא תִקַּח שֹׁחַד' [דב' טז, יט], אין צריך לומר לעוות את הדין, אלא אפילו **לזכות את הזכאי ולחייב את החייב** אסור ועובר בלא תעשה, והרי הוא בכלל 'אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד' [דב' כז, כה]".

ולא לחינם רבנו פוסק את ההלכה בלשון כללי מאד, דהיינו, כל נטילת שכר שתכליתה לְזַכּוֹת את הזכאי ולחייב את החייב "אסור ועובר בלא תעשה, והרי הוא בכלל 'אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד' [דב' כז, כה]" – וכך בדיוק פועל ממסד הדיינות האורתודוקסי! כלומר, הוא נותן לדיינים משכורות נפוחות ושלל טובות-הנאה, כדי שהם יְזַכּוּ את הזכאי ויחייבו את החייב בדיניהם... ולא סתם משכורות, משכורות שמנות מאד, כך שהדיינים לא רק ארורים הם גם מחללי-שם-שמים.

ושמא יטען הטוען שלא מדובר בהלכה זו בנטילת שכר מגורם שלישי, אלא בנטילת שכר בשווה משני בעלי-הדין שאינו שכר בטלה? ובכן, רבנו עוסק בשכר בטלה רק בהלכות הבאות בהמשך הפרק שם (כג, ו), והנה הִלכת חז"ל ורבנו בעניין נטילת שכר משני בעלי-הדין בשווה:

"**כל דיין שנוטל שכרו לדון דיניו בטלים,** והוא [=בתנאי] שלא יהיה שכר הניכר [=שלא יהיה ניכר שהוא שכר בטלה]. אבל אם היה עוסק במלאכתו ובאו לפניו שניים לדין ואמר להם: 'תנו לי מי שיעשה תחתיי עד שאדון לכם', או 'תנו לי שכר בטלתי' – הרי זה מותר. והוא שיהיה הדבר ניכר שהוא שכר הבטלה ולא יותר, וייטול משניהם בשווה זה בפני זה – כגון זה מותר".

נשים לב, בהלכה שמדובר בה בנטילת משכורת בשווה מבעלי הדין (כג, ו), רבנו אומר "דיניו בטלים", ואילו בהלכה הראשונה בפרק רבנו אומר שהדיין הוא בכלל "אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד"! מדוע? ובכן, נראה ברור שהלכה א נוגעת לעונשו החמור של כל דיין שנוטל שכר, ואילו הלכה ו מבארת את שלילת התוקף המשפטי והמוסרי של פסקיו: "כל דיין שנוטל שכרו לדון **דיניו בטלים**".

וראוי לחדד: מדוע חז"ל התירו אך ורק **שכר בטלה?** מדוע חז"ל לא התירו לבעלי-הדין לתת משכורת לדיין בשווה? אלא, גם מסוף הלכה ו עולה בבירור, שאסור לדיין ליטול משכורת משום אדם או ממסד בעבור פסיקת דינים. ובימינו דין הממסד חמור אף יותר, כי מדובר בממסד פרו-נוצרי שהופך תורת-אלהים לקורדום-חוצבים, ונטילת כסף ממנו **גם** מהווה שותפות וחיזוק ועידוד לדרכי המינים וצאצאיהם **גם** מנציחה את ריחוקנו מדרך האמת **וגם** יש בה חילול השם. קצרו של דבר, לקיחת משכורות בעבור פסיקת דינים חמורה מאד לפי תורת האמת והצדק שקיבלנו ממשה בסיני, והנה הוכחה נוספת לכך מדברי רבנו בפירושו למסכת אבות (ד, ז):

"כי כאשר נתבונן בעקבות החכמים [=חכמי המשנה והתלמוד] ז"ל, לא נמצא להם שגבו מבני אדם, ולא קיבצו נדבות לישיבות המרוממות והמכובדות, ולא לראשי גלויות [כל-שכן רבני ערים וכיו"ב], **ולא לדייניו,** ולא למרביצי תורה, ולא לאחד מן הממונים, ולא לשאר בני אדם [...] אלא נתעסק במלאכה שיתפרנס ממנה אם ברווחה ואם בדוחק, והיה בז למה שבידי בני אדם, **כיוון שהתורה מְנָעַתּוּ מכך** [...] ולא התירו לעצמם את זה, **והיו רואים בכך חילול השם** בעיני ההמון, שיחשבו שהתורה מלאכה ככל המלאכות שמתפרנסים בהן ותזדלזל בעיניהם, **ויהיה העושה כן דבר ה' בזה** ['כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפֵר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָּהּ' (במ' טו)], **וטעו אלה [=רודפי הבצע] המכחישים את האמת** ואת הלשונות האלו הברורים ולוקחין ממון בני אדם ברצונם או בעל כרחם [=בתקצוּב פוליטי כפוי לממסד הכמורה האורתודוקסי]".

מדברי רבנו עולה באופן ברור ומפורש, שכל מי שעושה את התורה לשׂררה ולמלאכה ולכלי לפרנסה – כמו הדיינים השכירים ושאר הכומרים הממוסדים במסדר האורתודוקסי הפרו-נוצרי – מחלל-שם-שמים ובוזה את דבר ה' עד שהוא ראוי לעונש הכרת הנצחי! שהרי רבנו מצטט פסוק חמור מאד: "כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפֵר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָּהּ".

לסיכום, ההלכה שראינו לעיל (סנהדרין כג, א) עוסקת בדיינים שכירים, והקב"ה הוא זה אשר מקלל ומחרף ומגדף אותם: "אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד". חשוב גם לציין, שהדיינים בימינו לוקחים את המשכורות הללו **בפרהסיה,** ולכן דינם כירבעם בן נבט אשר חטא והחטיא את ישראל.

הפשע השני: חילול שם שמים

בנוסף לעוון החמור של "ארור לוקח שוחד", קאפח הצייקן עבר על איסור חמור נוסף – הוא לא רק נטל משכורות בעבור פסיקת דינים, הוא נטל משכורות נפוחות מאד ושלל טובות הנאה: **גם** בעת שהוא פסק דינים בפועל, **גם** לאחר שהוא יצא לפנסיה, ואפילו לאחר שהוא מת, אשתו ומשפחתו המשיכו לקבל במשך ארבע-עשרה שנה משכורות שמנות ומדושנות!

לפיכך, לא רק שטליתו היא מרדעת של חמור, ולא רק שהוא בגדר "ארור לוקח שוחד" – הוא גם מחלל-שם-שמים, ומכחיש את האמת, ומתעה את הרבים אחרי הבצע, ושותף מרכזי מאד בעיוות תורת האמת ובמסחורה הפרו-נוצרי, אשר מרחיקים אותנו מאל אמת ומנציחים את תורת משה כתורה פרימיטיבית חשוכה ונחותה, אשר בניה ונושאיה הינם עם סכל ונבל...

וראוי להזכיר כאן את דברי רבנו בפירושו למשנה (נדרים ד, ג): "ואני תמה על אנשים גדולים [בעיני עצמם ובעיני מעריציהם הפתאים אשר מתעקשים לעבוד אלילי בשר נגופים] שעיוורה אותם התאווה והכחישו את האמת, והנהיגו לעצמם הקצבות [=תקציבים] **בעד המשפטים** [=פסיקת דין בבתי-הדין] והלימוד [=לימוד התורה] ונתלו בראיות קלושות".

וכבר הרחבתי בעניין שני פשעיו המרכזיים הללו במאמרים: "האם מותר לקרוא ליוסף קאפח בשם 'מארי'?", "נטילת שכר בעבור פסיקת דינים", "ודישתמש בתגא – חלף", ועוד רבים.

הפשע השלישי: התעיית הרבים אחרי ההבל

קאפח סילף את דרכו של רבנו באחד היסודות המרכזיים ואולי המרכזי מכולם, כי ממנו נובעת השחתת התורה: קאפח התיר לרבני השׂררה למיניהם וכן לכל השוטים שתורתם הָמָנוּתָם ליהנות מדברי תורה. מדובר ביסוד שהוא **לב-ליבה-המוסרי** של תורת משה, מפני שהשחתת היסוד הטהור הזה משפיעה באופן ישיר על כל שאר היסודות וההלכות וההשקפות של תורת משה. בדיוק כמו הדם אשר מוביל חמצן ומזון לכל איברי הגוף, וכאשר הוא חולה ומזוהם הוא מזהם ומסכן את כל איברי הגוף – כך היסוד הזה של ההנאה מדברי תורה משחית את התורה בכל התחומים, ומרחיק אותנו שנות אור ממילוי ייעודנו ומכינון ממלכת כהנים וגוי קדוש.

ויתרה מזאת! קאפח סילף וזיהם את תורת האמת בעודו חובש לראשו את הכתר של "הרמב"ם של ימינו", ולזה אין סליחה ואין מחילה, שהרי קאפח הוא לא עוד איזה פוסק פרו-נוצרי מצאצאי המינים שמחדיר את גרורות סרטן הדם לליבה של תורת משה – אלא, הוא עשה כן באצטלה של "איש אמת", באצטלה של "הולך תמים", באצטלה של "מלאך עלי אדמות", באצטלה של אדם ישר וסר מרע הנאמן לדרכם של חכמי התלמוד, באצטלה של אדם שהוא "הרמב"ם של ימינו"! ואם הרמב"ם הספרדי איש האמת מתיר ליהנות מדברי תורה – אין עוד תקווה לתורת משה, ואין עוד צוהר שייכנס בו אור הדעת הצלול אשר יאיר את חשכת הסכלות והאלילות.

וכבר אמרתי כמה פעמים שזו הסיבה שמורדוך הארור שוחר המאגיה והקבלה, כל-כך אהב את קאפח, לא מאהבת קאפח אלא מאהבת מורדוך, כי קאפח עשה חסד גדול ועצום לדת האורתודוקסית! שהרי קאפח הלכה למעשה הסיר את החומה האחרונה שעמדה בפניהם

מלדרוס ולרמוס את התורה ולהפכה לקורדום-חוצבים! שהרי קאפח, "הרמב"ם של ימינו", התיר ליהנות מדברי תורה! ולא סתם, במשך יובל שנים הוא קיבל משכורות שחיתות!

אתם מבינים את עומק שוחת הבצע? את גודל עוונו? את חומרתו? את הנזק העצום שהוא המיט על דרך האמת ותורת משה? ורק על ההתעיה הזו, שבה הוא החדיר את הארס הממית לתורת משה ולדרך האמת, רק על ההתעיה הזו הוא ראוי לאלף-אלפי קללות, **ארור יהיה!**

***

ואצרף עתה שתי דוגמות לזיופיו של קאפח, דהיינו לאופן שבו הוא התיר ליהנות מכבוד תורה, וכבר הקדשתי מאמר שלם לזיופיו רק בעניין הזה, ראו: "קאפח ודוראן – אותה גברת בשינוי אדרת". מכל מקום, הנה הדוגמה הראשונה, וזה לשונו של הנחש השׂכיר בפירושו לספר המדע (עמ' רעח): "וההיא דיומא (יח ע"א) והוריות (ט ע"א): 'גדלהו משל אחיו', הרי כאן מדובר לא ביושב בישיבה ולא בלומד ולא במלמד, **אלא בממלא שליחות ועובד עבודה, וכך ציוותה לו תורה,** ואין דברי תורה סתראי, מחד – 'גדלהו', ומאידך – 'ראה לימדתי אתכם', וכדלעיל".

שימו לב להתעייתו של קאפח! הסוגיה ביומא והוריות עוסקת **בכהן גדול,** שמצוה על הכהנים להעשירו ולרוממו, ומה אומר קאפח הצלופח? "הרי מדובר כאן [...] בממלא שליחות" וכו', ובמלים אחרות, קאפח הארור מוסיף על דברי תורה! שהרי התורה ציוותה והתירה להעשיר אך ורק את הכהן הגדול ולתת לו משל אחיו הכהנים, וקאפח החליט שמדובר בכל מי שהוא "ממלא שליחות ועובד עבודה", ואף מעז להוסיף להתעות ולתעתע: "וכך ציוותה לו תורה", כאילו **התורה** היא זו שציוותה להעשיר את כל מי שהוא "ממלא שליחות ועובד עבודה".

מדוע קאפח מוסיף על דברי תורה? ובכן, התשובה ברורה, קאפח השׂכיר היה בעצמו "ממלא שליחות ועובד עבודה" לפי דמיונו, שהרי במשך יובל שנים הוא היה דיין שכיר ובכיר מאד בשירות הכמורה האורתודוקסית מייסודם של המינים וצאצאיהם! ולכן הוא מתעה ומתעתע! ולאחר תעייתו ותעתועו בא תלמידו ערוסי והוסיף הבל לצואה הרותחת ממילא, בטענה שכל "ממלא שליחות ועובד עבודה", בכל שׂררה רבנית, זכאי למשכורות שחיתות! וכבר השבתי לו במאמר: "ערוסי מכחיש את האמת!", ועתה הנני גם מבין מאין הוא שאב את ההזיה הזו.

ואגב, מי שישמע יסבור שקאפח היה "עובד עבודה", ובכן, לא מיניה ולא מקצתיה. להערכתי, "עבודתו" בבתי-הדין, ובמיוחד בבית-הדין "הגדול" לערעורים, לא הייתה יותר מכמה שעות בודדות מאד ביום, ואף אין לי צל של ספק, שהיו לו ימי חופש למכביר, לא פחות ממה שיש לחברי הכנסת ולשאר אוכלי החינם, אשר מרחיבים את פיהם ומעוותים את דרך האמת.

נשים לב גם לסוף דברי הצלופח: "ואין דברי תורה סתראי, מחד – 'גדלהו', ומאידך – 'ראה לימדתי אתכם', וכדלעיל". כלומר, קאפח מחלק בין מי שלומד ומלמד תורה, לבין מי ש"ממלא שליחות ועובד עבודה", דהיינו נושא בשׂררה תורנית: מי שלומד ומלמד תורה אסור ליטול שכר בעבור למידת התורה ולימודה והוא מחלל-שם-שמים (אלא-אם-כן הוא עושה זאת משום 'עת לעשות ליי'), אך מי שנושא בשׂררה תורנית **חובה לגדלו ולהעשירו!** שהרי קאפח מביא ראיה לרדיפת בצעו מדברי חכמים ע"ה שאמרו: "גדלהו", אף שהם נאמרו אך ורק לגבי כהן גדול.

ויש בדברי סנטה קאפח הללו הטעיה משולשת: **האחת,** מפני שהחילוק הזה שקאפח עושה אין לו שום יסוד אמיתי וכל כולו יציר דמיונו המשוחד; **השנייה,** דברי קאפח מנוגדים לחלוטין לפירוש רבנו לאבות שם הוא קובע שאין הבדל בין מינויי השׂררה ללומדים ולמלמדים תורה, ושניהם בגדר: "כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפַר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָהּ" (במ' טו, לא); **והשלישית,** קאפח אומר: "ואין דברי תורה סתראי", כאילו **התורה** היא זו שהתירה לנושאי השׂררה הארורים למיניהם ליטול משכורות שחיתות ופנסיות ושילומים ושילומי שילומים...

***

ועתה לדוגמה השנייה, בהמשך פירושו לספר המדע שם (עמ' רעח) קאפח אומר כך: "אבל אותם מחכמי ישראל הקדושים והטהורים שמקצועותיהם היו נעשים בפרהסיה ולא יכלו להמשיך במקצועם לאחר שנתמנו [...] חייבים היו לקבל, 'ומה יעשו? הימותו?' כלשון רבנו".

הבאתי רק קטע קצר מתוך דבריו וכבר ניתחתי את שקריו במאמר הנזכר, אעמוד כאן אפוא רק על נקודה אחת מקוממת במיוחד. שימו לב, קאפח מצטט את דברי רבנו בפירושו למשנה במסכת אבות (ד, ז): "ומה יעשו? הימותו?". ובכן, בואו ונבחן את הֶקְשֵׁר דברי רבנו שם:

"וטעו אלו המכחישים את האמת ואת הלשונות הברורים [=רוב מוחץ של תופשֵׁי התורה בימינו ואולי אפילו כולם] ולוקחין ממון בני אדם ברצונם או בעל-כרחם במעשיות שמצאו בתלמוד **על בני אדם בעלי מומין בגופן או זקנים באים בימים, עד שאינם יכולים לעשות מלאכה ואין להם שום דרך אלא לקבל, ומה יעשו, הימותו? זה לא חייבה תורה.** ואתה מוצא את המעשה שלמדו ממנו באמרו: 'הָיִתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ' [משלי לא, יד], שהוא בבעל מום שאינו יכול לעשות מלאכה. **אבל מי שיש לו יכולת אין למצוא בתורה לזה דרך**".

שימו לב! קאפח עוקר ציטוט מתוך דברי רבנו אשר עוסק בבעלי מומין או בזקנים באים בימים שבקושי עומדים על רגליהם, ומעתיק אותו כראיה לכך שחובה לממן את הדיינים וכן את נושׂאֵי השׂררה המשוקצים האחרים, וזאת למרות שרבנו מוסיף ומדגיש בסוף דבריו: "אבל מי שיש לו יכולת אין למצוא בתורה לזה דרך". כלומר, אם האדם מסוגל לעבוד, אפילו שיהיה ממונה על הציבור, אין למצוא שום דרך בתורה להעביר לו תקציבים ולפטור אותו ממלאכה!

וברור שקאפח משוחד חזק מאד ושקע עמוק מאד בצואת המינות של מעסיקיו הפרו-נוצריים, עד שהוא מעז לסלף ולזייף את דברי רבנו! וכאמור, גם לשיטתו של קאפח, שמזרימים ביובֵי שלמונים לדיינים ולבעלי השׂררה "שאינם יכולים" לעשות את מלאכתם בצנעה: מדוע קאפח הרשה **לעצמו** לקבל משכורות שחיתות במשך יובל שנים? והלא הוא היה צורף במקצועו, והיה יכול לעבוד **בצנעה** ולהמשיך ולדון בבית הדין, כמו שנהגו כל חכמי המשנה והתלמוד...

"וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אֱלֹהִים אַנְשֵׁי אֱמֶת **שֹׂנְאֵי בָצַע**" (שמ' יח, כא).

הפשע הרביעי: הודאה בעבודה-זרה

קאפח מפנה עורף למלחמתו של אברהם אבינו באלילות, ולא רק שהוא לא מוציא לאור את ספרו של סבו "מלחמות השם" עם פירוש מאיר עיניים, קאפח החליט להודות בעבודה-זרה!

קאפח מתייחס בכל מקום אל ספר-האופל כאל ספר אמת! עד שתלמידו ערוסי כבר מודה בפה מלא בספר-האופל המשוקץ ואף חותם על עצומות שמאשרות את קדושתו ואמיתתו!

וכֹה דברי חז"ל ורבנו בהלכות עבודה-זרה (ב, י): "כל המודה בעבודה-זרה שהיא אמת, אף-על-פי שלא עבדהּ – **הרי זה מחרף ומגדף את השם הנכבד והנורא**". לפיכך, מצוה גדולה ורבה לחרפו ולגדפו ולאָררו ולבזותו ולפרסמו ולהשפילו ולשנוא את נבלותו, וכל מי שנמנע מלעשות כן – מרומם את כבודו של קאפח הצלופח ויתר חבר מרעיו הנוכלים רודפי הבצע, יותר מכבודו של מלך-מלכי-המלכים, ובזאת הוא למעשה מקבל עליו את קאפח עליו לאלוה, ועובד עבודה-זרה לאליל נוכל שחיק עצמות, אשר חילל-שם-אלהים באצטלה מתעתעת של הולך תמים.

יתר-על-כן, ישנה אגדה לפיה טרם כניסתו לתפקידו בבית-הדין הגדול לערעורים, קאפח הצייקן נשבע בשם ה' שהוא מאמין שספר-האופל הוא ספר אמת מקודש. אגדה זו לא הוכחשה על-ידי קאפַח בכתביו! ברם, בספר "הולך תמים" (שנדפס לאחר מותו) נאמר בהערה באופן סתמי ביותר שהוא הכחיש את האגדה (עמ' 133): "על הסיפור שכביכול הושבע [...] קאפח לפני כניסתו לבית-הדין על שאיננו מאמין בדברי סבו, אמר [...] קאפח כי לא היו דברים מעולם".

ובכן, הכחשתו הרפה והקלושה של קאפח גרועה יותר מאי-הכחשה, וכמו שקאפח אומר בעצמו בהקדמתו לספר "הנבחר באמונות ובדעות" (עמ' 8), וזה לשונו: "חצי-גרוע גרוע יותר מן הגרוע-לגמרי, שחצי-גרוע חוסם את הדרך". כלומר, חצי גרוע חוסם את הדרך לאמת ומותיר את השקר על כנו, ואת זאת בדיוק עשה קאפח בהכחשתו הרפה: **מצד אחד** הוא טשטש את הודאתו בעבודה-זרה ובכך סתם צוהר שהיה עשוי לעורר כמה מתלמידיו להבין שהוא מודה בעבודה-זרה ומחלל-שם-שמים ומתעה מדרך האמת (וכל זאת תוך שהוא מתחזה ל'הרמב"ם של ימינו' ומזהם קשות את מבוּעהּ של דרך האמת); **ומצד שני** הוא ידע היטב שהודאה רפה שכזו לא תגיע לפטרוניו המינים, וגם אם היא תגיע למאן-דהו בטעות, הוא תמיד יוכל להתפתל ולהכחיש ולכזֵּב כמנהגם של השׂכירים, שהרי הכחשה זו לא נאמרה במפורש בכתביו...

ולכן, הנני שמח על-כך שהכחשתו הרפה פורסמה, שהרי הכחשה זו מועילה לדרך האמת. **גם** מפני שהיא מוכיחה שקאפח היה נוכל שהרי "חצי גרוע יותר גרוע מן הגרוע", **וגם** מפני שיש בה ראיה מפורשת לכך שקאפח היה מודע היטב לאגדת המינות הזו, ואף-על-פי-כן הוא לא ראה לנכון להכחישה בשום מקום בכתביו! ואל יהא דבר זה קל בעיניכם, כי לא מדובר בעניין פעוט, מדובר בשבועה לשווא ולשקר ובהודאה מפורשת בעבודה-זרה! ואם קאפח היה אדם כשר, היה עליו לייחד מאמר לעניין זה, ואף לשלול אותו בכמה שיותר מקומות בכתביו.

ואיך קאפח לא פחד מה'-אלהים-אמת? איך הוא לא נחרד מכך שהוא מתעה רבים אחרי ההבל ומזהם את מקור נביעתה של דרך האמת? איך הוא העז שלא לפרסם מודעה רבתי בכתביו שבה הוא מכחיש באופן רשמי את אגדת המינות הזו?! והנה דברי רבנו בהלכות סנהדרין (יא, ו) בענייננו: "האכזריות על אלו **שמטעין את העם אחר ההבל** רחמים היא בעולם, שנאמר: 'לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים [וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ' (דב' יג, יח)]".

ובכל אלה, ראו: "ראש הדרדעים מודה בעבודה-זרה", "שועלים קטנים מחבלים כרמים".

הפשע החמישי: הערצת המינים וצאצאיהם

בנוסף להודאתו בספר-האופל ובחירוף ובגידוף השם הנכבד והנורא, קאפח גם העריץ את כל המינים וצאצאיהם לדורותיהם, אשר חיבלו בכרם ה' צבאות, והפכו תורת אלהים חיים לדת חדשה פרו-נוצרית וניאו-אלילית: בהחדירם את ההגשמה והמאגיה, בעיוות דיני האמת, ובמחיקת כל יסודות התורה המחשבתיים, אשר בלעדיהם אי-אפשר שלא לעבוד עבודה-זרה. שהרי ללא ידיעת ה' וללא ידיעת ייחודו, אי אפשר שלא ליפול בשוחת ההגשמה והאלילות.

ובכל רחבי כתביו קאפח השׂכיר מתייחס למינים ולצאצאיהם כאל "מרנן ורבנן אדירי עולם", כך לדוגמה הוא קורא בהערצה לקארו הקראי, אשר מחק את כל יסודות התורה המחשבתיים ואף היכה בקורנס נפחים על קודקודה של דת משה הטהורה, בהתירו ליהנות מדברי תורה.

ואפילו הרשב"א, אשר החרים את לימודי הפילוסופיה ומורה-הנבוכים, והיה מעריצו של השׂטן מגירונדי הארור אשר התחנן לנוצרים שישׂרפו את ספר-המדע ומורה-הנבוכים, אפילו כלפיו קאפח מתייחס בהערצה וסומך עליו בענייני הלכה, כנגד דעת רבנו (ראו במאמר: 'חימום אוכל בשבת על גבי פלטה'). ועוד רבים מאד מקרב הרשעים והמינים, כגון רש"י-שר"י, אשר עליו קאפח כותב במבואו לספר "כתאב אלחקאיק": "אין הם יודעים כמה קדושה אמרה זו, שגם **קדושי עליון** השתמשו בה כגון רש"י ז"ל והרמב"ם ז"ל ואחרים, כי היא אמרת אמת".

ולא רק שהוא קורא לרש"י "קדוש עליון" הוא אף מצרפו למחיצת רבנו הטהור! ואף מקדים אותו לפניו! עד כמה גדולה וחמורה הינה עזות פניו וחוצפתו של קאפח! **ארור יהיה!**

ולא רק שקאפח השׂכיר העריץ את המינים וצאצאיהם בכתביו, הוא גם הוציא לאור את כתביהם, לדוגמה, שני ספריו של הראב"ד: "בעלי הנפש" וכן "תשובות ופסקים". וכן הוציא לאור את "כתאב אלחקאיק" שהוא ספרון אלילי שעוסק בהזיות הקבלה, ועוד. ועל-כך שהוא בחר להוציא לאור כמה מספרי המינים וצאצאיהם במקום להדיר את ספרו של סבו "מלחמות השם", הוא ראוי לקללה נפרדת בפני עצמה, ועל חוסר הכרת הטוב שלו כלפי סבו ועל בגידתו בדרך האמת, הוא ראוי לקללה נוספת: **ארור קאפח הצייקן, ארור רודף הבצע וכפוי הטובה!**

הערצתו של קאפח למינים ולצאצאיהם, אף היא, כמו היתרו ליהנות מדברי תורה, חמורה מאד, מפני שהיא למעשה יוצאת מפי מי שנחשב בעיני רבים ל"רמב"ם של ימינו", ואם "הרמב"ם של ימינו", דהיינו קאפח הנוכל השׂכיר, העריץ את רש"י-שר"י **והרמב"ן** והרשעב"א וקארו והקוקו ושאר הנוכלים שהחריבו את דת האמת, הרי שהרמב"ם, איש האמת באמת, היה נותן להם אישור והסכמה למעשיהם, וגם בזה הוא כמעט והחריב לחלוטין את דרך האמת.

וכל זאת כדי להכשיר את רדיפת הבצע, השׂררה והכבוד ארוכת השנים שלו ושל תלמידיו צרי העין הנבהלים להון: "נִבֶּהָל לַהוֹן אִישׁ רַע עָיִן וְלֹא יֵדַע כִּי חֶסֶר יְבֹאֶנּוּ" (משלי כח, כב).

לאור הפשעים החמורים הללו, ולאור ההלכות שראינו, האם מותר שלא לקלל ולחרף ולגדף ולבזות ולפרסם את קאפח? וכל מי שטוען שאסור לקללו חוטא חטא גדול לאלהים, מפני שהוא למעשה מעמיק את שקיעתו של עמֵנו בתוהו ובהבל האורתודוקסי, ומרחיק אותנו מייעודנו.

סוף דבר

לסיום אזכיר את ידידי לשעבר מאיר עופרי חלוש האופי. ובכן, חותני תקף אותי בעבר על-סמך ביקורת שמתח עלי עופרי מאחורי גבי: עופרי טען שאסור "להזכיר שמות" בגינוי דרכי השקר והמינות. ובכן, מאמר זה הינו אפוא גם תשובה בעבורו, ואין מקום באור הרמב"ם לפוסחים על שתי הסעיפים: "וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ אֶל כָּל הָעָם וַיֹּאמֶר: עַד מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים? אִם יְיָ הָאֱלֹהִים לְכוּ אַחֲרָיו וְאִם הַבַּעַל לְכוּ אַחֲרָיו, וְלֹא עָנוּ הָעָם אֹתוֹ דָּבָר" (מ"א יח, כא).

ואצרף שיר קצר שכתב רב ששת בן יצחק הנשיא נגד מאיר אחֵר: "שאלוני ידידיי איך יכונה / בשם מאיר והוא הולך חשכים / השיבותים: כבר קראו חכמים / ללילה אור, והוא מן ההפכים". ונגע לליבי, והזכיר לי את מאיר הלז אשר הלך עמי, והפנה עורף וגו מיראת שׂכירים ארורים.

ולכל הדרדעים השׂכירים והמתחסדים, הביטו לנפשותיכם, מדוע אתם נוטים מדרך האמת? מדוע אתם פוסחים על שתי הסעיפים? היכן היא נקודת ההנאה **שלכם** מדברי תורה? ואין לי ספק שתמצאוהָ, כמו שאין לי ספק שתמשיכו להטעות את עצמכם שאדיר הקטן טועה...

ולדרדעים הפתאים אומר, הביטו לנפשותיכם גם אתם, וחישבו היטב, מדוע אינכם מוכנים לקבל את האמת ממי שאמרוֹ? והלא זו תמצית דרכו של רבנו ותמצית דרכה של תורה! האם גם אתם, כמו הברסלבים ושאר השוטים הפגאניים, זקוקים לעבודת אלילים לגוף נגוף?

ולכל התועים והפתאים, אל נא תטעו בשתיקתם של הדרדעים השׂכירים. הם מנסים לתעתע בשתיקתם באילו יש להם מה לומר ובמה להצטדק, אך אדיר הקטן הזועק בשׂממה לא ראוי לתגובה. ובכן, אל נא תטעו, שתיקתם הזו איננה מעידה על התאפקות ואצילות, אלא על מפלטו האחרון של הנבל, כלומר כדי שעמי-הארצות למיניהם ישגו לחשוב שיש מקום לדונם לכף-זכות ושיש להם בשרוולם תשובות מופלאות ומוחצות... והשׂכירים למיניהם אף סומכים ובונים על סכלות ההמונים השוטים מחוסרי-דעת, כתריס לכך שערוותם לעולם לא תתגלה...

"וַיִּקְחוּ אֶת הַפָּר אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם וַיַּעֲשׂוּ, וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁם הַבַּעַל מֵהַבֹּקֶר וְעַד הַצָּהֳרַיִם לֵאמֹר: הַבַּעַל עֲנֵנוּ, **וְאֵין קוֹל וְאֵין עֹנֶה** וַיְפַסְּחוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְהִי בַצָּהֳרַיִם וַיְהַתֵּל בָּהֶם אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר: קִרְאוּ בְקוֹל גָּדוֹל כִּי אֱלֹהִים הוּא כִּי שִׂיחַ וְכִי שִׂיג לוֹ וְכִי דֶּרֶךְ לוֹ אוּלַי יָשֵׁן הוּא וְיִקָץ. וַיִּקְרְאוּ בְקוֹל גָּדוֹל וַיִּתְגֹּדְדוּ כְּמִשְׁפָּטָם בַּחֲרָבוֹת וּבָרְמָחִים עַד שְׁפָךְ דָּם עֲלֵיהֶם. וַיְהִי כַּעֲבֹר הַצָּהֳרַיִם וַיִּתְנַבְּאוּ עַד לַעֲלוֹת הַמִּנְחָה **וְאֵין קוֹל וְאֵין עֹנֶה וְאֵין קָשֶׁב**" (מ"א יח, כו–כט).

ואחתום בדברי רבנו באיגרתו לתלמידו ר' יוסף (עמ' קלא), וכֹה דבריו: "ואין לך צורך באמרך: היכן יראת שמים? כי זה וכיוצא בו מן **הגדולים** [בעיני עצמם ובעיני ההמון] ממנו ממי שקדם, אין יראת שמים אצלם אלא להימנע מן החמורות, כפי שהדבר אצל ההמונים, אבל החובות המידותיות אינם סוברים שהם מחובות הדת, ואף אינם מדקדקים בדבריהם כפי שמדקדקים בהם השלמים יראי השם. **ורוב אנשי הדת מבעלי השׂררה הללו כאשר הדבר קשור בשׂררה נעלמת יראת שמים** [כלומר, כאשר הדבר נוגע לשׂררה גם מן החמורות הם אינם נמנעים]".

"בְּבֹשֶׁת גַּנָּב כִּי יִמָּצֵא כֵּן הֹבִישׁוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה מַלְכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם **וְכֹהֲנֵיהֶם** וּנְבִיאֵיהֶם" (יר' ב).

קו ההגנה האחרון של הדרדעים השׂכירים

במאמר: "חובה ומעלה לקלל את קאפח הצלופח" הוכחתי מן ההלכה, המוסר והמחשבה, כי ישנה חובה לפרסם לחרף לגדף ולקלל את מחללי-שמו-יתעלה אשר מתעים את העם אחרי ההבל. ההוכחות והראיות לכך הן כל-כך חזקות ואמיתיות עד שהן דוחקות את הדרדעים השׂכירים לקו ההגנה האחרון והיחיד שעוד נותר להם, והוא: איגרת רבנו לתלמידו ר' יוסף בן יהודה. ברם, גם השימוש בקו ההגנה הזה הוא התעיה ונוכלות, משלוש סיבות מרכזיות:

א) מפני שהם מסיטים את הדיון מדברי תורה והלכה מפורשים וברורים, המעוגנים נאמנה בפסקי ספרות חז"ל הקדומה אשר כל עם-ישראל מחויב ללכת לפיה, אל איגרת מוסר.

ב) מפני שהם מביאים ראיה מאיגרת מוסר אשר נועדה לנסיבות ייחודיות, ולאיש מסוים באותן הנסיבות: לתלמיד רבנו ר' יוסף; ואותם דרדעים אורתודוקסים מחליקי לשון, מציגים את דברי רבנו באיגרתו לתלמידו כאילו מדובר בפסקי הלכה מפורשים ונצחיים כפסקי הסנהדרין.

ג) ויתרה מזאת, הם גם מתעתעים באופן שלא יסולח, מפני שהם משתמשים בדברי רבנו כדי להצדיק את עוון חילול-שם-השמים אשר בידם, בעוד שדברי רבנו באיגרתו לר' יוסף, כלל אינם עוסקים בהזיה שהם מציירים לפיה יש בדברי רבנו ראיה לכך שאין לחרף את השׂכירים.

קצרו של דבר, הם מפרשים את דברי רבנו באופן מעֻוות שיתאים לרשעם, ומתעלמים מראיות ומנסיבות ייחודיות אשר מפורשות באיגרת, ואשר סותרות מיניה וביה את מסקנותיהם.

הדרדעים השׂכירים מסיטים אפוא את הדיון מהֲלכות-אמת מפורשות ומן השכל הישר, אל קו הגנה שהוא רופף מיסודו. ואף-על-פי שהוא רופף, זהו קו ההגנה המרכזי שלהם, ולא תשמעו מהם היום הרבה מעבר לכך, מפני שהם יודעים היטב שידם על התחתונה בכל מה שקשור להלכה למוסר ולמחשבה. ולכן הם בורחים אל מפלטו האחרון של הנבל, והיא השתיקה.

במאמר זה נקעקע גם את קו ההגנה האחרון של הדרדעים השׂכירים, וכל מה שיוותר להם הוא מפלטו האחרון של הנבל... וזה כמובן בפרהסיה, אבל בסתר ובהיחבא תמיד יהיה בידם נשק השֹנאה והקנאה והוצאת-שם-רע על אדיר הקטן שהוא משוגע ומחוסר-דעת וכיו"ב.

א. מלחמה על הכבוד

ובכן, נחל אפוא, קו ההגנה האחרון של הדרדעים השׂכירים הוא הוראתו של רבנו לתלמידו ר' יוסף שלא לחרף ולגדף את "הגאון" שמואל אבו-עלי ואת סגנו זכריה הפתי. ברם, כאמור, מדובר בהתעיה מצידם של הדרדעים השׂכירים, ואם נתבונן היטב באיגרת נבחין בהתעיה.

מי שמתבונן היטב באיגרת יבין, שהסיבה המרכזית להתקפתו של ר' יוסף על שני הנוכלים הממסדיים לא נבעה מתוכחה ענייינית, כלומר, היא לא התבססה על טיעונים הלכתיים מוסרים ומחשבתיים. ברם, אם התקפתו עליהם הייתה נובעת מתוכחה אמיתית, אסור היה לרבנו לגעור או למנוע או להניא את תלמידו מלתקוף את חבר הנוכלים: שמואל וזכריה, שהרי מדובר

במצוה מפורשת מן התורה (ראו במאמר: 'חובת מצות הוכח תוכיח את עמיתך'), וברור שמי שעובר על דברי שמים, ואינו מקבל את התוכחה, מצוה לחרפו ולגדפו ולפרסמו ולבזותו ולקללו וכו' כלשון רבנו בהלכה – וכל-שכן ביחס לקאפח השׂכיר, אשר חילל-שם-שמים בפרהסיה במשך יובל שנים, ואף הִתעה את הרבים שהוא הולך תמים וראש ההולכים בדרך האמת.

נחזור לתלמיד רבנו: ר' יוסף בן יהודה לא נהג בחכמה, הוא לא התקיף את ראשי הממסד דאז על בסיס ענייני, אלא, התקפותיו החריפות עליהם כללו בעיקר נאצות וחרפות וגידופים, מבלי לבסס את ההתקפות הקשות הללו על אדני ההלכה, הדעת והמוסר. לפיכך, מדובר בשגיאה חמורה, כי המתבוננים בריב שהתגלע ראו את תלמיד רבנו מחרף ומגדף ללא הבאת סימוכין הלכתיים מחשבתיים ומוסריים, ונמצא שם-שמים-מתחלל, ואף שמו של רבנו הוּכתם.

חרפות וגידופים ללא ביסוס הלכתי מחשבתי ומוסרי, אינם דרכה של תורה ואף מצטיירים בעיני ההמון כמלחמה על הכבוד והשׂררה אשר נובעת ממידות רעות – וכאשר עומדים לפני ההמון "הגאון" ראש הישיבה שמואל אבו-עלי ומולו תלמיד רבנו, ברור באיזה צד הם יבחרו...

אמנם, חכם שביזוהו בפרהסיה מצֻוה לנקום ולנטור כנחש, אך רק **הוא** מצֻוה לנקום, לא תלמידיו, אשר עלולים, כמו במקרה של ר' יוסף בן יהודה, לגרום ליותר נזק מאשר לתועלת, שהרי מריבה וקטטה שכל עניינה הוא מלחמה על הכבוד בלבד, מבזה ומשפילה את כל הצדדים. דרך אגב, רבנו כבר נקם בהם נקמה כואבת ביותר, ועוד לפני שהקטטה בין ר' יוסף לשוטים הללו הגיעה לשיאה, מפני שהוא התערב במינוי מסוים, והצליח להשפיע ולמנוע מאותם רבנים שׂכירים למנות את מקורבם למשׂרה מדינית בכירה, ולקמן ארחיב גם בזה.

נמצא אפוא, שמלחמה שמבוססת על חירוף וגידוף ללא הבאת סימוכין הלכתיים מחשבתיים ומוסריים, הופכת קל-מהרה למלחמה על הכבוד, ולא למלחמה לשם-שמים: דהיינו למלחמה שמטרתה: להגן על כבודם של תלמידי החכמים, ולהוכיח לרשעים ובעיקר להמון את צדקת וטהרת דרכו של המוכיח, אשר לוחם ותוקף את גסי-הרוח שזלזלו בחכמים אנשי-האמת.

כלומר, החרפות והגידופים גלשו ממלחמה על דרך האמת, למלחמה על הכבוד בלבד, ושמא רבנו גם הרגיש, שהוא הפך להיות לכלי בידיו של תלמידו ר' יוסף, במלחמתו הפרטית של תלמידו על כבודו שלו כנגד אותם שׂכירים שוטים, מלחמה שלא בהכרח הייתה רק לשם-שמים... נחל אפוא לעיין בקטעים נבחרים מתוך דברי רבנו באיגרתו (עמ' קכה–קכח):

"אין לי ספק במאומה מכל העניינים שהזכרת במכתבך, ואני בטוח שכך אירע [ששמואל וזכריה זלזלו ברבנו ובספרו 'משנה תורה'], אלא, שאין מידותיי כמידותיך בני, **כי אני מוחל על כבודי מאד** [=האם מותר לחכם שביזוהו בפרהסיה למחול על כבודו? והלא בסוף הִלכות תלמוד תורה רבנו פוסק מפורשות: 'ואם מחל – נענש, שזה ביזיון תורה'. ברור אפוא שדברי רבנו לעיל הם דברי מוסר ולא דברי הלכה, וכל מטרתם לחנך את ר' יוסף בן יהודה שיִלמד להיות מתון וענִיו], **ואתה אינך יכול להתאפק** [רמז עבה מאד למגרעת מידותית של ר' יוסף, שניהל את המלחמה על האמת מתוך זעם והתלהמות], אני חינכוני הגיל והניסיון, נוסף למה שמחייב העיון [שאין להתנצח ולהתקוטט במלחמות שכל תכליתן היא רדיפת הכבוד הבזויה] [...]

דע, שאני לא חיברתי ספר זה [='משנה תורה'] כדי להתגדל בו בישראל, ולא כדי שיתפרסם שמי, שאז ייצר לי [=יהיה לי צער] אם לא תתקיים מטרתי אשר בגללה חיברתיו [וגם בדברים אלה רבנו גוער במרומז בתלמידו שאין לרדוף אחרי הכבוד ושאיפת ההתגדלות] [...]

וכלל שני, אני ידעתי והיה ברור לי בעת שחיברתיו, שהוא יגיע בלי ספק לידי רע הלבב המקנא, שיגנה את מעלותיו ויַראה שאין צורך בו, או שהוא בלתי שלם; ואף לידי הסכל הפתי אשר אינו יודע ערך מה שנעשה ויִדָּמֶה שהוא מעט התועלת; ואף לידי המתחיל ההוזה המבולבל ויִקשו לו בו כמה מקומות, כיוון שאינו יודע יסודותיהן או שקצרה בינתו מלדקדק מה שדקדקתי [בלומר, נדמה לו בעיון ראשון שרבנו שגה בפסיקתו או בהשקפתו]; ולידי המתחסד לפי דמיונו המאובן המטומטם שילעיז על מה שנכלל בו מיסודות הדעות. **ואלה הם הרוב [!].** [...]

כלל שלישי, אין החיבור הזה כמו התורה, חלילה לאל, שהיא הכשרת כל בני אדם באמת, ואף לא דומה לדברי הנביאים, ואף-על-פי-כן מקצת הלכו אחריהם ומקצת רחקו מעליהם [אחרי התורה והנביאים]. ואין סכלות אותם שלא ידעו ערך חיבור זה [שמואל וזבריה השׂכירים], גדולה מסכלות כל מה ש[הם] לא ידעו מן העניינים האלהיים וכל-שכן מה שזולתן [כלומר, הם נכשלים ונחבלים בסכלות ביסודות דת האמת היסודיים ביותר]. ואם ישים האדם אל ליבו לרגוז ולהצטער מכל מי שֶׁסָּכַל אמיתות מסוימת, או התעקש נגד דבר נכון, או הזיד ללכת אחרי שאיפה מסוימת, הרי יהיה בלי ספק כל ימיו מכאובים וכעס עניינו, ואין זה מן הראוי [רבנו רומז לכך שתלמיד רבנו סטה אחרי מידת הכעס וניהל את המאבק מתוך חרון אף שאינו ראוי].

כלל רביעי, אני אתאר לך את מקצת מידותיי ואף-על-פי שאתה מכיר את כולן. דע, שיש אצלי כאן בעיר אנשים שאינם מפורסמים בעיר ואין להם לא מעלה ולא יכולת, יש בהם מן הגאווה והקנאה עד-כדי-כך שלא עיינו בחיבור הגדול הזה ולא ראוהו כלל [משנה תורה] כדי שלא יֹאמרו עליהם: 'שזה זקוק להיעזר בדברי פלוני והרי הוא למטה ממנו בחכמה', וחוששים למה שיֹאמרו עליהם בני אדם בכך, והרי הם במשך הזמן 'כַּאֲשֶׁר יְמַשֵּׁשׁ הָעִוֵּר בָּאֲפֵלָה' [דב' כח, כט].

ומדוע אתה מתפלא על התנהגותו [של שמואל אבו-עלי] בדומה למידות הללו? [כמו אנשי עירו של רבנו שגאוותם וקנאתם גרמו להם לזלזל ולבטל את הספר 'משנה תורה'] אותו [=שמואל אבו-עלי] שחונך מצעירותו באשליה שאין בדור כמוהו [כמו יצחק יוסף] וסייעוהו בכך הזקנה והמעלה [=התפקיד, שהוא התמנה למשׂרת 'הגאון'] והייחוס [...] וזקיקותו לבני אדם [שהוא זקוק לתרומותיהם ולמימונם] להחדיר לליבם את אותו התבשיל הנתעב, שכל בני אדם מצפים לכל דבר הנשמע מן הישיבה או למתן תואר כבוד, וכל אותן ההזיות שנעשו להם טבע.

והיאך אתה מדמה לעצמך בני, שהם יגיעו לדרגת הכרת האמת עד-כדי שיודה שהוא חסֵר ויעקור כבודו וכבוד בית אביו? זה מה שלא יעשֶׂהו כמוהו ולא מי שהוא יותר שלם ממנו.

ואני יודע ברור, שכל שנתפרסם שמי שם יותר, מביאוֹ דוחק הנסיבות, הוא והנוהים אחריו וכל מי שרוצה שתהיה לו מעלה בעיני הבריות, להמעיט את חיבורי ולהראות לבני אדם שהם יותר שלמים מכדי להיזקק לעיין בו, ואף חולקים עליו, ואילו רצה אחד מהם לחבֵּר, היה מחבר יותר טוב ממנו בזמן קצר, ואם יביאֵם הכרח הדברים לפקפק בדתיותי ומעשיי יעשו זאת.

וכל זה, חַי ה' בני, אינו מצער אותי, ואפילו ראיתיו ונעשה בנוכחותי, אלא הייתי מדבר בנימוס ושותק או עונה לפי המצב, כי אשר נעלם מהם באמת הוא יותר חמור מזה בהרבה. ואין אני דואג לניצחון עצמי, כי כבודי העצמי ומידותיי לדעתי הוא להתעלם מן הסכלים, לא לנצח אותם במלים, והאֵי צורבא מרבנן קודשא-בריך-הוא תבע יקריה. ויש ללמד עליך בני זכות, שאני כאביך ורבך **ולא יכולת להתאפק.** אבל נצטערתי מאד בצערך שהיית צריך להתעסק בזה. ואתה, כאשר תְּלַמֵּד בעזרת ה', ותחנך ותבין למי שמבין, ותפרסם מעלותיו [של החיבור 'משנה תורה'] ותועיל לבני אדם בו, יהיה זה חביב עליך ועלי מן ההתנצחות עם שני אלה".

הראינו לדעת, כי עיקר המחלוקת והקטטה שאירעה באותם הימים, בין ר' יוסף תלמיד רבנו לבין שמואל אבו-עלי הנוכל וסגנו זכריה הפתי, הייתה מבוססת על מלחמה על הכבוד, כבודו של רבנו וכבוד חיבורו "משנה תורה" – ואין שום זכר לכך שר' יוסף העמיד את תוכחתו על אדני ראיות ענייניות, והוכיח באופן מושׂכל את ראשי הממסד דאז בעניינים הלכתיים מוסריים או מחשבתיים, אלא מדובר במלחמה על הכבוד נטו! מלחמה שאליה ולתוכה הוא גרר את רבנו הרמב"ם בעל כורחו, ובמקום לשמור על כבודו של רבנו, ר' יוסף גרם לרבנו לצער גדול מאד.

אמנם, כאמור, חובה על אדם להוכיח ולמחות במקום שמבזים ומזלזלים באנשי האמת, אך לא רק שר' יוסף בן יהודה שגה באופן יסודי בדרך שבה הוא ניהל את הקרב על דרך האמת. חמור מכך, נראים הדברים שר' יוסף בן יהודה השתמש במצוה שנפלה לידיו גם כדי לנקום נקמה אישית בחבר הנוכלים באמצעות התקפה ישירה וערעור על סמכותם; ומכיוון שרבנו הרגיש לדעתי שלא כל מעשיו של תלמידו הינם לשם-שמים, הוא הפציר בו לחדול מהתקפותיו.

ומאין אני יודע שלא כל מעשיו של ר' יוסף היו לשם-שמים? ובכן, בפרק הבא נראה, שלתוך הקלחת הזו נכנסה גם מלחמה על השׂררה, שכללה מאבק שרחש וגעש מתחת לפני השטח בין ר' יוסף לבין שמואל אבו-עלי על מינוי "ראש הגלות", תפקיד מדיני בכיר מאד באותם הימים. כמו כן, בהמשך גם נלמד על-כך שר' יוסף בן יהודה שקל לקחת משכורות משמואל וזכריה!

ב. מלחמה על השׂררה

כאמור, לא רק מלחמה על הכבוד עמדה מאחורי התקפתו של ר' יוסף על "הגאון" שמואל אבו-עלי וסגנו זכריה הפתי, אלא גם מלחמה על השׂררה, מפני שר' יוסף רתם את רבנו לתמוך ולמנות אדם מסוים לתפקיד "ראש הגלות", אשר לא היה נוח כלל לשמואל הנוכל ולזכריה הפתי. כלומר, לתוך כל הקלחת הזו נכנס גם מינוי לשׂררה מדינית בכירה מאד-מאד.

והנה דברי רבנו באיגרתו (עמ' קל–קלב): "וכאשר לעזו עלי היאך מיניתי מי שאיני יודע את דרכיו, והוא כך וכך [שמואל וזכריה הוציאו-שם-רע על מי שמינה רבנו לראש הגלות והכתימו אותו בשקרים ובכזבים] ואמר שכל תלמיד חכמים בודל [=מסתייג ופורש] מזה ראש הגלות [שמינה רבנו] ומתעב אותו, הוזקקתי לבסס את נימוקיי – וביארתי להם שאני מיניתי אותו על-פי עדות תלמידי אשר אני בטוח ביושרו וידיעתו וכנותו, ועדות זקן מבני עירו והוא אבו אלרצ'א אבן טיבון, לפי שאני שאֵלתיו על יושרו ומידותיו, והיללוהו מאד, ואחר-כך מיניתי אותו. [...]

ומה שקשה עליך שהוא שלח את לשונו נגדך בישראל, אל יִקשה עליך דבר זה, מי זה אשר יכוהו ולא יצעק? האם אינך יודע שאתה גרמת לו נזק רב וניתצת תהילתו והקהית את חיציו? כי אלמלי אתה, היה ראש הגלות בידיו כאפרוח בציפורני דָּאָה [...]

ומה שביקשת ממני להתכתב עם ראש הגלות, כבר התכתבתי עמו, והגיעני מכתבו וקראתיו בביתי כשאני עומד, והיה אז בבית כל מי שבמצרים מקטון ועד גדול, וכולם עומדים כיוון שעמדתי, והיה יום גדול בשבילו, והיה הקורא אותו ר' שמואל המלמד וכל זקני העדה מימינו ומשמאלו על אצטבה, **ומה אתה רוצה ממני יותר מזה?**

ואני כתבתי לראש הישיבה [שמואל אבו-עלי] כי אילו ידעתי שיש שם מחלוקת וניגודים [דהיינו עסקי פוליטיקה ונכלולים] לא הייתי נכנס ביניהם, אבל כבר עשיתי וכבר נשמעה קרן ביבנה, וביארתי לו את זה והודעתיו שאי אפשר לחזור [מן המינוי של ראש הגלות]".

כאשר הנני קורא את הדברים הללו של רבנו, אין לי עוד צל של ספק שרבנו נפל בפח, והלך שולל אחרי תלמידו ר' יוסף בן יהודה אשר לא כל מעשיו היו לשם-שמים, שהרי לא יעלה על הדעת שרבנו ישקר. כלומר, רבנו לא ידע על מלחמות השׂררה והפוליטיקה שהיו אז בין שמואל אבו-עלי וסגנו זכריה לבין ר' יוסף. ברם, לאחר שרבנו שמע לתלמידו, ומינה את מי שמינה, הוא לא חזר בו, גם כי שמואל וזכריה לא היו ראויים לכך, אך גם כדי לקיים את ההלכה שכל חכם שביזוהו בפרהסיה נוקם ונוטר כנחש, וכֹה דברי רבנו בסוף הלכות תלמוד תורה:

"במה דברים אמורים? בשביזָהוּ או חרפָהוּ [את תלמיד-החכמים, וכל-שכן חכם] בסתר. אבל תלמיד חכמים שביזהוּ או חרפוֹ אדם בפרהסיה, אסור לו למחול על כבודו. ואם מחל – נענש, שזה ביזיון תורה. אלא, נוקם ונוטר הרבה כנחש עד שיבקש ממנו מחילה ויסלח לו".

ונקמה נוספת נקם בהם רבנו, בעצם כתיבת האיגרת הזו לתלמידו, וללא ספק הוא ידע שהיא תתפרסם – ואין לך חרפה גדולה מזאת לשמואל אבו-עלי ולזכריה הפתי ששמותיהם נזכרים לדיראון עולם, כבעלי חיים הולכי על שתיים, וכחבר נוכלים סכלים רודפי בצע ושׂררה.

ג. ר' יוסף נהג שלא כהוגן

לאור הדברים האמורים תובן בהחלט הוראתו של רבנו לתלמידו ר' יוסף, שהרי ר' יוסף נהג שלא כהוגן: לא רק שהוא לא שיתף את רבנו בנבכי הפוליטיקה המסואבת, ולא רק שהוא הכניס את רבנו לתוך הקלחת הזו של רדיפת הכבוד והשׂררה, ולא רק שהוא השתמש בכבודו של רבנו כאמתלה לתקוף את הנוכל הנכלולי שמואל אבו-עלי. בנוסף לכך, הוא גם ניסה להסית את רבנו כנגדם, דהיינו הוא גם ניסה לגייס את רבנו למלחמה על הכבוד והשׂררה!

והנה דברי רבנו ליוסף בן יהודה באיגרת (עמ' קלב):

"ואשר לעניין המאמר [המאמר שכתב שמואל אבו-עלי בעניין תחיית המתים ליהודי-תימן, ור' יוסף שלח אותו אל רבנו כדי להוכיח לו ששמואל אבו-עלי שוטה וסכל], **מאד תמהתי עליך** היאך שלחתוֹ אלי כדי שאלמד ממנו על חוסר ידיעתו. מה אתה מתאר לך, שאני חושב אותו או

מי שגדול ממנו יודע משהו? לכל היותר הוא בעיניי כמו כל דרשן ותועה כמו שתועה זולתו. ה' יודע שאני תמהתי היאך הוא יכול לומר את אותן השטויות על-אף היותן לעג וחרפה. והייתה למסכן הזה לחכמה אילו הסתפק בראיות שהביא במאה ברכות ובברכת מי שראה קברי ישראל, והיה טוב לו ממה שידבר על הנפש והשקפות הפילוסופים. אבל אינו עדיף ממי שגדול ממנו, ההוזים יותר חמור מן ההזיות הללו, ואין ספק שהוא העתיק הזיות זולתו".

נמצא, שר' יוסף מנסה להוכיח לרבנו ששמואל אבו-עלי הוא כסיל גמור, וזאת כדי לגייס את רבנו למלחמה בשמואל אבו-עלי ובסגנו זכריה הפתי! ובמלים אחרות, תלמיד רבנו לא נלחם בהם על בסיס רעיוני או הלכתי או מוסרי או מחשבתי, אלא על בסיס של מלחמות שׂררה וכבוד פוליטיות ואישיות, ומלחמות כאלה על השׂררה והכבוד גורמות אך ורק לנזק. לפיכך, רבנו גוער בו כאמור על ניסיונו להסית אותו כנגדם ולגייס אותו למלחמה השפלה והשגויה הזו.

ורבנו ממשיך וגוער בתלמידו (עמ' קל):

"וכפי שסיפרו לי שאתה חירפת אותו וביניתו 'זקן מטורף' ושלחת בו לשונך, כתבתי בכלל אותו המכתב כי האומרים דבר זה הולכי רכיל הם, ושלא תרשה לעצמך לעשות כדבר הזה".

וברור שמדובר במלחמה שאיננה לשם-שמים, כלומר מדובר בחירוף וגידוף שנובעים ממלחמה על הכבוד והשׂררה, ולא בקיום מצות התוכחה ובקריאה בשם ה' אל עולם, אשר מטרתן לפקוח עיניים עיוורות ולהסיר מכשול-עוון מעם-ישראל. והדרדעים השׂכירים מבקשים להשוות אותי לר' יוסף בן יהודה, ולא מיניה ולא מקצתיה, כי החירופים והגידופים שבמאמריי הינם רק **תבלין** לראיות ולהוכחות, ולתוכחה קשה ואמיתית לשם-שמים, וכמו שעשו כל הנביאים לישראל.

ואגב, אם הם כבר משווים אותי לר' יוסף בן יהודה, מי הוא אפוא השׂכיר שמואל אבו-עלי?

ד. ר' יוסף שוקל לקחת משכורות מהממסד?

בהמשך דברי רבנו לתלמידו ר' יוסף, אומר רבנו כך (עמ' קלד):

"ואשר למה שהזכרת מעניין ההליכה לבגדאד, הריני מרשה לך לפתוח מדרש וללמֵד ולהורות, ועם זה תשתדל ללמוד את החיבור על-פה. אבל חוששני לך שיהיו לך צרות תמיד עמהם [עם השועלים השׂכירים הממסדיים למיניהם ובעיקר עם שמואל אבו עלי וסגנו], ולא תושג התכלית אלא הצרות. ועוד, כאשר תשקוד ללמֵד יתבטל מסחרך, **ולקבל מהם איני מייעץ לך,** אלא זוז אחד מחייטות או נגרות או אריגה על דרך ההשׂתכרות חביב בעיניי מרָשות ראש הגלות [כלומר, מכל כבודו ורוממותו של ראש הגלות]. **אם תתעסק עמהם תוזנח, ואם תקבל מהם תתבזה.** ולכן, עצתי היא שתעשה עמלך המסחר ולמידת הרפואה עם העסק בתלמוד תורה לשמה".

מדברי רבנו עולה, שהייתה אפשרות מסוימת שר' יוסף בן יהודה ישלים עם השועלים השׂכירים הממסדיים ואף יקבל מהם תמלוגים ושילומים! ושמא זאת הסיבה שערוסי הזמין אותי לפגישה בלשכתו מיד לאחר שהתחלתי לתקוף את הכומרים השׂכירים... מכל מקום, רבנו מזהיר את תלמידו שלא יעשה-כן, ולא רק משום "יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ" (תה' קכח, ב),

אלא לא פחות משום ש"אם תתעסק עמהם תוזנח, ואם תקבל מהם תתבזה", וכל מי שיתעסק עם השׂכירים האורתודוקסים למיניהם וישרת אותם וירוץ אחרי מרדעתם – סופו להתבזות.

ומה עם איסור ההנאה מדברי תורה? ובכן, בעבר ערוסי הביא ראיה מדברי רבנו כאן שמותר ליהנות מדברי תורה, שהרי רבנו רק "מייעץ" לתלמידו שלא לקחת מהם תגמולים ושילומים, אך לא אוסר עליו... ולמה הדבר דומה? למי שיאשים את רבנו שהוא מתיר לעבוד עבודה-זרה! שהרי רבנו הרמב"ם פוסק בסוף פי"א בהלכות עבודה-זרה ש"לא ראוי" לעבוד עבודה-זרה:

"ודברים אלו כולן [=כל ענייני המאגיה שהובאו בפרק יא שם] דברי שקר וכזב הן, והן שהטעו בהן עובדי עבודה-זרה הקדמונים לגויי הארצות כדי שינהו אחריהן. **ואין ראוי לישראל שהם חכמים מחוכמים להימשך בהבלים האלו,** ולא להעלות על הלב שיש בהן תעלה [=תועלת], שנאמר: 'כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל' [במ' כג, כג]. ונאמר: 'כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל מְעֹנְנִים וְאֶל קֹסְמִים יִשְׁמָעוּ וְאַתָּה לֹא כֵן נָתַן לְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ' [דב' יח, יד]".

האמנם? האמנם רק "אין ראוי לישראל שהם חכמים מחוכמים להימשך בהבלים הללו"? או שמדובר באיסורי תורה מפורשים שחלקם הינם בגדר עבודה-זרה שחייבים עליה סקילה? ובמלים אחרות, וכי יעלה על הדעת שניתן ללמוד מלשון רבנו כאן בהלכה שרק "אין ראוי" להימשך אחר עבודה-זרה? אלא ברור כשמש שרבנו שילב בהלכה הזו דברי שכנוע ומוסר רגשיים כדי להרחיק את עם-ישראל מדרכי המאגיה ההבל והסכלות. וכבר שללתי את ההתעיה הזו של ערוסי בהרחבה במאמר: "כך היה הלל אומר: וּדְיוּשְׁתַּמַּשׁ בְּתַגָּא – חָלַף" (חלק א).

וזו אפוא הטעות הגדולה של הדרדעים השׂכירים בעניין זה: הם מביאים ראיות מאיגרת מוסר מבלי להתחשב ברקע הייחודי ובנסיבות המיוחדות שגרמו והביאו לכתיבת האיגרת.

לסיכום, ר' יוסף בן יהודה לא היה מודע לחומרת העוון של ההנאה מדברי תורה, ורבנו נאלץ להרחיקו מלהשלים עם הנוכלים השׂכירים במסגרת הסכם של קבלת תמלוגים ושילומים... כלומר, ר' יוסף בן יהודה לא הוכיח את השׂכירים על חילול-השם והפיכת תורת-אלהים לקורדום חוצבים! הוא כלל לא היה מודע לחומרת האיסור! ולכן תוכחתו הייתה למעשה ריקה ונבובה, ממוקדת בחרפות ונאצות, קללות וגידופים, אשר נראו כהתפרצות של סכלות ומידות רעות.

ה. הוראתו של רבנו לתלמידו

לאור הרקע הייחודי של האיגרת הזו, ולאור שגיאתו המהותית של ר' יוסף בן יהודה וגלישתו במדרון החלקלק של המלחמה על הכבוד והשׂררה, תּוֹאָר הוראתו של רבנו לתלמידו באור הנכון, ובהקשר הנכון, ובביאור הנכון, וכֹה דברי רבנו באיגרתו שם (עמ' קלא–קלב):

"ואשר אני רוצה ממך בני היקר, למען ה' ולמעני, אל תעשה את האיש הזה למטרה, אם חכמה אין כאן זקנה יש כאן. ולא ייתכן שאתה הבחור תתפרץ כלפי איש זקן ויושב בישיבה. והאל ישמרך מלהשפיל מי שהוא גדול בעיני בני אדם, ואף מאחל אני לך שתכבֵּד מי שהוא קטן בעיני הבריות [...] [=וכי רבנו לא תקף בחריפות את כלל 'חכמי ישראל' בכתביו? ברור אפוא שדבריו כאן מיועדים אך ורק לתלמידו ר' יוסף אשר נכשל ונחבל בניהול הקרב על דרך האמת].

כללו של דבר, רצוני ממך [...] שתתנהג במידותיי, והוא היותר מתאים לך, שתתחרף ואל תחרף, ואל תפקיר דיבורך. שים בהם לנגדך מורא שמים תחילה, וביקורת בעלי התבונה והדת בסוף. ושים מטרתך עם האיש הזה אם לא תוכל להשלים עמו, שלא תיכשל נגדו במאומה, ויכול האדם להשיב ולבקר ולהתנגד בדרך ארץ וידידות. אל תחרוג מדעתי בשום אופן".

רבנו השׂכיל להבחין שתלמידו ר' יוסף – לא רק שהוא לא נהג כהוגן, הוא גם לא היה מסוגל מבחינה עניינית הלכתית מחשבתית ומוסרית להתמודד באופן מושׂכל עם הנוכל שמואל אבו-עלי. לפיכך, רבנו מורה לתלמידו להתרחק מלהתקוטט עם שמואל אבו-עלי ומלהחדיר גם אותו לתוך הקלחת, כי בזה הוא למעשה מחלל-שם-שמים, שהרי המלחמה ההיא נבעה מרדיפת הכבוד והשׂררה, ולא מדיון אמיתי ומעמיק אשר אליו מצורפת תוכחה קשה כבל שתהיה.

דרך אגב, הכנסתו של רבנו לתוך הקלחת מעידה על חולשה גדולה של ר' יוסף ברובד העניייני, שהרי אם היו לר' יוסף טענות הלכתיות ומוסריות נאמנות כנגד שמואל אבו-עלי וסגנו, הוא לא היה זקוק לרבנו כדי להילחם בהם וכדי לחשוף את רשעם ונכלוליהם. כמו כן, העובדה שהוא השליך את רבנו לתוך הקלחת הזו מעידה גם על סטייה מדרך האמת, שהרי האמת לא נבחנת לפי מי שאומר אותה אלא לפי תוכנה ואמיתתה, ור' יוסף ביקש לנהוג כמו שנוהגים צאצאי המינים לדורותיהם בהביאם ראיות לטענותיהם מ"ההסכמות" של "גדולי הדור" למיניהם.

והראיה הגדולה לשגיאתו של ר' יוסף היא מדברי רבנו אליו: "שים בהם לנגדך מורא שמים תחילה". כלומר, רבנו רומז לתלמידו שעליו לבחון את יראת השמים שלו! ושכל המלחמה הזו נובעת מהעדר יראת שמים וממלחמה על הכבוד והשׂררה! וזהו רמז עבה מאד לדעתי.

ואולי יתרה מזאת, הדרדעים השׂכירים החלקלקים, אשר טוענים מדברי רבנו באיגרתו שאסור לריב ולהתקוטט עמם ועם רבותיהם, דהיינו עם הכומרים השׂכירים אשר מחללים-שם-שמים, לא שמו לב, אך בפרשנותם הזו הם טוענים למעשה שרבנו **כופר בתורה בנביאים ובכתובים** – שהרי התורה מצווה אותנו להוכיח ולריב ולהתקוטט עם עובדי האלילים ועם מחללי-שם-שמים, ואפילו עם אדם כשר אשר עובר על דברי שמים ואינו מקבל את התוכחה! "וּלְלֵוִי אָמַר [...] הָאֹמֵר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רְאִיתִיו וְאֶת אֶחָיו לֹא הִכִּיר וְאֶת בָּנָיו לֹא יָדָע כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ" (דברים לג, ח–ט). ולא רק התורה, גם הנביאים הוכיחו את עם-ישראל באופנים קשים מאד, ואי-אפשר לומר שסגנון נבואותיהם הקשה היה "בדרך ארץ וידידות" או שהם "הפקירו את דיבורם". ולא רק הנביאים, גם בספרי הכתובים, שהרי דוד המלך בתהלים ושלמה בנו במשלי גינו באופנים קשים מאד את הכסילים והכופרים, ראו לדוגמה את דברי דוד: "הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ יְיָ אֶשְׂנָא וּבְתַקּוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט, תַּכְלִית שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים לְאוֹיְבִים הָיוּ לִי" (תה' קלט).

נמצא, שהדרדעים השׂכירים, אשר מפרשים את דברי רבנו באיגרתו באופנים מעֻוותים ובמנותק מהנסיבות המיוחדות שפרשׂנו לעיל, מוציאים הלכה למעשה לעז על רבנו וטוענים שהוא כופר בתורה בנביאים ובכתובים! וכאילו הוא מסלף את התורה ואת פסקי חכמים שהוא בעצמו פוסק בספרו הגדול "משנה תורה"! ולנוחות הקוראים אצרף לקמן קטע קצר מן המאמר: "רבנו לא היה אלהים", כדי שניזכר בכמה מאדני ההלכה האיתנים והנצחיים:

והנה שני קטעים מתוך דברי רבנו הנכוחים, אשר מוכיחים שיש מצוה רבה לגנות את הרשעים ומגרעותיהם **בשמותם,** וכך אומר רבנו בפירושו לאבות (עמ' רעג): "והחלק הרביעי [מחלקי הדיבור] הוא הרצוי [...] [ובתוכו נכללת המצוה החשובה] **לגנות את הרשעים ומגרעותיהם כדי להמאיס את מעשיהם וזכרם בעיני בני האדם** וייבדלו מהם ולא ילכו באורחותיהם".

וכן אומר רבנו בהקדמתו שם (עמ' רנז): "וכן דברי האדם כולם לא יזדקק לדבֵּר אלא במה שיביא לעצמו בו תועלת [...] או בשבח מעלה או אדם גדול, או בגנות מגרעת או רשע – **לפי שקללת בעלי המגרעות וגינוי זכרם, אם הייתה המטרה בכך להשפילם בעיני בני אדם כדי שייקחו בהם תוכחות ולא יעשו כמעשיהם – הרי זו חובה וזו מעלה,** הלא תראה אמרו יתעלה: כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וכמעשה ארץ כנען, וסיפור הסדומיים, וכל מה שבא במקרא בגנות האנשים בעלי הרעות והמגרעות וגינוי זכרם, ושבח הצדיקים ורוממותם, אין הכוונה בהם אלא כמו שאמרתי לך: כדי שילכו בני אדם בדרכם של אלו ויתרחקו מדרכם של אלה".

והנה לפנינו גם פסק חז"ל ורבנו בהלכות דעות (ו, יב):

"במה דברים אמורים [שאסור להכלים את חברו] – בדברים שבין אדם לחברו, אבל בדברי-שמים אם [הוכיחו בנועם ו]לא חזר בו בסתר **מכלימין אותו ברבים, ומפרסמין חטאו, ומחרפין אותו בפניו, ומבזין ומקללין אותו, עד שיחזור למוטב, כמו שעשו כל הנביאים לישראל**".

וכל הדברים הללו נאמרו ביחס לסתם בעלי-מגרעות שעוברים על מצוות שבין אדם למקום וסירבו לקבל תוכחה, ואפילו אותם מצוה להוקיע ולפרסם! **כל-שכן** ביחס לכומרים שׂכירים רודפי בצע אשר מחללים-שם-שמים ביד רמה כירבעם ומתעים את העם אחרי השקפות מינות ומדוחים, ומכשירים את שרץ ההנאה מדברי תורה – אלה, מצוה לפרסם את חטאם, ולחרף אותם בפניהם, ולבזות ולקלל אותם, עד שיחזרו למוטב או עד שהשפעתם על הציבור תתפוגג, והנזק העצום שהם המיטו על עמֵנו יגליד ויתרפא. **וכמו שעשו כל הנביאים לישראל!** וכל-שכן המינים הארורים שדינם הוא מורידין ולא מעלין, וכֹה דברי רבנו בשלושה-עשר יסודות דתנו:

"וכאשר יפקפק [אפילו רק יפקפק] אדם ביסוד [אחד] מאלו [שלושה-עשר] היסודות הרי זה יצא מן הכלל וכפר בעיקר **ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות, וחובה לשׂנוא אותו ולהשמידו,** ועליו הוא אומר: 'הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ יְיָ אֶשְׂנָא וּבִתְקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט' [תה' קלט, כא]".

וכל-שכן המינים הארורים שמתעים את עמֵנו אחרי ההבל, וכֹה דברי חכמים ורבנו בהלכות סנהדרין (יא, ו): "**האכזריות על אלו שמטעין את העם אחר ההבל רחמים היא בעולם,** שנאמר: 'לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים [וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ' (דב' יג, יח)]".

"לֹא תַבִּירוּ פְּנִים בַּמִּשְׁפָּט [...] לֹא תָגוּרוּ מִפְּנֵי אִישׁ כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הוּא" (דב' א, יז).

עד כאן מן המאמר, והנה גם קטע מן המאמר: "חובה ומעלה לקלל את קאפח הצלופח":

והנה הלכה נוספת, הפעם מהלכות תלמוד תורה (ז, א): "חכם זקן בחכמה, וכן נשיא או אב-בית-דין שסרח, אין מנדין אותו בפרהסיה לעולם, **אלא-אם-כן עשה כירבעם בן נבט וחבריו**".

וקאפח השׂכיר עשה גם עשה ביד רמה כירבעם בן נבט, ואף חמור מירבעם בן נבט בנקודה מסוימת, מפני שהוא התיימר להיות "הרמב"ם של ימינו", ובהחדרת השקר הזה הוא כמעט החריב את דרך האמת. ובהמשך ארחיב על פשעיו ומעלליו המרכזיים של קאפח השׂכיר.

ואצרף הלכה נוספת של חז"ל ורבנו בעניין זה, מהלכות סנהדרין (ג, ט):

"כל דיין שנתן ממון [או התערב בכל צורה שהיא, כגון קאפח שהפעיל את קשריו הפוליטיים עם ישראל ישעיהו] כדי שיתמנה, אסור לעמוד מפניו [=לקום לכבודו], **וציוו חכמים להקל אותו ולזלזל בו. ואמרו חכמים, שהטלית שמתעטף בה תהיה בעיניך כמרדעת של חמור**".

וקאפח? ובכן, לא רק שקאפח התמנה בזכות קשרים פוליטיים (ישראל ישעיהו היה חברו ומעריצו הנלהב), הוא התמנה כדי **לקבל שלל כסף לכיסו,** ובמשך יובל שנים הוא עבר על "ארור לוקח שוחד" בנטילת ממון בעבור פסיקת דינים, וגם לזה עוד אתייחס בהמשך.

והלכה אחרונה חביבה, למרות שיש עוד, מהלכות סנהדרין (כג, ב):

"כל דיין שיושב וּמְגַדֵּל מעלתו כדי להרבות שכר לחזניו ולסופריו, הרי הוא בכלל הנוטים אחר הבצע, וכן עשו בני שמואל, ולכך נאמר בהן: 'וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע וַיִּקְחוּ שֹׁחַד' [ש"א ח, ג]".

כלומר, אפילו אם הדיין רק מפטם את כבודו שׂררתו ומעלתו ולא לוקח אגורה שחוקה אחת לכיסו בעבור פסיקת הדינים, הרי הוא כבר בגדר רודף בצע ולוקח שוחד. ואפילו אם הוא רק מרבה שכר לחזניו (=שליחי בית דין) ולסופריו (=סופרי בית הדין), הוא כבר בגדר רודף בצע ולוקח שוחד. מה יהא אפוא דינו של דיין אשר נוטל **לכיסו** משכורות של עשרות אלפי שקלים בחודש? ואליהן מצורפים כמובן מענקים וטובות הנאה מפליגות? **האין זה שוחד ברור?!** לפיכך אמינא, ארור לוקח שוחד, וארור קאפח השׂכיר שלקח שוחד באצטלה של הולך תמים.

עד כאן מתוך המאמר הנזכר, והנה, הראיתם לדעת כי קאפח וקללתו אינם נובעים מרדיפה אחרי הכבוד או השׂררה, אדרבה, הנני מוותר על כבודי בקרב ההמון לשם האמת, כי לא רק שאני מודה שטעיתי ושגיתי בהערצתי ואהבתי לקאפח במשך שנים, אלא רבים מחבריי פונים נגדי, ואפילו בני משפחתי הקרובים ביותר! ואם הייתי רודף אחרי הכבוד הייתי ממשיך להיצמד לערוסי השׂכיר ולצַפות לקבל ממנו תארי כבוד וטובות-הנאה, כמו שנוהגים רבים מהדרדעים התועים אשר משחרים לפתחו ומצפים לקבל ממנו איזה מינוי או תואר של כבוד וכיו"ב.

ויתרה מזאת, קללת קאפח הצלופח אינם עיקר דבריי אלא רק **תבלין** לראיות ולהוכחות ענייניות ומפורשות, ובזה הנני מקיים את מצות התוכחה ואת מצות הקריאה בשם ה' אל עולם, ופוקח עיניים עיוורות לדרך האמת, ומקדש שם שמים, כמו שעשו כל הנביאים לישראל. והנה לפניכם דברי דוד המלך בעניין עָנְיִי: "יְיָ אֱלֹהַי יְשׁוּעָתִי יוֹם צָעַקְתִּי בַלַּיְלָה נֶגְדֶּךָ. תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי הַטֵּה אָזְנְךָ לְרִנָּתִי [...] הִרְחַקְתָּ מְיֻדָּעַי מִמֶּנִּי שַׂתַּנִי תוֹעֵבוֹת לָמוֹ כָּלֵא וְלֹא אֵצֵא ['והרחקת כל מְיֻדָּעַי ממני במה שׂשׂמתני מתועב להם, וכלוא שלא אצא אליהם' (רס"ג)]. עֵינִי דָאֲבָה מִנִּי עֹנִי קְרָאתִיךָ יְיָ בְּכָל יוֹם שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפָּי [...] וַאֲנִי אֵלֶיךָ יְיָ שִׁוַּעְתִּי [...] סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל הַיּוֹם הִקִּיפוּ עָלַי יָחַד. הִרְחַקְתָּ מִמֶּנִּי אֹהֵב וָרֵעַ, מְיֻדָּעַי מַחְשָׁךְ ['ונעשו מיודעי כחושך' (רס"ג)]" (תה' פח).

ו. מדוע רבנו פעל למינוי ראש הגלות?

שאלה חשובה שעוד נותרה מרחפת בחלל האוויר היא השאלה: מדוע רבנו הרמב"ם פעל למינוי ראש הגלות? אם הוא כל-כך התנגד למינויי השׂררה הממסדיים וסבר שמדובר בחילול-השם כל-כך חמור, מדוע הוא מינה את ראש הגלות בעצת תלמידו ר' יוסף בן יהודה?

והנה לפניכם דברי רבנו בעניין זה, מתוך פירושו למסכת אבות (ד, ז):

"כי כאשר נתבונן בעקבות החכמים [=חכמי המשנה והתלמוד] ז"ל, לא נמצא להם שגבו מבני אדם, ולא קיבצו נדבות לישיבות המרוממות והמכובדות, **ולא לראשי גלויות,** ולא לדייניו, ולא למרביצי תורה, ולא לאחד מן הממונים, ולא לשאר בני אדם [לשום שׂררה!] [...] אלא נתעסק במלאכה שיתפרנס ממנה אם ברווחה ואם בדוחק, והיה בז למה שבידי בני אדם, **כיון שהתורה מְנָעַתּוּ מכך.** [...] ולא התירו לעצמם את זה, **והיו רואים בכך חילול השם** בעיני ההמון, שיחשבו שהתורה מלאכה ככל המלאכות שמתפרנסים בהן ותזדלזל בעיניהם, **ויהיה העושה כן דבר ה' בזה** ['כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפֵר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָּהּ' (במ' טו, לא)], **וטעו אלה [=רודפי הבצע] המכחישים את האמת** ואת הלשונות האלו הברורים ולוקחין ממון בני אדם ברצונם או בעל כרחם [=בתקצוב פוליטי כפוי לממסד הרבנות, כנהוג בימינו]".

מדברי רבנו עולה באופן ברור, חד ומפורש, שכל מי שעושה את התורה לשׂררה ומלאכה וכלי לפרנסה מחלל-שם-שמים ובוזה את דבר ה' עד שהוא ראוי לעונש הכרת הנצחי! שהרי רבנו מצטט את הפסוק: "כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפֵר **הִכָּרֵת תִּכָּרֵת** הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָּהּ".

לאחר שחידדתי את השאלה ככל יכולתי אעבור לתשובה, ואחל בבירור מהות השׂררה של ראש הגלות באותם הימים שבהם נכתבה איגרתו של רבנו לתלמידו. קאפח השׂכיר אומר במבואו, שמדובר בשׂררה שהיא בעיקרה רבנית אך גם שׂררה מדינית, וזה לשונו (עמ' קכד):

"אז היו בבבל שלוש משרות, האחת היא משרת **הגאון,** והוא היה ראש הישיבה, וזו הייתה משרתו של ר' שמואל בן עלי שנהג בה בהידור ובסלסול רב, והיה מרומם ונעלה מהמון בית ישראל, עד שבקושי רב היה אפשר להגיע אליו [כמו משפחת עיזֵי יוסוף הידועים בציבור]. אחריו היה **המלמד בישיבה** שהוא למעשה העיקר בישיבה, ומשרה זו הייתה בידי ר' זכריה [...] אחריו משרת **ראש הגלות** שהייתה כעין רבנות רשמית, וגם נציגות כלפי השלטונות, ו[האיש] אשר עמד בראשה היה אישיות רבנית בלי ספק כפי הנראה מאיגרת זו, שגם הוא [דהיינו ראש הגלות] סידר גיטין, ובוודאי שפסק שדן ופסק הלכות גם בעניינים אחרים".

ברם, קאפח כדרכו מטשטש את האמת, מפני שברור שמשׂרת ראש הגלות הייתה שׂררה שהיא בעיקר מדינית ופחות תורנית, שהרי היו אז בבבל משרת הגאון ומשרת המלמד, שהן היו המשרות אשר פעלו בתחומים התורניים, ומדוע שיהיה צורך בעוד משׂרה תורנית? זאת ועוד, מדברי רבנו באיגרתו עולה שמדובר בעיקר בשׂררה מדינית, וכֹה דבריו (עמ' קל):

"וכאשר לעזו עלי היאך מיניתי מי שאיני יודע את דרכיו, והוא כך וכך [שמואל וזכריה הוציאו-שם-רע על אותו האדם שמינה רבנו לראש הגלות והכתימו אותו בשקרים ובכזבים], ואמר שכל

תלמיד חכמים בודל [=מסתייג ופורש] מזה ראש הגלות [שמינה רבנו] ומתעב אותו, הוזקקתי לבסס את נימוקיי – וביארתי להם שאני מיניתי אותו על-פי עדות תלמידי אשר אני בטוח ביושרו וידיעתו וכנותו [של תלמידו ר' יוסף בן יהודה], ועדות זקן מבני עירו והוא אבו אלרצ'א אבן טיבון, **לפי שאני שאֶלתיו על יושרו ומידותיו,** והיללוהו מאד, ואחר כך מיניתי אותו".

ובבן, נשים לב, על-סמך-מה רבנו מינה את ראש הגלות? "על-פי עדות תלמידי" אשר אינו יודעים מהי, ועל-פי "עדות זקן מבני עירו והוא אבו אלרצ'א אבן טיבון, **לפי שאני שאֶלתיו על יושרו ומידותיו,** והיללוהו מאד, ואחר כך מיניתי אותו". למדנו אפוא, שבירורו של רבנו בעניין ראש הגלות היה בעיקר סביב "יושרו ומידותיו", ואין זכר בדברי רבנו לחקירה ודרישה בעניין ידיעותיו התורניות! וכי יעלה על הדעת שרבנו ימנה אדם למשׂרה שהיא בעיקרה משׂרה רבנית, מבלי לחקור ולדרוש היטב אחר רמת ידיעותיו והשׂכלתו התורנית של המועמד לתפקיד?

אלא, נראה ברור שקאפח טשטש את האמת כדרכו, ומדובר במינוי שהוא בעיקרו מינוי מדיני ולא מינוי תורני. ויש ראיה נוספת לכך מדברי שמואל אבו-עלי, אם הוא אינו משקר, שהרי רבנו מעיד ששמואל אבו עלי אמר לו: "שכל תלמיד חכמים בודל [=מסתייג ופורש] מזה ראש הגלות [שמינה רבנו] ומתעב אותו". ובבן, קשה להעלות על הדעת שמדובר במינוי של דמות תורנית מובהקת, שהרי שמואל אבו-עלי אומר שכל תלמידי החכמים נידוהו ואף תיעבו אותו! ואם היה מדובר באישיות תורנית מובהקת לא היה קל לשמואל אבו-עלי לנדותו ולגרום לתיעובו. אלא מדובר אפוא במינוי שהוא בעיקרו מינוי מדיני, ובדמות שלא הייתה דמות רבנית מובהקת.

***

ברם, טרם סיימנו את החקירה והדרישה, שהרי השאלה עודנה במקומה עומדת. כלומר, גם אם מדובר במינוי מדיני בעיקרו, עדיין מדובר במינוי שהוא גם מינוי תורני! ועדיין השאלה הקשה מהדהדת בחלל האוויר: איך אפוא רבנו נתן ידו לחילול-שם-שמים? וכדברי רבנו לעיל: "כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפַר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָהּ" (במ' טו, לא).

ובבן, נראה ברור כי לא דומה ממסד השׂררה התורני שהיה בימיו של רבנו לממסד הכמורה האורתודוקסי של ימינו. ממסד הכמורה האורתודוקסי של ימינו החדיר את גזלת הכסף מן הציבור באופן שיטתי וממוסד אשר מעוגן במיסים ובתקציב המדינה, דהיינו מדובר בחילול-שם-שמים ממוסד אשר אסור בשום דרך להיות חלק ממנו או להתערב במינויו הארורים.

ברם, בימי רבנו ממסד השׂררה הרבני לא היה עד-כדי-כך מושחת, כלומר, הממסד לא היה רקוב באופן מהותי בעצם המבנה הארגוני שלו, אלא, האנשים שהיו ממונים הם אלה אשר היו מעצבים וקובעים את דמותו של הממסד. כלומר, הממסד התורני בימי רבנו לא היה ממסד אשר נוטל כסף מהציבור באופן שיטתי וממוסד, אלא ראשי הממסד היו פונים לציבור בבקשת תרומות וצדקות, אך לא באופן ממוסד ושיטתי אשר מעוגן בתקציבי ובמיסי הקהילות.

לפיכך, רבנו מינה אדם ישר ובעל מידות טובות, מתוך תקווה והערכה שאותו ראש גלות לא יפנה אחרי הבצע והשוחד, ולא יהפוך את התורה לקורדום-חוצבים כמו שנהגו שמואל אבו עלי וסגנו זכריה. והדבר היה תלוי בו, שהרי השחיתות לא הייתה שחיתות פרו-נוצרית ממוסדת

ושיטתית אשר מעוגנת בתקציבי הקהילות, כמו ממסד הכמורה האורתודוקסי בימינו שמעוגן בתקציבי המדינה, ובו כל ר"ב הוא עובד מדינה אשר מקבל את משכורותיו מקופת המדינה.

והיכן הראיה לדבריי? מתוך דברי רבנו באיגרת וכן מתוך פרשנותו של קאפח שם (עמ' קכז):

"ומדוע אתה מתפלא על התנהגותו [של שמואל אבו עלי] בדומה למידות הללו? [בדומה למידותיהם של כמה מאנשי עירו של רבנו שגאוותם וקנאתם גרמו להם לזלזל ולבטל את הספר 'משנה תורה'] אותו [שמואל אבו עלי] שחונך מצעירותו באשליה שאין בדור [גדול] כמוהו, וסייעוהו בכך הזקנה והמעלה [מעלת התפקיד, שמינו אותו 'גאון'] והייחוס [...] **וזקיקותו לבני אדם** ['שהוא חי מתרומות ונדבות הצבור, ואם לא יָקֵל בכבוד אחרים כדי להבליט את רום חוכמתו ומעלתו, לא תהא שום הצדקה לתביעותיו מגלויות ישראל להרים תרומותיהם אליו, שהרי אינם זקוקים לו לפסוק הלכות, שכבר יש הלכות פסוקות בלי כסף' (קאפח)]".

הראינו לדעת, כי שמואל אבו עלי היה **זקוק** לבני אדם לפרנסתו ולכלכלתו, שהרי רבנו אומר שהוא "נזקק לבני אדם", ואם היה מדובר בממסד כמורה אורתודוקסי מדוע יֹאמר רבנו שהוא "זקוק" לבני אדם? וכי ניתן לומר על כומרי הדת הממוסדים של ימינו שהם "זקוקים" לבני האדם? והלא משכורות השחיתות זורמות מדי חודש בחודשו, והם אינם זקוקים לפנות לאיש כדי שייתן להם עוד כסף כדי לכלכל את עצמם (אף שהם עושים כן מתוך רדיפת בצע).

ואפילו קאפח מודה בזה, שהרי כך הוא מתאר את פרנסתו של שמואל אבו עלי: "שהוא חי מתרומות ונדבות הציבור, ואם לא יָקֵל בכבוד אחרים כדי להבליט את רום חוכמתו ומעלתו, לא תהא שום הצדקה לתביעותיו מגלויות ישראל להרים תרומותיהם אליו". "רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ **וְכֹהֲנֶיהָ בְּמְחִיר יוֹרוּ** וּנְבִיאֶיהָ בְּכֶסֶף יְקֹסֵמוּ וְעַל יְיָ יִשָּׁעֵנוּ לֵאמֹר הֲלוֹא יְיָ בְּקִרְבֵּנוּ לֹא תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה. לָכֵן בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַם עִיִּין תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר" (מיכה ג).

ז. מכתבו של רבנו לר' יוסף שבראש המורה

בראש המורה מובא מכתב שכתב רבנו לתלמידו ר' יוסף ושם רבנו משבח אותו מאד. ברם, דברי השבח של רבנו לתלמידו שם אינם מעמעמים במאומה את הדברים שכתבתי לעיל, כי עם עובדות ועם ראיות ברורות אי-אפשר להתווכח (אלא-אם-כן האדם מתעקש להטעות את עצמו). ולכן, נראה שרבנו הפריז מאד בשבחו של ר' יוסף במבואו למורה, משבע סיבות:

1) מדברי רבנו במכתבו עולה שר' יוסף היה בתחילת דרכו המחשבתית והלימודית: "גדלה מעלתך בעיניי לעוצם להיטותך ללימודים", "תשוקתך לדברים העיוניים", "וראיתי כי תשוקתך ללימודים גדולה מאד", "והנחתיך להכשיר עצמך בהם", "וכאשר הסדרת לפניי מה שכבר למדת ממלאכת ההגיון נקשרה תקוותי בך" (ומלאכת ההגיון היא מן המדעים הבסיסיים ביותר, אפילו לפני המדעים המכשירים וכל-שכן לפני המדעים המובילים), "וראיתי שאתה דורש ממני עוד ועוד", "ולא חדלתי לדחותך מכך ולצוות עליך לקחת את הדברים בהדרגה", ועוד.

כלומר, רבנו הפריז בשבחיו כדי לעודד אותו להמשיך וללכת בדרכי המדע והפילוסופיה. וכמו שמשבחים נער בר-מצוה לאחר עלייתו לתורה או אמירתו דברי תורה, כדי לעודדו ולחזקו.

2) כמו כן, שבחו הגדול של רבנו לא נבע מעצם מעלתו של ר' יוסף בן יהודה, אלא בעיקר **מתשוקתו ללימודים,** וכמו שכותב רבנו: "גדלה מעלתך בעיניי לעוצם להיטותך ללימודים". כלומר מדובר בתלמיד צעיר ונלהב אשר עשה את צעדיו הראשונים בקניית חכמה ודעת (ובאיגרתו לר' יוסף רבנו מכנהו 'בחור': 'ולא ייתכן שאתה הבחור תתפרץ' וכו', עמ' קלא).

3) רבנו שיבח את ר' יוסף גם מרוב בדידותו האינטלקטואלית, שהרי בשל מיעוט אנשי האמת, כל תלמיד שהולך בדרך האמת הינו אוצר יקר-ערך אשר נוטע תקוה גדולה בקרב אנשי האמת, ואף מפיג במעט את בדידות בעלי החכמה והדעת (ואף שבדידותם אושר הוא להם, עדיין, גם החכמים הגדולים ביותר זקוקים למעט שיח וחברה כדי לעודד את נפשם וכדי לרעננה).

4) ר' יוסף בא "מקצווי הארץ" כלשון רבנו כדי לפגוש אותו (הוא בא מצפון-אפריקה למצרים), ואין ספק שהדבר ריגש ושימח מאד את רבנו ועורר אותו להכיר תודה והערכה לתלמידו.

5) המכתב שבראש המורה נכתב לר' יוסף זמן רב לפני שנכתבה האיגרת לתלמידו הנזכר, שהרי בסוף האיגרת אומר רבנו: "וכבר שלחתי לך מן המורה ששה קונדרסים שלקחתים ממי שהוא, והם השלמת החלק הראשון". כלומר, איגרת רבנו לתלמידו נכתבה לאחר שרבנו כבר סיים את המורה חלק א. נמצא, שדברי רבנו באיגרת הם הקובעים בעניינו של ר' יוסף.

6) כשלונו של ר' יוסף בהתנהלותו מול ראשי הממסד הרבני, דהיינו מול שמואל אבו עלי וסגנו זכריה הפתי, הינם עדות נוספת לכך שרבנו הפריז בשבחיו לתלמידו ר' יוסף, וייתכן מאד שרבנו גם הבין שהוא שגה במכתבו לתלמידו ר' יוסף – שהרי רבנו רומם את חשיבותו העצמית של תלמידו ר' יוסף יתר על המידה, עד שר' יוסף התפתה למלחמות נבובות של כבוד ושׂררה, הִתעה את רבנו בהסתירו ממנו מידע (שיש התנגדות פוליטית חזקה כנגד מינויו), הכניס את רבנו לקלחת התככים של כומרי השׂררה, ואף ניסה לרתום את רבנו למלחמתו האישית.

7) כאמור, ר' יוסף נכשל כישלון חרוץ בניהול התוכחה והקרב על דרך האמת – עד-כדי-כך הוא נכשל, עד שרבנו מייעץ לו באיגרתו שלא להקים בית-מדרש: "ולכן עצתי היא שתעשה עמלך המסחר ולמידת הרפואה עם העסק בתלמוד תורה לשמה" (עמ' קלד). ואין שום סיבה שרבנו ימנע מתלמידו להפיץ את דרך האמת אלא-אם-כן תלמידו נכשל כשלון חרוץ בהפצתה, ואף גרם לנזקים חמורים מאד לדרך האמת, ובמקום לרומם ולפאר את דרך האמת – השפילה. וכל הכישלונות החמורים הללו מעידים כאלף עדים על-כך שרבנו הפריז ואף שגה במידת שבחו.

ואחתום פרק זה בדברי שלמה במשלי (כה, ח), אשר מתארים נאמנה את כשלונו של ר' יוסף בן יהודה: "אַל תֵּצֵא לָרִב מַהֵר פֶּן מַה תַּעֲשֶׂה בְּאַחֲרִיתָהּ בְּהַכְלִים אֹתְךָ רֵעֶךָ", ושם פירש רס"ג: "הזהיר [את המתדיין] [...] שלא יחרוג מגבולות הוויכוח שהם הטענה והתשובה, אל גבול הביזיון והחירוף [...] כדי שלא יגבר עליו יריבו בהיטרד מחשבתו הוא בקללות וגידופים, ושכנגדו [כלומר יריבו] מרכז את מחשבתו בעצם הוויכוח, [ולכן] אמר: 'בְּהַכְלִים אֹתְךָ'". למדנו אפוא מדבריו, כי על המתווכח עם יריבו להיות ממוקד ככל שניתן בדיון ענייני, כי אם יתפרץ ויכעס ויתלהם כנגד יריבו, מחשבתו לא תהיה צלולה להשיב דברים אמיתיים ונכוחים, בעוד שיריבו שותק ושוקל ומכין תשובה ניצחת, אמיתית או מתעתעת, כדי להכריע את הוויכוח לטובתו.

וזו הסיבה המרכזית לכך שרבנו הרמב"ם מנע מתלמידו יוסף בן יהודה מלהתווכח עם שמואל אבו-עלי, מפני שר' יוסף התפרץ ובעס והתלהם ולא השכיל להשיב דברים אמיתיים ונכוחים, וכך נגרם נזק כבד מאד לדרך האמת, ואף הוכתם שמו הטוב של רבנו בשל סכלות תלמידו.

ח. ראשי הממסד הרבני – אז והיום

רצה הקב"ה, ודווקא מתוך קו ההגנה האחרון של הדרדעים השכירים מתגלה פסולת הסיגים אשר בידם, מפני שכדי להתעות את הפתאים ולהביא ראיות כביכול מדברי רבנו באיגרתו, הם נאלצים לקרוא וללמוד את דברי רבנו באיגרת המאלפת הזו בכללותם, ומהם עולה תמונה רקובה ומבאישה מאד של ממסד הכומרים השכירים. כמו כן, אין לי צל של ספק, שביקורתו של רבנו כנגד הממסד הרקוב שהיה בימיו, הינה כאין וכאפס ביחס לביקורת הראויה להיאמר כלפי ממסד הכומרים הפרו-נוצרי של ימינו, שאין קץ לסילופיהם ולשיבושיהם ולמעלליהם.

הנה אפוא כמה קטעים נבחרים מתוך איגרת רבנו לתלמידו ר' יוסף, שבהם רבנו מתאר את ריקבון ממסד החמורים הממורדעים שהיה בימיו, ממסד אשר עדיין היה טוב בהרבה מממסד הכמורה האורתודוקסי הפרו-נוצרי שיש בימינו, אשר פנה אל המינות והפך את חציבת התורה הטהורה למכונה גרמנית משומנת ושיטתית שתקועה עמוק מאד בתוך מערכות הממסד:

1) "ומדוע אתה מתפלא על התנהגותו [של שמואל אבו עלי] בדומה למידות הללו? [בהרגשת גדלות וחכמה עד כדי זלזול ברבנו וב'משנה תורה'] אותו שחונך מצעירותו באשליה **שאין בדור [גדול] כמוהו,** וסייעוהו בכך הזקנה והמעלה [מעלת התפקיד, שמינו אותו 'גאון'] והייחוס [...] וזקיקותו לבני אדם ['שהוא חי מתרומות ונדבות הצבור, ואם לא יָקֵל בכבוד אחרים כדי להבליט את רום חוכמתו ומעלתו, לא תהא שום הצדקה לתביעותיו מגלויות ישראל להרים תרומותיהם אליו, שהרי הם אינם זקוקים לו לפסוק הלכות, שכבר יש הלכות פסוקות בלי כסף' (קאפח)] **להחדיר לליבם את אותו התבשיל הנתעב** ['ביטוי חריף מאד נגד הִתחזותם של הגאון הזה וחבורתו **ודומיהם בכל הדורות,** והתרוממותם מעל לכול, וכאילו כל ישראל מצפה למוצא פיהם בהוראה או להעניק לו תואר מסוים' (קאפח)], שכל בני אדם מצפים לכל דבר הנשמע מן הישיבה או למתן תואר כבוד, **ואותן ההזיות שנעשו להם טבע.** והיאך אתה מדמה לעצמך בני, שהם יגיעו לדרגת הכרת האמת עד כדי שיודה שהוא חסֵר ויעקור כבודו וכבוד בית אביו. זה מה שלא יעשֶׂהו כמוהו [ערוסי השכיר לדוגמה] ולא מי שהוא יותר שלם ממנו" (עמ' קכז).

נשים לב שרבנו קורא לתורתם: "התבשיל הנתעב" וכן הוא מאשים אותם בהִתחזות, כלומר שהם לפי דעתו שקרנים רמאים וצבועים, וקאפח מוסיף ואומר שזה מצב "גדולי הדור" שבכל דור ודור! והוא בכללם. רבנו מוסיף ומציין, שלא יִשגה שום אדם לחשוב שהרבנים הממסדיים השכירים הללו ישובו בתשובה, מפני שהם **לעולם** לא יגיעו לידי מעלת הכרת האמת, **ולעולם** הם לא יודו שהם חסֵרים ויעקרו כבודם וכבוד אבותם. וראוי להוסיף שהם **לעולם** לא יודו שהם חסרים, מפני שאז הם יצטרכו לוותר על מנעמי החיים, ולהשיב את הממון הרב שנטלו מן הקופה הציבורית במשך השנים, ובלקיחתו חיללו-שם-שמים בפרהסיה כירבעם בן נבט. "וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִי" (יש' מג, כז), ושם תרגם יונתן: "וּמַלְפָּךְ [מוריך ורבניך] מְרַדוּ בְּמֵימְרִי".

2) "ואני יודע ברור שכל שנתפרסם שמי שָׁם יותר, מביאו דוחק הנסיבות, הוא [=שמואל אבו עלי] והנוהים אחריו וכל מי שרוצה שתהיה לו מעלה בעיני הבריות, להמעיט את חיבורי ולהראות לבני אדם שהם יותר שלמים מכדי להיזקק לעיין בו, ואף חולקים עליו, ואילו רצה אחד מהם לחבֵּר, היה מחבר יותר טוב ממנו בזמן קצר, **ואם יביאם הכרח הדברים לפקפק בדתיותי ומעשי יעשו זאת** [וכן נהגו ונוהגים, ואין לי ספק שמפקפקים באנשי האמת]" (עמ' קכח).

3) "אבל זה מר זכריה [=המלמד בישיבה, סגנו של אבו עלי] הוא איש פתי מאד, וכבר קרא לעצמו [=תיאר את עצמו במכתבו לרבנו] 'וְיָגֵע באותו המשא והמתן והפירושין', ומדמה שהוא יחיד בדור ושכבר הגיע להישג גדול מן השלמות [...]. [ואינו אלא] זקן מסכן באמת **סכל בכל דבר,** והרי הוא כקטן בן יומו בעיניי, ויש ללמד עליו זכות כפי סכלותו [וברור שאין ללמד זכות על מי שמתעה את העם בהבל, ואף חובה להוכיחו ולחרפו ולגדפו כאמור לעיל, אך רבנו ראה שתלמידו מתדרדר למלחמות לא ראויות וביקש למנוע ממנו להתקוטט עמם]" (עמ' קכח).

ועוד למדנו מדברי רבנו, כי יגיעה במשא ובמתן התלמודיים ובפירושיהם עלולים להוביל לעברי פי-פחת! שהרי ללא ידיעת ה' יתעלה וללא ידיעת השקפות נכונות הם ידרדרו את האדם לעמקי הסכלות (ביגיעה לריק בסברות דחויות ובדמיון שאגדות חז"ל הינן כפשוטן) ואף יטמטמו את הלומד בהזיה שהוא "הגיע להישג גדול מן השלמות, **ואינו אלא סכל בכל דבר**". ובאמרו "ובפירושיהם", ברור שרבנו מתכוון לפירושי הגאונים לסוגיות התלמוד, כי פירושי חכמי-יועצי-אשכנז לתלמוד מדרדרים את האדם **בוודאות מוחלטת** לתהום הסכלות, שהרי הם מבאישים מהשקפות המינים וגדושים בהזיות ודמיונות מאגיות אליליות, וכן בדברי הבל לאין מספר.

"וַיְחַפְּאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא כֵן עַל יְיָ אֱלֹהֵיהֶם [...] וַיִּמְאַס יְיָ בְּכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל" (מ"ב יז).

4) בהמשך איגרתו של רבנו לתלמידו ר' יוסף, הוא מתאר מקצת משיטותיהם של הרבנים השכירים הממסדיים לפטם זה את כבודו של זה, וכך לגמול זה לזה בהאדרת שמם כפוסקי וגדולי הדור. אך טרם שנעיין בדברי רבנו, נקדים הקדמה קצרה מתוך דברי קאפח, אשר מסביר מעט על אותה התקופה (עמ' קכד):

"אז היו בבבל שלוש משרות, האחת היא משרת הגאון, והוא היה ראש הישיבה, וזו הייתה משרתו של ר' שמואל בן עלי שנהג בה בהידור ובסלסול רב, והיה מרומם ונעלה מהמון בית ישראל, עד שבקושי רב היה אפשר להגיע אליו. אחריו היה המלמד בישיבה שהוא למעשה העיקר בישיבה, ומשרה זו הייתה בידי ר' זכריה [למה קאפח מוסיף לנוכלים את התואר רבי? וכידוע, לעולם הגנב ילמד זכות על הגנבים, כי בזה הוא למעשה מלמד זכות על עצמו]".

הרמב"ם מספר באיגרתו שזכריה הפתי כתב אליו איגרת ובה הוא משבח ומרומם את שמואל אבו עלי, ולאחר מכן כתב אליו שמואל איגרת ובה הוא משבח ומפאר את זכריה – ונמצאו גומלין זה-את-זה. מטרתם במכתביהם הייתה לקבל תשובה אוהדת מרבנו הרמב"ם כדי שיוכלו לפרסמה ולנגח באמצעותה את ר' יוסף, וכן כדי לטפח את הילת הגדלות שיצרו סביבם.

והנה דברי רבנו באיגרתו (עמ' קכט), בשתי הפְּסקות הבאות:

"וכבר הגיעני מכתבו [=של זכריה הפתי] בענווה יתרה ובהתנצלות, ידעתי כי המטרה תשובתי, כדי שיַראה את התשובה [שרבנו כתב לו] ויתפאר בה ולא יודיע מה שכתב לי, ועניין מכתבו הוא גדוּלת ראש הישיבה [=שמואל אבו עלי – ראש הגלות] **ושהוא יחיד הדורות** [...] והאריך בזה ואמר שלא חדלו גדולי המערב לרומם את הישיבה, וביקש ממני לתמוך בו.

וכן הגיעני מכתב שני מראש הישיבה [=משמואל אבו עלי] מתאר לי בכלל מעלותיו [=מעלות עצמו, את] גדוּלת מר זכריה הנזכר לעיל ושהבנתו עצומה, וארבעה סדרי תלמוד ערוכין על פיו [והכוונה שהוא בקי בכל התלמוד ונוהגים להזכיר רק ארבעה סדרים כי הם שיש עליהם תלמוד, ברם בסדרי זרעים וטהרות יש תלמוד רק על מסכת ברכות מזרעים ונדה מטהרות, וברור שגם את שתי אלה ידע, אלא שאין נוהגים להזכירן בשל מיעוטן]. והאריך גם בעניין זה, **ונעשו גומלין זה את זה** [וכמשנת החמָרים בסוף פרק ד דדמאי שאינם נאמנים להעיד על סחורתם]".

זו היא אפוא דרכם של הרבנים השכירים, לכתוב איגרות מלאות דברי חנופה ענווה והכנעה, מתוך מטרה לקבל איגרת דומה מהנמען, שהרי מן הנימוס להשיב בדרך דומה לדרך שבה פנו אליך. ברם, לאחר שמחבר האיגרת הראשונה קיבל את מבוקשו, הוא מציג את מכתב התשובה כאילו הוא נכתב ביוזמתו של הנמען, וכמו שכותב רבנו הרמב"ם שם באיגרתו:

"ואני יודע תכלית כל המסכנים הללו ושמטרתם התשובה, ומוכרח האדם להתנהג בנימוס במכתבים, ולא ייתכן שֶׁיְפֵּר האדם את מנהגי החברות [ורבנו שגה בזה, שהרי אין לנהוג מנהגי חברות במחללי-שם-שמים] [...] ואז יפרסמו את זה [=את מכתבו של רבנו הרמב"ם אליהם] ויתכבדו בו, ואין בני אדם יודעים מה שכתבו הם, ובגלל זה איחרתי לענות להם עד כּה".

אגב, מעניין שהרמב"ם העתיק את הביטוי "גומלין זה זאת זה" ממשנה שעוסקת **במנהיגי חמורים** נושׂאי תבואה או פירות, המעידים על חבריהם שסחורתם מעושׂרת או שאיננה מן החדש וכיו"ב. וכמו שאין אנו מאמינים לאותם מנהיגי החמורים "מפני שאנו חושדים אותם שהם שותפין או גומלין זה את זה" (פיהמ"ש, דמאי שם), כך אין לנו להאמין לאותם כומרים שכּירים בשבחם את עצמם ואת חבריהם על גדולתם, מפני שהם "גומלין זה את זה".

5) "ומה שקשה עליך שהוא שלח את לשונו נגדך בכתב בישראל ['שמואל וזכריה הפיצו נגד ר' יוסף כתבי-פלסתר (=פשקווילים) כנהוג וכמקובל בקרב חוגים דומים' (קאפח)] [...] ואין לך צורך באמרך היכן יראת שמים? כי זה וכיוצא בו מן הגדולים ממנו ממי שקדם, **אין יראת שמים אצלם אלא להימנע מן החמורות,** כפי שהדבר אצל ההמונים. אבל החובות המידותיות אינם סוברים שהם מחובות הדת ואף אינם מדקדקים בדבריהם כפי שמדקדקים בהם השלמים יראי ה'. **ורוב אנשי הדת מבעלי השׂררה הללו כאשר הדבר קשור בשררה נעלמת יראת שמים [!]** [כלומר כשהדבר נוגע בשׂררתם גם בעבירות החמורות הם פושטים ידם]" (עמ' קלא).

רבנו מלמד אותנו עובדה מזעזעת: אותם "גדולי הדור" שהיו בתקופת רבנו "אין יראת שמים אצלם אלא להימנע מן החמורות". כלומר, הם אינם מתבוננים כלל למידותיהם ונוהגים בגסות בכל הנקרה בדרכם. ויתרה מזאת, כאשר הדבר קשור בשׂררה, גם מן העבירות החמורות הם אינם נמנעים, ויראת השמים המועטה שלהם נעלמת לחלוטין! והנה תמצית דברי רבנו אשר

חושפים את סכלותו וסיאובו של ממסד השׂרֵרה הרבני בדורו של הרמב"ם: "ורוב אנשי הדת מבעלי השׂרֵרה הללו כאשר הדבר קשור בשׂרֵרה **נעלמת יראת שמים**"... ומה בימינו?

6) בהמשך האיגרת (עמ' קלב), רבנו מזכיר את תשובתו של הנוכל שמואל אבו עלי ליהודי-תימן, אשר נכתבה נגד רבנו הרמב"ם בעניין האמונה בתחיית המתים: "ואשר לעניין המאמר, מאד תמהתי עליך היאך שלחתו אלי [=את מכתבו של שמואל אבו עלי ליהודי-תימן] כדי שאלמד ממנו על חוסר ידיעתו. מה אתה מתאר לך, שאני חושב אותו או מי שגדול ממנו יודע משהו? לכל היותר הוא בעיניי כמו כל דרשן ותועה [...] ה' יודע שאני תמהתי היאך יכול לומר אותם השטויות על-אף היותם לעג וחרפה. [...] ואין ספק שהוא העתיק הזיות זולתו".

להזכירכם, רבנו מדבר כאן על **גדול הממסד הרבני בתקופתו!** כבוד "הרב הגאון" שמואל אבו עלי שליט"א – והוא מתארו כחסר ידיעה, ובדרשן סכל הוזה שוטה ותועה! ולכן, לאור דברי רבנו אלה באיגרתו, לא הייתי מייעץ לדרדעים השׂכירים אשר "אוכלים מן התורה" (ובמיוחד לא לאלה שזוללים מן התורה) להביא ראיות מאיגרת רבנו לתלמידו ר' יוסף בן יהודה...

ואסיים פרק זה בראש תוכחותיו של ישעיה הנביא ע"ה לכהני ירושלים ולגדוליה:

"שִׁמְעוּ דְבַר יְיָ קְצִינֵי סְדֹם הַאֲזִינוּ תּוֹרַת אֱלֹהֵינוּ **עַם עֲמֹרָה,** לָמָּה לִי רֹב זִבְחֵיכֶם יֹאמַר יְיָ, שָׂבַעְתִּי עֹלוֹת אֵילִים וְחֵלֶב מְרִיאִים וְדַם פָּרִים וּכְבָשִׂים וְעַתּוּדִים לֹא חָפָצְתִּי [=וכי הקב"ה חפץ בהזיותיהם ובפלפולי סכלותם של הכומרים השׂכירים האורתודוקסים?] כִּי תָבֹאוּ לֵרָאוֹת פָּנָי, מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיֶּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרָי? [=מי ביקש מכם ללמוד וללמֵּד תורה מזוהמת מעוקמת ומעוקשת?] [...] וּבְפָרִשְׂכֶם כַּפֵּיכֶם אַעְלִים עֵינַי מִכֶּם גַּם כִּי תַרְבּוּ תְפִלָּה אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ [וכי הקב"ה חפץ בתפילתם-תַּפְלוּתָם של הכומרים?] – יְדֵיכֶם דָּמִים [=כסף!] מָלֵאוּ, **רַחֲצוּ הִזַּכּוּ הָסִירוּ רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם מִנֶּגֶד עֵינָי חִדְלוּ הָרֵעַ** [=חדלו מלחלל-שם-שמים ומלהפנות את עורפכם לדרך האמת]. לִמְדוּ הֵיטֵב [=ואז אולי תבינו שכל ראיותיכם הינן ראיות קלושות ועקושות] דִּרְשׁוּ מִשְׁפָּט [=משפט התורה באמת, לא משפט התורה המעוקל שבידכם] אַשְּׁרוּ חָמוֹץ שִׁפְטוּ יָתוֹם רִיבוּ אַלְמָנָה".

ולכן, בושו והיכלמו מדרכיכם הנהנים מדברי תורה ההולכים **בהליכות עם עמורה.** "וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלֶיךָ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה, וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לוֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוּסָר אָבְדָה הָאֱמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם" (יר' ז).

"וְאוּלָם אַתֶּם [=הדרדעים השׂכירים] טֹפְלֵי שָׁקֶר רֹפְאֵי אֱלִיל בֻּלְּכֶם, מִי יִתֵּן הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישׁוּן וּתְהִי לָכֶם לְחָכְמָה, שִׁמְעוּ נָא תוֹכַחְתִּי וְרִבוֹת שְׂפָתַי הַקְשִׁיבוּ: הַלְאֵל תְּדַבְּרוּ עַוְלָה וְלוֹ תְּדַבְּרוּ רְמִיָּה? הֲפָנָיו תִּשָּׂאוּן אִם לָאֵל תְּרִיבוּן? הֲטוֹב כִּי יַחְקֹר אֶתְכֶם? **אִם כְּהָתֵל בֶּאֱנוֹשׁ תְּהָתֵלּוּ בוֹ?** הוֹכֵחַ יוֹכִיחַ אֶתְכֶם אִם בַּסֵּתֶר פָּנִים תִּשָּׂאוּן, הֲלֹא שְׁאֵתוֹ תִּבְעַת אֶתְכֶם וּפַחְדּוֹ יִפֹּל עֲלֵיכֶם" (איוב יג).

"וְאַתֶּם סַרְתֶּם מִן הַדֶּרֶךְ הִכְשַׁלְתֶּם רַבִּים בַּתּוֹרָה שִׁחַתֶּם בְּרִית הַלֵּוִי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת. וְגַם אֲנִי נָתַתִּי אֶתְכֶם נִבְזִים וּשְׁפָלִים לְכָל הָעָם כְּפִי אֲשֶׁר אֵינְכֶם שֹׁמְרִים אֶת דְּרָכַי **וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה** [מלעיטים ומזהמים את עם-ישראל בתורת מינות פרו-נוצרית ארורה]" (מלאכי ב, ח–ט).

"וַיִּתְעוּ אֶת עַמִּי בְּשִׁקְרֵיהֶם וּבְפַחֲזוּתָם [...] וְהוֹעֵיל לֹא יוֹעִילוּ לָעָם הַזֶּה נְאֻם יְיָ" (יר' כג, לב).

סוף דבר

חשוב להוסיף, שבימינו מותר ואף מצוה גדולה ורבה היא לחרף ולגדף ולקלל מחללי-שם-שמים למיניהם, ואין צורך להתווכח ולהסביר להם מאומה, שהרי באתר אור הרמב"ם כבר מצויות כל התוכחות וכל הראיות לחובה לחרף לגדף ולקלל את הבומרים השׂכירים אשר אוכלין מן התורה. ודי יהיה למוכיח להתפלל לה' שיהיו כל מעשיו לשם שמים, ולהיזהר שדבריו לא ייאמרו בחמת זעם אשר מכלֶה את נפשו של האדם ומשחיתה את שכלו – ואינו צריך להוכיח מעבר לזה מאומה הכל כבר קיים ומוסבר היטב, וכל ההתעיות של האורתודוקסים כבר נופצו ונותצו.

והתוכחה הטובה ביותר למחללי-שם-שמים והגינוי הטוב ביותר למינים הוא לבזותם על דרך הגיחוך, וכמו שעשה אליהו הנביא לנביאי הבעל: "וַיְהִי בַצָּהֳרַיִם וַיִּתְהֵל בָּהֶם אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר קִרְאוּ בְקוֹל גָּדוֹל כִּי אֱלֹהִים הוּא כִּי שִׂיחַ וְכִי שִׂיג לוֹ וְכִי דָּרֶךְ לוֹ אוּלַי יָשֵׁן הוּא וְיִקָץ" (מ"א יח, כז).

אך גם תוכחה ישירה טובה היא, וכזעקתו של ישעיה הנביא על נביאי השקר וראשי העם:

"צֹפָיו [=מנהיגי הדת בעלי השׂררה, הכומרים המתעים את העם אחרי ההבל] עִוְרִים כֻּלָּם, לֹא יָדָעוּ [את ה'], כֻּלָּם כְּלָבִים אִלְּמִים לֹא יוּכְלוּ לִנְבֹּחַ **[כלבים אילמים!],** הֹזִים שֹׂכְבִים אֹהֲבֵי לָנוּם. וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ **[כלבים עזי נפש!]** לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה, וְהֵמָּה רֹעִים [=והם אנשי השֵׁם מנהיגי העם ובעלי השׂררה, ויחד-עם-זאת] לֹא יָדְעוּ הָבִין [=סוטים מדרך האמת], כֻּלָּם לְדַרְכָּם פָּנוּ **אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ**" (יש' נו). ושם תרגם יונתן ע"ה: "וְכַלְבַיָּא תַּקִּיפֵי נַפְשָׁן לָא יָדְעִין לְמִסְבַּע, וְאִנּוּן מַבְאֲשִׁין לָא יָדְעִין לְאִסְתַּכָּלָא, כֻּלְּהוֹן גְּבַר לָקֳבֵיל אוֹרְחֵיהּ גְּלוֹ, **גְּבַר לְמִיבַּז מָמוֹנֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל**".

***

ואחתום בדברי הנביא ישעיה ובדברי רבנו באיגרתו לתלמידו (עמ' קכו): "וכל מה שתיארתי לך על מי שלא יקבלוהו כראוי לו [את הספר 'משנה תורה'], אין זה אלא בדורי, אבל בדורות הבאים, כאשר תסתלק הקנאה ותאוות השׂררה, יסתפקו כל בני ישראל בו לבדו, ויוזנח כל שזולתו בלי ספק". ועדיין לא הסתלקה הקנאה ותאוות השׂררה ואף גדלה והתנפחה מאד. כמו כן, אהבת האמת היא היסוד לאהבת חינם, וכמו שכבר הוכח במאמר: "חזון הרמב"ם לתקומה רוחנית". "לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ [...] כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְיָ כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים" (יש' א, ט).

ומוסיף ואומר ישעיה: "הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים מְבַקְּשִׁים מַיִם וָאַיִן לְשׁוֹנָם בַּצָּמָא נָשָׁתָּה אֲנִי יְיָ אֶעֱנֵם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא אֶעֶזְבֵם" (יש' מא, יז), וכך תרגם יונתן (בתוספת תרגום ומעט פרשנות):

"עִנְוָתָנַיָּא וְחַשְׁיכַיָּא [הענווים השרויים בחושך הדעת הסמיך והמייסר] דִּמְחַמְּדִין לְאֵלָפָנָא [אשר מתאווים ומשתוקקים ללמוד תורת אמת] הָא כְצָהֲיָא לְמַיָּא [הינם כאותם צְמֵאֵי מִדְבָּר ציה המשתוקקים לטיפת מים] וְלָא מַשְׁכְּחִין [ואינם מוצאים] רוּחֲהוֹן בְּסִגּוּפָא מְשַׁלְהֲיָא [רוחם בעינוי העדר מי הדעת לוהטת ומתייסרת] – אֲנָא יְיָ אֲקַבֵּיל צְלוֹתְהוֹן, אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל לָא אֲרַחֵיקְנוּן".

"וְהָיָה שָׁם מַסְלוּל וָדֶרֶךְ [=דרך האמת] וְדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ יִקָּרֵא לָהּ, לֹא יַעַבְרֶנּוּ טָמֵא וְהוּא לָמוֹ [המינים לא יזכו ללכת בה לעולם אף שיראו את הדרך בעיניהם] הֹלֵךְ דֶּרֶךְ וֶאֱוִילִים לֹא יִתְעוּ [וכל ההולכים בדרך הצדק לא יתעו עוד, ואפילו האווילים שהותעו וטומטמו על-ידי המינים]" (יש' לה, ח).

הדרדעים מטפסים על הקירות

סידור אור הרמב"ם שיצא לאור בשנת תשפ"א זעזע מאד את הדרדעים. לאחר צאתו לאור קיבלתי תגובות חריפות מאד מקרב הדרדעים המזויפים: כל מיני מלחכי פנכה ועובדי אלילים, אשר מעריצים בשר ודם שהיה מחלל-שם-שמים וחוצב בקורדום כומרים במשך יובל שנים. ובכן, אין גבול לשנאתם, והכל בגלל שהנני חושף את האמת על אלילם הדיין השׂכיר הנערץ. הם חשבו שקאפח היה מלאך עלי אדמות, ומשה רבנו של דורנו. אך האמת שבפי אדיר הקטן טופחת על פניהם ומשליכה ארצה את העבודה-הזרה שהם כֹּה נהנו לחבק לגפף ולנשק.

לסידור אור הרמב"ם צירפתי מבוא שכותרתו: "כתר או נקדישך?". במבוא זה חשפתי עוד טפח מפרצופו האמיתי של אלילם הגדול של הדרדעים האורתודוקסים, הלא הוא הדיין השׂכיר יוסוף קאפח, אשר הפך את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים וחצב שלמונים ושילומים במשך יובל שנים ויותר. רדיפתו של קאפח אחרי הנוסח "כתר" יחד עם תלמידו השׂכיר ערוסי, מלמדת לא מעט על רדיפת הבצע ורדיפת השׂררה והכבוד – כי רדיפת נוסח מינות צרפתי פרו-נוצרי וכפי שהוּכח במאמר, מעידה כאלף עדים על סטייה מחשבתית ומידותית, ועל התעיית ציבור שלם של דרדעים אחרי התֹּהו וההבל, וכל זאת כדי לספק את תאוותם ובצעם של ראשי הדרדעים.

סטייתם זו נועדה להחניף למעסיקיהם הפרו-נוצרים, ולהבטיח שהאמת על מינותם של חכמי-יועצי-אשכנז תישאר לנצח קבורה תחת שכבות עבות של שקרים שמכרו לדרדעים קאפח השׂכיר וכל תלמידיו רודפי הבצע שהנציחו את שקריו, והנה מקצתם: אסור לדרך האמת להרים ראש; אסור להתפלל לפי נוסח רבנו כי השמים יפלו על ראשנו; אסור להוציא לאור את הספר מלחמות השם שמא יבולע לנו; אסור ללמֵּד השקפות נכונות מבלי לכסות אותן בעטיפות עבות ואטומות של אֵימה וחרדה טשטוש וטמטום; חובה לכפוף את ראשנו מטה-מטה כנגד גלי הטומאה של הוזי ההזיות המקובלים ולהודות לעבודה-הזרה שבידם; וכמובן, אסור לנו חס ושלום לומר שאנחנו דרדעים אשר אינם מתביישים בכך שאנחנו הולכים בדרך האמת הזכה והישרה, וכן עלינו להפיץ את ההזיה שכל הדרדעים רודפי האמת והצדק נתבערו מן העולם.

כל החרדה הגדולה הזו שהחדירו לנו קאפח וערוסי השׂכירים המפוטמים ותלמידיהם הנרצעים לא נבעה מאמת פנימית או מתבונה עמוקה או מחכמה נשׂגבה – כמו שהם הציגו לנו במשך שנים רבות, אלא מתוך טובת הנאה חומרית אישית, מתוך שותפות עמוקה עם ממסד הכמורה האורתודוקסי שחרט על דגלו את הפיכת תורת האלהים לקורדום חוצבים, וכן את עיוּת דת האמת לדת חדשה פרו-נוצרית נטולת מעוף ומדעים: דת מטומטמת חשוכה ונחותה, עמוסה וגדושה בהזיות פגאניות ובמנהגי הבל שנספחו לנו מקרב העמים הטיפשים עובדי האלילים.

ברם, תאונה קשה התרחשה בדרכם של קאפח וערוסי ושאר השחקנים והנוכלים, כמו בלעם, בתחילת דרכם הם אולי עוד זכרו משהו מדרך האמת, אך לאט לאט, ההשקפות הרעות, ההזיות והדמיונות חדרו יותר ויותר לישותם העשוקה, ולאט-לאט גרורות השחיתות החלו לפשׂות ולהשתלט על מה שנותר מנפשם. עד שהיום הם כבר אינם מצליחים לזהות את דרך האמת.

ולכן, כדי להשקיט את המיית וזעקת נפשם האומללה מתהום הבצע וההבל שהם שקועים בה, הם מוציאים-שם-רע: הם מעלילים על אדיר הקטן שהוא כך וכך וכך וכך... כל מיני טענות ומענות שמעתי כנגד הסידור וכנגד מבואו: "כתר או נקדישך?". ברם, מתוך כל הטענות הללו, לא שמעתי ולו טענה עניינית **אחת,** טענה אחת שיש בה זיק של אמת, זיק של תוכן אמיתי.

המצב הזה, שבו הדרדעים האורתודוקסים מוציאים-שם-רע על אדיר הוא בלתי נסבל, לא בעבורי, אלא בעבורם, הם מטפסים על הקירות וחורצים אותם בציפורניהם מרוב תסכול, הם לא מצליחים למצוא מום ממשי באדיר הקטן, איזה מום שבאמצעותו הם יוכלו לנגח את אדיר ולהשקיט את המיית נפשם העשוקה המייסרת את חשכת חייהם. אדיר הקטן אומר דברי אמת שוב ושוב – ושוב ושוב הם נאלצים לערוך חשבון נפש, להתעמת עם הקול הקטן שתמיד זעק בתוך נפשם ושתמיד הם הקפידו לחנוק בכוח ולכסות אותו היטב בהזיות ובתירוצי הבל.

ואיני מצליח להבין, אם אדיר הקטן כל-כך... כמו שהם אומרים בחדרי משׂכיתם, מדוע הם לא מפרקים את דבריו כלאחר יד? כלומר, אם הנני כל-כך... כמו שהם אומרים, חזקה שכל דברייי הם כעלה הנידף ברוח! ואם אכן כך, כמו שהם מתלחשים מאחורי גבי, מדוע הם לא עורפים את ראשי בראש חוצות? והלא הם ימכרו את אביהם ואימם כדי לפגוע בי, להכשילני ולבזותני. ואף אכזריותם הספרותית היא מן המפורסמות, כי כאשר הם רוצים אין להם שום בעיה לחדד את שבט לשונם וקולמוסם... מדוע אפוא הם לא מצליחים לשבור ולנתוץ את טענותיי? וכי אין חכמה בתימן? וכי אבדה חכמה מבנים נסרחה חכמתם? או שמא אדיר הקטן צודק?

זאת ועוד, אדיר הקטן עשה דבר שקאפח האליל לא העז לעשותו! אדיר הקטן הוציא לאור סידור זך ונקי לפי רבנו הרמב"ם ולפי תפילת הקדמונים ישרי הלב והרוח, ואפילו מבלי המבוא שכתבתי בעניין "כתר או נקדישך?", הדבר מוציא את הדרדעים מדעתם! איך אדיר הקטן העז להוציא סידור תפילה **פרקטי ושימושי,** בעוד שקאפח הדיין האליל לא עשה כן? ואף תלמידו ערוסי לא עשה כן! ואם תשאלו ומדוע הם לא עשו כן? ובכן, התשובה פשוטה מאד:

בנוסף לכל החרדות ושיקולי הפוליטיקה והשׂררה הממסדיים הפרו-נוצרים שצוינו לעיל, קאפח וערוסי לא הוציאו סידור כזה לאור מפני שהם לא חשבו שסידור כזה יצליח מבחינה מסחרית ובלבלית, והם צודקים, הסידור הזה אינו עסקה בלבלית כדאית כלל ובלל. ובמלים אחרות, הם הפכו את דרכו של רבנו לדרך מסחרית! כאילו השיקולים המובילים בשאלה: האם להוציא לאור ספר? הינם שקט תעשייתי מממסד פטרוניהם הפרו-נוצרי יחד עם כדאיות בלבלית.

ובדרך זו אי-אפשר להרים על נס את דרך האמת, ואי-אפשר לקרוא בשם ה' אל עולם.

וזכורני כי באחד מהשיעורים של ערוסי השׂביר, שבו עסקנו בתפילת ליל שבת. לפתע, ערוסי הנמיך את קולו ואמר כמעט בלחש שהוא עומד לומר דבר-מה שהוא לא לפרסום. חיכיתי לשמוע מה כל-כך מסובן ומחריד עד שערוסי מנמיך את קולו ומזהיר אותנו לבל נפרסם את הדבר... ובכן, ערוסי אמר בקול רועד שלפי רבנו הברכות שלאחר קרית-שמע של תפילת-ליל-שבת זהות לברכות שלאחר קרית-שמע של כל יום ויום מימות-החול (אגב, כך הוא נוהג גם ביחס לזמני השקיעה של רבנו שהם מאוחרים ב-15 דקות, והוא מזהיר שלא לפרסם זאת).

ולא הצלחתי להבין באותם הימים מדוע אסור לפרסם את הדבר? והלא יש לזעוק זאת בראש כל חוצות! יש לקרוא לאנשים לשוב אל דרך האמת ואל נוסח אבותינו הקדושים והטהורים, ולזנוח את נוסח המינים וצאצאיהם אשר החדירו לנו אלילות שהמיטה עלינו חורבן וגלות!

וקאפח עוד יותר גרוע: זכורני שאחד מתלמידיו של קאפח סיפר באחד מהשיעורים שלו, שהוא שאל את קאפח בעניין אמירת הפיוט "נעל עניות", האם מותר ורצוי לאמרו או שמא אסור לאמרו? אתם יודעים מה הייתה תשובתו של קאפח החלקלק? "יש לו נעימה יפה"...

זאת הייתה התשובה! תשובה של נוכל ושחקן רודף-בצע אשר כל פסיקותיו משועבדות לדת שקר פרו-נוצרית, תשובה של ארור אשר עשק את דרך האמת ולא נתן לה להתרומם מעבר לגבולות הבטוחים שבהם הוא יוכל להפיק את שׂררתו ומשכורותיו ושילומיו ומענקיו מממסד הכמורה האשכנזי הפרו-נוצרי. תשובה של מוג לב אשר איננו מסוגל לומר את האמת.

האם אדם כזה, אשר אינו מסוגל לבער עבודה-זרה בעניין כל-כך פשוט יחסית, האם אדם כזה ראוי להיות דיין בעם-ישראל? ועוד בבית-הדין הגדול לערעורים? והלא הקב"ה איים על הדיינים "לֹא תָגוּרוּ מִפְּנֵי אִישׁ כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הוּא" (דב' א, יז) – האין יראת שמים בליבו של קאפח? ואיך הוא השליך אחרי גוו את יראת האלהים, והמליך עליו לאלוה את יראת בני האדם יוצאי ארץ אדום אשר יותר תועים מן הבהמות?! וגם ערוסי החרה-החזיק אחריו והצדיק את אמירת הפיוט "נעל עניות" בטענה: "שאין אנו טובים מאבותינו", ועל תשובת הבל שכזו, יש לזעוק לערוסי בתוך אוזניו כדי שהזעקה אולי תצליח לחדור את הערלה העבה שמכסה אותן, וכך יש לצעוק: "שוטה שבעולם! ואיך יקום בית-המקדש אם לא נהיה טובים מאבותינו?".

מה נהיה עם הדרדעים? מדוע הם הפכו לעובדי אלילים? מדוע הם הפכו לעבדים נרצעים לחכמי-יועצי-אשכנז? מדוע הם רודפים אחרי הפקת רווחים וטובות-הנאה מדברי תורה? איֵה אהבת האמת ורדיפת הצדק? מדוע הם מעדיפים את הבלי העולם-הזה על פני האמת? ומדוע הם אינם מצליחים לחשוב? מדוע הם אינם מצליחים לקרוא יותר משתי פְּסקות במאמר "כתר או נקדישך" מבלי להתעוות? מה גורם למוח שלהם להיאטם, לעיניהם להתעוור ולאוזניהם להעלות עורלת מינות? איך הם אינם רואים את האור אשר עומד כנגדם בהיר בשחקים?

ובכן, הראשון שאשם בזה הוא קאפח הארור! קאפח היטה את אפיקי מעיין האמת לתוך זרם הביוב של היהדות האורתודוקסית הפרו-נוצרית: בטשטוש האמת ובביסויה באילו חֵטא הוא להזכירה; בכריעתו אפיים-ארץ לפני מינים וכסילים (כגון קארו הקראי שהחריב את כל יסודות תורתנו הטהורים והחדיר לדת משה מאגיה וקבלה); בקבלו עליו לאלוה את אלילות ספר האופל והזיות הקבלה; בהתכחשו לסבו ולדרך האמת; בהפיכת תורת אלהים לקורדום חוצבים; בעיוות דרך האמת הטהורה תוך התיימרות שהוא-הוא "הרמב"ם של דורנו"; וכמובן, בשיתוף פעולה אדוק עם בכירי הכמורה האורתודוקסית הפרו-נוצרית, וכידוע: המחובר לטמא – טמא.

בדרך זו, קאפח הקרדינל הפך את דרך האמת, אשר לוחמת באלילות בכל מחיר ואפילו כנגד כל העולם, לזרם של עבדים נרצעים שפלים ונרדפים נעדרי מעוף ומחשבה, לבעלי חיים הולכי על שתיים אשר מקבלים סטירה ומגישים את הלחי השנייה בהכנעה. קאפח קיבל בעבור זה

שלמונים ופרסים רבים, אך חמס והשפיל את כבודה של דרך האמת וחילל-שם-שמים. כלומר, קאפח זקף את קומתו בפיטום שורת חשבון הבנק שלו ויוקרתו האישית, אך רמס ודרס בדרך זו את דרך האמת והפך את הדרדעים לכנועים וחפויי-ראש אשר מתחבאים במחילותיהם.

קאפח השׂכיר הפך את יהדותם המקורית והנעלה של הדרדעים, ממשיכי דרכו של אברהם אבינו ע"ה, ליהדות שתקועה בהזיות ומעריצה באלימות אלילים בשר ודם, יהדות אשר איננה מסוגלת לחשוב ולהפעיל את ההיגיון והשכל הישר, יהדות חשוכה פרימיטיבית ונחותה, נעדרת מעוף וחסרת יכולת להתבונן בעין ביקורתית, יהדות אלילית אשר יותר תועה מן הבהמות. וערוסי החלקלק מחרה מחזיק אחריו מאותן הסיבות ומאותן החרדות ומאותם המניעים. וזכורני שהייתי בלשכתו של ערוסי לפני שנים רבות, בתחילת דרכי בהלכה ובמחשבה, ולא אשכח ששאלתי אותו: כיצד עלי להתמודד עם דרך האמת שהולכת ונגלית לנגד עיניי? וערוסי השיב לי תשובה מוחצת: "יִהְיוּ לְךָ לְבַדֶּךָ וְאֵין לְזָרִים אִתָּךְ". כלומר, שתוק ואל תפיץ את דרך האמת. ופעם אחרת הוא גם הזהיר אותי שמאמריי בעלון "אור ההליכות" עלולים לפגוע בו...

ואם נתבונן בפירוש רס"ג לפסוק הזה ממשלי (ה, יז), נגלה שפירושו של רס"ג הפוך לחלוטין ממה שערוסי הטיפש הורה לי בזמנו, וכֹה דברי רס"ג שם:

"לפיכך אמר, כי כאשר תשתה את המדע בראשונה ממורך התחזק בו עד שתתעמק ותהיה נובע, כאמרו: 'יָפוּצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה' [משׂ' ה, טז], ותיצור מדעים שיתייחסו אליך בלבד [תחדש השקפות ותדריך את בני האדם לדרך האמת באופנים שלא היו לפניך] כאמרו: 'יִהְיוּ לְךָ לְבַדֶּךָ', ויתברכו בך צאצאיך, ותשמח בזקנותיך על מה שהשתדלת בבחרותך, ותהיה החכמה, המשולה לאיילה וליעלה בגלל הדברים שתיארנו, מְרַוָּה ומחייה אותך תמיד".

לעומת זאת, קאפח וערוסי יצאו קרחים משני הצדדים, הם מזוהים כדרדעים ושנואים בקרב האורתודוקסים, וגם שנואים לפני ה' יתעלה מפני שהם החריבו ומחריבים את דרך האמת בשל שאיפות זרות אשר נוגעות לרדיפת בצע וטובות הנאה, וכן אהבת הכבוד והשׂררה. ואנכי אדיר הקטן למדתי את הלקח מקאפח וערוסי רודפי הבצע, לא כדאי להיות קרח משני הצדדים, לא כדאי לפסוח על שתי הסעיפים, אלא יש להיות ישר עם ה' יתעלה, תמים תהיה עם ה' אלהיך. ועל כל הדרדעים להבין את עומק השבר והמשבר הרוחני שקאפח וערוסי דרדרונו אליו.

"וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ אֶל כָּל הָעָם וַיֹּאמֶר: עַד מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים? אִם יְיָ הָאֱלֹהִים לְכוּ אַחֲרָיו וְאִם הַבַּעַל לְכוּ אַחֲרָיו, וְלֹא עָנוּ הָעָם אֹתוֹ דָּבָר" (מ"א יח, כא).

ואסיים בשאלה למחשבה, זכורני בעבר כאשר עוד היה קשר ביני לבין ערוסי השׂכיר, קיבלתי ממנו ביום שישי אחד שיחת טלפון זועמת על מאמר מסוים שפורסם באותם הימים לראשונה, ובה הוא אמר לי: "אדיר! מה קרה לך!", השבתי לו: האם קראת את מאמרי? הוא השיב שלא... השבתי לו: אם כך, איך אתה מותח עלי ביקורת כל-כך קשה מבלי לקרוא את המאמר? ונחשו באיזה מאמר מדובר? איזה מאמר גרם לערוסי להתעורר ולזעוק כנגדי? ובכן, המאמר היה: "אמונות אליליות בקרב ראשוני **אשכנז**", והמעשה הזה שהיה טוב מאלף עדים והוכחות. "כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת: הַאֵין עוֹד חָכְמָה בְּתֵימָן? אָבְדָה עֵצָה מִבָּנִים נִסְרְחָה חָכְמָתָם!" (יר' מט, ז).

על המינים ועל הדרדעים האורתודוקסים

שלח אלי חבר מקבץ שאלות שנוגעות לאֵי-אלו דברים מדברי חכמי-יועצי-אשכנז, אשר בהם הם קובעים באופן שרירותי ששר"י וחבר-מרעיו גדולים וחכמים מהרמב"ם ולכן יש לדחות את פסיקותיו מפני פסיקותיהם; ולאחר שאשיב על שאלותיו, אתייחס להתקפה קשה שהותקף אחד מחבריי על-ידי דרדעי אורתודוקסי בשם נהוראי יהב, על-כך שהוא מפיץ את מאמריי.

על המינים

אחל בציטוטים שהעתיק חברי ולאחר-מכן אצרף את שאלותיו על שלושת המקורות הללו.

כתב המהרש"ל (ים של שלמה, הקדמה לבבא קמא, באמצע ד"ה אף):

"אבל מצאתי בתשובת הרא"ש שכתב, שהאיש ר' משה בר מיימון גדול היה מאוד בכל החכמות; מכל מקום, כשהוא חולק עם ר"ת ור"י – שלא לשמוע אליו, אלא לילך אחרי בעלי התוספות. כי קבלה בידו שר"ת ור"י הצרפתים היו גדולים בחכמה ובמניין יותר מן הרמב"ם".

וכעין זה כתב בשו"ת חוות יאיר (סימן קצב):

"קבלה בידינו שחכמי צרפת, המה בעלי התוספות, היו מופלגים וגדולים יותר מהרמב"ם".

ועוד כתב אהרון אלפנדרי (יד אהרון על טור חו"מ, סימן ג, בהגהות הב"י בשם מהר"ם מטיוולי; הובאו דבריו ביד מלאכי, חלק ב, כללי הרמב"ם, כלל כח):

"שאין לפסוק כרמב"ם במקום שהתוספות חולקים עליו, דרבים נינהו".

1) ביצד עלינו להתייחס לטענות האלה? **2)** מה הטענות הללו מלמדות אותנו על הטוענים אותן, ובפרט על הרא"ש? **3)** האם זה מוכיח שהכומרים של היידישקייט מעולם לא החלו להבין את גדולתו של הרמב"ם? **4)** מדוע הם מחויבים לשמות ומתעלמים לחלוטין מהתוכן? **5)** האם דברי הרא"ש לעיל מוכיחים כי ההחלטה של קארו לראות את הרא"ש כשווה להרמב"ם (והרי"ף), מוכיחה שקארו היה טיפש וברברי אף יותר מכפי שחשבנו וראינו עד עכשיו?

עד כאן דברי השואל, ומכאן ואילך תשובותיי:

1) שים לב להתעייתו של אבו-ינקל באמרו ש"**קבלה בידו** שר"ת ור"י הצרפתים היו גדולים בחכמה ובמניין יותר מן הרמב"ם", שהרי אין להשיב ולחלוק על דברי קבלה, וכדברי חז"ל: "אם קבלה נקבל ואם לדין יש תשובה". כלומר, ברגע שמכזבים שמדובר בדברי "קבלה" יש לדברים כביכול מקור אלהי, כאילו הם ניתנו מפי הגבורה, ולכן אין לערער או אפילו להרהר בהם... ורבנו כבר אמר ב"מאמר תחיית המתים" על חכמי-יועצי-אשכנז המסופקים (שמא יש לבורא יד ורגל ועיניים ומעיים וכיו"ב) שהם "יותר תועים מן הבהמות", וכל-שכן המגשימים שביניהם אשר תיארו את הבורא כתיאורו של זאוס המאוס בפנתיאון האלילי – וכולם היו מכשפים ומאגיקונים, דהיינו מאמיני הנמנעות והוזי ההזיות המאגיות והפגאניות, ותופשֵי אגדות חז"ל כפשוטן.

זאת ועוד, העתקתי לקמן גם את דברי רבנו באיגרתו לתלמידו ר' יוסף, שם הוא מתאר את כל סוגי הכסילים למיניהם שהתנגדו לו ואת מניעיהם השונים, והנה לפניך דברי רבנו בעניינם:

"ידעתי והיה ברור לי בעת שחיברתיו, שהוא [משנה-תורה] יגיע בלי ספק: **[א]** לידי רע הלבב המקנא, שיגנה את מעלותיו ויַראה שאין צורך בו, או שהוא בלתי שלם; **[ב]** ואף לידי הסכל הפתי [=חסר הדעת] אשר אינו יודע ערך מה שנעשה וְיַדָּמֶה שהוא מעט התועלת; **[ג]** ואף לידי המתחיל ההוזה המבולבל, ויִקשו לו בו כמה מקומות, כיוון שאינו יודע יסודותיהן או שקצרה בינתו מלדקדק מה שדקדקתי; **[ד]** ולידי המתחסד לפי דמיונו [המתקדשים והמיטהרים אשר שקועים בתועבות בחדרי חדרים], המאובן המטומטם שילעיז על מה שנכלל בו מיסודות הדעות ['הפילוסופיה הארורה הטעתו', 'גדולים וטובים ממנו'] **– ואלה הם הרוב**".

ובמלים אחרות, רוב "אנשי הדת" בימיו של רבנו הרמב"ם היו לפי דעתו: "רעי לבב" או "מקנאים" או "פתאים" או "סכלים" או "הוזים" או "מבולבלים" או "מתחסדים" או "מאובנים" או "מטומטמים" או "מלעיזים" או "יותר תועים מן הבהמות"... ובימינו רוב אנשי הדת אוחזים כל-כך חזק בסכלות עד שהם ראויים לכמה וכמה מן התארים הללו בעת ובעונה אחת...

יתר-על-כן, בהמשך דברי רבנו מתגלָה האמת במלוא עוזה, כלומר, אותם הכסילים האמורים אינם מהווים "רוב" סתם (='ואלה הם הרוב'), אלא הינם רוב מוחץ ומוחלט, וכֹה דברי רבנו:

"ויבוא [הספר 'משנה תורה'] בלי ספק, גם לידי **השׂרידים אשר ה' קורא,** בעלי היושר והצדק וטובֵי התבונה, ואלה יֵדעו ערך מה שעשינו, אשר אתה [תלמידו ר' יוסף בן יהודה] הראשון שבהם, **ואף אם לא יהיה לי בדורִי זולתך – דַּיִי** [...] וכל מה שתיארתי לך על מי שלא יקבְּלֵהו [את הספר 'משנה תורה'] כראוי לו, אין זה אלא בדורי, אבל בדורות הבאים כאשר תסתלק הקנאה ותאוות השררה, יסתפקו כל בני ישראל בו לבדו, ויוזנח כל שזולתו בלי ספק, פרט למי שמחפש דבר להתעסק בו כל ימי חייו ואף-על-פי שלא ישיג תכלית".

הנה ראינו באופן ברור, כי אנשי האמת הם שׂרידים נדירים אשר ה' קורא בכל דור ודור... ומה עוד אפשר לומר על מינים וכופרים אשר מעידים על רבותיהם המינים שהם גאוני-עולם?

ובכל זאת, חשוב מאד להוסיף שהטענה של אבו-ינקי לפיה הרמב"ם "היה גדול" הינה התעיה, ולא שהרמב"ם לא היה גדול, אלא שהנחש לא באמת התכוון לשבֵּח את הרמב"ם – דברי הנחש הללו נועדו לנקות אותו מן החשד שמא הוא מגמתי ולא ענייני. כלומר, מי שמודה שחברו "הוא גדול", ויחד-עם-זאת מותח עליו ביקורת קשה וחריפה, מעביר בכך מסר מתוחכם ועוצמתי מאד לפיו הביקורת שלו היא ביקורת עניינית ודבריו אמיתיים ונכונים הנובעים מתוך מחקר מקיף מעמיק ומדוקדק, וכאמור כל זאת אינה אלא התעייה אירופית מתוחכמת ביותר.

וכל הפוליטיקאים ואנשי השלטון בימינו משתמשים בהתעייה הזאת, והדברים עתיקים.

זאת ועוד, הנחש לא היה יכול לומר על הרמב"ם שהוא לא גדול, שהרי גדולתו של רבנו כבר נתפרסמה, והנחש הבין היטב שאם הוא יטען שרבנו היה מין או טיפש, כל דבריו היו נשללים מיניה וביה וסכלותו שלו הייתה נחשפת לעין כל – וכמו שבימינו המינים אינם יכולים לומר על

הרמב"ם שהוא מין וכופר ואפיקורוס כמו שהם עשו בדורות הקודמים – ולכן הם נלחמים בו באמצעים העומדים לרשותם, ומטילים עליו רפש בדרכים שפתוחות בפניהם, כגון שהוא היה זקן ומבולבל בעת שהוא כתב את המורה, או שהוא הודה שיש אמת בקבלה הפגאנית בסוף ימיו, וכיו"ב. ובעניין זה ראו: "מגילת סתרים: האיגרת בשבח הקבלה שיוחסה להרמב"ם".

2) הטענות הללו מלמדות על שלושה עניינים: **א)** רמתם הספרותית והמחשבתית הייתה כֹּה ירודה עד שהם לא היו מסוגלים להבחין בין אמת לשקר, בין חכמה לסכלות, בין תורה-שבעל-פה למינות ועבודה-זרה; **ב)** הם גם לא רצו להבחין בין האמת לבין השקר וכו', וזאת מפני שהם היו שחצנים ויהירים ובעלי מידות רעות, ולכן העדיפו את כבודם ותאוותיהם על-פני האמת; **ג)** עוד ניתן ללמוד שהם היו שקועים עמוק בתאוותיהם ובעבודה-זרה, כי רק מי שהוא שקוע עמוק באלילות ובתאוות, יעדיף את טובות-ההנאה השפֵלות על-פני דרך האמת הנשֹגבה והמרוממה, ובמלים אחרות, רק כסילים יעדיפו חיי-שעה על פני חיי-עולם, וסופם שהם נפלו גם למינות.

3) אכן, מי שלא הבין מהי ידיעת ה' ומהו ייחוד ה' מימיו, ומי שלא הצליח לנקות את מחשבתו מהגשמה ועבודה-זרה, ומי שלא הצליח להעדיף את דרך האמת על-פני תאוותיו וכבודו וגאון ליבו, מעולם **לא החל** אפילו להבין את רוממות רבנו או את קדושתה ועוצמתה של תורת משה – והיינו הך. ורבנו כבר אמר זאת באיגרתו לתלמידו ר' יוסף, שרק השֹרידים אשר ה' קורא יבינו את עוצמת מפעלו של רבנו הגדול, אשר סלל לנו את הדרך לבינון ממלכת כהנים וגוי קדוש.

וכֹה דברי רבנו שם:

"ויבוא [הספר משנה-תורה] בלי ספק, גם לידי השֹרידים אשר ה' קורא [המעטים והבודדים מאד], בעלי היושר והצדק וטובֵי התבונה, ואלה יֵדעו ערך מה שעשינו, אשר אתה [תלמידו ר' יוסף בן יהודה] הראשון שבהם, ואף אם לא יהיה לי בדורי זולתך – דַּיִי. [...] וכל מה שתיארתי לך על מי שלא יקבֵּלהו [את משנה-תורה] כראוי לו, אין זה אלא בדורי, **אבל בדורות הבאים כאשר תסתלק הקנאה ותאוות השררה, יסתפקו כל בני ישראל בו לבדו, ויוזנח כל שזולתו בלי ספק,** פרט למי שמחפש דבר להתעסק בו כל ימי חייו ואף-על-פי שלא ישיג תכלית".

4) כי הם סכלים, וככל הסכלים הם אינם יודעים לבחון דבר לפי אמיתתו בראיות ובהוכחות מושֹכלות או מדעיות, ולכן הם תולים את חשיבות הנאמר בהזיית גדולת האומר – וזה מעיד על רמה שכלית ומחשבתית נמוכה מאד, על חוסר-יכולת להבחין בין אמת לשקר ובין מציאות להזיה, וכן על אלילות ומינות עמוקה ומושרשת בהערצת אלילים בשר-ודם שוכני-בתי-חומר.

5) בהחלט, קארו הקראי היה כסיל ורשע ומחלל-שם-שמים, וככל שנלמד ונשֹכיל יותר את דרך האמת, וככל שנתענג מיופייה ועוצמתה ואמיתתה, כך תוסיף ותתחדד התובנה הזו בקרבנו.

"וְהָיָה אִם יִשְׁמְעוּ וְאִם יֶחְדָּלוּ כִּי בֵּית מְרִי הֵמָּה [...] וְאַתָּה בֶּן אָדָם אַל תִּירָא מֵהֶם וּמִדִּבְרֵיהֶם אַל תִּירָא, כִּי סָרָבִים וְסַלּוֹנִים אוֹתָךְ וְאֶל עַקְרַבִּים אַתָּה יוֹשֵׁב, מִדִּבְרֵיהֶם אַל תִּירָא וּמִפְּנֵיהֶם אַל תֵּחָת כִּי בֵּית מְרִי הֵמָּה, וְדִבַּרְתָּ אֶת דְּבָרַי אֲלֵיהֶם אִם יִשְׁמְעוּ וְאִם יֶחְדָּלוּ כִּי מְרִי הֵמָּה" (יח' ב).

"אַל תֵּחַת מִפְּנֵיהֶם פֶּן אֲחַתְּךָ לִפְנֵיהֶם" (ירמיה א, יז).

ועל הדרדעים האורתודוקסים

אחד מחבריי פרסם בפייסבוק מאמר שכתבתי, כותרת המאמר הייתה: "האם פירוש רש"י-שר"י גרוע בהרבה מספר האופל?". לאחר פרסום המאמר, תקף אותו דרדעי אורתודוקסי בשם נהוראי יהב, וכך יהב כותב לחברי: "משה לוי הרשע, אתה חצוף בצורה מבחילה, לקרוא לרש"י רשע, אתה חצוף ומנוול". ובכן, לי ולדרדעי הנרצע הלז יש היסטוריה די ארוכה, ומי שרוצה לעיין בהיסטוריה הזו יעיין בתשובתי ליהב במאמר: "תשובה לעבד עולם ממוצא דרדעי".

אל הקלחת הזו הצטרף עוד שועל קטן בשם "נס-חי שואשי", וכך הוא אומר לחברי:

"חולה נפש שהולך לחטוף צואה רותחת. זה מה שאתה תקבל. ובגלל חולי נפש כמוך מכניסים את הרב קאפח במחיצתם של הרשעים בגיהינום, ואומרים לו: ראה איזה תלמידים שפלים השארת בעולם".

שימו לב לתהום הסכלות שנחשפת בדבריו: לפי שושי, מכניסים את קאפח לגיהינום כדי להראות לו איזה תלמידים הוא השאיר בעולם... ועל אפסותו המחשבתית כתבתי במאמר: "האם יש תנורים ומשׂרפות בגיהינום?", ואגב, אפילו שושי מודה שקאפח שרוי בגיהינום...

נחזור עתה לדברי יהב, אשר ניסה להסית ולהדיח את חברי שיַפנה לי עורף, וזה לשונו:

"משה לוי, אני באמת לא מבין את חיבתך למאמרים הנוראיים של אדיר. באמת לא אבין, אין שם שום כבוד למי שבדרך אחרת מהרמב"ם. והשפה שלו היא זלזול בחכמים כולם. שפה נוראית. כשאתה אומר תוכן נכון בחלקו, אך כל המאמר הוא פגיעה בחכמים, אזי הדברים לא נשמעים. אתה מפרסם את מאמריו וזה עלול לגרום לחילול ה'. לומר על רש"י שהיה כופר, לומר על הרמב"ן שהוא אהבל, להשמיט תארים מה'אור שמח', זה נראה לך שיח ענייני?".

רגע, בתחילה יהב טען שהסיבה שאין לפרסם את המאמרים שכתבתי היא בגלל ש"הדברים לא נשמעים", ובהמשך הוא אומר שהמאמרים עלולים לגרום ל"חילול השם", ואם המאמרים עלולים לגרום לחילול השם כדברי יהב, מה שייך לטעון ש"הדברים לא נשמעים"? ובין שני התירוצים הללו יש סתירה ברורה: כי מן התירוץ הראשון עולה שעיקר הדברים נכון ואמת ורק הסגנון הוא שגוי, ואילו לפי התירוץ השני עיקר הדברים שגויים מפני שיש בהם חילול השם. אלא שדרכם של התועים והמתעתעים היא להטיח את כל התירוצים, שמא משהו ייתפס...

לגבי טענתו "שאין שום כבוד למי שבדרך אחרת מהרמב"ם", ובכן, אולי יהב צריך גם לכבד ולהוקיר את האתאיסטים ואת הנוצרים ואת הנזירים ואת הפַקירים ואת שאר עובדי-האלילים? והלא גם הם "בדרך אחרת מהרמב"ם"... וכי חובה לכבד את כל מי שהוא אינו בדרכו של הרמב"ם? ואם יש מינים ועובדי אלילים בקרב הנחשבים ל"חכמי ישראל", וכמו שרבנו אומר על המינים האירופיים שהם "יותר תועים מהבהמות", האם לפי יהב יש חובה לכבד גם אותם? קצרו של דבר, היכן עובר הגבול? מתי חובה לכבד ומתי חובה **לחרף ולבער עבודה-זרה?**

"הַהֵימִיר גּוֹי אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים? וְעַמִּי הֵמִיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל!" (ירמיה ב, יא).

והתשובה פשוטה ביותר, אך יהב נתעוור מן האמת ושקיעתו בהבל הולכת ומעמיקה – כאשר אנו רואים ש"חכמי ישראל" המטופשים באלף-השנים-האחרונות עוברים **ביד רמה** על יסודות התורה, אזי נדע שחובה לבער אותם ואת השקפותיהם הרעועות והארורות מתוכנו, זו חובתנו וזהו ייעודנו. וכך פוסק רבנו בסוף שלושה-עשר יסודות הדת שכתב בהקדמתו לפרק חלק:

"וכאשר יפקפק [אפילו רק יפקפק] אדם ביסוד [אחד] מאלו [שלושה-עשר] היסודות הרי זה יצא מן הכלל וכפר בעיקר **ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות, וחובה לשׂנוא אותו ולהשמידו,** ועליו הוא אומר: 'הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ יְיָ אֶשְׂנָא וּבִתְקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט' [תה' קלט, כא]".

וכן פוסק רבנו בהלכות סנהדרין (יא, ו): "**האכזריות על אלו שמטעין את העם אחר ההבל רחמים היא בעולם** [=מצוה גדולה ורבה היא להתאכזר אליהם כבל שניתן!] שנאמר: 'לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים [וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ' (דב' יג, יח)]".

מה לא ברור לך יהב? היש דברים יותר מפורשים מן הדברים הללו? כמו כן, נראה שיהב הנרצע אינו יודע או אינו רוצה לדעת, שדינם של אהוביו המינים חמור אפילו מדינם של הגויים השפלים עובדי האלילים, שהרי היחס למינים קשה בהרבה מן היחס לעובדי-האלילים, וכך פוסקים חז"ל ורבנו בהלכות רוצח ושמירת הנפש (ד, יד–טו), וכן בהלכות ממרים (ג, א), וכֹה דבריהם:

"**המינין** והם עובדי-עבודה-זרה מישראל [...] **מצוה להורגן. ואם יש בידו כוח להורגן בסיף בפרהסיה הורג [!],** ואם לאו, יבוא עליהן בעלילות עד שיסבב הריגתן. כיצד? ראה אחד מהם שנפל לבאר והסולם בבאר, קודם ומסלק הסולם, ואומר לו: 'הרי אני טרוד להוריד בני מן הגג ואחזירנו לך', **וכיוצא בדברים אלו** [כלומר חובה להיות יצירתי בדרכי הריגתם של המינים!]".

"מי שאינו מאמין בתורה-שבעל-פה [...] הרי זה בכלל **המינים** ומיתתו ביד כל אדם. [...] מורידין ולא מעלין כשאר **המינים** [...] – כל אלו אינן בכלל ישראל ואינן צריכין לא עדים ולא התראה ולא דיינים, אלא כל ההורג אחד מהם עשה **מצוה גדולה והסיר מכשול**".

לעומת זאת, ראו נא את ההלכה הבאה מהלכות מלכים ומלחמות (ספ"ט): "כיצד? אחד העובד עבודה-זרה, או שבירך את השם, או ששפך דם [...] הרי זה ייהרג בסיף. [...] ובן נח נהרג בעד אחד, ובדיין אחד, בלא התראה, ועל-פי קרובים. אבל לא בעדות אישה ולא תדון אישה להם".

נמצא אפוא, שדינו של **מין מישראל** חמור בהרבה מדינו של **גוי שעובד עבודה-זרה!** שהרי מין מישראל נהרג ללא התראה וללא עדים וללא דיינים, וכל הזריז והמקדים להורגו "עשה מצוה גדולה והסיר מכשול", ואילו גוי עובד-עבודה-זרה, אין להורגו אלא לאחר שהביאו אותו לפני בית-דין, ובעד אחד לפחות, ולא בעדות אשה, ולא בבית-דין שיש בו אשה – וזה הבדל עצום!

לגבי האשמתו של יהב שהלשון הקשה שאנכי מטיח במינים ובעובדי האלילים אשר מתעים את העם אחרי ההבל, איננה מבטאת "שיח ענייני". ובכן, זו עוד התעייה עלובה של יהב, שהרי מאמריי מלאים בראיות ובהוכחות ענייניות על רשעותם ומעלליהם ומינותם של רש"י-שר"י ורבים אחרים מקרב המינים וצאצאיהם, והלשון הקשה היא רק אמצעי מִשני להרחיק את עם-ישראל מלתעות אחריהם, ומלהרוס את ייעודנו הנשׂגב, ומלהפוך אותנו לעם סבל ונבל.

וכך נהגו כל נביאי ישראל במלחמותיהם הקשות ביותר כנגד המינות והעבודה-הזרה וחילול-שם-שמים, וכך עלינו לנהוג, על-כל-אחד-ואחד מאיתנו, כי רק כך נזכה לשוב ולהשיב לדרך האמת, והנה ההוכחה מדברי חז"ל ורבנו שכך יש לנהוג, וכֹה דבריהם בהלכות דעות (ו, ב):

"במה דברים אמורים [שאסור להכלים את חברו] – בדברים שבין אדם לחברו, אבל בדברי-שמים אם [הוכיחו בנועם ו]לא חזר בו בסתר **מכלימין אותו ברבים, ומפרסמין חטאו, ומחרפין אותו בפניו, ומבזין ומקללין אותו, עד שיחזור למוטב, כמו שעשו כל הנביאים לישראל**".

עד כאן חלקה הראשון של תשובתי, וכבר הרחבתי בתשובתי ליהב גם במאמר שצוין לעיל.

***

לאחר דבריו הראשונים של יהב לחברי, שאליהם כבר התייחסנו לעיל, יהב ממשיך בתשובה ארוכה יותר, וזה לשונו של הכסיל החכם בעיניו, בחמש הפִּסקות לקמן:

"יש שהלכו עם הרמב"ם 70 אחוז ויש שרק 30 אחוז ופחות, כל אחד קיבל מהרמב"ם הרבה מאד כי הוא חולש על שטחים עצומים ביהדות, כולם נזקקים לרמב"ם אבל לא כולם רמבמיסטים עד הסוף ואולי טוב שכך, אחרת הייתה לנו יהדות מאד משעממת חחח...

לא יודע אולי צריך להיות זהיר במשפט האחרון הזה.

כשלומדים מדעי היהדות מקבלים ענווה ומבינים שהרמב"ם, מה לעשות, יפה ומעמיק, אבל לא פשט המקראות, כי התנ"ך לא דיבר פילוסופיה, מה לעשות. ולומדים מה התורה רוצה מאיתנו על פי הפשט שלה.

חשוב לה [לתורה] מה שתחשוב על אלהים באופן כללי מאד, והעיקר זה לקיים את מצוותיו ולשמור את כל משפטיו, ותדע אודות האלהים עניינים כלליים גם זה טוב ומספיק.

לכן, כשמכירים גישות נוספות ביהדות שהיו קיימות ברמה ההיסטורית מקבלים ענווה ומבינים שלא הכל זה רמב"ם, ושהעיקר זה עבודת ה' שמרכזה עשיית צדקה וחסד ואידך זיל גמור".

ועתה אתייחס לדבריו האחרונים הללו של יהב, אשר יורדים לשפל חדש של סכלות:

יהב פותח ב"ראיה" לכך שאין ללכת עם הרמב"ם במאה אחוז, ומהי ראייתו? ובכן, לפי יהב, במשך ההיסטוריה "יש שהלכו עם הרמב"ם 70 אחוז ויש שרק ב-30 אחוז ופחות", וזו הראיה שאין חובה להיות נאמנים לפסקי חז"ל שבכתבי הרמב"ם! ואיני מבין, איזו מין ראיה זו? וכי סכלות אבותינו שלא הלכו בדרך האמת היא ראיה לכך שעלינו לנהוג כמותם? ובכלל, יהב למעשה טוען, שכל אדם יכול לבחור לקחת מהרמב"ם מה שהוא רוצה ואפילו פחות מ-30 אחוז! וברור שיהב נתעוור מדרך האמת ורועה בשדות זרים... אך חמור מכך, יהב שולל את מוסריהם של חז"ל! שהרי חז"ל הורו באופן חד-משמעי: "עשה לך רב", דהיינו על האדם לקבוע לו עמוד הוראה, ועליו ללכת אחריו במאה אחוז! אז איך יהב החצוף מעז לכפור במוסרֵי חז"ל ולקבוע שניתן ללכת אחרי רבנו אפילו בשלושים אחוז ופחות? מהו הטמטום המחריד הזה?

"לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טָח מֵרְאוֹת עֵינֵיהֶם מֵהַשְׂכִּיל לִבֹּתָם" (ישעיה מד, יח).

כמו כן, על-פי מה יהב נוהג בעצמו? מי הוא "הרב" של יהב? עשרה אחוז רמב"ם? עוד עשרה אחוז רש"י-שר"י? עוד עשרה אחוז בעלי התוספות? עוד עשרה אחוז ערוסי? עוד עשרה אחוז זמיר כהן? עוד עשרה אחוז שיקוץ קנייבסקי? עוד עשרה אחוז אמנון יצחק... וכו'.

איה היושר? איה האמת? איה החכמה והדעת?

ואולי הדבר החמור ביותר שיהב אומר הוא, שלמעשה אין כל חשיבות לאמת, האמת "מפוזרת" אצל כל "חכמי ישראל", ואף שיש מחלוקות בעניינים מהותיים כגון מינות ועבודה-זרה, עדיין ניתן בהחלט לערבב את הכל ביחד ולבלוע את כל התבשיל כמות שהוא... והדבר מעיד על-כך שיהב רחוק מדרך האמת כרחוק-מזרח-ממערב, כי הכלל הבסיסי ביותר בלימוד החכמה נשׂגב מבינתו, והוא: קבל האמת ממי שאמרו – יש אמת אחת ועלינו לחתור תמיד לזהותה. ומי שאינו מבין זאת לא למד את מלאכת ההיגיון, ועד שהוא לא יבין שהוא כסיל הוא יתמיד בתעייתו.

בהמשך דבריו יהב מוסיף דברים מזעזעים בסכלותם: "כולם נזקקים לרמב"ם אבל לא כולם רמבמיסטים עד הסוף ואולי טוב שכך, אחרת הייתה לנו יהדות מאד משעממת חחח...".

וכי טוב שלא כולם הולכים **בדרך האמת** אחרת הייתה לנו יהדות מאד משעממת? מהי הַשׁוֹטוּת הזאת? ודבריו גרועים כדברי ילד קטן שמשתעשע בהבלים... ויתרה מזאת, מהי מטרת היהדות לפי יהב? שלא יהיה לו משעמם? שיהיה לו מעניין בחיים? לא ולא! מטרת היהדות היא שנתרומם לידע את ה' יתעלה! שנבער עבודה-זרה מארץ ישראל! שנהיה עם חכם ונבון אור לגויים! שננכון ממלכת כהנים וגוי קדוש! ושנעבוד את ה' באמת ובלבב שלם! ואיך אפשר למלא את כל הייעודים הללו כאשר עם-ישראל תועה בשבעים דרכי חתחתים ומוקשים?

ואם הייתה ביהב מעט דעת הוא היה מבין שיגיעת ספרי המינים וצאצאיהם היא הדבר הנגעל ביותר בעולם – אך הכסילות בעיני הכסילים היא חכמה, והיגיעה ושיבוש המחשבה בהבלים היא בעיניו טיול מרתק, ותכלית האדם בעולם היא שלא יהיה לו משעמם... "הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע שָׂמִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ שָׂמִים מַר לְמָתוֹק וּמָתוֹק לְמָר" (ישעיה ה, כ).

כמו כן, דבריו אלה מלמדים אותי שהוא אינו יודע להעמיק ולהבין את יושר אמריו של רבנו, וכן אינו יודע להתענג על מושגי האמת, כי מי שאומר דבר כזה, חזקה גדולה היא שהוא אינו מבין כמעט מאומה בכל העניינים העמוקים, ואף ברוב העניינים הפשוטים והבסיסיים ביותר!

אמנם, יהב תפס את עצמו שהוא אמר דְּבר-הבל, והוא מסייג מעט את דבריו: "לא יודע אולי צריך להיות זהיר במשפט האחרון הזה". ועדיין, הוא לא חוזר בו! ומכל מקום יצא המרצע מן השק, והסתייגותו הרפה באה לכסות על סכלותו שנחשפה לעין-כל בפליטת פיו האומללה.

פשוט רחמנות על סכלותו. אוי לך יהב אשר נפלת בידי המינים וצאצאיהם.

"פִּי כְסִיל מְחִתָּה לוֹ וּשְׂפָתָיו מוֹקֵשׁ נַפְשׁוֹ" (משלי יח, ז). "עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדֻנוֹ אֶת הָרָשָׁע וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ, הוּא יָמוּת בְּאֵין מוּסָר וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה" (משלי ה, כב–כג).

ויהב ממשיך לדַמות שהוא חכם, כי אם הוא לא היה **בטוח** שהוא היה חכם, הוא היה שותק:

"כשלומדים מדעי היהדות מקבלים ענווה ומבינים שהרמב"ם, מה לעשות, יפה ומעמיק, אבל לא פשט המקראות, כי התנ"ך לא דיבר פילוסופיה, מה לעשות. ולומדים מה התורה רוצה מאיתנו על פי הפשט שלה".

האמנם? האמנם כשלומדים מדעי היהדות מקבלים ענווה? והלא גדולי השחצנים והגאוותנים הארורים יושבים במגדל השן האקדמי בפקולטה למדעי היהדות, והנני מכיר אותם היטב. ויהב מגשש באפלה לא ידע ולא יבין, נדמה לו שהאשכנזים היהירים ביותר הקיימים עלי אדמות הינם משוכללי המידות ובעלי הענווה – והכסיל החכם בעיניו **לעולם** לא יזהה את הכסילים, שהרי כמו שנדמה לו שהוא בעצמו חכם גדול, כך נדמה לו שגדולי הכסילים הם גאונים...

וזכורני בהיותי באקדמיית השחץ, הייתה לי שיחה מכוננת עם אחד מבכירי הממסד, אשר אמר לי כמעט במפורש שאם אני לא אפנה כנגד משנת הרמב"ם אין לי עתיד בממסד האקדמי! ונראה לי שנדמה ליהב שאם הוא יחניף לאשכנזים באקדמיה הם יקדמו אותו ויזרקו לו עצם... עצם של כבוד ויוקרה מדומים ואולי אפילו איזה תפקיד שיש בו משכורות וטובות הנאה.

ויש לי חדשות ליהב: שים לב, האשכנזים אוהבים את עצמם ומשתמשים בתימנים ובספרדים **לצרכיהם,** אם יהיה להם אינטרס הם יקדמו אותך, אך הסבירות שהדבר יקרה היא אפסית; לא מספיק להחניף למינים ולצאצאיהם ולהפנות עורף לדרך האמת אשר שופכת אור על מעלליהם שחצנותם ומינותם. אמנם, יהב צודק שזה תנאי הכרחי, אך רחוק מלהיות מספיק. כמו כן, האשכנזים מתעתעים בתימנים ובספרדים בכך שהם מעבירים להם מסר סמוי ולעתים אף גלוי, שאם הם יחניפו לחכמי-יועצי-אשכנז יקדמו אותם ויושיבו אותם במגדל השן... ומדובר בהתעייה מרושעת ביותר, ובאמצעותה הם מוליכים שולל את התימנים והספרדים, ואף מפַלגים את עדות-המזרח ובכך מנציחים את שלטונם ועריצותם ואחיזתם במוקדי הכוח.

כמו כן, לא רק יושבי מגדל השן הינם שחצנים ארורים, כך היא דרכם של כל חכמי-יועצי-אשכנז, הגאווה והיהירות היא שירת חייהם, ראו לדוגמה כיצד הם ביטלו את הספר "משנה תורה", וכיצד הורו בשקר שאסור לפסוק לפיו; או ראו כיצד רש"י-שר"י מבטל ומזלזל ומתייחס באופן מחפיר למשה רבנו (בחלק נה), כאילו הוא-שר"י, גדול ממשה רבנו באלף מידות.

ולומר על חכמי-יועצי-אשכנז שדווקא מהם ניתן ללמוד ענווה זו סכלות מחרידה.

עוד אומר יהב: "כי התנ"ך לא דיבר פילוסופיה, מה לעשות. ולומדים מה התורה רוצה מאיתנו על-פי הפשט שלה". האמנם? התנ"ך לא דיבר פילוסופיה? בדבריו הללו יהב חשף את רמתו האפסית בידיעת מחשבה, שהרי לתורה ולדברי הנביאים יש כמה רבדים, הרבדים הפשוטים והבסיסיים שנועדו לרוב בני האדם, ורבדים עמוקים מאד שנועדו למשכילים יראי ה'.

כמו כן, יהב הפך **לקראי!** שהרי הוא אומר: "לומדים מה התורה רוצה מאיתנו על-פי הפשט שלה". האמנם? והלא לומדים מה התורה רוצה מאיתנו לפי התורה-שבכתב ולפי התורה-שבעל-פה שנמסרה לנו איש-מפי-איש עד משה רבנו! ולפי המסורת הזו, המצוה הראשונה שנצטווינו עליה בהר סיני היא **ידיעת ה'!** דהיינו ללמוד מדעים ופילוסופיה ולידע את בורא-עולם

כבל יכולת האדם! ויהב נשאר בביתה א ולומד חומש עם פירוש רש"י ותו לא... ואם יהב היה בן שש זה היה מצחיק וקצת עצוב שהוא לומד שר"י, אבל מדובר בדרדעי מזויף, אשר למד והוציא תארים, מחשיב את עצמו לחכם לא-קטן, ומתיימר להשפיע על דעות בני האדם!

ובמלים אחרות, ברוב סכלותו של יהב נדמה לו שהוא חכם ובזה הוא מכשיל אחרים אחריו!

"רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ" (משלי כו, יב).

אך זה לא הכל, הבה נעיין שוב בדבריו לעיל, כי יש לברך עליהם "דיין האמת":

"כשלומדים מדעי היהדות מקבלים ענווה ומבינים שהרמב"ם, מה לעשות, יפה ומעמיק, אבל לא פשט המקראות, כי התנ"ך לא דיבר פילוסופיה [=וברור שכוונתו לדברים האמורים בספר 'מורה הנבוכים'], מה לעשות. ולומדים מה התורה רוצה מאיתנו על-פי הפשט שלה".

כלומר, פרשנותו של הרמב"ם לתורה ב"מורה הנבוכים" לא מבטאת את פשט המקראות! ויש ללמוד את פסוקי התורה לפי הפשט שלהם! ובמלים אחרות, יהב כופר בכלל של חז"ל: "דיברה תורה כלשון בני אדם", דהיינו, כל הרחקת ההגשמה של רבנו במורה לכל אורכו של חלק א, כל מלאכת המחשבה והפילוסופיה של ייחוד ה' ופרשנות הפסוקים שלא לפי פשוטן, כל זה לפי יהב נגד מטרת התורה! כי "לומדים מה התורה רוצה מאיתנו **על-פי הפשט שלה**"! ודבריו הם דברי מינות חמורים מאד, שהרי כל מי שסבור שיש להבין את השמות והתארים והפעלים שנאמרו בתורה ביחס לה' כפי פשוטן, הוא מין גמור וכעור אשר דינו הוא מורידין ולא מעלין!

ראו נא לאיזו תהום דרדר העיון בכתבי המינים וצאצאיהם את הדרדעי האורתודוקסי!

ואם מרחיקי הגשמות, אונקלוס ויונתן בן עוזיאל, היו רואים את דבריו היו קורעים את בגדיהם.

נמשיך בדבריו, שימו לב מה עוד אומר יהב:

"חשוב לה [לתורה] מה שתחשוב על אלהים באופן כללי מאד, והעיקר זה לקיים את מצוותיו ולשמור את כל משפטיו, ותדע אודות האלהים עניינים כלליים, גם זה טוב ומספיק".

ואוי ואבוי לסכלות שהוא פולט מפיו, ואגב דבריו אלה הוא חושף שוב את רדידותו המחשבתית אשר מתאימה לילד בביתה א, ולא לדרדעי מתייהר שמתהדר בתואר ר"ב מממסד הכמורה האורתודוקסי ואף מתיימר להוציא תואר שלישי. שהרי לפי יהב, התורה לא מעוניינת שנשׂכיל את בורא-עולם! די לה שנקיים את המצוות באופן טכני, די לה כלשונו, שנדע את אלהים "באופן כללי מאד", או שנדע "אודות אלהים עניינים כלליים", לפי יהב "גם זה טוב ומספיק"!

ואם יהב היה אומר דברים רעים כאלה לפני חכמי התלמוד היו מלקים אותו מלקות נמרצות!

ויהב סוף-סוף מסיים את דברי ההבל והשחץ שלו, ופוטר אותנו מסכלותו:

"לכן, כשמכירים גישות נוספות ביהדות שהיו קיימות ברמה ההיסטורית מקבלים ענווה ומבינים שלא הכל זה רמב"ם, ושהעיקר זה עבודת ה' שמרכזה עשיית צדקה וחסד, ואידך זיל גמור".

למה כוונתו באמרו "גישות שהיו קיימות ברמה ההיסטורית"? גם פרעה ובלעם ופעור היו קיימים "ברמה ההיסטורית", האם כל כת ודת שתעו אחריה במהלך ההיסטוריה יש להוקיר ולרומם אותה? ומתחילה עובדי עבודה-זרה היו אבותינו, ויהב מוכיח זאת באופן די ברור...

ויהב שב על קיאו באמרו שלימוד ריבוי השיטות המהובלות של המינים למיניהם מוביל לענווה! ובאמור, דבריו הבל מהובל, שהרי לא יעלה על הדעת שדברי עילגות שחץ ואלילות או סתם סכלות וטמטום יובילו למידת הענווה, **להיפך!** אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד, הטמטום והסכלות יובילו בוודאות למידות רעות, לשקיעה בתאוות ובזימות, ולזיהום המחשבה במינות. ויהב אף מוכיח זאת באופן מובהק! שהרי הוא התדרדר להשקפות רעות מאד, השקפות שיסודן בקרב המינים האירופים המושחתים, ואף נדמה לו שהוא יודע לישא וליתן במלחמתה של תורה! ובהמשך נראה שיהב גם מבטל ומוחק הלכה למעשה את מצוות ידיעת ה' וייחודו!

כמו כן, יהב טוען "שלא הכל זה רמב"ם", ושוב, אין שום אזכור **לדרך האמת.** כלומר, הטענה שלא הכל זה רמב"ם הינה קביעה שרירותית גסה אשר מתעלמת במופגן מעיסוק בשאלה מהי דרך האמת? ומדבריו אלה עולה שדרך האמת לא מעניינת את יהב, הוא רואה לנגד עיניו את אינסוף ספרי-ההבל ונדמה לו שיש בהם חכמה מופלאה. ובמלים אחרות, יהב לא מסוגל להבחין בין אמת לבין שקר, בין כסילות ומינות לבין חכמה ודעת – ולכן נדמה לו שספרי ההבל של המינים וצאצאיהם קרובים באיכותם לספריו של רבנו (או אולי אף עולים עליו לפי דמיונו) – ולכן הוא אומר ש"לא הכל זה רמב"ם", אך כאמור, הדבר נובע מכסילות תהומית אומללה, ומחוסר יכולתו לזהות את הגאונות היופי החן והאמת שבדברי הרמב"ם לעומת דברי ההבל.

"עֹזְבֵי תוֹרָה יְהַלְלוּ רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגָּרוּ בָם" (משלי כח, ד).

ויתרה מזאת, יהב אומר: "שהעיקר זה עבודת ה' שמרכזה עשיית צדקה וחסד, ואידך זיל גמור". האמנם? עשיית צדקה וחסד זה העיקר? וכי העדר עשיית צדקה וחסד גורר עמו עוון **כרת?** וכי הנביאים זעקו והוכיחו את ישראל על העדר עשיית צדקה וחסד? לא ולא! הנביאים הוכיחו את ישראל על רשע ופשע, על אלילות ותועבה, על רצח וניאוף, על סטייה מדרך האמת והליכה אחרי הבעלים והאלילים והאִטִים והאובות והידעונים, ועל התעיית העם אחרי התֹהו וההבל.

והמקור לכל השקפותיו הרעות והעלובות נמצא בסיום דבריו, כי לפי יהב עבודת ה' היא בעיקר "עשיית צדקה וחסד", הוי אומר: אין אצל יהב עבודה מחשבתית כלל! ובמלים אחרות, יהב כופר במצוות ידיעת ה' וייחודו, והולך בדרכי המינים הארורים! ואמירה כזו ודומות לה שנזכרו לעיל בדבריו, מוכיחות שיהב פתי וסכל גדול מאד, אשר מרחיק ומתעב מאד את לימוד המורה וספר המדע, כנראה מפני שהוא אינו מבין מהם מאומה, וכדברי רבנו בצוואתו למורה:

"אבל המבולבלים [=הוזי ההזיות המאגיות לריבוי מיניהן וסוגיהן] אשר כבר **נִתְטַנְּפוּ מוחותיהם** בדעות הבלתי נכונות ובדרכים המטעים, ויחשבו אותם מדעים אמיתיים, ומדמים שהם בעלי עיון [ושהם 'חכמי ישראל'] ואין להם ידיעה כלל בשום דבר הנקרא 'מדע' באמת [ואף הינם 'יותר תועים מהבהמות', כלשון רבנו ב'מאמר תחיית המתים'] – הם יירתעו מפרקים רבים ממנו [מפרקי 'מורה הנבוכים'], ומה מאד יקשו עליהם כי לא יבינו להם עניין. ועוד, כי מהם

[=מלימוד החכמה ומקניית הדעת] תתגלה פסולת הסיגים שבידם [ולכן התנגדו למורה, כדי שלא תֵּחָשֵׂפְנָה תרמיתם, סכלותם ונבלותם], שהן סגולתם ורכושם המיועד לאידם".

"מִי חָכָם וְיָבֵן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם" (הו' יד, י).

***

ואסיים בדרדעי טמבל אחר, דרדעי מְבַזְרָטָם זעוף-פנים ששמו אהרל'ה קאפח, ואשר לו ייחדתי מאמר נפרד שכותרתו: "דרדעי זעוף נגד אור הרמב"ם". בעבר פגשתי אותו ברחוב ואמרתי לו שלום. אהרל'ה התבונן בי במבט זעוף ושׂוֹטם במיוחד, והִפנה את ראשו ואפו לכיוון השני.

ושאלה לי ליהב הנרצע ולאהרל'ה הטמבל ולערוסי רודף הבצע ולכל הדרדעים המהובלים הללו, מדוע אינכם מצליחים להשיב לאדיר הקטן מנה אחת אפיים? איך זה שכל חכמי-יועצי-הַדְּרַדְּעֵה נאלמים דום ואינם יודעים מה להשיב? והלא בעיני עצמכם אתם **גאוני עולם!** ופתאום הנכם שותקים ומחרישים – מדוע? מדוע אינכם מצליחים להשיב על דבריי? וגדולה מכולן: מדוע כלל לא מטריד אתכם שאינכם מצליחים להשיב על דבריי? מדוע הנכם מקשים את עורפכם מללכת בדרך האמת אף-על-פי שתוכחתי הוממת אתכם? ומה הדבר אומר עליכם? על נבכי נפשכם? על סתרי ישותכם? ובכן, הדבר מעיד על מידותיכם הרעות, על שחץ ליבכם וגסות רוחכם, על רדיפתכם אחרי ההבל והתאוות, ועל צביעותכם ואפסותכם האנושית.

"עַד מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים? אִם יְיָ הָאֱלֹהִים לְכוּ אַחֲרָיו וְאִם הַבַּעַל לְכוּ אַחֲרָיו וְלֹא עָנוּ הָעָם אֹתוֹ דָּבָר" (מ"א יח, כא).

סוף דבר

ונראה לי שראוי לחתום בקטע מתשובתו של חברי ליהב, וזה לשונו:

בשאתה אומר "אין שם שום כבוד למי שבדרך אחרת מהרמב"ם", למה אתה מתכוון? הרי 98 אחוז מפסיקותיו הן פסיקות תלמודיות של הסנהדרין אשר מחייבות את כלל עם-ישראל.

לגבי הזלזול באנשי השם שנחשבים לחכמים, האם קראת את המאמרים שהוא כותב? [...] לבינתיים קראתי את ההתנגדויות שלך, של תמיר רצון, של ערוסי, ושל עוד כמה, קראתי וראיתי שאין באמת מענה לדברים שהוא כותב, אלא רק באופן כללי "שזו לא דרך להתבטא כלפי גדולים" וכאלה, וכמעט שלא מצאתי מי שדן לגופו של עניין ולגופם של הדברים שהוא כותב.

הוא האיר את עיניי לגבי המון נושאים מהותיים וחשובים, ולכן אני מפרסם את האמת, ואיני רואה בזאת חילול השם, אלא להיפך. ואם יש לך תשובות ענייניות לגבי הנושאים שהוא כותב, ואתה מסוגל לפרק אחד-אחד את הדברים האמורים אני אשמח לקרוא. ואם אמצא שם אמת, אאמץ אותה לחיקי – קבל האמת ממי שאמרו. **עד כאן** דברי חברי בתשובתו.

ואת דברי יהב לחברי יש להפנות ליהב בעצמו אשר נדמה לו שהוא חכם: ואידך זיל גמור.

"כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת הַאִין עוֹד חָכְמָה בְּתֵימָן? אָבְדָה עֵצָה מִבָּנִים נִסְרְחָה חָכְמָתָם!" (יר' מט, ז).

נספח: תעתועים ולהטוטים שמטרתם הכשרת המינים האשכנזים

על המאמר לעיל הגיב מאן-דהן וכך אמר: תשובה מזווית קצת אחרת: קיימות הרבה מחלוקות בין הרמב"ם לשאר הפוסקים, אולם משום מה כולם מתעלמים מהעובדה הפשוטה שחכמי אשכנז היו מנותקים ממרכזי התורה בבבל במשך מאות שנים! הם חיו ללא ספרי תלמוד, וזה מה שגרם להם להמציא תרבות שונה בדעות ובהלכות מזו של מחברי התלמוד. וכשהגיע התלמוד לאשכנז הכפיפו את התלמוד למנהג האשכנזי ואף שינו את גרסאות התלמוד!

לאשכנזים אין מסורת כיצד לומדים גמרא וכיצד נפסקה ההלכה. ראה את השיטה האשכנזית הנוהגת היום בישיבות, לשיטתם התכלית היא המשא ומתן התלמודי ולא המסקנה והרמב"ם כבר התריע על-כך באיגרת לתלמידו, שאין תכלית הלימוד הפלפול אלא ידיעת ההלכה.

הם לא זכו לקבל במסורת את דרכי לימוד התלמוד ולכן היו נבוכים בהבנת התלמוד. מכאן המסקנה שבכל מקום שבו חולקים חכמי אירופה על רבנו זה נובע מכך שלרבנו הייתה מסורת מהגאונים כיצד לפסוק, בעוד שלחכמי אירופה לא הייתה מסורת. ולכן מי שחולק על הרמב"ם חולק על התלמוד ממש. **עד כאן דבריו ומכאן תשובתי:**

חוץ מסוף דבריך ש"כל מי שחולק על הרמב"ם חולק על התלמוד ממש", כל שאר דבריך אינם במקומם, מפני שאסור באיסור חמור לדון לכף זכות את המינים. יתר-על-כן, גם עצם דבריך אינם נכונים, שהרי חכמי-יועצי-אשכנז הכירו היטב את דרכו של רבנו הרמב"ם, ואם הייתה בהם אמת, והם רק "התבלבלו" כפי שעולה מדבריך המתעתעים, הם היו מודים לדברי האמת – אך הם בחרו ללכת בדרכי המינות והאלילות, לא בגלל שהם היו מנותקים מהמרכז הרוחני בבבל, אלא בגלל יהירותם וגאוותם ומידותיהם הרעות. כמו כן, חכמי-יועצי-אשכנז כפרו ביסודות התורה היסודיים ביותר אשר אין להם שום קשר לכללי פסיקה או למסורת של פסיקה, אלא הם כפרו ביסודות הדת מתוך כפירה ורשעות ומתוך נהייה אחרי התֹּהו וההבל: "ויתערבו בגויים וילמדו מעשיהם". ובמלים אחרות, לא מדובר במינות שנבעה מבלבול אלא במינות...

לאחר תשובה זו הוסיף המגיב וכתב כך: אינני דן אותם לכף זכות ואינני חושב ששיטתם נובעת מבלבול. מי שמשנה את גרסאות התלמוד לפי שיטתו שאינה מגובה במסורת ואינו מודה על האמת עושה זאת מתוך יהירות ולא מתוך בלבול. מה שניסיתי לומר שדי בידיעת העובדה הזאת כדי להפריך את כל מי שחולק על הרמב"ם. **וכך השבתי לדבריו האחרונים:**

הבה נעיין שוב בדבריך הראשונים ונראה האם אכן עולה מהם כפי דבריך:

"חכמי אשכנז היו מנותקים ממרכז התורה בבבל במשך מאות שנים! הם חיו ללא ספרי תלמוד. **וזה מה שגרם להם** [=דהיינו, הסיבה המרכזית למינותם היא סיבה חיצונית: ניתוק היסטורי אשר נובע מנסיבות היסטוריות שלא היו בשליטתם, ובמלים אחרות הם שוגגים] להמציא תרבות שונה בדעות ובהלכות מזו של מחברי התלמוד [=המצאת תרבות המינות נובעת **מחוסר ידיעה של יסודות תורת האמת** לא מתוך כוונת זדון פרו-נוצרית להמציא תורה חדשה שתתאים להשקפותיהם ולתאוותיהם, ושוב, במלים אחרות הם שוגגים]. וכשהגיע התלמוד

לאשכנז הכפיפו את התלמוד למנהג האשכנזי ואף שינו את גרסאות התלמוד! [כלומר, גם הכפפת התלמוד למנהג האשכנזי נובעת לפי דבריך מחוסר ידיעה ומניתוק ממקורות הדעת – ושוב, במלים אחרות הם שוגגים, מישהו אחֵר אשם בכך שהם היו מנותקים מהמקורות...].

לאשכנזים **אין מסורת** כיצד לומדים גמרא וכיצד נפסקה ההלכה [=גם מהמשפט הזה עולה בבירור ששגיאותיהם של האשכנזים נובעות מחוסר ידיעה ומשגגה, ולא מרשעות ומינות]. ראה את השיטה האשכנזית הנוהגת היום בישיבות, לשיטתם התכלית הינה המשא ומתן התלמודי ולא המסקנה, והרמב"ם כבר התריע על-כך באיגרת לתלמידו שאין תכלית הלימוד הפלפול אלא ידיעת ההלכה [שיטת הפלפול לעומת סופיות הדיון הן עניין שולי מאד בהבחנה שבין רבנו ודרך האמת לחכמי-יועצי-אדום, שהרי אנחנו מדברים בעיקר על **כפירה ביסודות התורה ויציאה לכפירה ולמינות,** ולא על אופני הפסיקה או דרכי לימוד התורה, אף שגם לזה יש משמעות חשובה]. **הם לא זכו** [=כלומר הדבר הוא לא באשמתם של המינים...] לקבל במסורת את דרכי לימוד התלמוד ולכן היו נבוכים בהבנת התלמוד [=הם לא היו נבוכים אשר עושים את מעשיהם בשגגה ומתוך חוסר אונים, אלא, הם היו רשעים ארורים ומתוחכמים אשר בחרו בדרכי ההבל והחריבו בזדון את תורת משה והמיטו ייסורי אימים נוראיים על האומה].

מכאן המסקנה שבכל מקום שבו חולקים חכמי אירופה על רבנו זה נובע מכך שלרבנו הייתה מסורת מהגאונים כיצד לפסוק [=שוב, הנך אומר למעשה שמקור המחלוקת על רבנו הרמב"ם הוא **העדר מסורת** ולא בחירה בדרכי המינות והרשעות], בעוד שלחכמי אירופה **לא הייתה מסורת** [=ושוב עולה מדבריך, שלא באשמתם חכמי אדום תעו אחרי ההבל והמינות, אלא בגלל שלא הייתה להם מסורת, כאילו מן השמים עשקו אותם ולא העניקו להם מסורת]. ולכן, מי שחולק על הרמב"ם חולק על התלמוד ממש [ורק המשפט הזה נכון כמו שאמרתי לעיל].

זאת ועוד, אסור לדון את עכברי-יועצי-אשכנז הללו לכף זכות מצד נוסף, והוא הכלל ש"שגגת תלמוד עולה זדון". כלומר, ביחס למנהיגי דת שֶׁמּוֹרים את הדרך לעם, אין מקום לשגגות: ואם הם טועים בהוראת הלכה כלשהי בשגגה כתוצאה מרשלנות בלימוד התורה וההלכה – הם כמזידים; ואם הם מורים הלכה מבלי ללמוד כלל את המקורות בעניינהּ – הם בגדר **מזידים.**

והנה לפניכם דברי רבנו במורה (ג, מא):

"וכאן חילקה התורה בין יחיד הדיוט או [=לבין] מלך או כהן גדול או מורה-[הוראה], ולמדנו מכך: שכל [מי ש]עושה או מורה-[הוראה] כפי עיונו, אם לא היה בית-הדין-הגדול או כהן גדול, הוא מסוג המזיד ואינו נחשב מן השוגגים [...] ועל-פי היסוד הזה אמרו ז"ל: 'שגגת תלמוד עולה זדון' [אבות ד, יג], כלומר, **שמי שאינו לומד היטב ומורה ועושה כפי חוסר ידיעתו הרי הוא כמזיד [...] אבל המורה כפי אי-ידיעתו הרי הוא מזיד בלי ספק,** לפי שלא קבע הכתוב התנצלות בהוראה בטעות כי אם לבית-דין-הגדול בלבד. אבל המזיד חַיָּיב בעוֹנֶשׁ הכתוב [בתורה]: אם מיתת בית דין, או מלקות, או מכת מרדות על לאווין שאין לוקין עליהן, או תשלומין" וכו'.

אולם, אם אותם מנהיגי דת שוגים ומתעים את העם **ביסודות תורתנו,** אין צל של ספק שהם בגדר מזידים, שהרי לא מדובר בהלכות מסובכות שנדרש להן עיון מעמיק, אלא מדובר בעניינים

פשוטים וברורים שמסורים באומה איש-מפי-איש עד משה רבנו ע"ה – כל-שכן וקל-וחומר שחכמי-יועצי-אשכנז גם שׂרפו את ספר-המדע ומורה-הנבוכים, וסילפו וזייפו את מקורות חז"ל, והשחיתו את דתנו בהחדרת מאות השקפות מאגיות-פגאניות – ועד עצם היום הזה הם מונעים מעצמם ומצאן מרעיתם רכישת השקפות נכונות וישרות. אלה לא רק בגדר מי שמורה "כפי אי ידיעתו", אלה בגדר מי שמורים כנגד דרך האמת במכֻוון וביודעין, תוך השחתת דרך האמת והחדרת השקפות מינות שמחריבות את עמֵנו, וממיטות עלינו ייסורים איומים ונוראים.

כלומר, הם אינם מסוג המזידים "הרגילים", הם מסוג המזידים שמתעים את העם אחרי ההבל **במכֻוון וביודעין,** כדי לקיים את דתם ובצעם ותאוותיהם וזימותיהם והעבודה-הזרה שבידם. ועל המינים מחטיאי הרבים, המתעים את עמֵנו אחרי התהו, פסקו חז"ל ורבנו בהלכות סנהדרין (יא, ו): "**האכזריות על אלו שמטעין את העם אחר ההבל רחמים היא בעולם,** שנאמר: 'לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים [וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ' (דב' יג, יח)]".

ואצרף לזה גם את דברי רבנו בסוף שלושה-עשר יסודות דתנו הטהורים, וכֹה דבריו:

"וכאשר יפקפק אדם [ואפילו בצנעה, כל-שכן בפרהסיה] ביסוד מאלו [שלושה-עשר] היסודות, הרי זה יצא מן הכלל וכפר בעיקר **ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות, וחובה לשׂנוא אותו ולהשמידו,** ועליו הוא אומר: 'הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ יְיָ אֶשְׂנָא וּבְתָקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט' [תה' קלט, כא]".

כל-שכן המשחיתים והמחריבים את יסודות תורתנו ומתעים את עמֵנו אחרי השקפות מינות, וחובה לחשוף את תעתועיהם, כדי להסיר מכשול מעל עם-ישראל וכדי לקרבנו לייעודנו.

"עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֲהֲבוּ פֶּתִי וְלֵצִים לָצוֹן חָמְדוּ לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ דָעַת, תָּשׁוּבוּ לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי אוֹדִיעָה דְבָרַי אֶתְכֶם, יַעַן קָרָאתִי וַתְּמָאֲנוּ נָטִיתִי יָדִי וְאֵין מַקְשִׁיב, וַתִּפְרְעוּ כָל עֲצָתִי וְתוֹכַחְתִּי לֹא אֲבִיתֶם, גַּם אֲנִי בְּאֵידְכֶם אֶשְׂחָק אֶלְעַג בְּבֹא פַּחְדְּכֶם, **בְּבֹא כְשׁוֹאָה פַּחְדְּכֶם** וְאֵידְכֶם כְּסוּפָה יֵאֶתֶה בְּבֹא עֲלֵיכֶם צָרָה וְצוּקָה, אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי, **תַּחַת כִּי שָׂנְאוּ דָעַת וְיִרְאַת יְיָ לֹא בָחָרוּ,** לֹא אָבוּ לַעֲצָתִי נָאֲצוּ כָּל תּוֹכַחְתִּי, וְיֹאכְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם יִשְׂבָּעוּ, כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם תַּהַרְגֵם [=מינותם של שר"י ותלמידיו תהרגם, בכך שתחדיר לליבם את ההבל והתֹהו שמחריבים את נפש האדם] וְשַׁלְוַת כְּסִילִים תְּאַבְּדֵם [כגון: אל תעלו לארץ-ישראל, הכל יהיה בסדר], וְשֹׁמֵעַ לִי יִשְׁכָּן בֶּטַח וְשַׁאֲנַן מִפַּחַד רָעָה" (מש' א).

ואחתום בדברי רבנו ב"מאמר תחיית המתים" (עמ' עא), ושם אומר רבנו כך:

"וכאשר ידענו את אלה המפסידים מאד ושהם מסופקים, והם מדמים שהם 'חכמי ישראל' [=ואינם אלא גדולי אסלה], **והם היותר סכלים בבני אדם ויותר תועים מן הבהמות,** וכבר נתמלאו מוחותיהם פלאות והזיות ודמיונות נפסדות כנערים וכנשים, ראינו שכן ראוי [=שהרי חכמי-יועצי-אשכנז התלוננו מדוע רבנו שילב ענייני מחשבה בחיבורו ההלכתי, והנה רבנו מוכיח שראוי ונחוץ לשלב אותם, שהרי הם יותר תועים מן הבהמות וזקוקים נואשות לידע את יסודות הדת] שנבאר בחיבורינו ההלכתיים יסודות הדת על דרך ההודעה לא על דרך הלמידות, כי הלמידות דרוש לה בקיאות במדעים רבים שאין חכמי התורה יודעים מהם מאומה".

למה נברא העולם?

נשאלתי כך: אני לא מצליח להבין למה הבורא ברא את העולם? מי היה צריך את זה? אני לא מבין מה זה כל המשחק הזה? הרי היה יכול בלי כל זה, ואף כל מטרה או תכלית שנמציא, הרי יכול בלי זה? וכל זה אפילו אם נאמר שהיה עולם שכולו רק טוב, ללא רע, כמו שכל אבא נורמלי היה רוצה לתת לבנו אם רק היה יכול. איזה דבר נוכל לומר על מי שבורא יש מאין, שאכן היה חסר לו משהו שבגלל זה היה צריך את העולם (בפרט העולם-הזה שמלא קושי), שלא היה יכול לתת בלי זה? וגם למה כל-כך מתעלם מברואיו וכל-כך מטריחם? למה אדם לעמל יולד? מה היה נצרך לו כל-כך הקושי הזה? מה הולך פה? יש לך שמץ של מושג? תודה.

תשובה: כמו שבמדעים אינך מתרגש מכך שאינך מבין עניינים מורכבים, ועדיין אין הדבר מונע ממך ללמוד מדעים כפי כוחך ולהשׂכיל ולנצל אותם לתועלתך – כך בענייני מדעי האלהות, אל תבקש להבין את העניינים הקשים ביותר בתחילת דרכך, ואפילו לא באמצע דרכך, ואפילו לא בשלושת-רבעי דרכך. ובקיצור, גם אם ניסית וכשלת מלהבין דבר-מה במדעים אינך קופץ לשללם באופן גורף, כך עליך להיות סבלני כלפי מדעי האלהות, וזו דרכם של יראי ה' באמת.

וכך נהג משה רבנו: "וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹהִים" (שמ' ג, ו). כלומר, הוא לא מיהר והתפרץ קמי שמיא, אלא עצר את עצמו מלהתבונן במדעי האלהות, ובשכר זה זכה ל"וּתְמֻנַת יְיָ יַבִּיט" (במ' יב, ח), וראה: "וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו – ענווה והכנעה בהשגת ה' יתעלה". ובמלים אחרות, אם משה רבנו נזהר מלהתפרץ קמי שמיא בעניינים העמוקים, מה אנחנו?

כללו של דבר, כמו שאתה נוהג ביושר ובהגינות עם מדעי הטבע ובכל מקצוע וחכמה, כך תנהג ביושר ובכנות ובהגינות עם מדעי האלהות ועם הבורא יתעלה שמו. ואם אינך נוהג בסבלנות וביושר עם מדעי האלהות, הדבר עלול להעיד על-כך שהנך מבקש לעצמך פתח לכפירה.

ומדבריך ניכר שהנך מתייסר, ושהנך זועף על ה' יתעלה שמו, שהרי כתבת: "כמו שכל אבא נורמלי" וכו', משמע שהנך מאשים את הבורא שהוא אינו נוהג כמו "אבא נורמלי" אלא ברוע, באכזריות ובעוול לפי דמיונך, ו"אִוֶּלֶת אָדָם תְּסַלֵּף דַּרְכּוֹ וְעַל יְיָ יִזְעַף לִבּוֹ" (מש' יט, ג). וכן כתבת: "למה הבורא כל-כך מתעלם מברואיו וכל-כך מטריחם? למה אדם לעמל יולד? מה היה נצרך לו כל-כך הקושי הזה?", ושמא סטית מדרך הישר ונפלת בדרכי חתחתים, ולכן החיים נראים לך בקשים וכמטריחים? והאמת שהחיים קלים ומאושרים למי שהולך בדרך התום והיושר.

והשאלה הזו כלל איננה מטרידה אותי, מה זה משנה למה הוא ברא את העולם? והנני מודה לו יום-יום שעה-שעה על שברא את העולם הנפלא והמופלא הזה, ועל החיים הטובים שנתן לי – ועוד יותר אודה לו כאשר אגיע לחיי העולם-הבא, בזכות ההליכה בדרך האמת והצדק.

אגב, גם אם לא תמצא תשובה שמניחה את דעתך המיוסרת, ומה בכך? וכי שכלנו הוא חזות הכל? וזו דרכו של אלישע אחֵר שסבר ששכלו הוא חזות הכל... וה' יהיה עמך ויאיר דרכך.

ורבנו במורה פסק בעניין זה: "כך גזרה חכמתו", ואולי בכל זאת יש סיבה נעלמה?

שער שישי:

הלכה ומחשבה

המינ(ק)ים נגד פינוי הקברים

אחד העניינים שהמינים וצאצאיהם קידשו עליו מלחמה בימינו הוא עניין פינוי הקברים. מדי פעם תשמעו בחדשות על המינים המחורפנים למיניהם, חובשי החורפנים (המינקים) הטמאים מדנמרק, אשר מפגינים, ולעתים אף נוהגים באלימות כאילו חוללו קדשי-ישראל, כאשר חברת-בנייה מבקשת לבנות במקום שנמצאו בו קברים עתיקים, של יהודים או גויים.

אם תשאלו אותי, לא אתפלא אם הכל עניין של כסף ושוחד, כלומר, כל עוד חברות-הבנייה לא ישלמו שוחד (דמי-חסות) לגדולי האסלה המבחילים, הם ימשיכו לשסות את כלביהם ולפגוע בבניין הארץ ובפיתוחה. וחמור מכך, אף לחלל-שם-שמים כאילו תורת האמת מקדשת את המתים ואת המוות, כמו אצל הישמעאלים, עד ששמירה על המתים חשובה יותר מפיתוחה של ארץ-ישראל הקדושה והטהורה, וחשובה יותר מבני-האדם החיים על פני האדמה.

דרך אגב, הכסף והשוחד הוא גם הסיבה לכך שהמינים וצאצאיהם מבטלים בפתאומיות מתן כשרויות למפעלים מסוימים בטענות של חילול שבת וכיו"ב. כלומר, לא רק שהם הופכים את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים, הם גם מתראים כאילו הם חרדים לשבת ולקיום המצוות...

"צֹאן אֹבְדוֹת הָיוּ עַמִּי רֹעֵיהֶם הִתְעוּם הָרִים שׁוֹבְבוּם מֵהַר אֶל גִּבְעָה הָלָכוּ שָׁכְחוּ רִבְצָם" (יר' נ), "וַיִּהְיוּ מְאַשְּׁרֵי [מנהיגי] הָעָם הַזֶּה מַתְעִים, וּמְאֻשָּׁרָיו [ולכן מונהגיו] מְבֻלָּעִים" (יש' ט, טו).

א. גולת הכותרת

ההלכה שהיא גולת הכותרת בעניין זה, מתירה בשופי לַפנות את הקברים כאשר הם מפריעים להתפתחותה של העיר, וכֹה דברי רבנו בהלכות בית הבחירה (ז, יד): "קבר שהקיפתו העיר, בין מארבע רוחותיו בין משתי רוחות זו-כנגד-זו, אם היה בינו ובין העיר יתר מחמשים אמה לכאן וחמשים אמה לכאן – אין מפנין אותו עד שירצו כולם, **פחות מכן מפנים אותו**".

ואם יקשה המקשה ויֹאמר, ההלכה התירה לפנות רק קבר **אחד!** ובכן, לא יעלה על הדעת שיהיה הבדל בין קבר אחד לעשרה קברים, ובמיוחד שלא מדובר בדיני תורה אלא בדינים דרבנן ויש להקל מאד בכל העניינים הללו. ויתרה מזאת, אם אפילו קבר אחד שמפריע לאנשי העיר – מפנים אותו, כל-שכן וקל-וחומר מאות ואלפי קברים אשר חונקים את התפתחות העיר. כי אם הטעם הוא משום הפרעה להתפתחות העיר, היה מקום לומר שקבר אחד שאינו מפריע כל-כך יש להשאיר, וממה שקבעו חז"ל שיש לפנות **אפילו אחד,** למדנו שכל-שכן יותר מאחד, וכל-שכן וקל-וחומר מאות ואלפי קברים אשר חונקים את התפתחות העיר ואת ערך-החיים.

נמצא, שכל הקברים שנמצאו סמוכים לבית החולים "ברזילי" באשקלון, וכן הקברים שנמצאו במסלול הבנייה של הרכבת הקלה בירושלים, בהנחה בכלל שהם קברים של יהודים, מותר לפנותם ואף מצוה גדולה ורבה היא לפנותם משום יישוב הארץ ושגשוגה, וכל-שכן ירושלים. וכל החרדה שחרדים המינים וצאצאיהם אינה אלא זיוף סילוף ועיוות, אשר נובע **מרדיפת הבצע,** מחושך הסכלות, ומאפֵלת האלילות והעבודה-הזרה שמטמטמת את שאריות שכלם.

ב. ירושלים – עיר הקודש

בנוסף להלכה המפורשת שראינו לעיל, יש בעניינה של ירושלים הלכה מיוחדת, וכֹה דברי רבנו בהלכות בית הבחירה (ז, טו): "ירושלים מקודשת משאר העיירות המוקפות [...] ואין מקיימין בה קברות חוץ מקברי בית דוד וקבר חולדה, שהיו בה מימות נביאים הראשונים".

נמצא, שאין לבנות בתי-קברות בירושלים! וכל מי שמתעקש להיקבר דווקא בירושלים יש בידו עבירה חמורה! שהרי הוא מוסיף טומאה לירושלים עיר-הקודש! וכאשר תקום סנהדרין יהיה בידם כוח לפנות את כל הקברים מירושלים, ולהעיף את כל הטומאה הזאת שאנחנו רואים בכניסה לעיר, אשר מזכירה לנו את החורבן ואת החושך הגדול שעם-ישראל שרוי בו. **כללו של דבר,** כל הקברים שנתגלו ויתגלו בערי-ישראל, חובה לַפנותם כדי לפתֵּח את הערים, ולסייע לשֹגשׂוגה ולשכלולה של ארץ-הקודש, שהיא ארצו ונחלתו של ה' יתעלה ויתרומם שמו.

ואם כבר הזכרתי את ירושלים, אצטט עוד מההלכה האחרונה (ז, טו): "ואין מקיימין בה אשפות מפני השרצים" – והמינים וצאצאיהם הפכו את עיר-הקודש לאחת הערים המטונפות ביותר בארץ-ישראל! הם מעדיפים את הזוהמה והטינוף והשרצים רק כדי לקיים את חיי הצפיפות והבטלנות הגלותיים, ורק כדי להמשיך ולהפוך את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים. ובהיותם בגלות הקב"ה הענישם מידה-כנגד-מידה: הם העדיפו את חיי הטינוף והשרצים והפיכת תורת-האלהים לקורדום-חוצבים – והקב"ה הביא עליהם אויב מר ואכזר אשר השמידם כשרצים.

ג. ערך החיים גדול מערך המתים

הבה נמשיך לעיין בהֲלכות אבל (יב, ז), כדי להוסיף ולהבין את דין האמת בעניין זה: "המלקט עצמות – אין אומרים עליהן קינים ונהי, ולא ברכת אבלים, ולא תנחומי אבלים, אבל אומרים עליהן דברי שבח להקדוש-ברוך-הוא [כגון צידוק הדין] ודברי כיבושים [דברי מוסר וכיו"ב]".

הנה ראינו באופן מפורש שבימי-קדם נהגו לקבור את המתים במקום מסוים, ולאחר כשנה, לאחר שהבשר התאכֵּל, נהגו להוציא את עצמותיהם מאותו המקום ולקברן בקברי אבותיהם. כלומר, בשעת הצורך אין שום בעיה הלכתית או מוסרית להעביר קבר ממקום למקום. אגב, מתברר ששיטה זו חוסכת מקום רב, ולכן היא השיטה הראויה לנהוג בה ובמיוחד בימינו: לפי ויקיפדיה, קבורת-שדה מאפשרת עד 330 קברים לדונם, ואילו קבורת "ליקוט עצמות" צפויה לאפשר עד 5000 קברים לדונם (ואם קוברים ברבי-קומות ברור שניתן לנצל את השטח הרבה יותר), ויש יתרונות נוספים: עלות פיתוח נמוכה, הימנעות מפגיעה בנוף ובסביבה ועוד. וכך יש לנהוג בכל הקברים שבירושלים עיר-הקודש, ולפנות את עצמות המתים לתאים מצומצמים בבנייני קבורה **מחוץ לעיר!** ועתה להמשך ההלכה הנדונה (אבל יב, ז) וכֹה דברי חז"ל ורבנו:

"המפנה [=המעביר] ארונו של מת ממקום למקום, אם שדרו של מת קיים – עומדין עליו בשורה, ואומרים עליו ברכת-אבלים ותנחומי-אבלים, ומספידין אותו, אף-על-פי שהעבירוהו לאחר שנים-עשר חודש; ואם אין שדרו קיימת – אין מספידין אותו, ואין עומדין עליו בשורה, ואין אומרין עליו לא ברכת-אבלים ולא תנחומי-אבלים".

למדנו אפוא מהלכה זו, כי יש מציאות שבה מותר לפַנות-להעביר את המת מקבר לקבר אחר. וכדי להשלים את התמונה הבה נעיין בהלכה נוספת בהלכות אבל (יד, טו): "אין מפנין את המת מקבר לקבר אפילו מבזוי למכובד. **ואם היה בתוך שדהו מפנהו אפילו ממכובד לבזוי**".

כלומר, ההלכה באופן כללי אוסרת לפנות את המת מקבר אחד לקבר אחר, ברם, אם נעשתה טעות ושמעון המת נקבר בשדה של ראובן החי, מותר לראובן לפנות את המת משדהו, שהרי הוא נקבר בשטחו, ומותר לו להעבירו אפילו מקבר מכובד לקבר בזוי! למדנו אפוא מהלכה זו, כי ערך החיים גדול מערך המתים, ואם חלילה יש פגיעה בחיים, ואפילו עוגמת נפש בלבד, יש לדחות את כבוד המת, ולהעביר את גופת המת לקבר אחר, ואפילו מקבר מכובד לקבר בזוי!

הלכה דומה מצאנו בהלכות שביתת-יום-טוב (ח, ח):

"אין מפנין את המת ואת העצמות מקבר לקבר, לא ממכובד לבזוי ולא מבזוי למכובד. ואסור לעשות-כן לעולם בשאר הימים [כלומר, אפילו בימים שאינם ימי חול-המועד], אלא-אם-כן היה בתוך שלו, מפנהו בשאר הימים [=שלא בימי חול המועד] אפילו ממכובד לבזוי".

שוב אנחנו רואים שערך החיים גדול מערך המתים, ואם מת נקבר בתוך שטח של אדם אחר, מותר לאותו אדם לפנות את הקבר משטח האדמה שלו, ואפילו מקבר מכובד לקבר בזוי!

לאור דברי רבנו בשתי ההלכות לעיל, ברור כשמש שמותר לפנות קבר בנסיבות מיוחדות, כגון שקברו את המת בשדה של אדם אחר. כלומר, כאשר נעשתה טעות בבחירת מקום קבורת המת, בשגגה או בזדון, וקברוהו שלא במקומו – מותר לפנותו משם. ולכן, אם נעשתה טעות בבית-הקברות ואדם נקבר בקבר שאינו שלו, מותר לפנותו לקבר אחר ואפילו מעבר לגדר.

וכך הבין רבנו הרמב"ם את דברי הירושלמי במועד קטן ספ"ב: "אין מפנין את המת ואת העצמות מקבר מכובד למכובד, ולא מבזוי לבזוי ולא מבזוי למכובד, ואין צריך לומר מן המכובד לבזוי. **ובתוך שלו – מפנין אפילו מהמכובד לבזוי, דערב לאדם שיהא נח אצל אבותיו**".

כלומר, אם שמעון נקבר בתוך חלקת-קבר שהייתה בשדהו של ראובן, מותר לראובן לפנות את שמעון המת, כי ערב לו לראובן, בעודו בחיים, לדעת שהוא-ראובן ייקבר בקבר אבותיו שבשדהו, לצד אבותיו, ולא לצד שמעון או ששמעון בכלל תפס את מקומו – ומכיוון שתהיה לראובן החי עוגמת נפש מכך, התירו בירושלמי לראובן החי לפנות את שמעון מן הקבר ללא היסוס.

לסיכום, כאשר יש סיבה טובה וחשובה מותר לפנות קבר ולהעבירו למקום אחר – ואם רק כדי שיהיה "ערב לאדם שיהא נח אצל אבותיו", דהיינו רק כדי שתהיה לאדם-החי נחת-רוח לידע שהוא עתיד להיקבר לצד אבותיו התירו לפנות קבר אפילו ממכובד לבזוי – כל-שכן וקל-וחומר אלף-אלפי-פעמים שמותר לפנות קברים כדי להקל על החיים, וכדי לשמור על קדושתה של ירושלים, וכדי שלא להפוך את ארץ-ישראל לארץ מלאה בבתי-קברות ענקיים ומשמימים.

כמו כן, הפיכת הקברים למקור של קדושה הינה ביטוי מובהק לתעיית עמֵנו אחרי הבלי המינות הנוצריים, ולפי דת האמת הקברים הם מקור של טומאה ויש לצמצם את מקומם ככל שניתן.

ד. מעט מפירושי המינים וצאצאיהם

ראינו את דרכו הישרה של רבנו הרמב"ם, אולם, המינים הפרו-נוצריים וצאצאיהם הלכו בדרכי ההזיות כמנהגם, ראו לדוגמה את טמבל-דודל-פרנקל (ברלין, המאה הי"ח), אשר מפירושו "קרבן-העדה" על הירושלמי הנדון עולה, שאף שהמת שנקבר שלא בחלקת אבותיו, לא נקבר בנחלת איש אחֵר ואין כאן שום עוול – אף-על-פי-כן מותר לשיטתו להעבירו לחלקת אבותיו ואפילו מקבר מכובד לקבר בזוי. ומהי הסיבה לפי דמיונו? מפני "שהבלבול קשה למתים", "וזה שמחתם" שהם נקברים אצל קברי אבותיהם, כאילו המתים מתבלבלים אם הם ייקברו בקברי זרים, וכאילו נגרם למתים צער אם יקברו אותם לצד מתים אחרים שהם אינם מכירים...

וזה לשונו של פרנקל הגרמני הזה, הוזה ההזיות: "אין מפנין וכו' [...] – והטעם שהבלבול קשה למתים מפני שמתייראים מיום הדין; [...] ובתוך שלו – לפנותו לקברו אצל אבותיו מותר שזהו כבודו ושמחתו". גם מוסא מר-גלית (ליטא, המאה הי"ח) בפירושו "פני משה", הוזה הזיות חמורות, וכך הוא כותב בפירושו לירושלמי שם: "ובתוך שלו [...] מפני ששמחה היא לאדם בשעה שהוא דר בתוך שלו", כאילו יש הנאה ושמחה למת בקבר שבנחלת אבותיו... "לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ" (תה' פב), "דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמ�ֶּה יִכָּשֵׁלוּ" (מש' ד).

וכדרכו במקרים רבים, קארו הקראי הולך כפעם בפעם לקראת צאצאי המינים הנחשים, וכורע ומשתחווה להם, וזה לשונו בשולחנו המזוהם (שסג, א): "אין מפנין המת והעצמות לא מקבר מכובד לקבר מכובד, ולא מקבר בזוי לקבר בזוי, ולא מבזוי למכובד, ואין צריך לומר ממכובד לבזוי. ובתוך שלו אפילו ממכובד לבזוי מותר **שערב לאדם שיהא נח אצל אבותיו**".

שימו לב עתה כיצד הנש"ך והטי"ז (שניהם מפולין הטמאה והנגעלה, המאה הי"ז) וכן הנבל מווילנא (רחשׁ ורמשׁ על אדמת ווילנא הארורה, במאה הי"ח) פירשו את דברי קארו הקראי: הנש"ך פירש שם כך: "ובתוך שלו וכו' – כלומר **לפנותו לקברו אצל אבותיו מפני שזהו כבודו,** וכתב הבית יוסף ודרכי משה, משום האי כבוד מפנין [כלומר, דווקא משום כבודו של המת] ולא משום כְּבוד [אדם] אחֵר [כלומר, הוא מדגיש שאין לפרש כפירוש רבנו שהובא לעיל, ובכך הוא מתעקש על ההזיות, ואף טוען שגם קארו הקראי בספרו ח'רבת יוסוף התעקש לפרש כן]"; הטי"ז פירש שם כך: "ובתוך שלו – פירוש, **למקום שהוא שלו** ששם שוכבים בני משפחתו"; והנבל פירש שם כך: "וכן כדי לקברו בארץ-ישראל – גם-כן מטעם הנזכר לעיל **דניחא ליה**".

כלומר, כל הפרשנים הבינו שקארו הקראי פסק שמותר להעביר קבר של אדם לתוך נחלת קברי אבותיו, מפני **"שערב לו לאדם [המת] שיהא נח אצל אבותיו",** דהיינו שיש שמחה ונחת למת כאשר הוא קבור בקברי אבותיו. ברם, אולי הפרשנים הללו שגו? ובכן, אם יעלה על דעתכם שהפרשנים הללו שגו בהבנת פסיקתו של קארו הקראי, ראו נא את פירושו בספרו "ח'רבת יוסוף" על הטור שם (שסג, א–ב), ומשם נלמד שהוא התכוון בדיוק למה שהם הבינו, שהרי כאשר הוא מביא את הטעמים מדוע יש לפנות את המת, הוא מצטט את דברי הוזי ההזיות מקרב המינים וצאצאיהם, כך שאין מה להתבלבל, ובכלל, האם אפשר לצפות ממחוסר דעת אשר מחריב את יסודות התורה ומפיץ ומחדיר את המאגיה הארורה, שיבין חכמה?

והנה לפניכם לשונו בספרו ח'רבת יוסוף: "כתוב בהגהות אשרי [אוסטריה, המאה הי"ד] [...] בשם אור זרוע [אוסטריה, המאה הי"ג] היכא שאינו משתמר בזה הקבר, שיש לחוש שמא יוציאוהו גוים או שייכנסו בו מים אי נמי בקבר הנמצא, אז ודאי מצוה לפנותו **מפני צער** וביזיון המתים". כלומר, קארו מצטט את "דברי החכמה" של איזה גוי אוסטרי בשם גוי אוסטרי אחֵר, שיש צער למתים אם ייכנסו מים לתוך הקבר, כאילו המתים מרגישים וחשים ברטיבות...

ח'רבת יוסוף מוסיף ומצטט שם מדברי ההבל של רבותיו המינים האירופים הוזי ההזיות:

"וכתוב עוד שם בשם האור זרוע: אין להוליך את המת מעיר שיש בה קברות לעיר אחרת, אבל מוליכין מחוצה-לארץ [לארץ ישראל]: וכתב הכל-בו [מראשוני המינים האירופים] הטעם שאין מפנין המת ממקום למקום, **לפי שהבלבול קשה למתים מפני שמתייראין מיום הדין** וזֵכר לדבר: 'יָשַׁנְתִּי אָז יָנוּחַ לִי' [איוב ג, יג] ובשמואל הוא אומר: 'לָמָּה הִרְגַּזְתַּנִי לְהַעֲלוֹת אֹתִי' [ש"א כח, טו], ואם ציווה המת לקברו בביתו ולהעתיקו לבית הקברות, מצוה לקיים דבריו".

לא פלא אפוא שיושבי-הישיבות הופכים למטומטמים, וזו רק דוגמה אחת מני רבות לטמטום המוחלט שאוחז בעולם האורתודוקסי האירופי הפרו-נוצרי, טמטום אשר מחריב את המחשבה, מזהם את השכל הישר, משבש את שיקול הדעת, וחמור מכל, פותח פתח רחב כאולם לחדירת הזיות פגאניות, עבודה-זרה גסה וכעורה, ואף מינות גמורה – לדת משה הטהורה והישרה.

ואם תתבוננו כיצד מאדירים את שמם של המינים וצאצאיהם הטיפשים הללו בפרויקט השו"ת בחלון "ביוגרפיה", תבינו לאיזה תהום הפילו אותנו המינים האשכנזים, ועד כמה הסכלות אוחזת בהם, ועד כמה התאווה והגאווה ורדיפת-הבצע עיוורו את מה שנותר מעיני שכלם.

ומי שנדמה לו שהמתים מרגישים וחשים נמנה עם התועים שאף בחייהם קרויים מתים, ועם אותם מחוסרי-דעת שחייהם משולים למוות, שהרי הם תועים ומתעים נכשלים ומכשילים, ואינם רואים את אור האמת אשר מאיר בשחקים באור יקרות. הינם אפוא כאותו זנב הלטאה אשר התנתק ממקורו, שהוא מתנועע ומתפתל ורוחש אך חַיוּת אמיתית אין בו. ועל תפישות אירופיות עקושות בהבנת החיים שלאחר המוות ראו: "האם יש חיים לאחר המוות לדעת הרמב"ם?", ושם הראיתי עד כמה הנחשבים ל"חכמי ישראל" באלף השנים האחרונות היו הוזי הזיות פגאניות חמורות ביותר אשר נבעו מרדיפת הבהמיוּת והנאות העולם-הזה.

אחתום פרק זה בדבריו של קאפח על קארו הקראי (הלכות אבל יד, טו), וזה לשונו: "ומפליא הדבר כמה גורמת אי החדירה לעומק שבילי חשיבתו של רבנו, דרבנו מדבר אם היה **בתוך שדהו של מפנה, וקברו את המת בשדהו שלא לדעתו** – מותר לפנותו אפילו לא אצל אבותיו של מת. והכס"מ כנראה שהיה גורס 'לתוך שדהו' ופירש שדה קבורה של אבותיו, ודוחק".

ואנכי שומע ולא אבין: אם קארו הקראי "לא חדר לעומק שבילי חשיבתו של רבנו", כלומר, שקע בתהומות הסכלות ואף הלך בדרכי המינים הוזי ההזיות, מדוע קאפַח התעקש לקרוא לו "מרן"? ולעתים הוא אף מוסיף, לו ולאחרים מ"חכמי ישראל" האירופים הוזי ההזיות: "מרנן ורבנן **אדירי עולם**". ואיך הִפנה עורף לציוויו של ה' יתעלה (שמ' כג, ז): "מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחָק"?

סוף דבר

לא לחינם שונאינו מקרב הישמעאלים הפכו את הר-הזיתים לבית-קברות. לפי האגדה הרווחת ביניהם, מושיעם של ישראל צריך לבוא ממזרח להר-הבית, ומשם יושיע את עמֶּנו. לפיכך הם בנו שם בית-קברות, כדי לחסום את גאולתו וישועתו של עם-ישראל, שהרי מושיעם של ישראל לא יוכל עתה לפי דמיונם להיכנס להר-הבית דרך שער הרחמים, בשל טומאת הקברים...

ובמלים אחרות, הישמעאלים שגו ושוגים לחשוב, שמציאות הקברים הטמאים בהר-הזיתים תמנע את גאולתו של עם-ישראל, כאילו לטומאתם בחייהם ובמותם יש משמעות כלשהי... ברם, שגיאתם של הישמעאלים מלמדת דווקא על השקפה נבונה, והיא, שהקברים הם מקום טומאה! לעומתם, צאצאי המינים גרועים מהישמעאלים בהרבה, שהרי הם הפכו את הקברים למקום קדושה וטהרה כמו אצל הנוצרים עובדי-האלילים, מקַדְּשי הקברים וכנסיות הקבר!

"הַנִּשְׁבָּעִים בַּקְּבָרִים [...] הָאֹמְרִים קָרַב אֵלֶיךָ אַל תִּגַּשׁ בִּי כִּי קִדַּשְׁתִּיךָ [=אלה שנדמה להם שהם 'קדושי עליון' ומתרברבים כאלהים] – אֵלֶּה עָשָׁן בְּאַפִּי אֵשׁ יֹקֶדֶת כָּל הַיּוֹם" (יש' סה, ד–ה).

החדרת ההשקפה הפרו-נוצרית הזו בעניין "קדושתם" של הקברים והמתים, גורמת לעם-ישראל לא רק לשגות בהזיות, בטומאה ובאלילות אשר מרחיקות אותנו מאל אמת, היא גם עלולה להיות מכשלה גדולה לקראת כינונה של ממלכת כהנים וגוי קדוש, שהרי אם יש חשיבות וקדושה לקברים, איך נשיב עטרה ליושנה עם כל אלפי הקברים שיש בהר הזיתים?

כלומר, תמיד יהיה איזה מין חובש מינק שיתעקש שיש איזה חשש וספק שקבור שמה יהודי למחצה לשליש או לרביע, ומכיוון שלפי כללי ההלכה "כל קבוע כמחצה על מחצה דמי", הרי שמדובר בבית-קברות שיש בו כאילו מחצה יהודים ולכן אסור לפנותו... וכך הם יוכלו להוסיף ולשקוע בהזיותיהם ובסכלותם ויוכלו להמשיך לקפץ ולפזם ולכרכר ביידיש הטמאה, ולהמשיך לגפף ולחבק ולנשק את השקפותיהם האליליות הנגעלות, ולהמשיך בתאוותיהם ובמעלליהם ובתעלוליהם, ולהמשיך להפוך את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים ולחלל שם-אלהים-חיים.

ופתאום הִכְּתָה בי האמת, והרמז הגדול מאת ה' יתעלה טפח על פניי: **המינקים** הללו שהם חובשים לראשם, יש בהם רמז גדול לאפֵּלת נשמתם ולשחור דרכיהם ומעלליהם, שהרי אם רק נוריד את האות קו"ף, נקבל את המילה **מינים!** ושמא מדד להם ה' מידה-כנגד-מידה: על שהם חירפו וגידפו והחדירו אות קו"ף לשם הנכבד והנורא, בקראם לו "אלקים", הוסיף ה' יתברך לשמם: "מינים" את האות קו"ף, וקרא בשם "מינקים" לאותם בעלי-החיים הפרוותיים שמהם מפשיטים את הפרוות למגבעותיהם ולגלגליהם הטמאים (אגב, הפשטת הפרוות נעשית באופן אכזרי ביותר, בעודם בחיים, כלומר צער-בעלי-החיים שנגרם מזעזע ומחריד).

ואחתום בהלכות רוצח ושמירת הנפש (ז, ג), וכֹה דברי רבנו: "רוצח שנגמר דינו להגלותו ומת קודם שיגלה – מוליכין עצמותיו לשם [לעיר המקלט]; ורוצח שמת בעיר מקלטו קוברין אותו שם, ובעת שימות הכהן הגדול מוליכין עצמות הרוצח משם לקברי אבותיו". וגם מהלכה זו אנו רואים שאין שום מניעה לנַּות קברים, ולא חששו חכמים ע"ה לקבור אדם על מנת לפנותו.

תפילת ערבית – חובה או רשות?

במאמר זה יתברר כי לפי רוב הראיות מ"משנה תורה", תפילת-ערבית הינה רשות ולא חובה, ובהתאם לדין התלמודי המקורי שפוסק רבא בברכות כז ע"ב. להוכחות ולראיות שנפרוש לפניכם לקמן, יש לצרף את העובדה שהנושא ההלכתי שאנו עוסקים בו אינו דין-תורה שיש להחמיר בספקו, ואפילו לא דין-דרבנן, שהרי לדעת חז"ל תפילת-ערבית רשות – אלא מדובר במנהג שנהגו בו כל ישראל, ולכן אין לחשוש להקל בו, שהרי אפילו בספק דרבנן יש להקל, כל-שכן שיש להקל בספק חובת מנהג, ובמיוחד שיש בהלכה-מנהג זה שבע ראיות להקל.

ראיה ראשונה להקל

בהלכות תפילה (א, ח) רבנו פוסק כך: "וכן התקינו שיהא אדם מתפלל תפילה אחת בלילה, שהרי איברי תמיד של בין הערביים מתאכְּלין והולכין כל הלילה, שנאמר: 'הִיא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר' [ויק' ו, ב], כעניין שנאמר: 'עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמָה' [תה' נה, יח]. **ואין תפילת ערבית חובה כתפילת שחרית ומנחה,** ואף-על-פי-כן נהגו כל ישראל בכל מקומות מושבותיהם להתפלל ערבית, וקיבלוהָ עליהם כתפילת חובה".

ושאלה גדולה קמה וניצבה: מדוע רבנו הרמב"ם קובע **בלשון הווה** שתפילת ערבית איננה חובה? שהרי אם תפילת ערבית היא בגדר תפילת חובה לאחר שקיבלוהָ עליהם כל ישראל כחובה, היה על רבנו לפסוק באופן ברור פשוט ומפורש: "**מתחילה** תפילת-ערבית לא הייתה חובה כתפילת שחרית ומנחה, ואף-על-פי-כן קיבלוהָ כל ישראל כתפילת חובה".

זאת ועוד, רבנו אומר שכל ישראל קיבלו עליהם את תפילת ערבית "כתפילת חובה", אך הוא נזהר מלחוות את דעתו בעניין – הוא אינו מוסיף ואומר "ולפיכך היא חובה". לכן, נראה לי כי תיאור קבלת תפילת ערבית כחובה משקף אך רק את **המציאות הרווחת,** דהיינו את היחס של עם-ישראל לתפילה זו, אך לא את מעמדה ההלכתי האמיתי. ובמלים אחרות, אין ללמוד מדברי רבנו בעניין קבלת תפילת ערבית כחובה שהיא אכן חובה גם מבחינת הלכה למעשה.

ראיה שנייה להקל

בהלכות תפילה (ג, ו) רבנו פוסק כך: "תפילת הערב, **אף-על-פי שאינה חובה, המתפלל אותה,** יש לו להתפלל מתחילת הלילה עד שיעלה עמוד השחר". ושאלה נוספת קמה וניצבה: מדוע רבנו חוזר ומדגיש **בלשון הווה** שתפילת-ערבית איננה חובה? והלא הוא כבר אמר זאת לעיל בפרק א! וכי הוא חושש שנשכח את יסודות הִלכות התפילה שלמדנו רק לפני שני פרקים?

ויתרה מזאת, מדוע רבנו מוסיף: "המתפלל אותה"? שתי מלים שלכאורה מיותרות לחלוטין! כלומר, אם תפילת-ערבית חובה, מדוע הוא נוקט בלשון מפורש של רשות? שהרי "המתפלל אותה" משמעו מי **שבוחר** להתפלל אותה. ובמלים אחרות, אם היא חובה מדוע הוא מציין רק את מי שמתפלל? שהרי אם היא חובה כולם חייבים להתפלל לא רק מי שבוחר להתפלל!

לסיכום, ההלכה לא הייתה חסרה מאומה אם רבנו היה פוסק: "תפילת הערב, יש לו להתפלל אותה מתחילת הלילה עד שיעלה עמוד השחר", ללא שתי התוספות שהן לכאורה מיותרות לחלוטין! אלא ברור אפוא, שתוספותיו הללו של רבנו הינן ראיה חזקה מאד לכך שתפילת ערבית הינה תפילת רשות **הלכה למעשה,** ודין התלמוד והסנהדרין שריר ובריר וקיים.

ראיה שלישית להקל

בהלכה הבאה שם בהלכות תפילה (ג, ז) רבנו פוסק כך: "המתפלל תפילה קודם זמנה – לא יצא ידי חובתו, וחוזר ומתפלל אותה בזמנה. ואם התפלל תפילת-שחרית בשעת הדוחק, אחר שעלה עמוד השחר – יצא. ויש לו להתפלל תפילת-ערבית של לילי שבת, בערב שבת קודם שתשקע החמה, וכן מתפלל ערבית של מוצאי-שבת, בשבת – **לפי שתפילת-ערבית רשות** אין מדקדקין בזמנה. ובלבד שיקרא קרית-שמע בעונתה, אחר צאת הכוכבים".

שוב רבנו אומר **בלשון הווה** שתפילת ערבית רשות: "לפי שתפילת ערבית רשות", ואם היא חובה הלכה-למעשה לאחר שקיבלוהָ ישראל, מדוע רבנו לא אומר: "לפי שתפילת ערבית **ביסודה** היא תפילת רשות ולכן אין מדקדקין בזמנה"? ברם, רבנו פוסק שוב דווקא בלשון הווה: "לפי שתפילת ערבית רשות", כלומר דין הסנהדרין התלמודי והמקורי שריר ובריר וקיים!

זאת ועוד, אם תפילת-ערבית היא חובה, מדוע אין מדקדקין בזמנה? כלומר, אם הקבלה שקיבלוהָ עליהם עם-ישראל בכל מקומות מושבותיהם, היא קבלה מחייבת, מדוע שלא ידקדקו בזמנה – שהרי אם היא חובה, מה ההבדל בינה לבין שחרית ומנחה? היש חובה למחצה או חובה לשליש או חובה לרביע? חובה היא חובה! אלא, תפילת-ערבית היא רשות הלכה למעשה, ודין התלמוד של רבא לא זז ממקומו, ורק לסנהדרין יש כוח לשנות את פסיקתו.

ראיה רביעית להקל

בהלכות תפילה (ט, י) רבנו פוסק כך:

"וכשמשלימין אומר קדיש והן נפטרין, ואינו חוזר להתפלל בקול רם ערבית, **לפי שאין תפילת ערבית חובה, לפיכך לא יברך ברכות לבטלה, שאין כאן אדם שנתחייב בהן כדי להוציאו**".

שוב רבנו פוסק **בלשון הווה:** "לפי שאין תפילת ערבית חובה", ואם בימינו תפילת ערבית הינה חובה מכוח המנהג שנתקבל ופשט בכל עם-ישראל, היה על רבנו לומר: "לפי שאין תפילת ערבית חובה מיסודה", או "מעיקרא", ולא לפסוק שוב בלשון הווה שתפילת ערבית אינה חובה. זאת ועוד, רבנו מוסיף ומדגיש בהלכה: "שאין כאן אדם שנתחייב בהן"! כלומר, רבנו מדגיש **פעמיים** באותה ההלכה שתפילת ערבית הינה רשות: "לפי שאין תפילת ערבית חובה [...] לפי שאין כאן אדם שנתחייב בהן [=בברכות תפילת שמונה-עשרה] כדי להוציאו [ידי חובה]".

ואולי יתרה מזאת, אם תפילת-ערבית היא בגדר חובה הלכה למעשה, מדוע רבנו אומר שחזרת שליח-הציבור אסורה משום **ברכות לבטלה?** כלומר, אם תפילת-ערבית הינה חובה מדוע יש לחשוש לברכות לבטלה? ובמלים אחרות, אם יש כוח למנהג של עם-ישראל לבטל את פסק-

הדין התלמודי ולחייב את העם להתפלל תפילת-ערבית, מדוע אין כוח לעם-ישראל להוסיף לה חזרה? אלא, גם מהלכה זו ברור כי דין התלמוד לא זז ממקומו, ודברי רבא שרירין וקיימין.

ראיה חמישית להקל

בהלכות תפילה (י, ו) רבנו פוסק כך:

"מי שנסתפק לו אם התפלל או לא התפלל – אינו חוזר ומתפלל, אלא-אם-כן התפלל תפילה זו על דעת שהיא נדבה: שאם רצה היחיד להתפלל כל היום כולו תפילת נדבה – יתפלל. מי שהיה עומד בתפילה ונזכר שכבר התפלל – פוסק ואפילו באמצע הברכה, **ואם הייתה תפילת ערבית – אינו פוסק, שלא התפלל אותה מתחילה אלא על דעת שאינה חובה**".

שוב רבנו קובע **בלשון הווה** שתפילת-ערבית אינה חובה! ויתרה מזאת, הוא מודיע לנו שכל מי שמתפלל תפילת-ערבית בימינו עליו להתפלל אותה על דעת שהיא **אינה חובה!** דהיינו, מי שמתפלל ערבית על דעת שהיא חובה – שוגה בהבנת ההלכה! כמו כן, מהלכה זו עולה בבירור, שדינה של תפילת ערבית הוא כתפילת נדבה, ואין שום מקום לסבור שהיא תפילת-חובה.

לסיכום, על המתפלל תפילת ערבית, להתפלל אותה על-דעת שהיא אינה חובה – ואם היא לא חובה, מהי? ברור שהיא רשות! כלומר, דברי רבנו פשוטים ונהירים שתפילת ערבית רשות.

ראיה שישית להקל

בהלכות תפילה (ו, ז) רבנו פוסק כך: "**אף-על-פי שתפילת הערב רשות,** לא יבוא אדם ממלאכתו ויֹאמר: אוכל מעט ואשתה מעט ואישן קמעה, ואחר-כך אתפלל – שמא תאנוס אותו שינה, ונמצא ישן כל הלילה, אלא מתפלל ערבית, ואחר-כך אוכל ושותה או יישן".

גם בהלכה זו רבנו קובע באופן מפורש בלשון הווה: "אף-על-פי שתפילת הערב רשות", כלומר גם בימינו, לאחר שקיבלוהָ ישראל כחובה, עדיין דין התלמוד לא נעקר ממקומו ותפילת ערבית היא בגדר רשות! ברם, מי שהחליט להתפלל אותה כתפילת נדבה, מורים לו שלא ידחה את המצוה שקיבל על עצמו אלא ימהר לקיימה, שמא רצונו הטוב לא יבוא לידי מימוש. והראיה לכך שההלכה האמורה היא רק בגדר המלצה, וזאת כאמור אך ורק למי שהחליט להתפלל בערב תפילת ערבית כנדבה, נמצאת בתלמוד עצמו, שהרי בברכות (ד ע"ב) נאמר כך:

"כדי שלא יהא אדם בא מן השדה בערב ואומר: 'אלך לביתי ואוכל קמעא ואשתה קמעא ואישן קמעא, ואחר כך אקרא קרית-שמע ואתפלל', ואם חוטפתו שינה נמצא ישן כל הלילה. אבל אדם בא מן השדה בערב, ילך לבית-הכנסת או לבית-המדרש, אם רגיל לקרות – קורא, ואם רגיל לשנות – שונה, ואחר-כך קורא קרית-שמע ומתפלל, ואוכל פִּתּוֹ ומברך".

וברור שההלכה התלמודית הייתה שתפילת-ערבית היא רשות, שהרי בברכות (כז ע"ב) הלכה כרבא האומר שתפילת ערבית רשות. לפיכך, לא יעלה על הדעת שהסוגייה הזו שרבנו מביא להלכה תחלוק על פסק ההלכה של התלמוד, אלא היא בגדר המלצה מוסרית כיצד רצוי לנהוג. כמו כן, אין לי ספק שהורו לאדם ללכת לבית-הכנסת או לבית-המדרש להתפלל, לא בגלל

שתפילת-ערבית חובה, אלא בעיקר כדי לְזַכּוֹת אותו ללמוד תורה, כמו שנאמר בסוגיה: "אם היה רגיל לקרות – קורא, ואם רגיל לשנות – שונה", וכן בגלל קרית-שמע שהיא חובה מן התורה, וחששו שמא ילך לביתו ויֹאכל ויירדם ויפסיד את קרית-שמע, ולכן הורו כאמור.

ראיה שביעית להקל

בפירושו למשנה ברכות (ד, א) רבנו אומר כך:

"ואמרו [במשנה]: 'תפלת הערב אין לה קבע', **לפי שאינה חובה כשחרית ומנחה, ואינה אלא רשות** כלומר קבלוהָ והנהיגוה בלבד, ולפיכך לא הקפידו על תחילת זמנה וסופו".

שוב, גם בפירוש-המשנה, רבנו חוזר ומדגיש **בלשון הווה** שתפילת-ערבית הינה רשות, כלומר, הֲלכת רבא וחכמי המשנה והתלמוד והסנהדרין שרירה וברירה וקיימת. כמו כן, רבנו מדגיש **פעמיים** בפירושו למשנה שתפילת ערבית אינה חובה אלא רשות: "לפי שאינה חובה" וכו'.

זאת ועוד, ממה שרבנו מדגיש פעמיים: **"לפי שאינה חובה [...] ואינה אלא רשות"** הנני לומד, שדברי רבנו: "כלומר קבלוהָ והנהיגוהָ בלבד", משמעם שהנהיגוהָ כמנהג ראוי רצוי ומשובח, אך לא כחובה, דהיינו כשחרית ומנחה. כמו כן, רבנו מוסיף: "כלומר קבלוהָ והנהיגוהָ **בלבד**", ואם היה מדובר בהנהגה שהיא חובה, הוא לא היה אומר "בלבד", שהרי סוף-סוף מדובר בחובה! וגם הוא לא היה אומר לאחר-מכן: "ולפיכך לא הקפידו על תחילת זמנה וסופו", כלומר בגלל שתפילת-ערבית אינה חובה לא הקפידו על תחילת זמנה וסופו – ואם רבנו התכוון לומר שתפילת-ערבית חובה, איך הוא היה יכול לומר: "ולפיכך לא הקפידו על תחילת זמנה וסופו"? בגלל שהיא **חובה** לא הקפידו על תחילת זמנה וכו'? או בגלל שהיא **רשות** לא הקפידו?

ואולי הראיה הגדולה מכולן: רבנו הרמב"ם אומר לעיל בפירוש-המשנה, שחכמי התלמוד הם אלה אשר "קבלוהָ והנהיגוהָ", וברור שהם הנהיגו את תפילת ערבית כמנהג ראוי רצוי ומשובח, אך לא כחובה – שהרי לא יעלה על הדעת שחכמי התלמוד, אשר קבעו במפורש שתפילת ערבית רשות, יסתרו את עצמם ויקבעו שתפילת ערבית חובה – הם לא היו משובשים בדעתם! נמצא אפוא, שמה שפוסק רבנו בהלכות תפילה (א, ח): "וקיבלוהָ עליהם כתפילת חובה", אין הכוונה לקבלה הלכתית מחייבת אלא לקבלתה כמנהג ראוי רצוי ומשובח, ותו לא!

ראיה אחת להחמיר?

בהלכות תפילה (ג, ח–ט) רבנו פוסק כך: "כל מי שעבר עליו זמן תפילה ולא התפלל: במזיד – אין לו תקנה, ואינו משלם [=מתפלל תשלומין]; **בשוגג, או שהיה אנוס או טרוד –** משלם אותה תפילה בזמן תפילה הסמוכה לה, ומקדים תפילה אחרונה ואחריה מתפלל את התשלומין.

כיצד? טעה ולא התפלל שחרית עד שעבר חצי היום, יתפלל מנחה שתיים: הראשונה תפילת מנחה, והשנייה תשלומי שחרית. טעה ולא התפלל מנחה עד ששקעה השמש, מתפלל ערבית שתיים: הראשונה ערבית, ושנייה תשלומי מנחה. **טעה ולא התפלל ערבית עד שעלה עמוד השחר, מתפלל שחרית שתיים: ראשונה שחרית, ושנייה תשלומי ערבית**".

לכאורה, מהלכה זו ניתן לטעון שתפילת-ערבית הינה חובה שהרי רבנו אומר בהלכה: "טעה ולא התפלל" וכו', משמע שמי שלא התפלל תפילת ערבית טעה בכך שלא התפלל. ברם, עיון מדוקדק בהלכה מעלה, שהטעות שרבנו מציין בסוף ההלכה כוללת שלוש אפשרויות: מי שלא התפלל "בשוגג, או שהיה אנוס או טרוד". כלומר, ביחס לתפילת ערבית ניתן להסביר, שמדובר במי שביקש להתפלל תפילת ערבית (ביודעו שהיא בגדר נדבה) אך הוא היה אנוס או טרוד ולא עלה בידו להתפלל ולקיים את המצוה – ובאה הלכה זו ללמדו שעליו להתפלל תשלומין.

ועדיין יש להבין: מדוע רבנו קובע את דין התשלומין של תפילת-ערבית בלשון מחייב? ובכן, יש לכך שתי סיבות לדעתי: **האחת,** רבנו הִשווה את דינן של תפילות שחרית ומנחה וערבית לעניין התשלומין כדי ללמד אותנו שאף-על-פי שתפילת ערבית היא רשות ניתן להשלימה; וכלל אין לתמוה שיש אפשרות תשלומין לתפילת ערבית, שהרי ראינו לעיל שתפילת ערבית היא בגדר נדבה, ולכן אין שום בעיה להתפלל שמונה-עשרה פעם נוספת לאחר תפילת שחרית, שהרי ניתן להתפלל תפילת-נדבה בכל עת שירצה וכמה פעמים שירצה, ואפילו כל היום כולו.

והשנייה, רבנו ביקש להעביר מסר שתפילת ערבית היא מנהג רצוי ומשובח מאד.

ולמרות שמדובר בהלכה צדדית יחסית, מפני שהיא איננה עוסקת באופן ישיר בשאלה: האם תפילת ערבית רשות או חובה? תמיד יהיו כאלה שייתָלו בה כדי להצדיק את שיטתם שתפילת ערבית חובה. אולם, יש להתבונן במכלול ההלכות, והלכה זו רחוקה מאד מלשלול ומלדחות את שלל הראיות שהבאנו לעיל, ובמיוחד לאור הפתרון הפשוט שהִצעתי להבנת ההלכה.

שיטתו של קאפח השׂכיר

קצרו של דבר, לפחות **תשע פעמים** רבנו חוזר ומדגיש את היסוד שתפילת ערבית איננה חובה או שהינה רשות, ולא רק שהוא חוזר שוב ושוב על העניין הזה הוא אומר זאת בכל מקום **בלשון הווה,** ולא בלשון עבר או שכך היה הדין מעיקרא או מיסוד ההלכה בלבד. לפיכך, נראה לי ברור כי לדעת רבנו הִלכת הסנהדרין התלמודית לא זזה ממקומה, ופסיקתו של רבא שתפילת ערבית רשות – שרירה וקיימת הלכה למעשה גם בימינו, ואין כוח לשום מנהג לבטל פסק תלמודי.

העובדה שרבנו חוזר ומדגיש לפחות תשע פעמים בפסקיו שתפילת ערבית הינה רשות, גורמת לדברי קאפח השׂכיר להיראות תמוהים ומתומהים, וכך כותב השׂכיר בפירושו להלכות תפילה (א, ח): "ופירוש 'רשות', דמעיקרא הייתה רשות, וחזרה להיות חובה, לא מדין תקנת חז"ל אלא מדין נדר: 'כבר קיבלו אבותיכם עליהם' וכדלעיל, ואין לבטלה מחמת טורח או אונס קל".

ואם תפילת ערבית הינה **חובה** כמו שטוען השׂכיר, מדוע רבנו חוזר ומדגיש בהלכותיו תשע פעמים שהיא **רשות?** ובלשון הווה! ואם רבנו היה אומר רק פעם או פעמיים שהיא רשות, ואף לא היו לנו כל הראיות שנפרשו לעיל, מילא, אולי היה ניתן לטעון כדברי קאפח, אך התעלמות כל-כך גסה מהדגשותיו החוזרות של רבנו הינה תמוהה מאד, ושמא זו התעלמות מכֻוונת?

זאת ועוד, דין נדר כלל לא שייך למעמדה של תפילת ערבית, שהרי ברור שבתקופת התלמוד תפילת ערבית הייתה רשות, ואדם היה רשאי לבחור אם להתפלל או שלא להתפלל אותה,

ואפילו אם הוא התפלל ערבית במשך שנה שלמה עדיין היא נותרה בידו בגדר רשות, כי כך היא הגדרתה מעיקרא. כמו לדוגמה גמילות חסדים: אם אדם ייתן יום-יום שקל לצדקה לבית-הכנסת האם נתינת הצדקה הזו תהפוך לחובה? ואם הוא ייִמָּנע יום אחד תהיה בידו עבירה?

יתר-על-כן, קאפח טוען שקבלת תפילת-ערבית היא "מדין נדר", אך הוא אינו מביא שום ראיה לכך מדברי רבנו! ועברתי שוב ושוב על פסקי רבנו בהלכות נדרים ולא מצאתי שום הלכה שקובעת שדְּבר-הרשות שנהגו בו פעם-אחר-פעם הופך לנדר – **להיפך!** נדרים חלים אך ורק לאחר אמירה מפורשת שמבטאת את קבלת הנדר, ולא באמצעות שקיעה במנהג.

כלומר, המעיין בהלכות נדרים יגלה, שאין בשום מקום הלכה שקובעת שדְּבר-הרשות שנהג בו האדם פעם-אחר-פעם הופך לנדר. דהיינו, אין שום הלכה שקובעת שמי שנהג לאסור על עצמו דבר מסוים ואפילו מתוך ידיעה שמדובר בהיתר גמור, או שחִיֵּיב את עצמו במצוה כלשהי שהיא בגדר רשות – בשום מקום רבנו הרמב"ם לא מציין שהנהגתו הופכת לנדר ועתה הוא זקוק להתרת-נדרים כדי לחדול מלנהוג במנהגו. ויתרה מזאת, וכי יעלה על הדעת להעניש אדם על-כך שהוא החליט לנהוג במנהג חיובי? שהרי אם הוא יחדל ולוּ פעם אחת מלנהוג באותו מנהג חיובי שהוא נוהג בו, הדבר ייחשב לו לעוון ולהפרת נדר! ואֵיֵה ההיגיון והשֵׂכל הישר?

והנה לפניכם גם שאלה שנשאל ערוסי השׂכיר באתר "נצח ישראל" (לא ישקר?): "האם אדם שקיבל על עצמו לגדל זקן צריך התרת-נדרים כדי להוריד אותו? תשובה: אם קיבל על עצמו **בפיו** ובליבו – צריך התרת נדרים. אבל יהיה קשה להתיר לו, שכן מצוה יש בגידול זקן". ואף שלא הבנתי מדוע יהיה לו "קשה" להתיר לו (ואם היה מדובר באיזה טייקון או סתם בעל ממון עדיין הוא היה מרגיש 'קושי' להתיר?), מכל מקום נראה ברור שערוסי חולק על קאפח, שהרי לפי ערוסי רק נדר שהאדם קיבל על עצמו "בפיו ובליבו" יחול עליו, ותידרש לו התרת-נדרים.

שיבוש נוסף בשיטתו של קאפח השׂכיר

דומני שיש מקור נוסף שקאפח השׂכיר עיקם ושיבש כדי להתאימו לשיטתו-הזייתו לפיה מנהג מתקבל כנדר, והוא בביאור רבנו למאמר מסוים בירושלמי בתשובה בסימן שי. ברם, לא הירושלמי סבור שמנהג מתקבל כנדר, ולא רבנו סבור שמנהג מתקבל כנדר, כי כמו שראינו לעיל, שום נדר לא חל על אדם אם הוא לא נדר **בפיו** וקיבל על עצמו לקיים את אותו הנדר.

והנה לפניכם דברי קאפח ובתוכם דברי הירושלמי ורבנו (הלכות חמץ ומצה ה, א):

"אמרינן בירושלמי פרק מקום שנהגו (הל' א): 'כל דבר שאינו יודע שמותר וטועה בו באיסור – נשאל ומתירין לו', נראה דרבנו מפרש נשאל [=שואל] לחכם, והחכם מודיעוֹ ואומר לו שהוא טועה ושהדבר מותר, ולא שמתירין לו כהתרת נדר, וזה לשון [הרמב"ם] בתשובה (סי' שי): **'ולפי אלו העיקרים כולם שזכרנו [=שהזכרנו] אמרו [חז"ל], שאין ראוי להניח בני אדם על איסור מה שחשבו [שהוא] אסור, לפי שמה שזכר [=שהזכיר] הירושלמי הוא התרת מה שחשבו בו אסור, לא חיוב סתירת מנהג שיש בו טעות, לפי שאין הפרש בין התרת האסור ובין איסור המותר'** [ע"כ]. עיין שם דלדבריו אין צריך היתר אלא להודיע שזה טעות".

ויש **ארבעה דברים** חשובים שנלמדים מדברי הירושלמי ורבנו, ומכולם עולה לענייננו דבר אחד ברור ומפורש: שום מנהג לא הופך לנדר ומנהג טעות אף חובה לעקרו, והנה הארבעה:

האחד, הירושלמי לא עוסק ישירות בשאלה האם "מנהג לא תעשה" הופך לנדר, ואין צורך לומר שהוא אינו קובע ש"מנהג עשה" חיובי כבל שיהיה הופך לנדר, כל מה שהירושלמי אומר הוא: שמי שטעה ואסר על עצמו דבר שהוא מותר, ילך לחכם והוא יורה לו שהדבר מותר ושהוא אינו צריך התרת-נדרים. כללו של דבר, אין ראיה מהירושלמי שמנהג כלשהו הופך לנדר!

והשני, לא רק שהירושלמי לא אומר שמנהג הופך לנדר, גם רבנו אינו אומר זאת בתשובה, ההיפך הגמור הוא הנכון! והנה לפניכם שוב דברי רבנו בעניין זה: "לפי שמה שזכר [=שהזכיר] הירושלמי הוא התרת מה שחשבו בו איסור, לא חיוב סתירת מנהג שיש בו טעות". כלומר, כאשר מדובר ב"מנהג לא תעשה" שנחשב בטעות לאיסור, אין צורך בהתרת-נדרים; ברם, כאשר מדובר ב"מנהג עשה" שיש בו טעות, ובכן, כאן ברור עוד יותר שאין צורך בהתרת-נדרים, שהרי מוטלת עלינו חובה לסתור מנהג שיש בו טעות, וכדברי רבנו: "לא **חיוב** סתירת מנהג שיש בו טעות", כלומר בזה לא היה צורך לחכמי הירושלמי להורות הוראה, כי הדברים ברורים לכל בר דעת. נמצא, שמנהג של טעות חובה לסותרו ולבטלו, שמא הוא יגרום לתקלה.

והשלישי, מדברי רבנו עולה, שיש להורות לבני אדם לחדול מלנהוג במנהגי טעות, ואפילו כאשר מדובר במנהגי "לא תעשה", דהיינו במנהגים שיש בהם הימנעות מפעולה! וחובה להסביר להם שמדובר במנהגי טעות ושמצוה לחזור ולנהוג כפי ההלכה המקורית, שהרי רבנו פוסק בתשובתו לעיל: "שאין ראוי להניח בני אדם על איסור מה שחשבו [שהוא] אסור".

והרביעי, לפי רבנו בתשובה, מי שאוסר על עצמו דבר המותר שוגה בעבירה! כלומר, אם מי שרק אוסר על עצמו דבר שהוא מותר שוגה בעבירה, כל-שכן וקל-וחומר, שמי שנוהג במנהג טעות שוגה בעבירה חמורה בהרבה – שהרי מי שאוסר על עצמו אינו פועל פעולה והוא רק יושב ונמנע מלפעול בדבר שמותר לו לפי התורה; לעומת זאת, מי ששוגה במנהג טעות עבירה חמורה בידו! שהרי הוא שוגה ונחבל בהבלים, ולעתים אף עלול להתדרדר למאגיה ולהזיות.

ומאין הנני יודע שלדעת רבנו מי שאוסר על עצמו דבר המותר שוגה בעבירה?

ובכן, רבנו משווה בין אדם שחזר בתשובה מעבירות שבידו, לבין אדם שחדל מלנהוג במנהגי איסור שְׁגוּיים: "לפי שאין הפרש בין התרת האסור ובין איסור המותר". כלומר, כמו שחוזר בתשובה חָדֵל **מלהתיר** לעצמו את הדברים שנאסרו בתורה ללא התרת-נדרים, כך אדם שאסר על עצמו בלא ידיעה, חָדֵל **מלאסוֹר** על עצמו דברים שלא נאסרו ללא התרת-נדרים. דהיינו, ממה שרבנו משווה בין התרת-האיסור לבין איסור-המותר, למדנו, שאסור לאדם לאסוֹר על עצמו דברים ללא צורך, בדיוק כמו שאסור לו להתיר לעצמו את הדברים האסורים בתורה!

כללו של דבר, אם אדם שאוסר על עצמו דבר המותר שוגה בעבירה, כל-שכן אדם שפועל פעולות הבל ותועה אחרי מנהגי תֹּהו שעבירה חמורה בידו, מפני שהוא פועל ומייחס חשיבות להבלים אשר לא יועילו ולא יצילו, והבלים אלה מרוקנים את מחשבתו מהשקפות אמת. כלומר,

אם לדעת רבנו מי שאוסר על עצמו דבר המותר אינו צריך התרת-נדרים, כל-שכן וקל-וחומר מי שיש בידו עבירה חמורה יותר, דהיינו מי שנוהג במנהג טעות ושוגה ונחבל בהבלים. אמנם, ביחס לתפילת ערבית מדובר במנהג ראוי רצוי ומשובח מאד, אך הוא איננו מנהג מחייב.

ולעניין ערבית יש להוסיף ולהזכיר את האמור לעיל: אין שום הלכה שקובעת שדְּבר-הרשות שנהגו בו פעם-אחר-פעם הופך לנדר. דהיינו, אין שום הלכה שקובעת שמי שנהג לאסור על עצמו דבר מסוים ואפילו מתוך ידיעה שמדובר בהיתר גמור, או שחִיֵּב את עצמו במצוה כלשהי שהיא בגדר רשות – בשום מקום רבנו לא מציין שהנהגתו הופכת לנדר ועתה הוא זקוק להתרת נדרים כדי לחדול מלנהוג במנהגו. אלא, אך ורק מי שנודר **בפיו** ומקבל בליבו – חייב בנדר.

ואצרף נקודה למחשבה שכבר הזכרתיה לעיל, וכי יעלה על הדעת להעניש אדם על-כך שהוא החליט לנהוג במנהג חיובי ונעלה? שהרי אם הוא יחדל ולו פעם אחת מלנהוג באותו מנהג חיובי שהוא נוהג בו, הדבר ייחשב לו לעוון ולהפרת נדר! ואֵיֶה ההיגיון והשֵׂכל הישר?

ואם בתשובתו זו של רבנו עסקינן אצרף כמה משפטים מהמשך דבריו, אשר גם בהם יש לימוד חשוב מאד לענייננו (מהד' בלאו): "וכבר ביארנו **שהראוי [הוא] להתיר לכל בני אדם כל מה שאפשר להתיר ולא נטריח עליהם.** ויש לאדם בינו לבין עצמו שיחמיר על עצמו כל מה שירצה כמו שביארנו". הראינו אפוא לדעת, כי אין לחייב את בני האדם בדברים שהם רשות...

עוד שגיאה של קאפח השֵׂכיר

בהלכות תפילה (ג, ז) קאפח השֵׂכיר מוסיף וכותב דברים תמוהים מאד, וכֹה דברי רבנו: "וכן מתפלל ערבית של מוצאי-שבת בשבת, לפי שתפילת ערבית רשות אין מדקדקין בזמנה", ושם אומר קאפח: "כתב רבנו כן, אף שכבר פסקנו דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד [=לעניין תפילת מנחה: האם זמנה בשעת מנחה גדולה או קטנה? ומה שייך עניין זה לכאן?] **ולא משום שהיא [=תפילת-ערבית בגדר] רשות, אלא שמפלג המנחה זמנה הוא**". ואיני יודע מה הוא מקשקש, וכי זמנה של תפילת ערבית הוא מפלג המנחה? והלא זמנה המקורי הוא: "מתחילת הלילה עד שיעלה עמוד השחר" (תפילה ג, ו), וכל שרבנו אומר בהלכה בעניין הקדמת תפילת ערבית הוא: "קודם שתשקע החמה" (שם ג, ז), דהיינו בסמוך לשקיעת החמה ולא מפלג המנחה, דהיינו לא שעה ורבע זמניות לפני תום היום. ויתרה מזאת, קאפח ממש מסלף את דברי רבנו! שהרי קאפח אומר: "ולא משום שהיא רשות", כלומר לא בגלל שתפילת ערבית רשות אין מדקדקין בזמנה, אלא בגלל שזמנה כאמור לפי דמיונו הוא מפלג המנחה. וזהו סילוף גס, שהרי רבנו פוסק במפורש בהלכה שהסיבה שלא מדקדקין בזמנה היא בגלל שהיא **רשות:** "לפי שתפילת ערבית רשות אין מדקדקין בזמנה", היש דברים יותר פשוטים וברורים מדבריו?

מצעד ההזיות המאולצות של קאפח טרם הסתיים

מצעד ההזיות המאולצות של קאפח טרם הסתיים, הבה נעיין שוב בהלכות תפילה (ט, י): "וכשמשלימין אומר קדיש והן נפטרין, ואינו חוזר להתפלל בקול רם ערבית, **לפי שאין תפילת ערבית חובה, לפיכך לא יברך ברכות לבטלה, שאין כאן אדם שנתחייב בהן כדי להוציאו**".

ושם אומר קאפח כך:

"לכאורה דבריו סתראי, דלעיל (הלכות תפילה א, ח) כתב רבנו: 'וקִבלוהָ עליהם כתפילת חובה', ומשמע דלאו בקבלת כל יחיד תליא, וכפי שהעירותי שם, וכאן משמע דבקבלת כל יחיד תליא. ואם אין יחידים שחייבים, הרי תהיה החזרה ברכה לבטלה. ולא קשיא מידי, דרבנו [כאן בהלכות תפילה פרק ט, הלכה י] קאי אמעיקרא בשעה שתיקנו ערבית הייתה רשות ואז לא תיקנו לה חזרה. ואף-על-פי שהיא כבר חובה מחמת קבלת כל ישראל, משנה לא זזה ממקומה".

ובכן, קאפח מתחבט בשאלה: האם תפילת-ערבית היא חובה לפי דמיונו מכוח קבלתם של עם-ישראל או מכוח קבלתו של האדם הפרטי? דהיינו האם יש חובה שאדם יקבל על עצמו את תפילת ערבית כדי שהיא תחול עליו כחובה, או שתפילת ערבית היא חובה מכוח המנהג? קאפח התחבט בשאלה זו מכיוון שבפרק א רבנו אומר: "וקיבלוהָ עליהם כתפילת חובה", וכאן בפרק ט רבנו אומר: "לפי שאין תפילת ערבית חובה [...] שאין כאן אדם שנתחייב בהן".

כדי לפרק את הקושיה הדמיונית שלו, קאפח מחליט, שלמרות שתפילת ערבית הינה עתה חובה "מחמת קבלת כל ישראל", עדיין משום מה דינה המקורי שאין לה חזרה – נשמר. ודבריו תמוהים מאד, שהרי אם תפילת ערבית היא **עתה** חובה, מדוע רבנו פוסק לעיל: "שאין תפילת ערבית חובה [...] שאין כאן אדם שנתחייב בהן [=בברכות תפילת שמונה-עשרה]"? ובכלל, מדוע רבנו חוזר ומדגיש תשע פעמים בדבריו **ובלשון הווה** שתפילת-ערבית הינה רשות?!

זאת ועוד, לפי קאפח, בעבר תפילת ערבית הייתה תלויה ב"קבלת יחיד", דהיינו כל אחד ואחד היה יכול להחליט לעצמו אם תפילת ערבית לגביו תהיה חובה או רשות – ועתה, לאחר שכל ישראל קיבלוהָ עליהם, קבלתה היא "קבלת רבים" והיא בגדר תפילת חובה לכל אחד ואחד. וכבר ראינו לעיל שאין דבר כזה "קבלת יחיד" ושום מנהג או מצוה שהם בגדר רשות, אינם מחייבים אלא לאחר אמירת נדר מפורש בפה וקבלה בלב. וגם "קבלת רבים" היא הבל מהובל, שהרי איך יעלה על הדעת לחייב את כל עם-ישראל כנגד פסק מפורש של הסנהדרין?!

ויתרה אף מאלה, איך יעלה על הדעת שרבנו יפסוק הלכה לפי הדין הראשון שכבר נתבטל? וכי רבנו פוסק ב"משנה תורה" הלכות שנדחו? וכי רבנו יבלבל ויתעתע בנו בהלכות שנדחו? ואילו לפי קאפח, ההלכה הנדונה בפרק ט נפסקה לפי דין שאינו רלבנטי עוד: "לפי שאין תפילת ערבית חובה, לפיכך לא יברך ברכות לבטלה, שאין כאן אדם שנתחייב בהן כדי להוציאו" – שהרי לפי קאפח, הלכה זו נוגעת לדין הראשון לפיו תפילת ערבית רשות וקבלתה הייתה תלויה בקבלת כל יחיד ויחיד. ובמלים אחרות, קאפח אומר שרבנו בלבל ותעתע בנו, שהרי לפי קאפח רבנו פסק הלכה לפי דין שכבר נדחה, ואיך יעלה על הדעת שרבנו יפסוק דין שכבר בָּטֵל?

יתר-על-כן, הבה נניח שתפילת ערבית אכן חובה כפי דמיונו של קאפח, ובכן, אם כך, איך ייתכן לומר שדברי רבנו: "שאין כאן אדם שנתחייב בהן כדי להוציאו" עוסקים בקבלת יחיד? דהיינו איך רבנו יכול לדעת שאין בינינו אדם שקיבל על עצמו את תפילת ערבית כחובה? וכי רבנו יכול היה לדעת את הרכב המתפללים בבתי-הכנסיות שבכל דור-ודור? וכי הוא יכול לקבוע שבכולם אין אדם שקיבל על עצמו את תפילת ערבית כחובה? ולפי קאפח רבנו היה הוזה הזיות...

כמו כן, אם לפי קאפח אין למנהג כוח להוסיף את חזרת שליח-הציבור בתפילת ערבית, מדוע כֵּן יש בכוח המנהג והקבלה לבטל את דין הסנהדרין שנקבע בתלמוד? והלא דברים קל וחומר, אם להוסיף **פרט בהלכה** אין למנהג כוח, אז לבטל את **ההלכה בכללותה** כֵּן יש למנהג כוח?

וכמה תעתועים והזיות יש בדברי קאפח השׂכיר החלקלק, וכל חילוקיו הזיות והמצאות.

ומי שמתחיל בשיבושים ובסילופים סופו להגיע לקושיות, לסתירות ולניגודים, וכמו שקרה לקאפח השׂכיר כאן: מכיוון שהוא התחיל בסילוף שתפילת ערבית היא בגדר חובה, הוא נאלץ להחליט שהסיבה שהיא חובה, היא בגלל שכל ישראל קיבלו אותה עליהם, כאילו יש כוח לעם-ישראל לבטל את פסק-הדין של חכמי המשנה והתלמוד והסנהדרין. ובהמשך הלכות רבנו הוא נאלץ להוסיף ולשקוע עוד ועוד בשיבושו ובסילופו. כלומר, מכיוון שהוא החדיר את השיבוש בעניין קבלת הרבים הדמיונית, הוא נענש להשתבש גם כאן והחליט שמדובר בקבלת יחיד.

ובאמור, ברור שאין כאן שום עניין של קבלה, לא יחיד ולא רבים ולא רוב ולא מיעוט, תפילת ערבית היא רשות, ורק בגלל שקאפח השׂכיר התעקש להחליט שהיא חובה, הוא השתבש.

דרך אגב, קאפח טוען, שהסיבה שאין להתפלל תפילת חזרה בתפילת ערבית היא בגלל שחכמי המשנה והתלמוד לא תיקנו לה חזרה בשעת תיקונה כמנהג. אולם, העובדה שחז"ל לא תיקנו חזרה לתפילת ערבית, איננה הסיבה **שרבנו** פוסק לעיל שאין להתפלל חזרה! כלומר, רבנו לא פוסק שאין להתפלל חזרה בגלל שחז"ל לא תיקנו, אלא "לפי שאין תפילת ערבית חובה [...] שאין כאן אדם שנתחייב בהן [בברכות שמונה-עשרה] כדי להוציאו". ומכיוון שקאפח כל-כך ברח מן המלים הללו: "לפי שאין תפילת ערבית חובה", הוא החליט לעקם את דברי רבנו.

ובמלים אחרות, קאפח מתעה אותנו לחשוב שלפי רבנו אין חזרה לערבית בגלל שחז"ל לא תיקנו לה חזרה, בעוד שרבנו אומר במפורש שאין לה חזרה מפני שתפילת ערבית היא **רשות!** ושוב קאפח מתעלם מלשונו הברורה של רבנו ומחציף לסלף אותה כדי שתתאים לשיטתו!

עוד עיקום ועיקוש של קאפח השׂכיר

והנה לפניכם עוד עיקום של קאפח השׂכיר, בהלכות תפילה (י, ו) רבנו פוסק כך:

"מי שנסתפק לו אם התפלל או לא התפלל – אינו חוזר ומתפלל, אלא-אם-כן התפלל תפילה זו על דעת שהיא נדבה: שאם רצה היחיד להתפלל כל היום כולו תפילת נדבה, יתפלל. מי שהיה עומד בתפילה ונזכר שכבר התפלל – פוסק ואפילו באמצע הברכה, **ואם הייתה תפילת ערבית – אינו פוסק, שלא התפלל אותה מתחילה אלא על דעת שאינה חובה**".

ושם קאפח מפרש כך: "רבנו דייק בלשונו, ולא כתב: 'שלא התחיל בה', אלא: 'שלא התפלל אותה', כלומר כשהגיע לגיל שלוש-עשרה שנה לא התחיל להתפלל אותה אלא על דעת שהיא נדבה, אף-על-פי שכבר חלה עליו מדין נדר או קבלת-הרבים, לא יצאה מגדר נדבה".

לפי קאפח, דברי רבנו בהלכה: "שלא התפלל אותה מתחילה" וכו', נוגעים אך ורק לאדם שבתפילת-הערבית הראשונה שלו לאחר שהגיע לגיל שלוש-עשרה, הוא התפלל אותה "על-

דעת שהיא נדבה" – ואדם שעשה-כן, דין הנדר או קבלת-הרבים לא יחולו עליו. ובמלים אחרות, לפי קאפח, כל ההלכה הזו עוסקת באדם שקיבל על עצמו בתפילת הערבית הראשונה שלו, שהוא מתפלל תפילת ערבית מעתה ועד סוף ימיו על-דעת שהיא בגדר נדבה בלבד. ולכן, אותו אדם שהתפלל ערבית ונזכר שכבר התפלל, אינו פוסק, כי היא אינה בגדר חובה לגביו, וכמו שהוא יכול להתפלל נדבה כל היום כולו, כך הוא יכול להמשיך ולהתפלל עתה ערבית.

ומהי הַשׁוֹטוּת המוּמצאת הזאת?! והיכן חז"ל או רבנו קבעו שעל האדם להחליט בתפילת הערבית הראשונה שלו לאחר הַגיעוֹ לגיל שלוש-עשרה שנה, אם הוא מתפלל את תפילת ערבית כנדבה או כחובה?! ומה תעלה או תוריד מחשבת הנער-הבער בהיותו בן שלוש-עשרה שנה ויום אחד, אם תפילת ערבית חלה מדין נדר או קבלת-הרבים של כל ישראל?! והלחץ של קאפח כאן הוא כלחץ אתונו של בלעם, לחץ של רודפי-בצע שמשיר צרורות וחורץ שריטות...

ויתרה מזאת, אם נאמץ את הבנתו העקומה של קאפח, איך נבין את דברי רבנו: "ואם הייתה תפילת ערבית – אינו פוסק, שלא התפלל אותה מתחילה אלא על דעת שאינה חובה"? כלומר, נהיה חייבים בהכרח לפרש שהסיפא של ההלכה הינה תנאי הלכתי: אם התפלל אותה מתחילה על דעת שהיא אינה חובה – אינו פוסק; אך אם התפלל אותה מתחילה על דעת שהיא חובה – פוסק כתפילת שחרית ומנחה. ואין גבול להזיות! וכי יעלה על הדעת שאדם בן שבעים ושמונה שעתה התבלבל והתפלל ערבית שוב, האם באמת נבקש ממנו להיזכר מה הוא חשב לעצמו כאשר הוא התפלל ערבית באותו היום שהוא היה בן שלוש-עשרה שנה ויום אחד?

ואם הוא קיבל על עצמו כנדבה לפני ששים וחמש שנים – נורה לו שימשיך להתפלל; אך אם הוא קיבל על עצמו כחובה לפני ששים וחמש שנים – נורה לו שיפסיק? מהי הַשׁוֹטוּת הזו? ובאמור, לפי דמיונו של קאפח השׂכיר על רבנו היה לפסוק הלכה, שכל נער בהגיעוֹ לגיל שלוש-עשרה שנה ויום אחד, עלינו לשאול אותו על דעת מה הוא מתפלל: האם כנדבה או כחובה?

"וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ" (ירמ' ב, ה). "וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי יַעַן כִּי נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבּוֹ רִחַק מִמֶּנִּי [...] לָכֵן [...] וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבֹנָיו תִּסְתַּתָּר" (ישע' כט, יג–יד).

תאונת השרשרת של קאפח השׂכיר

מה גרם לקאפח לתאונת השרשרת הזו? מה גרם לו להילחץ ולהידחק בדוחק אתונו של בלעם רודף הבצע? מדוע הוא לא נצמד לפשט דברי רבנו? מדוע הוא לא אמר לכל הפחות, שהדברים שקוּלים וניתן להבין ולפרש את דברי רבנו לכאן או לכאן? מדוע הוא זייף את דברי רבנו?

ובכן, השאלה הראשונה שצריכה להישאל, והיא זו אשר תיתן מענה לכל השאלות, היא: האם קאפח השׂכיר היה מסוגל לפסוק אחרת? האם קאפח היה מסוגל לפסוק שתפילת ערבית היא רשות? האם פסיקה כזו הייתה מתקבלת בקרב ממסד הכומרים השׂכירים? האם פסיקה שכזו הייתה מתקבלת בקרב הדרדעים אשר כבר תעו ולעו אחרי המינים? והתשובה ברורה, קאפח, הדיין הצייקן, מעצם שותפותו בממסד הכומרים השׂכירים ובתיאטרון המוות של המינים, לא היה חופשי לשקול את העניין ללא נטיות וסטיות אישיות, **הוא לא היה יכול לפסוק אחרת!**

והמסקנה היא, שפוסק אינו רשאי לפסוק הלכה בעניין שהוא אינו יכול לפסוק בחופשיות להקל או להחמיר! וכל-כך נתטנף ונתעוור מוחו מדרך האמת, עד שהוא אפילו לא הבין שהוא משוחד, וסטה מיושרם של חכמי התלמוד אשר פסלו את עצמם מלדון בעניינים פעוטים שנגעו בהם. כל-שכן וקל-וחומר קאפח השׂכיר, אשר עשה הון של מיליונים במשך יובל שנים, ואשתו ובניו המשיכו לקבל אחריו את המשכורות וסעיפי השילומים במשך עוד ארבע-עשרה שנים...

האם קאפח ותלמידיו הדרדעים השׂכירים הכסילים מסוגלים להגיע לחקר האמת?

סוף דבר

כאמור, לפחות **תשע פעמים** רבנו חוזר ומדגיש את היסוד שתפילת ערבית אינה חובה או שהינה רשות, ולא רק שהוא חוזר על העניין הזה, הוא אומר זאת בכל מקום **בלשון הווה,** ולא בלשון עבר או שכך היה הדין מעיקרא או מיסוד ההלכה בלבד. לפיכך, נראה לי ברור, שלדעת רבנו ההלכה התלמודית המקורית לא זזה ממקומה, ופסיקתו של רבא שתפילת ערבית הינה רשות שרירה וקיימת הלכה למעשה גם בימינו, ואין כוח לשום מנהג לבטל פסק תלמודי.

כמו כן, עוד עולה מדברי רבנו, שמנהג רשות שנהגו בו כל ישראל, חיובי כבל שיהיה, אינו מחייב את עם-ישראל כדין התלמוד והסנהדרין. אלא, הלכת התלמוד במקומה עומדת, עד שתבוא סנהדרין-אמת חדשה, ורק לה יהיה את הכוח, אם תחליט כן, לקבוע שתפילת ערבית חובה.

אמנם, מדברי רבנו עולה שמדובר במנהג חיובי מאד, ונראה שזו הסיבה לטשטוש הקל שקיים בדין זה, ולראיות לכאורה לכאן או לכאן. ברם, כאמור, הראיות לכך שמדובר בתפילת רשות גם בימינו ושדין התלמוד שריר ובריר וקיים – גוברות ומכריעות לדעתי את מעט הראיות שכנגד.

זאת ועוד, נראה לי שהאגדה לפיה יעקב אבינו תיקן את תפילת ערבית, גם לה יש חלק בהפיכת תפילת ערבית לחובה, כאילו אגדות חז"ל הינן כפשוטן. כלומר, לתפישׂת אגדות חז"ל כפשוטן יש חלק בשיבוש ההלכה הזו לדעתי, וכאמור, שיבוש זה גורר אחריו שיבושים נוספים.

ודבר אחרון, אם יטענו כנגדי שהנני ממעט את תפילת ערבית בישראל, אשיב להם בשתיים: זו ההלכה שקבעו חכמי המשנה והתלמוד ואין שום אפשרות לבטלה; ויתרה מזאת, יש סכנה עצומה ומחרידה מאד בהשקפה השגויה שקבלתוֹ של עם-ישראל מנהג כלשהו או השקפה כלשהי מחייבת לדורי-דורות, וכל-שכן במקום שהיא דוחה את פסקי ההלכה של הסנהדרין! השקפה זו הינה מדרון חלקלק מאד שסופו הבלתי-נמנע הוא תהום הכפירה והמינות, וכמו שאנחנו רואים יום-יום בקבלתו של ספר-האופל הטמא והאלילי כאילו היה תורה מסיני...

"הוֹי הַחֹקְקִים חִקֵּי אָוֶן וּמְכַתְּבִים עָמָל כָּתֵבוּ" (ישעיה י, א).

"אֵיכָה תֹּאמְרוּ חֲכָמִים אֲנַחְנוּ וְתוֹרַת יְיָ אִתָּנוּ אָכֵן הִנֵּה לַשֶּׁקֶר עָשָׂה עֵט שֶׁקֶר סֹפְרִים, הֹבִישׁוּ חֲכָמִים חַתּוּ וַיִּלָּכְדוּ הִנֵּה בִדְבַר יְיָ מָאָסוּ וְחָכְמַת מֶה לָהֶם" (ירמיה ח, ח–ט).

"כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת: הַאֵין עוֹד חָכְמָה בְּתֵימָן? אָבְדָה עֵצָה מִבָּנִים נִסְרְחָה חָכְמָתָם!" (יר' מט).

"הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבֹנִים" (ישעיה ה, כא).

נספח: שאלה ותשובה

בעקבות המאמר נשאלתי כך:

יישר כוח על המאמר. נהניתי מאוד. רציתי לשאול בנוגע לתפילת-ערבית: מתוך לימוד דברי רבנו בפירוש המשניות (ברכות ד, א), וכן במשנה-תורה בכמה מקומות שהובאו במאמר – הגעתי למסקנה שרבנו לא פסק שאין להתפלל מנחה וערבית אחרי פלג-המנחה [כשעה ורבע זמניות לפני צאת-הכוכבים] משום "תרתי דסתרי", ודלא כדברי שאר הפוסקים. שכן מצינו בפירוש המשניות שהעתיק לשון הגמרא כמו שהיא: "הלכה דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד", ולא הוסיף: "ואם התפלל מנחה אחר פלג המנחה לא יתפלל אז ערבית משום תרתי דסתרי". אלא, אפשר להבין מדבריו, שלהלכה אין הכרע, ויכול לסמוך על שתי הדעות גם להקל.

וכן במשנה-תורה נאמר כמה פעמים שתפילת ערבית רשות ואין מדקדקין בזמנה (וכמו שנזכר בהלכות שבמאמר), ואם כן, ניתן להבין שזו הסיבה שאין איסור "תרתי דסתרי" לדעת רבנו.

האם הבנתי נכונה? תודה מראש.

להלן תשובתי: לדעת רבנו ניתן להקדים את תפילת ערבית מעט לפני צאת הכוכבים, כלומר ברור שניתן להתפלל מנחה בתוך השעה-ורבע שלפני תום השקיעה ולאחר-מכן להתפלל ערבית בסמוך לצאת הכוכבים, והנה לפניך פסקי חז"ל ורבנו בהלכות תפילה (ג, ד–ז):

"זמן **מנחה גדולה** משש שעות ומחצה עד תשע ומחצה. וזמן **מנחה קטנה** מתשע ומחצה עד שיישאר מן היום שעה ורביע [דהיינו זמנה לכתחילה שעה ורבע] ויש לו להתפלל אותה עד שתשקע החמה. [...] **תפילת הערב,** אף-על-פי שאינה חובה, המתפלל אותה יש לו להתפלל מתחילת הלילה עד שיעלה עמוד השחר. [...] ויש לו להתפלל תפילת ערבית של לילי-שבת בערב שבת קודם שתשקע החמה, וכן מתפלל ערבית של מוצאי שבת, בשבת – לפי שתפילת ערבית רשות אין מדקדקין בזמנה, ובלבד שיקרא קרית-שמע בעונתה אחר צאת הכוכבים".

וביתר ביאור: בימינו נוהגים לסבור שניתן להתפלל ערבית שעה ורבע לפני תום השקיעה (זמן זה נקרא בפיהם 'פלג המנחה', מושג שלא נזכר בדברי רבנו). אולם, מדברי רבנו בהלכה עולה שלא ניתן להקדים עד-כדי-כך את תפילת ערבית, שהרי רבנו לא אומר על תפילת ערבית שניתן להקדימה בשעה ורבע, אלא אך ורק ש"אין מדקדקין בזמנה", דהיינו מדובר בהקדמה שולית מאד, שהרי דקדוק הוא עניין דיוק, כלומר אין צורך לדייק בזמנה של תפילת ערבית. ואחד העיר את תשומת ליבי לכך שהרי"ף בפסחים (יט ע"א) סבור ש"סמוך" פירושו כחצי שעה, ונראה לי שאפילו זה הרבה, כי הביטוי "אין מדקדקין בזמנה" משמעו בדבר מועט ולא יותר מכך.

לסיכום, להבנתי ולאור ההלכות שראינו, לדעת רבנו לא ניתן להתפלל ערבית לפני ששקעה השמש, ושקיעתה לפי רבנו היא כעשרים דקות לפני זמן צאת הכוכבים שבלוחות השנה. ברם, אין שום מניעה בדברי רבנו שאדם יתפלל מנחה בתוך השעה-ורבע שלפני השקיעה וערבית בסמוך לצאת הכוכבים, דהיינו ששתי התפילות יהיו בתוך אותן השעה-ורבע שלפני צאת הכוכבים. ועוד בעניינים האלה ראו נא: "השקיעה לפי רבנו ולפי הדרדעים האורתודוקסים".

גדרי רשות הרבים ושיטת קאפח השגויה

אחת הסוגיות שתלמידיו של קאפח השׂכיר נוהגים להתפלפל בה היא סוגית גדרי רשות הרבים. רבים מהם מודים שקאפח שגה בסוגיה הזו, אך דומני שהם לא הצליחו עד היום לומר בה דברים מבוררים ומיושבים. זה אומר בכֹה וזה אומר בכֹה. תקוותי היא שמאמר זה יפרק את הספק ויתיר את הקשרים, כדי שסוף-סוף תלמידיו של קאפח יוכלו להשׂכיל בידיעת ה'...

נחל אפוא, בעניין רשות הרבים רבנו פוסק בהלכות שבת (יד, א), וכֹה דבריו:

"איזו היא רשות הרבים? מדברות ויערים ושדות ודרכים המפולשין להן, ובלבד שיהא רוחב הדרך שש-עשרה אמה ולא תהיה עליו תקרה".

זו ההלכה המרכזית אשר עוסקת בהגדרת רשות הרבים, ואין לי צל של ספק שהיא צריכה להיות המאור הגדול בבואנו לעסוק בנושא זה, וכל שאר ההלכות והדינים וההתייחסויות, הישירים והעקיפים, של רבנו לנושא הנדון צריכים להתיישר ולהתברר לאור ההלכה הזו.

מה אומרת ההלכה? ובכן, רשות הרבים הינה שטח פתוח כגון מדברות ויערות ושדות, וכן ה"דרכים המפולשין להן", כלומר הדרכים הרחבים והמרכזיים אשר מובילים לאותם השטחים הפתוחים, לדוגמה: הכבישים הבין-עירוניים הרחבים שבין הערים. קצרו של דבר, כל כבישי ארצנו שרוחבם שש-עשרה אמה (כשמונה מטרים) או יותר מכך, אשר מובילים ל"מדברות ליערים ולשדות", דהיינו למקומות הפתוחים אשר מחוץ לערים, הינם בגדר רשות הרבים.

לדוגמה, כביש 1 וכביש 2 עונים בוודאי להגדרת רשות הרבים, וכן כביש 4 וכביש 5. והוא הדין לכל כביש רחב שמוביל לשטחים הפתוחים שמחוץ לערים, ויש לא מעט כבישים כאלה בערי ארצנו. לעומת זאת, ציר ז'בוטינסקי לדעתי איננו בגדר רשות הרבים מפני שהוא אינו מוביל למקומות פתוחים אלא מסתיים בפתח-תקווה. כמו כן, הדרכים אשר יוצאות ומסתעפות מן הדרכים המרכזיות, רחבות ומרכזיות ככל שיהיו, אינן בגדר רשות הרבים, מפני שהן אינן מובילות למדברות ליערות ולשדות, אלא **לדרכים** שמובילים למדברות ליערות ולשדות.

כמו כן, הגשרים שמעל רשות הרבים אינם בגדר רשות הרבים, שהרי רבנו פוסק בהלכות שבת (יד, ג): "אבל אוויר רשות הרבים אינו כרשות הרבים, אלא עד עשרה טפחים, ולמעלה מעשרה באוויר רשות הרבים מקום פטור הוא". ולבן, במקום שיש עירוב מותר אפוא לטלטל ולחצות את הדרכים הרחבות שהן בגדר רשות הרבים, באמצעות הליכה על-גבי הגשרים שמעליהן.

זהו אפוא פשט ההלכות הפשוט והברור, ואיני רואה שום דרך אחרת להבין את ההלכות מבלי להסתבך בפלפולים מייגעים שאין להם סוף. ברם, לצערי יש חכמים בעיניהם אשר מתעקשים להשליך את ידיעת ה' אחרי גווּם, ולהפוך את הִלכות התורה לתכליתה ולמטרתה המרכזית של תורת משה, ואלה לא יסכימו בשום פנים לפשט הפשוט והברור של ההלכה. שהרי אם יפורקו להם הספקות וילובנו להם הקושיות, הם לא יוכלו להמשיך ולכלות את ימיהם בפלפולי הבל ובדיונים מיותרים ומפרכים, שבהם יסיחו את דעתם מיסוד היסודות ועמוד החכמות...

א. שיטתו השגויה של קאפח

כאמור, קאפח שגה שגיאה די חמורה בגדרי רשות הרבים, ושגיאה זו חמורה כי מדובר בדין תורה ולא בדין דרבנן או באיזו גזירה חלושה של דבריהם. לשיטתו, מותר לטלטל ברשות הרבים גם במקום שהוקף בצורות פתחים, וכידוע, צורת הפתח היא קנה מכאן וקנה מכאן וקנה או חוט על גביהן, וכמו שאנחנו רואים בעירוב: עמוד מכאן ועמוד מכאן וחוט מתוח ביניהם.

נמצא לדוגמה, שעירוב שיש בין מחיצותיו "צורות פתחים" מכשיר ומתיר לפי קאפח לטלטל בעיר תל-אביב כולה, גם בכביש 2 (מתל-אביב לחיפה) שעובר בתוכה, אף שלדעת רבנו דינו כרשות הרבים. והנה לפניכם דברי קאפח בפירושו להלכות שבת (עמ' שמב), וזה לשונו:

"מותר לכתחילה לטלטל בהיקף מחיצה שהיא צורת פתחים [...] **גם לדעת רבנו שיש רשות הרבים דאורייתא,** והמחמיר לדעתו ותולה בדברי רבנו אינו אלא כובל עצמו בחינם".

ובמלים אחרות, היקף מחיצה שעשוי אפילו כולו מצורות פתחים, מועיל להתיר לכתחילה לטלטל גם במקום שיש בו רשות הרבים דאורייתא, וכמו שהוסבר לעיל. אולם, נראה שקאפח שגה שגיאה חמורה, שהרי רבנו פוסק מפורשות בהלכות שבת (יז, י): "אבל צורת פתח, או לחי וקורה, **אינן מועילין בהכשר רשות הרבים**". היש דברים יותר מפורשים מאלה?

נמצא אפוא, שכל עירובי הערים בימינו אשר במחיצותיהם משולבים גם צורות פתחים, אינם מועילים לאותם הדרכים והכבישים הרחבים שהם בגדר רשות הרבים לדעת רבנו, ויש להיזהר שלא להוציא לאותן הדרכים חפצים ואף לא לטלטל בהן חפצים ארבע אמות או יותר.

כיצד אפוא ניתן להכשיר את תחומי רשות הרבים להוצאה ולטלטול בשבת? ובכן: יש להקיף בחומה או בגדר (שגובהן עשרה טפחים לכל הפחות) את כל מתחם רשות הרבים שעובר בעיר, או את כל העיר כולה כמובן, ואף צריך שיהיו לחומה או לגדר הזו דלתות שראויות להינעל.

והנה לפניכם פסק רבנו אשר מחייב להכשיר את רשות הרבים באמצעות דלתות הראויות להינעל, וכֹה דבריו בהלכות שבת (יז, י):

"שני כותלים ברשות הרבים [כלומר, דרך רשות הרבים שעוברת בתוך העיר, ויש לאורכה כותל מכאן וכותל מכאן], והעם עוברים ביניהם [בין הכתלים], כיצד מכשיר ביניהם? עושה דלתות מכאן ודלתות מכאן [בשני צידי קצוות הדרך הזו שיש לה כתלים], ואחר-כך יעשה ביניהם רשות היחיד. ואינו צריך לנעול הדלתות, אבל צריך שיהיו ראויות להינעל".

ועתה גם יובן מדוע רבנו מוסיף בהלכות שבת (יד, א) "שדלתותיה ננעלות בלילה":

"ואיזו היא רשות היחיד? [...] וכן מקום שהוא מוקף ארבע מחיצות גובהן עשרה וביניהן ארבעה על ארבעה או יותר על כן, אפילו יש בו כמה מילין, אם הוקף לדירה [הרי הוא רשות היחיד], **כגון מדינה [=עיר] המוקפת חומה שדלתותיה ננעלות בלילה**" וכו'.

וכן רבנו כותב בפירוש המשנה (א, א): "לפי שהמדינה [=העיר] אם הייתה מוקפת חומה ויש לה דלתות ומנעולים, אינה רשות הרבים [אלא היא רשות היחיד כאמור]".

ב. הגדרת רשות הרבים בפירוש-המשנה

לאור ההלכה המרכזית בעניין גדרי רשות הרבים אשר הובאה בראש מאמר זה, נעבור לעיין במקורות נוספים ברחבי כתבי רבנו, ונבחן אותם לאור ההלכה המרכזית הנדונה.

נחל בדברי רבנו בפירוש-המשנה למסכת שבת (א, א), וכֹה דבריו:

"האחד רשות הרבים, **והוא המקום שהרבים בוקעין בו,** ובתנאי שלא יהא מקורה, ושיהא ברחבו שש-עשרה אמה או יותר, ולא יהיה לו שער; ולא יהא תוך חומות מדינה, לפי שהמדינה [=העיר] אם הייתה מוקפת חומה ויש לה דלתות ומנעולים אינה [בגדר] רשות הרבים [...] אבל רשות הרבים היא **כגון המדברות והיערות והדרכים המפולשין להן**".

הראינו לדעת, כי פסק רבנו ב"פירוש המשנה" תואם את פסקו ב"משנה תורה", שהרי הדוגמות שרבנו מביא בפירוש-המשנה הינן אותן הדוגמות שבהן הוא משתמש במשנה-תורה: "המדברות והיערות והדרכים המפולשין להן". כמו כן, פירושו לעיל תואם את פסקו בעניין הכשרת רשות הרבים להוצאה ולטלטול: באמצעות היקף חומה שיש לה דלתיים ובריח.

אמנם, שמעתי טענה מפי חבר, שמפירוש-המשנה עולה, שכל רחוב שהרבים בוקעים בו הוא בגדר רשות הרבים, שהרי בראש דבריו רבנו כותב: "רשות הרבים, והוא המקום שהרבים בוקעין בו", אך לדעתי אין מכאן ראיה שזו דעת רבנו: **גם** כי דבריו בהלכה המרכזית ברורים ומפורשים כנגד המסקנה הזאת; **גם** כי רבנו בפירושו-למשנה תנא והדר מפרש, דהיינו מסביר באופן כללי ולאחר מכן מבאר את כוונתו לפרטים; וגדולה מכולן, **גם** כי רבנו אומר בסוף פירושו לעיל: "והדרכים המפולשין להן", ואם כל רחוב בעיר שרוחבו שש-עשרה אמה הינו בגדר רשות הרבים, מדוע רבנו מדגיש בסוף פירושו "והדרכים המפולשין **להן**", דהיינו דווקא הדרכים המרכזיות והמסוימות הללו, אשר מפולשות למדברות וליערות ולשטחים הפתוחים?

זאת ועוד, לא יעלה על הדעת שלדעת רבנו כל רחוב שהרבים בוקעין בו הוא בגדר רשות הרבים, והוא לא יציין את הרחוב הזה בין הדוגמות שבסוף הגדרתו בפירוש-המשנה **וגם** לא יציין את הרחוב הזה בין הדוגמות שבהלכה המרכזית במשנה-תורה. שהרי מדובר בחידוש גדול מאד, בעל השלכות עמוקות ורחבות לדיני הוצאה וטלטול, ולא ייתכן שרבנו ישמיט דוגמה כל-כך משמעותית ומרכזית מדוגמותיו **גם** בפירושו למשנה **וגם** בספרו הגדול משנה-תורה.

לפיכך, מה שרבנו אומר בפירוש-המשנה: "רשות הרבים, והוא המקום שהרבים בוקעין בו", מדובר בהגדרה כללית בלבד, שפירוטה וסעיפיה עוד יבואו בהמשך ובסמוך כאמור לעיל.

יתר-על-כן, בהמשך דברי רבנו בפירוש המשנה שם, כאשר רבנו מגדיר את "רשות היחיד" הוא אומר כך: "והשני רשות היחיד, **והוא המקום שאין הרבים בוקעין בו**". ושוב, גם כאן מן ההכרח לפרש שמדובר בהגדרה כללית שפרטיה וסעיפיה יבואו בסמוך בהמשך דבריו, וגם כאן לא יעלה על הדעת שזו הגדרתה היחידה והבלעדית של רשות היחיד – שהרי כאמור, מצאנו רשות היחיד שהרבים בוקעין בה ועדיין היא בגדר רשות היחיד: כמו עיר שמוקפת חומה ויש לה דלתות הראויות להינעל, או כמו עיר אשר מוקפת במחיצה שבה העומד מרובה על הפרוץ שאין

בה דרכים המפולשות למדברות וליערות וכו', שהרי כל הדרכים שבתוכה שהרבים בוקעין בהן, בין שרוחבן פחות מ-16 אמה ובין שרוחבן יותר על 16 אמה, כולן הן בגדר רשות היחיד.

ג. עיון בהלכה מהלכות עירובין

עוד הלכה שנוגעת לענייננו מצויה בהלכות עירובין (א, ד). בהלכה זו נזכרו תקנות שלמה המלך בעירובי חצרות ובשיתופי מבואות, נעיין אפוא בהלכה, וכֹה דברי רבנו שם:

"מפני מה תיקן שלמה דבר זה? כדי שלא יטעו ויֹאמרו: כשם שמותר להוציא מן החצרות לרחובות המדינה [=לרחובות העיר] ושווקיה, ולהכניס מהן לחצרות, כך מותר להוציא מן המדינה [=העיר] לשדה, ולהכניס מן השדה למדינה [=לעיר]; וְיַחשבו **שהשווקים והרחובות, הואיל והן רשות לכֻּל,** הרי הן כשדות וכמדברות, ויֹאמרו שהחצרות בלבד הן רשות היחיד, וְיִדַּמוּ שאין ההוצאה מלאכה, ושמותר להוציא ולהכניס מרשות היחיד לרשות הרבים".

בהלכה זו מדובר בעיר שמוקפת חומה, שהרי בהלכה הבאה לאחר מכן רבנו פוסק: "לפיכך תיקן שכל **רשות היחיד** שתיחלק בדיורין" וכו'. כלומר, מדובר בעיר שיש לה חומה ודלתות הראויות להינעל וכולה הינה בגדר של רשות היחיד. לפיכך, כל השווקים והרחובות אשר בתוך העיר הזו הינם בגדר רשות היחיד, ומה שרבנו אומר **"רשות לַכֻּל",** כוונתו שכל השווקים והרחובות הינם שטח ציבורי אשר יש לכל אחד ואחד מבני העיר רשות להשתמש בו.

ברם, לא נתספק בראיה זו, ונבחן מצד נוסף את המשפט המרכזי שנוגע לענייננו בהלכה הזו, והנה הוא לפניכם: "השווקים והרחובות, הואיל והן **רשות לַכֻּל**". כלומר, השאלה המרכזית שעלינו לשאול היא: האם כוונת רבנו באמרוֹ "רשות לַכֻּל" היא ל"רשות הרבים"?

אם כוונת רבנו באמרוֹ "רשות לַכֻּל" היא ל"רשות הרבים" הרי שלכל השווקים ורחובות הערים יש גדר של רשות הרבים; ואם כוונת רבנו באמרוֹ "רשות לַכֻּל" אינה ל"רשות הרבים", אז אין לרחובות ולשווקים דין גורף של רשות הרבים, אלא תחת התנאים של ההלכה שראינו בראש מאמר זה, דהיינו רק אם הם רחבים שש-עשרה אמה ומפולשין למדברות ולשדות וכו'.

טרם שאשיב על שאלה זו, אעיר שקשה מאד להניח שרבנו יסבור או יפסוק שלכל הרחובות והשווקים יש גדר של רשות הרבים באופן גורף, שהרי אין לדבר סוף... כמו כן, אם אכן כך, מדוע הוא לא פוסק בהלכה המרכזית שבראש מאמר זה, שרשות הרבים הינה כל הרחובות והשווקים? הייתכן שרבנו הדייקן ישמיט הגדרה כל-כך מרכזית ומשמעותית **בדין תורה?**

לפיכך ברור, שהביטוי "רשות לַכֻּל" שבדברי רבנו, אינו מורה על "רשות הרבים" ההלכתית, אלא על שטח ציבורי שיש לרבים זכות לטייל בו ולשבות בו ולהשתמש בו וכיו"ב. ובמלים פשוטות, הרחובות והשווקים שנזכרו בהלכות עירובין (א, ד), אינם בגדר רשות הרבים! והנה לפניכם עוד ראיה לדברינו מההלכה הבאה בהלכות עירובין שם (א, ה), וכֹה דברי רבנו:

"לפיכך תיקן [שלמה] שכל **רשות היחיד** שתיחלק בדיורין [כמו העיר שמוקפת חומה שנזכרה לעיל] ויֹאחז כל אחד ואחד בה רשות לעצמו, ויישאר ממנה מקום **ברשות כולן ויד כולן שווה**

בו, כגון החצר לבתים [או כגון יחס הרחובות והשווקים לחצרות ולמבואות] – שנחשוב אותו המקום **שיד כולן שווה בו, כאילו הוא רשות לרבים,** ונחשוב כל מקום ומקום שאחז כל אחד מן השכנים וַחֲלָקוֹ לעצמו, שהוא בלבד רשות היחיד, ויהיה אסור להוציא מרשות שחלק לעצמו **לרשות שיד כולן שווה בו,** כמו שאין מוציאין מרשות היחיד לרשות הרבים. אלא ישתמש כל אחד ברשות שחלק לעצמו בלבד עד שיערבו כולן, אף-על-פי שהכל רשות היחיד".

נשים לב למשפט המפתח בהלכה השנייה: "שנחשוב אותו המקום **שיד כולן שווה בו, כאילו הוא רשות לרבים**". ובמלים אחרות, כאשר רבנו אומר "רשות לַבַּל" אין כוונתו לרשות הרבים, אלא לשטח ציבורי "שיד כולן שווה בו" אך אין לו גדרי רשות הרבים. נמצא, שבהלכה הקודמת בהלכות עירובין (א, ד), כאשר רבנו אומר: "השווקים והרחובות, הואיל והן רשות לַבַּל", אין כוונתו שיש לשווקים ולרחובות דין של רשות הרבים, אלא שיש לכל בני העיר רשות בהם.

וברור שהביטויים "רשות **לרבים**" ו"רשות **לכל**" דומים מאד, ובמיוחד שהם מופיעים בסמוך בשתי הלכות אשר עוסקות באותם העניינים בדיוק, והנני מאריך בהוכחות, כי לצערי יהיה קשה לרבים מקרב החכמים בעיניהם להודות שהם שגו בפלפולים מייגעים ושקעו בהזיות. דרך אגב, הלכה זו היא לדעתי גם המקור לטעותו של ר' אברהם בן רבנו, שסבר שיש לשווקים דין של רשות הרבים, ושגיאתו זו גרמה לו לשבש את נוסח ההלכה, ונדון בדבריו בהמשך.

ד. שגיאתו של בן רבנו

בשו"ת "ברכת אברהם" לר' אברהם בן הרמב"ם, אשר נדפס בעיר ליק שבגרמניה בשנת תר"כ (1860), ישנה התייחסות לנוסח ההלכה המרכזית שהובאה בראש מאמר זה, נחזור אפוא על ההלכה המקורית (הלכות שבת יד, א): "איזו היא רשות הרבים? מדברות ויערים ושדות ודרכים המפולשין להן, ובלבד שיהא רוחב הדרך שש-עשרה אמה ולא תהיה עליו תקרה".

ר' אברהם כותב בתשובה טו שם (ליק תר"כ), שיש למחוק את השדות שנזכרו בהלכה, ובמקומם לכתוב שווקים, וזה לשונו: "ולעניין 'שדות' טעות בספרים שלכם, שכך נוסח החיבור: 'מדברות ויערים **ושווקים** ודרכים המפולשים להם', והן-הן השווקים הן-הן הדרכים אלא שהרחיב ז"ל בדברים". ודברים דומים ישנם גם בתשובותיו של בן רבנו במהדורת פריימן תרצ"ח (תשובה קיא), ושם נאמר כך: "השווקים הן הדרכים אלא שהרחיב בדברים".

ברם, הגהתו של בן רבנו קשה מאד-מאד, מארבע-עשרה הסיבות הבאות:

1) למיטב ידיעתי אין שום כתב-יד אשר נאמר בו כמו שבן רבנו טוען. וקשה מאד להניח שרבנו יחזור בו בעניין הלכתי כל-כך מהותי, בעל השלכות כל-כך רחבות להֲלכות שבת ולענייני הוצאה דאורייתא וטלטול ארבע אמות ברשות הרבים דאורייתא, ולא נמצא לכך זכר בשום מקום ובשום כתב-יד של "משנה תורה", למעט עדותו של בן רבנו, זה לא יעלה על הדעת.

2) רבנו נהג להגיה את דבריו גם בפירוש-המשנה, וגם שם לא מצאנו את "התיקון" הזה. אלא, בפירוש-המשנה נאמר: "אבל רשות הרבים היא כגון **המדברות והיערות** והדרכים המפולשין להן", וברור שרשות הרבים הינה שטח פתוח מחוץ לערים כגון המדברות והיערות. כלומר,

אפשר לקבל את העובדה שרבנו השמיט את המלה "שדות" מפירוש-המשנה, שהרי השדות דומים במהותם למדברות וליערות, כלומר כולם שטחים פתוחים מחוץ לערים. ברם, השווקים המרכזיים (וכל שכן שאר רחובות הערים) אינם דומים במהותם למדברות וליערות, ואם רבנו היה סבור שגם השווקים הינם בגדר רשות הרבים היה עליו לכתוב זאת במפורש.

3) ישנה הלכה מפורשת בהלכות עירובין (א, ד) שבה נאמר **שלוש פעמים** שדה ושדות, וכבר ראינו אותה לעיל, והנה היא שוב לפניכם: "כדי שלא יטעו ויֹאמרו: כשם שמותר להוציא מן החצרות לרחובות המדינה ושווקיה ולהכניס מהן לחצרות, כך מותר להוציא מן המדינה **לשדה** ולהכניס מן **השדה** למדינה, ויחשבו שהשווקים והרחובות, הואיל והן רשות לכל, הרי הן **כשדות** וכמדברות, ויֹאמרו שהחצרות בלבד הן רשות היחיד, ויִדַמוּ שאין ההוצאה מלאכה, ושמותר להוציא ולהכניס מרשות היחיד לרשות הרבים". וקשה מאד להניח שרבנו לא יתקן את דבריו גם בהלכות שבת (א, יד) וגם בהלכות עירובין (א, ד), אם אכן הייתה דעתו שיש לכתוב "שווקים" במקום "שדות", ובמיוחד שבשני המקורות מדובר בהלכות שביסודי הדינים.

4) שיבושו של בן רבנו קשה מאד מצד נוסף, שימו לב לדבריו בתשובתו לעיל: "נוסח החיבור: 'מדברות ויערים ושווקים ודרכים המפולשים להם', והן-הן השווקים הן-הן הדרכים **אלא שהרחיב ז"ל בדברים**". וקשה מאד להניח שרבנו ירחיב בדבריו לחינם, שהרי אם השווקים הן-הן הדרכים, מדוע לכתוב פעמיים? הייתכן שרבנו יבלבל את הקורא ויטעה אותו? וכי דרכו של רבנו להרחיב בדברים מיותרים אשר עלולים לבלבל ולהתעות את בני-האדם מלהבין נכונה?

5) זאת ועוד, איך אפשר להבין את ההלכה לאחר ההגהה? והנה היא לפניכם לאחר ה"תיקון" של בן רבנו: "איזו היא רשות הרבים? מדברות ויערים ושווקים ודרכים המפולשים להם, ובלבד שיהא רוחב הדרך שש-עשרה אמה". כלומר, לפי בן רבנו, כל הדרכים הרחבות אשר מובילות לשווקים הינן בגדר רשות הרבים, ולא רק רחובות השווקים עצמם, וזו הפרזה לא קטנה.

6) ויתרה מזאת, איך אפשר לומר ש"השווקים הן-הן הדרכים"? והלא זהו שיבוש מיניה וביה! שהרי גם ההלכה "המתוקנת" מַבְחִינָה בין "מדברות ויערים ושווקים" ובין "הדרכים המפולשין להן" שנאמרו לאחריהם. כלומר, הדרכים שנזכרו בהלכה הן **עניין שנוסף** על שלוש הדוגמות שהובאו לעיל, אשר בו מתוארות הדרכים אשר מפולשות לשלוש הדוגמות הראשונות!

7) זאת ועוד, לפי ההלכה "המתוקנת" הזו, כל השווקים הם בגדר רשות הרבים, ואפילו שאין בהם רוחב של שש-עשרה אמה! שהרי התנאי של רוחב שש-עשרה אמה נאמר על **הדרכים המפולשים** למדברות ליערות ולשווקים, ולא על המדברות והיערות והשווקים עצמם, וגם זה לא יעלה על הדעת, כלומר שלכל השווקים בעולם באשר הם יש גדר של רשות הרבים.

8) זאת ועוד, מהו שוּק? איך אפשר להגדיר שוק? האם מדובר בשוק הכרמל? או בשוק בצלאל? או בשוק מחנה יהודה? וכמה סוחרים נדרשים כדי שהמקום ייקרא שוק? ומה אורכו ורחבו של השוק? האם קיבוץ של חמש-שש חנויות כבר ייקרא שוק? או שמא רק השוק המרכזי של אותה העיר? ולא יעלה על הדעת שרבנו הדקדקן יניח עניין כל-כך מהותי ללא הגדרה ברורה, שהרי כאמור, מדובר בדין דאורייתא שיש לו משמעויות מרחיקות-לכת לענייני רבים.

9) קשה להניח שרבנו יכלול תחת הגדרה אחת "מדברות ויערים **ושווקים**", שהרי השווקים שונים במהותם לחלוטין מן המדברות והיערות, והיה על רבנו להפריד להסביר ולהבהיר, ולא לכלול את שלוש העניינים הללו ביחד, כאילו מדובר בשלוש דוגמות אשר קרובות זו לזו.

10) נעיין שוב בדברי ר' אברהם בן רבנו: "ולעניין 'שדות' **טעות בספרים שלכם,** שכך נוסח החיבור: מדברות ויערים ושווקים" – ואיך יעלה על הדעת שבן רבנו יאמר שמדובר בטעות בספרים? הייתכן שכל סופרי כתבי-היד טעו בנוסח ההלכה הזה? הייתכן שגם רבנו טעה בזה בכתבו את פירוש-המשנה מהדורת ששון? אלא ברור, שגם אם נקבל את טענתו של בן רבנו לפיה הנוסח המדויק הוא "שווקים" ולא "שדות", לא יעלה על הדעת לומר שמדובר בטעות סופרים, אלא בתיקון ובמהדורה אחרונה של רבנו שבאופן פלאי שרדה רק אצל בן רבנו.

11) תשובתו של בן רבנו נדפסה על-ידי המינים וצאצאיהם הזייפנים בימי החושך בשנת 1860, בעיר ליק שבגרמניה! (בשנת 1945 העיר נמסרה לפולין, והיא נקראת עתה אלק). כלומר, לא מדובר במקור מהימן כלל וכלל! להיפך, מדובר במקור נרפשׁ ומושחת שיש להתבונן בו בזהירות רבה מאד, כי המינים וצאצאיהם לא ידעו ולא יבינו בחשכת התאוות והמינות יתהלכו.

12) בתשובה נאמר: "אלא שהרחיב ז"ל בדברים", ואולי יהיו שלא יבינו את תמיהתי, אך איני מצליח להבין כיצד ר"א יאמר על אביו "שהרחיב ז"ל בדברים", ולא ידבר על אביו בלשון נעלה הראויה לסתם אב כשר, כל-שכן לרבנו הקדוש: "אלא שהרחיב **אבי מרי** בדברים". ובמקום נוסף בתשובה נאמר הלשון המוזר הזה: "שלא אמר ז"ל כל המדברות אלא מדברות".

13) עוד איני מצליח להבין, כיצד תלמידי חכמים מעדיפים דברים בלתי ברורים שנאמרו דרך אגב בתשובה נידחת, אשר כל לשונה רצופה עיקולים עיקושים ושיבושים, וצריך שעות רבות כדי לפענח בדיוק את ענייניה וסגנונה וכדי להבין בדיוק את כוונות השואל והמשיב – על-פני דברים ברורים בהירים ומפורשים אשר נאמרו בפירוש-המשנה ובמשנה-תורה – איך?

14) כבר ציינתי לעיל, כי לדעתי הטעות של בן רבנו או טעותו של הזייפן האירופי, נבעה מאי הבנתו את הִלכת רבנו בהלכות עירובין (א, ד): "מפני מה תיקן שלמה דבר זה? כדי שלא יטעו ויֹאמרו: כשם שמותר להוציא מן החצרות לרחובות המדינה ושווקיה ולהכניס מהן לחצרות, כך מותר להוציא מן המדינה לשדה ולהכניס מן השדה למדינה, ויַחשבו **שהשווקים והרחובות, הואיל והן רשות לכֹּל,** הרי הן כשדות וכמדברות, ויֹאמרו שהחצרות בלבד הן רשות היחיד, ויִדַמוּ שאין ההוצאה מלאכה, ושמותר להוציא ולהכניס מרשות היחיד לרשות הרבים".

וכבר הסברתי שהשווקים והרחובות שנאמרו בהלכה זו אינן רשות הרבים אלא רשות לַכֹּל. ולאור מצבור ההזיות התמיהות והחשדות בעניין התשובה הזו, סביר מאד שהיא מזויפת. "אֵיכָה תֹּאמְרוּ חֲכָמִים אֲנַחְנוּ וְתוֹרַת יְיָ אִתָּנוּ אָכֵן הִנֵּה לַשֶּׁקֶר עָשָׂה עֵט שֶׁקֶר סוֹפְרִים" (יר' ח).

ה. בחינת מקור נוסף בפירוש המשנה

במשנה במסכת שבת (טז, א) נאמר כך: "כל כתבי הקודש מצילין אותן מפני הדליקה [...] לאיכן מצילין אותן? למבוי שאינו מפולש. בן בתירה אומר: אף למפולש".

ובפירושו שם אומר רבנו כך: "ומבוי זה שקראו 'מפולש', אינו **מפולש משני צדדים לפי שהוא רשות הרבים בלי ספק.** אלא, רצה לומר באמרו 'מפולש', מפולש מצד אחד, והוא שאין לו לחי; ו'שאינו מפולש', הוא המבוי שאין לו לחי, כמו שיתבאר בעירובין. ואין הלכה כבן בתירה".

מפירושו הזה של רבנו עולה לכאורה, שכל מבוי שהוא מפולש משני צדדים, הוא בגדר רשות הרבים! ובמלים אחרות, כל רחוב בעיר שיש בו דרך לרבים, ואפילו שאין בו שש-עשרה אמה, ואפילו שהוא מקורה – הוא בגדר רשות הרבים! ולא רק השווקים לפי נוסח ההלכה שמיוחס לבן רבנו, ולא רק הדרכים המובילות אל השווקים הללו, אלא כל רחובות העיר באופן גורף! וכי יעלה על הדעת כדבר הזה? למחוק הלכות מפורשות ממשנה-תורה ומפירוש-המשנה? ועוד למחוק את ההלכות המפורשות והיסודיות ביותר אשר עוסקות בגדרי רשות הרבים?

איך אפוא יש להבין את פירושו הזה של רבנו בפירוש-המשנה?

ובכן, במקומות רבים, גם ב"פירוש המשנה" וגם ב"משנה תורה", רבנו כותב "רשות הרבים" אך אין כוונתו לגדרי רשות הרבים לפי כלליה שבהלכות שבת, אלא כוונתו לומר שמדובר במקום או בדרך שיש רשות לבַּל לעבור בהם ולהשתמש בהם, דהיינו שטח ציבורי ותו לא. והוא הדין בעניין פירוש-המשנה הנדון של רבנו: כוונת רבנו לומר, שאין באותו המבוי הנדון דרך לרבים, אלא הוא מבוי סגור משלוש רוחותיו שאין בו דרך שהולכים בה כלל בני העיר.

זאת ועוד, הבה נא נעיין יחדיו במשנה הנדונה (טז, א): "כל כתבי הקודש מצילין אותן מפני הדליקה [...] **ולהיכן מצילין אותן? למבוי שאינו מפולש, בן בתירא אומר אף למפולש**".

במה אפוא חולקים לדעת רבנו חכמים ובן בתירה?

בן בתירה התיר להציל במבוי שיש לו שלוש מחיצות אף שאין לו לחי, ואילו חכמים התירו רק כאשר יש לו לחי. כלומר, ביסוד המחלוקת נמצא אך ורק עניין של **היכר לחי!** כלומר, יש חשיבות גדולה מאד **להיכר** כדי להתיר או לאסור להציל מדליקה כתבי-קודש בשבת.

ומזאת נלמד יסוד חשוב לעניין פירוש רבנו הנדון: מבוי המפולש משני צדדיו ואשר משמש כאמור דרך לרבים, אפילו שאין לו הגדרה הלכתית של רשות הרבים, הרי שמבחינת **היכר** הוא דומה לרשות הרבים, ולכן רבנו קרא לו על דרך אי-ההקפדה "רשות הרבים". כי די בהיכר הזה שהוא משמש דרך לרבים, כדי לדַמּוֹתוֹ לרשות הרבים וכדי לשלול מכל-וכל את האפשרות שבן בתירה התיר להציל את כתבי-הקודש במבוי מפולש שכזה, הואיל ויש בו דרך לרבים.

נקודה נוספת, לא יעלה על הדעת שרבנו יאמר בעניין המבוי המפולש "שהוא רשות הרבים בלי ספק". כלומר, לא יעלה על הדעת שרבנו ינקוט בלשון כל-כך חד משמעית: "בלי ספק", אם היה מדובר בגדרי רשות הרבים של הלכות שבת ועירובין, שהרי יש תנאים וכללים ברורים ומפורשים אשר רק לפיהם המבוי הזה יוגדר כרשות הרבים, כגון שיהיו בו שש-עשרה אמה או יותר ושלא יהיה מקורה ושיהיה מפולש ליערות ולמדברות וכו'. אך אם נפרש את דברי רבנו כך שמדובר במקום שיש בו דרך לַבַּל להלֵך ולעבור בו, המלים "בלי ספק" מתיישבות, שהרי ברור שמדובר במקום שהרבים בוקעין בו ועוברים בו מצד לצד, גם אלה שאינם מתגוררים במבוי.

נחזור עתה לדבריי ברישא, ובכן, יודע אנכי גם יודע שעלי להביא ראיות לקביעתי שבמקומות רבים ב"פירוש המשנה" וב"משנה תורה" רבנו כותב "רשות הרבים", אף שאין כוונתו לרשות הרבים על כל גדריה ההלכתיים של הלכות שבת והלכות עירובין לענייני הוצאה וטלטול, אלא כוונתו למקום או לדרך שיש בהם רשות לכַּל לעבור בהם ולהלך בהם, דהיינו שטח ציבורי ותו לא מידי. לפיכך, אצרף כעשרים ראיות לקביעתי זו, גם מפירוש-המשנה וגם ממשנה-תורה:

1) בפירוש-המשנה למסכת שביעית (ג, י), נאמר כך: "ור' עקיבה סובר שאין מתקנין **רשות הרבים** [...] והלכה כר' עקיבה". ונראה די ברור שרשות הרבים האמורה כאן היא כל שטח ציבורי ששייך לכלל אנשי העיר ושיש צורך לתקנו. עוד נאמר בהלכות שמיטה ויובל (ב, יד): "אסור לו לבנות גדר בשביעית בין שדהו **לשדה חברו,** אבל בונה גדר בינו לבין **רשות הרבים**". וברור ש"רשות הרבים" האמורה בהלכה היא כל שאינה בגדר "שדה חברו", דהיינו כל שטח ציבורי שאינו שייך לו, ואפילו שהוא מקורה או שרוחבו פחות משש-עשרה אמה.

2) בפירוש המשנה למסכת ערלה (א, א), נאמר כך: "ר' יוסי אומר, אפילו אילן אחד ונתכוון בנטיעתו שיהא חלקו שמצד **רשות הרבים** סייג [=גדר] לחלק השני שבתוך הגינה, ונתכוון בחלק הזה שבתוך הגינה שיהיה למאכל הרי דינו של זה חָלוּק: הפנימי חייב בערלה, והחיצון פטור. והלכה כר' יוסי". וראו נא כיצד פוסק רבנו בהלכות מעשר שני ונטע רבעי (י, ג): "נָטַע אילן וחישב שיהיה הצד הפנימי שלו למאכל והחיצון לסייג, או שיהיה הצד התחתון למאכל והעליון לסייג – זה שחישב עליו למאכל חייב בערלה; וזה שחישב עליו לסייג או לעצים – פטור, שהדבר תלוי בדעתו של נוטע". שימו לב, בהלכה שנפסקה ב"משנה תורה" רבנו השמיט את כל העניין של רשות הרבים! ובמלים אחרות, "רשות הרבים" שנזכרה בפירוש-המשנה אינה רשות הרבים על כל גדריה ודיניה לעניין הוצאה וטלטול, אלא כל שהיא איננה רשותו!

3) בפירוש המשנה למסכת עירובין (ז, ד), נאמר כך: "וכצוצרה, היא הגזוזטרא [...] וכבר ביארנו [...] שכצוצריותיהם היו רשות היחיד גמורה, וגם היו יוצאות על גבי **רשות הרבים**". ברם, בהלכות עירובין (ג, יד), רבנו פוסק כך: "וכן שתי כצוצטריות זו כנגד זו, אם הושיט לוח שרחב ארבעה טפחים מזו לזו – מערבין עירוב אחד; ואם רצו – מערבין שני עירובין, אלו לעצמן ואלו לעצמן" וכו'. ואין שום אזכור גם בהלכה הזו שבמשנה-תורה לרשות הרבים. כלומר, רשות הרבים שנזכרה בפירוש-המשנה הינה שטח ציבורי ולאו דווקא רשות הרבים בה"א הידיעה.

4) בפירוש המשנה למסכת עירובין (ח, ז), נאמר: "ובתנאי [...] שיהא טפח מן המחיצה נכנס בתוך המים אם הייתה המחיצה למעלה מן המים, או טפח ממנה חוץ למים אם הייתה המחיצה בתוך המים, וכל זה כדי שייחלקו המים הנכנסים לחצר מן המים **שברשות הרבים**" וכו'. ובהלכות שבת (טו, יא) נאמר: "אמת המים שהיא עוברת בחצר, אם יש בגובהה [...] וברוחבה [...] – אין ממלאין ממנה בשבת, אלא-אם-כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים, בכניסה וביציאה; ואם אין בגובהה עשרה, או שאין ברוחבה ארבעה – ממלאין ממנה בלא מחיצה". גם בהלכה זו הושמט כליל עניין רשות הרבים, כלומר בפירוש-המשנה לא מדובר ברשות הרבים על כל גדריה ההלכתיים, אלא בכל חצר שמחוצה לה יש שטח ציבורי שיש בו רשות לַכַּל.

5) בפירוש המשנה למסכת עירובין (ח, ח), נאמר כך: "כצוצרה, הם הבליטות היוצאות בקירות החצרות על **רשות הרבים** כמו שנתבאר". וגם כאן ברור שלא מדובר דווקא ברשות הרבים על כל גדריה ההלכתיים, אלא בכל גזוזטרה שיוצאת מעל לשטח ציבורי שאינו רשות היחיד.

6) בפירוש המשנה למסכת ביצה (ג, א), נאמר כך: "ואין מחלוקת ביניהם בסולם של שובך **ברשות הרבים** שאסור להוליכו משובך לשובך, מפני שהרואה אותו מעבירו יֹאמר לתיקון גג ביתו הוא מעבירו ויחשדהו בחילול המועד". ובהלכות שביתת יום טוב (ה, ד) נאמר כך: "אין מוליכין את הסולם של שובך משובך לשובך **ברשות הרבים,** שמא יֹאמרו לתקן גגו הוא מוליכו. אבל ברשות היחיד מוליכו, אף-על-פי שכל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין, אפילו בחדרי חדרים אסור, כאן התירו, מפני שמחת יום טוב". וברור כשמש שרשות הרבים בהלכה זו איננה רשות הרבים ההלכתית, שהרי נאמר בהלכה "אבל ברשות היחיד מוליכו", דהיינו כל שאינו רשות היחיד אסור להוליכו. נמצא, שאסור להוליך את הסולם בכל שטח ציבורי שעלולים לראותו ולחשוד בו, ואפילו בשטח ציבורי מקורה או שאין ברוחבו שש-עשרה אמה, וכו'.

7) בפירוש המשנה למסכת קידושין (א, ד): "ומסירה קונה **ברשות הרבים** ובחצר שאינה של שניהם, והגבהה קונה בכל מקום". ובהלכות מכירה (ד, ד) נאמר כך: "מסירה אינה קונה אלא **ברשות הרבים,** ובחצר שאינה של שניהם. והמשיכה אינה קונה אלא בסמטה, או בחצר של שניהם. וההגבהה, קונה בכל מקום". ונראה ברור שהמסירה שנאמרה כאן אינה דווקא ברשות הרבים ההלכתית, דהיינו ברחוב שיש בו שש-עשרה אמה וכו', אלא בכל רחוב ציבורי.

8) **ב**פירוש המשנה למסכת בבא קמא (ג, ז), נאמר כך: "השמיענו כי המבקע, אם הזיק חייב, בין שהיה ברשותו או שלא ברשותו, ובין שנעשה הנזק במקום שהרבים מצויין בו והוא רשות הרבים, או במקום שאין הרבים מצויין בו והוא רשות היחיד". נשים לב שיש כאן **הגדרה חדשה לרשות הרבים!** "מקום שהרבים מצויין בו", וזו ההגדרה הנכונה לענייני רבים בהלכה, אך לא לרוב ענייני הלכות שבת, דהיינו לא לענייני הוצאה וטלטול ארבע אמות ברשות הרבים.

9) בפירוש המשנה למסכת בבא בתרא (ג, י), נאמר כך: "ואם היו שני בתים וביניהם **רשות הרבים,** יכול לפתוח חלון כנגד חלון ולהוסיף בפתחים, לפי שיכול לומר לו: אין ראֲייתי אותך יותר מראֲיית כל בני אדם העוברים ברשות הרבים". ובהלכות שכנים (ה, ז) נאמר כך: "אבל פותח אדם **לרשות הרבים** פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון, מפני שהוא אומר לו: הריני כאחד מבני **רשות הרבים** שרואין אותך". וברור שלא מדובר כאן דווקא ברשות הרבים ההלכתית, אלא גם ברחוב שאין ברוחבו שמונה מטר, אלא שהרבים בוקעין בו ומתבוננים בחלונות.

10) בפירוש המשנה למסכת שבועות (ז, ו), נאמר כך:

"ואמרוֹ: 'יִשָּׁבע בעל הבית', שהיא שבועה בתורה [...] אין-הדין-כן אלא אם היו הפירות צְבוּרִין **ברשות הרבים** וכל אחד מהם טוען טענתו, אבל אם היו הפירות **ביד בעל הבית אינו חייב אלא שבועת הסת,** לפי הכלל הידוע המוציא מחברו עליו הראיה". נמצא, שכל שאינו ביד בעל הבית הוא בגדר רשות הרבים, דהיינו כל שהוא נמצא בשטח ציבורי. וגם מהמשך הפירוש עולה שוב, ש"רשות הרבים" האמורה בפירוש-המשנה כאן היא שטח ציבורי: "וכן אמרוֹ 'יִשָּׁבע החנוני'

שהיא שבועה בתורה, אינו-חייב-כן אלא אם היו הפירות צבורין **ברשות הרבים** [...] אבל אם היו הפירות **בחנותו של מוכר אינו חייב אלא שבועת הסת,** לפי הכלל המוציא מחברו" וכו'.

11) במשנה עבודה-זרה (ג, ח) נאמר כך בעניין האשרה: "הייתה גוזלת את הרבים", ובפירוש המשנה שם אומר רבנו: "וגוזלת את הרבים – כגון שהיו ענפיה מתפשטים על **אוויר רשות הרבים**". ובהלכות עבודה-זרה (ז, טז) נאמר כך: "האשרה [...] ואם יש לו דרך אחרת, אסור לו לעבור תחתיה. ואם אין שם דרך אחרת עובר תחתיה כשהוא רץ". וגם בהלכה זו אין שום אזכור לרשות הרבים, ולכן ברור שכוונת רבנו בפירוש-המשנה היא לאוויר של שטח ציבורי.

12) בפירוש המשנה למסכת עבודה-זרה (ד, יא), נאמר כך: "מטהר יינו של גוי, הוא שיתעסק בו הישראלי מתחילתו כדי שיהא טהור, ומניחו ברשות בעל היין, ולפיכך צריך שיהא הבית פתוח **לרשות הרבים** ויהיו בעיר ישראלים, שהוא חושש להיכנס לבית שמא יִרְאֶהוּ ישראל ויודיע לבעל היין שכבר נאסר". ובהלכות מאכלות אסורות (יג, ה) נאמר כך: "היה יין זה הטהור של גוי מונח [...] בבית הפתוח **לרשות הרבים,** וישראל הולכים ושבים – מותר, שעדיין לא נכנס ברשות הגוי". וגם כאן ברור שלא מדובר ברשות הרבים ההלכתית, אלא במקום שהבית פתוח לדרך שהרבים עוברים בה, ואפילו אין בה שמונה מטר ואפילו אם היא מקורה.

13) בהלכות דעות (ה, יד) פוסק רבנו בעניין תלמיד חכמים, כך: "ולא ירוץ ברשות הרבים, וינהוג בשיגעון", וברור שאין חילוק בין רחוב שיש ברוחבו שמונה מטרים לבין רחוב שאין ברוחבו שמונה מטרים, או האם הרחוב הזה מקורה או שאינו מקורה, אלא, מדובר כאן בכל דרך שהרבים מצויים שם. שהרי לא יעלה על הדעת שיהיה מותר לתלמיד חכמים לרוץ ולנהוג בשיגעון ברחוב ראשי שהוא מקורה, אפילו שהולכים בו אלפי בני אדם מדי יום ביומו.

14) בהלכות תפילין (ד, יז) פוסק רבנו כך: "לא יניח תפילין בחורין הסמוכין **לרשות הרבים** וייכנס, שמא ייטלום עוברי דרכים", וגם כאן לא ייתכן שמדובר ברשות הרבים ההלכתית, אלא בכל חורין אשר סמוכים לדרך שהרבים בוקעין בה: ואפילו אם היא מקורה או שאין ברחבה שמונה מטרים, או שהיא בתוך עיר מוקפת חומה דלתיים ובריח שכולה בגדר רשות היחיד.

15) בהלכות חנוכה (ד, ז) פוסק רבנו כך: "ואם היה דר בעלייה, מניחו בחלון הסמוכה **לרשות הרבים**". וגם כאן ברור שאין הכוונה דווקא לרשות הרבים ההלכתית, אלא לכל מקום שהוא שטח ציבורי שיש בו אנשים שעוברים ורואים את הנרות והנס מתפרסם בהם. שהרי לא יעלה על הדעת שאם חלונו פונה לרחוב ראשי הומה שהוא מקורה, שלא יניח את חנוכתו בו...

16) בהלכות איסורי ביאה (כב, יא), פוסק רבנו כך: "וכן כל המתייחד עם אישה, והיה הפתח פתוח **לרשות הרבים,** אין חוששין משום ייחוד". וברור שגם כאן לא מדובר ברשות הרבים ההלכתית, אלא בכל פתח שפתוח לרחוב ציבורי שאנשים עוברים בו, מכל סוג שהוא.

17) בהלכות מעשר שני ונטע רבעי (י, ה), רבנו פוסק כך: "הנוטע **ברשות הרבים,** והנוטע בספינה, והעולה מאליו ברשות היחיד, והנוכרי שנטע בין לישראל בין לעצמו, והגזלן שנטע – חייבין בעורלה וברבעי". וגם בהלכה זו לא יעלה על הדעת שמדובר דווקא ברשות הרבים

ההלכתית, אלא במי שנוטע בשטח ציבורי מכל סוג שהוא, דהיינו שיש לרבים זכות בו – שהרי לא יעלה על הדעת שמי שייטע עץ בברמלית או בעיר מוקפת חומה גבוהה דלתיים ובריח שדינה כרשות היחיד, שאותו אדם לא יהיה חייב לקיים בעצו את דיני הערלה ונטע הרבעי.

18) בהלכות ביכורים (ב, ט), פוסק רבנו כך: "הנוטע אילן בתוך שדהו, והבריכו לתוך שְׂדֵה חברו או **לרשות הרבים** [...] אינו מביא ביכורים לא ממה שהוציא ברשות זו, ולא מן הצד שברשות האחרת: שנאמר: 'בְּפִרְיֵי אַדְמָתְךָ' [שמ' כג, יט; לד, כו], עד שיהיו כל הגידולין מאדמתך". וגם כאן ברור שכל שהוא לא בגדר "אדמתך" הוא בגדר רשות הרבים, ובמלים אחרות, רשות הרבים בהלכה זו הינה כל שטח ציבורי שאינו בגדר "אדמתך".

19) בהלכות שאר אבות הטומאות (כ, א), רבנו פוסק כך: "כל מקום שהוא רשות הרבים לעניין שבת, כך הוא רשות הרבים לעניין טומאה". ומהצהרתו זו של רבנו בעניין שאר אבות הטומאות עולה, שבכל שאר העניינים רשות הרבים האמורה איננה בהכרח רשות הרבים ההלכתית.

20) בהלכות נזיקי ממון (א, יא), רבנו פוסק כך: "וכן חמור שהזיק במשאו בשעת הילוכו, ועגלה המושכת שהזיקה בשעת משיכתה: כל אלו תולדות הרגל הן, **וברשות הרבים** פטורין, וברשות הניזק משלמין נזק שלם". וברור שלא מדובר בהלכה זו דווקא ברשות הרבים ההלכתית, דהיינו שרוחבה שש-עשרה אמה וללא קירוי, אלא בכל שטח ציבורי שיש לרבים זכות לעבור בו.

ויש עוד הלכות **רבות מאד** בענייני נזיקין, אשר ברור כשמש ש"רשות הרבים" שנאמרה בהן איננה רשות הרבים ההלכתית, אחרת המזיקים יהיו פטורים על רוב נזקיהם... וגם בהלכות גזלה ואבדה וכן בהלכות חובל ומזיק, ישנן הלכות רבות מאד אשר ברור ש"רשות הרבים" שנאמרה בהן אינה רשות הרבים ההלכתית, ואיני רואה צורך להביאן, ויש עוד, ודי בזה.

סוף דבר

להבנתי הצלחתי להוכיח במאמר זה את גדריה ההלכתיים המדויקים וההגיוניים של רשות הרבים. ברם, לא רק מבחינה הלכתית, גם מבחינה מחשבתית, לא יעלה על הדעת שכמעט כל רחוב בימינו הוא בגדר רשות הרבים, כי קשה מאד להניח שהקב"ה יטריח עלינו את הטרחה הגדולה הזו. שהרי אם אכן כל רחובות הערים שאינם מקורים ושיש ברוחבם שש-עשרה אמה, הינם בגדר רשות הרבים, אין תקנה לכל ערינו אלא בחומה גבוהה דלתיים ובריח, והנחה זו סותרת את היסוד המחשבתי: "עַמִּי! מֶה עָשִׂיתִי לָךְ וּמָה הֶלְאֵתִיךָ? עֲנֵה בִי!" (מיכה ו, ג).

ואם תתמהו מדוע אני מערב ענייני מחשבה בהלכה, ובכן, לדעתי **לעולם** יש לערב ענייני מחשבה בהלכה, כי המחשבה היא חלק בלתי נפרד מן ההלכה, היא **מטרתה ותכליתה!** ומה שהרגילו אותנו בעוול בדת האורתודוקסית הפרו-נוצרית החדשה שההלכה מנותקת לחלוטין מעולם המחשבה, מדובר בשגיאה חמורה וארורה, אשר הופכת אותנו ל"עם סכל ונבל".

הנבונים יבינו את דבריי, אך יודע אנכי גם יודע, שעדת החכמים בעיניהם שישמעו את דבריי, וכל-שכן המינים וצאצאיהם, יקפצו עד לב השמים וירעישו וידברו גדולות. נדמה להם לכסילים הללו שההלכה המעוקלת שבידם היא חזות הכל. לא רצו ולא רוצים להבין ולהשכיל, שההלכה

הינה **אמצעי** לידיעת האמת ולידיעת ה' יתעלה. וסופם ידוע, שהרי גם הפיכתם את ההלכה לחזות הכל הפכה לשקר ולהתעיה, שהרי הם מוחקים מבטלים ואף מעַוותים הלכות רבות אשר לא נוחות להשקפותיהם המשובשות, ואשר לא מתאימות לניפוח גאוותם ותאוותם.

ואלה ואלה לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו: **אם** בגלל שהפכו את תורת-האלהים לקורדום-חוצבים והקדישו את חייהם לעיסוק בפלפולי הלכות (=גם כדי להצדיק את משכורותיהם ושאר מחצבי התורה שבידם, וגם כדי להסיח את דעתם מדרך האמת ומהשקפוֹת הַדַּעַת והאמת אשר ישפכו אור על מעלליהם); **ואם** בגלל שהם עובדי אלילים בשר ודם, ונרצעו להערצת החמוֹרים הגדוילים בעלי המרדעות, שבעולם השקר הינם גם בעלי השׂררה והשלטון.

והנה לפניכם דברי רבנו המאירים, מתוך המורה (ב, לט), בשלוש הפְּסקות לקמן:

"כך הדבר בתורה הזו, כמו שביאר את איזונה ואמר: 'חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִם' [דב' ד, ח], וכבר ידעת כי עניין צדיקים – מאוזנים [ובעניין זה ראו: 'סגפנות כומרי אדום']. לפי שהן [=מצוות התורה] עבודות שאין בהן טורח ולא גרעון כנזירים והמתבודדים בהרים ודומיהם, ולא יִיתּוֹר המביא לידי תאוותנות וזללנות, עד שתיגָּרע שלמות האדם במידותיו ועיונו [כוחו המחשבתי] – כמו שאר חוקי העמים הקדמונים. וכאשר נדבר במאמר זה בטעמי המצוות יתבאר לך מִבְּדָקָהּ וחוכמתה מה שראוי להתבאר, ולפיכך נאמר בה: 'תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה' [תה' יט, ח].

אבל מי שמדמה כי עוּלָהּ כבד וקשה ושיש בה סבל [כאומרים: 'קשה להיות יהודי' וכיו"ב], כל זה טעות בהתבוננות. ולקמן [במורה ב, מ] אבאר קלותה באמת אצל השלמים, ולפיכך אמר: 'מָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ' וגו' [דב' י, יב], ואמר: 'הֲמִדְבָּר הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל' וגו' [יר' ב, לא]. אלא, שכל זה ביחס לחסידים [שמצוות התורה קלות מאד בעבורם, בשל מידותיהם ומושׂכליהם].

אבל אנשי העושק והכעס וההשתלטות [המינים וצאצאיהם], הרי המזיק והקשה ביותר אצלם שיהא שם שופט שימנע את ההשתלטות. וכן התאוותנים השפלים, הקשה ביותר עליהם היא מניעת ההפקרות בזנות, והפעלת העונשים בעושיהם. וכך כל בעל מגרעת, נראה לו כי מניעת הרע שהוא מעדיפוֹ כפי מגרעתוֹ המידותית, טורח עצום. ואין לשקול קלות התורה וְקָשְׁיָהּ לפי שאיפותיו של כל מושחת שפל בעל מגרעות מידותיות, אלא הינם נבחנים לפי השלם שבבני האדם, אשר מטרת התורה הזו שיהיו כל בני אדם כאותו האדם [=האדם השלם]".

עד כאן דברי רבנו במורה. ואצרף גם שאלה ששאלני חבר בעניין שנדון לעיל: "ישנם מאות אלפי יהודים המתגוררים בערים ענקיות בגולה שאף פעם לא משתמשים בעירוב בשבת. הם פשוט לא נושאים שום דבר בחוץ בשבת. וזה לא נחשב בעיניהם כטרחה גדולה. כך הם חוו את השבת כל חייהם. מדוע שנניח שזה טרחה גדולה בעבורנו שלא יהיה עירוב בשבת?". והנה תשובתי: ברור שזו טרחה גדולה מאד, ואין ראיה מן השוטים, כי אם תשאל את ההודים הם יגידו לך שזו לא טרחה בכלל ללכת קילומטרים על-גבי קילומטרים כדי להתרחץ בגנגס המזוהם, ואף יגידו לך שהם נהנים מזה מאד... אלא, יש לבחון את העניין לפי שִׂכלם של בני האדם השלמים אשר יודעים את אמיתת התורה וחוקיה, ואם לא הייתה בדבר טרחה, שלמה המלך לא היה טורח לתקן עירובי חצרות ושיתופי מבואות, הוא היה אוסר הכל וזהו...

ואסיים בדברי הנביא מיכה, דברים אשר רק ערל-הלב ואטום-האוזן לא יתנם אל ליבו:

"שִׁמְעוּ נָא אֵת אֲשֶׁר יְיָ אֹמֵר: קוּם רִיב אֶת הֶהָרִים וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלֶךָ. שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יְיָ וְהָאֵתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ, כִּי רִיב לַיְיָ עִם עַמּוֹ וְעִם יִשְׂרָאֵל יִתְוַכָּח! עַמִּי! מֶה עָשִׂיתִי לָךְ וּמָה הֶלְאֵתִיךָ? עֲנֵה בִי! כִּי הֶעֱלִתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתִיךָ, וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם. עַמִּי! זְכָר נָא מַה יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב, וּמֶה עָנָה אֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר מִן הַשִּׁטִּים עַד הַגִּלְגָּל, לְמַעַן דַּעַת צִדְקוֹת יְיָ. בַּמָּה אֲקַדֵּם יְיָ, אִכַּף לֵאלֹהֵי מָרוֹם, הַאֲקַדְּמֶנּוּ בְעוֹלוֹת בַּעֲגָלִים בְּנֵי שָׁנָה? הֲיִרְצֶה יְיָ בְּאַלְפֵי אֵילִים? בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן? הַאֶתֵּן בְּכוֹרִי פִּשְׁעִי, פְּרִי בִטְנִי חַטַּאת נַפְשִׁי? [אין צורך בריבוי עולות ומנחות ולא בהקרבת הבנים על המזבח לעולה] הִגִּיד לְךָ אָדָם מַה טּוֹב וּמָה יְיָ דּוֹרֵשׁ מִמְּךָ כִּי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד וְהַצְנֵעַ לֶכֶת עִם אֱלֹהֶיךָ" (מיכה ו, א–ח).

נספח: בעניין טלטול בתוך הערים בימינו

כאמור, לערי ימינו יש ללא ספק דין כרמלית, למעט הדרכים בתוכן שיש בהן שש-עשרה אמה או יותר ושהן מובילות ל"מדברות ויערים ושדות" – כגון כביש מספר 2 וכביש מספר 1 אשר עוברים בתוך הערים הגדולות, ואשר מובילים לשטחים הפתוחים של ארץ-ישראל. והואיל וניתן להכשיר כרמלית באמצעות צורות פתחים שהרי רבנו פוסק בהלכות שבת (יז, י): "אבל צורת-פתח או לחי וקורה, אינן מועילין בהכשר **רשות הרבים**", דהיינו רק בהכשר רשות הרבים צורת הפתח אינה מועילה. לפיכך, ניתן להבנתי להכשיר את ערי ימינו באמצעות צורות פתחים למעט באותן הדרכים המרכזיות שעוברות בערים ואשר מוגדרות כאמור כ"רשות הרבים".

הוי אומר, ניתן להבנתי לסמוך על עירובי הערים ולטלטל בכל העיר (ושני עירובים הם: עירובי המחיצות וכן עירובי החצרות שעושות המועצות האורתודוקסיות), למעט באותן הדרכים המרכזיות האמורות אשר מובילות ל"מדברות ויערים ושדות", ואשר יש בהן שש-עשרה אמה או יותר וכו'. ואם ישאל השואל: מדוע אפוא רבנו מחייב שכל העיר תהיה מוקפת במחיצה כדי להגדירה כרשות היחיד? ועל-כך אשיב שאין זה אלא כדי להכשיר גם את הדרכים שמוגדרות כ"רשות הרבים" שעוברות בתוכן ולהגדירן כ"רשות היחיד". ברם, הואיל וברור שדינן של ערי ימינו הוא ככרמלית, להבנתי ניתן להכשירן באמצעות "צורת-פתח או לחי וקורה" ובאמור.

כמו כן, כמו שחכמים התירו להכשיר בצורת-הפתח מבוי מפולש שדינו וודאי ככרמלית, וכפסק רבנו: "מבוי מפולש – עושה לו צורת פתח מכאן, ולחי או קורה מכאן" (הלכות שבת יז, ג), כך וודאי מותר להכשיר כרמלית בצורת-הפתח, וכל-שכן ערים גדולות וצפופות כערי ימינו.

וגם אם מאן-דהו יקשה עלי ויעורר איזה ספק, ספק דרבנן לקולא, כל-שכן בעניין שההחמרה בו תעורר קשיים עצומים, תעיק על בני האדם ותגביל מאד את שמחת השבת ויום-טוב. ולכן, לדעתי יש להיזהר בערי ימינו אך ורק מאותן דרכים מרכזיות אשר יש להגדירן כ"רשות הרבים". כמו כן, ניתן להבנתי לטלטל בגשרים שנבנו על הדרכים הללו, שהרי הגשרים אינם רחבים שש-עשרה אמה ואינם דרך לשטחים הפתוחים, ותו לא מידי. "שִׁמְעוּ נָא אֵת אֲשֶׁר יְיָ אֹמֵר [...] כִּי רִיב לַיְיָ עִם עַמּוֹ וְעִם יִשְׂרָאֵל יִתְוַכָּח: עַמִּי! מֶה עָשִׂיתִי לָךְ וּמָה הֶלְאֵתִיךָ? עֲנֵה בִי!" (מיכה ו).

חימום אוכל בשבת על גבי פלטה

כידוע, קאפח התיר לחמם תבשיל לח או יבש על-גבי מיחם חם שנמצא על-גבי פלטה. ומכיוון שההלכה הזו כל-כך ידועה ומפורסמת לא העליתי בדעתי שיש עמה בעיה. ברם, עיון מעמיק בהלכות עורר אותי להבין שקאפח שגה בהוראתו, כמו בלא-מעט מקומות נוספים. הילת האלילות שיצרו סביבו כאילו הוא היה "הרמב"ם של ימינו", גרמה לדבריו לחדור ללא בחינה אמיתית. רק לאחר שהוסרו מסכי האלילות המסנוורים, והתברר לי שקאפח סטה סטייה חריפה מדרך האמת, החילותי לברר את דבריו, ומצאתי שלעתים לא רחוקות הוא סוטה מדרך הישר, ולא רק בעניינים שהם לב-ליבה המוסרי של התורה, אלא גם בענייני פסיקה נוספים.

נחל אפוא את הדיון בעיון בהלכות שבת (ד, ו), וכֹה דברי רבנו:

"**[1]** מניחין מיחם על גבי מיחם בשבת, וקדירה על גבי קדירה, וקדירה על גבי מיחם, ומיחם על גבי קדירה; **[2]** וטח פיהם בבצק, לא בשביל שייחמו אלא בשביל שיעמדו על חומם, שלא אסרו אלא להטמין בשבת, אבל להניח כלי חם על גבי כלי חם, כדי שיהיו עומדין בחמימותן – מותר; **[3]** אבל אין מניחין כלי שיש בו דבר צונן על-גבי כלי חם בשבת, שהרי מוליד בו חום בשבת. ואם הניחו מבערב – מותר, ואינו כטומן בדבר המוסיף [הבל]".

הלכה זו מובאת בסוף פרק ד אשר עוסק בענייני הטמנה. ברם, ברור שהלכה זו אינה עוסקת בהטמנה הרגילה והפשוטה, דהיינו בכיסוי ובהטמנה בבגדים וכיו"ב. ובמלים אחרות, הלכה זו עוסקת בעניינים נוספים אשר **דומים** להטמנה ונכללים בדיניה, להיתר או לאיסור.

לדוגמה, סתימת פי הקדרות בבצק הוא עניין שהיה עולה בדעתנו שהוא דומה להטמנה, ולכן רבנו מזכירו לעיל, ופוסק, שלמרות הדמיון להטמנה לא מדובר בהטמנה האסורה. ונראה לי ברור, שלא מדובר כאן בקדרות אשר מוטמנות דהיינו מכוסות בבגדים מכל עבריהן, שהרי אם הן מכוסות היטב בבגדים מכל עבריהן, מדוע יש צורך לטוח את פיהן בבצק? ממילא לא נפלט חום משפת הקדרה. אלא, היה עולה בדעתנו שסתימת פי הקדרות בבצק תהיה אסורה משום הטמנה בשבת, ולכן רבנו מלמד שלא מדובר בסוג מסוגי ההטמנה, ומותר לעשות כן.

ולאור הדברים הללו יש להבין גם את המשך ההלכה שראינו לעיל (ד, ו): "אבל אין מניחין כלי שיש בו דבר צונן על-גבי כלי חם בשבת, שהרי מוליד בו חום בשבת. ואם הניחו מבערב מותר, ואינו כטומן בדבר המוסיף". כלומר, לא מדובר בהנחת כלי על-גבי כלי "בדרך של הטמנה", אלא בהנחת כלי צונן על-גבי כלי חם שאינם מוטמנים. ורבנו פוסק את ההלכה הזו כנספח לסוף הפרק שעוסק בענייני הטמנה, מכיוון שההטמנה במהותה היא עניין שיש בו **הוספת חום** לקדירה, והוא הדין בעניין הנחת צונן על גבי חם, שיש בו משום הוספת חום.

ויתרה מזאת, איך אפשר להעלות על הדעת שמדובר בהלכה לעיל בדרך של הטמנה? דהיינו, שמדובר בהטמנת הכלי העליון בתוך הכיסוי של הכלי התחתון, שהרי אם היה מדובר בהטמנת הכלי העליון בתוך הכיסוי של התחתון, מדובר בהטמנה גופה בשבת! ורבנו כבר אסר להטמין

בשבת בדבר שאינו מוסיף הבל בהלכה ג שם, וכי רבנו היה אומר בהלכה ג שאסור להטמין בדבר שאינו מוסיף הבל, ובהלכה ו הוא יוסיף שאסור להטמין בדבר שאינו מוסיף כאשר יש כלי חם מתחת לדבר המוטמן? והלא זו סכלות גמורה! שהרי אם אסור להטמין כלי בלא שום תוספת חום מתחת לכלי המוטמן, ברור כשמש שאסור להטמין כלי על-גבי קדרה חמה.

למרות עדות ההלכה וההיגיון והשכל הישר, קאפח מתעקש לפרש שם (ד, ו) שהנחת הכלי הצונן על-גבי הכלי החם בסוף ההלכה שראינו לעיל, היא דווקא "בדרך של הטמנה", וז"ל:

"וממה שהביא רבנו דין זה כאן ולא בפרק השבותים **משמע דדווקא במטמין,** וכמו שכתב בסמוך 'וטח פיהם בטיט' שזה סוג מסוגי ההטמנה, אבל אין עצם חימום דבר קר כנגד המדורה אסור וכמו שיתבאר לקמן (כב, ד), וכמו שכתבתי לעיל ראש פרק ג".

ובכן, כבר ראינו שלא יעלה על הדעת שמדובר "דווקא במטמין" דהיינו בהטמנת הכלי העליון הצונן בתוך הכיסוי של הכלי התחתון החם, כי רבנו לא היה סכל, שהרי רק סכל יאסור דבר שהוא נאסר מכל-שכן מן האיסור המקורי, אשר נפסק בסך-הכל שלוש הלכות לפני-כן.

גם איני מבין מדוע קאפח טען שרבנו היה צריך לפסוק את דין הקדרות בפרק השבותים (פרק כא), שהרי האיסור לטמון בדבר שאינו מוסיף נפסק אף הוא בפרק ד, אף-על-פי שהוא גזרה "שמא יטמין ברמץ ויהיה בו ניצוצות של אש ונמצא חותה בגחלים" (ד, ג), ולכאורה גם אותו היה צריך לשבץ בפרק השבותים, שהרי פרק השבותים עוסק ב"בדברים אסרום גזרה שמא יבוא מהן לידי איסור סקילה" (כא, א). אלא נראה ברור, שרבנו ייחד את הפרק הרביעי לענייני הטמנה, ובכלל ענייני ההטמנה גם הוספת חום באמצעות הנחת צונן על-גבי קדרה חמה.

זאת ועוד, קאפח מביא ראיה נגד עצמו, שהרי הוא טוען ובצדק שסתימת פי הקדרות הינו סוג מסוגי ההטמנה, ובמלים אחרות, קאפח מודה שבראש ההלכה הנדונה (ד, ו) מדובר בקדרות שאינן מוטמנות, מדוע אפוא בסוף ההלכה מדובר "דווקא במטמין"? וכי רבנו יבלבל אותנו באופן שכזה? דהיינו, בראש ההלכה הוא יעסוק בשאינן מוטמנות ובסופה במוטמנות?

כמו כן, מדוע לפי קאפח סתימת הקדרות בטיט היא "סוג מסוגי ההטמנה", אך הנחת צונן על-גבי חם שבסיפא היא לא "סוג מסוגי ההטמנה"? דהיינו מדוע דווקא בהנחת צונן על-גבי חם חובה לפרש שלא מדובר ב"סוג מסוגי ההטמנה" אלא בהטמנה גופה? והלא זה נגד ההיגיון! שהרי אם היה מקום לחשוש להוספת חום בסתימת פי הקדרות בבצק, והיה צורך לפרש שהדבר מותר, כל-שכן שיש לחשוש לתוספת חום כאשר מניחים כלי צונן על-גבי כלי חם.

אלא ברור, שההלכה האחרונה בפרק הרביעי עוסקת בשלושה סוגים מסוגי ההטמנה והולדת חום, את הראשונים התירו ואת האחרון אסרו משום שיש בו תוספת חום: **א)** הנחת מיחם או קדירה חמים זה על-גבי זה בשבת; **ב)** סתימת פי הקדרות בטיט; **ג)** הנחת צונן על-גבי חם, וזה נאסר משום תוספת חום בשבת. נמצא אפוא, שאסור בשבת להניח תבשיל צונן על-גבי מיחם מפני שהוא מוסיף בו חום, ומשום הטמנה, שהרי מדובר בסוג מסוגי ההטמנה האסורה!

ועתה נפנה להתייחס להמשך סברתו הרעועה של קאפח, אשר נשענת על קנים רצוצים.

דין חימום המים בשבת

טרם שנעיין בדין הנחת הקיתון כנגד המדורה שנוגע לעניין הנדון, עלינו להבין עניין הלכתי נוסף החשוב מאד לענייננו, והוא: שדין חימום מים שונה מדין בישול תבשיל, משני צדדים:

א) אין צורך לבשל את המים כמו שמבשלים תבשיל כדי להתחייב בשבת, וכמו שרבנו פוסק בהלכות שבת (ט, א): "האופה כגרוגרת חייב [...] או המחמם את המים [...] שעור המחמם את המים כדי לרחוץ בהן איבר קטן". כלומר, ביחס למים, שיעור החיוב מן התורה הוא לא על בישול המים והכשרתן לשתייה חמה, אלא די בחימומן והכשרתן לרחיצת איבר קטן.

ב) אין במים דין חימום-אחר-חימום כמו שיש בתבשיל דין בישול-אחר-בישול. כלומר, חימום מים והכשרתן לרחיצה הוא איסור תורה, בין שהם הוחמו בעבר ובין שלא הוחמו כלל. והדבר מוכח מן ההיגיון והשכל הישר, שהרי מים שהוחמו לא השתנו במהותן, ולאחר שהם נתקררו הם חוזרים לאותו מצב שהיו, מה-שאין-כן תבשיל שנתבשל, שבישולו שינה אותו במהותו.

זאת ועוד, רבנו פוסק בהלכות שבת (ט, ג) וכֹה דבריו: "המבשל על האור דבר שהיה מבושל כל צרכו, או דבר שאינו צריך בישול כלל – פטור". כלומר, דווקא **תבשילים** אשר נופל עליהם השם "בישול", דווקא בהם יש דין של "בישול אחר בישול", והמבשלם בשנית בשבת פטור. ברם, מים, שנופל עליהם השם "חימום", לא כן, ואין בהם דין "חימום אחר חימום". אלא, מי שמחמם מים קרים לרחיצת אבר קטן, אף שהם הוחמו בעבר, חייב על חימומם מן התורה.

והנה כמה הלכות בדינים הללו, כדי שנראה וניווכח שבשום מקום רבנו אינו מחלק בין מים שהוחמו בעבר לבין מים שלא הוחמו כלל, אלא, כל שהוא צונן עתה אסור מהתורה לחממו:

א) "אינו משתטף כל גופו בצונן ובא ומתחמם כנגד המדורה, מפני שמפשיר מים שעליו ונמצא כרוחץ כל גופו בחמין" (כב, ג). הנה-כי-כן, אין שום חילוק בין חמין שהוחמו ועתה הם צוננין, לבין צונן שלא הוחם מעולם, כל שהוא צונן עתה ולא משנה מה היה מצבו, אסור לשטוף בו את גופו ולעבור מיד להתחמם כנגד המדורה בעוד המים הצוננים על גופו.

ב) "אמבטי של מרחץ שהיא מלאה מים חמין, אין נותנין לה מים צונן שהרי מחממן הרבה" (כב, ה). ושוב, אין הבדל בין מים צוננים שהוחמו בעבר לבין מים צוננים שמעולם לא הוחמו.

ג) "מיחם שפינה ממנו מים מותר ליתן לתוכו מים צונן כדי להפשירן. ומותר ליצק [...] [מים] צונן לתוך החמין, והוא שלא יהיו בכלי ראשון מפני שהוא מחממן הרבה". גם כאן, אין שום הבדל בין מים צוננים שהוחמו בעבר לבין מים צוננים שמעולם לא הוחמו.

אמנם, יודע אנכי שיהיו חכמים בעיניהם שיקפצו ויֹאמרו אבל יש הלכה שרבנו מזכיר בה מים שהוחמו מערב שבת, וכֹה דברי רבנו (כב, ב): "וגזרו שלא ישתטף כל גופו בחמין ואפילו בחמין שהוחמו מערב שבת". ברם, ברור שהלכה זו לא נועדה ללמד שיש במים דין "חימום אחר חימום", אלא, שבין חמין שהוחמו בשבת ובין שהוחמו בערב שבת – אסור לרחוץ בהם, ואין מזה ראיה שיש במים דין "חימום אחר חימום" (כלומר שמי שחיממם אינו חייב מן התורה).

דין הנחת קיתון כנגד המדורה

כאמור, קאפח קובע בפסקנות בהערתו להלכות שבת (ד, ו): "אבל אין עצם חימום דבר קר כנגד המדורה אסור וכמו שיתבאר לקמן (כב, ד)", וכֹה דברי רבנו בהלכה האמורה (כב, ד):

"מביא אדם קיתון של מים ומניחו כנגד המדורה, לא בשביל שייחמו אלא כדי שתפוג צינתן. וכן מניח פך של שמן כנגד המדורה כדי שיפשר, לא שייחם".

הלכה זו דנה באדם אשר מבקש להפשיר קיתון של מים כדי שיוכל לרחוץ בו, ולכן נאמר בהמשך ההלכה גם דין המפשיר פך של שמן, שהרי הרחיצה והסיכה הם עניינים קרובים. כמו כן, ההלכות שקודמות להלכה הזו (ד, ו) וההלכות שלאחריה הקרובות לה כולן עוסקות בדיני רחיצה (וראינו חלק מהן לעיל), כך שברור שהקיתון הזה הוא קיתון שנועד לרחיצה.

לפיכך, ברור שהאיסור הזה נוגע לאיסור **חימום המים לרחיצה,** ולכן חכמים אסרו לחמם את המים וכל מה שהתירו הוא להפשירן בלבד, שמא המים יוחמו לטמפרטורה אשר מתאימה לרחיצה והמחממן יעבור על איסור תורה – ולא משנה כאמור אם המים הללו הוחמו בעבר או שלא הוחמו בעבר, שהרי כבר ראינו שאין שום הלכה בעניין איסור חימום המים שבה רבנו מזכיר חילוק כזה, דהיינו בין מים שהוחמו לבין מים שלא הוחמו, אלא כל צונן אסור לחממו.

כלומר, לא ניתן ללמוד מהלכה זו מאומה לעניין חימום תבשיל צונן בשבת, שהרי הלכה זו עוסקת בחימום מים לרחיצה, וכן בחימום שמן שהוא דומה למים בעניין זה, שהרי תכליתו היא הסיכה בדומה לרחיצה, ולכן אסרו חכמים לחמם גם את השמן; ואף נראה שאסור מן התורה לחמם שמן לסיכה, ושיעורו הוא כדי סיכת אבר קטן, בדומה לשיעורו באיסור הוצאה (יח, ב). והראיה, שאם לא היה אסור לחמם את השמן לרחיצה מן התורה, חכמים לא היו אוסרים ומרחיקים מחימומו אפילו בכל שהוא, שהרי חכמים כאמור התירו אך ורק להפשירו.

ובהלכות אבל (ה, ג) אף מצאנו זכר לדבר: "ומניין שהאבל אסור [...] לרחוץ גופו ולסוך? שנאמר: 'הִתְאַבָּלִי נָא וְלִבְשִׁי נָא בִּגְדֵי אֵבֶל וְאַל תָּסוּכִי שֶׁמֶן' [ש"ב יד, ב], ורחיצה בכלל סיכה **שהרחיצה קודמת לסיכה,** שנאמר: 'וְרָחַצְתְּ וָסַכְתְּ' [רות ג, ג]". קצרו של דבר, לא ניתן ללמוד מההלכה דלעיל מאומה לעניין חימום תבשיל צונן בשבת, וגם אם יתעקש המתעקש ללמוד ממנה לעניין חימום תבשיל צונן בשבת, לא ניתן ללמוד ממנה אלא להפשיר ולא לחמם.

וכבר למדנו שאסור לחמם תבשיל, וכפסק רבנו לעיל: "לא בשביל שייחמו אלא בשביל שיעמדו על חומם [...] אבל אין מניחין כלי שיש בו דבר צונן על-גבי כלי חם בשבת, שהרי מוליד בו חום בשבת". אגב, המבשל שמן לאכילה אינו חייב מן התורה, שהרי רבנו פוסק בהלכות שבת (ט, ג): "המבשל על האור [...] דבר שאינו צריך בישול כלל – פטור [אבל אסור מדרבנן]".

שיטתם של קאפח והמפרשים

ברם, בשל שותפותו בממסד הכומרים השׂכירים ואכילתו וזלילתו על שולחנם המגואל, קאפח נתעוור ותעה ולעה בסבלות השוטים אשר לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו, וז"ל (כב, ד):

"ועל זה אנו סומכים שאנו מחימין תבשיל שנתבשל כל צרכו מלפני השבת והונח במקרר, מניחים אותו על גבי המיחם שעל גבי הפלטה, ללא הבדל בין תבשיל שיש בו נוזל, כלומר מרק או שאין בו, כגון 'הריס' עבה או 'בֶּאבאנה', הכל מותר לדברי הכל".

האמנם? האמנם "הכל מותר לדברי הכל"? ובכן, הוא כמעט צודק, לדברי הכל למעט רבנו... ונהייתו אחרי המפרשים שלא ידעו ידיעת ה' מהי, גרמה לו להיכשל בהבנת הדין וההלכה.

ועתה נראה על מי קאפח סומך, ובכן, לפני שקאפח אומר את דבריו לעיל, הוא מביא את דברי הרשב"א ועליהם הוא אומר: "ועל זה אנו סומכין". כן! קאפח סומך על הרשע שסבר שלימודי הפילוסופיה הם כפירה, ושקבע שאסור באיסור חמור ללמוד את יסודות הדת המחשבתיים, ואף היה תלמידו ומעריצו של השֵׂטן המוֹסֵר מגירונדי אשר התחנן לנוצרים שישׂרפו את ספר-המדע ומורה-הנבוכים. ועליו קאפח סומך! וְאַיֵּה הכבוד העצמי של תלמידי הרמב"ם? וכל מי שתומך בשׂריפת ספר-המדע ובשׂריפת מורה-הנבוכים הוא בגדר כופר ומין אשר מורידין ולא מעלין, וכל מי שסומך על המינים והכופרים הוא בעצמו כסיל ורשע וחשוד על המינות.

והנה דברי תלמידו של השֵׂטן מגירונדי, מתוך דברי קארו הקראי: "וכתב הרשב"א, שלדברי הכל תבשיל שנתבשל מערב שבת ונצטנן, מותר לחממו כנגד המדורה אפילו במקום שהיד סולדת בו, והוא שלא ייתן על-גבי המדורה או על-גבי כירה. ואם יש קדרה נתונה על האש מותר להחם על-גבה תבשיל שנתבשל כל-צרכו מערב שבת, כיוון שהקדרה מפסקת, הרי זה כמחמם כנגד המדורה ומותר. אבל אסור להטמינו מתחת הבגדים הנתונים על-גבי המיחם".

נמצא, שהמקור לתעייתו של קאפח הוא בדברי תלמידו של השֵׂטן הארור מגירונדי. ואיך קאפח לא שָׂם לב לכך, שתלמידו של השֵׂטן אומר דברים שהם נגד הלכה מפורשת, וז"ל הרשעב"א: "ואם יש קדרה נתונה על האש מותר להחם על-גבה תבשיל שנתבשל כל-צרכו מערב שבת", וכבר ראינו שרבנו פוסק שאסור להניח קדרה צוננת על-גבי קדרה חמה, ואפילו שהן לא מונחות כלל על-גבי האש! כל-שכן וקל-וחומר כאשר הקדרה התחתונה מונחת על האש.

ואפילו לשיטתו השגויה של קאפח, לפיה מדובר בהנחה של הקדרה העליונה הצוננת **מתחת הבגדים** הנתונים על-גבי הקדרה התחתונה החמה, אין בזה שום היגיון! שהרי רבנו במפורש פוסק שם שמדובר בקדרות שאינן על-גבי האש כלל! כלומר, אפילו לפי שיטתו השגויה, רבנו לא היה מתיר להניח קדרה צוננת על-גבי קדרה חמה **שנמצאת על-גבי האש (או הפלטה),** שהרי כל מה שרבנו התיר לשיטתו הוא כשהקדרה מוטמנת ואינה נמצאת על-גבי האש!

וְאַיֵּה הדעת? וקאפח השׂכיר, תלמיד תלמידו של השֵׂטן מגירונדי, פשוט לא שָׂם לב...

"וְעַתָּה אֲלֵיכֶם הַמִּצְוָה הַזֹּאת הַכֹּהֲנִים. אִם לֹא תִשְׁמְעוּ **וְאִם לֹא תָּשִׂימוּ עַל לֵב** לָתֵת כָּבוֹד לִשְׁמִי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת [אם תמשיכו לחלל שם שמים ולהפוך את התורה לכלי בזוי] וְשִׁלַּחְתִּי בָכֶם אֶת הַמְּאֵרָה וְאָרוֹתִי אֶת בִּרְכוֹתֵיכֶם וְגַם אָרוֹתִיהָ **כִּי אֵינְכֶם שָׂמִים עַל לֵב.** וְאַתֶּם סַרְתֶּם מִן הַדֶּרֶךְ **הִכְשַׁלְתֶּם רַבִּים בַּתּוֹרָה** שִׁחַתֶּם בְּרִית הַלֵּוִי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת. וְגַם אֲנִי נָתַתִּי אֶתְכֶם נִבְזִים וּשְׁפָלִים לְכָל הָעָם כְּפִי אֲשֶׁר אֵינְכֶם שֹׁמְרִים אֶת דְּרָכַי **וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה**" (מלאכי ב, ח–ט).

וראוי להזכיר בעניין עוורונו של קאפח גם את דברי רבנו בפירושו להלכות נדרים (ד, ג):

"לפי שאינו מותר בתורתנו בשום פנים ללמֵד מקצוע ממקצועות חכמת התורה בשכר, שנאמר: 'וְאֹתִי צִוָּה יְיָ בָּעֵת הַהִוא לְלַמֵּד אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים' וכו' [דב' ד, יד] ובא בקבלה [=במסורת התורה-שבעל-פה איש מפי איש עד משה רבנו ע"ה]: 'מה אני בחינם אף אתם בחינם' [...] ואני תמה על אנשים גדולים [בעיני עצמם ובעיני השוטים] **שעיוורה אותם התאווה והכחישו את האמת** והנהיגו לעצמם הקצבות [תקציבים] בעד המשפטים [פסיקת הדין בבתי-הדין] והלימוד [לימוד התורה] ונתלו בראיות קלושות. ונדבר בעניין זה במקומו במסכת אבות".

"כִּי מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל כֻּלֹּה בֹּצֵעַ בָּצַע מִנָּבִיא וְעַד כֹּהֵן כֻּלֹּה עֹשֶׂה שָׁקֶר" (יר' ח, י); "וְאִם אָב אָנִי אַיֵּה כְּבוֹדִי? וְאִם אֲדוֹנִים אָנִי אַיֵּה מוֹרָאִי? אָמַר יְיָ צְבָאוֹת לָכֶם הַכֹּהֲנִים בּוֹזֵי שְׁמִי!" (מלאכי א, ו).

סוף דבר

ולאחר שראינו כל זאת, נראה לי שיובנו ויוארו באור יקרות דברי התלמוד במסכת שבת (מח ע"ב): "ההוא עבדא דאנח כוזא דמיא אפומא דקומקומא. נזהיה רבה. אמר ליה ר' זירא: מאי שנא ממיחם על-גבי מיחם? אמר ליה: התם אוקומי קא מוקים הכא אולודי קא מוליד".

מדובר אפוא בהנחת כד מים קר על-גבי קומקום חם, ולא בהטמנת כד מים, שהרי לא נאמר בתלמוד שאותו עבד הטמין את כד המים כפירושו של קאפח. והתלמוד מחלק באופן ברור בין העמדת חום לבין הוספת חום. כלומר, בין העמדת "כלי חם על-גבי כלי חם כדי שיהיו עומדין בחמימותן" שזה מותר, לבין "כלי שיש בו דבר צונן על-גבי כלי חם בשבת", שזה אסור מפני ש"מוליד בו חום בשבת" – כך לפי הִלכת רבנו. ואין שום זכר בסוגיה ולא בדברי רבנו לעניין כיסוי והטמנה בבגדים וכיו"ב. **לסיכום,** אסור לחמם תבשיל קר, לח או יבש, על-גבי מיחם חם וכל-שכן כשהמיחם מונח על-גבי פלטה רותחת, ואזכיר שגם בעניין תבשיל יבש כל מה שהוּתר הוא לשרותו בחמין, דהיינו לשרותו בכלי שיש בו מים חמים שהוּסר מעל-גבי האש, וכֹה דברי רבנו (שבת כב, ח): "דבר שנתבשל קודם השבת, או נשרה בחמין מלפני השבת, אף-על-פי שהוא עכשיו צונן, מותר לשרותו בחמין בשבת. ודבר שהוא צונן מעיקרו ולא בא בחמין מעולם, מדיחין אותו בחמין בשבת אם לא הייתה הדחתו גמר מלאכתו. אבל אין שורין אותו בחמין".

נמצא אפוא, שהדרך היחידה לחמם תבשיל לח או יבש על-גבי הפלטה הוא על-ידי ניוון הפלטה באמצעות שעון שבת, ולהניחוֹ על-גבי הפלטה כאשר היא קרה, שהרי כידוע, גרמא בשבת מותרת ואפילו במלאכות דאורייתא, כל-שכן באיסור דרבנן, דהיינו בבישול אחר בישול.

ולמדנו שגרמא בשבת מותרת לכתחילה ממלאכת כיבוי, וכֹה דברי רבנו (שבת יב, ג–ד):

"דליקה שנפלה בשבת, המכבה אותה מפני איבוד הממון חייב, שאין איבוד הממון דוחה שבת אלא איבוד נפשות. לפיכך יֵצאו בני אדם כדי שלא ימותו, ויניחו האש תלהט. ואפילו שורפת כל המדינה [=העיר] כולה. ומותר לעשות מחיצה בכל הכלים, בין מלאים בין ריקנים, כדי שלא תעבור הדליקה. אפילו כלי חרשׂ חדשים מלאים מים, עושין מהן מחיצה, אף-על-פי שוודאי מתבקעין ומכבין, **שגרם כיבוי מותר**".

ונראה שמותר לכתחילה, ולא רק במקום שיש דליקה, שהרי רבנו פוסק בלשון כללית מאד: "שגרם כיבוי מותר", דהיינו בכל מקום, ולא פסק: "**שבמקום דליקה** גרם כיבוי מותר". אך גם למי שירצה להחמיר בדין תורה, ברור שבדין דרבנן, דהיינו בבישול אחר בישול שהוא דרבנן, מותר לכתחילה לבשל בגרמא, דהיינו באמצעות כיוון שעון שבת לפלטה, ובא לציון גואל.

ואחתום בהערה חשובה: מכיוון שבני האדם אינם תמיד דייקנים, חשוב מאד לכוון את הדלקת שעון השבת בבוקר רק לאחר הנחת האוכל הקר על-גבי הפלטה. כלומר, לכוון את שעון השבת מיום שישי כך שהפלטה כלל לא תידלק בבוקר יום השבת, ורק לאחר הנחת האוכל הקר על-גבי הפלטה, ילחץ בזהירות על הכפתורים הדקים הקטנים שמסודרים על גבי השעון בעיגול, כך שהפלטה תידלק כרבע-שעה או חצי שעה לאחר נתינת האוכל הקר על-גבי הפלטה.

נספח א: שאלה ותשובה

נשאלתי כך: בעניין הפלטה החשמלית שאנו משתמשים בה בשבת, האם לפי הרמב"ם היא נחשבת אש ממש או כצירה גרופה וקטומה? ואם היא נחשבת כאש ממש האם ניתן ל"הכשיר אותה" לצירה גרופה וקטומה על-ידי הנחת טס של מתכת או כל דבר אחר? **תשובה:**

הואיל וחומה של הפלטה גדול מאד, להבנתי אין לה דין של גרופה וקטומה כלל, אלא-אם-כן מדובר בהגבהות מאד-מאד משמעותיות אשר האוכל לא יתבשל עליהן בשום פנים, גם אם לא תניח עליהן את האוכל במשך יום שלם – והואיל והפלטה לא תבשל אך ורק כאשר תונח עליה הגבהה משמעותית מאד, להבנתי אין לחלק בשום פנים, ולעולם יש להתייחס לפלטה כדין צירה שאיננה גרופה וקטומה, ודומני שבדינים מעין אלה חכמים ע"ה לא היו מחלקים בדינם: "לא פלוג רבנן", ולכן כאמור לעולם יש להתייחס לפלטה כדין צירה שאיננה גרופה וקטומה. ודרך אגב חשוב להוסיף, שעניין צירה גרופה וקטומה שהזכרת אינו נוגע ישירות למאמר דנן, שהרי כל שחכמים ע"ה התירו להניח בשבת על צירה גרופה וקטומה הוא בדרך של החזרה (הלכות שבת ג, י). אולם, כל הדיון במאמר לעיל הוא על הנחה לכתחילה ביום השבת.

נספח ב: עוד שאלה ותשובה

עוד נשאלתי: הרמב"ם פוסק בהלכות שבת (כב, ח): "דבר שנתבשל קודם השבת, או נשרה בחמין מלפני השבת, אע"פ שהוא עכשיו צונן, מותר לשרותו בחמין בשבת". האם ניתן לומר שההלכות האמורות בדיני ההטמנה בפרק ד עוסקות בתבשיל שלא בושל כלל לפני השבת? כי אם כך, הרי שבעניין תבשיל שנתבשל לפני השבת יש לנו אך ורק את ההלכה שבפרק כב, ואם-כן, האם ניתן ללמוד מהלכה ח שם שמותר להניח בשבת על הפלטה תבשיל לח?

תשובה: פרק ד של דיני ההטמנה עוסק בבירור בתבשיל **שכבר נתבשל,** והדבר עולה במפורש מן ההלכות שם – שהרי כל החשש שם הוא משום הטמנה או הולדת חום, ולא נזכר שם כלל עניין בישול בשבת. זאת ועוד, ההלכה שציינת מפרק כב, עוסקת בהכנסת המאכל עצמו לתוך מים חמים שהוסרו מעל האש, וחכמים ע"ה התירו זאת מכיוון שהכנסת מאכל איננה דומה להכנסת קדירה, כלומר, כל איסור הולדת חום הוא בקדירה משום הטמנה, ולא במאכלים.

נספח ג: עוד שאלה ותשובה

נשאלתי כך: מה לגבי מאפים ולחמים? האם ניתן להניח על פלטה חמה? או שגם אותם יש להניח על פלטה קרה אשר מכֻוונת על-ידי שעון שבת? כמו כן, אם הכנתי שקשוקה ביום שישי וברצוני לחמם אותה בשבת על הפלטה לאחר שהייתה במקרר, ולשם כך הנני מכוון שעון שבת כאמור, ובכן שאלתי היא: האם הדבר מותר אף-על-פי שהשקשוקה מגיעה לרתיחה?

תשובה:

א) להבנתי, נראה ברור שאין הבדל לדעת רבנו בין אפייה לבישול לצלייה, כל שכבר נתבשל אסור לבשלו או לאפותו או לצלותו בשנית בשבת, ואיסורו דרבנן, וכפסק רבנו בהלכות שבת (ט, א–ג): "אחד האופה את הפת, או המבשל את המאכל [...] – הכול עניין אחד הוא [כלומר הכל נכלל בגדר של 'בישול' ולכן המשך ההלכה 'המבשל' וכו' נכון גם לגבי אפייה וצלייה:] [...] המבשל על האור דבר שהיה מבושל כל צורכו או דבר שאינו צריך בישול כלל – פטור [מהתורה ואסור מדרבנן]". לפיכך, הואיל וגם אפייה וצלייה הם בגדר "בישול", אין להניח מאפים ולחמים על הפלטה החמה בשבת, שהרי בהנחתם על-גבי הפלטה החמה המניחן מוסיף באפייתן. וראיה נוספת לכך שאסור לאפות דבר שכבר נאפה, ניתן להביא מהלכה ו שם: "כללו של דבר, בין שריפה גוף קשה באש או שהקשה גוף רך [וזאת בין באפייה בין בצלייה ובין בבישול] – הרי זה חייב משום מבשל". כלומר, אין הבדל בין אפייה לבישול לצלייה, וכל מי שמבשל או אופה או צולה בשבת דבר שהוא כבר אפוי או מבושל או צלוי – עובר על איסור בישול מדרבנן.

אמנם, נראה שמותר להניח מאפים ולחמים על בגד שעל-גבי סיר רק כדי לחממם מעט, כלומר במקום שאין סיכוי שהיו נאפים בו אפילו יום שלם – וזאת מפני שאין במאכלים איסור הולדת-חום כמו שיש בקדרות משום הטמנה, ולכן מותר לדעתי להניח מאפים ולחמים כאמור.

ב) אין בעיה ברתיחת השקשוקה, שהרי גרמא מותרת לכתחילה אפילו במלאכות דאורייתא, כל-שכן במלאכות דרבנן – שהרי השקשוקה כבר נתבשלה ותוספת בישולה הוא דרבנן.

***

ואחתום בדברים לכל המתעקשים להקל בהנחת תבשילים על-גבי פלטה חמה בשבת:

"כִּי עַם מְרִי הוּא בָּנִים כֶּחָשִׁים בָּנִים לֹא אָבוּ שְׁמוֹעַ תּוֹרַת יְיָ, אֲשֶׁר אָמְרוּ לָרֹאִים לֹא תִרְאוּ וְלַחֹזִים לֹא תֶחֱזוּ לָנוּ נְכֹחוֹת, דַּבְּרוּ לָנוּ חֲלָקוֹת חֲזוּ מַהֲתַלּוֹת, סוּרוּ מִנֵּי דָּרֶךְ הַטּוּ מִנֵּי אֹרַח הַשְׁבִּיתוּ מִפָּנֵינוּ אֶת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. לָכֵן כֹּה אָמַר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: יַעַן מָאָסְכֶם בַּדָּבָר הַזֶּה וַתִּבְטְחוּ בְּעֹשֶׁק **וְנָלוֹז עָלָיו** **וַתִּשָּׁעֲנוּ עָלָיו** [=תשענו על רשעים ומינים כדי לקיים תאוותיכם וזימותיכם] לָכֵן יִהְיֶה לָכֶם הֶעָוֹן הַזֶּה כְּפֶרֶץ נֹפֵל נִבְעֶה בְּחוֹמָה נִשְׂגָּבָה אֲשֶׁר פִּתְאֹם לְפֶתַע יָבוֹא שִׁבְרָהּ, וּשְׁבָרָהּ כְּשֵׁבֶר נֵבֶל יוֹצְרִים כָּתוּת לֹא יַחְמֹל, וְלֹא יִמָּצֵא בִּמְכִתָּתוֹ חֶרֶשׂ לַחְתּוֹת אֵשׁ מִיָּקוּד וְלַחְשֹׂף מַיִם מִגֶּבֶא" (ישׁ' ל).

"וְיִשׁוּעָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וְצִדְקָתִי לֹא תֵחָת, שִׁמְעוּ אֵלַי יֹדְעֵי צֶדֶק עַם תּוֹרָתִי בְּלִבָּם אַל תִּירְאוּ חֶרְפַּת אֱנוֹשׁ וּמִגִּדֻּפָתָם אַל תֵּחָתּוּ, כִּי כַבֶּגֶד יֹאכְלֵם עָשׁ וְכַצֶּמֶר יֹאכְלֵם סָס וְצִדְקָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וִישׁוּעָתִי לְדוֹר דּוֹרִים" (ישׁ' נא, ו–ח). "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְיָ כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים" (ישׁ' יא, ט).

מעט בעניין השימוש בחשמל בשבת

אחד העניינים המורכבים בימינו הוא השימוש בחשמל בשבת. האם לאסוֹר או להתיר? ואם לאסור מאיזה טעם לאסור? ובבן, לאחר מחשבה לא מעטה, הגעתי למסקנה שיש לאסור שימוש בחשמל בשבת וזאת משום דימויו למלאכת הבערה. וביתר ביאור: כשם שאסור ליצור אנרגיה ולהבעיר אש בשבת, כך יש לאסוֹר מדרבנן ליצור אנרגיה ולהפעיל חשמל בשבת.

אין ספק שמדובר באיסור דרבנן, שהרי לא מדובר בהבערה ממש, וכידוע, מיסודות התורה הוא שאסור באיסור חמור להוסיף על הציוויים או על האזהרות והאיסורים שנאמרו בתורה.

א. ראיה מדברי הנביא יחזקאל

מעין אסמכתא או זכר לאיסור הנדון מצאתי בדברי הנביא יחזקאל בפרק א:

פסוק ד: "וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ".

פסוק יג: "וְנֹגַהּ לָאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בָרָק".

פסוק כז: "וָאֵרֶא כְּעֵין חַשְׁמַל כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה וּמִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה רָאִיתִי כְּמַרְאֵה אֵשׁ וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב".

נשים לב, בפסוק ד נאמר שמסביב לאש יש נוגה ומתוך האש יוצא "כְּעֵין הַחַשְׁמַל"; ובפסוק יג בהמשך נזכר שוב הנוגה הזה, אך הפעם נאמר שמתוך האש "יוֹצֵא בָרָק", הוי אומר: החשמל הוא הברק, דהיינו החשמל המוכר בימינו! זאת ועוד, בפסוק כז, נערכת השוואה ברורה בין החשמל לבין האש: "כְּעֵין חַשְׁמַל כְּמַרְאֵה אֵשׁ", כלומר יש דימוי מפורש של החשמל לאש!

אמנם, אף שאין ללמוד מפשט הפסוקים הללו שהחשמל הוא בגדר אש מן התורה, שהרי אסור להוסיף מאומה על חוקי התורה, וכן כאשר הננו באים לפסוק הלכה עלינו לפסוק אך ורק מתוך מקורות התורה-שבעל-פה – יחד עם זאת, דומני שיש ראיה ואסמכתא חזקה מאד מן הפסוקים הללו, שראוי לדַמּוֹת את החשמל לאש, ולאסור את השימוש בחשמל בשבת מדרבנן.

ב. ראיה ממכת הברד

ראיה נוספת לכך שהחשמל דומה לאש, מצאתי בפרשת וארא בעניין מכת הברד. מדברי רבנו בסוף "מאמר תחיית המתים" עולה, שהאש שהתלקחה בתוך הברד הינה למעשה ברקים אדירים. כן משמע מפשט הפסוקים וכן משמע מתרגום אונקלוס שם (אך לא מדברי רס"ג).

והנה הפסוקים לפניכם (שמ' ט, כב–לד), בשתי הפִּסקות הבאות:

"וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה: נְטֵה אֶת יָדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם וְיִהְי בָרָד בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם עַל הָאָדָם וְעַל הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם, וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת מַטֵּהוּ עַל הַשָּׁמַיִם **וַיְיָ נָתַן קֹלֹת** [=אם היו קולות משמע שהיו רעמים אדירים, ואם כך וודאי שהיו גם ברקים עצומים ואדירים] וּבָרָד **וַתְּהַלַּךְ אֵשׁ אַרְצָה** [=משמע שהאש הייתה נפרדת מן הברד, ובמלים אחרות, מדובר בברקים אדירים

שנחתו על הקרקע] וַיַּמְטֵר יְיָ בָּרָד עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם, וַיְהִי בָרָד **וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת בְּתוֹךְ הַבָּרָד** [=הברקים נחתו על הקרקע בתוך הברד, דהיינו יחד עמו, לצד הברד] כָּבֵד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא הָיָה כָמֹהוּ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָז הָיְתָה לְגוֹי [=ואם היה מדובר באש פלאית שבערה בתוך גושי הברד, מדוע נאמר: 'אֲשֶׁר לֹא הָיָה כָמֹהוּ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָז הָיְתָה לְגוֹי'? הייתכן שאי פעם היכו את מצרים ברד ואש שהתלקחו יחדיו? אלא ברור שהיה מדובר בברד טבעי מלֻוה בברקים אדירים ועצומים, והנס שבו הייתה עוצמת הברד והברקים המופלאה, וכדברי רבנו לקמן]

וַיַּךְ הַבָּרָד בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם אֵת כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וְאֵת כָּל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה הִכָּה הַבָּרָד וְאֶת כָּל עֵץ הַשָּׂדֶה שִׁבֵּר [=ואם הייתה אש בתוך גושי הברד, מדוע לא נאמר שהברד גם שרף את ארץ מצרים?] רַק בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר שָׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה בָּרָד, וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם חָטָאתִי הַפָּעַם יְיָ הַצַּדִּיק וַאֲנִי וְעַמִּי הָרְשָׁעִים, הַעְתִּירוּ אֶל יְיָ וְרַב מִהְיֹת **קֹלֹת אֱלֹהִים** [=קולות עצומים, כלומר היו רעמים אדירים, ואם כן, בהכרח היו גם ברקים מבהילים ועוצמתיים ביותר] וּבָרָד וַאֲשַׁלְּחָה אֶתְכֶם וְלֹא תֹסִפוּן לַעֲמֹד, וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֹשֶׁה כְּצֵאתִי אֶת הָעִיר אֶפְרֹשׂ אֶת כַּפַּי אֶל יְיָ **הַקֹּלוֹת יֶחְדָּלוּן** [=שוב נזכרו הקולות העצומים, ושוב עולה שהיו ברקים אדירים] וְהַבָּרָד לֹא יִהְיֶה עוֹד לְמַעַן תֵּדַע כִּי לַיְיָ הָאָרֶץ [...] וַיֵּצֵא מֹשֶׁה מֵעִם פַּרְעֹה אֶת הָעִיר וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו אֶל יְיָ **וַיַּחְדְּלוּ הַקֹּלוֹת** [=שוב נזכר שהיו רעמים אדירים] וְהַבָּרָד וּמָטָר לֹא נִתַּךְ אָרְצָה, וַיַּרְא פַּרְעֹה כִּי חָדַל הַמָּטָר וְהַבָּרָד **וְהַקֹּלֹת** וַיֹּסֶף לַחֲטֹא וַיַּכְבֵּד לִבּוֹ הוּא וַעֲבָדָיו".

ועתה יובן מדוע רבנו כולל את מכת הברד בסוף "מאמר תחיית המתים" בקטגוריה של הנסים הטבעיים, ובעניין זה ראו: "מהו נס?", והנה מעט ממה שנאמר שם (עד סוף פרק זה): רבנו מסביר, שאירוע ייחודי שהוא בגדר הטבע יוגדר כְּנֵס באחד משלושת התנאים הבאים או בכולם: [...] **תנאי שני –** וכֹה דברי רבנו בהמשך "מאמר תחיית המתים" (עמ' צט):

"פלאיות אותו האפשרי ונדירותו על כל אפשרי ממינו [אותו אירוע שביסודו הוא עניין טבעי לחלוטין, פלאי ונדיר מאד בהיקפו או במאפיינים טבעיים אחרים, עד שלא ניתן להתעלם מהם], כמו שנאמר בארבֶּה: 'לְפָנָיו לֹא הָיָה כֵן אַרְבֶּה כָּמֹהוּ' [שמ' י, יד], **ובַבָּרד נאמר: 'אֲשֶׁר לֹא הָיָה כָמֹהוּ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָז הָיְתָה לְגוֹי' [שמ' ט, כד],** ובַדֶּבר נאמר: 'וּמִמִּקְנֵה בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא מֵת אֶחָד' [שם ו], כי ייחוד אותו האפשרי בָּעָם שנרמז עליו [בעם-ישראל או במצרים למשל] או במקום מיוחד או במין שהמחשבה מצביעה עליו – הוא מפלאיות אותו האפשרי ונדירותו".

כלומר, כאשר מדובר באירוע שהוא מפליא מאד עד שלא ניתן לעבור עליו לסדר היום: כגון שהוא ייחודי באופן מופלא במין מסוים דווקא או במקום מסוים דווקא, או שהוא פלאי באופן כללי – הרי שמדובר בנס. לדוגמה, **מכת הַדֶּבֶר** שנחתה על בהמות המצרים לא פגעה כלל בבהמות בני-ישראל, וזה דבר מפליא מאד, שבתוך מדינה אחת ובתוך ערים קרובות או משותפות, כל מקנה המצרים ימותו בדֶּבר, ואילו ממקנה בני-ישראל לא ימות אף לא אחד.

דוגמה נוספת, **מכת הברד** הִכתה בכל רחבי מצרים בעוצמה, אך לא פגעה כלל בתחום המחיה של בני-ישראל: "רַק בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר שָׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה בָּרָד" (שמ' ט, כו). ואל שתי הדוגמות האחרונות רבנו מכַוון באמרו לעיל: "כי ייחוד אותו האפשרי **בָּעָם** שנרמז עליו או

במקום מיוחד [...] – הוא מפלאיות אותו האפשרי ונדירותו". ואגב למדנו, שלדעת רבנו האש שנזכרה בשמות (ט, כד): "וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת בְּתוֹךְ הַבָּרָד", היא ביטוי לברקים עצומים ואדירים.

זאת ועוד, מה שאומר הרמב"ם לעיל "במין שהמחשבה מצביעה עליו", כוונתו שכל הרואה את הנס מתרשם ומתפעל מנדירותו מעוצמתו ומנזקיו, כמו בברד ובארבֶּה, שלפניהם לא היה כמותם, ואף לאחריהם בכל מהלך ההיסטוריה לא יהיה-כן. ולמכות האלה מַצַוון רבנו באמרו לעיל: "כי ייחוד אותו האפשרי [=שבגדר הטבע] [...] **במין שהמחשבה מצביעה עליו** [דהיינו שהמחשבה מתפעלת מעוצמתו ומנדירותו] – הוא מפלאיות אותו האפשרי ונדירותו".

ג. אש שירדה מן השמים – ברק

מן ההלכות הבאות עולה שרבנו קורא לברק: "אש שירדה מן השמים", ובזה יש ראיה נוספת לכך שהחשמל ראוי להיחשב כאש, ולכן ראוי לגזור עליו ולאוסרו בשבת מדין דרבנן.

וכֹה פסקי חז"ל ורבנו בהלכות גזלה ואבדה (ט, א–ב):

"הגוזל קרקע מחברו והפסידהּ, כגון שחפר בה בורות שיחין ומערות, או שקצץ את האילנות, ושיחת המעיינות, והרס הבניין – חייב להעמיד לו שדה או בית כשהיו בשעת הגזלה, או ישלם דמי מה שהפסיד. אבל אם נשחתה מאליה, כגון ששטפהּ נהר **או נשרפה באש שירדה מן השמים,** אומר לו: 'הרי שלך לפניך', שהקרקע בחזקת בעליה קיימת, ואין אחריות הפסדהּ עליו, אלא-אם-כן הפסיד בידו, מה שאין הדין כן במטלטלין או בעבדים כמו שביארנו".

ד. פרטי דינים בעניין השימוש בחשמל

לאחר שהוּבח שכתבי-הקודש מדמים את החשמל לאש, נראה ברור שיש לאסור שימוש בחשמל בשבת משום דימויו למלאכת הבערה, וכמו שהוּסבר ונאמר לעיל: כשם שאסור ליצור אנרגיה ולהבעיר אש בשבת, כך יש לאסוֹר מדרבנן ליצור אנרגיה ולהפעיל חשמל בשבת.

ברם, אין ספק שמדובר באיסור דרבנן, שהרי רק **הבערת-אש** נאסרה בתורה, וכידוע, מיסודות התורה הוא שאסור באיסור חמור להוסיף על הציוויים או על האזהרות והאיסורים שנאמרו בתורה. כמו כן, הואיל והשימוש בחשמל מוגדר כאיסור דרבנן בלבד, עלינו להבין שיש לצמצם את האיסור הזה ככל שניתן, דהיינו לאסוֹר אך ורק את מה שדומה מאד למלאכת הבערה, שהרי הכלל הוא: כל ספק דרבנן להקל, ואסור להעיק על בני האדם לחינם ולהחמיר בדינים שיסודם באיסורי דרבנן בלבד. לאור זאת נראה לי ברור, שיש לאסור אך ורק שימוש בחשמל אשר **דומה מאד למלאכת הבערה,** כגון חשמל שיוצר אור או חום משמעותיים וכיו"ב.

כמה דוגמאות לענייניים אשר נשאלתי בהם ואשר לפי דעתי אפשר להקל בהם:

א) שימוש במעלית – עיקר השימוש במעלית בשבת יוצר פעולה מכאנית אשר אין בה הפעלת אור או חום. לכן נראה לי שניתן להקל בדיעבד כאשר אין כל דרך אחרת. כלומר, נראה לי שניתן להקל ללא שום חשש והיסוס כאשר מדובר בזקן או בילדים קטנים מאד, אך המבוגרים שמסוגלים לעלות ברגליהם יעלו ברגליהם וכך גם יקיימו מצוה במה שיועילו לבריאותם.

ב) הפעלת חיישנים – אין צורך להחמיר ולכסות חיישנים שונים, כגון בחדרי בתי המלון, אלא-אם-כן החיישנים הללו מפעילים אור גדול ומשמעותי (לא רק נורה קטנה), אשר אפשר לדמותו להבערת אש אשר מפיצה אור. ויתרה מזאת, האדם איננו מתכוון להפעיל את החיישנים הללו ואין לו שום עניין בהפעלתם, ואף שמדובר ב"פסיק רישיה", דהיינו בפעולה בלתי נמנעת, אין להחמיר כאמור, שהרי מדובר בנורה זעירה מאד שאין לה שום משמעות מבחינת אור. ודרך אגב, ההבדל בין נורת החיישנים לנורת הכפתור של המעלית הוא, שבמעלית האדם לוחץ מיוזמתו על הכפתור ומעוניין בהפעלתו והדלקתו, לעומת הפעלת החיישן אשר איננה נעשית בכוונת מכוון, ואין לאדם שום עניין או תועלת מכל סוג שהוא בהפעלת והדלקת החיישן.

ג) כיבוי מכשירי חשמל בשבת – לעתים נדלקים מכשירי חשמל בשבת, כגון טלביזיה או רדיו, או ששוכחים לכבות את האור של המקרר. ובכן, לדעתי אין צורך להסס בעניינים אלה כלל, מכיוון שמדובר באיסור דרבנן, יש כוח לרבנן לאסוֹר ולהתיר, וברור לי שבעניינים כאלה חכמים ע"ה לא היו אוסרים לכבות מכשירי חשמל, אשר מפריעים ומטרידים ממצות עונג השבת.

ד) לימוד תורה מתוך מחשב – והוא הדין ללמוד תורה מתוך מחשב בשבת: אם האדם יושב לבדו ולא ילמד תורה בכלל אלמלא הוא ילמד ויקרא מתוך המחשב, דומני שחז"ל היו מתירים לו ללמוד תורה מתוך מחשב וכיו"ב, כי כמו בנקודה הקודמת, מדובר באיסור דרבנן ויש לחכמים מרחב תמרון לאסור ולהתיר כפי ראות עיניהם וכפי הצרכים והתועלת. אמנם, במקרים רבים חז"ל לא חילקו בגזירותיהם, אך ספק דרבנן להקל, ואין צורך להחמיר ולהחליט שהסנהדרין הייתה אוסרת באופן גורף להשתמש בחשמל בשבת – ובמיוחד שמדובר במצות תלמוד תורה, שהיא כנגד כל המצוות כולן, והיא לפי חכמים התכלית והייעוד של המנוחה ביום השבת.

"לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לעסוק בהן בדברי תורה" (ירושלמי שבת טו, ג).

ה. ומה בעניין בישול בחשמל?

נשאלתי כך: אם בישול בחמה מותר לכתחילה, ובישול בתולדות-החמה אסור מדרבנן, מה יהיה דינו של בישול בחשמל בשבת? **תשובה:** הואיל והחשמל דומה לאש, גם מבחינה תורנית וכפי שראינו במאמר לעיל, וגם מבחינת להט עוצמת החום הגדולה, נראה ברור שיש לאסור לבשל בחשמל, ואין לדמות את חום החשמל לחום השמש. והוא הדין לחשמל שיוצר באמצעים סולאריים, הואיל וסוף-סוף הוא עתה חשמל, הוא דומה לאש. ולמה הדבר דומה? לקוצים וקמה שהתלקחו מחום השמש, וכי מי שיבשל עתה באש הזו ייחשב כמבשל בתולדות-חמה?

אמנם, מי שיבשל בחום החשמל אינו חייב מן התורה (כמו במיקרוגל), אך יש להכותו מכת מרדות. ברם, אם באמצעות אנרגיית החשמל נוצרה אש ממש, המבשל בה חייב מן התורה, לדוגמה: כיריים חשמליות שנוצרה בהן אש שכנוסה בברזל – המבשל בהן חייב מהתורה, וראיה לכך מהלכות שבת (יב, א): "המחמם את הברזל כדי לצרפו במים – הרי זה תולדת מבעיר, וחייב". כלומר, אם אדם חימם ברזל כדי להפיק תועלת מחומו – הרי זה תולדת מבעיר וחייב. ובמלים אחרות, החשמל יצר אש שהמבשל עליה חייב, ולכן מדובר באיסור תורה.

והנה ראיה נוספת מן ההלכה הבאה שם: "המכבה כל שהוא – חייב [...] אבל המכבה גחלת של מתכת – פטור, ואם נתכוון לצרף – חייב, שכן לוטשי הברזל עושים: מחימין את הברזל עד שייעשה גחלת, ומכבין אותו במים כדי לחסמו, וזה הוא לצרף שהעושה אותו חייב, **והוא תולדת המכבה**". כלומר, כשכיבוי הגחלת נועד להפיק תועלת מחומה – דין גחלת המתכת כאש. ברם, כאשר אין מטרה למכבה ליהנות מחומה, אלא להסיר נזק מעל דרך שבוקעים בה רבים, אין לגחלת של מתכת דין של אש מן התורה, ומותר לכתחילה לכבות את גחלת המתכת הזו בשבת: "ומותר לכבות גחלת של מתכת ברשות הרבים, כדי שלא יוזקו בה רבים" (שם).

ו. האם מותר לייצר חשמל בשבת בתחנות הכוח?

ובכן, שימוש בחשמל בשבת הוא בגדר של פיקוח נפש, שהרי בתי החולים תלויים בחשמל כדי להציל חיים של בני אדם, ולא רק בתי חולים, כל מערכות המים במדינה תלויות בחשמל, וכן כל מערכות הביטחון ומתקנים רגישים רבים מאד אשר הכרחיים לקיומנו. יתר-על-כן, בכל עת ובכל שעה קמים עלינו לכלותנו ולא יעלה על הדעת שנהיה מנותקים מחשמל. קצרו של דבר, חשיבות ייצור החשמל היא בגדר פיקוח נפש גדול מאד, הרבה יותר מכל ענייני פיקוח נפש שמחללים עליהם את השבת, שהרי מדובר בפיקוח נפש ברור ומיידי לעם-ישראל כולו.

ולכן, ברור כשמש שמותר להעסיק יהודים כדי להפעיל תחנות כוח בשבת, כל-שכן כאשר כל עבודתם היא השגחה שהפעולות הממוחשבות שתוכנתו מראש יפעלו את פעולתן כהלכה.

כמו כן, אפילו אם היה מדובר בפיקוח נפש אך ורק ביחס לבתי החולים ומערכות המים ומתקני הביטחון וכיו"ב, עדיין היה מותר משום פיקוח נפש להעסיק יהודים כדי שיפעילו את תחנות הכוח בשבת – שהרי מצאנו בעניין השוחט לחולה שיש בו סכנה, שהתירו לבריא ליהנות מן הבהמה שנשחטה בשבת ולאכול (=לכסוס) ממנה בשר חי, ומזאת נלמד שמותר להפעיל תחנות כוח בשבת כדי שישתמשו בחשמל לשם המטרות שנזכרו לעיל, ואגב הדברים ייהנו מן החשמל גם כל בית ישראל, שהרי אין הבדל בין ייצור כמות גדולה לקטנה מבחינת חילול השבת שבדבר – וכל-שכן שכל הפעולות נעשות באמצעות לחיצה או הקלדה על כפתורים (אם בכלל יש צורך להתערבות של יד אדם, שהרי ממילא הכל ממוחשב, למעט במקרים חריגים).

והנה ההלכה שהזכרתי לעיל (שבת ב, ט): "אבל השוחט לחולה בשבת, מותר לבריא לאכול ממנו בשר חי – שאין בדבר תוספת כדי שנגזור שמא ירבה בשבילו, **וכן כל כיוצא בזה**".

סוף דבר

סיבה נוספת לאסוֹר שימוש בחשמל בשבת נובע מחובת ההרחקה מאיסורי תורה. למשל, יש לאסור לנסוע בשבת במכונית חשמלית שמא יבוא לנסוע מחוץ לתחום-שבת, וכן אסור להשתמש בכלים חשמליים שמא יעבור על מלאכות שונות דאורייתא. כללו של דבר, בהעדר סנהדרין, אין להוסיף על חוקי התורה אלא בשני מקרים: **1)** כשהדבר דומה מאד לאיסור תורה עד שהוא עצמו אסור מן התורה (כמו לנסוע במכוניות בנזין, שהרי מדובר בהבערה ישירה); **2)** כאשר הדבר עלול קל-מהרה להוביל לעבור על איסורי תורה וכאמור בעניין החשמל.

שיג ושיח בעניין הטבילה ומהותה

בעבר נשאלתי על-ידי ידידי נאור טוויטו הי"ו את השאלה הבאה, **וכֹה דבריו:**

אנחנו מוצאים בתורה שהטבילה במקווה מעלה את האדם מטומאה לטהרה. הן בנידה, הן בבעל-קרי וכן ביחס לשאר הטומאות המוזכרות בתורה. לכאורה, בטבילה במקווה יש "פועל סגולי" שמוציא את האדם מגדר טמא ומביא אותו לגדר טהור. וכן מצינו במעמד הר סיני שבני ישראל טבלו כדי להגיע למעמד נתינת התורה כשהם טהורים.

בראשונים הובא שטהרת הגוף במקווה משפיעה על טהרת הנפש, ולכן יש כאֵלו שכתבו שראוי להיות טהור מכל טומאה לפני שניגשים לתפילה. ראיתי שהובא גם בשם ר' אברהם בן רבנו שיש חשיבות לכך שהאדם יטהר עצמו לפני התפילה (אלא שלא מצאתי את מקור דבריו).

תשובה:

אנא עיין בדברי רבנו בסוף הלכות מקוות ומשם נמשיך, וכֹה דברי רבנו:

"דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירת הכתוב הן, ואינן מְדֻבָּרים שדעתו של אדם מכרעתן והרי הן מכלל החוקים [אשר טעמן אינו ברור וגלוי]. וכן הטבילה מן הטומאות מכלל החוקים היא: שאין הטומאה טיט או צואה שתעבור במים, אלא גזירת הכתוב היא, **והדבר תלוי בכוונת הלב.** ולפיכך אמרו חכמים: 'טבל ולא הוחזק – כאילו לא טבל', ואף-על-פי-כן רמז יש בדבר [=בטבילה]: כשם שהמכוון ליבו לִיטהר, כיוון שטבל – טהר ואף-על-פי שלא נתחדש בגופו דבר, כך המכוון ליבו לְטהר את נפשו מטומאות הנפשות, שהן מחשבות האוון והדעות הרעות, כיוון שהסכים בליבו לפרוש מאותן העצות, והביא נפשו במי הדעות – טהר. הרי הוא אומר: 'וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם' [יח' לו ,כה]".

המשך השאלה:

רבנו מסביר שמצות הטבילה מכלל החוקים היא, כלומר שקשה לעמוד על טעמה, שהרי הטומאה היא לא לכלוך או צואה שתעבור במים. כמו כן, העלייה מטומאה לטהרה היא רק כאשר כיוון ליבו לשם טהרה (וכל זה בטבילה לקודש או לתרומה, אבל בטבילה לחולין או לנידה, עצם הטבילה מטהרת את האדם, וכפי שפוסק רבנו שם א, ח).

מכל מקום, עצם הטבילה מעלה את האדם מטומאה לטהרה. ושאלתי היא: האם הטומאה משפיעה על נפש האדם, או שאין-הדבר-כן? וליתר ביאור: אדם שקיים מצות עונה או להבדיל ראה קרי לאונסו בשנתו, האם יש עניין לטהר את עצמו מטומאת קרי? ולא מפני אכילת קדשים או משום גזרת עזרא (שהתבטלה), אלא משום שהדבר משפיע על ניקיון הנפש?

תשובתי:

כידוע, לפי משנת רבנו מעשיו של האדם מעצבים את נפשו, וכתבתי על-כך מאמרים בסדרת "מצוות משנה תורה", ראה: "שביל הזהב של הרמב"ם", "תחלואי הנפש וריפוֻים", ועוד.

וגם בעניין הטבילה, הטבילה מעצבת משהו בנפש האדם כי היא פעולה אשר באמצעותה האדם מבקש וחותר לטהר את עצמו ולהתקרב לבוראו, וכבזאת, אם הטבילה נעשית בכוונה לשם טהרה ואפילו אם היא נעשתה בהיסח הדעת, יש בה כדי להשפיע על **שאיפתו** של האדם לטהר את עצמו מטומאת המעשים והמחשבות – שהרי גם טבילה שנעשתה בהיסח הדעת סוף-סוף היה על האדם ליזום פעולות מסוימות כדי לטבול את גופו. וזו מטרתה המרכזית של הטבילה: לחזק בקרב האדם את **הרצון השאיפה והחתירה** לטהר את מעשיו ומחשבותיו.

רבנו רומז לרעיון הזה בסוף הלכות מקוות, ואף שהוא אומר שם שמדובר בחוק שקשה להבין את טעמו, הוא מבאר את טעמו לנבונים ברמז בין השיטין, והנה דבריו: "ואף-על-פי-כן רמז יש בדבר [בטבילה]: כשם שהמכוון ליבו לִיטהר, כיוון שטבל – טהר ואף-על-פי שלא נתחדש בגופו דבר, כך המכוון ליבו לְטהר נפשו מטומאות הנפשות, שהן מחשבות האוון ודעות הרעות, כיוון שהסכים בליבו לפרוש מאותן העצות, והביא נפשו במי הדעות – טהר. הרי הוא אומר: 'וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם' [יח' לו ,כה]".

הטבילה נועדה אפוא להנחיל לנו את ההשקפה שניתן לטהר את הנפש מטומאת המחשבות, המידות וההשקפות הרעות: וכמו שאדם שטובל במים – מטהר את גופו, כך האדם אשר מטהר את נפשו במי הדעת והחכמה והיושר והאמת – מטהר את נפשו. הוי אומר, מטרתה של הטבילה הינה **נפשית-פסיכולוגית:** אם במוסר-השכל שניתן בהחלט לטהר את הדעת מן הדעות הרעות, ואם בהבנה שעצם פעולת הטבילה מעוררת בקרבנו רצון לטהר את נפשנו.

***

כמו כן, יש לטבילה טעם נוסף, עליו תוכל לקרוא במורה ג, מז. ושם רבנו מבאר, שבְּלל ענייני הטהרה וחובת הטבילה במקווה בכללן, כולם נועדו להרחיק את האדם מן הקודש והמקדש כדי לחזק בקרבנו את ההתפעלות והיראה מה' יתעלה, מעין הִתכוננות שהאדם נדרש לה לפני שהוא פוגש מלך בשר ודם, וכל זאת כדי להחדיר בקרבו יראה ורוממות מפני המלך – ולא יעלה על הדעת שכבודו של מלך-מלכי-המלכים יהיה פחות מכבודו של מלך בשר ודם.

וכֹּה דברי רבנו במורה שם (ג, מז), בשתי הפְּסקות לקמן:

"כבר ביארנו כי כל המטרה הייתה במקדש להביא את הפונה אליו להתפעלות [לרגשות רוממות כלפי המקדש וכלפי מי שנעשה לכבודו], ושייראוהו וירהוהו, כמו שאמר: 'וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ' [ויק' יט, ל]. וכל דבר מרומם, כשיתמיד האדם להימצא בו, יתמעט מה שיש בנפש ממנו [כלומר יתמעטו רגשות ההתפעלות וההתרגשות כלפיו], ותמעט ההתפעלות שהייתה באה על-ידו [=כתוצאה ממנו]. וכבר העירו חכמים ז"ל על עניין זה ואמרו: שאין רצוי להיכנס למקדש בכל עת, והסמיכו את זה לאמרו: 'הֹקַר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן יִשְׂבָּעֲךָ וּשְׂנֵאֶךָ' [משׂ' כה, יז].

וכיוון שזו הייתה המטרה, הזהיר יתעלה את הטמאים מלהיכנס למקדש, עם ריבוי מיני הטומאות, עד שכמעט לא תמצא אדם טהור כי אם מעטים: כי אם ניצול ממגע נבלה, לא ניצול ממגע אחד משמונה שרצים שנופלים הרבה בבתים ובמאכלים ובמשקים, ורבות נתקל בהם האדם; ואם ניצול מאלה, לא ינצל ממגע נדה או זבה או מצורע או משכבן; ואם ניצול

מאלה, לא ינצל משכיבת אשתו או מקרי; ואף כאשר טהר מכל הטומאות הללו, אינו מותר לו להיכנס למקדש עד שיעריב שימשו, ואסור להיכנס למקדש בלילה [...] ובאותו הלילה אפשר שישמש מיטתו על הרוב, או יארע לו אחד מגורמי הטומאה, וישכים למחרתו כמצבו אתמול, ויהיה כל זה סיבה להתרחק מן המקדש ושלא ירגיל שם [=שלא יתרגל להיכנס אליו] בכל עת. וכבר ידעת לשונם: אין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפילו טהור עד שהוא טובל [מ' יומא ג, ג]. והנה במעשים הללו תתמיד היראה, ותושׂג ההתפעלות המביאה לכניעה שהיא המטרה".

מדברי רבנו עולה, כי הטבילה נועדה להכין את האדם לקראת קונו – הכנה מחשבתית אשר באמצעותה תתמיד בקרבו יראת השמים שמפעמת בו, ואף תושׂג ההתפעלות מבית-המקדש: התפעלות שתכליתה הכניעה וההכנעה לפני ה' יתעלה. ודומה לה גם מטרת הטבילה בימינו, הכנה מחשבתית לפני בורא-עולם, הכנה אשר עשויה לעורר את האדם להיכנע לפניו.

***

אגב, לטבילת בעלי קריין יש טעם נוסף והוא להרחיק את תלמידי החכמים מלהיות עם נשיהם כתורנגולים ואף לקדש את עצמם במידת ההסתפקות בכל תחומי הנאות החומר – ולבן חכמים ביטלוהָ בסופו-של-דבר, כי היא הייתה קשה מדי לבני האדם שוכני-בתי-חומר, אשר לא היו מסוגלים לפרוש מנשיהם ולהיות עמהן רק במידה ההכרחית לקיום מצות עונה ופרו ורבו.

כללו של דבר, גם מטבילת בעלי קריין אנחנו למדים, שמטרת הטבילה היא מטרה נפשית דתית מידותית וחברתית, לא טהרה מאגית דמיונית, אלא טבילה שנועדה להרחיק את האדם מן המידות הרעות, ולקרב אותו אל מחשבות-האמת הטהורות ואל מידת הפרישות.

ודומָה מאד למטרת טבילת בעלי קריין היא טבילת אשה לנידתה, אשר נועדה להרחיק את האדם מריבוי בתשמיש, ולשם כך נועדו כל האיסורים וההרחקות מן האשה בעת נידתה. לעומת זאת, טבילת תלמידי חכמים לאכילת חולין נועדה בעיקר להפריש את החכמים מעמי הארצות, כדי שיוכלו למקד את מחשבתם והגיונם בעבודת ה' המחשבתית ככל שניתן.

המשך השאלה:

אם-כן, למעשה, בעל-קרי ראוי שיטבול? כמו כן, האם לפי רבנו נכון מה שהובא בראשונים: "טהרת הגוף יחדש טהרה בנפש, ובהיות הגוף טמא בוודאי יגיע קצת פגם לנשמה"?

תשובתי:

אם בעל-הקרי מבין את מטרת הטבילה, כן, אפשר, אך בתנאי שהאדם מרגיש שהוא זקוק לתמריץ נפשי-פסיכולוגי כדי לטהר את נפשו ולרוממהּ לעסוק במושׂכלות – שהרי העיסוק במושׂכלות הוא התכלית, כי הוא זה אשר מטהר באמת את הנפש, והטבילה היא למעשה רק **אמצעי** שמטרתו לסייע לאדם להתרחק מטומאת המחשבות הרעות ולהפנות את כוחות נפשו למושׂכלות. ובמלים אחרות, אם האדם עוסק בחכמה בדעת ובמדע, אין לו שום צורך לטבול בימינו, והדבר יהיה בגדר בזבוז זמן, שהרי הוא טובל במימי הדעת! ולא יעלה על הדעת לבטל את הטבילה במימי הדעת כדי לטבול במימי המקווה שתכליתם לטבול במימי הדעת...

ועתה להוזי ההזיות: אם נדמה להם שמדובר בטהרה מאגית, אסור להם לטבול!

ומה שציינת בשם הוזי ההזיות הראשונים אינו נכון, כי הם סברו שיש בכוח הטבילה לטהר את הטומאות, ולא הבינו שהיא רק **אמצעי חינוכי** לטהר את הנפש מטומאת הדעות והמעשים הרעים. שיטתם של הוזי ההזיות גרמה לבני האדם לשקוע בתאוות, ולשגות בהזיה שטבילה במקווה מטהרת אותם מכל תועבותיהם, וכבר אמרו חכמים ע"ה על-כך: טובל ושרץ בידו.

והנה דברי הנביא עליהם (יש' סה, ה): "הָאֹמְרִים קְרַב אֵלֶיךָ אַל תִּגַּשׁ בִּי כִּי קִדַּשְׁתִּיךָ אֵלֶּה עָשָׁן בְּאַפִּי אֵשׁ יֹקֶדֶת כָּל הַיּוֹם", ועוד אומר הנביא (סו, יז;כד): "הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל הַגַּנּוֹת [...] יַחְדָּו יָסֻפוּ נְאֻם יְיָ [...] כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר".

וגם רבנו דיבר על זאת במורה (ג, לג) דהיינו על הנזהרים לטהר את גופם וחיצוניותם ומתטנפים בדעות הרעות ובמעשים המתועבים, וכֹה דברי רבנו במורה שם, בשלוש הפְּסקות לקמן:

"אשר לניקיון הבגדים ורחיצת הגוף וסילוק הלכלוכים, גם זה ממטרות התורה הזו, אבל **לאחר טיהור המעשים וטיהור הלב מן ההשקפות המטמאות והמידות המטמאות.**

אבל ההסתפקות בניקיון החיצוני [דהיינו] ברחיצה ובטהרת הבגדים עם התאוותנות בתענוגות וההפקרות במאכלים ובתשמיש **יש בו תכלית התיעוב.** אמר ישעיה בכך: 'הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל הַגַּנּוֹת אַחַר אַחַת בַּתָּוֶךְ אֹכְלֵי בְּשַׂר הַחֲזִיר' וגו', אמר שהם מיטהרים ומתקדשים במקומות הגלויים וברשות הרבים, אלא שהם מתייחדים בחדרים ובתוך בתיהם במריהם, והם הפקרותם באכילת האיסורים החזיר והשקץ והעכבר [או בהפרזה בהמית באכילת מאכלים בהכשר הברד"ץ, והתוצאה היא כמעט אותה תוצאה: בהמות גסות ונפוחות שלא ברשות התורה]. ושמא רומז באומרו: 'אַחַר אַחַת בַּתָּוֶךְ', להתייחדות בביאות האסורות [ושמא הנביא רומז בנוסח הכתיב: 'אחר **אחד** בתווך' לכך שהם פרוצים גם בביאה על הזכרים והילדים].

מסקנת הדברים, כי חיצוניותם נקיה, מפורסמת [בתכלית] הנקיות והטהרה, אבל פנימיותם הרי הם עם תאוותיהם ותענוגי גופותיהם. ואין זו מטרת התורה. אלא המטרה הראשונית היא צמצום התאוות, וניקיון החיצוניות **אחר ניקיון הפנימיות.** וכבר העיר שלמה על מי שעושה העיקר רחיצת הגוף וטהרת הבגדים, בעוד המעשים מטונפים והמידות רעות, ואמר: 'דּוֹר טָהוֹר בְּעֵינָיו וּמִצֹּאָתוֹ לֹא רֻחָץ, דּוֹר מָה רָמוּ עֵינָיו וְעַפְעַפָּיו יִנָּשֵׂאוּ' [משלי ל, יב–יג]".

וקשה מאד שלא להיזכר במינים ובצאצאיהם אשר מקדשים את הטהרה החיצונית ואת החיצוניות בכלל, אך בחדרי חדרים הם עם תאוותיהם וזימותיהם: ולא לחינם רבים גופם כגוף החבית, ולא לחינם הם מגוננים על פדופילים, ולא לחינם הם תועים בהשקפות כעורות, ולא לחינם הם שונאים את ארץ-ישראל, ולא לחינם הם הופכים תורת אלהים לקורדום חוצבים.

כמו כן, שיטתם של הוזי ההזיות מקרב הראשונים אשר לפיה יש לטבילה סגולה מאגית אשר מעלה מטומאה לטהרה, גורמת להחדרת הזיה מאגית ולזיהום המחשבה – כך שבפועל הושׂגה בטבילה התוצאה ההפוכה! הטבילה נועדה לטהר את הנפש והמחשבה, והזייתם הנגעלה גורמת לטבילה להפוך לכלי מאגי-פגאני אשר מזהם את המחשבה (וכל הזיה מאגית מרחיבה

את הפתח לחדירת הזיות מאגיות נוספות ולהשחתת הדעת), ואף מעודד את האדם לסבור שהוא רשאי להמשיך ולשקוע בתאוותיו ובזימותיו ולנקות את עצמו בטבילה חיצונית במים.

ולא רק המינים וצאצאיהם, גם הנוצרים: המגשימים, המשתפים ומאמיני השדים, משתמשים בטבילה כאמצעי לכניסה לדתם; וגם הבודהיסטים עובדי הצלמים והפסלים המכוערים טובלים לעתים קרובות בנהר הגנגס העבור במטרה לטהר את עצמם – והנה לך שתי ראיות נוספת כיצד הטבילה במים עלולה לשמש להשׂגת המטרה ההפוכה: להרחיק את האדם מבוראו.

המשך השאלה:

מדבריך עולה, שְׁמה שאמרו הוזי ההזיות, שטומאת-קרי מעכבת את קבלת התפילה, וכן מעכבת את הבנת הלימוד, וכן שהיא מרחיקה את האדם מבוראו ועוד-ועוד... כל זה הבל ורעות רוח? כמו כן, המנהג לטבול בערב שבת להכין עצמו לקבלת הארת שבת וכיוצא בזה, כל זה מאגיה ושטות גמורה?

תשובתי:

טומאת הדעת והמעשים הרעים הם אלה אשר מרחיקים את האדם מבוראו. כלומר, אם אדם ראה קרי לאונסו והוא אוחז בהשקפות נכונות הוא עדיין קרוב ורצוי, ואפילו אם הוא ראה קרי שלא לאונסו, אין לך דבר שעומד בפני התשובה והחרטה האמיתית – שהיא חשובה פי אלף-אלפי-אלפים מכל טבילה, שהרי הטבילה במים נועדה לפתוח את הלבבות לתשובה!

נמצא אפוא, כי אדם שלא ראה קרי ושוגה בהזיות ובאלילות, אין רחוק ממנו מאל אמת.

***

לגבי המנהג שהזכרת לטבול דווקא בערב שבת, אין בו שום צורך בלשון המעטה, וכאמור, יש בו גם תקלה גדולה, שהרי מי שסובר שבדרך חיצונית ומאגית זו הוא מתקרב לבוראו ומשיג מעלה לפניו, מסיח את דעתו למעשה מידיעת ה' יתברך ומחשיבות הקשר האמיתי עם בורא-עולם – שהוא הקשר המחשבתי המושתת על טהרת וקדושת המחשבה, ולא הקשר החיצוני המתעתע. ועל הקושרים עצמם לה' בקשר חיצוני והם עם תועבותיהם ומעלליהם, נאמר:

"קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם וְרָחוֹק מִכִּלְיוֹתֵיהֶם, וְאַתָּה יְיָ יְדַעְתָּנִי תִּרְאֵנִי וּבָחַנְתָּ לִבִּי אִתָּךְ הַתִּקֵם כְּצֹאן לְטִבְחָה וְהַקְדִּשֵׁם לְיוֹם הֲרֵגָה" (ירמיה יב, ב–ג); "וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי יַעַן כִּי נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבּוֹ רִחַק מִמֶּנִּי וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה, לָכֵן הִנְנִי יוֹסִף לְהַפְלִיא אֶת הָעָם הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבֹנָיו תִּסְתַּתָּר" (ישעיה כט, יג–יד).

סוף דברי נאור:

תודה רבה. אני מרגיש שהעלית אותי עוד קומה בדרך לניפוץ המאגיה.

תשובתי:

תבורך ממקור הברכות.

שאלה בעניין קדושת הזיווג

להלן שאלה שנשאלתי בעניין שנפוץ מאד בספרי הקבלה והוא "קדושת הזיווג", וז"ל:

יש עוד נושא אחד שמעיק עלי מעט, והוא עניין "קדושת הזיווג" הנזכר רבות בספרים [כוונתו לספרי הקבלה]. לפי הקבלה הזרע נמשך ממוחו של האב, ולכן הוא נקרא "טיפי הדעת". ומכיוון שכך, איכות הזרע וקדושת הולד תלויה בקדושת המחשבה בעת ההזרעה.

וכך הם מסבירים את המדרש לפיו חזקיהו המלך נשא את בתו של ישעיהו הנביא [=לא מדובר במדרש אלא באגדה שמופיעה ב'עין יעקב']. כלומר, מכיוון שבעת הזיווג היא נזכרה בדמויות חיילי הצבא שראתה באותו יום, דבר זה גרם לפגום בוולדות ויצאו ממנה מנשה ורבשקה. כמו כן, ראיתי ב"ויקישיבה" שמקור סברה זו הוא אחד מחכמי יוון. והוסיפו שם בהערה: "ייתכן שזה ההסבר לדעה בחז"ל (חולין מה ע"ב), שמי שנחבל בראשו לא יכול להוליד, ביתר בירור נמצאת דעה זו בספר הבהיר, פרק נא. וראה בספר תניא פ"ב: שהבן נמשך ממוח האב".

זאת ועוד, לפי המקובלים יש זמן שהוא מוכשר יותר "להוריד נשמות קדושות" (כמו ליל שבת אחר חצות הלילה וכדומה), ובחסידות הסבירו שאין הכוונה לנשמה ממש, אלא לשלושת לבושי הנפש: מחשבה דיבור ומעשה, שקדושת הזיווג משפיעה עליהם, וככל שהזיווג יותר בקדושה וטהרה, כך יהיו בוולד נטיות טבעיות אל הקדושה ועבודת ה'. אשמח אם תבאר לי מהי דעת תורתנו הקדושה ודעת רבנו בנושא זה.

כמו כן יש להוסיף, שעל-פי שיטתם, אופן הזיווג וקדושת הזיווג בכלליות משפיעים על הוולד. והם מסתמכים על דברי הגמרא, למשל "המשמש לאור הנר בניו נכפין" וכדומה. האם יש ממש בדבריהם או שדברים אלו שגויים לחלוטין? **עד כאן לשון השואל, ומכאן תשובתי:**

בעניין הימשכות הזרע ממוח האב, ובכן, למיטב הבנתי מדובר בהבל מהובל, אף שייתכן שיש לו שורש כלשהו במדע הקדום. לפיכך, ההנחה שאיכות הזרע וקדושת הולד תלויה בקדושת המחשבה נסתרת מיניה וביה, כי היא למעשה נשענת על-כך שהזרע נמשך מן המוח.

ההזיה הזו רעה מאד לפי דעתי, מפני שהיא תולה את איכות הבנים על-כל המשתמע מכך, ברגע אחד של ביאה! ובמלים אחרות, האדם אינו צריך להשקיע במידותיו ובבריאות גופו, ואף לא בחינוך בניו לתורה ולמצוות ולמעשים טובים, ואף לא בדוגמה אישית לבניו: לחיי מוסר ולערכים נעלים ולהתרחק מכל הרע והמכוער – אלא, האדם יכול לוותר או להמעיט מאד בכל העניינים אשר באמת משפיעים על חינוך הילדים, ולהתמקד אך ורק ברגע אחד של ביאה! וכדי לסבר את האוזן נאֹמר, שלפי הזיית המקובלים, האדם יכול להיות זנאי כאלישע אחֵר, אך אם הוא יכוון את מחשבתו באותו הרגע של הביאה, יהיה לו בהכרח זרע נכון וכשר ומרומם!

לעומת זאת, לפי הרמב"ם איכות הבנים נקבעת תחלה לפי המצע הגנטי שהוריהם מעניקים להם, דהיינו: אם האב והאם שמרו על בריאותם ושכללו את מידות נפשם במשך שנים רבות, הם ינחילו לבניהם את היכולת והאפשרות לרכוש את המעלות המידותיות ביתר קלות.

בקיצור, יהיה קל לבנים ולבנות לשכלל את מידות נפשם ולרכוש את המעלות המידותיות. האם זה מחייב שהבנים או הבנות יהיו צדיקים וחסידים? וודאי שלא, אך זה מסייע מאד, כי לא יהיה צורך להילחם עם הילדים בשנות חינוכם, ויהיה להורים קל מאד להדריכם בדרך הישרה.

בנוסף לכך, ואולי אף יותר חשוב מן המצע הגנטי, איכות הבנים והבנות נקבעת לפי אופן החינוך של הילדים: בראש ובראשונה חשובה הדוגמה האישית, אך יחד עמה יש לנקוט כמובן בדרכי חינוך נאותות ומותאמות לכל ילד, לפי חוסן גופו ולפי עדינות נפשו. כל אלה הם אשר ירוממו את הבנים והבנות להיות בסופו-של-דבר בני אדם בעלי מידות ואולי אף חכמים.

כללו של דבר, לפי דרך האמת שהנחילה לנו התורה על-ידי משה רבנו ע"ה ותלמידו הנאמן משה בן מיימון, על האדם לעבוד את ה' יום-יום שעה-שעה כדי לזכות לבנים ובנות טובים, ואל כל זה יש לצרף כמובן תפילה ותחינה וזעקה לה' יתעלה שידריך את הבנים בדרכי מישרים. לעומת זאת, לפי הקבלה הטמאה, אין זכר לכל העניינים הנעלים הללו, ודי לה לפי טומאתה, במחשבה נכונה באותו רגע של ביאה, אף שהאדם יכול להיות בבל שאר ימיו ולילותיו זנאי וטמא ופרוץ בכל התאוות, וכל מחשבותיו להבל ולריק ולבהמיות אשר מוציאים אותו מן העולם. ועל קניית מידות טובות ונעלות ראו: "שביל הזהב של הרמב"ם", "תחלואי הנפש וריפוּיָם".

***

בעניין המצע הגנטי, ראוי להוסיף ולתאר התרחשות שראיתי במו עיניי בשכונת מגוריי בהיותי נער. היה בשכונה ילד אחד שהיה ילד מאומץ. הביאו אותו מברזיל בהיותו תינוק קטן, להורים עשירים מאד שהתגוררו בפנטהאוז יוקרתי ברמת אביב ג. ההורים היו מבוגרים וחשׂוּבי בנים, והייתה להם יכולת כלכלית לקנות תינוק ותינוקת מברזיל, כדי לממש את שאיפתם להורות.

הילד הזה היה שנתון אחד מתחתיי, אך דא עקא, הוא היה פרא אדם בלשון המעטה, ידו בכל ויד כל בו. הוא היה בעל מידות רעות מאד, אי-אפשר לתאר, אשר לא ראיתי כהנה בכל רמת אביב לרוע. ואף שהיה לו עושר מופלג, הוא לא ידע להעריך מאומה. במהרה הוא החל למרר את חיי הוריו המאמצים וגרם להם למחלות-לב, לסוכר, ללחץ-דם-גבוה ועוד, מחלות שדרשו את אשפוזם לעתים בבתי-חולים. הוא הפך לעבריין ולאימת השכונה, ואירח בביתו עבריינים וכל מיני מרעין בישין מדרום תל-אביב, והם היו מעשנים ומסניפים ואולי גם מזריקים סמים.

במהרה הוא הפך לפושע אלים ולנרקומן אשר הטיל את חיתתו על השכונה. בהמשך חייו הוא התאשפז בבתי חולים לחולי נפש שונים, הוא נכנס ויצא מהם תכופות עד לאשפוז ממושך באחד מבתי החולים, שבסופו הוא תלה את עצמו והוא כבן עשרים ואחת שנים בלבד.

אין לי צל של ספק, שהמצע הגנטי של אותו הילד היה רע מאד, מצע גנטי של איזה גוי טמא פרוץ ואלכוהוליסט, ואולי אף נרקומן. ואותו הילד רכש במהירות רבה את המידות הרעות, שהרי לא היו לו הורים צעירים ובריאים בגופם כדי לחנכו חינוך נוקשה, ואף עושרו הרב ופינוקו היו לו לרועץ ולתקלה גדולה מאד, כי הם גרמו לו עוד יותר לבעוט בכל מה שנקרה בדרכו, ולהפוך לשד מרושע ולשטן אכזר עלי אדמות. ואף ששמעתי על מותו בעשרים שנה לאחר שהוא התרחש, עדיין חשתי תחושת הקלה על הסתלקותו של רשע מרושע מן העולם...

***

בעניין המדרש על חזקיהו המלך שנשא את בתו של ישעיהו, המדרש הזה אינו מופיע בספרות חז"ל שבידינו, אלא בספר "עין יעקב" שנערך ונדפס במאה הי"ו! ויתרה מזאת, ב"עין יעקב" אמנם נאמר שחזקיהו המלך, לאחר שהתרפא מחוליו הידוע, נשא לאשה את בתו של ישעיה הנביא ויצאו ממנו שני הרשעים המפורסמים: מנשה ורבשקה – אך אפילו בהזיות המאוחרות הללו של "עין יעקב" לא נאמר שמנשה ורבשקה הרשיעו בגלל שבתו של ישעיה הרהרה בחיילי הצבא שראתה באותו היום, ושההרהור הדמיוני הזה הוא אשר גרם לפגום בוולדות.

והנה לשון האגדה (עין יעקב, ווילנא הארורה תרפ"ג, עמ' 60; מתורגם בתוספת ביאור):

"לבסוף נתן ישעיהו הנביא את בתו לחזקיהו, ונולדו ממנה לחזקיהו שני בנים: מְנַשֶּׁה וְרַבְשָׁקֶה. יום אחד הרכיב אותם [חזקיה המלך] על כתפו להביאם לבית-המדרש כדי שילמדו תורה. ושמע שאחד מהם אומר: ראשו של אבא מתאים לצלות עליו דגים קטנים. ואחד אומר: ראוי ראשו של אבא להקריב עליו קרבן לעבודה-זרה. וכששמע זאת חזקיהו הורידם וחבט אותם בקרקע. מְנַשֶּׁה נותר בחיים, וַרַבְשָׁקֶה מת. קרא חזקיהו על עצמו את הכתוב: 'וְכֵלַי בֵּלָיו רָעִים' [יש' לב]".

ומדובר במדרש שפשטו הזוי לחלוטין, שהרי איך יעלה על הדעת שחזקיה המלך יחבוט את בניו הקטנים על הארץ? ועוד בעוצמה כל-כך גדולה עד שהוא גרם למותו המיידי של אחד מהם? ובכלל, וכי חזקיה המלך היה זקוק לשאת את בניו על כתפיו להביאם לבית-המדרש? והלא הוא מלך יהודה! ויש לו עבדים ומשרתים אשר ישאו את בניו לבית-המדרש, ויתרה מזאת, וכי לא היה לחזקיה המלך מורה פרטי לבניו? עד שהוא צריך לשאת אותם על כתפיו כדי להביאם לבית-המדרש? ואם רבקשה מת בעודו ילד איך הוא מופיע בתנ"ך בגיל מבוגר (מ"ב, יח), ואם מדובר ברבשקה אחר, איך אפשר לקבוע על ילד קטן שהוא רשע מרושע ולהמיתו בשל-כך?

כמו כן, אם ילדיו היו כל-כך קטנים עד שהוא נשא את שניהם על כתפיו, איך הם כבר ידעו לשוחח ביניהם בעניינים כאלה על ראשו של אביהם? ואף להחליט שהראש של אביהם מתאים לצלות עליו דגים קטנים או להקריב קרבן לעבודה-זרה? מהי הַשׁוֹטוּת הזאת?!

***

המקור אפוא להזיה בעניין הרהוריה וחלומותיה כביכול של בתו של ישעיהו הנביא ע"ה, הוא כנראה ערבוב של המדרש האירופי המאוחר והמשובש מ"עין יעקב" יחד עם מדרש אחֵר שבמסכת סנהדרין, בתוספת של הזיות ודמיונות וטמטום פגאני למכביר, וכך נאמר במסכת סנהדרין (קד ע"א): "'וַיִּשְׁמַח עֲלֵיהֶם חִזְקִיָּהוּ וַיַּרְאֵם אֶת בֵּית נְכֹתוֹ אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָּהָב וְאֶת הַבְּשָׂמִים וְאֵת הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב' וגו' [יש' לט, ב] **אמר רב: מאי בֵּית נְכֹתוֹ? אשתו השקתה עליהם [דהיינו שירתה אותם ומזגה להם יין לשתות].** ושמואל אמר: בית גנזיו הראה להם".

ובמלים אחרות, היה איזה הוזה הזיות אירופי שחיבר בין שני המדרשים הללו, הקדום והמאוחר, והחליט שבתו של ישעיה שנזכרה במדרש מ"עין יעקב" היא-היא אשת חזקיה שנזכרה במדרש שבמסכת חולין, שם נאמר שאשתו שירתה את שליחי בבל והשקתה אותם יין, והוסיף כנראה מדמיונו הזימתי ששליחי בבל היו חיילים ואשת חזקיה הרהרה בהם בשעת התשמיש.

ברם, לא רק שהמדרש מ"עין יעקב" מפוקפק מאד מפני שהוא לא נזכר במקורות קדומים, יתרה מזאת, מי מסוגל להעלות על דעתו שאשתו של המלך חזקיה תשרת את שליחי מלך בבל? ואיך אפשר לסבור שזהו פשט הפסוק שבספר ישעיה? לפיכך ברור שאין להבין את המדרש כפשוטו, אחרת חז"ל היו סכלים נבערים, אלא, מטרת המדרש הזה היא לאיים על בני האדם שלא ירגילו את נשותיהם לשרת את האורחים שבאים לביתם, ובמיוחד שלא ימזגו להם יין, כדי שלא לפתוח פתח לקרבה בין האורחים לאשת הבית, כי אין אַפְּטוּרְפּוֹס לעריות.

ומדוע נזכרה במדרש שבמסכת חולין מזיגת היין דווקא? ובבן, הסיבה לכך ברורה ופשוטה, ידוע שאחת המלאכות שהאשה עושה לבעלה היא מזיגת היין, וזו מלאכה אשר מקרבת בין האשה לבעלה ולכן היא גם נאסרה בעת שהאשה אסורה לבעלה, וכך פוסק רבנו בהלכות איסורי ביאה (יא, יט): "כל מלאכות שהאישה עושה לבעלה נידה עושה לבעלה, חוץ מרחיצת פניו ידיו ורגליו, ומזיגת הכוס, והצעת המיטה בפניו: גזירה שמא יבוא לידי עבירה". חכמים ביקשו אפוא להרחיק את בני האדם מן העבירה, והזהירו את בעלי הבית שלא ירגילו את נשותיהם להתחכך ולהתערב ולשחוק עם האורחים כדי שלא לפתוח פתח לזימה ולטומאה.

נחזור להוזי ההזיות, כאמור, נראה שהמקובלים ערבבו בין שני המדרשים הללו, הקדום והמאוחר, ולא רק שהם הבינו את שניהם כפשוטם, הם ערבבו ביניהם והשחיתו את דת משה כהרגלם – במקום לסנן היטב את המדרש וללמוד ממנו ענייני מוסר ודרך ארץ מסוימים מאד.

ועתה נדון בעצם ההשקפה של הוזי ההזיות אשר סוברים שהרהוריה של אשת חזקיה גרמו למנשה ולרבשקה להיות רשעים ארורים, וּלְסֵמֶל לדורות של כפירה ומרידה בה' יתעלה!

ובבן, מדובר בהזיה רעה מאד, כאילו רשעותם של מנשה ורבשקה כולה תלויה באימם ולא בהם, וכאילו הם אינם אחראים למעשיהם כלל! אלא אימם היא זו שגרמה להם להיות רשעים בעל-כרחם! וההשקפה הרעה הזאת דומה מאד להשקפת האסטרולוגיה שהיא "הרס חומות הדת" כלשון רבנו, מפני שמשמעותן ותוצאתן זהה לחלוטין: בשני המקרים גורם חיצוני הוא זה אשר מעצב את חיי האדם ומחייב ומכריח אותו להיות צדיק או רשע, ואם באמת היה כדברים הללו, מה צורך יש בכל התורה כולה? מדוע יש חשיבות לציווי ולאזהרה? ומדוע שלח לנו הקב"ה את עבדיו הנביאים השכם ושלוח? ומדוע ציווה את החכמים להורות לנו את הדרך הטובה והישרה שנזכה בה לחיי העולם-הבא ואף נכונן בה חיים תקינים ומאושרים בעולם-הזה? שהרי אם ההשקפה הזו של הוזי ההזיות נכונה, כבר נגזר על האדם מתחילת ברייתו להתנהג ולפעול באופנים מסוימים... ואין הבדל מבחינת התוצאה אם הגזירה נובעת ממערך כוכבי השמים ומהשפעת כוחם הדמיוני והאלילי על האדם, או שפעולה יחידה של האב או האם גרמו לו בהכרח להיות צדיק או רשע, כך-או-כך אין שום ערך וצורך בתורה ובמצוות!

***

בעניין האמור בחולין (מה ע"ב), ובבן יש שם דברים מעט סתומים, וכך נאמר שם:

"לוי הוה קאי בי מסותא [=בית המרחץ], חזייה להההוא גברא דטרייה לרישיה [=שהטיח ראשו בקיר], אמר: נתמזמז מוחיה דדין. לאו דלא חיי? אמר אביי: לא, לומר שאינו מוליד".

ואין בדברים אלה ראיה לכך שאביי סבר שזרע האדם זורם מן המוח, אלא כידוע, המוח שולט על כלל האיברים, ופגיעה במוח עלולה לגרום לשיתוק ולתפקוד לקוי של איברים רבים ושונים. לדוגמה: נזק מוחי מסוים עלול לגרום לשיתוק פעולת היד או הרגל או שרירי הפנים, כידוע. אולם, מי שקפץ להבין מדברי אביי הסתומים שהזרע זורם מן המוח הוא רש"י-שר"י הטיפש, וכך הוא מפרש בחולין שם: "שאינו מוליד – תולדות [=זרע] האיש מן המוח היא באה, שגיד הנשה של ירך וגיד הגווייה [איבר המין של האיש] כולן מחוברין לחוט השדרה, שהוא מתפצל ויוצא מתחת השדרה ונעשה גיד אצל הירכיים ונכנס לתוכו". וכנראה שזהו היסוד להזיה של כל המינים והוזי ההזיות למיניהם, שכאילו זרע האדם זורם מן המוח, וזו שטות מוחלטת.

ואיני צריך להוסיף ולהתייחס לספר הבהיר ואף לא לספר התניא, כי גם המה ספרי מינות.

***

ביחס להזיה שיש זמן אשר מוכשר יותר "להורדת נשמות", ובכן, אין לזמן מסוים סגולה מאגית משום סוג שהוא, וכל הסובר שיש לזמן מסוים סגולה מאגית, עובר על לא תעוננו, שהיא מצות לא תעשה אשר נוגעת באופן ישיר בהזיות המהובלות של עובדי האלילים הקדמונים.

וכֹה דברי רבנו בהלכות עבודה-זרה (יא, ט–י) בעניין איסור העוננות החמור שמוגדר בתורה כתועבה: **[ט]** "אי זה הוא מעונן? אלו נותני העתים שאומרים באצטגנינות שלהן: יום פלוני רע ויום פלוני טוב, יום פלוני ראוי לעשות בו מלאכה פלונית, שנה פלונית או חודש פלוני רע לדבר פלוני"; **[י]** "אסור לעונן. אף-על-פי שלא עשה מעשה, אלא הודיע אותן הַבְּזָבִים שהסכלים מדמין שהן דברי אמת ודברי חכמה. וכל העושה מעשה מפני האצטגנינות, וכיוון מלאכתו או הליכתו באותו העת שקבעו הוֹבְרֵי שמים, הרי זה לוקה שנאמר: 'וְלֹא תְעוֹנ�ְנוּ' [ויק' יט, כו]".

***

ולגבי מה שנאמר בתלמוד: "המשמש לאור הנר בניו נכפין", מדובר באיומי גוזמא אשר נועדו להרחיק את בני האדם מלנהוג בחוסר צניעות בעת התשמיש – כי אחת מעבודות ה' הגדולות והחשובות ביותר, ואשר מרוממת מאד את יראת השמים של האדם ומקרבת אותו לבוראו היא הצניעות בעת התשמיש, דהיינו האיפוק והכבוד והדרך-ארץ שבהם נוהג האדם בשעת התגברות הבהמיות – וזהו מבחן גדול לאדם, להיות עם ה' יתעלה גם בשיא הבהמיות.

***

ואחתום מאמר זה בעיון בשתי הלכות בהלכות איסורי ביאה (כא, יג–יד):

[יג] "וכן אסרו חכמים שישמש אדם מיטתו וליבו מחשב באישה אחרת. ולא יבעול מתוך שכרות, ולא מתוך מריבה, ולא מתוך שנאה, ולא יבוא עליה בעל כורחה והיא יראה ממנו, ולא כשיהיה אחד מהן מנודה, ולא יבוא עליה אחר שגמר בליבו לגרשה. ואם עשה כן – הבנים אינן הגונים, אלא מהן עזי פנים, ומהן מורדים ופושעים"; **[יד]** "וכן אמרו חכמים: שכל אישה חצופה שהיא תובעת תשמיש בפיה, או המפתה אישה לשם נישואין, או המתכוון לבוא על רחל אשתו ובא על לאה אשתו, ומי שלא שהת אחר בעלה שלושה חודשים והרי הבן ספק – כל אלו, הבנים היילודים מהם הם המורדים והפושעים שייסורי הגלות בוררין אותן".

ונראה לי ברור, שדברי רבנו בהלכות הם כפי שהוּסבר, כלומר, האדם אשר מזהם את מחשבתו ומטמא את אורחותיו, ונוהג באופן מופקר או מרושע או חצוף או אכזרי בעניין זה – מזהם את מידות נפשו ומשחית את צלם האלהים הטהור שהוּענק לו, וחזקה על אדם בהמי כזה, שפנה מדרכי המוסר ולא חס על כבוד קונו, שהוא ייכשל בחינוך בניו ובהדרכתם לדרך הישרה. כללו של דבר, רבנו מעתיק בהלכות הללו את דברי חז"ל כמות שהם, ומטרתו בזה להנציח את דבריהם ואיומיהם, אף שהם אינם כפשוטם ואינם נוגעים לענייני מאגיים אלא לענייני חינוכיים בלבד – וזאת כדי שלא לפתוח-פתח לבני האדם לנהוג כחיות וכבהמות בענייני אישות ותשמיש, כי פריצות האדם עם אשתו בשעת תשמיש מדרדרת לפריצות והפקרות רבתי.

והנה לפניכם דברי רבנו בעניין קדושת המחשבה במורה (ג, ח), בשתי הפְּסקות לקמן:

"אבל המחשבה הרי היא מסגולות האדם הנספחת לצורתו [=לצורתו המופשטת כלומר להשׂגתו השׂכלית שהעניק לו בורא-עולם – היא צלם האלהים שבו] וכאשר שוטט במחשבתו בעבירה הרי עבר בנכבד ביותר שבחלקיו [...] כי הצורה הזו האנושית [...] אין ראוי להשתמש בהם [=במחשבה או בדיבור] כי אם במה שעותדו לו: להתחברות בנעלה, ולא להתדרדרות לעמקי השפלות [...] וכל מי שנשתמש במחשבתו או בדיבורו בדבר מענייני אותו החוש שהוא חרפה לנו [=חוש המישוש כפי שאמר אריסטו, כלומר הנהייה אחרי התאוות הבהמיות], עד שיחשוב במשתה או בתשמיש יותר מן הדרוש [...] – הרי לקח את הטובה [=יכולת הדיבור והמחשבה] אשר הושפע עליו בה [=הטובה הזו שהוענקה לנו על-ידי ה' יתרומם ויתעלה], ונשתמש בה ונעזר בה למרוד במיטיב [=בה' יתעלה שהיטיב לנו] ולהמרות את ציוויו".

"אבל האחרים שמסך מבדיל בינם לבין ה' והם עדת הסכלים, ביטלו כל התבוננות ומחשבה במושׂכל, ועשו תכליתם אותו החוש [הבהמי] אשר הוא חרפתנו הגדולה, כלומר חוש המישוש [=ההנאה החושנית], ואין להם מחשבה ולא רעיון כי אם באכילה ותשמיש לא יותר [...] ולעניין זה עשה [=חיבר] שלמה [המלך, ספר] משלי כולו, להזהיר מן הזנות ושתיית המשכרים, כי שני אלה יש בהם שקיעת הַזְּעוּמִים [=שיש זעם כלפיהם מאת ה'] המרוחקים מה' [ולעיון נרחב בענייניים הללו ראו: 'על השכרות בפורים', 'הרמב"ם נגד הטיפה המרה', ועוד]".

כמו כן, נשים לב שרבנו נמנע מלומר בהלכה שקדושת התשמיש מביאה בהכרח לבנים ולבנות מסובלים בתורה ובמצוות ובמעשים טובים... כל שרבנו עושה הוא העתקת דברי חז"ל ואיומיהם כלפי מי שנוהג באופנים מופקרים ופרוצים בשעת תשמיש, אך אין ללמוד מזה כי מי שיקדש את עצמו בשעת תשמיש בהכרח יזכה לבנים הגונים – וזו ראיה לכך שכל מטרתם של חז"ל ורבנו היא מטרה חינוכית, דהיינו להרחיק את בני האדם מן הפריצות והזימה. ומן המפורסמות שחכמים דיברו בלשון הבאי, דהיינו בדברי גוזמה שאינם מדויקים כדי להשיג מטרות חינוכיות, שהרי כדי להרחיק את בני האדם מן הכיעור יש צורך בהרתעה חדה.

"פְּעָמַי הָכֵן בְּאִמְרָתֶךָ וְאַל תַּשְׁלֶט בִּי כָל אָוֶן" (תה' קיט, קלג).

"וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ, זֶה דַרְכָּם כֵּסֶל לָמוֹ [...] כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ מָוֶת יִרְעֵם [...] עַד נֵצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר, אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ" (תה' מט).

נספח א: מקור ההזיה שהזרע מגיע מן המוח

להלן התגובה הראשונה שקיבלתי על המאמר: יש להוסיף כי הרעיון שמקור הזרע מגיע מן המוח מקורו באפלטון והקודמים לו (ראה כאן: journals.openedition.org/cliowgh/339, סעיף 13), וידוע כי חז"ל היו מודעים לדעותיו של אפלטון (ראה מו"נ על דברי חז"ל בגמרא עירובין דף יג), אך גם נודע ללומדי הפילוסופיה הפקחים כי רוב דברי אפלטון הם משלים.

כמו כן, עניין השפעת המחשבה בשעת הזיווג על צורת הוולד מופיע במדרש מאוחר (תנחומא פרשת נשא, וידוע שנוספו הוספות מאוחרות למדרש זה), שם נאמר שאשת מלך הערביים חשבה על צורה מסוימת בשעת התשמיש ועור הוולד יצא כצבע אותה הצורה. כלומר השפעה חיצונית חזותית, לא מהותית לגבי אופיו. ויש שטוענים שיש השפעה מאגית למחשבה בעת התשמיש על איכות הוולד, ומביאים ראיה ממעשה יעקב אבינו והמקלות, וכן מדברי חז"ל במדרש בשבועות (יח ע"ב): "כל המקדש עצמו בשעת תשמיש הוויין ליה בנים זכרים".

עד כאן לשון התגובה. ובכן, מדרש תנחומא הוא מדרש משובש מלא וגדוש בהזיות פגאניות מבית-מדרשם של המינים האירופים, ולכן אין להביא ממנו ראיה להזיות האירופים, וּלְמה הדבר דומה? לחכם-דת מוסלמי שיביא ראיות לכך שמוחמד הוא נביא-אמת מן הקוראן... כמו כן, אין צורך לומר שדברי חז"ל במסכת שבועות הם דברי דרש, ושכל מטרתם היא לעודד את בני האדם לקדש את מחשבתו ופעולותיו בשעת תשמיש מן הטעמים שפורטו במאמר לעיל.

נספח ב: וכי הדמיון בעת התשמיש משפיע על הולד?

נשאלתי כך: השלום והברכה! אשמח לעזרתך בביאור עניין הקשור לפרשתנו [פרשת ויצא] שהתקשיתי בו זמן רב, והנה הדברים האמורים בפרשת ויצא (בראשית ל, לז–לט):

"וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מַקַּל לִבְנֶה לַח וְלוּז וְעַרְמוֹן וַיְפַצֵּל בָּהֶן פְּצָלוֹת לְבָנוֹת מַחְשֹׂף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת, וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרָהָטִים בְּשִׁקַּתוֹת הַמָּיִם אֲשֶׁר תָּבֹאן הַצֹּאן לִשְׁתּוֹת לְנֹכַח הַצֹּאן וַיֵּחַמְנָה בְּבֹאָן לִשְׁתּוֹת, וַיֵּחֻמוּ הַצֹּאן אֶל הַמַּקְלוֹת וַתֵּלַדְןָ הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּטְלָאִים".

פשט העניין, שיעקב נעץ את המקלות בשקתות המים, ובאשר באו הצאן לשתות "וַיֵּחֻמוּ הַצֹּאן אֶל הַמַּקְלוֹת", הן הזדווגו והתעברו וילדו וולדות בצבעי המקלות. מהפשט אפשר להבין שדרכן של הבהמות היה להתעבר באזור שקתות המים ששם היו גם הזכרים, ובאשר הן הסתכלו בעת העיבור על המקלות, נחקקה דמותם בדמיון הנקבה וילדה בצבעי המקלות. ובדומה לכך כתב הרד"ק: "כי דרך הצאן להתחמם ולעלות הזכרים על הנקבות בבואן לשתות [...] וַתֵּלַדְןָ הַצֹּאן – כי כוח הדמיון במוח, והזרע – תחילתו מהמוח, לפיכך ילדו לפי הדמיון". האמנם כך הם פני הדברים? האם גם בבני האדם כוח הדמיון בעת התשמיש משפיע על הוולד?

תשובה: שלום וברכה, אין צורך לומר שכוח הדמיון לא משפיע מאומה על הוולד. מה שבעיקר משפיע על הוולד הוא החינוך שהוא מקבל; והורים שכוח הדמיון שלהם שטוף בהזיות ובתאוות ובזימות – ברור כשמש שהדוגמה האישית שלהם ואופני החינוך שלהם יהיו גרועים מאד.

ביחס ליעקב אבינו ע"ה, צריך להיות רועה צאן שנים רבות כדי להבין את הפרשה לאשורה, וגם זה ייתכן שלא יספיק, כי שיטות רבות שנהגו בימי קדם אבדו בימינו (כמו החניטה). ברם, נראה לי כך: בשיקתות המים הצאן היו מתקבצים צפופים-צפופים והיו מתחככים זה בזה ומתחממים, ואף היה קל להם להזדווג בשל הצפיפות והחימום – וכאשר היו הזכרים רואים את המקלות המפוצלים הדבר היה מעורר אותם לבחור להזדווג דווקא עם הצאן הנקודים.

נספח ג: עיון במדרשי חז"ל

להלן התגובה השלישית על המאמר: לדעת ר' לוי בגמרא משמע שהמחשבה בעת הזיווג משפיעה על הוולד. וכך כתבו הרבה מהפוסקים ובפרט המקובלים, שכללו את קדושת המחשבה בכלל מצות "קדושת הזיווג". לעומת זאת, הרמב"ם השמיט כמעט את כל דבריו של ר' לוי, ולא הזכיר את עניין המחשבה כלל בנוגע לזיווג. האם אפשר להסיק מכך שרבנו לא הסכים עמו? או שאולי הפוסקים לא ירדו לסוף דעתו של ר' לוי והוציאו אותם מהקשרם?

תשובה: מדוע הנך קובע שמדברי ר' לוי בגמרא משמע שהמחשבה בעת הזיווג משפיעה על הוולד? האם הדברים מפורשים באופן חד משמעי? לפי דעתי לא, וכמו שכתבתי במאמר לעיל. ובמקום שהדברים אינם מפורשים וחד-משמעיים בגמרא, מדוע לגרור את דברי החכמים לכיווני ההזיות והנמנעות הפגאניות? מדוע שלא ליישבם ולבארם עם המדע והשכל הישר?

וגם אם נתעקש להבין את פשט דברי ר' לוי כמו שאמרת, והלא מדובר במדרש, מדוע יש להבין את דברי המדרש כפשוטו? וגם אם לוי התכוון לומר דברי פשט, מדוע יש להתייחס לדבריו? שהרי כבר הוּכח במאמר לעיל שההשקפה הפגאנית הזו הינה הזיה מזיקה מאד – וכי חכמי התלמוד היו חסינים משגיאות ואפילו שגיאות חמורות? ברור שלא! ולכן התלמוד הוא לא תורה-שבעל-פה אלא **פרוטוקול שמשוקעת** בו תורה שבעל פה, וכמו שכבר כתבתי לך.

כל ההתרוצצות הזו סביב דברים לא ברורים ולא מוכרעים, אשר נאמרו במסגרת דברי דרש תמוהה מאד בעיניי, מדוע יש להתייחס לכל דבר שמישהו אמר? ובעיניי, ברגע שהשכל הישר הוביח לאור יסודות תורת משה ולאור מכלול השקפות דת האמת, שהשקפה מסוימת הינה תהו והבל ורעות רוח, אין צורך עוד להסתפק ולהטריד את מחשבותינו בעניין זה, אלא לנסות ולהתאים בכל יכולתנו את השכל הישר ויסודות התורה לדברי חז"ל – כי הם היו אנשי אמת.

ואפילו אם מצאנו בתלמוד דברים מפורשים שאינם משתמעים לשני פנים בכיווני ההזיות, אין להתייחס לדברים הללו כלל, ואין להקשות מהם או להביא מהם ראיה, כי אין לסור ימין ושמאל מיסודות הדת המחשבתיים. וכי מתיא בן חרש לא הורה להאכיל ביום הכיפורים אדם שנשכו כלב שוטה מחצר כבדו של אותו הכלב? נו אז מה? וכי לא חדרו הזיות גם לתלמוד הבבלי? ובכלל, וכי מתיא בן חרש היה מגדולי החכמים? וכי לוי היה מגדולי החכמים? איני בטוח כלל.

המשך תגובתו של המגיב: בגמרא בנדרים (כ ע"ב) נאמר:

"אמר רבי: אל ישתה אדם בכוס זה וייתן עיניו בכוס אחר, אמר רבינא: לא נצרכא אלא דאפילו שתי נשיו. 'וּבָרוֹתִי מִכֶּם הַמֹּרְדִים וְהַפּוֹשְׁעִים בִּי' [יח' כ, לח], אמר ר' לוי: אלו בני תשע מדות

[...] **1)** בני אימה ובני אנוסה; **2)** בני שנואה; **3)** בני נידוי; **4)** בני תמורה; **5)** בני מריבה; **6)** בני שכרות; **7)** בני גרושת הלב; **8)** בני ערבוביא; **9)** בני חצופה".

קארו הביא את לשון הגמרא כמעט מילה במילה (רמ, ב–ג), והמאירי כתב: "וכן הזהירו רבותינו שלא להזדווג עם אחת מתשע מידות שלא לקלקל שורת הוולדות שכל הנולדים בכיוצא באלו הם הם המקולקלים והרשעים, והוא שאמרו: בני תשע מידות". לעומת זאת, רבנו לא הביא את רוב דברי הגמרא להלכה, וזה לשונו בהלכות דעות (ה, ד): "ולא יהיו שניהם לא שיכורים, ולא עצלנים, ולא עצבניים, ולא תהיה ישנה, ולא יאנוס אותה והיא אינה רוצה, אלא ברצון שניהם ובשמחתם". ניתן אפוא לראות שהאחרונים ובפרט המקובלים ייחסו חשיבות גדולה לעניין של המחשבה בעת הזיווג, דבר שהרמב"ם לא הזכיר כלל. כמו כן נשים לב שבני שנואה, בני גרושת הלב, בני תמורה, בני ערבוביא, שלכאורה **תלויים במחשבה,** הרמב"ם לא הזכיר כלל.

תשובה: הבה נעיין במסכת נדרים דף כ שנזכרה לעיל, וכך נאמר שם:

"וכל המסתכל בעקבה של אשה הויין לו בנים שאינן מהוגנין. אמר רב יוסף: ובאשתו נידה. אמר ר' שמעון בן לקיש: עקבה דקתני, במקום התורף שהוא מכֻוון כנגד העקב. תניא: 'וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם' – זו בושה. 'לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ' [שמ' כ, יז] – זו יראת חטא, מלמד שהבושה מביאה לידי יראת חטא [...] ומי שאין לו בושת פנים בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני.

אמר ר' יוחנן בן דהבאי: ארבעה דברים סחו לי מלאכי השרת: חיגרין, מפני מה הויין? מפני שהופכים את שולחנם. אילמים, מפני מה הויין? מפני שמנשקים באותו מקום. חרשים, מפני מה הויין? מפני שמספרים בשעת תשמיש. סומין, מפני מה הויין? מפני שמסתכלים באותו מקום. [...] אמרו חכמים: **אין הלכה כיוחנן בן דהבאי,** אלא כל מה שאדם רוצה לעשות באשתו – עושה [...] אמר אמימר: מאן מלאכי השרת? רבנן, דאי תימא מלאכי השרת ממש, אמאי אמר ר' יוחנן: ואין הלכה כיוחנן בן דהבאי? [...] מכאן אמר רבי: אל ישתה אדם בכוס זה" וכו'.

מכך שחכמים ע"ה שללו את דברי יוחנן בן דהבאי עולה באופן ברור ומפורש, שקביעותיו של יוחנן בן דהבאי לא נאמרו כקביעות מדעיות-מציאותיות אלא **כהרחקות מוסריות בלבד!** שהרי אם היה מדובר בקביעות מדעיות-מציאותיות, לא יעלה על הדעת לשוללן, ורק משום שהרחקותיו הן הרחקות מוסריות חכמים קבעו בסופו-של-דבר לשוללן, קרוב לוודאי מפני שאי-אפשר להורות לעמי-הארצות לנהוג במנהגות הצניעות והפרישות של תלמידי החכמים.

נמצא אפוא, שמסוגיה מדרשית זו ישנה ראיה חזקה לאופן שיש להבין את מדרשי חז"ל! דהיינו שאין להבין אותם כפשוטם, אלא להטות אותם לכיווני המוסר או המחשבה. בנוסף לכך, נאמר בגמרא במפורש ש"מלאכי השרת" שנזכרו בדברי יוחנן בן דהבאי, אינם מלאכי השרת ממש, אלא **משל** (בעניין זה לחכמים), ומזאת נלמד למדרשים רבים שנזכרו בהם מלאכי השרת.

קצרו של דבר, דברי המדרש והקשר הדברים שבו הוא נאמר מוכיחים שמדובר בענייינים מוסריים, דהיינו לא בקביעות מדעיות-מציאותיות אלא בהרחקות מוסריות שמעורבת בהן גוזמה כדי להעמידן, שהרי כאמור לעיל, כדי להעמיד ענייני מוסר יש צורך באיומים חדים.

עיון בארבעת גדרי התשובה

ארבעת גדרי התשובה הם מן המפורסמות, ברם, למרות שההלכה שעוסקת בהם די פשוטה, יש בה עניין מסוים שיש להבהירו, נעיין אפוא בהלכות תשובה (ב, ג), ונסביר את ההלכה:

"ומה היא התשובה? הוא **[א] שיעזוב** החוטא חטאו ויסירנו ממחשבתו **[ב] ויגמור בליבו** שלא יעשֶׂהו עוד, שנאמר: 'יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו' [יש' נה, ז]. **[ג]** וכן **יתנחם** על שעבר, שנאמר: 'כִּי אַחֲרֵי שׁוּבִי נִחַמְתִּי וְאַחֲרֵי הִוָּדְעִי סָפַקְתִּי עַל יָרֵךְ' [יר' לא, יח], ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם, שנאמר: 'וְלֹא נֹאמַר עוֹד אֱלֹהֵינוּ לְמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ אֲשֶׁר בְּךָ יְרֻחַם יָתוֹם' [הושע יד, ד]. **[ד]** וצריך **להתוודות** בשפתיו ולומר עניינות אלו שגמר בליבו".

השלב הראשון של התשובה הוא עזיבת החטא: "שיעזוב החוטא חטאו ויסירנו ממחשבתו"; **השלב השני** הוא הקבלה לעתיד: "ויגמור בליבו שלא יעשהו עוד"; **והשלב השלישי** הוא תהליך החרטה וההכאה על חטא, ובלשון רבנו: "וכן יתנחם על שעבר" – ובסופו של תהליך החרטה וחשבון הנפש: "יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם", דהיינו מטרת החרטה וההכאה על החטא היא להתרומם מבחינה נפשית ורוחנית ולהתנתק מעבותות החומר והבהמיות אשר מושכים את האדם מטה-מטה לתהום הטמטום הסכלות וההתבהמות.

לא די בעזיבת החטא ובקבלה לעתיד שלא לחזור על החטא בשנית, שהרי ללא תהליך עמוק ומקיף של חרטה והבנת מהות החטא אשר מרחיק את האדם מבוראו ומדרדרו לבהמיות, ללא כל זאת, לא תתרחש התרוממות רוחנית, והאדם ישוב לסורו וישוב לחטאיו ולפשעיו. לפיכך נאמר בסוף שלב החרטה השלישי: "ויעיד עליו יודע תעלומות" וכו', כי בסופו יושלם תהליך החרטה וההכאה על חטא, והאדם יתרומם מעל יצרו וישעבד את בהמיותו. רק לאחר כל זאת האדם כשיר לעמוד לפני הבורא יתעלה שמו: להתוודות ולהשלים את תהליך התשובה.

והנה הלכה נוספת אשר מתארת את תהליך החרטה וההכאה על חטא (תשובה ג, ז):

"אף-על-פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר עורו עורו ישנים משינתכם, והקיצו נרדמים מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה, וזכרו בוראכם. אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן, ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל [בדרכי ההבל ההזיות והמינות, ברדיפת הבצע והתאוות השׂררה והכבוד]. הביטו לנפשותיכם, והֵטיבו דרכיכם ומעלליכם, ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה, ומחשבתו אשר לא טובה".

"אִם תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל נְאֻם יְיָ אֵלַי תָּשׁוּב וְאִם תָּסִיר שִׁקּוּצֶיךָ מִפָּנַי וְלֹא תָנוּד" (ירמיה ד, א).

טובל ושרץ בידו

נדון עתה בהלכה נוספת שם (ב, ד) שתחדד את האופן שבו הסברנו את גדרי התשובה:

"כל המתוודה בדברים ולא גמר בליבו לעזוב – הרי זה דומה לטובל ושרץ בידו, שאין הטבילה מועלת עד שישליך השרץ, וכן הוא אומר: 'וּמוֹדֶה וְעֹזֵב יְרֻחָם' [משלי כח, יג]".

רבנו קובע, כי מי שמתוודה ומהרהר במחשבתו לשוב לחטאיו ולפשעיו לאחר יום-הכיפורים, הרי זה כמי שטובל ושרץ בידו, דהיינו, המחשבה לשוב תוך כדי שהוא מתוודה היא כמו שרץ אשר מוסיף טומאה על טומאתו. כלומר, לא די לו שהוא טמא בטומאת העוונות והפשעים שהוא מהרהר בליבו לשוב ולשקוע בהם, אלא שעתה נוסף עוון על עוונותיו: נדמה לו שהוא מתעתע בה' יתעלה, כאילו ה' אינו בוחן כליות ולב ואינו יודע את מחשבותיו והרהוריו הרעים.

ורבים הם ששוגים בזה, וכפי שכותב רס"ג בספרו "הנבחר באמונות ובדעות" (עמ' קפג):

"ואיני חושש על רבים מאומתנו שיפרו גדרי התשובה, זולתי בגדר הזה [...] כלומר החזרה [=החזרה לעוונות לפשעים ולמעללים], כי בטוחני שבזמן הצום והתפלה שהם יעזבו ויתחרטו ויבקשו כפרה, אלא שנראה לי שהם חושבים לחזור".

ובהמשך דבריו שם רס"ג נותן לנו עצה כיצד לשוב לה' יתעלה באמת ובלבב שלם:

"ומה היא העצה לעקור מחשבת החזרה מן הלבבות? ואני אומר, פרסום דברי הפרישות בעולם [לימוד דברי מוסר], ויזכור האדם ימי עָניו, ועמלו, ויגיעו, וחולשתו [=חולשת החולי והזקנה] ומותו [=ייסורי המיתה] והתפרקות-חלקיו [בקבר] והתולעת והרימה, והחשבון [=הדין לפני בורא-עולם] והעינוי [ייסורי הנצח] ומה שנספח לכל סוג מאלו, עד שיהא פרוש בעולם".

ובמלים אחרות, רס"ג מעודד את האדם לעבור תהליך אמיתי של חרטה, ובו האדם ייתן אל ליבו את הבלי העולם-הזה החולף כרוח לעומת אמיתתם וחשיבותם ונצחיותם של חיי האמת.

דרכי התשובה

גם בהלכה הבאה בהלכות תשובה (ב, ה) רבנו מחדד את התובנה, שתהליך החרטה וההבאה על חטא הוא תהליך הכרחי ובו יש להשקיע את עיקר המאמצים הרוחניים והמעשיים:

"מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני השם בבכי ובתחנונים, ועושה צדקה כפי כוחו, ומתרחק הרבה מן הדבר שחטא בו, ומשנה שמו, כלומר [שינוי שמו יזכיר לו] שאני [אדם] אחֵר ואיני אותו האיש שעשה את אותם המעשים, ומשנה את מעשיו כולן לטובה ולדרך ישרה, וגולה ממקומו, שגלות מכפרת עוון, מפני שגורמת לו להיכנע ולהיות עניו ושפל רוח".

המשפט בסוף ההלכה מלמד על מטרת תהליך החרטה: "להיכנע [לפני ה' יתעלה] ולהיות עניו ושפל רוח [לפני בני אדם]". וזו מטרת תהליך התשובה והרהורי החרטה, שבסופם האדם ייכנע לפני ה' יתעלה ויהיה עניו ושפל רוח מאד-מאד. וברור, שאדם אשר הצליח להתרומם מבחינה רוחנית ומחשבתית, והצליח להגיע לקו הסיום של תהליך החרטה, אכן "יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם", כי הוא כבר לא באותו מקום שבו הוא היה...

חשיבותה העצומה של התשובה

חשיבותה של התשובה עצומה מאד בתורת משה, כי בלעדיה לעולם לא תיכון חברה מתוקנת, שהרי אי-אפשר שיהיה אדם שלא יטעה ויחטא, ואי אפשר שיהיה אדם שלא יפגע בחברו.

וכֹה דברי רבנו במורה (ג, לו):

"ופשוט הוא כי גם התשובה מן הקבוצה הזו, כלומר מן ההשקפות אשר לא תהא סדירה מציאות אישי התורתיים כי אם בסבירתה, לפי שאי-אפשר לאדם שלא יחטא ויטעה, אם שטעותו בהחשיבו השקפה או מידה שאינן חשובות באמת, או בהתגברות תאווה או בעס. ואם יהיה האדם בדעה שאין מרפא לשבר זה לעולם, יתמיד בתעייתו, ושמא גם יוסיף במריו אם לא תהיה לו עצה, אבל עם הסברה בתשובה [=שניתן לשוב לפני ה' יתעלה] יחזור למוטב, **וישוב למצב מתוקן ביותר, וליותר שלם ממה שהיה קודם שיחטא.** ולפיכך רבו המעשים המחזקים את ההשקפה הנכונה הזו המועילה מאד, כלומר הווידויים, והקרבנות על השגגות, וכן גם על זדון מקצת העברות, והתעניות, והציווי הכללי לשוב מכל חטא והוא ההתנתקות ממנו [=מן החטא, וזאת באמצעות ארבעת גדרי התשובה שראינו לעיל], וזו תכלית ההשקפה הזו".

הראינו לדעת, כי עם סברת התשובה וקיומה: "ישוב [האדם] למצב מתוקן ביותר, וליותר שלם ממה שהיה קודם שיחטא", וזה עידוד גדול מאד לשוב ולהיכנע לפני ה' יתעלה שמו.

מהי התשובה המעולה?

מהי התשובה המעולה? ומהי התשובה הפחות טובה?

הנה לפניכם דברי רבנו המפורסמים בהלכות תשובה (ב, א–ב):

"אי זו היא תשובה גמורה? זה שבא לידו דבר שעבר בו, ואפשר בידו לעשותו, ופָרַש ולא עשה מפני התשובה, לא מיראה ולא מכשלון כוח. כיצד? הרי שבא על אשה בעבירה, ולאחר זמן נתייחד עמה והוא עומד באהבתו בה ובכוח גופו, ובמדינה שעבר בה, ופרש ולא עבר, זה הוא בעל תשובה גמורה. הוא ששלמה אומר: 'וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְחוּרֹתֶיךָ' [קה' יב, א]".

הדרך היחידה להתגבר ולפרוש מן החטא באותם התנאים ובאותן הנסיבות היא **להתרומם מבחינה רוחנית!** דהיינו לעבור תהליך של חרטה והכאה על חטא שבו האדם ייכנע לפני ה' יתעלה, ויבין בשכלו את מגרעת החטא ואת הפסדו העצום – ואז, ורק אז, האדם יוכל לפרוש מן העוון באותם התנאים ובאותן הנסיבות שבו הוא עבר בפעם הראשונה, טרם שהחל תהליך החרטה וחשבון הנפש, שבו הוא התחרט על ריחוקו מה' יתעלה ועל שקיעתו בבהמיות.

וביתר ביאור:

לאחר שהאדם התבונן בחטאו והבין כי החטאים מרחיקים אותו מן האמת ומן הטוב הנצחי שה' יָעַד לו, וכן שהחטאים יוצרים מסכים בינו לבין הבורא יתעלה, אז הוא מתחיל בתהליך של התחזקות והתרוממות רוחנית שתכליתו לשבור ולנתוץ את המסכים שנוצרו בעקבות התאוות והחטאים. לאט-לאט האדם מבין לעומק כי ציוויי ה' ואזהרותיו נועדו לטובת האדם ולאושרו האמיתי עלי אדמות, וכמובן לחיי הנצח בעולם-הבא. כמו כן, האדם יבין כי התאוות הן דמיונות כוזבים להנאות חולפות מפוקפקות ביותר, אשר מסֵבות לאדם נזקים גדולים גם לגוף וגם לנפש. בעקבות מחשבות כאלה ודומות להן, האדם ייכנע לפני ה' יתעלה ויבה על חטא.

וביצד יידע האדם אם הוא צלח את תהליך החרטה ועבר אותו בהצלחה? ובכן, על האדם לבדוק את עצמו: אם הוא מתרחק גם מהדברים **שגרמו לו** לשקוע בתאוות, זה יהיה סימן לו לאדם שהוא אכן התרומם מבחינה רוחנית, וחיזק את כוחות שכלו לשעבד את בהמיותו.

זו היא אפוא התשובה המעולה, ויש גם תשובה בדיעבד, ואף היא מועילה להציל את האדם מהכרתת הנפש, והיא התשובה לפני המוות, כאשר כוחות גופו נוטשים אותו, וחיי ההבל החולפים כרוח טופחים על פניו של האדם, והוא מתעורר לבכי ולתשובה על רוע מעלליו.

וכֹה דברי רבנו בהלכות תשובה (ב, ב):

"ואם לא שב אלא בימי זקנותו ובעת שאי-אפשר לו לעשות מה שהיה עושה, אף-על-פי שאינה תשובה מעולה, מועלת היא לו, ובעל תשובה הוא. אפילו עבר כל ימיו ועשה תשובה ביום מיתתו ומת בתשובתו, כל עוונותיו נמחלים, שנאמר: 'עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ' [קהלת יב, ב] שהוא יום המיתה. מכלל שאם זכר את בוראו ושב קודם שימות נסלח לו".

חשיבות הכניעה לפני ה' יתעלה

אצרף למאמר זה פסוקים מדברי הנביאים והכתובים בעניין חשיבות הכניעה לפני בורא-עולם, שהרי בהלכות תשובה שהועתקו לעיל (ב, ה), למדנו מדברי רבנו על-כך שתכלית התשובה והחרטה היא "להיכנע [לפני ה' יתעלה] ולהיות עניו ושפל רוח [לפני בני אדם]".

"וַיְהִי דְּבַר יְיָ אֶל אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר: הֲרָאִיתָ **כִּי נִכְנַע אַחְאָב מִלְּפָנָי** יַעַן כִּי נִכְנַע מִפָּנַי לֹא אָבִיא הָרָעָה בְּיָמָיו בִּימֵי בְנוֹ אָבִיא הָרָעָה עַל בֵּיתוֹ" (מ"א כא, כח–כט).

"וְאֶל מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם לִדְרֹשׁ אֶת יְיָ כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו: כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמָעְתָּ, יַעַן רַךְ לְבָבְךָ **וַתִּכָּנַע מִפְּנֵי יְיָ** בְּשָׁמְעֲךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל יֹשְׁבָיו לִהְיוֹת לְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה וַתִּקְרַע אֶת בְּגָדֶיךָ וַתִּבְכֶּה לְפָנָי וְגַם אָנֹכִי שָׁמַעְתִּי נְאֻם יְיָ, לָכֵן הִנְנִי אֹסִפְךָ עַל אֲבֹתֶיךָ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל קִבְרֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וְלֹא תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ בְּכֹל הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיָּשִׁיבוּ אֶת הַמֶּלֶךְ דָּבָר" (מ"ב כב, יח–כ).

"**וְיִכָּנְעוּ עַמִּי** אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם וְיִתְפַּלְלוּ וִיבַקְשׁוּ פָנַי וְיָשֻׁבוּ מִדַּרְכֵיהֶם הָרָעִים וַאֲנִי אֶשְׁמַע מִן הַשָּׁמַיִם וְאֶסְלַח לְחַטָּאתָם וְאֶרְפָּא אֶת אַרְצָם, עַתָּה עֵינַי יִהְיוּ פְתֻחוֹת וְאָזְנַי קַשֻּׁבוֹת לִתְפִלַּת הַמָּקוֹם הַזֶּה, וְעַתָּה בָּחַרְתִּי וְהִקְדַּשְׁתִּי אֶת הַבַּיִת הַזֶּה לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם עַד עוֹלָם וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים" (דה"ב ז, יד–טז).

"וּשְׁמַעְיָה הַנָּבִיא בָּא אֶל רְחַבְעָם וְשָׂרֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר נֶאֶסְפוּ אֶל יְרוּשָׁלַם מִפְּנֵי שִׁישָׁק וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה אָמַר יְיָ אַתֶּם עֲזַבְתֶּם אֹתִי וְאַף אֲנִי עָזַבְתִּי אֶתְכֶם בְּיַד שִׁישָׁק, **וַיִּכָּנְעוּ שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל וְהַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ צַדִּיק יְיָ,** וּבְרְאוֹת יְיָ כִּי נִכְנָעוּ הָיָה דְבַר יְיָ אֶל שְׁמַעְיָה לֵאמֹר: נִכְנְעוּ לֹא אַשְׁחִיתֵם וְנָתַתִּי לָהֶם כִּמְעַט לִפְלֵיטָה וְלֹא תִתַּךְ חֲמָתִי בִּירוּשָׁלַם בְּיַד שִׁישָׁק, כִּי יִהְיוּ לוֹ לַעֲבָדִים וְיֵדְעוּ עֲבוֹדָתִי וַעֲבוֹדַת מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת [...] וּבְהִכָּנְעוֹ שָׁב מִמֶּנּוּ אַף יְיָ וְלֹא לְהַשְׁחִית לְכָלָה וְגַם בִּיהוּדָה הָיָה דְּבָרִים טוֹבִים" (דה"ב יב, ה–יב).

סוף דבר

אחתום בשאלה שנשאלתי, **וזה לשון השאלה:**

עניין שקשה לי מזה שנים. ראש השנה הוא יום-הדין בו כל באי עולם נכתבים לחיים או למוות חלילה. אם כן, מדוע לא תיקנו חכמים את מצות הווידוי והתשובה לפני יום ראש-השנה?

כמו כן, מהי ההכנה הראויה לקראת יום-הדין?

תשובה:

אחל את תשובתי בפסק רבנו בהלכות תשובה (ב, ח), וכֹה דבריו:

"אף-על-פי שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרת הימים שבין ראש-השנה ויום-הכיפורים היא יפה ביותר, ומיד היא מתקבלת שנאמר: 'דִּרְשׁוּ יְיָ בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בְּהְיוֹתוֹ קָרוֹב' [יש' נה, ו]. במה דברים אמורים? ביחיד. אבל בציבור, כל זמן שעושין תשובה וצועקין בלב שלם הן נענין, שנאמר: 'כַּיי אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו' [דב' ד, ז]".

הזמן שחכמים קבעו לשוב בתשובה, דהיינו בעשרת-הימים שבין ראש-השנה ויום-הכיפורים, הוא זמן תשובה ליחיד, אך לציבור, בכל עת ובכל שעה תשובתם רצויה ויפה. וביתר ביאור: חכמים קבעו זמן ליחיד שבו הוא יכול להתמקד בכניעתו ובשיבתו לפני ה' יתעלה, כי אם לא היה זמן מיוחד ליחיד, לא היה מעוֹרר שיעוררוֹ לשוב בתשובה, וגם המעטים ששבים בתשובה באמת ובתמים ובלבב שלם לא היו עושים זאת, אלא שוקעים בהבלים ובשגרת החטאים. קצרו של דבר, עשרת ימי התשובה שקבעו לנו חכמים, נועדו לעודד את היחיד והציבור לתשובה.

וביתר ביאור: חז"ל קבעו לנו את יום ראש-השנה יחד עם עשרת-ימי-התשובה כדי לשוב לה' יתעלה, וזאת כדי לעודדנו מבחינה נפשית ופסיכולוגית לשוב לה'. אך לפי האמת האדם נדון בכל יום ויום, ובכל שעה ושעה, ודינו מותאם לפי התנהגותו ומחשבותיו בכל עת ובכל שעה.

נמצא אפוא, שדינו של האדם אינו תלוי ועומד בראש-השנה דווקא, והאדם אשר ישוב לה' יתעלה באמת ובלבב שלם בכל עת ובכל שעה – תשובתו תתקבל לפני הבורא, ודינו וקרבתו לה'-אלהים-אמת נבחנת ומותאמת בכל רגע-ורגע מחייו לפי מידת יראת השמים שבליבו.

"וַתִּפְקֻדֻנִי לִבְקָרִים לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ" (איוב ז, יח).

והנה לפניך דברי חכמים ע"ה במסכת ראש השנה (טז ע"א), וכֹה דבריהם:

"תניא: הכל נידונים בראש השנה וגזר-דין שלהם נחתם ביום-הכפורים, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: הכל נידונין בראש השנה וגזר-דין שלהם נחתם כל אחד ואחד בזמנו; בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בחג נידונין על המים ואדם נידון בראש-השנה וגזר-דין שלו נחתם ביום-הכפורים. רבי יוסי אומר: אדם נידון בכל יום, שנאמר: 'וַתִּפְקֻדֻנִי לִבְקָרִים'. **רבי נתן אומר: אדם נידון בכל שעה, שנאמר: 'לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ'**".

"מָה אֱנוֹשׁ כִּי תְגַדְּלֶנּוּ וְכִי תָּשִׁית אֵלָיו לִבֶּךָ, וַתִּפְקְדֻנִי לִבְקָרִים לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ" (איוב ז, יז–יח).

נמצא, שדעת רבי יוסי ובעיקר רבי נתן, היא ההכרה הדתית העמוקה ביותר: בכל שעה ושעה ובכל רגע ורגע האדם עומד לדין. משמעות הדברים היא, שאדם בעל הכרה דתית עמוקה, לעולם ה'-אלהים-אמת יהיה בדעתו, ולעולם יראתו ומחשבתו ושכלו ינהיגו את מעשיו.

לדברים הללו הרמב"ם רומז בסוף פירושו למסכת ראש השנה (א, ב), אחל במשנה ולאחריה פירוש רבנו: "בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, שנאמר: 'הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם' [תה' לג, טו]", ועתה נעבור כאמור לפירוש רבנו שם, וכֹה דבריו:

"בני מרון – הצאן. ותרגום כבשים – אמריא. כלומר שמחשבים עם בני אדם ודנין אותם לבריאות ומחלה ומוות וחיים וזולת זה משאר מצבי האדם. ופשט לשון זה ברור כמו שאתה רואה, **אבל סודו ועניינו אין ספק שהוא קשה מאד**".

כללו של דבר, ראש-השנה הוא יום "זִכְרוֹן תְּרוּעָה" (ויק' כג), יום שנועד להזכירנו שאנו עומדים לדין בכל עת ובכל שעה. כלומר, אין לְפַגֵּוֹת את ה' מדעתנו, ובכל עיתותי חיינו עלינו להיות חדורי יראת-שמים ודבקים בה' יתעלה בכל עת ובכל שעה, וכדברי רבנו במורה (ג, נא):

"ולפיכך היו החסידים מקפידים על הזמנים שהם מעסיקים אותם שלא בו [בהקב"ה], והזהירו על-כך [חכמים] ואמרו: 'אל תְּפַגֵּוּ אל מדעתכם', ואמר דוד: 'שִׁוִּיתִי יְיָ לְנֶגְדִּי תָמִיד כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט' [תה' טז, ח], אומר: אני לא רוקנתי מחשבתי ממנו, וכאלו הוא יד ימיני אשר לא אתעלם ממנה הרף-עין בגלל מהירות תנועתה, ולפיכך לא אמוט, כלומר: לא אפול".

וביחס לדרשת חכמים ע"ה שנזכרה בדברי רבנו במורה, ראו נא את דברי חכמים במסכת שבת קמט ע"א, והנה לפניכם דברי רבנו בספר-המצוות (לאווין י), אשר מצטט את דבריהם שם:

"ובפרק שואל אדם מחברו [שבת שם] [נאמר:] כְּתָב המהלך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות אסור לקרותו בשבת, ודיוקני עצמה אף בחול אסור להסתכל בה, משום שנאמר: 'אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִם' [ויק' יט, ד]. **מאי תלמודיה? אמר רבי יוחנן: אל תְּפַגֵּוּ אל מדעתכם**".

וההכנה הראויה לראש-השנה ולכל עת ולכל שעה, היא השיבה והניסה לה' יתעלה: להיכנע לפניו, לקבל את מלכותו ואלהותו בענווה ובהכנעה אין-קץ, לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. "כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתְּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה, זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה, לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה". "קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת" (תה' נא, יח–יט; קמה, יח).

"וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ" (דב' ד, כט).

"כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לֹא נִפְלֵאת הִוא מִמְּךָ וְלֹא רְחֹקָה הִוא, לֹא בַשָּׁמַיִם הִוא לֵאמֹר: מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקָּחֶהָ לָנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה, וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הִוא לֵאמֹר: מִי יַעֲבָר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקָּחֶהָ לָנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה, **כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ**" (דב' ל, יא–יד).

"הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם" (איכה ה, כא), כלומר, הנחֵה אותנו והנהֵג אותנו באופני ניהול מחוכמים אשר יעוררו אותנו וירוממו אותנו לשוב בתשובה שלמה לפניך.

מה נאכל בשנה השביעית?

"סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב" (תה' לד, טו), לפיכך, ראיתי לנכון לפתוח מאמר זה דווקא בחשיפת שגיאתו של קאפח בעניין היתרו המפורסם לרכוש יבול מאזור הערבה והנגב הדרומי. ערוסי וכל שאר תלמידיו של קאפח השׂכיר אימצו את היתרו של קאפח באופן עיוור, כי כפי שנגַלה בשורות הבאות, היתרו של קאפח תמוה על גבול הבורות מפני שהוא מתעלם באופן מוחלט מהלכות ברורות ומפורשות בדברי רבנו! וקשה לי להבין כיצד כל תלמידיו של קאפח נתעוורו מכל ההלכות הללו והחרו-החזיקו אחריו בעוד שעיון קל מאד מוכיח שקאפח שגה באופן אשר מעורר תמיהה ואף מחשבה שמא חדר אינטרס זר לפסיקתו. אין ספק אפוא, שתלמידיו של קאפח השׂכיר וערוסי בראשם, כבר אינם מעיינים באופן מעמיק כאשר הם לומדים את דברי אלילם, כי אם הם היו מבינים שקאפח הוא בשר-ודם הם היו מרשים לעצמם לחשוב...

ועתה לעצם היתרו של קאפח: הדיין השׂכיר טען בפירושו להלכות שמיטה ויובל (עמ' תלד) שארץ-ישראל בגבולות עולי מצרים מותרת בעבודת הארץ בשביעית וכל-שכן-הוא לפי שיטתו שגם כל הספיחין שם מותרים. ובמלים אחרות, קאפח טוען למעשה שכל אזור הערבה והנגב הדרומי לא חלים עליו כלל כל דיני השביעית! וזה לשונו בהלכות שמיטה ויובל (עמ' תלד):

"לפיכך ברור, דלדעת רבנו שביעית נוהגת בכל מקום שהחזיקו עולי בבל רק מדבריהם, וכל מקום שלא החזיקו בו עולי בבל – אין שביעית נוהגת בו כלל ואפילו מדרבנן".

היתרו של קאפח נשען על האמור בהלכות שמיטה ויובל (י, יא), וכך פוסק רבנו שם:

"ובזמן שאין היובל נוהג [...] ונוהגת שביעית **בארץ** מדבריהם".

קאפח טוען למעשה, ש"הארץ" שנזכרה בהלכה זו היא דווקא הארץ שבגבולות עולי בבל, דהיינו הארץ אשר איננה כוללת את אזור הערבה והנגב הדרומי, ולכן הוא מסיק מקל-וחומר שארץ-ישראל שבגבולות עולי מצרים, אשר כוללת את כל אזור הערבה והנגב כולו, פטורה לחלוטין מכל דיני השביעית בזמן הזה, שאין היובל נוהג בו והשביעית נוהגת רק מדבריהם.

אמנם, במקום אחר בפירושו להלכות שמיטה ויובל (בעמ' תנה), קאפח מבטל את דבריו לעיל בעמ' תלד, וחוזר לסבור שתחום הארץ שהחזיקו בו עולי מצרים חלים עליו כל דיני השביעית למעט איסור ספיחין, וזה לשונו:

"רוב הנגב ותחומי אשקלון כל שלא החזיקו בו עולי בבל, נהי דאינו נעבד [כלומר, כל שלא החזיקו בו עולי בבל והחזיקו בו עולי מצרים, אסור בעבודת הארץ בשביעית] אך אין ירקותיו אסורים משום ספיחין, וכפי שפוסק רבנו להדיא לקמן (י, יא) שנוהגת שביעית מדבריהם".

ברם, לאחר שתי שורות שקאפח השׂכיר כותב שאסור לעבוד את הארץ בשביעית גם בתחומי עולי מצרים, הוא עושה שוב פליק-פלאק לאחור וחוזר לסברתו שבעמ' תלד, דהיינו שבתחום ארץ-ישראל שהחזיקו בו עולי מצרים לא חלים כלל וכלל כל דיני השביעית, וזה לשונו:

"כל-שכן אם יש להסתפק שמא מחוצות אשקלון שדינה חו"ל לגמרי לדעת רבנו. והרוצה להחמיר ייקח מחוצות אשקלון או מתוצרת עין יהב וסביבתה, שאין בהם שום חשש ואין בהן קדושת שביעית [כלומר, חוצות אשקלון ואזור הערבה מותרים בעבודה בשביעית]".

ובמלים אחרות, בסוף דבריו הוא חוזר לסברתו שבעמ' תלד, דהיינו שכל דיני השביעית, כולל קדושת פירות שביעית, אינם חלים כלל בתחומי הארץ שכבשו עולי מצרים! ותהפוכותיו של קאפח הינם סימפטום לחולי הרבה יותר עמוק: חולי של לקיחת שוחד במשך יובל שנים...

בעבר, כאשר למדתי את פירושו של קאפח בהערצה עיוורת, זיהיתי את הסתירה הברורה הזו שבתוך דבריו, דהיינו בין דבריו בעמ' תלד ודבריו האחרונים בעמ' תנה, לבין דבריו הראשונים בעמ' תנה. וזכורני שפניתי לערוסי השׂכיר כדי שיסביר לי את הסתירה הברורה הזו.

וכך השיב לי ערוסי בתשובה שנתפרסמה באתר מורשת:

"דברי מארי בעמ' תלד הם העיקר [כלומר, שחוצות אשקלון ואזור הערבה מותרים לחלוטין בעבודת הארץ בשביעית]. ונראים הדברים שמה שכתב בעמ' תנה [בתחילת דבריו, לפיהם חוצות אשקלון ואזור הערבה אסור בעבודה בשביעית] הוא אליבא דרוב הפוסקים, שנוהגים איסור עבודה מדרבנן בשטחים שכבשו עולי מצרים ולא החזיקו עולי בבל, וכן לעניין קדושת פירות שביעית. ועל-כך מארי הציע פתרון ששטחים שהם חו"ל לעניין שביעית כמו אשקלון ועין יהב, **שאין בהם לא איסור עבודה ולא קדושת שביעית בפירות.** כי יש דברים שמארי מתיר ברמה העקרונית, ולא מתיר ברמה המעשית, כנגד ההוראה הרווחת ברבים".

ובכן, דבריו של ערוסי לא פחות תמוהים מדברי אלילו קאפח:

א) ערוסי מסביר, שכל דיני השביעית כלל לא חלים בתחומי ארץ-ישראל שהחזיקו בהם עולי מצרים, כגון העיר אשקלון ועין יהב ודרומם, ודינם כמו חוץ-לארץ: "ששטחים שהם חו"ל לעניין שביעית כמו אשקלון ועין יהב, שאין בהם לא איסור עבודה ולא קדושת שביעית בפירות".

ב) ערוסי מנסה להסביר את הסתירה כך: "ונראים הדברים שמה שכתב בעמ' תנה [בתחילת דבריו, לפיהם חוצות אשקלון ואזור הערבה אסור בעבודה בשביעית ודינו כחו"ל לכל דבר ועניין] הוא אליבא דרוב הפוסקים". ובכן, נחזור לדברי קאפח שם: "רוב הנגב ותחומי אשקלון כל שלא החזיקו בו עולי בבל, נהי דאינו נעבד אך אין ירקותיו אסורים משום ספיחין, **וכפי שפוסק רבנו להדיא לקמן (י, יא) שנוהגת שביעית מדבריהם**". חתימת דבריו של קאפח מעידה כי לא מדובר שם על ניתוח של שיטות הפוסקים כפי שערוסי מדמיין, אלא בביאור דעת רבנו.

ג) ברם, אם עד כאן הייתי יכול לשאת את נפתוליו של ערוסי, את סוף דבריו איני יכול לשאת עוד: "כי יש דברים שמארי מתיר ברמה העקרונית, ולא מתיר ברמה המעשית, כנגד ההוראה הרווחת ברבים". מדברי ערוסי עולה, שקאפח השׂכיר נהג לפסוק כנגד דרך האמת במקומות שבהם ההוראה הרווחת ברבים מנוגדת לדרך האמת ההלכתית. ובמלים אחרות, ערוסי מודה שקאפח סטה מדרך האמת הישרה ופסק כפי ההוראה היוצאת מבתי-המדרשות של המינים וצאצאיהם, אשר נכפו עלינו באלף השנים האחרונות ואשר המיטו עלינו גלות וחורבן!

מטרתו של ערוסי בהדגשה הזו היא להצדיק את פסיקותיו שלו שמנוגדות לדרך האמת, ותירוצו הוא: אפילו "המארי" הגדול יוסף קאפח עיקם את ההלכה ויישר קו עם המינים הארורים...

הבה נסכם את האמור עד כֹּה: לפי שיטת קאפח וערוסי, ארץ-ישראל שהחזיקו בה עולי מצרים היא בגדר חוץ-לארץ ולכן לא חלים עליה כל דיני השביעית, וקדושת פירות שביעית בכללם.

לאחר שראינו את שיטתם של קאפח וערוסי, נעבור להוכיח את שגיאתם:

ובכן, כבר ראינו לעיל שכל שיטתם של קאפח וערוסי השׂכירים מבוססת על מילה אחת בהלכות שמיטה ויובל (י, ט–יא): "משגלה שבט ראובן ושבט גד וחצי שבט מנשה [כ-150 שנים לפני חורבן הבית הראשון] בטלו היובלות [...] ובזמן שאין היובל נוהג [...] ונוהגת שביעית **בארץ** מדבריהם" וכו'. אולם, אין שום ראיה ואפילו לא ריח של ראיה לכך שהמלה "בארץ" שרבנו מזכיר בהלכה לעיל נוגעת אך ורק לתחומי ארץ-ישראל שהחזיקו בהם עולי בבל.

ושנית גדולה מזו, רבנו קובע באופן מפורש בהלכות שמיטה ויובל (ד, כג), שארץ-ישראל שהחזיקו בה עולי מצרים אסורה בעבודה בשביעית! וכֹה דבריו: "כל שהחזיקו בו עולי בבל עד כזיב אסור בעבודה, וכל הספיחין שצומחין בו אסורין באכילה. **וכל שלא החזיקו בו אלא עולי מצרים** בלבד שהוא מכזיב ועד הנהר ועד אמנה, **אף-על-פי שהוא אסור בעבודה בשביעית,** הספיחין שצומחין בו מותרין באכילה. ומנהר ומאמנה והלאה, מותר בעבודה בשביעית".

וההלכה הזו לא נפסקה בזמן שהיובל היה נוהג אלא בזמן חכמי המשנה והתלמוד, דהיינו לאחר שבטלו היובלות וכל דיני השביעית כולם היו דינים דרבנן! כלומר, גם בזמן שהשביעית היא מדרבנן, הארץ שהחזיקו בה עולי מצרים אסורה בעבודה בשביעית.

ושלישית גדולה מזו, ההלכה הבאה בהלכות שמיטה ויובל שם (ד, כד), שנפסקה אף היא בזמן חכמי המשנה דהיינו לאחר שבָּטלו היובלות והשביעית היא מדרבנן, קובעת, שסוריה אסורה בעבודה בשביעית כארץ-ישראל, ואם חכמי המשנה גזרו על סוריה שתחול עליה קדושת שביעית, כל-שכן וקל-וחומר שתחול קדושת שביעית על ארץ-ישראל שהחזיקו בה עולי מצרים (הערבה והנגב הדרומי). והנה לפניכם פסק חז"ל ורבנו הנדון בעניין סוריה בהלכות שמיטה ויובל (ד, כד): "סוריה, אף-על-פי שאין שביעית נוהגת בה מן התורה, גזרו עליה שתהיה אסורה בעבודה בשביעית כארץ-ישראל, כדי שלא יניחו את ארץ-ישראל וילכו וישתקעו שם".

מגזירת חכמי המשנה על סוריה עולה בבירור, שבתקופת חכמי המשנה והתלמוד דיני השביעית חלו על סוריה, אף שגם בתקופה ההיא היובל לא היה נוהג וכל דיני השביעית היו מדרבנן. והוא הדין לימינו. כלומר, אף שגם בימינו היובל אינו נוהג וכל דיני השביעית הינם מדרבנן – דיני השביעית חלים על אזור הערבה והנגב הדרומי, וברור שחיובם הוא מדרבנן.

ויש ראיה רביעית גדולה מכולן, בהלכה הבאה בהלכות שמיטה ויובל שם (ד, כה), נאמר באופן מפורש שארץ-ישראל שהחזיקו בה עולי מצרים חייבת בשביעית מדבריהם – דהיינו שאסור מדרבנן לעבוד בה את הארץ בשנה השביעית וכן שפירות גבולות הארץ הזו קדושים בקדושת שביעית, וכל שהתירו שם הוא אך ורק את הספיחין, והנה לפניכם ההלכה האמורה:

"עבר הירדן שביעית נוהגת בה מדבריהם. וספיחי עבר הירדן וספיחי סוריה מותרין באכילה, **לא יהיו ארצות אלו חמורין מארץ-ישראל שהחזיקו בה עולי מצרים**".

הנה הראיתם לדעת, שגם בזמן חכמי המשנה והתלמוד ע"ה וגם בזמן הזה, דהיינו מאז שאין היובל נוהג, ארץ-ישראל שהחזיקו בה עולי מצרים נוהגת בה שביעית מדבריהם, דהיינו אסור לעבוד בה את עבודות הארץ ופירותיה קדושים בקדושת פירות שביעית, למעט כמובן איסור ספיחין שלא חל בגבולות ארץ-ישראל שהחזיקו בה עולי מצרים, וכל זה פשוט וברור.

ואצרף עוד שלוש ראיות: האחת מפירוש המשנה (שביעית ו, א), שם כותב רבנו כך: "אמר [התנא במשנה]: כל מה שהחזיקו בו עולי בבל מארץ-ישראל והוא שנתקדש קדושה שניה אסור לאכול הספיחים הצומחים באותה הארץ ואסור לעבוד אותה הארץ בשביעית. **ושאר ארץ-ישראל שלא נתקדשה קדושה שניה מותר לאכול הספיחים הצומחים בה ואסור לעבוד אותה הארץ**". וגם זו הלכה שנפסקה לאחר שהיובל נוהג ובזמן שהשביעית מדבריהם.

והראיה השנייה היא מדברי רבנו בתשובה (סימן קכח; מובאת בפירושו של קאפח להלכות שמיטה ויובל, בעמ' תלב), וכֹה דברי רבנו שם: "ועל-פי הכללים הקבועים הללו אמרה המשנה, שכל מה שקידש עזרא בקדושה שנייה והוא שהחזיקו עולי בבל, הספיחים שלו אסורין ועבודתו אסורה, וזהו עניין אמרו: 'לא נֶאֱכל ולא נעבד'. וכל מה שהחזיקו עולי מצרים בקדושה ראשונה ממה שלא החזיקו עולי בבל [...] למטה ממנו בקדושה, לפי שקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבוא, ולפיכך ספיחין שלה מותרין, **ואף-על-פי שהיא אסורה בעבודה כדין תורה, והוא אמרם [במשנה]: 'כל שהחזיקו עולי מצרים [...] נאכל אבל לא נעבד'**".

והראיה השלישית מהלכות שמיטה ויובל (ה, יב), שם פוסק רבנו כך: "פירות שביעית אין מוציאין אותן מהארץ לחוצה-לארץ ואפילו לסוריה". נמצא, כי אפילו סוריה אינה בגדר חוץ לארץ, כל-שכן וקל-וחומר ארץ-ישראל שנתקדשה בקדושה ראשונה, שאינה בגדר חו"ל.

עד כאן בעניין שיטתם השגויה של קאפח וערוסי. ומה שגרם להם להתעוור מן האמת גם בעניין זה הוא שׂררתם, מעמדם, יוקרתם ומשכורותיהם אשר מתוקפם הם היו מחויבים לתת פתרון הלכתי כלשהי וכמעט בכל מחיר (אחרת למה שנממן אותם?). כמו כן, העדר פתרון היה פוגע פגיעה קשה מאד ביוקרת "גאונותם" המדומה, כי מה שמשמר את חוצבי התורה הללו בתפקידיהם בממסד הכמורה הפרו-נוצרי הוא היוקרה המדומה הזו, ובלעדיה תתערער קשות יציבותם הפוליטית והחברתית בתפקידיהם הממסדיים, ולזה נתונים רוב מעייניהם.

"סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב" (תה' לד, טו) – ולאחר ה"סוּר מֵרָע" נעבור ל"וַעֲשֵׂה טוֹב".

ומה נאכל בשנה השביעית?

ובכן, כדי לשמור ולקיים את שנת השמיטה כהלכתה יש צורך הכרחי בשיתוף פעולה של כל מערכות המדינה, ובארגון מחדש של כל מערכות החקלאות במדינת ישראל בכל השנים, ובשנת השמיטה בפרט. שידוד מערכות מקיף שכזה לא יכול להתרחש במצב החברתי והמדיני הקיים בימינו, אלא רק לאחר שנכונן אהבה לאמת וסנהדרין-אמת וממלכת כהנים וגוי קדוש.

לפיכך, מכיוון שממילא לא ניתן לקיים את דיני שנת השמיטה בימינו כהלכתן, וכן מכיוון שממילא כל דיני השמיטה בימינו הם מדרבנן, וכן מכיוון שכל ההצעות שהוצעו (היתר מכירה, אוצר-בית-דין, יבול נכרי, וכו') הן הצעות רעות מאד מבחינות שונות שאפרט אותן בהמשך – אין להונות את עצמנו בהיתרים מפוקפקים אשר מחדירים השקפות רעות, ומרגילים ומחנכים את עם-ישראל להשתמש בתכסיסי פיקציה והתעיה אורתודוקסים בעניינים מקודשים.

עלינו להיות ישרי-לב ולהודות על האמת שאנו בעוונותינו רחוקים מאד מה' יתעלה, ואין אנו מסוגלים לקיים את דיני השמיטה הנעלים בשל תעייתנו אחרי התֹהו וההבל. בדרך זו נחנך את עצמנו ובנינו ותלמידנו להיות טהורי-לבב, אנשים כנים ישרים ואמיתיים, ולא פחות חשוב מכך: נימנע מלעוות את הדת העשוקה ממילא, בשיבושים חמורים כגון: היתר מכירה אשר מוכר קרקעות של ארץ ישראל לגויים, או אוצר-בית-דין אשר הופך את כל עניין השביעית למסחר ולאמצעי להפקת רווחים וטובות הנאה (היפך מטרת התורה), או יבול גויים אשר מחזק את ידיהם ומחליש את ידי החקלאים אשר מפריחים את ארץ-הקודש, או קנייה רק מאזור אשקלון והערבה אשר מחלישים את אחיזתנו כאן כאילו הנגב הדרומי איננו חלק מארץ-ישראל.

וראיה לדברינו מהלכות שמיטה ויובל (ט, כז), וכך פוסק רבנו שם:

"תלמידי חכמים שהלוו זה את זה, ומסר דבריו לתלמידים ואמר: 'מוסר אני לכם שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה' – אינו צריך לכתוב פרוזבול, מפני שהן יודעין שהשמטת כספים בזמן הזה מדבריהם, ובדברים בלבד היא נדחית".

ביאור הדברים, דין שמיטת הכספים זהה בדינו לדין שמיטת הקרקעות, שהרי שניהם במקורם חלים מן התורה, ובזמן הזה שהיובל אינו נוהג שניהם נוהגים מתוקף דין דרבנן בלבד. לפיכך, כמו שדין שמיטת כספים נדחה בדברים קלים, כך ניתן לדחות את דין שמיטת הקרקעות באופנים דומים, וכל-שכן כאשר אין שום דרך לפנינו לקיים את דיני השמיטה כהלכתה.

יתר-על-כן, ממטרות השמיטה והיובל לצמצם את הפערים הכלכליים והחברתיים בין העניים והעשירים, וכן שהעניים יוכלו להשיג פירות וירקות בחינם. ברם, בשל אדיקותם של המינים וצאצאיהם בפתרונות עקושים ויקושים וכן בשל חומרתם להביא פירות מחו"ל, בפועל התוצאה המתקבלת היא היפך מטרת השמיטה! כלומר, בשל הפתרונות העקושים של המינים וכן בשל ייבוא של פירות וירקות מחו"ל, מחירי הפירות והירקות מאמירים לעתים פי שלושה ממחיריהם בשנה רגילה! ולא רק זאת שמחיריהם מאמירים, איכות הפירות והירקות המיובאים מחו"ל בדרך-כלל גרועה מאד. כך שהם **גם** גורמים לעליית מחירים לעתים פי שלושה ממחירי השוק בשנה רגילה, **גם** מאכילים אותנו ביבול גרוע, **וגם** פוגעים בחקלאֵי ארץ-ישראל, דהיינו פוגעים בהפרחת שדותיה של ארץ-ישראל, שהיא מצוה רבה, וכך פוגעים גם בביטחוננו התזונתי.

כללו של דבר, כל עוד לא נבונן סנהדרין חזקה וממלכת כהנים וגוי קדוש הקוראת בשם ה' יתעלה לעבדו שכם אחד, לא נוכל לבצע את ההתאמות המערכתיות הנדרשות בחקלאות ובכל מערכות המדינה הקשורות לדיני השמיטה – כדי שהחקלאים וכל עם-ישראל יוכלו להשיג את מטרות התורה בהלכות השמיטה והיובל, ולקיים את כל דיני שנת השמיטה כהלכתה.

כדאי להוסיף נקודה בעניין יבול גויים: הפתרון המשובש הזה מנוגד לשכל הישר, שהרי לא יעלה על הדעת שמטרת דיני השמיטה היא שנשליך את יהבנו על הגויים העֵרלים (ובמיוחד לא על הטורקים הארורים). כמו כן, הטענה שממילא מייבאים פירות וירקות רבים מחוץ-לארץ אינה טענה, שהרי אם חוטאים בדבר-מה, אין שום היגיון בטענה שיש להוסיף ולהעמיק בו.

זאת ועוד, כל "היתרי הכשרות" האורתודוקסים אשר רעים מאד באמור, משרתים את כומרי הדת האורתודוקסים מחללי-שם-שמים, בעיקר מפני שהם משמשים בפועל ככלי להפקת רווחים וטובות-הנאה מתורת משה, וכן כאמצעי להתנשׂאות ולבידול ולשנאת חינם. לכן אין להתייחס כלל לכל ההיתרים כביכול הללו, אלא יש להתעלם מהם לחלוטין!! ובמלים אחרות, אסור לחזק את ידיהם של הכשרויות הפרו-נוצריות למיניהם, ולאחר שהתברר שפתרונותיהם עקומים ועקושים חובה להתעלם מהן, ולקנות מכל אדם ולא משנה מהי "הכשרות" שלו.

כל מה שאמרתי לעיל נכון בעיקר לעבודת הארץ ולקיום מסחר בפירות שביעית. ברם, מה שאדם פרטי יכול לקיים בביתו מהלכות השמיטה – יקיים, כגון שמירה על זמן הביעור, ויבער מביתו את הפירות שבלו לחיה מן השדה, וכן שמירה על קדושת פירות שביעית ככל יכולת האדם, כגון ליהנות בהם באופנים המותרים ליהנות מפירות שביעית, ולשים את שאריותיהם בשקית אטומה ורק לאחר מכן יזרקם לפח האשפה. וכן אם יש לו גינה פרטית ינהג בה בכל דיני השביעית ככל יכולתו, כגון שיפקיר את פירותיה ולא יטפחה אלא יקיימה בלבד.

סוף דבר

הפתרון שלי הוא אפוא להיות אנשי אמת! להיות כנים וישרים עם עצמנו ולא להתיימר לקיים את דיני השמיטה באמצעות פתרונות רעים אשר יותר גרועים מביטול דיני השמיטה מעיקרא. לפיכך, יש להודות על האמת ולהכיר בעובדה שלא ניתן לקיים את דיני השמיטה, ואפילו בדיני התורה ניתן לומר במקרים מסוימים "עת לעשות לה' הפרו תורתך", כל-שכן בדיני דרבנן.

ויתרה מזאת, כל עוד לא מתמודדים עם השביעית באופן מערכתי ומקיף תוך שמירה על החקלאים והחקלאות בארץ-ישראל הקדושה, אסור לפגוע בהם בשביעית, כי המערכת אינה ערוכה לזה, ופגיעה בהם בשנה השביעית עלולה להיות פגיעה אנושה מבלי יכולת קום.

היתרון של הפתרון שהצעתי הוא להיות אנשי אמת וצדק! לא לרמות את עצמנו בכל מיני הזיות ודמיונות ובכל מיני פיקציות והערמות מזיקות; לא להפוך את תורת משה לחובא ואטלולא שיש בהן חילול-שם-שמים; ולא להחדיר באמצעות הפתרונות הרעים הללו השקפות רקובות.

לפי דרכי נמנעת גם הפיכת תורת-אלהים לקורדום-חוצבים, שהרי רבים הם אשר משתמשים ב"היתרים" הללו של שנת השמיטה כדי להפיק רווחים וטובות-הנאה. ובמלים אחרות, בפתרון שהצעתי **גם** נמנע חילול-שם-שמים, **וגם** יש חינוך לאהבת האמת ולרדיפת הצדק.

קצרו של דבר, הפתרון שהצעתי הוא להיות אנשי אמת ודוברי צדק, ורק בדרך הזו: באהבת האמת וברדיפת הצדק, ה' יחדש ימינו כקדם ונזכה לקיים את דיני השמיטה והיובל כהלכתם. "כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יְיָ לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד" (צפ' ג, ט).

נספח א: פתרון מערכתי לפירות האילן בשנת השמיטה

במאמר: "מה נאכל בשנה השביעית?" הוסבר, שדרוש פתרון מערכתי לשנת השמיטה, פתרון שיכלול את כל גופי הניהול והממשל של המדינה אשר נוגעים בדבר, כגון משרד האוצר ומשרד החקלאות. ברם, במאמר הנזכר לא צירפתי פתרון: גם מפני שטרם עלה בדעתי, וגם מפני שהדבר עדיין לא מעשי, שהרי טרם זכינו לכונן סנהדרין וממלכת כהנים וגוי קדוש. על-כל-פנים, ב"ה עלה בדעתי פתרון מערכתי וניתן יהיה לדון בו לאחר שעם-ישראל יזכה לשוב לה'-אלהים-אמת, ולאחר שנכונן סנהדרין-אמת, ולאחר שנזכה לחכמי-אמת, ולאחר שנזכה למנהיגי-אמת, ולאחר שנשאף לקיים את ייעודנו: להאיר בחוכמת הדעת והמדע והמוסר.

אחל אפוא, בהלכות שמיטה ויובל (ז, יב) פוסק רבנו כך:

"האומר לפועל: 'הא לך איסר זה ולקט לי ירק היום' – שכרו מותר, ואינו כדמי שביעית, אלא מוציאו בכל מה שירצה, ולא קנסו את הפועל להיות שכרו כדמי שביעית. ואם אמר לו: 'לקט לי **בו** היום ירק' – הרי זה כדמי שביעית, ואינו מוציאו אלא באכילה ושתיה כפירות שביעית".

הלכה זו עוסקת באדם שאומר לפועל שילך וילקט בעבורו ירקות שלא חל עליהם איסור ספיחין, כגון ירקות-שדה שאינם מיוחדים למאכל אדם (שמיטה ויובל ד, ד). ברם, הואיל וחלה עליהם קדושת שביעית אסור לסחור בהם, ולכן אסור לומר לפועל שילקט את הירקות הללו במטבע שהוא נותן לפועל (='לקט לי **בו** היום ירק'), כי אז התשלום הוא בעבור הירק ולא בעבור מלאכת הליקוט וההבאה – ובאשר התשלום ניתן בעבור הירק אשר קדוש בקדושת שביעית, הכסף ששולם נתפס בקדושת שביעית "ואינו מוציאו אלא באכילה ושתיה כפירות שביעית".

וכדי להשלים את תמונת ההלכה אצרף את הֲלכת שמיטה ויובל (ד, ד) בעניין ירקות-השדה שמותר ללקטם בשביעית: "הא למדת, שאין אוכלין מפירות שביעית אלא פירות האילנות, והעשבים שאין זורעין אותן רוב האדם, כגון הפיגם והירבוזין השוטים, וכל כיוצא בהן".

ועתה להלכה השנייה שנחוצה לנו, בהלכות שמיטה ויובל (ז, יג) פוסק רבנו כך:

"החַמָּרים [מובילי סחורה על חמורים] העושים בפירות שביעית מלאכת שביעית האסורה, כגון שהביאו יותר מדאי [שהרי אסור ליטול מפירות שביעית אשר מותר לאכלם בשביעית יותר מן הכמות הראויה למחיה] – הרי שכרן כדמי שביעית, ודבר זה קנס להם. ומפני מה קנסו בשכר החמָּרין ולא קנסו בשכר הפועל? מפני ששכר הפועל מועט לא קנסו בו, **משום כדי חייו**".

***

משתי ההלכות הללו ניתן לדעתי ללמוד כיצד לנהוג בשביעית בימינו, שהרי מהן עולה שניתן לשכור פועלים כדי שיטפלו בפירות בכל הדרוש, ויובילו אותם לשווקים תמורת שכר מינימום בלבד ('כדי חייו'), ושם בשווקים יחלקו בחינם את הפירות איש כפי אכלו. כמו כן, על המדינה לממן את שכר המינימום של הפועלים, וכן להקל מאד על החקלאים במהלך שש שנות עבודת האדמה, כדי שיוכלו להתקיים בשנה השביעית ללא הכנסות. אך בפועל בימינו, מסיבות של רדיפת בצע ושאיפות השתלטות על אדמותיהם, הממשלה מקשה מאד על החקלאים.

נספח ב: פתרון מערכתי ליבולי השדה בשנת השמיטה

ומה ביחס לתבואה ולירקות?

ובכן, ביחס לתבואה יהיה עלינו לבטוח בה'-אלהים-אמת אשר הבטיח לנו בתורת האמת שאם נלך בדרכי ה' יתעלה שמו, נזכה לברכה בשנה השישית, ברכה אשר תספיק לנו גם לשנה השביעית: "וְכִי תֹאמְרוּ מַה נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרָע וְלֹא נֶאֱסֹף אֶת תְּבוּאָתֵנוּ, וְצִוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂת אֶת הַתְּבוּאָה לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים" (ויק' כה, כ–כא).

וביחס לירקות, כדאי לבחון את האפשרות של הידרופוניקה (ראו על-כך בהרחבה בויקיפדיה), דהיינו לגדל ירקות באמצעות מים וחומרי דישון בלבד – הואיל ונראה ברור שכל האיסור הוא לעבוד את האדמה בשביעית, אך אין שום איסור לגדל ירקות באמצעות מים וחומרי דישון.

והנה לנו ראיה אחת לכך, מתוך פסק רבנו בהלכות שמיטה ויובל (א, ה):

"ושורין את הזרעים בשביעית, כדי לזורען במוצאי שביעית".

ואחתום בהלכה הראשונה בהלכות שמיטה ויובל שמוכיחה שכל איסור עבודת הארץ נוגע אך ורק לעבודת האדמה בלבד, וכֹה דברי רבנו שם: "מצות עשה לשבות בשנה שביעית **מעבודת הארץ** ועבודת האילנות, שנאמר: 'וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַיי' [ויק' כה, ב], ונאמר 'בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת' [שמ' לד, כא]. וכל העושה מלאכה **מעבודת הארץ** או האילנות בשנה זו, ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה, שנאמר 'שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר' [ויק' כה, ד]".

***

אגב, הפתרון של מצעי עפר מנותקים אינו ראוי לדעת רבנו הרמב"ם, שהרי הוא פוסק בהלכות שמיטה ויובל (א, ה): "ואין בודקין את הזרעים בעציץ מלא עפר", משמע שאפילו בעציץ אסור לגדל ירקות בשביעית. ודינם של מצעי עפר מנותקים חמור מדינו של עציץ, שהרי עציץ מנותק מכל עבריו ומופרד ומובדל באופן ברור מן האדמה, ואילו מצעים מנותקים מופרדים מן האדמה אך ורק ביריעת פלסטיק ולא ניתן להרימם ולהעבירם ממקום למקום כמו שמעבירים עציץ.

ובמלים אחרות, הם למעשה בגדר **פיסת קרקע** שנותקה אך עדיין שֵׁם קרקע עליה, ולכן דינה לדעתי נותר כדין הקרקע – כל-שכן שאין שום וודאות שיריעת הפלסטיק לא תחורר ותיקרע, ודי בחור קטן מאד בכל יריעת הפלסטיק העצומה הזו, כדי שורש קטן, כדי לבטל את ניתוקה.

וכמו שפוסק רבנו בהלכות תרומות (ה, יח):

"עציץ נקוב הרי הוא כארץ, וכמה יהיה בנקב? כדי שורש קטן והוא פחות מכזית".

***

"בַּמָּה אֲקַדֵּם יְיָ אִכַּף לֵאלֹהֵי מָרוֹם הַאֲקַדְּמֶנּוּ בְּעוֹלוֹת בַּעֲגָלִים בְּנֵי שָׁנָה, הֲיִרְצֶה יְיָ בְּאַלְפֵי אֵילִים בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן הַאֶתֵּן בְּכוֹרִי פִּשְׁעִי פְּרִי בִטְנִי חַטַּאת נַפְשִׁי [הקב"ה אינו זקוק שנעבדהו בחומרות שמנוגדות לאמת ואף גורמות לנזקים חמורים לארץ-ישראל], הִגִּיד לְךָ אָדָם מַה טּוֹב וּמָה יְיָ דוֹרֵשׁ מִמְּךָ כִּי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד וְהַצְנֵעַ לֶכֶת עִם אֱלֹהֶיךָ" (מיכה ו, ו–ח).

וכי בלעם בן בעור היה נביא?

טרם שנעסוק בבלעם בן בעור יש להקדים ולעיין בשאלה: **מי הוא האדם הראוי לנבואה?** על שאלה זו משיב רבנו בכמה מקומות, נחל אפוא בדברי רבנו בהלכות יסודי התורה (ז, א–ב):

"מיסודי הדת לידע שהאל מנבא את בני האדם. ואין הנבואה חלה אלא על חכם גדול בחכמה, גיבור במידותיו, ולא יהיה יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם, אלא הוא מתגבר בדעתו על יצרו תמיד, בעל דעה רחבה נכונה עד מאד. אדם שהוא ממולא בכל המידות הללו, שלם בגופו, כשייכנס לפרדס ויימשך באותם העניינים הגדולים והרחוקים, ותהיה לו דעת נכונה להבין ולהשיג, והוא מתקדש והולך, ופורֹש מדרכי כלל העם ההולכים במחשכי הזמן, והולך ומזרז עצמו ומלמד נפשו שלא תהיה לו מחשבה כלל באחד מהדברים הבטלים, ולא בהבלי הזמן ותחבולותיו. אלא דעתו תמיד פנויה למעלה, קשורה תחת הכיסא, להבין באותן הצורות הקדושות והטהורות, ומסתכל בחכמתו של הקדוש-ברוך-הוא כולה מצורה ראשונה עד טבור הארץ, ויודע מהן גדלו, מיד רוח-הקודש שורה עליו".

נמשיך עתה ליסוד השישי משלושה-עשר יסודות הדת, וכֹה דברי רבנו שם:

"**והיסוד הששי** הנבואה. והוא, לדעת שזה המין האנושי יש שימָּצאו בו אישים בעלי כישרונות מפותחים מאד ושלמות גדולה, ותתכונן נפשם עד שמקבלת צורת השכל" וכו'.

ואצרף גם את דברי רבנו בפרק השביעי מפרקי הקדמתו לאבות, וכֹה דבריו:

"ודע, שכל נביא אינו מתנבא אלא לאחר שנקנו לו כל המעלות ההגיוניות ורוב המעלות המידותיות והחמורות [=החשובות והמרכזיות] שבהן והוא אמרם: 'אין הנבואה שורה אלא על חכם גיבור ועשיר' [שבת צב ע"א; נדרים לח ע"א] **[א] חכם,** הוא כולל כל המעלות ההגיוניות בלי ספק; **[ב] ועשיר,** היא מן המעלות המידותיות, כלומר עין טובה, לפי שהם קוראים לבעל עין טובה – עשיר, והוא אמרם בהגדרת העשיר: 'איזהו עשיר? השמח בחלקו' [אבות ד, א], כלומר שהוא מסתפק במה שהמציא לו הזמן ואינו מצטער על מה שלא המציא לו; **[ג] וכן גיבור,** גם הוא מן המעלות המידותיות, כלומר שהוא מדריך את כוחותיו **בהתאם למחשבה** כמו שביארנו בפרק החמישי, והוא אמרם: 'איזהו גיבור? הכובש את יצרו' [אבות ד, א]".

כדי להבין מהי המחשבה שנזכרה בסוף דברי רבנו בפסקה הקודמת, עלינו לעיין בדברי רבנו בראש הפרק החמישי מפרקי הקדמתו למסכת אבות, ומהם נוסיף ונלמד על מעלותיו של הנביא ומי הוא האדם אשר ראוי לנבואה? וכֹה דברי רבנו שם בשתי הפִּסקות הבאות:

"ראוי לאדם לשעבד כל כוחות נפשו על-פי המחשבה כפי שהקדמנו בפרק שלפני זה [בפרק הרביעי, וכוונתו לכך שהאדם ירפא ויאזן את מידותיו במטרה להכשיר עצמו לידע את בוראו], וישים נגד עיניו תכלית אחת והיא: השגת ה' יתהדר ויתרומם כפי יכולת האדם, כלומר שיידע אותו, וישים כל פעולותיו תנועותיו ותנוחותיו וכל דבריו מובילים אל התכלית הזו, עד שלא תהא בפעולותיו שום פעולה לבטלה כלל, כלומר פעולה שאינה מובילה אל התכלית הזו.

המשל בזה, שישים הכוונה באכילתו ושתייתו ושינתו ותשמישו ויקיצתו ותנועתו ותנוחתו – בריאות גופו בלבד, והמטרה בבריאות גופו כדי שתמצא הנפש את כליה בריאים ושלמים שתשתמש בהם בלימודים וקניית המעלות המידותיות וההגיוניות כדי שיגיע לאותה התכלית [...] ותכלית בריאות גופו כדי שיידע [=כדי שילמד לידע את ה' יתעלה שבחו]. וכן כאשר יתעורר ויתעסק ברכישת נכסים תהיה מטרתו בקיבוצו כדי שיוציאנו בדברים הנעלים, ושיהיה מצוי לקיום גופו והתמדת מציאותו כדי שישיג ויידע את ה' כפי שאפשר לדעת. [...] **ודע,** שהדרגה הזו היא דרגה גבוהה מאד וקשה, ולא ישיגוהָ אלא מעטים ואחרי הכשרה רבה מאד, ואם יזדמן מציאות אדם שאלֶה הם תאריו [אשר בוחן כל מעשה לפני עשייתו ובודק האם הוא מוביל לתכלית ידיעת ה' ורק אז עושֶׂהו או נמנע ממנו] איני חושב שהוא פחות מהנביאים. כלומר, שמפעיל את כל כוחות נפשו ועושה מטרתם [ידיעת] ה' יתעלה בלבד, ולא יעשה פעולה גדולה או קטנה ולא יבטא שום מילה אלא אם אותה הפעולה או אותה המילה מביאה לידי מעלה או לדבר המביא לידי מעלה, והוא מתבונן וחושב בכל פעולה ותנועה ורואה אם היא [אותה הפעולה] מביאה לאותה התכלית [לידיעת ה' יתעלה] או אינה מביאה ואחר-כך יעשנה".

והנה גם דברי רבנו במורה (ב, לו) בעניין מעלות הנביא, וכֹה דבריו בשתי הפְּסקות הבאות:

"ואחר הקדמות אלו, דע, שאם היה אחד מבני אדם עצם מוחו בעיקר יצירתו בתכלית האיזון [...] וגם שאותו האדם למד והחכים עד שיצא מן הכוח אל הפועל, ונעשה לו שכל אנושי בשלמותו ותמותו, ומידות אנושיות טהורות מאוזנות, והיו כל תשוקותיו לידיעת סודות המציאות הזו וידיעת סיבותיה, ומחשבתו תמיד משקיפה על הדברים הנעלים, והתעניינותו אינה אלא בידיעת ה' והתבוננות בפעולותיו ומה שראוי שתהיה הדעה בכך [דהיינו במושגי האלהות]. וכבר השבית מחשבותיו וביטל תשוקותיו לדברים הבהמיים, כלומר החשבת הנאת המאכל והמשתה והתשמיש. [...] וכן הכרחי גם שיהא האדם הזה כבר חדל לחשוב וביטל תשוקתו לשׂררות הבלתי אמיתיות, כלומר אהבת הניצחון או שירוממוהו בני אדם וישיג כבודם ומשמעתם לעצמו של דבר [=לעצם השׂררה והכבוד ופיטום גאוותו וגבהות-לבו, וזה כמובן פסול ומגונה ואסור באיסור חמור. ברם, לעתים על האדם הישר שאוהב את ה' באמת ובלבב שלם, לנצח את הרשעים בדברים, ולהשיג את כבודם ומשמעתם של בני האדם כדי שדעותיו והשקפותיו האמיתיות והישרות יתקבלו קל-מהרה ויודרכו בני האדם לדרך האמת] [...]

וידוע כי שלושת העניינים הללו אשר כללנו, והם: שלמות הכוח ההגיוני על-ידי הלימוד, ושלמות הכוח המדמה מעיקר היצירה, ושלמות המידות בביטול המחשבה בכל התענוגות הגופניות, וסילוק התשוקה למיני ההִתגדלויות הטיפשיות הרעות, יהיו בהם יתרונות השלמים זה-על-זה רבים מאד, וכפי היתרונות בכל אחד משלושת העניינים הללו, יהיו יתרונות מעלות הנביאים".

טרם שנסיים את סקירתנו נעיין במקור חשוב נוסף, וכֹה דברי רבנו במורה (ב, לב): "אבל מצאנו לשונות רבים, מהם פסוקי מקרא ומהם דברי חכמים, כולם הולכים לפי היסוד הזה, והוא, שה' מנבא מי שירצה ומתי שירצה, **ודווקא לשלֵם החסיד בתכלית,** אבל הסכלים מן ההמון לא ייתכן זה אצלנו, כלומר שיתנבא אחד מהם, אלא כאפשרות שיתנבא חמור או צפרדע".

לסיכום, מכל המקורות עולה מסקנה ברורה ומהדהדת: הנביאים הם בני אדם נעלים מאד, **גם** שלמים בשכלם וברעיונם ובזוך הבנתם, **וגם** אישים מוסריים באופן שלם ומוחלט, שהרי הם שלמים בכללות מידותיהם ובמיוחד במידות המרכזיות והיסודיות ביותר, אף שייתכן שתהיה מידה כזו או אחרת שהנביאים לא יהיו שלמים בה. ולפי ההבחנה הזו יהיו דרגות הנביאים.

בלעם בן בעור מפתור

לאור המסקנה הזו, שאלה גדולה קמה וניצבה: וכי יעלה על הדעת שבלעם בן בעור היה נביא? שהרי לכאורה יש פסוקים בתורה אשר ניתן ללמוד מהם שהוא היה נביא, אך יחד-עם-זאת לא יעלה על הדעת שנשלמו בו המעלות ההגיוניות והמידותיות שהרי הוא היה מכשף ועובד אלילים, והנה שני פסוקים, מספר התורה ומספר יהושע, אשר מתארים את בלעם:

א) "הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם לִמְסָר מַעַל בַּיי עַל דְּבַר פְּעוֹר וַתְּהִי הַמַּגֵּפָה בַּעֲדַת יְיָ" (במ' לא, טז). נמצא, שבלעם היה הגורם המרכזי שהחטיא את ישראל בעוון הזימה של נשות מדיין, ובידוע, דין המחטיא את הרבים חמור מאד והנה לפניכם פסק רבנו בהלכות תשובה (ג, טו–יט): "ואלו שאין להן חלק לעולם-הבא, אלא נכרתין ואובדין ונידונין על גודל רשעם וחטאתם, לעולם ולעולמי עולמים: [...] מחטיאי הרבים [...] אחד שהחטיא בדבר גדול, כירבעם וצדוק ובייתוס. ואחד שהחטיא בדבר קל, אפילו לבטל מצות עשה. ואחד האונס אחרים עד שיחטאו כמנשה, שהיה הורג ישראל עד שיעבדו עבודה זרה, או שהטעה אחרים והדיחם כישוע".

ב) "וְאֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵם הָרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב אֶל חַלְלֵיהֶם" (יהו' יג, כב), ובידוע הקוסם-המכשף הוא עובד עבודה-זרה, וכמו שאומר רבנו במורה (ג, לז): "כיוון שהייתה מטרת כל התורה וצירה אשר עליו היא סובבת הוא סילוק עבודה זרה ומחיית עקבותיה, ושלא לדַמּוֹת בכוכב מן הכוכבים שהוא מזיק או מועיל במאומה מן המצבים הללו הנמצאים לאישי בני אדם [=נסיבות החיים המשתנות לטובה או לרעה חלילה]. ולפי שהשקפה זו [=שיש לכוכבים השפעה] היא הגורמת לעבדם, נתחייב בהכרח להרוג כל מכשף, **כי המכשף הוא עובד עבודה-זרה בלי ספק,** אלא בדרכים מיוחדים מוזרים שלא כדרך עבודת ההמון לאותם האלוהות".

ולאור המקורות הללו השאלה מתחדדת עוד ועוד: איך יעלה על הדעת שבלעם, אשר עבד עבודה-זרה ואף החטיא את הרבים, היה נביא? ועתה נעבור לדברי רבנו במורה (ב, מא).

דברי רבנו במורה בעניין בלעם

וכֹה דבריו: "ודע, שכל מי שנאמר בו בכתוב שדיבר עמו מלאך, או שנאמרו לו דברים מאת ה', לא יהיה זה בשום פנים כי אם בחלום או במראה הנבואה. וכבר נאמרה הודעה על הדברים המגיעים אל הנביאים, כפי שהתבטא הדבר בספרי הנבואה, על ארבע צורות [=בארבעה אופנים]: הצורה הראשונה [להודעת הדברים המגיעים לנביאים היא] שיֵאמר הנביא בפירוש, שאותו הדיבור היה מן המלאך בחלום או במראה. [...] והנה מה שבא כפי הצורה הראשונה: הוא כגון אמרו: 'וַיֹּאמֶר אֵלַי מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם' [בר' לא, יא], 'וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמַרְאֹת הַלַּיְלָה' [בר' מו, ב], 'וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם', 'וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם' [במ' כב, כ;יב]".

ויש להבין: מדוע רבנו כולל יחדיו את נביאי האמת יחד עם בלעם? וכי בלעם היה נביא?

ובכן, תחילה נשים לב שרבנו פותח בלשון כללי: "כל מי שנאמר בו בכתוב שדיבר עמו מלאך, או שנאמרו לו דברים מאת ה'" וכו'. כלומר, רבנו כולל בדבריו אלה גם את בני האדם שאינם נביאים ואף-על-פי-כן נאמר בכתבי-הקודש שהועבר להם מסר מאת ה' יתעלה, שהרי לא יעלה על הדעת שכל מי שנאמר בתורה ובספרי הנביאים שנמסר לו דבר ה', היה נביא. אלא ברור, שרבנו כולל בפסקה לעיל גם את דְּבר ה' שהגיע לבני האדם שאינם נביאים, שהרי הוא אומר: "כל מי שנאמר בו", ולא רק נביאי-אמת, אלא גם אנשים נוספים שזכו להתגלויות שונות אף-על-פי שאינם נביאים כלל ועיקר, כגון הגר המצרית, ולבן הארמי, ואבימלך, ובלעם ועוד.

גם המשך דברי רבנו אינו מעיד על-כך שרבנו סבר שבלעם היה נביא, ואף שרבנו אומר בתוך דבריו לעיל כך: "הצורה הראשונה, **יֹאמר הנביא** בפירוש, שאותו הדיבור היה מן המלאך בחלום או במראה", דהיינו, לכאורה ניתן להבין שמדובר בפסקה אך ורק בנביאים. ברם, ברור שרוב בני האדם שרבנו עוסק בהם בפרקי הנבואה שם הם נביאי-האמת, ולכן בהמשך דבריו רבנו מתייחס לרובם המכריע של האנשים שרואים התגלויות – נביאי-האמת, וסמך על ראש דבריו לעיל שבהם הוא מזכיר גם את בני האדם שאינם מעותדים: "כל מי שנאמר בו בכתוב" וכו', כדי שנבין שלא כל אדם שזכה להתגלות מסוימת מאת ה' יתעלה הוא בגדר נביא לה'.

ויתרה מזאת, שימו לב מה עוד אומר רבנו בהמשך הפרק במורה שם (ב, מא):

"אבל מה שנאמר בו: 'ויבא אלהים אל פלוני בחלום הלילה', אין זה נבואה כלל, ולא אותו האיש נביא, כי ענייננו שבאה הערה מאת ה' לאותו האדם, וביאר לנו שאותה ההערה הייתה בחלום, כי כמו שמסבב ה' תנועת אדם זה למען הצלת אדם אחר או השמדתו, **כך סיבב התחדשות דברים שרצה שיתחדשו במראה חלום,** כי אין לנו ספק שלבן הארמי רשע גמור וגם עובד עבודה-זרה, ואבימלך, אף-על-פי שהיה איש צדיק בעמו, הרי כבר אמר אברהם אבינו על ארצו וממשלתו: 'רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה' [בר' כ, יא], ונאמר בכל אחד מהם, כלומר לבן ואבימלך: 'וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה' [שם כ, ג], וכך בלבן: 'בַּחֲלֹם הַלָּיְלָה' [שם לא, כד]. [...] ולפיכך תרגמו אונקלוס: 'וַאֲתָא מֵימַר מִן קֳדָם יְיָ', ולא אמר בהם: 'וְאִתְגְּלִי יְיָ'".

כלומר, רבנו מבהיר בהמשך הפרק באופן מפורש וברור כשמש, שלא כל אדם אשר זכה להתגלות מסוג מסוים הוא בגדר נביא, וכך יש להבין גם את דברי רבנו אשר קדמו בפרק הזה לפני ההבהרות הללו של רבנו. כלומר, מה שרבנו מביא דוגמאות מנביאי האמת ובלעם באותו משפט, אין זה אלא כדי לבאר שכל ההתגלויות מכל הסוגים אינן אלא בסוג של חלום או במראה נבואה, וכמו שרבנו אומר בראש דבריו לעיל: "כל מי שנאמר בו בכתוב שדיבר עמו מלאך, או שנאמרו לו דברים מאת ה', לא יהיה זה בשום פנים כי אם **בחלום או במראה הנבואה**".

זאת ועוד, רבנו מזכיר את אונקלוס אשר עורך הבחנה בין סוגי ההתגלויות. כלומר, אונקלוס מתרגם באופן ייחודי את תיאורי ההתגלויות לרשעים אשר נראו להם בחלום הלילה, וזאת כדי ללמֵּד על שפלותם וטינופם וכן על ריחוקם מה' יתעלה, וכמו שאומר רבנו: "ולפיכך [ביחס לבלעם ולאבימלך] אונקלוס תרגם: 'וַאֲתָא מֵימַר מִן קֳדָם יְיָ', ולא אמר בהם: 'וְאִתְגְּלִי יְיָ'".

אונקלוס עקבי באופני תרגומו הללו, והנה לפניכם הפסוקים בעניין התגלות ה' לבלעם:

א) "וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹּה הַלַּיְלָה [...] וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם [...] וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם [...] וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר" (במ' כב ח–יג), ושם תרגם אונקלוס כמו שרבנו מתאר בדבריו לעיל את ההתגלות ללבן: "וַאֲתָא מֵימַר מִן קֳדָם יְיָ לְוָת בִּלְעָם [...] וַאֲמַר יְיָ לְבִלְעָם"; **ב)** "וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם לַיְלָה" (במ' כב, כ), ושם תרגם אונקלוס: "וַאֲתָא מֵימַר מִן קֳדָם יְיָ לְוָת בִּלְעָם בְּלֵילְיָא"; **ג)** "וַיִּקַּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם" (במ' כג, ד), ושם תרגם אונקלוס: "וְעָרַע מֵימַר מִן קֳדָם יְיָ בְּבִלְעָם"; **ד)** "וַיִּקַּר יְיָ אֶל בִּלְעָם" (במ' כג, טז), ושם תרגם אונקלוס: "וְעָרַע מֵימַר מִן קֳדָם יְיָ בְּבִלְעָם". **נמצא אפוא,** שבמקום שתוארה התגלות לרשעים בחלום הלילה, אונקלוס נקט בתרגום ייחודי.

עד עתה ניתחנו את דברי רבנו במורה (ב, מא), הבה ונעיין גם בדברי רבנו במורה (ב, מב):

"וממה שהקדמנו מהכרחיות ההתכוננות לנבואה, וממה שהזכרנו בשיתוף שם מלאך, תדע, כי הגר המצרית אינה נביאה, ולא מנוח ואשתו נביאים, לפי שאותם הדברים אשר שמעו או עלה ברעיונם הוא כעין בת קול שמזכירים חכמים תמיד, **והוא מצב מסוים שיארע לאדם שאינו מעותד,** אבל מטעה בזה שיתוף השם. וזה הוא היסוד שמסלק רוב הקשיים שבתורה".

שימו לב! רבנו אומר: "וממה שהקדמנו מהכרחיות ההתכוננות לנבואה [...] תדע כי הגר המצרית אינה נביאה" וכו'. כלומר, לא יעלה על הדעת שאנשים בלתי מעותדים וכל-שכן וקל-וחומר רשעים ועובדי אלילים כמו בלעם בן בעור, שהם יהיו נביאים לפני ה' יתעלה! כמו כן, רבנו חוזר על היסוד שכבר נזכר בדבריו בפרק הקודם (ב, מא), ולפיו ההתגלויות שנזכרו לאנשים שאינם מעותדים לנבואה הם חלום מסוג מסוים, אך וודאי לא מדובר בנבואה.

האם הייתה לבלעם רוח הקודש?

במורה (ב, מה) רבנו מבאר את מעלת "רוח הקודש" שהיא הגדולה יותר מבין שתי המעלות שפחותות מן הנבואה, וכֹה דבריו: "המעלה השנייה: היא שירגיש האדם כאילו דבר-מה חל בו, וכוח אחר עובר עליו שמדובבו, ואז ידבר בדברי חכמה, או תהילה, או בדברי תוכחת מועילים, או בדברים מִדיניים או אלהיים, וכל זה בהקיץ ובמצב של שימוש החושים כרגיל, וזהו שאומרים עליו שהוא 'מדבר ברוח הקודש', ובכיוצא בזה מרוח-הקודש חיבר דוד תִּהִלים, וחיבר שלמה משלי וקהלת ושיר-השירים, וכן דניאל ואיוב ודברי-הימים ושאר הכתובים [...] **ודע, כי גם בלעם מן הסוג הזה היה בזמן כשרותו,** ולעניין זה רצה באמרו: 'וַיְשֻׂם יְיָ דָּבָר בְּפִי בִלְעָם' [במ' כג, ה], כאילו אמר: כי ברוח ה' ידבר, ועל עניין זה אמר הוא על עצמו: 'שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל' [במ' כד, ד]".

נמצא באופן ברור, כי לדעת רבנו בלעם מעולם לא היה במעלת נביא. אמנם, הוא היה במעלת רוח הקודש "בזמן כשרותו", אך בהמשך מהלך חייו הוא הרשיע מאד ואף עבד עבודה-זרה – ולהבדיל אלף-אלפי-הבדלות הדבר דומה לשלמה המלך, אשר אף הוא זכה לרוח-הקודש, אך בסוף ימיו נשיו היטו את ליבו לעבוד עבודה-זרה, וכך נאמר בשלמה המלך (מ"א יא, ד–יא):

"וַיְהִי לְעֵת זִקְנַת שְׁלֹמֹה [שלמה לא האריך ימים וספק אם האריך הרבה מעבר לחמישים שנה, והזקנה שקפצה עליו היא כנראה מחמת ריבוי נשיו וריבוי התאוות שכילו והזקינו את גופו] נָשָׁיו

הִטּוּ אֶת לְבָבוֹ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא הָיָה לְבָבוֹ שָׁלֵם עִם יְיָ אֱלֹהָיו כִּלְבַב דָּוִיד אָבִיו, וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה אַחֲרֵי עַשְׁתֹּרֶת אֱלֹהֵי צִדֹנִים וְאַחֲרֵי מִלְכֹּם שִׁקֻּץ עַמֹּנִים, וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ וְלֹא מִלֵּא אַחֲרֵי יְיָ כְּדָוִד אָבִיו. אָז יִבְנֶה שְׁלֹמֹה בָּמָה לִכְמוֹשׁ שִׁקֻּץ מוֹאָב בָּהָר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרוּשָׁלָם וּלְמֹלֶךְ שִׁקֻּץ בְּנֵי עַמּוֹן, וְכֵן עָשָׂה לְכָל נָשָׁיו הַנָּכְרִיּוֹת וּמְזַבְּחוֹת לֵאלֹהֵיהֶן. וַיִּתְאַנַּף יְיָ בִּשְׁלֹמֹה כִּי נָטָה לְבָבוֹ מֵעִם יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּרְאָה אֵלָיו פַּעֲמָיִם, וְצִוָּה אֵלָיו עַל הַדָּבָר הַזֶּה לְבִלְתִּי לֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא שָׁמַר אֵת אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ, וַיֹּאמֶר יְיָ לִשְׁלֹמֹה: יַעַן אֲשֶׁר הָיְתָה זֹאת עִמָּךְ וְלֹא שָׁמַרְתָּ בְּרִיתִי וְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר צִוִּיתִי עָלֶיךָ, קָרֹעַ אֶקְרַע אֶת הַמַּמְלָכָה מֵעָלֶיךָ וּנְתַתִּיהָ לְעַבְדֶּךָ" וכו'.

נמצא, כי ייתכן ותהיה לאדם רוח-הקודש אך הוא ישוב מדרכו הטובה והנעלה ויעבוד אלהים אחרים. ברם, אצל נביא הדבר לא ייתכן, כי מי שזכה לחזיונות נבואיים מאת ה' יתעלה שמו, לא יעלה על הדעת שיצרו יתגבר עליו, וכמו שרבנו אומר בהלכות יסודי התורה שבראש דברינו לעיל: "ולא יהיה יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם, אלא הוא מתגבר בדעתו על יצרו תמיד".

האם יש קושי בדברי רבנו?

טרם שנעיין בקושי אשר לכאורה עולה מדברי רבנו במורה (ב, מב), עלינו ללמוד מושג חשוב מתוך מלאכת ההיגיון, וכֹה דברי רבנו בספרו "באור מלאכת ההגיון" (בעמ' קסט–קע): "**והשם הנאמר באי הקפדה,** הוא שיהיה עניין מסוים מייצב שני עצמים או יותר, הרי אומרים אותו השם על כל אחד מאותם העצמים, בגלל העניין שנשתתפו בו אותם העצמים, אשר אותו העניין מייצב מהות כל עצם מהן. כגון שֵׁם ה'חי' [בעלי החיים] הנאמר על האדם והסוס והפרס והדג, כי עניין החיוניות שהוא התזונה והחוש, מצוי בכל אחד מן הסוגים הללו ומייצב אותו".

נמצא, ש"השם הנאמר באי-הקפדה", הוא מושג אשר כולל בתוכו עצמים שונים שיש להם מכנה משותף **מהותי** אשר מעצב את עצמותם, וכמו הדוגמה שרבנו הביא. ברם, אף שמדובר במכנה משותף מהותי, דהיינו החיות והקיום, עדיין יש הבדלים מהותיים בין העניינים, שהרי אין צורך לומר שיש הבדל עצום בין האדם שניתן לו צלם אלהים לבין הסוס או הדג. לאחר שלמדנו על המושג החשוב לענייננו, נעיין בדברי רבנו במורה (ב, מב): "וכך פרשת בלעם כולה בדרך ודברי האתון, כל זה **במראה הנבואה,** כיוון שנתבאר בסוף דְּבַר מלאך ה' אליו [...] ואל יעלה בדעתך כלל שתהא שם ראיית מלאך או שמיעת דברי מלאך כי אם במראה הנבואה או בחלום של נבואה, כפי הכלל: 'בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע בַּחֲלוֹם אֲדַבֶּר בּוֹ' [במ' יב, ו]".

רגע, רבנו לא לימד אותנו במורה (ב, מה) שבלעם היה במעלת רוח-הקודש בזמן כשרותו? ובכן, נראה ברור שרבנו לא חזר בו, אלא מטרתו במורה לעיל (ב, מב) איננה להגדיר את מעלת רוח-הקודש ומעלת הנבואה, אלא מטרתו היא ללמד כלל אחֵר חשוב מאד, והוא: שלא יעלה על הדעת שתהיה ראיית מלאך בעיני הבשר, וכבר עסקתי בחשיבות הכלל הזה (שיש לו יוצאים נדירים מן הכלל), במאמר: "האם ניתן לראות מלאך בעיני הבשר?", וביארתי שם בהרחבה גם מדוע רבנו נחלץ להדגיש שוב ושוב שלא ניתן לראות את המלאכים בעיני הבשר, אף שאין השקפה זו מדויקת; והסברתי שם שמטרתו בזה היא הרחקת הגשמות וההזיות, שלא כל נוֹכל רודף בצע ושׂרֵרה, יוכל לתעתע ולהתחזות ולטעון שנגלו לו מלאכים ושיש לשמוע לו.

ובמלים אחרות, לעתים רבנו משתמש במילה "נבואה" על דרך "אי ההקפדה" בלשון, כלומר רבנו עשוי לומר את הביטוי "במראה הנבואה" אף שהוא כולל בביטוי זה גם חלומות ייחודיים ונדירים שנראים לאנשים אשר כלל אינם מעותדים לנבואה כגון אצל מנוח ואשתו. והנה דוגמה נוספת לשימוש במושג הנבואה על דרך אי-ההקפדה, מתוך דברי רבנו במורה (ג, כב):

"שמע את האֹמרה [...] אשר אמרוהָ חכמים: [...] 'הוא שטן הוא ייצר הרע הוא מלאך המוות' [ב"ב טז ע"א] [...] והנה נתבאר לך כי על עניין אחד בעצמו מכנים בשלושה שמות הללו, ושכל הפעולות המיוחסות לכל אחד מאלה השלושה הם כולם פעולת דבר אחד [...] הנה נתבאר לך, כי אשר **ראה דוד במראה הנבואה** בעת הַדֶּבֶר: 'וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלָם' [דה"א כא, טז], שלא הראוהו את זה אלא להורות על עניין, אותו העניין עצמו הוא המדובר בו גם **במראה הנבואה** [שנראה לנביא זכריה] במֶרי בנֵי יהושע הכהן הגדול: 'וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ' [זכ' ג, א], ואחר כך ביאר ריחוקו ממנו יתעלה [דהיינו שאין השטן הזה ישות דְּמוּת אלהית] באמרו: 'יִגְעַר יְיָ בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר יְיָ בְּךָ הַבּּחֵר בִּירוּשָׁלָם' [שם ג, ב]. והוא אשר ראה גם **בלעם במראה הנבואה** בדרך, בעת אמרו לו: 'הִנֵּה אָנֹכִי יָצָאתִי לְשָׂטָן' [במ' כב, לב]".

רגע, גם דוד המלך היה נביא? והלא רבנו אומר לעיל שהוא היה רק במעלת רוח-הקודש? האם גם בעניין דוד יש סתירה? ובכן, כמו שאין לעיל בפרק מב סתירה בעניין בלעם, כך אין סתירה כאן בעניין דוד המלך; וכן אין סתירה שוב כאן בעניין בלעם, כי השם "נבואה" או "מראה הנבואה" נאמר לעתים על דרך אי-ההקפדה, וכמו שגם נביאי השקר נקראים "נביאים". נמצא, שכוונת רבנו לכלול כאמור גם ראיית חזיונות נוספים בכלל הנבואה, ואף שמדובר באנשים שאינם מעותדים לנבואה. ומדוע רבנו אינו חושש לכלול יחד את סוגי החזיונות השונים בקטע לעיל? ובכן, ברור שמטרתו במורה (ג, כב) היא להסביר את אמרת חז"ל הנדונה, ולא לדון כלל בעניין מעלות הנבואה ולא להבחין ביניהן בשום אופן וצורה, אלא ללמד עניין אחֵר לחלוטין, והוא מהות השטן אשר נגלה לדוד המלך, לזכריה ולהבדיל גם לבלעם, באופנים ייחודיים.

אגב, על דברי רבנו לעיל (ג, כב): "והוא אשר ראה גם בלעם במראה הנבואה בדרך", קאפח מעיר שם: "של מי?". ושמעתי ששאלו פעם את קאפח על דברי רבנו במורה לעיל (ב, מב), שמהם משמע שבלעם היה נביא, והוא אמר שרבנו לא התכוון לומר במראה הנבואה של בלעם אלא במראה הנבואה של משה, שהוא זה אשר ראה את הדברים וכתב אותם בתורה. ואיך יעלה על הדעת שכוונתו של רבנו לנבואתו של משה רבנו? וכי בלעם לא ראה את מה שתואר שהוא ראה? וכי קאפח כופר בכתובים מפורשים בתורה? ובכלל, היכן נזכר בעניין זה משה רבנו? ואיך קאפח יסביר את מראה הנבואה שנזכר בדברי רבנו ביחס לדוד המלך? גם על זה הוא יאֹמר שמדובר במראה הנבואה של משה רבנו? וכי דוד לא ראה את מה שיוחס לו? וכי דברי תורה ונבואה הם פיקציה? ותירוצו הלייבוביצ'י המתעתע של קאפח הינו בגדר כפירה.

הסיבה החמישית

אפשרות נוספת להסביר את הקושי לכאורה שבדברי רבנו, מצויה בהקדמתו למורה. בסוף הקדמתו למורה רבנו דן בשבע הסתירות אשר נמצאות בספרי המחברים השונים, ובמאמר:

"שבע סיבות הסתירות והניגודים בספרים", דנתי בהן בהרחבה. מכל מקום, במאמר הנזכר בחלק ב, עסקתי גם בסיבה החמישית, ולפיה המחבר נדרש לעתים לבאר מושג מסוים באופן שטחי ולא מדויק כדי להסביר עניין אחֵר לחלוטין – וזהו בדיוק המקרה הנדון, שהרי כפי שראינו לעיל, כאשר רבנו מסביר עניינים עמוקים שאינם קשורים למעלות הנבואה כלל, הוא לעתים מתנסח באופן כללי ולא מדויק, כדי שלא להקשות על הקורא להבין את ההשקפה שהוא מבקש להסביר זה עתה, אשר כאמור אין לה שום קשר לענייני הנבואה הגדרותיה ודרגותיה.

ואמנם, אף שדברי רבנו בהקדמתו עוסקים בביאור שטחי של מושגים **עמוקים** כדי להבין מושגים **קלים** יחסית להבנה, נראה שהוא הדין ואף כל-שכן וקל-וחומר הוא, שדבריו נכונים גם במקום שנדרש ביאור שטחי של מושגים **עמוקים** כדי להבין מושגים **עמוקים** קשים אחֵרים.

והנה לפניכם דברי רבנו בסוף הקדמתו למורה, בעניין הסיבה החמישית האמורה:

"**והסיבה החמישית,** הצורך ללמֵד ולהבין [=להסביר לאחרים]. כגון שהיה שָׁם עניין מסוים עמוק וקשה להבינו, והוזקק להזכירו או להביאו כהקדמה בביאור עניין אשר קל להבינו שראוי להקדימו בלימוד לפני אותו [העניין הקשה] הראשון, לפי שמתחילים תמיד בקל יותר. ויצטרך המלמד לנהוג בקלישות [=בשטחיות] בהסברת אותו העניין הראשון באיזה אופן שיהיה ובעיון קלוש, ולא יעסוק בדקדוק אמיתתו, אלא יניחֵהו לפי תפישׂת השומע עד שיסביר מה שהוא רוצה שיבינו בו עתה, ואחר כך ידייק באותו העניין העמוק ויבאר אמיתתו במקום הראוי לו".

מדברי רבנו עולה, כי לעתים, כדי להסביר עניין קל להבנה, יש צורך להסביר מושג אחֵר שהוא עמוק מאד להבנה, ולכל הפחות יש להכיר אותו באופן כללי כדי להבין את העניין הקל אשר המחבר מבקש ללמדו עתה. לפיכך, המחבר מבאר את המושג הקשה והעמוק באופן שטחי וכללי, כדי שישמש תשתית לביאור העניין הקל שאותו הוא מבקש ללמד עתה, ובהמשך ספרו, לאחר שהלומד ישׂכיל ויתחזק, המחבר יבאר את המושג העמוק באופן יסודי מקיף ומדויק.

אולם, הגדרת המושג העמוק באופנים שטחיים וכלליים, עלולה לסתור או אף להתנגד להגדרת המושג השלמה אשר נוגעת בכל נימיו הדקים והעמוקים של המושג. וכך הם פני הדברים לדעתי גם בעניין ייחוס הנבואה לבלעם בדברי רבנו, שאין כוונתו באותו המקום לומר שבלעם היה נביא-אמת, אלא ללמד שדבר ה' הגיע אליו בחלום מסוג מסוים, אך לא בהקיץ, ותו לא.

והנה לפניכם דוגמה מתוך דברי רבנו, וכֹה דבריו במורה (א, לב):

"ואל יִקשו עליך ביטויים שנאמרו בשֵׂכל בפרק זה וזולתו, כי המטרה לזרז [=להנחות] על העניין המבֻוון לא בירור מהות השכל, ולדיוק דבר זה [=בירור מהות השכל] [אייחד] פרקים אחרים".

ונראה לי ברור שניתן בהחלט להסביר את הסתירות בעניין "נבואתו" של בלעם לפי הסיבה החמישית הזו, ובהתאם למה שאמרנו לעיל, דהיינו שבמקום שרבנו מבקש להסביר מושג מסוים, ונדרשת להבנתו ידיעת מושג אחֵר, לעתים רבנו לא יבאר את אותו המושג האחֵר לכל היקפו ועומקו, **גם** כדי שלא לבלבל ולהקשות על הלומד **וגם** כי אין מטרתו באותו מקום להסביר את אותו המושג הטפל אשר נדרש להבנת המושג העיקרי, ובמקום אחֵר הוא כבר יבארו.

שר"י בן בעור סבר שבלעם היה נביא

שר"י בן בעור סבר שבלעם היה נביא, והנה לפניכם שבעה מקורות המוכיחים זאת:

1) בבראשית (יז, ג) הוא אומר: "וַיִּפֹּל אַבְרָם עַל פָּנָיו – ממורא השכינה, שעד שלא מל לא היה בו כוח לעמוד ורוח-הקודש ניצבת עליו, וזהו שנאמר בבלעם: 'נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם' [במ' כד, ד]". נמצא לפי שר"י, כי מעלת הנבואה של אברהם אבינו הייתה שווה למעלת נבואתו של בלעם. וזו סכלות חמורה וחירוף וגידוף אברהם אבינו ע"ה אשר קרא בשם ה' אל עולם; וביזוי אברהם אבינו הינו למעשה חיזוק העבודה-הזרה כי אברהם אבינו היה ראשון הלוחמים באלילות.

2) בספר במדבר (כד, ג) אומר רש"י כך: "בְּנוֹ בְּעֹר – [...] ובלעם גדול מאביו בנביאות".

3) בישעיה (טו, ה) אומר רש"י כך: "לִבְּי לְמוֹאָב יִזְעָק – נביאי ישראל אינם כנביאי אומות העולם, בלעם היה מבקש לעקור את ישראל על לא דבר, ונביאי ישראל מתאוננים על פורענות הבאה על האומות".

4) באיוב (ד, יב) אומר רש"י כך: "וְאֵלַי דָּבָר יְגֻנָּב – [...] לפי שאין רוח-הקודש נגלה על נביאי עובדי כוכבים בפרהסיא: [...] 'וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה' [בר' כ, ג]; וכן: 'וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָבָן' [בר' לא, כד]; לבלעם: 'נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם' [במ' כד, ד]; לאליפז: 'מֵחֶזְיֹנוֹת לָיְלָה' [איוב ד, יג]".

ואף שהדברים מופיעים במדרש, ברור שאין להבין אותם כפשוטם, כי לא יעלה על הדעת שלבן הארמי היה נביא או שאבימלך היה נביא או שבלעם היה נביא או שאליפז היה נביא. ומה שאמרו חז"ל שהם היו נביאים הוא על דרך השאלת הלשון, כמו שנביאי השקר נקראים בתורה ובספרי הנבואה "נביאים", וכל מטרת המדרש היא להודיע שהם חוו התגלות מסוימת.

והנה לפניכם דברי רבנו בעניין זה במורה (א, לב):

"וכן אל יַטעך מה שנאמר [...]: 'אֶשְׁפּוֹךְ אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם' [יואל ג, א], לפי שכבר פירש את זה והודיע מה תהיה אותה הנבואה, ואמר [בהמשך הפסוק ביואל שם]: 'זְקֵנֵיכֶם חֲלֹמוֹת יַחֲלֹמוּן בַּחוּרֵיכֶם חֶזְיֹנוֹת יִרְאוּ', לפי שכל מגיד נעלמות, בין שהיה מצד הקסם והרגש, או שהיה מצד חזון אמת, הרי הוא נקרא נביא, ולפיכך נקראו נביאי הבעל ונביאי האשרה נביאים, הלא תראה אמרו יתעלה: 'כִּי יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא אוֹ חֹלֵם חֲלוֹם' [דב' יג, ב]".

5) בפירוש רש"י לגיטין (נז ע"א) הוא אומר כך: "נביאי האומות עובדי עבודה-זרה – בלעם, שהשכינה נגלית עליו והרשיע לדבר". וחירוף וגידוף הוא לסבור שבלעם היה נביא, כאילו נביא עלול להמרות ולכפור בעיקר, וגם בזה מה שאמרו חכמים שהוא נביא אינו אלא על דרך השאלת הלשון, וכאמור, כמו שנביאי השקר נקראים "נביאים" בספר התורה ובספרי הנבואה.

אמנם, במקום אחר רש"י סותר את פירושו כאן (שמ' לג, יז): "גַּם אֶת הַדָּבָר הַזֶּה – שלא אשרה שכינתי עוד על אומות העולם, אעשה, ואין דבריו של בלעם על ידי שריית שכינה, אלא 'נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם' [במ' כד, ד], וכגון: 'וְאֵלַי דָּבָר יְגֻנָּב' [איוב ד, יב], שומעין על ידי שליח".

6) בפירוש רש"י לסנהדרין (לט ע"א) נאמר כך: "מדידכו – נביאים שיצאו מכם, דהיינו בלעם".

7) בפירוש רש"י לסנהדרין (קה ע"א) הוא אומר כך: "בנו הוא – לבלעם בנביאות, שבלעם גדול מאביו היה בנביאות".

***

ולא רק בלעם היה נביא לדעת רש"י הטמבל, גם הדג של יונה... ואם לדעת שר"י בן בעור הדג שבלע את יונה היה נביא לה' יתעלה ויתרומם, כל-שכן וקל-וחומר בלעם בן בעור מפתור...

ראו נא: בספר יונה (ב, יא) נאמר: "וַיֹּאמֶר יְיָ לַדָּג וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה". ורש"י בבכורות (ח ע"א) "מפרש" פסוק זה, וזה לשונו: "**דיברה שכינה** עמהם – שנאמר: 'וַיֹּאמֶר יְיָ לַדָּג'". ופירושו הוא כאמור סכלות מוחלטת, שהרי הקב"ה לא דיבר וציווה את הדג, כי הדג הוא יצור שאינו מסוגל לקבל דיבור וציווי, ורש"י הפך את הדג לנביא, ואצל הסכלים גם הדגים הם נביאים...

ואחתום בדברי רבנו במורה (ב, מח) וכֹה דבריו:

"ואמר במה שהייתה סיבתו רצון בעל חיים ותנועתו לצרכיו החיוניים: 'וַיֹּאמֶר יְיָ לַדָּג' [איוב ב, יא], כיוון שה' הוא אשר עורר בו את אותו הרצון, לא שהוא עשה אותו נביא והראה לו חזון".

"זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב" (משלי י, ז).

נספח: שאלה ותשובתה

נשאלתי כך: למי אכפת מה בלעם אמר? וכי בלעם היה נביא? ואם הוא לא היה נביא כאמור, מדוע התורה מקדישה זמן ומרחב כֹּה רב למילותיו של בלעם? למי אכפת מה הוא אמר? איך דבריו עוזרים לעם-ישראל להגיע לשלמות אנושית? ומה אומר הרמב"ם על עניינים אלה?

תשובה:

בלעם באותה התקופה נחשב למכשף גדול אשר מסוגל לקבוע גורלות של אומה וגורלות של מלחמות, כלומר הייתה השפעה פסיכולוגית גדולה לדבריו, אף שהם היו דברי שקר, על העמים ומחשבותיהם והמורל שלהם. מסיבה זו, ואך ורק מסיבה זו, הייתה חשיבות לדבריו, כדי להוכיח לכל העמים שאפילו המכשף הגדול ביותר שלהם, איננו מסוגל לקלל ולהרע לישראל, ואפילו הוא נמצא מברך. כמו כן, אם הוא היה מצליח לקלל את עם-ישראל קללתו הייתה משפיעה בהעלאה גדולה מאד של מורל העמים שעומדים זה עתה להילחם בישראל. לעומת זאת, כישלונו לקלל את עם-ישראל ולהרע להם גרם לירידה חדה במורל של אותם העמים, ולעליה במורל של עם-ישראל – ולמורל יש חשיבות עצומה לפני יציאה למסעות-כיבוש ולמלחמה.

ראה נא לדוגמה את דברי רחב למרגלים ששלח הנביא יהושע (ב, ט–יא): "וַתֹּאמֶר אֶל הָאֲנָשִׁים יָדַעְתִּי כִּי נָתַן יְיָ לָכֶם אֶת הָאָרֶץ **וְכִי נָפְלָה אֵימָתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי נָמֹגוּ כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם.** כִּי שָׁמַעְנוּ אֵת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ יְיָ אֶת מֵי יַם סוּף מִפְּנֵיכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וַאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם לִשְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחֹן וּלְעוֹג אֲשֶׁר הֶחֱרַמְתֶּם אוֹתָם. **וַנִּשְׁמַע וַיִּמַּס לְבָבֵנוּ וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ מִפְּנֵיכֶם** כִּי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת".

ואם תשאל: ומדוע הקב"ה לא אִפשר לבלעם לקלל ויחד-עם-זאת סייע לעם-ישראל לנצח במלחמות כנגד עמי כנען ועבר הירדן? ובכן, מדרכו של הקב"ה שהוא מנהיג את העולם בדרך הטבע ובתכסיסי מלחמה מציאותיים, ולא בנסים ובנפלאות, כך שגם התרחשות זו הייתה חלק מדרכי הנהגתו של הבורא יתעלה, וזאת כדי להטיל אימה על יושבי הארץ מפני בני-ישראל.

כמו כן, בעצם קורותיו של בלעם ובעצם המשלים שהקב"ה שָׂם בפיו, יש לימוד לדורות על ענייני מוסר, ועל עם-ישראל, אופיו, קורותיו וסוד הצלחתו, וכן בענייני השקפות יסודיות. כלומר, יש מוסרים ורעיונות חשובים שניתן ללמוד מהדברים שה' שָׂם בפי בלעם, לדורי דורות.

והוסיף השואל בעניין הפסקה האחרונה: אכן כך, והנה הלכות מלכים ומלחמות פרק יא:

"המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות בית דוד ליושנה הממשלה הראשונה, ובונה מקדש ומקבץ נידחי ישראל, וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם: מקריבין קרבנות, ועושין שמיטין ויובלות ככל מצוותן האמורה בתורה. וכל מי שאינו מאמין בו, או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבנו: שהרי התורה העידה עליו, שנאמר: 'וְשָׁב יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים... אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ, וֶהֱבִיאֲךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ' [דב' ל], ואלו הדברים המפורשים בתורה, הם כוללים את כל הדברים שנאמרו על-ידי כל הנביאים.

אף בפרשת בלעם נאמר [יסוד זה, דהיינו תקומת עם-ישראל ושיבתו לדרך האמת, שביטויו הוא שיבת המלכות ובניית בית-המקדש], **ושם ניבא** [=ובארבעה מקומות בדבריו בהלכות הללו רבנו רומז לכך שבלעם אינו נביא ושדבריו לא היו בנבואה, אלא נקרא שמו 'נביא' רק על דרך אי-ההקפדה כאמור לעיל: **1)** רבנו אומר לעיל: 'אף בפרשת בלעם נאמר', ואינו אומר: 'אף בלעם אמר'; **2–4)** רבנו אומר בסתם 'ושם ניבא' מבלי להזכיר את שמו של בלעם, ובהמשך רבנו מוסיף פעמיים: 'הוא אומר' מבלי לציין את שמו של בלעם – וזאת כדי ללמדנו שמשה רבנו העתיק את דברי בלעם וקבע שהדברים שה' שָׂם בפיו של בלעם הינם דברים שמגלים את העתיד להתרחש באחרית הימים] בשני המשיחים: במשיח הראשון שהוא דוד, שהושיע את ישראל מיד צריהם, ובמשיח האחרון שיעמוד מבניו, שמושיע את ישראל מיד בני עשו.

ושָׁם הוא [=בלעם] אומר: 'אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה' – זה דוד; 'אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב' – זה המלך המשיח; 'דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב' – זה דוד; 'וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל' – זה המלך המשיח; 'וּמָחַץ פַּאֲתֵי מוֹאָב' – זה דוד, **וכן הוא אומר:** 'וַיַּךְ אֶת מוֹאָב וַיְמַדְּדֵם בַּחֶבֶל' [ש"ב ח, ב]; 'וְקַרְקַר כָּל בְּנֵי שֵׁת' [במ' כד, יז] – זה המשיח, שנאמר בו: 'וּמָשְׁלוֹ מִיָּם עַד יָם' [זכ' ט, י]; 'וְהָיָה אֱדוֹם יְרֵשָׁה' – לדוד, שנאמר: 'וַיְהִי כָל אֱדוֹם עֲבָדִים לְדָוִד' [ש"ב ח, יד]; 'וְהָיָה יְרֵשָׁה שֵׂעִיר אֹיְבָיו' [במ' כד, יח] – זה המשיח, שנאמר: 'וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו' [עובדיה א, כא]".

"[לאדום:] זְדוֹן לִבְּךָ הִשִּׁיאֶךָ שֹׁכְנִי בְחַגְוֵי סֶלַע מְרוֹם שִׁבְתּוֹ אֹמֵר בְּלִבּוֹ מִי יוֹרִדֵנִי אָרֶץ, אִם תַּגְבִּיהַּ כַּנֶּשֶׁר וְאִם בֵּין כּוֹכָבִים שִׂים קִנֶּךָ מִשָּׁם אוֹרִידְךָ נְאֻם יְיָ [...] אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ מַצְפֻּנָיו [...] הֲלוֹא בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְיָ וְהַאֲבַדְתִּי חֲכָמִים מֵאֱדוֹם וּתְבוּנָה מֵהַר עֵשָׂו, וְחַתּוּ גִּבּוֹרַיִךְ תֵּימָן לְמַעַן יִכָּרֵת אִישׁ מֵהַר עֵשָׂו מִקָּטֶל, מֵחָמָס אָחִיךָ יַעֲקֹב תְּכַסְּךָ בוּשָׁה וְנִכְרַתְּ לְעוֹלָם" (עוב' שם).

אלף נכנסין למקרא

נשאלתי בעניין האמור במדרש ויקרא רבה (ויקרא, ב): "בנוהג שבעולם אלף בני אדם נכנסין למקרא – יוצאין מהן מאה; מאה למשנה – יוצאין מהן עשרה; עשרה לתלמוד – יוצא מהן אחד. הה"ד [=הדה הוא דכתיב:] 'אָדָם אֶחָד מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְאִשָּׁה בְּכָל אֵלֶּה לֹא מָצָאתִי' [קה' ז, כח]".

ובכן, לפי פשט המדרש מתוך כאלף תלמידים שיושבים אצל המָּארי, רק מאה מתרוממים ללימוד המשנה, ומתוך אותם המאה רק עשרה מתרוממים ללימוד התלמוד, ומתוך אותם עשרה רק אחד מתרומם להורות הוראות לעם-ישראל. ברם, להבנתי מדרש זה נועד ללמֵּד שני עניינים נעלים יותר מאשר סתם סטטיסטיקה: **א)** יש להתאמץ ולהביא כמה שיותר תלמידים ללימודי קריאת המקרא, וכפי ששימרו יהודי תימן אשר הקפידו לשלוח את ילדיהם ללימודים אצל המארי, וזכיתי אנכי ללכת ללמוד אצל המארי מגיל שלוש וחצי שנים; **ב)** ויתרה מזאת, המדרש הזה מבקש ללמֵּד אותנו שהלימודים אצל המארי הם היסוד והתשתית לחכמים, לא ניתן להיות חכם באמת אם לא עברת את המסלול של הלימודים אצל המארי! אם האדם לא למד היטב מקרא ותרגום, והפסוקים לא משוננים ומחודדים בפיו ומאירים את חייו באורם – הוא לא ראוי להיות מורה הוראה בישראל, מפני שהבסיס שלו הוא רעוע ומעורער כחורבה.

ולכן, רבים הם בימינו הכומרים האורתודוקסים החכמים בעיניהם, אשר לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו, יודעים המה להתפלפל בהזיות פגאניות ובסתם הבלים נגעלים, אך מנותקים המה לחלוטין מתורת חיים, מן התורה שנמסרה לנו אות באות מפי הגבורה – וניתוקם המוחלט הזה גורר עמו ניתוק חמור מתורת האמת ומדרך האמת, ומטמטם את מוחם לקבל את כל הזיות הכומרים האורתודוקסים שקדמו להם, ואת כל שיטתם של השיכנז ועבדיהם הנרצעים באלף השנים האחרונות, אשר ביטלו את קריאת התרגום והחדירו במקומו את פירוש רש"י.

כללו של דבר, ברובד העליון מדרש זה מבקש ללמדנו שרק בודדים מתאימים באמת ללימוד התלמוד, בניגוד מוחלט להוזי ההזיות האורתודוקסים השחורים אשר הפכו את תורת האלהים לקורדום חוצבים, ומתעקשים בכל מחיר (גם במחיר של הפקרת עם-ישראל בשעת מלחמת-קיום עקובה מדם), לאנוס את תלמידיהם ולהותיר אותם בכוח בישיבותיהם הטמאות, שכל תכליתן היא לפטם את שכבת "המלמדים" למיניהם אשר מאד מחבבים ילדים קטנים וגם ילדות, ומכל הבא לידם. יתר-על-כן, בימינו שזכינו ל"משנה תורה להרמב"ם" פשט המדרש כלל לא רלבנטי, כל-שכן שרבים המה אשר סוטים אחרי הדת האורתודוקסית שהפכה את המאגיה וההזיות ליסודות התורה, ולכן רק יחידי סגולה **נדירים מאד** צריכים לעסוק בתלמוד.

וברובד העמוק יותר, להבנתי מדרש זה מבקש ללמדנו שלימוד התורה ושינונה אצל המארי, עד שהפסוקים ותרגומם מתנגן בעריבות בשכלו של האדם – הם היסוד והתשתית להיות אדם מוסרי באמת, להיות אדם חכם באמת, להיות אוהב ה' ורודף צדק באמת, להבין באמת את התורה-שבכתב וממנה להבין נכונה גם את התורה-שבעל-פה, אך כאשר היסוד נעדר – למעט יחידים נדירים מאד, כל הבניין הינו חורבה רעועה אשר מסכנת את נפש הנכנסים אליה.

שער שביעי:

אמרים קצרים

דמות השי"ן שעל התפילין של ראש

בספר אהבה בהלכות תפילין (ג, ג) רבנו פוסק כך: "עושין מן העור **דמות שי"ן** שיש לה שלושה ראשין מימין המניח תפילין, **ודמות שי"ן** שיש לה ארבעה ראשין משמאל המניח".

באיזו שי"ן מדובר? ובכן, נשים לב שרבנו מדגיש **פעמיים** שלא מדובר בשי"ן בכל השי"נים, שהרי הוא אומר: דמות שי"ן. יתר-על-כן, רבנו אומר במפורש את צורתה! שהרי רבנו מסביר של"דמות השי"ן" הזו יש "שלושה ראשין [...] וארבעה ראשין", ואינו מזכיר את בסיסה.

כלומר, אם רבנו לא היה מזכיר שמדובר ב"דמות שי"ן" אלא בשי"ן בכל השי"נים, לא היה מקום להתפלא על-כך שהוא משמיט את עניין בסיסן של השי"נים, שהרי מדובר בשי"ן בכל השי"נים. אך לאחר שרבנו מדגיש פעמיים שמדובר ב"דמות שי"ן" ולא ב"צורת שי"ן" הידועה שבספרֵי-התורה, היה ראוי לו לרבנו להוסיף ולציין שיש לעשות להן בסיס – אם אכן היה ראוי לעשות להן בסיס – שהרי לא מדובר בשי"נים "בצורת שי"ן" אלא רק ב"דמות שי"ן". בקיצור, רבנו לא ציין שיש לעשות בסיס לדמות השי"נים הללו, ויש להסיק מכך שאין לעשות להן.

לפיכך, יש לאחוז במסורת התורה-שבעל-פה שבידי יהודי תימן אשר לפיה אין בסיס לשי"נים שלתפילין של ראש (מה שנקרא 'שי"ן שוקעת') – וזאת מפני שמסורתם מתאימה להלכה, שהרי השי"ן האמורה איננה "צורת שי"ן" שנכתבת בספרי התורה, אלא רק "דמות שי"ן".

והוספתי ובדקתי את כל מופעיהָ של המילה "דמות" במשנה-תורה, ומצאתי שבכל המקומות הרלבנטיים לענייננו (כי לא ייתכן למשל ללמוד מעניינים שנוגעים לאלהות וכיו"ב) משמעותה היא דמיון חזותי שאינו קרוב לזהות (כמו המילה 'דומה') – ומסקנות אלה תואמות את האמור לעיל בעניין השי"ן. דהיינו לכך שהביטוי "דמות שי"ן" משמעוֹ דימוי ודמיון לאות שי"ן, אך לא שי"ן ממש – ואם היה לעשות שי"ן ממש רבנו היה אומר "צורת שי"ן" ולא "דמות שי"ן".

והנה לפניכם ההלכות: **1)** "תכלת האמורה בתורה [...] היא הצמר הצבוע כפתוך שבכוחל, וזו היא **דמות** הרקיע הנראית לעין בטוהרו של רקיע" (ציצית ב, א); **2)** "ואם באו עדים, ייוודע בוודאי שהן עדי שקר או שנראית להם **דמות** לבנה מן העבים, ואינה הלבנה הוודאית" (קידוש החודש א, ו); **3)** "המפלת **דמות** נחש [...] המפלת **דמות** אדם שיש לו כנפיים של בשר [...] הפילה **דמות** בהמה חיה ועוף [...] ושמא נימוחה השליה של שפיר זה, שהוא **דמות** בהמה וחיה" (איסורי ביאה פ"י); **4)** "וכן בהמה שנמצא בה **דמות** עוף" וכו' (מאכלות אסורות א, ז).

"זֹרוּ רְשָׁעִים מֵרָחֶם תָּעוּ מִבֶּטֶן דֹּבְרֵי כָזָב, חֲמַת לָמוֹ **כִּדְמוּת** חֲמַת נָחָשׁ כְּמוֹ פֶּתֶן חֵרֵשׁ יַאְטֵם אָזְנוֹ" (תה' נח), "וְהִנֵּה **כִּדְמוּת** בְּנֵי אָדָם נֹגֵעַ עַל שְׂפָתָי וָאֶפְתַּח פִּי וָאֲדַבְּרָה" וכו' (דנ' י, טז).

לסיכום, בכל מקום שמסורת יהודי תימן איננה סותרת את ההלכה, אלא להיפך, היא מבארת ומשלימה אותה, ואף תואמת את רוחה ומוסריה – לדעתי חובה ללכת בה, הואיל ומסורת התורה-שבעל-פה שבידי יהודי תימן היא הקדומה והנאמנה ביותר, ובמיוחד בעניינים הללו של כתיבת סת"ם ומסורת הסופרים והקריאה וכו'. וזו לדעתי כבר חזקה הלכתית ומשפטית.

בעקבות המאמר הקצר לעיל, נשלחה אלי תגובה וזה לשונה: "דבר תמוה מאיפה הגיעה השי"ן עם ארבע רגליים. לפי מה שבדקתי המקור הוא שימושא רבא, אך ספר זה בעייתי מאד ולא מובן מדוע רבנו נסמך על הספר הזה. אם יש מקור אחר אשמח לדעת. אגב יש שיעור מעניין מאד של הרב שרעבי בנושא הזה וגם הוא אומר שאין בגמרא שי"ן עם ארבע רגליים".

להלן תשובתי: חזקה על רבנו שהיה לפניו מקור מהימן ונאמן. רבנו כבר הוכיח אלף פעמים את נאמנותו לדרך האמת ולנוסחים ולמקורות הקדומים. לגבי יובב שרבבי התימני הנרצע, מדובר בדרדעי אורתודוקסי ששקוע מאד בתורת המינים אפילו יותר מדרדעי אורתודוקסי ממוצע. הוא מתגורר בעיר השוטים אלעד ומשתלב היטב בקרבם. כמו כן, הוא גם אוכל מן התורה וגם מעריץ את כל המינים הנגעלים. איך אפוא הנך מסוגל לנפנף בטמבל כל-כך תועה, אשר אפילו אינו מבין שרש"י-שר"י **לא היה** גאון עצום ואחד מגדולי ישראל?! ולא רק רש"י-שר"י, מדובר בטמבל אשר אפילו סבור שתורת האופל וכל הקבלה הפגאנית הן תורת-אמת.

ותמוה מאד-מאד שיש אנשים חכמים בעיניהם, כמו הדרדעי האורתודוקסי הפרו-אשכנזי והמשתמט שנזכר לעיל, שמפקפקים בנאמנות התורה-שבעל-פה שרבנו מסר לנו – ואין הדבר נובע אלא מריחוק מדרך האמת, ומחוסר הבנה בסיסי של אופיו, דרכו, שיטתו ומשנתו הצרופה. ואין לחלוק על רבנו אלא בראיות מפורשות וברורות אשר בהירות כאור בשחקים.

וכל מי שחולק על רבנו בטענה הקלושה שהוא לא מוצא את דבריו בגמרא הוא פשוט שחצן, כאילו מה שלפניו הוא חזות הכל, וכאילו אין חזקת נאמנות גדולה לרבנו. והעדר הדעת הוא זה שגרם ליובב שרבבי לבקש לעצמו גדולה, ולחלוק על מסורת התורה-שבעל-פה שבידי רבנו.

׳מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים׳?

במדרש נאמר: "דרש ר' פנחס בר חמא: מי שיש לו חולה בתוך ביתו יֵלך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, שנאמר: 'חֲמַת מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה' [משׁ' טז, יד]" (ב"ב קטז ע"א). מהי מטרת המדרש? מדוע הוא מורה לבני ביתו של החולה לפנות לחכם שיבקש רחמים?

ובכן, מטרת המדרש היא לעודד את האדם שיש לו חולה בביתו, וכל בני הבית סובלים מכך ייסורי נפש וייסורי גוף, שילך אל החכם, והחכם לא רק יעודד אותו, אלא ינסה להבין מדוע ה'-אלהים-אמת הביא עליהם ייסורים, ובמה הוא יכול לעזור ולהדריך אותם לדרך האמת – אשר עשויה לעוררם לתשובה ולחרטה ולתיקון דרכיהם, ובסופו-של-דבר גם להקלת ייסוריהם.

אך בשום-פנים אין ללמוד ממדרש זה שיש בכוחו של הצדיק לכפר על החוטא, ואסביר:

הצדיק יכול אמנם לבקש מה' שיסלח לחוטא, אך ללא כניעה ותשובה מצד החוטא לא תועיל תפילת הצדיק. העיקר הוא תשובת החוטא, ובמקומות רבים בתורה ובספרי הנביאים היסוד הזה מודגש: "אִם תֹּאבוּ וּשְׁמַעְתֶּם טוּב הָאָרֶץ תֹּאכֵלוּ, וְאִם תְּמָאֲנוּ וּמְרִיתֶם חֶרֶב תְּאֻכְּלוּ" (ישׁ'

א). נמצא, שביאת החוטא לצדיק והתחננו אליו שיתפלל אל ה' בעבורו היא חלק מתהליך של הכנעת הלב והשפלת גאון ליבו של החוטא עד שובו בתשובה שלמה. כלומר, הבקשה מהצדיק מתאימה לְחוטא שהרשיע מאד ושקע בבהמיות ובזוהמת העוונות. חוטא שכזה זקוק להשפיל את גאונו עד עפר, ולשם כך הוא זקוק ללכת ולהיכנע לפני החכמים שהוא בז להם והִפנה עורף לדבריהם, שהרי בהליכתו לחכם, החוטא משפיל את גאונו בתחינתו שהחכם ידריך אותו לדרכי מישרים ויתפלל עליו לפני בורא-עולם. נמצא, שבקשתו מהצדיק שיתפלל עליו, הינה חלק מתהליך התשובה והכניעה, מפני שהיא מבטאת את שפלות רוחו ואפסותו בעיני עצמו.

ברם, הפיכת הצדיק לבעל יכולת בלעדית לגרום לה' יתעלה לכפר לרשע על פשעיו (כפי שטוענים צאצאי המינים), היא בגדר סכלות ועבודה-זרה, כי מי שמאמין שללא תשובה הצדיק יְפַתֶּה את הקב"ה בתפילתו והוא יסלח לרשע על מעלליו, מאמין בזאת למעשה, שיש כוח מאגי-אלהי ל"צדיק" להשפיע על מלך-מלכי-המלכים ולשחדו בדברים – ובזאת **גם** הופכים את "הצדיק" לאליל שכל פנייה של רוממות ותחינה אליו היא בגדר עבודה-זרה, **וגם** שוללים את יסוד התשובה ונחיצותה, כאילו ניתן למרק את העוונות באמצעות פנייה למתווך ומליץ.

כמו כן, יש בהשקפה הרעה הזו גם זרעים של הגשמה ומינות, כאילו הקב"ה מושפע מלחצים וכפוף לצדיקים-לוביסטים דמיוניים, אשר מסיתים ומדיחים אותו לעקם את דין האמת והצדק ולרחם על רשעים אכזרים – וייחוס של מגרעת מכל סוג שהוא מוביל קל-מהרה להגשמה, כל-שכן ייחוס מגרעת שמייחסת לבורא-עולם כפיפות לבני האדם. ועוד, השקפה זו גם מדרדרת לכפירה בתורה שהעידה על יוצר הכל שכל פעולותיו נעשות במשפט אמת וצדק מדוקדק: "הַצוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא" (דב' לב, ד).

"אֲנִי יְיָ חֹקֵר לֵב בֹּחֵן כְּלָיוֹת וְלָתֵת לְאִישׁ כִּדְרָכָיו כִּפְרִי מַעֲלָלָיו"; "גְּדֹל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילְיָה אֲשֶׁר עֵינֶיךָ פְּקֻחוֹת עַל כָּל דַּרְכֵי בְּנֵי אָדָם לָתֵת לְאִישׁ כִּדְרָכָיו וְכִפְרִי מַעֲלָלָיו" (ירמ' יז, י; לב, יט). "לָכֵן אַנֲשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלְלָה לָאֵל מֵרֶשַׁע וְשַׁדַּי מֵעָוֶל, כִּי פֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ, אַף אָמְנָם אֵל לֹא יַרְשִׁיעַ וְשַׁדַּי לֹא יְעַוֵּת מִשְׁפָּט" (איוב לד, י–יב).

וברור לכל בר דעת שלא זיהם את שִׂכלו בהזיות, שמטרת ההזיה הזו לפיה יש בכוחו של הצדיק לכפר על החטאים והעוונות, היא לפתות את התועים לאחוז בהערצה אלילית לאותו "צדיק" ולקבל אותו עליהם לאלוה – מכיוון שיש ל"צדיק" כוח אלהי לכפר על כל הפשעים והעוונות! ובכפרתו הדמיונית הזו, הוא למעשה פותח פתח רחב כאולם לכל התועים הבהמיים לשגות בכל החטאים, הזימות והתועבות – שהרי די להם לבוא אל הצדיק הדמיוני והוא כבר יכפר להם על כל עוונותיהם ופשעיהם ומעלליהם ותועבותיהם, וייצר הרע אינו זקוק ליותר מכך...

וזו היא תפישת הנצרות: המאמינים מממנים ומרוממים את יש"ו ויתר הכומרים, ואלה מכפרים על עוונות המאמינים ומאפשרים להם בזה לחיות חיי בטלה וחידלון, חיי זימה ותועבה.

"לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ" (תה' פב, ה); "אָנֹכִי אָנֹכִי יְיָ וְאֵין מִבַּלְעָדַי מוֹשִׁיעַ" (יש' מג, יא), "הֲלוֹא אֲנִי יְיָ וְאֵין עוֹד אֱלֹהִים מִבַּלְעָדַי אֵל צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ אַיִן זוּלָתִי, **פְּנוּ אֵלַי וְהִוָּשְׁעוּ** כָּל אַפְסֵי אָרֶץ כִּי אֲנִי אֵל וְאֵין עוֹד" (יש' מה), "לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ" (תה' קלו).

צחצוח שיניים בשבת

נשאלתי האם מותר לצחצח שיניים בשבת? ובכן, אין שום איסור לצחצח שיניים בשבת, והואיל ואין שום איסור הדבר מותר, ויתרה מזאת, לדעתי מי שאוסר לצחצח שיניים בשבת אף מבטל מצות עונג שבת, כי רבים הם בני האדם אשר נפשם נינוחת לאחר שניקו היטב את שיניהם ובפרט לפני השינה ולאחר היקיצה. אולם, המינים וצאצאיהם התגודדו גם בדין הזה, ואסרו לצחצח שיניים בשבת, ולא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו: נדמה להם לשוטים הללו, שככל שהם יסתגפו כך הם יתקרבו לבורא-עולם, ואינם מבינים שעבירה חמורה בידם ולא רק מפני שהם מבטלים מצות עונג שבת ונכשלים ונחבלים בהבלים פרו-נוצריים – אלא ובעיקר מפני שהם אינם מבינים מהי הקִרבה האמיתית הרצויה לפני בורא-עולם, והיא הַדַּעַת את ה'.

מכל מקום, המינים וצאצאיהם הארורים אוסרים לצחצח שיניים ועד כמה שראיתי הם מנמקים זאת בארבע הזיות מוחלטות: **1)** איסור ממרח; **2)** איסור הוצאת דם; **3)** איסור יצירת קצף; **4)** איסור סוחט, שהרי סיבי מברשת השיניים "נסחטים" ולפי דמיונם מדובר באיסור תורה.

ובכן, ביחס לאיסור ממרח, כך פוסק רבנו בהלכות שבת (יא, ה–ו):

"וכן המוחק מן העור כדי לעשות קמיע – חייב, ואיזה הוא מוחק? זה המעביר שיער או הצמר מעל העור [השיער האמור הוא שְׂעַר הפרות או העזים, והצמר האמור הוא צמר הכבשים] אחר מיתה, **עד שיחליק פני העור.** [...] המורט נוצה מן האברה – הרי זה תולדת מוחק וחייב, וכן הממרח רטייה [דהיינו המחליק את פני הרטייה בשעווה וכו' כדי שלא תכאיב לפצע] כל שהוא, או שעווה, או זפת, וכיוצא בהן מדברים המתמרחין **עד שיחליק פנים –** חייב משום מוחק".

נמצא, שמהותו של איסור ממרח הוא החלקת פני משטח מסוים כגון בשעווה או זפת וכיו"ב – ולכן אין שחר להזיות המינים לפיהם איסור ממרח הוא איסור פיזור חומר, כגון משחת שיניים או סבון. אלא, כל האיסור הוא להחליק וליישר את פניהם של הרטייה או העור וכיו"ב. והנה הלכה נוספת בעניין זה בהלכות שבת (כג, יא): "הממרח [=המחליק] רטייה חייב משום מוחק [=מחליק] את העור, לפיכך אין סותמין נקב בשעווה וכיוצא בה שמא ימרח". וגם מהלכה זו עולה שאיסור ממרח הוא איסור יישור משטח כלשהו, שהרי חכמים הוסיפו ואסרו משום ממרח סתימת נקב בשעווה, לא משום מירוח השעווה, אלא משום יישור השטח שהיה בו הנקב.

ולעניין הוצאת הדם, הואיל ולא בהכרח ייצא דם, ואין לאדם שום צורך בדם, והאדם אף אינו מתכוון להוציא דם – הרי שמדובר בדבר שאינו מתכוון המותר בשבת לכתחילה אפילו במלאכות דאורייתא. וגם אם יטענו המינים שיש לאסור צחצוח שיניים לאדם שחניכיו מדממות באופן קבוע במהלך הצחצוח, ובכן, ביחס לאדם כזה הצחצוח הוא בגדר פסיק רישיה דלא ניחא ליה אשר מותר בשבת, וכאמור, צחצוח השיניים לדעתי אף נכלל במצות עונג השבת.

וביחס לאיסור יצירת קצף, ובכן, איני רואה שום אסמכתא לאיסור הדמיוני הזה או לאיסורים דמיוניים דומים מבתי המינות של השוטים האורתודוקסים – ואם הם אוסרים ליצור קצף

בשבת, הרי שעליהם לאסור גם רחיצת ידיים בסבון נוזלי שהרי נוצר קצף בשפשוף הידיים. כמו כן, אם אסור ליצור קצף, הרי שיש לאסור מזיגת משקאות תוססים לתוך הכוס שהרי נוצר בזה קצף, ואפילו לטלטל את הבקבוק אסור שמא ייווצר קצף, וברור שאסור לשתות סודה וכו', שמא האדם יערבב את משקה הסודה בתוך פיו וייצור קצף... ואין גבול לַשְׁטוּת ולמינות.

ולעניין איסור סוחט, פסק ההלכה הוא שאין סחיטה בשיער: "ואין סחיטה בשיער" (שבת ט, יא) כל-שכן בסיבים סינטטיים וכל-שכן בסיבים הסינטטיים העבים שיש במברשת השיניים.

"עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ פֶּתִי וְלֵצִים לָצוֹן חָמְדוּ לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ דָעַת" (משלי א, כב).

על אסטרולוגיה ואסטרונומיה

נשאלתי כך: במדרש דברים רבה (ח, ו) נאמר כך:

"ד"א מהו 'לֹא בַשָּׁמַיִם הִוא' [דב' ל, יב], שמואל אמר: אין התורה מצויה באיסטרולוגין שאומנותן בשמים. אמרו לשמואל: הרי אתה איסטרולוגין וגדול בתורה, אמר להן: לא הייתי מביט באיסטרולוגים אלא בשעה שהייתי פנוי מן התורה, אימתי? כשהייתי נכנס לבית המים".

ובתלמוד הבבלי עירובין (נו ע"א) נאמר כך:

"**[רישא]** אמר שמואל: אין תקופת ניסן נופלת אלא בארבעה רבעי היום, או בתחילת היום, או בתחילת הלילה, או בחצי היום, או בחצי הלילה. ואין תקופת תמוז נופלת אלא, או באחת ומחצה, או בשבע ומחצה, בין ביום ובין בלילה. ואין תקופת תשרי נופלת אלא, או בשלש שעות, או בתשע שעות, בין ביום ובין בלילה. ואין תקופת טבת נופלת אלא, או בארבע ומחצה, או בעשר ומחצה, בין ביום ובין בלילה. ואין בין תקופה לתקופה אלא תשעים ואחד יום ושבע שעות ומחצה, ואין תקופה מושכת מחברתה אלא חצי שעה; **[סיפא]** ו[עוד] אמר שמואל: אין לך תקופת ניסן שנופלת בצדק שאינה משברת את האילנות, ואין לך תקופת טבת שנופלת בצדק שאינה מייבשת את הזרעים, והוא דְּאִתְּיְלִיד לבנה או בְּלֵבנה או בְּצדק".

והואיל ולא יעלה על הדעת ששמואל האמורא היה מעונן, איך יש לבאר את הסוגיות הללו?

תשובה: א) המדרש הראשון הוא מדרש מאוחר אשר יצא תחת ידי המינים האירופים ולכן אין צורך להתייחס אליו; **ב)** המקור השני כלל אינו עוסק באסטרולוגיה אלא על חישובי תקופות ומזלות, דהיינו אסטרונומיה, ובעניין זה ראה נא: "חישוב תקופות ומזלות – מהו?".

והוסיף ושאל השואל: להבנתי רק הרישא בעירובין עוסקת בענייני אסטרונומיה, ואילו הסיפא עוסקת בעניין האסטרולוגיה, אשמח אם תוסיף לבאר עניין זה תוך מתן דגש על הסיפא.

תשובה: להבנתי גם הסיפא עוסקת בענייני מדע האסטרונומיה, וכוונת הדברים היא, שכאשר תקופות ניסן וטבת חלות בעת שכוכב צדק נמצא במצב כלשהו בשמים, אז הן חלות למעשה בזמני מעברי העונות, כאשר מזג האוויר מתעתע ברוחות סוערות או ביובש קיצוני. ובעניין חומרת הזיות האסטרולוגים וזיקתן הישירה לעבודה-זרה, ראה נא: "אי זה הוא מעונן?".

חומרות המינים המטורפים

נשאלתי כך: "אחד מקרובי משפחתי אשר מוחו שטוף שנים רבות בהזיות המינים, טען, שגם כאשר בגד נרטב בשבת, למשל, בזמן נטילת ידיים, יש בזאת משום מלאכת כיבוס... לא נראה לי סביר לאחר הצצה במשנה-תורה, מהי פסיקתך?", **וכך השבתי לשואל:** כלומר, לפי טוען הטענה הזו, מי שבגדו נרטב מכל סיבה שהיא בשבת (בכוונה, בשוגג, באונס), "יש בזאת משום מלאכת כיבוס", ואיני יודע אם כוונתו למלאכה דאורייתא או דרבנן – וכך-או-כך דבריו הינם הבל מהובל, והנה לפניכם פסקו של רבנו בהלכות שבת (כב, טו), וכֹה דבריו:

"מי שרחץ במים – מסתפג בלונטיתו ומביאה בידו, ואין חוששין שמא יסחוט. **וכן מי שנשרו כליו בדרך – מהלך בהן, ואין חוששין שמא יסחוט.** ואסור לו לשוטחן ואפילו בתוך ביתו, גזירה שמא יאמר הרואה: הרי זה כיבס כסותו בשבת, ושטחה לייבשה. וכל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין, אפילו בחדרי חדרים אסור".

כלומר, אם נרטבו בגדיו מכל סיבה שהיא, כל-שכן בשל קיום מצוה, אין שום חשש סחיטה או כיבוס. יתר-על-כן, מפסק חז"ל ורבנו בהלכות שביתת עשור לקמן עולה, שלדבר מצוה או אפילו במקום צורך גדול, רשאי אדם לכתחילה להשרות את כל בגדיו בשבת כאשר הם עליו, ובלבד שאין לו כוונה בזה לכבס את בגדיו! וכך פוסק רבנו בהלכות שביתת עשור (ג, ו): "המהלך להקביל פני רבו או פני אביו או פני מי שהוא גדול ממנו בחכמה, או לקרות בבית המדרש – **עובר במים עד צווארו ואינו חושש, ועושה מצוה שהלך לעשותה, וחוזר במים למקומו.** שאם לא תתיר לו לחזור, אינו הולך ונמצא נכשל מן המצוה. וכן ההולך לשמור פירותיו – עובר במים עד צווארו ואינו חושש. ובלבד שלא יוציאו ידיהם מתחת שולי בגדיהם, כדרך שעושין בחול".

נמצא, שמותר לאדם לכתחילה ביום-הכיפורים להיכנס למים בבגדיו עד צווארו, וזאת בְּמקום שמדובר בקיום מצוה או אפילו רק בשמירה מפני נזק אפשרי. והואיל וכל האיסור שנידון בהלכות שביתת עשור הוא משום איסור רחיצה שהוא איסור דרבנן, ומשום כיבוס דאורייתא אין שום איסור – ברור כשמש שאין שום חשש כיבוס בזה כאשר אין לו כוונה לכבס. וייתכן שבשבת הדין אפילו קל יותר, שהרי בהלכות שביתת עשור יש איסור רחיצה, ולכן נזקקנו שכניסתו למים תהיה לשם מצוה או לצורך גדול, אך בשבת אין איסור רחיצה כלל וכלל!

קצרו של דבר, אם אדם נוטל את ידיו או רוחץ את בנו הקטן או משתמש במים בכל דרך מותרת בשבת, ונרטבו בגדיו, אין שום חשש לסחיטה וכיבוס, וכל מי שאוסר דבר-מה שלא אסרה תורה מוסיף על דברי תורה, וכל מי שאוסר דבר-מה במקום שהתירו חכמים עוון גדול בידו.

והנה לפניכם עוונו של המוסיף על דברי תורה:

"**והיסוד התשיעי,** הביטול. והוא שזו תורת משה לא תִבָּטֵל, ולא תבוא תורה מאת ה' זולתה, ולא יתוסף בה ולא יִגָּרע ממנה לא בכתוב ולא בַּפֵּירוש [=בתורה-שבעל-פה], אמר: 'לֹא תֹסֵף עָלָיו וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנּוּ' [דב' יג, א]. וכבר ביארנו מה שצריך לבאר ביסוד הזה" וכו'.

והנה לפניכם עוונו של האוסר דבר-מה שהתירוהו חכמים (מאכלות אסורות יז, כא):

"שמן של גויים מותר, **ומי שאוסרו הרי זה עומד בחטא גדול, מפני שהִמרה על-פי בית-דין שהתירוהו.** ואפילו נתבשל השמן הרי זה מותר, ואינו נאסר: לא מפני בישולי גויים, מפני שנאכל כמות שהוא חי; ולא מפני גיעולי גויים, מפני שהבשר פוגם את השמן ומסריחו".

כלומר, מי שאוסר את מה שהתירו חכמים חוטא בחטא גדול וממרה את פי הסנהדרין!

כשרות המוצרים והמסעדות בימינו

נשאלתי כך: "מה דעתך על הכשרויות בימינו?".

תשובה:

ביחס לכשרות המוצרים כל כשרות טובה, שהרי המשגיחים והחברות מקפידים על הרכיבים ועל התהליכים שיהיו כהלכה. ואם מעורב בישול במוצרים, ספק אם בישלום גויים או מחללי-שבתות-בפרהסיה, ולכן ספק אם יש לאוסרם משום בישולי גויים, וספק דרבנן – לקולא. ואם מדובר בשחיטה, רוב השוחטים אינם בגדר מינים אלא צאצאי מינים, ושחיטתם כשרה.

כמו כן, נראה לי שמצוה רבה היא שלא לסמוך דווקא על כשרות כזו או אחרת (ובמיוחד לא על הברד"ץ שהם עדה ארורה של מינים שמתעה את עמֶּנו אחרי השחץ והמינות), כי בזה האדם תורם למלחמות האורתודוקסים הבזויות על כסף כבוד כוח ושׂררה, שאין להם שום דבר וחצי דבר עם כשרות ועם דעת-אלהים, רק עם חומרות אורתודוקסיות שחצניות פרו-נוצריות.

ביחס לכשרויות של המסעדות ובתי-המלון, ובכן, מבלי כל קשר לעצם הכשרות, הטובה היא אם רעה, היש בהּ אמת אם אין, במאמר "דרכי תלמידי החכמים האמיתיים" הוּכח, כי לדעת חז"ל ורבנו יש לצמצם מאד את הסעודות ההמוניות דהיינו במסעדות ובבתי-המלון וכיו"ב. והמעיין במאמר לעיל יופתע לדעתי מן ההרחקה הגדולה של חז"ל מן המסעדות ודומותיהן.

ועתה לשאלת כשרותם באופן כללי, ובכן, גם מי שאיננו רואה עצמו כתלמיד חכמים (ודומני שכל מי שזכה והגיע לעיין במאמרים באור הרמב"ם הוא בגדר תלמיד חכמים) ראוי לו לצמצם ככל שניתן את אכילתו במסעדות ובבתי-מלון למיניהם, מפני שהמשגיחים **גם** אינם משגיחים לפי כל כללי ההלכה של חז"ל ורבנו והרמב"ם (מליחת הבשר איננה נעשית כדין, וכן חליטת הבשר איננה נעשית כלל), **וגם** אינם משגיחים באופן קבוע ומתמיד על הטבחים, אשר ברובם המכריע של המקרים בורים לחלוטין בסעיפי ההלכה, ולעתים לא רחוקות אף מחללי-שבתות-בפרהסיה, כך שכל בישוליהם דינם כדין בישולי גויים שאין לאכול מהם. ברם, אם האדם מקפיד לכל הפחות לאכול בשר שהוא צלוי (וכך אין משמעות להעדר החליטה והמליחה כדין) או דגים או אוכל חלבי, וכן אינו מרבה לאכול במסעדות ובבתי-מלון אלא רק במטרה לשמח את רעייתו או את בני משפחתו וכיו"ב, נראה שניתן לסמוך על-כך שאיסור בישולי גויים הוא איסור דרבנן, ולכן אין לדקדק ולהקפיד ולבדוק האם הטבח שומר שבת אם לאו, כי ספק דרבנן – לקולא.

מדוע הורה שלמה להרוג את יואב?

בראש ספר מלכים (ב, ה–ו) דוד המלך פוקד על שלמה בנו לדאוג לחיסולו של יואב בן צרויה, וכך אומר דוד לשלמה: "וְגַם אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לִי יוֹאָב בֶּן צְרוּיָה אֲשֶׁר עָשָׂה לִשְׁנֵי שָׂרֵי צִבְאוֹת יִשְׂרָאֵל לְאַבְנֵר בֶּן נֵר וְלַעֲמָשָׂא בֶן יֶתֶר וַיַּהַרְגֵם וַיָּשֶׂם דְּמֵי מִלְחָמָה בְּשָׁלֹם וַיִּתֵּן דְּמֵי מִלְחָמָה בַּחֲגֹרָתוֹ אֲשֶׁר בְּמָתְנָיו וּבְנַעֲלוֹ אֲשֶׁר בְּרַגְלָיו, וְעָשִׂיתָ כְּחָכְמָתֶךָ וְלֹא תוֹרֵד שֵׂיבָתוֹ בְּשָׁלֹם שְׁאוֹל".

לאחר ששלמה המלך הורג את אדוניהו ומגרש את אביתר הכהן שתמך באדוניהו (שם, יג–כז), יואב בורח כי הוא מבין שהוא הבא בתור, שהרי גם הוא תמך באדוניהו כנגד שלמה. יואב בורח לבית-המקדש ונאחז בקרנות המזבח (שם, כח–כט): "וְהַשְּׁמֻעָה בָּאָה עַד יוֹאָב, כִּי יוֹאָב נָטָה אַחֲרֵי אֲדֹנִיָּה וְאַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לֹא נָטָה, וַיָּנָס יוֹאָב אֶל אֹהֶל יְיָ וַיַּחֲזֵק בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ. וַיֻּגַּד לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כִּי נָס יוֹאָב אֶל אֹהֶל יְיָ וְהִנֵּה אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ. וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶת בְּנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע לֵאמֹר לֵךְ פְּגַע בּוֹ". בניהו מגיע למזבח ומורה ליואב לצאת, יואב מסרב ובניהו חוזר ומספר לשלמה שיואב נאחז בקרנות המזבח ומסרב לצאת: "וַיָּבֹא בְנָיָהוּ אֶל אֹהֶל יְיָ וַיֹּאמֶר אֵלָיו: כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ צֵא, וַיֹּאמֶר: לֹא כִּי פֹה אָמוּת. וַיָּשֶׁב בְּנָיָהוּ אֶת הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר: כֹּה דִבֶּר יוֹאָב וְכֹה עָנָנִי" (שם, ל).

וכך משיב שלמה לבניהו: "וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ: עֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר וּפְגַע בּוֹ וּקְבָרְתּוֹ וַהֲסִירֹתָ דְּמֵי חִנָּם אֲשֶׁר שָׁפַךְ יוֹאָב מֵעָלַי וּמֵעַל בֵּית אָבִי, וְהֵשִׁיב יְיָ אֶת דָּמוֹ עַל רֹאשׁוֹ אֲשֶׁר פָּגַע בִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים צַדִּקִים וְטֹבִים מִמֶּנּוּ וַיַּהַרְגֵם בַּחֶרֶב וְאָבִי דָוִד לֹא יָדָע אֶת אַבְנֵר בֶּן נֵר שַׂר צְבָא יִשְׂרָאֵל וְאֶת עֲמָשָׂא בֶן יֶתֶר שַׂר צְבָא יְהוּדָה, וְשָׁבוּ דְמֵיהֶם בְּרֹאשׁ יוֹאָב וּבְרֹאשׁ זַרְעוֹ לְעֹלָם, וּלְדָוִד וּלְזַרְעוֹ וּלְבֵיתוֹ וּלְכִסְאוֹ יִהְיֶה שָׁלוֹם עַד עוֹלָם מֵעִם יְיָ. וַיַּעַל בְּנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע בּוֹ וַיְמִתֵהוּ וַיִּקָּבֵר בְּבֵיתוֹ בַּמִּדְבָּר" (שם).

ושאלה קמה וניצבה: היאך הורה שלמה לבניהו בן יהוידע להרוג את יואב בן צרויה בעודו נאחז בקרנות המזבח? שהרי חז"ל ורבנו הרמב"ם פוסקים בהלכות רוצח ושמירת הנפש (ספ"ה) כך: "אבל מי שפחד מן המלך שלא יהרגנו בדין המלכות, או מבית-דין שלא יהרגוהו בהוראת שעה, וברח למזבח ונסמך לו – הרי זה ניצול, ואין לוקחין אותו מעל המזבח למות לעולם, אלא-אם-כן נתחייב מיתת בית-דין בעדות גמורה והתראה, כשאר כל הרוגי בית דין תמיד".

ונראה לי שהתשובה על-כך נעוצה בדברי שלמה לבניהו לעיל: "**וַהֲסִירֹתָ דְּמֵי חִנָּם אֲשֶׁר שָׁפַךְ יוֹאָב מֵעָלַי וּמֵעַל בֵּית אָבִי,** וְהֵשִׁיב יְיָ אֶת דָּמוֹ עַל רֹאשׁוֹ [...] וְשָׁבוּ דְמֵיהֶם בְּרֹאשׁ יוֹאָב וּבְרֹאשׁ זַרְעוֹ לְעֹלָם, וּלְדָוִד וּלְזַרְעוֹ וּלְבֵיתוֹ וּלְכִסְאוֹ יִהְיֶה שָׁלוֹם עַד עוֹלָם מֵעִם יְיָ". ביאור הדברים: כאשר יואב רצח את שני שרי צבאות ישראל: אבנר ועמשא, הוא למעשה חטא בחילול השם – שהרי יואב היה מראשי צבאו של דוד ופעל בשמו, ולכן פעולות הרצח המתועב של יואב נתלו בדוד המלך, כאילו הוא זה אשר שלח את יואב לבצע פעולות רצח מתועבות ומרושעות של אנשים נקיים. והואיל ויואב הכתים את שמו של דוד המלך בפעולות רצח מתועבות ושפך דם נקי בעודו משמש כשר בְּצבא דוד המלך – הרי שבזה הוא חילל את השם, כביכול משיח ה' הורה לרצוח בעוול נקיים. והואיל ויואב חטא בחילול השם, שלמה פקד להורגו במזבח משום "עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ", כדי להסיר חילול השם וכדי לנקות את בית אביו מן הדמים שיואב שפך.

ואחתום בתשובתו המפורסמת של רבנו בעניין תפילה אחת, שבה הוא קובע שניתן לדחות דברי תורה כדי להסיר חילול השם, וכֹה דברי רבנו (בתרגום קאפח, אהבה, עמ' קצז):

"בתפילת שחרית ומוסף בשבתות ובמועדים, דווקא מחמת ריבוי בני אדם אני עושה אותם תפילה אחת [...] כי מי שאינו בקי יֵצֵא בשמיעת התפילה, והבקי יתפלל לעצמו עם שליח הציבור מילה במילה. ומה שהביאני לעשות כן הוא, שכל בני אדם בעת תפילת שליח הציבור, אינם שמים לב למה שהוא אומר, אלא משׂוחחים ויוצאים [מבית-הכנסת] והוא [=שליח הציבור] מברך כמעט ברכה לבטלה, כיוון שאין [איש] מאזין להם [...] **ואנחנו אומרים באיסורי תורה: 'עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ' [תה' קיט, קכו],** כל-שכן בתקנת התפילה [שתוקפה מדרבנן], **ויש בזה הסרת חילול השם** שחושבים עלינו שהתפילה אצלנו שחוק ולעג".

כשרות סכיני השחיטה

לאחרונה הובאה לידיעתי טענה בעניין כשרות סכיני השחיטה. הטוען טען שכל העופות בימינו פסולים מכיוון שהם נשחטים בכמויות גדולות מאד, והואיל וסכיני השחיטה אינם נבדקים לפי טענתו, כל העופות הם בגדר ספק נבילות. ובכן, הבה ונחל לעיין בהלכות שחיטה (א, כד):

"וצריך לבדוק [את הסכין] כן אחר השחיטה, שאם מצא בה [=בסכין] פגם אחר השחיטה, הרי זו ספק נבילה: שמא בעור נפגמה [הסכין טרם ששחט], וכששחט הסימנין בסכין פגומה שחט. לפיכך, השוחט בהמות רבות או עופות רבים, צריך לבדוק [את הסכין] בין כל אחת ואחת: שאם לא בדק, ובדק באחרונה ונמצאת הסכין פגומה – הכל ספק נבילות ואפילו הראשונה".

נמצא, שבדיעבד גם אם לא נהגו כשורה ולא בדקו לאחר כל בהמה ועוף – שחיטתם כשרה. ולכן, השאלה שנותרה היא מה השוחטים עושים בימינו כאשר הסכין נמצאת פגומה? כלומר: האם הם מכשירים את הנבלות? אם הם לא מכשירים אותן – שאר שחיטתם כשרה בדיעבד. ואגב, כל שאר הטענות ששמעתי מן הטוען בעניינים אלה בעניין צער בעלי חיים, ודוחק בתי המטבחיים, וכן שהבודק אינו השוחט עצמו וכו', לדעתי אין בהן לפסול בדיעבד את השחיטה. ועל הפוסל להביא ראיה מבוססת מן ההלכה כדי לפסול כל אחד ואחד מן הדברים הללו.

ובחזרה לעניין סכיני השחיטה, העניין נבדק עם שוחט של הרבנות הראשית, וכך העיד:

1) הסכין נבדקת אחת לחמש דקות (בבד"צים אחת לשתי דקות), כאשר כל דקה נשחטים כשנים-עשר עופות. כלומר, במהלך חמש דקות נשחטים כשישים עופות על-ידי שוחט אחד;
2) אם נמצאת פגימה בסכין עוצרים את כל הקו, ומשליכים את כל העופות שנשחטו.

3) מאז שאותו שוחט החל לעבוד לפני כשנה, מעולם לא נמצאה פגימה בסכין שלו. פעם אחת בלבד נמצאה פגימה אצל אחד השוחטים ומיד עצרו והשליכו את כל העופות. ומזאת נוסיף ונלמד שסכיני שוחטי ימינו הינם באיכות גבוהה מאד, הרבה יותר מאשר סכיני ימי קדם. כלומר, ייתכן מאד שסנהדרין-אמת תשנה בעתיד את ההלכה בעניין בדיקת סכיני השחיטה, כך שלא יחייבו לבדוק לאחר כל עוף וכל בהמה, הואיל וסכיני השחיטה באיכות גבוהה מאד.

שלא תהיה ברכת הדיוט קלה בעיניך

בברכות (ז ע"א) מובאת אגדה, וזה לשונה: "תניא, אמר רבי ישמעאל בן אלישע: פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפנֵי ולִפנים, וראיתי אַכְתְּרִיאֵל יה ה' צבאות שהוא יושב על כיסא רם ונישא, ואמר לי: ישמעאל בני, ברכני! אמרתי לפניו, ריבונו של עולם, יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במידת הרחמים ותכנס להם לפנים משורת הדין, ונענע לי בראשו. **מאי קא משמע לן? שלא תהא ברכת הֶדְיוֹט קלה בעיניך**".

ונשאלתי מה דעת רבנו לפי הבנתי בעניין אגדה זו? **והשבתי כך:** לדעת רבנו יש להתעלם לחלוטין מכל התפאורה של האגדה, ולהתייחס אך ורק למשפט האחרון, שבו נמצא הרעיון שהיא מבקשת ללמד. וביתר ביאור, לדעת רבנו יש להתעלם לחלוטין מכל התפאורה של האגדות, הואיל ובדרך-כלל הרעיון או המסר שאותו הן מבקשות ללמד נמצא בתחילתן או בסופן כמו באגדה הזו. כמו כן, משמע מן האגדה שברכת ההדיוט, דהיינו תפילתו, כשהיא יוצאת מלב נשבר ונדכה, איננה קלה לפני ה' יתעלה, וקרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת.

והנה מעט-מזער מדברי רבנו בעניין האגדות, ואחל בדברי רבנו בהקדמתו למורה (עמ' ז–ח): "וברובם [וברוב משליהם] עשו [חכמים] שיהא העניין שהמטרה הבנתו, בתחילת המשל או באמצעו או בסופו, אם לא יִמָּצֵא משל התואם את העניין המכֻוון מתחילתו ועד סופו". כלומר, ברוב משלי חז"ל הנמשל נמצא רק בחלק קטן מן המשל! ובמלים אחרות, לרוב הפרטים המובאים בפשטי האגדות והמשלים אין שום משמעות, הם משמשים כתפאורה נבובה בלבד, ולכן יש להתעלם מהם לגמרי ולחלוטין, **אין להתייחס אליהם ואין ללמוד מהם מאומה!**

והנה גם האמור ב"מאמר תחיית המתים" (עמ' עה): "וביארנו עוד שם [תשובה ח] כי העולם-הבא אין בו מציאות גופות לפי שכבר אמרו: 'אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא תשמיש' [ברכות יז ע"א], ומן המוכחש שיהיו הכלים הללו מצויים לבטלה, וחלילה לו מפעולת הבטלה [וכאמור במורה ג, כה], לפי שאם היה אדם שיש לו הפה והמעיים והכבד ושאר כלי המזון והוא אינו ניזון, ולו כלי המשגל והוא אינו מזריע – הרי תהיה מציאותן לבטלה בהחלט [כעין פירוש חז"ל לתפילת חנה (ברכות לא ע"ב): 'כל מה שבראת באשה לא בראת דבר אחד לבטלה [...] דדיים הללו שנתת על לבי למה? לא להניק בהן?']. **ואין ראוי להביא נגד מרגליותינו אלה [=ראיותינו המבוססות על דברי חז"ל המאירים] שיש עליהן ראיות שכליות, את פשטי הדרשות**".

רבנו מודע לכך שניתן לכאורה להביא כנגדו ראיות מפשטי הדרשות והאגדות שבספרות חז"ל, ברם, רבנו דוחה את "הראיות" הללו מיניה וביה וקובע, שאין ראוי להביא את פשטי הדרשות כנגד ראיות מושׂכלות. כלל כביר זה צריך להיות לנגד עיני האדם תמיד, כי אם לא נשׂכיל לדחות את פשטי האגדות מפני ראיות מושׂכלות ומדעיות, נתדרדר בקלות להזיות מאגיות שמחריבות את המחשבה, ואף משקיעות אותנו עמוק בסבלות ובחושך ההשקפות הרעות, וכדברי רבנו בהקדמתו לפרק חלק על הפיכתנו ל"עם סבל ונבל הגוי הקטן הזה". ומי גרם לתקלה הזו? המינים האורתודוקסים המתעתעים – תופשׂי אגדות חז"ל ותיאורי הבורא בתורה כפשוטם.

אגב, רש"י פירש שם: "ונענע לי בראשו – כמודה בברכתי ועונה אמן". כלומר, לפי שר"י יש להבין את כל האגדה הזו כפשוטה, שהרי הוא מפרש שמדובר בדברים כפשוטם וכהווייתם! ומי שמפרש אגדה זו כפשוטה יגיע להזיות מינות חמורות מאד, כגון: **א)** שיש לה' רחמים במובן של תכונות נפשיות אנושיות; **ב)** שה' יושב כפשוטו על כיסא רם ונישא, ואף שמפשט האגדה ניתן להבין שמדובר במלאך, ברור שתופשֵׁי אגדות חז"ל כפשוטן ישגו בהבנת האגדה העמומה הזו ויסברו שמדובר בה'-אלהים-אמת, שהרי הם אינם מבינים שלעתים הנביא מדבר עם המלאך והדבר מוצג כאילו הוא מדבר עם ה'; **ג)** שיש להקב"ה ראש שבו הוא מנענע; **ד)** וכן שהתנאים היו נביאים! שהרי לפי פשט האגדה נגלה לר' ישמעאל חיזיון נבואי נעלה ומרומם! והזיה זו עלולה לגרור בקלות להזיה שהיו לחכמי המשנה והתלמוד כוחות לעשות נסים, ולכן יש להבין כפשוטן את כל האגדות בענייני כוחותיהם הפלאיים של חז"ל להמית ולהחיות וכיו"ב. וכמובן, יש בדברי שר"י חיזוק גדול מאד להזיה לפיה בר-יוחי הוריד תורה חדשה לעם-ישראל, שהרי אם הייתה נבואה בקרב התנאים, אין שום מניעה בעיני השוטים שהוא יהיה כמשה רבנו ויוריד לנו תורה חדשה, תורה פגאנית שמנוגדת בתכלית לתורה הטהורה שקיבלנו בסיני.

ולעולם לא יקום נביא כמשה רבנו ע"ה, ולכן **לעולם** לא תבוא לנו תורה חדשה אפילו על-ידי נביא-אמת, אך השוטים המקובלים הפגאניסטים מרשיעים ומתעתעים ולא ידעו ולא יבינו.

שאלה בעניין מנהג התשליך

ביום שבת דיברתי עם מישהו, שכתוצאה מהארה הדרגתית מבקש להתרחק מהדת הפגאנית של היידישקייט לעבר דת האמת. הוא סיפר שיש לו דילמה קשה: בית הספר שבו ילדיו הצעירים לומדים סידר לכל אחד מילדיו להשתתף ב"תשליך" יחד עם כל הכיתה שלהם בטיול כיתתי. והאב מהסס מאוד לשלול מילדיו את ה"הזדמנות" הזו, לפיה ילדיו יהיו הילדים **היחידים** שיחמיצו את הטיול כיתתי, מכיוון שהוא מודאג מהנזק הרגשי שזה יגרום לילדים שלו, והוא מפחד שבטווח הארוך ילדיו ישנאו וימרדו נגד הדרך הרמב"מית שבה הוא רוצה לחנך אותם.

מה נוכל לייעץ לאבות כאלה לעשות בדילמות חינוכיות מסוג זה?

תשובה:

אם מדובר במוסדות חינוך של צאצאי המינים, על האב להעביר את בניו למוסדות חינוך שבהם לא מחדירים בצורה מאסיבית את היידישקייט, ומלמדים מדעים ברמה גבוהה, כך שביום מן הימים הם יצליחו בזכות הכשרת שכלם בלימודי המדעים, להתרומם אל דרך האמת.

ואם מדובר במוסד טוב באופן כללי, אך מידי פעם מחדיר הזיות אורתודוקסיות למיניהן, האב רשאי לשלוח את ילדיו לטיול, ולהסביר להם כאשר הם יהיו בני דעת שמדובר במנהג קלוקל ושיש להתרחק מן ההזיה הזו כמו מאש, ובזכות לימוד המדעים הם יצליחו בכך אם ירצו. קצרו של דבר, על האב להשלים בבית את החינוך החסר ולהסיר ולבער את ההזיות ככל יכולתו, וכמו שהקב"ה האיר את עיניו, כך בעז"ה הוא יאיר את עיני בניו ובנותיו ורעייתו, אכי"ר.

מדוע מים אחרונים אינן ניטלין ע״ג קרקע?

בהלכות ברכות (ו, יז) פוסק רבנו כך: "מים ראשונים ניטלים בין על-גבי כלי בין על-גבי קרקע, **ואחרונים אינן ניטלין על-גבי קרקע.** מים ראשונים בין בחמי האור בין בצונן, אחרונים אין ניטלין בחמין, והוא שיהיו חמים שהיד סולדת בהן, מפני שאין מעבירין את הזוהמא, שאינו יכול לפשפש בהן [דהיינו לשפשפן היטב ולנקותן], אבל אם היו פושרין נוטל מהן באחרונה".

מדברי רבנו עולה, שהסיבה שֶׁמַּיִם אחרונים אינן ניטלין על-גבי קרקע היא מפני שהם מזוהמים, ואם חכמים ע"ה היו מתירים לנטול ידיים על-גבי קרקע, הרי שקרקע ביתו של אדם הייתה הופכת מהר מאד למרבץ לזבובים ולכל שקץ העוף, וכל ביתו היה מסריח תוך זמן קצר מאד.

מקור פסקו של רבנו הוא בדברי חכמים במסכת חולין (קה ע"א):

"ראשונים ניטלין בין בכלי בין על-גבי קרקע, אחרונים אין ניטלין אלא בכלי, ואמרי לה: אין ניטלין על-גבי קרקע". ושם הוסיפו וביארו חכמים: "מאי בינייהו? איכא בינייהו קינסא". כלומר, אם ניתן מצע של קיסמים וכיו"ב מתחת לידיו בעת רחיצתן, מותר גם לדעת האומר "אין ניטלין על גבי קרקע" לנטלן על-גבי הקרקע דהיינו הקיסמים, מפני שמצע הקיסמים סופג את הזוהמה, וכמו שנאמר מיד בסמוך בגמרא חולין שם: "מים ראשונים ניטלין בין בחמין בין בצונן, אחרונים אין ניטלין אלא בצונן, מפני שחמין מפעפעין את הידיים ואין מעבירין את הזוהמה".

אולם, שר"י בחולין פירש כך: "קינסא – אם נותן שפאי עצים וקסמין תחתיהן למאן דאמר כלי הבא לאו כלי הוא, ולמאן דאמר 'אין נוטלין על גבי קרקע' שפיר דמי, ולקמן מפרש משום דרוח רעה שורה עליהן כשהן על גבי קרקע". כלומר הטיפש הזה דימה לעצמו שחכמים אסרו לנטול ידיים על-גבי קרקע משום "שרוח רעה שורה עליהן כשהן על גבי קרקע", ולא הבין את דברי חכמים לקמן בחולין שם (קה ע"ב): "אמר אביי, מריש הוא אמינא האי דלא משו מיא בתראי על ארעא, משום זוהמא. אמר לי מר: משום דשריא רוח רעה עלייהו". ובעקבות מינותו של שר"י החרה החזיק קארו הקראי, וכך הוא כותב בפירושו להלכות ברכות שם: "[רבנו] נקט לחומרא דמפרש התם [בגמרא], דטעמא שאין נוטלין על-גבי קרקע הוי משום רוח רעה".

ולא ידעו ולא יבינו שחכמים דיברו כאן בדברי הבאי, ולכן רבנו התעלם מכל העניין הזה, כי להבנתי היה ברור לו, שכוונת חכמים בדבריהם הללו הייתה להפחיד את עמי הארצות שידקדקו במים אחרונים, וכדי שלא יבואו לידי זיהומים בעיניים שעלולים להתפתח לעיוורון.

וכדברי הרמב"ם בהלכות ברכות פרק (ו, ד):

"צריך נטילת-ידיים באחרונה שמא יש בו מלח סדומית או מלח שטבעו טבע מלח סדומית, ויעביר ידיו על עיניו ויִסָּמֵא, ומפני זה חייבין ליטול ידיים בסוף כל סעודה, מפני המלח".

אגב, שר"י פירש בחולין שם: "מפעפעין – מרככין את הידיים ומבליעין בהן את זוהם התבשיל", ולא הבין שחז"ל אסרו ליטול בחמין מפני שהיד סולדת בהן ולא ניתן לנקות היטב את הידיים.

כמו כן, פרשנותו נראית לי כהזיה, הידיים אינם סיר, וכאשר אנחנו מבקשים לנקות את הידיים היטב אנו רוחצים אותן במים חמים הקרובים ליד סולדת, כדי להסיר היטב את הלכלוך והשומן, והוא הדין במקלחת, כלומר, לא רק שהלכלוך אינו נבלע בידיים או בגוף, הוא נמס ומתפורר.

המסורת שקיבל רבנו בעניין המשיח

באיגרת תימן (עמ' מח–מט) רבנו מציין מסורת לפיה הנבואה תחזור לישראל בערך בשנת דתתק"ע, דהיינו בערך בשנת 1210 לספירת הנוצרים. וראיתי מאן-דהו שמביא מזה ראיה לכך שספר-האופל הוא אמת, שהרי רבנו הרמב"ם קובע שהנבואה תחזור קרוב לתאריך הזה, וספר-האופל התגלה קרוב לזמן הזה אחרי שלא היה מוכר לכל חכמי המשנה והתלמוד. ובכן, רבנו מוסיף שם, שחזרת הנבואה היא הקדמה לביאת המשיח. וכידוע לכולנו, לא רק שהמשיח לא בא מאז, אלא שעם-ישראל עבר מאז צרות ותלאות אשר כל שומעו תצילנה שתי אוזניו.

ובמלים אחרות, המסורת הזו התגלתה כשקרית, וממילא גם הנביאים, שקיבלו בסמוך לה את ספר-האופל לאחר אלף שנים שבו הוא נעלם מעם-ישראל כביכול, התגלו כנביאי שקר (ומבלי שהתכוון לכך, רבנו למעשה מזהיר אותנו מחזרת נביאי השקר לעמֵנו בסמוך לשנת 1210).

לפיכך, ברור כשמש שרבנו שגה בחשבונו, וחמור מכך, רבנו שגה במה שהזהירו חכמים ממנו והוא חישובי הקיצין, ושמא סבר שבשל מצבם הנפשי הרעוע של עם-ישראל יש לעודדם, כי אם יֹאמר להם שהמשיח לא מגיע בקרוב, יֹאבדו בייאושם ויכלו ביגונם ובייסוריהם. ורמז למגמתו זו של רבנו מצויה בסוף דבריו הללו באיגרת תימן: "ואמרנו שהוא נכון אחר שהזהרנו ממנו, ואמרנו שתשמרו בו מלפרסמו **כדי שלא ייראה מאוחר בעיני בני אדם,** והנה הודענוכם אותו, **וה' יודע את האמת**". ומסוף דבריו הללו עולה, שרבנו לא סמך את ידיו על מסורת זו.

נמצא אפוא, שהרמב"ם נהג ביהודי תימן באותם הימים כמו שנוהגים בחולה אנוש וסכל אשר אם לא תלחש על מכתו יֹאבד בטירופו ובהזיותיו, וכמו שפוסק רבנו (עבודה-זרה יא, יד): "מי שנשכו עקרב או נחש, מותר ללחוש על מקום הנשיכה [...] כדי ליישב דעתו ולחזק ליבו: אף-על-פי שאין הדבר מועיל כלום, הואיל ומסוכן הוא התירו לו, כדי שלא תיטרף דעתו עליו".

גידול פֵּאוֹת (סימונים)

נשאלתי כך: האם לדעת הרמב"ם יש עניין לגדל פאות? **תשובה:** להבנתי אין זכר לעניין זה בכתבי ההלכה של רבנו, ובימינו לדעתי אף מדובר במנהג מאוס ונגעל מאד, מפני שהמינים אימצוהו לחיקם והוא סימן היכר לאורתודוקסים הפרו-נוצרים ההולכים בדרכי המינות. ואצרף גם את דברי רבנו בתשובה רמד (בתרגומו של קאפח להלכות עבודה-זרה פי"ב אות יד): "ולא נצטווינו לגדל שער הצדעים **כמו שמדמה ההמון,** ורק הנזיר הוא שנצטווה לגדל השיער [...] ואין הדבר כן בפאות [כלומר אין שום חובה לגדלן, וכדלקמן] אלא הן מצות לא תעשה בלבד [דהיינו כל שאסור הוא לגלחן בתער], ולפיכך אין חובה לגדלן ורק נאסרה ההשחתה בלבד".

מדיני מוקצה: על שקיות אוכל שנסתיים שימושן ועל זריקת קליפות לפח

נשאלתי כך: הפוסקים האחרונים כתבו שאם אדם הניח בשבת שקית במבה ריקה למשל, או עטיפה של וופל או ארטיק על השולחן, הרי הם מוקצה ואסור להרים אותן לפח. כמו כן, אם נפלה קליפה של פיסטוק למשל, על השולחן, אסור להרים אותה לפח בפני עצמה, אלא רק את כל המפה יחד עם דברים שאינם מוקצה. האם דבריהם תואמים לדעת רבנו? **תשובה:**

ביחס לשקיות של אוכל שנסתיים שימושן, בהלכות שבת (כה, ו) פוסק רבנו כך:

"שיירי מחצלאות שבלו: הרי הן כבלי שמלאכתו להיתר, מפני שראויין לכסות בהן הטינוף. אבל שיירי בגדים שאין בהן שלוש-על-שלוש אסור לטלטלן, שאינן ראויין לא לעניים ולא לעשירים".

ובבן, מדובר בשיירי מחצלאות שבלו קודם השבת, ואם יש בהן שלוש-על-שלוש הרי הן כבלי שמלאכתו להיתר "מפני שראויין לכסות בהן את הטינוף", והוא הדין לכל שקיות החטיפים שיש בהן שלוש על שלוש, דהיינו כששה-סנטימטר על ששה-סנטימטר. ברם, דין זה בשיירי מחצלאות שבלו הוא בשיירי מחצלאות שבלו מלפני השבת, ונראה לי שיש להקל עוד יותר בשקיות החטיפים שהיה להן שימוש בשבת, ורק לאחר סיום שימושם חדלו מהיות כלים.

והנה לפניכם עוד פסק של חז"ל ורבנו בהלכות שבת (כה, יא):

"כל הכלים הניטלין בשבת שנשברו, בין קודם שבת בין בשבת, שבריהן ניטלין, והוא שיהיו עושין מעין מלאכה. כיצד? שברי עריבה לכסות בהן את פי החבית, שברי זכוכית לכסות בהן את פי הפך, וכן כל כיוצא-בזה. אבל אם אין השברים ראויין למלאכה כלל אסור לטלטלן".

הנה ראינו שבשברי כלים שנשברו בשבת לא הגבילו חכמים, וכל שבר-כלי שניתן לעשות בו שימוש כלשהו, מותר לטלטלו בשבת. ולכן, גם שקיות החטיפים הקטנים מותר לטלטלן, הואיל ויש להן שימוש כלשהו, דהיינו ניתן למלא אותן בשאריות אוכל שנותרו על השולחן כדי לאספן ולזורקן, ניתן לכסות עמן טינוף, ניתן לסתום עמן חור באופן זמני, ניתן לדחוק אותן בין שני חלונות משקשקים שלא ירעישו, ניתן להניחן מתחת לרגל כיסא שלא יתנדנד, וכן כל כיו"ב. ואף שבימינו נראה שאין שום שימוש לשקיות החטיפים, אין זה אלא בשל פינוק הדור, שאינו מעריך את משאבי הטבע וממהר לזרוק כל דבר לפח-הזבל, אבל חכמי קדם ידעו להפיק תועלת מכל דבר, וזכורני זקן תימני אחד שנהג לכתוב דברים בגבן של עטיפות בקבוקי הקריסטל.

ויתרה מכל זאת, אין לי צל של ספק, שסנהדרין-אמת הייתה מתירה בשופי לזרוק את אריזות החטיפים וכיו"ב לפח הזבל, הואיל והגדרתם כמוקצה מטרידה מאד מעונג השבת, ואף מדובר בגזרה שהציבור לא יכול לעמוד בה, למעט הוזי ההזיות שנדמה להם שקרבתם לה' יתעלה היא על-ידי הקפדה על חומרות סגפניות שמצערות את האדם, וטורדות את מנוחת השבת. אך עד שתקום סנהדרין-אמת שכזו, יש להורות לאור כללי ההלכות הקיימות והשכל הישר.

וביחס לקליפות וגרעינים של פירות, בהלכות שבת (כו, טז) פוסק רבנו כך:

"וכן כל הקליפין והגרעינין הראויין למאכל בהמה – מטלטלין אותן, ושאינן ראויין – אוכל את האוכל וזורקן לאחוריו, ואסור לטלטלן".

ובכן, יש שתי אפשרויות בעניין זה: **או** שיזרקו את הקליפין והגרעינין לתוך כלי מרכזי, וכבר ייָמצא איזה גרעין או קליפה בתוך הכלי שהם בגדר מאכל בהמה וכך יתירו את פינוי הכלי לפח הזבל; **או** שירימו את כל מפת הניילון כנהוג, על כל מה שבתוכה ישירות לתוך פח הזבל.

זאת ועוד, אין שום בעיה לפנות את הקליפות והגרעינים באמצעות טלטול מן הצד, דהיינו באמצעות דחיקתם אל מעבר לשולחן לתוך כלי שיש בו קליפה או גרעין כלשהו שראויים למאכל בהמה, אך נראים הדברים שהרמתם כמות-שהם אסורה בשבת משום מוקצה.

ועל-כל-פנים ראוי להעיר גם כאן הערה חשובה: גם דין זה לא היה נותר כמות שהוא אם הייתה בימינו סנהדרין-אמת, שהרי המציאות שהייתה בימי חכמי התלמוד, לפיה היה ניתן לזרוק לאחור את הקליפות והגרעינים שאינם ראויים למאכל בהמה – מציאות זו בלתי אפשרית בימינו, שהרי לא יעלה על הדעת לטנף את הבית ולחבל בעונג השבת משום איסור מוקצה.

ולכן, אין לקיים דין זה אלא משום החובה להישמע לסנהדרין, אך קרוב לוודאי שהוא יבוטל כאשר תקום סנהדרין-אמת, אשר תיישר את הדרך לכינונה של ממלכת כהנים וגוי קדוש.

כיצד ינהג אבֵל שאבלותו חלה בפורים?

לדעת רבנו על האבל להמשיך ולנהוג בכל דיני האבילות כבל שאר ימי האבילות שהוא אבל בהם, שהרי רבנו פוסק בהלכות אבל (יא, ד) ביחס לפורים ש"נוהגין בהם כל דברי אבילות". כלומר, לדעת רבנו אסור לאבלים לצאת מביתם לבית-הכנסת לשמוע קריאת המגילה, אלא ישמעו אותה בבית האבל שבו הם נמצאים. והוא הדין לסעודת פורים, שיאכלוהָ בביתם.

כמו כן, אסור לאבלים להחליף את בגדיהם לבגדים חדשים ונקיים שיצאו מהכביסה (בדינם בכל ימי האבילות), ואם לכבוד פורים החליפו לבגדים שאינם חדשים ונקיים – האבלים על אב ואם חייבים לקרוע את בגדיהם, והאבלים על שאר קרובים אינם צריכים לקרוע בשנית.

לגבי משלוח מנות ומתנות לאביונים, לעניות דעתי השכל הישר מורה, שהאבל פטור ממצוות אלה, שהרי לא יעלה על הדעת שהאבל, אשר נמצא בצער גדול וזקוק לניחומים, יהיה חייב לשמֵח את זולתו, לפיכך, לדעתי הוא פטור ממצוות אלה. אמנם, אם יש לו אשה, היא יכולה לקיים את המצוות הללו, והוא יזכה על ידה, אף-על-פי שהוא לא חייב לכתחילה.

אגב, הפטור ממשלוח מנות ומתנות לאביונים, אינו מפני שאסור לאבל לשמוח שמחה של מצוה, אלא מפני שעוסק במצוה פטור מן המצוה, והוא עתה טרוד בקיום מצות האבלות שתקנו חכמים, ולא יעלה על הדעת לעזוב את מצות חכמים ודיני האבלות שתיקנו כדי לטרוח בקיום מצוות אחרות. אך אם לדוגמה, יבוא לנחמו עני, יכול לתת לו צדקה, ולמצוה תיחשב לו.

עונשו הכבד של עלי וביתו

נשאלתי כך: נאמר בשמואל א (ב, לא–לו):

"הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְגָדַעְתִּי אֶת זְרֹעֲךָ וְאֶת זְרֹעַ בֵּית אָבִיךָ **מִהְיוֹת זָקֵן בְּבֵיתֶךָ,** וְהִבַּטְתָּ צַר מָעוֹן בְּכֹל אֲשֶׁר יֵיטִיב אֶת יִשְׂרָאֵל **וְלֹא יִהְיֶה זָקֵן בְּבֵיתְךָ כָּל הַיָּמִים,** וְאִישׁ לֹא אַכְרִית לְךָ מֵעִם מִזְבְּחִי לְכַלּוֹת אֶת עֵינֶיךָ וְלַאֲדִיב אֶת נַפְשֶׁךָ **וְכָל מַרְבִּית בֵּיתְךָ יָמוּתוּ אֲנָשִׁים,** וְזֶה לְךָ הָאוֹת אֲשֶׁר יָבֹא אֶל שְׁנֵי בָנֶיךָ אֶל חָפְנִי וּפִינְחָס בְּיוֹם אֶחָד יָמוּתוּ שְׁנֵיהֶם, וַהֲקִימֹתִי לִי כֹּהֵן נֶאֱמָן כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה וּבָנִיתִי לוֹ בַּיִת נֶאֱמָן וְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי מְשִׁיחִי כָּל הַיָּמִים, **וְהָיָה כָּל הַנּוֹתָר בְּבֵיתְךָ** יָבוֹא לְהִשְׁתַּחֲוֹת לוֹ לַאֲגוֹרַת כֶּסֶף וְכִכַּר לָחֶם וְאָמַר סְפָחֵנִי נָא אֶל אַחַת הַכְּהֻנּוֹת לֶאֱכֹל פַּת לָחֶם".

הנביא מבשר לעלי שעונשו ועונש בניו יושת על כל הדורות הבאים, שני עונשים: **א)** מוות בגיל צעיר; **ב)** עניות. איך אפשר להסביר את העונש על הדורות הבאים, לאור העקרון של אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהינה? [ובזה ראו: 'האם הצדיקים מכפרים במיתתם?'] **תשובה:**

להבנתי, שני העונשים שצוינו בדבריך יחולו אך ורק על **בני ביתו** של עלי, ולא על זרע-זרעו עד סוף כל הדורות, ובמלים אחרות, הדברים אמורים אך ורק באנשי ביתו הרשעים, אשר ראו את מעשיהם של חפני ופנחס ושתקו או אף שיתפו פעולה, ועתה אסביר ואוכיח את דבריי:

שני פסוקים קודם הפסוקים האמורים לעיל (ש"א ב, ל), נאמר כך: "לָכֵן נְאֻם יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר אָמַרְתִּי **בֵּיתְךָ וּבֵית אָבִיךָ יִתְהַלְּכוּ לְפָנַי עַד עוֹלָם** וְעַתָּה נְאֻם יְיָ חָלִילָה לִי כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלּוּ". כלומר, הקב"ה מודיע שאלמלא העוון, משפחתו של עלי הייתה משרתת בבית ה' "עַד עוֹלָם", דהיינו לדורי דורות, הוא ובניו ובני בניו עד סוף כל הדורות. ואולם, לאחר העוון החמור של עלי ובני ביתו, משפחתו תחדל מלהיות משפחת כהנים מכובדת. וזה העונש היחיד להבנתי אשר יחול על צאצאיו של עלי לדורי דורות, וזאת בשל הכתם המשפחתי החמור.

ולכן, כאשר מפורטים עונשי המיתה והעניות לבני ביתו של עלי, לא נאמרות בהם המלים "עַד עוֹלָם". ללמדנו, שעונשי המיתה והעניות הם אך ורק לביתו הקרוב של עלי, דהיינו לבני משפחתו אשר ראו ושתקו או אף שיתפו פעולה עם מעשיהם החמורים של חפני ופנחס.

יתר-על-כן, המילה "ביתך" בספרי המקרא משמשת לכמה משמעויות, אך בכל מקום במקרא שהכוונה בו במילה "ביתך" היא לבני המשפחה והנלווים עליהם, כשנאמרה מילה זו לבדה, דהיינו ללא המלים "עד עולם", הכוונה היא אך ורק לבני המשפחה ובני הבית הקיימים. לפיכך, גם כאשר נאמר לעיל ארבע פעמים "ביתך" ללא "עד עולם", הכוונה היא אך ורק לבני הבית הקיימים אשר נפלו בתהום החטאת של בני עלי, ולא לזרע-זרעו של עלי עד סוף כל הדורות.

והנה כמה דוגמות לדבריי: "וַיֹּאמֶר יְיָ לְנֹחַ בֹּא אַתָּה וְכָל **בֵּיתְךָ** אֶל הַתֵּבָה", "הֲמוֹל יִמּוֹל יְלִיד **בֵּיתְךָ** וּמִקְנַת כַּסְפֶּךָ", "פֶּן תִּוָּרֵשׁ אַתָּה **וּבֵיתֶךָ** וְכָל אֲשֶׁר לָךְ" (בר' ז, א; יז, יג; מה, יא), "כָּל טָהוֹר **בְּבֵיתְךָ** יֹאכַל אֹתוֹ" (במ' יח, יא), "וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה **וּבֵיתֶךָ**", "כִּי אֱהֵבְךָ וְאֶת **בֵּיתֶךָ** כִּי טוֹב לוֹ עִמָּךְ" (דב' יד, כו; טו, טז), וראה עוד: דב' טו, כ; כו, יא; ויש עוד דוגמות גם מספרי הנביאים, ודי בזה.

והצעתי תואמת גם את דברי המדרש בסנהדרין (יד ע"א), דהיינו שלא יהיה בהם אדם מכובד, וזאת בשל הכתם המשפחתי החמור. ומי שמחלל את השם עליו לידע שהוא גורם רעה לזרעו לדורי דורות, ואין זה סותר את הכלל של "אבות אכלו בוסר ושני בנים תקהינה" – שהרי ברור שאב המשפחה מוריש לצאצאיו שֵם טוב או רע, ועל האדם להתמודד עם השם שהורישו לו אביו ואימו, ואין הקושי הזה עונש מאת ה' על האדם, אלא עונש מאת החוטא על צאצאיו. ובמלים אחרות, לא ה' הוא זה שמעניש את צאצאי החוטא, אלא החוטא עצמו בשמו הרע.

שדים ורוחות בתלמוד הירושלמי

נשאלתי כך: עד כמה שידוע לי המקום היחיד שבירושלמי מוזכרים שדים הוא בברכות (ה, א): "תני ר' שמעון בן יוחי: 'וְרָאוּ כָּל **עַמֵּי הָאָרֶץ** כִּי שֵׁם יְיָ נִקְרָא עָלֶיךָ [וְיִרְאוּ מִמֶּךָּ]' [דב' כח, י] – 'כָּל' אפילו רוחות אפילו שדים. ר' יניי ור' יונתן הוו מטיילין באלסטין, חמתון חד ושאל בהון: אמר להון: שלמכון רבייא. אמרין: אפילו תואר חברות אין עלינו לרעה". מה פירוש הדברים?

תשובה: נשים לב שבפסוק שנדרש מדובר ב"עַמֵּי הָאָרֶץ", כלומר בפשט הפסוק מדובר בבני-אדם, ודרשו בירושלמי מן המילה "כָּל" שאפילו רוחות ואפילו שדים יִרְאוּ כי שם ה' נקרא עליך. לאחר-מכן מסופר שראה אותם שֵׁד אחד ושאל בשלומם ואף קרא להם "רבותיי", וכאשר שמעו זאת ר' יניי ור' יונתן אמרו זה לזה: "אפילו תואר חברות אין עלינו לרעה", כלומר אפילו שאותו שֵׁד ידע שאנחנו "חברים" דהיינו תלמידי חכמים, הוא לא הזיק לנו ואף בירך אותנו בכך!

והנמשל ברור, האיבה שהייתה בין תלמידי החכמים לעמֵי הארצות הייתה גדולה ורבה מאד, והשדים והרוחות הם משל לגדולי שונאי תלמידי החכמים שבקרב עמי הארצות, אשר היו מזיקים ומצערים את תלמידי החכמים – ומטרתו של בר-יוחי הייתה לחזק את תלמידי החכמים שלא לפחד מאותם עמי הארצות, באמרו שכאשר תלמיד החכמים קשור בידיעת צור עולמים אפילו גדולי שונאי תלמידי החכמים מקרב עמי הארצות לא יזיקוהו ואף יכבדוהו וירוממוהו.

ועל שנאת עמי הארצות לתלמידי החכמים ראו בפרק ח במאמר: "הסכסוך הישראלי-פלסטיני בעיני הרמב"ם", ולדוגמה נוספת מן התלמוד ראו: "אמונתו של רש"י בשדים – חלק ה".

האם מותר להדליק שעון לֵד בשבת?

נשאלתי ביחס לשעונים החכמים שיש ללחוץ עליהם בלילה כדי לראות את השעה שעליהם, **וכך השבתי:** נראה לי שראוי שלא להתיר להדליק את השעון בשבת, הואיל וראוי לאסור את החשמל מדרבנן – ולא ניתן לחלק לציבור בין סוגי החשמל, כי גזירה שכזו לא תעמוד. וביתר ביאור: הוראות חכמים צריכות להיות ברורות כשמש ומתאימות לקטן ולגדול, ורוב הציבור אינו מסוגל לעשות הבחנות מעין אלה בחיי היום יום. אולי במשך כמה ימים או אפילו שבועות זה יצליח, אבל לאורך זמן של שנים זה לא יחזיק מעמד. בשלב מסוים אנשים ישאלו את עצמם אם לֵד מותר למה חשמל לא? וזה יוביל בוודאות לערעור הגזירה המתחייבת בעניין החשמל.

האם ילד שנולד לאם עבריה מתרומת ביצית של גויה צריך להתגייר?

אחד מחבריי שאלני את השאלה שבכותר, והוסיף שהכומרים האורתודוקסים כמובן מחמירים ופוסקים שעל הילד לעבור "גיור לחומרה" בהיותו כבן שלוש-עשרה שנה. אך כפי שיוכח לקמן הם שוב נכשלים ונחבלים בהזיות שחץ פרו-נוצריות בסברם שזהות הולד נקבעת לפי הביצית – שהרי לפי תורת-האמת זהות הולד נקבעת באופן ברור לפי היולדת שהוולד **יצא מרחמה!**

ושמא יַקשה המקשה ויֹאמר, והלא בעת מתן תורה לא היו מעבדות לשאיבת ביציות ולא היו טיפולי הפריית מבחנה, אם כן לכאורה, לא ניתן לקבוע שזהות הולד אינה נקבעת לפי הביצית מכך שהתורה לא ציינה זאת במפורש, שהרי המציאות הזו לא הייתה קיימת בעת מתן תורה. ובכן, מי שיטען כזאת כופר למעשה ביסוד מיסודות הדת, לפיו תורת משה נצחית והיא ניתנה לנו ממקור אלהי, שהרי איך יעלה על הדעת שהקב"ה ייתן תורה, ולא יידע שבמהלך התפתחות האנושות המדע יתקדם באופן כזה עד שתתאפשר תרומת ביצית והפריית מבחנה? אלא, אין לי ספק שהקב"ה ידע זאת בידיעתו שאיננה כידיעתנו, ואף-על-פי-כן הוא לא הניח לנו בתורה שום מקום ללמוד שזהות הולד נקבעת לפי הביצית ולא לפי האשה שהוולד יצא מרחמה.

וכך פוסק רבנו הרמב"ם בהלכות איסורי ביאה (טו, ג): "זה הכלל: בן הבא מן העבד, או מן הגוי, או מן השפחה, או מן הגויה – הרי הוא כאימו, ואין משגיחין על האב". כלומר, לעולם רחם האשה הוא הקובע, ואם יש לייחס חשיבות לביצית הגויה היה ראוי לעשות כן גם לזרע הגוי.

"אֲנַחְנוּ מָעַלְנוּ בֵּאלֹהֵינוּ וַנּוֹשֵׁב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת מֵעַמֵּי הָאָרֶץ [...] וְעַתָּה נִכְרָת בְּרִית לֵאלֹהֵינוּ לְהוֹצִיא כָל נָשִׁים **וְהַנּוֹלָד מֵהֶם** בַּעֲצַת אֲדֹנָי וְהַחֲרְדִים בְּמִצְוַת אֱלֹהֵינוּ וְכַתּוֹרָה יֵעָשֶׂה" (עזרא י, ב–ג).

יתר-על-כן, לעובר שנמצא ברחם אימו כלל אין מעמד של נפש, כל-שכן וקל-וחומר לביצית שעדיין לא הופרתה, שאיננה ולא כלום, ואין להתייחס אליה באופן מאגי כאילו היא נושאת "מטען רוחני אלהי" אשר מגדיר אותה כ"ישראלית" או כ"גויה". כלומר, לדעת חז"ל העובר במשך כל תשעת חודשי ההיריון **אינו בגדר נפש,** הוא אינו בגדר יהודי או גוי, אלא הוא בגדר עובר בעלמא שמי שהורגו אינו כהורג נפש מישראל, ודיניו נידונים בהלכות חובל ומזיק ולא בהלכות רוצח ושמירת הנפש! (ראו במאמר: 'הפלת עובר במשנת הרמב"ם') ואם הולד במשך תשעה חודשים שלמים אינו בגדר נפש כלל, אלא הוא בגדר איבר כבל האיברים, כל-שכן וקל-וחומר דין הביצית – איך אפוא יעלה על הדעת להגדיר ביצית כ"ישראלית" או כ"גויה"?

אין אפוא שום מקום להמצאת ההיקש השגוי, שלפיו כביכול דין הביצית כדין הולד שיצא מן הרחם, ולמיטב הבנתי אין להיקש זה שום ביסוס בכללי ההלכה. החומרה הרעה הזו נובעת משחצנותם של הכומרים הפרו-נוצריים, אשר מתרברבים ומנפנפים בהזיה שקדושתם הינה **קדושה גנטית מולדת,** כאילו הקדושה טבועה בהם כבר משעת היווצרות הביצית בשחלות.

סיבה נוספת לשגיאתם נובעת מתפישׂתם את המצוות כמעשים שיש להם השפעה מאגית, כביכול אם הביצית היא של גויה הדבר משפיע באופן **מאגי** על הולד! כלומר, כמו שהם הוזים לסבור שמי שאוכל מאכלות אסורות גורם בכך לנזק מאגי בלתי הפיך לנפשו (ראו: 'מדוע נאסרו המאכלות האסורות?') – כך הם שוגים לסבור שהביצית קובעת את זהות הולד. ובנגד הזייתם הפגאנית הרעה והמטמטמת הזו קמה וניצבה קושיה גדולה: ואם ישתילו לאשה ישראלית רחם של אשה גויה, האם גם אז הם יטענו שילדיה גויים? כמו כן, אם ישתילו לישראלית לב או כליה של גויה, וכי יעלה על הדעת לומר שהאשה הזו היא רק 50% או 75% ישראלית?

כל התפישות ההזויות הללו מקורן בנצרות הספוגה בשחץ, בסכלות ובמאגיה, ותכלית כולן היא יצירת מצג שווא של סגפנות ועליונות, כדי לשוות לכומריהם מעמד של אלהים עלי-אדמות אשר התעלו מעל כל תעתועי החומר והינם כמלאכים. השקפותיה המעֻוותות של הנצרות חדרו עמוק ללב עולם ההלכה, והכומרים האורתודוקסים בימינו פוסקים הלכות כאשר בבסיסן ניצבות תפישות מאגיות הזייתיות. ואין זו דרך האמת, אלא, כל המצוות מעוגנות בחיי המעשה ויש להן טעמים הגיוניים ופשוטים, ומי שטיהר את שכלו מהדמיונות ועדיין לא החדיר למוחו את הדעות הקדומות שהממסד הרבני לדורותיו מלעיט אותנו בהן, יבין בקלות את דבריי.

ועוד בעניין זה ראו: "על תרומת ביצית ורקבון הדת האורתודוקסית".

היש לתת צדקה בפורים לכל המבקש?

נשאלתי כך:

בעניין פסק הרמב"ם שבהלכות מגילה ספ"ב, לפיו אין מדקדקים במעות פורים וכל המבקש נותנים לו. האם זה כפשוטו ממש? לכל קבצן ברחוב שמבקש? לכל ילד? ממש לכל אחד?

תשובה:

רבנו פוסק בהלכות מגילה (ב, יח) כך:

"וחייב לחלק לעניים ביום הפורים, אין פחות משני עניים. ונותן לכל אחד [מן העניים] מתנה אחת: או מעות או מיני תבשיל או מיני אוכלין, שנאמר: 'וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים' [אס' ט, כב] – שתי מתנות לשני עניים. ואין מדקדקין במעות פורים, אלא כל הפושט ידו ליטול נותנין לו".

הלכה זו עוסקת בעניים בלבד, ואין לדקדק בפורים כהוראה בהלכות מתנות עניים (י, יב):

"ולא ייתן אדם לתוך קופה של צדקה אלא-אם-כן יודע שהממונה נאמן וחכם ויודע לנהוג כשורה כחנניה בן תרדיון [=והכוונה שהוא יודע בוודאות מוחלטת שמדובר באדם כשר וישר]".

כלומר, גם אם לא ידוע בוודאות שמדובר בעני או בממונה כשר, מותר לתת לו צדקה בפורים. ברם, אסור כל השנה לתת צדקה לאדם שידוע שהוא עובד אלילים (ראו: 'האם מותר לתת צדקה לעובדי אלילים'). ולדעתי אסור לתת כסף לילדים כי מדובר בחינוך גרוע, ויש לחנך את הילדים שאין ליטול כסף מזרים, וכן ששונא מתנות יחיה, וכן שכסף נועד להרוויחו ביושר.

האם מותר להתפלל במניין במקום העבודה?

נשאלתי כך: שלום, ביקשו ממני להשלים מניין בעבודה. איני מתפלל מנחה בזמן העבודה שהרי אני מקיש שאם תיקנו ברכת מזון מקוצרת לזמן העבודה, קל וחומר שלא רצוי לפני האלוהים להתפלל תפילת עמידה, וזה יהיה עלול להיות חילול-שם-שמים. מה דעתך?

תשובה: שלום עליכם, אם יש אישור מפורש מהמעסיק להפסיק את העבודה ולהתפלל בציבור במניין – מותר להצטרף עמהם לתפילה במניין. אך אם אין אישור מפורש מהמעסיק – אין להתפלל עמהם, אלא ביחיד ולא להאריך. כמו כן, בחורף ניתן להתפלל תשע-עשרה ברכות אך בקיץ תפילת הביננו בלבד. ובעניין זה ראה נא הלכות תפילה (ה, ח) שם פוסק רבנו כך:

"האומנין [=בעלי מלאכה] שהיו עושין בראש הכותל או בראש האילן, והגיע זמן התפילה – יורדין למטה ומתפללין [=כל אחד מתפלל ביחיד וכפי שיוסבר לקמן], וחוזרין למלאכתן; ואם היו בראש הזית או בראש התאנה – מתפללין במקומן, מפני שטורחן מרובה. ומה הן מתפללין? אם היו עושין בסעודתן בלבד [=אם שכרם בעבודתם הוא רק סעודתם] – מתפללין שלוש תפילות של תשע עשרה ברכות; היו עושין בשכרן [=אם שכרם הוא ממון] – מתפללין הביננו. **ובין כך ובין כך, אין יורדין לפני התיבה [דהיינו אין מתפללין בציבור],** ואין נושאין את כפיהן".

ולגבי תפילת הביננו, ראה בסידור אור הרמב"ם בתפילת עמידה של שחרית לפני "רְצֵה".

ולגבי ברכת המזון המקוצרת שהזכרת, כך פוסק רבנו בהלכות ברכות (ב, ב):

"הפועלים שהיו עושין מלאכה אצל בעל הבית, ואכלו פיתן – אין מברכין לפניה [=ועדיין צריך ליטול ידיו בלא ברכה או ללוט ידיו במפה, וכאמור בהלכה]. ומברכין לאחר סעודתן שתי ברכות בלבד, כדי שלא יבטלו ממלאכת בעל הבית: ברכה ראשונה כתקנה, שנייה פותח בברכת הארץ, וכולל בונה ירושלים בברכת הארץ, וחותם בברכת הארץ. ואם היו עושין בסעודתן בלבד, או שהיה בעל הבית מסב עמהן – מברכין כתקנן ארבע ברכות, כשאר כל אדם".

הנה אפוא ברכת המזון המקוצרת אשר יש לברך במקום העבודה (הוספתי באמצע הברכה השנייה את המשפט: 'וּבְנֵה אֶת יְרוּשָׁלַיִם בְּקָרוֹב בַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ', כדברי רבנו בהלכה לעיל):

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּב בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. וְטוּבוֹ הַגָּדוֹל לֹא חָסַר לָנוּ וְאַל יֶחְסַר לָנוּ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הוּא זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, בָּאָמוּר פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. וּמֵכִין מָזוֹן לְכֹל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא, בָּרוּךְ אַתָּה יי הַזָּן אֶת הַכֹּל.

נוֹדֶה לְךָ יי אֱלֹהֵינוּ וּנְבָרֶכְךָ מַלְכֵּנוּ, כִּי הִנְחַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה, בְּרִית וְתוֹרָה. עַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים, עַל תּוֹרָתְךָ שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ, וְעַל חֻקֶּיךָ רְצוֹנְךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ. וּבְנֵה אֶת יְרוּשָׁלַיִם בְּקָרוֹב בַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ. וְעַל כֻּלָּם יי אֱלֹהֵינוּ, אָנוּ מוֹדִים לְךָ וּמְבָרְכִים אֶת שִׁמְךָ, כָּאָמוּר וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יי אֱלֹהֶיךָ, עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ, בָּרוּךְ אַתָּה יי עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמָּזוֹן.

ואחד מידידי ביקש להבהיר את הדברים, **וכך אמר:**

החוק קובע בפירוש זמן הפסקה לכל עובד במשרה מלאה ולכן הדתיים בכל מקום יוצאים לתפילה, כאשר בדרך-כלל מי שלא מתפלל אוכל צהרים באריכות. כמו כן, אף מנכ"ל לא רשאי להורות נגד החוק (וראו באתר 'כל זכות'), כך שאין שום בעיה להתפלל ברווח במניין.

וכך השבתי לו:

מר שיבר היקר, דבריך אינם מדויקים, בחוק שהפנית אליו נאמר כך: "אם במהלך ההפסקה מותר לעובד לצאת ממקום העבודה, העובד אינו זכאי לשכר במהלך שהותו בהפסקה".

כלומר, קבוצת עובדים שהולכת להתפלל בבית-כנסת מחוץ לעירייה אינה זכאית לקבל על-כך שכר, וכדי לקבל על-כך שכר נדרש אישור מיוחד מן המעסיק, דהיינו מן המנכ"ל. כמו כן, עובד שיוצא לאכול במסעדה מחוץ למקום עבודתו, אינו זכאי לקבל שכר בעבור ההפסקה.

יתר על כן, זמן ההפסקה הכולל שניתן בחוק הינו 45 דקות. ברם, לצאת להתפלל בבית-כנסת קרוב ולחזור, אורך לכל הפחות 30 דקות (5–10 דק' עד שמגיעים, 15–20 דק' תפילה, ועוד 5–10 דק' עד שחוזרים), קשה לי להאמין שאותם אנשים אוכלים במהירות הבזק את ארוחת הצהריים, אלא ברור שהם מושכים את הזמן... לסיכום, על כל עובד לחשב את זמן הפסקתו, כך שמרגע שהוא עוזב את שולחן העבודה ועד שהוא חוזר, לא יעברו יותר מ-45 דקות.

האם כך הוא הדבר? והלא שנינו יודעים שהדתיים האורתודוקסיים חושבים לא רק שצריך לשלם להם על-כך שהם מתפללים, שהרי הם משפיעים על בורא-עולם ועושים טובה גדולה לעם-ישראל, אלא שהם נוהגים לעתים קרובות ואולי תמיד למשוך את זמן התפילה כדי להשתמט מעבודה. היום קצר והמלאכה מרובה והפועלים עצלים ובעל הבית דוחק...

אגב, מי שמזלזל בחוק ובהלכה, לא רק שהוא גונב את המעסיק, אלא שהוא גם מחלל שם שמים, שהרי הוא גונב את המעסיק בתואנה של דבקות בתפילה לה' יתעלה.

ומוסר העבודה הנעלה של חז"ל כמעט ולא קיים בימינו לצערי, ורבו היגון והאנחה.

האם יש מצוה לעלות לרגל בזמננו?

נשאלתי: האם יש מצוה לעלות לרגל בזמננו?

תשובה: לא. בראש הלכות חגיגה רבנו פוסק כך:

"שלוש מצוות-עשה נצטוו ישראל בכל רגל משלושת הרגלים, ואלו הן: הראייה, שנאמר 'יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ' [שמ' כג, יז; שמ' לד, כג; דב' טז, טז] [...] הראייה האמורה בתורה היא שייראה פניו **בעזרה** ביום-טוב-הראשון של חג, ויביא עימו קרבן עולה בין מן העוף בין מן הבהמה" וכו'.

מהלכה זו עולה שחובת הראייה היא דווקא בעזרה, דהיינו דווקא בזמן שבית-המקדש קיים.

אמנם, תמיד מצוה היא לבקר בכותל ובהר-הבית, ולחזק בזה את אחיזתנו בירושלים.

האם יש בימינו מקומות בארץ-ישראל שיש לעשות בהם יום-טוב שני ימים?

ובכן, רבנו פוסק בהלכות קידוש החודש (ה, ו-יא) כך:

"לפיכך, כל מקום שלא היו שלוחי תשרי מגיעין אליו כשהיו השלוחין יוצאין, יעשו שני ימים, ואפילו בזמן הזה [...] נמצא עיקר דבר זה על דרך זו, כך הוא: כל מקום שיש בינו ובין ירושלים מהלך יתר על עשרה ימים גמורים – עושין שני ימים לעולם כמנהגם מקודם, שאין שלוחי כל תשרי ותשרי מגיעין אלא למקום שבינו ובין ירושלים מהלך עשרה ימים או פחות. וכל מקום שבינו ובין ירושלים מהלך עשרה ימים בשווה או פחות, **שאפשר שהיו שלוחין מגיעין אליו,** רואים: אם אותו המקום מארץ ישראל **שהיו בו ישראל בשעת הראייה בביבוש שני,** כגון אושא ושפרעם ולוד ויבנה ונוב וטבריה וביוצא בהן, עושין יום אחד בלבד. ואם אותו המקום מסוריה, כגון צור ודמשק ואשקלון וביוצא-בהן, או מחוצה לארץ, כגון מצרים ועמון ומואב וביוצא-בהן – עושין כמנהג אבותיהן שבידיהן: אם יום אחד – יום אחד, ואם שני ימים – שני ימים".

מדברי רבנו עולה שכל מקום בארץ-ישראל שנכבש בביבוש שני עושין בו יום-טוב יום אחד. הוי אומר, כל מקום שהיה בשליטה ישראלית עושין בו יום-טוב יום אחד – והראיה, רבנו מדגיש: שאפשר שיהו שלוחין מגיעין אליו במהלך עשרה ימים בשווה או פחות, כלומר אפילו שלא היה בו יישוב בשעת כיבוש שני עדיין הוא בגדר ארץ-ישראל שעושין בו יום-טוב יום אחד בלבד. תובנה זאת אף מתחדדת מדברי רבנו שאומר: "שהיו בו ישראל" וכו', כלומר גם אם לא התגוררו בו ישראל, דהיינו גם אם לא התקיים בו יישוב בשעת כיבוש שני – די בכך שהמקום היה בשליטה ישראלית בשעת כיבוש שני, די בכך כדי שלא לחייב לעשות בו יום-טוב שני ימים.

ויתרה מזאת, אפילו במקומות שלא היו תחת כיבוש ישראלי בימי עזרא, דהיינו שלא נכבשו בימי הכיבוש השני, כגון סוריה, צור, דמשק ואשקלון וכיו"ב – כל המקומות הללו נוהגים כמנהג אבותיהם שהיו באותו המקום במשך שנים רבות. אולם, ארץ ישראל הייתה שממה מאות רבות בשנים, והאנשים שיישבו את אשקלון לדוגמה, או כל מקום אחר בארץ ישראל אשר קרוב מהלך עשרה ימים או פחות לירושלים – כל המקומות הללו עושין יום-טוב אך ורק יום אחד, שהרי **המקומות הללו היו שוממים במשך מאות שנים ואין בהם שום מנהג!** ולכן חוזרים לכלל ההלכה הקובע והמרכזי והוא השאלה האם המקום קרוב מהלך עשרה ימים או פחות וכו'.

ואם יטען הטוען, ושמא בכל מקום שמיישבים יש לבדוק מהו המנהג של האנשים שיישבו את אותו המקום וכך יקבעו את מנהג המקום? ובכן, גם אם האנשים שיישבו את אשקלון לדוגמה נחתו כולם זה עתה מאתיופיה וסודן, עדיין הם יעשו יום-טוב יום אחד בלבד, שהרי הכלל ההלכתי שקובע בעניין זה הוא מנהג המקום ולא מנהג המקום שממנו באו האנשים לאותו המקום (ובעניין זה ראו: 'תושב חו"ל שבא לארץ להתארח ביום-טוב'). וכאמור, הואיל ולא היה מנהג באותו המקום יש לחזור לכלל לפיו מהלך עשרה ימים או פחות מירושלים הוא הקובע.